

Holy Bible

Aionian Edition®

Tagakaulo Bible
Kalagan Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Tagakaulo Bible

Kalagan Bible

Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0 International, 2018-2025

Source text: eBible.org

Source version: 5/6/2025

Source copyright: Creative Commons Attribution ShareAlike 4.0

Wycliffe Bible Translators, 2024

Formatted by Speedata Publisher 5.1.7 (Pro) on 6/1/2025

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc, <https://Nainoia-Inc.signedon.net>

All profits are given to <https://CoolCup.org>

We pray for a modern Creative Commons translation in every language
Translator resources at <https://AionianBible.org/Third-Party-Publisher-Resources>

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Tagakaulo at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Please understand these eleven words. The original translation is unaltered and a highlighted note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read at AionianBible.org, with Android, and with TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal and purple is the color of royalty! All profits are given to CoolCup.org.

History

Tagakaulo at AionianBible.org/History

06/21/75 - Two boys, P. and J., wonder if Jesus saves all and pray.
04/15/85 - Aionian Bible conceived as B. and J. pray.
12/18/13 - Aionian Bible announced as J. and J. pray.
06/21/15 - Aionian Bible birthed as G. and J. pray.
01/11/16 - AionianBible.org domain registered.
06/21/16 - 30 translations available in 12 languages.
12/07/16 - Nainoia Inc established as non-profit corporation.
01/01/17 - Creative Commons Attribution No Derivatives 4.0 license added.
01/16/17 - Aionian Bible Google Play Store App published.
07/01/17 - 'The Purple Bible' nickname begins.
07/30/17 - 42 translations now available in 22 languages.
02/01/18 - Holy Bible Aionian Edition® trademark registered.
03/06/18 - Aionian Bibles available in print at Amazon.com.
09/15/18 - Aionian Bible dedicated as J. and J. pray again.
10/20/18 - 70 translations now available in 33 languages.
11/17/18 - 104 translations now available in 57 languages.
03/24/19 - 135 translations now available in 67 languages.
10/28/19 - Aionian Bible nursed as another J. and J. pray.
10/31/19 - 174 translations now available in 74 languages.
02/22/20 - Aionian Bibles available in print at Lulu.com.
05/25/20 - Illustrations by Gustave Doré, La Grande Bible de Tours, Felix Just.
08/29/20 - Aionian Bibles now available in ePub format.
12/01/20 - Right to left and Hindic languages now available in PDF format.
03/31/21 - 214 translations now available in 99 languages.
11/17/21 - Aionian Bible Branded Leather Bible Covers now available.
12/20/21 - Social media presence on Facebook, Twitter, LinkedIn, YouTube, etc.
01/01/22 - 216 translations now available in 99 languages.
01/09/22 - StudyPack resources for Bible translation study.
01/23/22 - Volunteers celebrate with pie and prayer.
02/14/22 - Strong's Concordance from Open Scriptures and STEP Bible.
02/14/23 - Aionian Bible published on the TOR Network.
12/04/23 - Eleēse added to the Aionian Glossary.
02/04/24 - 352 translations now available in 142 languages.
05/01/24 - 370 translations now available in 164 languages.
08/05/24 - 378 translations now available in 165 languages.
08/18/24 - Creative Commons Attribution 4.0 International, if source allows.
10/20/24 - Gospel Primer handout format.
11/24/24 - Progressive Web Application off-line format.
01/28/25 - All profits are given to CoolCup.org.
03/12/25 - 382 translations now available in 166 languages.
05/04/25 - 393 translations now available in 175 languages.
05/27/25 - 462 translations now available in 229 languages.

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matiyo	11
Markos	138
Lukas	213
John	341
Pigpan-imo'	436
Roma	564
1 Corinto	623
2 Corinto	682
Galasya	719
Épésó	739
Pilipos	758
Kolosas	771
1 Tésalonika	784
2 Tésalonika	795
1 Timotiyo	801
2 Timotiyo	817
Tito	828
Pilémon	835
Hibriyu	838
Santiago	880
1 Pédro	895
2 Pédro	910
1 Juan	920
2 Juan	934
3 Juan	936
Judas	939
Pigbukasan	944

APPENDIX

Reader's Guide

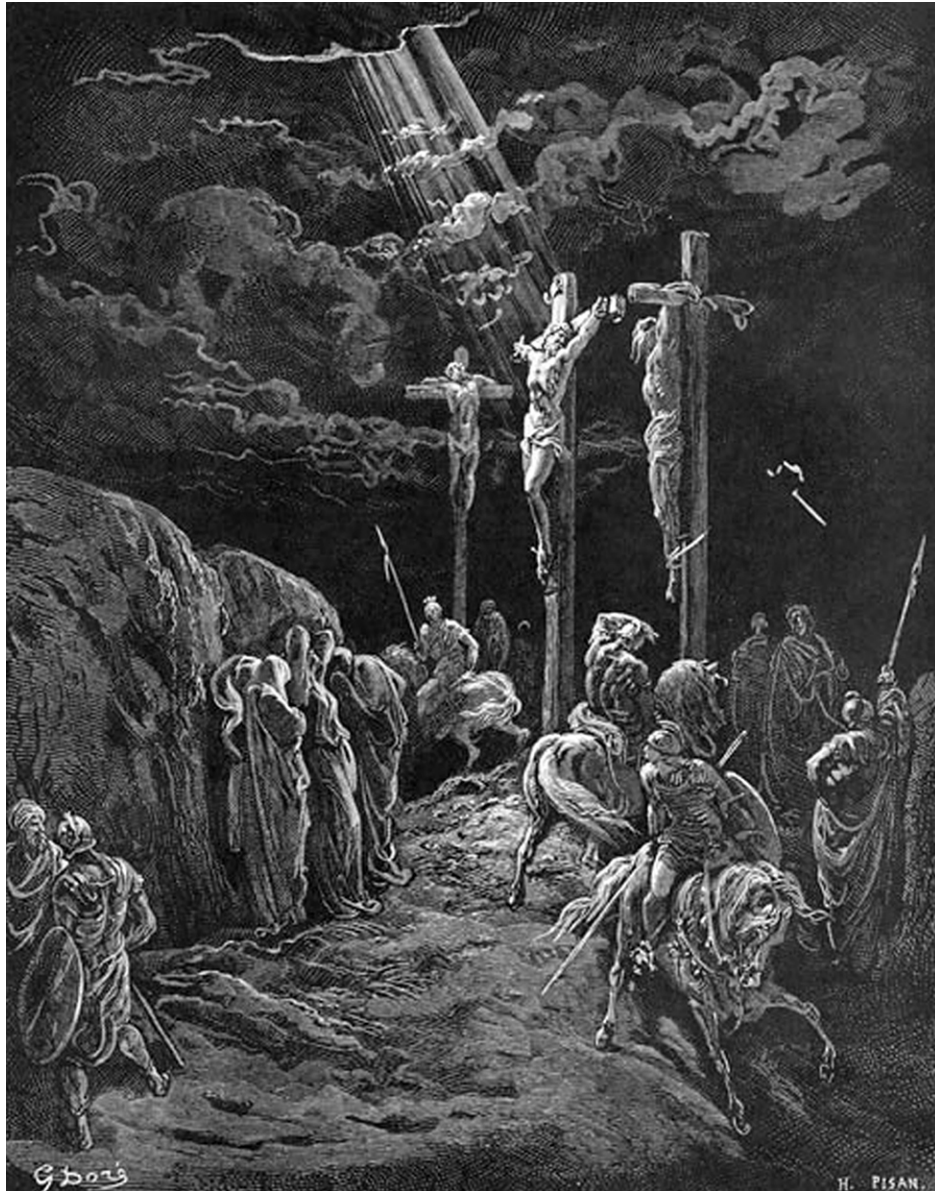
Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Aw miglong si Jisus, "Kay Ma', pasinsiyayi silan kay wala' nilan ka-ede-i kun unu ya pig-imo' nilan." Aw migbunutbunut ya manga sundalu kun singalan kanilan ya makatagtun sa tagsambuksambuk na kadégkadég ni Jisus.

Lukas 23:34

Matiyo

1 Ini ya tultulanen sa manga tyugbulan ni Jisu-Kristu: Si Jisus lekat adti buwadbuwad na hari' na si Dabid, aw si Dabid lekat adti buwadbuwad ni Abraham. **2** Na, si Abraham, yan ya ama ni Isaak, aw si Isaak, yan ya ama ni Jakub. Aw si Jakub, yan ya ama ni Juda aw manga inulug nan. **3** Si Juda, yan ya ama ni Paréz aw si Zéra na pingin na alag eseg. Si Tamar ya ina nilan. Aw si Paréz, yan ya ama ni Hézron, aw si Hézron, yan ya ama ni Aram. **4** Si Aram, yan ya ama ni Aminadab, aw si Aminadab, yan ya ama ni Na-asyon. Aw si Na-asyon, yan ya ama ni Salmon. **5** Aw si Salmon, yan ya ama ni Boaz. Aw ya ina ni Boaz si Rahab. Aw si Boaz, yan ya ama ni Obéd. Aw ya ina ni Obéd si Ruth. Si Obéd, yan ya ama ni Jési, **6** aw si Jési, yan ya ama ni Dabid. Aw si Dabid nya-imo' hari' na banwa na Isra-él. Aw si Dabid, yan na ama ni Solomon magi sa kaubayan ni Uriyas. **7** Si Solomon, yan ya ama ni Robowam, aw si Robowam, yan ya ama ni Abiyas. Aw si Abiyas, yan ya ama ni Asa. **8** Aw si Asa, yan ya ama ni Josapat, aw si Josapat, yan ya ama ni Joram. Aw si Joram, yan ya ama ni Usiyas, **9** aw si Usiyas, yan ya ama ni Jotam. Aw si Jotam, yan ya ama ni Akas, aw si Akas, yan ya ama ni Hézékyas. **10** Aw si Hézékyas, yan ya ama ni Manasés, aw si Manasés, yan ya ama ni Amon. Si Amon, yan ya ama ni Josiyas, **11** aw si Josiyas, yan ya ama ni Jékonyas aw ya manga mangkangud nan. Na, dun ni manga allaw nilan, ya madég na manga utaw na sakup na Juda pigtaban na manga taga Babiloniya. **12** Aw dun ni banwa yan, si Jékonyas ya ama ni Salati-

él. Aw si Salati-él, yan ya ama ni Zérubabél. **13** Aw si Zérubabél, yan ya ama ni Abiyud. Aw si Abiyud, yan ya ama ni Éliyakim, aw si Éliyakim, yan ya ama ni Azor. **14** Si Azor, yan ya ama ni Zadok, aw si Zadok, yan ya ama ni Akim. Aw si Akim, yan ya ama ni Éliyud, **15** aw si Éliyud, yan ya ama ni Éliyazar. Si Éliyazar, yan ya ama ni Matan, aw si Matan, yan ya ama ni Jakub. **16** Aw si Jakub, yan ya ama ni José, aw si José, yan ya eseg ni Maria. Aw adti kan Maria k̄autaw si Jisus. Aw si Jisus, yan ya pigtawag na Misiyas. **17** Yanagaw awun sampulu' tag upat ka alintuwad ya buwadbuwad lekat kan Abraham menda' adti kan Dabid. Aw awun sampulu' tag upat uman ka alintuwad ya buwadbuwad lekat kan Dabid menda' sa allaw na pigtaban na manga taga Babilonya ya manga utaw na Juda. Aw awun sampulu' tag upat ka alintuwad lekat na allaw na pagtaban menda' sa pagk̄autaw na Misiyas. **18** Ini ya nya-imo' dun ni pagk̄autaw ni Jisu-Kristu: Ya ina nan si Maria na tawas ni José. Manang sa wala' pa silan pag-ipid, kya-ede-an da ni Maria na nyabdes sakanan magi sa Ispiritu Santo. **19** Na, si José gayed sakanan dyumalug sa Uldin na manga Judiyyu. Aw dili' sakanan malim na mulamulaen ya tawas nan adti asdangan na manga utaw. Yanagaw migpalpa sakanan na atagan nan na papilis sa pag-ayaw na wala' ya utaw na maka-ede'. **20** Manang sa gayed pa nan yeiy pig-anenganeng, awun anghil na Tyumanem na migpakita' kanan magi sa tagaynep aw law nan, “We... José na buwadbuwad ni Dabid. Dili' kaw magduwaduwa magpangaubayan kan Maria. Kay ya pagkabdes nan, magi saba sa Ispiritu Santo. **21** Aw k̄autawan sakanan sa ise'

na eseg. Aw ngalanan mu ya ise' na 'Jisus' kay un nan paluwa-en ya kanan manga utaw lekat adti manga sala' na mig-allang kanilan.” **22** Na, dun ni kadég yeiy na nya-imo', nyatuman da ya pigpasulat na Tyumanem magi sa propita nan asini muna: **23** “Pakanyegi! Awun sambuk na dalaga na mabdes pangkay wala' pa ka-ilabeti, aw mag-ise' sakanan sa ise' na eseg aw pagtawagen nilan sakanan na Imanwél na ya kakawasan: Ya Tyumanem asini sayid tadun.” **24** Sa pagmata ni José, pigtuman nan ya piglong kanan na anghil, aw pigpangaubayan nan si Maria. **25** Manang wala' pa nan ipidi menda' na kyaütawan da si Maria sa ise' nan na eseg. Aw pigngalanan ni José ya ise' yeiy na “Jisus.”

2 Aw sa pagkautaw da ni Jisus adti Bitléhéem na sakup na Judiya, si Hérodés ya hari' dun ni manga allaw yan. Aw awun manga utaw na lekat adti silatan na dyumateng dun ni syudad na Jérusalim, aw to-o dakula' ya kya-edean nilan sa manga bitun. **2** Aw nyusip silan, “Ayin ya ise' na nyaütaw na un ma-imo' hari' na manga Judiya? Kay kyinita' nami ya kanan bitun adti silatan na yan ya pangilala sa pagkautaw nan. Yanagaw nyadi kami kay un nami sakanan simbaen.” **3** Sa pagdengeg ni Hérodés sa piglong nilan, wala' katingen ya anenganeng nan, aw maynan uman ya manga utaw dun ni Jérusalim. **4** Yanagaw pigpatawag nan ya kadég na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw ya manga magpalna-uway uman sa Uldin na manga Judiya. Aw pig-usip nan silan kun ayin kautaw ya Misiyas. **5** Aw tyumubag silan kanan, “Adti Bitléhéem, sakup na Judiya. Yeiy ya pigpasulat na

Tyumanem magi sa propita nan: **6** “Ikaw kay Bitléhém na sakup na Juda, pangkay tagbi' ya dengeg mu adun asuntu na tagbi' kaw na baranggay, manang kagaya moli na allaw to-o magkatas ya dengeg mu adti manga migdumala sa manga utaw na Juda. Kay dun ni kanmu k̄utaw ya sambuk na un ma-imo' magdumala na dayaw magdiyaga sa kanak manga utaw na Isra-él, kasiling na magdadiyagāay sa manga karniro.” **7** Sa pagdengeg ni Hérodes sa tubag nilan, pigpatawag nan ya manga utaw na lyumekat adti silatan na wala' ya nyaka-edē', aw pig-usip nan silan kun kanu nilan tagna' kita-a ya bitun yan. **8** Pagkatigkas yan, pigpakadtu silan ni Hérodes adti Bitléhém aw piglongan nan silan, “Kadtu la kamu aw paninawa mayu ya ise'. Kun kita-en da mayu, liku' kamu adi aw ubati aku mayu pada madtu aku uman aw magsimba kanan.” **9** Na, sa pagdengeg nilan sa piglong ni Hérodes, nyanaw da silan. Aw sa talana nilan nyanaw, kyinita' da nilan uman ya bitun na migma-una kanilan, menda' na tyumeneng dun ni tas na pig-eya-an na ise'. **10** Aw sa pagkita' nilan sa bitun yan, to-o silan migleya. **11** Aw sa pagseled nilan adti balay, kyinita' nilan ya ise' eped ni Maria na ina nan. Aw lyumuhud silan adti asdangan na ise' aw pigsimba nilan sakanan. Aw pagkatigkas yan, pig-uwangan nilan ya kanilan manga kaban aw pigkamang nilan ya kanilan dalāenen sa ise': bulawan, aw manga lana na mangkanimbo' na pigngalanan na insénso aw mirra na alag to-o dakula' ya alaga'. **12** Aw pigpa-edē' silan na Tyumanem magi sa tagaynep na dili' silan lumiku' adti kan Hérodes. Yanagaw dun ni pag-uli' nilan,

wala' da silan agi adti Jérusalim. **13** Na, sa wala' da dun ya manga utaw na lekat adti silatan, awun anghil na Tyumanem na migpakita' kan José magi sa tagaynep, aw miglong ya anghil, “Kay José, pagbangun kaw aw pa-agadan ya ise' aw ya ina nan aw palaguy kamu adti banwa na Ihiptu! Aw pag-eya' pa kamu dun menda' na paglongun ta kaw. Kay un ni Herodes papaninaw ya ise' pada patayen.” **14** Aw maksay migbangun si José, aw pigpa-agad nan ya ise' aw ina aw nyalaguy silan na gabi yan adti Ihiptu. **15** Aw nyatingen pa silan dun menda' na nyatay da si Hérodes. Aw nyatuman ya pigpasulat na Tyumanem magi sa sambuk na propita nan asini muna na miglong, “Pigpatawag ku ya kanak Ise' lekat dun ni Ihiptu.” **16** Na, pagka-edē' ni Hérodes na pigakalan sakanan na manga utaw na lekat adti silatan, to-o sakanan nyadaman. Manang kya-edē-an nan lekat adti kanilan kun kanu ya tagna' na pagkita' nilan sa bitun. Yanagaw pigsugu' nan ya kanan manga sundalu adti Bitléhé^m na un pamatayen ya kadég na ise' na eseg na wala' pa dateng adti duwangka^umay dun ni Bitléhé^m aw banwa na nyakapalibed dun. **17** Aw yanagaw nyatuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna magi sa propita nan na si Jérémias: **18** “Dyengeg ya pagsasugaway dun ni banwa na Ramah. Madég ya manga migpansi-engge' aw migpansimatay, kay to-o pigsugawan na buwadbuwad ni Rakél ya manga mangayse' nilan. Aw dili' silan malim lalaēⁿ kay pyangkamatayan beg silan sa mangayse' nilan.” **19** Na, dyumateng ya allaw na nyatay da si Hérodes, aw migtagaynep da uman si José adti banwa na Ihiptu aw

migpakita' kanan ya anghil na Tyumanem, **20** aw miglong ya anghil kanan, “Kay José, pagbangun kaw aw pa-agadan ya ise' aw ya ina nan, aw uli' kamu adti banwa na Isra-él. Kay nyatay da ya utaw na un galu magpatay sa ise'.” **21** Yanagaw nyindeg si José aw pya-agad nan ya ise' aw si Maria, aw nyuli' silan adti banwa na Isra-él. **22** Manang pagpakadateng da nilan dun ni Isra-él, wala' da silan dun pag-eya' adti probinsya na Judiya. Kay dyengeg ni José na si Arkilaw ya nyakasayu sa ama nan na si Hérodes sa pagdumala sa Judiya, yanagaw nyallek si José meya' dun. Aw awun pigpa-edé' kanan na Tyumanem magi sa tagaynep. Yanagaw lyumiku' silan baling adti probinsya na Galilya **23** aw dun da silan pag-eya' ni lunsud na Nazarit. Aw nyatuman ya pigpa-edé' na manga propita na si Jisus pagtawagen na Nazaritiyanen.

3 Paglabay da na madég na umay, si Juan na Magbautismuway migpalekat mig-ubat-ubat adti kaligbinan dun ni probinsya na Judiya, aw miglong sakanan adti manga utaw, **2** “Pagselsel kamu sa manga sala' mayu! Kay ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan malapit da.” **3** Si Juan saba ya pyalabet asini muna na propita na si Isayas na miglong, “Awun utaw na magtatawag adti kaligbinan. Aw yeiy ya un nan paglongun: ‘Tagilana mayu ya un agiyan na kanaten Tyumanem! Pakadyawa mayu ya dalan na un nan agiyan!’” **4** Na, ya pigsut ni Juan pig-imo' lekat adti bulbul na kamilyo, aw ya elen nan uman lekat adti kindal na baka. Aw ya kanan pagkanen, yan ya dulun aw dega'. **5** Aw madég ya utaw na nyadtu ni kan Juan na lekat adti Jérusalim

aw ya kadakula' na probinsiya na Judiya aw kadég na banwa na nyakapalibed adti tubig na Jordan. **6** Aw pig-ubát nilan ya kanilan manga sala' adti Tyumanem aw pigbāutismuwan silan ni Juan dun ni tubig na Jordan. **7** Manang dyumateng dun uman ya madég na utaw na Parisiyo aw Sadusiyo pada magpabāutismu silan kan Juan. Aw sa pagkita' nan kanilan, pig-usip nan silan, “Singalan ka' ya miglong kamayu na makapalaguy kamu lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem na malapit da dumateng? Ya bet mayu, kasiling saba na bet na kamugung na gayed maggaway! **8** Kun kaliman mayu makaluwa' dun ni pa-emel-emel na Tyumanem, pakitaān mayu ya bunga na kamayu pagselsel. **9** Unu ka', mig-anenganeng kamu na dili' kamu nan pa-emel-emelen asuntu na buwadbuwad kamu ni Abraham? Paglongun ta kamu: Mabatug saba na Tyumanem ya pag-imo' sa manga batu ini na palangad mangayse' ni Abraham na un pagsayu kamayu! **10** Aw pangkay adun, pigtagilan da ya palakul na un pagsakap sa manga kawuy na wala' pamunga sa madyaw, aw agbel adti atulun. **11** Aku ya magbāutismu kamayu magi sa tubig na yan ya pangilala na migselsel da kamu sa kamayu manga sala'. Manang awun pa sambuk na makamoli kanak, aw yan ya magbāutismu kamayu sa Ispiritu Santo aw atulun. Yan ya to-o pa kanak matas, aw dili' aku makatumbuk kanan. Pangkay ya sandal nan dili' aku umba' magbitbit. **12** Aw dun ni pag-ukum nan, taniyen nan ya kanan manga utaw, kasiling saba na utaw na migbulus sa trigu. Magi dun ni pagbulus nan, matani ya tipig aw matani uman ya awun seled. Panimunun nan ya awun seled aw dayaw

betang adti pul. Manang ya tipig, ubusun nan panimunun aw asag adti atulun na dili' pagkapatayan.” **13** Talana ni Juan migbautismu sa manga utaw dun ni tubig na Jordan, dyumateng si Jisus lekat adti banwa na Galiliya na un magpabautismu kanan. **14** Manang si Juan dili' galu malim magbautismu kan Jisus, aw miglong sakanan, “Aku galu ya ka-ilangan bautismuwan mu. Ananga' na ikaw da baling ya bautismuwan ku?” **15** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Imo-a la adun yeiy, pada matuman ya piglong na Tyumanem.” Yanagaw tyumande' si Juan, aw pigbautismuwan nan si Jisus. **16** Pagkatigkas na pagbautismu kan Jisus, tyumaklang sakanan lekat adti tubig. Aw tigkan nyabeka' ya langit. Aw kyinita' nan ya Ispiritu Santo na lekat adti tas na kasiling na kalupati na maputi' na lyumugsad adti kanan. **17** Aw awun tingeg na lekat adti tas na langit na miglong, “Yeiy saba ya kanak Ise' na to-o ku pigginawaan, aw to-o aku kyatutukan kanan.”

4 Pagkatigkas yan, pigpa-agad na Ispiritu Santo si Jisus adti kaligbinan na laganasen pada tanda-en ni Satanas. **2** Aw migpuwasa si Jisus seled na kapatan ya allaw aw kapatan ya gabi, aw pagkatigkas yan, to-o sakanan nyagetem. **3** Yanagaw, dyumulud kanan si Satanas aw piglongan nan, “Kun Ise' kaw na Tyumanem, na, paglonga ya manga batu ini na ma-imo' pan.” **4** Manang tyumubag si Jisus kanan, “Ini ya pigpasulat na Tyumanem: ‘Beke' olo' na kakan ya makamataw sa utaw. Manang ya tengteng makamataw sa utaw, yan ya kadég na manga tingeg na piglong na Tyumanem.” **5** Pagkatigkas yan, pigpa-agad ni

Satanas si Jisus adti Jérusalim na yan ya pigtani la dadan na Tyumanem na kanan syudad. Aw pigpa-indeg nan adti katasan na Témplo. **6** Aw piglongan nan si Jisus, “Kun Ise' kaw na Tyumanem, kawas kaw adti dalem, kay yeiy ya pigpasulat asini muna: ‘Sugu-un nan ya kanan manga anghil adti kanmu na salu-un kaw nilan pada dili' kapalian ya manga siki mu na batu.’” **7** Aw tyumubag si Jisus, “Pigpasulat uman na Tyumanem: ‘Dili' mu pagtandaen ya Tyumanem na kanmu Pangulu.’” **8** Pigpa-agad da uman ni Satanass si Jisus adti to-o matas na buntud aw pigpatandaw kanan ya kadég na kasakupan asini tas na lupa' dala ya kanenggeya nilan. **9** Aw piglongan nan, “Kun lumuhud kaw aw magsimba kanak, atag ku kanmu ya pagdumala sa kadég yeiy.” **10** Manang tyumubag si Jisus, “Kay Satanass, pagpakawat kaw kanak! Pigpasulat da saba: ‘Ya Tyumanem na kanmu Pangulu, yan olo' ya kanmu simbaen aw yan ya kanmu kaagadan.’” **11** Yanagaw pigindegan ni Satanass si Jisus. Aw dyumateng adti kan Jisus ya manga anghil, aw pigsanggila' nilan sakanan. **12** Na, sa pagdengeg ni Jisus na pigdakep aw nyakalabusu si Juan, pigindegan nan ya banwa na Judiya aw nyuli' sakanan adti Galiliya. **13** Tigkas yan, pigindegan nan uman ya lunsud na Nazarit aw adtu la sakanan pag-eya' ni lunsud na Kapirna-um. Na, ya Kapirna-um malapit adti dulug na dakula' na Danaw na Galiliya, dun ni banwa na pig-eya-an asini muna na manga buwadbuwad ni Zébulun aw ni Néptali. **14** Aw dun da katuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna magi sa propita nan na si Isayas: **15** “Ya manga nyeya' adti manga banwa na Zébulun aw

Naptali, dala ya adti kilid na 'Dalan na Pasinan adti Dagat,' aw adti dipag na tubig na Jordan apit adti silatan, aw pangkay ya pig-eya-an na manga Héntil dun ni banwa na Galiliya, **16** kasiling na nyeya' silan dun ni kangitngitan, kay wala' ya Tyumanem adti kanilan. Idtu na muna, wala' da ya pag-iman nilan. Yan da olo' ya pigtagadan nilan ya kamatayen. Manang adun, syumilat da adti kanilan ya bagu na kalalamdag.” **17** Na, dun ni manga allaw yan, migpalekat si Jisus mig-ubat-ubat na maglong: “Pagselsel kamu! Kay ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan malapit da.” **18** Na, sambuk na allaw, nyanaw si Jisus adti baklayan na Danaw na Galiliya, aw kyinita' nan si Simon na pigngalanan uman na Pédro aw ya inulug nan na si Andrés. Nyamiyala silan adti danaw, kay mangisda-ay saba silan. **19** Aw miglong si Jisus adti kanilan, “Agad kamu kanak kay imo-un ta kamu mangisda-ay sa manga utaw.” **20** Aw maksay nilan pig-ayawan ya kanilan manga biyala, aw nyagad silan kanan. **21** Aw migpadeleg si Jisus nyanaw adti baklayan na danaw, aw kyinita' pa nan uman si Santiago aw ya inulug nan na si Juan. Pig-uman nilan ya kanilan manga biyala dun ni seled na balangay, eped nilan ya kanilan ama na si Zibidiyo. Aw piglongan ni Jisus ya duwa ya maylug, “Agad kamu kanak!” **22** Aw maksay nilan pig-ayawan ya kanilan talabahu dun ni balangay aw ya ama nilan, aw nyagad silan kan Jisus. **23** Na, piglegeb ni Jisus ya kadakula' na Galiliya, aw migpalna-u sakanan dun ni manga sinagoga. Aw pigpa-ede' nan adti manga utaw ya Madyaw na Ubat-ubat sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Aw pigpangguli'

nan uman ya kadég na manga magkedel na manga utaw.
24 Yanagaw nyabekkal ya dengeg nan pangkay adti banwa na Sirya, aw pigpandala adti kanan ya madég na utaw na pyangkedelan aw ya manga to-o pyangkatigda-an, aw manga utaw na syeledan na busaw, aw ya manga gayed pigtakigan, aw manga pulid aw manga kapig. Aw pigguli' ni Jisus ya kadég nilan. **25** Aw to-o madég ya manga utaw na dyumalug kanan na lekat adti Galiliya, aw ya eped lekat adti Dékapolis, aw adti Jérusalim, aw adti Judiya, aw manga banwa adti dipag na tubig na Jordan.

5 Sa pagkita' ni Jisus sa to-o madég na manga utaw na dyumalug kanan, tyumukud sakanan tagbi' dun ni buntud aw nyingkud dun. Aw dyumulud uman ya kanan manga umagikan. **2** Aw pigpalekat nan ya pagpalna-u kanilan, miglong sakanan, **3** “Madyaw ya kana manga utaw na nyaka-edel na kun wala' ya Tyumanem wala' ya mabatug nilan. Kay nyaka-akup da silan adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **4** “Madyaw ya kana manga utaw na migkalat ya ginawa nilan adun, kay lalaen saba silan na Tyumanem. **5** “Madyaw ya kana manga utaw na gayed migpadalem, kay matagtun nilan ya kadakula' na banwa. **6** “Madyaw ya kana manga utaw na migtibagseg dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem. Kay tabangan nan saba silan pada matuman ya kanilan pigtibagsegan. **7** “Madyaw ya kana manga utaw na magkallat sa eped, kay kallatan silan uman na Tyumanem. **8** “Madyaw ya kana manga utaw na wala' ya un pagsala' sa bet nilan asuntu na malinis ya kanilan anenganeng. Kay kita-en saba nilan ya Tyumanem. **9** “Madyaw ya kana

manga utaw na gayed migpa-iyuli' sa manga eped. Kay ya manga utaw na migpa-iyuli', tawagen silan na mangayse' na Tyumanem. **10** “Madyaw ya kana manga utaw na pyamulayaman asuntu na pig-imo' nilan ya pagkaliman na Tyumanem. Kay nyaka-akup da silan adti Kasakupan na Pighari-an nan. **11** “Madyaw ya kamayu kun pigsupla kamu na manga utaw aw pigpamulayaman kamu nilan aw pigtanemtaneman kamu na tingeg asuntu sa pagdalug mayu kanak. **12** Yanagaw pagleya kamu, kay dakula' saba ya madawat mayu na pigtagilan da adti tas na langit. Pangkay ya manga propita na Tyumanem asini muna, pigpamulayaman uman silan.” **13** Migpadeleg si Jisus miglong, “Asini tas na lupa', kasiling kamu na asin. Kun ya asin kalagakan sa nanam, dili' da makaliku' ya kaasin nan, yanagaw salabel da adti luwa' aw gina-gina-an na manga utaw. Maynan uman, kun malagak ya palangad kaasin mayu wala' ya ma-untung na manga utaw adti kamayu. **14** “Kasiling kamu uman na saleng na syumiga aw nyatag sa kalalamdag adti kadég na manga utaw. Aw ya syudad na adti tas na buntud, dili' saba kasalibenan. **15** Aw wala' ya utaw na magsulu' sa salengan pada sangkuban nan. Manang betang nan baling adti bantawanan pada ka-ilawan ya kadég na awun ni seled na balay. **16** Maynan uman, pakita-an mayu ya kamayu imo-unun na madyaw kasiling na kalalamdag na pagkita-en na manga utaw. Aw magi sa pigpan-imo' mayu, deyen nilan ya Ama mayu na adti tas na langit.” **17** “Ya-i mayu pag-anenganenga na nyadi aku na un sayuwan ya Uldin aw ya pigsulat na manga propita na Tyumanem asini muna, kay beke' na

maynan ya tud ku. Yan saba ya pigkadi ku na un tumanen ya pigsulat nilan. **18** Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Talana na ini pa ya langit aw ya lupa', dili' ma-uman ya pangkay tagbi' na kulis na pigpasulat dun ni Uldin, menda' na matuman ya kadég. **19** Pangkay singalan ya dili' magbetang sa ginawa sa pangkay sambuk na sugu' na awun ni Uldin aw kun palna-u nan uman ya maynan adti manga eped, yan na utaw to-o tagbi' ya kanan dengeg adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Manang ya utaw na dumalug sa manga sugu' dun ni Uldin aw palna-u nan adti manga eped, matas ya dengeg nan dun ni Kasakupan na Tyumanem. **20** Yanagaw paglongun ta kamu na dun ni pagdalug mayu sa pagkaliman na Tyumanem, labawan pa mayu ya pagtibagseg na manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin. Kay kun dili' mayu kalabawan, dili' kamu maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **21** “Na, kya-edo-an da mayu saba ya pigpalna-u adti manga mangkabaklegay tadun lekat pa idtu muna: ‘Dili' kamu magpatay sa eped na utaw,’ aw ‘Pangkay singalan ya magpatay, yan ya pasala-en adti pag-usay.’ **22** “Manang ini ya kanak paglongun kamayu: Pangkay singalan ya to-o madaman adti eped nan na wala' ya tengteng indeganan, yan uman ya pasala-en adti pag-usay. Aw pangkay singalan ya maglong sa malatay adti eped nan, pasala-en uman sakanan adti matas na usayanan. Aw pangkay singalan ya maglong adti eped nan na ‘Wala' ya utuk mu!’, yan ya datengan na utaw yan, ya atulun na dili' pagkapatayan. (Geenna g1067) **23** Yanagaw pangkay kinunu kaw pagdugsu' dun

ni Témplo na Tyumanem aw ka-anenganengi mu na awun kadi' eped na migdiklamu kanmu, **24** dili' pa mu pagdugsu' adti Tyumanem ya pigdala mu. Ayawan pa mu malapit dun ni dugsu-anan, aw kadtuwí ya utaw na awun diklamu kanmu, aw una kamu pag-uli-uli-ay. Tigkas yan, liku' kaw aw dugsu-an da adti Tyumanem ya pigdala mu. **25** “Aw kun limanda kaw na sambuk na utaw aw dalaén kaw nan adti usayanan, madyaw pa na maksay kamu magkakadyaway talana na wala' pa kamu dateng adti usayanan. Pagaw kun dumateng kamu dun, padakep kaw baling na mag-usayay aw pakalabusu kaw nan. **26** Matinaw saba ya paglongun ku: Kun makalabusu la kaw, dili' pa kaw paluwa-en kun dili' mu kabayadan ya kadakula' na sala' na nya-imo' mu. **27** “Aw kya-edē-an da mayu saba ya pigpalna-u lekat pa idtu muna: ‘Dili' kamu maglakadenen.’ **28** “Manang ini ya kanak paglongun kamayu: Pangkay singalan esega ya minunu sa eped na kaubayan na awun pagkaybeg, na, miglakadenen da sakanan adti anenganeng nan. **29** Yanagaw kun ya pag-inunu mu aw ya pag-awid mu, yan ya du-an na maka-imo' kaw sa sala', madyaw pa baling na magpakawat kaw sa pangkay unu ya makapabuyu kanmu adti pag-imo' sa sala'. Pangkay pa kun lugiten mu ya kanmu mata aw pangkay pa kun utudun mu ya kanmu taklayan, madyaw pa na awun malagak dun ni kanmu lawas kay sa pa-emel-emelen ya kadakula' na lawas mu adti atulun na dili' pagkapatayan. (Geenna g1067) **31** “Aw kya-edē-an da mayu ya pigpalna-u lekat pa idtu muna: ‘Pangkay singalan esega ya mayaw sa kaubayan nan, matag sakanan una sa sulat

na yan ya magmatinaw na mag-ayaw silan.’ 32 “Manang ini ya kanak paglongun kamayu: “Kun awun eseg na ayawan nan ya kanan kaubayan na wala' pagkasala-enen adti sambuk na eseg, aw kun mangugnan ya kaubayan nan salut, liwan na yan ya migtulud sa kaubayan nan adti paglakadenen. Aw ya eseg na nyangugnan sa kaubayan na pig-ayawan miglakadenen uman sakanan. 33 “Aw kya-edē-an da mayu ya pigpalna-u lekat pa idtu muna: ‘Kun magsapa' kaw adti Tyumanem, ya-i pagkalata ya pigsapa' mu, manang tumana baling ya pigsapa' mu.’ 34 “Manang ini ya kanak paglongun kamayu: Dili' da kamu magsapa'. Aw dili' mayu pagpamatinawun ya adti tas na langit kay yan ya trunu na Tyumanem. 35 Aw dili' mayu uman pagpamatinawun ya kadakula' na banwa kay yan ya ginaan na siki nan. Aw dili' mayu uman pagpamatinawun ya syudad na Jérusalim kay dun paghari' ya Misiyas kagaya moli na allaw. 36 Aw dili' kamu magsapa' magi sa kamayu pagka-utawun, kay beke' mayu ya magbaya' sa kamayu ginawa asini tas na lupa'. Pangkay ya sambulus na batang na kamayu lugay, dili' mayu saba mabatug paputi-en aw pakaytemen. 37 Yanagaw adti paglong mayu, ya e-e imo-a na ‘E-e.’ Manang ya dili', imo-a na ‘Dili’. Kay kun dugangan mu na sapa' ya piglong mu, kan Satanas da yan. 38 “Kya-edē-an mayu uman ya pigpalna-u lekat pa idtu muna: ‘Kun makabuta ya utaw sa eped nan, butaen uman sakanan. Kun maka-ipu' ya utaw sa untu na eped nan, ipu-un uman ya kanan.’ 39 “Manang ini ya kanak paglongun kamayu: Dili' kamu magmalit sa utaw na migpakalat kamayu. Kun awun magmulamula kanmu

aw sampalen nan ya gya mu, pasampalan uman kanan ya sangkilid. 40 Maynan uman, kun awun maglimanda kanmu adti usayanan aw kaliman nan kamangen ya sambuk na kadéḡkadéḡ mu na palangad multa, na, atagan kanan ya pigkaliman nan aw dugangi pa uman na sambuk. 41 Aw kun awun sundalu na leges nan pababa kanmu ya kabil nan na sangka kilometro, dalaen mu adti duwangka kilometro. 42 Yanagaw, kun awun utaw na magsekat adti kanmu, dili' mu pagdemetan. Aw kun awun utaw na meles adti kanmu, dili' mu uman pagtalikudan. 43 “Kya-edē-an mayu uman ya paglongun na eped na utaw: ‘Ginawayi ya kanmu manga ubaybay aw dumutan mu ya kanmu manga po-on.’ 44 “Manang ini ya kanak paglongun kamayu: Ginawayi mayu baling ya kamayu manga po-on, aw panawagtawagi mayu adti Tyumanem ya manga nyamulayam kamayu. 45 Kun maynan ya imo-un mayu, dun da ka-edē-i na kamu ya tengteng na mangayse' na Tyumanem na Ama tadun na awun ni tas na langit. Kay pyasilatan nan ya kadéḡ na manga utaw, pangkay ya mangkalatay ya bet aw pangkay ya mangkadyaw ya bet. Aw pya-ulanen nan uman ya kadéḡ na manga utaw pangkay ya dyumalug sa pagkaliman nan aw pangkay uman ya wala' dalug. 46 Kun yan olo' ya ginawaan mu ya gyuminawa kanmu, ayin da ya kadyaw na pig-imo' mu? Pangkay ya manga mangangublaay sa buwis, pigginawaan nilan saba ya kanilan manga ubaybay. 47 Aw kun yan olo' ya pakadyawun mu ya gyuminawa kanmu, na unu ka', awun kadyaw na pig-imo' mu? Pangkay ya manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem, pigpakadyaw nilan ya

kanilan manga ubaybay. 48 “Yanagaw, dun ni kadég na imo-unun mayu, dayaw silingi ya bet na Ama mayu na awun ni tas na langit, kay wala' ya sala' dun ni kanan.”

6 “Na, magpakatadeng kamu pagaw yan olo' ya tud mayu ya magpakita-kita' adti manga eped sa kadyaw na pig-imo' mayu. Kun maynan ya tud mayu, wala' ya un mayu madawat lekat adti Tyumanem na Ama na awun ni tas na langit. 2 Yanagaw pangkay kinunu kaw pag-atag adti makalalat, dili' kaw magsiling sa manga migtallalingu. Kun mag-atag silan, una silan magpa-uni sa trumpita adti seled na sinagoga aw adti dalan pada pa-edé' na un silan matag. Kay kaliman nilan na to-o saya' na manga utaw asuntu sa kadyaw na kanilan pig-imo'. Matinaw ya un ku paglongun kamayu na nyakamang da nilan dun ni pagsaya' na manga utaw ya palangad tandan kanilan. 3 Manang kun matag kaw sa tabang adti manga makalalat, dili' da mu pagpa-edé' adti eped na utaw, pangkay adti kanmu tengteng ubaybay. 4 Madyaw kun dili' ka-edé-an ya kanmu pag-atag. Kay ya Ama mu na awun ni tas na langit, kita-en nan saba ya pig-atag mu aw yanagaw pakadyawun kaw nan. 5 “Aw dun ni pagpanawagtawag mayu adti Tyumanem, dili' kamu magsiling sa manga utaw na migtallalingu. Kay yan ya pagkaliman nilan ya mag-indeg adti seled na sinagoga aw dun ni suwayan na manga dalan, pada kita-en na manga utaw ya pagpanawagtawag nilan. Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Kasiling na nyadawat da nilan ya palangad tandan magi dun ni pagsaya' na manga utaw. 6 Manang kun manawagtawag kaw adti Tyumanem, adtu

kaw ni tambì' mu aw dayaw takepi ya suwangan pada dili' kaw kita-en na eped na utaw, aw panawagtawag kaw adti Ama. Kay kita-en nan saba ya pig-imo' mu aw pakadyawun kaw nan. 7 “Aw dun ni kamayu pagpanawagtawag adti Tyumanem, ya-i mayu pagsalutsaluta ya manga tingeg kasiling na pig-imo' na manga utaw na Héntil na wala' paka-edè' sa tengteng na Tyumanem. Kay mig-anenganeng silan na kun salutsalutun nilan ya kanilan pagpanawagtawag pakanyegan silan. 8 Aw yanagaw dili' mayu silan pagsilingan. Kay ya Ama mayu na awun ni tas na langit, kya-edè-an da nan saba dadan ya pigkapelek mayu pangkay wala' pa kamu pagsekat adti kanan. 9 “Yanagaw maynini ya pagpanawagtawag mayu adti Tyumanem: ‘Kay Ama nami na awun ni tas na langit, pagbasaan na kadég na utaw ya kanmu ngalan. 10 Migsekat kami na dumateng adi kanami ya Kasakupan na Pighari-an mu, aw matuman ya kanmu pagbaya' asini tas na lupa' kasiling na pagkatuman da adti tas na langit. 11 Sambata beg ya kanami pagkan adun na allaw yeiy. 12 Aw lanasa beg ya kanami manga sala', kasiling na pigpasinsiyaan da nami ya sala' na pig-imo' na eped nami. 13 Aw dili' mu beg kami pagpabaya-an adti pagtanda' na dili' nami mabatug, manang tabangi kami beg na dili' kami degen na malatay na lekat adti kan Satanas.’” 14 Pigpadeleg ni Jisus ya pagpalna-u sa manga utaw, law nan, “Kun pigpasinsiyaan mayu ya eped na utaw na nyakasala' kamayu, lanasen uman na Ama mayu na awun ni tas na langit ya kamayu manga sala'. 15 Manang kun dili' mayu silan pasinsiyaan sa

manga pig-imo' nilan kamayu na malatay, dili' uman lanasen na Ama ya kamayu manga sala'. **16** “Aw dun ni pagpuwasa mayu, dili' kamu magtimbegat sa gya mayu kasiling na pig-imo' na manga migtallalingu. Dili' silan magkulumus aw dili' silan magpanuwat, kay kaliman nilan na kita-en silan na manga utaw na migpuwasa silan. Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Kasiling na nyadawat da nilan ya palangad tandan magi dun ni pagsaya' na manga utaw. **17** Manang kun magpuwasa kamu, pagkulumus kamu aw dayaw kamu panuwat, **18** pada wala' ya utaw na maka-edē' na migpuwasa kamu. Yan olo' ya maka-edē' ya kamayu Ama na awun ni tas na langit. Pangkay dili' sakanan pagkita-en, manang pigkita' nan saba ya pig-imo' mu aw pakadyawun kaw nan. **19** “Dili' kamu magluduk sa manga ka-unan asini tas na lupa'. Pagkalalingen aw pagkalaten saba na manga anay, aw pagtakawun na mangkatakaw. **20** Pagluduk kamu baling sa ka-unan adti tas na langit. Wala' saba ya manga mannanap na un kuman, aw dili' pagkalalingen aw dili' madala na mangkatakaw. **21** Kay kun ayin ya kanmu ka-unan, adtu uman ya kanmu anenganeng. **22** “Ya mata na utaw yan ya kalalamdag na lawas nan. Yanagaw, kun madyaw ya pag-inunu mu, awun kalalamdag na maka-ilaw sa kanmu anenganeng. **23** Manang kun dili' madyaw ya pag-inunu na mata mu, dakula' ya kangitngit na awun ni kanmu. Yanagaw kun dili' sumiga ya kalalamdag na awun ni kanmu, kasiling kaw na awun ni kangitngitan. **24** “Wala' ya allang na makadalug sa duwa ya tagtun, kay pakalaten nan ya sambuk aw ginawaan nan ya

sambuk. Maynan uman, dalugun nan ya sambuk aw palipaslipasan nan baling ya sambuk. Dili' saba mabatug na utaw pagdengenen ya pagginawa sa kuwalta aw ya pagdalug sa Tyumanem. **25** “Yanagaw paglongun ta kamu: Dili' magkakamang ya kamayu ginawa sa kadég na kamayu kapelekan asini tas na lupa', kun unu ya un mayu kanen aw inemen, aw kun unu uman ya un mayu sutun. Kay ya pag-eya' na utaw asini tas na lupa', beke' olo' na makan aw beke' olo' na kadékkadég. **26** Inunuwa mayu ya manga langgam. Wala' silan pananem, aw wala' silan uman pag-ani. Aw wala' ya pul na un nilan pagludukan sa kanilan makan. Manang pigpakan silan saba na Ama mayu na awun ni tas na langit. Aw asuntu na to-o pa saba dakula' ya alaga' mayu kay sa kanilan, yanagaw atagan kamu nan sa kadég na kamayu kapelekan! **27** Aw singalan ka' kamayu ya makasugpat sa kamayu ginawa asini tas na lupa' magi sa pagkaypeng mayu? Wala' saba! **28** Aw ananga' uman magkakamang ya ginawa mayu sa un mayu sutun? Inunuwa mayu ya manga sagbet na magpamulak na tyumulin adti magalet. Wala' silan pagtalabahu aw wala' silan uman pagté'. **29** Manang paglongun ta kamu: Si Solomon, to-o dengganen ya pagkahari' nan asini muna aw syumut sakanan sa kadékkadég na to-o manenggeya, manang to-o pa dun manenggeya ya manga bulak yeiy. **30** Ya manga sagbet adti magalet mamulak adun, pagkakunallow malanes aw sangaben da. Aw pangkay tagbi' ya alaga' nilan, manang to-o silan pigpakanenggeya na Tyumanem. Aw atagan kamu nan saba sa un mayu sutun. Tay, sa katagbi' na

pagpangintu-u mayu! **31** Yanagaw dili' magkakamang ya ginawa mayu aw dili' kamu gayed maglong, 'Unu ya un tadun kanen aw unu uman ya un tadun inemen? Aw unu uman ya un tadun sutun?' **32** Ya kadég yeiy, gayed pigtibagsekan na matagtun na manga utaw na wala' pangintu-u sa tengteng Tyumanem. Manang kamu, wala' ya du-an na makamang ya ginawa mayu, kay kya-ede-an da saba na Ama mayu na awun ni tas na langit kun unu ya kamayu kapelekan. **33** Tibulluka mayu baling ya kamayu anenganeng adti kadég na awun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, aw imo-a mayu ya kanan pagkaliman. Kun maynan ya imo-un mayu, sambaten nan ya kadég na kamayu kapelekan. **34** Yanagaw dili' gayed magkakamang ya kamayu ginawa sa unu ya un dumateng kunallaw, kay umba' da olo' ya manga kalugan adun na allaw yeiy. Saligan da mayu baling ya kadég yeiy adti Tyumanem.

7 “Dili' kamu mag-ukum sa eped na utaw, pada dili' kamu uman ukuman na Tyumanem. **2** Kay kun unu ya suhud mayu sa kamayu manga eped, maynan uman ya suhud kamayu. **3** Ananga' kaw magtulli' sa puling na awun ni mata na kanmu eped manang pyabaya-an mu baling ya dakula' na batang na nyakabalabag dun ni kanmu mata? **4** Ananga' kaw maglong sa eped mu, 'Nate' kamangen ya kanmu puling.' Manang dili' mu mabatug kamangen asuntu sa dakula' na batang na nyakabalabag awun ni kanmu mata! **5** Migtallalingu kaw! Unaa saba kamanga ya batang na awun ni kanmu mata pada mabangal ya kanmu pag-inunu aw mabatug da mu

ya pagkamang sa puling na eped mu.” 6 Pagkatigkas
yan, miglong pa uman si Jisus, “Dili' madyaw na agbel
adti idu' ya manga pametang na pigtani la kay wala' ya
untung adti kanilan aw pagaw banga-en kamu baling
nilan. Aw dili' uman madyaw na agbel ya kamagi adti
manga taku' pagaw taguna-an nilan. Yanagaw dili' kamu
magpalna-u sa manga utaw na gayed kyumele sa tingeg
na Tyumanem aw dili' malim magpakanyeg kamayu.” 7
“Pagsekat kamu adti Tyumanem, aw atagan kamu nan.
Tibagsegi mayu ya pagpaninaw, aw pakita' nan kamayu.
Pagtatawag kamu adti kanan, aw uwangan kamu nan. 8
Kay ya kadég na magsekat adti Tyumanem, un saba silan
atagan. Aw ya kadég uman na maninaw, awun saba kita-
en nilan. Aw ya kadég na magtatawag adti kanan, un saba
silan uwangan. 9 Alimbawa', kamu na manga ama, kun
magsekat ya ise' mu sa kakan, unu, atagan mu baling na
batu? 10 Aw kun magsekat uman sa isda', unu, atagan mu
na ulud? Dili' saba! 11 Yanagaw, pangkay makasasala'
kamu, manang kya-edean mayu kun unu ya madyaw na
atag adti kamayu mangayse'. Na, to-o pa dun ya kamayu
Ama na awun ni tas na langit, kay atag nan saba ya to-o
madyaw adti utaw na magsekat kanan! 12 “Kun kaliman
mayu pakadyawun na manga eped na utaw, na, unāa
mayu silan pakadyawa. Yan ya tengteng na kakawasan na
Uldin na Tyumanem aw ya pigpalna-u na manga propita.
13 “Kun kaliman mayu makaseled adti kasakupan na
Tyumanem, agi kamu adti suwangan na mapeyet. Kay
ya suwangan na malakbang, pangkay maluwig ya dalan
aw molas agiyan, aw madég ya manga utaw na nyagi

dun, manang ya dalan yeiy pasinan adti atulun na dili' pagkapatayan. **14** Manang ya suwangan na mapeyet, malug agiyan aw tabay olo' ya kyumita' sa dalan yeiy, manang yeiy ya dalan pasinan adti tengteng ginawa na wala' ya katigkasan. **15** “Magpakatanaw kamu sa manga utaw na sallong kunu manga propita. Ya pigpakita' nilan kasiling na bet na karniro, manang ya tengteng na bet nilan kasiling na idu' na to-o mangkabulut. **16** Ka-edean mayu silan magi sa bunga na manga imo-unun nilan. Dili' kaw maka-ipu' sa bunga na igira adti suksukun na kawuy aw dili' mu uman kita-en ya bunga na paras adti sampinit. **17** Ya kawuy na madyaw, madyaw uman ya bunga nan. Manang kun dili' madyaw ya kawuy, dili' uman madyaw ya bunga nan. **18** Ya madyaw na kawuy dili' mamunga sa malat, aw ya malat na kawuy dili' uman mamunga sa madyaw. **19** Ya kadég na kawuy na dili' mamunga sa madyaw, pamilaen silan baling aw agbel adti atulun. **20** Yanagaw ka-edean mayu ya manga sallong kunu propita magi sa manga imo-unun nilan. **21** “Aw awun madég na utaw na pagtawagen aku nilan na ‘Pangulu.’ Manang ya manga eped kanilan dili' maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Yan olo' ya maka-akup dun, ya utaw na mig-imo' sa pagkaliman na kanak Ama na awun ni tas na langit. **22** Aw dun ni allaw na pag-ukum, awun madég na utaw na maglong kanak, ‘Kay Pangulu, paseleda beg kami! Madég ya pigpan-imo' nami magi dun ni kanmu ngalan. Pig-ubat-ubat nami ya tingeg mu, aw pig-alilinan nami ya manga busaw na syumeled adti manga utaw, aw mig-imo' kami sa madég na milagru!’ **23**

Manang paglongun ku baling silan, 'Wala' ta kamu kilalaa. Pagpakawat kamu kanak, kadég mayu na mag-imo-ay sa malatay!' **24** "Ya utaw na migpakanyeg sa palna-u ku aw pigdalug nan, kasiling sakanan na utaw na to-o matadeng na migtulluk sa balay nan adti tas na batu na sumalem. **25** Dyumateng ya dakula' na ulan aw nyuntul ya ba', aw to-o mabandes ya samet na kyumeleg adti balay, manang wala' kalukad ya balay kay to-o saba masalig ya kyatullukan nan. **26** "Manang pangkay singalan ya dyumengeg sa manga palna-u ku aw wala' nan daluga, kasiling sakanan na utaw na wala' ya katadeng na migtulluk sa balay nan adti tas na pantad. **27** Dyumateng ya dakula' na ulan aw nyuntul ya ba', aw to-o mabandes ya samet na kyumeleg adti balay. Aw dayaw nyalukad ya balay aw migkalat!" **28** Pagkatigkas ni Jisus magpalna-u sa to-o madég na manga utaw dun ni buntud, to-o silan nya-enneng-enneng **29** kay awun katulus na kanan pagpalna-u na dili' kasiling na pagpalna-u na manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu.

8 Pagkatigkas ni Jisus migpalna-u, tyumubang sakanan aw nyagad kanan ya madég na manga utaw. **2** Aw awun dyumulud kanan na sambuk na eseg na ibungun. Lyumuhud sakanan aw to-o nyanginayu', aw miglong sakanan, "Kay Sir, kun malim kaw beg, guli-a ya ibung ku, pada kalinisan da ya lawas ku." **3** Aw pig-awidan ni Jisus ya eseg yan, aw piglongan nan, "Kaliman ku saba. Kalinisan da kaw!" Aw dayaw nyalanas ya ibung nan. **4** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kanan, "Ya-i pag-ubatan adti pangkay singalan utawa ya nya-imo' adun! Manang

kadtú kaw baling ní Témpló aw patanawan ya lawas mu
 adti magdadugsu-ay, aw yan ya magmatinaw na kyaguli-
 an da kaw sa kanmu ibung. Aw dalaen mu kanan ya
 umba' na pagdugsu' na pigsugu' ní Moýsis, pada ka-ede-
 an na manga utaw na kyalinisan da kaw.” 5 Pagdateng ní
 Jisus adti lunsud na Kapirna-um, lyumagbet kanan ya
 sambuk na kapitan sa manga sundalu aw nyanginayu'
 sakanan kan Jisus sa tabang, 6 miglong sakanan, “Kay
 Sir, kyedelan beg ya sugu-anen ku. Gayed da sakanan
 kyumulang kay dili' da magpaka-inang, aw tengteng
 na migti-is.” 7 Aw miglong si Jisus kanan, “Magad aku
 kanmu adti kanmu balay aw guli-en ku ya magkedel
 nan.” 8 Manang tyumubag ya kapitan, “Kay Sir, dili' aku
 makatumbuk magpapanik kanmu adti balay ku. Manang
 pangkay olo' da tingeg mu, kaguli-an saba ya magkedel
 na kanak sugu-anen. 9 Kya-ede-an da ku ya utaw na
 matas ya katundanan. Kasiling ku uman, pagkaagadan
 ku ya matas pa kanak. Aw awun katundanan ku sa
 manga sundalu na madalem pa kanak. Kun sugu-un ku
 ya sambuk na ‘Kadtú kaw!’, na, maksay sakanan madtu.
 Aw kun paglongun ku uman ya sambuk na ‘Adi kaw!’,
 madi sakanan. Aw pangkay unu ya paglongun ku adti
 kanak sugu-anen, kaagadan nan saba. Yanagaw, kya-
 ede-an ku na kun olo' kaw maglong pangkay mawat
 kaw, kaguli-an ya magkedel na kanak sugu-anen.” 10
 Sa pagdengeg ní Jisus sa piglong na kapitan, miglong
 sakanan, “Tay sa kadakula' na pangpangintu-u na utaw
 yeiy!” Aw piglongan nan ya manga utaw na nyagad
 kanan, “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Ya eseg

ini pangkay Héntil sakanan, manang wala' pa ku kita-a asini manga utaw na Isra-él ya maynini na pagpangintu-u. **11** Paglongun ta kamu uman na adtu kagaya ni moli na allaw awun madég na utaw na Héntil na un lumekat adti manga banwa apit adti silatan aw adti sallepan. Aw mingkud silan adti tampid na tyugbulan tadun na si Abraham aw si Isaak aw si Jakub adti dakula' na katipun dun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem adti tas na langit. **12** Manang ya manga buwadbuwad ni Isra-él na maka-akup galu adti kasakupan nan, ya eped kanilan agbel baling adti banwa na kangitngitan na adti luwa'. Aw dun ni banwa yan, magpanpanguliteb ya manga untu nilan aw magpansisugaw.” **13** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti kapitan, “Uli' da kaw. Asuntu sa pagpangintu-u mu kanak, atag ku saba ya pigpanginayu' mu.” Aw dun ni udas yan, dayaw kyaguli-an ya sugu-anen nan. **14** Aw wala' kadugay nyadtu si Jisus ni balay ni Pédro aw kyinita' nan dun na kyumulang ya ugangan ni Pédro na kaubayan kay to-o migkapasu' asuntu na kyedelan sakanan. **15** Aw pig-awidan ni Jisus ya bekten nan aw dayaw sakanan pig-uwasan sa kapasu-an nan. Tigkas yan, migbangun sakanan aw pigsanggila' nan si Jisus. **16** Pagsallep da na sega, pigpandala adti kan Jisus ya madég na utaw na pyanseledan na busaw. Aw pig-alilinan nan ya manga busaw magi dun ni tingeg nan. Aw pigpangguli' nan uman ya magkedel na kadég na manga utaw na pigpandala adti kanan. **17** Aw dun ni pigpan-imo' nan, nyatuman da ya pigpasulat na Tyumanem magi sa propita na si Isayas asini muna: “Kyamang da nan ya kadég na pagti-is

tadun aw ya kanaten magkedel.” 18 Pagkita' ni Jisus sa to-o madég na utaw na migkalimpung kanan, piglongan nan ya kanan manga umagakan, “Naten tumalipag sa danaw.” 19 Manang sa wala' pa silan pakasakay sa balangay, dyumulud kanan ya sambuk na magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu. Aw piglongan nan si Jisus, “Kay Magpalna-uway, magad aku kanmu pangkay ayin kaw pasinan.” 20 Manang miglong si Jisus kanan, “Ya manga mile' awun pugala' na kanilan pagka-eya-an, aw ya manga langgam awun pugad nilan. Manang ya Ise' na Utaw, wala' ya balay na un nan kabantukan.” 21 Aw awun pa uman sambuk na utaw na malim magad kan Jisus, aw miglong sakanan, “Kay Magpalna-uway, tumbayan pa beg kanake' na muli' aku adti kanami kay una pa nami lebeng ya ama ku.” 22 Manang miglong si Jisus kanan, “Agad da kaw kanak. Pabaya-an da sa manga utaw na wala' pangintu-u ya paglebeng sa nyatay.” 23 Pagkatigkas yan, syumakay si Jisus adti balangay, aw nyagad uman ya kanan manga umagakan. 24 Talana pa nilan dun ni tenga-tenga' na danaw, wala' nilan imanmana bigla' dyumateng ya to-o mabandes na samet, aw syalampawan na manga baled ya balangay na pigsakayan nilan. Manang kenne' baling ni Jisus nyakatulug. 25 Yanagaw pigpukaw sakanan na manga umagakan nan, aw miglong silan, “Kay Magpalna-uway, tabangi beg kami! Kay agpet da kitadun mangkamatay!” 26 Manang miglong si Jisus kanilan, “Ananga' kamu mangkallek? Tay, sa katagbi' na pagsalig mayu kanak!” Aw migbangun si Jisus aw piglongan nan ya samet aw manga baled, “Tangke' kamu!” Aw dayaw

migkalinaw ya kadég. **27** Aw to-o nya-enneng-enneng ya manga umagakan nan, aw miglong silan, “Singalan ka' ya utaw yeiy? Pangkay ya samet aw ya manga baled magkaagad sa sugu' nan!” **28** Aw sa pagdateng ni Jisus adti dipag na danaw dun ni sakup na Gadara, syumungun kanan ya duwa ya utaw na pigseledan na manga busaw. Nyeya' silan adti manga ilib na paglebengan sa manga utaw. Aw to-o silan mabulut, yanagaw pigkallekan silan na manga utaw aw wala' ya magpaka-agi dun. **29** Pagkita' nilan kan Jisus, miglong silan sa mabagseg na tingeg, “We... Ise' na Tyumanem, unu ya pigkadi mu? Unu, pamulayaman da mu kami pangkay wala' pa dateng ya allaw na un kami pa-emel-emelen?” **30** Na, awun madég na manga taku' na nyangaliwad na dili' to-o mawat lekat dun ni kanilan. **31** Yanagaw nyanginayu' ya manga busaw kan Jisus, law nilan, “Kun alilinan mu kami, adtu mu beg kami paseleda dun ni manga taku' iyan!” **32** Aw piglongan ni Jisus ya manga busaw, “Luwa' da kamu dun!” Yanagaw lyumuwa' silan adti duwa ya eseg aw syumeled silan adti manga taku'. Aw nyampamalaguy ya kadég na manga taku' dun ni kakayaban aw pyangkawasan nilan ya pangpang adti ligad na danaw aw nyabus silan nyangkalemes. **33** Aw ya manga magdadiyagaay sa manga taku', nyalaguy silan adti lunsud aw pig-ubat-ubatan nilan ya manga utaw sa kadég na nyangka-imo' dun ni duwa ya utaw na kyaguli-an da. **34** Pagdengeg na manga utaw adti lunsud sa kadég na pig-imo' ni Jisus, madég kanilan ya nyadtu ni kanan. Aw sa pagkita' nilan kan Jisus, nyanginayu' silan na indegan nan ya banwa nilan.

9 Sa pagkatigkas na pig-imo' ni Jisus dun ni Gadara, syumakay sakanan sa balangay aw lyumiku' adti lunsud na Kafirna-um na pig-eya-an nan. **2** Sa pagdateng da nan, piglagbet sakanan na manga utaw na migtingga sa pulid. Sa pagkita' ni Jisus sa pagpangintu-u nilan na mabatug nan guli-en ya utaw yan, piglongan nan ya pulid, “Kay Lew, pakabagsega ya kanmu ginawa, kay ya manga sala' mu adti Tyumanem piglanas da.” **3** Aw dun uman ya manga eped na magpalna-uway sa Uldin, aw dyengeg nilan ya piglong ni Jisus. Yanagaw mig-anenganeng silan, “Ya utaw yeiy, migpa-unawa sakanan sa Tyumanem!” **4** Manang kya-edean ni Jisus ya kanilan anenganeng aw yanagaw piglongan nan silan, “Ananga' kamu mag-anenganeng sa malatay? **5** Ayin ka' ya molas paglongun adti eseg na pulid, ‘Ya manga sala' mu nyalanas da,’ aw kun paglongun ku sakanan, ‘Pagbangun kaw aw panaw da kaw’? **6** Manang matinawun ku adti kamayu na ya Ise' na Utaw awun katundanan nan maglanas sa manga sala' na manga utaw.” Tigkas yan, miglong si Jisus adti eseg na pulid, “Pagbangun kaw! Dalāa ya pigtingga nilan kanmu aw uli' da kaw!” **7** Aw maksay nyindeg ya pulid aw nyuli' sakanan adti balay. **8** Sa pagkita' da na madég na manga utaw sa pig-imo' ni Jisus, to-o silan nya-enneng-enneng. Yanagaw pigdeyen nilan ya Tyumanem na nyatag sa katulus adti utaw na maka-imo' sa maynan. **9** Na, nyindeg si Jisus lekat dun, aw kyinita' nan ya sambuk na utaw na nyingkud adti bayadanan sa buwis kay mangungublaay sakanan. Aw ya ngalan nan si Matiyo. Aw miglong si Jisus kanan, “Agad kaw kanak!” Aw nyindeg si Matiyo

aw nyagad kan Jisus. **10** Wala' kadugay, migpa-imo' si Matiyo sa dakula' na kakan adti balay nan. Kyuman dun si Jisus aw ya kanan manga umagakan. Aw madég uman ya dyumateng dun na manga mangungublaáy sa buwis aw ya eped pa na manga makasasala'. **11** Pagkita' na manga Parisiyo seiy, piglongan nilan ya umagakan ni Jisus, “Ananga' sumambuk kuman ya magpalna-uway mayu sa manga mangungublaáy sa buwis aw manga utaw na makasasala'?” **12** Manang dyengeg ni Jisus ya piglong nilan, yanagaw pigtubag nan silan magi sa pundinganan, law nan, “Ya manga utaw na mangkadyaw ya lawas, dili' nilan ka-ilangan ya doktor. Manang ya manga utaw na awun magkedel, silan ya awun ka-ilangan sa doktor. **13** Sadsadi mayu ya kakawasan na ini: ‘Ya kanak tengteng pagkaliman, na awun pagkallat mayu adti eped na utaw, aw beke' na dugsu' mayu na pagsangaben.’ Ya pigkadi ku asini tas na lupa', yan ya pagtawag sa manga utaw na nyaka-edel sa manga sala' nilan, pada magselsel silan aw dumalug silan kanak. Manang ya manga utaw na iman nilan aw wala' ya kanilan sala' adti Tyumanem, beke' nilan saba ya pigtawag ku.” **14** Aw pagkatigkas yan, dyumulud kan Jisus ya manga umagakan ni Juan na Magbautismuway, aw nyusip silan kanan, “Ananga' gayed kami migpuwasa aw ya manga Parisiyo, manang ya kanmu manga umagakan, wala' silan pagpuwasa?” **15** Aw tyumubag si Jisus kanilan magi sa pundinganan, “Enda', kun awun kasal, dili' magkalat ya ginawa na manga tyumambung talana na kenne' pa dun ni sayid nilan ya eseg na migpanamung? Manang dumateng ya

allaw na kamangen sakanan adti kanilan. Aw lekat dun ni
 allaw yan, magpuwasa la silan. **16** “Aw kasiling uman na
 kadégkadég, ya bagu na téla dili' pagleneb adti dadan
 na téla na malungu la. Kay kun maleneb da aw gayed
 bugsakan, dili' madugay kumeteng ya bagu aw to-o la
 baling magkadakula' ya kakisayan. **17** Aw maynan uman,
 dili' pag-asag ya bagu na bino adti dadan na betanganan
 na pig-imo' lekat adti kindal na ayep. Kay kun asag ya
 bino dun aw sumubuk, mutu baling ya betanganan, aw
 masapad ya bino, aw magkalat ya betanganan. Manang
 ya bagu na bino, pag-asag adti bagu na betanganan na
 kindal na ayep. Aw yanagaw dili' magkalat ya betanganan
 aw dili' uman masapad ya bino.” **18** Sa talana pa ni Jisus
 miglong adti manga umagakan ni Juan, dyumulud kanan
 ya sambuk na pagsaligan adti sinagoga. Aw lyumuhud
 sakanan adti asdangan ni Jisus, aw to-o nyanginayu', law
 nan, “Ya ise' ku na dalagita, baya' pa beg nyapalus ya
 ginawa nan. Manang kya-edde-an ku na kun magad kaw
 kanak adti balay aw pandungan mu sakanan na kanmu
 palad, mataw saba sakanan.” **19** Yanagaw nyagad si Jisus
 sa utaw yan, aw nyagad uman ya manga umagakan nan.
20 Talana nilan nyanaw, awun kaubayan na dyumulud
 kan Jisus apit adti bagakwang nan. Na, ya kaubayan
 yeiy, gayed pigdugu-dugu' seled na sampulu' tag duwa
 ya umay. Aw yanagaw pig-awidan nan ya pangaway na
 pigsut ni Jisus, **21** kay mig-anenganeng sakanan, “Kun
 ka-awidan ku olo' ya pangaway na pigsut nan, kaguli-an
 da aku.” **22** Aw maksay nyatubang si Jisus aw kyinita' nan
 ya kaubayan, aw piglongan nan, “Kay Dé', pakabagsega

ya kanmu ginawa. Asuntu sa pagpangintu-u mu kanak, yan ya nyakaguli' kanmu.” Aw dayaw kyaguli-an ya kaubayan. **23** Na, pagdateng ni Jisus dun ni balay na utaw na pagsaligan adti sinagoga, kyinita' nan ya madég na utaw adti luwa' na migpanmatay aw ya manga utaw na migpansi-eyep sa sileli. **24** Yanagaw piglongan nan silan, “Luwa' pa kamu! Wala' saba kamatay ya ise'. Olo' sakanan nyakatulug!” Manang nyaka-ikel baling silan sa piglong nan. **25** Aw sa pagpakaluwa' da na manga utaw, syumeled sakanan adti pigpakulangan sa ise' aw pig-awidan nan ya bekten na ise', aw dayaw migbangun sakanan. **26** Aw ya ubat-ubat sa pig-imo' ni Jisus nyabekkal adti palibed na banwa yan. **27** Sa pag-indeg da ni Jisus adti balay yan, awun duwa ya eseg na buta na gayed dyumalug kanan. Aw pigtatawag nilan si Jisus, “We....Buwadbuwad ni Dabid, kallati beg kami!” **28** Sa pagdateng ni Jisus adti pigbantukan nan, dyumulud kanan ya duwa ya buta. Aw nyusip si Jisus kanilan, “Unu, nyangintu-u kamu na mabatug ta kamu guli-en?” Aw tyumubag silan kanan, “E-e, kay Sir. Nyangintu-u kami.” **29** Aw pig-awidan ni Jisus ya manga mata na tagsambuksambuk kanilan, aw piglongan nan silan, “Asuntu sa pagpangintu-u mayu kanak, kaguli-an da kamu!” **30** Aw dayaw silan kyumita'. Aw miglong si Jisus kanilan, “Dili' mayu yeiy pag-ubat-ubat adti pangkay singalan.” **31** Manang sa pagpanaw da nilan, pig-ubat-ubat baling nilan ya pagpaguli' ni Jisus kanilan. Aw nyabekkal ya ubat-ubat yeiy adti manga banwa na nyakapalibed dun. **32** Sa pagpanaw da na duwa ya eseg na baya' kyumita', wala' kadugay awun da uman

manga utaw na dyumateng dun na migpa-agad sa sambuk na utaw na nya-umu kay pigseledan na busaw. **33** Aw sa pagkatigkas da ni Jisus alilinan ya busaw na syumeled adti utaw yan, dayaw nyakapaglong ya umu. Aw ya nya-enneng-enneng ya kadég na utaw dun, aw miglong silan, “Wala' pa tadun kita-a ya maynini asini kadakula' na Isra-él!” **34** Manang miglong ya manga Parisiyo, “Magi saba sa katulus na pangulu na manga busaw kya-alilinan nan ya manga busaw!” **35** Piglegeb ni Jisus ya kadég na lunsud aw manga baranggay na banwa yan, aw migpalna-u sakanan adti manga sinagoga, aw pigpa-edé' nan ya Madyaw na Ubat-ubat sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Aw pigpangguli' nan uman ya kadég na manga magkedel na manga utaw. **36** Aw sa pagkita' nan sa madég na manga utaw, to-o nyallat si Jisus kanilan kay madég ya nyakalinggal sa anenganeng nilan aw wala' ya un makatabang kanilan. Kasiling silan na manga karniro na wala' ya magdadiyagaay. **37** Tigkas yan, miglong si Jisus adti kanan manga umagakan, “Dakula' to-o ya aniyenen, manang tabay ya mag-aniyay. **38** Yanagaw panawagtawag kamu adti Tyumanem na yan ya tagtun sa palangad aniyenen, na magpadala sakanan sa manga mag-aniyay pada tumabang mag-ani.”

10 Yanagaw pigpatawag ni Jisus adti sayid nan ya sampulu' tag duwa ya umagakan na dadan da nan pigpamalli'. Aw pig-atagan nan silan na katulus na un mag-alilin sa manga busaw aw magguli' sa kadég na punganan na magkedel na manga utaw. **2** Na, ini ya manga ngalan na sampulu' tag duwa ya apostolés: Ya tagna' si

Simon na pigngalanan uman na Pédro aw ya inulug nan na si Andrés, aw si Santiago aw ya inulug nan na si Juan na alag ise' ni Zibidiyo, **3** aw si Pilipi aw si Bartolomé, aw si Tomas aw ya mangungublaay sa buwis idtu na muna na si Matiyo, aw si Santiago na ise' ni Alpiyo, aw si Tadiyo, **4** aw si Simon na Kananiyo aw si Judas Iskariyoti na yan ya un maglubid kan Jisus. **5** Na, sa wala' pa ni Jisus papanawa ya sampulu' tag duwa yeiy, piglongan nan silan, “Sugun ta kamu adti manga utaw, manang dili' pa mayu adun pagkadtuan ya manga banwa na manga Héntil aw ya manga lunsud na manga Samariyanen. **6** Yan baling ya kadtui mayu adun ya manga buwadbuwad ni Isra-él, kay kasiling silan na manga karniro na migkabuluy. **7** Dun ni pagpanaw mayu, ubat-ubati mayu silan na ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan malapit da. **8** Aw pangguli-a mayu ya manga magkedel na utaw, aw matawa mayu ya baya' nyatay, aw pangguli-a mayu ya manga ibungun pada magkalinis da silan, aw alilini mayu ya manga busaw na syumeled adti utaw. Aw dili' mayu pagkalingawan na madég ya nyadawat mayu na wala' ya bayad, yanagaw dili' kamu magsekat sa bayad sa manga pig-imo' mayu. **9** Dun ni pagpanaw mayu, dili' kamu magdala sa kuwalta. **10** Aw dili' kamu magdala sa kabil aw ilisan aw sandal, aw pangkay bangka'. Kay ya manga utaw na un mayu ubat-ubatan, silan galu ya matag sa kamayu kapelekan. Kasiling kamu saba na magtalabahuway na umba' atagan sa kapelekan. **11** Yanagaw pangkay unu lunsuda aw baranggay ya datengan mayu, pangusip kamu kun singalan ya utaw dun na madyaw magpamasa. Aw yan

ya bantuki mayu ya kanilan balay, aw pag-eya' pa kamu dun ni tampid nilan menda' sa allaw na indegan mayu ya lunsud yan. **12** Sa pagseled mayu adti kanilan balay, paglonga mayu ya manga utaw na nyeya' dun, 'Atagan na kalinaw ya kadég na utaw asini balay ini.' **13** Kun dawaten kamu nilan, atagan saba silan na Tyumanem na kalinaw. Aw kun dili' nilan dawaten, bawi-a la ya piglong mayu kanilan. **14** Aw dun ni banwa na pigdatengan mayu, kun dili' silan malim dumawat kamayu aw dili' uman malim magpakanyeg sa pag-ubat-ubat mayu, na, sa pag-indeg mayu adti kanilan, taptapa ya alikabuk na siki mayu. **15** Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Pagdateng da na allaw na pag-ukum, to-o pa mabegat ya pa-emel-emel kanilan kay sa manga utaw na nyeya' dun ni syudad na Sodoma aw Gomora. **16** "Manang pakanyegi ya un ku kamayu paglongun: Sugu-un ta kamu adti manga utaw na mangkalatay ya bet. Masiling kamu saba na manga karniro na piglibedan na manga malyaw na idu' na to-o mangkabulut. Yanagaw pagpakatanaw kamu to-o na wala' ya dumeg kamayu aw wala' uman ya un pagsala' kamayu. **17** "Magpakatanaw kamu sa manga utaw na malim maglimanda aw magdala kamayu adti usayanan. Aw badasan kamu nilan na lalabet dun ni seled na manga sinagoga nilan. **18** Aw asuntu sa pagpangintu-u mayu kanak, un kamu nilan pa-indegen adti asdangan na manga gubirnadador aw manga hari'. Aw dun da kamu pakaselat pagpa-edé' kanilan sa Madyaw na Ubat-ubat kanak aw adtu uman ni manga utaw na Héntil. **19** Kun tumbay kamu nilan adti asdangan na mag-

usayay aw pan-usipen kamu nilan, dili' magkakamang ya ginawa mayu kun unu ya un mayu tubag kanilan. Kay dun ni udas yan, ya Ispiritu na Ama yan ya maggagad sa kamayu anenganeng sa un mayu tubag kanilan. **20** Aw ya paglongun mayu kanilan beke' na lekat adti kamayu, manang lekat adti Ispiritu na Ama. **21** “Aw beke' yeiy olo' ya un ma-imo'. Dili' madugay awun manga mangkaylug na magtumbay sa inulug nan adti manga po-on pada patayen. Aw awun uman manga ama na magtumbay sa kanilan ise' na patayen. Aw awun manga ise' na matu sa mangkatikadeng nilan aw magtumbay kanilan adti manga po-on pada patayen. **22** Aw dumutan kamu na madég na manga utaw asuntu sa pagdalug mayu kanak. Manang pangkay singalan ya magpadeleg dun ni pagpangintu-u nan kanak taman adti katigkasan, yan saba ya utaw na paluwa-en na Tyumanem. **23** Kun pamulayaman kamu adti sambuk na lunsud, palaguy kamu adti eped na lunsud. Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Sa dili' pa mayu matigkas ya imo-unun adti kadég na lunsud na Isra-él, lumiku' da ya Ise' na Utaw. **24** “Ya pigpalna-uan dili' matas sa migpalna-u kanan. Aw wala' ya sugu-anen na matas pa sa amu nan. **25** Umba' da sa pigpalna-uan ya magkatadeng kasiling na migpalna-u kanan. Aw maynan uman ya allang masiling na tagtun kanan. Yanagaw kun aku ya tagtun sa balay aw pigtawag aku na manga utaw na ‘Bilsibul’, na, to-o pa dun baling malatay ya pagtawag nilan sa kanak ka-epedanan dun ni balay. **26** “Yanagaw dili' kamu magkallek sa manga utaw. Kay ya kadég na pigpan-imo' da nilan na malatay, alag saba ka-

ede-an. Wala' ya nyatagu' adun na dili' kagaya kabukasan.

27 Ya piglong ku kamayu na gabi, ubat-ubatan da mayu magi sa dakula' na tingeg lekat adti tas na atep kun magkalalamdag da. 28 Aw dili' kamu magkallek sa manga utaw na un magpatay sa lawas mayu, kay dili' nilan saba mabatug patayen ya kamayu kalaluwa. Yan baling ya kalleki mayu ya Tyumanem. Kay alag nan mabatug kalaten ya lawas aw ya kalaluwa na utaw adti atulun na dili' pagkapatayan. (Geenna g1067) 29 “Anenganenga mayu na tagbi' to-o ya pagbayad sa duwa ya langgam na maya, manang wala' ya pangkay sambuk kanilan na molug na dili' ka-ede-an na Ama mayu. 30 Aw kamu uman, kya-ede-an da saba na Tyumanem kun pila ya kadég na lugay mayu. 31 Yanagaw dili' kamu magkallek kay to-o pa dakula' ya alaga' mayu kay sa madég na manga maya! 32 “Pangkay singalan ya maglong adti asdangan na manga utaw, ‘Umagakan aku ni Jisus’, maynan uman paglongun ku adti asdangan na Ama ku na awun ni tas na langit, ‘Umagakan ku uman sakanan.’ 33 Manang pangkay singalan ya magbalyaw kanak adti asdangan na manga utaw, balyaw ku uman sakanan adti asdangan na Ama na awun ni tas na langit. 34 “Dili' kamu mag-anenganeng na nyadi aku pada dumala sa kalinaw asini tas na lupa'. Ya pagkadi ku, yan baling ya du-an na magtanam ya manga utaw. 35 Asuntu sa pagkadi ku, tanamen na ise' na eseg ya kanan ama. Aw ya ise' na kaubayan tanamen nan uman ya kanan ina. Aw ya makeye' na kaubayan tanamen nan ya ugangan nan na bubay. 36 Yanagaw ya eped mayu dun ni seled na balay, yan da baling ya eped

mu magtanam. **37** Ya utaw na to-o gyuminawa sa kanan ama aw ina manang tagbi' ya pagginawa nan kanak, yan ya utaw na dili' umba' ma-imo' kanak umagakan. Aw ya utaw na to-o gyuminawa sa kanan ise' na eseg aw ise' nan na kaubayan manang tagbi' ya pagginawa nan kanak, dili' uman umba' ma-imo' kanak umagakan. **38** Aw ya utaw na dili' malim magpisan sa kanan krus aw dumalug kanak, ya utaw yan dili' umba' ma-imo' kanak umagakan. **39** Aw pangkay singalan ya gyuminawa sa kanan pagka-utawun asini tas na lupa', kalagakan baling sa ginawa nan. Manang kun singalan ya magtibulluk dumalug kanak pangkay pa adti pagkamatay, matagtun nan ya ginawa na wala' ya katigkasan. **40** “Pangkay singalan ya dumawat kamayu, kasiling na aku ya pigdawat nan. Aw pangkay singalan ya dumawat kanak, dun da nan uman dawata ya Ama na migpadala kanak. **41** Aw pangkay singalan utawa ya mamasa sa propita asuntu sa pagpa-edē' nan sa tingeg na Tyumanem, dumawat ya utaw yan sa kasiling na un dawaten na propita. Aw kun singalan ya mamasa sa utaw na gayed mig-imo' sa pagkaliman na Tyumanem, dawaten nan uman ya kasiling na un atag sa manga utaw yan. **42** Aw matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan utawa ya magkallat sa umagakan ku na madalem aw matag sa pangkay sangkatabu' ya tubig, yan ya utaw na dumawat sa tandan kagaya.”

11 Aw pagkatigkas ni Jisus paglongan ya sampulu' tag duwa ya umagakan nan, nyanaw sakanan lekat dun pada magpalna-u aw mag-ubat-ubat adti manga utaw dun ni manga lunsud nilan. **2** Na, sa talana pa ni Juan dun

ni kalabusuwanan, dyengeg nan ya manga pigpan-imo' ni Jisu-Kristu. Yanagaw pyakadtu nan ya kanan manga umagakan kay awun usip nan **3** adti kan Jisus, aw nyusip silan kanan, “Unu, ikaw ya pigpakang na Tyumanem asini muna na un madi? Aw kun awun pa eped na imanen nami?” **4** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Liku' kamu adti kan Juan aw ubat-ubatan mayu kanan ya manga dyengeg mayu aw ya manga kyinita' mayu: **5** Ya manga dili' magkita', kyumita' da. Ya manga pulid, nyakapanaw da. Ya manga ibungun, pyangkaguli-an aw malinis da. Ya manga bengel, dyumengeg da. Awun manga nyangkamatay na nyataw da. Ya manga tagitu' na utaw, kya-ubatan da sa Madyaw na Ubat-ubat. **6** Aw madyaw ya kana manga utaw na wala' pagduwaduwa na aku ya Pigpadala na Tyumanem.” **7** Sa pagpanaw da na manga umagakan ni Juan, pig-usip ni Jisus ya madég na utaw na migkatipun dun, law nan, “Sa pagkadtu mayu adti kan Juan dun ni kaligbinan idtu muna, unu ka' ya pig-iman mayu na du-an mayu pyaninaw sakanan? Pagaw nyadtu kamu na olo' magtandawtandaw sa utaw na kasiling na tigbaw na pig-eyeng-eyeng na samet. Beke' saba na maynan si Juan! **8** Manang ananga' kamu madtu ni kaligbinan? Pagaw iman mayu aw kumita' kamu sa utaw na syumut sa kadéggkadég na mayaman. Ya utaw na maynan, adtu sakanan pagkita-en ni palasyo. Manang beke' saba na maynan si Juan! **9** Yanagaw unu ka' ya pig-iman mayu na un mayu kita-en dun ni kaligbinan? Pig-iman gya mayu na kumita' sa propita. Matinaw saba na propita sakanan, manang paglongun ta kamu na matas pa si Juan sa manga

muna propita. **10** Aw si Juan yeiy, yan ya pigkasampetan dadan dun ni pigpasulat na Tyumanem asini muna: ‘Na, un ku pa-unaen kanmu ya kanak mag-ubat-ubatay pada tagilanan nan ya un mu agiyan.’ **11** Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Ya kadég na utaw na nyaütaw asini tas na lupa' taman adun, wala' ya pangkay sambuk na matas pa kan Juan na Magbäutismuway. Manang ya to-o madalem na utaw na nyaka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, matas pa sakanan kan Juan. **12** Na, lekat na allaw na migpalekat mig-ubat-ubat si Juan na Magbäutimuway, menda' adun, ya Kasakupan yan to-o pa baling migkadakula' pangkay awun manga migbalabag sa pag-ubat-ubat aw nyamulayam sa manga nyaka-akup da. Aw awun uman mangkabulut na utaw na kaliman nilan sulungun aw agawun galu ya Kasakupan yan. **13** Kay ya kadég na manga propita aw ya Uldin migpa-edé' alag sa paghari' na Tyumanem. Tigkas yan, migpalekat si Juan mig-ubat-ubat. **14** Aw kun malim kamu dumawat sa piglong nilan asini muna, si Juan saba ya propita na pigkasampetan nilan na un dumateng na kasiling ni Éliyas. **15** Magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya pigdengeg mayu.” **16** Migpadeleg si Jisus miglong, “Unu ya un ku kapa-unawaan sa manga utaw adun na gayed kyumele sa palna-u na dyengeg nilan? Kasiling silan na mangayse' na mangkategel na nyan-ingkud adti pamanag na palingki. Dili' silan malim magad magdanga pangkay pigtatawag silan na kanilan manga eped na miglong: **17** ‘Naten magdanga! Migpasonata kami sa pangkasal, manang wala' kamu

sayaw! Aw migpansi-engge' kami manang wala' kamu pagsugaw.' **18** Maynan uman, madég kamayu ya gayed migdiklamu. Kay dyumateng si Juan aw wala' sakanan kita-a na kyuman aw nyinem adti sayid na manga utaw. Aw miglong kamu, 'Syeledan sakanan na busaw!' **19** Tigkas yan, dyumateng ya Ise' na Utaw. Kyinita' sakanan kyuman aw nyinem eped nan ya madég na manga utaw. Manang miglong kamu baling, 'Tanawa mayu ya utaw yeiy! To-o sakanan kyuman aw to-o nyinem sa bino, aw mig-ubaybay sa manga mangangublaay sa buwis aw eped pa na makasasala!' Pangkay miglong kamu seiy, manang ya palna-u ku aw ya palna-u ni Juan, alag saba pigmatinaw dun ni pigpan-imo' na kadég na utaw na dyumalug sa palna-u nami." **20** Aw pagkatigkas yan, pigpalekat ni Jisus ya pagsala' sa manga eped na manga utaw na nyeya' dun ni manga lunsud na kya-imo-an nan sa madég na milagru, kay wala' silan pagselsel. **21** Yanagaw miglong si Jisus kanilan, "Kadég mayu na taga lunsud na Korazin aw Bétsayda, malatay ya un mayu datengan! Kay kyinita' da mayu ya manga milagru na pig-imo' ku, manang tabay kamayu ya migselsel. Kun pig-imo' pa ku yeiy adti manga lunsud na Tiro aw Sidon, madugay da galu silan magselsel aw mangawak sa kalapeng aw magsabug sa abu adti kanilan ulu na yan ya pangilala sa kanilan pagselsel. **22** Manang paglongun ta kamu: To-o pa baling mabegat ya pa-emel-emel kamayu na Tyumanem dun ni allaw na pag-ukum kay sa manga utaw na nyeya' dun ni Tiro aw Sidon. **23** Aw kamu na nyeya' dun ni Kapierna-um, unu, iman mayu aw ya

pagkadengganen mayu dyumateng adti tas na langit aw wala' ya maka-unawa kamayu? Padalemen kamu saba, aw dalaen kamu adti banwa na Kaludukan. Kay kun pigpan-imo' pa ku dun ni Sodoma ya manga milagru kasiling na pig-imo' ku dun ni kamayu, kenne' pa galu na syudad yan adun. (Hadēs g86) **24** Manang paglongun ta kamu: Pagdateng da na allaw na pag-ukum, to-o pa baling dun mabegat ya pa-emel-emel na Tyumanem kamayu kay sa manga utaw na nyeya' dun ni Sodoma!” **25** Dun ni udas yan, nyanawagtawag si Jisus adti Ama, “Kay Ma', ikaw ya tagtun sa kadég na awun ni tas na langit aw asini kadakula' na banwa. Pigpasalamatan ta kaw kay pigtagu' mu ya kanmu palpa lekat adti manga utaw na matas kunu ya katadeng manang pigbukasan mu baling adti manga utaw na syumalig kanmu kasiling na tagbi' na ise'. **26** Yeiya saba kay Ma' ya kanmu pagkaliman.” **27** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti manga umagakan nan, “Pigtumbay da na Ama ya kadég adi kanak. Aw ya kanaken Ama, yan olo' ya tengteng nyaka-edē' kanak. Aw aku olo' ya nyaka-edē' kanan. Aw pangkay singalan ya tumbay ku na maka-edē' sa Ama, bukas adti kanilan ya pagpaka-edē' kanan. **28** Yanagaw, ya kadég mayu na migkalumay da ya ginawa aw to-o kyabegatan, kadi kamu ni sayid ku kay palagdengen ta kamu. **29** Daluga mayu ya palna-u ku. Aw pagsiling kamu kanak, kay migpadalem aku aw pakaganen ku saba ya kamayu ginawa aw palagdengen ku uman ya kamayu anenganeng. **30** Kay ya manga sugu' ku molas saba dalugun aw dili' malug imo-un.

12 Sambuk na allaw yan, nyanaw si Jisus aw ya kanan manga umagakan dun ni dalan na nyaka-agi adti tenga' na pawa' na awun trigu na agpet da aniyen, aw yeiy uman ya Allaw na Paglagdeng. Aw nyagetem ya manga umagakan nan, yanagaw nyanaplan silan sa trigu aw pigtebteb nilan. **2** Manang pagkita' na manga Parisiyo sa pig-imo' nilan, piglongan nilan si Jisus, “Inunuwa ya pig-imo' na kanmu manga umagakan! Kyalakadan nilan baling ya Uldin! Wala' saba tumbayan adti Allaw na Paglagdeng ya pag-ani!” **3** Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Unu, wala' pa ka' mayu kabasa ya pigpasulat na Tyumanem asini muna sa pig-imo' ni Dabid? Sa pagkagetem nan aw manga eped nan, **4** syumeled sakanan adti Balay na Tyumanem aw pigkan nan ya pan na pig-atag da adti Tyumanem. Aw pig-atped-atped nan uman ya manga eped nan pangkay yan saba olo' ya makakan ya manga magdadugsu-ay. Aw dun da baling nilan kalakadi ya Uldin. **5** Unu, wala' mayu uman kabasa dun ni Uldin na gayed migdalabahu ya manga magdadugsu-ay adti Témplo kada Allaw na Paglagdeng? Dun ni pagpan-imo' nilan, gayed nilan kyalakadan ya Uldin manang wala' silan pakasala'. **6** Paglongun ta kamu na pangkay awun katundanan na Témplo manang adun asini ni sayid mayu ya to-o pa matas. **7** Aw kun kya-edean pa mayu ya tengteng kakawasan na pigpasulat na Tyumanem asini muna, dili' mayu pasala-en ya manga utaw na wala' pag-imo' sa sala'. Kay ini ya pigpasulat nan: ‘Ya kanak tengteng pagkaliman, na awun pagkallat mayu adti eped na manga utaw, aw beke' na dugsu' mayu na pagsangaben.’ **8** Aw pig-atag da

adti Ise' na Utaw ya pagbaya' sa unu ya madyaw imo-un sa Allaw na Paglagdeng.” 9 Aw nyanaw si Jisus aw syumeled adti kanilan sinagoga. 10 Aw dun uman ni seled na sinagoga awun sambuk na eseg na kimay ya sangkilid na bekten nan. Aw nyusip ya manga Parisiyo kan Jisus, “Unu ka', pigtumbay na Uldin tadun ya pagpaguli' dun ni Allaw na Paglagdeng?” Kay kaliman nilan na awun puliba nilan maglimanda kanan adti usayanan. 11 Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Alimbawa', kun awun karniro mu na molug adti malalem na gawang dun ni Allaw na Paglagdeng, na, unu ya imo-un mayu? Maksay mayu saba tabangan aw engaten lekat adti gawang. 12 Yanagaw ayin ya dakula' ya alaga', ya utaw aw ya karniro? Ya utaw saba! Yeiya ya du-an na pigtumbay na Tyumanem ya madyaw na imo-unun pangkay Allaw na Paglagdeng.” 13 Aw tigkas yan, piglongan ni Jisus ya eseg na kimay, “Ulada ya bekten mu.” Aw pig-ulad nan ya bekten nan, aw dayaw kyaguli-an. Aw migkadyaw da kasiling na sangkilid na bekten nan. 14 Manang pagkita' na manga Parisiyo sa pig-imo' ni Jisus, lyumuwa' silan aw migpalekat silan migpalpa sa pagpapatay kanan. 15 Manang nya-ede' si Jisus sa pigpalpa nilan, yanagaw nyanaw sakanan lekat dun. Aw dyumalug kanan ya to-o madég na utaw. Aw pigpangguli' nan ya kadég na awun manga magkedel 16 aw piglongan nan silan na dili' mag-ubat-ubat adti eped kun singalan sakanan. 17 Yanagaw nyatuman da ya pigpasulat na Tyumanem asini muna magi sa propita nan na si Isayas: 18 “Tanawa! Ini la saba ya sugu-anen na kanak pigpadala. To-o ku sakanan pigginawaan aw kyatutukan

aku kanan. Ya kanak Ispiritu, yan ya maggagad kanan, aw ubat-ubat nan adti manga nasud ya kanak pagbaya' na alag matinaw. **19** Dili' sakanan mati-ayil aw dili' uman magpamuligsa' adti asdangan na manga utaw. **20** Pangkay ya tin tigbaw na baluk, dili' nan lepeden, aw pangkay ya salengan na dakman mag-ulileng, dili' nan saba eyepen. Manang pagkallatan nan baling ya manga utaw na to-o makalalat. Padelegen nan ya kanan imo-unun menda' na matuman da ya kadég na pigpalpa na Tyumanem aw degen nan ya malatay. **21** Aw dun ni kanan ngalan awun imanen na kadég na utaw asini tas na lupa'." **22** Pagkatigkas yan, pigpa-agad adti kan Jisus ya sambuk na utaw na dili' magkita' aw nya-umu kay pigseledan na busaw. Aw pig-alilinan ni Jisus ya busaw, aw kyaguli-an ya utaw yan aw dayaw nyakapaglong aw kyumita' da. **23** Aw to-o nya-enneng-enneng ya kadég na manga utaw dun, aw miglong silan, "Pagaw yeiy da ya buwadbuwad ni Dabid na pigtagadan tadun." **24** Manang pagdengeg na manga Parisiyo sa piglong na manga utaw, miglong silan, "Ya utaw yan, mig-alilin sa manga busaw magi sa katulus ni Bilsibul na pangulu na manga busaw." **25** Manang kya-edean ni Jisus ya adti anenganeng nilan, yanagaw piglongan nan silan, "Ya kasakupan na nyatenga-tenga', dili' yan magpadeleg na madugay. Aw maynan uman ya lunsud na awun pagkatenga-tenga' aw pangkay uman dun ni seled na balay. **26** Aw kun si Satanas ya mig-alilin sa manga sakup nan, na, kasiling na pigtanam nan ya kanan pagka-utawun. Aw magkalat saba ya pagdumala nan, aw dun da sakanan dega. **27** Aw kun kan Bilsibul

katulus ya kanak pag-alilin sa manga busaw, na, usipen ta kamu: Ya kamayu uman manga sakup na mag-alilin sa manga busaw, ayin ka' lekat ya katulus na pig-atag kanilan? Silan saba ya magmatinaw na galu' ya piglong mayu! **28** Manang kun magi sa Ispiritu Santo ya pag-alilin ku sa manga busaw, na, dun da mayu ka-edei na asini la ni kamayu ya Pigpadala na Tyumanem na un mag-imo' sa kasakupan nan. **29** Si Satanas kasiling na utaw na to-o mabagseg na tagtun sa balay. Wala' ya pangkay sambuk na makaseled adti balay nan pada takawun ya kanan ka-unan kun dili' una gapusun ya tagtun. Manang kun magapus da ya tagtun, mabatug da kamangen ya manga ka-unan nan. **30** “Ya utaw na wala' pagpasakup kanak, yan baling ya gayed migbalabag sa kanak manga imo-unun. Aw kun awun dili' tumabang maggagad sa manga utaw adi kanak, yan ya mig-ampang kanilan adti kanak kasakupan. **31** Yanagaw paglongun ta kamu: Pangkay unu ya sala' na utaw adti Tyumanem, aw pangkay unu ya paglongun nan na malatay adti eped nan, mabatug na Tyumanem lanasen ya sala' na utaw yan. Manang dili' nan lanasen ya sala' na utaw na maglong sa malatay adti Ispiritu Santo. **32** Pangkay singalan ya maglong sa malatay adti Ise' na Utaw, mabatug uman na Tyumanem lanasen ya sala' na utaw yan. Manang kun singalan ya maglong sa malatay adti Ispiritu Santo, yan ya sala' na dili' mabatug lanasen. Aw ya sampetan na sala' yeiy, pa-emel-emelen sakanan na Tyumanem na wala' ya tyamanan.” (aiōn g165) **33** Migpadeleg si Jisus miglong adti manga Parisiyo, “Kun madyaw ya kawuy,

madyaw uman ya bunga nan. Manang kun dili' madyaw ya kawuy, dili' uman madyaw ya bunga nan. Yanagaw ya kawuy na madyaw, ka-ede-an saba magi dun ni bunga nan. **34** Manang kamu, kasiling na kamangayse-anan na kamugung! Unun mayu ya paglong sa madyaw kun malatay ya adti anenganeng mayu? Kay pangkay unu ya awun ni anenganeng na utaw, yan uman ya paglongun nan. **35** Kun gayed madyaw ya pig-anenganeng na utaw, madyaw uman ya imo-unun aw paglongun nan. Manang kun malatay ya pig-anenganeng nan, malatay uman ya imo-unun aw paglongun nan. **36** Aw miglong aku kamayu na dun ni allaw na pag-ukum, awun saba tubagenen na tagsambuksambuk kamayu sa piglong mayu na wala' ya ma-untung. **37** Kay magi sa kanmu paglong, yan ya magmatinaw kun umba' kaw pa-emel-emelen aw ya dili'." **38** Na, awun manga magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo dun, aw piglongan nilan si Jisus, "Kay Sir, kaliman nami kumita' sa pangilala na yan ya magmatinaw na pigpadala kaw na Tyumanem." **39** Manang miglong si Jisus kanilan, "Tay sa kalatay na manga utaw adun na manga allaw yeiy. Pigtalikudan nilan ya Tyumanem, aw kasiling silan na kaubayan na miglakadenen. Gayed silan migsekat sa pangilala, manang ya pangilala na un ku atag kanilan, yan olo' ya kasiling na nya-imo' kan Jonas na propita na Tyumanem. **40** Kay seled na tulungallaw aw tulunggabi ni Jonas dun ni buntit na dakula' na isda', aw maynan uman seled na tulungallaw aw tulunggabi na Ise' na Utaw adti dalem na lupa'. **41** Pagdateng na allaw na pag-ukum, ya manga utaw dun ni syudad na

Ninibé selselen nilan ya kadég mayu. Kay sa pagpakanyeg nilan sa pag-ubat-ubat ni Jonas, migselsel silan sa kanilan manga sala'. Manang kamu, pangkay ini tampid mayu ya to-o pa matas kan Jonas, manang wala' mayu baling pangintu-uwí aw wala' kamu umán pagselsel! **42** Aw dun ni allaw na pag-ukum, ya réyna na migdumala asini muna sa banwa na Syiba, selselen nan umán ya kadég mayu. Kay nyanaw sakanan lekat adti mawat na banwa pada magpakanyeg sa katadeng na hari' na si Solomon. Manang paglongun ta kamu na pangkay ini tampid mayu ya to-o pa matas kan Solomon, manang wala' mayu sakanan pakanyegi. **43** “Na, kun awun busaw na lumuwa' adti utaw, maglegeblegeb yan adti kaligbinan na wala' ya tubig aw maninaw sa un nan ka-eya-an manang wala' ya kita-en nan dun. **44** Yanagaw maglong adti anenganeng nan, ‘Un ku baling liku-an ya muna pig-eya-an ku.’ Aw sa pagliku' nan, kita-en nan na wala' pa ya mig-eya' dun aw malinis da ya pig-indegan da nan idtu muna, kasiling na balay na dayaw pyamunasan aw nyatigpes da. **45** Aw tigkas yan, mangay sakanan sa pitu ya eped nan na to-o pa baling malatay. Aw sumeled silan adti utaw yan, aw dun da silan pag-eya'. Aw to-o pa malatay ya kabetangan na utaw yan kay sa idtu muna. Aw kasiling umán na maynan ya un kagamakan na manga utaw na malatay adun na manga allaw yeiy.” **46** Aw talana pa ni Jisus miglong adti madég na manga utaw dun, dyumateng ya ina nan aw manga inulug nan. Aw nyan-indeg silan adti luwa' na balay kay kaliman nilan magbalawbalaw kanan. **47** Aw awun utaw na miglong kan Jisus, “Awun

ni luwa' ya ina mu aw manga inulug mu, aw kaliman nilan magbalawbalaw kanmu.” **48** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Awun pa saba uman pigsiling ku na kanak ina aw kanak manga inulug.” **49** Aw pigtulli' ni Jisus ya manga umagakan nan, aw miglong sakanan, “Inunuwa mayu! Ya manga utaw ini, silan uman ya kasiling na ina ku aw kanak manga inulug! **50** Pangkay singalan ya mag-imo' sa pagkaliman na kanak Ama na awun ni tas na langit, silan uman ya kanak manga inulug aw manga bubay aw ina ku.”

13 Aw dun ni allaw yan, lyumuwa' si Jisus adti balay aw nyingkud adti dulug na danaw. **2** Aw wala' kadugay, migkalimpung kanan ya to-o madég na manga utaw. Yanagaw mig-alin si Jisus adti balangay na malapit dun ni baklayan aw nyingkud sakanan na un magpalna-u kanilan. Aw nyan-indeg ya manga utaw dun ni baklayan kay kaliman nilan magpakanyeg sa palna-u nan. **3** Aw migpalekat sakanan migpalna-u kanilan magi sa manga pundinganan, law nan, “Pakanyegi mayu ya un ku paglongun! Awun sambuk na utaw na nyadtu ni pawa' nan na un magsabug sa manga bini'. **4** Sa pagsabug nan sa manga bini', awun eped na nyakasabug adti kilid na dalan. Aw nyangkawun ya manga langgam aw pyanubug nilan ya manga bini'. **5** Aw awun manga eped na nyakasabug adti kabatuwan aw maksay gyumiti' kay wala' abay ya lupa'. **6** Manang pagsilat da na sega, nyangkalanes baling ya manga tanem kay wala' to-o pakadalid. **7** Ya eped na manga bini' nyakasabug adti magalet na suksukun. Gyumiti' ya manga bini', manang asuntu na tyumulin

uman ya magalet, nyalemes baling ya manga tanem. **8** Ya eped na manga bini' nyakasabug adti mataba' na lupa', aw tyumulin aw to-o nyamunga. Awun nyunga na tag sanggatus, aw awun nyunga na tag kaeneman, aw awun uman nyunga na tag katluwan. **9** Magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya pigdengeg mayu.” **10** Sa pag-uli' da na madég na manga utaw, dyumulud kan Jisus ya kanan manga umagikan, aw nyusip silan kanan, “Ananga' magi sa manga pundinganan ya pagpalna-u mu sa manga utaw?” **11** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Pigtumbay da kamayu na Tyumanem ya pagka-ede' sa manga pigtagu' idtu muna sa Kasakupan na Pighari-an nan. Manang awun manga eped na pangkay dyengeg da nilan ya pundinganan ku manang wala' tumbayan adti kanilan ya pagpakalabet sa kakawasan. **12** Kay ya utaw na dyumalug sa pigpalna-u la kanan, dugangan pa ya kyalabetan nan aw magkadakula' pa. Manang ya utaw na wala' dalug sa palna-u yan, kamangen baling adti kanan anenganeng ya pangkay tagbi' na kyalabetan da nan. **13** Yeiya ya du-an na ya kanak pagpalna-u pigpaagi ku sa manga pundinganan. Pangkay gayed nilan inunuwun manang dili' nilan kalabetan ya kyinita' nilan. Aw pangkay gayed nilan dengegen manang dili' nilan uman kalabetan ya kakawasan na dyengeg nilan. **14** Aw dun ni kanilan katuman ya pigpasulat na Tyumanem magi sa propita nan na si Isayas asini muna: “Pangkay pakanyegan mayu, manang dili' mayu saba kalabetan, aw inunuwun mayu manang dili' mayu uman kita-en. **15** Kay mangkategel da ya anenganeng na manga utaw

yeiy. Pigsengseng da nilan ya kanilan manga talinga pada dili' silan makadengeg, aw pigpileng da nilan ya kanilan manga mata pagaw kita-en nilan ya matinaw aw kaāpetan na anenganeng nilan, aw dili' silan malim magselsel sa manga sala' nilan pada paluwa-en ku silan.”

16 Manang madyaw ya kamayu kay kyinita' da mayu aw kyalabetan da mayu ya kakawasan na kamayu pigdengeg!

17 Aw matinaw ya un ku paglongun kamayu: Awun madég na manga propita aw manga utaw na dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem asini muna na kaliman galu nilan kumita' sa kyinita' da mayu, aw kaliman nilan uman galu dengegen ya dyengeg da mayu. Manang wala' nilan kita-a aw wala' nilan uman dengega. **18** “Na, pakanyegi mayu to-o ya kakawasan na pundinganan sa migsabug sa manga bini': **19** Ya kilid na dalan na kyasabugan sa manga bini', yan ya manga utaw na dyumengeg da sa ubat-ubat sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem manang dili' nilan kalabetan ya tengteng kakawasan. Yanagaw dumateng si Satanas aw dampasen nan adti kanilan ya tingeg na Tyumanem na dyengeg da nilan. **20** “Aw ya kabatuwan na kyasabugan sa manga bini', yan ya manga utaw na dyumengeg sa tingeg na Tyumanem aw maksay nilan pigdawat na awun pagleya **21** manang dili' to-o makadalid ya pagpangintu-u nilan. Kun awun dumateng na manga kalugan aw manga pagpamulayam asuntu sa tingeg na Tyumanem na dyengeg nilan, maksay nilan ayawan ya kanilan pagpangintu-u. **22** “Aw ya magalet na sukuksukun na kyasabugan uman sa manga bini', yan ya manga utaw na dyumengeg da sa tingeg na Tyumanem

manang ya kanilan anenganeng nyatmu' na kakaypengan sa pagpakabetang nilan, aw sa pag-anenganeng na ma-imo' mayaman. Aw ya sampetan yan, dili' makabunga ya pagpangintu-u nilan. (aiōn g165) 23 “Manang ya mataba' na lupa' na kyasabugan sa manga bini', yan ya manga utaw na migpakanyeg sa tingeg na Tyumanem aw kyalabetan nilan ya tengteng kakawasan. Aw mamunga silan sa madég. Ya sambuk, mamunga na sanggatus, aw ya eped, kâeneman, aw ya eped, katluwan.” 24 Aw pig-ubat-ubatan pa silan ni Jisus sa sambuk na pundinganan, law nan, “Ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, kasiling na maynini: Awun utaw na migpatanem adti pawa' nan. 25 Manang sa pagkagabi la, talana nyampakatulug ya kadég, nyawun ya kanan po-on dun ni pawa'. Aw pigsabugan nan uman na manga bini' na sagbet, aw tigkas yan nyanaw sakanan. 26 “Na, sa paggiti' da na manga trigu, gyumiti' uman ya manga sagbet. Aw sa pagbunga la na trigu, dun da ka-edē-i na awun kadi' sagbet na nyakadali'. 27 Aw nyadtu ya manga magtalabahuway adti tagtun sa pawa', aw miglong silan, ‘Kay Amu, madyaw ya bini' na pigpatanem mu kanami dun ni kanmu pawa'. Ananga' awun sagbet na nyakadali' aw ayin uman lekat ya manga sagbet yan?” 28 “Aw tyumubag kanilan ya tagtun, ‘Yei saba ya pag-imo-un na po-on.’ “Yanagaw nyusip silan kanan, ‘Kay Amu, unu, panggabutun nami ya manga sagbet?’ 29 “Manang tyumubag ya amu nilan, ‘Ya-i mayu paggabuta pagaw maka-agad baling ya manga trigu! 30 Pabaya-i la ya trigu aw manga sagbet na magdeng tumulin menda' na dumateng ya allaw na aniyen da. Aw

dun ni allaw yan, paglongun ku ya manga mag-anियay, 'Unāa mayu panimuna ya manga sagbet aw pamanggeti aw agbelan adti atulun. Aw tigkas yan, panimuna mayu uman ya trigu aw betangan adti kanak pul.” 31 Aw pig-ubat-ubatan pa uman silan ni Jisus sa sambuk na pundinganan, law nan, “Ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, kasiling uman na sambuk na bini' na mustardo na pigtanem na utaw adti pawa' nan. 32 Pangkay yan ya to-o tagbi' sa kadég na punganan na manga bini', manang kun tumulin yeiy, matas pa sa eped na manga tanem. Kasiling saba na kawuy na umba' kapugadan na manga langgam ya manga sanga nan.” 33 Aw miglong pa uman si Jisus kanilan sa eped na pundinganan, law nan, “Ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kasiling uman na tagbi' na patulinay na pigdali' na kaubayan adti dakula' na harina, aw pigtagadan nan na mabus tumulin ya kadakula' na harina na pigmasa nan.” 34 Ya kadég yeiy na pigpalna-u ni Jisus adti madég na manga utaw, pigpa-agi nan sa manga pundinganan. Wala' nan silan palna-uwi na beke' na magi sa pagpundinganan. 35 Aw dun ni kan Jisus katuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna sa sambuk na propita: “Magi sa manga pundinganan ya pagpalna-u ku. Bangalen ku ya manga nyatagu' asini muna lekat pa na pagka-imo' na kadakula' na banwa.” 36 Pagkatigkas ni Jisus migpalna-u, pig-indegan nan ya manga utaw aw syumeled sakanan adti balay. Aw nyagad uman ya kanan manga umagakan, aw miglong silan, “Ubati kami sa kakawasan na pundinganan sa manga sagbet adti pawa'.” 37 Aw miglong si Jisus kanilan, “Ya

utaw na pyalabet dun na migtanem sa madyaw na bini',
 yan ya Ise' na Utaw. **38** Ya pawa', yan ya kadakula' na
 banwa na pig-eya-an na manga utaw. Aw ya mangkadyaw
 na bini', yan ya manga utaw na nyaka-akup dun ni
 Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Manang ya
 manga sagbet, yan ya manga utaw na awun ni kasakupan
 ni Satanas. **39** Aw ya po-on na migsabug sa manga bini'
 na sagbet, yan si Satanas. Aw ya pag-ani, yan ya un ma-
 imo' adti kamoliyan na manga allaw. Aw ya manga mag-
 aniyay, yan ya manga anghil na Tyumanem. (aiōn g165)
40 Yanagaw, kasiling na manga sagbet na pigbanggetan
 da aw sangaben adti atulun, maynan uman ya ma-imo'
 kagaya dun ni kamoliyan na manga allaw. (aiōn g165) **41** Aw
 aku na Ise' na Utaw, sugu-un ku ya kanak manga anghil,
 aw alilinan nilan lekat adti kanak kasakupan ya kadég na
 migbuyu sa manga utaw adti pag-imo' sa manga malatay
 aw ya kadég na gayed migpakasala'. **42** Aw alag silan pan-
 agbel adti atulun na dili' pagkapatayan. Aw adtu silan
 pagpansisugaw aw magpansipanguliteb ya manga untu
 nilan. **43** Pagkatigkas yan, ya manga utaw na dyumalug
 sa pagkaliman na Tyumanem, sumilat silan kasiling
 na sega adti Kasakupan na Pighari-an na kanilan Ama.
 “Magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan
 ya pigdengeg mayu. **44** “Na, ya Kasakupan na Pighari-an
 na Tyumanem, kasiling uman na pametang na dakula'
 ya alaga' na pigtagu' adti dalem na lupa' dun ni pawa'.
 Pigkita' na sambuk na utaw, aw to-o sakanan migleya.
 Yanagaw pigliku' nan pigtabunan, aw tigkas yan piggalin
 nan ya kadég na nyatagtun nan, aw pigbayadan nan

ya pawa' yan. 45 “Aw ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kasiling uman na maynini: Awun utaw na magbalikwatay na nyaninaw sa to-o manenggeya na manga pérلاس. 46 Tantanan nan paninawun kyinita' nan ya sambuk na pérلاس na to-o dakula' ya alaga'. Yanagaw maksay nan piggalin ya kadég na nyatagtun nan aw pigbayadan nan ya pérلاس yan. 47 “Aw maynan uman, ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kasiling na maynini: Awun pukut na pig-ulug mangisda-ay adti tubig. Aw wala' kadugay, madég ya punganan na isda' na nyakamang. 48 Pagkatmu' da na pukut, pigguyud nilan adti ligad. Aw nyingkud silan aw nyamalli' sa isda'. Ya manga mangkadyaw na isda' pigseled nilan adti manga babalanan, manang ya manga isda' na wala' ya guna pyan-agbel nilan. 49 Maynan uman ya ma-imo' sa manga utaw adti kamoliyan na manga allaw. Madi ya manga anghil asini tas na lupa', aw tapiden nilan ya manga utaw na mangkalatay lekat adti manga utaw na dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem. (aiōn g165) 50 Aw agbel nilan ya manga mangkalatay adti atulun na dili' pagkapatayan. Aw adtu silan pagpansisugaw aw magpansipanguliteb ya manga untu nilan.” 51 Pagkatigkas ni Jisus maglong sa manga pundinganan yeiy, nyusip sakanan sa manga umagakan nan, “Unu, kyalabetan da mayu ya kadég na piglong ku kamayu?” Aw tyumubag silan kanan, “E-e.” 52 Aw miglong pa si Jisus kanilan, “Alimbawa', kun awun magpalna-uway sa dadan na Uldin na manga Judiyyu, aw dawata nan ya bagu na palna-u sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, kasiling sakanan na utaw na mayaman

na migkamang sa bagu aw dadan na pametang lekat adti kaban nan. Kay kya-edean nan alag ya dadan aw ya bagu na palna-u.” **53** Na, pagkatigkas ni Jisus migpalna-u sa manga utaw magi sa manga pundinganan, pig-indegan nan ya banwa yan. **54** Aw nyuli' sakanan adti lunsud na Nazarit na yan ya pigtulinan nan, aw migpalekat sakanan migpalna-u sa manga utaw dun ni sinagoga nilan. Aw sa pagdengeg nilan sa pigpalna-u nan, to-o silan nyabelengbeleng. Aw miglong silan, “Ayin lekat ya katadeng nan yeiy? Aw pig-unu nan ya pagpaka-imo' sa manga milagru? **55** Ise' saba olo' sakanan na panday. Enda', ya ina nan si Maria. Aw ya manga inulug nan, yan si Santiago, aw si José, aw si Simon, aw si Judas! **56** Aw asini uman pag-eya' ya kadég na manga bubay nan. Ayin kamanga na utaw yeiy ya katulus aw ya katadeng nan?” **57** Yanagaw wala' silan pangintu-u kanan. Aw miglong si Jisus kanilan, “Wala' ya propita na pagdawaten adti kanan banwa aw kanan kadégan, manang adti eped baling na banwa pagdawaten sakanan.” **58** Aw asuntu na wala' silan pangintu-u kanan, tabay ya manga milagru na pig-imo' ni Jisus dun ni kanilan.

14 Dun ni manga allaw yan, si Hérodes Antipas ya migdumala sa banwa na Galiliya. Aw pigdengeg nan ya manga pig-imo' ni Jisus, **2** yanagaw miglong sakanan adti manga pigsaligan nan, “Yeiy saba si Juan na Magbautismuway! Nyataw da kadi' lekat adti pagkamatay! Yan ya du-an na nyaka-imo' sakanan sa manga milagru.” **3** Nyakapaglong si Hérodes sa maynan asuntu sa pig-imo' nan kan Juan idtu muna. Kay pigpadakep nan si

Juan, aw pigpagapus aw pigpakalabusu nan, asuntu na gayed sakanan pigsagda ni Juan na miglong, “Pigpigil saba adti Uldin na manga Judiyu ya pagpangaubayan sa kaubayan na inulug mu.” Kay kyamang ni Hérodés si Hérodiyas na kaubayan na inulug nan na si Pilipi. **5** Aw pangkay kaliman galu ni Hérodés patayen si Juan, manang nyallek kun unu ya imo-un na manga utaw kanan. Kay kya-edde-an nilan na si Juan ya sambuk na propita na Tyumanem. **6** Na, pagdateng da na allaw ni Hérodés, syumayaw ya dalaga ni Hérodiyas adti asdangan na kadég na pyamilit dun ni katipun, aw to-o migleya si Hérodés kanan. **7** Aw pigpakangan nan ya dalaga magi sa sapa' na atag nan ya pangkay unu ya sekaten nan. **8** Yanagaw pigpalna-uan na ina nan, na yeiy ya paglongun na dalaga adti kan Hérodés, “Atagan kanak adun ya ulu ni Juan na Magbautismuway na dayaw betang adti dakula' na palatu!” **9** Pagdengeg ni Hérodés sa tubag na dalaga, migkalat to-o ya ginawa nan. Manang asuntu na nyakasapa' da sakanan dun ni asdangan na kadég na pyamilit nan, syumugu' na atag adti dalaga ya pigsekat nan. **10** Yanagaw pigpa-utudan nan sa ulu si Juan adti kalabusuwanan. **11** Aw pigbetang ya ulu adti dakula' na palatu, aw pig-atag adti dalaga, aw dyala uman na dalaga adti ina nan. **12** Aw pig-angay na manga umagakan ni Juan ya lawas nan aw piglebeng nilan. Tigkas yan, kyadtuwan nilan si Jisus aw pig-ubat-ubatan nilan sa kadég na nya-imo'. **13** Na, pagdengeg ni Jisus sa nya-imo' kan Juan, pig-indegan nan ya banwa yan, aw syumakay sakanan sa balangay pasinan adti kaligbinan. Manang pagdengeg na

madég to-o na utaw kun ayin ya un nan kadtuan, pig-
 indegan nilan uman ya manga lunsud nilan aw nyanaw
 silan migpadulug sa danaw pasinan adti pigkadtuan ni
 Jisus. **14** Sa pagpanog ni Jisus lekat adti balangay, kyinita'
 nan ya madég to-o na utaw na migkatipun dun. Aw to-o
 nan silan kyallatan, aw pigpangguli' nan ya kadég na
 awun magkedel. **15** Pagkaambung da, dyumulud kan Jisus
 ya kanan manga umagakan aw miglong silan, “Ambung da
 to-o aw wala' ya makan asini banwa ini. Ayin ya madyaw
 kun papanawun da ya manga utaw pada makabayad silan
 sa makan nilan dun ni manga baranggay.” **16** Manang
 tyumubag si Jisus kanilan, “Dili' ka-ilangan na manaw
 silan. Kamu baling ya matag kanilan sa un nilan makan.”
17 Aw miglong silan kanan, “Olo' da limallapid ya pan
 aw duwambulus ya isda' ini.” **18** Yanagaw miglong si
 Jisus kanilan, “Dalāa mayu adi kanak.” **19** Tigkas yan,
 piglongan nan ya manga utaw na dayaw silan mingkud
 dun ni sakati. Aw pigkamang nan ya limallapid ya pan
 aw ya duwambulus ya isda', aw lyumangad sakanan
 adti langit aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem.
 Aw tigkas yan, pigtenga-tenga' nan ya pan aw pig-atag
 nan adti kanan manga umagakan aw pyan-atped-atped
 nilan adti manga utaw. **20** Aw kyuman ya kadég nilan,
 aw alag silan nyangkabiyag. Aw pigpan-imun na kanan
 manga umagakan ya nyangkasama', aw nyangkatmu' ya
 sampulu' tag duwa ya be-en. **21** Na, ya kadég na kyuman
 dun, manga limammalalan ya eseg aw wala' pa ya labet
 na manga kaubayan aw mangayse'. **22** Sa abus da pakakan
 ya manga utaw, maksay pigsugu' ni Jisus ya kanan manga

umagakan na lumiku' sumakay adti balangay, aw muna la silan adti dipag na danaw, kay un pa nan papanawun ya kadég na manga utaw. **23** Aw pagkatigkas da ni Jisus papanawun ya manga utaw, tyumukud sakanan adti buntud na olo' nan sayda na un manawagtawag adti Tyumanem. Aw kyagabiyanan sakanan. **24** Aw ya balangay na pigsakayan na manga umagakan nan, mawat da lekat adti ligad na danaw, aw pigsalumpak nilan ya samet aw ya baled. **25** Na, sa pagpakallawunun da, nyanaw si Jisus adti tas na tubig aw migpasinan adti kanilan. **26** Manang pagkita' nilan na awun nyanaw adti tas na tubig, to-o silan nyallek. Aw mig-ulangag silan na miglong, “Iyan da ya ma-allekay!” **27** Manang maksay si Jisus migtawag kanilan, “Dili' kamu magkallek! Aku saba ya ini! Pakabagsega ya kamayu ginawa.” **28** Aw pigtatawag ni Pédro si Jisus, “Kay Magpalna-uway, kun tengteng na ikaw ya iyan, na, pakadtuwa aku ni sayid mu dun ni tas na tubig.” **29** Aw miglong si Jisus kanan, “Adi kaw!” Yanagaw nyanog si Pédro adti balangay aw nyanaw dun ni tas na tubig pasinan adti kan Jisus. **30** Manang pagbati' nan sa samet, to-o sakanan nyallek, aw un da galu malemes. Yanagaw mig-ulangag sakanan, “Kay Magpalna-uway! Tabangi aku beg!” **31** Aw maksay ni Jisus pig-awidan ya bekten nan aw engata lekat adti tubig, aw piglongan nan, “Tay sa katagbi' na pagsalig mu kanak! Ananga' kaw magduwaduwa?” **32** Sa pagsakay da nilan adti balangay, dayaw uman tyumangke' ya samet. **33** Aw ya kadég nilan dun ni balangay, pigdeyen nilan si Jisus, aw miglong silan, “Matinaw saba na ikaw ya Ise' na

Tyumanem!” **34** Pagpakatalipag da nilan, dyumunggu' silan adti banwa na Génésarét. **35** Aw sa pagka-edé' na manga utaw na si Jisus ya dyumateng adti kanilan banwa, maksay nilan uman pigpa-edé' adti kadég na banwa na nyakapalibed dun. Yanagaw pyandala nilan adti kan Jisus ya manga pyangkedelan. **36** Aw nyanginayu' ya manga utaw kan Jisus na pa-awiden nan ya manga pyangkedelan sa pangaway na pigsut nan. Aw ya kadég na nyaka-awid, alag silan kyaguli-an.

15 Sambuk na allaw yan, awun dyumateng lekat adti Jérusalim na manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyo. Aw dyumulud silan adti kan Jisus, **2** aw nyusip silan, “Ananga' na manga umagakan mu lakadan ya manga katanem na mangkabaklegay tadun? Kay ya kanmu manga umagakan, kyuman silan na wala' una pag-unaw!” **3** Manang nyusip si Jisus kanilan, “Kamu uman, ananga' mayu lakadan ya sugu' na Tyumanem magi sa pagdalug mayu sa kamayu katanem? **4** Kay yan saba ya sugu' na Tyumanem asini muna dun ni Uldin, ‘Pagbasaan mayu ya kamayu ama aw ina’ aw ‘Pangkay singalan ya maglong sa malatay adti kanan ama aw ina, patayen ya utaw yan.’ **5** Manang sangkamulu' ya pigpalna-u mayu. Kay pigpalna-uan mayu ya manga utaw na maglong silan adti kanilan ama aw ina, ‘Pasinsiyayi beg aku, kay wala' da ya kabatug ku magtabang kamayu, kay pigtani la ku adti Tyumanem ya un ku galu atag adti kamayu.’ **6** Yanagaw dun ni kamayu pigpalna-u aw pigpan-imo', kasiling na pigtumbay mayu baling adti utaw na pabaya-an nilan ya kanilan mangkatikadeng.

Pigpalipaslipasan mayu ya sugu' na Tyumanem, asuntu olo' sa manga katanem mayu. **7** Migtallalingu kamu! Matinaw saba ya pigpasulat dadan kan Isayas sa bet mayu, law na Tyumanem: **8** 'Ya manga utaw ini, pigbasāan aku nilan magi olo' dun ni paglong nilan, manang ya kanilan anenganeng mawat adi kanak. **9** Wala' ya guna na pagsimba nilan kanak, kay pigsayuwan nilan baling ya kanak manga sugu' sa palna-u na pig-imo-imo' olo' na manga utaw.” **10** Tigkas yan, pigtawag ni Jisus ya madég na utaw, aw piglongan nan silan, “Pakanyegi aw anenganenga mayu ya un ku paglongun: **11** Beke' na pagkanen na utaw ya makapalipa' kanan, manang ya tingeg nan na malatay na lyumekat adti kanan anenganeng, yan saba ya makapalipa' kanan.” **12** Tigkas yan, nyusip kan Jisus ya kanan manga umagakan, “Unu, kya-ede-an mu na nyadaman ya manga Parisiyo asuntu sa piglong mu?” **13** Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Ya kanak Ama na awun ni tas na langit, un nan saba panggabutun ya kadég na tanem na wala' nan tanema. **14** Pabaya-i la ya manga utaw yan! Buta silan na gayed miggagad sa eped nilan na buta. Aw kun ya buta gagaden na sambuk na buta, na, alag silan molug adti gawang.” **15** Pagkatigkas yan, miglong si Pédro kan Jisus, “Ubatan beg kanami ya kakawasan na pundinganan mu kakayna kun unu ya makapalipa' sa utaw.” **16** Aw miglong si Jisus kanilan, “Pangkay kamu uman wala' pa pakalabet sa kakawasan na piglong ku? **17** Wala' ka' mayu ka-ede-i na pangkay unu ya kanen na utaw, alag lumos adti buntit nan aw dili' madugay lumuwa' adti lawas

nan? **18** Manang ya paglongun na utaw, yan ya lyumekat adti anenganeng nan. Aw yeiy saba ya makapalipa' sa utaw adti Tyumanem. **19** Kay ya anenganeng na utaw, yan ya lyekatan sa kadég na malatay kasiling na pagpatay sa eped na utaw, aw ya paglakadenen, aw ya pagkasala-enen, aw ya pagpanakaw, aw ya pagmatinaw sa galu' adti asdangan na mag-usayay, aw ya paglong sa makapagkalat sa dengeg na eped na utaw. **20** Yeiy alag ya makapalipa' sa utaw. Manang kun kuman ya utaw na dili' mag-unaw, dili' yan makapalipa' kanan.” **21** Pagkatigkas yan, pig-indegan ni Jisus ya banwa na Galiliya, aw nyadtu sakanan ni banwa na sakup na manga lunsud na Tiro aw Sidon. **22** Aw awun nyeya' dun na kaubayan na Héntil na lekat adti buwadbuwad ni Canaan. Aw sa pagdengeg nan na dyumateng si Jisus, nyadtu sakanan ni sayid nan aw gayed nyanginayu', law nan, “Kay Sir na buwadbuwad ni Dabid, kallati beg aku! Ya ise' ku na bubay, pigpati-is sakanan to-o na busaw na syumeled kanan.” **23** Manang wala' ni Jisus tubaga ya kaubayan. Aw dyumulud uman dun ya kanan manga umagakan aw miglong silan kan Jisus, “Ayin ya madyaw aw papanawun da ya kaubayan yeiy, kay gayed sakanan mig-agad-agad kanaten aw gyumelgel nyangilalat.” **24** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti kaubayan, “Pigpadala aku adti buwadbuwad ni Isra-él kay kasiling silan na manga karniro na nyakasuway asuntu na wala' ya migdiyaga kanilan. Wala' pa saba dateng ya allaw na tabangan ta kamu na manga Héntil.” **25** Manang migpalapit kanan ya kaubayan aw lyumuhud adti asdangan nan, aw to-o nyangilalat, law nan, “Kay

Sir, tabangi aku beg!” 26 Aw tyumubag si Jisus magi sa pundingan, “Dili' madyaw kun kamangen ya pan na mangayse' aw agbel adti manga idu'.” 27 Manang miglong ya kaubayan, “Kay Sir, matinaw ya piglong mu, manang pangkay ya manga idu' makakan saba sa manga mumu' na mangkataktak lekat adti lamisa na tagtun kanilan.” 28 Sa pagdengeg ni Jisus sa tubag na kaubayan, piglongan nan sakanan, “Kay Dé', tay sa kadakula' na pagpangintu-u mu kanak! Matuman saba ya pigsekat mu.” Aw dun ni udas yan, dayaw kyaguli-an ya ise' na kaubayan. 29 Pagkatigkas yan, pig-indegan ni Jisus ya banwa yan, aw nyadtu sakanan adti ligad na Danaw na Galiliya. Aw tyumukud sakanan adti buntud aw nyingkud dun. 30 Aw dyumulud kanan ya madég to-o na utaw, aw pyandala nilan ya manga kapig aw ya manga kimay. Pigpa-agad nilan uman ya manga buta aw manga umu, aw eped pa na manga pyangkedelan. Aw dayaw nilan pigpaligena' dun ni asdangan ni Jisus. Aw pigguli' nan ya manga magkedel nilan. 31 Aw sa pagkita' na manga utaw sa nyangka-imo', to-o silan nya-enneng-enneng. Kay ya manga umu, nyakapaglong da. Aw ya manga kimay, migpangkadyaw da. Aw ya manga kapig, nyampakapanaw da. Aw ya manga buta, kyumita' da. Aw pigdeyen nilan ya Tyumanem na Isra-él. 32 Paglabay da na tulungallaw, pigtawag ni Jisus ya kanan manga umagakan aw piglongan nan silan, “Nyallat aku sa manga utaw ini, kay seled da na tulungallaw gayed silan ini sayid tadun, aw wala' da ya un nilan makan asini. Dili' aku malim na muli' silan na wala' pa silan pakakan pagaw to-o magkalumay silan

dun ni dalan.” **33** Yanagaw nyusip ya manga umagakan nan, “Ayin kitadun kamang sa makan asini kaligbinan ini na maka-umba' sa kadég na manga utaw yeiy?” **34** Aw nyusip si Jisus kanilan, “Pilallapid ya pan mayu awun?” Aw tyumubag silan, “Olo' da pitullapid ya pan, aw tabay ya isda' asini.” **35** Aw piglongan ni Jisus ya manga utaw na mingkud silan dun ni sakati. **36** Aw pigkamang nan ya pitullapid ya pan aw ya manga isda', aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem. Pagkatigkas yan, pigtenga-tenga' nan adti kanan manga umagakan na un nilan uman atped-atped adti manga utaw. **37** Aw kyuman ya kadég nilan aw alag silan nyangkabiyag. Aw pigpan-imun na manga umagakan nan ya nyasama' aw pitungka be-en na mabakla' ya dayaw nyangkatmu'. **38** Na, ya kadég na kyuman dun, manga upatemmalalan ya eseg aw wala' pa ya labet na manga kaubayan aw mangayse' nilan. **39** Pagkatigkas yan, pigpapanaw ni Jisus ya manga utaw, aw syumakay sakanan sa balangay aw migpasinan adti sakup na lunsud na Magdala.

16 Aw sa talana pa ni Jisus dun, awun dyumulud kanan na manga Parisiyo aw manga Sadusiyo kay kaliman nilan tanda-en si Jisus. Yanagaw migsekat silan kanan sa pangilala na magmatinaw kun yan ya Pigpadala na Tyumanem. **2** Manang miglong si Jisus kanilan, “Sa agpet da sumallep ya sega, maglong kamu, ‘Madyaw ya lupa' kunallaw kay mapula ya langit adun.’ **3** Aw pagkamaselem da uman, kun magkapula' ya langit aw maglugaytem ya manga labun, maglong kamu, ‘Mulan adun na allaw.’ Matadeng kamu mag-ubad sa timpo,

manang dili' mayu mabatug ubaden ya kakawasan na
manga nyangka-imo' adun na manga allaw yeiy! 4 Tay sa
kalatay na manga utaw adun na allaw yeiy! Pigtalikudan
nilan ya Tyumanem, aw kasiling silan na kaubayan na
miglakadenen. Gayed silan migsekat sa pangilala, manang
yan da olo' ya pangilala na atag ku kanilan ya kasiling na
nya-imo' kan Jonas.” Aw pig-indegan silan ni Jisus aw
nyanaw da sakanan. 5 Aw sa pagpakatalipag da na manga
umagakan ni Jisus sa danaw, kya-anenganengan nilan
na kyalingawan nilan ya dyumala sa pan. 6 Pagkatigkas
yan, miglong si Jisus kanilan, “Magpakatadeng kamu
sa patulinay na manga Parisiyo aw Sadusiyo!” 7 Aw
migpansibalawbalaw ya manga umagakan nan, miglong
silan, “Yeiy gya ya du-an na piglong nan, kay wala'
kitadun pakadala sa pan.” 8 Manang kya-edean ni Jisus
ya pigbalawbalawan nilan. Yanagaw miglong sakanan
adti kanilan, “Ananga' mayu balawbalawan na wala' kamu
pakadala sa pan? Katagbi' na pagpangintu-u mayu! 9
Unu, wala' mayu kalabeti? Unu ka', kyalingawlingawan
da mayu ya pagpakan ku sa limammalalan ya manga
utaw sa limallapid olo' ya pan? Aw pila ya be-en na
nyatmu' sa pigpan-imun mayu? 10 Aw wala' da mayu
uman ka-anenganengi ya pagpakan ku sa upatemmalaan
ya utaw sa pitullapid ya pan? Aw pila ya mabakla' na
be-en na nyasama' na nyatmu' sa pigpan-imun mayu?
11 Aw ya pundinganan na piglong ku kakayna, ananga'
wala' mayu kalabeti na beke' na tengteng pan ya pyalabet
ku? Magpakatadeng kamu pagaw katapunan kamu na
palangad patulinay na manga Parisiyo aw Sadusiyo!” 12

Aw dun da na manga umagikan nan kalabeti ya piglong ni Jisus na magpakatadeng silan sa baluk na palna-u na manga Parisiyo aw manga Sadusiyo. Kay ya palna-u nilan gayed migkadakula' aw tyumapun adti madég na manga utaw. **13** Na, dyumateng da si Jisus aw manga eped nan adti banwa na Césariya Pilipos. Aw sambuk na allaw pig-usip nan ya kanan manga umagikan, “Aku na Ise' na Utaw, dun ni pagbalawbalaw na manga utaw, singalan kunu aku adti kanilan?” **14** Aw tyumubag silan, “Ya eped miglong na ikaw kunu si Juan na Magbautismuway, aw awun eped na miglong na ikaw kunu si Éliyas, aw awun pa eped na miglong na ikaw si Jérémias aw sambuk baling na propita.” **15** Pagkatigkas yan, nyusip si Jisus kanilan, “Manang adti kamayu, singalan aku?” **16** Aw tyumubag si Simon Pédro, “Ikaw saba ya Misiyas! Ikaw ya tengteng Ise' na Tyumanem na Gayed Awun!” **17** Aw miglong si Jisus kanan, “Madyaw ya kanmu, kay Simon na ise' ni Jonas. Kay beke' na utaw ya migbukas kanmu seiy, manang ya kanak Ama na awun ni tas na langit yan ya migbukas adti kanmu. **18** Aw asuntu sa piglong mu, lekat adun tawagen da kaw na Pédro na ya kakawasan: batu na sumalem. Aw dun ni batu yeiy, ya kadég na manga mangintu-uway imo-un ku na kanak kasakupan. Aw dili' yeiy degen na katulus na kamatayen. (Hadēs g86) **19** Un ku atag kanmu ya manga kungsi-ay sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Kun unu ya pigpigil mu asini tas na lupa', yan uman ya pigpigil dadan na Tyumanem adti tas na langit. Aw kun unu ya pigtumbay mu asini tas na lupa, yan uman ya pigtumbay dadan na Tyumanem adti tas na langit.”

20 Pagkatigkas yan, piglongan ni Jisus ya kanan manga umagakan, “Dili' mayu pagpa-ede' adti pangkay singalan utawa na aku ya Misiyas.” 21 Lekat dun ni allaw yan, pigpalekat ni Jisus ya pagpa-ede' adti manga umagakan nan na ka-ilangan sakanan madtu ni Jérusalim kay yeiy ya pigpalpa dadan na Tyumanem. Aw dun ni Jérusalim, keleān sakanan aw ti-isen nan ya pamulayam na manga magdadumalaay sa manga Judiyu aw manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin. Aw un sakanan patayen, manang pagkatlu na allaw mataw sakanan. 22 Manang piggagad ni Pédro si Jisus adti dili' to-o mawat sa manga eped nilan, aw pigpalekat nan ya pagsagda kanan, “Kay Magpalna-uway, dili' yan tumbay na Tyumanem na apeten mu ya pagti-is! Dili' yan mabatug!” 23 Manang nyatubang si Jisus kan Pédro aw pagsagda nan, “Ya piglong mu lekat saba adti kan Satanas na yan ya un magbalabag sa palpa na Tyumanem. Yanagaw pagpakawat kaw! Wala' mu betangan adti kanmu anenganeng ya kana Tyumanem pagkaliman. Yan olo' ya pig-anenganeng mu ya kana utaw.” 24 Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti manga umagakan nan, “Pangkay singalan ya malim ma-imo' kanak umagakan, ka-ilangan ayawan nan ya kanan pagkaliman aw pisanen nan ya kanan krus aw dumalug kanak. 25 Kay pangkay singalan ya gyuminawa sa kanan pagka-utawun asini tas na lupa', kalagakan baling sa ginawa nan. Manang kun singalan ya magtibulluk dumalug kanak pangkay pa adti pagkamatay, matagtun nan ya ginawa na wala' ya katigkasan. 26 Unu ka' ya un ma-untung na utaw kun matagtun nan ya

kadakula' na banwa manang kalagakan baling sa ginawa nan? Aw unu uman ya nyatagtun na utaw na umba' nan pagliwan sa ginawa na wala' ya katigkasan? **27** Kay madi pa aku na Ise' na Utaw, aw sa pagliku' ku, ka-agadan aku na dakula' na kalalamdag na pagka Tyumanem na kanak Ama, aw eped ku ya manga anghil. Aw atagan ku ya tagsambuksambuk na utaw sa umba' sa kadég na pigpan-imo' nilan pangkay madyaw aw pangkay malatay. **28** Aw matinaw ya un ku paglongun kamayu: Awun manga eped asini kamayu na dili' nilan apeten ya pagkamatay menda' na kita-en nilan ya paghari' na Ise' na Utaw.”

17 Na, pagkatigkas na enemengallaw, pigpa-agad ni Jisus si Pédro aw ya duwa ya maylug na si Santiago aw si Juan. Aw tyumukud silan adti matas na buntud na olo' silan. **2** Aw sa talana nilan sakanan pigtandawan, kyinita' nilan na nya-uman ya kadakula' na lawas ni Jisus, aw ya kalalamdag na gya nan kasiling na sega, aw ya kadéggkadég nan to-o migkaputi'. **3** Migpakita' uman dun si Moysis aw si Éliyas, aw migbalawbalaw silan si Jisus. **4** Aw miglong si Pédro kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, madyaw kay ini kami! Kun malim kaw, magtulluk aku sa tulu ya layag asini, sambuk ya kanmu, sambuk ya kan Moysis aw sambuk uman ya kan Éliyas.” **5** Sa talana pa nan miglong, awun labun na to-o malalamdag na tyumakleb kanilan. Aw awun tingeg na lekat adti labun na miglong, “Yeiy ya kanak Ise' na to-o ku pigginawaan aw to-o aku kyatutukan kanan. Pakanyegi mayu sakanan!” **6** Pagdengeg na tulu ya umagakan nan sa tingeg yan, to-o silan nyallek aw nyanlebleb adti lupa'. **7** Manang dyumulud si Jisus

kanilan aw pig-awidan nan silan, aw miglong sakanan, “Pagbangun kamu! Dili' kamu magkallek!” **8** Aw sa pag-inunu nilan, dakman olo' si Jisus ya kyinita' nilan dun. **9** Sa pagtubang da nilan lekat adti buntud, piglongan silan ni Jisus, “Dili' mayu pagpa-edē' ya kyinita' mayu adti pangkay singalan menda' sa allaw na matawun aku na Ise' na Utaw lekat adti nyangkamatay.” **10** Aw nyusip silan kan Jisus, “Ananga' gayed miglong ya manga magpalna-uway sa Uldin na ka-ilangan maka-una si Éliyas dumateng aw makamoli ya Misiyas?” **11** Tyumubag si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya piglong nilan na maka-una si Éliyas na un magtagilan sa kadég. **12** Manang paglongun ta kamu na dyumateng da si Éliyas aw wala' sakanan kilalāa na manga utaw. Pigpamulayaman nilan baling. Aw maynan uman, aku na Ise' na Utaw un nilan uman pamulayaman aw pati-isen.” **13** Aw kyalabetan da na kanan manga umagakan na ya pyalabet ni Jisus na si Éliyas yan si Juan na Magbautismuway. **14** Pagliku' da ni Jisus aw manga eped nan adti baba' na pigkatipunan na madég na manga utaw, dyumulud kanan ya sambuk na eseg. Aw lyumuhud sakanan adti asdangan ni Jisus **15** aw miglong, “Kay Magpalna-uway, kallati beg ya ise' ku na eseg! Kay gayed sakanan pagtakigan aw to-o migti-is. Malikit sakanan magkalukad adti atulun aw malikit uman magkolug dun ni tubig. **16** Yanagaw pigpa-agad ku sakanan adti manga umagakan mu manang wala' nilan kabatug guli-a.” **17** Aw miglong si Jisus, “Tay sa manga utaw adun na manga allaw yeiy na baluk ya anenganeng aw wala' ya pagpangintu-u! Sangunu ka' ya kadugay na

mati-is ku ya pag-iyagad kamayu?” Tigkas yan, miglong uman si Jisus, “Na, pa-agadan adi sayid ku ya ise’.” **18** Aw pigsagda nan ya busaw, aw lumuwa’ lekat adti ise’, aw dayaw migkadyaw ya ise’. **19** Sa pagpanaw da na manga utaw, dyumulud kan Jisus ya kanan manga umagakan aw nyusip silan, “Ananga’ na wala’ nami kabatug alilini ya busaw yan?” **20** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Asuntu na wala’ pa to-o pakadalid ya pagpangintu-u mayu. Manang matinaw ya un ku paglongun kamayu: Kun awun tengteng pagpangintu-u mayu pangkay tagbi’ kasiling na bini’ na mustardo, mabatug mayu paglongun ya buntud ini, ‘Kay Buntud, ka-alin kaw adtu!’ aw ma-alin saba. Wala’ ya dili’ mayu mabatug. **21** [Aw mabatug mayu saba alilinan ya maynan na punganan na busaw, magi sa pagpuwasa aw pagpanawagtawag adti Tyumanem.]” **22** Sambuk na allaw, migkatipun si Jisus aw ya kanan manga umagakan adti Galiliya. Aw miglong si Jisus kanilan, “Aku na Ise’ na Utaw agpet da lubidan aw tumbay adti manga utaw na **23** un magpatay kanak. Manang pagdateng na katlu na allaw, matawun aku lekat adti pagkamatay.” Aw sa pagdengeg na manga umagakan nan, to-o migkalat ya ginawa nilan. **24** Aw sa pagdateng nilan adti Kapirna-um, dyumulud adti kan Pédro ya manga mangungublaay sa buwis na Témplo na awun ni Jérusalim. Aw nyusip silan kanan, “Unu, magbayad ya magpalna-uway mayu sa buwis na Témplo?” **25** Tyumubag si Pédro, “E-e.” Pag-uli’ da ni Pédro adti balay, nyuna si Jisus miglong kanan, “Kay Simon, adti kanmu anenganeng, singalan galu ya umba’ pabayaden na manga hari’ sa manga buwis? Ya kanilan

ise' aw kun manga sakup nilan?” **26** Aw tyumubag si Pédro kanan, “Manga sakup nilan.” Aw miglong pa si Jisus, “Yanagaw wala' ya labet na tengteng na ise' nilan magbayad. **27** Manang pada dili' kitadun kadamanan na manga mangungublaay sa buwis na Témplo, paminta kaw kanate' adti dulug na danaw. Beklasa ya tagna' na isda' na tumubug sa binta mu. Beka-a ya baka nan, aw kita-en mu dun ya kuwalta na bulawan na maputi'. Kamanga ya kuwalta aw bayadi ya buwis ku aw ya kanmu.”

18 Aw yan uman na allaw, dyumulud kan Jisus ya kanan manga umagakan aw pig-usip nilan sakanan, “Singalan ya to-o matas dun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem?” **2** Aw migtawag si Jisus sa sambuk na tagbi' na ise' aw pigpa-indeg nan adti tenga' nilan. **3** Aw piglongan nan ya kanan manga umagakan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Kun dili' ma-uman ya anenganeng mayu aw dili' kamu magpadalem kasiling na tagbi' na ise', dili' kamu makaseled adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **4** Manang pangkay singalan ya magpadalem kasiling na ise' ini, yan ya utaw na to-o matas dun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **5** Aw pangkay singalan kamayu ya dumawat sa utaw na madalem kasiling na ise' ini asuntu sa pagdalug mayu kanak, dun da aku nan uman dawata. **6** “Manang kun awun utaw na migpadalem na nyangintu-u kanak, aw kun buyuwun sakanan adti pagpakasala', ya utaw na magbuyu madyaw pa baling kun tati-an ya liyeg nan na dakula' na gilingan na batu aw ulugun sakanan adti kalaleman na dagat. **7** Magpakatadeng ya kadég

mayu! Kay awun saba madég na magpakabuyu sa utaw adti pagpakasala'. Manang ya utaw na maggagad sa eped nan adti pagpakasala', to-o malatay ya un nan datengan. **8** Yanagaw kun ya pig-imo' na kanmu tullu' aw kanmu siki ya du-an na makasala' kaw, madyaw pa na magpakawat kaw adti pangkay unu na makapabuyu kanmu adti pag-imo' sa sala'. Pangkay pa utudun ya kanmu tullu', madyaw pa na awun malagak dun ni kanmu lawas aw matagtun mu ya ginawa na wala' ya katigkasan, kay sa awun duwa ya tullu' mu aw duwa ya siki mu manang agbel kaw baling adti atulun na dili' pagkapatayan. (aiōnios g166) **9** Aw maynan uman, kun ya pag-inunu mu ya du-an na makasala' kaw, madyaw pa na magpakawat kaw adti pangkay unu na makapabuyu kanmu sa pag-imo' sa sala'. Pangkay pa lugiten ya kanmu mata, madyaw pa na mabuta ya mata mu aw matagtun mu ya ginawa na wala' ya katigkasan kay sa awun duwa ya mata mu manang agbel kaw baling adti atulun na dili' pagkapatayan. (Geenna g1067) **10** “Magpakatadeng kamu na dili' mayu mana-na' ya manga migpadalem na nyangintu-u kanak. Kay paglongun ta kamu na adti asdangan na Ama ku, awun manga anghil na gayed nyakatanaw sa pagpakabetang nilan. **11** [Aw nyadi ya Ise' na Utaw pada paliku-un adti Tyumanem ya kadég na nyakasuway.] **12** “Unu ya anenganeng mayu sa ini? Alimbawa' kun awun utaw na nyakatagtun sa sanggatus ya karniro, aw awun sambuk na nyakasuway, unu ya un nan imo-un? Enda'! Ayawan nan saba dagawdagaw ya kasiyaman tag siyam dun ni panabtabanan aw paninawun nan ya sambuk na

nyakasuway. **13** Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Kun kita-en da nan ya karniro na nyakasuway, to-o pa sakanan magleya sa sambuk na kyinita' nan kay sa kasiyaman tag siyam na adti panabtabanan na wala' pakasuway. **14** Yanagaw maynan uman ya Ama mayu na awun ni tas na langit, dili' nan kaliman na ka-eletan lekat adti kanan ya pangkay sambuk na migpadalem na nyangintu-u kanan.”

15 “Kun awun eped mu na mangintu-uway na nyakasala' adti kanmu, na, kadtui sakanan aw paglonga sa sala' nan na olo' kamu duwa. Kun magpakanyeg sakanan kanmu aw magselsel, na, magkasambuk da ya ginawa mayu. **16** Manang kun dili' sakanan tumande' kanmu na awun sala' nan, pagpa-agad kaw sa sambuk aw kun duwa ya eped mu na mangintu-uway. Kay dun ni pagbalawbalaw mayu, duwa kun tulu ya magmatinaw sa sala' nan. **17** Manang kun dili' sakanan magpakanyeg kamayu, ubat-ubatan mayu adti katipun na manga mangintu-uway. Aw kun dili' sakanan tumande', na, pabaya-i la ya utaw yan, aw dili' da kaw mag-ubaybay kanan. Silinga la sakanan na utaw na wala' ya pagpangintu-u sa tengteng Tyumanem aw mangungublaay sa buwis na dili' kasaligan. **18** “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Kun unu ya pigpigil mayu asini tas na lupa', yan uman ya pigpigil dadan na Tyumanem adti tas na langit. Kun unu ya pigtumbay mayu asini tas na lupa', yan uman ya pigtumbay dadan na Tyumanem adti tas na langit. **19** “Aw matinaw uman ya un ku paglongun kamayu: Kun duwa kamayu asini tas na lupa' ya magkasambuk ya ginawa sa pangkay unu ya sekaten mayu dun ni panawagtawag, atag saba na Ama

ku na awun ni tas na langit. **20** Kay kun awun duwa aw tulu ya mangintu-uway na magkatipun dun ni kanak ngalan, awun saba aku ni tampid nilan.” **21** Pagkatigkas yan, dyumulud si Pédro kan Jisus aw nyusip kanan, “Kay Magpalna-uway, kun gayed makasala' adi kanak ya eped ku na mangintu-uway, makapila ku sa kanan pasinsiyayi? Unu, makapitu olo'?” **22** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Paglongun ta kaw na beke' olo' na makapitu, manang kapituwan ka pitu ka pilu'. **23** Kamangan ta sa alimbawa'. Ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, kasiling na maynini: Awun sambuk na hari' na migpatawag sa manga sugu-anen nan pada usayen ya manga pigtaligu nan adti kanilan. **24** Sa pagpalekat da na hari' mig-usay, pigpa-agad adti kanan ya sambuk na sugu-anen nan na nyaka-utang sa minélyun na kuwalta. **25** Aw asuntu na wala' nan kabatug bayadi, migsugu' ya hari' na galinen ya sugu-anen yan dala ya kanan kaubayan aw kadég na mangayse' nan. Aw panggalinen uman ya kadakula' na nyatagtun nan pada makabayad. **26** Yanagaw lyumuhud ya sugu-anen adti asdangan na hari' aw to-o nyangilalat kanan, aw miglong sakanan, ‘Kay Hari', kallati beg aku! Kun makatagad pa kaw beg, bayadan ta kaw sa kadakula'!” **27** Yanagaw pigkallatan sakanan na hari' aw wala' da nan pabayada, aw pigpapanaw da sakanan. **28** “Manang sa pagluwa' da nan, pig-isungun nan ya eped nan na sugu-anen na nyakabeles kanan sa tagbi' na kuwalta. Aw pigtigel nan ya utaw yan aw piglongan nan, ‘Bayadi aku adun sa beles mu kanak!’ **29** “Aw to-o nyangilalat ya eped nan, law nan, ‘Kay Lew, kallati aku beg! Kun

makatagad pa kaw, bayadan ta kaw sa kadakula' na beles ku kanmu!' **30** Manang wala' sakanan kalim na madugay bayadan. Pigpakalabusu nan baling ya eped nan menda' na makabayad sakanan. **31** Pagkita' na manga eped nilan na sugu-anen sa nya-imo', to-o migkalat ya ginawa nilan. Yanagaw nyadtu silan adti asdangan na hari' aw pig-ubat nilan kanan ya kadég na nya-imo'. **32** Pagkatigkas yan, pigpatawag na hari' ya sugu-anen na wala' pakabayad kanan, aw miglong ya hari', 'To-o malatay ya pig-imo' mu! Wala' da ta kaw pabayada sa utang mu kanak asuntu na to-o kaw nyangilalat kanak. **33** Ananga' wala' mu kallati ya eped mu kasiling na pagkallat ku kanmu?' **34** Aw to-o nyadaman ya hari' kanan, aw ya syampetan yan, pigpakalabusu sakanan aw pigpamulayaman na manga magtatunggu-ay menda' na kabayadan nan ya kadakula' na beles nan. **35** Maynan uman ya imo-un na Ama ku na awun ni tas na langit adti tagsambuksambuk kamayu, kun dili' mayu tengteng pasinsiyaan ya sala' na manga eped mayu na mangintu-uway."

19 Pagkatigkas ni Jisus palna-uan ya manga utaw dun, pig-indegan nan ya Galiliya aw tyumalipag sakanan sa tubig na Jordan aw migpasinan adti probinsiya na Judiya. **2** Aw dyumalug kan Jisus ya to-o madég na manga utaw. Aw pigpangguli' nan ya manga kyedelan dun. **3** Awun manga Parisiyo na dyumulud kan Jisus na un magtanda' kanan magi sa usip, law nilan, "Unu, pigtumbay sa eseg ya pag-ayaw sa kaubayan nan pangkay unu ya du-an?" **4** Tyumubag si Jisus kanilan, "Wala' ka' mayu kabasa dun ni Uldin ya pigpasulat na Tyumanem? Asini muna sa pag-

imo' nan sa manga utaw, duwa ya punganan nilan: Awun eseg aw awun bubay. **5** Aw pigpasulat nan uman, 'Yeiy ya du-an na indegan na eseg ya ama nan aw ina nan, aw pa-egketen silan ya kaubayan nan, aw ya duwa silan ma-imo' da sambuk.' **6** Yanagaw beke' da silan na duwa manang ma-imo' da sambuk. Aw ya pig-isambuk da na Tyumanem, dili' galu silan pagsuwayen na utaw!" **7** Aw nyusip pa silan kan Jisus, "Kun maynan, ananga' maglong si Moysis na mabatug na eseg ayawan ya kaubayan nan magi sa pag-atag sa surat na magmatinaw na mag-ayaw da silan, aw tigkas yan papanawun nan?" **8** Aw tyumubag si Jisus kanilan, "Yan saba ya du-an na piglong ni Moysis na mabatug ya pag-ayaw, asuntu sa kategelan mayu. Manang beke' na maynan ya palpa na Tyumanem lekat pa asini muna. **9** Ini ya kanak paglongun kamayu: Kun awun eseg na ayawan nan ya kanan kaubayan na wala' pagkasala-enen adti sambuk na eseg, aw mangugnan sakanan sa eped na kaubayan, piglakadan nan ya muna kaubayan nan." **10** Pagkatigkas yan, miglong ya manga umagakan ni Jisus kanan, "Kun maynan ya ma-imo' sa mangugnanay, madyaw pa baling kun dili' da mangugnan ya utaw." **11** Manang miglong si Jisus kanilan, "Ya piglong mayu yeiy dili' mabatug na eped na utaw, manang ya makadawat seiya yan olo' ya manga utaw na pigtabangan na Tyumanem. **12** Kay awun du-an na ya manga eped na eseg dili' magpangugnan. Ya eped wala' ya kabatug nilan mag-imo' sa ise' kay awun se-ey na kanilan lawas. Awun uman eped na pigkapun da. Aw awun uman manga eped na wala' da pangugnan kay nyatibulluk silan adti

imo-unun sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Yanagaw, ya eseg na makadawat seiy, madyaw pa kanan ya dili' da mangugnan.” **13** Pagkatigkas yan, awun mangkayantek na mangayse' na pigpandala adti kan Jisus na un nan silan pan-awidan aw panawagtawagan pada atagan silan na kadyawan. Manang pigsagda baling na kanan manga umagakan ya manga utaw na nyandala sa mangayse' nilan. **14** Yanagaw miglong si Jisus, “Pakadiya kanak ya manga mangayse' aw ya-i mayu silan pagtageni! Kay ya manga utaw na dyumawat kanak kasiling na manga mangayse' ini, silan saba ya maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” **15** Aw pig-awidan nan ya manga mangayse' aw pig-atagan nan silan na kadyawan magi sa panawagtawag nan. Aw tigkas yan, nyanaw da uman si Jisus. **16** Na, awun sambuk na eseg na dyumulud kan Jisus kay kaliman nan musip, aw miglong sakanan, “Kay Magpalna-uway, unu ya madyaw na kailangan ku imo-un pada matagtun ku ya ginawa na wala' ya katigkasan?” (*aiōnios g166*) **17** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Ananga' kaw musip kanak kun unu ya madyaw? Sambuk da saba olo' ya madyaw, yan ya Tyumanem. Kun kaliman mu matagtun ya ginawa na wala' ya katigkasan, daluga ya kanan manga sugu'.” **18** Aw nyusip pa uman sakanan, “Unu ya manga sugu' yan?” Aw tyumubag si Jisus kanan, “Dili' kaw magpatay sa utaw, aw dili' kaw maglakadenen, aw dili' kaw magpanakaw, aw dili' mu pagmatinawun ya galu' adti asdangan na mag-usayay, **19** aw basayi ya kanmu ama aw ina, aw ginawayi ya eped mu kasiling na pagginawa mu sa kanmu pagka-utawun.”

20 Miglong uman kanan ya eseg yan, “Pigdalug da ku alag ya kadég yeiy. Unu pa ya wala' ku ka-imo'?” 21 Aw tyumubag si Jisus kanan, “Kun kaliman mu malingeb ya kadakula', uli' kaw aw galina ya manga nyatagtun mu. Kun magalin da mu, atagan ya kuwalta yan adti manga utaw na wala' ya pagkamangan. Kun imo-un mu yeiy, dun da kaw pagluduk sa ka-unan adti tas na langit. Aw pagkatigkas yan, liku' kaw adi aw dalug kaw kanak.” 22 Manang pagdengeg na eseg yan sa tubag ni Jisus, nyanaw sakanan aw to-o migkalat ya ginawa nan kay to-o madég ya ka-unan nan. 23 Pagkatigkas yan, miglong si Jisus sa manga umagakan nan, “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Malug sa utaw na mayaman ya pagpaka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. 24 Aw paglongun ta kamu na molas pa ya pag-agi na ayep na kamilyo adti gawang na dagem kay sa pagpaka-akup na utaw na mayaman dun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” 25 Pagdengeg na manga umagakan nan seiy, to-o silan nyabelengbeleng aw nyusip silan, “Na, kun maynan, singalan ka' ya paluwa-en na Tyumanem?” 26 Pig-inunu silan ni Jisus aw piglongan nan silan, “Dili' na utaw mabatug yeiy, manang adti Tyumanem mabatug saba ya kadég.” 27 Tigkas yan, miglong si Pédro kanan, “Inunuwa ya kanami ini! Nyabus da nami pig-ayawan ya kadég na nyatagtun nami pada magad kanmu. Unu ya imanen nami?” 28 Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Dun ni allaw na baguwun da na Tyumanem ya kadakula' na banwa, aku na Ise' na Utaw mingkud adti kanaken trunu na un

maghari' sa kanak kasakupan. Aw kamu uman na gayed nyagad kanak, mingkud kamu uman adti sampulu' tag duwa ya trunu. Aw magdumala kamu sa kadég na manga buwadbuwad ni Isra-él na lyumekat alag adti sampulu' tag duwa ya ise' nan na eseg. **29** Aw pangkay singalan ya mag-ayaw sa kadég asuntu kanak, pangkay ya kanan balay, aw manga kaylug nan aw kanan mangkatikadeng aw manga mangayse', aw ya lupa' nan asuntu kanak, un liku' kanan ya sanggatus ka pilu' na pig-ayawan nan aw matagtun nan uman ya ginawa na wala' ya katigkasan. **(aiōnios g166)** **30** Manang awun madég na utaw na nyaka-una adun aw makamoli silan kagaya. Aw madég uman ya utaw na nyakamoli adun manang maka-una kagaya.”

20 “Ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kasiling na maynini: Awun utaw na dakula' ya parasan nan. Pagkamaselem da, nyanaw sakanan na un maninaw sa manga utaw na magtalabahu adti kanan parasan. **2** Pagkita' da nan sa manga utaw na malim magtalabahu, pigpakangan nan silan sa umba' na pagtandan sa sangallaw na pagtalabahu na yan ya tag sangka dinaryo. Aw pigpakadtu nan silan adti parasan nan. **3** “Pagdateng da na alas nibi na maselem, nyadtu sakanan adti palingki aw awun pigkita' nan na manga utaw na gayed mig-indeg-indeg dun kay wala' ya talabahu nilan. **4** Yanagaw miglong kanilan ya tagtun, ‘Awun talabahuwunun adti kanak parasan. Kun malim kamu magtalabahu, tandanan ta kamu sa umba' na tandan kamayu.’ **5** Aw yanagaw nyadtu silan adti parasan nan. Pagka-alas dosi la, lyumiku' da uman ya tagtun adti palingki aw awun pa uman

kyinita' nan na manga utaw dun aw pigpatalabahu la nan uman adti kanan parasan. Aw maynan uman ya pig-imo' nan dun ni alas trés. **6** Pagka alas singku la na ambung, lyumiku' da uman salut ya tagtun adti palingki, aw awun pa kyinita' nan dun na manga utaw na mig-indeg-indeg kay wala' ya talabahu nilan. Aw pig-usip nan silan, 'Ananga' gayed kamu asini mag-indeg-indeg? Syapadan ya allaw adun na wala' ya talabahu mayu.' **7** Aw tyumubag silan kanan, 'Wala' du-an ya migpatalabahu kanami.' Yanagaw miglong kanilan ya tagtun sa parasan, 'Kadtu kamu baling ni parasan ku aw pagtalabahu kamu dun.' **8** "Aw sa pagkamagsiklep da, miglong ya tagtun adti maggagaday sa manga magtalabahuway, 'Tawaga ya kadég nilan aw atagan ya tandan adti tagsambuksambuk kanilan, manang una^{en} mu atagan na tandan ya manga nyakamoli tyumangka', aw pamoliya ya nyaka-una.' **9** Aw ya manga magtalabahuway na tyumangka' na alas singku na ambung, dyumulud silan aw pigtandanan ya tagsambuksambuk kanilan na tag sangka dinariyo. **10** Aw sa pagdulud da uman na manga nyaka-una tyumangka', pig-iman nilan na dakula' pa ya tandan kanilan. Manang ya tagsambuksambuk kanilan pig-atagan na tag sangka dinariyo kasiling na nyadawat na manga nyakamoli tyumangka'. **11** Pagpakadawat da nilan sa kanilan tandan, migdiklamu silan adti tagtun sa parasan, **12** law nilan, 'Olo' da sangka udas ya pagtalabahu na manga utaw yeiy! Ananga' pigpa-unawa mu baling ya tandan sa kadég nami? Sangallaw nami migtalabahu aw nyabelad pa kami na sega, manang silan wala' da dateng na sangallaw!' **13**

Manang miglong ya tagtun adti sambuk kanilan, ‘Kay Lew, wala' ta kamu limbungi. Dadan da saba kitadun migpakang sa tandan na tag sangka dinariyo ya allaw. **14** Na, dawata la ya kanmu tandan aw uli' da kaw. Kanak yeiy pagbaya' na pa-unawaen ya tandan adti kadég mayu pangkay nyaka-una kamu aw pangkay nyakamoli silan. **15** Yeiy ya kanak pagbaya' kay aku ya tagtun. Unu, nyinga' kaw asuntu sa kanimbet ku kanilan?’ **16** Aw miglong si Jisus, “Maynan uman ya adti kanak kasakupan. Awun madég na manga utaw na nyakamoli adun manang maka-una silan kagaya. Aw awun uman madég na manga utaw na nyaka-una adun manang makamoli silan kagaya.” **17** Na, sa pagpasinan da ni Jisus aw ya madég na manga utaw adti Jérusalim, pigtani ni Jisus ya sampulu' tag duwa ya kanan umagakan kay awun paglongun nan kanilan, law nan, **18** “Pada ka-edde-an mayu, migpasinan da kitadun adti Jérusalim, aw aku na Ise' na Utaw un da tumbay adti manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin, aw ukuman aku nilan na patayen. **19** Pagkatigkas yan, tumbay aku uman nilan adti manga utaw na Héntil, aw odoy-odoyun aku nilan aw badasan uman na lalabet, aw pakalabu nilan adti krus. Manang pagdateng na katlu na allaw, matawun aku lekat adti pagkamatay.” **20** Pagkatigkas yan, dyumulud kan Jisus ya kaubayan ni Zibidiyo aw ya manga ise' nilan na si Santiago aw si Juan. Aw lyumuhud sakanan adti asdangan ni Jisus kay awun sekaten nan. **21** Aw nyusip si Jisus kanan, “Unu ya kaliman mu na imo-un ku kanmu?” Aw tyumubag sakanan, “Pakangan beg kanak na dun ni

kanmu Kasakupan na un mu hari-an kagaya, tumbay mu ya duwa ya ise' ku yeiy na mingkud adti sayid mu dun ni ingkudanan na to-o pagbasaan, ya sambuk apit adti kalintu aw ya sambuk apit adti kawala.” 22 Manang piglongan silan ni Jesus, “Wala' mayu ka-edē-i kun unu ya pigsekat mayu. Unu, mabatug mayu ti-isen ya pagti-is na un ku ka-agiyān?” Aw miglong ya duwa yeiy, “E-e, mabatug nami.” 23 Aw miglong si Jesus kanilan, “Un mayu saba ka-agiyān ya kadég yeiy. Manang ya pag-ingkud apit adti kalintu aw kawala ku, beke' ku ya mamalli'. Ama ku saba ya magbaya' kun singalan ya mingkud dun.” 24 Sa pagdengeg na sampulu' ya umagakan nan sa pigsekat na duwa ya maylug aw ina nilan, nyadaman silan. 25 Yanagaw pigpatawag ni Jesus ya kadég nilan aw piglongan nan silan, “Kya-edē-an da mayu ya bet na manga pangulu na manga utaw na wala' ya pagpangintu-u sa Tyumanem. Silan ya gayed magbaya' sa manga sakup nilan. Aw maynan uman ya pig-imo' na mangkalangkaw nilan. Gayed silan magpanugu' sa kanilan manga utaw asuntu na dakula' ya katundanan nilan. 26 Manang dili' mayu silan pagsilingan. Kun awun sambuk kamayu na kaliman nan ma-imo' dakula' na utaw, ka-ilangan una sakanan ma-imo' sugu-anen dun ni kamayu. 27 Aw kun awun sambuk kamayu na malim na yan ya gayed pag-unāen, ka-ilangan silingan nan ya bet na sugu-anen na gayed magpadana'. 28 Kasiling ku saba na Ise' na Utaw, wala' aku kadi asini tas na lupa' pada sanggila-en, manang yan baling ya pigkadi ku ya ma-imo' sugu-anen adti madég na utaw, aw ma-imo' kalyu kanilan

adti pagkamatay pada maglekat kanilan adti manga sala' nilan.” **29** Na, sa pag-indeg ni Jisus aw manga umagakan nan lekat adti syudad na Jériko, dyumalug kanan uman ya to-o madég na utaw. **30** Aw awun uman duwa ya eseg na buta na nyingkud dun ni kilid na dalan. Aw sa pagdengeg nilan na un da lumabay si Jisus, migtatawag silan kanan, “We... Pangulu na buwadbuwad ni Dabid, kallati beg kami!” **31** Madég ya utaw na migsagda kanilan na maglong, “Katinep kamu!” Manang to-o pa baling nilan pigpakadakula' ya kanilan tingeg, law nilan, “We... Pangulu na buwadbuwad ni Dabid, kallati beg kami!” **32** Yanagaw tyumeneng si Jisus aw pigtawag nan silan aw nyusip kanilan, “Unu ya kaliman mayu na imo-un ku kamayu?” **33** Aw tyumubag silan kanan, “Kay Sir, kaliman beg nami kumita!” **34** Aw nyallat si Jisus kanilan, aw pigawidan nan ya mata na tagsambuksambuk kanilan, aw dayaw silan kyumita'. Aw dyumalug da silan kanan.

21 Na, sa malapit da silan adti Jérusalim, dyumateng silan adti baranggay na Bétpagi dun ni kilid na Buntud na Manga Olibo. Aw pigsugu' ni Jisus ya duwa ya umagakan nan, **2** aw piglongan nan silan, “Kadtu kamu dun ni baranggay adti dipag, aw sa pagseled mayu dun, kumita' kamu sa asnu na pig-eket eped ya kanan nati. Ubada mayu ya eket nilan aw guyuda mayu adi kanak. **3** Kun musip kamayu, paglonga mayu sakanan: ‘Ya Magpalnaway awun ka-ilangan nan sa asnu aw sa nati ini.’ Aw tumbay saba na tagtun aw maksay nan padala kamayu.” **4** Na, ya kadég yeiy na nya-imo', nyatuman ya pigsulat na propita asini muna: **5** “Paglonga ya manga utaw dun

ni Jérusalim: ‘Tanawa! Dyumateng da ya hari' mayu! Migpadalem sakanan aw dyumateng na syumakay sa nati na asnu!” **6** Aw nyanaw ya duwa ya umagakan nan aw pigtuman nilan ya kadég na pigsugu' ni Jisus kanilan. **7** Pigguyud nilan ya asnu aw nati nan adti kan Jisus, aw pig-apidan nilan aw pigsakayan ni Jisus. **8** Sa talana nilan migpasinan adti Jérusalim, awun madég to-o na manga utaw na migma-una kanilan na migpansiladlad dun ni dalan sa kadékgadég na yan ya palangad pagpamasa nilan kan Jisus. Aw ya eped na manga utaw migladlad uman silan adti dalan sa manga mangkayantek na manga sanga na kawuy na bagu nilan pigpan-utud. **9** Aw ya manga utaw na nyuna kan Jisus aw ya manga nyakamoli kanan, alag silan migpansideyen na maglong, “Hosana! Deyen tadun ya Buwadbuwad ni Dabid! Ini la ya Pigpadala na Tyumanem dun ni kanan ngalan, aw umba' sakanan deyen! Hosana! Aw deyen ya Tyumanem na awun ni tas na langit!” **10** Pagseled da ni Jisus adti Jérusalim, wala' katingen ya anenganeng na madég na manga utaw dun ni syudad, aw nyangusip silan, “Singalan ya utaw yeiy?” **11** Aw tyumubag kanilan ya madég na manga utaw na nyagad kan Jisus, “Yeiy saba ya propita na si Jisus na taga Nasarit, sakup na Galiliya.” **12** Aw syumeled si Jisus adti dakula' na pamanag na Témplu na Tyumanem. Aw sa pagkita' nan sa manga utaw na nyampamaligya' aw nyampamayad, pigpalekat nan ya pag-alilin kanilan. Pigpantuwad nan ya manga lamisa na manga maglaliwanay sa kuwalta aw ya manga ingkudanan na manga mamaligya-ay sa kalupati. **13** Aw miglong si Jisus kanilan, “Yeiy ya pigpasulat na

Tyumanem asini muna, ‘Ya kanak balay, pagtawagen na panawagtawaganan.’ Manang pig-imo' mayu baling tagu-anan sa manga mangkatakaw.” **14** Aw dyumulud adti kan Jisus ya manga buta, aw ya manga kapig. Aw pigpangguli' nan silan dun ni pamanag na Témplo. **15** Manang sa pagkita' na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin sa pigpan-imo' ni Jisus, aw sa pagdengeg nilan sa tatawag na manga mangayse' dun ni pamanag na Témplo, to-o silan nyangkadaman. Kay miglong ya manga mangayse', “Hosana! Deyen tadun ya buwadbuwad ni Dabid!” **16** Yanagaw nyusip silan kan Jisus, “Unu, dyengeg mu ya piglong na manga mangayse' iyan?” Aw tyumubag si Jisus, “E-e, dyengeg ku. Ananga', wala' mayu kabasa ya pigpasulat na Tyumanem asini muna? Nyakasulat saba na pangkay ya mangayse' dala ya manga magsusu pa, pigpalna-uan silan na Tyumanem na magdeyen kanan.” **17** Pagkatigkas yan, pig-indegan silan ni Jisus adti pamanag na Témplo aw lyumuwa' sakanan adti syudad aw migpasinan adti baranggay na Bétaniya. Aw dun da sakanan kulang na gabi yan. **18** Pagkamaselem yan, talana ni Jisus lyumiku' adti syudad na Jerusalem, nyagetem sakanan. **19** Aw sa pagkita' nan sa kawuy na igira adti kilid na dalan, migpalapit sakanan adti kawuy, manang wala' ya pigkita' nan na bunga. Tumalag baling dawun. Yanagaw piglongan ni Jisus ya kawuy, “Lekat adun na allaw yeiy, dili' da kaw makapamunga!” Aw tigkan nyalanes ya kawuy. (aiōn g165) **20** Pagkita' na manga umagakan nan sa nya-imo' sa kawuy, to-o silan nya-enneng-enneng aw miglong silan,

“Ananga' maksay nyalanes ya kawuy na igira iyan?”

21 Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Kun mangintu-u kamu sa Tyumanem aw dili' magduwaduwa, mabatug mayu uman ya pig-imo' ku adti kawuy na igira. Manang beke' olo' na maynan, mabatug mayu uman paglongan ya buntud ini, ‘Kay Buntud, kawas kaw adti dagat!’ Aw ma-imo' saba ya piglong mayu. 22 Kun to-o kamu sumalig sa Tyumanem, madawat saba mayu ya pigsekat mayu magi sa kamayu pagpanawagtawag.” 23 Na, lyumiku' si Jisus adti pamanag na Témplo. Aw talana nan migpalna-u dun, dyumulud kanan ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw ya manga magdadumalaay sa manga Judiyu. Aw nyusip silan kanan, “Unu ya katundanan mu na du-an pig-alilinan mu ya manga utaw asini Témplo kagabi? Aw singalan ka' ya nyatag kanmu sa katundanan na imo-un mu ya maynan?” 24 Tyumubag si Jisus kanilan, “Musip aku uman kamayu, aw kun matubag mayu ya usip ku, na, ubat ku uman kamayu kun ayin lekat ya katundanan ku sa pag-imo' sa kadég yeiy. 25 Na, ini ya kanak usip kamayu: Ayin lekat ya katundanan ni Juan sa pagbautismu nan sa manga utaw? Unu, lekat adti Tyumanem aw olo' lekat adti utaw?” Aw mig-usip-usipay silan, “Unu ya un tadun tubag kanan? Kun tubagen tadun na ‘lekat adti Tyumanem,’ maglong sakanan kanaten, ‘Ananga' wala' kamu pangintu-u kanan?” 26 Aw kun tubagen tadun uman na ‘lekat adti utaw’, pagaw madaman ya manga utaw ini. Kay pyangintu-uan na kadég nilan na si Juan propita sakanan na Tyumanem.” 27 Yanagaw tyumubag silan kan

Jisus, “Enday, wala' nami ka-edē-i.” Aw miglong si Jisus kanilan, “Dili' ta kamu uman ubatan kun singalan ya nyatag kanak sa katundanan na ma-imo' ku ya maynan.”

28 Na, pig-ubatan da uman silan ni Jisus sa pundinganan, law nan, “Unu ya anenganeng mayu sa ini? Awun sambuk na utaw na awun duwa ya ise' nan na eseg. Sambuk na allaw, pigsugu' nan ya ise' nan na magulang, ‘Kay To', kadtū kaw adun ni kanaten parasan aw pagtalabahu kaw dun.’ 29 Aw tyumubag ya ise' nan, ‘Dili' aku malim madtu!’ Manang wala' kadugay nya-uman ya anenganeng nan aw nyadtu baling sakanan ni parasan. 30 “Aw pigkadtuan uman na ama nilan ya ise' nan na mangud aw maynan uman ya pigsugu' nan adti kanan. Aw miglong ya ise' nan, ‘E-e, kay Ma'. Madtu aku.’ Manang wala' baling sakanan kadtū.” 31 Aw nyusip si Jisus, “Na, ayin sa duwa ya mig-imo' sa pagkaliman na ama nilan?” Aw tyumubag silan, “Ya magulang.” Aw miglong si Jisus kanilan, “Matinaw ya paglongun ku kamayu: Nyaka-una pa kamayu nyaka-akup adti Kasakupan na Pigharian na Tyumanem ya manga mangungublaay sa buwis aw manga kaubayan na miggalin sa pagkakaubayan nilan.” 32 Kay nyadi si Juan na Magbautismuway na un pakita' kamayu ya pa-agi sa pag-imo' sa pagkaliman na Tyumanem, manang wala' kamu pangintu-u sa piglong nan. Manang ya manga mangungublaay sa buwis aw manga kaubayan na miggalin sa pagkakaubayan nilan, migpakanyeg silan kanan aw migselsel silan. Aw pangkay kya-edē-an da mayu yeiy manang kenne' baling na wala' kamu pagselsel aw wala' kamu uman pangintu-u kanan.”

33 “Pakanyegi pa mayu ya sambuk na pundinganan: Awun sambuk na tagtun sa lupa' na migpatanem sa madég na balagen na paras, aw dayaw nan pigpalibedan na alad. Aw migpa-imo' sakanan sa pigisanan sa manga bunga na paras. Aw migpatulluk uman sa matas na tunggu-anan. Pagkatigkas yan, pigpasa-up nan ya kanan parasan. Aw nyanaw sakanan adti sambuk na banwa. **34** Pagdateng na allaw na migpa-ipu' da sa manga bunga na paras, migsugu' ya tagtun sa manga sugu-anen nan adti manga pigpasa-up nan pada kamangen ya kanan bagi'. **35** Manang pagdateng na manga sugu-anen nan dun, pigdulus baling silan na manga sa-up, aw ya sambuk byadasan nilan pyanumbag, aw ya sambuk pigpatay nilan, aw ya sambuk pyamintu nilan na batu. **36** Aw migsugu' da uman ya tagtun sa madég pa na manga sugu-anen, manang byadasan nilan uman pyamulayaman kasiling na pig-imo' nilan adti manga sugu-anen na nyaka-una. **37** Pagkatigkas yan, pigsugu' da nan adti kanilan ya ise' nan na eseg, aw miglong sakanan, ‘Kun ise' ku ya madtu, un nilan yeiy basaán.’ **38** Manang sa pagkita' na manga sa-up kanan, migbalawbalaw silan na maglong, ‘Ini ya ise' na tagtun! Na! Naten sakanan patayen aw matagtun tadun ya parasan na un ayawan kanan.’ **39** Yanagaw pigdulus nilan aw pigdala adti luwa' na parasan aw pigpatay nilan. **40** Pagkatigkas yan, nyusip si Jisus, “Na, sa pagliku' na tagtun, unu ya imo-un nan adti manga sa-up?” **41** Aw tyumubag silan kanan, “Alag nan saba patayen ya manga malatay na sa-up yan! Aw tigkas yan, pasa-up nan ya parasan adti eped na manga utaw na maka-atag kanan sa

bagi' na manga bunga dun ni allaw na pagpa-ipu'." 42 Aw miglong si Jisus kanilan, "Unu, wala' ka' mayu kabasa ya pigpasulat na Tyumanem asini muna? 'Ya dakula' na batu na iman na manga panday aw wala' ya guna, yan baling ya batu na sumalem na nya-imo' tullukanan sa dakula' na balay. Ya pig-imo' yeiy na Tyumanem to-o madyaw aw nyakapa-enneng-enneng kanaten.' 43 Yeiy ya du-an na paglongun ta kamu: Dili' da atag na Tyumanem adti kamayu ya manga kadyawan na awun ni Kasakupan na kanan Pighari-an, manang yan baling ya atagan nan ya manga utaw na gayed dyumalug sa kanan pagkaliman. 44 [Ya utaw na pagsungkul adti batu yan aw pakadadak, madugdug sakanan. Aw kun singalan ya kolugan na batu yan, madupuk saba.]” 45 Pagdengeg da na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga Parisiyo sa pundinganan ni Jisus, kya-edean nilan na silan ya pigpalabet nan. 46 Yanagaw kaliman da galu nilan dakepen si Jisus, manang nyallek silan sa manga utaw dun. Kay adti anenganeng na manga utaw na migkatipun dun, propita si Jisus.

22 Pagkatigkas yan, pig-ubatan pa silan ni Jisus sa manga pundinganan, law nan, 2 “Ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, kasiling na maynini: Awun hari' na migpatagilan sa pista na kasal sa ise' nan na eseg. 3 Pigsugu' na hari' ya kanan manga sugu-anen na tawagen da ya manga utaw na dadan da pigpamilit na madtu ni pista na kasal. Manang ya manga pigpamilit wala' baling silan kalim kadtu. 4 Yanagaw migsugu' pa ya hari' sa manga eped na sugu-anen nan, aw miglong sakanan, 'Na,

paglonga la mayu ya manga pigpamilit na nyatagilan da ku ya pista na kasal. Pigpatumba la ku ya kanak manga mangkataba' na baka aw nyalutu' da ya kadakula'. Yanagaw paglonga mayu na maksay da silan madi.'

5 Manang pigpalipaslipasan na manga pigpamilit ya piglong na manga sugu-anen nan. Ya eped kanilan nyadtu baling ni pawa', aw ya eped nyadtu ni tindahan nan. **6** Aw ya manga eped uman na pigpamilit, pigdulus nilan ya manga sugu-anen na hari' aw pigpamulayaman nilan, aw pigpamatay. **7** Na, sa pagdengeg na hari' sa kyagamakan na manga sugu-anen nan, to-o sakanan nyadaman. Yanagaw migsugu' sakanan sa manga sundalu pada patayen nilan ya manga migpatay sa manga sugu-anen nan aw pansangaben ya syudad nilan. **8** Pagkatigkas yan, miglong ya hari' adti manga sugu-anen nan, 'Nyatagilan da ya pista na kasal, manang ya manga utaw na tagna' ku pigpamilit, dili' silan umba' pakadiyen. **9** Yanagaw kadtu kamu ni manga suwayan na manga dalan na syudad, aw pakadiya mayu asini pista ya kadég na manga utaw na kita-en mayu.' **10** Aw pigtuman na manga sugu-anen ya pigsugu' na hari'. Nyadtu silan adti manga dalan, aw pigpa-agad nilan ya kadég na utaw na pigkita' nilan pangkay madyaw aw malatay na utaw. Aw dayaw nyatmu' ya katipunanan. **11** Na, wala' kadugay, syumeled ya hari' adti katipunanan na kasal na un magtanaw sa manga pigpamilit, aw kyinita' nan ya sambuk na eseg dun na wala' sut sa kadéggkadég na umba' pagsutun adti kasal. **12** Aw nyusip ya hari' kanan, 'Kay Lew, ananga' kaw makaseled adi na wala' kaw sut sa kadéggkadég na

pangkasal?' Manang wala' pakapaglong ya utaw yan.

13 Pagkatigkas yan, miglong ya hari' sa manga suguanen nan, 'Banggeti ya taklayan aw siki na utaw yeiy, aw agbelan mayu sakanan adti banwa na kangitngitan na adti luwa'. Dun ni banwa yan, to-o magpansugaw ya manga utaw aw magpansipanguliteb ya manga untunilan.”

14 Aw miglong pa si Jisus, “Madég to-o ya pigpamilit manang tabay olo' ya dyumawat aw yan ya maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.”

15 Pagkatigkas yan, pig-indegan na manga Parisiyo si Jisus, aw migkatipun silan na un mag-imo' sa palpa pada kalitagan nilan si Jisus dun ni piglong nan.

16 Yanagaw awun manga utaw na pigsugu' nilan adti kan Jisus, na lekat adti kanilan manga umagakan aw lekat adti partido ni Hérodés, aw miglong silan kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, kya-edean nami na ya kadég na piglong mu alag saba matinaw, aw gayed mu pigpalna-u ya tengteng pagkaliman na Tyumanem. Aw kya-edean uman nami na wala' ya pigkibang mu sa manga utaw pangkay singalan pa silan.

17 Yanagaw, awun usip nami kanmu: Adti kanmu anenganeng, unu, pigtumbay adti Uldin tadun na manga Judiyu ya pagbayad sa buwis adti kan César aw dili'?”

18 Manang kya-edean ni Jisus ya kapandayan nilan. Yanagaw piglongan nan silan, “Alag kamu saba migtallalingu! Ananga' aku mayu tanda-en?”

19 Pakitaan kanak ya kuwalta na un mayu pagbayad sa buwis.” Aw pigdimilan nilan sakanan na kuwalta,

20 aw nyusip si Jisus kanilan, “Kan yeiy gya ya ini? Aw kan yeiy uman ngalan ya nyakasulat asini?”

21 Aw tyumubag

silan, “Kan César.” Aw miglong si Jisus kanilan, “Na, atagan mayu adti kan César ya umba' kan César aw atagan adti Tyumanem ya umba' sa Tyumanem.” **22** Sa pagdengeg nilan sa tubag nan, to-o silan nya-enneng-enneng asuntu sa tubag nan. Yanagaw pig-indegan nilan si Jisus. **23** Dun ni allaw yan, awun dyumulud kan Jisus na manga Sadusiyo. Na, ya manga utaw yeiy, wala' silan pangintu-u na awun pagkataw na manga utaw lekat adti pagkamatay. Yanagaw nyusip silan kanan, **24** “Kay Magpalna-uway, piglong kanaten ni Moysis ya sugu' yeiy adti Uldin tadun: ‘Kun awun eseg na nyatay, aw kun wala' silan ya kaubayan nan paka-ise', ka-ilangan pangugnanen na inulug na eseg ya nyabalu pada ya mangayse' nilan ma-imo' da buwadbuwad na inulug nan na nyatay da.’ **25** Na, idtu muna adti kanami, awun pitu ya mangkaylug na eseg. Ya magulang na kadég nilan, nyangugnan sa kaubayan. Manang wala' silan paka-ise'. Aw nyatay ya eseg yan, aw ya nyabalu pigpangugnan na mangud na eseg nan. **26** Aw maynan uman ya nya-imo' adti mangud nan aw adti katlu menda' sa kapitu. **27** Pagkatigkas yan, nyatay uman ya kaubayan. **28** Na, ini ya usip nami kanmu: Pagdateng da na allaw na pagmataw sa manga utaw lekat adti nyangkamatay, singalan ya tengteng eseg na kaubayan yan? Kay awun pitu ya eseg na nyangugnan kanan.” **29** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Yan saba ya du-an na nyangkasayep kamu, kay wala' mayu kalabeti ya pigpasulat na Tyumanem asini muna aw wala' mayu uman ka-edde-i ya katulus nan. **30** Kay dun ni pagmataw sa manga utaw lekat adti pagkamatay, dili' da

silan mangugnan, kasiling saba na anghil na awun ni tas
 na langit. **31** Aw ya pagmataw sa manga utaw lekat adti
 nyangkamatay, unu, wala' ka' mayu kabasa ya pigpasulat
 na Tyumanem asini na muna? Kay miglong sakanan: **32**
 'Aku ya Tyumanem ni Abraham, aw ya Tyumanem ni
 Isaak, aw ya Tyumanem ni Jakub.' Yan ya kakawasan
 nan, pangkay nyatay da silan manang adti asdangan
 na Tyumanem kenne' na utaw pa silan aw gayed nilan
 pigsimba ya Tyumanem." **33** Pagdengeg na manga utaw sa
 piglong ni Jisus, to-o silan nya-enneng-enneng sa palna-
 u nan. **34** Na, pagdengeg na manga Parisiyo na pigdeg
 ni Jisus ya kapandayan na manga Sadusiyo, migkatipun
 silan aw dyumulud adti kanan. **35** Aw nyusip ya sambuk
 kanilan na magpalna-uway sa Uldin, pada tanda-en nan
 si Jisus, law nan, **36** "Kay Magpalna-uway, unu ya to-
 o matas na sugu' na Tyumanem dun ni Uldin na pig-
 atag nan kan Moysis?" **37** Aw tyumubag si Jisus kanan,
 "Ginawaan mu ya Tyumanem na kanmu Pangulu sa
 kadakula' na pagka-utawun mu, aw sa kadakula' na
 ginawa mu, aw sa kadakula' na anenganeng mu. **38** Sa
 kadég na manga sugu', yeiy ya to-o matas. **39** Aw ya
 kadwa na sugu' na to-o matas: Ginawayi ya eped mu
 na utaw kasiling na pagginawa mu sa kanmu pagka-
 utawun. **40** Kun dalugun mu ya duwa yeiy, dun da mu
 uman kadalug ya kadég na manga sugu' na awun ni Uldin
 aw ya pigsulat na manga propita." **41** Na, sa talana pa na
 manga Parisiyo migkatipun dun ni pamanag na Témplu,
 nyusip si Jisus kanilan, **42** "Unu ya anenganeng mayu sa
 Misiyas? Kan yan buwadbuwad sakanan?" Aw tyumubag

silan, “Buwadbuwad sakanan ni Dabid.” **43** Aw miglong si Jisus kanilan, “Na, kun maynan, ananga' miglong si Dabid magi sa Ispiritu Santo na ya Misiyas yan ya Pangulu nan? Miglong saba si Dabid, **44** ‘Piglongan na Tyumanem ya Misiyas na kanaken Pangulu: “Ingkud kaw apit adi kalintu ku menda' na mabus ku degen ya manga pon mu aw alag ku silan betang adti salad na manga siki mu.”” **45** Yanagaw kun pigtawag ni Dabid ya Misiyas na ‘Pangulu’, pig-unu nan ya pagka-imo' buwadbuwad ni Dabid?” **46** Aw wala' kanilan ya nyakatubag sa usip ni Jisus. Aw lekat dun ni allaw yan, wala' da ya nyaka-eles nyangusip kanan.

23 Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti madég na manga utaw aw adti manga umagakan nan, law nan, **2** “Ya manga magpalna-uwat sa Uldin tadun aw ya manga Parisiyo, silan ya awun katundanan mag-ubad sa kakawasan na Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis. **3** Yanagaw pakanyegi mayu ya kadég na pigpalna-u nilan aw dayaw mayu daluga. Manang dili' mayu pagsilingan ya kanilan manga pig-imo'. Kay pangkay pigpalna-u nilan ya matinaw manang wala' nilan daluga ya kanilan pigpalna-u. **4** Gayed nilan uman pigdugangan ya manga sugu' na Tyumanem, aw piggelgel nilan pigpadalug ya manga utaw. Aw ya syampetan yan, to-o kyabegatan ya manga utaw sa pagdalug. Manang pigpabaya-an baling nilan aw pangkay tagbi' wala' silan tabang pada matuman ya pigsugu' nilan. **5** Ya kadég na pigpan-imo' nilan, olo' yan ya pagpakita-kita' adti eped na manga utaw pada saya' silan. Alimbawa', to-o nilan pigpakadakula' ya

kanilan betanganan sa papiles na pigsulatan sa tingeg na Tyumanem, pada molas kita-en dun ni kanilan bayu' aw bekten. Aw to-o nilan pigpakalawig ya pangawaykaway na kadégkadég na kanilan pagsutun. **6** Aw dun uman ni manga sinagoga aw manga dakula' na pista, kaliman nilan ya mingkud adti ingkudanan na manga dengganen. **7** Pagleyaan to-o nilan ya pagbasaan silan na manga utaw dun ni palingki. Aw pagkaliman nilan ya pagtawagen na 'Magpalna-uway'. **8** "Manang dili' kamu magkalim na tawagen na manga eped na 'Magpalna-uway' kay sambuk da olo' ya kamayu Magpalna-uway. Aw ya kadég mayu kasiling da kamu na mangkaylug dun ni pagpangintu-u mayu. **9** Aw dili' mayu pagtawagen na 'Ama' ya kamayu manga magpalna-uway asini tas na lupa', kay sambuk da olo' ya Ama mayu na yan ya awun ni tas na langit. **10** Aw dili' kamu magkalim na tawagen kamu na manga utaw na 'Amu', kay sambuk da olo' ya kamayu Amu na yan ya Misiyas. **11** Kun singalan kamayu ya nya-imo' dakula' na utaw, gayed sakanan magpadalem aw ma-imo' sugu-anen dun ni kamayu. **12** Kay pangkay singalan ya magpatastas, un saba sakanan padalemen. Aw ya utaw na magpadalem, un sakanan patasen. **13** "Aw kamu na manga magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo, malatay ya un mayu datengan! Migtallalingu kamu! Gayed mayu pigbalabagan ya agiyanan pasinan adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Pangkay kamu dili' kamu malim sumeled. Aw pigpigilan mayu uman ya manga eped na malim galu sumeled. **14** ["Kamu na manga magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo, malatay ya

un mayu datengan! Migtallalingu kamu! Gayed mayu piglimbungan ya manga balu pada agawun ya kanilan lupa' aw balay aw ka-unan. Magpanawagtawag kamu na madugay pada katabunan ya kamayu manga sala'. Yanagaw asuntu seiy, to-o pa mabegat ya pa-emel-emel na Tyumanem kamayu.] **15** “Kamu na manga magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo, malatay ya un mayu datengan! Migtallalingu kamu! Kay pigbetang mayu sa ginawa ya paglegeb sa kadakula' na banwa, aw ya dagat pigtalipag mayu pada maninaw sa pangkay sambuk na utaw na gagaden mayu adti kamayu pagpangintu-u. Aw sa nyagagad da mayu sakanan, pig-imo' mayu baling sakanan na to-o pa malatay kamayu na umba' agbel adti atulun na dili' pagkapatayan. (Geenna g1067) **16** “Malatay ya un mayu datengan! Kasiling kamu saba na buta na miggagad sa manga eped. Pigpalna-u mayu na ‘wala' ya guna kun magsapa' ya utaw magi sa Témplo, manang kun singalan ya magsapa' magi sa bulawan na awun ni Témplo, na, tengteng nan saba imo-un ya sapa' nan aw tumanen ya kanan pigpakang.’ **17** Buta kamu! Aw wala' ya kya-edean mayu! Ayin ka' ya to-o matas: ya bulawan aw ya Témplo? Ya bulawan migkalinis saba olo' asuntu na awun ni seled na Témplo. **18** Aw migpalna-u kamu uman, ‘Kun magsapa' ya utaw magi sa dugsu-anan na awun ni Témplo, wala' ya guna na pagsapa' nan, manang kun magsapa' sakanan magi dun ni dugsu' na pig-ayawan nan dun ni dugsu-anan, na, to-o ma-iganget ya pakang nan.’ **19** Buta kamu! Ayin ka' ya matas: ya pigdugsu' nan aw ya dugsu-anan? Ya dugsu' migkalinis saba olo' asuntu

na awun ni dugsu-anan. **20** Yanagaw pangkay singalan utawa ya magsapa' magi sa dugsu-anan dun ni Témplo, beke' olo' na dugsu-anan ya pigsapa-an nan manang dala uman ya kadég na pigdugsu' dun. **21** Aw kun magsapa' ya utaw magi sa Témplo, na, beke' olo' na Témplo ya pigsapa-an nan, manang dala uman ya Tyumanem na nyeya' adti seled. **22** Aw ya utaw na migsapa' magi sa adti tas na langit, beke' olo' na adti tas na langit ya pigsapa-an nan, manang dala uman ya trunu aw ya Tyumanem na nyingkud dun. **23** “Kamu na manga magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo, malatay ya un mayu datengan! Migtallalingu kamu! Dayaw mayu pigdalug ya sugu' dun ni Uldin na atag adti Tyumanem ya kasampulu', pangkay ya mangkayantek na anagay na pigtanem mayu alag mayu pigkamangan. Manang pigpalipaslipasan mayu baling ya to-o matas na manga palna-u na awun ni Uldin, dala ya pag-usay na matulid aw ya pagtabang sa manga makalalat aw pagtuman sa manga pakang. Madyaw saba na nyatag kamu sa kasampulu' adti Tyumanem, manang dili' mayu pagkalingawan ya manga matas na imo-unun na madyaw. **24** Buta saba kamu na gayed miggagad sa eped! Pagsalaen mayu ya mangkayantek na mannanap na awun ni inemenen mayu, manang piglamun mayu baling ya dakula' na ayep na kamilyo! **25** “Kamu na manga magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo, malatay ya un mayu datengan. Migtallalingu kamu! Kasiling na pagugasan mayu ya lawas na tabu' aw ya salad na palatu manang kenne' pa baling na kalipa' na adti seled! Nyatmu' ya kamayu anenganeng na malatay. Aw pigtibagsegan

mayu na matagtun pa ya pangkay unu na pagkaliman mayu. **26** Buta kamu na manga Parisiyo! Unaa mayu linisi ya kamayu anenganeng pada magkadyaw uman ya manga imo-unun mayu. **27** “Kamu na magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo, malatay ya un mayu datengan! Migtallalingu kamu! Kasiling kamu na manga ilib na paglebengan sa lawas na manga nyangkamatay. Pigpaputi' na manga utaw ya apit adti luwa' na ilib na paglebengan pada to-o manenggeya' tandawan, manang ya adti seled nyatmu' baling na manga pesa' aw kadég na mangkalipa'. **28** Kasiling kamu saba uman na maynan. Adti mata na manga utaw, iman nilan aw pigdalug mayu ya Uldin na Tyumanem, manang ya tengteng matinaw, dun ni pigpan-imo' mayu, wala' mayu daluga ya kanan manga sugu' kay migtallalingu kamu. **29** “Kamu na manga magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo, malatay ya un mayu datengan. Migtallalingu kamu! Kay migpa-indeg kamu sa manenggeya na batu aw pigpakanenggeyaan mayu ya manga lebeng na manga propita aw manga eped na utaw na dayaw uman dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem. **30** Aw miglong kamu, ‘Kun dun pa kami ni manga allaw na manga tyugbulan tadun, dili' galu kami magad sa pagpatay nilan sa manga propita.’ **31** Yanagaw dun ni paglong mayu seiy, pigmatinaw da mayu na kamu ya manga buwadbuwad na manga migpatay sa manga propita! **32** Na, tigkasa la ya malatay na pigpalekat da na manga tyugbulan mayu! **33** Ya bet mayu kasiling na ulud. Alag kamu saba kasiling na kamangayse-anan na kamugung! Unun mayu ya pagpakaluwa' sa pa-emel-

emel na Tyumanem adti atulun na dili' pagkapatayan?

(Geenna g1067) **34** Yeiy ya du-an na magpadala aku adti kamayu sa manga propita, aw manga utaw na matadeng mag-ubad sa tingeg na Tyumanem, aw manga magpalna-uway. Manang ya eped kanilan pamatayen mayu aw ya eped pakalabu mayu adti krus. Aw ya eped kanilan badasan mayu na lalabet adti seled na manga sinagoga mayu. Aw awun manga eped kanilan na pandalugun mayu lekat adti sambuk na lunsud pasinan adti sambuk uman na lunsud pada pamulayaman mayu silan. **35** Yanagaw dumateng adti kamayu ya pagpa-emel-emel na Tyumanem asuntu sa pagpatay mayu sa manga utaw na dyumalug sa pagkaliman nan, lekat pa kan Abel asini muna, aw menda' adti pagpatay kan Zakariyas na ise' ni Barakiyas. Kay ya manga tyugbulan mayu, yan ya migpatay kan Zakariyas adti Témplo, dun ni tenga' na Balay na Tyumanem aw dugsu-anan. **36** Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Un saba asag adti manga utaw adun ya kadakula' na pa-emel-emel na Tyumanem asuntu sa pagpatay aw pagpamulayam sa kanan manga utaw.” **37** Aw miglong pa si Jisus, “We....manga utaw na Jérusalim, pigpamatay mayu ya manga propita na Tyumanem, aw pigpamintu mayu na batu ya manga pigpansugu' nan adti kamayu. Malikit da aku galu magtameng kamayu, kasiling na minsa' na migtatawag sa manga unsuy nan na un nan tipunun adti dalem na manga panid nan, manang wala' kamu kalim! **38** Na, un da kamu na Tyumanem pabaya-an. **39** Aw paglongun ta kamu: Kun mindeg da aku, dili' da aku mayu kita-en menda' na dumateng ya allaw na

maglong kamu, 'Ini la ya Pigpadala na Tyumanem dun ni kanan ngalan, aw umba' sakanan deyen!'"

24 Na, sa adtu la si Jisus ni luwa' na Témplo, dyumulud adti kanan ya manga umagakan nan aw pigtulli' nilan ya Témplo aw ya kadég na kyinita' nilan dun. **2** Aw miglong si Jisus kanilan, "Kyinita' pa mayu adun ya kadég yeiy, manang matinaw ya un ku paglongun kamayu: Dumateng ya allaw na wala' da ya kita-en asini na manga mangkabakla' na batu na pig-ilantulantu. Ya kadég yeiy alag saba mangkagettan." **3** Aw pagkatigkas yan, tyumukud silan adti Buntud na Manga Olibo aw nyingkud si Jisus dun. Aw dyumulud uman kanan ya manga umagakan nan na olo' silan aw nyusip silan, "Ubati kami kun kinunu katuman ya kadég na piglong mu kakayna. Aw unu ya pangilala na agpet da ya pagliku' mu aw ya kamoliyan na allaw?" (*aiōn g165*) **4** Tyumubag si Jisus kanilan, "Magpakatadeng kamu pagaw awun magpasuway kamayu. **5** Kay awun madég na utaw na un dumateng na dumala sa kanak ngalan aw maglong silan, 'Aku saba ya Misiyas' aw madég ya gawayan nilan. **6** Aw makadengeg kamu sa manga dakula' na tanam na malapit adti kamayu aw manga ubat-ubat sa dakula' na tanam adti eped na manga banwa. Manang dili' kamu magkallek. Ka-ilangan una ma-imo' ya kadég yeiy manang beke' pa nan ya katigkasan. **7** Ya sambuk na nasud manubbuk sa eped na nasud, aw ya sambuk na kasakupan tumanam sa eped na kasakupan. Dumateng ya dakula' na getem, aw manga linug adti madég na banwa. **8** Manang ya kadég yeiy, olo' pa yan pagpalekat sa

pagti-is na un dumateng, kasiling na kaubayan na bagu pyetesan. **9** “Dumateng ya allaw na tumbay kamu adti pagpamulayam, aw pamatayen kamu. Dumutan kamu na madég na manga utaw asuntu na dyumalug kamu kanak. **10** Aw dun ni manga allaw yan, madég ya tumalikud sa pagpangintu-u nilan kanaken. Aw maglalubiday silan aw magdadumutay. **11** Aw madég uman ya dumateng na sallong kunu propita aw pasuwayen nilan ya madég na utaw. **12** Aw asuntu na magkadég to-o ya imo-unun na malatay, magkaniki' ya paggaginawaay na madég na utaw. **13** Manang kun singalan ya magpadeleg dun ni pagpangintu-u nan taman adti katigkasan, yan ya utaw na paluwa-en na Tyumanem. **14** Aw sa dili' pa dumateng ya katigkasan, pa-edé' adti kadakula' na banwa ya Madyaw na Ubat-ubat sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **15** “Na, dun ni manga allaw yan, kita-en mayu adti seled na Témplo na Tyumanem ya to-o malatay aw kallekanan. Yei ya pigsulat na propita na si Danyél asini muna. Aw ya magbasa sei, kalabetan nan galu ya kakawasan. **16** Kun kita-en da mayu ya maynan adti Témplo, kamu na awun ni Judiya, maksay kamu palaguy adti manga buntud. **17** Aw kun awun utaw adti luwa' na balay, dili' da sakanan magliku' adti seled na un kumamang sa pangkay unu. **18** Kun awun utaw na magtalabahu adti pawa' nan, dili' da sakanan mag-uli' na un mangay sa kadégkadég nan. **19** Dun ni manga allaw yan, makalalat ya manga kaubayan na mabdes, aw ya manga kalmukan. **20** Manang panawagtawagi mayu adti Tyumanem na ya pagpalaguy mayu dili' galu ma-imo' dun ni bulan na to-o maniki'

aw dun ni Allaw na Paglagdeng. **21** Kay to-o malat ya un kagamakan na manga utaw, aw wala' pa na utaw lemena asini tas na lupa' ya maynan lekat pa adti pag-imo' na Tyumanem sa kadakula' na banwa taman adun. Manang pagkatigkas yan, dili' da yeiy masalut. **22** Kun pigpakadugay pa na Tyumanem ya manga allaw yan na to-o malug, wala' ya utaw na masama' asini tas na lupa'. Manang wala' nan pakadugaya asuntu sa kallat nan sa manga utaw na pigpamalli' nan. **23** “Aw dun ni manga allaw yan, kun awun utaw na maglong kamayu, ‘Tanawa! Ini la ya Misiyas!’ aw maglong ya sambuk, ‘Awun da kunu ya Misiyas!’ Manang dili' mayu silan pagpangintu-uan. **24** Kay awun dumateng na sallong kunu Misiyas. Aw awun uman dumateng na sallong kunu manga propita na Tyumanem. Magpakita' silan sa manga pangilala aw milagru pada pasuwayen ya manga utaw. Pangkay ya manga pigpamalli' da na Tyumanem pasuwayen nilan kun mabatug. **25** Na, pig-ubatan ta kamu dadan pada ka-edean mayu ya kadég yeiy. **26** “Yanagaw pagaw awun maglong kamayu, ‘Tanawa, adtu ya Misiyas ni kaligbinan!’ Manang dili' kamu magkadtu. Aw kun maglong silan, ‘Tanawa, awun da sakanan ni seled na tambì' na balay!’ Manang dili' mayu silan pagpangintu-uan. **27** Kay aku na Ise' na Utaw, dun ni kanak pagliku', kita-en saba na kadég kasiling na kilat na magka-ilaw sa kadakula' na langit. **28** Awun pundinganan na maglong: ‘Kun ayin ya awun lawas na nyatay da, adtu yan uman pagkatipunuk ya manga uwak.’ Maynan uman, kun kita-en mayu ya manga pangilala na bagu ku piglong, ka-edean mayu na

agpet da ya katigkasan.” 29 “Na, pagkatigkas da na dakula' na manga kalugan dun ni manga allaw yan, ya sega aw bulan dili' da matag sa kalalamdag. Aw mangkolug ya madég na manga bitun. Aw wala' da ya katundanan na kadég na awun ni dalem na langit. 30 Pagkatigkas yan, kita-en dun ni langit ya pangilala sa pagliku' na Ise' na Utaw. Aw magpansisugaw ya kadég na kasakupan na manga utaw na wala' pangintu-u. Kay aku na Ise' na Utaw, kita-en nilan na magpasinan dun ni labun aw ka-agadan na katulus aw dakula' na kalalamdag na pagka Tyumanem ku. 31 Aw magi sa uni na trumpita na to-o mableg, sugu-un ku ya kanak manga anghil. Aw madtu silan ni silatan aw adti sallean aw adti balabagan na kadakula' na banwa, aw un nilan angayen aw pantipunun ya manga utaw na pigpamalli' da ku. 32 “Na, anenganenga mayu ya pundinganan sa kawuy na igira: Kun ya sanga manalingsing aw dumawun da, ka-edean na agpet da ya manga bulan na to-o mapasu'. 33 Aw maynan uman, kun kita-en mayu ya kadég na piglong ku kamayu, dun da mayu ka-edei na malapit da ya pagliku' ku. 34 Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Ya manga utaw asini tas na lupa' adun na allaw yeiy, dili' pa silan mabus mangkamatay menda' na magpalekat ya kadég na piglong ku. 35 Pangkay kun ma-uman ya langit aw ya kadakula' na banwa manang ya manga tingeg na piglong ku dili' saba ma-uman. 36 “Na, ya allaw aw udas na pagliku' ku, wala' ya utaw na nyaka-edei. Yan olo' ya nyaka-edei ya Ama ku na awun ni tas na langit. Pangkay ya manga anghil, aw pangkay aku na Ise' nan wala' uman paka-

ede'. 37 Kay kasiling na nya-imo' dun ni manga allaw ni Nuwi, maynan uman ya un ma-imo' dun ni allaw na pagliku' na Ise' na Utaw. 38 Kay sa wala' pa dateng ya dakula' na lenep, migpadeleg ya manga utaw kyuman aw nyan-inem, aw nyampangugnan silan, menda' sa allaw na syumeled si Nuwi adti arka. 39 Aw wala' nilan ka-ede-i kun unu ya kagamakan na un dumateng menda' na miglenep na dakula' aw nyabus silan nyangkalemes. Aw maynan uman, dili' na manga utaw imanmanen ya pagliku' na Ise' na Utaw. 40 Dun ni allaw yan, kun awun duwa ya eseg adti pawa', ya sambuk kamangen aw ya sambuk ka-ayawan. 41 Aw maynan uman, kun awun duwa ya kaubayan na miggiling, ya sambuk kamangen aw ya sambuk ka-ayawan. 42 Yanagaw gayed kamu magpakatanaw, kay wala' mayu ka-ede-i kun kinunu ya pagliku' na kamayu Pangulu. 43 Anenganenga mayu yeiy: Kun nyaka-ede' pa ya tagtun sa balay na awun matakaw na sumeled na gabi yan, magpulaw galu sakanan aw pakatanawan nan ya kanan balay pada dili' makaseled ya matakaw. 44 Yanagaw ka-ilangan mayu magtagilan kamu, kay pangkay unu udasa lumiku' ya Ise' na Utaw na dili' mayu pag-imanmanen.” 45 Miglong pa si Jisus sa pundinganan, law nan, “Ya sugu-anen na kasaligan aw to-o matadeng, yan ya taliguwan na amu nan sa manga eped nan na sugu-anen dun ni balay. Aw yan ya matag kanilan sa kakan umba' sa allaw yan. 46 Madyaw ya kana sugu-anen yan kun sa pag-uli' na amu nan, kita-en sakanan na pigpakadyaw nan ya talabahu na pigtaligu kanan. 47 Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Ya sugu-

anen yeiy un saba taliguwan na amu nan sa kadakula' na nyatagtun nan. **48** Manang kun malatay ya bet na sugu-anen, pagaw mag-anenganeng sakanan, 'Nyasalang pa ya amu kay madugay wala' liku.' **49** Yanagaw palekaten nan ya pagpanlabet sa manga eped nan na sugu-anen, aw gayed sakanan kuman aw minem eped na manga pala-inem. **50** Manang wala' nan imanmana na dumateng ya amu kay wala' nan ka-ed-e-i ya udas sa pagliku' nan. **51** Aw to-o sakanan pa-emel-emelen aw pasambuk adti banwa na pagludukan sa manga migpantallalingu. Aw dun ni banwa yan to-o silan magsugaw aw magsipanguliteb ya untu nilan.”

25 “Na, dun ni manga allaw yan, ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kasiling na maynini: Awun sampulu' ya dalaga na un madtu ni kasal. Dyumala silan sa kanilan manga salengan kay un silan sumungun sa eseg na migpanamung. **2** Na, dun ni kanilan, awun lima na tagbi' ya katadeng, aw wala' silan dala sa gas na un pagdugang adti salengan nilan. Manang ya lima na to-o matadeng, migtagilan dadan silan sa sabuy na nyatmu' na gas. **5** “Aw asuntu na madugay dyumateng ya migpanamung, yanagaw pigtudtud ya manga dalaga aw ya syampetan yan nyampakatulug silan. **6** “Na, pagkatengatenga' da na gabi, awun tatawag na miglong, ‘Tanawa! Ini la ya migpanamung! Panamal da kamu aw sunguna mayu sakanan!’ **7** Aw migbangun ya sampulu' ya dalaga, aw pigtagilan nilan ya kanilan manga salengan. **8** Aw ya lima na wala' dala sa gas, migsekat silan adti lima na awun pigdala na gas, miglong silan, ‘Atagi beg kami na gas mayu

kay lyumaleng da ya manga salengan nami.’ 9 Manang tyumubag ya lima na awun pigdala na gas, ‘Pagaw dili’ maka-umba’ ya gas ini sa kadég tadun. Madyaw pa baling na mayad kamu adti tindahan.’ 10 Yanagaw sa talana nilan nyadtu ni tindahan, dyumateng ya migpanamung. Aw ya lima ya dalaga na nyakatagilan dadan, nyagad silan adti seled aw tyumambung sa pista na kasal. Aw tigkas yan, dayaw pigbalagsangan ya tatakep. 11 “Wala’ kadugay dyumateng uman ya lima ya dalaga na lekat adti tindahan, aw migtatawag silan, ‘We kay Sir, we.....kay Sir, uwangi beg kami!’ 12 Manang tyumubag kanilan ya migpanamung, ‘Tengteng na wala’ ta kamu kilalaa!’” 13 Yanagaw miglong si Jisus adti manga umagakan nan, “Magpakatanaw kamu aw gayed kamu pagtagilan! Kay wala’ mayu ka-ede-i kun kinunu ya allaw aw ya udas na pagliku’ ku.” 14 Aw miglong pa si Jisus, “Ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kasiling uman na maynini: Awun sambuk na utaw na un madtu ni mawat na banwa. Manang sa wala’ pa sakanan indeg, pigtawag nan ya kanan manga sugu-anen, aw pigtaliguwan nan silan umba’ sa katadeng nilan magdala sa manga nyatagtun nan 15 dala ya kuwalta na un nilan balikwaten. Ya sambuk, pigtaliguwan nan na limammalalan ya kuwalta na bulawan, aw ya sambuk, duwammalalan, aw ya sambuk sammalalan. Aw tigkas yan, nyanaw da sakanan. 16 Na, ya sugu-anen na nyakadawat sa limammalalan ya kuwalta na bulawan, maksay nan pigbalikwat ya kanan aw nyakaginansiya uman sa limammalalan. 17 Aw maynan uman, ya nyakadawat sa duwammalalan,

pigbalikwat nan uman ya kanan aw nyakaginansiya sakanan sa duwammalalan. **18** Manang ya nyakadawat sa sammalalan, piglebeng nan baling ya kuwalta adti lupa'. **19** “Na, to-o madugay wala' uli' ya amu nilan. Manang sa pag-uli' da nan, pigpatawag nan ya kanan manga sugu-anen na pigtaliguwan nan sa kuwalta, aw pig-usip nan silan kun pig-unu nilan ya pagbalikwat. **20** Dyumulud kanan ya sugu-anen na nyakadawat sa limammalalan, aw pig-atag nan ya kapital aw kyadugangan uman na limammalalan, aw aw miglong sakanan, ‘Kay Sir, idtu muna limammalalan ya pigtaligu mu kanak. Na, tanawa! Nyakaginansya aku uman sa limammalalan.’ **21** Aw miglong ya amu nan, ‘Madyaw ya pig-imo' mu! Asuntu na kasaligan kaw sa tagbi', taliguwan pa ta kaw uman sa dakula'. Na, seled kaw aw agad kaw sa kanak pagleya!’ **22** Maynan uman, dyumulud kanan ya sugu-anen na nyakadawat sa duwammalalan, aw pig-atag nan ya kapital aw kyadugangan uman na duwammalalan, aw miglong sakanan, ‘Kay Sir, idtu muna duwammalalan ya pigtaligu mu kanak. Na, tanawa! Nyakaginansya aku uman sa duwammalalan.’ **23** Aw miglong kanan ya amu nan, ‘Madyaw ya pig-imo' mu! Asuntu na kasaligan kaw sa tagbi', taliguwan pa ta kaw uman sa dakula'. Na, seled kaw aw agad kaw sa kanak pagleya!’ **24** Pagkatigkas yan, dyumulud kanan uman ya sugu-anen na nyakadawat sa sammalalan ya kuwalta. Aw miglong sakanan, ‘Kay Sir, kya-edean ku na wala' ya pagkallat mu, aw pag-anien mu ya pigtanem na eped na utaw. **25** Yanagaw nyallek aku, aw ya kuwalta na pigtaligu mu kanak piglebeng ku adti

dalem na lupa'. Na, ini ya kuwalta mu.' 26 Manang miglong ya amu nan, 'Malatay ya bet mu aw to-o kaw mataka. Kya-ede-an mu kadi' ya bet ku na pag-anijen ku ya pigtanem na eped. 27 Na, ananga' wala' mu baling betangan adti bangku ya kuwalta ku pada dun ni kanak pagliku' awun ginansya ku?' 28 Pagkatigkas yan, piglongan na amu ya eped na manga sugu-anen, 'Kamanga ya kuwalta adti kanan aw atagan adti sambuk na sugu-anen na awun sampulummalalan! 29 Kay kun singalan ya migpakadyaw sa pigtaligu kanan, taliguwan pa sakanan sa madég. Manang kun singalan ya wala' pagpakadyaw sa pigtaligu kanan pangkay tagbi', kamangen baling yan lekat adti kanan. 30 Na, agbelan da mayu ya sugu-anen iyan na wala' ya guna adti banwa na kangitngitan na awun ni luwa'. Aw dun ni banwa yan, magpampanguliteb ya untu nilan aw to-o silan magsugaw.' 31 "Na, aku na Ise' na Utaw, dun ni pagliku' ku ka-agadan aku na dakula' na kalalamdag na kanaken pagka Tyumanem, eped na kadég na manga anghil. Aw mingkud da aku dun ni kanak trunu na pagkahari'. 32 Aw ya kadég na manga utaw asini tas na lupa' magkatipun dun ni asdangan ku. Aw un ku silan tapiden kasiling na magdadiyagaay sa manga ayep na migtapid sa manga karniro lekat adti manga kambing. 33 Ya manga karniro tapiden ku silan apit adti kanak kalintu. Manang ya manga kambing tapiden ku uman silan apit adti kawala ku. 34 Pagkatigkas yan, aku na hari' maglong adti manga utaw na apit adti kalintu ku, 'Kadi kamu na manga pigpakadyaw na kanak Ama, tagtuna la mayu ya pigpakang nan na yan

ya pagpaka-akup mayu dun ni Kasakupan na Pigharian nan. Yeiy saba ya pigtagilan kamayu lekat pa na pagka-imo' na kadakula' na banwa. **35** Kay dun ni manga allaw na nyagetem aku, pigpakan aku mayu, aw dun na pigtalaynem aku, pya-inem aku mayu. Aw dun ni manga allaw na dumadayu aku, pigpapanik aku mayu, aw dayaw aku mayu pigbasāan. **36** Kyalugnasan aku, aw pig-atagan aku mayu na kadégkadég. Aw sa kyedelan aku, dayaw aku mayu pigsanggila'. Sa dun na nyakalabusu aku, pigtanaw aku mayu.' **37** Pagkatigkas yan, musip ya manga utaw na dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem, law nilan, 'Kay Pangulu, kanu kaw nami kita-a na nyagetem aw pigpakan kaw nami? Aw kanu kaw nami kita-a na tyalaynem aw pigpa-inem kaw nami? **38** Aw kanu kaw beg nami kita-a na dumadayu aw pigpapanik kaw nami aw pigbasāan? Aw kanu kaw nami kita-a na kyalugnasan aw pig-atagan kaw nami na kadégkadég? **39** Aw kanu kaw nami kita-a na kyedelan aw nyakalabusu aw pigtanaw kaw nami?' **40** Aw aku na hari' un tumubag kanilan, 'Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Sa dun na pig-imo' mayu yeiy adti pangkay sambuk na kanaken eped na to-o tagbi' ya dengeg, kasiling na pig-imo' da mayu uman kanak.' **41** "Pagkatigkas yan, paglongun ku ya manga utaw apit adti kawala ku, 'Pagpakawat kamu kanak, kadég mayu na un da pa-emel-emelen! Adtu kamu ni atulun na dili' pagkapatayan na yan ya pigtagilan dadan na Tyumanem kan Satanas aw sa manga busaw na sakup nan. (aiōnios g166) **42** Kay dun ni manga allaw na nyagetem aku, wala' aku mayu pakana. Aw

tyalaynem aku, manang wala' aku mayu pa-inema. **43** Dumadayu aku, manang wala' aku mayu papanika adti kamayu balay. Kyalugnasan aku, manang wala' aku mayu atagi na kadégkadég. Kyedelan aku, manang wala' aku mayu sanggila-a. Aw nyakalabusu aku, manang wala' aku mayu tanawa.' **44** Pagkatigkas yan, maglong uman ya manga utaw yeiy, 'Kay Pangulu, kanu kaw nami kita-a na nyagetem aw pigtalaynem? Aw kanu kaw nami uman kita-a na dumadayu aw kyalugnasan, aw kyedelan, aw nyakalabusu na wala' kaw nami tabangi?' **45** Aw tumubag aku kanilan, 'Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Kun wala' mayu imo-a yeiy adti pangkay sambuk na to-o tagbi' ya dengeg, kasiling uman na wala' mayu uman imo-a kanak.' **46** Aw un silan alilinan aw pa-emel-emelen na wala' ya tyamanan. Manang ya manga utaw na gayed dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem, atagan saba na ginawa na wala' ya katigkasan." (aiōnios g166)

26 Na, pagkatigkas ni Jisus magpalna-u sa kadég yeiy adti manga umagakan nan, piglongan nan silan, **2** "Kya-edelan mayu na dakman duwangallaw dumateng da ya Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, aw aku na Ise' na Utaw un tumbay adti kanak manga po-on pada kalabuan adti krus." **3** Dengan na manga allaw yan, migkatipun uman ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw ya manga magdadumalaay sa manga Judiyo adti seled na palasyo ni Kaypas. Na, si Kaypas ya pangulu na manga magdadugsu-ay dun ni umay yan. **4** Aw pigbalawbalawan nilan kun unun nilan ya pagdakep kan Jisus na tagu-tagu' aw pagpapatay kanan. **5** Manang miglong silan,

“Dili' tadun yeiy imo-un sa allaw na Pista ya pagdakep
 kanan pagaw magubut baling ya manga utaw.” **6** Na,
 talana ni Jisus adti baranggay na Bétaniya, syumeled
 sakanan dun ni balay ni Simon na awun ibung idtu muna.
7 Aw sa kyuman pa silan dun ni lamisa, awun sambuk
 na kaubayan na dyumulud kan Jisus aw awun pigdala
 nan na sabuy na pig-imo' lekat adti batu na alabastro.
 Aw ya sabuy pigseledan na manimbo' na dakula' to-o
 ya alaga'. Aw pig-asagan nan na manimbo' ya ulu ni
 Jisus. **8** Manang sa pagkita' na manga umagakan nan sei,
 nyadaman silan aw law nilan, “Syapadan ya manimbo'
 iyan! **9** Madyaw pa baling kun piggalin nan aw ya kuwalta
 atag adti manga utaw na wala' ya pagkamangan!” **10**
 Manang kya-edean ni Jisus ya piglong nilan, yanagaw
 piglongan nan silan, “Ananga' mayu sala-en ya kaubayan
 yeiy? Madyaw saba ya pig-imo' nan kanak. **11** Ya manga
 utaw na wala' ya pagkamangan gayed mayu pig-iyeped.
 Manang aku, dili' da aku madugay asini sayid mayu. **12**
 Aw dun ni pag-asag nan sa manimbo' asini lawas ku,
 kasiling na pigtagilan da nan dadan ya kanak lawas na un
 lebeng. **13** Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu:
 Pangkay ayin pa-edean ya Madyaw na Ubat-ubat adti
 kadakula' na banwa, gayed uman ubat-ubat ya pig-imo'
 nan kanaken pada dili' sakanan kalingawan.” **14** Na, dun
 ni sampulu' tag duwa ya umagakan ni Jisus, ya sambuk
 kanilan si Judas Iskariyoti. Aw nyadtu sakanan adti manga
 mangkatas na magdadugsu-ay, **15** aw piglongan nan silan,
 “Unu ya atag mayu kanak kun tumbay ku si Jisus adti
 kamayu?” Yanagaw pig-atagan nilan sakanan na katluwan

ya kuwalta. **16** Aw lekat dun ni allaw yan, tyumagad si Judas sa selat na un nan lubidan si Jisus adti kanilan.

17 Na, dyumateng da ya Pista na Pan na Wala' Patulina. Yanagaw dyumulud adti kan Jisus ya manga umagakan nan, aw law nilan, “Ayin ya kaliman mu pakadtuwan kanami pada tagilanen kanmu ya pangiyambungay sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem?” **18** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Kadtu kamu ni Jérusalim, aw kita-en mayu dun ya sambuk na utaw. Paglonga mayu sakanan, ‘Nyamene' ya Magpalna-uway na malapit da ya allaw na pigpamalli' na Tyumanem, aw kaliman nan kuman adti balay mu sa pangiyambungay sa Pista eped na kanan manga umagakan.” **19** Yanagaw pigtuman na manga umagakan nan ya piglong ni Jisus, aw pigtagilan nilan ya pangiyambungay sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **20** Na, sa pagkamagsiklep da, migkatipun adti lamisa si Jisus aw ya sampulu' tag duwa ya umagakan nan. **21** Sa talana nilan kyuman, miglong si Jisus kanilan, “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Awun sambuk kamayu na un maglubid kanak.” **22** Pagdengeg na manga umagakan nan, migkalat to-o ya ginawa nilan, aw nyusip ya tagsambuksambuk kanilan, “Kay Magpalna-uway, beke' ku ya pyalabet mu?” **23** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Awun sambuk kamayu na tyumugmuk sa pan eped ku asini lipung ini na yan ya un maglubid kanak. **24** Aku na Ise' na Utaw un saba patayen kasiling na dadan da pigpasulat asini muna. Manang malatay ya un datengan na utaw na maglubid kanak. Madyaw pa baling kanan ya wala' kautaw asini tas na lupa'.”

25 Pagkatigkas yan, miglong si Judas na maglubiday kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, enda' aku ya pyalabet mu?” Aw tyumubag si Jisus kanan, “Piglong da mu.”

26 Na, talana nilan kyuman, migkamang si Jisus sa pan aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem. Tigkas yan, pigtenga-tenga' nan aw pigpan-atag nan adti kanan manga umagikan, aw miglong sakanan, “Dawata aw kana mayu, kay yeiy ya kanak lawas.” 27 Pagkatigkas yan, pigkamang nan uman ya tabu' na pigseledan sa bino aw pigpasalamatan adti Tyumanem. Aw pigdimil nan kanilan ya tabu', aw piglongan nan silan, “Ya tagsambuksambuk kamayu minem asini tabu' ini, 28 kay yeiy ya kanak dugu' na un pa-iligen pada lanasen ya sala' na manga utaw. Magi sa dugu' ku, yan ya magpa-iganget sa bagu na pakang na Tyumanem. 29 Paglongun ta kamu na dili' da ku salutun ya minem sa bino na paras menda' sa allaw na adtu la aku inem eped mayu dun ni pighari-an na kanak Ama.” 30 Pagkatigkas ni Jisus maglong, migdalangan silan sa pagdeyen adti Tyumanem. Aw nyanaw da silan aw tyumukud adti Buntud na Manga Olibo. 31 Aw sa dun pa silan ni dalan, miglong si Jisus kanilan, “Adun na gabi, un kamu magsipalaguy aw maksay aku mayu ayawan. Kasiling na pigpasulat dadan na Tyumanem: ‘Patayen ku ya magdadiyagaay aw magpanbeklag ya manga karniro nan.’ 32 Manang pagkatigkas na pagkataw ku lekat adti pagkamatay, muna aku kamayu adti Galiliya.” 33 Aw miglong si Pédro kanan, “Pangkay kun ayawan kaw na kadég nilan, manang aku, dili' ta kaw ayawan!” 34 Manang miglong si Jisus kanan, “Matinaw saba ya un ku

paglongun kanmu: Kagaya na gabi, sa dili' pa tumaga-
uk ya manuk, balyaw aku mu na makatlu.” **35** Miglong
uman si Pédro kanan, “Pangkay patayen pa aku nilan
eped mu, manang ya magbalyaw kanmu, dili' ku yan
ma-imo!” Aw maynan uman ya piglong na kadég na
manga eped nan. **36** Na, dyumateng si Jisus aw ya manga
umagakan nan adti banwa na pigngalanan na Gétsemani.
Aw miglong si Jisus kanilan, “Ingkud da kamu asini talana
ku adtu manawagtawag.” **37** Aw pigpa-agad nan si Pédro,
aw ya duwa ya ise' ni Zibidiyo na eseg. Aw wala' katingen
ya anenganeng ni Jisus, aw to-o migkalat ya ginawa
nan. **38** Aw piglongan nan silan, “Kasiling na un da aku
matay sangadi sa kakalatan na ginawa ku. Pagtagad pa
kamu asini aw pagpulaw kamu eped ku.” **39** Aw migpa-
awat pa si Jisus kanilan tagbi' aw lyumebleb adti lupa'
aw nyanawagtawag, “Kay Ma', kun mabatug, kamanga
beg kanak ya pagti-is na un ku ka-agihan. Manang
beke' na kanak pagkaliman ya matuman. Yan baling
ya matuman ya kanmu pagkaliman.” **40** Pagkatigkas
yan, lyumiku' si Jisus adti tulu ya umagakan nan aw
kyinita' nan na nyampakatulug silan. Aw piglongan nan
si Pédro, “Ananga' kamu makatulug? Unu, dili' mayu
mabatug ya magpulaw eped ku pangkay sangka-udas
olo'? **41** Pagpulaw kamu aw panawagtawag pada dili'
kamu degen na pagtanda'. Kaliman galu na utaw na
manawagtawag, manang pigdeg baling na kalumay na
kanan lawas.” **42** Aw migpa-awat da uman si Jisus kanilan
aw nyanawagtawag, “Kay Ma', kun dili' mu beg tumbay
na makamang adi kanak ya pagti-is, na, matuman da ya

kanmu pagkaliman.” **43** Aw lyumiku' pa salut si Jisus adti manga umagakan nan, aw kyinita' nan na nyampakatulug da uman silan, kay to-o silan pigtudtud. **44** Yanagaw pig-indegan da nan uman silan aw nyadtu sakanan ni mawatawat aw katlu la nan nyanawagtawag adti kanan Ama. Aw ya pagpanawagtawag nan kasiling na piglong nan idtu na tagna' aw kadwa na pagpanawagtawag nan. **45** Pagkatigkas yan, lyumiku' da uman si Jisus adti manga umagakan nan aw piglongan nan silan, “Unu, kenne' pa mayu kyumulang aw nyakatulug? Tanawa! Dyumateng da ya udas na ya Ise' na Utaw un lubidan aw tumbay adti manga makasasala'.” **46** Pagbangun kamu! Kitadun da! Iyan da ya utaw na un maglubid kanak.” **47** Sa talana pa ni Jisus miglong, dyumateng si Judas Iskariyoti. Sambuk sakanan dun ni sampulu' tag duwa ya umagakan ni Jisus. Eped nan ya madég na utaw na nyandala sa kampilan aw babunal. Pigsugu' silan na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw magdadumalaay sa manga Judiye. **48** Na, dadan da silan ni Judas pigpa-edé' sa pangilala, law nan, “Ya utaw na alekan ku, yan ya dakepen mayu.” **49** Aw dyumulud si Judas adti kan Jisus aw miglong sakanan, “Kay Magpalna-uway, madyaw na gabi kanmu!” Aw pig-alekan nan si Jisus. **50** Tyumubag si Jisus kanan, “Kay Lew, imo-a la ya kaliman mu imo-un.” Aw pigdulus na manga eped ni Judas si Jisus aw pigdakep nilan sakanan. **51** Ya sambuk na umagakan ni Jisus, pigtagmus nan ya kanan kampilan, aw pigtibas nan ya sugu-anen na pangulu na manga magdadugsu-ay, aw dayaw nya-ilap ya talinga nan. **52** Aw miglong si Jisus kanan, “Uli-an adti luma' ya

kampilan mu! Kay ya kadég na magpatay sa eped nan magi sa kampilan, patayen uman silan magi sa kampilan.

53 Unu, wala' mu ka-ede-i na mabatug ku ya magsekat sa tabang adti kanak Ama, aw maksay saba aku padalaan na pangkay pilammalalan ya anghil?" 54 Manang kun imo-un ku ya maynan, unun pa ya pagkatuman sa pigpasulat na Tyumanem asini muna na ka-ilangan ma-imo'?" 55 Aw miglong si Jisus adti manga utaw dun, "Ananga' kamu dumala sa manga kampilan aw babunal? Kasiling kamu na migdakep sa ribildi! Kada allaw migpalna-u aku dun ni Témplo, aw wala' aku mayu dakepa. 56 Manang ya kadég yeiy ka-ilangan ma-imo', pada matuman ya pigpasulat na Tyumanem magi sa manga propita nan asini muna." Aw tigkas yan, migsipalaguy ya manga umagakan ni Jisus aw pig-ayawan nilan sakanan. 57 Ya manga utaw na migdakep kan Jisus, pigpa-agad nilan sakanan adti asdangan ni Kaypas na yan ya pangulu na manga magdadugsu-ay. Aw migpangkatipun dun ni balay nan ya manga magpalna-uway sa Uldin aw ya manga magdadumalaay sa manga Judiyo. 58 Aw dyumalug si Pédro kanilan manang migpa-awatawat kan Jisus aw taman da olo' sakanan dun ni pamanag na balay na pag-usayan. Aw pagseled nan adti pamanag, nyingkud sakanan dun ni sayid na manga magtatunggu-ay kay kaliman nan ka-ede-an kun unu ya un ma-imo' kan Jisus. 59 Na, adti seled, dun ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw ya kadég na matas na mag-usayay. Aw gayed silan nyaninaw sa utaw na magmatinaw sa galu' adti kan Jisus pada awun puliba na patayen sakanan. 60 Pangkay awun madég na utaw

na migmatinaw sa galu' adti kanan, manang wala' ya kyinita' nilan na indeganan na papatay nilan sakanan. Tigkas yan, nyindeg ya duwa adti asdangan nilan **61** aw miglong silan, “Miglong ya utaw ini, ‘Mabatug ku kalaten ya Témplo na Tyumanem aw seled na tulungallaw mabatug ku uman imo-un.” **62** Aw nyindeg ya pangulu na manga magdadugsu-ay aw nyusip kan Jisus, “Unu ya tubag mu sa diklamu nilan kanmu?” **63** Manang wala' si Jisus tubag. Yanagaw, pig-usip da nan uman: “Dun ni ngalan na Tyumanem, ubati kami sa tengteng matinaw. Unu, ikaw ka' ya Misiyas, ya Ise' na Tyumanem?” **64** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Piglong da mu. Manang paglongun ta kamu adun: Kagaya na moli na allaw, kita-en mayu aku na Ise' na Utaw na mingkud apit adti kalintu na Tyumanem na To-o Matulus. Aw kita-en aku mayu uman na lumiku' na ka-agadan na manga labun.” **65** Pagdengeg na pangulu na manga magdadugsu-ay sa tubag ni Jisus, pigkésé' nan ya kanan sa-ul asuntu sa kadaman nan aw miglong, “Ya utaw yeiy miglong sa malatay adti Tyumanem! Ananga' pa kitadun maninaw sa eped na un magmatinaw? Dyengeg da mayu saba ya piglong nan. Migpa-unawa sakanan sa Tyumanem! **66** Na, unu ya kamayu pagbaya'?” Aw tyumubag silan, “Umba' sakanan patayen!” **67** Aw tigkas yan, pig-elebeleban nilan ya gya ni Jisus, aw byadasan nilan sakanan pyanumbag, aw gayed nilan pigpanampal, **68** aw pigodoy-odoy nilan sakanan na miglong, “Na, kun ikaw ya Misiyas, ubatan kanami kun singalan ya migsumbag kanmu!” **69** Na, sa talana pa ni Pédro nyingkud adti luwa'

dun ni pamanag, awun sambuk na sugu-anen adti balay na dyumulud kanan aw miglong, “Enda', ikaw uman ya eped ni Jisus na taga Galiliya!” **70** Manang pigbalyaw ni Pédro si Jisus adti asdangan na kadég na manga utaw dun ni pamanag, law nan, “Wala' ku ka-edē-i ya piglong mul!” **71** Pagkatigkas yan, mig-alin si Pédro adti suwangan na pamanag. Aw kyinita' uman sakanan na sugu-anen na bubay aw miglong sa manga utaw dun, “Ya eseg yeiy, eped saba ni Jisus na taga Nazarit!” **72** Aw uman da ni Pédro pigbalyaw aw migsapa', law nan, “Matay pa aku, wala' ku kilalāa ya utaw yan!” **73** Na, awun manga utaw na mig-indeg-indeg dun. Aw wala' kadugay, dyumulud silan kan Pédro aw miglong silan, “Matinaw saba na ikaw ya sambuk kanilan. Pangkay ya linitukan mu taga Galiliya.” **74** Aw migsapa' salut si Pédro, law nan, “Matay pa aku, wala' ku saba kilalāa ya utaw yan na piglong mul!” Aw tigkan tyumaga-uk ya manuk. **75** Aw dun da ni Pédro ka-anenganengi ya piglong kanan ni Jisus, “Sa dili' pa tumaga-uk ya manuk, balyaw aku mu na makatlu.” Aw migkalat ya ginawa ni Pédro, yanagaw lyumuwa' sakanan aw to-o migsugaw.

27 Na, pagkamaselem da, migkasambuk ya ginawa na kadég na mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magdadumalāay sa manga Judiyu kun unu ya un nilan imo-un kan Jisus. **2** Yanagaw pigpagapus nilan, aw pigpa-agad nilan adti kan Pilato na yan ya gubirnadōr na taga Roma. **3** Na, si Judas na maglubiday, sa pagka-edē' nan na pig-ukuman da si Jisus na patayen, to-o nan pigselsel ya kanan pagka-utawun. Aw pig-uli' nan

ya katluwan ya kuwalta na pig-atag kanan na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw magdadumalaay sa manga Judiyo. **4** Aw miglong sakanan kanilan, “Nyakasala' aku, kay piglubidan ku ya utaw na wala' ya sala'!” Manang tyumubag silan, “Unu ya kanami labet? Kanmu la yan tubagenen!” **5** Yanagaw pigsabug ni Judas ya kuwalta dun ni Témplo, aw nyanaw sakanan. Aw tigkas yan, tyumuyu' sakanan na pig-eketan ya liyeg adti tas na kawuy. **6** Na, pyamulut na manga mangkatas na magdadugsu-ay ya kuwalta aw miglong silan, “Kun uli' tadun ya kuwalta ini adti tipunanan sa kuwalta na Témplo, kalakadan tadun ya Uldin kay yeiy ya pigbayad pada papatay ya sambuk na utaw.” **7** Yanagaw pigbalawbalawan nilan kun unu ya madyaw imo-un sa kuwalta yan, aw tyumande' silan na bayad sa lupa' na sambuk na utaw na mag-imo-ay sa manga kulun. Aw pig-imo' nilan lebenganan sa manga utaw na dumadayu. **8** Yeiy ya du-an na taman adun pigngalanan na manga utaw ya lupa' yeiy na “Lupa' na Pigbayadan na Dugu'.” **9** Aw dun ni pig-imo' nilan, nyatuman da ya pigsulat na propita na si Jérémyas asini muna na miglong: “Pigkamang nilan ya katluwan ya kuwalta, kay yan ya alaga' na pigkapakangan da na manga buwadbuwad ni Isra-él na umba' pagbayad kanan. **10** Aw ya kuwalta yan pigbayad sa lupa' na utaw na mag-imo-ay sa kulun, kay yeiy ya pigsugu' na Tyumanem kanak.” **11** Na, nyindeg si Jisus adti asdangan na gubirnadador aw pig-usip nan, “Unu, ikaw ya hari' sa manga Judiyo?” Aw tyumubag si Jisus, “Piglong da mu.” **12** Manang wala' nan tubaga ya diklamu na manga mangkatas na magdadugsu-

ay aw manga magdadumalaay sa manga Judiyu. **13** Pagkatigkas yan, nyusip pa si Pilato kanan, “Unu, wala' mu dengega ya kadég na manga diklamu nilan kanmu?”

14 Manang pangkay sambuk na diklamu nilan, wala' ya pigtubag ni Jisus kanan. Aw nyabelengbeleng to-o kanan si Pilato. **15** Na, kada umay dun ni Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, awun katanem na gubirnadador magpaluwa' sa sambuk na nyakalabusu na kaliman na manga utaw paluwa-en. **16** Aw dun ni kalabusuwanan awun sambuk na utaw na pigngalanan na Barabas. Aw to-o malatay ya dengeg nan. **17** Yanagaw sa pagkatipun da na manga utaw, pig-usip silan ni Pilato, “Singalan ya kaliman mayu na paluwa-en ku, si Barabas, aw kun si Jisus na pagtawagen na Misiyas?” **18** Kay kya-edean ni Pilato na to-o nyinga' kan Jisus ya manga magdadumalaay sa manga Judiyu, aw yan ya du-an na pigtumbay nilan si Jisus adti kanan. **19** Sa kenne' pa ni Pilato nyingkud adti ingkudanan na pag-ukum, migpadala ya kaubayan nan sa tingeg na miglong, “Pabaya-i la ya utaw yan. Kay wala' ya sala' nan. Kumanggabi to-o nyalinggal ya anenganeng ku asuntu sa tagaynep ku kanan.” **20** Manang ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magdadumalaay sa manga Judiyu, pigpalna-uan nilan ya manga utaw na sekaten nilan na paluwa-en si Barabas aw papatay si Jisus. **21** Aw nyusip salut si Pilato kanilan, “Singalan kanilan duwa ya kaliman mayu na paluwa-en ku?” Tyumubag silan, “Si Barabas!” **22** Aw nyusip pa si Pilato kanilan, “Kun paluwa-en ku si Barabas, unun ku ya utaw yeiy na pagtawagen na Misiyas?” Aw tyumubag ya kadég nilan,

“Pakalabuwan sakanan adti krus!” **23** Aw miglong pa
 si Pilato, “Ananga', unu ya nya-imo' nan na malatay?”
 Manang to-o la baling silan nyamansag, “Pakalabuwan
 sakanan adti krus!” **24** Kyinita' da ni Pilato na wala' ya un
 nan mabatug kay migpalekat da miggubut ya manga utaw.
 Yanagaw migpakamang sakanan sa tubig aw mig-unaw
 dun ni asdangan na kadég na utaw, aw miglong sakanan,
 “Na! Kun patayen mayu ya utaw yeiy, beke' da yan na
 kanak sala'. Kamayu la yan tubagenen!” **25** Aw alag silan
 nyamansag, “Kami aw ya kanami manga buwadbuwad ya
 manubag sa kamatayen nan!” **26** Yanagaw pigpaluwa'
 ni Pilato si Barabas. Manang si Jisus pigpalabet nan aw
 pigtumbay nan adti kanilan pada kalabuwan adti krus. **27**
 Aw pigdala si Jisus na manga sundalu na Romanen adti
 pamanag na palasyo na gubirnadador. Aw pigtawag nilan ya
 kadég na sundalu aw kalimpungi nilan si Jisus. **28** Aw
 pigluwasan nilan sakanan aw pigpasut nilan sa malawig
 na sa-ul na tapel ya batek kasiling na pagsutun na hari'.
29 Pagkatigkas yan, mig-imo' silan sa korona na suksukun
 aw pigsangkub nilan adti ulu ni Jisus. Aw pigpa-awid
 nilan sakanan sa bangka' adti kalintu na tullu' nan. Aw
 lyumuhud silan adti asdangan nan, aw pig-odoy-odoy
 nilan na sallong kunu syumaludu silan kanan, aw miglong
 silan, “Kay Hari' na manga Judiye, magkadugay pa galu
 ya pag-eya' mu asini tas na lupa!” **30** Pigpan-eleban nilan
 si Jisus aw pigkamang nilan adti kanan ya bangka' aw
 gayed nilan pigbunalan ya ulu nan. **31** Pagkatigkas nilan
 sakanan odoy-odoyun, pigluwasan nilan sa malawig na
 sa-ul aw pigliku' nilan pigpasut ya kanan kadéggkadég.

Aw tigkas yan, pigdala na manga sundalu si Jisus adti luwa' na syudad na un nilan kalabuwan adti krus. **32** Sa pagdala na manga sundalu kan Jisus adti luwa' na syudad na Jérusalim, pig-isungun nilan ya sambuk na eseg na si Simon na taga syudad na Ciréné, aw pigleges pigpapisan kanan na manga sundalu ya krus ni Jisus. **33** Aw dyumateng da silan adti banwa na pigngalanan na Golgota na ya kakawasan: Banwa na Pesa' na Ulu. **34** Pigdimilan nilan si Jisus na bino na pigdali-an na to-o mapayit. Manang sa pagtémtém nan, wala' nan inema. **35** Aw tigkas yan, pigkalabuwan nilan si Jisus adti krus. Aw migbunutbunut ya manga sundalu kun singalan kanilan ya makatagtun sa tagsambuksambuk na kadékgadég ni Jisus. **36** Pagkatigkas yan, nyingkud silan adti dalem na krus, aw pigtunggu-an nilan sakanan. **37** Aw apit adti tas na ulu nan awun pigtapli' na tabla na pigsulatan sa limanda kanan: “Yeiy si Jisus, ya Hari' na manga Judiyu.” **38** Na, dun ni tampid ni Jisus awun uman duwa ya ribildi na pigkalabuwan adti manga krus nilan, ya sambuk apit adti kalintu aw ya sambuk uman apit adti kawala. **39** Ya manga utaw na lyumabay dun, mig-odoy-odoy silan kan Jisus aw mig-eleng-eleng silan, **40** aw law nilan, “Miglong kaw na kalaten mu ya Témplaw aw seled na tulungallaw pa-indegen mu uman salut ya bagu. Na! Tabangi ya kanmu pagka-utawun! Kun tengteng matinaw na ikaw ya tengteng Ise' na Tyumanem, panog kaw dun ni krus!” **41** Maynan uman, mig-odoy-odoy kanan ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin, aw ya manga magdadumalaay

sa manga Judiyu, **42** aw miglong silan, “Mabatug nan tabangan ya manga eped manang dili' nan mabatug tabangan ya kanan pagka-utawun. Hari' kunu sakanan sa manga utaw na Isra-él! Kun manog sakanan dun ni krus, mangintu-u kami kanan! **43** Piglong nan na syumalig sakanan sa Tyumanem. Na, pakatanawan tadun kun kaliman na Tyumanem paluwa-en sakanan. Kay gayed nan piglong kunu na ‘Aku ya Ise' na Tyumanem.”

44 Aw pangkay uman ya duwa ya ribildi na pigkalabu eped nan, mig-odoy-odoy uman kanan. **45** Na, pagka-alas dosi la, migkangitngit ya banwa seled na tulungka udas. **46** Pagka-alas trés na ambung, mig-ulangag si Jisus, aw mableg to-o ya tingeg nan, miglong sakanan, “Éli, Éli, lama sabaktani?” Ya kakawasan na piglong nan: “We....Tyumanem ku! We....Tyumanem ku! Ananga' aku mu ayawan?” **47** Sa pagdengeg na manga utaw na malapit dun, miglong ya eped kanilan, “Pigtawag nan ya propita na si Éliyas.” **48** Aw sambuk kanilan maksay nyangay sa isponggha aw pig-elem nan adti bino na malagsing. Aw pigbetang nan adti tuktuk na layi' aw pigsungit nan kan Jisus na un pasepsep kanan. **49** Manang miglong ya manga eped nilan, “Tagadan pa tadun! Tanawun tadun kun madi si Éliyas aw magtabang kanan.” **50** Aw mig-ulangag to-o si Jisus, aw tigkas yan nyabugtu' ya ginawa nan. **51** Aw nyakisay ya to-o madakmel na téla na pigsaliben na awun ni Témplo, aw dayaw nyatenga' lekat adti tas taman adti dalem. Aw nyangka-eyeng ya lupa', aw nyangkabetak ya manga batu'. **52** Aw pyangka-uwangan ya manga lebeng, aw madég ya nyangkataw na

manga nyangintu-u sa Tyumanem, **53** aw lyumuwa' silan
 adti kanilan manga lebeng. Pagkataw da ni Jisus lekat
 adti pagkamatay, syumeled silan adti Jérusalim, aw dun
 da silan kita-a na madég na utaw. **54** Na, migtunggu' dun
 kan Jisus ya sambuk na kapitan aw manga eped nan na
 sundalu. Aw sa pagbati' nilan sa linug aw sa pagkita' nilan
 sa kadég na nyangka-imo' dun, to-o silan nyangkallek
 aw nyakapaglong silan, “Matinaw kadi'! Ya utaw ini,
 tengteng saba Ise' na Tyumanem!” **55** Awun uman madég
 na kaubayan na migtandaw adti mawatawat. Silan ya
 taga Galiliya na gayed migsanggila' aw tyumabang kan
 Jisus. **56** Eped dun ni kanilan si Maria na taga lunsud
 na Magdala, aw si Maria na ina ni Santiago aw ni José,
 aw dun uman ya kaubayan ni Zibidiyo. **57** Sa un da
 sumallep ya sega, dyumateng dun ya sambuk na utaw na
 mayaman na si José na taga Arimatiya. Aw nyangintu
 uman sakanan kan Jisus. **58** Aw nyadtu si José ni kan
 Pilato aw pigsekat nan ya lawas ni Jisus pada lebeng
 nan. Aw migsugu' si Pilato na atag ya lawas ni Jisus
 adti kan José. **59** Yanagaw pigdala ni José ya lawas aw
 pigbedbedan nan na bagu na téla na linum. **60** Na, awun
 pig-imo' da ni José na lebeng dun ni kilid na pangpang
 na yan ya pigtagilan nan galu sa paglebengan kanan.
 Aw dun nan betangan ya lawas ni Jisus. Aw tigkas yan,
 miglilid si José sa dakula' na batu adti baka' na ilib
 aw nyanaw sakanan. **61** Aw nyingkud si Maria na taga
 Magdala aw ya sambuk pa uman na Maria malapit dun ni
 piglebengan kan Jisus. **62** Na, pagkasalut na allaw, yan ya
 Allaw na Pagladeng. Aw migkatipun adti asdangan ni

Pilato ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga Parisiyo **63** aw miglong silan, “Kay Gubirnador, kya-anenganengan nami ya piglong na maggawayay yan idtu na wala' pa sakanan kamatay. Miglong sakanan, 'Paglabay na tulungallaw, matawun aku lekat adti pagkamatay.' **64** Yanagaw migsekat kami kanmu na magsugu' kaw sa manga sundalu na tunggu-an nilan ya piglebengan kanan taman adti katlu na allaw, pagaw takawun na manga umagakan nan ya lawas aw gayed silan mag-ubat-ubat adti manga utaw na nyataw da sakanan lekat adti pagkamatay. Aw ya sampetan yan, to-o pa ya paggalu' nilan kay sa idtu muna.” **65** Yanagaw miglong si Pilato kanilan, “Pagtawag kamu sa manga sundalu aw pakadyawa mayu ya pagpatunggu' sa piglebengan kanan!” **66** Aw nyadtu silan adti piglebengan kan Jisus. Aw pigpangilalaan nilan ya dakula' na batu na pigtampeng adti baka' na ilib pada ka-edean nilan kun awun utaw na mag-anggin sa batu. Aw pigpatunggu-an nilan sa manga sundalu ya lebeng.

28 Na, nyatigkas da ya Allaw na Paglagdeng. Aw sa to-o pa maselem na allaw na Linggo, nyadtu si Maria na taga Magdala aw ya sambuk uman na Maria adti piglebengan kan Jisus kay kaliman nilan tanawun. **2** Aw bigla' miglinug na to-o mabagseg, kay nyanog ya sambuk na anghil na Tyumanem lekat adti tas na langit. Aw nyadtu ya anghil ni piglebengan aw pig-anggin nan ya dakula' na batu na pigtampeng sa baka' na ilib. Aw nyingkud sakanan dun ni tas na batu. **3** To-o nyinag ya gya nan kasiling na kilat, aw to-o maputi' ya kadégkadég nan. **4** Aw sa pagkita' na manga magtatunggu-ay sa anghil, to-o silan

migteneb aw pyantakigan aw pigkuyapan kasiling na
 nyangkamatay silan. **5** Manang piglongan na anghil
 ya manga kaubayan, “Dili' kamu magkallek! Kya-ede-
 an ku na pyaninaw mayu si Jisus na pigkalabuan adti
 krus. **6** Wala' da sakanan asini, kay nyataw da kasiling na
 piglong nan idtu muna! Seled kamu aw inunuwa mayu ya
 pigpakulangan kanan. **7** Aw kaksay kamu panaw aw ubati
 mayu ya manga umagakan nan na nyataw da sakanan
 lekat adti pagkamatay. Nyuna la sakanan adti Galiliya
 aw dun da mayu kita-a. Dili' mayu pagkalingawan ya
 piglong ku kamayu.” **8** Yanagaw maksay silan nyalaguy
 lekat adti lebeng, aw pangkay nyallek silan manang to-
 o uman silan migleya. Aw dyumalagan silan pasinan
 adti manga umagakan nan kay un nilan ubat-ubatan. **9**
 Aw bigla' migpakita' si Jisus kanilan dun ni dalan, aw
 miglong sakanan, “Ya kalinaw gayed magad kamayu!”
 Aw dyumulud silan aw pig-awidan nilan ya siki nan aw
 pigsimba nilan sakanan. **10** Pagkatigkas yan, miglong
 si Jisus kanilan, “Dili' kamu magkallek! Ubati mayu ya
 manga inulug ku na madtu silan ni Galiliya aw dun
 da aku nilan kita-a.” **11** Sa pagpanaw da na manga
 kaubayan, ya eped na manga sundalu na migtunggu'
 sa lebeng lyumiku' silan adti syudad aw pig-ubat-ubat
 nilan adti manga mangkatas na magdadugsu-ay ya kadég
 na nyangka-imo' dun. **12** Yanagaw migkatipun da uman
 ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw ya manga
 magdadumalaay sa manga Judiyyu, aw pigka-unawaan
 nilan na atagan nilan na dakula' na kuwalta ya manga
 sundalu pada dili' nilan ubat-ubat ya matinaw, **13** aw

piglongan nilan, “Yeiy ya ubat-ubat mayu sa manga utaw: ‘Talana nami nyampakatulug na gabi yan, dyumateng ya manga umagakan nan aw pigtakaw nilan ya lawas ni Jisus.’ **14** Kun dengegen na gubirnadador ya ubat-ubat mayu, kami la ya magbalawbalaw kanan pada dili' kamu nan kadamanan.” **15** Pigdawat nilan ya kuwalta aw pigdalug nilan ya kadég na piglong kanilan. Aw taman adun, yeiy ya kasampetanen na gayed pigsalut-salut na manga Judiyu. **16** Na, ya sampulu' taggesya' ya umagakan ni Jisus, nyadtu silan ni buntud na awun ni Galiliya na yan ya piglong nan kanilan. **17** Aw sa pagkita' nilan kanan, pagsimba nilan sakanan. Manang awun manga eped kanilan na migduwaduwa kun yan si Jisus aw ya beke'. **18** Pagkatigkas yan, dyumulud si Jisus kanilan aw miglong sakanan, “Pig-atag da adi kanak ya katundanan na magdumala sa kadég na awun ni tas na langit aw sa kadég na asini tas na lupa'. **19** Yanagaw kadtuwu mayu ya kadég na manga banwa aw imo-a mayu ya manga utaw na kanak manga umagakan, aw bautismuwi mayu silan dun ni ngalan na Ama, aw Ise', aw Ispiritu Santo. **20** Aw palna-uwi mayu silan na imo-un nilan ya kadég na pigsugu' ku kamayu. Aw dili' mayu pagkalingawan na gayed ta kamu agad-agadan kada allaw menda' na malingeb da ya kadég adti kamoliyan na allaw.” (aiōn g165)

Markos

1 Yéiy ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisu-Kristu na Ise' na Tyumanem. Ya pag-ubat-ubat seiy, migpalekat asini muna kasiling na pigpasulat na Tyumanem sa propita nan na si Isayas, kay dun ni pigsulat nan miglong ya Tyumanem adti Ise' nan: “Un ku pa-unaen kanmu ya kanak mag-ubat-ubatay pada tagilanan nan ya un mu agiyan. **3** Magtatawag sakanan adti kaligbinan, aw yeiy ya un nan paglongun: ‘Tagilana mayu ya un agiyan na kanaten Tyumanem! Pakadyawa mayu ya dalan na un nan agiyan!’” **4** Nyatuman yeiy dun ni pagkadtu ni Juan na Magbautismuway adti kaligbinan, aw pig-ubat-ubat nan na magpabautismu ya manga utaw aw magselsel silan pada lanasen na Tyumanem ya kanilan manga sala'. **5** Aw nyadtu ni kan Juan ya madég na manga utaw na lekat adti kadakula' na Judiya aw Jérusalim. Aw pig-ubat nilan ya kanilan manga sala' adti Tyumanem aw pigbautismuwan silan ni Juan dun ni tubig na Jordan. **6** Na, ya pigsut ni Juan pig-imo' lekat adti bulbul na kamilyo, aw ya elen nan uman lekat adti kindal na baka. Aw ya kanan pagkanen, yan ya dulun aw dega'. **7** Aw yeiy ya pig-ubat-ubat ni Juan: “Awun pa sambuk na makamoli kanak na to-o pa matas, aw dili' aku makatumbuk kanan. Pangkay ya pag-ubad sa eket na sandal nan dili' aku umba'. **8** Aku ya magbautismu kamayu magi sa tubig, manang ya un dumateng, yan ya magbautismu kamayu sa Ispiritu Santo.” **9** Talana ni Juan migbautismu sa manga utaw dun ni tubig na Jordan, dyumateng si Jisus lekat adti Nasarit sakup na Galilya, aw migpabautismu sakanan

kan Juan. **10** Aw sa pagtaklang da ni Jisus lekat adti tubig, kyinita' nan na nyabeka' ya langit aw ya Ispiritu Santo na lyumugsad adti kanan kasiling na kalupati. **11** Aw awun tingeg na lekat adti tas na langit na miglong, “Ikaw ya Ise' ku na to-o ku pigginawaan, aw to-o aku kyatutukan kanmu.” **12** Aw maksay si Jisus pigpa-agad na Ispiritu Santo adti kaligbinan na laganasen, **13** aw adtu sakanan seled na kapatan ya allaw, aw gayed pigtanda' ni Satanas. Aw awun manga ayep na iyalas dun, aw pigsanggila' na manga anghil si Jisus. **14** Na, pagkatigkas na pagkalabusu kan Juan, wala' kadugay nyuli' si Jisus adti Galilya. Aw pigpa-ede' nan ya Madyaw na Ubat-ubat na lekat adti Tyumanem, **15** law nan, “Nyatuman da ya piglong na manga propita asini muna. Ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan malapit da. Yanagaw pagselsel kamu aw pangintu-uwu mayu ya Madyaw na Ubat-ubat!” **16** Na, sambuk na allaw, nyanaw si Jisus adti baklayan na Danaw na Galilya, aw kyinita' nan si Simon aw ya inulug nan na si Andrés na nyamiyala kay mangisda-ay saba silan. **17** Aw miglong si Jisus kanilan, “Agad kamu kanak, kay imo-un ta kamu mangisda-ay sa manga utaw!” **18** Aw maksay nilan pig-ayawan ya manga biyala nilan aw nyagad silan kan Jisus. **19** Migpadeleg silan nyanaw adti baklayan, aw kyinita' uman ni Jisus si Santiago aw ya inulug nan na si Juan na alag ise' ni Zibidiyo. Dun silan ni kanilan balangay mig-uman sa manga biyala. **20** Aw maksay nan pigtawag na magad silan kanan. Aw pig-ayawan nilan ya kanilan ama aw ya manga magtalabahuway dun ni balangay, aw nyagad silan kan Jisus. **21** Aw nyadtu silan ni lunsud

na Kapirna-um. Pagdateng na Allaw na Paglagdeng, syumeled si Jisus adti sinagoga aw migpalekat migpalna-u sa manga utaw. **22** Aw ya kadég na dyumengeg sa palna-u nan, alag silan nya-enneng-enneng kay awun katulus na kanan pagpalna-u aw dili' kasiling na pagpalna-u na kanilan manga magpalna-uway sa Uldin. **23** Na, dun ni sinagoga awun sambuk na eseg na pigseledan na busaw. Aw to-o sakanan mig-ulangag, **24** law nan, “Kay Jisus na taga Nasarit, unu ya tud mu kanami? Unu, nyadi kaw na un apnasen ya kadég nami? Pigkilala ta kaw! Ikaw saba ya Pigpadala na Tyumanem!” **25** Manang pigsagda ni Jisus ya busaw, law nan, “Katinep kaw aw luwa' kaw dun ni kanan!” **26** Aw pigpatakig to-o na busaw ya utaw, aw mig-ulangag aw lyumuwa' ya busaw. **27** Aw ya kadég na manga utaw dun, alag silan nya-enneng-enneng. Aw migpan-usip-usipay silan, law nilan, “Unu yeiy? Bagu na palna-u? Awun katulus nan magsugu' sa manga busaw aw pagkaagadan nilan sakanan!” **28** Yanagaw maksay nyabekkal ya pig-imo' ni Jisus dun ni banwa na Galilya. **29** Pagkatigkas yan, maksay si Jisus nyindeg aw ya manga eped nan adti sinagoga dala si Santiago aw si Juan, aw nyadtu silan adti balay ni Simon aw ni Andrés. **30** Pagdateng nilan dun, maksay nilan pig-ubatan si Jisus na kyedelan ya ugangan ni Simon na kaubayan, aw gayed sakanan kyumulang asuntu na to-o migkapasu'. **31** Yanagaw, migpalapit si Jisus adti kanan aw pig-awidan nan ya bekten aw pigbangun nan. Aw dayaw pig-uwasan sa kapasu' nan, aw pagkatigkas yan, pigsanggila' nan silan. **32** Pagsallep da na sega,

pigpandala adti kan Jisus ya kadég na kyedelan aw manga utaw na syeledan na busaw. **33** Aw madég ya manga utaw na taga Kapirna-um na migkatipun adti gisakan na balay. **34** Yanagaw pigpangguli' nan ya madég na punganan na manga magkedel, aw pig-alilinan nan uman ya madég na busaw na syumeled adti manga utaw. Aw wala' ni Jisus tumbayan na maglong ya manga busaw kay kya-edean da nilan kun singalan sakanan. **35** Na, pagkamaselem da, to-o nyaselem si Jisus migbangun aw migpasinan sakanan adti kaligbinan aw nyanawagtawag adti Tyumanem. **36** Aw pigpaninaw ni Simon aw manga eped nan si Jisus. **37** Aw sa pagkita' nilan kanan, law nilan, “Ya kadég na manga utaw alag nyaninaw kanmu!” **38** Manang miglong si Jisus kanilan, “Madtu kitadun adti manga lunsud na malapit asini, pada pa-edeen silan sa Madyaw na Ubat-ubat, kay yeiy ya du-an na pigpadala aku asini tas na lupa'.” **39** Aw piglegeb ni Jisus ya banwa na Galilya, aw gayed migpalna-u adti manga sinagoga na manga Judiyyu. Aw pig-alilinan nan ya manga busaw na syumeled adti manga utaw. **40** Na, awun eseg na ibungun na dyumulud kan Jisus. Lyumuhud sakanan aw to-o nyanginayu', law nan, “Kay Sir, kun malim kaw, guli-a beg ya ibung ku, pada kalinisan da ya lawas ku.” **41** Aw to-o si Jisus nyallat kanan. Yanagaw, pig-awidan nan ya eseg yan aw miglong, “Kaliman ku saba. Kalinisan da kaw!” **42** Aw dayaw nyalanas ya kanan ibung, aw kyalinisan da ya lawas nan. **43** Tigkas yan, maksay sakanan pigpapanaw ni Jisus aw piglongan nan, **44** “Ya-i pag-ubatan adti pangkay singalan utawa ya nya-imo' kanmu adun! Manang kadtu

kaw baling ni Témplo aw patanawan ya lawas mu adti magdadugsu-ay, aw yan ya magmatinaw na nyaguli' da ya ibung mu. Aw dalaen mu kanan ya umba' na pagdugsu' na pigsugu' ni Moysis, pada ka-edē-an na manga utaw na kyalinisan da kaw.” 45 Manang sa pagpanaw da nan, pig-ubat nan adti madég na utaw ya nya-imo' kanan, yanagaw nyabekkal baling ya ubat-ubat kanan. Aw yan ya du-an na wala' si Jisus pakaseled adti manga lunsud aw adtu pa sakanan pag-eya' ni kaligbinan. Aw pangkay nyeya' sakanan dun, manang kenne' na manga utaw adti eped na manga banwa nyadtu ni sayid nan.

2 Paglabay da na pilangallaw, lyumiku' si Jisus adti lunsud na Kapirna-um. Aw nyabekkal ya ubat-ubat na awun da sakanan ni balay na pagbantukan nan. **2** Wala' kadugay, migkatipun ya madég na manga utaw adti balay menda' na wala' da silan kasa aw gayed da silan mig-insek pangkay adti gisakan. Aw pig-ubat-ubatan silan ni Jisus sa tingeg na Tyumanem. **3** Talana nan mig-ubat-ubat, awun upat ya eseg na dyumateng na migtingga sa pulid pada dalaen adti kan Jisus. **4** Manang asuntu sa kadég na utaw, wala' silan pakapalapit adti kan Jisus. Yanagaw piggawangan nilan ya atep dun ni tas ni Jisus, aw pigtonton nilan adti dalem ya pigpakulangan sa pulid. **5** Kyinita' ni Jisus ya kadakula' na pagpangintu-u nilan, yanagaw piglongan nan ya pulid, “Kay Lew, ya manga sala' mu adti Tyumanem, piglanas da.” **6** Na, awun uman manga magpalna-uway sa Uldin na nyingkud dun. Pagdengeg nilan sa piglong ni Jisus, mig-anenganeng silan, **7** “Ananga' maglong sa maynan ya utaw yeiy?

Migpa-unawa sakanan sa Tyumanem! Ya Tyumanem saba olo' ya makalanas sa manga sala'!" 8 Manang maksay ni Jisus kya-e-de-an ya pig-anenganeng nilan, yanagaw piglongan nan silan, "Ananga' kamu mag-anenganeng sa maynan? 9 Ayin ka' ya molas paglongun adti eseg na pulid, 'Ya manga sala' mu nyalanas da,' aw kun paglongun sakanan, 'Pagbangun kaw. Dalāa ya pigtinggaan nilan kanmu aw panaw da kaw'? 10 Manang matinawun ku adti kamayu na ya Ise' na Utaw awun katundanan nan maglanas sa manga sala' na manga utaw." 11 Tigkas yan, miglong si Jisus adti eseg na pulid, "Pagbangun kaw. Dalāa ya pigtinggaan nilan kanmu aw uli' da kaw!" 12 Aw dun ni asdangan na manga utaw, migbangun ya eseg aw maksay nan pigdala ya pigtinggaan kanan aw nyanaw da sakanan. Aw to-o nya-enneng-enneng ya manga utaw, aw pigdeyen nilan ya Tyumanem, aw law nilan, "Wala' pa tadun kita-a ya kasiling na maynini!" 13 Na, lyumiku' da uman si Jisus adti baklayan na danaw. Madég ya manga utaw na dyumulud kanan, aw pigpalna-uan nan silan. 14 Pagkatigkas yan, nyanaw si Jisus lekat dun, aw kyinita' nan si Libi na ise' ni Alpiyo na nyingkud adti bayadanan sa buwis. Miglong si Jisus kanan, "Agad kaw kanak." Aw nyindeg si Libi aw nyagad kanan. 15 Wala' kadugay, migpa-imo' si Libi sa dakula' na kakan adti balay nan. Kyuman dun si Jisus aw ya kanan manga umagakan. Aw dun uman ya madég na manga mangungublaay sa buwis aw ya eped pa na manga makasasala' kay madég da ya dyumalug kanan. 16 Dun uman ya eped na manga Parisiyo na magpalna-uway sa Uldin. Aw sa pagkita' nilan

na syumambuk si Jisus kyuman sa manga utaw yeiy,
 pig-usip nilan ya manga umagakan ni Jisus, “Ananga'
 sakanan sumambuk kuman sa manga mangungublaay
 sa buwis aw sa manga utaw na makasasala'?” 17 Aw
 sa pagdengeg ni Jisus sa piglong nilan, pigtubag nan
 silan magi sa pundinganan, law nan, “Ya manga utaw na
 mangkadyaw ya lawas, dili' nilan ka-ilangan ya doktor.
 Manang ya manga utaw na awun magkedel, silan ya
 awun ka-ilangan sa doktor. Ya pigkadi ku asini tas na
 lupa', yan ya pagtawag sa manga utaw na nyaka-edel
 sa manga sala' nilan, pada magselsel silan aw dumalug
 kanak. Manang ya manga utaw na iman nilan aw wala' ya
 kanilan sala' adti Tyumanem, beke' nilan ya pigtawag
 ku.” 18 Na, migpuwasa ya manga umagakan ni Juan
 na Magbautismuway aw migpuwasa uman ya manga
 Parisiyo. Yanagaw, awun manga utaw na dyumulud kan
 Jisus aw nyusip kanan, “Ananga' migpuwasa ya umagakan
 ni Juan aw ya umagakan na manga Parisiyo, manang
 ya kanmu umagakan, wala' silan pagpuwasa?” 19 Aw
 tyumubag si Jisus kanilan magi sa pundinganan, law nan,
 “Kun awun kasal, dili' magpuwasa ya manga tyumambung
 kay migleya silan talana na kenne' pa dun ni sayid nilan
 ya eseg na magpanamung. 20 Manang dumateng ya allaw
 na kamangen sakanan lekat adti kanilan, aw dun ni allaw
 yan, magpuwasa la silan.” 21 Aw migpadeleg pa si Jisus
 miglong magi sa pundinganan, law nan, “Kasiling uman
 na kadégradég, ya bagu na téla dili' pagleneb adti dadan
 na téla na malungu la. Kay kun maleneb da aw gayed
 bugsakan, dili' madugay kumeteng ya bagu aw to-o la

baling magkadakula' ya kakisayan. **22** Aw maynan uman, wala' ya utaw na mag-asag sa bagu na bino adti dadan na betanganan na pig-imo' lekat adti kindal na ayep. Kay kun asag ya bino dun ni dadan na betanganan aw sumubuk, mutu ya betanganan, aw masapad ya bino, aw magkalat baling ya betanganan. Manang ya bagu na bino, pag-asag adti bagu na betanganan na kindal na ayep.” **23** Sambuk na Allaw na Paglagdeng, nyanaw si Jisus aw ya kanan manga umagakan dun ni dalan na nyaka-agi adti tenga' na pawa' na awun trigu na agpet da aniyen. Talana nilan nyanaw, nyanaplus ya umagakan nan sa trigu aw pigtebteb nilan. **24** Aw piglongan na manga Parisiyo si Jisus, “Inunuwa ya pig-imo' na manga umagakan mu! Kyalakadan nilan baling ya Uldin! Wala' saba tumbayan adti Allaw na Paglagdeng ya pag-ani!” **25** Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Unu, wala' pa ka' mayu kabasa ya pigpasulat na Tyumanem asini muna sa pig-imo' ni Dabid? Sa pagkagetem nan aw manga eped nan kay wala' ya un nilan kanen, **26** syumeled sakanan adti Balay na Tyumanem dengan na si Abi-atar ya pangulu na manga magdadugsu-ay. Aw pigkan ni Dabid ya pan na pig-atag da adti Tyumanem, aw pig-atped-atped nan uman ya manga eped nan, pangkay yan saba olo' ya makakan ya manga magdadugsu-ay. Aw dun da baling nilan kalakadi ya Uldin.” **27** Aw piglongan pa silan ni Jisus, “Ya Allaw na Paglagdeng pig-imo' pada sa manga utaw. Wala' imo-a ya utaw pada sa Allaw na Paglagdeng. **28** Yanagaw, pig-atag da adti Ise' na Utaw ya pagbaya' sa unu ya madyaw imo-un sa Allaw na Paglagdeng.”

3 Na, lyumiku' si Jisus syumeled adti sinagoga, aw dun ya sambuk na eseg na kimay ya sangkilid na bekten nan. **2** Aw awun manga Parisiyo na gayed nyakatanaw sa un imo-un ni Jisus, kun guli-en nan ya bekten na utaw dun ni Allaw na Paglagdeng, pada awun puliba nilan maglimanda kanan. **3** Aw pigtawag ni Jisus ya eseg na kimay, law nan, “Adi kaw aw indeg kaw asini asdangan na kadég na utaw.” **4** Tigkas yan, pig-usip nan ya manga Parisiyo, “Adti Uldin tadun na pig-atag na Tyumanem, unu ya pigtumbay na imo-un dun ni Allaw na Paglagdeng, ya pag-imo' sa madyaw aw ya pag-imo' sa malatay? Aw ya pagpaluwa' sa utaw lekat adti pagti-is, aw kun kalaten baling sakanan?” Manang wala' silan tubag kanan. **5** Pig-inunu ni Jisus ya kadég nilan aw nyadaman sakanan. Aw migkalat uman ya ginawa nan asuntu sa kategelan nilan. Tigkas yan, piglongan nan ya eseg na kimay, “Ulada ya bekten mu.” Aw sa pag-ulad nan sa kanan bekten, dayaw migkadyaw. **6** Pagkatigkas yan, lyumuwa' ya manga Parisiyo aw maksay silan migpalpa eped ya partido ni Hérodes, kun unun nilan ya pagpapatay kan Jisus. **7** Si Jisus aw ya kanan manga umagakan, nyadtu silan adti baklayan na danaw. Aw dyumalug kanilan ya to-o madég na utaw na lekat dun ni Galilya aw adti Judiya. **8** Aw awun uman lekat adti syudad na Jérusalim, aw banwa na Iduméya. Aw ya manga eped lekat adti dipag na tubig na Jordan, aw adti nyakapalibed sa manga syudad na Tiro aw Sidon. Kay dyengeg nilan ya kadég na pigpan-imo' ni Jisus. **9** Asuntu na madég to-o ya utaw, piglongan nan ya kanan manga umagakan na magtagilan sa balangay

na un nan ka-ingkudan pagaw ma-insek sakanan na madég na manga utaw. **10** Kay madég ya pigpangguli' ni Jisus na pyangkedelan, yanagaw ya eped na awun magkedel, gayed silan mig-insekay kay kaliman nilan na maka-awid kanan. **11** Aw kun kita-en sakanan na utaw na pigseledan na busaw, lumbleb silan dun ni asdangan nan, aw mag-ulangag na maglong, “Ikaw ya Ise' na Tyumanem!” **12** Manang piglongan ni Jisus ya manga busaw, “Dili' kamu mag-ubat-ubat adti manga eped kun singalan aku!” **13** Pagkatigkas yan, tyumukud si Jisus adti buntud aw pigtawag nan ya kaliman nan pa-agad, aw migpalapit silan kanan. **14** Aw pigpamalli' ni Jisus ya sampulu' tag duwa na un magad kanan aw pigtawag nan silan na apostolés, kay un silan padala pada mag-ubat-ubat, **15** aw pig-atagan nan silan na katulus mag-alilin sa manga busaw. **16** Na, ini ya sampulu' tag duwa na pigpamalli' ni Jisus: Si Simon na pigngalanan nan na Pédro, **17** aw si Santiago aw ya inulug nan na si Juan na alag ise' ni Zibidyó, aw pagtawagen silan duwa ni Jisus na Bo-anérgés, na ya kakawasan: mangayse' na dadaneg. **18** Pigpamalli' nan uman si Andrés, si Pilipi, si Baltolomé, si Matiyo, si Tomas, si Santiago na ise' ni Alpiyo, si Tadiyo, si Simon na Kananiyo, **19** aw si Judas Iskariyoti. Si Judas yeiy, yan ya miglubid kan Jisus. **20** Pagkatigkas yan, lyumiku' si Jisus aw manga eped nan adti balay. Wala' kadugay, migkatipun da uman dun ya madég na utaw, yanagaw wala' pakaselat si Jisus aw manga eped nan pakakan. **21** Aw sa pagdengeg na pamilya ni Jisus sa manga pigpan-imo' nan, nyadtu

silan kay un nilan sakanan angayen, kay miglong ya
 manga utaw na migkameneng sakanan. **22** Awun uman
 manga magpalna-uway sa Uldin na dyumateng lekat adti
 Jérusalim. Miglong silan adti manga utaw, “Ya utaw yeiy
 pigseledan ni Bilsibul! Pig-alilinan nan saba ya manga
 busaw magi sa katulus na pangulu na manga busaw.” **23**
 Yanagaw pigtawag silan ni Jisus aw piglongan nan magi
 sa pundinganan, “Dili' mabatug ni Satanas ya pag-alilin
 sa manga kasakupan nan. **24** Ya kasakupan na nyatenga-
 tenga', dili' yan makapadeleg na madugay. **25** Maynan
 uman ya ka-epedanan dun ni balay na awun pagkatenga-
 tenga'. **26** Aw kun si Satanas tanamen nan ya kanan
 manga kasakupan, dili' saba magpadeleg ya pagdumala
 nan aw magkalat baling ya kasakupan nan. **27** Si Satanas
 kasiling na utaw na to-o mabagseg na tagtun sa balay.
 Wala' ya pangkay sambuk na makaseled adti balay nan
 pada takawun ya kanan ka-unan kun dili' una gapusun
 ya tagtun. Manang kun magapus da ya tagtun, mabatug
 da kamangen ya manga ka-unan nan. **28** “Matinaw ya
 un ku paglongun kamayu: Pangkay unu ya sala' mayu
 adti Tyumanem aw pangkay unu ya paglongun mayu
 na malatay adti kanan, mabatug lanasen ya manga sala'
 mayu. **29** Manang ya utaw na maglong sa malatay adti
 Ispiritu Santo, yan ya sala' na dili' mabatug lanasen. Aw
 ya sampetan na sala' yeiy, pa-emel-emelen na Tyumanem
 na wala' ya tyamanan.” (aiōn g165, aiōnios g166) **30** Piglong
 yeiy ni Jisus adti manga magpalna-uway sa Uldin kay
 miglong silan, “Pigseledan sakanan saba na busaw.” **31**
 Na, dyumateng ya ina ni Jisus aw manga inulug nan, aw

nyan-indeg silan adti luwa' aw pigpatawag nilan si Jisus. **32** Adti seled na balay, madég ya utaw na nyingkud na nyakapalibed kan Jisus, aw miglong silan kanan, “Awun ni luwa' ya ina mu aw manga inulug mu. Pyaninaw kaw nilan.” **33** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Awun pa saba uman pigsiling ku na kanak ina aw kanak manga inulug.” **34** Aw pig-inunu nan ya manga utaw na nyingkud na nyakapalibed kanan, aw law nan, “Inunuwa mayu! Ya manga utaw ini, silan uman ya kanak ina aw kanak manga inulug! **35** Pangkay singalan ya mag-imo' sa pagkaliman na Tyumanem, silan ya kanak manga inulug aw manga bubay aw ina ku.”

4 Na, migpalna-u la uman si Jisus adti baklayan na danaw. Aw kyalimpungan sakanan na madég to-o na utaw na un magpakanyeg kanan. Yanagaw mig-alin si Jisus adti balangay na malapit dun ni baklayan aw nyingkud sakanan dun. Aw nyan-indeg ya manga utaw dun ni baklayan. **2** Aw madég ya pigpalna-u nan kanilan magi sa manga pundinganan, law nan, **3** “Pakanyegi mayu ya un ku paglongun! Awun sambuk na utaw na nyadtu ni pawa' nan na un magsabug sa manga bini'. **4** Sa pagsabug nan sa manga bini', awun eped na nyakasabug adti kilid na dalan. Aw nyangkawun ya manga langgam aw pyanubug nilan ya manga bini'. **5** Aw awun manga eped na nyakasabug adti kabatuwan aw maksay gyumiti' kay wala' abay ya lupa'. **6** Manang pagsilat na sega, nyangkalanes baling ya manga tanem kay wala' to-o pakadalid. **7** Ya eped na manga bini' nyakasabug adti magalet na suksukun. Gyumiti' ya manga bini', manang asuntu na tyumulin

uman ya magalet, nyalemes baling ya manga tanem aw wala' pakabunga. **8** Manang ya manga bini' na nyakasabug adti mataba' na lupa', tyumulin aw to-o nyamunga. Awun nyunga na tag katluwan, aw awun nyunga na tag kaeneman, aw awun nyunga na tag sanggatus.” **9** Aw miglong pa si Jisus kanilan, “Magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya pigdengeg mayu.” **10** Sa pag-uli' da na madég na utaw, awun pa nyasama' kanilan eped na sampulu' tag duwa ya umagakan ni Jisus, aw nyusip silan kanan kun unu ya kakawasan na pundinganan nan. **11** Aw miglong si Jisus kanilan, “Pigtumbay da kamayu na Tyumanem ya pagka-ede' sa pigtagu' idtu muna sa Kasakupan na Pighari-an nan. Manang adti manga eped, pig-ubat-ubat adti kanilan magi sa manga pundinganan **12** pada matuman adti manga utaw yeiy ya dadan da na Tyumanem pigpasulat adti propita nan, law nan, ‘Pangkay gayed nilan inunuwun manang dili' nilan kita-en. Aw pangkay gayed nilan dengegen, manang dili' nilan kalabetan ya kakawasan. Kun kalabetan nilan, pagaw magselsel silan aw lanasen ya manga sala' nilan.” **13** Miglong si Jisus kanilan, “Unu, wala' mayu kalabeti ya pundinganan yeiy? Na, kun maynan, unun mayu ya pagpakalabet sa eped na manga pundinganan ku? **14** Ini ya kakawasan na pundinganan sa manga bini': Ya bini' na pigsabug na utaw, yan ya tingeg na Tyumanem. **15** “Ya kilid na dalan na kyasabugan sa manga bini', yan ya manga utaw na dyumengeg da sa tingeg na Tyumanem manang maksay dyumateng si Satanas aw pigdampas nan ya pigdengeg nilan. **16**

“Aw ya kabatuwan na kyasabugan sa manga bini', yan
 ya manga utaw na dyumengeg sa tingeg na Tyumanem
 aw maksay nilan pigdawat na awun pagleya **17** manang
 dili' to-o makadalid ya pagpangintu-u nilan. Kun awun
 dumateng na manga kalugan aw manga pagpamulayam
 asuntu sa tingeg na Tyumanem na dyengeg nilan,
 maksay nilan ayawan ya kanilan pagpangintu-u. **18**
 “Aw ya manga magalet na suksukun na kyasabugan sa
 manga bini', yan ya manga utaw na dyumengeg da sa
 tingeg na Tyumanem **19** manang ya kanilan anenganeng
 nyatmu' na kakaypengan sa pagpakabetang nilan, aw
 sa pag-anenganeng na ma-imo' mayaman, aw sa manga
 pagkaliman nilan asini tas na lupa'. Aw ya sampetan yan,
 dili' makabunga ya pagpangintu-u nilan. (aiōn g165) **20**
 “Manang ya mataba' na lupa' na kyasabugan sa manga
 bini', yan ya manga utaw na migpakanyeg sa tingeg na
 Tyumanem aw pigdawat nilan. Aw mamunga silan sa
 madég. Ya sambuk mamunga na katluwan, aw ya eped
 kaēneman, aw ya eped sanggatus.” **21** Miglong pa si
 Jisus kanilan, “Unu ka', magsulu' ya utaw sa salengan
 pada sangkuban nan na be-en? Dili' saba! Aw dili' nan
 uman betang adti dalem na katri. Manang betang nan
 saba adti bantawanan. **22** Ya kakawasan na pudinganan
 yeiy: Wala' saba ya nyatagu' na dili' kabukasan, aw ya
 kadég na wala' pa kalabeti idtu muna, dili' madugay
 kalabetan da. **23** Magpakatadeng kamu na dili' mayu
 pagpalipaslipasan ya pigdengeg mayu.” **24** Miglong pa
 uman si Jisus, “To-o pakanyegi ya un ku paglongun
 kamayu! Kay kun matibulluk kamu magpakanyeg, to-

o pa dakula' ya kalabetan mayu, aw dugangan pa na Tyumanem ya kamayu kya-edē-an. **25** Kay ya utaw na dyumalug sa pigpalna-u kanan sa kana Tyumanem, dugangan pa ya kyalabetan nan. Manang ya utaw na wala' dalug sa palna-u yan, kamangen baling adti kanan anenganeng ya pangkay tagbi' na kyalabetan da nan.”

26 Miglong pa si Jisus, “Ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, kasiling na maynini: Awun utaw na migsabug sa manga bini' adti kanan pawa'. **27** Pagkagabi makatulug sakanan aw pagka-allaw magbangun uman. Aw ya manga bini' na pigsabug nan, tyumulin aw wala' nan ka-edē-i kun pig-unu na manga bini' ya pagtulin. **28** Ya lupa', yan ya magpatulin sa tanem. Una mandagem, aw tigkas yan lumawas, aw mameles, aw tigkas yan maniswak da. **29** Aw pagka-inug da na bunga nan, galaben da na tagtun kay umba' da saba aniyen.” **30** Migpadeleg si Jisus miglong, “Unu pa ya un tadun kapa-unawaan sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem? Unu ya pundinganan na gamiten tadun? **31** Ya kasakupan nan kasiling na sambuk na bini' na mustardo. Yan ya to-o tagbi' na bini', **32** manang kun matanem aw tumulin, matas pa yeiy sa eped na manga tanem. Mabakla' ya manga sanga nan aw umba' kapugadan na manga langgam.” **33** Madég pa ya manga pundinganan na piggamit ni Jisus dun ni kanan pagpalna-u kanilan na umba' nilan kalabetan. **34** Wala' nan silan palna-uwi na beke' na magi sa pagpundinganan. Manang kun olo' silan ya kanan manga umagakan, pigbangal nan ya kadakula' na kakawasan na manga pundinganan. **35** Na, pagsallep da na sega, miglong si Jisus adti manga

umagakan nan, “Naten tumalipag sa danaw!” **36** Pig-ayawan nilan ya madég na utaw adti baklayan, aw syumakay silan sa balangay na pigsakayan da ni Jisus. Aw awun manga eped na balangay na dyumengan kanilan. **37** Talana nilan dun ni tenga-tenga' na danaw, wala' nilan imanmana bigla' dyumateng ya to-o mabandes na samet, aw syalampawan na manga baled ya balangay nilan aw un da matmu' na tubig. **38** Manang nyakatulug si Jisus apit adti moli na balangay na dayaw migkama. Aw pigpukaw sakanan na manga umagakan nan, law nilan, “Kay Magpalna-uway! Wala' kaw kaypeng na un da kitadun malened aw mangkamatay?” **39** Yanagaw migbangun si Jisus, aw piglongan nan ya samet aw manga baled, “Tangke' kamu!” Aw tyumeneng ya samet aw migkalinaw da ya danaw. **40** Aw piglongan silan ni Jisus, “Ananga' kamu mangkallek? Tay, sa katagbi' na pagsalig mayu kanak!” **41** To-o silan nyangkallek aw mig-usip-usipay silan, “Singalan ka' ya utaw yeiy? Pangkay ya samet aw ya manga baled magkaagad sa sugu' nan!”

5 Na, dyumateng si Jisus aw ya manga umagakan nan adti dipag na danaw, dun ni banwa na pig-eya-an na manga taga Girasa. **2** Talana ni Jisus nyanog lekat adti balangay, awun eseg na syumungun kanan. Ya eseg yeiy pigseledan na busaw **3** aw nyeya' adti ilib na yan ya paglebengan sa manga nyangkamatay. Aw dili' da sakanan pagkatagenan pangkay kun eketan pa na sangkali'. **4** Malikit da pagsangkali-an ya manga bekten aw siki nan, manang pagpamugtu-un nan. Aw pangkay singalan wala' ya makatagen kanan. **5** Allaw aw gabi, maglegeblegeb

sakanan adti manga lebeng aw manga buntud. Gayed sakanan mag-ulangag aw pigpali-pali-an nan na batu ya lawas nan. **6** Sa pagkita' na utaw yan kan Jisus adti mawat, nyalaguy sakanan pasinan adti sayid nan aw lyumuhud dun ni asdangan nan. **7** Aw pigsugu' ni Jisus ya busaw na syumeled sa utaw yan, law nan, “Luwa' kaw asini eseg ini!” Aw tigkan mig-ulangag ya eseg, “Kay Jisus na Ise' na Tyumanem na To-o Matas, pabaya-i la aku! Nyanginayu' aku kanmu dun ni ngalan na Tyumanem na dili' aku mu beg pamulayaman!” **9** Aw pig-usip ni Jisus ya busaw, “Singalan ya ngalan mu?” Tyumubag sakanan, “Si Légion, kay to-o kami madég.” **10** Aw gayed sakanan nyanginayu' kan Jisus na dili' nan silan alilinan lekat adti banwa yan. **11** Na, awun madég to-o na taku' na nyangaliwad adti kakayaban na malapit dun. **12** Aw nyanginayu' kan Jisus ya manga busaw, law nilan, “Tumbayan beg kanami na sumeled adti manga taku' iyan.” **13** Yanagaw pigtumbay silan ni Jisus. Aw ya kadég nilan lyumuwa' lekat adti eseg yan aw adtu la silan seled ni manga taku'. Aw nyampamalaguy ya kadég na manga taku' lekat adti kakayaban aw kyumawas silan dun ni pangpang adti ligad na danaw. Aw manga duwammalalan ya kadég na taku' na nyabus nyangkalemes. **14** Aw ya manga magdadiyagaay sa manga taku', nyalaguy silan adti lunsud, aw pig-ubat-ubatan nilan ya manga utaw dun ni lunsud aw ya manga nyakapalibed dun. Yanagaw nyangkadtu ya madég na utaw na un magtanaw sa nya-imo'. **15** Pagdateng nilan adti kan Jisus, kyinita' nilan ya eseg na pigseledan na busaw idtu muna na migkadyaw da ya anenganeng nan,

kay nyingkud sakanan aw migkadégkadég da. Aw to-o silan nyangkallek. **16** Ya manga kyumita' sa kadég na nya-imo' sa eseg yan aw sa manga taku', pig-ubat-ubat nilan uman sa manga utaw. **17** Yanagaw nyanginayu' silan kan Jisus na indegan nan ya banwa nilan. **18** Pagsakay da ni Jisus adti balangay, ya eseg na pig-alilinan nan sa manga busaw nyanginayu' kanan, law nan, “Magad aku galu kanmu!” **19** Manang wala' sakanan pa-agadan ni Jisus. Pigsugu' nan baling, law nan, “Uli' da kaw adti pamilya mu aw ubat-ubati silan sa kadakula' na pig-imo' kanmu na Tyumanem aw sa kallat nan kanmu.” **20** Yanagaw, nyanaw da ya eseg aw nyadtu ni banwa na pigtawag Dékapolis aw pig-ubat-ubatan nan ya manga utaw sa kadakula' na pig-imo' kanan ni Jisus. Aw nya-enneng-enneng ya kadég na utaw na migpakanyeg kanan. **21** Na, si Jisus aw ya manga umagakan nan syumakay sa balangay aw tyumalipag da uman sa danaw. Pagpakatalipag da nilan, lyumagbet kanan ya madég to-o na manga utaw dun ni baklayan. **22** Aw dyumulud kanan ya sambuk na pagsaligan adti sinagoga na pigngalanan na si Jairus. Aw lyumuhud adti asdangan ni Jisus **23** aw nyanginayu' sakanan, law nan, “Ya ise' ku na dalagita, to-o kyatigda-an aw kamatayenen da! Manang kya-edean ku na kun magad kaw kanak adti balay aw pandungan mu na kanmu palad, kaguli-an aw kamatawan sakanan!” **24** Yanagaw nyagad si Jisus kanan. Aw nyagad uman kanilan ya madég to-o na manga utaw, aw gayed da silan mig-insek malapit dun ni sayid ni Jisus. **25** Na, dun ni tenga' na madég na manga utaw, awun sambuk na kaubayan na gayed pigdugu-dugu' seled da na

sampulu' tag duwa ya umay. **26** Madég to-o ya pagti-is na kya-agiyan nan lekat adti pagpabulung nan sa madég na doktor menda' na nyabus ya kuwalta nan, manang wala' sakanan kaguli-i, aw to-o la baling ya bati-enen nan. **27** Dyengeg nan ya pag-ubat-ubat sa manga pigpan-imo' ni Jisus. Yanagaw dyumulud sakanan nyagi dun ni madég na utaw apit adti bagakwang ni Jisus. Aw pig-awidan nan ya kadékkadég ni Jisus, **28** kay mig-anenganeng sakanan, “Kun ka-awidan ku olo' ya pigsut nan, kaguli-an da aku.” **29** Aw sa pagpaka-awid nan, dayaw tyumeneng ya dugu', aw pigbati' nan na kyaguli-an da sakanan. **30** Aw kya-edean ni Jisus na awun katulus na lyumuwa' lekat adti kanan. Yanagaw bigla' nyatubang adti madég na utaw aw nyusip kanilan, “Singalan ya nyawid sa kadékkadég ku?” **31** Aw tyumubag ya manga umagakan nan, “Kyinita' da mu ya kadég na utaw na mig-insek pasinan adti kanmu, yanagaw ananga' kaw musip kun singalan ya nyawid kanmu?” **32** Manang gayed pyaninaw ni Jisus adti kadég na utaw kun singalan ya nyawid kanan. **33** Asuntu na kya-edean da na kaubayan yan na kyaguli-an da sakanan, migpalapit sakanan adti kan Jisus na to-o tyakigan sa kakallekan nan. Lyumuhud adti asdangan nan aw nyangillupung, aw pig-ubat nan kanan ya tengteng na matinaw sa nya-imo' kanan. **34** Aw miglong si Jisus kanan, “Kay De', asuntu sa pagpangintu-u mu kanak, yan ya nyakaguli' kanmu. Yanagaw uli' kaw na awun da pagkatingen na kanmu anenganeng kay kyaguli-an da kaw.” **35** Sa kenne' pa ni Jisus miglong adti kaubayan yan, awun manga utaw na dyumateng lekat adti balay ni Jairus, aw piglongan

nilan sakanan, “Nyapalus da beg ya ginawa na ise' mu! Yanagaw dili' da mu pagpagudun ya Magpalna-uway.” **36** Manang pigpalipaslipasan ni Jisus ya piglong nilan, aw piglongan nan si Jairus, “Dili' kaw magkallek, pangintu-u la kaw olo'.” **37** Na, wala' ni Jisus tumbayan na awun eped na magad kanan adti balay ni Jairus. Yan olo' ya pigpa-agad nan si Pédro aw si Santiago aw ya inulug ni Santiago na si Juan. **38** Pagdateng nilan adti balay, kyinita' ni Jisus ya madég na utaw na migpansimatay. **39** Sa pagseled da nan, pig-usip nan silan, “Ananga' kamu magsasugaway aw magpanmatay? Wala' kamatay ya ise', olo' saba nyakatulug!” **40** Nyaka-ikel baling silan sa piglong nan. Manang pigpaluwa' nan silan adti balay, aw pigpa-agad ni Jisus ya ama aw ina na ise' aw ya tulu ya umagakan nan adti pigpakulangan sa ise'. **41** Tigkas yan, pig-awidan nan ya bekten na ise' aw law nan dun ni kanilan tingeg, “Talita kumi!” Ya kakawasan nan: “Kay Dé', pagbangun kaw!” **42** Aw dayaw migbangun ya ise' aw pagpanawpanaw. Aw to-o silan nya-enneng-enneng. Na, ya ise' yeiy, sampulu' pa tag duwa ya umay nan. **43** Aw piglongan silan ni Jisus, “Ya-i mayu pag-ubat-ubatan ya kyinita' mayu adti eped na utaw!” Aw piglongan nan uman silan na atagan ya ise' na kakan.

6 Pagkatigkas yan, pig-indegan ni Jisus ya banwa yan aw nyuli' adti lunsud na Nazarit na yan pigtulinan nan, aw nyagad kanan ya manga umagakan nan. **2** Pagdateng na Allaw na Paglagdeng, migpalekat si Jisus migpalna-u sa manga utaw dun ni sinagoga. Aw madég ya nyakadengeg sa palna-u nan aw to-o silan nyabelengbeleng, aw

migsibalawbalaw silan, law nilan, “Ayin lekat ya katadeng na utaw yeiy? Aw pig-unu nan ya pagpaka-imo' sa manga milagru? **3** Olo' saba sakanan panday asini kanaten, aw ise' sakanan ni Maria. Aw ya manga inulug nan, yan si Santiago, aw si José, aw si Judas, aw si Simon. Aw asini uman pag-eya' ya manga bubay nan!” Asuntu seiya, wala' silan kalim pangintu-u kanan. **4** Aw miglong si Jisus kanilan, “Wala' ya propita na pagdawaten adti kanan banwa aw kanan kadégan, manang pagdawaten baling sakanan adti eped na manga banwa.” **5** Yeiy ya du-an na wala' abay ya milagru na nya-imo' nan dun ni kanilan. Tabay ya utaw na pigkaguli-an, taman olo' na pigpandungan nan sa kanan palad. **6** Aw nya-enneng-enneng si Jisus asuntu na wala' silan pangintu-u kanan. Yanagaw piglegeb nan baling ya eped na manga baranggay aw migpalna-u sa manga utaw adtu. **7** Pagkatigkas yan, pigpatawag ni Jisus ya sampulu' tag duwa ya manga umagikan nan aw un nan silan sugu-un na tag duwaduwa. Aw pig-atagan nan silan na katulus na un mag-alilin sa manga busaw na syumeled adti manga utaw. **8** Piglongan nan silan, “Dili' kamu magdala sa pangkay unu. Dili' kamu magdala sa makan aw kabil aw kuwalta. Olo' bangka' ya dala^u mayu. **9** Pagsandal kamu manang dili' kamu magdala sa manga kadé^ugadég. **10** Aw ya tagtun sa balay na magpabantuk kamayu, dun da kamu pag-eya' menda' na indegan mayu ya lunsud yan. **11** Manang kun dili' kamu dawaten na manga utaw adti sambuk na banwa, aw dili' silan malim magpakanyeg sa ubat-ubat mayu, na, sa pag-indeg mayu sa banwa yan,

taptapa ya alikabuk na siki mayu, kay yan ya pangilala adti kanilan na ukuman silan na Tyumanem adti kamoliyan na allaw.” **12** Pagkatigkas ni Jisus maglong kanilan, nyanaw ya sampulu' tag duwa aw gayed silan mig-ubat-ubat na ka-ilangan magselsel ya manga utaw sa manga sala' nilan. **13** Mig-alilin silan sa madég na busaw. Aw madég ya manga utaw na kyedelan na pig-asagan nilan na lana na olibo, aw dayaw silan kyaguli-an. **14** Dyengeg na hari' na si Hérodés Antipas ya kadég na pigpan-imo' ni Jisus, kay ya ngalan ni Jisus to-o la migkadengganen. Awun manga utaw na miglong, “Yan si Juan na Magbāutismuway na nyataw lekat adti pagkamatay. Yan ya du-an na nyaka-imo' sakanan sa manga milagru.” **15** Awun uman manga eped na miglong, “Yan si Éliyas.” Aw miglong uman ya manga eped, “Propita sakanan na Tyumanem kasiling na manga propita asini muna.” **16** Aw sa pagdengeg ni Hérodés sa madég na pigpan-imo' ni Jisus, miglong sakanan, “Nyataw si Juan na pigpa-utudan ku sa ulu!” **17** Yan ya piglong ni Hérodés, kay idtu muna, pigpadakep nan si Juan aw pigpagapus aw pigpakalabusu. Ya du-an, kay pigpangāubayan ni Herodes si Hérodiyas na kaūbayan na inulug nan na si Pilipi, **18** aw gayed pigsagda ni Juan si Hérodés na miglong, “Pigpigil saba adti Uldin na manga Judiyu ya pagpangāubayan sa kaūbayan na inulug mu.” **19** Yanagaw to-o pigdumutan ni Hérodiyas si Juan, aw pigtibagsekan nan ya pagpapatay kanan, manang wala' nan ka-imo' asuntu na wala' tumbayan ni Hérodés **20** kay nyallek sakanan kan Juan. Kay kya-edean nan na si Juan wala' ya sala' aw nyatibulluk adti pagdalug sa pagkaliman

na Tyumanem. Yanagaw pigtamengan ni Hérodes si Juan aw kaliman nan uman na gayed magpakanyeg sa palna-u nan pangkay nyabelengbeleng sa pigdengeg nan. **21** Manang pagdateng na allaw ni Hérodes, mig-imo' sakanan sa dakula' na katipun. Aw pyamilit nan ya manga pigsaligan nan, aw ya manga matas na sundalu, aw ya manga dakula' na utaw dun ni banwa na Galilya. Aw yeiy da ya allaw na pigtagadan ni Hérodias. **22** Dun ni katipun yan, syumeled ya ise' ni Hérodias na dalaga aw syumayaw adti asdangan na kadég na utaw. Aw to-o migleya si Hérodes aw ya manga pyamilit nan, yanagaw piglongan nan ya dalaga, “Pagsekat kaw sa pangkay unu na kaliman mu aw atag ku kanmu.” **23** Tigkas yan, migsapa' si Hérodes kanan, law nan, “Atag ku kanmu ya kadakula' na sekaten mu kanak, pangkay katenga' pa na kasakupan ku.” **24** Lyumuwa' ya dalaga aw nyusip sa ina nan, “Unu ya un ku sekaten?” Aw tyumubag ya ina nan, “Yan ya sekata ya ulu ni Juan na Magbautismuway.” **25** Nyaksay lyumiku' ya dalaga adti kan Hérodes, aw law nan, “Yan ya kaliman ku sekaten ya ulu ni Juan na Magbautismuway. Atagan kanak adun ya ulu nan na dayaw betang adti dakula' na palatu!” **26** Pagdengeg ni Hérodes, migkalat ya ginawa nan. Manang asuntu na nyakasapa' da sakanan dun ni asdangan na kadég na pyamilit nan, makamulamula kanan kun dili' nan tumanen ya sapa' nan. **27** Aw maksay ni Hérodes pigsugu' ya sambuk na sundalu na angayen ya ulu ni Juan. Aw nyadtu ya sundalu ni kalabusuwanan aw pig-utudan nan si Juan sa ulu. **28** Aw pigbetang nan ya ulu ni Juan adti

dakula' na palatu aw dyala nan adti dalaga, aw pig-atag na dalaga adti ina nan. **29** Pagdengeg na manga umagakan ni Juan sa nya-imo', pig-angay nilan ya lawas nan aw lebengan nilan. **30** Na, lyumiku' ya manga apostolés adti tampid ni Jisus aw pigdandan nilan kanan ya kadég na pigpan-imo' nilan aw pigpalna-u nilan. **31** Manang to-o madég ya utaw na migliku-liku' adti sayid nilan aw wala' ya selat nilan kyuman, yanagaw miglong si Jisus sa manga umagakan nan, “Naten madtu ni kaligbinan pada maglagdeng dagawdagaw.” **32** Yanagaw syumakay silan sa balangay aw migpasinan adti kaligbinan na olo' silan. **33** Manang sa pag-indeg da nilan, madég ya utaw na kyumita' aw kyumilala kanilan. Aw dyumalagan ya manga utaw na lekat adti eped na manga lunsud dun ni baklayan pasinan adti banwa na un kadtuan ni Jisus aw nyaka-una pa silan dyumateng dun. **34** Pagpanog da ni Jisus lekat adti balangay, kyinita nan ya to-o madég na utaw na migkatipun dun. Aw to-o sakanan nyallat kanilan kay kasiling silan na manga karniro na wala' ya magdadiyagaay. Yanagaw madég ya pigpalna-u ni Jisus kanilan. **35** Pagkaambung da, dyumulud kan Jisus ya kanan manga umagakan, aw miglong silan, “Ambung da to-o aw wala' ya makan asini banwa ini. **36** Ayin ya madyaw kun papanawun da mu ya manga utaw pada makabayad silan sa kanilan makan dun ni manga baranggay?” **37** Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Kamu baling ya matag sa un nilan makan.” Aw miglong silan kanan, “Unu, manaw kami pada mayad sa makan na kadég na utaw yeiy? Ya kakan na maka-umba' kanilan, walumbulan

na utaw talabahuwan!” **38** Aw miglong si Jisus kanilan, “Pilallapid ya pan mayu awun? Tanawa mayu kunu.” Aw sa pagka-edē' da nilan, piglongan nilan si Jisus, “Olo' da limallapid ya pan aw duwambulus ya isda'.” **39** Tigkas yan, pigpa-ingkud ni Jisus ya manga utaw na ubbung-ubbung dun ni sakati. **40** Aw yanagaw nyingkud silan na tag sanggatus ya sangka-ubbung aw tag kaliman ya sangka-ubbung. **41** Pigkamang ni Jisus ya limallapid ya pan aw duwambulus ya isda'. Aw lyumangad sakanan adti langit aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem. Aw tigkas yan, pigtenga-tenga' nan ya pan aw pig-atag nan adti kanan manga umagakan na un nilan atped-atped adti manga utaw. Maynan uman, pigtenga-tenga' ni Jisus ya duwambulus ya isda' adti manga utaw. **42** Kyuman ya kadég nilan aw alag silan nyangkabiyag. **43** Aw pigpan-imun na manga umagakan ni Jisus ya nyasama' na pan aw isda', aw nyangkatmu' ya sampulu' tag duwa ya be-en. **44** Sa kadég na kyuman dun, manga limammalalan ya eseg. **45** Sa abus da pakakan ya manga utaw, maksay pigsugu' ni Jisus ya kanan manga umagakan na lumiku' sumakay adti balangay aw muna la silan adti Bétsayda, kay un pa nan papanawun ya kadég na manga utaw. **46** Pagkatigkas nan papanawun ya manga utaw, tyumukud si Jisus adti buntud na un manawagtawag adti Tyumanem. **47** Pagkalalem da na gabi, adtu la ni tenga-tenga' na danaw ya balangay na pigsakayan na manga umagakan nan, aw dakman si Jisus ya adti buntud. **48** Pigtandawan nan silan aw kyinita' nan na migkalug silan nyamegsay kay gayed nilan pigsalumpak ya mabandes na samet.

Aw sa pagpakallawunun da, nyanaw si Jisus adti tas na tubig aw migpasinan dun ni kanilan aw un da nan galu silan labayan. **49** Manang pagkita' nilan na awun nyanaw adti tas na tubig, iman nilan aw ma-allekay sakanan. Aw mig-ulangag silan **50** kay alag nilan pigkita' aw to-o silan nyallek. Manang maksay si Jisus migtawag kanilan, “Dili' kamu magkallek! Aku saba ya ini! Pakabagsega ya ginawa mayu.” **51** Aw syumakay si Jisus adti balangay aw dayaw tyumangke' ya mabandes na samet. Aw ya manga umagakan nan to-o nya-enneng-enneng. **52** Pangkay kyinita' da nilan ya katulus ni Jisus sa pig-imo' nan sa pan, manang wala' pa nilan kalabeti kun singalan sakanan, kay kenne' na kategelan na anenganeng nilan. **53** Pagpakatalipag da nilan sa danaw, adtu silan dunggu' ni lunsud na Génésaré, aw dun da nilan eketan ya balangay. **54** Pagpanog nilan adti balangay, maksay na manga utaw pigkilala si Jisus. **55** Aw migkagallat silan nyangay sa manga pyangkedelan lekat adti manga banwa na nyakapalibed dun, aw pigdala nilan adti banwa na dyengeg nilan na adtu si Jisus. **56** Aw kun ayin si Jisus kadtu, pangkay adti baranggay aw adti lunsud aw adti palingki, adtu nilan uman dalāa ya manga utaw na pyangkedelan. Aw nyanginayu' silan kan Jisus na pa-awiden nan silan sa pangaway na pigsut nan. Aw ya kadég na nyaka-awid, alag silan kyaguli-an.

7 Na, awun dyumateng lekat adti Jérusalim na manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyo, aw dyumulud silan adti kan Jisus. **2** Aw kyinita' nilan ya eped na manga umagakan ni Jisus na kyuman na

kenne' na kalipa' na manga tullu' nilan kay wala' nilan daluga ya pa-agi na pag-unaw na pigsugu' na manga Parisiyo. **3** Kay ya manga Judiyo, labi la ya manga Parisiyo, pigpigil kanilan ya kuman na dili' una mag-unaw kasiling na pa-agi na pigdalug na manga Judiyo kay yan ya katanem na pigpalna-u na manga mangkabaklegay nilan. **4** Aw dili' silan uman kuman sa lekat adti palingki kun dili' silan una mag-unaw. Madég pa ya maynan na katanem na gayed nilan pigdalug kasiling na pag-ugas sa manga tabu' aw manga kulun aw manga lutu-unan. **5** Yanagaw nyusip kan Jisus ya manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin, law nilan, “Ananga' na wala' na manga umagakan mu daluga ya manga katanem na mangkabaklegay tadun? Kyuman silan na kenne' na kalipa' na tullu' nilan.” **6** Tyumubag si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya pigpasulat dadan kan Isayas sa bet mayu na manga migtallalingu, law na Tyumanem: ‘Ya manga utaw ini, pigbasaan aku nilan magi olo' dun ni paglong nilan, manang ya kanilan anenganeng mawat adi kanak. **7** Wala' ya guna na pagsimba nilan kanak, kay pigsayuwan nilan baling ya kanak manga sugu' sa palna-u na pig-imo-imo' olo' na manga utaw.” **8** Migpadeleg si Jisus miglong adti manga Parisiyo, “Wala' mayu daluga ya sugu' na Tyumanem aw pigdalug mayu baling ya katanem na manga utaw aw ya palna-u nilan.” **9** Aw piglongan pa uman silan ni Jisus, “To-o kamu matadeng magpalipaslipas sa pigsugu' na Tyumanem pada padelegen mayu ya kamayu manga katanem. **10** Kasiling na piglong ni Moysis: ‘Pagbasaan mayu ya kamayu ama aw ina’ aw ‘Pangkay singalan ya

maglong sa malatay adti kanan ama aw ina, patayen sakanan.’ **11** Manang sangkamulu' ya pigpalna-u mayu. Kay pigpalna-uan mayu ya manga utaw na maglong silan adti kanilan ama aw ina, ‘Pasinsiyayi beg aku, kay wala' da ya kabatug ku magtabang kamayu, kay pigtani la ku adti Tyumanem ya un ku galu atag kamayu.’ **12** Kasiling na pigtumbay mayu baling adti utaw na pabaya-an nilan ya kanilan mangkatikadeng. **13** Yanagaw magi sa manga katanem na pigpalna-u mayu adti manga eped, pig-imo' mayu kasiling na wala' ya guna ya tengteng sugu' na Tyumanem. Aw madég pa uman ya baluk na pigpan-imo' mayu kasiling na maynan.” **14** Aw pigtawag da uman ni Jisus ya madég na utaw, aw piglongan nan silan, “Kadég mayu, pakanyegi ya un ku kamayu paglongun aw anenganenga mayu yeiy: **15** Beke' na pagkanen na utaw ya makapalipa' kanan, manang ya kadég na malatay na lyumekat adti kanan anenganeng, yan saba ya makapalipa' kanan. **16** [Magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya pigdengeg mayu.]” **17** Pagkatigkas yan, pig-indegan ni Jisus ya madég na utaw, aw syumeled sakanan adti balay. Adti seled, nyusip kanan ya manga umagakan nan kun unu ya kakawasan na pundinganan nan. **18** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Pangkay kamu uman wala' pa pakalabet sa kakawasan na piglong ku? Beke' na pagkanen na utaw ya makapalipa' kanan adti Tyumanem. **19** Kay ya pagkanen na utaw dili' sumeled adti anenganeng nan, manang adtu baling ni buntit, aw dili' madugay lumuwa' adti lawas nan.” Yanagaw dun ni piglong ni Jisus, pigpa-edé' nan na ya

kadég na makan, alag da malinis. **20** Miglong uman si Jisus, “Ya kadég na malatay na lyumekat adti anenganeng na utaw, yan ya makapalipa' kanan. **21** Kay ya anenganeng na utaw, yan ya lyekatan sa kadég na malatay kasiling na pagkasala-enen, pagpanakaw, pagpatay sa utaw, **22** aw ya paglakadenen, aw ya pagkatagaw, aw ya pagkaybeg sa pametang na eped na utaw, aw ya pagkaliman mag-imo' sa malatay adti eped, ya paggalu', aw ya pag-imo' sa makamulamula sa lawas, aw ya pag-inga', aw ya pagkalat sa dengeg na eped na utaw, aw ya pagpatastas, aw ya pagkategel. **23** Ya kadég na malatay yeiy, lekat saba adti anenganeng na utaw, aw yan ya makapalipa' kanan.” **24** Pagkatigkas yan, nyindeg si Jisus lekat adti Galilya aw nyadtu ni banwa na sakup na syudad na Tiro na pig-eya-an na manga utaw na Héntil. Syumeled sakanan adti sambuk na balay aw dili' galu sakanan malim na ka-edean na manga utaw na awun sakanan, manang maksay baling nyabekkal ya ubat-ubat sa pagdateng nan. **25** Na, dun ni banwa yan, awun sambuk na kaubayan na Héntil na buwadbuwad na manga taga Ponisiya sakup na Sirya, aw awun ise' nan na bubay na pigseledan na busaw. Yanagaw, pagdengeg na kaubayan yan na dyumateng si Jisus adti kanilan banwa, maksay sakanan nyadtu aw lyumuhud dun ni asdangan nan, aw nyangilalat kan Jisus na alilinan ya busaw lekat adti ise' nan. **27** Manang miglong si Jisus kanan, “Pabiyagen pa una ya mangayse', kay dili' madyaw kun kamangen ya pan nilan aw agbel adti manga idu'.” **28** Tyumubag ya kaubayan kan Jisus, “Matinaw yan kay Sir, manang pangkay ya manga idu'

adti dalem na lamisa makakan pa sa manga mumu' na mangayse' na mangkataktak.” **29** Aw piglongan ni Jisus ya kaubayan, “Asuntu sa tubag mu, uli' da kaw, kay lyumuwa' da ya busaw lekat adti ise' mu.” **30** Yanagaw nyuli' ya kaubayan aw kyinita' nan ya ise' nan na kyumulang da adti kulanganan nan aw wala' da ya busaw dun ni kanan. **31** Na, pig-indegan ni Jisus ya Tiro aw nyadtu ni syudad na Sidon. Aw pagkatigkas yan, syuminan da uman sakanan adti manga banwa na awun ni palibed na Danaw na Galilya aw adti manga lunsud na sakup na Dékapolis. **32** Talana nan dun, pigpa-agad na manga utaw adti kan Jisus ya sambuk na eseg na bengel aw umal, aw nyanginayu' silan na pandungan nan na kanan palad. **33** Yanagaw pigtani ni Jisus ya eseg yan lekat adti manga utaw, aw pigseled nan ya duwa ya tulli-ay nan adti manga talinga na utaw yan, aw pigbetangan nan na laway ya dila' na umal. **34** Aw lyumangad si Jisus adti langit aw gyuminawa na malalem, aw miglong sakanan, “Éppata!” Ya kakawasan nan: “Ka-uwangan kaw!” **35** Aw dayaw dyumengeg aw nyakapaglong ya eseg yan, aw mabangal da ya paglong nan. **36** Pagkatigkas yan, piglongan ni Jisus ya manga utaw, “Dili' mayu pag-ubat-ubat adti pangkay singalan ya nya-imo' adun.” Manang to-o pa baling nilan pigbekkal adti madég na utaw ya nya-imo'. **37** Aw to-o nya-enneng-enneng ya manga utaw aw miglong silan, “Alag mangkadyaw ya pigpan-imo' nan. Pigpadengeg nan ya manga bengel aw pigpapaglong nan ya manga umal.”

8 Dun ni manga allaw yan, migkatipun da uman ya madég to-o na manga utaw adti kan Jisus. Pagkabus da na makan

nilan, pigtawag ni Jisus ya kanan manga umagakan, aw piglongan nan silan, **2** “Nyallat aku sa manga utaw ini, kay seled na tulungallow gayed silan asini sayid tadun, aw wala' da ya un nilan makan. **3** Kun pa-uli-en ku silan na wala' ya pigkan, pagaw to-o silan magkalumay dun ni dalan. Kay awun eped kanilan na mawat pa ya un nilan uli-an.” **4** Aw tyumubag ya kanan manga umagakan, “Ayin kitadun kamang sa makan asini kaligbinan ini na maka-umba' sa kadég na manga utaw yeiy?” **5** Aw nyusip si Jisus kanilan, “Pilallapid ya pan mayu awun?” Aw tyumubag silan, “Pitullapid da.” **6** Aw piglongan ni Jisus ya manga utaw na mingkud silan dun ni sakati. Aw pigkamang nan ya pitullapid ya pan, aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem. Aw pagkatigkas yan, pigtenga-tenga' nan adti kanan manga umagakan na un nilan uman atped-atped adti manga utaw. **7** Aw pagkatigkas yan, kyumamang uman si Jisus sa mangkayantek na isda' na awun ni kanilan, aw pigpasalamatan nan ya Tyumanem. Aw piglongan nan ya manga umagakan nan na pan-atped-atpeden uman ya manga utaw na isda'. **8** Kyuman ya kadég nilan aw alag silan nyangkabiyag. Aw pigpan-imun na manga umagakan nan ya nyasama' aw pitungka be-en na mabakla' ya dayaw nyangkatmu'. **9** Na, ya kadég na utaw na kyuman dun, manga upatemmatalan. Aw pagkatigkas nilan kuman, pigpapanaw silan ni Jisus. **10** Aw maksay si Jisus aw manga umagakan nan syumakay sa balangay nilan pasinan adti banwa na Dalmanuta. **11** Na, dyumulud ya manga Parisiyo kan Jisus aw gayed migpa-ayil kanan, kay yan ya tud nilan ya pagtanda' kun

si Jisus ya Pigpadala na Tyumanem. Yanagaw migsekat silan kanan sa pangilala. **12** Manang gyuminawa si Jisus na malalem aw nyusip kanilan, “Ananga' ya manga utaw adun na manga allaw yeiy gayed migsekat sa pangilala? Matinaw ya un ku kamayu paglongun: Dili' kamu saba atagan na pangilala!” **13** Aw pig-indegan nan ya manga Parisiyo, aw syumakay si Jisus aw manga eped nan sa balangay, aw migpasinan adti dipag na danaw. **14** Na, kyalingawan na manga umagakan ni Jisus ya dyumala sa pan, aw dakman sallapid ya pan na awun ni balangay. **15** Aw miglong si Jisus kanilan, “Magpakatadeng kamu sa patulinay na manga Parisiyo aw ni Hérodes.” **16** Aw migpanbalawbalaw silan, law nilan, “Yan gya ya du-an na piglong nan kay wala' kitadun pakadala sa pan.” **17** Manang kya-edean ni Jisus ya pigbalawbalawan nilan, yanagaw nyusip sakanan kanilan, “Ananga' mayu balawbalawan ya wala' ya pan? Unu, wala' pa ka' mayu kalabeti? Kenne' ka' na kategelan na anenganeng mayu?” **18** Awun saba mata mayu, ananga' wala' mayu kita-a? Awun saba talinga mayu, ananga' wala' mayu dengega? Unu, kyalingawlingawan da mayu ya kyinita' mayu **19** sa pagtenga' ku sa limallapid ya pan aw sa pagpakan ku sa limammalalan? Na, pila ya be-en na nyatmu' sa nyasama' na pigpan-imun mayu?” Tyumubag silan, “Sampulu' tag duwa.” **20** Nyusip pa si Jisus kanilan, “Sa pagtenga' ku sa pitullapid ya pan aw sa pagpakan ku sa upatemmalalan ya utaw, na, pila ya be-en na mabakla' na nyatmu' sa nyasama' na pigpan-imun mayu?” Aw tyumubag silan, “Pitungka be-en na mabakla'.” **21** Aw

nyusip si Jisus kanilan, “Unu, wala' pa mayu kalabeti na beke' na tengteng pan ya pyalabet ku?” **22** Pagdateng ni Jisus aw manga umagakan nan adti Bétsayda, awun manga utaw na mig-agak sa eseg na buta pasinan adti kan Jisus, aw nyanginayu' silan kanan na awidan nan ya eseg yan. **23** Pig-agak ni Jisus ya eseg na buta aw pigpa-agad nan adti luwa' na baranggay. Aw tigkas yan, pigdamus ni Jisus ya kanan laway adti mata na utaw yan aw betangi nan na kanan manga palad, aw nyusip si Jisus kanan, “Unu, awun da kyinita' mu?” **24** Pagtandaw na eseg yan, miglong sakanan, “E-e, kyinita' da ku ya manga utaw manang kasiling silan na manga kawuy na migpanawpanaw.” **25** Aw pigbetang pa uman ni Jisus ya manga palad nan adti manga mata na eseg. Aw sa pagtandaw nan salut, dayaw da kyumita' aw mabangal da ya pag-inunu nan. **26** Aw pagkatigkas yan, pigpa-uli' sakanan ni Jisus aw piglongan nan, “Sa pag-uli' mu, dili' kaw mag-agi adti baranggay.” **27** Pagkatigkas yan, nyindeg si Jisus aw manga umagakan nan aw nyanaw silan adti manga baranggay sakup na lunsud na Césariya Pilipo. Aw sa talana nilan nyanaw, pig-usip nan silan, “Dun ni pagbalawbalaw na manga utaw, singalan kunu aku?” **28** Aw tyumubag silan, “Ya eped miglong na ikaw kunu si Juan na Magbautismuway, aw awun eped miglong na ikaw kunu si Éliyas, aw awun pa eped miglong na ikaw ya sambuk na propita.” **29** Aw nyusip pa si Jisus kanilan, “Manang adti kamayu, singalan aku?” Aw tyumubag si Pédro, “Ikaw saba ya Kristu.” **30** Aw piglongan silan ni Jisus na dili' nilan pagpa-edé' adti eped na utaw kun

singalan sakanan. **31** Aw pigpalekat ni Jisus ya miglong adti kanan manga umagakan, “Aku na Ise' na Utaw ka-ilangan magti-is aw kelean na manga magdadumalaay sa manga Judiyu aw manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin. Aw un aku nilan patayen, manang pagkatlu na allaw mataw aku.” **32** To-o ni Jisus pigbangal kanilan ya un ma-imo' kanan. Aw pigpa-agad sakanan ni Pédro adti dili' to-o mawat sa manga eped nilan, aw pigpalekat ni Pédro ya pagsagda kanan. **33** Manang nyatubang si Jisus adti manga umagakan nan, aw pagsagda nan si Pédro, law nan, “Pagpakawat kaw kanak! Ya piglong mu lekat saba adti kan Satanas. Wala' mu betangan adti kanmu anenganeng ya kana Tyumanem pagkaliman. Yan olo' ya pig-anenganeng mu ya kana utaw.” **34** Pagkatigkas yan, pigtawag ni Jisus ya madég na manga utaw aw ya kanan manga umagakan, aw piglongan nan silan, “Pangkay singalan ya malim ma-imo' kanak umagakan, ka-ilangan nan ayawan ya kanan pagkaliman aw pisanen nan ya kanan krus aw dumalug kanak. **35** Kay pangkay singalan ya gyuminawa sa pagka-utawun nan asini tas na lupa', kalagakan baling sa ginawa nan. Manang kun singalan ya magtibulluk dumalug kanak pangkay pa adti pagkamatay pada magpa-ede' sa Madyaw na Ubat-ubat, yan ya un makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. **36** Unu ka' ya un ma-untung na utaw kun matagtun nan ya kadakula' na banwa manang kalagakan baling sa ginawa na wala' ya katigkasan? **37** Aw unu uman ya nyatagtun na utaw na umba' nan pagliwan sa ginawa na wala' ya katigkasan? **38** “Ya manga utaw asini tas na

lupa' adun na manga allaw yeiy, gayed silan migpakasala', aw kasiling silan na kaubayan na miglakadenen. Aw kun singalan ya mamulamula asuntu kanak na Ise' na Utaw aw mamulamula asuntu sa palna-u ku, kamulamula ku uman ya utaw yan dun ni allaw na pagliku' ku asini tas na lupa'. Aw dun ni kanak pagliku' kita-en ya dakula' na kalalamdag na pagka Tyumanem na kanak Ama, aw eped ku ya manga anghil lekat adti tas na langit.”

9 Aw miglong pa si Jisus kanilan, “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Awun eped kamayu asini na dili' nilan apeten ya pagkamatay menda' na kita-en nilan ya paghari' na Tyumanem na ka-agadan na kadakula' na katulus nan.” **2** Pagkatigkas na enemengallaw, pigpa-agad ni Jisus si Pédro aw si Santiago aw si Juan aw tyumukud silan adti matas na buntud na olo' silan. Aw sa talana nilan sakanan pigtandawan, nya-uman ya kadakula' na lawas ni Jisus. **3** Ya kaputi' na kadékgadég nan wala' ya un maka-unawa asini tas na lupa', aw to-o masilang. **4** Aw migpakita' uman dun si Éliyas aw si Moysis aw migbalawbalaw silan kan Jisus. **5** Aw miglong si Pédro kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, madyaw kay ini kami. Magtulluk kami sa tulu ya layag, sambuk ya kanmu, sambuk ya kan Moysis aw sambuk ya kan Éliyas.” **6** Yan ya piglong ni Pédro kay wala' nan ka-edde-i kun unu ya madyaw nan paglongun, kay to-o silan nyallek. **7** Aw tigkas yan, awun labun na tyumakleb kanilan. Aw awun tingeg na lekat adti labun na miglong, “Yéiy ya kanak Ise' na to-o ku pigginawaan. Pakanyegi mayu sakanan!” **8** Aw sa pag-inunu nilan, wala' ya eped na

kyinita' nilan dun, dakman olo' si Jisus. **9** Sa pagtubang nilan lekat adti buntud, piglongan silan ni Jisus na dili' nilan pagpa-edē' adti pangkay singalan ya kyinita' nilan taman na mataw ya Ise' na Utaw lekat adti pagkamatay. **10** Yanagaw pigtuman nilan ya piglong ni Jisus, manang gayed silan mig-usip-usipay kun unu ya kakawasan na piglong nan sa pagkataw na utaw lekat adti pagkamatay. **11** Aw pig-usip nilan si Jisus, “Ananga' gayed miglong ya manga magpalna-uway sa Uldin na ka-ilangan maka-una si Éliyas dumateng aw makamoli ya Misiyas?” **12** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya piglong nilan na si Éliyas ya maka-una aw magtagilan sa kadég. Manang paglongun ta kamu na dyumateng da si Éliyas, aw pigpamulayaman sakanan na manga utaw, kasiling na dadan da na Tyumanem pigpasulat. Aw maynan uman, pigpasulat nan na aku na Ise' na Utaw ka-ilangan patisen aw odoy-odoyun na manga utaw.” **14** Pagliku' ni Jisus aw ya tulu ya eped nan lekat adti buntud, kyinita' nilan na kyalimpungan na madég na utaw ya kanilan eped. Aw pig-ayil silan na manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiye. **15** Aw ya madég na manga utaw, wala' nilan imanmana na mawun si Jisus, yanagaw sa pagkita' nilan kanan, nya-enneng-enneng silan aw maksay silan lyumagbet kanan. **16** Aw nyusip si Jisus kanilan, “Unu ya pig-ayilan mayu?” **17** Aw miglong ya sambuk na eseg dun, “Kay Magpalna-uway, pigpa-agad ku adi kanmu ya ise' ku na eseg kay syeledan sakanan na busaw aw wala' da sakanan pakapaglong. **18** Aw kun magseled ya busaw kanan, magkatuwad sakanan dun

ni lupa', aw magsula' ya baka' nan aw magpanguliteb ya untu nan aw magkeseg ya kanan lawas. Yanagaw migsekat aku adti manga umagakan mu na alilinan nilan ya busaw yan, manang wala' nilan kabatug.” **19** Aw miglong si Jisus, “Tay sa manga utaw adun na manga allaw yeiy na wala' ya pagpangintu-u! Sangunu ka' ya kadugay na mati-is ku ya pag-iyagad kamayu?” Tigkas yan, miglong si Jisus, “Na, pa-agadan adi sayid ku ya ise'.” **20** Yanagaw pigpa-agad nilan ya ise' adti kan Jisus. Manang pagkita' na busaw kan Jisus, to-o nan pigpatakig ya ise' aw nyalukad adti lupa', aw gayed migtambulilid aw migsula' ya baka' nan. **21** Aw pig-usip ni Jisus ya ama na ise', “Kanu pagpalekat ya bati-enen na ise' mu?” Aw tyumubag ya ama nan, “Lekat pa na pagkatagbi' nan. **22** Malikit da na busaw paglukaden ya ise' ku adti atulun aw adti tubig na un nan galu patayen. Manang kun mabatug mu, kallati aw tabangi beg kami!” **23** Aw miglong si Jisus, “Ananga' kaw maglong, ‘Kun mabatug mu’? Mabatug saba adti utaw ya kadakula' kun awun pagpangintu-u nan kanak.” **24** Aw maksay tyumubag ya ama na ise' yan, “Nyangintu-u aku kanmu, manang dili' pa umba! Tabangi beg aku na kadugangan ya kanak pagpangintu-u kanmu!” **25** Pagkita' ni Jisus sa to-o madég na manga utaw na maksay migpasinan adti kanan, pigsugu' nan ya busaw na migpabengel aw migpa-umu sa ise', law ni Jisus, “Paglongun ta kaw kay busaw: Luwa' kaw asini ise' ini, aw dili' da mu pagliku-an!” **26** Aw tigkan mig-ulangag ya busaw, aw to-o nan pigpatakig ya ise', aw tigkas yan, lyumuwa' ya busaw. Iman mu aw wala' da ya ginawa na

ise', aw madég kanilan ya miglong, “Nyatay da ya ise' iyan.” **27** Manang pig-awidan ni Jisus ya tullu' na ise' aw banguna nan aw nyindeg ya ise' dun ni asdangan nilan. **28** Pagseled da ni Jisus aw kanan manga umagakan adti balay, pig-usip nilan sakanan, “Ananga' wala' nami kabatug alilini ya busaw yan?” **29** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Ya maynan na punganan na busaw, ka-alilinan magi olo' sa pagpanawagtawag adti Tyumanem.” **30** Pagindeg ni Jisus aw kanan manga umagakan dun, nyagi silan adti Galilya. Aw dili' si Jisus malim na ka-edean na eped na utaw kun ayin silan, **31** kay kaliman nan palna-uan silan. Miglong si Jisus kanilan, “Aku na Ise' na Utaw agpet da lubidan aw tumbay adti manga utaw na un magpatay kanak. Manang pagdateng na katlu na allaw, matawun aku lekat adti pagkamatay.” **32** Manang wala' nilan kalabeti ya kakawasan na piglong nan, aw migduwaduwa silan musip kanan. **33** Pagdateng nilan adti Kapirna-um, nyantuk si Jisus aw ya manga umagakan nan adti balay, aw nyusip si Jisus kanilan, “Unu ya pig-ayilan mayu dun ni dalan kakayna?” **34** Manang nyatinep silan kay ya pig-ayilan nilan kun singalan kanilan ya to-o matas. **35** Aw nyingkud si Jisus aw pigtawag nan ya sampulu' tag duwa aw piglongan nan silan, “Kun awun sambuk kamayu na kaliman nan ma-imo' to-o dakula' na utaw, ka-ilangan sakanan una magpadalem aw ma-imo' sugu-anen na kadég.” **36** Aw pagkatigkas yan, kyumamang si Jisus sa tagbi' na ise' aw pigpa-indeg nan dun ni tenga' nilan. Tigkas yan, pigsipit nan ya ise', aw miglong si Jisus, **37** “Pangkay singalan kamayu ya dumawat sa

utaw na madalem kasiling na ise' ini asuntu sa pagdalug mayu kanak, dun da aku nan uman dawata. Aw pangkay singalan ya dumawat kanak, dun da nan uman dawata ya Ama na migpadala kanak.” **38** Aw miglong si Juan kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, kyinita' nami ya sambuk na utaw na mig-alilin sa manga busaw dun ni ngalan mu, aw piglongan nami sakanan na botonan nan ya pigpan-imo' nan kay beke' saba sakanan na eped tadun.” **39** Manang miglong si Jisus kanilan, “Pabaya-i mayu sakanan! Kay ya utaw na maka-imo' sa milagru magi dun ni kanak ngalan, dili' uman sakanan maksay makapaglong sa malatay adi kanak. **40** Kun singalan ya wala' kele sa kanaten palna-u, yan ya syumambuk uman kanaten. **41** Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan utawa na mallat kamayu aw matag sa pangkay sangkatabu' ya tubig asuntu na kya-edo-an nan na aku si Kristu ya pigdalug mayu, na, yan ya utaw na dumawat sa tandan kagaya. **42** “Manang kun awun utaw na migpadalem na nyangintu-u kanak, aw kun buyuwun sakanan adti pagpakasala', ya utaw na magbuyu madyaw pa baling kun tati-an ya liyeg nan na dakula' na gilingan na batu aw ulugun sakanan adti dagat. **43** Aw kun ya pig-imo' na kanmu tullu' ya du-an na makasala' kaw, madyaw pa baling na magpakawat kaw dun ni pangkay unu ya makapabuyu kanmu adti pag-imo' sa sala'. Pangkay pa kun utudun ya kanmu tullu', madyaw pa na awun malagak dun ni kanmu lawas aw matagtun mu ya ginawa na wala' ya katigkasan, kay sa awun duwa ya tullu' mu manang agbel kaw baling adti atulun na dili' pagkapatayan. (Geenna

g1067) 44 [Dun ni banwa yan, ya mangkayantek na lala na magkan sa unud na utaw dili' magkamatay, aw ya atulun dili' uman pagkapatayan.] **45** Aw kun ya pig-imo' na kanmu siki ya du-an na makasala' kaw, madyaw pa baling na magpakawat kaw dun ni pangkay unu ya makapabuyu kanmu adti pag-imo' sa sala'. Pangkay pa kun utudun ya kanmu siki, madyaw pa na awun malagak dun ni kanmu lawas aw matagtun mu ya ginawa na wala' ya katigkasan, kay sa awun duwa ya siki mu manang agbel kaw baling adti atulun na dili' pagkapatayan. (**Geenna g1067) 46** [Dun ni banwa yan, ya mangkayantek na lala na magkan sa unud na utaw dili' magkamatay, aw ya atulun dili' uman pagkapatayan.] **47** Aw kun ya pag-inunu mu ya du-an na maka-imo' kaw sa sala', madyaw pa baling na magpakawat kaw sa pangkay unu ya makapabuyu kanmu adti pag-imo' sa sala'. Pangkay pa kun lugiten ya kanmu mata, madyaw pa baling na mabuta ya sangkilid na mata mu aw sumeled kaw adti kasakupan na Tyumanem kay sa awun duwa ya mata mu manang agbel kaw baling adti atulun na dili' pagkapatayan. (**Geenna g1067) 48** Dun ni banwa yan, ya mangkayantek na lala na magkan sa unud na utaw dili' magkamatay, aw ya atulun dili' uman pagkapatayan. **49** Ya kadég na utaw un nilan kaagiyan ya manga kalugan pada ya pagpangintu-u nilan to-o magkasalig. Kasiling na gulay na pag-asinan pada magkadyaw ya nanam. **50** Madyaw ya asin, manang kun kalagakan sa nanam, dili' da makaliku' ya kaasin nan. Maynan uman, ka-ilangan na masiling kamu na asin adti kamayu eped, aw pagsambuka ya kamayu ginawa.”

10 Pagkatigkas ni Jisus palna-uwang ya manga utaw dun, nyanaw sakanan aw ya kanan manga umagakan. Tyumalipag silan sa tubig na Jordan aw migpasinan adti banwa na Judiya. Aw dun ni pagpanaw nilan, gayed migkatipun adti kan Jisus ya madég na utaw, aw pigpalna-uwang nan silan kay yan ya kanan kyanalaman pag-imo-un. **2** Aw awun manga Parisiyo na dyumulud adti kan Jisus na un magtanda' kanan, law nilan, “Unu, pigtumbay sa eseg ya pag-ayaw sa kaubayan nan?” **3** Tyumubag si Jisus kanilan, “Unu ya piglong ni Moysis sa pag-ayaw?” **4** Aw miglong silan, “Yan saba ya piglong ni Moysis na mabatug ayawan na eseg ya kaubayan nan kun una nan atagan na surat na magmatinaw na mag-ayaw silan, aw tigkas yan, papanawun da nan.” **5** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Yan saba ya du-an na pigsurat ni Moysis ya pag-ayaw asini muna, asuntu sa kategelan mayu. **6** Manang lekat na pag-imo' na Tyumanem sa kadakula' na banwa, yan ya palpa nan na 'duwa ya punganan na utaw na pig-imo' nan: awun eseg aw awun bubay.’ **7** ‘Yéiy ya du-an na indegan na eseg ya kanan ama aw ina, aw pa-egketen silan ya kaubayan nan, **8** aw ya duwa silan ma-imo' da sambuk.’ Yanagaw beke' da silan na duwa manang sambuk da. **9** Aw ya pigsambuk da na Tyumanem, dili' galu silan pagsuwayen na utaw!” **10** Pagliku' ni Jisus aw manga umagakan nan adti balay, nyusip silan uman kanan sa kakawasan na piglong nan. **11** Aw miglong si Jisus kanilan, “Kun awun eseg na ayawan nan ya kanan kaubayan, aw kun mangugnan sakanan sa eped na kaubayan, piglakadan da nan ya muna kaubayan nan. **12**

Aw ya kaubayan uman, kun ayawan nan ya kanan eseg aw mangugnan sa eped na eseg, piglakadan nan ya muna eseg nan.” **13** Sambuk na allaw, awun manga utaw na nyandala adti kan Jisus sa mangkayantek na mangayse' nilan na un nan awidan pada atagan silan na manga kadyawan. Manang pigsagda baling na umagakan nan ya manga utaw na nyandala sa mangayse' nilan. **14** Pagkita' ni Jisus na pigsagda nilan, nyadaman sakanan aw piglongan nan silan, “Pakadiya kanak ya manga mangayse'. Ya-i mayu silan pagtageni! Kay ya manga utaw na dyumawat kanak kasiling na manga mangayse' ini, silan saba ya maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **15** Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan ya dili' malim dumawat kanak kasiling na pagdawat kanak na manga mangayse' ini, dili' saba silan makaseled adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” **16** Pagkatigkas yan, pigsipit nan ya manga mangayse' aw pandungi nan na kanan palad aw pig-atagan nan silan na manga kadyawan magi dun ni kanan pagpanawagtawag. **17** Sa un da galu si Jisus manaw, awun eseg na dyumalagan adti kanan aw lyumuhud dun ni asdangan nan, aw nyusip kan Jisus, “Kay Magpalna-uway na to-o madyaw, unu ya ka-ilangan ku imo-un pada matagtun ku ya ginawa na wala' ya katigkasan?” (*aiōnios g166*) **18** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Ananga' aku mu tawagen na madyaw? Wala' saba ya utaw na madyaw. Sambuk da olo' ya tengteng na madyaw, yan ya Tyumanem. **19** Na, kya-edean mu ya manga sugu' dun ni Uldin: Dili' kaw magpatay sa utaw, dili' kaw maglakadenen, dili' kaw magpanakaw,

dili' mu pagmatinawun ya galu' adti asdangan na mag-usayay, dili' kaw maglimbung sa eped na utaw, aw basaan mu ya kanmu ama aw ina.” **20** Aw tyumubag ya eseg, “Kay Magpalna-uway, pigdalug da ku alag ya kadég yeiy lekat pa na pagkatagbi' ku.” **21** Aw pigtengtengan sakanan ni Jisus aw dakula' ya ginawa nan sa utaw yan, yanagaw piglongan nan, “Dakman sambuk ya wala' mu ka-imo': Uli' kaw aw galina ya kadég na nyatagtun mu. Tigkas yan, atagan ya kuwalta adti manga utaw na wala' ya pagkamangan. Kun imo-un mu yeiy, dun da kaw pagluduk sa ka-unan adti tas na langit. Aw pagkatigkas yan, liku' kaw adi aw dalug kaw kanak.” **22** Pagdengeg na utaw yan sa piglong ni Jisus, nyanaw sakanan aw to-o migkalat ya ginawa nan kay to-o madég ya ka-unan nan. **23** Pag-indeg da na utaw yan, pig-inunu ni Jisus ya kanan manga umagakan, aw law nan, “Malug saba sa utaw na mayaman ya maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” **24** Aw nyabelengbeleng ya kanan manga umagakan sa piglong nan kay wala' nilan kalabeti. Yanagaw miglong pa si Jisus kanilan, “Kamu na pigsiling ku na kanak mangayse', paglongun ta kamu: Malug saba sa utaw ya pagpaka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **25** Aw paglongun ta kamu na molas pa ya pag-agi na ayep na kamilyo adti gawang na dagem kay sa pagpaka-akup na utaw na mayaman dun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” **26** Aw to-o pa silan nyabelengbeleng aw mig-usip-usipay silan, “Na, kun maynan, singalan ka' ya paluwa-en na Tyumanem?” **27** Aw pig-inunu silan ni Jisus aw law nan, “Dili' na utaw

mabatug yeiy manang mabatug saba na Tyumanem. Kay wala' ya dili' mabatug na Tyumanem.” 28 Aw miglong si Pédro kanan, “Inunuwa ya kanami ini! Nyabus da nami pig-ayawan ya kadég na nyatagtun nami pada magad kanmu.” 29 Aw tyumubag si Jisus kanan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kanmu: Pangkay singalan ya mag-ayaw sa kadég asuntu kanak aw asuntu sa Madyaw na Ubat-ubat, pangkay ayawan nan ya balay nan, aw ya kanan manga mangkaylug, aw mangkatikadeng nan aw ya manga mangayse' nan, aw ya lupa' nan, 30 na, ya utaw yan, un liku' adti kanan asini tas na lupa' ya sanggatus ka pilu' sa idtu na pig-ayawan nan. Dumawat pa sakanan sa manga balay, aw manga mangkaylug, aw manga ina, aw manga mangayse', aw lupa', aw maka-agad dun uman ya manga pamulayam. Aw dawaten nan uman ya ginawa na wala' ya katigkasan adti kamoliyan na allaw. (aiōn g165, aiōnios g166) 31 Manang awun madég na utaw na nyaka-una adun aw makamoli silan kagaya. Aw madég uman ya utaw na nyakamoli adun manang maka-una kagaya.” 32 Na, sa pagpadeleg nilan nyanaw adti Jérusalim, si Jisus ya nyuna sa manga umagakan nan. Aw nyasagunut ya anenganeng nilan, aw nyangkallek ya eped na manga utaw na dyumalug kanilan. Aw pigtani ni Jisus ya sampulu' tag duwa ya umagakan nan aw pig-ubat-ubat nan kanilan ya un dumateng kanan, 33 law nan, “Pada ka-edean mayu, migpasinan da kitadun adti Jérusalim, aw aku na Ise' na Utaw un da tumbay adti manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalnaway sa Uldin, aw ukuman aku nilan na patayen. Aw

tigkas yan, tumbay aku uman nilan adti manga utaw na Héntil, **34** aw odoy-odoyun aku nilan, aw eleb-eleban aw badasan nilan panlabeten, aw tigkas yan, patayen aku nilan. Manang pagdateng na katlu na allaw, mataw aku lekat adti pagkamatay.” **35** Na, migpalapit adti kan Jisus si Santiago aw si Juan na alag ise' ni Zibido, aw miglong silan kanan, “Kay Magpalna-uway, awun galu sekaten nami kanmu.” **36** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Unu ya un mayu sekaten adi kanak?” **37** Aw tyumubag silan, “Pag-ingkud da mu kagaya dun ni paghari' mu, tumbayan kanami ya mingkud adti sayid mu, ya sambuk apit adti kalintu aw ya sambuk apit adti kawala.” **38** Manang miglong si Jisus kanilan, “Wala' mayu ka-ede-i kun unu ya pigsekat mayu. Unu, mabatug mayu ya manga kalugan na un ku ka-agihan? Aw unu, mati-is mayu uman ya manga un ku ti-isen?” **39** Tyumubag silan, “E-e, mabatug nami.” Aw miglong si Jisus kanilan, “Un mayu saba agihan ya un ku ka-agihan, aw un mayu uman ti-isen ya un ku ti-isen. **40** Manang ya pag-ingkud adti kalintu ku aw adti kawala ku, beke' ku ya mamalli'. Ya mingkud dun, yan ya manga pigpamalli' da na Ama ku.” **41** Na, ya sampulu' uman na umagakan ni Jisus, dyengeg nilan ya pigsekat ni Santiago aw ni Juan, aw to-o silan nyadaman. **42** Yanagaw pigpatawag ni Jisus ya kadég nilan aw piglongan nan silan, “Kya-ede-an da mayu ya bet na manga magdadumalaay sa manga utaw na wala' ya pagpangintu-u sa Tyumanem. Silan ya gayed magbaya' sa manga sakup nilan. Aw maynan uman ya manga mangkalangkaw, gayed silan magpanugu' sa

manga utaw asuntu na dakula' ya katundanan nilan. **43** Manang dili' mayu silan pagsilingan. Kun awun sambuk kamayu na kaliman nan ma-imo' dakula' na utaw, ka-ilangan una sakanan ma-imo' sugu-anen dun ni kamayu. **44** Aw kun awun sambuk kamayu na malim na yan ya gayed pag-unaen, ka-ilangan silingan nan ya bet na sugu-anen na magpadana' adti kadég na utaw. **45** Pangkay aku na Ise' na Utaw, wala' aku kadi asini tas na lupa' pada sanggila-en, manang yan baling ya pigkadi ku ya ma-imo' sugu-anen adti manga utaw, aw ma-imo' kalyu kanilan adti pagkamatay pada maglekat kanilan adti manga sala' nilan.” **46** Na, dyumateng si Jisus aw manga umagikan nan adti syudad na Jériko. Aw sa pag-indeg nilan lekat dun ni syudad yan, madég ya manga utaw na nyagad kanilan. Aw adti kilid na dalan awun eseg na buta na nyingkud aw nyangilalat sa manga utaw na lyumabay. Ya ngalan nan si Bartimyo na ise' ni Timyo. **47** Pagdengeg nan na si Jisus na taga Nasarit ya un lumabay, migtatawag sakanan, “We... kay Jisus na buwadbuwad ni Dabid! Kallati beg aku!” **48** Manang pigsagda sakanan na madég na utaw, law nilan, “Katinep kaw!” Manang to-o pa nan baling pigpakadakula' ya kanan tingeg, “We... Buwadbuwad ni Dabid, kallati beg aku!” **49** Yanagaw tyumeneng si Jisus aw law nan, “Tawaga mayu sakanan aw pa-agadan mayu adi.” Aw pigtawag nilan ya buta aw law nilan, “Pakabagsega ya ginawa mu! Indeg kaw kay pigtawag kaw ni Jisus!” **50** Aw maksay nan pigsalabel ya kayab nan aw nyindeg aw migpalapit kan Jisus. **51** Aw nyusip si Jisus kanan, “Unu ya kaliman mu na imo-un

ku kanmu?” Aw tyumubag ya eseg yan, “Kay Magpalna-uway, kaliman ku beg kumita' salut.” **52** Aw piglongan sakanan ni Jisus, “Panaw da kaw. Asuntu sa pagpangintu-u mu kanak, kyaguli-an da kaw.” Aw dayaw sakanan kyumita' aw dyumalug da kan Jisus sa panaw nan.

11 Na, sa malapit da silan adti Jérusalim, dyumateng silan adti manga baranggay na Bétpagi aw Bétaniya dun ni kilid na Buntud na Manga Olibo. Aw pigsugu' ni Jisus ya duwa ya umagakan nan, **2** law nan, “Kadtu kamu dun ni baranggay adti dipag. Pagseled da mayu, kita-en mayu ya sambuk na nati na asnu na wala' pa kasakayi na utaw. Ubada mayu ya eket aw guyuda mayu adi. **3** Kun awun musip kamayu, ‘Ananga' mayu yan ubadan?’ paglonga sakanan, ‘Ya Magpalna-uway ka-ilangan nan ya nati ini. Aw maksay nan uman uli' asini.” **4** Aw nyanaw ya duwa ya umagakan nan aw kyinita' nilan ya nati na asnu na pig-eket adti suwangan na balay dun ni dalan. Aw talana nilan pig-ubad ya eket, **5** awun manga utaw na mig-indeg-indeg dun aw nyusip kanilan, “Ananga' mayu ubadan ya nati yan?” **6** Aw tyumubag silan kasiling na pigpamene' ni Jisus kanilan. Aw pigtumbay kanilan na manga utaw na dalaen nilan ya nati na asnu. **7** Pigguyud nilan adti kan Jisus aw pig-apidan nilan na manga kadékgadég, aw syumakay si Jisus. **8** Aw sa talana nilan nyanaw, awun madég na utaw adti ma-una na migpansiladlad dun ni dalan sa kadékgadég kay yan ya palangad pagpamasa nilan kan Jisus. Aw ya eped na manga utaw migpanladlad silan adti dalan sa manga sanga na madég ya dawun na pigpan-utud nilan adti

magalet. **9** Ya manga utaw na nyuna kan Jisus aw ya nyakamoli kanan, alag silan migpansideyen na maglong, “Hosana! Ini la ya Pigpadala na Tyumanem dun ni ngalan nan, aw umba' sakanan deyen! **10** Yeiy ya maghari' adti trunu na tyugbulan tadun na si Dabid aw umba' sakanan deyen! Hosana! Aw deyen ya Tyumanem na awun ni tas na langit!” **11** Pagdateng da nilan adti Jérusalim, syumeled si Jisus adti pamanag na Témplo, aw pigtandawan nan ya kadég na awun dun. Tigkas yan, lyumuwa' sakanan kay ambung da aw lyumiku' silan ya sampulu' tag duwa ya umagakan nan adti Bétaniya. **12** Pagkamaselem da, nyindeg silan adti Bétaniya aw syuminan adti Jérusalim. Aw sa pagpanaw nilan, nyagetem si Jisus, aw **13** adti mawatawat awun kyinita' nan na kawuy na igira na to-o dyumawun. Migpalapit si Jisus na un nan tanawun pagaw awun bunga. Pagdateng nan adti kawuy, wala' ya kyinita' nan na bunga, olo' manga dawun, kay beke' pa na timpu na timpamunga. **14** Yanagaw piglongan ni Jisus ya kawuy, “Lekat adun na allaw yeiy, dili' da kaw makapamunga!” Aw dyengeg na manga umagakan nan ya kanan piglong. (aiōn g165) **15** Pagdateng nilan adti Jérusalim, syumeled si Jisus adti dakula' na pamanag na Témplo aw pigpalekat nan ya pag-alilin sa manga utaw na nyampamaligya' aw nyampamayad. Pigpantuwad nan ya manga lamisa na manga maglaliwanay sa kuwalta aw ya manga ingkudanan na manga mamaligya-ay sa kalupati. **16** Aw wala' nan tumbayan sa manga utaw na magdala sa pangkay unu dun ni pamanag na Témplo. **17** Pagkatigkas yan, pigpalekat nan ya pagpalna-u kanilan,

law nan, “Yéiy ya pigpasulat na Tyumanem asini muna: ‘Ya kanak balay pagtawagen na panawagtawaganan na manga utaw lekat adti kadég na banwa.’ ‘Manang pig-imo’ mayu baling tagu-anan sa manga mangkatakaw.”

18 Aw ya piglong ni Jisus dyengeg na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin. Aw dun da lekat na pigbantakan nilan si Jisus na un patayen kay nyangkallek silan kanan asuntu sa kadég na utaw na migleya migpakanyeg sa palna-u nan. **19** Sa pagkamagsiklep da, nyindeg si Jisus aw ya kanan manga umagikan dun ni syudad. **20** Pagkamaselem da, lyumiku’ silan adti Jérusalim aw kyinita’ nilan ya kawuy na igira na nyalanes da lekat adti dalid taman adti dawun. **21** Aw kya-anenganengan ni Pédro ya piglong ni Jisus, aw law nan, “Kay Magpalna-uway, tandawi pagaw! Ya kawuy na igira na kyatullunan sa tingeg mu kagabi, nyalanes da!” **22** Aw miglong si Jisus kanilan, “Pangintu-u kamu sa Tyumanem. **23** Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan ya maglong sa buntud ini, ‘Kay Buntud, ka-alin kaw aw kawas kaw adti dagat,’ kun awun pagpangintu-u nan aw dili’ magduwaduwa na ma-imo’ yeiy, ma-imo’ saba ya piglong nan. **24** Yanagaw paglongun ta kamu: Pangkay unu ya sekaten mayu adti Tyumanem magi sa pagpanawagtawag, pangintu-uwi na madawat mayu, aw matagtun mayu saba. **25** Manang kun manawagtawag kamu adti Tyumanem aw awun utaw na pigkalatan mayu na ginawa, una mayu silan pasinsiyayi pada lanasen uman na Ama mayu adti tas na langit ya kamayu manga sala’.” **26** [Kun dili’ mayu pasinsiyaan ya

kanilan pig-imo' kamayu na malatay, dili' uman lanasen na Ama mayu adti tas na langit ya kamayu manga sala'.] 27 Aw pagdateng nilan salut adti Jérusalim, talana ni Jisus nyanaw adti pamanag na Témplo, dyumulud kanan ya manga mangkatas na magdadugsu-ay, ya manga magpalna-uway sa Uldin, aw ya manga magdadumalāay sa manga Judiyyu. 28 Aw nyusip silan kanan, law nilan, “Unu ya katundanan mu na du-an pig-alilinan mu ya manga utaw asini Témplo? Aw singalan ka' ya nyatag kanmu sa katundanan na imo-un mu ya maynan?” 29 Manang miglong si Jisus kanilan, “Musip aku uman kamayu, aw kun matubag mayu ya usip ku, na, ubat ku uman kamayu kun ayin lekat ya katundanan ku sa pag-imo' sa kadég yeyi. 30 Ini ya kanak usip kamayu: Ayin lekat ya katundanan ni Juan sa pagbāutismu nan sa manga utaw? Unu, lekat adti Tyumanem aw olo' lekat adti utaw? Na, tubaga aku mayu.” 31 Aw mig-usip-usipay silan, “Unu ya un tadun tubag kanan? Kun tubagen tadun na ‘lekat adti Tyumanem,’ maglong sakanan kanaten, ‘Ananga’ wala' kamu pangintu-u kanan?” 32 Aw kun tubagen tadun ‘lekat adti utaw,’ na, unun tadun yan?” Nyallek silan sa manga utaw na migbantay kanilan dun ni Témplo, kay pyangintu-uan na kadég na utaw na si Juan propita sakanan na Tyumanem. 33 Yanagaw tyumubag silan kan Jisus, “Enday, wala' nami ka-edē-i.” Aw miglong si Jisus kanilan, “Dili' ta kamu uman ubatan kun singalan ya nyatag kanak sa katundanan na ma-imo' ku ya maynan.”

12 Aw migpalekat si Jisus mig-ubat-ubat adti manga magdadumalāay sa manga Judiyyu magi sa pundinganan,

law nan, “Awun sambuk na tagtun sa lupa' na migpatanem sa madég na balagen na paras, aw dayaw nan yeiy pigpalibedan na alad. Aw migpa-imo' sakanan sa pigisanan sa manga bunga na paras. Aw migpatulluk uman sa matas na tunggu-anan. Pagkatigkas yan, pigpasa-upan nan ya parasan nan. Aw nyanaw sakanan adti sambuk na banwa.

2 Pagdateng na allaw na migpa-ipu' da sa bunga na paras, migsugu' ya tagtun sa sambuk na sugu-anen nan adti manga pigpasa-up sa parasan kay kaliman nan kamangen ya kanan bagi'. **3** Manang pagdateng na sugu-anen nan dun, pigdulus nilan baling, aw byadasan pyanumbag, aw pigpa-uli' nilan na wala' ya dyala. **4** “Aw migsugu' da uman na tagtun ya sambuk na sugu-anen nan. Manang wala' nilan basabasayi, aw pigbunalan baling nilan ya ulu nan. **5** Tigkas yan, pigsugu' pa nan uman ya sambuk na sugu-anen aw pigpatay nilan. Aw madég pa uman ya pigsugu' nan. Ya eped piglabet nilan aw ya eped pigpatay.

6 “Na, awun dakman sambuk na wala' pa nan sugu-a. Yan ya ise' nan na eseg na to-o nan pigginawaan. Miglong ya tagtun adti anenganeng nan, ‘Kun ise' ku ya madtu, un nilan yan basaán.’ Yanagaw pigsugu' nan ya kanan ise'.

7 Manang sa pagkita' na manga sa-up kanan, miglong silan, ‘Ini ya ise' na tagtun! Na! Naten sakanan patayen aw matagtun da tadun ya parasan na un ayawan kanan.’

8 Yanagaw pigdulus nilan sakanan aw pigpatay nilan. Tigkas yan, pig-agbel nilan ya lawas nan adti luwa' na parasan.” **9** Aw miglong si Jisus, “Na, unu ya imo-un na tagtun sa parasan? Kadtuan nan ya manga sa-up aw alag nan saba patayen! Aw pasa-up nan ya parasan adti

eped na manga utaw. **10** Ananga' wala' mayu kalabeti ya pigpasulat na Tyumanem asini muna? 'Ya dakula' na batu na iman na manga panday aw wala' ya guna, yan baling ya batu na sumalem na nya-imo' tullukanan sa dakula' na balay. **11** Ya pig-imo' yeiy na Tyumanem to-o madyaw aw nyakapa-enneng-enneng kanaten.” **12** Pagdenggeg na manga magdadumalaay sa manga Judiyu sa pundinganan ni Jisus, kya-edē-an nilan na silan ya pigpalabet nan. Aw kaliman nilan galu dakepen si Jisus manang nyallek silan sa manga utaw dun. Yanagaw pig-indegan da nilan sakanan. **13** Wala' kadugay, pigsugu' na manga magdadumalaay sa manga Judiyu adti kan Jisus ya eped na manga Parisiyo aw manga utaw na lekat adti partido ni Hérodés. Kay kaliman nilan kalitagan si Jisus dun ni tubag nan. **14** Aw sa pagdateng nilan dun, miglong silan kanan, “Kay Magpalna-uway, kya-edē-an nami na ya kadég na piglong mu alag matinaw, aw wala' ya pigkibang mu sa manga utaw pangkay singalan pa silan. Aw gayed mu pigpalna-u ya tengteng pagkaliman na Tyumanem. Yanagaw, awun usip nami kanmu. Adti kanmu anenganeng, unu, pigtumbay adti Uldin tadun na manga Judiyu ya pagbayad sa buwis adti kan César aw dili'?” **15** Manang kya-edē-an ni Jisus ya pagtallalingu nilan, yanagaw law nan kanilan, “Ananga' aku mayu tanda-en? Dalayi aku na kuwalta pada tanawun ku.” **16** Aw pigdalaan nilan si Jisus na kuwalta, aw pig-usip nan silan, “Kan yeiy gya ya ini? Aw kan yeiy uman ngalan ya nyakasulat asini kuwalta?” Tyumubag silan, “Kan César.” **17** Aw miglong si Jisus kanilan, “Na, atagan mayu adti kan

César ya umba' sa kan César aw atagan adti Tyumanem ya umba' sa Tyumanem.” Aw to-o silan nya-enneng-enneng sa tubag nan. **18** Pagkatigkas yan, awun manga Sadusiyo na dyumulud kan Jisus. Na, wala' silan pangintu-u na awun pagkataw na manga utaw lekat adti pagkamatay. Yanagaw nyusip silan kanan, **19** “Kay Magpalna-uway, pigsulat kanaten ni Moysis asini muna ya sugu' yeiy adti Uldin tadun: ‘Kun awun eseg na nyatay, aw kun wala' silan ya kaubayan nan paka-ise', pangugnanen na inulug na eseg ya nyabalu pada ya mangayse' nilan ma-imo' da buwadbuwad na inulug nan na nyatay da.’ **20** Na, awun pitu ya mangkaylug na eseg. Ya magulang sa kadég nilan, nyangugnan sa kaubayan. Manang wala' silan paka-ise'. Aw nyatay ya eseg yan. **21** Yanagaw ya balu pigpangugnan da na mangud na eseg nan, manang wala' uman silan paka-ise' aw uman da nyatay ya eseg yan. Aw maynan uman ya nya-imo' adti katlu na kaylug nan. **22** Ya tagsambuksambuk na mangkaylug nyabus nyangugnan sa kaubayan na magulang nilan, aw pangkay pitu silan manang alag silan nyatay na wala' paka-ise'. Pagkatigkas yan, nyatay da uman ya kaubayan. **23** Ya usip nami kanmu: Pagdateng da na allaw na pagmataw sa manga utaw lekat adti nyangkamatay, singalan ya tengteng eseg na kaubayan yan? Kay awun pitu ya eseg na nyangugnan kanan.” **24** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Yan saba ya du-an na nyangkasayep kamu, kay wala' mayu kalabeti ya pigpasulat na Tyumanem asini muna aw wala' mayu uman ka-edde-i ya katulus nan. **25** Kay dun ni allaw na matawun ya manga utaw lekat adti pagkamatay,

dili' da silan mangugnan, kasiling saba na anghil na awun ni tas na langit. **26** Aw ya pagmataw sa manga utaw lekat adti pagkamatay, unu, wala' ka' mayu kabasa dun ni pigsulat ni Moysis ya piglong na Tyumanem lekat adti tagbi' na kawuy na lyumaga? Ini ya piglong nan: 'Aku ya Tyumanem ni Abraham, aw ya Tyumanem ni Isaak, aw ya Tyumanem ni Jakub.' **27** Yan ya kakawasan nan, pangkay nyatay da silan manang adti asdangan na Tyumanem kenne' na utaw pa silan aw gayed nilan pigsimba ya Tyumanem. Alag kamu nyangkasayep!" **28** Na, awun sambuk na magpalna-uway sa Uldin na migpakanyeg sa balawbalaw nilan. Pagdengeg nan sa tubag ni Jisus na to-o madyaw, nyusip sakanan uman, law nan, "Unu ya to-o matas na sugu' na Tyumanem?" **29** Tyumubag si Jisus kanan, "Yéiy ya sugu' na to-o matas: 'Kamu na manga utaw na Isra-él, dayaw mayu pakanyegi! Ya Tyumanem na kanaten Pangulu sambuk da. **30** Ginawaan mu ya Tyumanem na kanmu Pangulu sa kadakula' na pagka-utawun mu, aw sa kadakula' na ginawa mu, aw kadakula' na anenganeng mu, aw kadakula' na kabagseg mu.' **31** Aw yeiy ya kadwa na sugu' na to-o matas: 'Ginawayi ya eped mu na utaw kasiling na pagginawa mu sa kanmu pagka-utawun'. Wala' da ya eped na sugu' na matas pa sa duwa yeiy." **32** Miglong pa uman ya magpalna-uway sa Uldin adti kan Jisus, "Kay Magpalna-uway, matinaw saba ya tubag mu kay miglong kaw, 'Ya Tyumanem sambuk da, aw wala' ya eped.' **33** Aw matinaw uman ya piglong mu na to-o matas ya sugu' na ginawaan ya Tyumanem sa kadakula' na pagka-utawun, aw sa kadakula' na anenganeng, aw sa

kadakula' na kabagseg, aw ginawaan ya eped na utaw kasiling na pagginawa sa kanaten pagka-utawun. Ya pagtuman sa duwa ya sugu' yeiy, to-o pa saba matas kay sa kadég na dugsu' adti Tyumanem.” **34** Pagdengeg ni Jisus na matinaw ya tubag nan, miglong sakanan, “Malapit da kaw maka-akup adti Kasakupan na Pigharian na Tyumanem.” Aw lekat dun, wala' da ya utaw na nyaka-eles nyusip kan Jisus. **35** Talana ni Jisus migpalna-u dun ni pamanag na Témplo, miglong sakanan adti manga utaw na migpakanyeg, “Ya manga magpalna-uway sa Uldin, ananga' gayed silan maglong na ya Kristu, yan ya buwadbuwad ni Dabid? **36** Kay si Dabid saba ya miglong magi sa Ispiritu Santo asini muna, law nan: ‘Miglong ya Tyumanem adti kanaken Pangulu: “Ingkud kaw apit adi kalintu ku menda' na mabus ku degen ya manga po-on mu aw alag ku silan betang adti salad na siki mu.”’ **37** Na, dun da si Dabid paglong na ya Kristu yan ya kanan Pangulu. Yanagaw kun pigtawag ni Dabid ya Misiyas na ‘Pangulu,’ pig-unu na Misiyas ya pagka-imo' buwadbuwad ni Dabid?” Aw madég ya migpakanyeg kan Jisus, aw to-o silan migleya sa palna-u nan. **38** Aw dun ni palna-u nan, miglong pa uman si Jisus, “Magpakatadeng kamu sa manga magpalna-uway sa Uldin. Magkalim silan magsut sa manga malawig na sa-ul. Aw yan ya pagleyaan nilan ya pagbasaan na manga utaw adti manga palingki. **39** Aw dun uman ni manga sinagoga aw manga dakula' na pista, pagkaliman nilan ya mingkud adti ingkudanan na manga dengganen. **40** Madugay silan magpanawagtawag pada kita-en na manga utaw, manang pig-agaw baling

nilan ya ka-unan na manga balu. Ya manga utaw yeiy, silan ya dumawat sa mabegat to-o na pa-emel-emel na Tyumanem.” **41** Talana ni Jisus nyingkud malapit adti uluganan sa kuwalta dun ni Témpló, pigtandawan nan ya madég na utaw na nyan-ulug sa kuwalta. Aw awun manga mayaman na nyan-ulug sa madég na kuwalta. **42** Aw dyumateng ya sambuk na kaubayan na balu na wala' ya pagkamangan, aw mig-ulug uman sa duwa ya sinsilyo na tagbi' to-o ya alaga'. **43** Pigtawag ni Jisus ya kanan manga umagikan, law nan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Ya balu iyan pangkay wala' ya pagkamangan nan, manang dakula' pa ya kanan pig-atag kay sa kadég na utaw na nyatag sa madég na kuwalta. **44** Kay ya kanilan pig-atag, sobla la olo' na kuwalta nilan, manang ya kaubayan iyan, pig-ubus nan pig-atag ya kadakula' na nyatagtun nan.”

13 Na, pagluwa' da ni Jisus adti Témpló, miglong kanan ya sambuk na umagikan nan, “Kay Magpalna-uway, tandawi ya manga mangkabakla' na batu na pig-imo' Témpló! To-o madyaw ya pagka-imo' na kadég!” **2** Aw miglong si Jisus, “Ya Témpló na pigkita' mayu adun aw eped pa iyan ni pamanag, dumateng ya allaw na mabus silan magkalat. Ya manga mangkabakla' na batu na pig-ilantulantu iyan, ya kadég yeiy alag saba mangkagettan.” **3** Pagkatigkas yan, tyumukud si Jisus adti Buntud na Manga Olibo dun ni dipag na Témpló aw nyingkud dun. Aw dyumulud kanan si Pédro, si Santiago, si Juan aw si Andrés, aw nyusip silan kan Jisus, **4** “Ubati kami kun kinunu katuman ya kadég na piglong mu kakayna.

Aw unu ya pangilala na agpet da ya allaw yan?" 5 Aw tyumubag si Jisus, "Magpakatadeng kamu pagaw awun magpasuway kamayu. 6 Kay awun madég na utaw na un dumateng na dumala sa kanak ngalan aw maglong silan, 'Aku saba ya Misiyas' aw madég ya gawayan nilan. 7 Aw makadengeg kamu sa manga dakula' na tanam na malapit adti kamayu aw manga ubat-ubat uman sa tanam adti eped na manga banwa, manang dili' kamu magkallek. Kailangan una ma-imo' ya kadég yeiy manang beke' pa nan ya katigkasan. 8 Kay ya sambuk na nasud manubbuk sa eped na nasud, aw ya sambuk na kasakupan tumanam sa eped na kasakupan. Awun manga linug adti madég na banwa aw dumateng ya dakula' na getem. Aw olo' pa yan pagpalekat sa pagti-is na un dumateng, kasiling na kaubayan na bagu pyetesan. 9 "Magpakatanaw kamu! Kay awun manga utaw na malim maglimanda aw magdala kamayu adti usayanan. Aw badasan kamu nilan na lalabet dun ni seled na sinagoga nilan. Asuntu sa pagpangintu-umayu kanak, un kamu nilan pa-indegen adti asdangan na manga gubirnadador aw manga hari', aw dun da kamu pakaselat pagpa-edé' kanilan sa Madyaw na Ubat-ubat kanak. 10 Aw sa dili' pa dumateng ya katigkasan, kailangan una pa-edé' adti kadég na manga banwa ya Madyaw na Ubat-ubat. 11 Yanagaw kun pandakepen kamu aw pan-usipen na mag-usayay, dili' magkakamang ya ginawa mayu sa un mayu tubag. Kay dun ni udas yan, ya Ispiritu Santo yan ya maggagad sa kamayu anenganeng sa un mayu tubag kanilan. 12 "Dun ni manga allaw yan, awun manga mangkaylug na magtumbay sa inulug nan

adti manga po-on pada patayen. Aw maynan uman awun manga ama na magtumbay sa kanilan ise' na patayen. Aw awun manga ise' na matu sa mangkatikadeng nilan aw magtumbay kanilan adti manga po-on pada patayen.

13 Aw dumutan kamu na madég na manga utaw asuntu sa pagdalug mayu kanak. Manang pangkay singalan ya magpadeleg dun ni pagpangintu-u nan kanak taman adti katigkasan, yan saba ya utaw na paluwa-en na Tyumanem. **14** “Na, dun ni manga allaw yan, awun kita-en mayu na to-o malatay aw kallekanan adti seled na Témplo na Tyumanem na dili' galu umba' kita-en dun. Aw kamu na magbasa, kalabetan galu mayu ya kakawasan. Kun kita-en da mayu ya maynan adti Témplo, kamu na awun ni Judiya, maksay kamu palaguy adti manga buntut. **15** Kun awun utaw adti luwa' na balay, dili' da sakanan magliku' adti seled na un kumamang sa pangkay unu. **16** Aw kun awun utaw na magtalabahu adti pawa' nan, dili' da sakanan mag-uli' na un mangay sa kadégkadég nan. **17** Makalalat ya manga kaubayan na mabdes aw ya manga kalmukan dun ni manga allaw yan. **18** Panawagtawag kamu adti Tyumanem na dili' yeiy galu ma-imo' dun ni bulan na to-o maniki'. **19** Kay dun ni manga allaw yan, ya un kagamakan na manga utaw to-o pa yeiy mabegat kun pa-unawa sa manga kyagamakan na manga utaw asini tas na lupa' lekat pa na pag-imo' na Tyumanem sa kadakula' na banwa aw pangkay sa manga dumadateng pa. **20** Kun wala' pa na Tyumanem uwa-i ya manga allaw yan na to-o malug, wala' ya utaw na masama' asini tas na lupa'. Manang

asuntu sa kallat nan sa manga utaw na pigpamalli' nan, wala' nan pakadugaya ya manga allaw yan. **21** “Aw dun ni manga allaw yan, kun awun utaw na maglong kamayu, ‘Tanawa! Ini la ya Kristu!’ aw maglong ya sambuk, ‘Awun da kunu ya Kristu!’ Manang dili' mayu silan pagpangintu-uwan. **22** Kay awun dumateng na sallong kunu Kristu. Aw awun uman dumateng na sallong kunu manga propita na Tyumanem. Magpakita' silan sa manga pangilala aw milagru pada pasuwayen ya manga pigpamalli' da na Tyumanem kun mabatug. **23** Yanagaw magpakatanaw kamu! Pig-ubatan ta kamu dadan sa kadég yeiy pada ka-edean da mayu. **24** “Na, pagkatigkas da na dakula' na manga kalugan yan dun ni manga allaw yan, ya sega aw bulan dili' da matag sa kalalamdag. **25** Aw mangkolug ya madég na manga bitun. Mangkatangkeg ya kadég na awun ni balintenga-an magi sa katulus na Tyumanem. **26** Aw pagkatigkas yan, aku na Ise' na Utaw lumiku' na kita-en dun ni labun na ka-agadan na dakula' na kalalamdag aw katulus na pagka Tyumanem ku. **27** Aw sugu-un ku ya manga anghil aw madtu silan ni silatan aw adti sallean aw adti balabagan na kadakula' na banwa, aw un nilan angayen aw pantipunun ya manga utaw na pigpamalli' da ku. **28** “Na, anenganenga mayu ya pundinganan sa kawuy na igira: Kun ya sanga manalingsing aw dumawun da, ka-edean mayu na agpet da ya manga bulan na to-o mapasu'. **29** Aw maynan uman, kun kita-en mayu ya kadég na piglong ku kamayu, dun da mayu ka-edei na malapit da ya pagliku' ku. **30** Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Ya manga utaw asini tas na lupa' adun na

allaw yeiy, dili' pa silan mabus mangkamatay menda' na matuman ya kadég na piglong ku. **31** Pangkay kun ma-uman ya langit aw ya kadakula' na banwa manang ya manga tingeg na piglong ku dili' saba ma-uman. **32** “Na, ya allaw aw udas na pagliku' ku, wala' ya utaw na nyaka-edē'. Yan olo' ya nyaka-edē' ya Ama ku na awun ni tas na langit. Pangkay ya manga anghil, aw pangkay aku uman na Ise' nan wala' paka-edē'. **33** Yanagaw magpakatanaw kamu! Aw gayed kamu pagtagilan! Kay wala' mayu ka-edē-i kun kinunu ya pagliku' ku. **34** Kasiling na eseg na un manaw adti mawat na banwa, pigtaligu nan ya kanan balay adti manga sugu-anen nan. Piglongan nan ya tagsambuksambuk kanilan sa un nilan imo-un. Aw pigsugu' nan ya magtatunggu-ay sa tatakep na gayed sakanan magpakatanaw. **35** Maynan uman kamu, gayed kamu magpakatanaw kay wala' mayu ka-edē-i kun kinunu ya pag-uli' na tagtun sa balay, pangkay ambung, aw tenga-tenga' na gabi, aw pagtaga-uk da na manuk aw kun pakaallawunun. **36** Pagaw maksay dumateng ya tagtun aw kasaban kamu nan na nyampakatulug. **37** Yanagaw yeiy ya piglong ku kamayu aw paglongun ku adti kadég na utaw: ‘Gayed kamu magpakatanaw.’”

14 Na, dakman duwangallaw magpalekat da ya Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem aw ya Pista na Pan na Wala' Patulina. Ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu, gayed silan mig-anenganeng kun unun nilan ya pagdakep kan Jisus na tagu-tagu', kay kaliman nilan patayen sakanan. **2** Manang miglong silan, “Dili' tadun yeiy imo-

un sa allaw na Pista pagaw magubut baling ya manga utaw.” 3 Na, si Jisus aw ya manga umagakan nan nyadtu silan ni baranggay na Bétaniya. Aw kyuman silan adti balay ni Simon na awun ibung idtu muna. Talana ni Jisus kyuman, dyumulud kanan ya sambuk na kaubayan na dyumala sa sabuy na pig-imo' lekat adti batu na alabastro, aw adti seled awun to-o manimbo' na pigngalanan na nardo. Aw dakula' to-o ya alaga' kay wala' ya nyakadali'. Pigbukasan nan ya sabuy aw pig-asagan nan ya ulu ni Jisus. 4 Manang ya manga utaw dun, sa pagkita' nilan sa pig-imo' na kaubayan yan, ya eped kanilan to-o nyadaman aw miggumudgumud, law nilan, “Syapadan ya manimbo' iyan! 5 Kay ya alaga' nan sangakaumay na utaw talabahuwan, aw kun piggalin pa yeiy, ya kuwalta atag galu adti manga utaw na wala' ya pagkamangan.” Aw to-o nilan pigsala' ya kaubayan yan. 6 Manang miglong si Jisus kanilan, “Pabaya-i mayu sakanan. Ananga' mayu sala-en? Madyaw saba ya pig-imo' nan kanak. 7 Ya manga utaw na wala' ya pagkamangan gayed mayu pig-iyeped, aw pangkay kinunu mayu silan tabangan mabatug mayu saba. Manang aku, dili' da aku madugay asini sayid mayu. 8 Ya kaubayan ini, pig-imo' nan ya kanan mabatug pada mamasa kanak. Aw dun ni pag-asag nan sa manimbo' asini lawas ku, yan ya palangad pagtagilan nan dadan sa kanak lebeng. 9 Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Pangkay ayin pa-edean ya Madyaw na Ubat-ubat adti kadakula' na banwa, gayed uman ubat-ubat ya pig-imo' nan kanaken pada dili' sakanan kalingawan.” 10 Na, dun ni sampulu' tag duwa ya umagakan ni Jisus, ya

sambuk kanilan si Judas Iskariyoti. Aw nyadtu sakanan adti manga mangkatas na magdadugsu-ay pada lubidan si Jisus. **11** Pagdengeg nilan sa tud nan, migleya to-o silan, aw pigpakangan nilan si Judas na atagan nilan sakanan na kuwalta. Yanagaw tyumagad si Judas sa selat pada lubidan nan si Jisus adti kanilan. **12** Na, dyumateng da ya tagna' na allaw na Pista na Pan na Wala' Patulina. Yeiya ya allaw na magsi-iyaw ya manga Judiyu sa nati na karniro na un nilan kanen dun ni pangiyambungay sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. Nyusip kan Jisus ya manga umagakan nan, law nilan, “Ayin ya kaliman mu pakadtuwan kanami pada tagilanen kanmu ya pangiyambungay sa Pista?” **13** Yanagaw pigsugu' ni Jisus ya duwa ya umagakan nan, law nan, “Kadtu kamu ni Jérusalim. Pagdateng mayu dun, awun sumungun kamayu na sambuk na eseg na dumala sa sibulan na syeledan na tubig. Agad kamu kanan. **14** Aw sa pagseled nan adti balay, paglonga mayu ya tagtun sa balay yan, ‘Nyamene' ya Magpalna-uway: Ayin kunu ya tambu' na un nan pagkanaan sa pangiyambungay sa Pista eped nan ya kanan manga umagakan?’ **15** Aw pakita' nan kamayu ya dakula' na gibalayan adti kadwa na kansad na balay na dadan da nilan pigtagilan. Aw dun da kamu pag-imo' sa pangiyambungay tadun.” **16** Yanagaw nyanaw ya duwa ya umagakan ni Jisus adti syudad. Aw pagdateng nilan dun, kyinita' nilan ya kadég na piglong ni Jisus kanilan. Aw pigtagilan nilan ya pangiyambungay sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **17** Aw sa pagkamagsiklep da, dyumateng si Jisus aw ya sampulu'

tag duwa ya umagakan nan. **18** Aw sa talana nilan kyuman, miglong si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku kamayu paglongun: Awun sambuk kamayu asini eped ku kyuman na un maglubid kanak.” **19** Pagdengeg na manga umagakan nan, migkalat to-o ya ginawa nilan. Aw nyusip ya tagsambuksambuk kanilan, “Unu, beke' ku ya pyalabet mu?” **20** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Dun ni kamayu na sampulu' tag duwa, awun sambuk na tyumugmuk sa pan eped ku asini lipung ini na yan ya un maglubid kanak. **21** Aku na Ise' na Utaw un saba patayen kasiling na dadan da pigpasulat asini muna. Manang malatay ya un datengan na utaw na maglubid kanak. Madyaw pa baling kanan ya wala' k^uaw asini tas na lupa'.” **22** Talana nilan kyuman, migkamang si Jisus sa pan aw pigpasalamatan nan ya Tyumanem. Tigkas yan, pigtenga-tenga' nan ya pan aw pigpan-atag nan adti manga umagakan nan aw law nan, “Dawata mayu aw kana. Yéiy ya kanak lawas.” **23** Pagkatigkas yan, pigkamang nan uman ya tabu' na pigseledan sa bino aw pigpasalamatan nan ya Tyumanem. Aw pigdimil nan kanilan ya tabu', aw nyinem ya tagsambuksambuk kanilan. **24** Aw piglongan nan silan, “Yeiy ya kanak dugu' na un pa-iligen pada sa kadég na manga utaw. Magi sa dugu' ku, yan ya magpa-iganget sa bagu na pakang na Tyumanem. **25** Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Dili' da ku salutun ya minem sa bino na paras menda' sa allaw na adtu la aku inem sa bagu na bino adti Kasakupan na Pigharian na Tyumanem.” **26** Pagkatigkas ni Jisus maglong, migdalangan silan sa pagdeyen adti Tyumanem. Aw

pig-indegan nilan ya Jérusalim aw tyumukud silan adti Buntud na Manga Olibo. **27** Aw sa dun pa silan ni dalan, miglong si Jisus kanilan, “Ayawan aku na kadég mayu. Kasiling na pigpasulat dadan na Tyumanem: ‘Patayen ku ya magdadiyagaay aw magpanbeklag ya manga karniro nan.’ **28** Manang mataw aku lekat adti pagkamatay. Aw muna aku kamayu adti Galilya.” **29** Aw miglong si Pédro kanan, “Pangkay ayawan kaw na kadég nilan, manang aku, dili' ta kaw ayawan!” **30** Aw miglong si Jisus kanan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kanmu: Kagaya na gabi, sa dili' pa tumaga-uk ya manuk na makadwa, balyaw aku mu na makatlu.” **31** Manang gayed uman miglong si Pédro, “Beke' yan! Pangkay patayen pa aku nilan eped mu, manang ya magbalyaw kanmu, dili' ku yan ma-imo'!” Aw maynan uman ya piglong na kadég na manga eped nan. **32** Na, dyumateng si Jisus aw ya manga umagakan nan adti banwa na pigngalanan na Gétsémani. Aw miglong si Jisus kanilan, “Ingkud da kamu asini talana ku adtu manawagtawag.” **33** Manang pigpa-agad nan si Pédro, aw si Santiago, aw si Juan. Aw wala' katingen ya anenganeng ni Jisus, aw to-o migkalat ya ginawa nan. **34** Aw piglongan nan silan, “Liwan na un da aku matay sangadi sa kakalatan na ginawa ku. Pagtagad pa kamu asini aw pagpulaw kamu.” **35** Aw migpa-awat si Jisus kanilan tagbi'. Aw lyumuhud sakanan adti lupa' aw nyanawagtawag adti Tyumanem na kun mabatug, dili' galu dumateng adti kanan ya pagti-is, **36** law ni Jisus, “Kay Ma', mabatug mu saba ya pangkay unu. Kun kaliman mu, kamanga beg kanak ya pagti-is na un ku ka-

agiyan. Manang beke' na kanak pagkaliman ya matuman. Yan baling ya matuman ya kanmu pagkaliman.” **37** Pagliku' ni Jisus adti tulu ya umagakan nan, kyinita' nan na nyampakatulug da silan. Yanagaw piglongan nan si Pédro, “Kay Simon, ananga' kaw makatulug? Unu, dili' mu mabatug ya pagpulaw pangkay da olo' sangka udas? **38** Pagpulaw kamu aw panawagtawag kamu pada dili' kamu degen na pagtanda'. Kaliman galu na utaw ya manawagtawag, manang pigdeg baling na kalumay na kanan lawas.” **39** Aw migpa-awat da uman si Jisus kanilan aw nyanawagtawag adti Ama nan, aw pigsalut nan ya tagna' na panawagtawag nan. **40** Aw lyumiku' pa salut si Jisus adti kanilan, aw kyinita' nan na uman da silan nyampakatulug, kay to-o silan pigtudtud. Aw wala' nilan ka-ede-i kun unu ya un nilan tubag kanan. **41** Aw katlu ni Jisus lyumiku' adti kanilan, piglongan nan silan, “Unu, kenne' pa mayu kyumulang aw nyakatulug? Umba' da yan! Dyumateng da ya udas na ya Ise' na Utaw un lubidan aw tumbay adti manga makasasala'. **42** Pagbangun kamu! Kitadun da! Iyan da ya utaw na un maglubid kanak.” **43** Sa talana pa ni Jisus miglong, dyumateng si Judas Iskariyoti. Sambuk sakanan dun ni sampulu' tag duwa ya umagakan ni Jisus. Eped nan ya madég na utaw na nyandala sa kampilan aw babunal. Pigsugu' silan na manga mangkatas na magdadugsu-ay, aw manga magpalna-uway sa Uldin, aw manga magdadumalāay sa manga Judiyyu. **44** Na, dadan da silan ni Judas pigpa-ede' sa pangilala, law nan, “Ya utaw na alekan ku, yan ya dakepen mayu. Pa-agadan mayu aw dayaw mayu tunggu-

i.” **45** Yanagaw pagdateng nilan dun, dyumulud si Judas adti kan Jisus aw miglong, “Kay Magpalna-uway!” Aw pig-alekan nan si Jisus. **46** Aw tigkan nilan pigdulus si Jisus aw pigdakep nilan. **47** Aw ya sambuk na utaw na malapit dun, pigtagmus nan ya kanan kampilan, aw pigtibas nan ya sugu-anen na pangulu na manga magdadugsu-ay, aw nya-ilap ya talinga nan. **48** Aw tigkas yan, miglong si Jisus adti manga utaw na migdakep kanan, “Ananga' kamu dumala sa manga kampilan aw babunal? Kasiling kamu na migdakep sa ribildi! **49** Kada allaw awun aku ni Témplo migpalna-u, aw wala' aku mayu dakepa. Manang ka-ilangan na ma-imo' yeiy pada matuman ya pigpasulat dadan na Tyumanem.” **50** Aw ya manga umagakan ni Jisus, nyabus silan nyampamalaguy aw pig-ayawan nilan si Jisus. **51** Awun sambuk na bata' na dyumalug adti moli ni Jisus, aw olo' migkulimot sa kayab. Pigdakep galu uman nilan, **52** manang kya-ayawan ya kayab nan aw nyakapalaguy sakanan na wala' ya kadégkadég. **53** Pagkatigkas yan, pigpa-agad nilan si Jisus adti balay na pangulu na manga magdadugsu-ay. Aw migpangkatipun dun ya kadég na mangkatas na magdadugsu-ay, aw manga magdadumalaay sa manga Judiyu, aw manga magpalna-uway sa Uldin. **54** Aw dyumalug si Pédro kanilan manang migpa-awatawat kan Jisus aw taman da olo' sakanan dun ni pamanag na balay na pag-usayan. Aw talana nilan adti seled, nyingkud si Pédro dun ni sayid na manga magtatunggu-ay malapit dun ni atulun kay nyanalang sakanan. **55** Na, adti seled, dun ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw ya kadég na matas na mag-usayay.

Aw gayed silan nyaninaw sa utaw na magtanemtanem sa mabegat na sala' adti kan Jisus, manang wala' ya kyinita' nilan na puliba na umba' sakanan patayen. **56** Pangkay awun madég na utaw na migmatinaw sa galu' adti kanan, manang wala' pag-unawa ya ubat-ubat nilan. **57** Aw awun uman manga eped na utaw na nyindeg adti asdangan na kadég nilan aw migmatinaw silan sa galu' adti kan Jisus, law nilan, **58** “Dyengeg nami ya utaw yeiy na miglong, ‘Kalaten ku ya Témplo ini na pig-imo' na utaw, aw seled na tulungallaw, pa-indegen ku ya bagu na wala' imo-a na utaw.’” **59** Pangkay maynan ya pig-ubat nilan, manang kenne' na wala' pag-unawa ya piglong nilan. **60** Pagkatigkas yan, nyindeg ya pangulu na manga magdadugsu-ay adti asdangan na kadég, aw nyusip kan Jisus, “Unu, wala' ya tubag mu sa diklamu nilan kanmu?” **61** Manang wala' si Jisus tubag kanan. Aw pig-usip da nan uman, “Unu, ikaw ka' ya Kristu, ya Ise' na Tyumanem na To-o Pagdeyen?” **62** Aw tyumubag si Jisus, “E-e, aku saba. Aw kita-en mayu aku na Ise' na Utaw na mingkud apit adti kalintu na Tyumanem na To-o Matulus. Aw kita-en aku mayu uman na lumiku' na ka-agadan na manga labun.” **63** Pagdengeg na pangulu na manga magdadugsu-ay sa tubag ni Jisus, pigkésé' nan ya kanan sa-ul kay to-o sakanan nyadaman, aw miglong, “Ananga' pa kitadun maninaw sa eped na un magmatinaw? **64** Dyengeg da mayu saba ya piglong nan na malatay adti Tyumanem. Migpa-unawa sakanan sa Tyumanem! Na, unu ya kamayu pagbaya'?” Yanagaw, pig-ukuman nilan si Jisus na umba' sakanan patayen. **65** Aw ya eped kanilan migpalekat

mig-eleb-eleb kan Jisus. Aw pigtampeng nilan ya mata nan aw pigbadasan nilan na sumbag, aw law nilan, “Na, ubatan kanami kun singalan ya migsumbag kanmu!” Tigkas yan, pigkamang na manga magtatunggu-ay si Jisus aw gayed nilan pigpanampal. **66** Na, talana ni Pédro adti pamanag na balay, awun sambuk na kaubayan na dyumateng na yeiy ya sugu-anen na pangulu na manga magdadugsu-ay. **67** Aw sa pagkita' nan kan Pédro na nyanalang, pigtengtengan nan aw miglong, “Ikaw uman ya eped ni Jisus na taga Nasarit!” **68** Manang migbalyaw si Pédro, law nan, “Wala' ku ka-ed-e-i ya piglong mu!” Aw mig-alin si Pédro adti suwangan na pamanag. Aw tigkas yan tyumaga-uk ya manuk. **69** Wala' kadugay, kyinita' da uman na sugu-anen si Pédro, aw miglong adti manga utaw dun, “Ya eseg iyan, eped nilan saba!” **70** Manang uman da ni Pédro pigbalyaw. Aw wala' kadugay, miglong kan Pédro ya manga utaw dun na mig-indeg-indeg, “Matinaw saba na ikaw ya sambuk kanilan, kay ya linitukan mu kasiling na taga Galilya.” **71** Aw pigpalekat ni Pédro ya migsapa', law nan, “Matay pa aku! Wala' ku saba kilalaa ya utaw yan na piglong mayu.” **72** Aw dyengeg nan ya kadwa na pagtaga-uk na manuk, aw dun da ni Pédro ka-anenganengi ya piglong ni Jisus kanan, “Sa dili' pa tumaga-uk ya manuk na makadwa, balyaw aku mu na makatlu.” Aw migkalat ya ginawa ni Pédro aw to-o sakanan migsugaw.

15 Na, pagkamaselem da, migkasambuk ya ginawa na manga mangkatas na magdadugsu-ay, aw manga magdadumalaay sa manga Judiyu, aw manga magpalna-

uway sa Uldin, aw kadakula' na mag-usayay kun unu ya un nilan imo-un kan Jisus. Yanagaw pigpagapus nilan si Jisus, aw pigpa-agad nilan adti kan Pilato na yan ya gubirnadon na taga Roma. **2** Aw pig-usip ni Pilato si Jisus, “Unu, ikaw ya hari' sa manga Judiyyu?” Aw tyumubag si Jisus, “Piglong da mu.” **3** Pagkatigkas yan, pig-ubat na manga mangkatas na magdadugsu-ay kan Pilato ya madég na diklamu nilan kan Jisus. **4** Yanagaw nyusip pa si Pilato kanan, “Wala' ka' ya matubag mu sa manga piglong nilan? To-o madég ya manga diklamu nilan kanmu.” **5** Manang wala' da tubag si Jisus. Aw nyabelengbeleng kanan si Pilato. **6** Na, awun katanem na gubirnadon na kada umay dun ni Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, magpaluwa' sakanan sa sambuk na nyakalabusu na kaliman na manga utaw paluwa-en. **7** Aw dun ni kalabusuwanan awun manga utaw na nyakalabusu asuntu na nyatu silan sa gubirno aw awun manga pigpatay nilan. Ya sambuk kanilan pigngalanan na si Barabas. **8** Aw migpangkatipun ya madég na utaw adti kan Pilato, kay ya tud nilan sekaten adti kanan na imo-un nan uman adun na umay ya kanan katanem na magpaluwa' sa sambuk na utaw na pigkalabusu. **9** Aw nyusip si Pilato kanilan, “Unu, kaliman mayu na paluwa-en ku kamayu ya hari' sa manga Judiyyu?” **10** Kay kya-edean ni Pilato na to-o nyinga' kan Jisus ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw yan ya du-an na pigtumbay nilan si Jisus adti kanan. **11** Manang pigdegdeg na manga mangkatas na magdadugsu-ay ya madég na manga utaw na yan ya sekaten nilan si Barabas. **12** Aw nyusip pa si Pilato kanilan, “Kun paluwa-

en ku si Barabas, unun ku ya utaw yeiy na pagtawagen
 mayu na Hari' na manga Judiyyu?" 13 Aw tyumubag
 ya kadég nilan, "Pakalabuan sakanan adti krus!" 14
 Aw miglong pa si Pilato, "Ananga'? Unu ya nya-imo'
 nan na malat?" Manang to-o la baling silan nyamansag,
 "Pakalabuan sakanan adti krus!" 15 Na, ya kaliman
 ni Pilato na magleya kanan ya manga utaw, yanagaw
 pigpaluwa' nan si Barabas. Manang si Jisus pigpalabet nan
 aw pigtumbay nan adti kanilan pada pakalabu adti krus.
 16 Aw pigdala si Jisus na manga sundalu adti pamanag na
 palasyo na gubirnadador. Aw pigtawag nilan ya kadég na
 manga sundalu. 17 Aw pigpasut nilan si Jisus sa malawig
 na sa-ul na tapel ya batek kasiling na pagsutun na hari'.
 Aw tigkas yan, mig-imo' silan sa korona na suksukun aw
 pigsangkub nilan adti ulu ni Jisus. 18 Aw pig-odoy-odoy
 nilan na sallong kunu syumaludu silan kanan, law nilan,
 "Kay Hari' na manga Judiyyu, magkadugay pa galu ya pag-
 eya' mu asini tas na lupa'!" 19 Aw gayed nilan pigbunalan
 ya ulu nan na bangka', aw pigpan-eleban nilan si Jisus.
 Aw lyumuhud silan adti asdangan nan na sallong kunu
 silan migsimba kanan. 20 Pagkatigkas nilan sakanan
 odoy-odoyun, pigluwasan nilan sa malawig na sa-ul aw
 pigliku' nilan pigpasut ya kanan kadéggkadég. Aw tigkas
 yan, pigdala na manga sundalu si Jisus adti luwa' na
 syudad na un nilan kalabuan adti krus. 21 Dun ni dalan,
 pig-isungun nilan ya sambuk na eseg na si Simon na
 taga syudad na Ciréné, aw pigleges pigpapisan kanan na
 manga sundalu ya krus ni Jisus. Na, si Simon yan ya ama
 ni Aléjandro aw ni Rupo. 22 Aw dyala nilan si Jisus adti

banwa na pigngalanan na Golgota, na kakawasan: Banwa na Pesa' na Ulu. **23** Pagdateng nilan dun, pigdimilan nilan si Jisus na bino na pigdali-an na mirra, manang wala' nan dawata. **24** Aw tigkas yan, pigkalabuwan nilan si Jisus adti krus. Aw migbunutbunut ya manga sundalu kun singalan kanilan ya makatagtun sa tagsambuksambuk na kadégkadég ni Jisus. **25** Na, manga alas nibi na maselem ya pagkalabu nilan kan Jisus adti krus. **26** Aw awun pigsulat nilan dun ni tabla na limanda kanan aw pigtapli' nilan adti krus na maglong: “Yéiy ya Hari' na manga Judiyeu.” **27** Na, dun ni tampid ni Jisus awun duwa ya ribildi na pigkalabuwan uman adti manga krus nilan, ya sambuk apit adti kalintu aw ya sambuk uman apit adti kawala. **28** [Nyatuman agaw ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan: “Nyaka-iyeped sakanan sa manga makasasala'.”] **29** Aw ya manga utaw na lyumabay dun, mig-odoy-odoy silan kan Jisus aw mig-eleng-eleng silan, law nilan, “Miglong kaw na kalaten mu ya Témplo aw seled na tulungallaw pa-indegen mu uman salut ya bagu. **30** Na! Tabangi ya kanmu pagka-utawun aw panog kaw dun ni krus!” **31** Aw maynan uman, migpan-odoy-odoy kanan ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw ya manga magpalna-uway sa Uldin, law nilan, “Mabatug nan tabangan ya eped, manang dili' nan mabatug tabangan ya kanan pagka-utawun. **32** Misiyas kunu sakanan aw Hari' sa manga utaw na Isra-él! Kun kita-en nami na manog sakanan dun ni krus, mangintu-u kami kanan!” Aw pangkay ya duwa na eped nan na pigkalabu adti krus, mig-odoy-odoy uman kanan. **33** Pagka-alas dosi la,

migkangitngit ya banwa seled na tulungka udas. **34** Pagka-alas trés da na ambung, mig-ulangag si Jisus, law nan, “Éloi, Éloi, lama sabaktani?” Ya kakawasan na piglong nan: “We....Tyumanem ku! We....Tyumanem ku! Ananga' aku mu ayawan?” **35** Sa pagdengeg na manga utaw na malapit dun, miglong ya eped kanilan, “Pakanyegi mayu! Pigtawag nan ya propita na si Éliyas.” **36** Aw sambuk kanilan maksay nyangay sa ispongha aw pig-elem nan adti bino na malagsing. Aw pigbetang nan adti tuktuk na layi' aw pigsungit nan kan Jisus na un pasepsep kanan. Aw miglong sakanan, “Na, tagadan pa tadun! Tanawun naten kun madi si Éliyas pada magpapanog kanan lekat adti krus.” **37** Aw mig-ulangag to-o si Jisus aw nyabugtu' ya ginawa nan. **38** Aw nyakisay ya to-o madakmel na téla na pigsaliben na awun ni Témplu, aw dayaw nyatenga' lekat adti tas taman adti dalem. **39** Aw ya kapitan na manga sundalu na nyindeg dun ni asdangan na krus, kyinita' nan ya pagkamatay ni Jisus. Aw nyakapaglong sakanan, “Matinaw kadi'! Ya utaw ini, tengteng Ise' na Tyumanem!” **40** Awun uman manga kaubayan na migtandaw adti mawatawat. Eped dun ni kanilan si Salomé aw si Maria na taga lunsud na Magdala, aw si Maria na ina ni Santiago aw ni José. **41** Silan ya eped na manga umagikan ni Jisus na gayed mig-agad-agad kanan. Aw silan ya migsanggila' kanan talana na adtu pa silan ni Galilya. Aw madég pa uman ya eped na manga kaubayan na nyagad kanan adti Jérusalim. **42** Na, yan ya allaw na magtagilan ya manga Judiyyu sa Allaw na Paglagdeng. Aw sa pagkamagsiklep da, **43** si José na taga Arimatiya wala'

pagduwaduwa kadtu ni kan Pilato, aw pigsekat nan ya lawas ni Jisus. Si José pagbasaan na manga eped nan adti matas na usayanan aw migtagad pa uman sa Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan. **44** Sa pagdengeg ni Pilato na nyatay da si Jisus, kyumega' sakanan. Yanagaw pigtawag nan ya kapitan na manga sundalu aw pig-usip nan kun tengteng na nyatay da si Jisus. **45** Pagdengeg ni Pilato sa piglong na kapitan, pigtumbay nan kan José ya pagkamang sa lawas ni Jisus. **46** Pagkatigkas yan, nyayad si José sa téla na linum, aw pigkamang nan ya lawas ni Jisus lekat adti krus aw pigbedbedan nan na téla. Aw pigbetang nan adti seled na ilib na dadan da pigkutkutan adti kilid na pangpang na un paglebengan sa utaw, aw miglilid sakanan sa dakula' na batu pada pagtampeng sa baka' na ilib. **47** Aw pigtandawan ni Maria na taga Magdala aw si Maria na ina ni José, yanagaw pigka-edean nilan kun ayin lebengan si Jisus.

16 Pagkatigkas da na Allaw na Paglagdeng, si Maria na taga Magdala, aw si Maria na ina ni Santiago, aw si Salomé, nyayad silan sa manimbo' na un asag adti lawas ni Jisus. **2** Aw to-o maselem na allaw na Linggo, nyadtu silan adti piglebengan kanan. **3** Aw sa talana pa nilan dun ni dalan, mig-usip-usipay silan, “Singalan ya un mag-anggin kanaten sa batu lekat adti baka' na ilib?” Maynan ya piglong nilan kay to-o dakula' ya batu na pigtampeng sa baka' na ilib. **4** Manang sa pag-inunu nilan, kyinita' nilan na nyaka-anggin da adti kilid ya dakula' na batu. **5** Pagseled nilan adti ilib, kyumita' silan sa eseg na bagu pa ya ginawa aw syumut sa to-o

maputi' na kadégkadég na nyingkud apit adti kalintu. Aw ya manga kaubayan to-o silan kyumega'. **6** Manang miglong ya utaw kanilan, “Dili' kamu magkallek! Kya-ede-an ku na pyaninaw mayu si Jisus na taga Nasarit na pigkalabuan adti krus. Wala' da sakanan asini. Nyataw da! Inunuwa mayu ya pigpakulangan kanan iyan. **7** Na, panaw da kamu! Aw ubati mayu ya manga umagakan nan, labi la si Pédro, na nyuna la si Jisus adti Galilya aw dun da mayu kita-a kasiling na pig-ubat nan kamayu idtu muna.” **8** Aw lyumuwa' silan lekat adti ilib aw to-o silan nyalaguy kay migteneb silan aw nya-enneng-enneng. Aw wala' nilan ubat-ubatan ya kyinita' nilan adti eped na utaw kay to-o silan nyallek. **9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Na, pagkataw da ni Jisus na to-o maselem na allaw na Linggo, una sakanan migpakita' kan Maria na taga Magdala na yan ya pig-alilinan nan sa pitu ya busaw idtu muna. **10** Aw pigkadtuan ni Maria ya manga umagakan ni Jisus na kenne' pa na kakalatan na ginawa nilan aw migsugaw. Aw piglongan nan silan na kyinita' nan si Jisus. **11** Manang wala' silan pangintu-u sa piglong nan na nyataw da si Jisus aw migpakita' kanan. **12** Pagkatigkas yan, migpakita' si Jisus adti duwa ya umagakan nan talana nilan nyanaw adti luwa' na syudad, manang wala' nilan maksay kilalaa kay nyabagu la ya kanan lawas. **13** Sa pagka-ede' da nilan na yan si Jisus, lyumiku' silan adti Jérusalim, aw pig-ubatan nilan ya kanilan manga eped sa kyinita' nilan. Manang ya eped na manga umagakan wala' silan uman pangintu-u kanilan. **14** Aw wala' kadugay, migpakita'

si Jisus adti sampulu' taggesya' ya umagakan nan sa talana nilan kyuman. Pigsagda nan silan asuntu na wala' silan pangintu-u aw to-o mategel ya anenganeng nilan pangkay pig-ubatan da silan na manga utaw na nyataw da sakanan. **15** Aw miglong si Jisus kanilan, “Kadtuwi mayu ya kadakula' na banwa, aw pa-edea mayu ya kadég na utaw sa Madyaw na Ubat-ubat kanak. **16** Kun singalan ya mangintu-u kanak aw magpabautismu, paluwa-en sakanan na Tyumanem, manang kun singalan ya dili' mangintu-u kanak, ukuman sakanan na pa-emel-emelen. **17** Aw maka-agad ya manga pangilala yeiy sa manga utaw na mangintu-u kanak: Dun ni katulus na kanak ngalan, maka-alilin silan sa manga busaw, aw makapaglong silan sa manga punganan na tingeg na wala' pa nilan lemena paglongan. **18** Aw pangkay kun maka-awid silan sa ulud aw pangkay maka-inem silan sa makababaleng, dili' silan ma-unu. Aw kun pandungan nilan na kanilan palad ya manga pyangkedelan, dayaw silan kaguli-an.” **19** Pagkatigkas ni Jisus na kanaten Pangulu maglong adti manga umagakan nan, nya-engat sakanan adti tas na langit, aw nyingkud apit adti kalintu na Tyumanem. **20** Aw nyanaw ya manga umagakan nan, aw piglegeb nilan ya kadég na banwa aw pigpa-edea nilan ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus. Aw pangkay ayin silan kadtu, pigtabangan silan na katulus ni Jisus. Aw ya manga milagru na pigpa-imo' nan kanilan, yan ya migmatinaw sa kanilan pig-ubat-ubat. Amén!

Lukas

1 Kay Tyupilo na to-o pagbasaan: Madég ya utaw na migtibagseg migsulat sa manga kasampetanen sa manga nyatuman asini kanaten na manga pig-imo' ni Jisus. **2** Pigsulat nilan ya pig-ubat-ubat kanilan na manga utaw na tengteng kyumita' sa kadég na nya-imo' lekat pa idtu muna. **3** Kay Tyupilo, asuntu na to-o ku pigsadsadan ya kadég na nya-imo' lekat pa na idtu muna, nyakabetang adti anenganeng ku na madyaw aw dayaw ku uman tapiden ya pagkasulat adti kanmu. **4** Ya tud ku pada to-o mu ka-edean na tengteng matinaw ya pig-ubat-ubat da kanmu. **5** Dun ni manga allaw na si Hérodes ya mighari' sa banwa na Judiya, awun sambuk na magdadugsu-ay adti Témplo na Tyumanem na pigngalanan na Zakariyas. Nyaka-akup sakanan adti ugbungan na manga magdadugsu-ay na pigdumalaan ni Abiyas asini muna. Aw ya kaubayan nan na si Élisabét, buwadbuwad uman ni Aaron. **6** Na, si Zakariyas aw si Élisabét, nyatibulluk silan dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem. Pigdalug nilan ya kadég na sugu' dun ni Uldin na pig-atag na Tyumanem asini muna. **7** Manang wala' ya ise' nilan kay dili' magpaka-ise' si Élisabét aw unud da alag ya ginawa nilan. **8** Na, dyumateng ya simana na kanan Zakariyas da uman ugbungan ya mag-imo' sa manga imo-unun dun ni Témplo na Tyumanem. **9** Aw mighbunutbunut silan kay yan ya katanem na manga magdadugsu-ay, aw si Zakariyas ya kyabunutan nilan na un magsunug sa insénso adti seled na Tambi' na Pigtani adti Tyumanem. **10** Aw sa talana nan migsunug sa insénso, awun madég

to-o na manga utaw adti luwa' na nyanawagtawag adti Tyumanem. **11** Aw migpakita' kan Zakariyas ya sambuk na anghil na Tyumanem na nyindeg apit adti kalintu na sunuganan sa insénso. **12** Pagkita' nan sa anghil, migteneb sakanan aw to-o nyallek. **13** Manang miglong kanan ya anghil, “Dili' kaw magkallek, kay Zakariyas, kay dyengeg saba na Tyumanem ya panawagtawag mu. Aw ya kaubayan mu na si Élisabét, un mag-ise' sa eseg, aw Juan ya pagngalan mayu kanan. **14** To-o dakula' ya pagleya mu kanan, aw madég uman ya magleya sa pagkautaw nan. **15** Kay to-o matas ya imo-unun na un taligu kanan na Tyumanem. Ka-ilangan dili' sakanan mag-inem sa bino aw sa eped pa na inemenen na to-o magpakalangulangu. Matmu' sakanan na Ispiritu Santo pangkay adtu pa sakanan ni seled na buntit na ina nan. **16** Aw madég ya buwadbuwad ni Isra-él na un nan paliku-un adti Tyumanem na kanilan Pangulu. **17** Ya ise' mu, yan ya muna sa Kristu, aw ya katulus na atag kanan na Ispiritu Santo, kasiling saba na kan Éliyas. Aw pa-iyuli-en nan ya manga ama aw kanilan manga mangayse', aw paliku-un nan ya manga utaw na wala' dalug sa pagkaliman na Tyumanem pada makaliku' silan dumalug kanan. Magi sa un nan imo-un, matagilan ya manga utaw sa pagdateng ni Kristu.” **18** Aw piglongan ni Zakariyas ya anghil, “Unun ku ya pagka-edé' na matinaw ya piglong mu kanak? Bakleg da aku. Aw buyag da uman ya kaubayan ku.” **19** Tyumubag kanan ya anghil, “Aku si Gabriyé na gayed mag-indeg adti asdangan na Tyumanem. Pigsugu' aku adi sayid mu na un magpa-edé' sa madyaw na ubat-ubat yeiy.

20 Manang asuntu na wala' mu pangintu-uwi ya kadég na piglong ku, na, ma-umu kaw menda' na matuman ya kadég na piglong ku kanmu. Aw matuman saba yeiy dun ni allaw na dadan da pigpamalli' na Tyumanem.” **21** Na, ya manga utaw na tyumagad kan Zakariyas adti luwa', nyabelengbeleng silan kun ananga' madugay sakanan adti seled na Tambi' na Pigtani adti Tyumanem. **22** Aw sa pagluwa' da nan, dili' da sakanan magpakapaglong manang gayed migpulingen kanilan pada pa-edé' na awun pigpakita' kanan adti seled. **23** Aw sa pagkatigkas da na imo-unun nan dun ni Témplo, nyuli' sakanan adti kanan balay. **24** Sa paglabay da na pilangallaw, nyabdes si Élisabét. Aw seled na limambulan wala' sakanan luwa' adti balay nilan, aw miglong adti anenganeng nan, **25** “Pigkallatan aku na Tyumanem. Pigkamang nan adi kanak ya kamulamula ku adti manga utaw.” **26** Na, sa enemembulan da na pagkabdes ni Élisabét, pigsugu' na Tyumanem ya anghil na si Gabriyél adti lunsud na Nazarit, sakup na Galilya, **27** na madtu ni sambuk na kaubayan na wala' pa ka-ilabeti na eseg. Ya ngalan nan si Maria. Ya tawas nan si José na buwadbuwad ni Dabid na hari' asini muna. **28** Aw sa pagdateng na anghil adti kan Maria, miglong sakanan, “Pagleya kaw kay ya Tyumanem to-o migpakadyaw kanmu, aw gayed kaw nan pig-agadan.” **29** Pagdengeg ni Maria seiy, to-o sakanan nyabelengbeleng kun unu ya kakawasan na piglong na anghil. **30** Aw miglong ya anghil kanan, “Dili' kaw magkallek, kay Maria, kay kyatutukan ya Tyumanem kanmu. **31** Pakanyegi ya un ku paglongun kanmu: Dili'

madugay, mabdes kaw aw mag-ise' sa eseg, aw ngalanan mu sakanan na Jisus. **32** Ma-imo' sakanan to-o dengganen, aw pagtawagen sakanan na Ise' na Tyumanem na To-o Matas, aw imo-un sakanan na Tyumanem hari' kasiling na tyugbulan nan na si Dabid. **33** Aw maghari' sakanan sa manga buwadbuwad ni Jakub na wala' ya tyamanan. Aw ya kasakupan na un nan hari-an, wala' ya katigkasan.”

(aiōn g165) **34** Aw nyusip si Maria sa anghil, “Unun ya pagka-imo' na kadég yeiy na wala' pa ya eseg ku?” **35** Aw tyumubag ya anghil, “Ya Ispiritu Santo un lumugsad dun ni kanmu aw kalandungan kaw na katulus na Tyumanem na To-o Matas. Yanagaw ya ise' na un māutaw dun ni kanmu, wala' ya sala' dun ni kanan, aw pagtawagen sakanan na Ise' na Tyumanem. **36** Na, ya kadégan mu uman na si Élisabét, pangkay madég ya miglong na dili' sakanan magpaka-ise', manang nyabdes da sakanan sa ise' nan na eseg, aw enemembulan da ya kabdesan nan. **37** Kay adti Tyumanem, wala' saba ya dili' nan mabatug.” **38** Aw miglong si Maria, “Sugu-anen aku saba na Tyumanem. Madyaw beg galu aw matuman ya piglong mu adi kanak.” Pagkatigkas yan, pig-indegan sakanan na anghil. **39** Na, wala' kadugay, nyanigpes si Maria aw nyaksay nyadtu ni lunsud adti kabuntudan dun ni banwa na Judiya. **40** Pagdateng nan dun, syumeled sakanan adti balay ni Zakariyas aw nyangumusta kan Élisabét. **41** Aw sa pagdengeg ni Élisabét sa pangumusta ni Maria, mig-inang ya ise' adti buntit nan. Aw nyatmu' si Élisabét na Ispiritu Santo **42** aw miglong sa mabagseg na tingeg, “Kay Maria, madyaw ya kanmu! Sa kadég na manga

kaubayan, ikaw ya to-o pigpakadyaw na Tyumanem,
 aw maynan uman ya ise' na un maütaw dun ni kanmu.
43 Ananga' aku tanawun na ina na kanak Pangulu? **44**
 Kay pagdengeg ku sa pagpangumusta mu, mig-inang
 ya ise' adi buntit ku kay to-o sakanan migleya. **45** Aw
 madyaw ya kanmu kay pyangintu-uan mu na tumanen
 saba na Tyumanem ya kadég na piglong nan kanmu.”
46 Aw miglong si Maria, “Pigdeyen ku ya Tyumanem sa
 kadakula' na kanak ginawa aw kanak anenganeng, **47** aw
 dakula' uman ya kanak pagleya asuntu na Magpaluwa-
 ay sakanan. **48** Kay pig-anenganeng aku nan pangkay
 madalem aku na kanan sugu-anen. Lekat adun na allaw,
 madég ya manga utaw na maglong, ‘To-o madyaw ya kan
 Maria,’ **49** kay madég ya mangkadyaw na pigpan-imo'
 kanak na Tyumanem na To-o Matulus. Aw wala' ya maka-
 unawa sa ngalan nan. **50** Aw kyallatan nan ya kadég na
 awun pagkallek kanan pangkay sa manga utaw adun aw
 sa manga buwadbuwad na dumadateng pa. **51** Pigpakita'
 na Tyumanem ya kanan katulus magi sa kadyaw na
 pig-imo' nan. Ya manga migpatastas, pig-alilinan nan
 silan. **52** Pigpapanog nan ya manga hari' adti kanilan
 trunu. Aw pigsuguk nan ya manga utaw na madalem. **53**
 Pigpabiyag nan ya manga utaw na nyangkagetem, aw
 pig-alilinan nan ya manga mayaman na wala' ya dyala.
54 Pigtabangan nan ya kanan manga utaw na yan ya
 manga buwadbuwad ni Isra-él. Wala' nan kalingawi ya
 kanan pakang na kallatan nan ya manga utaw nan. **55** Kay
 asini muna, pigpakangan nan ya kanaten tyugbulan na
 si Abraham aw ya manga buwadbuwad nan na kallatan

nan ya kadég tadun na wala' ya katigkasan.” (aiōn g165) 56

Aw nyeya' pa si Maria dun ni tampid ni Élisabét seled na tulumbulan, aw pagkatigkas yan, nyuli' da sakanan adti balay nan. 57 Na, dyumateng ya allaw na kyautawan da si Élisabét, aw mig-ise' sakanan sa ise' na eseg. 58 Sa pagpakadengeg na manga sumbalay nan aw kanan kadégan na to-o sakanan kyallatan na Tyumanem, ya kadég nilan nyagad kanan migleya. 59 Aw sa walungallaw da na ise', nyadtu ya kadégan nilan kay un patuli' ya ise'. Aw kaliman nilan galu ngalanan ya ise' na si Zakariyas kasiling na ngalan na ama nan. 60 Manang wala' kalim si Élisabét, aw miglong sakanan, “Si Juan ya pagngalan kanan!” 61 Aw miglong silan, “Wala' ya kadégan mayu na maynan ya ngalan!” 62 Aw pigpulingenan nilan ya ama na ise' kun unu ya kaliman nan pagngalan sa ise' nan. 63 Aw migpulingen uman si Zakariyas na atagan sakanan na sulatanan aw yan ya pigsulat nan: “Juan ya pagngalan kanan.” Aw nyabelengbeleng ya kadég nilan. 64 Aw wala' nilan imanmana na nyakapaglong da si Zakariyas aw pigdeyen nan ya Tyumanem. 65 Aw yanagaw nyangkallek ya kadég na sumbalay nilan. Aw ya nyangka-imo' yeiy alag nyabekkal adti kadakula' na kabuntudan na Judiya. 66 Aw ya kadég na manga utaw na nyakadengeg seiy, nyaka-usip silan adti kanilan anenganeng, law nilan, “Unu ya un datengan na ise' yeiy aw magkadakula' da sakanan?” Kay nyabangal da na awun ni kanan ya Tyumanem. 67 Aw si Zakariyas na ama ni Juan nyatmu' na Ispiritu Santo, aw ini ya pigpa-ede' nan: 68 “Deyen tadun ya Pangulu na yan ya Tyumanem na manga utaw

na Isra-él! Kay nyadi la sakanan aw pigpalekat da nan ya pagpaluwa' sa kanan manga utaw. **69** Migpadala sakanan sa Magpaluwa-ay na to-o matulus asini kanaten na lekat adti manga buwadbuwad ni Dabid na kanan sugu-anen, **70** kasiling na pigpa-edé' nan asini muna magi sa kanan manga propita. (aiōn g165) **71** Aw pigpakang nan na un nan kitadun paluwa-en lekat adti kanaten manga po-on aw adti pagdumala na kadég na migkalat kanaten sa ginawa. **72** Piglong nan uman na pakita' nan ya kanan kallat adti kanaten manga tyugbulan, aw dili' nan kalingawan ya pakang nan kanaten **73** na pigsapa' nan adti kan Abraham na tyugbulan tadun, **74** na un nan kitadun paluwa-en lekat adti kanaten manga po-on pada mabatug da tadun ya pagsimba kanan na wala' ya kakallekan. **75** Aw taniyen kitadun adti kanan, aw dalugun tadun ya kanan pagkaliman adti asdangan nan sa kadég na allaw na pag-eya' tadun asini tas na lupa'." **76** Pagkatigkas yan, miglong si Zakariyas adti ise' nan, "Ikaw kay To', pagtawagen kaw na propita na Tyumanem na To-o Matas, kay ikaw ya un muna sa Pangulu pada tagilanen ya un nan agiyan. **77** Pa-edé-en mu ya kanan manga utaw na mabatug da silan paluwa-en kun lanasen da ya manga sala' nilan **78** magi sa kallat na kanaten Tyumanem. Aw ya Magpaluwa-ay na un nan padala, kasiling na sega na bagu syumilat adti silatan **79** na un mag-atag sa kalalamdag adti kadég na nyeya' dun ni kangitngitan aw sa manga kyalandungan na alung na kamatayen. Aw yan ya magpalna-u kanaten sa dalan na un tadun agiyan pasinan adti kalinaw." **80** Aw ya ise' na si Juan tyumulin, aw migkabagseg ya ginawa

nan aw migkasalig ya kanan pagpangintu-u. Aw nyeya' sakanan adti kaligbinan menda' sa allaw na migpalekat sakanan migpalna-u sa manga utaw na Isra-él.

2 Na, idtu na manga allaw yan, si César Agosto ya impirador na migdumala sa kadakula' na kasakupan na Roma. Mig-imo' sakanan sa bala-ud na ka-ilangan magpalista ya kadég na utaw magi sa sinsus. Ya sugu' yeiy pigbekkal adti kadakula' na kasakupan nan. **2** Yeiy ya tagna' na pagpasinsus. Aw nya-imo' yeiy dengan na si Kuréniyo ya migdumala sa banwa na Sirya. **3** Yanagaw ya kadég na manga utaw migpansi-uli' silan adti kanilan manga lunsud pada magpalista sa ngalan nilan. **4** Aw si José nyindeg uman lekat dun ni lunsud na Nazarit na sakup na Galilya aw nyadtu ni Bétlihém na sakup na Judiya. Na, ya lunsud na Bétlihém, yan ya pigkautawan ni Dabid na hari' asini muna. Yanagaw nyadtu si José kay buwadbuwad sakanan ni Dabid, **5** eped nan si Maria na kanan tawas na kautawanan da, pada magpalista uman silan. **6** Sa talana nilan adti Bétlihém, dyumateng ya udas na pyetesan da si Maria. **7** Aw kyautawan sa ise' nan na eseg na panggadan magulang, aw pigputus nan na téla ya ise' nan. Aw pigpakulang nan dun ni kakananan na ayep kay wala' da ya tamba' na un nilan kabantukan. **8** Na, yan na gabi, awun manga magdadiyagaay na migtunggu' sa manga karniro nilan dun ni panabtabanan na dili' to-o mawat adti Bétlihém. **9** Aw tigkan migpakita' kanilan ya sambuk na anghil na Tyumanem, aw kya-ilawan silan na dakula' na kalalamdag na Tyumanem. Aw to-o silan nyallek. **10** Manang miglong ya anghil kanilan, “Dili' kamu

magkallek! Pakanyegi mayu ya un ku paglongun: Awun ubat-ubat ku kamayu na to-o madyaw na makapaleya sa kadég na manga utaw. **11** Kay adun na gabi yeiy, adti lunsud ni Dabid, nyāutaw da ya Magpaluwa-ay na yan ya Kristu na Pangulu. **12** Aw yeiy ya pangilala na matinaw ya pig-ubat-ubat ku kamayu: Kita-en mayu ya tagbi' na ise' na pigputus na téla aw pigpakulang dun ni kakananan na manga ayep.” **13** Pagkatigkas na anghil maglong, bigla' uman dyumateng ya madég na manga anghil na lekat adti tas na langit. Aw ya kadég nilan migdeyen sa Tyumanem, law nilan, **14** “Deyen ya Tyumanem na awun ni tas na langit! Aw ya manga utaw asini tas na lupa' na nyakatutuk sa Tyumanem awun da kalinaw nilan.” **15** Sa pagliku' da na manga anghil adti tas na langit, migbalawbalaw ya manga magdadiyagaay sa karniro, law nilan, “Na! Kitadun da madtu ni Bétlihém aw naten tanawun ya nya-imo' adtu na pigpa-edé' kanaten na Tyumanem.” **16** Yanagaw nyaksay silan nyadtu aw kyinita' nilan si Maria aw si José, aw pigkita' nilan uman ya ise' na pigpakulang adti kakananan na ayep. **17** Aw pagkatigkas nilan tanawun ya ise', pig-ubat-ubat nilan adti manga utaw ya piglong kanilan na anghil sa ise' yan. **18** Aw nyabelengbeleng ya kadég na nyakadengeg sa pig-ubat-ubat na manga magdadiyagay sa karniro. **19** Manang si Maria, pigtagu' nan adti kanan ginawa ya kadég na nyangka-imo' aw gayed nan pig-anenganeng kun unu ya kakawasan. **20** Aw lyumiku' ya manga magdadiyagaay na migdeyen silan sa Tyumanem asuntu sa kadég na pigdengeg aw pigkita' nilan, kay alag saba matinaw ya kadég na piglong na

anghil kanilan. **21** Na, sa walungallaw da na ise', pigpatuli' nilan sakanan. Aw Jisus ya pigngalan nilan kanan, kay yan ya ngalan na piglong na anghil kanilan idtu muna sa wala' pa kabdes ya ina nan. **22** Na, dyumateng da ya allaw na un madtu si José aw si Maria adti Témplo dun ni Jérusalim pada tumanen ya sugu' dun ni Uldin na pig-atag kan Moysis sa paglinis sa kaubayan na bagu kyautawan. Aw pigdala nilan uman ya ise' pada taniyen adti Tyumanem, **23** kay nyakasulat adti Uldin: “Ya kadég na ise' na eseg na panggadan magulang pagtaniyen adti Tyumanem.” **24** Na, pada kalinisan si Maria, pigdalug nilan uman ya nyakasulat dun ni Uldin: “Dugsu' ya duwa ya tukmu, aw kun wala' yan, duwa baling ya impis na kalupati.” **25** Na, awun sambuk na utaw dun ni Jérusalim na pigngalanan na Simyon. Nyatibulluk ya ginawa nan dyumalug sa Uldin aw awun pagkallek nan sa Tyumanem. Madugay da nan pigtagadan na paluwa-en ya manga buwadbuwad ni Isra-él, aw ya Ispiritu Santo awun ni kanan. **26** Aw pigpa-edé' da kanan na Ispiritu Santo na dili' pa sakanan matay menda' na kita-en nan ya Kristu na pigpakang na Tyumanem asini muna. **27** Aw dun ni allaw yan, piggagad na Ispiritu Santo si Simyon na madtu ni Témplo. Aw dun da nan kita-a ya ise' na si Jisus na pigdala na mangkatikadeng nan adti Témplo na un tumanen ya sugu' dun ni Uldin. **28** Sa pagkita' ni Simyon sa ise', pigsipit nan aw pigdeyen nan ya Tyumanem, law nan, **29** “We... Tyumanem, tumbayan da na kamangen aku mu kay nyatingen da ya anenganeng ku, asuntu na nyatuman da ya pigpakang mu kanak. **30** Kay pigkita'

da na kanak mata ya magpaluwa-ay **31** na pigtagilan mu dadan pada magpaluwa' sa kadég na manga utaw. **32** Sakanan ya kalalamdag na mag-ilaw sa un agiyan na manga utaw na Héntil pada mangintu-u silan kanmu. Aw magi kanan ka-atagan na dengeg ya manga utaw na Isra-él na yan ya kanmu manga utaw.” **33** Pagdengeg na ama aw ina na ise' sa piglong ni Simyon, nya-enneng-enneng silan sa pigpa-edé' nan sa un datengan na ise'. **34** Aw tigkas yan, migsekat si Simyon adti Tyumanem na pakadyawun nan silan, aw piglongan pa nan uman si Maria, “Ya ise' ini, pigpadala na Tyumanem adti kadég na manga utaw na Isra-él aw ma-imo' sakanan pangilala adti kanilan. Manang madég kanilan ya kumele kanan, yanagaw ukuman nan silan. Manang madég uman kanilan ya dumawat kanan, aw paluwa-en nan silan. **35** Aw magi kanan kabukasan ya pigtagu' na manga utaw dun ni kanilan anenganeng. Manang ikaw kay Dé', asuntu na madég ya kumele sa ise' mu, magkalat ya kanmu ginawa kasiling na pigdugsang na lipang ya pusu' mu.” **36** Na, awun sambuk na kaubayan na balu aw propita sakanan na Tyumanem. Aw ya ngalan nan si Ana na ise' ni Panu-él na buwadbuwad ni Asir. To-o la sakanan buyag, aw olo' da pitungkaumay ya pagsambuk nilan ya eseg nan. **37** Nyabalu la sakanan, aw adun kawaluwan tag upat ya umay nan. Allaw aw gabi awun sakanan ni Témplo na gayed migsimba sa Tyumanem magi sa pagpuwasa aw pagpanawagtawag. **38** Aw sa talana pa ni José aw ni Maria adti Témplo, dyumulud si Ana kanilan. To-o sakanan migleya aw pigpasalamatan nan ya Tyumanem. Aw gayed

nan pigkasampetan ya ise' adti kadég na manga utaw na migtagad sa pagpaluwa' na Tyumanem sa manga taga Isra-él. **39** Sa abus da ni José aw si Maria katuman ya kadég na pigsugu' na umba' nilan imo-un na awun ni Uldin na Tyumanem, nyuli' silan adti Nazarit sakup na Galilya. **40** Aw ya ise' tyumulin aw gayed sakanan nyatmu' na katadeng aw grasya na alag lekat adti Tyumanem. **41** Na, kada umay magkadtu ya mangkatikadeng ni Jisus adti Jérusalim pada tumambung sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **42** Aw sa pagdateng da ni Jisus adti sampulu' tag duwa ya umay, nyadtu uman silan ni Pista kasiling na katanem nilan. **43** Pagkatigkas na manga allaw na Pista, nyan-uli' da silan. Manang migpatagak baling si Jisus adti Jérusalim. Aw wala' yeiy ka-edde-i na mangkatikadeng nan. **44** Iman nilan aw nyaka-agad si Jisus sa kanilan ka-epedanan. Pagkatigkas na sangallaw na pagpanaw nilan, pigpaninaw nilan si Jisus dun ni kanilan kadégan aw manga ubaybay **45** manang wala' nilan kita-a. Yanagaw lyumiku' silan adti Jérusalim pada paninawun sakanan. **46** Sa pagkatlu la na allaw, pigkita' nilan si Jisus adti Témplu na nyingkud dun ni tenga' na manga magpalna-uway sa Uldin. Migpakanyeg si Jisus aw nyusip kanilan. **47** Aw ya kadég na dyumengeg kanan, nya-enneng-enneng silan asuntu sa kadakula' na kya-edde-an nan dun ni pagtubag nan sa kanilan manga usip. **48** Aw sa pagkita' na mangkatikadeng nan kanan, to-o silan nyabelengbeleng, aw miglong ya ina nan, “Kay To', ananga' mu imo-un kanami yeiy? Tanawa! To-o kami nyaypeng kanmu! Gayed kaw nami ya ama mu

pigpaninaw.” **49** Tyumubag si Jisus kanilan, “Kay Ne', ananga' kamu maninaw kanaken? Unu, wala' ka' mayu ka-ede-i na ka-ilangan na asini aku pag-eya' ni balay na Ama ku?” **50** Manang wala' nilan kalabeti kun unu ya kakawasan na piglong nan. **51** Aw nyagad si Jisus kanilan nyuli' adti Nazarit. Aw kyaagadan nan ya kanan mangkatikadeng. Aw ya kadég na nya-imo', alag pigtagu' na ina nan adti kanan ginawa. **52** Aw tyumulin si Jisus aw kyadugangan pa to-o ya katadeng nan. Aw ya Tyumanem aw manga utaw alag kyatutukan kanan.

3 Na, pagdateng da na sampulu' tag lima ka umay na pagdumala na impirador na si Tibériyo César sa kadakula' na kasakupan na Roma, dun ni umay yan, si Ponsyo Pilato uman ya gubirnadador sa probinsiya na Judiya. Aw si Hérodes Antipas ya migdumala sa banwa na Galilya, aw ya mangud nan na si Pilipi yan ya migdumala sa manga banwa na Ituréya aw Trakonitis. Si Lisaniyas ya migdumala sa banwa na Abiléné. **2** Aw si Anas aw si Kaypas, silan duwa ya manga pangulu na manga magdadugsu-ay sa manga utaw na Judiyu. Aw dun ni umay yan, dyumateng ya allaw na miglong ya Tyumanem adti ise' ni Zakariyas na si Juan talana nan nyeya' adti kaligbinan. **3** Yanagaw piglegeb nan ya manga banwa na malapit dun ni tubig na Jordan, aw pig-ubat-ubat nan na magpabautismu ya manga utaw aw magselsel silan pada lanasen na Tyumanem ya kanilan manga sala'. **4** Dun ni pigpan-imo' ni Juan, nyatuman ya pigsulat na propita na si Isayas asini muna: “Awun utaw na magtatawag adti kaligbinan, aw yeiy ya un nan paglongun: ‘Tagilana mayu

ya un agiyan na kanaten Tyumanem! Pakadyawa mayu ya dalan na un nan agiyan! 5 Ya kadég na kalikuban un tabunan, aw ya kadég na kabuludan alag pakalataganen, aw ya manga dalan na kaliku-an pantuliden, aw ya manga dalan na batubatuwun pan-angginan. 6 Aw kita-en na kadég na manga utaw ya Magpaluwa-ay na padala na Tyumanem adti kanilan.” 7 Yanagaw madég ya manga utaw na nyadtu ni kan Juan pada magpabautismu kanan. Aw miglong si Juan kanilan, “Kasiling kamu na kamangayse-anan na kamugung! Singalan ka' ya miglong kamayu na makapalaguy kamu lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem na malapit da dumateng? 8 Kun kaliman mayu makaluwa' dun ni pa-emel-emel na Tyumanem, pakitaan mayu ya bunga na kamayu pagselsel. Unu ka', mig-anenganeng kamu na dili' kamu nan pa-emel-emelen asuntu na buwadbuwad kamu ni Abraham? Paglongun ta kamu: Mabatug saba na Tyumanem ya pag-imo' sa manga batu ini na palangad mangayse' ni Abraham na un pagsayu kamayu! 9 Aw pangkay adun pigtagilan da ya palakul na un pagsakap sa manga kawuy na wala' pamunga sa madyaw, aw agbel adti atulun.” 10 Aw nyangusip ya madég na manga utaw kan Juan, “Kun maynan, unu ya madyaw nami imo-un?” 11 Aw tyumubag si Juan kanilan, “Kun singalan kamayu ya awun duwa ya sa-ul, madyaw pa na atag nan ya sambuk adti utaw na wala' ya sa-ul. Aw kun singalan uman kamayu ya awun kakan, atagan nan ya wala' ya pagkanen.” 12 Awun uman manga mangangublaay sa buwis na nyadtu ni kan Juan pada magpabautismu. Aw nyusip silan kanan, “Kay

Magpalna-uway, unu uman ya imo-un nami?” **13** Aw tyumubag si Juan kanilan, “Dili' mayu pagpasoblaan ya pagpangubla sa buwis.” **14** Aw awun uman manga sundalu na nyangusip kanan, law nilan, “Aw kami uman, unu ya kanami imo-un?” Aw tyumubag si Juan kanilan, “Dili' mayu pag-alleken ya manga utaw aw pagtanemtaneman pada makakuwalta kamu. Dili' da kamu mag-alup sa dakula' na tandan.” **15** Sa pagpakadengeg na manga utaw sa palna-u ni Juan, migpalekat silan mig-anenganeng pagaw si Juan ya Kristu na kanilan pigtagadan. **16** Manang miglong si Juan kanilan, “Aku ya migbautismu kamayu magi sa tubig. Manang awun sambuk na un pa dumateng na to-o pa matas kanak, aw dili' aku makatumbuk kanan. Pangkay ya eket na sandal nan dili' aku umba' mag-ubad. Aw yan ya magbautismu kamayu sa Ispiritu Santo aw atulun. **17** Dun ni pag-ukum nan, taniyen nan ya kanan manga utaw, kasiling saba na utaw na migbulus sa trigu. Magi dun ni pagbulus nan, matani ya tipig aw matani uman ya awun seled. Panimunun nan ya awun seled aw dayaw betang adti pul. Manang ya tipig, ubusun nan panimunun aw asag adti atulun na dili' pagkapatayan.” **18** Madég pa uman ya piglong ni Juan na makapabagseg sa anenganeng na manga utaw magi dun ni pagpa-edé' nan sa Madyaw na Ubat-ubat adti kanilan. **19** Manang si Hérodés Antipas na migdumala sa banwa na Galilya, pigpakalabusu nan si Juan. Kay gayed sakanan pigsagda ni Juan asuntu na kyamang nan si Hérodiyas na kaubayan na mangud nan, aw asuntu na madég pa uman ya malatay na pig-imo' nan. **20** Aw dun ni pagpakalabusu nan kan

Juan, kyadugangan pa baling ya manga sala' nan! **21**
 Na, wala' pa si Juan kalabusuwa, pigpambautismuwan
 nan ya madég na manga utaw. Aw pigbautismuwan nan
 uman si Jisus. Aw sa talana ni Jisus nyanawagtawag,
 nyabeka' ya langit **22** aw ya Ispiritu Santo lyumugsad
 adti kanan kasiling na kalupati. Aw awun tingeg na lekat
 adti tas na langit na miglong, “Ikaw ya Ise' ku na to-o
 ku pigginawaan, aw to-o aku kyatutukan kanmu.” **23**
 Sa pagpalekat ni Jisus migpalna-u, manga katluwan da
 ya umay nan. Aw adti anenganeng na manga utaw, ise'
 sakanan ni José. Na, si José, yan ya ise' ni Éli. **24** Aw si Éli
 ya ise' ni Matat, aw si Matat ya ise' ni Libi. Si Libi ya ise'
 ni Mélki. Si Mélki ya ise' ni Janay, aw si Janay ya ise' ni
 José. **25** Si José ya ise' ni Matatias, aw si Matatias ya ise'
 ni Amos. Si Amos ya ise' ni Nahum, aw si Nahum ya ise'
 ni Ésli. Si Ésli ya ise' ni Nagay, **26** aw si Nagay ya ise' ni
 Ma-at. Si Ma-at ya ise' ni Matatias. Si Matatias ya ise'
 ni Sémé-in. Si Sémé-in ya ise' ni Josék. Si Josék ya ise' ni
 Joda. **27** Si Joda ya ise' ni Jo-anan. Si Jo-anan ya ise' ni
 Résa. Si Résa ya ise' ni Zérubabél. Si Zérubabél ya ise' ni
 Salati-él, aw Salati-él ya ise' ni Néri. **28** Si Néri ya ise' ni
 Mélki, aw si Mélki ya ise' ni Adi. Si Adi ya ise' Kosam, aw
 si Kosam ya ise' ni Élmadam. Si Élmadam ya ise' ni Ér, aw
29 si Ér ya ise' ni Joswé. Si Joswé ya ise' ni Éliyézér, aw
 Éliyézér ya ise' ni Jorim. Si Jorim ya ise' ni Matat, aw
 Matat ya ise' ni Libi. **30** Si Libi ya ise' ni Simyon, aw si
 Simyon ya ise' ni Juda. Si Juda ya ise' ni José. Si José ya
 ise' ni Jonam. Si Jonam ya ise' ni Éliyakim. **31** Si Éliyakim
 ya ise' ni Mélia, aw si Mélia ya ise' ni Ména. Si Ména ya

ise' ni Matata, aw si Matata ya ise' ni Natan. Si Natan ya ise' ni Dabid, **32** aw si Dabid ya ise' ni Jési. Si Jési ya ise' ni Obéd, aw si Obéd ya ise' ni Boaz. Si Boaz ya ise' ni Salmon, aw si Salmon ya ise' ni Na-asyon. **33** Aw si Na-asyon ya ise' ni Aminadab, aw si Aminadab ya ise' ni Admin. Si Admin ya ise' ni Arni. Si Arni ya ise' ni Hézron, aw si Hézron ya ise' ni Paréz. Aw si Paréz ya ise' ni Juda, **34** aw si Juda ya ise' ni Jakub. Si Jakub ya ise' ni Isaak, aw si Isaak ya ise' ni Abraham. Si Abraham ya ise' ni Téra. Si Téra ya ise' ni Nahor. **35** Si Nahor ya ise' ni Sérug, aw si Sérug ya ise' ni Réyu. Si Réyu ya ise' ni Pélég, aw si Pélég ya ise' ni Hibir. Si Hibir ya ise' ni Syéla. **36** Si Syéla ya ise' ni Ka-inan, aw si Ka-inan ya ise' ni Alpaksad. Si Alpaksad ya ise' ni Syém, aw si Syém ya ise' ni Nuwi. Si Nuwi ya ise' ni Lamék, **37** aw si Lamék ya ise' ni Metuséla. Aw si Metuséla ya ise' ni Énok, aw si Énok ya ise' ni Jaréd. Aw si Jaréd ya ise' ni Mahalalél, aw Mahalalél ya ise' ni Kénan. **38** Aw si Kénan ya ise' ni Énos, aw si Énos ya ise' ni Sét. Aw si Sét ya ise' ni Adan, aw si Adan yan ya ise' na Tyumanem.

4 Na, nyatmu' si Jisus na Ispiritu Santo aw pig-indegan nan ya tubig na Jordan, aw pigpa-agad sakanan na Ispiritu adti kaligbinan. **2** Seled na kapatán ya allaw wala' sakanan kan aw gayed pigtanda' ni Satanas. Aw pagkatigkas na pagpuwasa ni Jisus, to-o sakanan nyagetem. **3** Aw miglong kanan si Satanas, “Kun Ise' kaw na Tyumanem, na, paglonga ya manga batu ini na ma-imo' pan.” **4** Manang tyumubag si Jisus kanan, “Yeiya saba ya pigpasulat na Tyumanem: ‘Beke' olo' na kakan ya makamataw sa utaw.’”

5 Pagkatigkas yan, pigpa-agad ni Satanas si Jisus adti matas na buntud aw pigpatandaw kanan dagawdagaw ya kadég na kasakupan asini tas na lupa'. **6** Aw piglongan nan si Jisus, "Ikaw ya un ku atagan sa katundanan magdumala sa kadég yeiy aw ya kanenggeya nilan. Kay pigtumbay da kanak ya kadég, aw mabatug ku atag adti pangkay singalan ya kaliman ku atagan. **7** Yanagaw, kun magsimba kaw kanak, atag ku kanmu ya kadég yeiy." **8** Aw tyumubag si Jisus kanan, "Pigpasulat da saba: 'Ya Tyumanem na kanmu Pangulu, yan olo' ya kanmu simbaen aw yan ya kanmu kaagadan.'" **9** Pagkatigkas yan, pigpa-agad nan si Jisus adti syudad na Jérusalim aw pigpa-indeg nan adti katasan na Témplo aw law nan, "Kun ikaw ya Ise' na Tyumanem, kawas kaw adti dalem, **10** kay yeiy ya pigpasulat asini muna: 'Sugu-un na Tyumanem adti kanmu ya kanan manga anghil na un magtameng kanmu,' **11** aw 'Salu-un kaw nilan aw pangkay ya manga siki mu dili' kapali-an na manga batu.'" **12** Aw tyumubag si Jisus, "Yeiy uman ya pigpasulat na Tyumanem: 'Dili' mu pagtanda-en ya Tyumanem na kanmu Pangulu.'" **13** Pagkatigkas da na kadég na punganan na pagtanda' ni Satanas kan Jisus, pig-indegan pa nan dun aw migtagad na makaselat salut magtanda' kanan. **14** Na, nyuli' si Jisus adti banwa na Galilya. Aw awun ni kanan ya katulus na Ispiritu Santo, aw nyabekkal ya dengeg nan dun ni kadakula' na palibed na banwa yan. **15** Aw migpalna-u sakanan adti manga sinagoga nilan aw pigdeyen sakanan na manga utaw. **16** Aw pagkatigkas yan, nyuli' si Jisus adti lunsud na Nazarit na yan ya pigtulinan nan. Aw dun ni

Allaw na Paglagdeng, nyadtu sakanan ni sinagoga, kay yan ya kanan kyanalaman. Aw nyindeg si Jisus na un magbasa sa pigpasulat na Tyumanem, **17** aw pigdimil kanan ya pigsulat ni Propita Isayas. Pig-ulad ni Jisus aw kyinita' nan ya un nan basaen, aw pigpalekat nan ya pagbasa, law nan: **18** “Ini kanaken ya Ispiritu Santo, kay pigpamalli' aku nan na un magpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat adti manga utaw na tagitu'. Pigpadala aku nan na un mag-ubat-ubat adti manga pig-allang na mabatug da silan paluwa-en. Aw ya manga utaw na buta, kumita' da silan. Aw ya manga utaw na pyamulayaman, paluwa-en silan. **19** Aw piglongan aku nan na pa-edē-en ya manga na utaw na dyumateng da ya allaw na paluwa-en silan na Tyumanem.” **20** Pagkatigkas ni Jisus magbasa, piglulun nan ya pigsulatan aw pig-uli' nan adti pagsaligan dun ni sinagoga, aw nyingkud sakanan. Aw ya kadég na utaw dun nyinunu kanan. **21** Aw dun da si Jisus paglong kanilan, “Ya pigpasulat ini na Tyumanem asini muna, nyatuman da adun na allaw, aw pigpakanyegan da mayu.” **22** Ya kadég na utaw dun migsaya' kanan aw nyabelengbeleng silan sa mangkadyaw na piglong nan. Aw miglong silan, “Enda', olo' saba sakanan ise' ni José?” **23** Yanagaw miglong si Jisus kanilan, “Nya-edē' aku na maynini ya pundinganan na un mayu paglongun kanak: ‘Kay Doktor, bulunga una ya kanmu pagka-utawun.’ Aw maglong kamu uman kanak, ‘Kay Magpalna-uway, dyengeg nami ya kadég na pigpan-imo' mu adti lunsud na Kapirna-um. Na, imo-a la uman asini kanaten banwa.’ **24** Pagkatigkas yan, miglong pa uman si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku

paglongun kamayu: Wala' ya propita na pagdawaten dun ni kanan banwa. **25** Anenganga mayu ya nya-imo' dun ni manga allaw ni propita Éliyas. Seled na tulungkaūmay aw tenga' na wala' ya ulan, aw awun dakula' na getem asini banwa ini. Aw awun madég na kaūbayan na nyabalu dun ni manga allaw yan. **26** Manang wala' padalaan na Tyumanem si Éliyas adti pangkay sambuk kanilan. Adtu baling sakanan sugu-a adti sambuk na kaūbayan na nyabalu na nyeya' adti Zarépta, sakup na Sidon. **27** Aw awun uman madég na ibungun asini Isra-él dengan na manga allaw ni Propita Élisiyo. Manang wala' ya sambuk kanilan na kyalinisan sa ibung nilan. Si Na-aman olo' na taga Sirya ya kyalinisan.” **28** Pagpakadengeg na kadég na awun ni seled na sinagoga sa piglong ni Jisus, to-o silan nyangkadaman. **29** Aw nyan-indeg silan aw pigdulus nilan si Jisus aw piggakgak adti luwa' na lunsud, adti ligad na pangpang na kyabetangan na lunsud nilan, kay un galu nilan tulud. **30** Manang nyagi baling si Jisus dun ni tenga' na kadég na manga utaw aw nyanaw da sakanan. **31** Aw tyumubang si Jisus adti lunsud na Kapirna-um, sakup na Galilya. Pagdateng na Allaw na Paglagdeng, syumeled sakanan adti sinagoga aw migpalna-u sa manga utaw dun. **32** Aw ya manga utaw na nyakadengeg, nya-enneng-enneng silan kay awun katulus na kanan pagpalna-u. **33** Na, dun ni sinagoga awun sambuk na eseg na pigseledan na busaw. Aw to-o sakanan mig-ulangag, **34** law nan, “Kay Jisus na taga Nazarit, unu ya tud mu kanami? Unu, nyadi kaw na un apnasen ya kadég nami? Pigkilala ta kaw! Ikaw saba ya Pigpadala na Tyumanem!” **35** Manang

pigsagda ni Jisus ya busaw, law nan, “Katinep kaw aw luwa' kaw adti kanan!” Aw pigdakdak na busaw ya utaw dun ni asdangan na kadég nilan, aw lyumuwa' ya busaw adti kanan na wala' ka-unu ya utaw yan. **36** Ya kadég na manga utaw dun, alag silan nya-enneng-enneng. Aw migpan-usip-usipay silan, law nilan, “Unu ya palabet sei? Kay awun katulus nan magsugu' sa manga busaw aw lyumuwa' silan!” **37** Aw nyabekkal ya dengeg ni Jisus dun ni kadakula' na palibed na banwa yan. **38** Pagkatigkas yan, nyindeg si Jisus lekat adti sinagoga, aw nyadtu sakanan ni balay ni Simon. Na, ya ugangan ni Simon na kaubayan to-o migkapasu'. Yanagaw nyanginayu' silan kan Jisus na guli-en nan. **39** Aw nyindeg si Jisus adti tampid nan, aw pigsagda nan ya kapasu', aw dayaw pig-uwasan ya kaubayan sa kapasu-an nan, aw maksay migbangun aw migsanggila' kanilan. **40** Pagsallep da na sega, pigpandala na manga utaw adti kan Jisus ya kadég na eped nilan na kyedelan. Pangkay unu ya magkedel nilan, pigpandangan ni Jisus na kanan palad ya tagsambuksambuk kanilan aw pyangkaguli-an silan. **41** Pig-alilinan nan ya manga busaw lekat adti madég na manga utaw, aw lyumuwa' silan na to-o mig-ulangag na miglong, “Ikaw ya Ise' na Tyumanem!” Manang pigsagda silan ni Jisus aw wala' nan tumbayan na maglong kay kya-edean nilan na si Jisus yan ya Kristu. **42** Sa pagkamaselem da, pig-indegan ni Jisus ya lunsud yan aw nyadtu sakanan ni kaligbinan. Manang pigpaninaw sakanan na madég na manga utaw, aw sa pagkita' nilan kanan, nyanginayu' silan na dili' nan silan indegan. **43** Manang miglong si Jisus kanilan, “Ka-

ilangan na pa-ede' ku uman adti eped na manga lunsud ya Madyaw na Ubat-ubat sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, kay yan ya du-an na pigpadala aku asini.”

44 Aw migpadeleg si Jisus mig-ubat-ubat adti manga sinagoga dun ni Judiya.

5 Na, sambuk na allaw, nyindeg si Jisus adti baklayan na Danaw na Génésarét na migpalna-u sa manga utaw, aw mig-insekay silan migpalapit adti kanan kay kaliman nilan magpakanyeg sa tingeg na Tyumanem. **2** Aw kyinita' ni Jisus ya duwa ya balangay adti ligad na danaw, manang ya manga mangisda-ay, nyanug pa silan pada mag-ugas sa kanilan manga pukut. **3** Yanagaw nyanik si Jisus adti sambuk na balangay ni Simon, aw piglongan nan na tulud tagbi' ya balangay adti ligad. Aw nyingkud si Jisus dun ni balangay aw pigpalna-uan nan ya manga utaw. **4** Pagkatigkas da nan magpalna-u, piglongan nan si Simon, “Pagpalawud kamu aw tontona mayu ya manga pukut pada makakamang kamu sa isda'.” **5** Aw tyumubag si Simon, “Kay Magpalna-uway, sanggabi pa nami ya nyamukut aw wala' ya nyakamang nami! Manang asuntu na ikaw ya miglong kanami, tontonun pa ku uman salut ya manga pukut.” **6** Sa pagtonton da nilan sa kanilan manga pukut, madég to-o ya manga isda' na nyakamang nilan, aw nyangkakésé' da galu ya kanilan manga pukut. **7** Yanagaw pigkapay nilan ya manga eped nilan adti sambuk na balangay pada tumabang kanilan. Aw migpalapit ya manga eped nilan aw pig-atmu' nilan na isda' ya duwa ya balangay aw agpet da galu malened asuntu sa dakula' na nyakamang nilan. **8** Pagkita' ni Simon sa nya-imo' yeiy,

lyumuhud sakanan dun ni asdangan ni Jisus aw piglongan nan, “Kay Magpalna-uway, pagpa-awat kaw beg kanake' kay makasasala' aku!” **9** Piglong yeiy ni Simon kay nya-enneng-enneng sakanan aw ya kanan manga eped asuntu sa kadég na isda' na nyakamang nilan. **10** Aw ya manga eped ni Simon na si Santiago aw si Juan na alag mangayse' ni Zibidiyo nya-enneng-enneng uman silan. Aw miglong si Jisus kan Simon, “Dili' kaw magkallek. Lekat adun imo-un da kaw mangisda-ay sa manga utaw.” **11** Pagkatigkas yan, pigguyud nilan ya kanilan manga balangay adti ligad na danaw aw pig-ayawan nilan ya kadég aw nyagad silan kan Jisus. **12** Talana ni Jisus adti sambuk na lunsud, awun dyumulud kanan na eseg na ibungun. Pagkita' nan kan Jisus, lyumuhud sakanan aw nyanginayu', law nan, “Kay Sir, kun malim kaw beg, guli-a ya ibung ku, pada kalinisan da ya lawas ku.” **13** Aw pig-awidan ni Jisus ya eseg aw piglongan nan, “Kaliman ku saba. Na, kalinisan da kaw!” Aw dayaw nyalanas ya ibung nan. **14** Aw piglongan ni Jisus ya utaw yan na dili' nan pag-ubat-ubat adti pangkay singalan utawa. Aw piglongan nan uman, “Kadtu kaw ni Témplo, aw patanawan ya lawas mu adti magdadugsu-ay, aw matinawun nan na kyaguli-an da kaw. Aw atag kaw kanan sa umba' mu pagdugsu' na pigsugu' ni Moysis na yan ya magmatinaw adti manga utaw na kyalinisan da kaw.” **15** Manang to-o pa baling nyabekkal ya ubat-ubat sa dengeg ni Jisus. Aw migkatipun adti kanan ya to-o madég na manga utaw pada magpakanyeg kanan aw pada pangguli-en ya manga magkedel nilan. **16** Manang malikit si Jisus magkadtu

ni kaligbinan na sayda nan pada manawagtawag adti Tyumanem. **17** Na, sambuk na allaw, talana ni Jisus migpalna-u, awun manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu na nyingkud dun na lekat adti madég na lunsud dun ni banwa na Galilya aw Judiya aw syudad na Jérusalim. Aw awun ni kan Jisus ya katulus na Tyumanem sa pagguli' sa manga magkedel. **18** Na, awun manga eseg na dyumateng dun na migtingga sa pulid. Pigtibagsega nilan na makaseled adti balay pada dalaen ya pulid adti asdangan ni Jisus. **19** Manang wala' silan pakaseled asuntu sa kadég na utaw. Yanagaw nyanik silan adti atep na balay aw piggawangan nilan ya atep, pagkatigkas yan pigtonton nilan adti dalem ya pigpakulangan sa pulid dun ni asdangan ni Jisus. **20** Sa pagkita' ni Jisus sa kadakula' na pagpangintu-u nilan, miglong sakanan adti pulid, “Kay Lew, ya manga sala' mu adti Tyumanem, piglanas da.” **21** Aw sa pagpakadengeg na manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin sa piglong ni Jisus, mig-anenganeng silan, “Ananga' maglong sa maynan ya utaw yeiy? Migpa-unawa sakanan sa Tyumanem! Ya Tyumanem saba olo' ya makalanas sa manga sala'!” **22** Manang kya-edean ni Jisus ya anenganeng nilan, yanagaw piglongan nan silan, “Ananga' kamu mag-anenganeng sa maynan? **23** Ayin ka' ya molas paglongun adti eseg na pulid, ‘Ya manga sala' mu piglanas da,’ aw kun paglongun sakanan, ‘Pagbangun kaw aw panaw da kaw’? **24** Manang matinawun ku adti kamayu na ya Ise' na Utaw awun katundanan nan asini tas na lupa' maglanas sa sala' na manga utaw.” Tigkas yan,

miglong si Jisus adti eseg na pulid, “Pagbangun kaw! Dalāa ya pigtingga nilan kanmu aw uli' da kaw adti balay mu!” **25** Aw maksay migbangun ya eseg na pulid dun ni asdangan na manga utaw aw dyala nan ya pigtingga kanan aw nyuli' adti balay nan na to-o migdeyen sa Tyumanem. **26** Aw ya kadég na manga utaw na kyumita' sa nya-imo', nya-enneng-enneng silan aw nyallek aw migdeyen silan sa Tyumanem. Aw miglong silan, “Wala' pa tadun kita-a ya maynini!” **27** Pagkatigkas yan, nyanaw si Jisus aw kyinita' nan si Libi na mangangublaāy sa buwis na nyingkud adti bayadanan sa buwis. Aw miglong si Jisus kanan, “Agad kaw kanak.” **28** Aw nyindeg si Libi aw pig-ayawan nan ya kadég aw nyagad kan Jisus. **29** Wala' kadugay, migpa-imo' si Libi sa dakula' na kakan adti balay nan pada mamasa kan Jisus. Aw dun uman ya madég na manga mangangublaāy sa buwis aw eped na manga utaw na nyagad kanilan kyuman. **30** Manang miggumudgumud ya manga Parisiyo aw ya manga eped nilan na magpalna-uway sa Uldin, aw migdiklamu silan adti manga umagakan ni Jisus, law nilan, “Ananga' kamu sumambuk kuman aw minem sa manga mangangublaāy sa buwis aw manga makasasala'?” **31** Aw tyumubag si Jisus kanilan magi sa pundinganan, “Ya manga utaw na mangkadyaw ya lawas, dili' nilan ka-ilangan ya doktor. Manang ya manga utaw na awun magkedel, silan ya awun ka-ilangan sa doktor. **32** Ya pigkadi ku asini tas na lupa' yan ya pagtawag sa manga utaw na nyaka-ede' sa sala' nilan pada magselsel silan sa kanilan manga sala'. Manang ya manga utaw na iman nilan aw wala'

ya kanilan sala', beke' nilan ya pigtawag ku.” **33** Awun manga utaw dun na miglong kan Jisus, “Ananga' malikit magpuwasa aw magpanawagtawag ya umagakan ni Juan na Magbāutismuway aw ya umagakan na manga Parisiyo, manang ya kanmu umagakan, kyuman silan baling aw nyinem?” **34** Aw tyumubag si Jisus kanilan magi sa pundinganan, “Enda', kun awun kasal, dili' magpuwasa ya manga utaw kun kenne' pa dun ni sayid nilan ya eseg na migpanamung. **35** Manang dumateng ya allaw na kamangen sakanan lekat adti kanilan, aw dun ni manga allaw yan, magpuwasa la silan.” **36** Aw pig-ubatan pa uman silan ni Jisus sa pundinganan, law nan, “Kasiling uman na kadégkadég, wala' ya utaw na magtabas sa bagu aw pagleneb nan adti dadan. Kun imo-un nan yeiy, makisay baling ya bagu na kadégkadég aw dili' uman mag-unawa ya batek na pigleneb adti dadan na kadégkadég. **37** Aw maynan uman, wala' ya mag-asag sa bagu na bino adti dadan na betanganan na pig-imo' lekat adti kindal na ayep. Kay kun imo-un nan yeiy, sumubuk ya bagu na bino aw mutu ya betanganan aw masapad baling ya bino aw magkalat uman ya betanganan. **38** Manang ya bagu na bino, ka-ilangan asag adti bagu na betanganan. **39** Aw ya manga utaw na nyaka-inem da sa dadan na bino dili' malim minem sa bagu, kay maglong silan, ‘Madyaw pa ya dadan.’”

6 Na, sambuk na Allaw na Paglagdeng, nyanaw si Jisus aw ya kanan manga umagakan dun ni dalan na nyaka-agi adti tenga' na pawa' na awun trigu na agpet da aniyen. Aw nyanapulus ya manga umagakan nan sa trigu

aw pigtebteb nilan. **2** Manang awun manga Parisiyo na nyusip, “Ananga' mayu lakadan ya sugu' dun ni Uldin sa Allaw na Paglagdeng?” **3** Tyumubag si Jisus kanilan, “Unu ka', wala' mayu kabasa ya pigpasulat na Tyumanem sa pig-imo' ni Dabid? Pagkagetem nan aw ya kanan manga eped, **4** syumeled sakanan adti Balay na Tyumanem, aw pigkamang nan ya pan na pig-atag da adti Tyumanem aw kana nan, aw pig-atped-atped nan uman ya kanan manga eped, aw dun da nilan baling kalakadi ya Uldin kay yan saba olo' ya makakan ya manga magdadugsu-ay.” **5** Aw miglong pa uman kanilan si Jisus, “Pig-atag da adti Ise' na Utaw ya pagbaya' sa unu ya madyaw imo-un sa Allaw na Paglagdeng.” **6** Na, sambuk uman na Allaw na Paglagdeng, syumeled si Jisus adti sinagoga aw migpalna-u, aw dun ya sambuk na eseg na kimay ya kalintu na bekten nan. **7** Aw dun uman ya manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyo na migbantay sa un imo-un ni Jisus, kun guli-en nan ya bekten na utaw dun ni Allaw na Paglagdeng. Kay kaliman nilan na awun puliba maglimanda kanan. **8** Manang kya-ede-an ni Jisus ya adti anenganeng nilan. Yanagaw pigtawag nan ya eseg na kimay, law nan, “Adi kaw aw indeg kaw asini asdangan na kadég na utaw.” Aw nyindeg ya utaw yan dun ni asdangan nilan. **9** Aw miglong si Jisus adti manga Parisiyo aw manga magpalna-uway, “Awun usip ku kamayu: Adti Uldin, unu ya pigtumbay na imo-un dun ni Allaw na Paglagdeng, ya pag-imo' sa madyaw aw ya pag-imo' sa malatay? Aw kun paluwa-en ya utaw lekat adti pagti-is aw kalaten baling sakanan?” **10** Pig-inunu

ni Jisus ya kadég nilan, aw tigkas yan piglongan nan ya eseg na kimay, “Ulada ya bekten mu.” Aw pig-ulad nan ya kanan bekten, aw dayaw migkadyaw. **11** Manang ya manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin, to-o silan nyadaman aw pigbalawbalawan nilan kun unu ya un nilan imo-un kan Jisus. **12** Na, dun ni manga allaw yan, tyumukud si Jisus adti buntud na un manawagtawag. Aw sanggabi nan nyanawagtawag adti Tyumanem. **13** Aw sa pagkamaselem da, pigtawag ni Jisus adti kanan ya manga umagakan nan. Aw pigpamalli' nan ya sampulu' tag duwa ya eseg aw pigngalanan nan silan na manga apostolés. **14** Ini ya manga pigpamalli' nan: Si Simon na pigngalanan ni Jisus na Pédro, aw ya inulug nan na si Andrés, aw si Santiago, si Juan, si Pilipi, si Bartolomi, **15** aw si Matiyo, si Tomas, si Santiago na ise' ni Alpiyo, si Simon na Zéloti, **16** si Judas na ise' ni Santiago, aw si Judas Iskariyoti na yan ya un maglubid kan Jisus. **17** Pagkatigkas yan, tyumubang si Jisus aw ya kanan manga umagakan adti kalatagan, kay tyumagad dun ya madég na dyumalug kanan. Aw dun uman pagkatipun ya madég pa to-o na manga utaw na lekat adti kadakula' na Judiya aw Jérusalim, aw awun uman lekat adti lunsud na Sidon aw Tiro na apit adti ligad na dagat. **18** Nyangkadtu silan ni kan Jisus na un magpakanyeg kanan aw pada guli-en ya manga magkedel nilan. Aw nyangkadtu uman ya manga utaw na syeledan na manga busaw, aw pyangkaguli-an silan. **19** Aw migtibagseg ya kadég na utaw na maka-awid silan kan Jisus kay kya-edean nilan na awun katulus na magluwa' lekat adti kanan, aw alag silan kyaguli-an. **20**

Aw pig-inunu ni Jisus ya kanan manga umagakan, aw miglong sakanan: “Madyaw ya kamayu na nyaka-ede' na wala' ya mabatug mayu kun wala' ya Tyumanem. Kay nyaka-akup da kamu adti Kasakupan na Pigharian na Tyumanem. **21** Madyaw ya kamayu na nyagetem adun, kay pakabiyagen kamu kagaya. Madyaw ya kamayu na migsugaw adun, kay pakaganen ya ginawa mayu kagaya. **22** Madyaw ya kamayu kun dumutan kamu na eped asuntu sa pagdalug mayu sa Ise' na Utaw, pangkay keleān kamu nilan aw odoy-odoyun aw kalaten ya kamayu dengeg. **23** Pagleya kamu dun ni allaw yan kay dakula' saba ya madawat mayu na pigtagilan da adti tas na langit. Maynan saba ya pig-imo' na manga tyugbulan nilan adti manga propita na Tyumanem asini muna. **24** “Manang kamu na mangkayaman, malatay ya un mayu datengan kay nyatagtun da mayu adun ya madyaw na pagpakabetang. **25** Kamu na nyangkabiyag adun, malatay ya un mayu datengan kay dumateng ya allaw na magetem kamu. Kamu na na nyaka-ikel adun, malatay ya un mayu datengan kay magkalat saba ya ginawa mayu kagaya aw to-o kamu magsugaw. **26** Kamu na pigsaya' adun na madég na utaw, malatay ya un mayu datengan. Maynan saba uman pigsaya' na manga tyugbulan nilan ya manga sallong kunu propita asini muna. **27** “Manang ini ya kanak paglongun kamayu na manga migpakanyeg: Ginawayi mayu ya kamayu manga po-on. Aw imo-a mayu ya mangkadyaw adti manga utaw na migdumut kamayu. **28** Pakadyawa ya manga migtullun kamayu aw panawgtawagi adti Tyumanem ya manga migpakalat

kamayu. **29** Kun awun magsampal sa gya mu, pasampalan uman kanan ya sangkilid. Aw kun awun magkamang sa sambuk na kadégkadég mu, na, atagan kanan. Kun kamangen pa nan uman ya kanmu kamisita, atagan uman kanan. **30** Atagi mayu ya pangkay singalan na migsekat kamayu sa tabang. Aw kun awun utaw na kumamang sa kamayu pametang, dili' da mayu pagbawi-en. **31** Kun kaliman mayu pakadyawun na eped na utaw, na, unāa mayu silan pakadyawa. **32** Kun yan olo' ya pigginawaan mayu ya manga gyuminawa kamayu, ayin da ya kadyaw na pig-imo' mayu? Pangkay ya manga makasasala', pigginawaan saba nilan ya manga gyuminawa kanilan. **33** Aw kun yan olo' ya pakadyawun mayu ya manga utaw na mig-imo' kamayu sa madyaw, ayin da ya kadyaw na pig-imo' mayu? Pangkay ya makasasala' mig-imo' uman sa maynan. **34** Aw kun yan olo' ya pabelesen mayu ya eped na pig-iman mayu na makasayu kamayu, ayin da ya kadyaw na pig-imo' mayu? Pangkay ya manga makasasala' migpabeles saba adti manga eped nilan na makasasala', aw pig-iman nilan na makasayu ya nyeles adti kanilan. **35** Manang ginawayi mayu baling ya kamayu manga po-on. Aw imo-a mayu ya madyaw adti kanilan. Pabelesa mayu silan na wala' ya pag-iman na sayuwan kamu nilan. Kay kun imo-un mayu ya kadég yeiy, dakula' saba ya madawat mayu aw ma-imo' kamu mangayse' na Tyumanem na To-o Matas. Kay ya Tyumanem magkallat saba, pangkay sa manga utaw na dili' magpasalamat kanan aw pangkay sa manga utaw na malatay ya bet. **36** Yanagaw pagkallatan mayu ya kadég, kasiling na pagkallat na Tyumanem na

kamayu Ama. **37** “Dili' kamu mag-ukum sa eped na utaw, pada dili kamu uman ukuman na Tyumanem. Dili' mayu pagpasala-en ya eped, pada dili' kamu uman pasala-en na Tyumanem. Pasinsiyayi mayu ya eped na utaw, aw lanasen saba na Tyumanem ya manga sala' mayu. **38** Atagi mayu ya manga eped aw atagan kamu uman na Tyumanem. Kay pangkay sangunu ya kadakula' na pig-atag mayu, maynan uman ya atag kamayu na Tyumanem na dayaw pa nan daseken aw eyengen aw dugangan pa menda' na to-o lumapya.” **39** Pagkatigkas yan, miglong pa uman si Jisus adti umagakan nan sa pundinganan, law nan “Dili' mabatug na buta ya pagguyud sa eped nan na buta, kay alag silan molug adti gawang. **40** Ya pigpalna-uan dili' matas sa migpalna-u kanan. Umba' da sa pigpalna-uan ya magkatadeng kasiling na migpalna-u kanan. **41** Ananga' kaw magtulli' sa puling na awun ni mata na kanmu eped manang pigpabaya-an mu baling ya dakula' na batang na nyakabalabag dun ni kanmu mata? **42** Ananga' kaw maglong sa eped mu, ‘Nate' kamangen ya kanmu puling” manang wala' mu kita-a ya kanmu puling na kasiling na batang ya kadakula'? Migtallalingu kaw! Unaa saba kamanga ya puling mu pada mabangal da ya pag-inunu mu aw mabatug da mu ya pagkamang sa puling na kanmu eped. **43** Aw migpadeleg si Jisus miglong, “Ya madyaw na kawuy dili' mamunga sa malat, aw ya malat na kawuy dili' mamunga sa madyaw. **44** Kay ya tagsambuksambuk na kawuy ka-edean magi sa bunga nan. Dili' kaw maka-ipu' sa madyaw na bunga na igira adti kawuy na suksukun, aw dili' kaw uman maka-

ipu' sa bunga na paras adti sampinit. **45** Aw maynan uman ya utaw. Pangkay unu ya awun ni anenganeng nan, yan uman ya kanan paglongun. Kun gayed madyaw ya pig-anenganeng na utaw, madyaw uman ya imo-unun nan. Manang kun malatay ya pig-anenganeng nan, malatay uman ya paglongun nan. **46** “Ananga' aku mayu pagtawagen na ‘Pangulu’ manang wala' mayu daluga ya palna-u ku? **47** Pangkay singalan ya dumulud kanak aw magpakanyeg sa palna-u ku aw dalugun nan, kasiling sakanan na utaw asini pundinganan **48** na migtulluk sa balay nan. Una sakanan migkutkut menda' na dyumateng adti batu na sumalem aw dun sakanan pagtulluk sa balay. Aw pagbuntul na ba', pigtuluy ya balay yan manang wala' kalukad, kay to-o masalig ya kyatullukan. **49** Manang ya utaw na dyumengeg sa palna-u ku aw wala' nan daluga, kasiling uman sakanan na utaw na migtulluk sa balay dun ni tullukanan na dili' masalig. Aw pagbuntul na ba', pigtuluy ya balay yan aw dayaw nyalukad aw to-o migkalat.”

7 Pagkatigkas ni Jisus magpalna-u adti manga utaw, nyadtu sakanan adti lunsud na Kapirna-um. **2** Na, dun ni Kapirna-um pag-eya' ya sambuk na kapitan sa manga sundalu aw awun kanan sugu-anen na to-o nan pigginawaan, manang kyedelan ya sugu-anen nan aw pakamatayenen da. **3** Pagdengeg na kapitan na awun si Jisus ni lunsud, pyakadtu nan ya manga magdadumalaay sa manga Judiyu dun ni lunsud, aw piglongan nan silan na manginayu' kan Jisus na madtu ni balay pada guli-en ya sugu-anen nan. **4** Pagdateng nilan adti kan

Jisus, nyanginayu' silan to-o kanan, law nilan, “Ya utaw yeiy umba' mu sakanan tabangan, **5** kay pigginawaan nan ya kadég tadun na manga Judiyu aw migpatulluk sakanan kanaten sa sinagoga!” **6** Yanagaw nyagad si Jisus kanilan. Sa malapit da silan adti balay, pigsugu' na kapitan ya manga ubaybay nan na sungunun nilan si Jisus aw paglongun sakanan, “Kay Sir, yeiy ya piglong kanmu na kapitan: ‘Dili’ da kaw maglos, kay dili’ aku saba makatumbuk magpapanik kanmu adti kanak balay. **7** Yeiy ya du-an na beke’ ku ya nyangay kanmu. Manang pangkay olo’ da mu paglongun na kaguli-an sakanan, kaguli-an saba ya sugu-anen ku. **8** Kay sambuk aku uman na magkaagad sa matas pa kanak ya katundanan aw awun uman katundanan ku sa manga sundalu na madalem pa kanak. Kun sugu-un ku ya sambuk na “Kadtu kaw!” maksay sakanan madtu. Aw kun paglongun ku uman ya sambuk na “Kadi kaw!” madi sakanan. Aw pangkay unu ya sugu-an ku sa kanak sugu-anen, kaagadan nan saba.” **9** Sa pagdengeg ni Jisus sa piglong na kapitan, law nan, “Tay sa kadakula’ na pangpangintu-u na utaw yeiy!” Aw miglong sakanan adti manga utaw na nyagad kanan, “Paglongun ta kamu: Ya eseg ini pangkay Héntil sakanan, manang wala’ pa ku kita-a asini manga utaw na Isra-él ya maynini na pagpangintu-u.” **10** Aw sa pagliku’ da na manga pigsugu’ na kapitan adti balay, kyinita’ nilan na kyaguli-an da ya sugu-anen. **11** Na, wala’ kadugay, nyadtu si Jisus ni lunsud na pigngalanan na Na-in. Aw nyagad uman kanan ya manga umagakan nan aw ya madég to-o na manga utaw. **12** Sa malapit da silan dumateng adti

suwangan na lunsud, awun kyinita' nilan na manga utaw
 na lyumuwa' dun na migtingga sa lawas na nyatay kay
 un nilan lebeg. Aw ya nyatay, tamisa na ise' na eseg na
 sambuk na kaubayan na balu. Aw madég to-o ya nyagad
 sa balu. **13** Aw sa pagkita' ni Jisus sa balu, to-o sakanan
 nyallat. Aw piglongan nan, “Dili' kaw magsugaw.” **14**
 Aw pigpalapitan nan ya lungun aw pig-awidan nan, aw
 tyumeneng ya manga migtingga. Aw piglongan ni Jisus ya
 nyatay, “Kay To', pagbangun kaw!” **15** Aw migbangun ya
 nyatay aw miglong da, aw pigliku' ni Jisus adti ina nan.
16 Aw to-o nyallek ya kadég na utaw sa pigkita' nilan. Aw
 pigdeyen nilan ya Tyumanem, law nilan, “Dyumateng da
 asini kanaten ya sambuk na propita na to-o matulus!”
 Aw miglong silan uman, “Pigtanaw da na Tyumanem
 ya manga utaw nan!” **17** Aw ya ubat-ubat sa pig-imo' ni
 Jisus nyabekkal adti kadakula' na probinsiya na Judiya
 aw dun ni manga banwa na nyakapalibed. **18** Na, ya
 kadég yeiy na pigpan-imo' ni Jisus, pig-ubat-ubat kan
 Juan na manga umagakan nan. **19** Yanagaw pigtawag ni
 Juan ya duwa ya umagakan nan, aw pigpakadtu nan silan
 adti kan Jisus pada usipen kun sakanan ya pigpakang na
 Tyumanem asini muna aw kun awun pa tagadan nilan na
 eped. **20** Aw sa pagdateng nilan adti kan Jisus, miglong
 silan, “Pigsugu' kami ni Juan na Magbautismuway pada
 musip kanmu kun ikaw ya pigpakang na Tyumanem asini
 muna na un madi aw kun awun pa eped na tagadan
 nami?” **21** Na, dun ni udas yan, pigpangguli' ni Jisus ya
 madég na pyangkedelan aw manga utaw na syeledan na
 busaw aw madég uman na buta. **22** Yanagaw pigtubag ni

Jisus ya manga pigsugu' ni Juan, law nan, “Liku' kamu adti kan Juan aw ubat-ubati mayu sakanan sa manga dyengeg mayu aw sa manga kyinita' mayu: Ya manga buta, kyumita' da. Ya manga pulid, nyakapanaw da. Ya manga ibungun, pyangkaguli-an aw malinis da. Ya manga bengel, dyumengeg da. Awun manga nyangkamatay na nyataw da. Ya manga tagitu' na utaw, kya-ubatan da sa Madyaw na Ubat-ubat. **23** Aw madyaw ya kana manga utaw na wala' pagduwaduwa na aku ya Pigpadala na Tyumanem.” **24** Sa pagpanaw da na manga pigsugu' ni Juan, pigpalekat ni Jisus ya pagkasampet kan Juan adti manga utaw na migkatipun, law nan, “Sa pagkadtu mayu adti kan Juan dun ni kaligbinan idtu muna, unu ka' ya kamayu pig-iman na du-an mayu sakanan pyaninaw? Pagaw nyadtu kamu na olo' magtandawtandaw sa utaw na kasiling na tigbaw na pig-eyeng-eyeng na samet. Beke' saba na maynan si Juan! **25** Manang ananga' kamu madtu ni kaligbinan? Pagaw iman mayu aw kumita' kamu sa utaw na syumut sa kadégkadég na mayaman. Ya utaw na maynan, adtu sakanan pagkita-en ni palasyo. Manang beke' saba uman na maynan si Juan! **26** Yanagaw unu ka' ya pig-iman mayu na un mayu kita-en dun ni kaligbinan? Pig-iman gya mayu na kumita' sa propita. Paglongun ta kamu na si Juan beke' olo' na propita manang matas pa sakanan sa manga muna propita. **27** Aw si Juan yeiy, yan ya pigkasampetan dadan dun ni pigpasulat na Tyumanem asini muna: ‘Pa-unaen ku kanmu ya kanak mag-ubat-ubatay pada tagilanen nan ya un mu agiyan.’ **28** Paglongun ta kamu: Ya kadég na utaw

na nyāutaw asini tas na lupa', wala' ya pangkay sambuk na matas pa kan Juan na Magbāutismuway. Manang ya to-o madalem na utaw na nyaka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, matas pa sakanan kan Juan.” **29** Na, pagdengeg da na kadég na manga utaw sa piglong ni Jisus, tyumande' silan na matinaw saba ya pigpa-edē' na Tyumanem magi kan Juan. Kay idtu muna sa pag-ubat-ubat pa ni Juan, migpabāutismu silan kanan, dala ya manga mangangublaāy sa buwis. **30** Manang awun madég na manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin na wala' nilan daluga ya tud na Tyumanem kanilan kay wala' silan pagpabāutismu kan Juan. **31** Migpadeleg si Jisus miglong, “Unu ya un ku kapa-unawaan sa manga utaw adun na gayed kyumele sa palna-u na dyengeg nilan? **32** Kasiling silan na mangayse' na nyan-ingkud adti pamanag na palingki. Dili' silan malim magad magdanga pangkay pigtatawag silan na kanilan manga eped na maglong: ‘Naten magdanga! Migpasonata kami sa pangkasal, manang wala' kamu sayaw! Aw migpansi-engge' kami manang wala' kamu pagsugaw.’ **33** Maynan saba uman kamu. Kay dyumateng si Juan aw migpuwasa sakanan aw wala' inem sa bino. Aw miglong kamu, ‘Syeledan sakanan na busaw!’ **34** Tigkas yan, dyumateng ya Ise' na Utaw. Kyinita' mayu sakanan kyuman aw nyinem eped nan ya madég na manga utaw. Manang miglong kamu baling, ‘Tanawa mayu ya utaw yeiy! To-o sakanan kyuman aw to-o nyinem sa bino, aw mig-ubaybay sakanan sa manga mangangublaāy sa buwis aw manga makasasala!’ **35** Pangkay maynan ya

piglong mayu, manang ya palna-u ku aw palna-u ni Juan, alag saba pigmatinaw dun ni manga pigpan-imo' na kadég na utaw na dyumalug sa palna-u nami.” **36** Na, awun sambuk na Parisiyo na pigngalanan na si Simon, aw piglongan nan si Jisus na kuman adti tampid nan. Yanagaw nyadtu si Jisus adti balay ni Simon aw kyuman dun ni lamisa. **37** Na, dun uman ni lunsud yan, awun sambuk na kaubayan na makasasala'. Pagdengeg nan na kyuman si Jisus adti balay na Parisiyo, nyadtu sakanan aw dyumala sa tagbi' na sabuy na pig-imo' lekat adti batu na alabastro aw awun seled na manimbo'. **38** Aw dyumulud apit adti bagakwang ni Jisus aw gayed migsugaw. Aw nyangkataktak ya manga luwa' nan dun ni manga siki ni Jisus, yanagaw piggalisan nan na kanan lugay aw pig-alekan nan ya manga siki aw dayaw nan asagi na manimbo'. **39** Manang ya Parisiyo na migpilit kan Jisus, kyinita' nan ya pig-imo' na kaubayan yan, aw miglong sakanan adti anenganeng nan, “Kun tengteng propita ya utaw ini, ka-edo-an nan galu kun singalan kaubayana ya nyawid kanan, kay ya kaubayan iyan makasasala' saba.” **40** Manang kya-edo-an ni Jisus kun unu ya adti anenganeng nan aw yanagaw miglong sakanan, “Kay Simon, awun paglongun ku kanmu.” Aw tyumubag si Simon, “Unu yan, kay Magpalna-uway?” **41** Aw miglong si Jisus sa pundinganan, law nan, “Awun sambuk na utaw na migpabeles sa kuwalta adti duwa ya utaw. Ya sambuk, nyeles sa limang gatus ka dinariyo aw ya sambuk uman nyeles olo' sa kalimaan. **42** Aw asuntu na dili' nilan mabatug bayadan ya kanilan beles, yanagaw wala' da silan

pabayada na migpabeles kanilan. Na, singalan sa duwa ya to-o gyuminawa sa utaw na migpabeles kanilan?” **43** Aw tyumubag si Simon, “Idtu na dakula' ya beles.” Aw miglong si Jisus kanan, “Matinaw saba ya tubag mu.” **44** Aw piglingi' nan ya kaubayan aw piglongan nan si Simon, “Kyinita' da mu ya pig-imo' na kaubayan ini. Pagseled ku asini balay mu, wala' aku mu atagi na tubig pada pag-ugas sa manga siki ku. Manang ya kaubayan ini, pig-ugasan nan baling ya manga siki ku na luwa' nan, aw piggalisan nan na kanan lugay. **45** Aw wala' aku mu aleki kasiling na katanem tadun sa pagpangumusta. Manang ya kaubayan ini, lekat pa na pagdateng nan asini gayed nan pig-alekan ya manga siki ku. **46** Aw wala' mu asagi na lana na olibo ya kanak ulu, manang pig-asagan nan baling ya manga siki ku na manimbo'. **47** Yangaw paglongun ta kaw: Madég saba ya manga sala' na kaubayan yeiy, manang piglanas da kay dakula' ya ginawa nan kanak. Manang ya utaw na tabay ya manga sala' nan na un ku lanasen, tagbi' ya pagginawa nan kanak.” **48** Aw miglong si Jisus adti kaubayan, “Piglanas da ya manga sala' mu.” **49** Aw ya manga utaw na kyuman eped ni Jisus, miglong silan adti kanilan anenganeng, “Singalan ka' utawa yeiy na makalanas sa manga sala'?” **50** Manang miglong si Jisus adti kaubayan, “Ya pagpangintu-u mu, yan ya nyakapaluwa' kanmu. Yanagaw uli' da kaw na awun da kalinaw na kanmu anenganeng.”

8 Lyumabay da ya pilangallaw aw nyanaw da uman si Jisus aw nyapit adti madég na manga lunsud aw manga baranggay. Aw pigpa-edé' nan ya Madyaw na Ubat-ubat

sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Aw nyagad kanan ya sampulu' tag duwa ya umagakan nan. **2** Aw awun uman nyagad kanilan na manga kaubayan. Ya eped kanilan pigguli' da dadan ni Jisus ya magkedel nilan aw ya eped uman pig-alilinan da nan sa manga busaw. Ya sambuk kanilan yan si Maria na taga lunsud na Magdala na pig-alilinan ni Jisus idtu muna sa pitu ya busaw. **3** Aw nyagad uman si Susana aw si Jo-ana aw eped pa na manga kaubayan. Ya manga kaubayan yeiy kyumamang silan lekat adti kanilan pagkamangan aw pigtabang nilan kan Jisus aw kanan manga umagakan. Na, ya eseg ni Jo-ana na si Kusa, yan ya sambuk na pagsaligan ni Hérodes Antipas. **4** Aw sa migkatipun da adti tampid ni Jisus ya madég to-o na manga utaw na lyumekat adti madég na lunsud, piglongan nan silan magi sa pundinganan, **5** law nan: “Awun sambuk na utaw na nyadtu ni pawa' nan na un magsabug sa manga bini'. Sa pagsabug nan sa manga bini', ya eped nyakasabug adti kilid na dalan aw kyataguna-an, aw pyanubug na manga langgam na tyumugpa' dun. **6** Ya eped na manga bini' nyakasabug adti kabatuwan aw maksay gyumiti'. Manang nyalanes ya manga tanem kay magdang to-o ya lupa'. **7** Ya eped na manga bini' nyakasabug adti magalet na suksukun. Gyumiti' ya manga bini', manang asuntu na tyumulin uman ya magalet, nyalemes baling ya manga tanem. **8** Aw ya eped na manga bini' nyakasabug adti mataba' na lupa', tyumulin aw nyamunga na tag sanggatus.” Aw miglong pa si Jisus kanilan, “Magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya pigdengeg mayu.” **9** Aw

nyusip kan Jisus ya kanan manga umagakan kun unu ya kakawasan na pundinganan yeiy. **10** Aw tyumubag sakanan kanilan, “Kamu ya pigtumbayan na Tyumanem na maka-edē' sa pigtagu' asini muna sa Kasakupan na Pighari-an nan. Manang awun manga eped na utaw na pangkay dyengeg da nilan ya manga pundinganan manang wala' tumbayan kanilan ya pagpakalabet sa kakawasan. Yanagaw pangkay gayed nilan inunuwun manang dili' nilan kita-en. Aw pangkay gayed nilan dengegen, manang dili' nilan kalabetan ya kakawasan. **11** “Na, yeiy ya kakawasan na pundinganan: Ya tingeg na Tyumanem yan ya kasiling na manga bini' na pigsabug. **12** “Ya kilid na dalan na kyasabugan sa manga bini', yan ya manga utaw na dyumengeg da sa tingeg na Tyumanem manang dumateng si Satanas aw dampasen nan adti kanilan ya pigdengeg da nilan pada dili' silan mangintu-u aw dili' silan paluwa-en na Tyumanem. **13** “Aw ya kabatuwan na kyasabugan sa manga bini', yan ya manga utaw na dyumengeg sa tingeg na Tyumanem aw pigdawat nilan na awun pagleya manang dili' to-o makadalid ya pagpangintu-u nilan. Pagdateng na manga kalugan aw manga pagpamulayam asuntu sa pagpangintu-u nilan, ayawan nilan ya kanilan pagpangintu-u. **14** “Aw ya magalet na sukuksukun na kyasabugan uman sa manga bini', yan ya manga utaw na dyumengeg sa tingeg na Tyumanem aw nyangintu-u silan manang ya kanilan anenganeng nyatmu' na kakaypengan sa pagpakabetang nilan, aw sa pag-anenganeng na ma-imo' mayaman, aw sa manga pagkaliman nilan asini tas na lupa'. Aw ya

sampetan yan, dili' makabunga ya kanilan pagpangintu-u.

15 “Manang ya mataba' na lupa' na kyasabugan sa manga bini', yan ya manga utaw na migpakanyeg sa tingeg na Tyumanem aw gayed nilan pigbetang adti kanilan malinis na anenganeng, aw magi sa pagpadeleg nilan, nyamunga na to-o madég.” **16** Miglong pa si Jisus kanilan, “Wala' ya utaw na magsulu' sa salengan pada sangkuban nan, aw maynan uman, dili' betang adti dalem na katri. Manang betang nan baling adti bantawanan pada ka-ilawan ya kadég na awun ni seled na balay. **17** Maynan uman, wala' ya nyatagu' adun na dili' kabukasan. Aw ya kadég na wala' pa kalabeti idtu muna, dili' madugay alag da saba kalabetan aw mabangal ya kakawasan. **18** “Yanagaw to-o mayu pakanyegi ya piglong ku kamayu. Kay ya utaw na dyumalug sa pigpalna-u kanan sa kana Tyumanem, dugangan pa ya kyalabetan nan. Manang ya utaw na wala' dalug sa palna-u yan, kamangen baling adti kanan ya pangkay tagbi' na kyalabetan da nan.” **19** Na, dyumateng ya ina ni Jisus aw manga inulug nan, manang wala' silan pakapalapit asuntu sa kadég na manga utaw na nyakapalibed kanan. **20** Aw awun miglong kan Jisus, “Awun ni luwa' ya ina mu aw manga inulug mu. Kaliman nilan magbalawbalaw kanmu.” **21** Tyumubag si Jisus kanilan, “Pangkay singalan ya dyumengeg sa tingeg na Tyumanem aw dyumalug sa dyengeg nilan, silan uman ya pigsiling ku na kanak manga inulug aw manga bubay aw ina ku.” **22** Na, sambuk na allaw, miglong si Jisus adti kanan manga umagakan, “Naten tumalipag sa danaw.” Yanagaw syumakay silan adti balangay aw syuminan

adti dipag. **23** Talana nilan syumakay, nyakatulug si Jisus. Aw bigla' dyumateng ya to-o mabandes na samet, aw syalampawan na manga baled ya balangay nilan aw un da matmu' na tubig. Aw agpet da galu silan malened. **24** Yanagaw, maksay dyumulud kan Jisus ya manga umagakan nan aw pigpukaw nilan na miglong, “Kay Magpalna-uway! Un da kitadun mangkamatay!” Aw migbangun si Jisus aw pigsagda nan ya samet aw baled, law nan, “Tangke' kamu!” Aw tyumangke' ya samet aw migkalinaw da ya danaw. **25** Miglong si Jisus sa manga umagakan nan, “Ayin da saba ya pagsalig mayu kanak!” To-o silan nyallek aw nya-enneng-enneng aw mig-usip-usipay silan, “Singalan ka' ya utaw yeiy? Pangkay ya samet aw ya manga baled magkaagad kanan!” **26** Aw migpadeleg si Jisus aw manga umagakan nan syumakay sa balangay aw tyumalipag sa danaw, aw dyumateng silan adti banwa na pig-eya-an na manga taga Girasa dun ni dipag na Galilya. **27** Sa pagpanog ni Jisus lekat adti balangay, awun eseg na syumungun kanan. Na, ya eseg yeiy nyeya' idtu muna adti lunsud, manang pigseledan sakanan na madég na busaw yanagaw madugay na wala' da sut sa kadékgadég aw wala' uman sakanan pag-eya' adti balay, manang adtu baling pag-eya' ni ilib na paglebengan sa nyangkamatay. **28** Sa pagkita' nan kan Jisus, mig-ulangag sakanan aw nyangillupung adti asdangan nan. Aw miglong sa mabagseg na tingeg, “Kay Jisus na ise' na Tyumanem na To-o Matas, pabaya-i la aku! Nyanginayu' aku kanmu na dili' aku mu pagpati-isen!” **29** Yan ya piglong nan kay tolobo pa ni Jisus pigsugu'

ya busaw na lumuwa' dun ni utaw yan. Ya utaw yeiy madugay da sakanan pigseledan na manga busaw. Aw pangkay pigtunggu-an aw pigsangkali-an ya manga siki aw ya taklayan nan, manang dili' sakanan pagkatagenan. Pagpamugtu-un nan baling ya sangkali' aw pagbalukun nan ya putaw. Aw paggagaden sakanan na busaw adti kaligbinan. **30** Tigkas yan, pig-usip sakanan ni Jisus, “Singalan ya ngalan mu?” Aw law nan, “Si Légion.” Kay madég saba ya manga busaw na syumeled kanan. **31** Aw nyanginayu' pa silan kan Jisus na dili' nan silan pakawasen adti gawang na wala' ya katantanan. **(Abyssos g12)** **32** Na, awun madég to-o na manga taku' na nyampangaliwad adti kakayaban na malapit dun. Yanagaw nyanginayu' kan Jisus ya manga busaw na tumbay galu kanilan na sumeled adti manga taku'. Aw pigtumbay silan ni Jisus. **33** Aw ya kadég nilan lyumuwa' lekat adti eseg aw syumeled silan adti manga taku'. Tigkas yan, nyampamalaguy ya kadég na manga taku' dun ni kakayaban aw pyangkawasan nilan ya pangpang adti ligad na danaw aw ya kadég nilan nyabus nyangkalemes. **34** Na, ya manga magdadiyagaay sa manga taku', sa pagkita' nilan sa nya-imo', nyalaguy silan adti lunsud aw pig-ubat-ubatan nilan ya manga utaw dun ni lunsud aw ya nyakapalibed dun. **35** Yanagaw nyangkadtu ya manga utaw na un nilan tanawun ya nya-imo'. Aw sa pagdateng da nilan adti kan Jisus, kyinita' nilan ya eseg na abus da ka-alilini sa madég na manga busaw, aw nyingkud da sakanan adti asdangan ni Jisus na awun da kadéggadég aw migkadyaw da ya kanan anenganeng, aw asuntu seiy, nyangkallek silan. **36** Aw

ya manga utaw na kyumita' sa kadég na nyangka-imo',
 pig-ubat-ubatan nilan ya manga utaw kun pig-unu ya
 pagpaguli' sa utaw na pigseledan na manga busaw. **37**
 Pagkatigkas yan, ya kadég na nyeya' adti palibed na
 lunsud na Girasa, nyanginayu' silan kan Jisus na indegan
 nan ya banwa nilan, kay alag silan to-o nyangkallek.
 Aw sa pagsakay da ni Jisus adti balangay na un da galu
 mindeg, **38** nyanginayu' kanan ya eseg na kya-alilinan
 da sa manga busaw, law nan, “Magad aku galu kanmul!”
 Manang pigpapanaw sakanan ni Jisus, aw piglongan nan,
39 “Uli' da kaw adti kamayu aw ubati ya manga utaw
 sa kadakula' na pig-imo' kanmu na Tyumanem.” Aw
 nyindeg ya eseg aw pig-ubat-ubatan nan ya kadég na
 awun ni lunsud sa kadakula' na pig-imo' kanan ni Jisus.
40 Sa pagliku' ni Jisus adti dipag na danaw, migleya to-
 o ya manga utaw dyumawat kanan kay ya kadég nilan
 tyumagad kanan. **41** Aw ya sambuk kanilan yan si Jairus
 na pagsaligan adti sinagoga. Dyumulud sakanan adti kan
 Jisus aw lyumuhud adti asdangan nan, aw nyanginayu'
 na madtu ni balay nan **42** kay kamatayenen da ya ise' nan
 na tamisa. Ya ise' nan yeiy dalagita la aw sampulu' pa tag
 duwa ya umay nan. Yanagaw nyagad si Jisus kanan. Sa
 pagpanaw da nilan, migpan-insek ya madég na manga
 utaw na nyakapalibed kan Jisus. **43** Na, dun ni tenga' na
 kadég na manga utaw, awun sambuk na kaubayan na
 gayed pigdugu-dugu' seled da na sampulu' tag duwa ya
 umay. Nyabus da ya kuwalta nan migpabulung aw wala'
 sakanan kaguli-i. **44** Yanagaw dyumulud ya kaubayan
 yan apit adti bagakwang ni Jisus aw pig-awidan nan ya

pangaway na pigsut nan, aw dayaw tyumeneng ya kanan dugu'. **45** Aw nyusip si Jisus kanilan, "Singalan ya nyawid kanak?" Aw ya kadég na manga utaw alag miglong na wala' silan awid kanan. Aw miglong si Pédro, "Enda', kay Magpalna-uway, kyinita' da mu saba ya kadég na manga utaw na mig-insek kanmu." **46** Manang miglong si Jisus, "Awun nyawid kanak kay pigbati' ku na awun katulus na lyumuwa' lekat adi kanak." **47** Pagka-ede' na kaubayan na dili' da nan matagu', lyumiku' sakanan adti kan Jisus na pigtakigan. Aw nyangillupung adti asdangan ni Jisus aw pig-ubat nan adti kadég na manga utaw kun unu ya du-an na pig-awidan nan ya pigsut ni Jisus aw ya pagpakaguli' kanan. **48** Aw miglong si Jisus kanan, "Kay Dé', asuntu sa pagpangintu-u mu kanak, yan ya nyakaguli' kanmu. Uli' kaw na awun da kalinaw na kanmu anenganeng." **49** Sa wala' pa si Jisus katigkas paglong adti kaubayan yan, awun utaw na dyumateng lekat adti balay ni Jairus, aw law nan, "Nyapalus da beg ya ginawa na ise' mu, kay Sir! Dili' da mu pagpagudun ya Magpalna-uway." **50** Pagdengeg ni Jisus sa piglong na utaw yan, miglong sakanan kan Jairus, "Dili' kaw magkallek. Pangintu-u kaw olo' aw kaguli-an ya ise' mu." **51** Sa pagdateng da ni Jisus adti balay ni Jairus, wala' sakanan kalim agadi na manga utaw adti seled. Yan olo' ya pigpa-agad nan si Pédro aw si Juan aw si Santiago, aw ya ama aw ina na ise'. **52** Aw ya manga utaw adti luwa', alag silan migpansisugaw aw migpansimatay. Manang miglong si Jisus kanilan, "Dili' kamu magsugaw kay wala' saba kamatay ya ise'. Nyakatulug olo' sakanan!" **53** Aw nyaka-ikel baling silan

sa piglong nan kay kya-edē-an nilan na nyatay da ya ise'. **54** Manang pig-awidan ni Jisus ya bekten na ise' aw law nan, “Kay Dé', pagbangun kaw!” **55** Aw lyumiku' ya ginawa nan aw dayaw sakanan migbangun aw nyindeg. Aw migsugu' si Jisus na atagan nilan na kakan ya ise'. **56** To-o nya-enneng-enneng ya manga mangkatikadeng nan sa kyinita' nilan. Manang piglongan silan ni Jisus, “Ya-i mayu pag-ubat-ubatan adti eped na utaw ya nya-imo'.”

9 Pagkatigkas yan, pigpatawag ni Jisus dun ni sayid nan ya sampulu' tag duwa ya kanan manga umagakan na dadan da nan pigpamalli', aw pig-atagan nan silan na katulus na un mag-alilin sa kadég na manga busaw aw magguli' sa manga utaw na awun magkedel. **2** Aw pigsugu' silan ni Jisus pada mag-ubat-ubat sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, aw mangguli' sa manga utaw na kyedelan. **3** Aw piglongan nan silan, “Dili' kamu magdala sa pangkay unu na manga pametang mayu. Dili' kamu magdala sa bangka', aw kabil, aw makan, aw kuwalta, aw manga ilisan. **4** Aw kun ayin ya balay na datengan mayu, dun da kamu pag-eya' menda' na indegan mayu ya lunsud yan. **5** Aw pangkay ayin na banwa ya kadtuan mayu, kun dili' kamu dawaten na manga utaw dun, sa pag-indeg mayu dun ni lunsud yan, taptapa ya alikabuk na manga siki mayu. Kay yan ya pangilala na ukuman silan na Tyumanem adti kamolihan na allaw.” **6** Aw nyindeg silan, aw pigkadtuan nilan ya manga baranggay, aw gayed nilan pigpa-edē' ya Madyaw na Ubat-ubat. Aw pangkay ayin silan kadtu, awun pigpangguli' nilan na manga utaw na kyedelan.

7 Na, si Hérodés Antipas ya migdumala sa banwa na Galilya. Dyengeg nan ya kadég na pigpan-imo' ni Jisus, aw nyabelengbeleng sakanan kay awun manga utaw na miglong na yan kunu si Juan na Magbautismuway na nyataw lekat adti pagkamatay. 8 Aw awun uman manga eped na miglong na lyumiku' da si Éliyas. Aw miglong pa uman ya eped na nyataw da lekat adti nyangkamatay ya sambuk na propita na Tyumanem asini muna. 9 Manang miglong si Hérodés, “Pigpa-utudan da ku saba si Juan sa ulu nan! Singalan utawa yeiy na gayed ku pigdengeg na migpan-imo' sa maynan?” Yanagaw pigtibagsegaan ni Hérodés na kita-en nan si Jisus. 10 Na, lyumiku' ya manga apostolés adti tampid ni Jisus aw pigdandan nilan kanan ya manga nyangka-imo' nilan. Aw pigpa-agad nan silan adti lunsud na Bétsayda na olo' silan. 11 Manang pagka-edé' da na madég na manga utaw na nyindeg da silan, dyumalug silan kan Jisus. Pagdateng nilan dun, alag nan silan pigdawat aw piglongan sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, aw pigpangguli' nan ya manga awun magkedel. 12 Na, pagkaambung da, dyumulud kan Jisus ya sampulu' tag duwa ya umagakan nan aw miglong kanan, “Ayin ya madyaw kun papanawun da ya manga utaw adti manga baranggay na malapit asini, pada makabayad silan sa un nilan makan aw makapaninaw silan sa balay na kabantukan nilan. Kay kaligbinan ya banwa ini.” 13 Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Kamu baling ya matag sa un nilan makan.” Aw miglong silan kanan, “Ya asini kanami olo' da limallapid ya pan aw duwambulus ya isda'. Kun malim kaw, manaw pa kami

aw mayad sa makan na maka-umba' kanilan.” 14 Na, ya kadég na manga eseg dun, manga limammalalan silan. Aw piglongan ni Jisus ya kanan manga umagakan, “Pa-ingkuda mayu ya manga utaw na tag kaliman.” 15 Aw pigtuman nilan ya piglong ni Jisus aw pigpa-ingkud nilan ya manga utaw. 16 Pagkatigkas yan, pigkamang ni Jisus ya limallapid ya pan aw duwambulus ya isda', aw lyumangad sakanan adti langit aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem. Aw tigkas yan, pigtenga-tenga' ni Jisus aw pig-atag nan adti kanan manga umagakan aw pig-atped-atped uman nilan adti kadég na manga utaw. 17 Kyuman ya kadég nilan aw alag silan nyangkabiyag. Aw pigpan-imun na manga umagakan nan ya nyangkasama', aw nyatmu' ya sampulu' tag duwa ya be-en. 18 Sambuk na allaw, nyanawagtawag si Jisus na olo' nan sayda, aw malapit dun ni tampid nan ya kanan manga umagakan. Aw pig-usip nan silan, “Dun ni pagbalawbalaw na manga utaw, singalan kunu aku?” 19 Aw tyumubag silan, “Ya eped miglong na ikaw kunu si Juan na Magbāutismuway. Aw awun eped na miglong na ikaw kunu si Éliyas, aw awun pa uman eped na miglong na ikaw ya sambuk na propita asini muna na nyataw da.” 20 Aw pig-usip pa silan ni Jisus, “Manang adti kamayu, singalan aku?” Aw tyumubag si Pédro, “Ikaw saba ya Kristu na Pigpadala na Tyumanem.” 21 Aw piglongan silan ni Jisus na dili' nilan yeiy pagpa-edē' adti pangkay singalan utawa. 22 Aw miglong pa si Jisus kanilan, “Aku na Ise' na Utaw ka-ilangan magti-is aw kelean na manga magdadumalaay sa manga Judiyyu aw manga mangkatas na magdadugsu-ay

aw manga magpalna-uway sa Uldin. Aw papatay nilan, manang pagkatlu na allaw mataw aku.” **23** Aw miglong si Jisus adti kadég nilan, “Pangkay singalan ya malim ma-imo' kanak umagakan, ka-ilangan ayawan nan ya kanan pagkaliman aw pisanen nan ya kanan krus kada allaw aw dumalug kanak. **24** Pangkay singalan ya gyuminawa sa pagka-utawun nan asini tas na lupa', kalagakan baling sa ginawa nan. Manang kun singalan ya magtibulluk dumalug kanak pangkay pa adti pagkamatay, yan ya un makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. **25** Unu ka' ya un ma-untung na utaw kun matagtun nan ya kadakula' na banwa manang kalagakan baling sa ginawa nan? **26** Pangkay singalan ya mamulamula asuntu kanak na Ise' na Utaw aw sa palna-u ku, kamulamula ku uman ya utaw yan dun ni allaw na pagliku' ku asini tas na lupa'. Aw dun ni pagliku' ku, kita-en ya kanak kalalamdag aw ya kalalamdag uman na kanak Ama aw manga anghil na lekat adti tas na langit. **27** Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Awun eped asini kamayu na dili' nilan apeten ya pagkamatay menda' na kita-en nilan ya paghari' na Tyumanem.” **28** Na, paglabay da na walungallaw lekat na paglong ni Jisus sa kadég yeiy, tyumukud sakanan adti sambuk na buntud na un manawagtawag adti Tyumanem. Aw pigpa-agad nan si Pédro aw si Juan aw si Santiago. **29** Talana ni Jisus nyanawagtawag, nya-uman ya gya nan, aw ya kadékgadég nan to-o maputi' aw masilang. **30** Aw tigkan migpakita' ya duwa ya utaw na si Moysis aw si Éliyas, aw migbalawbalaw silan si Jisus. **31** Aw kya-ilawan uman silan na kalalamdag. Aw yan ya pigbalawbalawan

nilan ya pagkamatay ni Jisus na agpet da matuman adti Jérusalim. **32** Na, si Pédro aw manga eped nan to-o silan nyakatulug. Manang sa pagmata nilan, kyinita' nilan ya dakula' na kalalamdag na pagka Tyumanem ni Jisus, aw kyinita' nilan uman ya duwa ya eped nan na nyindeg dun ni sayid nan. **33** Aw sa un da manaw ya duwa ya utaw yeiy, miglong si Pédro kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, madyaw kay ini kami. Magtulluk kami sa tulu ya layag, sambuk ya kanmu, sambuk ya kan Moysis aw sambuk uman ya kan Éliyas.” Manang wala' ni Pédro ka-edde-i kun unu ya piglong nan. **34** Sa talana pa nan miglong, awun labun na tyumakleb kanilan, aw to-o silan nyallek. **35** Aw awun tingeg na lekat adti labun na miglong, “Yeiy ya kanak ise' na pigpadala ku. Pakanyegi mayu sakanan!” **36** Aw sa pagteneng da na tingeg, pigkita' nilan na dakman olo' si Jisus ya nyasama'. Aw ya kadég na pigkita' nilan dun ni allaw yan, wala' nilan ubatan adti pangkay singalan. **37** Na, salut na allaw, sa pagtubang nilan lekat adti buntud, madég ya manga utaw na syumungun kan Jisus. **38** Aw dun ni kadég nilan, awun sambuk na eseg na miglong sa mabagseg na tingeg, law nan, “Kay Magpalna-uway, tanawa beg ya ise' ku na eseg, kay yeiy ya ise' ku na tamisa. **39** Malikit sakanan pagseledan na busaw aw tigkan sakanan mag-ulangag aw pagtakigan menda' na magsula' ya baka' nan. Gayed sakanan pagpati-isen na busaw na syumeled kanan aw dili' da malim lumuwa' ya busaw lekat adti kanan. **40** Nyanginayu' da aku sa manga umagakan mu na alilinan nilan ya busaw adti kanan, manang wala' nilan kabatug.” **41** Aw miglong si Jisus,

“Tay sa manga utaw adun na manga allaw yeiy na baluk
 ya anenganeng aw wala' ya pagpangintu-u! Sangunu
 ka' ya kadugay na mati-is ku ya pag-iyagad kamayu?”
 Aw piglongan ni Jisus ya ama na ise', “Pa-agadan adi
 sayid ku ya ise' mu.” **42** Aw sa pagpa-agad da sa ise' adti
 kanan, piglagpes na busaw ya ise' dun ni lupa' aw to-o
 pigtakigan. Manang pigsagda ni Jisus ya busaw aw dayaw
 kyaguli-an ya ise', aw pigliku' ni Jisus adti ama nan.
43 Aw ya kadég na kyumita' sa nya-imo', nya-enneng-
 enneng silan sa kadakula' na katulus na Tyumanem.
 Aw sa talana pa nya-enneng-enneng ya manga utaw
 sa kadég na nya-imo' ni Jisus, miglong sakanan adti
 manga umagakan nan, **44** “Pakanyegi mayu to-o ya un
 ku paglongun kamayu: Aku na Ise' na Utaw agpet da
 tumbay adti manga utaw na un magpatay kanak.” **45**
 Manang wala' nilan kalabeti ya kakawasan na piglong
 ni Jisus kay pigtagu' pa adti kanilan pada dili' nilan ka-
 ede-an. Aw nyallek silan nyusip sa piglong nan. **46** Aw
 migpan-ayil ya manga umagakan ni Jisus kun singalan
 kanilan ya to-o matas. **47** Manang kya-edo-an ni Jisus ya
 kanilan anenganeng. Yanagaw kyumamang sakanan sa
 tagbi' na ise' aw pigpa-indeg nan dun ni tampid nan. **48**
 Aw miglong si Jisus kanilan, “Pangkay singalan kamayu
 ya dumawat sa utaw na madalem kasiling na ise' ini
 asuntu sa pagdalug mayu kanak, dun da aku nan uman
 dawata. Aw pangkay singalan ya dumawat kanak, dun
 da nan uman dawata ya Ama na migpadala kanak. Kay
 kun singalan ya magpadalem, yan baling ya to-o matas.”
49 Aw miglong si Juan kan Jisus, “Kay Magpalna-uway,

kyinita' nami ya sambuk na utaw na mig-alilin sa manga busaw dun ni kanmu ngalan, aw miglong kami kanan na botonan nan ya pigpan-imo' nan kay beke' saba sakanan na eped tadun!” 50 Manang miglong si Jisus kanilan, “Ya-i mayu sakanan pagtageni! Kay kun singalan ya wala' pagbalabag kamayu, yan ya syumambuk kamayu.” 51 Na, sa malapit da dumateng ya manga allaw na ma-engat si Jisus adti tas na langit, pigbetang nan adti kanan ginawa ya pagkadtu adti Jérusalim. 52 Aw awun manga utaw na pigpa-una nan adtu ni sambuk na baranggay sakup na Samariya pada tagilanen nilan ya kanan kabantukan. 53 Manang ya manga utaw na nyeya' dun ni baranggay yan, dili' silan malim dumawat kan Jisus kay kya-edean nilan na un sakanan madtu ni Jérusalim. 54 Aw sa pagkita' na manga umagakan nan na wala' sakanan dawata, miglong si Santiago aw si Juan kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, unu, kaliman mu magsekat kami adti Tyumanem na pa-ulanen nan ya kadég nilan na atulun pada mabus silan masangab?” 55 Manang piglingi' silan ni Jisus aw pigsagda nan silan. 56 Aw migpadeleg silan nyanaw pasinan adti eped na baranggay. 57 Talana nilan nyanaw, awun sambuk na utaw na miglong kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, magad aku kanmu pangkay ayin kaw pasinan.” 58 Aw miglong si Jisus kanan, “Ya manga mile' awun pugala' na kanilan pagka-eya-an, aw ya manga langgam awun kanilan pugad. Manang ya Ise' na Utaw, wala' ya balay na un nan kabantukan.” 59 Aw miglong pa uman si Jisus adti eped na utaw, “Agad kaw kanak!” Manang tyumubag kanan ya utaw, “Kay Magpalna-uway,

tumbayan pa una kanak na muli' aku adti kanami pada maglebeng sa ama ku.” **60** Manang tyumubag si Jisus kanan, “Pabaya-an da sa manga utaw na wala' pangintu-u ya paglebeng sa nyatay. Manang ikaw, panaw da kaw aw ubat-ubatan ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” **61** Aw awun pa uman eped na utaw na miglong kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, dumalug aku kanmu, manang tumbayan pa una kanak na muli' aku adti kanami kay un pa ku sabiyen ya kanak pamilya.” **62** Manang tyumubag si Jisus kanan, “Ya utaw na migdaru na gayed maglingi-lingi', makasuway ya agi na daru nan. Maynan uman ya utaw na wala' katibulluk ya kanan anenganeng adti pagdalug kanak. Dili' sakanan umba' maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.

10 Pagkatigkas na kadég yeiy, nyamalli' pa uman si Jisus sa kapituwan tag duwa ya utaw. Aw pigsugu' nan silan na tag duwaduwa pada muna kanan adti manga lunsud aw kadég na manga banwa na un nan kadtuwán. **2** Aw sa wala' pa silan indeg, miglong sakanan kanilan, “Dakula' to-o ya aniyenen, manang tabay ya mag-aniyay. Yanagaw panawagtawag kamu adti Tyumanem na yan ya tagtun sa palangad aniyenen na magpadala sakanan sa manga mag-aniyay.” **3** Na, panaw kamu. Manang pakanyegi ya un ku kamayu paglongun: Padala ta kamu adti manga utaw na mangkalatay ya bet. Kasiling kamu saba na manga nati na karniro na nyadtu ni manga malyaw na idu' na to-o mangkabulut. **4** Dili' kamu magdala sa pu-ut, aw kabil, aw sandal. Dili' kamu magteneng dun ni dalan na un mangumusta sa utaw, pada dili' kamu masalang. **5**

Pangkay kanyan balay ya datengan mayu, maynini ya una mayu paglongun kanilan: 'Atagan na Tyumanem na kalinaw ya kadég na asini balay ini.' **6** Aw kun kaliman nilan dumawat sa kalinaw na piglong mayu, atagan saba silan na Tyumanem na kalinaw. Manang kun dili' silan dumawat, dili' uman silan atagan. **7** Aw kun mamasa silan kamayu, dun da kamu pag-eya' aw dili' kamu mag-alin-alin. Sumambuk kamu kanilan kuman aw minem. Aw pangkay unu ya pakan aw pa-inem nilan kamayu, dawata mayu kay ya utaw na migtalabahu umba' saba sakanan tandanan. **8** Kun dumateng kamu adti sambuk na lunsud aw dawaten kamu nilan, pangkay unu ya pakan nilan kamayu, kana mayu. **9** Pangguli-a mayu ya magkedel na manga utaw dun ni lunsud aw paglonga mayu silan, 'Malapit da adti kamayu ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan.' **10** Manang pangkay kinunu kamu dateng adti sambuk na lunsud aw dili' kamu nilan dawaten, na, kadtu kamu baling ni manga dalan adti lunsud yan aw paglonga mayu silan, **11** 'Pangkay ya alikabuk na lunsud mayu na dyumeket asini siki nami, un nami taptapen na yan ya pangilala na ukuman kamu na Tyumanem. Manang anenganenga mayu ya ini: Malapit da ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan.'"**12** Aw miglong pa uman si Jisus kanilan, "Paglongun ta kamu, dun ni allaw na pag-ukum na Tyumanem kagaya, to-o pa mabegat ya pa-emel-emel nan sa manga lunsud na dili' dumawat kamayu kay sa pagpa-emel-emel nan sa manga utaw adti Sodomal!" **13** Aw miglong pa uman si Jisus, "Kadég mayu na taga lunsud na Korazin aw Bétsayda, malatay ya un

mayu datengan! Kay kyinita' da mayu ya manga milagru na pig-imo' ku, manang tabay kamayu ya migselsel. Kun pig-imo' pa ku yeiy adti manga lunsud na Tiro aw Sidon, madugay da galu silan magselsel aw mangawak sa kalapeng aw magsabug sa abu adti ulu nilan na yan ya pangilala sa kanilan pagselsel. **14** Dun ni allaw na pag-ukum, to-o pa mabegat ya pa-emel-emel na Tyumanem adti manga lunsud na Korazin aw Bétsayda kay sa Tiro aw Sidon. **15** “Aw kamu na nyeya' dun ni Kapirna-um, unu, iman mayu aw ya pagkadengganen mayu dyumateng adti tas na langit? Manang dalaen kamu baling adti banwa na Kaludukan.” (Hadēs 986) **16** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti manga umagakan nan, “Ya magpakanyeg kamayu, kasiling na aku ya pigpakanyegan nilan. Aw ya kumele kamayu, kasiling na aku ya pigkelean nilan. Aw ya kyumele kanak, kyumele uman sa migpadala kanak.” **17** Na, lyumiku' da ya kapituwan tag duwa ya pigsugu' ni Jisus, aw to-o silan migleya. Aw miglong silan, “Kay Magpalna-uway, pangkay ya manga busaw pigkaagadan kami nilan dun ni pag-alilin nami magi sa kanmu ngalan!” **18** Aw miglong si Jisus kanilan, “Kyinita' ku saba si Satanas na bigla' nyolug lekat adti langit kasiling na kilat. **19** Na, pakanyegi ya un ku kamayu paglongun: Pig-atagan ku kamu sa katundanan pada degen ya katulus ni Satanas, aw pangkay kun makagina' kamu sa manga ulud aw manga sangalan, dili' kamu ma-unu. **20** Manang dili' mayu pagleyaan na pigkaagadan kamu na manga busaw, yan baling ya pagleyaan mayu na nyasulat da ya kamayu manga ngalan adti tas na langit.” **21** Na, idtu na udas yan,

to-o migleya si Jisus sa manga pigpan-imo' na Ispiritu Santo, aw nyanawagtawag sakanan, law nan, “Kay Ma', ikaw ya tagtun sa kadég na awun ni tas na langit aw asini kadakula' na banwa. Pigpasalamatan ta kaw kay pigtagu' mu ya kanmu palpa lekat adti manga utaw na matas kunu ya katadeng manang pigbukasan mu baling adti manga utaw na tagbi' ya katadeng kasiling na tagbi' na ise'. Yei saba kay Ma' ya kanmu pagkaliman.” **22** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti manga umagakan nan, “Pigtumbay da na Ama adi kanak ya kadég. Aw ya kanaken Ama, yan olo' ya nyaka-edē' kanak. Aw aku olo' ya nyaka-edē' kanan, aw pangkay singalan uman na tumbay ku na maka-edē' sa Ama.” **23** Aw nyatubang si Jisus adti manga umagakan nan, aw miglong kanilan, “Madyaw ya kamayu kay kyinita' da mayu ya pigpan-imo' ku! **24** Paglongun ta kamu na awun madég na manga propita na Tyumanem aw manga hari' asini muna na kaliman nilan galu kita-en ya kyinita' da mayu, aw kaliman nilan galu dengegen ya dyengeg da mayu, manang wala' nilan kita-a aw wala' nilan dengega.” **25** Na, ya sambuk na magpalna-uway sa Uldin, kaliman nan tanda-en si Jisus magi sa usip. Yanagaw nyindeg sakanan aw miglong, “Kay Magpalna-uway, unu ya ka-ilangan ku imo-un pada matagtun ku ya ginawa na wala' ya katigkasan?” (*aiōnios g166*) **26** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Unu ya awun ni Uldin na pigpasulat na Tyumanem? Unu ya kyalabetan mu lekat adti pigbasa mu?” **27** Aw tyumubag ya magpalna-uway, “Yan ya nyakasulat dun ni Uldin na ‘Ginawaan mu ya kanmu Tyumanem sa kadakula' na pagka-utawun mu, aw

sa kadakula' na ginawa mu, aw sa kadakula' na kabagseg mu, aw sa kadakula' na anenganeng mu', aw 'Ginawayi ya eped mu na utaw kasiling na pagginawa mu sa kanmu pagka-utawun.'" 28 Aw miglong si Jisus kanan, "Matinaw saba ya tubag mu. Kun imo-un mu yeiy, matagtun mu ya ginawa na wala' ya katigkasan." 29 Manang dili' malim ya magpalna-uway na mamulamula sakanan, yanagaw pig-usip pa nan uman si Jisus, "Singalan ya eped ku na un ku ginawaan?" 30 Aw tyumubag si Jisus magi sa pundingan, "Awun sambuk na utaw na Judiye na tyumubang lekat adti Jérusalim na migpasinan adti Jériko. Talana nan nyanaw, byanganan sakanan na manga mangkatakaw. Pigpalluwasan nilan sa kadékgadég aw pyangamang nilan ya manga pametang nan. Aw tigkas yan, pigbadasan nilan pyamunalan aw pig-ayawan nilan na dakman tag sambuk ya ginawa. 31 Yan uman na udas, nyaka-agi dun ya sambuk na magdadugsu-ay na lekat adti Témple na Tyumanem. Sa pagkita' nan sa utaw na nyakakulang adti ligad na dalan, pig-aliwes nan baling aw nyagi adti sangkilid na dalan. 32 Maynan uman ya sambuk na buwadbuwad ni Libi na magtabang sa imo-unun adti Témple. Sa pagkita' nan sa utaw na nyakakulang dun ni ligad na dalan, pig-aliwes nan uman. 33 Manang awun uman sambuk na utaw na Samariyanen na nyaka-agi dun ni dalan. Aw sa pagkita' nan sa utaw na nyakakulang, to-o sakanan nyallat. 34 Yanagaw, pigdulud nan ya utaw aw pigbulung nan. Pig-asagan nan na bino aw lana ya manga pali' aw dayaw nan bedbedi. Tigkas yan, syagupu nan aw pigpasakay adti kanan asnu aw pigdala nan adti balay na

bantukanan aw to-o nan pigdiyagaan. **35** Pagkasalut da na allaw, pig-atagan nan ya tagtun sa balay na duwangka dinariyo ya kuwalta aw law nan, 'Dayaw kanak diyagayi ya utaw ini. Aw kun dili' pa maka-umba' ya pigbayad ku kanmu, sa pagliku' ku asini dugangan da ku.'" **36** Pagkatigkas ni Jisus maglong sa pundinganan, pig-usip nan ya magpalna-uway sa Uldin, "Na, dun ni kanmu anenganeng, sa tulu silan, ayin kanilan ya tengteng gyuminawa sa utaw na byanganan dun ni dalan?" **37** Aw tyumubag ya magpalna-uway, "Ya idtu na nyallat kanan." Aw miglong si Jisus, "Yanagaw, imo-a uman ya maynan." **38** Migpadeleg si Jisus nyanaw aw ya kanan manga umagakan aw dyumateng silan adti sambuk na baranggay. Awun sambuk na kaubayan na nyamasa kan Jisus adti balay nan, aw ya ngalan nan si Marta. **39** Na, si Marta awun kaylug nan na si Maria. Aw si Maria, nyingkud sakanan malapit adti sayid ni Jisus aw to-o migpakanyeg sa palna-u nan. **40** Manang si Marta, nyasagunut to-o ya kanan anenganeng asuntu sa kadég na imo-unun nan sa pagsanggila' kanilan. Yanagaw dyumulud si Marta adti kan Jisus aw miglong, "Kay Magpalna-uway, unu, pabaya-an da mu gayed si Maria na dili' aku nan tabangan sa manga imo-unun ku?" **41** Manang tyumubag si Jisus kanan, "Kay Marta, tay sa kadég na pig-anenganeng mu! **42** Sambuk da saba olo' ya awun tengteng ma-untung aw yan ya pigpamalli' ni Maria. Aw dili' saba makamang lekat adti kanan."

11 Na, sambuk na allaw yan, pagkatigkas da ni Jisus manawagtawag, miglong kanan ya sambuk

na umagakan nan, “Kay Magpalna-uway, si Juan na Magbautismuway pigpalna-uan nan ya manga umagakan nan sa pagpanawagtawag. Palna-uw kami uman sa pagpanawagtawag adti Tyumanem.” ² Yanagaw miglong si Jisus kanilan, “Sa kamayu pagpanawagtawag, maynini ya paglongun mayu: ‘Kay Ama, pagbasaan na kadég na utaw ya kanmu ngalan. Migsekat kami na dumateng adi kanami ya Kasakupan na Pighari-an mu. ³ Sambata beg ya kanami pagkan adun na allaw yeiy. ⁴ Aw lanasa ya manga sala' nami, kay pigpasinsiyaan nami uman ya kadég na nyakasala' kanami, aw dili' mu kami pagpabaya-an adti pagtanda' na dili' nami mabatug degen.’” ⁵ Aw miglong pa uman si Jisus adti kanilan, “Alimbawa' kun awun sambuk kamayu na madtu ni balay na ubaybay nan na magtenga' da ya gabi aw magtatawag na maglong, ‘We.... Lew, pabelesa aku beg na tulullapid ya mabakla' na pan, ⁶ kay awun ubaybay ku na bagu dyumateng lekat adti mawat aw wala' ya un ku pakan kanan!’ ⁷ Aw tumubag sakanan lekat adti seled na balay, ‘Ya-i la aku paglinggala. Pigbalagsangan da ku ya tatakep aw kyumulang da ya kanak mangayse' asini tampid ku, yanagaw dili' da aku maka-atag kanmu sa pangkay unu.’ ⁸ “Paglongun ta kamu: Pangkay dili' sakanan malim magbangun aw matag adti ubaybay nan, manang asuntu na wala' kamulamula gyumelgel migsekat ya utaw yan, magbangun da sakanan aw matag sa pigsekat nan. ⁹ “Yanagaw paglongun ta kamu: Pagsekat kamu adti Tyumanem, aw atagan kamu nan. Tibagsegi mayu ya pagpaninaw, aw pakita' nan kamayu. Pagtatawag kamu

adti kanan, aw uwangan kamu nan. **10** Kay ya kadég na magsekat adti kanan, un nan saba atagan. Aw ya kadég na maninaw, awun saba kita-en nilan. Aw ya kadég na magtatawag adti kanan, un nan saba silan uwangan. **11** Alimbawa', kamu na manga ama, kun magsekat ya ise' mayu sa isda', unu, atagan mayu baling na ulud? Dili' saba! **12** Aw kun magsekat silan sa ise' na manuk, atagan ka' mayu baling na sangalan? Dili' saba! **13** Yanagaw, pangkay makasasala' kamu, manang kya-edean mayu kun unu ya madyaw atag adti kamayu mangayse'. Na, to-o pa dun ya Ama mayu na adti tas na langit. Atag nan saba ya kanan Ispiritu adti kadég na magsekat kanan.”

14 Na, sambuk na allaw, mig-alilin si Jisus sa busaw na syumeled adti utaw na nyakapa-umu kanan. Sa abus da ni Jisus alilini ya busaw, nyakapaglong da ya utaw yan. Aw to-o nya-enneng-enneng ya kadég na utaw. **15** Manang awun eped kanilan na miglong, “Ya kanan pag-alilin sa manga busaw, magi saba sa katulus ni Bilsibul na pangulu na manga busaw.” **16** Aw awun uman eped kanilan na kaliman nilan tanda-en si Jisus. Yanagaw migsekat silan kanan sa pangilala na magmatinaw kun yan ya Pigpadala na Tyumanem. **17** Manang kya-edean ni Jisus ya adti anenganeng nilan aw yanagaw piglongan nan silan, “Ya kasakupan na nyatenga-tenga', dili' yan magpadeleg na madugay. Aw maynan uman ya ka-epedanan dun ni balay na awun pagkatenga-tenga'. **18** Aw kun si Satanas ya mig-alilin sa manga sakup nan, na, kasiling na pigtanam nan ya kanan pagka-utawun, aw dun da baling sakanan dega. Miglong kamu na pig-alilinan ku ya manga busaw

magi sa katulus ni Bilsibul na pangulu nilan. Manang kun maynan, kasiling na pigtanam nan ya kanan pagka-utawun. **19** Aw kun kan Bilsibul katulus ya kanak pag-alilin sa manga busaw, na, usipen ta kamu: Ya kamayu uman manga sakup na mag-alilin sa manga busaw, ayin ka' lekat ya katulus na pig-atag kanilan? Silan saba ya magmatinaw na galu' ya piglong mayu! **20** Manang kun magi sa katulus na Tyumanem ya pag-alilin ku sa manga busaw, na, dun da mayu ka-edde-i na asini la ni kamayu ya Pigpadala na Tyumanem na un mag-imo' sa kasakupan nan.” **21** Yanagaw miglong pa uman si Jisus sa pundingan, “Kun ya utaw na mabagseg awun madég na kinis nan na migtunggu' sa palasyo nan, matingen ya kanan anenganeng kay dili' ma-agaw ya manga nyatagtun nan. **22** Manang kun sulungun ya kanan palasyo na utaw na to-o pa mabagseg kanan, degen saba ya tagtun, aw ma-agaw ya manga kinis na pigsaligan nan, aw tenga-tenga-en uman ya ka-unan na nya-agaw lekat adti kanan.” **23** Aw migpadeleg si Jisus miglong, “Ya utaw na wala' pagpasakup kanak, yan baling ya gayed migbalabag sa kanak manga imo-unun. Aw kun awun dili' tumabang maggagad sa manga utaw adi kanak, yan baling ya mig-ampang kanilan adti kanak kasakupan. **24** Na, kun awun busaw na lumuwa' adti utaw, maglegeblegeb yan adti kaligbinan na wala' ya tubig aw maninaw sa un nan ka-eya-an manang wala' ya kita-en nan dun. Yanagaw maglong adti anenganeng nan, ‘Lumiku' aku baling adti muna pig-eya-an ku.’ **25** Aw sa pagliku' nan, kita-en nan na malinis da ya kanan pig-indegan idtu muna, kasiling

na balay na dayaw da kyapamunasan aw nyatigpes. **26** Pagkatigkas yan mangay sakanan sa pitu ya eped nan na to-o pa baling malatay kanan. Aw sumeled silan adti utaw yan, aw dun da silan pag-eya'. Aw to-o pa malatay ya kabetangan na utaw yan kay sa idtu muna.”

27 Sa kenne' pa ni Jisus miglong, awun kaubayan dun ni katipun na miglong kanan sa mabageg na tingeg, law nan, “Madyaw saba ya kana kaubayan na migpakautaw kanmu aw migpasusu kanmu.” **28** Manang tyumubag si Jisus kanan, “To-o pa baling madyaw ya kana manga utaw na migpakanyeg sa tingeg na Tyumanem aw migtuman sa pigdengeg nilan.” **29** Sa to-o pa migkadég ya manga utaw na migkatipun, migpadeleg si Jisus miglong, “Tay sa kalatay na manga utaw adun na manga allaw yeiy. Migsekat silan sa pangilala, manang ya pangilala na un ku atag kanilan, yan olo' ya kasiling na nya-imo' kan Jonas.

30 Kay si Jonas asini muna nya-imo' sakanan pangilala adti manga utaw dun ni syudad na Ninibé, maynan uman ya Ise' na Utaw, ma-imo' uman sakanan pangilala adti manga utaw adun na manga allaw yeiy. **31** Aw dun ni allaw na pag-ukum, ya réyna na migdumala asini muna sa banwa na Syiba, selselen nan uman ya kadég mayu. Kay nyanaw sakanan lekat adti mawat na banwa pada magpakanyeg sa katadeng na hari' na si Solomon. Manang paglongun ta kamu na asini la ni tampid mayu ya to-o pa matas kan Solomon, manang wala' mayu baling sakanan pakanyegi.

32 Pagdateng na allaw na pag-ukum, ya manga utaw dun ni syudad na Ninibé selselen nilan ya kadég mayu. Kay sa pagpakanyeg nilan sa pag-ubat-ubat ni Jonas, migselsel

silan sa kanilan manga sala'. Manang kamu, pangkay ini
 tampid mayu ya to-o pa matas kan Jonas, manang wala'
 mayu baling sakanan pangintu-uwi. **33** Aw miglong pa
 uman si Jisus kanilan, "Wala' ya utaw na magsulu' sa
 salengan pada sangkuban nan. Manang betang nan baling
 adti bantawanan pada ya kadég na sumeled adti balay
 ka-ilawan silan na kalalamdag. **34** Ya kanmu mata, yan
 ya kalalamdag na lawas mu. Yanagaw, kun madyaw ya
 pag-inunu mu, awun kalalamdag na maka-ilaw sa kanmu
 anenganeng. Manang kun masakiten ya kanmu mata, na,
 to-o dakula' ya kangitngit na awun ni kanmu. **35** Yanagaw
 magpakatadeng kaw pagaw iman mu aw kya-ilawan da ya
 anenganeng mu manang kenne' kadi' na kangitngit. **36**
 Kun ya anenganeng mu nyatmu' na kalalamdag aw wala'
 ya kangitngit dun, ka-ilawan saba ya kadakula' na pagka-
 utawun mu, kasiling na kya-ilawan kaw na saleng." **37**
 Pagkatigkas ni Jisus maglong, awun sambuk na Parisiyo
 na migpilit kanan na kuman adti balay nan. Yanagaw
 nyagad si Jisus kanan aw kyuman adti tampid nan. **38** Sa
 pagkan da nilan, nyabelengbeleng ya Parisiyo sa pagkita'
 nan kan Jisus kyuman na wala' una pag-unaw. **39** Yanagaw
 miglong si Jisus kanan, "Kamu na manga Parisiyo, pag-
 ugasan mayu ya luwa' na lawas na tabu' aw ya salad na
 palatu manang kenne' pa baling na kalipa' na adti seled!
 Migtallalingu kamu, kay yan ya gayed adti anenganeng
 mayu ya pagkamang sa pangkay unu na pagkaliman mayu
 aw nyatmu' ya anenganeng mayu na malatay. **40** Ayin
 pakabetang ya anenganeng mayu? Enda', Tyumanem
 saba ya mig-imo' sa lawas mayu, aw yan uman ya mig-

imo' sa adti seled na kamayu anenganeng? 41 Yanagaw unaa mayu linisi ya kamayu anenganeng pada kallatan mayu ya manga utaw na wala' ya pagkamangan. Aw kun yeiy ya imo-un mayu, na, dayaw kamu magkalinis. 42 “Kamu na manga Parisiyo, malatay ya un mayu datengan! Dayaw mayu pigdalug ya sugu' dun ni Uldin na atag adti Tyumanem ya kasampulu', pangkay ya mangkayantek na anagay na pigtanem mayu alag mayu pigkamangan. Manang pigpalipaslipasan mayu baling ya pag-usay na matulid aw ya pagginawa sa Tyumanem. Ka-ilangan saba mayu yeiy alag imo-un dala ya pag-atag sa kasampulu' adti Tyumanem. 43 “Kamu na manga Parisiyo, malatay ya un mayu datengan! Dun ni sinagoga kaliman mayu na mingkud adti ingkudanan na utaw na dengganen, aw pangkay adti manga palingki kaliman mayu uman basa'an na manga utaw. 44 “Malatay ya un mayu datengan, kay kasiling kamu na manga lebeng na wala' pangilalayi. Pigpanggina-an na manga utaw na wala' nilan ka-edede-i na awun kadi' lebeng. Aw maynan uman, iman na manga utaw aw matulid kamu manang wala' nilan ka-edede-i na malatay ya anenganeng mayu.” 45 Na, awun sambuk na magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu na miglong kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, dun ni manga piglong mu, pigsupla mu kami!” 46 Aw tyumubag si Jisus, “Kamu uman na manga magpalna-uway sa Uldin, malatay ya un mayu datengan! Kay gayed mayu pigdugangan ya manga sugu' na Tyumanem, aw piggelgel mayu ya manga utaw na dalugun nilan. Aw ya syampetan yan, to-o silan kyabegatan. Manang pigpabaya-an baling

mayu silan aw pangkay tagbi' wala' kamu tabang pada matuman nilan ya pigsugu' mayu. **47** Malatay ya un mayu datengan! Kay migpa-indeg kamu sa manenggeya na batu adti tas na manga lebeng na manga propita na pigpatay na tyugbulan mayu asini muna. **48** Aw magi dun ni pigpan-imo' mayu, kasiling na tyumande' kamu sa pagpatay na kamayu tyugbulan sa manga propita, aw kamu ya pigpa-imo' sa manga lebeng nilan. **49** Yanagaw yeiy ya du-an na dadan miglong ya Tyumanem magi sa katadeng nan, law nan, 'Padalaan ku silan na manga propita aw manga apostolés. Manang ya manga eped pamatayen nilan aw ya manga eped pamulayaman.' **50** Yanagaw kamu na manga utaw adun na allaw yeiy, pamel-melen uman na Tyumanem asuntu sa pagpatay na kamayu tyugbulan sa manga propita nan, lekat pa asini muna na pag-imo' nan sa kadakula' na banwa taman adun, **51** lekat pa kan Abel aw menda' adti pagpatay kan Zakariyas na ise' ni Barakiyas. Kay ya manga tyugbulan mayu, silan ya migpatay kan Zakariyas adti Témplo, dun ni tenga' na Balay na Tyumanem aw dugsu-anan. Paglongun ta kamu: Kamu na manga utaw adun na allaw ini, kamu saba ya pasala-en sa kadég na pig-imo' nilan idtu muna. **52** "Malatay ya un mayu datengan, kamu na manga magpalna-uway sa Uldin! Kay gayed mayu pigbalabagan ya agiyanan adti tengteng na pagka-ede' sa Tyumanem. Pangkay kamu dili' kamu malim sumeled. Aw pigbalabagan mayu uman ya manga eped na malim galu sumeled." **53** Sa pag-indeg da ni Jisus adti balay na Parisiyo, dun da pagpalekat ya malatay na ginawa kanan

na manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu aw manga Parisiyo. Aw gayed silan gyumelgel kanan magi sa madég na mangkalug na usip, **54** kay yan ya tud nilan na kalitagan si Jisus magi dun ni paglong nan.

12 Dun ni manga allaw yan, matag pilammalalan ya manga utaw na migpangkatipun na un magpakanyeg kan Jisus, aw gayed da silan mig-insek. Aw piglongan nan una ya kanan manga umagakan, law nan, “Magpakatadeng kamu sa patulinay na manga Parisiyo na yan ya kanilan pagtallalingu pagaw katapunan kamu nilan. **2** Kay wala' ya nyatagu' adun na dili' kagaya kabukasan, aw wala' ya pigtagu na utaw adti anenganeng nan na dili' ka-edean. **3** Yanagaw, pangkay unu ya piglong mayu dun ni mangitngit, dengegen da kagaya kun magkalalamdag da. Aw pangkay unu ya pigtumantuman mayu adti seled na tambì' na pigtakepan, ubat-ubat kagaya adti kadég na manga utaw.” **4** “Kamu na kanak manga ubaybay, paglongun ta kamu: Dili' kamu magkallek sa manga utaw na makamatay sa lawas mayu, kay olo' lawas ya mabatug nilan patayen, aw tigkas yan wala' da ya mabatug nilan na malatay dun ni kamayu. **5** Manang ubat ku kamayu kun singalan ya umba' mayu kallekan: Kalleki mayu ya Tyumanem kay mabatug nan saba patayen ya lawas na utaw aw awun uman katulus nan mag-agbel sa utaw adti atulun na dili' pagkapatayan. Yan saba ya paglongun ku kamayu na Tyumanem olo' ya umba' mayu kallekan. (Geenna g1067) **6** “Anenganenga mayu ya mangkayantek na langgam na maya. Kun bayadan na utaw ya lima ya maya, tagbi' to-o ya alaga' nilan, manang wala' ya pangkay

sambuk kanilan na pigkalingawan na Tyumanem. **7** Aw to-o pa kamu dun, pangkay ya manga lugay mayu kya-edean saba na Tyumanem kun pila ya kadég. Yanagaw dili' kamu magkallek kay to-o pa dakula' ya alaga' mayu kay sa madég na maya.” **8** “Aw paglongun ta kamu: Pangkay singalan ya maglong adti asdangan na manga utaw na umagakan ku sakanan, aku na Ise' na utaw maglong uman adti asdangan na manga anghil na Tyumanem na umagakan ku ya utaw yan. **9** Manang pangkay singalan ya magbalyaw kanak adti asdangan na manga utaw, balyaw ku uman sakanan adti asdangan na manga anghil na Tyumanem. **10** Aw pangkay singalan ya maglong sa malatay adti Ise' na Utaw, mabatug lanasen na Tyumanem ya sala' nan. Manang ya utaw na maglong sa malatay adti Ispiritu Santo, dili' saba lanasen ya sala' na utaw yan. **11** “Asuntu sa pagpangintu-u mayu kanak, awun manga utaw na maglimanda kamayu aw pa-agad kamu nilan adti mag-usayay dun ni sinagoga, aw adti asdangan na manga gubirnadador aw manga migdumala. Manang dili' magkakamang ya ginawa mayu kun unu ya un mayu tubag kanilan, **12** kay dun ni udas yan, ya Ispiritu Santo, yan ya magpalna-u kamayu kun unu ya madyaw mayu paglongun.” **13** Na, dun ni madég na manga utaw awun sambuk na miglong kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, paglonga kanak ya magulang ku na eseg na bagi-an aku nan sa ayawanan na ama nami.” **14** Manang tyumubag si Jisus kanan, “Kay Lew, singalan ka' ya nyatag kanake' sa katundanan sa pag-usay kamayu aw sa pagtenga' sa ayawanan yan?” **15** Tigkas yan, miglong pa si Jisus adti

madég na utaw, “Magpakatanaw kamu pagaw wala' ya katantanan mayu maninaw sa kuwalta aw ka-unan. Kay ya kadyaw na pag-eya' na utaw dili' saba lumekat adti kadég na nyatagtun nan.” **16** Aw miglong si Jisus adti kanilan sa pundinganan: “Awun sambuk na makabatug na to-o dakula' ya aniyenen adti pawa' nan. **17** Yanagaw miglong sakanan adti anenganeng nan, ‘Unu ya un ku imo-un adun? Wala' da ya pul na kabetangan sa aniyenen ku! **18** Madyaw pa baling na agba-en ku ya kanak manga dadan na pul aw mag-imo' aku sa to-o pa dakula'. Aw dun ku luduka ya kadakula' na kanak ani aw ya kadég na manga pametang ku. **19** Aw tigkas yan, maglong aku, “To-o la madég ya pigtagilan ku sa dumadateng na manga umay. Maglagdeng aku, aw to-o kuman aw minem, aw imo-un ku ya pangkay unu na kaliman ku imo-un!”” **20** Manang miglong ya Tyumanem kanan, ‘Ayin pakabetang ya anenganeng mu? Adun na gabi kamangen ku ya ginawa mu. Yanagaw singalan pa ya makatagtun sa kuwalta aw ka-unan na pigluduk mu?”” **21** Aw miglong pa si Jisus, “Maynan saba ya ma-imo' sa utaw na migluduk sa manga ka-unan aw kuwalta pada ka-untungan olo' ya kanan pagka-utawun manang pigpalipaslipasan nan baling ya pagkaliman na Tyumanem.” **22** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti manga umagakan nan, “Yanagaw paglongun ta kamu: Dili' magkakamang ya ginawa mayu sa kadég na kamayu kapelekan asini tas na lupa', kun unu ya un mayu makan aw unu ya un mayu sutun. **23** Kay ya pag-eya' na utaw asini tas na lupa', beke' olo' na makan aw beke' olo' na kadéggkadég. **24** Inunuwa mayu ya manga langgam.

Wala' silan pagtanem, aw wala' silan uman pag-ani. Wala' ya pul na un nilan pagludukan sa kanilan makan, manang pigpakan silan saba na Tyumanem. Aw asuntu na to-o pa dakula' ya alaga' mayu kay kanilan, yanagaw atagan kamu nan sa kadég na kamayu kapelekan! **25** Singalan ka' kamayu ya makasugpat sa ginawa mayu asini tas na lupa' magi sa pagkaypeng mayu? Wala' saba. **26** Na, kun dili' mayu mabatug ya maynan, ananga' magkakamang ya ginawa mayu sa manga kapelekan? **27** Inunuwa mayu ya pagtulin na manga sagbet na magpamulak adti magalet. Wala' silan pagtalabahu aw wala' uman silan pagté'. Manang paglongun ta kamu: Si Solomon, to-o dengganen ya pagkahari' nan asini muna aw syumut sakanan sa kadéggadég na to-o manenggeya, manang to-o pa dun manenggeya ya manga bulak yeiy. **28** Ya manga sagbet adti magalet mamulak adun aw pagkakunallow malanes aw tigkas yan sangaben. Aw pangkay tagbi' ya alaga' nilan, manang pigpakanenggeya to-o silan na Tyumanem. Aw to-o pa kamu dun kay atagan kamu nan saba sa un mayu sutun. Tay, sa katagbi' na pagpangintu-u mayu! **29** Yanagaw dili' gayed magkakamang ya ginawa mayu kun unu ya un mayu kanen aw inemen. **30** Ya kadég yeiy, gayed pigtibagsekan na matagtun na manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem. Manang kamu, wala' ya du-an na makamang ya ginawa mayu, kay kya-edean da saba na Ama mayu na awun ni tas na langit kun unu ya kamayu kapelekan. **31** Tibulluka mayu baling ya kamayu anenganeng adti kadég na awun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Kun maynan ya imo-un

mayu, sambaten nan ya kadég na kamayu kapelekan. **32**

“Ya kadég mayu na kanaken manga umagakan, pangkay tabay kamu manang dili' kamu magkallek, kay yan ya pagkaliman na Ama mayu na awun ni tas na langit na atag kamayu ya kadég na awun ni kanan kasakupan. **33**

Yanagaw galina mayu ya kamayu nyatagtun, tigkas yan, atagi mayu ya manga utaw na wala' ya pagkamangan. Kun imo-un mayu yeiy, dun da kamu pagluduk sa palangad ka-unan adti tas na langit, kasiling na mig-imo' kamu sa pu-ut na dili' mabuslut. Ya pigluduk mayu adti tas na langit dili' saba magkalat aw wala' ya makatakaw, aw wala' ya mannanap na makakan. **34** Kay kun ayin ya kanmu ka-unan, adtu uman ya kanmu anenganeng.

35 “Magpakatadeng kamu aw gayed mayu pasigaen ya kamayu manga salengan pada dili' kamu kabigla-an. **36**

Pagsiling kamu sa manga sugu-anen na gayed migtagad sa pag-uli' na amu nilan lekat adti kasal, pada sa pagdateng nan aw sa pagtawag nan, maksay nilan ka-uwangan ya tatakep. **37** Madyaw ya kana manga sugu-anen na nyakatagad sa pagliku' na amu nilan kay wala' silan pakatulug aw gayed silan mig-inap. Paglongun ta kamu na pa-ingkudun saba na amu ya kanan manga sugu-anen aw dayaw nan silan sanggila-en. **38** To-o madyaw ya kanilan kun datengan silan na kanilan amu na mig-inap pangkay kun magtenga' da ya gabi aw kun pakaallawunun da. **39**

“Anenganenga mayu yeiy: Kun kya-edean pa na tagtun sa balay ya udas na pagseled na matakaw, pakatanawan nan saba ya kanan balay pada dili' makaseled ya matakaw.

40 Yanagaw pagtagilan kamu kay pangkay unu udasa

lumiku' ya Ise' na Utaw na dili' mayu pag-imanmanen.”

41 Aw nyusip si Pédro, “Kay Magpalna-uway, singalan ya pig-ubat-ubatan mu sa pundinganan yeiy, kami olo' aw ya kadég na manga utaw?” 42 Tyumubag si Jisus kanan, “Ya sugu-anen na kasaligan aw to-o matadeng, yan ya taliguwan na amu nan sa manga eped nan na sugu-anen dun ni balay. Aw yan ya matag kanilan sa kakan na umba' sa allaw yan. 43 Madyaw ya kana sugu-anen yan kun sa pag-uli' na amu nan, kita-en na pigpakadyaw nan ya talabahu na pigtaligu kanan. 44 Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Ya sugu-anen yeiy un saba taliguwan na amu nan sa kadakula' na kanan nyatagtun. 45 Manang ya sugu-anen na dili' kasaligan, sa pagpanaw da na amu nan, mag-anenganeng sakanan, ‘Madugay pa muli' ya amu ku.’ Yanagaw palekaten nan ya pagpanlabet sa manga eped nan na sugu-anen na eseg aw manga bubay, aw gayed sakanan kuman aw minem menda' na malangulangu sakanan. 46 Manang dumateng ya kanan amu dun ni udas na wala' nan pag-imanmana, aw to-o saba sakanan pa-emel-emelen na amu nan. Aw pasambuk sakanan adti banwa na pagludukan sa manga utaw na dili' kasaligan. 47 “Na, ya sugu-anen yan, pangkay kya-edean nan ya pagkaliman na tagtun kanan manang wala' nan tumana aw wala' pagtagilan sa pagliku' nan, yanagaw to-o saba sakanan labeten. 48 Manang ya sugu-anen na wala' paka-edean sa pagkaliman na amu nan aw wala' uman paka-edean sa sala' na nya-imo' nan, pa-emel-emelen uman manang dili' to-o labeten. Na, ya utaw na pig-atagan sa madég, madég uman ya imanen adti kanan.

Aw ya utaw na pigtaliguwan sa madég na imo-unun, madég uman ya imanen adti kanan.” 49 Aw miglong pa uman si Jisus kanilan, “Nyadi aku asini tas na lupa' na un dumala sa atulun, aw kaliman ku na maksay da yeiy lumaga. 50 Manang sa dili' pa yeiy ma-imo', madég pa ya manga pagti-is na un ku ka-agiyen. Aw dili' matingen ya kanak anenganeng menda' na matuman ya kadég yeiy. 51 Dili' kamu mag-anenganeng na nyadi aku pada dumala sa kalinaw asini tas na lupa'. Ya pagkadi ku, yan baling ya du-an na matenga-tenga' ya manga utaw. 52 Lekat adun, kun awun lima ya mig-eya' adti sambuk na balay, dili' da magkasambuk ya anenganeng nilan. Ya tulu, mag-italis sa duwa, aw maynan uman ya duwa adti tulu. 53 Ya ama mag-italis silan ya kanan ise' na eseg asuntu kanak. Aw ya ina mag-italis silan uman ya kanan ise' na kaubayan. Aw ya ugangan nan na bubay mag-italis silan ya makeye' nan na kaubayan.” 54 Aw miglong pa uman si Jisus adti madég na manga utaw, “Sa pagkita' mayu sa lugaytem adti sallean, maglong kamu, ‘Mulan adun,’ aw mulan saba. 55 Aw kun tumambel ya samet lekat adti balabagan, maglong kamu uman, ‘Mapasu' adun,’ aw mapasu' saba. 56 Migtallalingu kamu! Matadeng kamu mag-ubad sa timpo manang ananga' wala' mayu kabatug ya pag-ubad sa kakawasan na manga nyangka-imo' adun na manga allaw yeiy? 57 “Aw ananga' malug adti kamayu ya pagbaya' kun unu ya madyaw imo-un? 58 Kun awun maglimanda kanmu, tibagsegi na maksay kamu magkakadyaway talana mayu dun ni dalan pasinan adti usayanan, pagaw padakep kaw baling na mag-usayay

aw dalaen kaw nan adti mag-ukumay, aw ya mag-ukumay
yan ya magbaya' na pakalabusu kaw nan. **59** Paglongun
ta kamu: Dili' kaw paluwa-en lekat adti kalabusuwanan
menda' na dili' mu kabayadan ya kadakula' na beles mu.”

13 Na, talana ni Jisus migpalna-u sa madég na utaw,
awun manga dyumateng dun aw pig-ubatan nilan si Jisus
sa nya-imo' sa manga taga Galilya na pigpapatay ni Pilato
talana nilan migdugsu' sa manga ayep adti Tyumanem. **2**
Aw nyusip si Jisus kanilan, “Unu, mig-anenganeng kamu
na yan ya du-an na malatay ya kyagamakan nilan kay
to-o pa silan makasasala' kay sa manga eped na taga
Galilya? **3** Beke' saba! Manang paglongun ta kamu: Kun
dili' mayu selselan ya kamayu manga sala', mabus kamu
uman mangkamatay. **4** Na, unu ya anenganeng mayu
sa sampulu' tag walu ya utaw na nyangkamatay asuntu
na kyagettanan silan na torrè na Siloam? Pagaw mig-
anenganeng kamu uman na to-o pa dakula' ya kanilan
manga sala' kay sa kadég na manga eped na nyeya' dun
ni seled na Jérusalim? **5** Dili' saba! Manang paglongun
ta kamu: Maynan uman ya datengan mayu kun dili'
kamu magselsel sa kamayu manga sala'.” **6** Tigkas yan,
miglong si Jisus kanilan sa pundinganan, “Awun sambuk
na utaw na nyakatanem da sa kawuy na igira dun ni
kanan parasan. Pagdateng da na bulan na mamunga la,
pigkadtuan nan ya kawuy na igira na un nan tanawun.
Manang wala' ya kyinita' nan na bunga. **7** Yanagaw
piglongan nan ya utaw na pigtaliguwan nan migtalabahu
dun ni kanan parasan, ‘Seled da na tulungkaumay ya
pagliku-liku' ku asini migtanaw kun nyamunga la igira

ini, manang wala' ya kyinita' ku na bunga. Madyaw pa baling utudun da yeiy kay migsapadsapad olo' sa taba' na lupa'.’ **8** Manang tyumubag ya utaw na pigtaluguwan nan, ‘Kay Sir, pabaya-i pa adun na umay ini. Un pa ku palibedan na kutkut ya punu-an nan aw dayaw abunuwi. **9** Aw kun munga salut na umay, madyaw yan, manang kun dili', na, pa-utudan da.’” **10** Sambuk na Allaw na Paglagdeng, migpalna-u si Jisus adti sinagoga. **11** Aw awun kaubayan dun na nyasakung asuntu na pigpamulayaman na busaw seled da sampulu' tag walu ya umay aw dili' nan mabatug tuliden ya lawas nan. **12** Sa pagkita' ni Jisus kanan, pigtawag nan ya kaubayan aw piglongan nan, “Kaguli-an da kaw.” **13** Aw pigpandangan ni Jisus na kanan palad ya ulu na kaubayan, aw dayaw nyatulid ya lawas nan aw to-o nan pigdeyen ya Tyumanem. **14** Manang nyadaman ya pagsaligan sa sinagoga, asuntu na migguli' si Jisus sa utaw dun ni Allaw na Paglagdeng. Yanagaw miglong ya pagsaligan adti manga utaw, “Seled na sangka simana, awun enemengallaw na pagtalabahu tadun. Aw yan galu ya manga allaw na pagkadi mayu kun malim kamu kaguli-an, manang dili' galu Allaw na Paglagdeng!” **15** Manang tyumubag si Jisus kanan, “Migtallalingu kamu! Enda', ya kamayu baka aw asnu, pigtumbay mayu saba na alinen aw pigguyud adti pa-inemanan pangkay Allaw na Paglagdeng. **16** Kun maynan ya pig-imo' mayu sa kamayu manga ayep, na, ananga' wala' mayu tumbayan na paluwa-en ya kaubayan ini sa pagti-is nan pangkay Allaw na Paglagdeng? Buwadbuwad saba sakanan ni Abraham, manang kasiling na pig-eketan

sakanan ni Satanas seled na sampulu' tag walu ya umay.”

17 Sa paglong ni Jisus seiy, nyamulamula ya manga mig-ampang kanan kay kyatinawan silan. Aw migleya ya kadég na manga utaw sa manga pigpan-imo' nan na to-o madyaw. 18 Yanagaw miglong si Jisus, “Unu ya un tadun kapa-unawaan sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem? Aw unu ya madyaw na pundinganan seiy? 19 Ya kasakupan na Tyumanem kasiling na sambuk na bini' na mustardo na pigtanem na utaw dun ni tanemanan nan. Tyumulin aw migkatas kasiling na kawuy, aw pigpugadan na manga langgam ya manga sanga nan.” 20 Aw miglong pa si Jisus, “Unu pa uman ya un tadun kapa-unawaan sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem? 21 Ya kasakupan nan kasiling na tagbi' na patulinay na pigdali' na kaubayan adti dakula' na harina, aw pigtagadan nan na tumulin ya kadakula' na harina na pigmasa nan.” 22 Aw sa migpasinan si Jisus adti Jérusalim, migpalna-u sakanan adti manga lunsud aw manga baranggay na kya-agiyen nan. 23 Aw nyusip kan Jisus ya sambuk na utaw, “Kay Magpalna-uway, unu, tabay ka' olo' ya manga utaw na paluwa-en na Tyumanem?” Aw miglong si Jisus kanilan, 24 “Tibagsegi mayu ya pagseled magi sa suwangan na mapeyet na yan ya pasinan adti ginawa na wala' ya katigkasan talana awun pa selat. Madég galu ya malim sumeled manang dili' da makaseled. 25 Kay paglongun ta kamu: Kun takepen da na tagtun ya tatakep, madég kamayu ya mindeg adti luwa' aw magtatawag na maglong, ‘Kay Sir! Uwangi beg kami!’ Manang tumubag sakanan kamayu,

‘Wala' ta kamu kilalāa.’ **26** Pagkatigkas yan, magpalekat kamu maglong, ‘Kay Sir, kami saba ya kyuman aw nyinem dun ni tampid mu. Aw migpalna-u kaw adti banwa nami.’ **27** Manang tumubag sakanan, ‘Wala' ta kamu saba kilalāa. Aw wala' ku uman ka-ede-i kun ayin kamu lekat. Pagpakawat kamu kanak, kadég mayu na gayed mig-imo' sa malatay!’ **28** Aw kita-en mayu si Abraham aw si Isaak aw si Jakub, aw ya kadég na manga propita dun ni seled na Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Aw to-o kamu magpansisugaw, aw magsipanguliteb ya untu mayu asuntu na wala' kamu paseleda. **29** Aw awun madég na manga Héntil na lekat adti silatan aw adti sallean aw adti balabagan, aw mingkud silan adti dakula' na katipun dun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **30** Pakanyegi mayu: Awun manga utaw na nyakamoli adun manang maka-una silan kagaya. Aw awun uman manga nyaka-una adun manang makamoli silan kagaya.” **31** Na, dun ni udas yan, awun manga Parisiyo na dyumulud kan Jisus aw miglong kanan, “Kaksay kaw palaguy kay kaliman ni Hérodés Antipas na patayen kaw.” **32** Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Kadtuwi mayu ya utaw yan na gayed maggaway aw magpakalat sa manga utaw. Paglonga mayu sakanan na padelegen ku ya pag-alilin sa manga busaw aw ya pagpangguli' sa manga kyedelan adun na allaw yeiy taman kunallaw. Aw sa katlu na allaw, matigkas ku ya kanak imo-unun. **33** Manang kailangan ku padelegen ya kanak panaw adun aw kunallaw, aw sangkallaw. Kay dili' umba' patayen ya propita na Tyumanem adti eped na banwa, manang dun olo' ni

Jérusalim.” **34** Aw migkalat ya ginawa ni Jisus asuntu sa manga nya-imo' dun ni Jérusalim. Yanagaw miglong sakanan, “Kamu na taga Jérusalim, pigpatay mayu ya manga propita na Tyumanem, aw pigpamintu mayu na batu ya manga pigsugu' nan adti kamayu. Malikit da aku galu magtameng kamayu kasiling na minsa' na migtatawag sa manga unsuy nan na un nan tipunun adti dalem na manga panid nan, manang wala' kamu kalim! **35** Na, un da kamu na Tyumanem pabaya-an. Aw paglongun ta kamu: Dili' da aku mayu kita-en menda' na dumateng ya allaw na maglong kamu, ‘Ini la ya Pigpadala na Tyumanem dun ni kanan ngalan, aw umba' sakanan deyen!’”

14 Na, sambuk na Allaw na Paglagdeng, pigpilit si Jisus na kuman adti balay na sambuk na magdumalaay sa manga Parisiyo. Aw sa talana nilan kyuman, to-o nilan pyakatanawan si Jisus kun unu ya un nan imo-un. **2** Aw dun ni kanilan ya sambuk na utaw na nyangkabaga' ya kadakula' na lawas nan. **3** Aw nyusip si Jisus sa manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyo, “Unu, pigtumbay na Uldin tadun ya pagguli' sa utaw dun ni Allaw na Paglagdeng?” **4** Manang wala' silan tubag. Yanagaw pig-awidan ni Jisus ya utaw aw dayaw nan guli-a, aw pigpapanaw nan. **5** Aw miglong si Jisus kanilan, “Kun awun ise' mayu aw pangkay baka na nyolug adti malalem na gawang na pagludukan sa tubig, unu ya imo-un mayu? Maksay mayu saba kamangen pangkay Allaw na Paglagdeng.” **6** Manang wala' silan pakatubag sa usip nan. **7** Na, kyinita' ni Jisus ya manga pyampamilit

dun ni balay na Parisiyo na nyamalli' silan sa ingkudanan na dengganen na un nilan ingkudan. Yanagaw pigpalnauwan nan silan, law nan, **8** “Kun piliten kaw dun ni pista na kasal, dili' kaw maksay mag-ingkud adti pagpa-ingkudan sa manga dengganen pagaw awun utaw na dumateng na pigpilit uman na matas pa ya dengeg nan kanmu. **9** Aw ya utaw na nyamilit kamayu maglong baling kanmu, ‘Dili' pa kaw dun. Kay ya ingkudanan yeiy pigtagilan da sa utaw ini.’ Yanagaw mamulamula kaw baling aw adtu la kaw sa kanmu ingkud ni ligad. **10** Manang kun piliten kaw, pamalli-a ya pag-ingkudan na manga utaw na dili' dengganen. Yanagaw kun dumateng ya nyamilit aw maglong kanmu, ‘Na, kay Lew, adi kaw ingkud ni pagpa-ingkudan sa manga dengganen,’ magi dun saya' kaw adti asdangan na kadég na pigpamilit. **11** Kay pangkay singalan ya magpatastas, un saba sakanan padalemen. Aw ya utaw na magpadalem, un sakanan patasen. **12** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti utaw na nyamilit kanan, “Kun mag-imo' kaw sa dakula' na kakan, dili' mu pagpamiliten ya manga ubaybay mu aw manga kaylug mu aw manga kadégan mu aw manga sumbalay mu na mayaman. Kay kun piliten mu silan, kasoli-an kaw nilan uman kagaya. **13** Manang kun mag-imo' kaw sa dakula' na kakan, yan baling ya madyaw mu pamiliten ya manga utaw na wala' ya pagkamangan, aw ya manga kimay, aw ya manga kapig, aw manga buta. **14** Aw madyaw ya kanmu, kay dili' silan makasoli' kanmu. Ya Tyumanem, yan saba ya magsoli' kanmu dun ni allaw na panmatawun nan ya manga utaw na dyumalug sa pagkaliman nan.” **15**

Aw ya sambuk na utaw na kyuman dun ni sayid ni Jisus nyakadengeg sa piglong nan, aw miglong adti kanan, “Madyaw ya kana utaw na kuman dun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” **16** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti kanan sa pundinganan: “Awun utaw na mig-imo' sa dakula' na pista, aw madég to-o ya pyamilit nan. **17** Aw pagdateng da na allaw na pista, pigsugu' nan ya kanan sugu-anen na tawagen da ya manga pigpamilit nan, ‘Kadi la kamu, kay nyatagilan da ya kadég!’ **18** Manang ya tagsambuksambuk kanilan miglong na dili' silan makakadtu. Ya sambuk miglong, ‘Bagu aku nyakabayad sa lupa' aw ka-ilangan na tanawun ku. Yanagaw pasinsiyayi aku.’ **19** Aw miglong uman ya sambuk, ‘Bagu aku nyakabayad sa sampulu' ya baka aw tanawun ku silan kun madyaw silan magdaru. Yanagaw pasinsiyayi aku.’ **20** Aw miglong pa uman ya sambuk, ‘Bagu pa aku nyangugnan aw yanagaw dili' aku makakadtu.’ **21** “Yanagaw nyuli' ya sugu-anen adti kanan amu aw pigdandan nan ya kadég. Pagpakadengeg na amu nan, to-o sakanan nyadaman, aw miglong adti sugu-anen nan, ‘Kaksay kaw kadtu ni manga dalan aw manga agiyanan na syudad. Aw pa-agadan adi ya manga tagitu' na utaw aw ya manga kimay, aw ya manga buta, aw ya manga kapig.’ **22** “Wala' kadugay, nyuli' ya sugu-anen aw miglong, ‘Kay Sir, nyatuman da ya kadég na pigsugu' mu kanak, manang wala' pa katmu' ya katipunanan.’ **23** Yanagaw miglong pa uman ya amu adti kanan, ‘Kadtuwi ya manga balay na adti luwa' na syudad aw manga dalan na pasinan adti buntud, aw paglonga ya taman na kita-en mu na madi

silan pada matmu' nilan ya kanak balay. **24** Paglongun ta kamu: Wala' ya pangkay sambuk na utaw na muna ku pigpamilit na makakan sa pigtagilan ku.” **25** Talana ni Jisus migpadeleg nyanaw pasinan adti Jérusalim, madég to-o ya utaw na nyagad kanan. Aw nyatubang sakanan aw miglong kanilan, **26** “Kun awun sambuk kamayu na malim dumalug kanak, manang to-o pa nan pigginawaan ya kanan ama aw ina, aw kaubayan aw manga mangayse' nan, aw kanan manga inulug aw bubay, aw pangkay ya kanan pagka-utawun, aw kun tagbi' ya pagginawa nan kanak, dili' sakanan umba' ma-imo' kanak umagakan. **27** Pangkay singalan ya dili' magpisan sa kanan krus aw dumalug kanak, dili' sakanan umba' ma-imo' kanak umagakan. **28** Kun awun adti kamayu na malim magtulluk sa dakula' na balay, sa dili' pa nan tulluk ya balay, una nan anenganengen kun sangunu ya magastu aw kun maka-umba' ya kuwalta nan sa pagpa-imo' menda' na matigkas. **29** Kay kun dili' nan yeiy una anenganengen, pagaw mapatal olo' aw mabus ya kuwalta nan aw dili' matigkas. Yanagaw ikelan baling sakanan na manga utaw na kumita', **30** aw maglong silan, ‘Ya utaw yeiy kalama-lama' da migpa-imo' sa balay manang dili' nan mabatug tigkasen.’ **31** “Aw kasiling uman sakanan na hari' na awun sampulu' ka malalan ya sundalu na un tumanam adti sambuk na hari'. Patawag nan una ya kanan manga hénérál aw magsekat sa palna-u kun mabatug degen na sampulu' ka malalan na kanan sundalu ya hari na awun kaluwaan ka malalan ya sundalu. **32** Kun adti kanan anenganeng dili' nan mabatug degen ya manga po-on

nan, madyaw pa baling na sumugu' sakanan sa manga pigsaligan nan adti kanan po-on pada magpakang silan na dili' da magtanam. **33** Maynan uman, kun singalan kamayu ya dumalug kanak, unaen nan anenganengen kun mabatug nan ayawan ya kadakula' na pigginawaan nan asini tas na lupa'. Kay kun dili' nan mabatug, dili' sakanan umba' ma-imo' kanak umagakan.” **34** Aw miglong pa uman si Jisus sa pundinganan, law nan, “Madyaw ya asin, manang kun kalagakan sa nanam, dili' da makaliku' ya kaasin nan. **35** Wala' da ya ma-untung, pangkay sagel pa adti malalipa' na ayep pada imo-un abunu. Yeiy ya du-an na salabel da. Magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya pigdengeg mayu.”

15 Na, ya manga mangangublaay sa buwis aw ya manga makasasala' alag silan migpalapit kan Jisus kay kaliman nilan pakanyegan ya palna-u nan. **2** Aw migpanggumudgumud ya manga Parisiyo aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyo, law nilan, “Ya utaw ini, dyumawat sa manga makasasala' aw syumalu kanilan kyuman.” **3** Yanagaw pig-ubatan silan ni Jisus sa pundinganan: **4** “Kun awun utaw dun ni kamayu na tyumagtun sa sanggatus ya karniro, aw nyalagak ya sambuk kanilan, unu ya un nan imo-un? Enda', ayawan pa nan saba ya kasiyaman tag siyam dun ni panabtabanan aw paninawun nan ya sambuk na nyalagak menda' na kita-en nan. **5** Aw sa pagkita' da nan, to-o sakanan magleya aw pisanen nan ya karniro. **6** Aw sa pagdateng nan adti balay, tawagen nan ya kanan manga ubaybay aw manga sumbalay, aw maglong kanilan, ‘Magleya kitadun

kay pigkita' da ku ya kanak karniro na nyalagak.' 7 Aw maynan uman, dakula' pa saba ya pagleya na adti tas na langit asuntu sa sambuk na makasasala' na magselsel, kay sa kasiyaman tag siyam ya utaw na iman nilan aw matulid ya kanilan anenganeng aw dili' nilan ka-ilangan magselsel.” 8 “Aw kun ya sambuk uman na kaubayan awun sampulu' ya drakma na kuwalta nan, aw kyalagakan sa sambuk, na, unu ya imo-un nan? Sulu-an nan saba ya kanan salengan aw pamunasan nan ya kanan balay. Aw to-o nan paninawun menda' na kita-en nan. 9 Aw sa pagkita' da nan, tawagen nan ya kanan manga ubaybay aw manga sumbalay, aw maglong sakanan kanilan, ‘Magleya kitadun kay kyinita' da ku ya kanak kuwalta na nyalagak.’ 10 Maynan uman, dakula' saba ya pagleya na manga anghil na Tyumanem na awun ni tas na langit asuntu sa sambuk na makasasala' na migselsel.” 11 Aw awun pa uman pundinganan na pig-ubat kanilan ni Jisus, law nan, “Awun sambuk na utaw na duwa ya ise' nan na eseg. 12 Sambuk na allaw yan miglong ya mangud adti ama nan, ‘Kay Ma', atagan da kanak ya bagi' ku.’ Yanagaw pigtenga' na ama nilan ya kanan ka-unan adti duwa ya ise' nan. 13 “Na, paglabay da na pilangallaw, piggalin na mangud ya kadég na pigbagi' kanan, aw tigkas yan, nyanaw sakanan adti mawat na banwa. Aw to-o nan pigdagwas ya kanan kuwalta adti pangkay unu na pagkaliman nan. 14 Pagkaabus da na kanan kuwalta, dyumateng uman ya dakula' na getem adti banwa yan. Aw dun da pagpalekat na to-o migkapelek sakanan. 15 Yanagaw nyaninaw sakanan sa talabahu, aw yan ya kyaseledan nan

ya magpakan sa manga taku' adti pawa' na sambuk na utaw dun ni banwa yan. **16** Aw to-o sakanan nyagetem, yanagaw kaliman da nan galu kuman sa kakan na manga taku', kay wala' ya pangkay sambuk na nyatag kanan sa makan. **17** “Aw pigpalekat nan ya pag-anenganeng sa kyabetangan nan. Aw miglong adti kanan anenganeng, ‘Ya kadég na magtalabahuway ni Ma', dakula' ya kanilan makan. Manang ya kanak ini, un da aku matay na ballus!’ **18** Yanagaw miglong sakanan, ‘Madyaw pa baling na muli' aku adti kan Ma' aw paglongun ku sakanan, “Kay Ma', nyakasala' aku adti Tyumanem aw adti kanmu. **19** Aw adun, dili' da aku umba' pagtawagen na ise' mu. Imo-a la aku baling sambuk na kanmu magtalabahuway!’” **20** “Yanagaw pig-indegan nan ya banwa yan aw nyuli' adti tampid na ama nan. Aw sa mawat pa sakanan, pigkita' da na kanan ama aw to-o nan pigkallatan. Aw dyumalagan pasinan adti ise' nan, aw pigkepkep nan aw aleki. **21** Aw miglong kanan ya ise', ‘Kay Ma', nyakasala' aku adti Tyumanem aw adti kanmu. Dili' da aku umba' pagtawagen na ise' mu.’ **22** “Manang miglong ya kanan ama adti manga sugu-anen nan, ‘Maksay mayu dala adi ya to-o manenggeya na kadéγκadég aw pasutan kanan. Paningsingi mayu ya tullu' nan aw dayaw mayu sandali ya siki nan. **23** Aw angaya mayu uman ya nati na baka na pigpataba', aw tumbāa mayu. Naten magpista, **24** kay ya ise' ku ini kasiling na nyatay da, manang utaw pa sakanan! Nyalagak idtu muna manang nyuli' da adun.’ Aw migpalekat silan migpista. **25** “Na, wala' kadugay nyuli' ya ise' nan na magulang lekat adti pawa'. Aw sa

malapit da sakanan adti balay, dyengeg nan ya sunata aw pagsayaw. **26** Yanagaw pigtawag nan ya sambuk na sugu-anen aw nyusip kanan, 'Unu ya pigleyaan nilan awun ni balay?' **27** "Aw miglong kanan ya sugu-anen, 'Nyuli' da ya mangud mu! Pigtumbaân na ama mayu na nati na baka na pigpataba' kay nyuli' kunu ya ise' nan na madyaw ya lawas aw wala' ya kyagamakan nan!' **28** "Manang pagdengeg nan seiy, nyadaman to-o sakanan, aw dili' malim sumeled adti balay. Yanagaw lyumuwa' ya ama nan aw nyanginayu' kanan na sumambuk kanilan. **29** Manang tyumubag ya magulang sa ama nan, 'Kay Ma', anenganenga pagaw, gayed aku migtalabahu kanmu seled da na pilangkâumay. Aw wala' aku pagsuwayenen sa sugu' mu. Manang wala' ya pig-atag mu kanak pangkay da ise' na kambing na un ku pagpista eped na kanak manga ubaybay. **30** Manang sa pag-uli' da na ise' mu na migdagwas sa kanmu ka-unan adti manga kaubayan na miggalin sa pagka-utawun nilan, dayaw mu baling pigtumbaân sa nati na baka na pigpataba'!" **31** "Aw miglong kanan ya ama nan, 'Kay To', ini kaw gayed ni sayid ku. Aw ya kadég na nyatagtun ku alag saba kanmu. **32** Umba' saba kitadun magleya kay ya mangud mu ini la! Kasiling sakanan na nyatay da, manang utaw pa sakanan! Nyalagak idtu muna manang adun kyinita' da."

16 Aw mig-ubat pa uman si Jisus sa pundinganan adti manga umagakan nan, law nan, "Awun sambuk na utaw na mayaman, aw pigtaligu nan adti kanan pagsaligan ya kanan manga ka-unan aw kuwalta. Manang awun manga utaw na migdiklamu adti mayaman na pigdagwas kunu

na pagsaligan ya kuwalta nan. **2** Yanagaw pigpatawag nan ya kanan pagsaligan, aw piglongan nan, 'Unu ya dyengeg ku yeiy na diklamu kanmu? Atagan da kanak adun ya listahan sa kadég na manga pigbayadan mu aw ya manga pigpabeles mu na kuwalta ku, kay lekat adun dili' da kaw magpadeleg sa talabahu mu.' **3** Yanagaw miglong ya pagsaligan adti anenganeng nan, 'Unu la ya un ku imo-un na beke' da ku ya pagsaligan na amu ku? Dili' ku mabatug ya mabegat na talabahu kasiling na pagkutkut sa lupa', aw to-o aku magkamulamula magsekatenen adti manga eped.' **4** Aw pagkatigkas nan anenganengen ya puluglima nan, miglong adti anenganeng nan, 'Ah... yeiy baling ya madyaw ku imo-un pada madég ya ubaybay ku na dumawat kanak adti balay nilan dun ni allaw na wala' da ya talabahu ku.' **5** Yanagaw pigpatawag na pagsaligan ya tagsambuksambuk na nyakabeles sa amu nan. Pig-usip nan ya sambuk, 'Pila ya beles mu adti amu ku?' **6** Aw tyumubag ya utaw yan, 'Sanggatus ka sibulan ya mantika' na olibo.' 'Aw miglong kanan ya pagsaligan, 'Ini la ya listahan sa beles mu. Ingkud kaw aw sulata na kalimaan da olo' ya kyabelesan mu.' **7** Aw tigkas yan, miglong da uman adti kadwa na nyakabeles, 'Pila uman ya kanmu beles adti amu ku?' Aw tyumubag ya utaw yan, 'Sanggatus ka anes ya trigu.' Aw miglong ya pagsaligan, 'Ini la ya listahan sa beles mu. Na, sulata na olo' da kawaluwan ka anes.' **8** Aw pigsaya' baling na amu nan ya kanan pagsaligan asuntu sa katadeng nan. Kay ya manga utaw asini tas na lupa' to-o pa baling madég ya kapandayan nilan sa pagbalikwat kay sa manga utaw na syumalig sa Tyumanem. (aiōn g165)

9 “Aw paglongun ta kamu: Dumateng ya allaw na wala' da ya pagkamangan mayu. Yanagaw pagkanimbet kamu adun pada ma-imo' ya pagkaliman na Tyumanem asini tas na lupa' magi sa kuwalta mayu. Aw ya manga utaw na pigtabangan mayu na nyakaseled adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, to-o silan magleya sa pagkita' nilan kamayu kagaya adti tas na langit. (aiōnios g166)

10 Ya utaw na kasaligan sa tagbi', kasaligan uman sa dakula'. Aw ya utaw na dili' kasaligan sa tagbi', dili' uman kasaligan sa dakula'. **11** Yanagaw kun dili' kamu kasaligan sa kuwalta aw ka-unan asini tas na lupa', singalan ka' ya un magtaligu kamayu sa tengteng ka-unan adti tas na langit? **12** Aw kun dili' kamu kasaligan sa pigtaligu kamayu na eped na utaw, na, singalan pa ka' ya un matag kamayu sa ka-unan na nyakatagilan da pada kamayu? **13** “Wala' ya allang na makadalug sa duwa ya tagtun, kay pakalaten nan ya sambuk aw ginawaan nan ya sambuk. Maynan uman, dalugun nan ya sambuk aw palipaslipasan nan baling ya sambuk. Dili' saba mabatug na utaw pagdengenen ya pagginawa sa kuwalta aw ya pagdalug sa Tyumanem.” **14** Sa pagdengeg na manga Parisiyo sa palna-u ni Jisus, pig-odoy-odoy nilan sakanan kay to-o nilan pigginawaan ya kuwalta. **15** Manang mighlong si Jisus adti kanilan, “Migpakita-kita' kamu adti asdangan na manga utaw na sallong kunu na wala' ya sala' mayu, manang nya-ede' saba ya Tyumanem sa anenganeng mayu. Ya pigginawaan to-o na manga utaw asini tas na lupa, adti Tyumanem wala' ya ma-untung. **16** “Ya Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis aw ya

manga pigsulat na manga propita, pigpa-ede' da menda' sa manga allaw ni Juan na Magbautismuway. Lekat dun ni allaw na pagdateng ni Juan, pigpa-ede' da adti manga utaw ya Madyaw na Ubat-ubat sa Kasakupan na Pigharian na Tyumanem. Aw madég ya migtibagseg na makaakup dun. **17** Manang kenne' pa na awun ma-untung sa Uldin na pig-atag na Tyumanem. Molas pa malanas ya langit aw lupa' kay sa ma-uman ya pangkay tagbi' na kulis na pigpasulat dun ni Uldin. **18** “Kasiling uman na piglong dun ni Uldin sa mangugnanay: Kun awun eseg na ayawan nan ya kanan kaubayan, aw kun mangugnan sa eped na kaubayan, piglakadan da nan ya muna kaubayan nan. Aw ya eseg na mangugnan sa kaubayan na pig-ayawan da na eseg nan, miglakadenen uman sakanan.” **19** Aw miglong pa uman si Jisus sa sambuk na pudinganan, law nan, “Awun utaw na mayaman na migkadékgadég sa téla na linum aw téla na tapel ya batek na alag dakula' ya alaga'. Aw migpa-eyang sakanan kyuman sa mangkadyaw na kakan kada allaw. **20** “Aw dun ni luwa' na suwangan na pamanag na balay nan pigpakulang dun ya sambuk na utaw na makalalat na pigngalanan na si Lazaro. Ya lawas nan nyatmu' na pegsa **21** aw kaliman nan galu kuman sa mumu' na nyangkataktak lekat adti lamisa na mayaman. Aw gayed dyumulud adti kanan ya manga idu' aw pyan-ilasan nilan ya manga pegsa nan. **22** Na, sambuk na allaw nyatay si Lazaro, aw pya-agad sakanan na manga anghil adti tampid ni Abraham. Ya utaw na mayaman nyatay uman aw piglebeng. **23** Aw dun ni banwa na Kaludukan to-o sakanan migti-is, aw sa paglangad nan

kyinita' nan ya kanan tyugbulan na si Abraham adti mawat aw dun ni tampid nan si Lazaro. (Hadēs g86) 24 Yanagaw migatawag ya mayaman, 'We....kay Ma' na Abraham! Mallat kaw kanak. Sugu-a beg si Lazaro na tullak nan ya kanan tullu' adti tubig pada patagduan nan ya dila' ku. Kay to-o aku migti-is idi asuntu sa kapasu' na atulun!' 25 Manang tyumubag si Abraham kanan, 'Kay To', anenganenga pagaw, sa adtu pa kaw ni tas na lupa', madyaw ya kanmu pagpakabetang, aw si Lazaro, malatay ya kanan pagpakabetang. Manang adun, migleya sakanan idi, aw migti-is kaw sa kanmu. 26 Aw dili' mabatug ya pigsekat mu, kay awun iyan ni tenga' tadun na gawang na to-o malalem na nyaka-elet kanaten. Aw pangkay singalan ya malim na madtu na lekat adi kanami, dili' nan mabatug ya pagkadtu, aw wala' uman ya lekat dun ni kamayu na makakadi.' 27 Aw miglong pa uman ya mayaman, 'Nyanginayu' aku kanmu, kay Ma' na Abraham. Pakadtuwa si Lazaro adti balay na ama ku, 28 kay awun pa lima ya inulug ku aw pa-edeen nan silan pada dili' silan makadalug kanak adi banwa idi na alag pagti-is.' 29 Manang tyumubag si Abraham, 'Adtu la ni kanilan ya pigpansulat ni Moysis aw manga propita na Tyumanem. Ka-ilangan pakanyegan nilan aw dalugun nilan.' 30 Aw miglong pa ya mayaman, 'Manang kay Ma' na Abraham, dili' silan mangintu-u, kantaw kun awun madtu na lekat adti nyangkamatay, yan ya magselsel silan.' 31 Manang miglong si Abraham kanan, 'Kun dili' silan mangintu-u sa pigpalna-u ni Moysis aw manga propita na Tyumanem, dili' silan uman mangintu-

u pangkay kun awun pa sambuk na mataw lekat adti nyangkamatay na magpalna-u kanilan.”

17 Aw miglong si Jisus adti kanan manga umagakan, “Awun saba manga makapasungkul adti pag-imo' sa sala'. Manang to-o malatay ya datengan na utaw na maggagad sa eped nan adti pag-imo' sa sala'. **2** Kun awun utaw na migpadalem na nyangintu-u kanak aw kun buyuwun sakanan adti pagpakasala', ya utaw na magbuyu madyaw pa baling kun tati-an ya liyeg nan na dakula' na gilingan na batu aw ulugun sakanan adti dagat. **3** Yanagaw magpakatadeng kamu! Kun awun inulug mu dun ni pagpangintu-u na makasala' kanmu, pagsagdaan sakanan. Aw kun magselsel, pasinsiyayi sakanan. **4** Aw kun makasala' adti kanmu pangkay sangallaw makapitu, aw makapitu uman liku' adti kanmu aw maglong sakanan, ‘Migselsel da aku,’ na, ka-ilangan pasinsiyaan mu sakanan.” **5** Pagkatigkas yan, miglong kanan ya manga apostolés, “Kay Pangulu, dugangi beg ya kanami pagpangintu-ul!” **6** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Kun awun tengteng na pagpangintu-u mayu pangkay tagbi' kasiling na bini' na mustardo, mabatug mayu paglongun ya dakula' na kawuy yeiy, ‘Na! Ka-akat kaw, aw ka-alin kaw adti dagat.’ Aw kaagadan saba na kawuy ya sugu' mu.” **7** Aw miglong pa uman si Jisus adti kanilan, “Kun sambuk kamayu awun sugu-anen na migdaru aw kun beke' yan migtunggu' sa manga karniro, aw sa paguli' nan adti balay, enda', dili' kaw saba makapaglong kanan, ‘Ingkud kaw aw kan kaw asini tampid ku?’ **8** Dili' saba. Yan baling ya paglongun mu kanan, ‘Maksay kaw

kanak pag-imo' sa kakan. Pagkatigkas mu magsanggila' kanak, na, kan da kaw uman sa kanmu.” **9** Aw dili' uman pasalamatan na amu ya sugu-anen nan kay ya sugu-anen olo' nan pigtuman ya pigsugu' kanan. **10** Aw maynan uman kamu. Pagkatigkas da mayu tumanen ya kadég na pigsugu' kamayu, maglong kamu, ‘Olo' kami sugu-anen aw dili' umba' pasalamatan kay pig-imo' nami olo' ya kanami imo-unun.” **11** Talana ni Jisus migpasinan adti Jérusalim, nyagi sakanan dun ni eletanan na banwa na Samariya aw Galilya. **12** Aw sa pagseled da nan adti sambuk na baranggay, syumungun kanan ya sampulu' ya ibungun, aw tyumeneng silan adti mawatawat **13** aw migtatawag silan, “Kay Jisus na Magpalna-uway! Kallati beg kami.” **14** Sa pagkita' ni Jisus kanilan, piglongan nan silan, “Kadtu kamu ni Témplo aw patanawan ya kamayu lawas adti manga magdadugsu-ay.” Aw sa talana pa nilan migpasinan adti Jérusalim, pyangkalinisan da ya kanilan lawas. **15** Aw ya sambuk kanilan, sa pagkita' nan na kyaguli-an da sa ibung nan, lyumiku' sakanan adti kan Jisus na migdeyen sa Tyumanem sa mabagseg na tingeg. **16** Aw lyumuhud sakanan aw dyumukduk adti siki ni Jisus, aw to-o migpasalamat kanan. Na, ya utaw yeiy, Samariyanen sakanan. **17** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus, “Enda', sampulu' kamu ya kyalinisan? Ayin da saba ya siyam? **18** Ananga' wala' liku' ya manga eped na un magdeyen sa Tyumanem, olo' baling utaw ini na beke' na tengteng Judiyo?” **19** Aw miglong si Jisus kanan, “Indeg kaw aw panaw da kaw. Ya kanmu pagpangintu-u, yan ya du-an na kyaguli-an kaw.” **20** Na, sambuk na

allaw awun manga Parisiyo na nyusip kan Jisus, “Kinunu pagpalekat ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan asini tas na lupa'?” Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Sa pagpalekat na paghari' na Tyumanem wala' ya kita-en mayu na pangilala. **21** Yanagaw wala' ya makapaglong, ‘Tanawa! Ini la!’ Aw dili' uman makapaglong, ‘Awun da!’ Kay ya paghari' na Tyumanem awun da saba ni kamayu.” **22** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti kanan manga umagikan, “Un saba dumateng ya manga allaw na kaliman mayu galu kumita' kanak na Ise' na Utaw pangkay kun olo' sangallaw, manang dili' da aku mayu kita-en. **23** Aw dengegen mayu ya ubat-ubat na manga utaw na maglong, ‘Tanawa! Ini la!’ Aw maglong ya sambuk, ‘Awun da sakanan!’ Manang dili' kamu magka-agad-agad kanilan aw dili' da aku mayu pagpaninawun. **24** Kay aku na Ise' na Utaw, dun ni kanak pagliku' kita-en saba na kadég, kasiling na kilat na magpaka-ilaw sa kadakula' na langit. **25** Manang ka-ilangan ku una ka-agiyang ya madég na manga pagti-is aw keleán aku na manga utaw adun na manga allaw yeiy. **26** “Aw kasiling na nya-imo' dun ni manga allaw ni Nuwi, maynan uman ya un ma-imo' dun ni allaw na pagliku' na Ise' na Utaw. **27** Sa wala' pa dateng ya dakula' na lenep, migpadeleg ya manga utaw kyuman aw nyan-inem, aw nyampangugnan, menda' sa allaw na syumeled si Nuwi adti arka. Aw dyumateng ya dakula' na lenep aw nyabus silan nyangkalemes. **28** “Maynan uman ya nya-imo' dun ni manga allaw ni Lot. Ya manga utaw, gayed silan kyuman aw nyan-inem aw nyampamalit aw nyampamaligya', aw gayed silan nyampananem aw

migpantulluk sa manga balay. **29** Manang dun ni allaw na pagpakaluwa' ni Lot adti syudad na Sodoma, aw pigpaulanan na Tyumanem ya syudad na atulun aw asupri. Aw nyabus silan nyangkamatay. **30** Aw maynan uman ya ma-imo' sa lumiku' ya Ise' na Utaw. **31** “Dun ni allaw yan, ya utaw na adti luwa' na balay, dili' da sakanan magliku' adti seled na un pa kumamang sa pangkay unu. Aw kun awun utaw na magtalabahu adti pawa' nan, dili' da sakanan mag-uli'. **32** Anenganenga mayu ya kyagamakan na kaubayan ni Lot. **33** Pangkay singalan ya gyuminawa sa pagka-utawun nan asini tas na lupa', kalagakan baling sa ginawa nan. Manang kun singalan ya magtibulluk dumalug kanak pangkay pa adti pagkamatay, yan ya un makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. **34** Paglongun ta kamu: Sa pagliku' ku, kun awun duwa ya utaw na nyakatulug adti tambi', ya sambuk kamangen aw ya sambuk ka-ayawan. **35** Aw maynan uman kun awun duwa ya kaubayan na miggiling, ya sambuk kamangen aw ya sambuk ka-ayawan. **36** [Aw kun awun duwa ya eseg na migtalabahu adti pawa', ya sambuk kamangen aw ya sambuk ka-ayawan.]” **37** Aw nyusip kanan ya manga umagakan nan, law nilan, “Kay Magpalna-uway, ayin yeiy apit ka-imo'?” Aw tyumubag si Jisus kanilan magi sa pundinganan, “Kya-edean mayu na kun ayin ya lawas na nyatay da, adtu uman pagkatipunuk ya manga uwak.”

18 Pagkatigkas yan, piglongan ni Jisus ya kanan manga umagakan sa pundinganan pada palna-uan silan na gayed manawagtawag adti Tyumanem aw dili' magkalumay ya ginawa nilan. **2** Yanagaw miglong si Jisus

kanilan, “Adti sambuk na syudad awun mag-ukumay na wala' ya pagkallek sa Tyumanem aw wala' uman ya pagpamasa nan sa manga utaw. 3 Dun uman ni syudad yan awun sambuk na kaubayan na balu na gayed migliku-liku' adti asdangan na mag-ukumay aw nyanginayu' kanan, law nan, ‘Tabangi aku beg adti sambuk na migdiklamu kanak aw pakadyawa ya pag-usay kanami.’ 4 “Na, madugay pigpalipaslipasan na mag-ukumay ya pigsekat nan, manang sa kadugayan nyilab sakanan sa pagpanginayu' na balu, aw miglong adti anenganeng nan, ‘Pangkay wala' ya pagkallek ku sa Tyumanem aw wala' ya pagpamasa ku sa manga utaw, 5 manang asuntu na gayed gyumelgel kanak ya balu ini, yanagaw pakadyawun da ku ya pag-usay kanilan, kay kun dili' ku imo-un yeiy, gayed pa aku nan liku-liku-an aw mabus baling ya kanak pasinsiya.” 6 Aw miglong pa uman si Jisus adti kanilan, “Anenganenga mayu ya piglong na mag-ukumay yeiy. Pangkay wala' sakanan dalug sa pagkaliman na Tyumanem manang matulid ya kanan pag-ukum. 7 Aw dakula' pa saba dun ya tabang na Tyumanem adti manga utaw na pigtani la nan na nyanginayu' kanan allaw aw gabi. Aw dili' nan palipaslipasan ya manga pigsekat nilan. 8 Paglongun ta kamu, maksay nan saba silan tabangan. Manang aku na Ise' na Utaw sa pagliku' ku kagaya asini tas na lupa', unu, awun pa ka' kita-en ku na manga utaw na awun pagpangintu-u?” 9 Na, awun manga utaw na migpatastas kay adti kanilan anenganeng, wala' ya sala' nilan, manang pigna-na' nilan ya kanilan manga eped. Yanagaw pig-ubat-ubatan silan ni Jisus

sa pundinganan, **10** law nan, “Awun duwa ya utaw na nyadtu ni Témplo na un manawagtawag adti Tyumanem. Ya sambuk Parisiyo aw ya sambuk mangungublaáy sa buwis. **11** Nyindeg ya Parisiyo na sayda nan, aw maynini ya kanan pagpanawagtawag: ‘Kay Tyumanem, to-o aku migpasalamat kanmu na dili' aku kasiling na manga utaw na matilimbungay aw malatay ya bet aw maglakadenen, aw dili' aku kasiling na utaw iyan na mangangublaáy sa buwis. **12** Kada simana makadwa aku magpuwasa. Aw nyatag aku kanmu sa kasampulu' na kadakula' na pagkamangan ku.’ **13** “Manang ya mangangublaáy sa buwis, nyindeg adti mawatawat, aw wala' sakanan langad adti langit. Pigbug nan baling ya aba nan kay to-o sakanan migselsel aw nyanawagtawag, law nan, ‘We.... Tyumanem, kallati beg aku kay makasasala' aku.’ **14** “Paglongun ta kamu: Sa pag-uli' da na mangangublaáy sa buwis, pigdawat sakanan na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala', aw wala' nan dawata ya Parisiyo. Kay pangkay singalan ya magpatastas, padalemen saba, aw ya utaw na magpadalem, pakatasen sakanan.” **15** Na, sambuk na allaw, awun manga utaw na nyandala adti kan Jisus sa mangkayantek na mangayse' nilan na un nan silan panawidan pada atagan silan na manga kadyawan. Manang sa pagkita' na manga umagakan nan, pigsagda nilan baling ya manga utaw na nyandala sa manga mangayse' nilan. **16** Manang pigtawag ni Jisus ya manga mangayse', aw piglongan nan ya kanan manga umagakan, “Pakadiya kanak ya manga mangayse' aw ya-i mayu silan pagtageni! Kay ya manga utaw na dyumawat kanak kasiling na

manga mangayse' ini, silan saba ya maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **17** Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan ya dili' malim dumawat kanak kasiling na pagdawat kanak na manga mangayse' ini, dili' saba silan makaseled adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” **18** Na, nyusip kan Jisus ya sambuk na malangkaw na manga Judiyu, “Kay Magpalna-uway na to-o madyaw, unu ya ka-ilangan ku imo-un pada matagtun ku ya ginawa na wala' ya katigkasan?” (aīōnios g166) **19** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Ananga' aku mu ngalanan na madyaw? Wala' saba ya utaw na madyaw. Sambuk da olo' ya tengteng madyaw, aw yan ya Tyumanem. **20** Na, kya-edē-an mu ya manga sugu' dun ni Uldin: Dili' kaw maglakadenen, aw dili' kaw magpatay sa eped na utaw, aw dili' kaw magpanakaw, aw dili' mu pagmatinawun ya galu' adti asdangan na mag-usayay, aw pagbasaan mu ya kanmu ama aw ina.” **21** Aw tyumubag ya eseg, law nan, “Alag da ku yeiy pigdalug lekat pa na pagkatagbi' ku.” **22** Aw sa pagdengeg ni Jisus sa tubag nan, miglong sakanan, “Dakman sambuk ya imo-un mu: Galina ya kadég na nyatagtun mu. Tigkas yan, atagan ya kuwalta adti manga utaw na wala' ya pagkamangan. Kun imo-un mu yeiy, dun da kaw pagluduk sa ka-unan adti tas na langit. Aw pagkatigkas yan, liku' kaw adi aw dalug kaw kanak.” **23** Manang sa pagdengeg nan sa piglong ni Jisus, migkalat ya ginawa nan kay to-o sakanan mayaman. **24** Aw sa pagkita' ni Jisus na migkalat ya ginawa nan, miglong sakanan, “Malug saba sa utaw na mayaman ya pagpaka-

akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **25**
Molas pa ya pag-agi na ayep na kamilyo adti gawang
na dagem kay sa pagpaka-akup na utaw na mayaman
dun ni Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.” **26**
Aw ya manga utaw na nyakadengeg sa piglong ni Jisus,
nyusip silan kanan, “Na, kun maynan, singalan ka' ya
paluwa-en na Tyumanem?” **27** Aw tyumubag si Jisus, “Ya
dili' mabatug na utaw mabatug saba na Tyumanem.” **28**
Aw miglong si Pédro kanan, “Inunuwa ya kanami ini!
Nyabus da nami pig-ayawan ya kadég na nyatagtun nami
pada magad kanmu.” **29** Aw tyumubag si Jisus kanilan,
“Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan
ya mag-ayaw sa balay nan, aw sa kaubayan nan, aw
kaylug nan aw mangkatikadeng nan aw mangayse' nan,
asuntu sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, **30**
na, makadawat ya utaw yan asini tas na lupa' sa to-o pa
madég kay sa idtu na pig-ayawan nan. Aw adti kamoliyan
kagaya na allaw matagtun nan uman ya ginawa na wala'
ya katigksan.” (aiōn g165, aiōnios g166) **31** Pagkatigkas yan,
pigtani ni Jisus ya sampulu' tag duwa ya umagakan nan,
aw law nan kanilan, “Pada ka-edean mayu, migpasinan
da kitadun adti Jérusalim aw adtu la katuman ya kadakula'
na pigsulat na manga propita sa ma-imo' kanak na Ise' na
Utaw. **32** Kay tumbay aku adti manga Héntil, aw odoy-
odoyun aku nilan aw eleb-eleban, **33** aw badasan labeten,
aw tigkas yan, patayen aku nilan. Manang pagdateng da
na katlu na allaw, mataw aku lekat adti pagkamatay.”
34 Manang wala' na manga umagakan nan kalabeti ya
kakawasan na piglong nan. Kay pigtagu' pa adti kanilan

ya kakawasan. **35** Na, sa malapit da si Jisus adti syudad na Jériko, awun eseg na buta na nyingkud dun ni kilid na dalan aw gayed migsekat sa kuwalta. **36** Aw sa pagdengeg nan sa madég na manga utaw na lyumabay dun, nyusip sakanan, “Unu yangadi?” **37** Aw miglong ya manga utaw kanan, “Lyumabay si Jisus na taga Nazarit!” **38** Yanagaw to-o sakanan migtatawag, “We... Jisus na buwadbuwad ni Dabid, kallati beg aku!” **39** Aw pigsagda sakanan na manga utaw na nyaka-una kan Jisus, law nilan, “Katinep kaw!” Manang to-o pa nan baling pigpakadakula' ya kanan tingeg, “We... Buwadbuwad ni Dabid, kallati beg aku!” **40** Yanagaw tyumeneng si Jisus, aw syumugu' na pa-agad ya eseg na buta adti kanan. Aw sa malapit da sakanan, nyusip kanan si Jisus, **41** “Unu ya kaliman mu na imo-un ku kanmu?” Aw tyumubag ya eseg yan, “Kay Sir, kaliman ku beg na kumita salut.” **42** Aw miglong pa si Jisus kanan, “Kumita' da kaw. Asuntu sa pagpangintu-u mu kanak, kyaguli-an da kaw.” **43** Aw dayaw sakanan kyumita' aw dyumalug kan Jisus na to-o migdeyen sa Tyumanem. Aw sa pagkita' na manga utaw sa nya-imo' yeiy, pigdeyen nilan uman ya Tyumanem.

19 Na, syumeled da si Jisus adti syudad na Jériko. **2** Dun ni banwa yan awun sambuk na eseg na pigngalanan na si Zakiyo. Sambuk sakanan na mangkatas na manga mangungublaay sa buwis, aw mayaman sakanan. **3** Aw kaliman ni Zakiyo na kumita' kan Jisus. Manang dili' nan mabatug kay magkagpa' sakanan aw madég ya manga utaw na nyaka-una kanan. **4** Yanagaw dyumalagan si Sakiyo adti ma-una aw nyanik adti kawuy na sikamoro

pada kita-en nan si Jisus kay dun sakanan agi. **5** Aw sa pag-agi la ni Jisus dun, lyumangad sakanan aw miglong, “Kay Zakiyo, kaksay kaw panog! Kay adun na allaw yeiy ka-ilangan na madtu aku ni balay mu.” **6** Yanagaw maksay nyanog si Zakiyo aw migleya sakanan dyumawat kan Jisus adti balay nan. **7** Aw ya kadég na kyumita' kanan migpanggumudgumud silan na miglong, “Ananga' si Jisus lumaba' adti balay na utaw na makasasala'?” **8** Manang nyindeg si Zakiyo aw miglong, “Kay Magpalna-uway, atag ku adun adti manga utaw na makalalat ya katenga' na nyatagtun ku. Aw kun awun kyalimbungan ku na pangkay singalan, uli' ku kanan na upat ka pilu'.” **9** Sa pagdengeg ni Jisus seiya, miglong sakanan, “Adun na allaw yeiy, ikaw aw ya ka-epedanan mu asini balay pigpaluwa' da kamu lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem. Kay nyangintu-u la kaw, kasiling ni Abraham na kanaten tyugbulan. **10** Aw yan saba ya pigkadi na Ise' na Utaw asini tas na lupa' pada paliku-un ya manga nyakasuway.” **11** Aw sa kenne' pa na manga utaw migpakanyeg sa piglong ni Jisus, mig-ubat-ubat sakanan sa sambuk na pundinganan, kay malapit da sakanan adti Jérusalim aw iman na manga utaw aw agpet da magpalekat ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan. **12** Yanagaw miglong si Jisus adti kanilan, “Na, awun dengganen na utaw adti sambuk na banwa. Aw nyanaw sakanan adti mawat na banwa pada dumawat sa katundanan sa pagkahari' dun ni kanan kasakupan, aw tigkas yan, muli' uman sakanan. **13** Manang sa wala' pa sakanan indeg, pigpatawag nan ya sampulu' ya sugu-anen nan, aw pigtaliguwan nan ya tagsambuksambuk kanilan

sa kuwalta. Aw piglongan nan silan, 'Balikwata mayu ya kuwalta ku ini taman na pag-uli' ku.' **14** "Manang pigkalatan sakanan baling na ginawa na manga utaw dun ni kanilan banwa. Yanagaw, sa pagpanaw da nan, awun manga utaw na pigsugu' nilan adti un nan kadtuan na maglong, 'Dili' kami malim na maghari ya utaw yeiy kanami.' **15** Pangkay maynan ya piglong nilan manang kenne' sakanan ya pig-imo' hari'. Aw sa pag-uli' nan da nan, pigpatawag nan ya tagsambuksambuk na sugu-anen na pigtaliguwan nan sa kuwalta pada ka-edean nan kun pila ya nyabalikwat nilan. **16** Ya nyaka-una dyumateng, miglong sakanan, 'Kay Sir, ya kuwalta na pigtaligu mu kanak, nyakaginansya aku sa sampulu.' **17** Aw miglong kanan ya hari', 'Madyaw to-o ya pig-imo' mu! Madyaw kaw saba na sugu-anen. Na, asuntu na kasaligan kaw sa tagbi', atagan ta kaw sa pagdumala sa sampulu' ya syudad.' **18** Pagkatigkas yan, dyumateng uman ya kadwa na sugu-anen aw miglong, 'Kay Sir, ya kuwalta na pigtaligu mu kanak, nyakaginansya aku uman sa lima.' **19** Aw miglong kanan ya hari', 'Madyaw yan! Atag ku kanmu ya pagdumala sa lima ya syudad.' **20** Pagkatigkas yan, dyumateng uman ya sambuk na sugu-anen aw miglong, 'Kay Sir, ini la ya kuwalta mu. Dayaw ku pigputus na panyu' aw pigtagu' ku pada dili' malagak, **21** kay nyallek aku kanmu asuntu na maksay kaw magkadaman. Magpangamang kaw sa wala' mu talabahuwi aw paganiyen mu ya kana eped na beke' mu ya migtanem.' **22** Aw tyumubag ya hari', 'Wala' ya katukanan na pagkasugu-anen mu! Ya kanmu tingeg, yan uman ya gamiten ku

sa pag-ukum kanmu. Kya-edean mu na maksay aku magkadaman aw magpangamang sa wala' ku talabahuwi aw pag-anien ku ya kana eped na beke' ku ya migtanem.

23 Ananga' wala mu baling betangan adti bangku ya kanak kuwalta pada awun ginansya?" **24** Pagkatigkas yan, miglong ya hari' adti manga eped na sugu-anen nan, 'Kamanga mayu ya kuwalta adti kanan aw atagan adti sugu-anen na nyakaginansya sa sampulu'.' **25** Manang miglong silan, 'Kay Sir, awun da saba ginansiya nan na sampulu'.' **26** Tyumubag kanilan ya hari', 'Paglongun ta kamu: Ya utaw na migpakadyaw sa pigtaligu kanan, taliguwan pa uman sakanan sa madég. Manang ya utaw na wala' nan pakadyawa ya pigtaligu kanan, pangkay ya tagbi' na pigtaligu kanan, kamangen pa lekat adti kanan.

27 Aw adti manga po-on ku asini kanak kasakupan na dili' malim na maghari' aku kanilan, pa-agadan mayu silan adi aw pamataya asini asdangan ku.'" **28** Pagkatigkas ni Jisus maglong sa pundinganan yeiy, nyindeg sakanan aw migpadeleg sa panaw nan pasinan adti Jérusalim. **29** Na, sa malapit da silan adti manga baranggay na Bétpagi aw Bétaniya dun ni kilid na Buntud na Manga Olibo, pigsugu' nan ya duwa ya umagakan na muna silan, **30** law nan, "Kadtu kamu dun ni baranggay adti dipag. Aw sa pagseled mayu dun, kita-en mayu ya sambuk na nati na asnu na wala' pa kasakayi na utaw. Ubada mayu ya eket nan aw guyuda mayu adi. **31** Pagaw awun musip kamayu, 'Ananga' mayu ubadan ya nati yeiy?' Paglonga mayu sakanan, 'Ya Magpalna-uway ka-ilangan nan ya nati ini.'" **32** Yanagaw nyanaw ya duwa aw kyinita' nilan

ya nati na asnu kasiling na piglong ni Jisus. **33** Sa talana nilan pig-ubad ya eket, nyusip kanilan ya manga tagtun sa asnu, “Ananga' mayu yan ubadan?” **34** Aw tyumubag silan, “Awun katukanan na Magpalna-uway nami.” **35** Aw pigguyud nilan ya nati adti kan Jisus aw pig-apidan nilan aw pigpasakay nilan si Jisus. **36** Sa pagpasinan da nan adti Jérusalim, migpansiladlad ya manga utaw dun ni dalan sa kadégkadég na yan ya palangad pagpamasa nilan kan Jisus. **37** Aw sa pagtubang ni Jisus dun ni Buntud na Manga Olibo na malapit da adti Jérusalim, to-o madég ya manga utaw na dyumalug kanan, aw migpansideyen silan sa Tyumanem sa dakula' na tingeg asuntu sa manga milagru na pigpan-imo' nan na kyinita' nilan. **38** Miglong silan, “Ini la ya Hari' na Pigpadala na Tyumanem dun ni kanan ngalan aw umba' sakanan deyen! Awun kalinaw adti tas na langit, aw deyen ya Tyumanem!” **39** Na, dun ni kadég na manga utaw, awun manga Parisiyo na miglong kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, patinepa ya kanmu manga umagikan.” **40** Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Paglongun ta kamu: Kun matinep ya manga utaw, batu baling ya magdeyen kanak.” **41** Sa malapit da si Jisus adti Jérusalim aw sa pagkita' da nan sa syudad, migsugaw sakanan asuntu sa manga utaw na nyeya' dun, **42** aw law nan, “Kaliman ku galu na ka-edean mayu adun na allaw yeiy ya un maka-atag kamayu sa kalinaw. Manang adun, nyatagu' yeiy baling adti kamayu. **43** Un saba dumateng ya manga allaw na palibedan na manga po-on mayu ya syudad aw mag-imo' silan sa inalad pada dili' kamu maka-agi aw dili' kamu uman makapalaguy. **44** Agba-en nilan ya

kadakula' na syudad menda' na wala' da ya manga batu na pig-ilantulantu pangkay sambuk. Ka-ampugan kamu aw pangkatabunan dala ya mangayse' mayu. Alag yeiy ma-imo' asuntu na pigpalipaslipasan mayu ya pagkadi na Tyumanem na un magpaluwa' kamayu.” **45** Pagdateng da ni Jisus adti Jérusalim, syumeled sakanan adti pamanag na Témplu aw pigpalekat nan ya pag-alilin sa manga utaw na nyampamaligya' dun. **46** Aw piglongan nan silan, “Yeiy ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, ‘Ya kanak balay pagtawagen na panawagtawaganan.’ Manang pig-imo' mayu baling tagu-anan na manga mangkatakaw.” **47** Aw kada allaw migpalna-u si Jisus adti Témplu. Manang ya manga mangkatas na magdadugsu-ay, aw manga magpalna-uway sa Uldin, aw ya manga mangkalangkaw na manga Judiyu, byantakan nilan si Jisus na patayen. **48** Manang wala' silan pakaselat pagpatay kanan kay madég to-o ya manga utaw na migpakanyeg sa palna-u nan.

20 Na, sambuk na allaw, migpalna-u si Jisus adti manga utaw dun ni pamanag na Témplu aw migpa-ede' sa Madyaw na Ubat-ubat. Aw dyumulud kanan ya manga mangkatas na magdadugsu-ay, aw ya manga magpalna-uway sa Uldin, aw manga magdadumalaay sa manga Judiyu. **2** Aw nyusip silan kanan, “Ubatan kanami: Unu ya katundanan mu na du-an pig-alilinan mu ya manga utaw asini Témplu? Aw singalan ka' ya nyatag kanmu sa katundanan na imo-un mu ya maynan?” **3** Aw miglong si Jisus kanilan, “Usipen ta kamu uman. Ubatan mayu kanak kun **4** ayin lekat ya katundanan ni Juan sa pagbautismu nan sa manga utaw? Unu, lekat adti Tyumanem aw olo'

lekat adti utaw?” 5 Aw mig-usip-usipay silan, “Unu ya un tadun tubag kanan? Kun tubagen tadun na ‘lekat adti Tyumanem,’ maglong sakanan kanaten, ‘Ananga’ wala’ kamu pangintu-u kanan?” 6 Manang kun tubagen tadun uman ‘lekat adti utaw,’ na, pamintuwun kitadun baling na manga utaw na batu, kay pyangintu-uwan nilan na si Juan propita sakanan na Tyumanem.” 7 Yanagaw tyumubag silan kan Jisus, “Enday, Wala’ nami ka-edei.” 8 Aw miglong si Jisus kanilan, “Dili’ ta kamu uman ubatan kun singalan ya nyatag kanak sa katundanan na ma-imo’ ku ya maynan.” 9 Aw migpalekat si Jisus mig-ubat-ubat sa pundinganan adti manga utaw, “Awun sambuk na eseg na migpatanem sa madég na balagen na paras adti lupa’ nan, aw pigpasa-up nan ya parasan aw nyadtu sakanan adti sambuk na banwa aw nyeya’ pa dun na madugay. 10 Pagdateng na allaw na migpa-ipu’ da sa bunga na paras, pigsugu’ na tagtun ya sambuk na kanan sugu-anen adti manga pigpasa-up nan sa parasan kay kaliman nan kamangen ya kanan bagi’. Manang pagdateng na sugu-anen nan dun, byadasan nilan pyanumbag, aw pigpa-uli’ nilan na wala’ ya dyala. 11 Aw migsugu’ da uman ya tagtun sa sambuk na sugu-anen nan. Manang byadasan nilan pyanumbag aw pigmulamula. Aw pigpa-uli’ nilan na wala’ ya dyala. 12 Tigkas yan, pigsugu’ nan uman ya katlu na sugu-anen nan, manang pigpali-an nilan baling aw pig-alilinan. 13 Pagkatigkas yan, miglong ya tagtun sa parasan, ‘Unu la ya un ku imo-un? Na, sugu-un ku baling ya kanak ise’ na eseg na to-o ku pigginawaan pagaw yeiy ya basa’an nilan.’ 14 Manang sa pagkita’ na manga sa-up

kanan, migbalawbalaw silan na maglong, 'Ini la ya ise' na tagtun! Na! Naten sakanan patayen pada matagtun da tadun ya parasan na un ayawan kanan.' **15** Aw pigdala nilan sakanan adti luwa' na parasan aw pigpatay nilan. Aw nyusip si Jisus sa manga utaw, "Na, unu ya imo-un na tagtun sa parasan sa manga utaw na pigpasa-up nan? **16** Kadtuan nan saba silan aw alag nan pamatayen! Aw pasa-up nan ya parasan adti eped na manga utaw." Pagkatigkas ni Jisus maglong sa pundinganan yeiy, miglong ya manga utaw na migpakanyeg, "Dili' yan tumbay na Tyumanem!" **17** Manang nyinunu si Jisus kanilan aw nyusip, "Kun maynan, unu saba ya kakawasan na pigpasulat na Tyumanem: 'Ya dakula' na batu na iman na manga panday aw wala' ya guna, yan baling ya batu na sumalem na nya-imo' tullukanan sa balay.' **18** Ya utaw na pagsungkul adti batu yan aw pakadakdak, madugdug sakanan. Aw ya pangkay singalan na kolugan na batu yan, madupuk saba." **19** Pagdengeg na manga magpalna-uway sa Uldin aw manga mangkatas na magdadugsu-ay sa pundinganan ni Jisus, kaliman nilan galu dakepen si Jisus, kay kya-edean nilan na silan ya pigpalabet dun ni pundinganan nan. Manang nyallek silan sa manga utaw dun. **20** Yanagaw gayed nilan pigbantayan si Jisus aw migsugu' silan sa manga utaw na un manilib na sallong kunu madyaw ya tud nilan. Manang yan ya tengteng tud nilan na kalitagan si Jisus dun ni tubag nan, pada awun kalimanda nilan kanan aw tumbay adti gubirnadur. **21** Aw nyusip ya manga nyanilib kan Jisus, "Kay Magpalna-uway, kya-edean nami na ya kadég na piglong aw pigpalna-u

mu alag matinaw aw wala' ya pigkibang mu. Aw gayed mu pigpalna-u ya tengteng pagkaliman na Tyumanem. **22** Yanagaw ubatan kanami kun pigtumbay adti Uldin tadun na manga Judiyu ya pagbayad sa buwis adti kan César aw ya dili'?" **23** Manang kya-edē-an ni Jisus ya kapandayan nilan, aw piglongan nan silan, **24** "Pakitaan kanak ya kuwalta. Kan yeiy gya ya ini? Aw kan yeiy uman ngalan ya nyakasulat asini?" Tyumubag silan, "Kan César." **25** Aw miglong si Jisus kanilan, "Na, atagan mayu adti kan César ya umba' kan César aw atagan adti Tyumanem ya umba' sa Tyumanem." **26** Yanagaw wala' nilan kabatug kalitagi si Jisus dun ni tubag nan. Manang nya-enneng-enneng silan baling sa tubag nan aw nyatinep da silan. **27** Na, awun dyumulud kan Jisus na manga Sadusiyo. Ya manga utaw yeiy wala' silan pangintu-u na awun pagkataw na manga utaw lekat adti pagkamatay. **28** Yanagaw nyusip silan kanan, "Kay Magpalna-uway, pigsulat kanaten ni Moysis ya sugu' yeiy adti Uldin tadun: 'Kun awun eseg na nyatay, aw kun wala' silan ya kaubayan nan paka-ise', ka-ilangan pangugnān na inulug na eseg ya nyabalu pada ya mangayse' nilan ma-imo' da buwadbuwad na inulug nan na nyatay da.' **29** Na, awun pitu ya mangkaylug na eseg. Ya magulang sa kadég nilan nyangugnān sa kaubayan, manang nyatay ya eseg yan na wala' silan paka-ise'. **30** Yanagaw ya balu pigpangugnān na mangud nilan, aw nyatay da uman ya eseg yan na wala' silan paka-ise'. **31** Aw maynan uman ya nya-imo' adti katlu taman adti kapitu, alag silan nyatay na wala' paka-ise'. **32** Pagkatigkas yan, nyatay da uman ya kaubayan. **33** Na, kun dumateng

ya allaw na panmatawun ya manga utaw lekat adti nyangkamatay, singalan ya tengteng eseg na kaubayan yan? Kay awun pitu ya eseg na nyangugnan kanan.” **34** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Adun na manga allaw yeiy, nyampangugnan ya manga utaw asini tas na lupa’. (aiōn g165) **35** Manang kagaya moli na allaw, dun ni kasakupan na Tyumanem, ya manga utaw na panmatawun lekat adti nyangkamatay, dili' da silan mangugnan. (aiōn g165) **36** Aw dili' da silan matay, kasiling na manga anghil. Silan saba ya mangayse' na Tyumanem na pigmataw da. **37** Pangkay ya pigsulat ni Moysis sa pagtawag kanan na Tyumanem lekat adti tagbi' na kawuy na lyumaga, dun nan bangala na mataw uman salut ya manga utaw. Miglong ya Tyumanem kan Moysis, ‘Aku ya Tyumanem ni Abraham aw ya Tyumanem ni Isa-ak aw ya Tyumanem ni Jakub.’ **38** Yan ya kakawasan nan, pangkay nyatay da silan manang adti asdangan na Tyumanem kenne' na utaw pa silan aw gayed nilan pigsimba ya Tyumanem.” **39** Aw awun manga magpalna-uway sa Uldin na miglong, “Kay Magpalna-uway, madyaw saba ya tubag mu.” **40** Aw wala' da silan paka-eles pag-usip kanan. **41** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kanilan, “Ananga' silan gayed maglong na ya Kristu, yan ya buwadbuwad ni Dabid? **42** Si Dabid saba ya migsulat asini muna dun ni libru na Manga Salmo, law nan: ‘Miglong ya Tyumanem adti kanaken Pangulu: “Ingkud kaw apit adi kalintu ku **43** menda' na mabus ku degen ya manga po-on mu aw alag ku silan betang adti salad na manga siki mu.”’ **44** Na, dun da si Dabid paglong na ya Kristu yan ya kanan Pangulu. Yanagaw kun

pigtawag ni Dabid ya Misiyas na 'Pangulu', pig-unu na Misiyas ya pagka-imo' buwadbuwad ni Dabid?" **45** Aw sa talana pa migpakanyeg kanan ya madég na utaw, miglong si Jisus adti kanan manga umagakan, **46** "Magpakatadeng kamu sa manga magpalna-uway sa Uldin. Magkalim silan magsut sa malawig na sa-ul. Aw magleya silan kun pagbasaan silan adti palingki. Aw dun uman ni manga sinagoga aw manga dakula' na pista, pagkaliman nilan ya mag-ingkud adti pag-ingkudan na manga utaw na dengganen. **47** Madugay silan magpanawagtawag pada kita-en na manga utaw, manang pig-agaw baling nilan ya ka-unan na manga balu. Ya manga utaw yeiy, to-o mabegat ya pa-emel-emel na Tyumanem kanilan."

21 Na, dun ni Témplo, talana ni Jisus migtandaw, kyinita' nan ya manga mayaman na mig-ulug sa kuwalta nilan adti uluganan. **2** Aw kyinita' nan uman ya sambuk na kaubayan na balu na wala' ya pagkamangan na mig-ulug sa duwa ya sinsilyo. **3** Aw miglong si Jisus, "Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Ya balu iyan pangkay wala' ya pagkamngan nan, manang dakula' pa ya kanan pig-atag kay sa kadég na utaw na nyatag sa kuwalta nilan. **4** Kay ya pig-atag nilan, sobla la olo' na kuwalta nilan, manang ya kaubayan yeiy, pig-ubus nan pig-atag ya kadakula' na nyatagtun nan." **5** Na, awun manga utaw na migbalawbalaw sa kanenggeya na Témplo kay pigpakanenggeyaan na manga batu aw eped pa na pig-atag na manga utaw adti Témplo. Yanagaw miglong si Jisus, **6** "Ya kadég yeiy na kyinita' mayu adun, dumateng ya allaw na mabus magkalat. Pangkay

ya manga mangkabakla' na batu na pig-ilantulantu, ya kadég yeiy alag saba mangkagettan.” 7 Aw pig-usip nilan si Jisus, “Kay Magpalna-uway, kinunu katuman ya kadég na piglong mu kakayna? Unu ya pangilala na agpet da ma-imo' ya kadég yan?” 8 Aw miglong si Jisus, “Magpakatadeng kamu pagaw pasuwayen kamu, kay awun madég na un dumateng na dumala sa kanak ngalan aw maglong silan, ‘Aku saba ya Kristu,’ aw maglong silan uman, ‘Dyumateng da ya allaw!’ Manang dili' kamu magka-agad-agad kanilan. 9 Aw kun makadengeg kamu na awun manga dakula' na tanam aw pag-atu na manga utaw sa gubirnu, dili' kamu magkallek. Kay ya kadég yeiy ka-ilangan una ma-imo', manang beke' pa nan ya katigkasan.” 10 Aw tigkas yan, miglong pa si Jisus kanilan, “Ya sambuk na nasud manubbuk sa eped na nasud, aw ya sambuk na kasakupan tumanam sa eped na kasakupan. 11 Awun dakula' to-o na manga linug aw getem adti madég na banwa, aw awun uman manga magkedel na magkalintapun na makamatay. Aw lekat adti langit, awun kita-en na manga kallekanan aw manga eped pa uman na pangilala. 12 “Manang sa dili' pa dumateng ya kadakula' yeiy, dakepen kamu aw pamulayaman, aw pa-agad adti sinagoga pada limanda kamu nilan aw kalabusuwun. Aw pa-agad kamu nilan uman adti asdangan na manga hari' aw manga gubirnador. Ya kadég yeiy imo-un nilan kamayu asuntu sa pagpangintu-u mayu kanak. 13 Aw dun da kamu pakaselat pagpa-ede' kanilan sa Madyaw na Ubat-ubat kanak. 14 Sa dili' pa yeiy ma-imo', dili' magkakamang ya kamayu ginawa sa un mayu tubag

kanilan, **15** kay aku saba ya mag-atag kamayu sa katadeng sa un mayu paglongun. Pangkay ya manga po-on mayu dili' nilan mabatug tubagen. **16** Aw dun uman ni allaw yan, pangkay ya manga mangkatikadeng mayu, aw manga kaylug aw kadégan mayu aw ubaybay mayu, lubidan kamu nilan adti kamayu manga po-on. Aw patayen nilan ya eped kamayu. **17** Asuntu sa pagdalug mayu kanak, dumutan kamu na madég na manga utaw. **18** Manang dili' kamu magkallek kay tamengan kamu na Tyumanem aw pangkay ya sambuk na lugay mayu dili' malagak. **19** Kun magpadeleg kamu sa pagpangintu-u kanak, matagtun mayu ya ginawa na wala' ya katigkasan. **20** “Manang kun kita-en mayu ya syudad na Jérusalim na pyalibedan da na to-o madég na manga sundalu, na, ka-edde-an mayu na malapit da kalaten ya syudad. **21** Yanagaw, kamu na awun ni Judiya, maksay kamu palaguy adti manga buntud, aw kamu na asini ni syudad, maksay kamu luwa', aw ya kadég mayu adti manga pawa', dili' da kamu magseled adti Jérusalim. **22** Kay yeiy ya manga allaw na pa-emel-emelen na Tyumanem ya Jérusalim pada matuman ya pigpasulat nan asini muna. **23** Makalalat ya manga kaubayan na mabdes aw ya manga kalmukan dun ni manga allaw yan. Kay dumateng ya madég na kalugan asini tas na lupa', aw to-o malatay ya kagamakan na manga utaw yeiy asuntu sa kadaman na Tyumanem. **24** Aw madég ya pamatayen magi sa kampilan, aw ya manga eped allangen adti madég na manga nasud. Aw ya syudad na Jérusalim, agawun na manga Héntil aw eya-an nilan taman na malingeb da ya piglong na Tyumanem.” **25** “Aw awun manga pangilala

na kita-en dun ni sega aw bulan aw manga bitun. Aw
 ya manga utaw asini tas na lupa' to-o magkakamang
 ya ginawa nilan, aw mallek silan sa mangkabakla' na
 manga baled adti dagat. **26** Magpanteneb ya manga utaw
 sa kakallekan nilan sa un dumateng adti kadakula' na
 banwa. Kay ya manga bitun aw kadég na pagkita-en na
 adti langit alag magkatangkeg aw dili' da silan magi dun
 ni dadan na agiyanan nilan. **27** Aw dun da nilan kita-a ni
 labun ya Ise' na Utaw na lumiku' na ka-agadan na dakula'
 na kalalamdag aw katulus na pagka Tyumanem nan. **28**
 Na, kun magpalekat da ya kadég yeiy, pakabagsega ya
 kamayu ginawa aw langad kamu adti langit kay malapit
 da ya pagpaluwa' kamayu.” **29** Aw miglong si Jisus kanilan
 sa pundinganan: “Tanawa mayu ya kawuy na igira aw ya
 kadég uman na manga kawuy. **30** Kun kita-en mayu na
 manalingsing aw dumawun da, ka-edean mayu na agpet
 da ya manga bulan na to-o mapasu'. **31** Aw maynan uman,
 kun kita-en mayu ya kadég na piglong ku kamayu, ka-
 edean mayu na malapit da ya Paghari' na Tyumanem sa
 Kasakupan nan. **32** Matinaw ya un ku paglongun kamayu:
 Ya manga utaw asini tas na lupa' adun na allaw yeiy, dili'
 pa silan mabus mangkamatay menda' na magpalekat
 da ya kadég na piglong ku. **33** Pangkay kun ma-uman
 ya langit aw ya kadakula' na banwa manang ya manga
 tingeg na piglong ku dili' saba ma-uman. **34** Migpadeleg
 si Jisus miglong, “Magpakatadeng kamu na dili' mayu
 kaagadan ya pagka-utawun mayu adti pagpa-eyang dun ni
 pagpamista aw pag-inem menda' na mangkalangulangu
 kamu aw sa pagkaypeng sa kamayu pag-eya'. Kay pagaw

kabigla-an kamu **35** kasiling na iyalas na kyalitagan. Kay ya kadég na utaw na mig-eya' asini tas na lupa' kabigla-an saba silan dun ni manga allaw yan. **36** Yanagaw gayed kamu pagtagilan sa kamayu pagka-utawun aw gayed kamu uman panawagtawag adti Tyumanem pada dili' kamu kaliputan na manga kalugan yeiy na un dumateng, aw mabatug mayu ya mindeg adti asdangan na Ise' na Utaw na wala' ya kamulamula.” **37** Kada allaw migpalna-u si Jisus adti pamanag na Témplo, manang pagkagabi, magluwa' sakanan aw adtu maglagdeng ni Buntud na Manga Olibo. **38** Aw sa to-o pa maselem, madég ya utaw na migkatipun adti Témplo na un magpakanyeg sa palna-u nan.

22 Na, agpet da ya allaw na Pista na Pan na Wala' Patulina na pigtawag uman na Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **2** Aw ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu, gayed silan nyaninaw sa pa-agi kun unun nilan ya pagpapatay kan Jisus, kay nyallek silan sa manga utaw. **3** Sa talana pa nilan migpalpa seiy, syumeled si Satanas adti kan Judas Iskariyoti na yan ya sambuk dun ni sampulu' tag duwa ya umagakan ni Jisus. **4** Aw nyadtu si Judas adti manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga kapitan na manga magtatunggu-ay dun ni Témplo. Aw pigbalawbalawan nilan kun unun nan ya pagtumbay kan Jisus adti kanilan. **5** Aw to-o silan migleya, aw pigka-unawaan nilan na atagan si Judas na kuwalta. **6** Yanagaw tyumande' si Judas aw tyumagad sa selat pada lubidan nan si Jisus adti kanilan na dili' ka-edean na madég na

manga utaw. **7** Na, dyumateng da ya tagna' na allaw na Pista na Pan na Wala' Patulina. Yeiy ya allaw na magsi-iyaw ya manga Judiyu sa nati na karniro, kay yan ya un nilan kanen dun ni pangiyambungay sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **8** Yanagaw pigsugu' ni Jisus si Pédro aw si Juan, law nan, “Kadtu kamu aw tagilana mayu kanaten ya pangiyambungay sa Pista na paglabay na Anghil na Tyumanem.” **9** Aw pig-usip nilan si Jisus, “Ayin apit ya kaliman mu na magtagilan kami?” **10** Aw tyumubag si Jisus, “Sa pagseled da mayu adti Jérusalim, sungunun kamu na sambuk na eseg na dyumala sa sibulan na nyatmu' na tubig. Agad kamu kanan adti balay na un nan kadtuan. **11** Aw paglonga mayu ya tagtun sa balay, ‘Nyamene' ya Magpalna-uway: Ayin kunu ya tambi' na un nan pagkanaan sa pangiyambungay sa Pista eped nan ya kanan manga umagakan?’ **12** Aw yanagaw pakita' nan kamayu ya dakula' na gibalayan adti kadwa na kansad na balay na dadan da pigtagilan. Aw dun da mayu tagilana ya pangiyambungay tadun.” **13** Yanagaw nyanaw ya duwa na pigsugu' nan. Aw sa pagdateng nilan dun, kyinita' da nilan ya kadég na piglong ni Jisus, aw pigtagilan nilan ya pangiyambungay sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **14** Na, sa pagdateng da na udas na kuman da silan, nyingkud si Jisus eped na kanan umagakan dun ni lamisa pada kuman. **15** Aw piglongan nan silan, “To-o ku kaliman sumambuk kamayu kuman sa pangiyambung ini sa Pista sa dili' pa aku magti-is. **16** Aw paglongun ta kamu na dili' da aku kuman salut seiy menda' na malingeb ya kakawasan nan adti Kasakupan na

Pighari-an na Tyumanem.” **17** Aw migkamang si Jisus sa tabu' na pigseledan sa bino na paras aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem, aw tigkas yan miglong sakanan, “Dawata mayu ya tabu' aw pagsayusayu kamu inem. **18** Paglongun ta kamu: Dili' da aku salut minem sa bino na paras menda' na dumateng ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan.” **19** Aw migkamang si Jisus sa pan aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem. Pagkatigkas yan pigtenga-tenga' nan ya pan aw pigpan-atag nan adti kanan manga umagakan, aw law nan, “Yei ya kanak lawas na pig-atag kamayu. Kana la mayu, pada gayed aku mayu ka-anenganengan.” **20** Aw maynan uman, pagkatigkas nilan mangiyambung, pigkamang nan ya tabu' na syeledan sa bino, aw law nan, “Yei ya kanak dugu' na pa-iligen pada kamayu. Magi sa dugu' ku, yan ya magpa-iganget sa bagu na pakang na Tyumanem. **21** “Manang pakanyegi mayu ya un ku paglongun: Awun eped tadun na kyuman asini lamisa na un maglubid kanak. **22** Aku na Ise' na Utaw un saba patayen kay yan ya dadan pigpalpa na Tyumanem. Manang malatay ya un datengan na utaw na maglubid kanak.” **23** Aw migpan-usip-usipay silan kun singalan kanilan ya maglubid kan Jisus. **24** Na, nya-imo' ya ayil na manga umagakan ni Jisus. Mig-ayil silan kun singalan ya to-o matas kanilan. **25** Yanagaw miglong si Jisus adti kanilan, “Kya-edean da mayu ya bet na manga hari' na wala' pagpangintu-u sa Tyumanem. Silan da ya gayed migbaya' sa manga sakup nilan. Aw ya kaliman na manga mangkalangkaw nilan na magkadengganen silan kay silan gayed ya magtabang sa

manga utaw. **26** Manang dili' mayu silan pagsilingan. Ya to-o dakula' adti kamayu ka-ilangan masiling baling na to-o mangud. Aw ya magdumala, ka-ilangan masiling sakanan na sugu-anen. **27** Singalan ka' ya matas, ya pigbasaan sa kakan aw kun ya nyamasa kanan? Enda', yan saba ya matas ya pigbasaan? Manang ini aku saba na nyamasa kamayu.” **28** Aw miglong pa uman si Jisus kanilan, “Kamu ya gayed mig-agad-agad kanak dun ni manga kalugan na kya-agiyan ku. **29** Yanagaw, asuntu na pigtaliguwan aku na kanak Ama sa pagdumala sa kasakupan nan, taliguwan ta kamu uman kagaya sa kasakupan nan, **30** pada magdenggan kitadun kuman aw minem adti kanak lamisa dun ni kanak kasakupan. Aw mingkud kamu adti manga trunu aw magdumala kamu aw mag-ukum sa manga buwadbuwad na sampulu' tag duwa ya ise' ni Isra-él na eseg.” **31** Tigkas yan, miglong si Jisus kan Pédro, “Kay Simon, pakanyegi ya un ku kanmu paglongun: Pigsekat ni Satanas na tanda-en ya kamayu pagpangintu-u. Ya pagtanda' nan kamayu kasiling na pagbulus sa umay pada matani ya tipig aw ya awun seled. **32** Manang nyanawagtawag aku na dili' mu ayawan ya pagpangintu-u mu. Aw sa pagpakaliku' da mu adi kanak, mabatug mu pakabagegen ya pagpangintu-u na manga eped mu.” **33** Aw miglong si Pédro kanan, “Kay Magpalnauway, magad aku kanmu pangkay adti kalabusuwanan aw adti pagkamatay!” **34** Manang tyumubag si Jisus kanan, “Paglongun ta kaw, kay Pédro: Sa dili' pa tumaga-uk ya manuk kagaya na gabi, balyaw aku mu na makatlu.” **35** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kanilan, “Idtu na

muna, sa pagsugu' ku kamayu, piglongan ta kamu na dili' kamu magdala sa pu-ut aw kabil aw manga sandal. Na, unu ka', migkapelek kamu?" Aw tyumubag silan, "Wala' saba." **36** Aw miglong pa si Jisus, "Manang adun, pangkay singalan kamayu ya awun pu-ut aw kabil, dalāa la mayu. Aw pangkay singalan ya wala' ya kampilan, galinen nan ya kanan inabelan aw pagbayad nan sa kampilan. **37** Kay ka-ilangan magi kanak matuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna: 'Adti anenganeng na manga utaw, ribildi sakanan.' Aw un da saba yeiy matuman." **38** Aw miglong ya manga umagakan nan, "Kay Magpalna-uway, tanawa! Awun duwa ya kampilan ini." Aw tyumubag si Jisus, "Umba' da yan." **39** Aw lyumuwa' si Jisus adti balay aw nyanaw pasinan adti Buntud na Manga Olibo kay yeiy ya kanan kyanalaman. Aw nyagad uman ya manga umagakan nan. **40** Aw sa pagdateng da nilan, miglong si Jisus, "Panawagtawag kamu pada dili' kamu degen na pagtanda'." **41** Aw migpa-awat si Jisus kanilan, aw lyumuhud sakanan aw nyanawagtawag, law nan, **42** "Kay Ma', kun kaliman mu, kamanga beg kanak ya pagti-is na un ku ka-agiyen. Manang beke' na kanak pagkaliman ya matuman, kanmu saba pagkaliman ya matuman." **43** [Na, migpakita' kan Jisus ya sambuk na anghil lekat adti tas na langit aw migpakabagseg kanan. **44** Aw asuntu na to-o migkalat ya ginawa nan, nyatibulluk pa sakanan nyanawagtawag. Aw nyantagdu' adti lupa' ya init nan kasiling na dugu'.] **45** Pagkatigkas nan manawagtawag, nyindeg sakanan aw lyumiku' adti manga umagakan nan aw kyinita' nan na nyampakatulug silan kay to-o migkalat

ya ginawa nilan. **46** Aw miglong si Jisus kanilan, “Ananga' kamu makatulug? Pagbangun kamu aw panawagtawag pada dili' kamu degen na pagtanda'.” **47** Sa talana pa ni Jisus miglong, dyumateng ya madég na manga utaw. Aw ya nyuna kanilan si Judas Iskaryoti na sambuk dun ni sampulu' tag duwa ya umagakan ni Jisus. Dyumulud si Judas adti kan Jisus aw aleki nan, **48** manang miglong si Jisus kanan, “Kay Judas, ananga' mu lubidan ya Ise' na Utaw magi sa alek?” **49** Aw sa pagkita' na manga umagakan ni Jisus sa un ma-imo' kanan, miglong silan, “Kay Magpalna-uway, unu, pantibasen nami silan na kampilan?” **50** Aw pigtibas na sambuk kanilan ya suguanen na pangulu na manga magdadugsu-ay, aw dayaw nya-ilap ya kalintu na talinga nan. **51** Manang pigsagda sakanan ni Jisus, “Umba' da yan!” Aw pig-uli' nan ya talinga na suguanen aw dayaw nyaka-uli'. **52** Na, ya manga nyagad kan Judas na un magdakep kan Jisus, yan ya manga mangkatas na magdadugsu-ay, aw manga magtatunggu-ay sa Témplo, aw manga magdadumalaay sa manga Judiyyu. Aw miglong si Jisus kanilan, “Ananga' kamu dumala sa manga kampilan aw manga babunal? Kasiling kamu na migdakep sa ribildi! **53** Kada allaw awun aku ni Témplo, aw wala' aku mayu dakepa. Manang yeiy da saba ya kamayu selat, aw yeiy da uman ya pagdumala na kangitngit.” **54** Pagkatigkas yan, pigdulus nilan si Jisus aw pigpa-agad adti balay na pangulu na manga magdadugsu-ay. Aw dyumalug uman si Pédro kanilan, manang migpa-awatawat sakanan. **55** Adti pamanag na balay, migduluk ya manga utaw aw nyan-ingkud silan

dun pada manalang. Aw migpalapit uman si Pédro aw nyingkud adti tampid nilan. **56** Aw awun sambuk na sugu-anen na bubay na kyumita' kanan na nyingkud dun, aw pigtengtengan nan si Pédro aw miglong, “Ya utaw ini sambuk uman na eped nan!” **57** Manang migbalyaw si Pédro, law nan, “Kay Dé', wala' ku kilalā ya utaw yan!” **58** Wala' kadugay, awun da uman eseg na kyumita' kanan, aw law nan, “Ikaw uman ya sambuk na eped nilan.” Manang tyumubag si Pédro, “Beke' ku, kay Lew!” **59** Lyumabay da ya sangka-udas aw miglong pa uman ya sambuk na utaw, “Ya eseg ini, eped nilan saba kay taga Galilya sakanan!” **60** Manang miglong si Pédro, “Kay Lew, wala' ku ka-ed-e-i ya piglong mu!” Sa talana pa nan miglong, tigkan tyumaga-uk ya manuk. **61** Lyumingi' si Jisus aw pigtengtengan nan si Pédro. Aw dun da ni Pédro ka-anenganengi ya piglong kanan ni Jisus, “Sa dili' pa tumaga-uk ya manuk kagaya gabi, balyaw aku mu na makatlu.” **62** To-o migkalat ya ginawa ni Pédro, yanagaw lyumuwa' sakanan aw to-o migsugaw. **63** Na, ya manga migtunggu' kan Jisus, pig-odoy-odoy nilan sakanan aw pigpanumbag nilan. **64** Aw pigtampeng nilan ya mata nan aw piglongan nilan, “Ubatan kanami kun singalan ya migsumbag kanmu!” **65** Aw madég pa uman ya tingeg na piglong nilan na pagmulamula kanan. **66** Na, pagkamaselem da, migkatipun ya manga magdadumalāay sa manga Judiyu, dala ya manga magdadugsu-ay, aw ya manga magpalna-uway sa Uldin. Aw tigkas yan, pigpa-agad nilan si Jisus adti pag-usayan nilan. **67** Aw miglong silan kan Jisus, “Ubat kami kun ikaw ya Misiyas.” Manang

tyumubag si Jisus kanilan, “Pangkay kun ubatan pa ta kamu, dili' aku mayu pangintu-uan, **68** aw kun usipen ta kamu, dili' kamu uman tumubag. **69** Manang agpet da ya allaw na mingkud ya Ise' na Utaw apit adti kalintu na Tyumanem na To-o Matulus.” **70** Aw miglong ya kadég nilan, “Unu ka', ikaw kadi' ya Ise' na Tyumanem?” Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Piglong da mayu saba.” **71** Aw miglong silan, “Ananga' pa kitadun maninaw sa eped na un magmatinaw? Dyengeg da tadun saba ya kanan piglong.”

23 Pagkatigkas yan, nyindeg ya kadég nilan aw pigpa-agad nilan si Jisus adti kan Pilato. **2** Aw pigpalekat nilan ya paglimanda kanan, law nilan, “Ya utaw yeiy, kyinita' nami sakanan na migpasuway sa manga eped nami na Judiyyu. Aw pigpalna-uan nan silan na dili' matag sa buwis adti kan César. Aw miglong uman sakanan na yan kunu ya Kristu aw hari'.” **3** Yangaw nyusip si Pilato kan Jisus, “Unu, ikaw ya hari' sa manga Judiyyu?” Aw tyumubag si Jisus, “Piglong da mu.” **4** Aw miglong si Pilato adti manga mangkatas na magdadugsu-ay aw kadég na manga utaw na miglimanda, “Wala' ya kyinita' ku na indeganan na limanda mayu ya utaw yeiy.” **5** Manang to-o silan gyumelgel, law nilan, “Gayed nyagubut ya manga utaw asini kadakula' na Judiya asuntu sa palna-u nan. Migpalekat sakanan adti Galilya, aw dyumateng da uman asini Jérusalim.” **6** Pagdengeg ni Pilato sa piglong nilan, nyusip sakanan kun taga Galilya si Jisus. **7** Aw sa pagpaka-edde' nan na si Jisus taga Galilya sakup na pigdumalaan ni Hérodes Antipas, pigpa-ated nan si Jisus adti kan Hérodes

kay dun ni manga allaw yan awun sakanan ni Jérusalim.

8 Sa pagkita' ni Hérodes kan Jisus, mogleya sakanan kay madég ya pigdengeg ni Hérodes kanan aw kaliman nan kumita' sa milagru na imo-un ni Jisus. **9** Yanagaw madég ya manga usip nan kan Jisus manang wala' nan tubaga.

10 Ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu dun uman silan, aw pangkay unu la ya manga piglimanda nilan kan Jisus. **11** Aw migpalekat si Hérodes aw manga sundalu nan mig-odoy-odoy kan Jisus, aw pigpasut nan na malawig na sa-ul na to-o manenggeya kasiling na kana hari'. Aw pigpaliku' nan adti kan Pilato. **12** Na, dun ni manga allaw yan migka-ubaybay da si Hérodes aw si Pilato, pangkay matalapo-on silan idtu muna. **13** Na, pigpatawag ni Pilato ya manga mangkatas na magdadugsu-ay, aw manga magdadumalaay, aw ya eped pa na manga Judiyu.

14 Aw miglong si Pilato kanilan, “Pigdala la mayu kanak ya utaw yeiy na pigdiklamu na migpasuway kunu sakanan sa manga utaw. Aw sa pagsadsad ku kanan dun ni asdangan mayu, wala' saba ya kyinita' ku na sala' nan na pigdiklamu mayu sakanan. **15** Pangkay si Hérodes wala' uman ya kyinita' nan na sala' na utaw yeiy, yan ya du-an na pigpaliku' nan adi kanak. Yanagaw wala' ya nya-imo' nan na malatay na umba' sakanan patayen! **16** Yanagaw palabet da ku olo' sakanan, tigkas yan paluwa-en.” **17** [Na, awun katanem na gubirnadador na kada umay dun ni Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, ka-ilangan magpaluwa' sakanan sa sambuk na nyakalabusu.] **18** Manang nyamansag ya kadég na manga utaw, law nilan,

“Pataya ya utaw yeiy! Aw paluwa-a kanami si Barabas!”

19 Na, si Barabas pigkalabusu asuntu sa paggagad nan sa manga Judiyu na nyatu sa gubirnu na taga Roma dun ni Jérusalim, aw awun uman utaw na pigpatay nan.

20 Kaliman ni Pilato paluwa-en si Jisus, yanagaw pig-usip pa nan uman ya manga utaw. **21** Manang gayed silan nyamansag na miglong, “Pakalabuan sakanan! Pakalabuan sakanan adti krus!” **22** Aw sa katlu la silan ni Pilato piglongan, law nan, “Ananga' ka'? Unu ya nya-imo' nan na malatay? Wala' saba ya kyinita' ku na pig-imo' nan na umba' patayen! Yanagaw palabet ku, aw tigkas yan paluwa-en ku sakanan.” **23** Manang to-o la baling silan nyamansag na pakalabu si Jisus adti krus. Aw pig-atag kanilan ya pigsekat nilan. **24** Tyumande' da si Pilato kanilan na pakalabu si Jisus adti krus. **25** Pigpaluwa' nan ya utaw na pigkalabusu asuntu sa pag-atu nan sa gubirnu aw pagpatay nan sa utaw. Manang si Jisus pigtumbay nan adti kanilan pada ma-imo' ya kaliman nilan imo-un adti kanan. **26** Sa pagdala na manga sundalu kan Jisus adti luwa' na syudad na Jérusalim, pig-isungun nilan ya sambuk na eseg na si Simon na taga syudad na Ciréné, aw pigleges nilan pigpapisan kanan ya krus aw gyumuyud sakanan kan Jisus. **27** Na, awun madég to-o na manga utaw na dyumalug, aw awun uman manga kaubayan dun na migpansisugaw kay migkalat ya ginawa nilan kan Jisus. **28** Manang piglingi' silan ni Jisus aw piglongan nan silan, “Kamu na manga kaubayan na asini Jérusalim, dili' aku mayu pagsugawan, manang yan baling ya sugawi ya kamayu pagka-utawun aw ya manga

mangayse' mayu. **29** Kay dumateng ya manga allaw na maglong ya manga utaw, 'Madyaw ya kana manga kaubayan na wala' paka-ise' aw wala' kautawi aw wala' ya pigpasusu nilan na ise'.' **30** Dun ni manga allaw yan, paglongun na manga utaw ya manga buntud, 'Gettani kami!' Aw maglong silan uman adti manga kabuludan, 'Tabuni kami!' **31** Kay kun pig-imo' nilan yeiy kanak na wala' ya sala', to-o pa dun ya imo-un nilan adti manga utaw na awun sala'." **32** Awun uman duwa ya utaw na ribildi na pigpa-agad nilan na un patayen eped ni Jisus. **33** Aw sa pagdateng nilan adti Banwa na Pesa' na Ulu, dun da nilan si Jisus kalabuwi adti krus aw duwa ya ribildi adti manga krus nilan, ya sambuk apit adti kalintu nan aw ya sambuk uman apit adti kawala. **34** Aw miglong si Jisus, "Kay Ma', pasinsiyayi silan kay wala' nilan kaede-i kun unu ya pig-imo' nilan." Aw migbunutbunut ya manga sundalu kun singalan kanilan ya makatagtun sa tagsambuksambuk na kadékgadég ni Jisus. **35** Aw mig-indeg-indeg ya manga utaw migbantay sa kadég na nyangka-imo'. Manang ya manga magdadumalaay sa manga Judiyyu, pig-odoy-odoy nilan sakanan, law nilan, "Mabatug nan tabangan ya manga eped. Na, tabangan nan galu uman ya kanan pagka-utawun kun yeiy ya Misiyas na pigpadala na Tyumanem!" **36** Aw pig-odoy-odoy uman na manga sundalu talana nilan dyumulud kan Jisus na un pa-inemen na bino na malagsing, **37** aw miglong silan, "Kun ikaw ya Hari' na manga Judiyyu, na, tabangi ya kanmu pagka-utawun!" **38** Na, apit adti tas na ulu nan awun tabla na pigsulatan sa ini: "Yeiy ya Hari' na

manga Judiyyu.” **39** Aw mig-odoy-odoy uman kan Jisus ya sambuk na ribildi na pigkalabuan dun, law nan, “Enda', ikaw saba ya Kristu? Na! Tabangi ya kanmu pagka-utawun aw tabangi kami uman!” **40** Manang pigsagda sakanan na eped nan na ribildi na maglong, “Unu, wala' kaw kallek sa Tyumanem? Alag saba kitadun pig-ukuman na patayen. **41** Kita duwa ya umba' ukuman kay yeiy ya tandan sa imo-unun nate' na malatay. Manang ya utaw ini wala' ya pig-imo' nan na malatay.” **42** Aw miglong pa sakanan, “Kay Jisus, anenganenga aku dun ni allaw na maghari' da kaw.” **43** Aw miglong si Jisus kanan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kanmu, adun na allaw magad kaw kanak adti Para-iso.” **44** Pagka-alas dosi la, migkangitngit ya banwa seled na tulungka udas, **45** aw wala' silat ya sega. Aw nyakisay ya to-o madakmel na téla na pigsaliben na awun ni seled na Témplo, aw dayaw nyatenga' na duwa. **46** Aw mig-ulangag si Jisus, “Kay Ma', tumbay ku kanmu ya kanak ispiritu!” Aw tigkas yan nyabugtu' ya ginawa nan. **47** Na, pagkita' na kapitan na manga sundalu na migtunggu' kanan, pigdeyen nan ya Tyumanem, law nan, “Matinaw saba na wala' ya sala' na utaw yeiy!” **48** Aw ya madég to-o na utaw na migkatipun migbantay, sa pagkita' nilan sa nyangka-imo', nyan-uli' silan na migpansibug sa kanilan aba kay migkalat ya ginawa nilan. **49** Aw ya kadég na manga kyumilala kan Jisus dala ya manga kaubayan na nyagad kanan lekat adti Galilya, kyinita' nilan uman adti mawatawat ya kadég na nya-imo'. **50** Na, awun sambuk na utaw na si José na taga lunsud na Arimatiya sakup na Judiya. Sambuk sakanan na

nyaka-akup adti matas na pag-usayan. Wala' ya pagsala' sa bet nan aw pagbasaan sakanan na manga utaw. **51** To-o nan pigtagadan ya Paghari' na Tyumanem sa Kasakupan nan, aw wala' sakanan tande' sa pagbaya' na manga eped nan aw sa manga pigpan-imo' nilan kan Jisus. **52** Ya utaw yeiy nyadtu ni kan Pilato aw pigsekat nan ya lawas ni Jisus. **53** Pagkatigkas yan, pigkamang nan ya lawas lekat adti krus aw pigbedbedan nan na téla na linum. Aw pigbetang nan dun ni ilib na pigkutkutan dadan adti kilid na pangpang na wala' pa kabetangi na lawas na utaw. **54** Na, yan na allaw, yan da ya paggtagilan na manga utaw sa Allaw na Paglagdeng. **55** Aw ya manga kaubayan na nyagad kan Jisus lekat adti Galilya, dyumalug silan kan José aw pigtandawan nilan ya pagbetang sa lawas ni Jisus adti ilib na piglebengan. **56** Pagkatigkas yan, nyuli' silan aw migtagilan sa manga manimbo' aw lana na un pagdamus sa lawas ni Jisus. Manang sa pagdateng na Allaw na Paglagdeng, miglagdeng silan kay yan ya sugu' dun ni Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis.

24 Pagkamaselem da na Linggo, pigkadtuan na manga kaubayan ya ilib na piglebengan kan Jisus. Aw pyandala nilan ya manga manimbo' na dadan da nilan pigtagilan. **2** Aw sa pagdateng nilan dun, kyinita' nilan na nyaka-anggin da adti kilid ya dakula' na batu na pigtampeng sa baka' na ilib, **3** manang sa pagseled da nilan, wala' ya kyinita' nilan dun na lawas. **4** Aw sa talana pa nilan nyabelengbeleng sa nya-imo', bigla' nyaka-indeg adti sayid nilan ya duwa ya eseg, aw to-o masilang ya kadégkadég nilan. **5** Aw to-o nyallek ya manga kaubayan,

yanagaw dyumukduk silan. Manang miglong ya duwa ya eseg, “Ananga' mayu paninawun ya nyataw asini piglebengan sa nyangkamatay? **6** Wala' da sakanan asini! Nyataw da saba! Unu, kyalingawan da mayu kadi' ya piglong nan kamayu idtu muna sa kenne' pa nan adti Galilya? **7** Miglong sakanan na ka-ilangan na tumbay ya Ise' na Utaw adti manga utaw na makasasala', aw papatay nilan adti krus, manang pagkatlu na allaw matawun sakanan lekat adti nyangkamatay.” **8** Aw kya-anenganengan na manga kaubayan ya piglong ni Jisus idtu muna. **9** Aw sa pagliku' da nilan lekat adti lebeng, pigdandan nilan ya kadég na kyinita' nilan adti sampulu' taggesya' ya umagakan nan aw adti manga eped pa. **10** Na, ya manga kaubayan na migdandan seiy adti manga apostolés, yan si Maria na taga Magdala, aw si Jo-ana, aw si Maria na ina ni Santiago, aw eped pa na manga kaubayan. **11** Sa pagdengeg na manga apostolés sa pigdandan nilan, wala' nilan pangintu-uwi. Iman nilan aw kasampetanen na pig-imo-imo' olo' na manga kaubayan. **12** Manang si Pédro nyindeg aw dyumalagan pasinan adti ilib, aw gyumukung syumilib aw yan olo' ya kyinita' nan ya manga téla na linum na pigbedbed sa lawas ni Jisus. Yanagaw nyuli' sakanan na nyabelengbeleng sa nya-imo'. **13** Dun ni allaw yan, awun duwa ya umagakan ni Jisus na nyanaw pasinan adti sambuk na baranggay na pigngalanan na Émaus, aw ya kawat nan lekat adti Jérusalim, sampulu' taggesya' ka kilometro. **14** Aw pigbalawbalawan nilan ya kadég na nyangka-imo'. **15** Aw sa talana nilan migbalawbalaw,

migpalapit si Jisus aw nyagad kanilan. **16** Manang wala' nilan sakanan kilalāa kay wala' pa kanilan tumbayan ya pagkilala kanan. **17** Aw miglong si Jisus kanilan, “Unu ya kamayu pigbalawbalawan talana mayu nyanaw?” Aw tyumeneng pa silan dagawdagaw aw to-o migkabegat ya gya nilan. **18** Aw miglong ya sambuk kanilan na si Kliyopas, “Ikaw gya olo' ya lyumaba' adti Jérusalim na wala' paka-edē' sa nyangka-imo' adun na manga allaw yeiy!” **19** Aw pig-usip silan ni Jisus, “Unu ka' ya nyangka-imo'?” Aw tyumubag silan kanan, “Ya nya-imo' saba adti kan Jisus na taga Nazarit! Propita sakanan na migpakita' sa katulus na Tyumanem adti manga utaw magi sa manga pigpan-imo' nan aw sa manga pigpalna-u nan. **20** Manang ya manga mangkatas na magdadugsu-ay dun ni Témplo, aw manga magdadumalaāy, piglimanda nilan baling sakanan aw pigtumbay adti taga Roma pada ukuman aw pakalabu adti krus! **21** Pig-iman nami na si Jisus ya magpaluwa' sa nasud na Isra-él. Manang katlu la baling na allaw adun lekat na pagkamatay nan. **22** Aw awun pa uman nyakapabelengbeleng kanami. Kakayna na to-o pa maselem, ya manga kaūbayan na gayed nyagad kanami, pigkadtuan nilan ya ilib na piglebengan sa lawas ni Jisus, **23** manang wala' nilan kita-a ya lawas nan dun! Aw maksay silan lyumiku' adti kanami, aw mig-ubat-ubat na awun kunu migpakita' kanilan na manga anghil na miglong na nyataw da si Jisus! **24** Pagkatigkas yan, awun pa uman manga eped nami na nyadtu ni ilib. Aw kyinita' nilan na matinaw ya piglong na manga kaūbayan. Wala' saba nilan kita-a ya lawas ni Jisus.” **25** Pagkatigkas nilan

magdandan yan, miglong si Jisus kanilan, “Tay sa kadugay na wala' pa mayu kalabeti. Ananga' malug adti kamayu ya pagpangintu-u sa pigsulat na manga propita? **26** Unu ka', wala' pa mayu ka-ede-i na ka-ilangan una pati-isen ya Kristu sa dili' pa liku' ya dengeg nan?” **27** Aw pigpalabet ni Jisus kanilan ya kadég na pigpasulat sa pagka-utawun nan, lekat adti pigsulat ni Moysis aw ya manga propita. **28** Na, sa malapit da silan adti baranggay na un nilan kadtuan, iman nilan aw magpadeleg pa si Jisus adti panaw nan. **29** Manang to-o silan nyanginayu' kanan, law nilan, “Asini la kaw ni tampid nami kay ambung da to-o aw agpet da magabi.” Aw nyagad si Jisus syumeled adti balay. **30** Aw sa un da silan kuman, kyumamang si Jisus sa pan aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem. Aw tigkas yan, pigtenga-tenga' nan ya pan aw pig-atag nan kanilan. **31** Aw kyabukasan ya anenganeng nilan aw pigkilala la nilan si Jisus, manang bigla' sakanan nyalanas dun ni pag-inunu nilan. **32** Aw miglong silan, “Tamanta migkagaān ya ginawa tadun kakayna adti dalan dun ni pagpa-ede' nan kanaten sa pigpasulat na Tyumanem.” **33** Aw dun ni udas yan, maksay silan lyumiku' adti Jérusalim. Aw dun da nilan kita-a ya sampulu' taggesya' ya umagakan ni Jisus aw ya manga eped nilan na migkatipun. **34** Aw miglong ya kadég nilan adti duwa, “Nyataw da saba ya kanaten Magpalna-uway! Migpakita' sakanan adti kan Simon!” **35** Aw tigkas yan, pig-ubat-ubat uman na duwa adti manga eped nilan ya nya-imo' dun ni dalan pasinan adti Émaus, aw ya pagpakilala kanilan ni Jisus dun ni pagtenga' nan sa pan. **36** Aw sa talana pa nilan

migbalawbalaw sa kadég na nya-imo', bigla' migpakita' si Jisus dun ni tenga' nilan aw miglong, “Ya kalinaw gayed magad kamayu!” **37** Manang migteneb silan aw to-o nyallek kay iman nilan aw kalaluwa ya kyinita' nilan. **38** Aw miglong si Jisus kanilan, “Ananga' kamu mallek? Ananga' magduwaduwa ya kamayu anenganeng? **39** Inunuwa mayu ya manga palad ku aw kanak manga siki! Awidi aku mayu aw ka-edean mayu na beke' aku saba na kalaluwa, kay ya kalaluwa wala' ya pesa' aw wala' ya unud.” **40** [Aw pigpakita' nan kanilan ya manga palad nan aw siki nan.] **41** Pangkay to-o silan migleya aw nya-enneng-enneng, manang kenne' na malug kanilan ya pagpangintu-u sa kyinita' nilan. Yanagaw pig-usip silan ni Jisus, “Unu, awun pa kakan mayu asini?” **42** Aw pig-atagan nilan sakanan na isda' na abus da pasagi, **43** aw pigdawat nan aw pigkan nan dun ni asdangan nilan. **44** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kanilan, “Idtu na migka-iyeped pa kitadun, yeiy ya piglong ku kamayu: Ka-ilangan matuman ya kadég na pigsulat sa pagkadi ku, dala ya pigsulat dun ni Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis, aw ya pigsulat na manga propita aw dun ni Manga Salmo.” **45** Aw pigbukasan ni Jisus ya kanilan anenganeng pada kalabetan nilan ya pigpasulat na Tyumanem, **46** aw miglong sakanan kanilan, “Ini saba ya pigpasulat asini muna: ‘Ka-ilangan magti-is ya Kristu aw dun ni katlu na allaw mataw sakanan lekat adti pagkamatay.’ **47** Aw dun ni kanak ngalan ka-ilangan ubat-ubat adti kadég na manga nasud na kun magselsel ya manga utaw sa kanilan manga sala', lanasen saba na Tyumanem ya kadég na

sala' nilan. Aw ya pag-ubat-ubat yeiy, magpalekat asini Jérusalim. **48** Aw kamu ya magmatinaw adti kadég na manga utaw sa manga nyangka-imo'. **49** Pakanyegi mayu ya un ku paglongun: Un ku padala kamayu ya pigpakang na kanak Ama, manang katingen pa kamu asini Jérusalim menda' na madawat mayu ya katulus na lekat adti tas na langit.” **50** Pagkatigkas yan, pigpa-agad silan ni Jisus adti Bétaniya. Pagdateng nilan dun, pigpatas nan ya kanan manga tullu' aw migsekat adti Tyumanem na atagan silan na manga kadyawan. **51** Talana pa nan nyanawagtawag, maya-maya' sakanan nya-engat lekat dun ni tampid nilan pasinan adti tas na langit. **52** Aw pigsimba nilan sakanan aw lyumiku' silan adti Jérusalim na to-o migleya. **53** Aw kada allaw adti Témplo, gayed nilan pigdeyen ya Tyumanem.

John

1 Asini muna sa wala' pa na Tyumanem imo-a ya kadakula' na banwa, awun da gayed ya Tingeg. Aw ya Tingeg, dun da sakanan gayed ni Tyumanem. Aw ya Tingeg, Tyumanem saba sakanan. **2** Awun saba sakanan gayed ni Tyumanem lekat pa asini muna. **3** Magi kanan pig-imo' na Tyumanem ya kadakula'. Kun wala' ya Tingeg, wala' ya nya-imo' pangkay sambuk. **4** Yan ya lyekatan sa ginawa. Aw ya ginawa yeiy, kasiling na dakula' na saleng na mag-atag sa kalalamdag adti kadég na manga utaw. **5** Ya kalalamdag yeiy, yan ya nyaka-ilaw sa kadég na awun ni mangitngit, aw dili' mabatug na kangitngit degen ya kalalamdag. **6** Na, awun sambuk na utaw na pigsugu' na Tyumanem. Ya ngalan nan si Juan. **7** Aw yan ya pigpa-una na Tyumanem na un magmatinaw kun singalan ya kalalamdag yeiy, pada magi sa pagmatinaw nan, mangintu-u ya kadég na manga utaw. **8** Beke' ni Juan ya kalalamdag manang yan ya magmatinaw kun singalan ya kalalamdag. **9** Si Jisus, yan ya tengteng kalalamdag na nyadi asini tas na lupa' na un mag-ilaw sa anenganeng na kadég na utaw. **10** Aw pangkay nyeya' sakanan asini lupa' aw magi kanan nya-imo' ya kadakula' na banwa, manang wala' sakanan kilalaa na manga utaw. **11** Aw pangkay pigkadiyan nan ya kanan manga kadégan na manga Judiyu, manang madég kanilan ya wala' dawat kanan. **12** Manang ya kadég na dumawat aw mangintu-u kanan, imo-un nan silan manga mangayse' na Tyumanem. **13** Aw ya pagka-imo' nilan mangayse' nan, dili' kasiling na utaw mag-ise', aw dili' uman asuntu sa pagkaliman

na mangkatikadeng. Manang yan baling ya pagbaya'
 na Tyumanem na ma-imo' silan mangayse' nan. **14**
 Aw ya Tingeg yeiy, nya-imo' sakanan utaw aw nyeya'
 asini eped tadun. Nyatmu' sakanan na kallat, aw alag
 matinaw ya piglong nan. Aw kyinita' nami ya kadyaw na
 Tyumanem dun ni kanan Ise' na tamisa. **15** Aw si Juan
 na Magbautismuway ya migmatinaw kanan adti manga
 utaw magi sa mabagseg na tingeg, law nan: “Yeiy ya
 utaw na pig-ubat-ubat ku kamayu na un dumateng na
 matas pa kanak. Kay dun da sakanan dadan sa wala' pa
 aku kautaw!” **16** Asuntu sa kadakula' na kallat ni Jisus,
 gayed kitadun kya-untungan sa manga kadyawan aw
 migpadeleg na wala' ya tyamanan. **17** Kay asini muna,
 pig-atag na Tyumanem ya kanan Uldin adti manga Judiyu
 magi kan Moysis. Manang adun, magi kan Jisu-Kristu
 pigpakita' nan ya kanan grasya aw katinawan. **18** Wala'
 ya utaw na kyumita' sa Tyumanem. Yan olo' ya kyumita'
 kanan ya kanan Ise' na tamisa. Aw yan ya migpa-edde' adti
 kadég tadun sa Ama nan kay gayed silan mig-iyeped.
19 Na, ya manga magdadumalaay sa manga Judiyu adti
 Jérusalim, migsugu' silan sa manga magdadugsu-ay aw
 manga buwadbuwad ni Libi adti kan Juan, pada usipen
 nilan kun singalan sakanan. **20** Aw wala' nan kanilan
 tagu-a ya matinaw, law nan, “Beke' ku saba ya Misiyas
 na kamayu pigtagadan!” **21** Nyusip pa silan kanan, “Na,
 kun beke' mu ya Misiyas, singalan kaw saba? Unu, ikaw
 si Éliyas?” Aw miglong si Juan, “Beke' aku ni Éliyas!”
 Tigkas yan, nyusip pa uman silan kanan, “Ikaw kadi' ya
 Propita na pigtagadan nami?” Manang tyumubag si Juan

kanilan, “Beke' ku uman ya Propita!” **22** Aw miglong silan, “Ubatan kanami ya tengteng na matinaw kun singalan kaw pada awun ma-ubat-ubat nami adti manga migsugu' kanami! Na, unu ya mapaglong mu sa kanmu pagka-utawun?” **23** Aw tyumubag si Juan kanilan, “Aku saba ya magtatawag dun ni kaligbinan na pyalabet ni Propita Isayas asini muna. Aw yeiy ya paglongun ku: ‘Pakadyawa mayu ya dalan na un agiyan na kanaten Tyumanem!’” **24** Na, ya manga migsugu' sa manga utaw na nyusip kan Juan, yan ya manga Parisiyo. **25** Aw nyusip pa silan kanan, “Kun beke' mu ya Misiyas, aw beke' mu uman si Éliyas, aw beke' mu uman ya Propita na kanami pigtagadan, na, ananga' kaw magbautismu sa manga utaw?” **26** Aw tyumubag si Juan kanilan, “Migbautismu aku sa manga utaw magi sa tubig, manang awun sambuk na nyindeg adun asini sayid tadun na wala' pa mayu kilalaa. **27** Nyakamoli sakanan kanak aw matas pa sakanan kanaken, aw dili' aku makatumbuk kanan. Pangkay ya pag-ubad sa eket na sandal nan dili' aku umba'.” **28** Na, nya-imo' ya kadég yeiy adti baranggay na Bétaniya apit adti silatan na tubig na Jordan na pigbautismuwan ni Juan sa manga utaw. **29** Na, pagkasalut na allaw, pigkita' ni Juan si Jisus na migpasinan adti kanan, aw piglongan ni Juan ya manga utaw, “Tandawi mayu! Iyan da ya Nati na Karniro na Tyumanem na un pagdugsu' pada lanasen ya sala' na manga utaw! **30** Yan saba ya utaw na piglong ku kamayu na un dumateng. Matas pa sakanan kanak, kay dun da sakanan dadan sa wala' pa aku kautaw. **31** Idtu muna, pangkay wala' ku kilalaa

kun singalan sakanan, manang nyadi aku ni tubig na un magbāutismu sa manga utaw pada kilalāen sakanan na manga taga Isra-él. **32** Makamatinaw aku kay kyinita' ku ya Ispiritu Santo lekat adti tas na langit kasiling na kalupati na lyumugsad aw nyatingen adti kanan. **33** Idtu muna pangkay wala' ku sakanan kilalāa, manang dun ni pagsugu' kanak na Tyumanem magbāutismu, miglong sakanan dadan kanaken, 'Kun kita-en mu ya kanak Ispiritu na lumugsad adti sambuk na utaw aw matingen adti kanan, yan ya utaw na un magbāutismu magi sa Ispiritu Santo.' **34** Kyinita' ku saba alag ya kadég yeiy, yanagaw pigmatinaw ku sakanan na yan ya Ise' na Tyumanem.” **35** Pagkasalut na allaw, lyumiku' da uman si Juan adti tubig na Jordan eped nan ya duwa ya kanan umagakan. **36** Aw sa pagkita' nan na lyumabay si Jisus kanilan, miglong si Juan, “Inunuwal Iyan da saba ya Nati na Karniro na Tyumanem!” **37** Aw sa pagdengeg na duwa ya umagakan ni Juan sa piglong nan, maksay silan dyumalug kan Jisus. **38** Paglingi' ni Jisus, kyinita' nan silan na dyumalug kanan. Yanagaw pig-usip nan silan, “Unu ya pyaninaw mayu?” Aw miglong silan kanan, “Kay Rabbi, ayin ya balay na pigbantukan mu?” Na, ya kakawasan na tingeg ‘Rabbi’: Magpalna-uway. **39** Aw piglongan silan ni Jisus, “Agad kamu aw tanawa ya kanak pigbantukan.” Yanagaw nyagad silan kanan. Na, manga alas kuwatru la na ambung ya pagdateng nilan adti pigbantukan nan, yanagaw nyatingen pa silan dun menda' na maselem. **40** Na, ya sambuk na dyumengeg sa piglong ni Juan aw nyagad kan Jisus adti byantukan nan, yan si Andrés na

inulug ni Simon Pédro. **41** Pagkamaselem da, pyaninaw ni Andrés si Simon aw piglongan nan, “Kay Lew! Pigkita' da nami ya Misiyas!” Na, ya kakawasan na Misiyas, yan ya Kristu. **42** Aw pigpa-agad nan si Simon adti kan Jisus. Pagdateng nilan dun, pigtengtengan ni Jisus si Simon aw law nan, “Ikaw si Simon na ise' ni Juan! Aw lekat adun, ngalanan da kaw na Kipas.” Na, ya Kipas aw ya Pédro, sambuk da ya kakawasan: batu. **43** Pagkasalut na allaw, yan ya pagbaya' ni Jisus na madtu ni probinsya na Galilya. Kyinita' nan si Pilipi aw piglongan nan sakanan, “Agad kaw kanak.” **44** Na, taga lunsud na Bétsayda si Pilipi aw yan uman ya lunsud na pig-eya-an ni Andrés aw ni Pédro. **45** Aw pyaninaw ni Pilipi si Natanyél aw piglongan nan, “Kay Lew, kyinita' da nami ya utaw na pigsulat ni Moysis adti Uldin, aw pigsulat uman na manga propita asini muna! Yan saba si Jisus na taga Nazarit na ise' ni José!” **46** Aw miglong si Natanyél, “Unu, awun ka' madyaw na lyumekat adti Nazarit?” Manang tyumubag si Pilipi kanan, “Agad kaw kanak aw tanawa!” **47** Sa pagkita' ni Jisus kan Natanyél na migpasinan adti kanan, miglong si Jisus, “Inunuwa! Yan ya tengteng utaw na Isra-él aw dili' sakanan magpan-akal.” **48** Aw nyusip si Natanyél kanan, “Pig-unu mu ya pagpaka-edes sa bet ku?” Aw tyumubag si Jisus kanan, “Sa wala' pa kaw tawaga ni Pilipi, kyinita' da ta kaw dun ni dalem na kawuy na igira.” **49** Aw miglong si Natanyél, “Kay Magpalna-uway, ikaw saba ya Ise' na Tyumanem! Ikaw ya Hari' sa manga utaw na Isra-él!” **50** Aw miglong si Jisus kanan, “Unu, nyangintu-u la kaw kanak asuntu na miglong aku kanmu

na kyinita' da ta kaw dadan adti dalem na kawuy na igira?
To-o pa yan dun ya kita-en mu kagaya.” **51** Aw miglong si
Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu:
Dumateng ya allaw na mabeka' ya langit aw kita-en mayu
ya manga anghil na Tyumanem na uman manog pasinan
adti tampid na Ise' na Utaw aw uman manik adti tas na
langit.”

2 Na, paglabay da na duwangallaw, awun kasal adti
baranggay na Cana sakup na probinsya na Galilya. Aw
nyadtu ya ina ni Jisus, **2** aw si Jisus sambuk uman na
pyamilit aw ya kanan manga umagakan. **3** Sa pagkaabus
da na bino, miglong kan Jisus ya ina nan, “Nyabus da
ya bino nilan.” **4** Aw miglong si Jisus kanan, “Kay Ne',
ananga' kaw maglong adi kanak na nyabus da ya bino
nilan? Wala' pa saba dateng ya allaw na pakita' ku ya
kanak katulus adti manga utaw.” **5** Manang miglong
ya ina nan adti manga sugu-anen dun ni kasal, “Imo-
a mayu ya pangkay unu ya paglongun nan kamayu.” **6**
Na, dun ni balay yan, awun enem ya mangkabakla' na
betanganan sa tubig na pag-unaw na manga Judiyyu sa dili'
pa silan kuman kay yan ya kanilan katanem. Ya manga
betanganan yeiy alag batu, aw kun magpangkatmu' da,
ya seled na tagsambuk kanilan tag kaluwan kun beke' yan
katluwan ka galun. **7** Aw miglong si Jisus adti manga sugu-
anen, “Pan-atmu-a mayu na tubig ya manga betanganan
ini.” Aw dayaw nilan pigpan-atmu' ya kadég na manga
betanganan. **8** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kanilan,
“Na! Sagad da kamu aw dalaá adti pigsaligan sa pista.”
Aw syumagad silan aw pigdala nilan adti pigsaligan. **9** Aw

pigtémtéman nan ya tubig na nya-imo' da bino, manang wala' nan ka-edé-i kun ayin lekat ya bino yeiy. Yan olo' ya nyaka-edé' ya manga sugu-anen na syumagad. Yanagaw pigpatawag na pigsaligan ya eseg na bagu nyangugnan **10** aw piglongan nan, “Ya katanem tadun pagpa-inem una ya madyaw na bino, aw kun dakula' da ya ma-inem nilan, bagu la uman pa-inem ya dili' to-o madyaw. Manang ikaw, bagu mu baling adun paluwa-en ya to-o madyaw na bino.”

11 Yeiy ya nya-imo' adti Cana, probinsya na Galilya aw yan ya tagna' na milagru na pig-imo' ni Jisus adti asdangan na manga utaw. Aw magi sa milagru yeiy, dun kita-a ni kanan ya katulus na pagka Tyumanem nan. Aw nyangintu-u kanan ya manga umagakan nan. **12** Pagkatigkas yan, tyumubang si Jisus pasinan adti lunsud na Kapirna-umeped nan ya kanan ina aw manga mangkangud nan, aw manga umagakan nan. Aw nyatingen pa silan dun seled na pilangallaw. **13** Na, ya Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem un da magpalekat. Aw madég ya manga Judiyyu na nyadtu ni Jérusalim aw nyadtu uman si Jisus na un tumambung sa pista. **14** Pagdateng nan dun, syumeled sakanan adti dakula' na pamanag na Témpló. Aw pigkita' nan na awun manga utaw na migbaligya' sa manga baka aw karniro aw kalupati. Aw kyinita' nan uman ya manga maglaliwanay sa kuwalta dun ni manga lamisa nilan.

15 Yanagaw mig-imo' si Jisus sa lalabet na lubid, aw pigpalekat nan ya pag-alilin kanilan. Pig-alaw nan uman ya manga karniro aw manga baka pasinan adti luwa' na pamanag na Témpló. Pigpambélét nan ya kuwalta aw pigpantuwad nan ya manga lamisa. **16** Aw piglongan nan

ya manga mamaligya-ay sa kalupati, “Kamanga mayu ya kadég yeiy! Ya-i mayu pag-imo-a baligya-anan ya balay na kanaken Ama!” **17** Aw kya-anenganengan na manga umagakan nan ya pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Asuntu na dakula' ya ginawa ku sa Balay na Tyumanem, yeiy saba ya un dumala kanak adti pagkamatay.” **18** Na, sa pagkita' na manga magdadumalaay sa manga Judiyu sa pig-imo' nan, pig-usip nilan si Jisus, “Unu ya un mu kanami pakita' na pangilala na magmatinaw na awun katundanan mu mag-imo' seiy?” **19** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Agba-a mayu ya Témplu ini aw seled na tulungallaw pa-indegen ku salut.” **20** Aw tyumubag silan, “Ya Témplu ini, pig-imo' na manga panday seled na kapatán tag enem ya umay, aw seled olo' na tulungallaw pa-indegen mu salut?” **21** Manang ya pigpalabet ni Jisus na Témplu, yan ya kanan lawas. **22** Yanagaw adti moli na allaw na nyataw sakanan lekat adti pagkamatay, kya-anenganengan na manga umagakan nan ya piglong nan idtu muna, aw pyangintu-uan nilan ya pigpasulat dadan na Tyumanem asini muna aw ya manga piglong ni Jisus. **23** Na, sa adtu pa si Jisus ni Jérusalim dun ni manga allaw na Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, madég ya nyangintu-u kanan kay kyinita' nilan ya manga milagru na pigpan-imo' nan. **24** Manang wala' si Jisus salig sa pagpangintu-u nilan kanan, kay kya-edé-an nan ya kadég na awun ni anenganeng nilan. **25** Aw wala' uman ya du-an na pa-edé' kanan ya bet na manga utaw kay kya-edé-an da nan dadan silan.

3 Na, awun utaw na Parisiyo na pigngalanan na si Nikodimo, aw sambuk uman sakanan na magdadumalaay sa manga Judiyu. **2** Sambuk na gabi, nyadtu sakanan ni sayid ni Jisus aw piglongan nan, “Kay Magpalna-uway, kya-edē-an nami na sambuk kaw na magpalna-uway na pigpadala na Tyumanem. Kay awun manga milagru na pigpan-imo' mu na dili' mabatug na utaw kun wala' ya Tyumanem dun ni kanan.” **3** Tyumubag si Jisus kanan, “Matinaw ya un ku paglongun kanmu: Dili' mabatug na utaw kita-en ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kun dili' una sakanan mabagu.” **4** Aw nyusip si Nikodimo kanan, “Unu ya imo-un na utaw pada mabagu ya kanan pagka-utawun? Kun unud da ya ginawa nan, unun nan ya pagliku' aw pagseled adti buntit na ina nan pada maütaw salut?” **5** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Matinaw saba ya un ku kanmu paglongun: Wala' ya utaw na makaseled adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kun dili' sakanan una mabagu magi sa tubig aw Ispiritu Santo. **6** Kay ya pig-ise' na utaw, utaw saba na awun sala', aw ya utaw na pigbagu na Ispiritu, pig-atagan saba sakanan na bagu na pagka-utawun. **7** Dili' kaw magkabelengbeleng sa piglong ku kanmu na ka-ilangan ya kadég mayu mabagu. **8** Ya samet tumambel pangkay ayin pasinan, aw dengegen tadun ya pagtambel nan manang dili' tadun ka-edē-an kun ayin lekat aw ayin uman pasinan. Kasiling uman na maynan, dili' ka-edē-an kun pig-unu na Ispiritu Santo ya pagbagu sa utaw.” **9** Aw nyusip pa uman si Nikodimo, “Unu ya pagkabatug na kadég yeiy?” **10** Tyumubag si Jisus kanan, “Sambuk kaw saba na pigkilala na magpalna-

uway sa Uldin asini banwa na Isra-él. Ananga' wala' mu ka-edē-i ya kadég yeiy? **11** Matinaw saba ya un ku kanmu paglongun: Pig-ubat nami ya kanami kya-edē-an aw pigmatinaw nami ya kanami kyinita', manang wala' mayu dawata. **12** Kun wala' kamu pangintu-u sa piglong ku sa asini tas na lupa', unun mayu ya pagpangintu-u kun ubat ku kamayu ya adti tas na langit? **13** Wala' ya utaw na nyaka-edē' kun unu ya adti tas na langit kay wala' ya utaw na nyakakadtu. Yan olo' ya nyaka-edē' ya Ise' na Utaw kay lyumekat sakanan adti tas na langit.” **14** “Ya un ma-imo' kanaken, kasiling na nya-imo' sa inutaw na kamugung na galang na pigbetang ni Moysis adti aligi na pigpa-indeg nan adti kaligbinan, pada kita-en na manga utaw aw mataw silan. Ka-ilangan maynan uman ya ma-imo' sa Ise' na Utaw, un sakanan pakalabu adti krus, **15** pada pangkay singalan ya mangintu-u kanan, makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan.” Yeiy ya piglong ni Jisus adti kan Nikodimo. (aiōnios g166) **16** Pigginawaan to-o na Tyumanem ya kadég na manga utaw, aw yan ya du-an na pig-atag nan ya kanan Ise' na tamisa pada pangkay singalan ya gayed mangintu-u kanan dili' ka-eletan lekat adti Tyumanem aw dili' sakanan pa-emel-emelen, manang makatagtun baling sa ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **17** Kay ya pagpadala na Tyumanem sa Ise' nan asini tas na lupa', beke' na kaliman nan na ukuman ya manga utaw asuntu sa manga sala' nilan, manang yan ya tud nan na paluwa-en silan magi sa Ise' nan. **18** Yanagaw, pangkay singalan ya mangintu-u kanan, dili' saba pa-emel-emelen. Manang

pangkay singalan ya dili' mangintu-u kanan, pig-ukuman da sakanan kay wala' nan pangintu-uwi na yan ya Ise' na Tyumanem na tamisa. **19** Ini ya du-an na un silan ukuman: Dyumateng ya kalalamdag asini tas na lupa' na un mag-ilaw sa anenganeng na manga utaw. Manang yan baling ya pigginawaan nilan ya kangitngitan aw beke' na kalalamdag kay malatay ya manga imo-unun nilan. **20** Kay ya kadég na manga utaw na gayed mig-imo' sa malatay, pigkelean nilan ya kalalamdag pagaw kabukasan ya imo-unun nilan na malatay. **21** Manang ya manga utaw na gayed dyumalug sa tengteng matinaw, kaliman nilan magpalapit adti kalalamdag, pada kita-en ya manga imo-unun nilan na madyaw kay nyabatug nilan yeiy magi sa tabang na Tyumanem. **22** Pagkatigkas yan, nyadtu si Jisus aw manga umagakan nan ni probinsiya na Judiya. Aw sa talana pa nilan dun, pigbautismuwan nilan ya manga utaw. **23** Aw si Juan uman migbautismu adti Énun malapit adti lunsud na Salim kay madég ya tugbul na tubig aw manga linaw dun ni banwa yan. Aw madég ya nyangkadtu adti kanan na un magpabautismu, **24** kay dun ni manga allaw yan, wala' pa kalabusuwa si Juan. **25** Na, migbalawbalaw ya sambuk na Judiya aw manga umagakan ni Juan, aw pigbilingbilingan nilan ya katanem na paglinis na manga Judiya. **26** Yanagaw nyadtu silan ni kan Juan aw pig-usip nilan sakanan, “Kay Rabbi, kya-anenganengan mu ya utaw na pigpakilala mu kanami adti dipag na Jordan? Migbautismu la uman sakanan! Tanawa! Nyadtu la baling ni kanan ya kadég na manga utaw!” **27** Manang tyumubag si Juan kanilan, “Wala' ya

un mabatug na utaw pangkay sambuk kun dili' tumbay na Tyumanem. **28** Kamu saba ya makamatinaw sa pigpa-ede' ku idtu muna na beke' ku ya Kristu manang pigsugu' aku olo' na Tyumanem na muna kanan pada ubat-ubat ku ya kanan pagdateng. **29** Kasiling na awun pigkasal, yan olo' ya tagtun sa pangubayanen ya eseg nan. Manang ya ubaybay na pigpamalli' na pangesegenen na migtagad kanan, to-o magleya sa pagdengeg nan na dyumateng da ya pangesegenen. Yanagaw aku uman, to-o aku migleya asuntu na nyangkadtu la ya manga utaw adti kan Jisus. **30** Ka-ilangan na magkatas to-o ya kanan dengeg aw ka-ilangan na dili' da aku sa kanak magkadengganen." Yeiya ya piglong ni Juan na Magbautismuway. **31** Ya utaw asini tas na lupa', yan olo' ya pigkasampetan nan ya asini tas na lupa'. Manang ya lyumekat adti tas na langit, matas pa kay sa kadég. **32** Aw ya manga kyinita' nan aw ya manga dyengeg nan adti tas na langit, pig-ubat nan, manang tabay ya nyangintu-u sa piglong nan. **33** Manang pangkay singalan ya mangintu-u sa paglongun nan, yan ya magmatinaw sa kadég na pigpa-ede' kanan na Tyumanem. **34** Kay si Jisus ya Pigpadala na Tyumanem na un maglong sa manga tingeg nan, aw pig-atag kanan na Tyumanem ya Ispiritu Santo na wala' ya tyamanan. **35** Pigginawaan na Ama ya kanan Ise' aw pig-atag adti kanan ya kadég. **36** Pangkay singalan ya mangintu-u sa Ise' na Tyumanem, matagtun nan ya ginawa na wala' ya katigkasan. Manang kun singalan ya dili' dumalug sa Ise' nan, dili' nan matagtun ya ginawa na wala' ya

katigkasan, aw awun baling gayed ni kanan ya kadaman na Tyumanem. (aiōnios g166)

4 Na, dyengeg na manga Parisiyo na madég da ya utaw na migpabautismu aw dyumalug kan Jisus kay sa kan Juan, **2** manang ya tengteng matinaw, beke' ni Jisus ya migbautismu manang kanan manga umagakan. **3** Pagka-edé' da ni Jisus na dyengeg da na manga Parisiyo, pig-indegan nan ya probinsiya na Judiya aw lyumiku' adti Galilya. **4** Sa pagpasinan ni Jisus adti Galilya, ka-ilangan sakanan magi adti Samariya. **5** Aw sa pagdateng nilan adti Samariya, nyaka-agi silan adti lunsud na Sikar malapit adti lupa' na pig-atag ni Jakub sa ise' nan na si José. **6** Na, dun ni banwa yan awun to-o malalem na tegbengan na pigkutkutan ni Jakub asini muna. Aw nyingkud si Jisus dun ni kilid na salukanan kay to-o sakanan migkalug lekat adti panaw nan aw alas dosi la. **7** Sayda la nan olo' ya dun kay ya manga umagakan nan nyadtu silan ni lunsud na un mayad sa makan. Wala' kadugay, dyumateng ya sambuk na kaubayan na Samariyanen na un sumaluk. Aw miglong si Jisus kanan, “Pa-inema aku na tubig.” **9** Aw miglong ya kaubayan, “Ananga' kaw magsekat adi kanak sa tubig? Judiya kaw saba aw aku kaubayan na Samariyanen.” Yan ya piglong na kaubayan kay dili' silan pagkasambukan na manga Judiya. **10** Aw miglong si Jisus kanan, “Kun pigka-edé-an pa mu galu kun unu ya ma-atag na Tyumanem aw kun singalan aku na migsekat kanmu sa tubig, ikaw baling ya magsekat kanak aw atagan ta kaw sa to-o pa madyaw na tubig kasiling na selep na dili' magkati, aw yan ya maka-atag sa tengteng ginawa.” **11** Aw miglong

ya kaubayan kanan, “Kay Sir, wala' ya sasaluk mu aw to-o malalem ya tegbengan ini. Ayin kaw kamang sa tubig na maka-atag sa ginawa? **12** Unu, matas pa kaw ka' kay sa bakleg nami asini muna na si Jakub? Nyinem sakanan sa tubig ini aw nyinem uman ya mangayse' nan, aw pigpa-inem nilan asini ya kanilan manga ayep. Aw yeiy ya ayawanan nan kanami na manga buwadbuwad nan.” **13** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Ya utaw na minem sa tubig ini, talaynemen pa salut, **14** manang pangkay singalan ya minem sa tubig na atag ku, dili' da sakanan salut talaynemen. Kay ya palangad tubig na un ku atag, masiling saba na selep na gayed nyiswak dun ni kanan anenganeng, aw matag kanan sa ginawa na wala' ya katigkasan.” (aïōn g165, aiōnios g166) **15** Yanagaw miglong ya kaubayan, “Kay Sir, atagi aku na tubig yan pada dili' da aku talaynemen salut, aw dili' da aku magliku-liku' sumaluk!” **16** Miglong si Jisus kanan, “Angaya ya eseg mu aw liku' kaw adi.” **17** Aw tyumubag ya kaubayan, “Wala' ya eseg ku.” Aw miglong si Jisus, “Matinaw ya tubag mu na wala' ya kanmu eseg, **18** kay idtu muna awun lima ya eseg mu aw ya sambuk na pig-iyeped mu adun beke' na kanmu tengteng eseg. Matinaw saba ya piglong mu.” **19** Miglong ya kaubayan, “Kay Sir, nya-ede' aku na propita kaw! **20** Asini buntud ini, yeiy ya banwa na pagsimbaan na kanami manga mangkabaklegay. Manang miglong kamu na manga Judiyyu na adtu olo' ni Jérusalim ya umba' pagsimbaan sa Tyumanem.” **21** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Pakanyegi ya un ku kanmu paglongun: Dumateng ya allaw na simbaen mayu ya Ama pangkay asini buntud

ini aw adti Jérusalim. **22** Kamu na manga Samariyanen, wala' mayu ka-edē-i kun singalan ya pigsimba mayu. Manang kami na manga Judiyu, kya-edē-an nami kun singalan ya kanami pigsimba, kay ya Magpaluwa-ay sa manga utaw lyumekat saba adti manga utaw na Judiyu. **23** Manang dumateng ya udas aw migpalekat da saba na ya manga tengteng mananimbaāy magkasambuk ya kanilan anenganeng na un simbaēn ya Ama aw matibulluk ya kanilan anenganeng adti katinawan. Maynan ya umba' na mananimbaāy na pigpaninaw na Tyumanem. **24** Ya Tyumanem, Ispiritu saba. Yanagaw pangkay singalan ya magsimba kanan, ka-ilangan simbaēn nilan dun ni kanilan ispiritu, aw matibulluk adti katinawan.” **25** Miglong ya kaūbayan kan Jisus, “Kya-edē-an ku na dumateng ya Misiyas na pigtawag uman na Kristu. Aw sa pagdateng nan, bangalen nan kanaten ya kadég.” **26** Aw miglong si Jisus kanan, “Aku saba ya piglong mu na un dumateng.” **27** Sa kenne' pa ni Jisus miglong, dyumateng ya manga umagakan nan. Aw nyabelengbeleng silan kay migbalawbalaw sakanan sa kaūbayan. Manang wala' ya sambuk kanilan na nyusip sa kaūbayan kun unu ya tud nan aw wala' silan uman usip kan Jisus aw ananga' sakanan magbalawbalaw sa kaūbayan yeiy. **28** Aw pig-ayawan na kaūbayan ya betanganan nan sa tubig aw maksay lyumiku' adti lunsud. Aw pig-ubatan nan ya manga utaw na nyeya' dun, **29** law nan, “Panamal kamu! Tanawa mayu ya utaw na mig-ubat kanak sa kadég na nya-imo' ku! Pagaw yeiy da gya ya Kristu?” **30** Yanagaw ya manga utaw lyumekat adtu lunsud yan aw nyadtu

silan adti kan Jisus. **31** Sa wala' pa dateng ya manga utaw, miglong kan Jisus ya manga umagakan nan, “Kay Magpalna-uway, kan da kaw!” **32** Manang miglong si Jisus kanilan, “Awun pagkanen ku na wala' mayu ka-edei.” **33** Yanagaw mig-usip-usipay silan, law nilan, “Pagaw awun dyumala kanan sa kakan?” **34** Manang miglong si Jisus kanilan, “Yan ya kanak pagkanen, ya pagtuman sa pagkaliman na migpadala kanak aw ya paglingeb sa imo-unun na pya-imo' nan kanaken. **35** Enda', miglong kamu na awun pa upatembulan bagu ya pag-ani? Manang paglongun ta kamu, adun ya umba' na pag-ani. Inunuwa mayu ya madég na utaw na nyandateng! Kun sa aniyenen pa yeiy, dayaw da nya-inug aw umba' da aniyen. **36** Ya mag-anियay, un saba dumawat sa tandan, aw ya manga bunga na pig-ani la, yan ya manga utaw na makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. Yanagaw, ya manga utaw na migtanem aw ya manga utaw na mig-ani, alag silan magleya. (aiōnios g166) **37** Matinaw ya paglongun: ‘Awun migtanem, aw eped ya mig-ani.’ **38** Pigsugu' ta kamu na un mag-ani sa wala' mayu kapagudi. Ya eped na manga utaw migtalabahu aw to-o dakula' ya pagud nilan. Aw kamu ya kya-untungan sa kanilan kyapagudan.” **39** Aw madég ya manga Samariyanen dun ni lunsud yan na nyangintu-u la kan Jisus asuntu sa pig-ubat kanilan na kaubayan. Law nan, “Piglong nan saba kanak ya kadég na pig-imo' ku!” **40** Yanagaw sa pagdateng da na manga Samariyanen adti kan Jisus, nyanginayu' silan kanan na matingen pa adti tampid nilan. Aw nyeya' pa sakanan dun seled na duwangallaw. **41** Aw asuntu sa pagpalna-u

ni Jisus kanilan, to-o pa madég ya nyangintu-u kanan. **42** Aw miglong silan adti kaubayan, “Nyangintu-u la kami adun kanan beke' olo' na asuntu sa piglong mu kanami manang asuntu na kami la ya tengteng dyumengeg sa piglong nan. Aw kya-edé-an da nami na yan saba ya Magpaluwa-ay sa kadég na manga utaw!” **43** Pagkatigkas da na duwangallaw, migpadeleg si Jisus sa panaw nan pasinan adti Galilya. **44** Na, idtu muna miglong si Jisus na dili' pagdawaten ya propita dun ni kanan banwa. **45** Manang sa pagdateng da ni Jisus adti banwa na Galilya, madég na Galilyanen ya dyumawat kanan. Kay kyinita' da na manga utaw yeiy ya pigpan-imo' ni Jisus dun ni pista adti Jérusalim. **46** Aw lyumiku' uman si Jisus adti Cana sakup na Galilya na yan ya banwa na pig-imo-an nan sa milagru na ya tubig migbaluy bino. Na, adti Kapirna-um awun sambuk na pagsaligan na gubirnu na nyeya' dun, aw to-o kyatigda-an ya ise' nan na eseg. **47** Pagdengeg nan na dyumateng si Jisus adti Galilya lekat adti Judiya, nyadtu sakanan adti Cana aw nyanginayu' na magad kanan si Jisus adti Kapirna-um aw guli-en nan ya ise' na pakamatayenen da. **48** Miglong si Jisus kanan, “Kun wala' pa kamu kita' sa manga pangilala aw milagru na pig-imo' ku, dili' kamu mangintu-u kanak.” **49** Manang miglong ya pagsaligan, “Kay Sir, mallat kaw beg kanak. Agad kaw kanake' talana wala' pa kamatay ya ise' ku!” **50** Miglong si Jisus kanan, “Uli' da kaw, kay kyaguli-an da ya ise' mu!” Aw pigpangintu-uwan na pagsaligan ya piglong ni Jisus, aw nyaksay sakanan nyuli' adti Kapirna-um. **51** Aw sa talana pa nan dun ni dalan, pigsungun da

sakanan na manga sugu-anen nan aw piglongan nilan na kyaguli-an da ya ise' nan. **52** Yanagaw pig-usip nan silan kun unu udasa ya pagpakaguli' kanan. Aw tyumubag silan, “Kagabi ambung na manga ala una ya pag-uwas sa kapasu-an nan.” **53** Aw kya-anenganengan na ama na ise' na yan ya udas na miglong si Jisus kanan na “Kyaguli-an da ya ise' mu!” Yanagaw ya pagsaligan aw ya kadég na ka-epedanan nan dun ni balay alag silan nyangintu-u kan Jisus. **54** Na, yeiy ya kadwa na milagru na pig-imo' ni Jisus adti Galilya pagkatigkas nan adti Judiya.

5 Pagkatigkas yan, tyumukud si Jisus adti Jérusalim na un tumambung sa Pista na manga Judiyu. **2** Na, adti syudad na Jérusalim, awun linaw na pigngalanan adti tingeg na Hibriyu, Bétésda. Ya linaw yeiy malapit adti suwangan na pag-agiyang na manga karniro, aw kyapalibedan na lima ya silunganan. **3** Aw dun ni manga silunganan yeiy, kyumulang ya madég na manga utaw na awun magkedel, kasiling na manga buta, aw manga pulid aw manga kimay. **4** [Migtagad silan na mag-inang ya tubig. Kay awun kunu udas na magpanog ya anghil na Tyumanem na un magpa-inang sa tubig. Aw kun singalan ya maka-una magtingealem adti tubig na pigpa-inang na anghil, kaguli-an pangkay unu ya magkedel nan.] **5** Na, awun sambuk na eseg dun na awun magkedel nan na seled da na katluwan tag walu ya umay. **6** Aw pigkita' ni Jisus na kyumulang sakanan dun, aw kya-edean nan uman na to-o la madugay ya magkedel nan. Yanagaw nyusip si Jisus kanan, “Unu, kaliman mu kaguli-an?” **7** Tyumubag ya eseg, “Kay Sir, wala' beg ya utaw na

malim dumala kanak adti linaw kun mag-inang da ya tubig. Talana pa ku migpasinan adtu, awun da nyaka-una kanak na eped na utaw.” **8** Aw miglong si Jisus kanan, “Pagbangun kaw! Dalāa ya kamen mu aw panaw da kaw!” **9** Aw dayaw kyaguli-an ya eseg yan. Aw dyala nan ya kanan kamen aw panaw da. Na, nya-imo' yeiy dun ni Allaw na Paglagdeng. **10** Yanagaw miglong ya manga magdadumalaay sa manga Judiyyu adti eseg na bagu kyaguli-an, law nilan, “Adun ya Allaw na Paglagdeng! Wala' saba tumbayan ya pagdala sa kamen!” **11** Manang pigtubag nan silan, “Ya utaw na migguli' kanaken, yan ya migsugu' kanak, law nan, ‘Dalāa ya kamen mu aw panaw da kaw.’” **12** Aw nyusip silan kanan, “Singalan ya utaw yan na miglong kanmu?” **13** Manang wala' na eseg yan kilalāa kun singalan ya migguli' kanan. Kay nyanaw da si Jisus asuntu na madég to-o ya manga utaw dun. **14** Pagkatigkas yan, pigkita' ni Jisus ya eseg yan adti pamanag na Témplo aw piglongan nan, “Tanawa! Migkadyaw da kaw. Yanagaw dili' da kaw magpakasala' pagaw to-o pa malatay ya dumateng kanmu.” **15** Aw nyadtu ya eseg yan adti manga magdadumalaay sa manga Judiyyu aw piglongan nan silan na si Jisus ya migguli' kanan. **16** Yanagaw, asuntu sa pagguli' ni Jisus dun ni Allaw na Paglagdeng, dun da pagpalekat ya palpa nilan na pamulayaman si Jisus. **17** Manang tyumubag si Jisus kanilan, “Migpadeleg ya kanak Ama sa kanan imo-unun. Yanagaw magdeleg aku uman.” **18** Aw asuntu sa piglong ni Jisus, to-o pa nilan kaliman na patayen sakanan. Aw beke' olo' na kyalakadan nan ya sugu' sa Allaw na Paglagdeng, manang yan ya to-o nilan

kyadaman ya piglong ni Jisus na Ama nan ya Tyumanem, na ya kakawasan: migpa-unawa sakanan sa Tyumanem.

19 Yanagaw miglong si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Wala' ya un mabatug na Ise' kun wala' ya katundanan nan na lekat adti Ama. Yan olo' ya pig-imo' na Ise' ya kyinita' nan na pig-imo' na Ama. Kay kun unu ya pig-imo' na Ama, yan uman ya pig-imo' na Ise'.

20 Kay pigginawaan na Ama ya kanan Ise', aw pigpakita' nan adti Ise' nan ya kadég na kanan pigpan-imo'. Aw pangkay awun da kyinita' mayu na pig-imo' nan, manang to-o pa dun dakula' ya un nan pakita' magi sa Ise' nan, pada to-o pa kamu ma-enneng-enneng.

21 Ya Ama, magpakamataw sa manga nyangkamatay, maynan uman ya Ise' maka-atag sa ginawa adti pangkay singalan ya kaliman nan atagan.

22 Aw beke' na Ama ya mag-ukum sa manga utaw, kay pig-atag da nan adti kanan Ise' ya kadakula' na katundanan sa pag-ukum,

23 pada basaán na kadég na utaw ya Ise' kasiling na pagpamasa nilan sa Ama. Yanagaw pangkay singalan ya wala' pamasa sa Ise', wala' nilan uman basayi ya Ama na migpadala kanan.

24 “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan ya migpakanyeg sa ubat-ubat ku aw nyangintu-u sa migpadala kanak, yan ya utaw na nyakatagtun da sa ginawa na wala' ya katigkasan. Aw dili' sakanan ukuman na pa-emel-emelen kay wala' da sakanan ka-eleti adti Tyumanem aw awun da ni kanan ya tengteng ginawa. (aiōnios g166)

25 Matinaw saba uman ya un ku paglongun kamayu: Ya manga utaw na kya-eletan pa lekat adti Tyumanem, dyumateng da ya allaw

na dumengeg silan sa tingeg na Ise' na Tyumanem. Aw ya kadég na magpakanyeg aw mangintu-u sa ubat-ubat na Ise' nan, silan ya atagan sa bagu na ginawa. **26** Kay ya Ama, yan ya lyekatan sa ginawa, aw kanan pagbaya' na ya Ise' nan lekatan uman sa ginawa. **27** Aw pig-atagan nan uman sakanan na katundanan sa pag-ukum asuntu na yan ya Ise' na Utaw. **28** Dili' kamu magkabelengbeleng sa tingeg ku, kay dumateng saba ya udas na dengegen na kadég na nyangkamatay ya tingeg na Ise' na Utaw **29** aw lumuwa' silan lekat adti kanilan manga lebeng. Ya manga utaw na mig-imo' sa madyaw, un silan matawun aw atagan sa ginawa na wala' ya katigkasan. Aw ya manga utaw na mig-imo' sa malatay, matawun silan uman manang ukuman na pa-emel-emelen. **30** “Wala' ya un ku mabatug kun aku olo'. Ya kanaken pag-ukum magi saba sa piglong na Tyumanem, aw matinaw ya pag-ukum ku. Dili' aku makabaya' mag-ukum manang ya migpadala kanak yan olo' ya magbaya'. **31** Na, kun aku olo' ya magmatinaw adti manga utaw sa kanaken pagka-utawun, dili' kamu mangintu-u kanak. **32** Manang awun pa sambuk na migmatinaw kun singalan aku, aw nya-edé' aku na alag saba matinaw ya piglong nan. **33** Idtu muna, migsugu' kamu sa manga utaw adti kan Juan na Magbāutismuway pada usipen sakanan, aw pigmatinaw aku nan adti kanilan. **34** Wala' aku pagsalig sa utaw na mig-ubat-ubat kun singalan aku, manang pigkasampetan ku yeiy olo' pada paluwa-en kamu na Tyumanem. **35** Si Juan kasiling na saleng na syumiga, aw migleya kamu dagawdagaw sa ubat-ubat nan. **36** Manang awun pa to-o

matas na migmatinaw kanak kay kan Juan. Ya manga imo-unun na pigpa-imo' kanak na Ama na un ku lingebe, yeiy saba ya migmatinaw na pigpadala aku nan. **37** Aw ya Ama na migpadala kanak, yan ya tengteng na migmatinaw kun singalan aku. Manang kamu, wala' mayu pakanyegi ya piglong nan, aw wala' mayu sakanan kita-a. **38** Aw wala' mayu betangan adti kamayu anenganeng ya manga tingeg nan. Kay wala' mayu pangintu-uwi ya kanan pigpadala. **39** Pigsadsadan mayu ya pigpasulat na Tyumanem, kay mig-anenganeng kamu na magi dun ni pagsadsad mayu matagtun mayu ya ginawa na wala' ya katigkasan. Manang adti pigpasulat nan, aku saba ya pigmatinaw dun! (aiōnios g166) **40** Manang dili' kamu baling malim magpalapit adi kanak pada matagtun mayu galu ya ginawa na wala' ya katigkasan! **41** “Wala' aku pagtagad na deyen na manga utaw. **42** Manang kya-edean ku ya awun ni kamayu anenganeng na wala' ya pagginawa mayu sa Tyumanem. **43** Nyadi aku dun ni ngalan na kanak Ama, manang wala' aku mayu dawata aw wala' aku mayu pakanyegi. Kun awun eped na dumateng magi olo' dun ni kanan pagka-utawun, maksay mayu baling pigdawat. **44** Unun mayu ya pagpangintu-u kanak, kun yan olo' ya pagkaliman mayu ya pagsaya' na eped na utaw, aw wala' mayu kalimi ya pagsaya' na lyumekat olo' adti Tyumanem? **45** Manang dili' kamu mag-anenganeng na aku ya maglimanda kamayu adti asdangan na Ama. Si Moysis na gayed mayu pig-iman, yan ya maglimanda kamayu. **46** Kay kun tengteng kamu nyangintu-u kan Moysis, mangintu-u kamu galu uman kanak, kay aku saba

ya pigpalabet nan dun ni kanan pigsulat. **47** Manang kun wala' mayu pangintu-uwi ya pigsulat nan, na, unun mayu ya pagpangintu-u sa piglong ku kamayu?"

6 Sa paglabay da na pilangallaw, syumakay si Jisus sa balangay aw tyumalipag sa Danaw na Galilya na pigngalanan uman na Danaw na Tibériyas. **2** Aw to-o madég ya manga utaw na dyumalug kan Jisus, kay kyinita' nilan ya manga milagru dun ni pagpangguli' nan sa manga pyangkedelan. **3** Aw tyumukud si Jisus aw ya kanan manga umagakan adti kabuludan, aw nyingkud silan dun. **4** Na, agpet da ya pista na manga Judiyu na yan ya Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **5** Aw sa pagkita' ni Jisus sa madég to-o na manga utaw na migpasinan adti kanan, piglongan nan si Pilipi, "Ayin kitadun bayad sa makan pada makakan ya kadég na manga utaw ini?" **6** Na, maynan ya usip nan kay kaliman nan tanda-en ya pagpangintu-u ni Pilipi. Manang kya-edean ni Jisus kun unu ya un nan imo-un. **7** Aw tyumubag si Pilipi kanan, "Pangkay ya walumbulan na utaw talabahuwan, dili' pa maka-umba' pagbayad sa makan na kadég na manga utaw ini, pangkay tagbi' olo' ya atag adti tagsambuksambuk kanilan." **8** Manang miglong ya inulug ni Simon Pédro na si Andrés na sambuk uman na umagakan ni Jisus, **9** "Awun ise' asini na eseg na awun limallapid ya pan aw duwambulus ya isda'. Manang unun nan ya pagpaka-umba' sa kadég na manga utaw ini?" **10** Miglong si Jisus adti manga umagakan nan, "Pa-ingkuda mayu ya manga utaw." Na, dun ni banwa yan to-o madég ya sakati aw nyingkud silan dun. Na, ya kadég na manga

eseg dun, manga limammalalan silan. **11** Pagkatigkas yan, pigkamang ni Jisus ya pan, aw pigpasalamatan nan adti Tyumanem, aw pyan-atped-atped adti kadég na nyan-ingkud dun. Aw maynan uman ya pig-imo' nan sa manga isda'. Aw kyuman ya kadég nilan aw alag silan nyangkabiyag. **12** Pagkatigkas nilan kuman, miglong si Jisus adti manga umagakan nan, “Pan-imuna mayu ya nyangkasama' pada dili' masapad.” **13** Yanagaw pigpan-imun nilan ya kadég na nyasama', aw sampulu' tag duwa ya be-en na dayaw nyangkatmu'. **14** Sa pagkita' na manga utaw sa milagru na pig-imo' ni Jisus, miglong silan, “Yeiya saba ya Propita na pigpadala na Tyumanem asini tas na lupa'!” **15** Aw kya-edean ni Jisus na kaliman nilan kamangen sakanan aw legesen imo-un hari'. Yanagaw migpa-awat si Jisus kanilan aw tyumukud da uman adti kabuludan na olo' nan sayda. **16** Na, sa pagkamagsiklep da, tyumubang ya manga umagakan ni Jisus pasinan adti ligad na danaw. **17** Manang pagkagabi la, wala' pa dateng si Jisus, yanagaw syumakay silan sa balangay aw tyumalipag pasinan adti Kafirna-um. **18** Sa talana pa nilan adti danaw, dyumateng ya to-o mabandes na samet aw migbaled ya tubig. **19** Na, ya kawat na pigbegsayan da nilan sobla limangka kilometro, aw kyinita' nilan si Jisus na nyanaw dun ni tas na tubig na migpasinan adti balangay. Aw to-o silan nyallek, **20** manang migtawag si Jisus kanilan, “Dili' kamu magkallek! Aku saba ya ini!” **21** Aw migleya silan migpasakay kan Jisus dun ni tampid nilan aw maksay dyumateng ya balangay adti banwa na pigkadtuwan nilan. **22** Pagkasalut da na allaw, ya manga

utaw na migpatagak adti dipag na danaw, kya-edē-an nilan na sambuk da olo' ya balangay adti ligad na danaw. Aw kya-edē-an nilan uman na olo' umagakan ni Jisus ya syumakay aw wala' sakanan paka-agad kanilan. **23** Wala' kadugay, awun manga balangay lekat adti Tibériyas na nyakadangay malapit adti pigpakanan na kanaten Pangulu sa madég na utaw sa pan na pigpasalamatan da nan adti Tyumanem. **24** Yanagaw sa pagka-edē' da na manga utaw na wala' da dun si Jisus aw ya manga umagakan nan, ya eped kanilan syumakay sa manga balangay aw syuminan adti Kapirna-um na un paninawun si Jisus. **25** Sa pagdateng nilan adti dipag, kyinita' nilan si Jisus, aw law nilan, “Kay Magpalna-uway, kanu kaw dateng asini?” **26** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Pyaninaw aku mayu beke' na asuntu sa manga milagru na kyinita' mayu, manang asuntu saba sa pagpakan ku kamayu kagabi aw dayaw kamu nyangkabiyag. **27** Dili' mayu olo' pagtibagsekan ya pagkanen na maksay magkalat. Manang yan baling ya tibagsegi mayu ya palangad pagkanen na maka-atag sa ginawa na wala' ya katigkasan. Aw yeiy ya un atag na Ise' na Utaw adti kamayu. Kay pig-atag kanan na Tyumanem na Ama ya katulus mag-imo' sa manga milagru yeiy na un magmatinaw kun singalan sakanan.” (aiōnios g166) **28** Yanagaw nyusip silan kanan, “Unu ya madyaw nami imo-un pada mabatug ya manga imo-unun na Tyumanem?” **29** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Ini ya umba' mayu imo-un pada mabatug ya manga imo-unun na Tyumanem: Pangintu-uan mayu ya Pigpadala nan.” **30** Aw law

nilan, “Unu ya milagru na un mu kanami pakita' pada pangintu-uwan kaw nami? **31** Asini muna, talana na manga tyugbulan tadun miglegeblegeb adti kaligbinan, yan ya pigkan nilan ya pigngalanan na ‘mana’. Yanagaw ini ya pigpasulat na Tyumanem: ‘Pig-atagan nan silan na pagkanen na lekat adti langit.’” **32** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Beke' ni Moysis ya nyatag kanilan sa pagkanen na lekat adti tas na langit, manang yan saba ya nyatag kanilan ya Ama ku. Aw yan uman ya nyatag kamayu sa tengteng pagkanen na lekat adti tas na langit. **33** Kay ya pagkanen na lekat adti Tyumanem, yan ya nyanog lekat adti tas na langit aw gayed nyatag sa tengteng ginawa adti manga utaw.” **34** Aw law nilan, “Kay Pangulu, atagi kami gayed na pagkanen yeiy!” **35** Aw miglong si Jisus kanilan, “Aku saba ya pagkanen na nyatag sa tengteng ginawa. Pangkay singalan ya madi kanak, dili' da sakanan magetem. Aw pangkay singalan ya mangintu-u kanak, dili' da sakanan uman talaynemen. **36** “Manang kasiling na piglong da ku kamayu idtu muna: Pangkay kyinita' da mayu ya manga milagru na pig-imo' ku, manang wala' kamu pakalabet kun singalan aku, aw wala' aku mayu pangintu-uwi. **37** Ya kadég na manga utaw na pig-atag kanak na Ama, un silan madi kanak, aw pangkay singalan ya madi kanak dili' ku pabaya-an. **38** Kay nyanog aku lekat adti tas na langit na un imo-un ya pagkaliman na migpadala kanak, aw beke' na kanak pagkaliman. **39** Aw yan ya kanan pagkaliman na wala' ya pangkay sambuk na malagak na manga pig-atag nan kanak. Manang adti kamoliyan na

allaw matawun ku silan lekat adti nyangkamatay. **40** Kay ini saba ya pagkaliman na Ama ku: Ya kadég na nyakade' kun singalan ya Ise' nan aw mangintu-u kanan, yan ya manga utaw na makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan aw matawun ku silan adti kamoliyan na allaw.” (aiōnios g166) **41** Na, migdiklamu ya manga eped na Judiyu sa piglong nan na “Aku ya pagkanen na nyanog lekat adti tas na langit.” **42** Aw miglong silan, “Enda', si Jisus saba olo' yeiy na ise' ni José! Kya-edean tadun ya ama nan aw ya ina nan. Ananga' sakanan makapaglong na nyanog kunu sakanan lekat adti tas na langit?” **43** Manang miglong si Jisus kanilan, “Dili' kamu magdiklamu sa piglong ku. **44** Ya kanak Ama na awun ni tas na langit yan ya migpadala kanak asini. Yanagaw wala' ya utaw na makakadi kanak kun dili' sakanan paduludun na kanak Ama. Aw ya dyumalug kanak, matawun ku sakanan lekat adti nyangkamatay dun ni kamoliyan na allaw. **45** Awun pigsulat na propita asini muna: ‘Palnauwan na Tyumanem ya kadég nilan.’ Yanagaw ya kadég na migpakanyeg sa pigpasulat na Ama ku aw dyumalug sa piglong nan, silan ya dumulud kanak. **46** Beke' na kakawasan nan na awun kyumita' sa Ama. Wala' saba ya utaw na kyumita' kanan. Yan olo' ya kyumita' ya Pigpadala na Tyumanem na lyumekat adti tampid nan. **47** “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan ya nyangintu-u kanak, nyakatagtun da sa ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **48** Aku ya pagkanen na nyatag sa tengteng ginawa. **49** Ya tyugbulan mayu asini muna, kyuman silan sa mana adti kaligbinan manang

alag da silan nyangkamatay. **50** Manang pangkay singalan ya kuman sa pagkanen na lyumekat adti tas na langit, dili' da sakanan ka-eletan adti Tyumanem na wala' ya tyamanan. **51** Aku saba ya pagkanen na lyumekat adti tas na langit na matag sa tengteng ginawa. Pangkay singalan ya kuman seiy, makatagtun sakanan sa ginawa na wala' ya katigkasan. Aw ya pagkanen na atag ku adti kadég na manga utaw, yan ya kanaken lawas.” (aiōn g165)

52 Sa pagdengeg na manga Judiyu sa piglong ni Jisus, migbilingbiling silan kun unu ya kakawasan na piglong nan, aw law nilan, “Unun na utaw yeiy ya pag-atag sa unud na lawas nan kanaten pada kanen tadun?” **53** Yanagaw miglong si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Kun dili' kamu kuman sa unud na lawas na Ise' na Utaw aw minem sa dugu' nan, wala' adti kamayu ya tengteng ginawa. **54** Pangkay singalan ya kuman sa unud na lawas ku aw minem sa dugu' ku, yan ya utaw na makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan, aw matawun ku sakanan adti kamoliyan na allaw. (aiōnios g166)

55 Kay ya kanaken unud, yan saba ya tengteng pagkanen, aw ya kanaken dugu', yan saba ya tengteng inemenen.

56 Aw pangkay singalan ya kuman sa kanaken unud aw minem sa kanaken dugu', nyakasambuk da sakanan kanaken, aw aku awun uman ni kanan. **57** Ya Ama na migpadala kanak, yan ya lyekatan sa tengteng ginawa. Aw asuntu kanan, awun ginawa ku. Yanagaw pangkay singalan ya kuman sa unud na lawas ku, matagtun nan uman ya tengteng ginawa magi kanak. **58** Ya tyugbulan mayu asini muna kyuman silan sa mana manang alag

da silan nyangkamatay. Manang aku saba ya pagkanen na lyumekat adti tas na langit, aw pangkay singalan ya kuman sa pagkanen yeiy makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan.” (aĩōn g165) 59 Na, pigpalna-u ni Jisus ya kadég yeiy talana nan adti seled na sinagoga dun ni lunsud na Kapirna-um. 60 Madég ya manga utaw na gayed dyumalug kan Jisus. Sa pagdengeg nilan sa piglong nan, migpan-usip-usipay ya eped kanilan, law nilan, “To-o malug ya kanan pigpalna-u! Singalan ya utaw na makalabet seiy?” 61 Manang kya-edean ni Jisus ya piggumudgumud nilan, yanagaw pig-usip nan silan, “Unu, nyakapalumay ya ginawa mayu sa piglong ku? 62 Na, kun maynan, unu ya anenganeng mayu kun kita-en da mayu ya Ise' na Utaw na ma-engat adti tas na langit na piglekatan nan? 63 Ya Ispiritu Santo, yan ya nyatag sa ginawa na wala' ya katigkasan, aw dili' yeiy mabatug na utaw. Aw ya ubat-ubat ku na dyengeg mayu, yan ya magbagu kamayu magi sa Ispiritu Santo aw matag sa tengteng ginawa na wala' ya katigkasan. 64 Manang awun manga eped kamayu na wala' pangintu-u sa piglong ku.” Maynan ya piglong ni Jisus kay kya-edean da nan dadan kun singalan ya wala' pangintu-u kanan, aw kya-edean nan uman kun singalan ya un maglubid kanan. 65 Aw miglong pa uman si Jisus kanilan, “Yeiy ya du-an na miglong aku kamayu na wala' ya utaw na makakadi kanak kun dili' tumbay na kanak Ama.” 66 Yanagaw lekat dun ni allaw yan, asuntu sa pigpalna-u ni Jisus, madég ya manga utaw na wala' da dalug kanan. 67 Aw nyusip si Jisus adti sampulu' tag duwa ya umagakan nan, “Unu, kaliman

mayu uman mayaw kanak?” **68** Aw tyumubag si Simon Pédro kanan, “Kay Pangulu, kun ayawan kaw nami, ayin da kami pasinan? Ikaw olo' ya mig-ubat-ubat sa tengteng ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **69** Nyangintu-u la kami kanmu, aw kya-edē-an da nami na ikaw ya wala' ya sala' na Pigpadala na Tyumanem na lekat adti tas na langit.” **70** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kanilan, “Enda', kamu na sampulu' tag duwa, aku ya nyamalli' kamayu? Manang awun sambuk kamayu na piggagad ni Satanas!” **71** Na, yan ya pigpalabet nan si Judas Iskaryoti na ise' ni Simon na taga Kariyot probinsiya na Judiya. Pangkay sambuk sakanan dun ni sampulu' tag duwa ya umagakan nan, manang sakanan ya un maglubid kan Jisus.

7 Pagkatigkas yan, piglegeb ni Jisus ya banwa na Galilya. Wala' sakanan kalim kadtū ni probinsiya na Judiya kay kya-edē-an nan na ya manga magdadumalaay sa manga Judiya nyaninaw kanan pada patayen sakanan. **2** Na, malapit da magpalekat ya Pista na Manga Layaglayag. **3** Aw piglongan si Jisus na mangkangud nan, “Panaw kaw asini aw kadtū kaw ni Judiya, pada kita-en na manga dyumalug kanmu ya manga milagru na pigpan-imo' mu. **4** Kay kun kaliman mu magkadengeg, dili' mu pagtagu-un ya kanmu manga imo-unun manang pakitaan baling adti kadég na utaw!” **5** Maynan ya piglong na manga mangkangud nan kay pangkay silan wala' pangintu-u kan Jisus. **6** Yanagaw miglong si Jisus kanilan, “Wala' pa dateng ya allaw na umba' aku madtu. Manang panaw da kamu sa kamayu kay wala' ya kamayu salang. **7** Ya

manga utaw na wala' pangintu-u kanak, pigdumutan aku nilan kay pigmatinaw ku na malatay ya imo-unun nilan. Manang kamu wala' nilan dumuti. **8** Kamu la ya kadtu ni pista! Manang dili' aku sa kanak tumambung, kay wala' pa kalingeb ya manga allaw ku asini.” **9** Yanagaw, pagkatigkas nan maglong seiy, nyatingen pa sakanan dun ni Galilya. **10** Manang sa pagpanaw da na mangkangud ni Jisus na un tumambung sa Pista, nyindeg uman si Jisus aw dyumalug kanilan. Manang wala' sakanan pagpa-ede' sa manga utaw kay dili' malim sakanan kilalāen. **11** Na, dun ni Pista, pigpaninaw sakanan na manga magdadumalāay sa manga Judiyu, aw pigpan-usip nilan ya manga utaw, “Ayin yeiy sakanan?” **12** Aw migtumantumanay ya manga utaw. Ya eped miglong, “Madyaw sakanan na utaw.” Manang miglong ya manga eped, “Beke' yan na matinaw! Pigpasuway nan baling ya manga utaw magi sa palna-u nan!” **13** Manang olo' silan migtumantumanay aw wala' silan paglong adti madég na utaw kay nyallek silan kadamanan na manga magdadumalāay sa manga Judiyu. **14** Na, sa pagkatenga-tenga' da na Pista, nyadtu si Jisus adti pamanag na Témplo aw pigpalekat nan ya pagpalna-u. **15** Aw sa pagdengeg na manga magdadumalāay sa manga Judiyu sa palna-u nan, to-o silan nya-enneng-enneng, aw law nilan, “Ayin lekat ya katadeng nan yeiy? Wala' saba sakanan paka-iskwila adti pag-iskwilaan na manga Judiyu.” **16** Aw miglong si Jisus kanilan, “Ya palna-u ku kamayu, wala' lekat adi kanaken. Manang lyumekat saba adti migpadala kanak. **17** Pangkay singalan ya malim mag-imo' sa pagkaliman na Tyumanem, maka-ede' kun

ayin lekat ya palna-u ku, kun lyumekat adti Tyumanem
 aw kun lekat olo' adi kanake'. **18** Ya utaw na migpalna-
 u na lekat adti kanan anenganeng, pigpakadengeg nan
 olo' ya kanan pagka-utawun. Manang ya migpakadengeg
 sa migpadala kanan, yan ya tengteng pangintu-uwan
 kay wala' ya galu' dun ni kanan. **19** Enda', pig-atagan
 saba kamu ni Moysis na Uldin? Nyakasulat saba dun
 na 'Dili' kamu magpatay.' Manang wala' ya pangkay
 sambuk kamayu na nyakatuman sa kadég na manga
 sugu' dun. Kay kun pigtuman pa mayu, na, ananga'
 kaliman aku mayu patayen?" **20** Manang miglong ya
 manga utaw, "Pigseledan kaw gya na busaw! Singalan
 ka' ya un malim magpatay kanmu?" **21** Aw tyumubag si
 Jisus kanilan, "Migpaguli' aku sa utaw dun ni Allaw na
 Paglagdeng aw nyabelengbeleng kamu aw wala' kamu
 katutuki. **22** Manang kamu uman, pangkay Allaw na
 Paglagdeng migtalabahu kamu. Kay pigtuli' mayu ya
 kamayu mangayse' na eseg kasiling na pigpalna-u ni
 Moysis na pigsugu' na Tyumanem adti kanaten tyugbulan.
23 Kun pigpatuli' mayu ya kamayu manga mangayse'
 dun ni Allaw na Paglagdeng pada dili' mayu kalakadan
 ya sugu' na Uldin, na, ananga' kamu madaman kanak
 asuntu sa pagpaguli' ku sa sambuk na utaw dun ni Allaw
 na Paglagdeng? **24** Dili' kamu mag-ukum asuntu olo'
 sa pigkita' mayu! Anenganenga mayu una kun unu ya
 tengteng matinaw pada madyaw ya kamayu pag-ukum."
25 Ya eped na manga utaw na nyeya' dun ni Jérusalim
 miglong silan, "Enda', yeiy ya utaw na un galu patayen
 na manga magdadumalaay sa manga Judiyyu? **26** Manang

ini baling sakanan! Aw mig-ubat-ubat adti asdangan na kadég na utaw, aw wala' ya kanilan nyakapaglong kanan! Unu, pig-anenganeng nilan na yeiy ya Misiyas? **27** Nya-edē' kitadun kun ayin lekat ya utaw yeiy. Aw kun Misiyas ya dumateng, wala' ya maka-edē' kun ayin sakanan lekat.” **28** Yanagaw miglong si Jisus sa mabagseg na tingeg adti manga utaw na pigpalna-uan nan dun ni pamanag na Témplo, “Mig-anenganeng kamu na kya-edē-an da mayu kun singalan aku aw kun ayin aku lekat. Manang ya tengteng matinaw wala' mayu ka-edē-i kun ayin aku lekat. Aw beke' na kanak pagbaya' na nyadi aku. Ya migpadala kanak yan ya lyekatan sa kadég na matinaw, aw wala' mayu sakanan ka-edē-i. **29** Manang kya-edē-an ku sakanan kay nyindeg aku lekat adti kanan, aw yan ya migpadala kanak asini!” **30** Asuntu sa piglong ni Jisus, kaliman da galu na manga magdadumalāay sa manga Judiyo dakepen sakanan, manang wala' ya utaw na migdakep kanan kay wala' pa dateng ya kanan udas. **31** Pangkay maynan ya pig-anenganeng nilan, manang madég pa ya utaw dun na migpakanyeg sa palna-u ni Jisus aw nyangintu-u kanan, aw miglong silan, “Yeiy da saba ya Misiyas, kay wala' ya pangkay singalan na maka-unawa sa kadég na milagru na pigpan-imo' nan.” **32** Kyadenggan na manga Parisiyo ya balawbalaw na manga utaw sa manga piglong ni Jisus. Yanagaw migkasambuk ya anenganeng nilan aw ya manga mangkatas na manga magdadugsu-ay, aw pigsugu' nilan ya manga magtatunggu-ay sa Témplo na dakepen nilan si Jisus. **33** Yeiy ya du-an na miglong si Jisus sa manga utaw na migkatipun dun, “Tagbi' dakman

ya manga allaw ku asini tampid mayu, aw tigkas yan, lumiku' aku adti migpadala kanak. **34** Paninawun aku mayu manang dili' da aku mayu kita-en aw dili' kamu makakadtu adti kanaken kadtuan.” **35** Yanagaw, mig-usip-usipay ya manga magdadumalaay sa manga Judiyu, law nilan, “Ayin kadi' sakanan kadtu na dili' da naten sakanan kita-en? Unu ka', madtu sakanan ni banwa na manga Grigo na pig-eya-an na manga eped tadun na Judiyu, aw adtu sakanan pagpalna-u sa manga utaw na Grigo? **36** Unu ya kakawasan na piglong nan na ‘Paninawun aku mayu manang dili' da aku mayu kita-en, aw dili' kamu makakadtu adti kanaken kadtuan?’” **37** Na, dyumateng ya allaw na yan ya katigkasan na Pista na allaw na to-o matas. Aw nyindeg si Jisus aw miglong sa mabagseg na tingeg adti asdangan na madég to-o na manga utaw, “Pangkay singalan kamayu ya pigtalaynem, madi kanak aw minem. **38** Kasiling na pigpasulat na Tyumanem asini muna: ‘Pangkay singalan ya nyangintu-u kanak, miswak adti seled nan ya tubig na matag sa tengteng ginawa.’” **39** Na, ya pigpalabet ni Jisus, yan ya Ispiritu Santo na un pa dawaten na manga mangintu-uway. Wala' pa atagan ya Ispiritu kay wala' pa si Jisus ka-engat adti tas na langit na un dumawat sa dengeg na lekat adti Ama nan. **40** Pagdengeg na manga utaw sa piglong ni Jisus, awun manga eped na miglong, “Ya utaw ini, yeiy saba ya Propita na pigtagadan tadun!” **41** Aw miglong uman ya manga eped, “Yeiy saba ya Misiyas!” Manang awun manga eped na miglong, “Beke' yan! Kay ya Misiyas dili' lumekat adti Galilya. **42** Kay pigpasulat

na Tyumanem na ya Kristu lumekat adti buwadbuwad ni Dabid aw mautaw adti Bétlihém na pig-eya-an uman ni Dabid asini muna.” 43 Yanagaw nyatenga-tenga' ya anenganeng na manga utaw kan Jisus. 44 Awun manga eped kanilan na kaliman nilan dakepen sakanan manang wala' nilan ka-imo' ya pagdakep kanan. 45 Sa pagliku' na manga magtatunggu-ay sa Témplo adti manga Parisiyo aw manga mangkatas na magdadugsu-ay, pig-usip silan na manga migsugu' kanilan: “Ananga' na wala' mayu sakanan dakepa aw dalaa asini?” 46 Tyumubag kanilan ya manga magtatunggu-ay, “Wala' pa ya utaw na dyengeg nami na kasiling na maynan!” 47 Aw nyusip ya manga Parisiyo kanilan, “Unu ka', pangkay kamu, kyagawayan nan uman? 48 Sa kadég na migdumala aw kadég nami na manga Parisiyo, singalan ka' ya nyangintu-u sa piglong nan? 49 Ya manga utaw asini katipun na migpakanyeg kanan, wala' silan paka-edé' sa Uldin tadun. Katullunan silan!” 50 Na, ya sambuk na Parisiyo na si Nikodimo, yan ya nyadtu ni kan Jisus idtu muna na migtenga' da ya gabi. Aw miglong si Nikodimo adti manga eped nan, 51 “Wala' tumbayan na Uldin tadun ya pag-ukum sa utaw na wala' pa ka-usayi.” 52 Aw tyumubag silan kanan, “Unu ka', taga Galilya kaw uman? Tanawa aw sadsadi ya pigpasulat na Tyumanem aw ka-edé-an mu na wala' ya propita nan na lumekat adti Galilya!” 53 [Pagkatigkas yan, migsu-uli' ya kadég nilan.]

8 Aw lyumiku' si Jisus adti Buntud na Manga Olibo. 2 Manang sa pagkamaselem da, lyumiku' uman sakanan adti pamanag na Témplo. Madég to-o ya manga utaw

na migpalapit kanan. Yanagaw nyingkud sakanan aw pigpalna-uan nan silan. **3** Talana nan migpalna-u, dyumulud kanan ya manga magpalna-uway sa Uldin aw manga Parisiyo na migpa-agad sa sambuk na kaubayan na kyadulaan na miglakadenen. Aw pigpa-indeg nilan adti tenga-tenga' na kadég na manga utaw. **4** Aw miglong silan kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, ya kaubayan ini kyadulaan na miglakadenen. **5** Adti Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis, kun awun kaubayan na kyadulaan miglakadenen, umba' sakanan pamintuwun na batu menda' na matay. Na, unu ya kanmu mapaglong sa kaubayan yeiy?” **6** Maynan ya usip nilan kay kaliman nilan tanda-en si Jisus pada kalitagan dun ni tubag nan aw awun kalimanda nilan kanan. Manang ya pig-imo' ni Jisus, miglingkotot baling sakanan aw migsulatsulat sa tullu' nan dun ni lupa'. **7** Manang asuntu na gayed silan gyumelgel nyusip kanan, nyinindeg si Jisus aw miglong adti kanilan, “Kun singalan kamayu ya wala' ya sala', yan ya muna mintu kanan sa batu.” **8** Aw miglingkotot da uman sakanan aw migsulatsulat pa sa tullu' nan dun ni lupa'. **9** Aw sa pagdengeg nilan sa piglong nan, migbeklag ya tagsambuksambuk kanilan. Nyuna nyanaw ya manga bakleg menda' na nyabus silan nyanaw. Yan olo' ya nyasama' si Jisus aw ya kaubayan na kenne' pa nan nyindeg dun. **10** Aw nyinindeg si Jisus aw piglongan nan ya kaubayan, “Kay Dé', ayin da silan? Wala' kaw kadi' nilan ukumi na pa-emel-emelen?” **11** Tyumubag ya kaubayan, “Wala' kay Sir.” Aw miglong si Jisus kanan, “Aku uman dili' maka-ukum kanmu na pa-emel-emelen.

Uli' da kaw aw dili' da kaw salut magpakasala'." 12 Pagkatigkas yan, miglong pa si Jisus adti manga utaw, "Aku ya kalalamdag na maka-ilaw sa anenganeng na manga utaw. Pangkay singalan ya dimalug kanak, wala' da sakanan dun ni kangitngitan kay ka-ilawan da sakanan na kalalamdag na maka-atag sa tengteng ginawa." 13 Sa pagdenggeg na manga Parisiyo sa piglong ni Jisus, miglong silan, "Ikaw olo' ya migmatinaw sa kanmu pagka-utawun, yanagaw beke' na matinaw ya piglong mul!" 14 Aw law ni Jisus kanilan, "Pangkay kun yan ya piglong ku ya kanak pagka-utawun, alag saba matinaw ya kanak piglong. Kay kya-edean ku kun ayin aku lekat aw ayin aku pasinan. Manang kamu, wala' kamu paka-edean kun ayin aku lekat aw ayin aku pasinan. 15 Ya indeganan na pag-ukum mayu sa utaw lekat olo' adti pigkita' mayu. Manang beke' na maynan ya kanak pag-ukum adti pangkay singalan. 16 Kun mag-ukum aku, alag saba matinaw ya pagbaya' ku. Kay beke' ku olo' ya mag-ukum manang ya eped ku ya Ama na migpadala kanak. 17 Enda', nyakasulat dun ni Uldin mayu na 'kun mig-unawa ya piglong na duwa ya utaw dun ni asdangan na mag-usayay, ya piglong nilan alag saba matinaw.' 18 Yanagaw pigmatinaw ku ya kanak pagka-utawun. Aw ya sambuk uman na migmatinaw kanak, yan ya Ama ku na migpadala kanak." 19 Aw nyusip ya manga Parisiyo kanan, "Ayin ka' ya Ama mu?" Aw tyumubag si Jisus kanilan, "Yeiy ya tengteng matinaw: Wala' kamu paka-edean kanak aw wala' mayu uman ka-edean ya Ama ku. Kun kya-edean pa aku mayu, ka-edean mayu uman ya kanak Ama." 20 Ya kadég yeiy, piglong ni

Jisus dun ni pagpalna-u nan adti pamanag na Témplo malapit adti manga uluganan sa kuwalta. Manang wala' ya migdakep kanan kay wala' pa dateng ya allaw na dakepen sakanan. **21** Aw miglong pa si Jisus kanilan, “Manaw aku, aw dili' da aku asini sayid mayu. Paninawun aku mayu, aw kamatayan pa mayu ya pagpadeleg mag-imo' sa sala'. Dili' kamu makakadtu adti kanaken kadtuan.”

22 Yanagaw mig-usip-usipay ya manga magdadumalaay sa manga Judiyu, law nilan, “Unu ya kakawasan na piglong nan na dili' kunu kitadun makakadtu adti kanan kadtuan? Unu, tumuyu' sakanan?”

23 Aw miglong si Jisus kanilan, “Asini tas na lupa' ya kamayu pig-eyan, manang aku lyumekat adti tas na langit. Aw ya anenganeng mayu asini olo' ni tas na lupa'. Manang aku dili' taga asini. **24** Yeiya du-an na piglong ku na kamatayan mayu ya pagpadeleg mag-imo' sa sala'. Kay kun dili' kamu mangintu-u na matinaw ya piglong ku na aku ya Pigpadala na Tyumanem, kamatayan mayu saba ya pagpadeleg mag-imo' sala'.”

25 Miglong silan, “Singalan kaw ka'?” Aw tyumubag si Jisus, “Piglongan da ta kamu saba lekat pa asini muna kun singalan aku. **26** Madég pa galu ya un ku diklamu kamayu. Manang yan olo' ya pigpa-edé' ku adti manga utaw ya dyengeg ku adti migpadala kanak. Aw alag matinaw ya piglong nan.”

27 Manang wala' nilan kalabeti na yan ya pigpalabet nan ya kanan Ama. **28** Yanagaw miglong pa uman si Jisus kanilan, “Pagdateng na allaw na pa-indegen mayu ya Ise' na Utaw adti krus, dun da mayu ka-edé-i kun singalan aku. Aw ka-edé-an da mayu na wala' ya pig-imo' ku na wala' lekat

adti Ama, manang yan olo' ya piglong ku ya pigpalna-u nan kanak. **29** Aw ya migpadala kanak, gayed sakanan nyagad kanaken. Wala' aku nan pabaya-i. Kay kun unu ya makatutuk kanan, yan ya gayed ku pig-imo'." **30** Aw sa pagpakadengeg na manga utaw sa piglong ni Jisus, madég kanilan ya nyangintu-u kanan. **31** Yanagaw piglongan ni Jisus ya manga Judiyu na nyangintu-u la kunu kanan, "Kun padelegen mayu ya pagdalug sa palna-u ku, kamu saba ya tengteng na umagakan ku, **32** aw ka-edean mayu ya tengteng matinaw, aw magi sa pagka-edean mayu sa katinawan, paluwa-en kamu lekat adti pagka-allang mayu." **33** Aw law nilan, "Buwadbuwad kami ni Abraham! Wala' kami allanga na pangkay singalan. Ananga' kaw maglong na paluwa-en kami?" **34** Aw tyumubag si Jisus kanilan, "Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan ya migpakasala', allang saba na sala'. **35** Ya utaw na allang wala' ya un nan matagtun, manang ya ise' na tagtun sa balay, yan ya tumagtun sa bagi' na ama nan na wala' ya tyamanan. (aiōn g165) **36** Yanagaw, kun ya Ise' na Tyumanem ya magpaluwa' kamayu dun ni pagka-allang mayu, makaluwa' kamu saba. **37** Kya-edean da ku na manga buwadbuwad kamu ni Abraham. Manang ya eped kamayu gayed migpalpa na patayen aku. Kay kyeleān mayu ya kanak palna-u. **38** Yan ya kanak pigpalna-u adti kamayu, ya pigkita' ku adti tampid na Ama ku. Aw ya kamayu pig-imo', yan ya pigdengeg mayu lekat adti kamayu ama." **39** Manang miglong silan, "Si Abraham ya kanami ama!" Aw tyumubag si Jisus kanilan, "Kun matinaw na manga buwadbuwad kamu ni Abraham, pig-

imo' mayu galu ya manga pigpan-imo' nan. **40** Manang adun, pigbetang da mayu adti kamayu ginawa ya pagpatay kanak asuntu na pig-ubat-ubat ku ya matinaw. Beke' na maynan ya bet ni Abraham! Ya pig-ubat-ubat ku, alag lyumekat adti Tyumanem. **41** Manang ya kamayu pig-imo' kasiling uman na pig-imo' na kamayu ama.” Aw law nilan, “Beke' kami na kasiling na manga ise' adti luwa! Sambuk da ya Ama nami, aw yan ya Tyumanem!” **42** Aw miglong si Jisus kanilan, “Kun matinaw pa na tengteng Ama mayu ya Tyumanem, ginawaan aku mayu galu kay lekat aku adti sayid nan. Wala' aku kadi asuntu sa kanak pagbaya', manang kanan pagbaya'. **43** Ananga' dili' mayu pagkalabetan ya kakawasan na piglong ku? Ya tengteng matinaw, dili' mayu mati-is ya pagpakanyeg sa palna-u ku. **44** Si Satanas ya kamayu ama, aw pangkay unu ya kanan pagkaliman, yan ya kamayu pig-imo'. Migpatay sakanan lekat pa asini muna. Pagkeleān nan ya matinaw kay wala' dun ni kanan ya katinawan. Galu-un sakanan asuntu na yan ya kanan bet aw yan ya lyekatan sa kadég na kagalu-an. **45** Yanagaw asuntu na alag matinaw ya piglong ku, yan baling ya du-an na wala' kamu pangintu-u kanak. **46** Na, singalan ka' kamayu ya makamatinaw na nyakasala' aku? Wala' saba! Ananga' dili' kamu mangintu-u na alag matinaw ya piglong ku? **47** Pangkay singalan ya kana Tyumanem utaw, magpakanyeg aw mangintu-u sa ubat-ubat na lekat adti kanan. Manang kamu, wala' mayu kalabeti asuntu na beke' kamu na utaw na Tyumanem.” **48** Tyumubag ya manga eped na Judiya kan Jisus, “Matinaw saba ya piglong nami na utaw kaw na Samariyanen aw

syeledan kaw na busaw!” 49 Aw piglongan silan ni Jisus, “Wala' aku seledi na busaw. Pigbasaan ku ya kanak Ama manang pigmulamula aku mayu baling. 50 Beke' na tud ku na magpakadengeg sa kanak pagka-utawun. Manang ya Ama ku, yan ya magpakadengeg kanak, aw yan ya mag-ukumay. 51 Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Ya utaw na dyumalug sa palna-u ku, dili' da saba matay.” (aiōn g165) 52 Pagkatigkas yan, miglong kanan ya manga Judiyu, “Adun tengteng na kya-edē-an da nami na syeledan kaw na busaw! Pangkay si Abraham nyatay da, aw maynan uman ya manga propita, manang miglong kaw baling na kun singalan ya gayed dyumalug sa palna-u mu dili' da matay. (aiōn g165) 53 Unu ka', mig-anenganeng kaw na matas pa kaw kay sa tyugbulan tadun na si Abraham na nyatay da aw sa manga propita na nyangkamatay da uman? Singalan kaw ka'?” 54 Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Kun aku olo' ya migpakadengeg sa kanaken pagka-utawun, wala' ya guna na dengeg ku. Manang ya kanak Ama, yan ya migpakadengeg kanak. Aw piglong mayu na yan ya Tyumanem na kamayu pigpangintu-uwan. 55 Wala' mayu ka-edē-i kun singalan sakanan. Manang aku, kya-edē-an ku sakanan. Kun maglong aku na wala' ku ka-edē-i kun singalan sakanan, na, ma-imo' aku baling galu-un kasiling mayu. Manang kya-edē-an ku ya Tyumanem aw dayaw ku pigtuman ya piglong nan. 56 Ya kamayu tyugbulan na si Abraham, to-o sakanan migleya kay pig-iman nan na kita-en pa nan ya pagkadi ku. Aw kyinita' da nan saba, aw to-o sakanan migleya.” 57 Aw miglong ya manga Judiyu, “Wala' pa kaw saba dateng

adti kalimaan ya umay! Pig-unu mu ka' ya pagkita' kan Abraham?” 58 Aw miglong si Jisus kanilan, “Matinaw saba ya un ku paglongun kamayu: Sa wala' pa si Abraham kautaw, awun da aku saba dadan.” 59 Aw asuntu sa piglong ni Jisus, nyamulut silan sa manga batu kay un nilan sakanan pamintuwun. Manang nyanaw si Jisus aw migpalagaklagak dun ni kadegan na utaw aw lyumuwa' adti pamanag na Templo.

9 Sa pagpanaw ni Jisus, pigkita' nan ya sambuk na utaw na buta lekat pa na pagkautaw nan. 2 Yanagaw nyusip ya manga umagakan nan, “Kay Magpalna-uway, ananga' yan mabuta? Kanyan sala' ya pagkabuta nan, kanan aw kana mangkatikadeng nan?” 3 Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Ya kanan pagkabuta beke' na asuntu na nyakasala' sakanan aw mangkatikadeng nan. Manang magi dun ni pagkabuta nan, kita-en ya katulus na Tyumanem adti kanan. 4 Talana na allaw pa, ka-ilangan imo-un tadun ya imo-unun na Tyumanem na migpadala kanak. Kay dili' madugay, dumateng ya kangitngitan kasiling na gabi aw dili' da makatalabahu ya pangkay singalan. 5 Talana ini pa aku ni tas na lupa', aku saba ya kalalamdag na maka-ilaw sa anenganeng na manga utaw.” 6 Tigkas ni Jisus maglong, pig-eleban nan ya kutu na lupa' aw pig-imo' nan pasak. Aw pigdamus nan adti manga mata na buta, 7 aw piglongan nan, “Kadtu kaw adti linaw na Silo-am aw pagkulumus kaw dun.” Na, ya kakawasan na Silo-am: pigpadala. Yanagaw nyadtu ya utaw yan aw lyumiku' sakanan na dayaw da kyumita'. 8 Na, sa pagkita' da na manga sumbalay nan aw manga dadan

da kyumilala kanan, miglong silan, “Enda', yan agaw ya utaw na gayed nyingkud aw magpangilalat magsekat sa kuwalta?” **9** Aw tyumubag ya manga eped, “E-e, yan saba sakanan!” Manang law na manga eped na utaw, “Beke' nan! Unawa olo' ya gya nilan.” Tigkas yan, miglong uman ya utaw na bagu kyumita', “Aku saba ya utaw yan!” **10** Yanagaw pig-usip nilan sakanan, “Unu ya du-an na kyumita' da kaw?” **11** Aw miglong sakanan, “Ya utaw na pigngalanan na si Jisus mig-imo' sa pasak aw pigdamus nan adi manga mata ku, aw pigsugu' aku nan adti linaw na Silo-am pada magkulumus. Yanagaw nyadtu aku aw sa pagkulumus ku, dayaw aku kyumita'!” **12** Aw nyusip silan kanan, “Ayin da sakanan adun?” Tyumubag ya utaw yan, “Enday. Wala' da ku ka-edde-i.” **13** Pagkatigkas yan, pigpa-agad nilan adti asdangan na manga Parisiyo ya utaw na buta idtu muna. **14** Na, ya pag-imo' ni Jisus sa pasak na pigdamus nan adti manga mata na buta, yan ya Allaw na Paglagdeng. **15** Yanagaw, pig-usip na manga Parisiyo ya utaw yan, “Ananga' magkita' da kaw?” Aw piglongan nan silan, “Pigdamusan na utaw na pasak ya manga mata ku. Tigkas yan, migkulumus aku, aw dayaw da aku kyumita'.” **16** Yanagaw miglong ya manga eped na Parisiyo, “Wala' lekat adti Tyumanem ya utaw na mig-imo' seiy. Kay wala' nan daluga ya sugu' na Tyumanem na dili' magtalabahu dun ni Allaw na Paglagdeng!” Manang miglong ya manga eped kanilan, “Kun makasasala' pa ya utaw yan, dili' nan mabatug ya manga milagru na kasiling na maynan!” Aw nyatenga' ya anenganeng nilan. **17** Yanagaw pigpadeleg nilan ya pag-usip sa utaw na

buta idtu muna, “Na, asuntu na pigpaguli' nan ya manga mata mu, unu ya kanmu anenganeng sa utaw yan?” Aw tyumubag ya utaw na baya' kyumita', “Propita sakanan!”

18 Na, wala' pangintu-uwi na manga magdadumalaay sa manga Judiyyu ya piglong nan na buta sakanan idtu muna aw adun magkita' da sakanan. Yanagaw pigpatawag nilan ya kanan ama aw ina **19** aw pig-usip nilan, “Enda', ise' mayu ya utaw ini? Unu, matinaw na buta sakanan lekat pa na pagkaütaw nan? Kun matinaw yeiy, ananga' magkita' da sakanan adun?” **20** Aw tyumubag kanilan ya kanan mangkatikadeng, “Tengteng saba na ise' nami sakanan aw kya-edē-an nami na buta sakanan lekat pa na pagkaütaw nan, **21** manang wala' nami ka-edē-i ya du-an na kyumita' da sakanan. Aw wala' nami uman ka-edē-i kun singalan ya migpaguli' sa manga mata nan. Usipa mayu baling sakanan! Kay unud da saba ya kanan ginawa aw mabatug da nan ya pagtubag kamayu.” **22** Maynan ya piglong na mangkatikadeng nan kay nyallek silan sa manga magdadumalaay sa manga Judiyyu. Kay dadan da migsambuk ya anenganeng nilan aw pigpa-edē' da nilan adti manga utaw na dili' da paseleden adti kanilan sinagoga kun singalan ya mag-ubat-ubat na si Jisus ya Misiyas. **23** Yan ya du-an na miglong silan, “Unud da saba ya ginawa nan, usipa mayu sakanan!” **24** Yanagaw pigpatawag pa nilan salut ya utaw na kyumita' da, aw law nilan, “Pagsapa' kaw adti asdangan na Tyumanem na ubat mu ya matinaw. Kya-edē-an da nami na makasasala' ya utaw na migpaguli' kanmu.” **25** Aw tyumubag ya utaw yan, “Wala' ku ka-edē-i kun makasasala' sakanan aw dili'.

Yan olo' ya kya-edē-an ku, idtu muna buta aku manang adun kyumita' da aku!” 26 Aw pig-usip pa nilan, “Unu ya pig-imo' nan kanmu? Pig-unu nan ya pagpaguli' sa kanmu manga mata?” 27 Aw tyumubag ya utaw yan, “Pig-ubatan da ta kamu! Manang wala' mayu kadi' pangintu-uwi ya pig-ubat ku. Ananga' kamu gayed gumelgel musip kanak? Unu, kaliman mayu uman na ma-imo' umagakan nan?” 28 To-o silan nyadaman kanan aw pigsupla nilan sakanan, law nilan, “Umagakan kaw nan saba! Manang kami, yan ya kanami pigdalug ya palna-u ni Moysis. 29 Kay kya-edē-an nami na si Moysis piglongan na Tyumanem asini muna. Manang ya utaw yeiy na migguli' kanmu, wala' nami ka-edē-i kun ayin sakanan lekat!” 30 Aw tyumubag ya utaw yan kanilan, “Nyabelengbeleng aku! Pigpaguli' nan ya manga mata ku manang wala' mayu ka-edē-i kun ayin sakanan lekat! 31 Nya-edē' kitadun na dili' pakanyegan na Tyumanem ya manga makasasala'. Manang pangkay singalan ya migsimba kanan aw mig-imo' sa pagkaliman nan, pakanyegan nan saba sakanan. 32 Lekat pa na pagka-imo' na kadakula' na banwa, wala' pa ya dyengeg tadun na kasiling ku na kyumita' da. (aiōn g165) 33 Kun ya utaw yan wala' lekat adti Tyumanem, na, dili' nan galu mabatug ma-imo' ya kasiling na maynan!” 34 Manang tyumubag silan, “Unu ka', nyaka-eles kaw migpalna-u kanami? Makasasala' kaw saba lekat pa na pagkaütaw mu!” Aw tigkas yan, miglong pa silan kanan, “Dili' da kaw makaseled adti manga sinagoga nami!” 35 Sa pagdengeg ni Jisus na dili' da paseleden ya utaw yan na manga magdadumalaay sa manga Judiyu adti sinagoga

nilan, yanagaw pyaninaw sakanan ni Jisus. Aw sa pagkita' da nan, pig-usip nan, “Unu, pyangintu-uan da mu ya Ise' na Utaw?” **36** Aw tyumubag sakanan, “Ubati aku kay Sir kun singalan sakanan, pada mangintu-u aku kanan.” **37** Aw miglong si Jisus, “Kyinita' da mu saba sakanan aw yan ya migbalawbalaw kanmu adun.” **38** Aw miglong ya utaw yan, “Kay Pangulu, nyangintu-u la aku kanmu!” Aw lyumuhud sakanan aw pigsimba nan si Jisus. **39** Aw miglong si Jisus kanan, “Nyadi aku asini tas na lupa' na un mag-ukum sa manga utaw. Kay ya manga utaw na wala' paka-edē' sa Tyumanem, kasiling silan na buta, aw ilawan ku ya anenganeng nilan. Manang ya manga utaw na iman nilan aw nyaka-edē' silan sa Tyumanem, masiling silan baling na buta.” **40** Na, awun manga Parisiyo na malapit dun na nyakadengeg sa piglong ni Jisus, aw pig-usip nilan sakanan, “Unu ya kakawasan na piglong mu? Unu, kasiling kami uman na buta?” **41** Aw tyumubag si Jisus kanilan, “Kun buta pa kamu, wala' galu ya un pagsala' kamayu. Manang miglong kamu na ‘Dayaw nami kyalabetan ya kadég.’ Yanagaw, kenne' pa na sala' mayu.”

10 Migpadeleg si Jisus miglong adti manga Parisiyo, law nan, “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Kun awun utaw na sumeled adti pigtorilan sa manga karniro manang ya pagseled nan wala' sakanan agi adti gisakan manang nyanik baling adti alad, ya utaw yeiy matakaw aw tulisan sakanan. **2** Manang ya magi dun ni gisakan, yan ya magdadiyagaay sa manga karniro. **3** Asuntu na yan ya magdadiyagaay, uwangan kanan na magtatunggu-ay ya tatakep. Aw sa pagtawag nan sa ngalan na

tagsambuksambuk na karniro nan, kilalaēn nilan ya kanan tingeg, aw dayaw nan silan alladan adti luwa' na toril. **4** Aw sa pagluwa' da na kadég na karniro nan, magma-una sakanan kanilan. Aw dumalug silan kanan kay kyilala nilan ya tingeg nan. **5** Manang dili' silan dumalug sa eped na utaw kay wala' nilan kilalāa ya tingeg. Mampamalaguy baling silan.” **6** Yeiya ya pundinganan na piglong ni Jisus kanilan, manang wala' na manga Parisiyo kalabeti ya kakawasan. **7** Yanagaw miglong pa si Jisus kanilan, “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Aku ya palangad gisikan dun ni pigtorilan sa manga karniro. **8** Madég ya manga magpalna-uway sa galu' na nyuna kanak aw kasiling silan na manga mangkatakaw aw tulisan. Manang ya kanaken manga karniro wala' pagpakanyeg kanilan. **9** Aku ya gisikan. Ya taman na sumeled magi kanak, paluwa-en na Tyumanem. Lumuwa' aw sumeled na wala' ya kakallekan nilan kay malinaw ya banwa aw makakan silan dun ni madyaw na panabtabanan. **10** Ya matakaw, yan olo' ya tud nan ya tumakaw aw kaliman nan magpatay aw magkalat. Manang yan baling ya kanak pigkadi asini tas na lupa' na atagan ya manga utaw sa ginawa na wala' ya katigkasan aw sa manga kadyawan na wala' ya maka-unawa. **11** “Aku ya madyaw na magdadiyagaay sa manga karniro. Kay ya madyaw na magdadiyagaay, gayed nan pagpan ya kanan pagka-utawun pada katamengan ya manga karniro nan. **12** Ya magtatunggu-ay na pigtandanan, dili' sakanan kasiling na magdadiyagaay na tagtun sa manga karniro. Kay kun kita-en nan ya malyaw na idu' na to-o mabulut na

magpasinan adti kanan, maksay sakanan malaguy aw ayawan nan ya manga karniro. Aw belbelen na malyaw na idu' ya manga karniro, aw ya eped magpanbeklag silan aw magpangkabuluy. **13** Malaguy ya pigtandanan kay beke' nan ya tagtun aw wala' ya kakaypengan nan sa manga karniro na pigtunggu-an nan. **14** Manang aku ya madyaw na magdadiyagaay sa manga karniro. Kya-edean ku ya kanak manga karniro aw kya-edean aku nilan uman, **15** kasiling saba na nya-edey ya Ama kanak aw aku uman nya-edey kanan. Aw gayed ku pigpan ya kanaken pagka-utawun pada katamengan ku ya kanak manga karniro. **16** Na, awun pa uman manga eped na karniro ku na wala' pa asini toril ini. Ka-ilangan ku gagaden silan uman adti seled. Magpakanyeg silan kanak, aw ya kadég na magpakanyeg kanak, ma-imo' silan sambuk na ugbungan na sambuk olo' ya magdadiyagaay kanilan. **17** “Aw yan ya du-an na pigginawaan aku na Ama, kay pig-atag ku ya kanak pagka-utawun kanilan pada mataw aku lekat adti pagkamatay. **18** Wala' ya utaw na makabaya' sa pagkamatay ku. Manang awun katundanan ku lekat adti Ama na atag ku ya kanak pagka-utawun na un dugsu', aw awun uman kanak katundanan sa pagkataw ku lekat adti pagkamatay. Yeiy ya sugu' na kanak Ama na un ku tumanen.” **19** Yanagaw asuntu sa piglong ni Jisus, nyatenga' da uman ya anenganeng na manga Judiye. **20** Madég kanilan ya miglong, “Ya utaw yan, pigseledan saba na busaw! Migkameneng sakanan. Ananga' gayed pa kamu magpakanyeg kanan?” **21** Manang awun manga eped na miglong, “Ya palna-u yeiy beke' na kana utaw

na pigseledan na busaw. Unun na busaw ya pagpaguli' sa utaw na buta?" 22 Na, dyumateng da ya Pista na Paglinis sa Témplo adti Jérusalim, aw yan ya timpu na maniki'. 23 Aw migpanawpanaw si Jisus adti Portiko ni Solomon dun ni pamanag na Témplo. 24 Talana nan dun, nyaluduk adti kanan ya manga magdadumalāay sa manga Judiyu, aw miglong silan, "Kinunu pa kaw paglong kanami kun singalan kaw? Kun ikaw ya Misiyas, bangala la adun adti kanami!" 25 Aw tyumubag si Jisus kanilan, "Pig-ubat da ku kamayu manang wala' kamu pangintu-u. Ya manga milagru na pig-imo' ku magi sa ngalan na kanak Ama, yan ya migmatinaw kun singalan aku. 26 Manang wala' kamu pangintu-u kanak kay beke' kamu na kanak manga karniro. 27 Kay ya kanak manga karniro magpakanyeg silan sa kanak tingeg, aw nya-ede' aku kanilan aw dyumalug silan sa piglong ku. 28 Aw pig-atagan ku silan na ginawa na wala' ya katigkasan. Aw dili' silan ka-eletan lekat adti kanak kay wala' ya sambuk na makakamang kanilan lekat adi kanak. (aiōn g165, aiōnios g166) 29 Pig-atag da silan kanak na Ama ku, aw dakula' pa ya katulus nan kay sa kadég. Wala' ya pangkay singalan na makakamang kanilan lekat adti Ama. 30 Kay ya Ama aw aku sambuk da saba." 31 Pagpakadengeg na manga magdadumalāay sa manga Judiyu sa piglong ni Jisus, to-o silan nyadaman aw nyampamulut silan sa manga batu na un galu nilan pamintuwun menda' na matay sakanan. 32 Manang miglong si Jisus kanilan, "Kyinita' da mayu saba ya madég na pig-imo' ku na to-o madyaw na lyumekat adti Ama. Ayin ya pig-imo' ku na

du-an na un aku mayu bintuwun?” **33** Aw miglong ya manga magdadumalaay sa manga Judiye, “Dili' kaw nami bintuwun sa pig-imo' mu na madyaw, manang asuntu na migpa-unawa kaw sa Tyumanem. Utaw kaw saba olo'!” **34** Aw miglong si Jisus kanilan, “Enda', nyasulat dun ni Uldin mayu na miglong ya Tyumanem na ‘manga tyumanem kamu.’ **35** Kya-edean tadun saba na ya pigpasulat na Tyumanem alag matinaw. Kun miglong ya Tyumanem seiy adti manga tyugbulan mayu, aw kun silan ya muna nyakadawat sa ubat-ubat nan, na, **36** unu ya indeganan na diklamu mayu kanak na migpa-unawa aku sa Tyumanem? Kun piglong na Tyumanem adti manga tyugbulan ya maynan, na, ananga' migdiklamu kamu kanak asuntu na miglong aku na ‘Ise' aku na Tyumanem na pigtani nan aw pigpadala nan asini tas na lupa’?” **37** Kun wala' ku imo-a ya manga imo-unun na kanake' Ama, dili' aku mayu umba' pangintu-uan. **38** Manang pig-imo' ku saba ya imo-unun na Ama ku. Yanagaw, pangkay wala' kamu pangintu-u sa piglong ku, anenganengen mayu galu ya manga puliba na manga pigpan-imo' nan pada ka-edean aw kalabetan mayu na aku aw ya Ama sambuk da.” **39** Sa pagdengeg nilan seiy, kaliman nilan uman dakepen sakanan manang wala' nilan sakanan kasalinapi. **40** Aw lyumiku' salut si Jisus adti dipag na tubig na Jordan adti banwa na pigbautismuwan ni Juan idtu muna. Aw dun pa sakanan katingen. **41** Aw nyangkadtu ni kanan ya madég na manga utaw. Aw migbalawbalaw silan na maglong, “Wala' pag-imo' si Juan sa manga milagru manang alag matinaw ya kadég na pig-ubat nan kanaten sa utaw yeiy

na si Jisus.” 42 Aw dun ni banwa yan, awun madég na manga utaw na nyangintu-u la kan Jisus.

11 Na, awun utaw na pigngalanan si Lazaro. Nyeya' sakanan adti baranggay na Bétaniya, aw matigda' sakanan. Aw dun uman pag-eya' ya manga bubay nan na si Maria aw si Marta. 2 Na, ya Maria yeiy, yan ya un mag-asag kagaya sa manimbo' adti manga siki ni Jisus aw galisan nan na kanan lugay. Aw ya kanan inulug na si Lazaro, yan ya to-o kyatigda-an. 3 Yanagaw pigpatugun na manga bubay nan si Jisus na maglong, “Kay Magpalna-uway, ya ubaybay mu na kanmu pigginawaan to-o kyatigda-an.” 4 Aw sa pagdengeg ni Jisus sa ubat-ubat yeiy, miglong sakanan, “Ya tengteng na sampetan na kanan magkedel beke' na matay sakanan manang dun baling kita-a ya katulus na Ama aw magi dun madeyen ya Ise'.” 5 Na, alag pigginawaan ni Jisus si Marta aw si Maria aw si Lazaro. 6 Yanagaw, pangkay dyengeg da ni Jisus na kyatigda-an si Lazaro, manang nyatingen pa sakanan adti pig-eya-an nan seled na duwangallaw. 7 Pagkatigkas yan, miglong si Jisus adti manga umagakan nan, “Lumiku' kitadun adti Judiya.” 8 Manang law nilan, “Kay Magpalna-uway, bagu pa kaw saba pigbantakan na manga magdadumalaay sa manga Judiya na bintuwun na batu. Aw kenne' pa nilan nyaninaw kanmu. Ananga' kaliman mu lumiku' adti Judiya?” 9 Aw miglong si Jisus kanilan, “Enda', sampulu tag duwa ya udas kada allaw? Yanagaw kun ya utaw manaw na allaw, dili' sakanan pagsungkul asuntu na malalamdag pa ya banwa. 10 Manang ya utaw na nyanaw na gabi, pagsungkul sakanan kay wala' ya kalalamdag

na nyaka-ilaw kanan.” **11** Pagkatigkas yan, piglongan pa nan silan, “Nyakatulug da ya ubaybay tadun na si Lazaro. Manang adtu aku kay un ku sakanan pukawun.” **12** Aw miglong ya manga umagakan nan, “Kay Magpalna-uway, kun nyakatulug sakanan, kaguli-an da.” **13** Na, iman nilan aw nyakatulug olo' si Lazaro manang ya pyalabet ni Jisus na nyatay da sakanan. **14** Yanagaw pigbangal ni Jisus kanilan, law nan, “Nyatay da si Lazaro. **15** Manang migleya aku asuntu kamayu na wala' aku dun ni pagkamatay nan. Kay kaliman ku na pakasaligen pa ya pagpangintu-u mayu. Na, kadtuwat tadun sakanan!” **16** Pagkatigkas yan, miglong si Tomas adti manga eped nan na umagakan, “Magad kitadun kanan pangkay patayen kitadun eped nan.” Na, si Tomas pigtawag uman na Pingin. **17** Na, pagdateng da ni Jisus adti Bétaniya, dyengeg nan na upatengallaw pa lekat na paglebeng kan Lazaro. **18** Ya kawat na baranggay na Bétaniya lekat adti Jérusalim manga tulungka kilometro, **19** aw madég ya nyawun na manga utaw na Judiyo pada maglala kan Marta aw si Maria asuntu sa pagkamatay na inulug nilan. **20** Aw sa pagdengeg ni Marta na migpasinan da dun si Jisus, pigsungun nan sakanan. Manang si Maria kenne' nan nyingkud dun ni balay nilan. **21** Aw sa pagkita' ni Marta kan Jisus, piglongan nan sakanan, “Kay Magpalna-uway, kun nyadi pa kaw beg galu, dili' matay ya inulug ku. **22** Manang nya-edé' aku na pangkay adun atag saba na Tyumanem kun unu ya sekaten mu adti kanan.” **23** Aw miglong si Jisus kanan, “Mataw pa saba ya inulug mu.” **24** Tyumubag si Marta, “Kya-edé-an ku na mataw sakanan

adti kamolihan na allaw sa pagmataw na Tyumanem sa kadég na nyangkamatay.” **25** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kanan, “Aku ya magpakamataw sa utaw na nyatay, aw aku uman ya mag-atag sa ginawa na wala' ya katigkasan. Kun singalan ya mangintu-u kanak, pangkay matay pa sakanan manang mataw pa uman salut. **26** Aw pangkay singalan ya nyangintu-u aw syumalig kanak, matagtun nan saba ya ginawa na wala' ya katigkasan. Unu, nyangintu-u kaw sa piglong ku yeiy?” (aiōn g165)

27 Aw tyumubag si Marta kanan, “E-e, kay Magpalna-
uway! Nyangintu-u aku na ikaw ya Misiyas na Ise' na Tyumanem na pigpakang na un dumateng asini tas na lupa'!” **28** Pagkatigkas ni Marta maglong seiy, lyumiku' sakanan adti balay aw pigtumantumanan nan ya mangud nan na si Maria, law nan, “Ya Magpalna-uway malapit da dumateng asini. Kaliman nan magbalawbalaw kanmu.”

29 Pagdengeg ni Maria, maksay sakanan nyindeg aw nyadtu ni kan Jisus. **30** Na, wala' pa si Jisus dateng adti baranggay manang kenne' pa nan adti banwa na pigsungunan kanan ni Marta. **31** Manang ya manga Judiyu na miglala kan Maria, sa pagkita' nilan na nyindeg da sakanan aw maksay lyumuwa', pigdalug nilan kay iman nilan aw madtu sakanan ni piglebengan kan Lazaro na un magsugaw. **32** Pagdateng ni Maria adti kan Jisus, lyumuhud sakanan adti asdangan nan, aw law nan, “Kay Magpalna-uway, kun asini pa kaw beg galu, dili' matay ya inulug ku.” **33** Aw sa pagkita' ni Jisus na to-o migsugaw si Maria aw migsugaw uman ya manga Judiyu na dyumalug kanan, nyatangkeg ya anenganeng nan aw migkalat to-

o ya ginawa nan. **34** Aw nyusip si Jisus kanilan, “Ayin mayu sakanan lebengan?” Aw tyumubag silan kanan, “Kay Magpalna-uway, agad kaw kanami adti piglebengan kanan aw tanawa.” **35** Aw migsugaw si Jisus. **36** Yanagaw miglong ya manga Judiyyu na nyagad dun, “Inunuwa mayu sa kadakula' na pagginawa nan kan Lazaro.” **37** Manang miglong ya manga eped kanilan, “Pigguli' nan ya manga mata na utaw na buta, na, ananga' wala' nan katageni ya pagkamatay ni Lazaro?” **38** Pagdateng ni Jisus adti ilib na piglebengan sa lawas ni Lazaro, to-o pa migkalat ya ginawa nan. Na, awun dakula' na batu na pigtampeng sa gawang na ilib. **39** Yanagaw miglong si Jisus adti manga Judiyyu dun, “Angginan mayu ya batu!” Manang miglong si Marta, “Kay Magpalna-uway, upatenggabi pa ya lawas nan dun ni seled na ilib! Kun uwangan nilan, malu' da.” **40** Aw miglong si Jisus, “Unu, kyalingawan da mu ya piglong ku kanmu kakayna? Kun sumalig kaw kanak, kita-en mu ya katulus na Tyumanem.” **41** Yanagaw pig-anggin nilan ya batu na pigtampeng sa gawang. Aw tigkas yan, lyumangad si Jisus adti langit aw nyanawagtawag adti Tyumanem, law nan, “Kay Ma', migpasalamat aku kanmu kay pigpakanyegan aku mu. **42** Nya-ede' aku na gayed kaw migpakanyeg kanak. Manang piglong ku yeiy asuntu sa manga utaw na nyakapalibed kanake' pada mangintu-u silan na ikaw ya migpadala kanak asini tas na lupa'.” **43** Pagkatigkas yan, pigtawag ni Jisus si Lazaro sa mabageg na tingeg, “We....Lazaro! Luwa' kaw adi!” **44** Aw lyumuwa' ya nyatay lekat adti piglebengan kanan. Aw kenne' pa na bedbed na téla dun ni manga bekten aw siki

nan aw ulu nan. Aw miglong si Jisus kanilan, “Kamanga mayu ya pigbedbed kanan aw papanawa mayu!” **45** Yanagaw, ya manga utaw na Judiyu na dyumalug kan Maria adti lebeng, kyinita' nilan ya pig-imo' ni Jisus. Aw madég kanilan ya nyangintu-u kanan. **46** Manang awun eped kanilan na nyadtu adti manga Parisiyo aw pigdandan nilan ya pig-imo' ni Jisus. **47** Yanagaw ya mangkatas na manga magdadugsu-ay dun ni Témplo aw manga Parisiyo, pigpatawag nilan ya eped nilan pada magkatipun dun ni usayanan. Aw pigbalawbalawan nilan kun unu ya madyaw imo-un, law nilan, “Unu ya imo-un tadun? Madég to-o ya manga milagru na pig-imo' na utaw yan! **48** Kun pabaya-an tadun sakanan, pagaw pangintu-uwan baling sakanan na manga utaw! Aw kun ma-imo' yeiy, sulungun kitadun na to-o madég na sundalu na Romanen aw kalaten nilan ya kanaten Témplo aw ya banwa tadun!” **49** Manang miglong ya sambuk kanilan na si Kaypas, “Wala' ya kyatagaán mayu!” Na, dun ni umay yan, si Kaypas ya pangulu na manga magdadugsu-ay. **50** Aw migpadeleg sakanan miglong, “Unu, wala' mayu anenganenga? Madyaw pa na sambuk olo' kanaten ya matay asuntu sa manga Judiyu kay sa apnasen ya kadég na manga utaw asini nasud tadun!” **51** Na, ya piglong yeiy ni Kaypas beke' na kanan pagbaya', manang nyakapaglong sakanan sa maynan kay pangulu sakanan na manga magdadugsu-ay dun ni umay yan. Aw yanagaw magi kanan pigpa-ede' na Tyumanem na un matay si Jisus pada paluwa-en ya kanan manga kadégan na Judiyu. **52** Aw beke' nilan olo' manang asuntu uman sa manga

eped na un pa mangintu-u, pada sambukun ya kadég na ma-imo' utaw na Tyumanem na nyeya' adti madég na manga eped na nasud. **53** Yanagaw lekat dun ni allaw yan, pigbantakan si Jisus na manga magdadumalāay sa manga Judiyu na patayen. **54** Aw ya syampetan nan, wala' da si Jisus pagpakita' dun ni madég na manga utaw na Judiyu. Pig-indegan nan ya Jérusalim aw nyadtu sakanan ni banwa na malapit adti kaligbinan, dun ni lunsud na Éprayim. Aw nyatingen pa dun eped nan ya kanan manga umagakan. **55** Na, agpet da ya Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. Yanagaw madég ya manga Judiyu na lekat adti kanilan manga banwa na tyumukud pasinan adti Jérusalim, pada linisan ya kanilan lawas kay yan ya kanilan katanem sa dili' pa dumateng ya gabi sa pagpalekat na Pista. **56** Pagdateng nilan, gayed nilan pyaninaw si Jisus dun ni pamanag na Témplo. Aw gayed silan mig-usip-usipay, law nilan, “Unu ya kamayu anenganeng? Enda', dili' gya sakanan madi ni Pista?” **57** Na, ya manga mangkatas na magdadugsu-ay dun ni Témplo aw manga Parisiyo, kaliman nilan dakepen si Jisus, yanagaw dadan da silan mig-imo' sa bala-ud na kun singalan ya maka-edé' kun ayin apit si Jisus, ubat nan kanilan.

12 Na, dakman enemengallaw magpalekat da ya Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. Nyadtu si Jisus adti Bétaniya na pig-eya-an ni Lazaro na pigmataw nan lekat adti pagkamatay. **2** Aw pigtagilanan nilan si Jisus na pangiyambungay. Si Lazaro ya sambuk na kyuman dun ni sayid ni Jisus aw si Marta ya migsanggila' kanilan. **3** Aw

kyumamang si Maria sa tenga' ya litro na manimbo' na wala' ya nyakadali' na pigngalanan na nardo, aw dakula' to-o ya alaga'. Aw pig-asagan nan ya siki ni Jisus aw piggalisan nan na kanan lugay. Aw nyalegeb na kanimbo' ya seled na balay. **4** Aw dun uman ya sambuk na umagakan ni Jisus na si Judas Iskariyoti, na yan ya un maglubid kanan. Sa pagkita' nan sa pig-imo' ni Maria, miglong sakanan, **5** “Ananga' wala' baling galina ya manimbo' iyan aw ya kuwalta atag galu adti manga utaw na wala' ya pagkamangan? Ya alaga' nan maka-umba' saba sa sangka^umay na utaw talabahuwan!” **6** Piglong yeiy ni Judas beke' na asuntu na nyallat sakanan sa manga wala' ya pagkamangan, manang asuntu na matatilu' sakanan. Kay yan ya pigtaliguwan sa kuwalta na manga umagakan ni Jisus manang gayed nan pag-uwa-an. **7** Aw tyumubag si Jisus kan Judas, “Pabaya-i la sakanan. Padayawan da kanan ya nyasama' na manimbo' pada pagtagilan dun ni allaw na paglebeng kanak. **8** Ya manga utaw na wala' ya pagkamangan gayed mayu pig-iyeped. Manang aku dili' madugay asini sayid mayu.” **9** Pagdengeg na madég to-o na manga utaw na Judiyyu na nyawun si Jisus adti Bétaniya, nyadtu uman silan. Aw ya kanilan pagkadtu beke' olo' ni Jisus, manang peles nilan uman tanawun si Lazaro na pigmataw ni Jisus lekat adti pagkamatay. **10** Yanagaw migkatipun ya manga mangkatas na magdadugsu-ay adti Jérusalim aw pigbalawbalawan nilan na patayen uman si Lazaro, **11** kay madég ya manga Judiyyu na wala' da dalug kanilan kay nyangintu-u la silan kan Jisus asuntu na pigmataw nan si Lazaro. **12** Na, madég to-o ya manga

utaw na dyumateng adti Jérusalim na un tumambung sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. Pagkasalut na allaw, dyengeg nilan na migpasinan da si Jisus adti Jérusalim. **13** Yanagaw nyan-utud silan sa palwa na manga palma aw pigsungun nilan si Jisus. Migpansileya silan aw migpan-iyak-iyak na miglong, “Hosanna! Ini la ya Pigpadala na Tyumanem dun ni kanan ngalan. Yeiy ya Hari' na Isra-él aw umba' sakanan deyen!” **14** Na, dadan da kyinita' ni Jisus ya sambuk na nati na asnu, aw yan ya pigsakayan nan pasinan adti Jérusalim. Aw nyatuman da ya pigpasulat na Tyumanem asini muna: **15** “Kamu na manga utaw na taga Jérusalim, dili' kamu magkallek. Tanawa! Dyumateng da ya hari' mayu na syumakay sa nati na asnu!” **16** Idtu muna, wala' pa na manga umagikan nan kalabeti ya kakawasan na kadég yeiy na nyangka-imo'. Manang dun ni pagliku' ni Jisus adti tas na langit, dun da nilan ka-anenganengi na ya kadég yeiy pigpasulat dadan na Tyumanem. **17** Madég ya manga utaw na nyagad kan Jisus lekat adti Bétaniya aw silan ya kyumita' sa pagtawag nan kan Lazaro lekat adti lebeng aw ya pagmataw kanan. Aw silan uman ya gayed mig-ubat-ubat sa manga nya-imo' ni Jisus. **18** Aw yeiy ya du-an na syumungun kan Jisus ya madég pa na utaw kay kyadenggan nilan ya ubat-ubat sa pig-imo' nan na milagru. **19** Yanagaw migbalawbalaw ya manga Parisiyo, law nilan, “Inunuwa mayu! Dili' da naten mabanggang ya kadég na manga utaw na dyumalug da kanan!” **20** Na, awun uman manga utaw na Grigo na dyumateng dun ni Jérusalim na un tumambung sa pista pada magsimba sa

Tyumanem adti Témplo. **21** Aw dyumulud silan kan Pilipi na taga Bétsayda, sakup na Galilya. Aw miglong silan kanan, “Kay Sir, kaliman nami galu kilalaen si Jisus.” **22** Piglongan ni Pilipi si Andrés sa tud nilan, aw migdengan silan nyadtu ni kan Jisus aw piglongan nilan sakanan. **23** Aw yanagaw miglong si Jisus, “Dyumateng da ya udas na patasen ya dengeg na Ise' na Utaw. **24** Matinaw saba ya piglong ku kamayu: Wala' ya un ma-untung adti sambuk na bini' na trigu kun dili' matanem. Manang kun matanem una dun ni lupa' aw malandak, dili' madugay gumiti' aw tumulin menda' na to-o mamunga. **25** Kun singalan ya gyuminawa sa kanan pagka-utawun asini tas na lupa', kalagakan baling sa ginawa nan. Manang kun singalan ya magtibulluk dumalug kanak pangkay pa adti pagkamatay, matagtun nan ya ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **26** Aw pangkay singalan ya malim ma-imo' kanak sugu-anen, una sakanan dumalug kanak, kun ayin aku, adtu uman sakanan. Aw kun singalan ya magtuman sa manga sugu' ku, pakadyawun uman na kanak Ama. **27** “Na, madég ya kakaypengan ku. Manang unu, paglongun ku ya kanak Ama na paluwa-en aku nan galu lekat adti kanak pagti-is na un ku ka-agiyen? Dili' saba! Kay yeiy ya du-an na dyumateng aku asini udas ini, na un matuman ya pagkaliman nan.” **28** Aw miglong pa si Jisus adti Ama nan, “Kay Ma', pakitaan beg ya kanmu pagka Tyumanem adti manga utaw.” Aw awun tingeg na lyumekat adti tas na langit na miglong, “Abus da ku pakitaan ya pagka Tyumanem ku, aw pakita' pa ku uman salut.” **29** Na, madég ya manga utaw na mig-indeg-indeg

na malapit dun, aw dyengeg nilan ya tingeg yan, aw law nilan, “Migdadaneng!” Manang miglong ya manga eped, “Pagaw piglongan sakanan na anghil!” **30** Manang miglong si Jisus kanilan, “Beke' ku ya pigpadengeg na Tyumanem sa tingeg nan, kamu saba ya pigpadenggan nan. **31** Migpalekat da ya pag-ukum sa manga utaw asini tas na lupa', aw degen da uman ya pagdumala ni Satanas sa kadakula' na banwa. **32** Aw sa pagkalabu la kanak adti krus, paduludun ku ya kadég na manga utaw adi kanak aw mangintu-u silan.” **33** Aw dun ni paglong ni Jisus, pigpa-edé' nan kun unu ya un nan ka-agiyen na pagti-is sa pagkamatay nan. **34** Yanagaw miglong ya madég na manga utaw, “Pigsulat dun ni Uldin tadun na wala' ya tyamanan na pagdumala na Misiyas. Ananga' kaw maglong na ka-ilangan matay ya Ise' na Utaw adti krus? Singalan ka' utawa ya pigpalabet mu na Ise' na Utaw?” (aiōn g165) **35** Aw miglong si Jisus kanilan, “Ini pa ni kamayu ya kalalamdag manang dili' da magkadugay. Talana na asini pa, pangintu-uwi mayu pagaw kasaban kamu na kangitngitan. Kay ya utaw na nyanaw dun ni mangitngit, wala' nan ka-edé-i kun ayin sakanan pasinan. **36** Yanagaw talana ini pa aku ni sayid mayu, pangintu-uwi mayu na aku ya kalalamdag pada ma-imo' kamu manga utaw na kalalamdag.” Pagkatigkas ni Jisus maglong seiy, malakwat da sakanan pagkita-en adti madég na manga utaw. **37** Pangkay madég da ya milagru na pigpakita' nan kanilan, manang wala' silan pangintu-u kanan. **38** Yanagaw nyatuman da ya pigpasulat na Tyumanem magi sa propita nan na si Isayas, law nan,

“Kay Tyumanem, singalan ka' ya nyangintu-u sa pag-
 ubat-ubat nami? Aw singalan manga utawa ya pigpakita-
 an da mu sa kanmu katulus?” **39** Yan ya du-an na wala'
 nilan kabatug ya pagpangintu-u, kasiling na pigpasulat
 uman kan Isayas, law nan, **40** “Pigtampeng na Tyumanem
 ya kanilan mata pada dili' nilan kita-en ya katinawan. Aw
 pigpakategel nan ya kanilan anenganeng pada dili' nilan
 kalabetan ya ubat-ubat ku, kay kun kalabetan nilan pagaw
 magselsel silan, aw lanasen ku ya manga sala' nilan.” **41**
 Piglong yeiy ni Isayas asini muna kay dadan da pigpakita'
 kanan ya katulus na pagka Tyumanem ni Jisus na yan ya
 pigkasampetan nan. **42** Pangkay maynan ya piglong ni
 Isayas, manang awun pa uman madég na manga Judiyu na
 nyangintu-u kan Jisus. Pangkay adti manga migdumala,
 awun eped na nyangintu-u la kanan, manang asuntu na
 nyallek silan sa manga eped na Parisiyo, wala' nilan pa-
 ede-an pagaw alilinan silan lekat adti manga sinagoga.
43 Kay to-o nilan pigkaliman na saya' silan na manga
 utaw kay sa katutukan ya Tyumanem kanilan. **44** Na,
 miglong si Jisus magi sa mabagseg na tingeg adti madég
 na manga utaw na migkatipun dun, law nan, “Pangkay
 singalan ya mangintu-u kanak, pangintu-uan nan uman
 ya migpadala kanak. **45** Aw kun singalan ya kyumita'
 kanak, kyinita' nan uman ya migpadala kanak. **46** Nyadi
 aku asini tas na lupa' na un mag-ilaw sa anenganeng na
 manga utaw. Aw ya utaw na mangintu-u kanak, wala' da
 sakanan adti kangitngitan. **47** Kun awun nyakadengeg sa
 ubat-ubat ku aw pigpalipaslipasan nan, dili' aku ya mag-
 ukum kanan. Yan saba ya kanak pigkadi ya pagpaliku'

sa manga utaw adti Tyumanem. Aw beke' na kanak tud ya pag-ukum. **48** Manang ya utaw na gayed kyumele kanak aw dili' dumawat sa palna-u ku, ya manga tingeg na pig-ubat-ubat ku, yan ya mag-ukum kanilan kagaya adti kamoliyan na manga allaw. **49** Kay ya pigpalna-u ku, wala' lekat adi kanake', manang lyumekat adti Ama na migpadala kanak. Aw yeiy ya migsugu' kanak kun unu ya un ku palna-u. **50** Aw kya-edean ku na ya palna-u na pigsugu' nan kanak, yan ya maggagad sa utaw adti ginawa na wala' ya katigkasan. Yanagaw ya kadég na piglong ku kamayu, alag yeiy lekat adti Ama.” (aiōnios g166)

13 Sa wala' pa dateng ya Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, nya-edean si Jisus na malapit da ya allaw na pag-indeg nan asini tas na lupa' aw ya pagliku' nan adti tampid na Ama. To-o nan pigginawaan ya kanan manga umagakan aw pigpakita' nan kanilan ya kanan pagginawa na wala' ya tyamanan. **2** Pagkagabi yan, nyangiyambung si Jisus aw ya kanan manga umagakan. Na, pigbetang dadan ni Satanas adti anenganeng ni Judas Iskariyoti na ise' ni Simon na lubidan nan Jisus. **3** Nya-edean si Jisus na pig-atag da na Ama kanan ya katundanan sa kadég. Nya-edean uman na lekat sakanan adti Tyumanem aw un lumiku' adti Tyumanem. **4** Yanagaw, talana nilan nyangiyambung, nyindeg si Jisus aw pigluwas nan ya sa-ul nan na malawig aw kyumamang sa dakula' na tuwalya aw pangawakan nan. **5** Pagkatigkas yan, kyumamang si Jisus sa palanggana aw pigseledan nan na tubig. Aw pigpalekat nan ya pag-ugas sa manga siki na tagsambuksambuk na umagakan nan aw piggalisan nan uman na tuwalya na

pigpangawak nan. **6** Aw sa pagdateng nan adti kan Simon Pédro, miglong si Pédro, “Kay Magpalna-uway, unu, ugasan mu uman ya kanak manga siki?” **7** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Adun, dili' pa mu yeiy kalabetan ya pig-imo' ku. Manang dili' madugay, kalabetan da mu.” **8** Aw miglong ni Pédro, “Kay Magpalna-uway, dili' aku malim na ikaw ya mag-ugas sa siki ku!” Manang miglong si Jisus kanan, “Kun dili' kaw magpa-ugas kanake' sa manga siki mu, beke' kaw na umagakan ku.” (aiōn g165) **9** Aw miglong si Simon Pédro, “Kun maynan, kay Magpalna-uway, beke' olo' na manga siki ku ya ugasan mu manang dala uman ya kanak manga tullu' aw ulu ku!” **10** Manang miglong si Jisus kanan, “Ya utaw na migsugbu la, dili' da ka-ilangan mag-ugas, kay malinis da ya kadakula' na lawas nan. Yan olo' ya ugasan ya manga siki nan. Aw dayaw da kamu migkalinis asuntu sa pagpangintu-u mayu kanak, manang beke' na kadég mayu.” **11** Maynan ya piglong ni Jisus asuntu na kya-edean da nan kun singalan ya un maglubid kanan. **12** Pagkatigkas da ni Jisus ugasan ya manga siki nilan, pigsut da nan uman ya kanan sa-ul aw lyumiku' sakanan adti lamisa. Aw pig-usip nan silan, “Unu, kyalabetan mayu ya kakawasan na pig-imo' ku kamayu? **13** Pigbasaan aku mayu dun ni pagtawag mayu kanak na ‘Magpalna-uway’ aw ‘Pangulu’. Aw umba' ya pagtawag mayu kanak. **14** Kun aku ya kamayu Pangulu aw Magpalna-uway na mig-ugas sa manga siki mayu, umba' kamu uman mag-ugas-ugasay sa kamayu manga siki. **15** Pig-imo' ku yeiy pada imo-un mayu pundinganan. Yanagaw magpadalem kamu

kasiling na sugu-anen, kasiling na pig-imo' ku kamayu.

16 Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Wala' ya sugu-anen na matas pa sa amu nan. Aw wala' ya pigsugu' na matas pa sa migsugu' kanan. **17** Na, asuntu na kya-edē-an da mayu yeiy, kun imo-un mayu, madyaw ya kamayu. **18** “Manang beke' na kadég mayu ya pigpalabet ku. Kya-edē-an ku ya anenganeng na tagsambuksambuk na kanak manga pigpamalli'. Aw matuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna na maglong, ‘Ya ubaybay ku na syumambuk kanak kyuman, yan pa baling ya miglubid kanak.’ **19** Pig-ubat ku yeiy dadan kamayu talana wala' pa ka-imo', pada kun ma-imo' da yeiy, ka-edē-an mayu na aku ya Misiyas. **20** Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Pangkay singalan ya dumawat sa utaw na pigsugu' ku, dun da aku nan uman dawata. Aw kun singalan ya dumawat kanak, dun da nan uman dawata ya Ama na migpadala kanak.” **21** Pagkatigkas ni Jisus maglong seiya, to-o migkalat ya ginawa nan, aw miglong sakanan, “Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Awun sambuk kamayu na un maglubid kanak.” **22** Aw migpan-inunuway ya manga umagakan nan kay to-o nyasagunut ya anenganeng nilan kun singalan kanilan ya pigpalabet nan. **23** Na, awun sambuk kanilan na pigginawaan ni Jisus na tyumangkil kanan. **24** Aw pigpulingenan sakanan ni Simon Pédro na usipen nan si Jisus kun singalan ya pigpalabet nan. **25** Yanagaw ya umagakan na tyumangkil kanan, nyangunsalig dun aba ni Jisus aw pig-usip nan sakanan, “Kay Magpalna-uway, singalan ya utaw yan?” **26** Tyumubag si Jisus, “Ya utaw na atagan ku sa pan na un ku

tugmuk, yan ya maglubid kanak.” Yanagaw kyumamang si Jisus sa pan aw pigtugmuk nan aw pig-atag nan kan Judas Iskariyoti na ise' ni Simon. **27** Sa pagpakadawat da nan sa pan, syeledan sakanan ni Satanas. Aw miglong si Jisus kan Judas, “Maksay da imo-a ya awun ni anenganeng mu.” **28** Na, wala' ya pangkay sambuk dun ni lamisa na nya-e-de' kun unu ya du-an na piglong yeiy ni Jisus kan Judas. **29** Iman na eped aw pigsugu' nan si Judas na un mayad sa makan pada sa Pista, aw kun beke' yan, matag adti manga utaw na wala' ya pagkamangan. Kay si Judas yan ya pigtaliguwan sa kuwalta. **30** Aw sa pagkatigkas da ni Judas kuman sa pan, nyaksay sakanan nyindeg aw lyumuwa', aw gabi la. **31** Sa adtu la si Judas ni luwa', miglong si Jisus, “Dyumateng da ya udas na pakita' da ya pagka Tyumanem na Ise' na Utaw, aw magi sa un ma-imo' kanak ka-e-de-an na manga utaw ya kadyaw na Tyumanem. **32** Aw asuntu na ka-e-de-an da nilan ya kadyaw na Tyumanem magi kanak, pakita' uman na Tyumanem ya kadyaw na Ise' nan. Aw un da nan imo-un. **33** Kamu na kanak palangad mangayse', dakman tagbi' ya manga udas na pag-iyagad tadun. Paninawun aku mayu. Manang paglongun ku adun salut ya piglong da ku adti magdaduma^{ay} sa manga Judi^{ay}: ‘Dili' kamu makakadtu ni kanaken kadtuwan’. **34** Awun bagu na sugu' na un ku atag kamayu: Paggaginawa^{ay} kamu. Kasiling saba na pagginawa ku kamayu, maynan uman maggaginawa^{ay} ya kadég mayu. **35** Kay kun maggaginawa^{ay} kamu, ka-e-de-an na kadég na manga utaw na kamu ya kanaken manga umagikan.” **36** Pagkatigkas yan, nyusip si Simon Pédro

kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, ayin kaw kadt?” Aw tyumubag si Jisus kanan, “Dili' pa kaw maka-agad kanak adti un ku kadtuan, manang kagaya adti kamoliyan makadalug da kaw adtu.” 37 Aw miglong si Pédro kanan, “Kay Magpalna-uway, ananga' dili' aku maka-agad kanmu adun? Atag ku ya kanak pagka-utawun pangkay adti pagkamatay asuntu kanmu!” 38 Aw tyumubag si Jisus kanan, “Unu, tengteng na atag mu ya kanmu pagka-utawun asuntu kanak? Matinaw ya un ku paglongun kanmu: Sa dili' pa tumaga-uk ya manuk, balyaw aku mu na makatlu.”

14 Migpadeleg si Jisus miglong kanilan, “Dili' magkakamang ya ginawa mayu. Salig kamu sa Tyumanem, aw salig kamu uman kanak. 2 Adti balay na Ama ku, madég ya manga tambì'. Dili' aku maglong kamayu kun beke' pa yeiy na matinaw. Yanagaw muna aku madtu na un magtagilan sa eya-anan mayu. 3 Aw pagkatigkas ku tagilanen ya eya-anan mayu, lumiku' aku aw angayen ta kamu, aw dun da kamu gayed pag-eya' ni tampid ku. 4 Aw kya-ede-an mayu ya agiyanan pasinan adti banwa na un ku kadtuan.” 5 Miglong si Tomas kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, wala' kami paka-ede' kun ayin kaw kadt, yanagaw unun nami ya pagka-ede' sa agiyanan yan?” 6 Aw tyumubag si Jisus kanan, “Aku ya agiyanan, aku ya katinawan, aw aku ya lyekatan sa ginawa na wala' ya katigkasan. Wala' ya pangkay sambuk na makakadt ni Ama kun dili' magi kanak. 7 Kun tengteng na kya-ede-an aku mayu, ka-ede-an da mayu uman ya kanak Ama. Yanagaw lekat adun, kya-ede-an da mayu sakanan aw

kyinita' da mayu uman.” **8** Pagkatigkas yan, miglong si Pilipi kan Jisus, “Kay Magpalna-uway, pakitaan kanami ya Ama aw umba' da yan kanami.” **9** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Kadugay da naten mig-iyagad, wala' pa mu ka' ka-ed-e-i kun singalan aku? Ya kyumita' kanake', kyumita' uman sa Ama. Ananga' kaw makapaglong na ‘Pakitaan kanami ya Ama’?” **10** Unu, wala' pa kaw pangintu-u na aku awun ni Ama aw ya Ama asini kanak? Ya manga pig-ubat-ubat ku kamayu, wala' lekat adti kanak manang lyumekat adti Ama ku na asini kanak, aw magi kanak pig-imo' nan ya kanan manga imo-unun. **11** Yanagaw, pangintu-uwi mayu na aku awun ni Ama, aw ya Ama asini kanak. Manang kun dili' mayu yan pangintu-uwan, pangintu-uwi aku mayu baling asuntu sa manga puliba na pigpan-imo' ku. **12** Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Asuntu na lumiku' aku adti Ama, ya utaw na nyangintu-u kanak, mabatug nan imo-un ya manga pig-imo' ku aw to-o pa dun dakula' ya mabatug nan imo-un. **13** Aw pangkay unu ya sekaten mayu magi sa kanak ngalan, imo-un ku pada madeyen ya Ama magi dun ni kanan Ise'. **14** Salutun ku ya paglong: Kun magsekat kamu sa pangkay unu magi sa kanak ngalan, imo-un ku saba. **15** “Kun pigginawaan aku mayu, daluga ya kanak manga sugu'.” **16** Aw sekaten ku adti Ama na padalaan kamu nan na sambuk na mag-apitay na magpalna-u kamayu kalyu kanak, aw agad-agadan kamu nan na wala' ya tyamanan. (aiōn g165) **17** Ya mag-apitay yeiy, yan ya Ispiritu Santo, aw alag matinaw ya paglongun nan. Ya manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem dili' nilan mabatug dawaten ya Ispiritu Santo,

kay wala' nilan ka-edē-i sakanan. Manang kamu nya-edē' da kanan kay gayed sakanan awun ni kamayu, aw meya' pa dun ni anenganeng mayu. **18** “Dili' ta kamu pabaya-an kasiling na manga manélu. Kay lumiku' aku saba asini kamayu. **19** Dakman tagbi' ya udas aw dili' da aku na manga utaw kita-en. Manang kamu, kumita' pa kanak. Aw asuntu na awun ginawa ku na wala' ya katigkasan, kamu uman awun ginawa na wala' ya katigkasan. **20** Yanagaw dun ni allaw na kita-en aku mayu salut, ka-edē-an da mayu na aku awun ni Ama. Aw ka-edē-an mayu uman na nyaka-akup kamu kanak, aw aku awun gayed ni kamayu. **21** Aw ya utaw na dayaw dyumalug sa manga sugu' ku, yan ya utaw na tengteng gyuminawa kanak. Aw ya utaw na gyuminawa kanak, ginawa^{an} uman na kanaken Ama. Aw maynan uman, ginawa^{an} ku sakanan aw pa-edē' ku kanan kun singalan aku.” **22** Pagkatigkas yan, nyusip kan Jisus ya sambuk na umagakan nan na pigngalanan na si Judas, beke' na Judas Iskariyoti. Miglong si Judas, “Kay Magpalna-uway, ananga' olo' kami ya pigpa-edē' mu aw beke' na kadég na manga utaw?” **23** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Pangkay singalan ya gyuminawa kanak, dalugun nan ya palna-u ku. Aw ginawa^{an} sakanan na kanak Ama, aw meya' kami ya Ama ku adti kanan. **24** Manang ya utaw na wala' ya pagginawa kanak, wala' nan uman daluga ya manga palna-u ku. Aw ya pigpalna-u ku na pigdenggeg mayu, wala' lekat adti kanak manang lekat adti Ama na migpadala kanak. **25** “Piglong ku yeiy kamayu talana ini pa aku ni tampid mayu. **26** Manang ya mag-apitay na un padala na Ama dun ni kanak ngalan, yan ya Ispiritu

Santo na un magpalna-u aw magpa-anenganeng kamayu sa kadég na piglong ku pada dili' mayu kalingawan. **27** “Dili' magkakamang ya kamayu ginawa aw dili' kamu magkallek, kay ayawan ku kamayu ya kanak kalinaw. Aw ya kalinaw na un ku atag kamayu beke' na kasiling na kalinaw na asini tas na lupa'. **28** Pigdengeg da mayu ya piglong ku kamayu na ‘indegan ta kamu manang lumiku' aku asini tampid mayu.’ Kun tengteng na pigginawaan aku mayu, magleya kamu galu asuntu na madtu aku ni tampid na Ama na matas pa kanak. **29** Pig-ubat da ku yeiy dadan kamayu pada dun ni allaw na ma-imo' da, pangintu-uan mayu ya piglong ku. **30** Dakman tagbi' ya udas na pagbalawbalaw tadun kay awun da ya migdumala asini tas na lupa' na si Satanas. Dili' aku degen na katulus nan, **31** manang imo-un ku ya kaliman na kanak Ama pada ka-edean na manga utaw na pigginawaan ku ya Ama aw pigtuman ku ya kadég na pigsugu' nan kanake'. Na, kitadun da!”

15 Talana ni Jisus aw manga umagikan nan nyanaw, migpadeleg sakanan miglong adti kanilan, “Aku ya tengteng na punu-an na balagen na paras, aw ya Ama ku, yan ya magsanggila-ay. **2** Ya kadég na sanga ku na wala' pakabunga, utudun nan. Aw ya manga sanga na nyamunga, panalingsingan nan pada to-o pa mamunga. **3** Aw kamu, kyalinisan da magi sa palna-u ku na pigdawat da mayu. **4** Katingen kamu asini kanak kasiling uman na awun aku ni kamayu. Dili' makabunga ya sanga kun wala' dun ni punu-an. Maynan uman dili' kamu makabunga kun dili' kamu matingen asini kanak. **5** “Aku ya punu-

an na balagen na paras, aw kamu ya manga sanga. Ya utaw na gayed nyatingen asini kanak aw aku uman awun ni kanan, yan ya utaw na to-o pa mamunga. Kay kun wala' aku, wala' ya mabatug mayu. **6** Manang kun awun utaw na wala' katingen adi kanak, kasiling sakanan na sanga na pig-utud aw pig-agbel adti ligad aw magdang da. Aw tigkas yan, panimunun aw agbel adti atulun. **7** Manang kun matingen kamu adi kanak, aw kun kenne' pa adti kamayu anenganeng ya pigpalna-u ku, na, pagsekat kamu sa pangkay unu ya kaliman mayu aw imo-un saba kamayu. **8** Aw magi sa pagpamunga mayu na to-o madég, madeyen ya Ama. Aw yeiy ya magmatinaw na kamu ya kanak manga umagikan. **9** Kasiling na pagginawa kanak na Ama, maynan uman ya pagginawa ku kamayu. Yanagaw katingen kamu dun ni kanak pagginawa. **10** Kun dalugun mayu ya kanak manga sugu', tengteng na awun kamu ni kanak pagginawa, kasiling na dayaw ku pigtuman ya manga sugu' na Ama ku, aw gayed aku awun ni kanan pagginawa. **11** “Piglong ku yeiy adti kamayu pada ya kanak pagleya awun ni kamayu aw ya pagleya mayu dayaw malingeb. **12** Ini ya kanak sugu': Paggaginawaay kamu kasiling na pagginawa ku kamayu. **13** Kun awun utaw na magtumbay na patayen sakanan asuntu sa manga ubaybay nan, yan ya pagginawa na wala' ya maka-unawa. **14** Kun imo-un mayu ya pigsugu' ku, kamu ya tengteng na ubaybay ku. **15** Dili' ta kamu tawagen na sugu-anen, kay ya sugu-anen dili' maka-ede' sa imo-unun na amu nan. Manang pigtawag da ta kamu na kanak tengteng manga ubaybay, kay pigpa-

ede' ku kamayu ya kadég na piglong na kanak Ama. **16** Beke' mayu ya nyamalli' kanak. Aku saba ya nyamalli' kamayu. Aw pigtani ta kamu na un magpa-edé' sa palna-u ku adti manga utaw pada mangintu-u silan, aw yeiy ya palangad bunga mayu na dili' magkalat. Aw yanagaw pangkay unu ya sekaten mayu adti Ama magi sa kanak ngalan, atag nan kamayu. **17** Ini ya kanak sugu' kamayu: Gayed kamu paggaginawaáy.” **18** Miglong pa uman si Jisus, “Kun dumutan kamu na madég na manga utaw asuntu kanak, anenganenga mayu na aku ya muna nilan pigdumutan. **19** Kun kenne' pa mayu nyaka-akup sa manga utaw asini tas na lupa', ginawaan kamu galu nilan. Manang asuntu na pigpamalli' da ta kamu, wala' da kamu paka-akup dun ni kanilan. Yanagaw yan ya du-an na pigdumutan kamu nilan. **20** Anenganenga mayu ya piglong da ku kamayu: Wala' ya sugu-anen na matas pa sa amu nan. Kun pigpamulayaman aku nilan, kamu uman pamulayaman nilan. Kun pigdalug nilan ya palna-u ku, dalugun uman nilan ya palna-u mayu. **21** Manang ya du-an na pamulayaman kamu nilan, kay nyangintu-u kamu kanak, aw wala' nilan ka-edé-i ya migpadala kanak. **22** Kun wala' aku kadi asini tas na lupa' aw pagpalna-u kanilan, wala' galu ya tubagenen nilan. Manang adun, dili' da silan makapaglong na wala' ya sala' nilan. **23** Pangkay singalan ya migdumut kanak, pigdumutan nan uman ya Ama ku. **24** Kun wala' ya pigpan-imo' ku dun ni kanilan na milagru na dili' mabatug na eped, dili' galu silan pasala-en. Manang kyinita' da nilan ya manga pig-imo' ku, aw pigdumutan aku baling nilan aw ya

kanak Ama. **25** Aw adti pig-imo' nilan, nyatuman da ya nyakasulat adti kanilan Uldin: 'Pigdumutan aku nilan na wala' ya indeganan.' **26** "Manang padala ku kamayu ya mag-apitay na yan ya Ispiritu Santo na lekat adti Ama. Aw yan ya magpalna-u kamayu sa tengteng matinaw. Lekat sakanan adti Ama, aw yan ya magmatinaw kun singalan aku. **27** Aw kamu uman ya magmatinaw kun singalan aku, kay nyaka-iyeped kamu saba kanak lekat pa adti pagpalekat ku migpalna-u.

16 "Piglong da ku dadan ya kadég yeiy kamayu pada dili' kamu makasuway sa pagpangintu-u mayu kanak. **2** Alilinan kamu na manga magdadumalaay sa manga Judiyu dun ni manga sinagoga. Aw dumateng pa ya manga allaw na kun singalan ya magpatay kamayu iman nilan aw kyatutukan ya Tyumanem sa pig-imo' nilan. **3** Maynini ya imo-un nilan kamayu kay wala' nilan ka-edē-i kun singalan ya Ama aw kun singalan uman aku. **4** Manang piglong ku yeiy dadan pada kun ma-imo' ya maynan, ka-anenganengan mayu ya pigpa-edē' ku kamayu. "Idtu muna, wala' ku kamayu ubat-ubatan kay ini pa aku ni tampid mayu. **5** Manang adun, agpet da aku lumiku' adti Ama na migpadala kanak, aw wala' ya pangkay sambuk kamayu na nyusip kun ayin aku kadtu. **6** Aw sa pag-ubat ku yeiy adti kamayu, migkalat da baling ya ginawa mayu. **7** Manang matinaw ya paglongun ku kamayu: To-o madyaw kamayu na indegan ta kamu. Kay kun dili' aku mindeg asini, dili' dumateng ya mag-apitay na yan ya Ispiritu Santo na magpalna-u kamayu. Manang kun mindeg aku, un ku padala sakanan adti

kamayu. **8** Aw sa pagdateng da nan asini, pa-edē' nan sa manga utaw kun unu ya manga sala' nilan, aw pa-edē' nan uman kanilan na wala' ya sala' asini kanak, aw ya Tyumanem yan ya mag-ukum kanilan. **9** Bangalen nan adti kanilan na nyakasala' silan kay wala' aku nilan pangintu-uwi. **10** Aw bangalen nan uman adti kanilan na wala' ya sala' dun ni kanak, yanagaw lumiku' aku adti tampid na Ama aw dili' da kamu kumita' kanak. **11** Aw bangalen nan uman kanilan na ya Tyumanem yan ya mag-ukum sa manga utaw kay pig-ukuman da nan ya migdumala asini tas na lupa' na si Satanas. **12** “Madég pa galu ya un ku paglongun kamayu manang malug pa mayu adun kalabetan. **13** Manang pagdateng da na Ispiritu Santo, gagaden nan ya anenganeng mayu adti pagka-edē' sa kadég na matinaw. Aw ya palna-u nan kamayu dili' lekat adti kanan manang yan olo' ya pa-edē' nan ya kanan pigdengeg. Pa-edē' nan uman kamayu kun unu ya un dumateng. **14** Aw ya Ispiritu, patasen nan ya kanak dengeg. Kay ubat nan ya pangkay unu na dengegen nan lekat adti kanak, aw pa-edē' nan adti kamayu. **15** Ya kadég na adti anenganeng na Ama, yan uman ya kanak. Yanagaw pangkay unu ya dengegen na Ispiritu lekat adti kanak, yan uman ya pa-edē' nan adti kamayu. **16** “Na, dakman tagbi' ya pagsambuk tadun aw dili' da aku mayu kita-en, manang dili' madugay uman da aku mayu kita-en.” **17** Asuntu sa piglong ni Jisus kanilan, mig-usip-usipay ya manga umagakan nan, “Unu ya kakawasan na piglong nan na ‘Dakman tagbi' ya pagsambuk tadun aw dili' da aku mayu kita-en, manang dili' madugay uman

da aku mayu kita-en'? Aw miglong pa uman sakanan, 'Lumiku' aku adti tampid na Ama.'" 18 Aw gayed silan mig-usip-usipay na maglong, "Unu ya pyalabet nan na 'dili' madugay'? Wala' tadun ka-edē-i kun unu ya pyalabet nan." 19 Na, kya-edē-an ni Jisus na kaliman nilan galu musip kanan, yanagaw piglongan nan silan, "Enda', mig-usip-usipay kamu kun unu ya kakawasan na piglong ku kakayna na 'Dakman tagbi' ya pagsambuk tadun aw dili' da aku mayu kita-en, manang dili' madugay uman da aku mayu kita-en'? 20 Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Magsugaw kamu asuntu sa kakalatan na ginawa mayu, manang ya manga utaw na wala' pangintu-u kanak, magleya silan. Aw pangkay magkalat ya ginawa mayu, manang ya kakalatan yan kasayuwan saba na pagleya. 21 Kasiling na kaubayan na migti-is pyetesan. Manang sa pagkaütaw da na ise' nan, kalingawan da nan ya pagti-is asuntu na magleya sakanan kay nyaütaw da ya kanan ise'. 22 Maynan uman kamu. Migkalat ya ginawa mayu adun asuntu sa piglong ku kamayu, manang dili' madugay magkakitaay kitadun salut aw to-o kamu magleya. Aw wala' ya pangkay singalan na makakamang sa pagleya na awun ni kamayu. 23 "Dun ni allaw yan, beke' da ku ya sekaten mayu. Matinaw ya un ku paglongun kamayu: Pangkay unu ya sekaten mayu adti Ama magi sa kanak ngalan, un nan saba imo-un kamayu. 24 Taman adun, wala' kamu pagsekat sa pangkay unu adti kanan magi sa kanak ngalan. Manang adun, pagsekat da kamu, aw atag nan saba pada malingeb ya kamayu pagleya. 25 "Miglong aku kamayu adun magi sa manga pundinganan, manang

dumateng ya allaw na dili' da aku maglong kamayu magi sa manga pundinganan manang bangalen da ku adti kamayu ya kana Ama ku. **26** Dun ni allaw yan, kamu la ya magsekat adti kanan dun ni pagpanawagtawag mayu magi sa kanak ngalan. Dili' da ka-ilangan na aku ya magsekat adti Ama pada kamayu. **27** Pigginawaan kamu na Ama asuntu na gyuminawa kamu kanak aw nyangintu-u kamu na aku lekat adti Ama. **28** Lyumekat aku adti Ama, aw nyadi aku asini tas na lupa'. Manang adun, indegan da ku ya banwa ini aw lumiku' da aku adti Ama.” **29** Aw miglong ya manga umagakan nan, “Kyalabetan da nami adun ya piglong mu kay beke' da pundinganan ya piggamit mu! **30** Nya-edé' da kami na kya-edé-an mu ya kadég. Pangkay wala' pa kami usip kanmu, dadan da mu kya-edé-an ya kanami pig-anenganeng. Yanagaw nyangintu-u la kami na lekat kaw adti Tyumanem.” **31** Aw nyusip si Jisus kanilan, “Unu, tengteng kamu nyangintu-u kanak? **32** Manang dumateng ya udas aw adun dyumateng da saba na magpansibeklag kamu mampamalaguy pasinan adti kamayu manga balay. Aw pabaya-an aku mayu na olo' ku sayda. Manang beke' na sayda ku olo' kay gayed aku pig-agad-agadan na kanak Ama. **33** Ya kadég yeiy, piglong da ku kamayu pada awun kalinaw mayu asuntu na nyangintu-u kamu kanak. Asini tas na lupa', magti-is kamu sa madég na kalugan. Manang dili' magkalumay ya ginawa mayu, kay pigdeg da ku si Satanas na migdumala sa kadakula' na banwa.”

17 Pagkatigkas ni Jisus maglong adti manga umagakan nan, lyumangad sakanan adti langit aw nyanawagtawag

adti Tyumanem, law nan, “Kay Ma', 1 dyumateng da ya udas na pakita' mu ya katulus na pagka Tyumanem na kanmu Ise'. 2 Kay pig-atag da mu kanak ya katundanan magdumala sa kadég na manga utaw, pada atag ku ya ginawa na wala' ya katigkasan adti manga utaw na pigtaligu mu kanak. (aiōnios g166) 3 Aw maynini ya pa-agi na matagtun nilan ya ginawa na wala' ya katigkasan: Maka-edē' silan na ikaw olo' ya tengteng Tyumanem aw ka-edē-an nilan uman na aku si Jisu-Kristu na pigpadala mu. (aiōnios g166) 4 Pigpatas ku ya kanmu dengeg asini tas na lupa' magi sa pagtuman ku sa kadég na imo-unun na pigtaligu mu kanak. 5 Yanagaw adun, kay Ma', uli-an ya dengeg ku kasiling na idtu muna sa dun pa aku ni tampid mu lekat pa asini muna sa wala' pa ka-imo' ya kadakula' na banwa. 6 “Pigpa-edē' ta kaw adti manga utaw na pigtaligu mu kanak na asini tas na lupa'. Idtu muna, kanmu silan, aw adun pig-atag mu silan kanak. Aw pigdalug nilan ya kanmu piglong. 7 Aw pigka-edē-an da nilan na ya kadég na pig-atag mu kanak alag lyumekat adti kanmu. 8 Kay ya piglong mu kanak, yan ya pigpalna-u ku kanilan, aw dayaw nilan pigdawat. Kya-edē-an da nilan na aku lekat saba adti kanmu, aw nyangintu-u silan na ikaw ya migpadala kanak. 9 “Nyanawagtawag aku kanmu pada kanilan, manang beke' na manga utaw na wala' pangintu-u kanak. Yan saba ya pigpanawagtawagan ku adti kanmu ya manga utaw na pigtaligu mu kanak, kay kanmu saba silan manga utaw. 10 Aw ya kadég na kanak, kanmu saba. Aw ya kadég na awun ni kanmu, kanak uman. Aw pigpatas ya dengeg ku magi kanilan. 11

Dili' madugay lumiku' aku adti kanmu kay Ma', aw dili' da aku meya' asini sayid na manga utaw. Manang silan, kenne' pa nilan asini. Kay Ma' na wala' ya sala', gayed silan tamengi magi sa katulus na kanmu ngalan na pig-atag mu kanak. Pakatanawi silan pada magkasambuk ya ginawa aw anenganeng nilan kasiling na kita sambuk da. **12** Talana ini pa aku ni sayid nilan, pigpakatanawan ku silan aw pigtamengan ku magi sa katulus na kanmu ngalan na pig-atag mu kanak. Aw wala' ya nyalagak kanilan, sambuk da olo' aw yan ya pigpalpa mu dadan na malagak, manang magi dun ni pig-imo' nan, matuman ya pigpasulat mu asini muna. **13** Aw adun, lumiku' da aku adti kanmu. Aw dadan ku piglong ya kadég yeiy kanilan talana ini pa aku ni tampid nilan, pada malingeb da adti kanilan ya pagleya ku. **14** Pigpalna-u la ku kanilan ya kanmu piglong. Aw pigdumutan silan na manga utaw na wala' ya pagpangintu-u kanmu, kasiling ku uman pigdumutan nilan kay wala' aku agad sa pa-agi nilan. **15** Dili' aku magsekat adti kanmu na kamangen mu silan lekat asini tas na lupa', manang yan olo' ya sekaten ku adti kanmu na tamengan mu silan aw degen nilan ya manga kapandayan ni Satanas. **16** Beke' na asini tas na lupa' ya kanilan tengteng eya-anan, kasiling ku uman na dili' taga asini tas na lupa'. **17** Taniya silan magi sa palna-u mu na alag matinaw. **18** Aw kasiling na pigpadala aku mu asini tas na lupa', maynan uman pigsugu' ku silan adti kadég na manga utaw adti kadakula' na banwa. **19** Asuntu kanilan, tumbay ku ya kanak pagka-utawun na ma-imo' dugsu' adti kanmu pada mabatug da silan taniyen aw

ma-imo' kanmu manga utaw magi dun ni pagdalug nilan sa kanmu matinaw na palna-u. **20** “Na, beke' olo' nilan ya pyanawagtawagan ku adti kanmu, manang kadég uman na manga utaw na un pa mangintu-u kanak adti kamoliyan magi sa pag-ubat-ubat na manga utaw na nyangintu-u kanak. **21** Kay Ma', nyanawagtawag aku kanmu na magkasambuk galu ya kadég nilan kasiling na ikaw asini kanak aw aku awun ni kanmu. Nyanawagtawag aku uman na maka-akup silan kanate' pada mangintu-u ya manga utaw na asini tas na ikaw ya migpadala kanak. **22** Ya dengeg na pig-atag mu kanak asini muna, pig-atag da ku uman adti kanilan, pada magkasambuk ya kanilan ginawa kasiling na kita sambuk da. **23** Ikaw asini kanak, aw aku awun ni kanilan, pada dayaw malingeb ya pagkasambuk na ginawa nilan. Kun maynan, ka-edean na manga utaw na ikaw ya migpadala kanak. Aw ka-edean nilan uman na pigginawaan mu silan kasiling na pagginawa mu kanak. **24** “Kay Ma', ya manga utaw na pig-atag mu kanak, kaliman ku mag-iyeped kami adti tampid mu. Aw kita-en nilan ya pig-atag mu kanak na katulus aw kalalamdag na pagka Tyumanem asuntu na pigginawaan aku mu lekat pa na pagka-imo' na kadakula' na banwa. **25** Kay Ma' na wala' ya sala', ya manga utaw, wala' silan paka-edea' kun singalan kaw. Manang aku nyaka-edea' kanmu. Aw ya manga eped ku ini, kya-edean nilan na ikaw ya migpadala kanak. **26** Pigpa-edea' da ta kaw adti kanilan, aw padelegen pa ku ya pagpa-edea', pada ya pagginawa mu kanak awun ni kanilan, aw aku uman awun ni kanilan.”

18 Pagkatigkas ni Jisus manawagtawag, nyanaw sakanan eped nan ya kanan manga umagakan. Tyumalipag silan sa ganga' na Kidron aw tyumukud silan aw syumeled dun ni kakawuyan na manga olibo. **2** Na, si Judas Iskariyoti na miglubid kan Jisus, kya-edo-an nan uman ya banwa yeiy kay malikit si Jisus magkadtu aw ya kanan manga umagakan. **3** Aw dyumateng si Judas aw manga sundalu na Romanen aw manga magtatunggu-ay sa Témplo, kay pigsugu' silan na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga Parisiyo. Aw nyandala silan sa manga saleng aw manga kinis. **4** Na, kya-edo-an da ni Jisus dadan ya kadég na un ma-imo' kanan. Yanagaw pigsungun nan silan aw nyusip sakanan, “Singalan ya pigpaninaw mayu?” **5** Aw tyumubag silan, “Si Jisus na taga Nazarit.” Miglong si Jisus kanilan, “Aku saba ya pyaninaw mayu.” Na, dun ni sayid nilan si Judas na yan ya miglubid kanan. **6** Sa paglong ni Jisus kun singalan sakanan, nyaka-udul silan aw nyangkalukad dun ni lupa'. **7** Pigsalut nan pig-usip silan, “Singalan ya pyaninaw mayu?” Aw law nilan, “Si Jisus saba na taga Nazarit.” **8** Aw miglong si Jisus kanilan, “Piglongan da ta kamu na aku saba si Jisus. Yanagaw kun aku olo' ya pigpaninaw mayu, pabaya-i la ya manga eped ku ini na manaw silan.” **9** Na, dun ni tubag nan, nyatuman ya piglong nan idtu muna na wala' ya malagak pangkay sambuk na pigtaligu kanan na Ama. **10** Aw pigtagus ni Simon Pédro ya kampilan nan aw pigtibas nan ya suguanen na pangulu na manga magdadugsu-ay. Aw dayaw nya-ilap ya kalintu na talinga nan. Ya ngalan na suguanen yeiy, si Malku. **11** Aw piglong si Jisus kan Pédro, “Uli-

an adti luma' ya kampilan mul! Pagaw mig-anenganeng kaw na dili' ku mabatug ti-isen ya un pa-agiyen kanak na Ama.” **12** Aw pagkatigkas yan, pigdakep si Jisus na manga sundalu na Romanen aw kapitan nilan, aw manga Judiyu na migtunggu' sa Témplo. Aw piggapus nilan si Jisus. **13** Pigpa-agad nilan una sakanan adti asdangan ni Anas na ugangan ni Kaypas. Na, si Kaypas ya pangulu na manga magdadugsu-ay adti Témplo dun ni umay yan. **14** Si Kaypas uman ya miglong idtu muna adti manga eped nan na magdadumalaay sa manga Judiyu, law nan, “Madyaw pa na sambuk olo' kanaten ya matay asuntu sa manga Judiyu kay sa apnasen ya kadég na manga utaw asini nasud tadun.” **15** Na, dyumalug si Simon Pédro kanilan adti mawatawat. Aw dyumalug uman ya sambuk na umagakan ni Jisus na pigkilala la na pangulu na manga magdadugsu-ay, aw pyaseled nan adti kanan balay eped ni Jisus. **16** Manang si Pédro kenne' nan mig-indeg-indeg adti luwa', malapit dun ni suwangan na pamanag. Yanagaw lyumuwa' ya sambuk na umagakan na pigkilala na pangulu na manga magdadugsu-ay, aw migbalawbalaw silan ya sugu-anen na bubay na migtunggu' sa suwangan, aw pigpaseled nan si Pédro. **17** Aw miglong ya sugu-anen kan Pédro, “Enda', ikaw agaw ya sambuk na umagakan na utaw yan?” Aw tyumubag si Pédro, “Beke' ku.” **18** Na, to-o maniki' ya gabi yan. Yanagaw migsipanalang ya manga sugu-anen aw ya manga magtatunggu-ay dun ni duluk nilan. Aw si Pédro, nyanalang uman adti sayid nilan. **19** Adti seled, pig-usip ni Anas si Jisus. Kaliman nan kade-an kun singalan ya manga umagakan nan aw unu ya

kanan pigpalna-u. **20** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Wala' ku tagu-a ya kanak pagpalna-u adti manga utaw. Kay dun aku pagpalna-u adti manga sinagoga aw adti manga pamanag na Témplo na alag pagkatipunan na kadég na manga Judiyyu. Aw wala' ya pigpalna-u ku kanilan na tagu-tagu'. **21** Ananga' aku mayu usipen? Usipa mayu baling ya manga utaw ini na nyakadengeg kanak kay nyaka-ede' silan kun unu ya pigpalna-u ku kanilan.” **22** Sa paglong nan seiyy, pigsampal sakanan na sambuk na magtatunggu-ay na nyinindeg malapit dun ni kanan, law nan, “Maynan ka' ya pagtubag sa pangulu na manga magdadugsu-ay?” **23** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Kun dili' matinaw ya piglong ku, matinawa la na dili' umba' ya piglong ku. Manang kun matinaw ya piglong ku, ananga' aku mu sampalen?” **24** Pagkatigkas yan, pigpa-ated ni Anas si Jisus na kenne' piggapus adti kan Kaypas na yan ya pangulu na manga magdadugsu-ay. **25** Na, sa kenne' pa ni Pédro nyanalang, pig-usip sakanan na manga utaw dun, law nilan, “Enda', ikaw ya sambuk na umagakan na utaw yan?” Aw pigbalyaw da uman ni Pédro, law nan, “Beke' ku!” **26** Awun uman sambuk na sugu-anen na pangulu na magdadugsu-ay dun. Ya sugu-anen yeiy kadégan na utaw na nya-ilap ni Pédro ya talinga nan. Aw piglongan nan si Pédro “Enda', ikaw ya utaw na pigkita' ku eped nan dun ni kakawuyan na manga olibo?” **27** Manang uman da si Pédro migbalyaw. Aw tigkan tyumaga-uk ya manuk. **28** Na, to-o pa maselem, lekat adti balay ni Kaypas pigpa-agad si Jisus pasinan adti palasyo na gubirnador na si Pilato na taga Roma. Aw pigpaseled nilan si Jisus, manang

wala' seled ya manga Judiyu na migpa-agad kanan, kay kun sumeled silan kalakadan nilan ya kanilan katanem na dili' sumambuk sa manga Héntil, yanagaw dili' da kanilan tumbay na sumambuk kuman dun ni Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **29** Yanagaw lyumuwa' si Pilato aw nyusip kanilan, “Unu ya limanda mayu sa utaw ini?” **30** Aw tyumubag silan kanan, “Kun wala' pa ya pig-imo' nan na malatay, dili' galu nami dalaen asini kanmu!” **31** Aw miglong si Pilato kanilan, “Dala mayu adti kamayu usayanan aw kamu ya mag-ukum kanan magi sa kamayu Uldin.” Tyumubag ya manga Judiyu, “Dun ni kamayu bala-ud na Roma, wala' saba ya katundanan nami magpapatay sa utaw.” **32** Aw dun ni piglong nilan kan Pilato, nyatuman ya piglong ni Jisus idtu muna kun unu ya kamatayen na un nan ka-agiyen. **33** Yanagaw lyumiku' si Pilato adti seled, aw pigpatawag nan si Jisus aw pig-usip nan, “Unu, ikaw ya hari' sa manga Judiyu?” **34** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Unu, tengteng yeiy kanmu usip aw kun olo' kaw piglongan na manga utaw kun singalan aku?” **35** Aw miglong si Pilato kanan, “Unu ka' ya pagtandaw mu kanak, Judiyu? Ya manga eped mu na Judiyu aw ya kamayu manga mangkatas na magdadugsu-ay, silan ya dyumala kanmu asini kanake'. Na, unu ya tengteng na nya-imo' mu?” **36** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Ya kanak pagkahari' wala' lekat asini tas na lupa'. Kun asini pa ni tas na lupa' ya pagkahari' ku, tyumanam da galu ya manga sakup ku na un magtameng kanak pada dili' aku tumbay adti manga magdadumalaay sa manga Judiyu. Manang ya kanak pagkahari' wala' lekat

asini tas na lupa'." **37** Aw miglong si Pilato kanan, "Kun maynan, hari' kaw kadi'!" Aw miglong si Jisus kanan, "Matinaw saba ya piglong mu na hari' aku. Aw ya du-an na nyautaw aku asini tas na lupa' pada ubat-ubat ku ya tengteng matinaw. Aw ya kadég na malim maka-edé' sa matinaw, silan ya gayed magpakanyeg kanak."

38 Aw nyusip si Pilato kanan, "Unu ka' ya tengteng na matinaw?" Pagkatigkas ni Pilato maglong seiya, uman da sakanan lyumuwa' aw piglongan nan salut ya manga Judiyu, "Wala' ya kyinita' ku na un pagsala' kanan. **39** Manang awun katanem mayu na kada umay dun ni Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, magsekat kamu sa sambuk na utaw na nyakalabusu na paluwa-en ku adti kamayu. Yanagaw unu ya kaliman mayu? Paluwa-en ku kamayu ya hari' na manga Judiyu?" **40** Manang nyamansag ya manga utaw dun, miglong silan, "Beke' nan! Si Barabas da!" Na, si Barabas sambuk na ribildi.

19 Pagkatigkas yan, pigpa-angay ni Pilato si Jisus aw palabetan nan. **2** Aw mig-imo' silan sa korona na suksukun aw pigsangkub nilan adti ulu ni Jisus. Aw pigpasut nilan sakanan sa malawig na sa-ul na tapel ya batek kasiling na pagsutun na hari'. **3** Aw migsayusayu silan dyumulud kanan na maglong, "Kay Hari' na manga Judiyu, magkadugay pa galu ya pag-eya' mu asini tas na lupa'!" Aw syumampal uman silan kanan. **4** Lyumuwa' da uman si Pilato aw piglongan nan ya manga Judiyu, "Tandawi mayu, pakita' ku sakanan kamayu salut pada pa-edé' na wala' ya pigkita' ku na un pagsala' kanan." **5** Yanagaw lyumuwa' si Jisus na awun da korona na suksukun adti ulu

nan aw malawig na sa-ul na tapel ya batek. Aw miglong
 si Pilato kanilan, “Inunuwa mayu, ini la sakanan!” **6** Sa
 pagkita' da na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw
 manga magtatunggu-ay sa Témplo kan Jisus, nyamansag
 da uman silan na maglong, “Pakalabuan sakanan!
 Pakalabuan sakanan adti krus!” Aw miglong si Pilato
 kanilan, “Kamu la ya magbaya' kanan! Kamanga mayu aw
 kamu la ya pagpakalabu kanan adti krus. Kay wala' saba
 ya kyinita' ku na du-an na umba' sakanan patayen!” **7**
 Manang miglong kanan ya manga magdadumalaay sa
 manga Judiyu, “Awun kanami Uldin, aw pigsulat dun na
 umba' sakanan patayen asuntu sa piglong nan na Ise' kunu
 sakanan na Tyumanem.” **8** Sa pagpakadengeg ni Pilato
 sa piglong nilan, to-o pa sakanan nyallek. **9** Yanagaw
 syumeled pa sakanan adti palasyo aw pigpa-agad nan si
 Jisus. Aw pig-usip sakanan ni Pilato, “Taga ayin kaw?”
 Manang wala' si Jisus tubag kanan. **10** Yanagaw miglong
 pa si Pilato kanan, “Ananga' dili' aku mu pagtubagen?
 Unu, wala' mu ka' ka-ed-e-i na awun katundanan ku
 magpaluwa' kanmu? Aw awun uman katundanan ku
 magpakalabu kanmu adti krus.” **11** Tyumubag si Jisus
 kanan, “Wala' ya katundanan mu kanak kun wala' kanmu
 atagan ya katundanan lekat adti tas na langit. Yanagaw
 ya utaw na miglimanda kanak, dakula' pa ya kanan
 sala' kay sa kanmu.” **12** Sa pagpakadengeg ni Pilato sa
 piglong ni Jisus, mig-anenganeng sakanan kun unun nan
 ya pagpaluwa' kan Jisus. Manang miglong pa uman ya
 manga magdadumalaay sa manga Judiyu, “Kun paluwa-
 en mu sakanan, beke' kaw na ubaybay ni César! Pangkay

singalan ya magpakahari', liwan na nyatu sakanan adti kanaten impirador na si César.” **13** Sa pagpakadengeg ni Pilato sa piglong nilan, pigpa-agad nan si Jisus adti luwa'. Aw nyingkud si Pilato adti ingkudanan na pag-ukum dun ni pag-usayan na pigtawag na Gabbata. Na, ya kakawasan na Gabata adti tingeg na Hibriyu: Balkun na Batu. **14** Na, ya allaw yeiy yan ya pagtagilan na manga utaw sa Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, aw manga alas dosi la. Aw miglong si Pilato adti manga magdadumalaay sa manga Judiyu, “Ini la ya kamayu hari'!” **15** Aw to-o baling silan nyamansag na maglong, “Pakalabuan sakanan! Pakalabuan adti krus!” Yanagaw pig-usip silan ni Pilato, “Unu, pakalabu ku ya hari' mayu?” Aw tyumubag ya manga mangkatas na magdadugsu-ay, “Wala' ya eped na hari' nami, si Impirador César olo'!” **16** Yanagaw pigtumbay ni Pilato si Jisus adti kanilan na un pakalabu adti krus. Tigkas yan, pigdala si Jisus **17** na manga sundalu na Romanen aw pigpapisan nilan sakanan sa krus. Aw lyumuwa' silan lekat dun ni syudad aw syuminan adti banwa na pigngalanan adti tingeg na Hibriyu na Golgota, na, ya kakawasan: Banwa na Pesa' na Ulu. **18** Pagdateng nilan dun, pigkalabuan nilan si Jisus adti krus. Aw dun ni tampid nan awun duwa ya utaw na pigkalabuan uman adti manga krus nilan, ya sambuk apit adti kalintu aw ya sambuk apit adti kawala. **19** Aw migpasulat si Pilato adti tabla aw pigtapli' nilan adti krus ni Jisus. Aw ini ya pigpasulat nan: “Si Jisus na taga Nazarit, ya Hari' na manga Judiyu.” **20** Aw madég ya nyakabasa seiy asuntu na malapit adti Jérusalim ya

banwa na pigpakalabuwan kan Jisus, aw pigsulat yeiy adti tingeg na Hibriyu, aw adti tingeg na Latin, aw adti tingeg na Grigo. **21** Miglong ya manga mangkatas na magdadugsu-ay adti kan Pilato, “Beke' galu na ‘Hari' sa manga Judiyyu’ ya pigpasulat mu! Yan galu ya pigpasulat mu ‘Ya utaw yeiy miglong na Hari' kunu sakanan na manga Judiyyu.’” **22** Manang miglong si Pilato kanilan, “Ya pigpasulat ku dili' da pag-umanen!” **23** Pagkatigkas na manga sundalu kalabuwan si Jisus adti krus, pigkamang nilan ya manga kadéḡkadéḡ nan aw pigtenga' nilan aw alag silan pyangkatpedan. Manang ya piglapid nan adti seled, pigtani nilan kay tumalag inabelan lekat adti tas taman adti dalem aw wala' ya pigté-an, aw dakula' ya alaga'. **24** Yanagaw migbalawbalaw silan kun unu ya madyaw imo-un sa piglapid nan, aw pigtande-an nilan, aw miglong silan, “Dili' tadun késé-en. Madyaw pa na magbunutbunut kitadun kun singalan ya makatagtun sa ini.” Na, maynini ya nya-imo' pada matuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, “Pigtenga' nilan ya kanaken manga kadéḡkadéḡ, aw pigbunutbunutan nilan ya kanaken piglapid.” Yanagaw yeiy ya pig-imo' na manga sundalu. **25** Na, nyinindeg malapit adti krus ni Jisus ya ina nan, aw ya kaylug na ina nan, aw si Maria na kaubayan ni Kliyopas, aw dun uman si Maria na taga lunsud na Magdala. **26** Aw sa pagkita' ni Jisus sa ina nan aw sa umagakan nan na pigginawaan na nyinindeg uman dun, piglongan ni Jisus ya ina nan, “Silinga la sakanan na ise' mu.” **27** Pagkatigkas yan, piglongan ni Jisus ya umagakan yan, “Silinga la sakanan na ina mu!” Aw lekat

dun ni udas yan, pigpa-agad da na umagakan yeiy ya ina ni Jisus aw adtu la nan pa-eya-a ni kanan balay. **28** Nya-ede' si Jisus na nyalingeb da ya kadég. Aw miglong sakanan, “Pigtalaynem aku.” Aw dun ni paglong nan, nyatuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna. **29** Na, malapit adti krus awun seledanan na nyatmu' na bino na to-o malagsing. Yanagaw mig-elem ya manga sundalu sa ispongha dun aw pigbetang nilan adti tuktuk na layi' aw pigsungit nilan kan Jisus na un pasepsep kanan. **30** Aw sa abus da nan kasepsep, miglong si Jisus, “Nyalingeb da ya kadég.” Aw nyatungayngay ya ulu nan kay nyabugtu' da ya kanan ginawa. **31** Na, agpet da sumallep ya sega dun ni allaw na migsitagilan ya manga Judiyyu sa Allaw na Paglagdeng kay ya allaw yan nyakadengan sa Pista. Aw dili' malim ya manga magdadumalaay nilan na kenne' pa na manga lawas dun ni krus. Yanagaw migsekat silan kan Pilato na panlepeden ya manga siki na tulu ya utaw na kenne' pa dun ni manga krus, pada maksay silan matay aw kamangen ya manga lawas nilan na un lebeng sa dili' pa sumallep ya sega. **32** Aw nyadtu ya manga sundalu aw pigleped nilan ya manga bitis na manga utaw na pigkalabuan eped ni Jisus. **33** Manang pagdateng nilan adti kan Jisus, pigkita' nilan na nyatay da sakanan. Yanagaw wala' da nilan lepeda ya manga bitis nan. **34** Manang ya pig-imo' na sambuk na sundalu, pigdugsang nan na dilek ya kilid ni Jisus. Aw maksay nyilig ya dugu' aw tubig adti pali' nan. **35** Na, ya kadég yeiy na nya-imo', kyinita' saba na utaw na migsulat seiy. Aw alag matinaw ya pigsulat asini pada dayaw kamu mangintu-u

kan Jisus. **36** Aw nya-imo' ya kadég yeiy pada matuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, “Dili' sakanan kalepedan sa pesa' pangkay sambuk.” **37** Aw awun pa uman pigpasulat asini muna, “Inunuwun nilan ya utaw na pigdugsang da nilan.” **38** Pagkatigkas yan, si José na taga lunsud na Arimatiya, nyadtu ni kan Pilato na un manabi pada tumbay kanan ya pagkamang sa lawas ni Jisus aw tyumande' si Pilato. Yanagaw pigkamang ni José ya lawas ni Jisus. Na, si José, nyangintu-u sakanan kan Jisus na tagu-tagu' kay nyallek sakanan sa manga eped nan na manga magdadumalaay sa manga Judiyyu. **39** Aw nyagad uman kanan si Nikodimo na yan ya migbalawbalaw kan Jisus sambuk na gabi idtu na muna. Aw awun pigdala nan na manimbo' na pigdali-an na mirra aw alobira na ya kabegat na kadég yeiy katluwan tag lima ka kilo. **40** Aw pigkamang nilan ya lawas ni Jisus aw pig-asagan na manimbo' aw pigbedbedan nilan na manga téla na linum kay yeiy ya katanem na manga Judiyyu kun maglebeng silan sa nyatay. **41** Na, awun tanemanan na malapit dun ni banwa na pigkalabuan kan Jisus, aw dun ni tanemanan awun sambuk na ilib na bagu pigkutkutan dun ni kilid na pangpang. Aw wala' pa ya piglebeng dun. **42** Asuntu na dispiras da na manga Pista na manga Judiyyu, aw asuntu na malapit dun ya ilib, yanagaw dun da nilan lebengan ya lawas ni Jisus.

20 Na, sa to-o pa maselem na Linggo na kenne' pa na gabi, nyadtu si Maria na taga Magdala adti piglebengan kan Jisus. Aw pagdateng nan dun, kyinita' nan na nyaka-anggin da ya dakula' na batu lekat adti baka' na ilib. **2**

Yanagaw maksay sakanan dyumalagan aw kyadtuwan nan si Simon Pédro aw ya sambuk uman na umagakan na pigginawaan ni Jisus. Aw miglong si Maria kanilan, “Pigkamang da nilan ya lawas na Pangulu tadun lekat adti ilib aw wala' nami ka-edē-i kun ayin da nilan betangan!”

3 Sa pagdengeg nilan sa ubat-ubat ni Maria, maksay si Pédro aw ya sambuk na umagakan nyadtu ni ilib. **4** Alag silan nyalaguy, manang ya sambuk na to-o masaling kay kan Pédro, nyaka-una sakanan dyumateng adti lebeg. **5** Pagdateng nan dun, gyumukung sakanan olo' aw syumilib adti seled, aw pigkita' nan ya manga téla na linum manang wala' da sakanan seled. **6** Pagkatigkas yan, dyumateng da uman si Simon Pédro aw syumeled adti ilib. Aw pigkita' nan ya manga téla na linum **7** aw ya panyu' na pigbedbed sa ulu ni Jisus. Manang ya panyu' dayaw da nyapiku' aw nyatani lekat adti eped na téla. **8** Pagkatigkas yan, ya umagakan na nyaka-una dyumateng adti ilib, syumeled da uman. Aw sa pagkita' nan na wala' da ya lawas dun, nyangintu-u sakanan na nyataw da si Jisus, **9** pangkay wala' pa nilan kalabeti ya kakawasan na pigpasulat na Tyumanem asini muna na ka-ilangan mataw si Jisus lekat adti nyangkamatay. **10** Pagkatigkas yan, lyumiku' silan duwa adti pigbantukan nilan. **11** Manang si Maria, kenne' nan nyinindeg adti luwa' na ilib na gayed migsugaw. Talana nan migsugaw, gyumukung sakanan aw syumilib adti piglebeg. **12** Aw kyinita' nan na awun duwa ya anghil na syumut sa maputi'. Aw dun silan ingkud ni kyabetangan sa lawas ni Jisus, sambuk apit adti ulunan aw ya sambuk apit adti tuwadan. **13** Aw nyusip silan

kan Maria, law nilan, “Ananga' kaw magsugaw?” Aw tyumubag si Maria, “Pigkamang du-an nilan ya lawas na kanaken Pangulu, aw wala' ku ka-ede-i kun ayin nilan betangan.” **14** Pagkatigkas ni Maria maglong, lyumingi' sakanan aw pigkita' nan si Jisus na nyinindeg adti luwa' manang wala' nan kilalaa na si Jisus kadi' ya pigkita' nan.

15 Aw nyusip si Jisus kanan, “Ananga' kaw magsugaw? Singalan ya pigpaninaw mu?” Na, iman ni Maria aw yeiy ya utaw na mig-atiman sa tanemanan, yanagaw miglong sakanan, “Kay Sir, kun ikaw ya migkamang sa lawas nan, ubatan beg kanak kun ayin mu betangan kay kamangen ku ya lawas nan.” **16** Aw miglong si Jisus kanan, “Kay Maria.” Aw nyatubang si Maria kan Jisus aw law nan, “Rabboni!” Na, ya kakawasan na Rabboni adti tingeg na Hibriyu: Magpalna-uway. **17** Aw miglong si Jisus kanan, “Dili' aku mu pag-awidan, kay wala' pa aku ka-engat adti tampid na Ama. Manang kadtuwu baling ya manga inulug ku aw ubat-ubati silan na ma-engat aku adti kanaken Ama na kamayu uman Ama. Yan ya kanaken Tyumanem aw ya kamayu uman Tyumanem.”

18 Yanagaw nyadtu si Maria na taga Magdala adti manga umagakan ni Jisus, aw piglongan nan silan, “Pigkita' ku ya Pangulu tadun!” Aw pig-ubat nan uman kanilan ya piglong ni Jisus kanan. **19** Na, sa pagkamagsiklep da na allaw na Linggo, kenne' na manga umagakan ni Jisus adti seled na pigbantukan nilan. Kay nyallek silan sa manga magdadumalaay sa manga Judiyu, aw pyambalagsangan nilan ya manga tatakep. Aw wala' nilan pag-imanmana nyaka-indeg si Jisus dun ni tenga' nilan,

aw miglong sakanan, “Ya kalinaw gayed magad kamayu!”

20 Pagkatigkas da nan maglong, pigpakita' nan kanilan ya manga pali' dun ni kanan manga palad aw dun ni kilid nan. Aw to-o migleya ya manga umagakan nan asuntu na kyinita' nilan ya kanilan Pangulu. **21** Aw miglong pa uman si Jisus adti kanilan, “Ya kalinaw gayed magad kamayu! Aw kasiling na pigpadala aku na Ama adti manga utaw asini lupa', kamu uman un ku padala adti manga utaw.” **22** Aw pagkatigkas ni Jisus maglong seiy, pig-eyepan nan na kanan ginawa ya kadég nilan, aw miglong sakanan, “Dawata mayu ya Ispiritu Santo. **23** Aw adun, kun maglong kamu adti pangkay singalan na nyalanas da ya manga sala' nilan, piglanas da saba na Tyumanem. Manang kun dili' kamu maglong na malanas da ya manga sala' nilan, na kenne' pa na manga sala' nilan.” **24** Na, si Tomas sambuk na umagakan ni Jisus na nyaka-akup dun ni sampulu' tag duwa. Aw pagtawagen sakanan na Pingin. Manang sa pagpakita' ni Jisus kanilan, wala' dun si Tomas. **25** Yanagaw pig-ubatan nilan sakanan, law nilan, “Pigkita' nami ya kanaten Pangulu!” Manang miglong si Tomas kanilan, “Kun dili' ku una kita-en aw madamdang ya manga pali' na kya-agiyang na kalabu, aw kun dili' ku malungug ya tullu' ku adti kilid nan na pigdugsang na sundalu, dili' aku mangintu-u sa piglong mayu.” **26** Aw sa paglabay da na walungallaw, migkatipun da uman ya manga umagakan ni Jisus dala uman si Tomas adti pigbantukan nilan. Pangkay pigbalagsangan nilan ya manga tatakep, manang bigla' da uman migpakita' si Jisus dun ni tenga' nilan aw miglong sakanan, “Ya kalinaw

gayed magad kamayu!” 27 Pagkatigkas yan, piglongan ni Jisus si Tomas, “Kay Tomas, adi kaw. Damdama ya palad ku na kya-agiyang na kalabu, aw lungugan ya tullu' mu adi kilid ku na pigdugsang na sundalu. Dili' da kaw magduwa-duwa, manang pangintu-uwi baling ya pigkita' mu.” 28 Aw miglong si Tomas, “Kay Magpalna-uway! Ikaw saba ya kanak Pangulu aw ya kanak Tyumanem!” 29 Aw nyusip si Jisus kanan, “Unu, nyangintu-u la kaw na nyataw da aku lekat adti nyangkamatay asuntu na pigkita' aku mu? Madyaw ya kana manga utaw na nyangintu-u kanak pangkay wala' aku nilan kita-a.” 30 Na, madég pa uman ya manga milagru na pig-imo' ni Jisus dun ni tampid na manga umagakan nan na wala' kaabus pakasulat asini libru ini. 31 Manang ya nyakasulat asini, pigsulat pada mangintu-u kamu na si Jisus yan ya Kristu, ya Ise' na Tyumanem. Aw magi sa pagpangintu-u mayu kanan, matagtun mayu ya ginawa na wala' ya katigkasan.

21 Paglabay da na pilangallaw, migpakita' da uman si Jisus adti kanan manga umagakan dun ni ligad na Danaw na Tibériyas. Maynini ya nya-imo': 2 Migkatipun si Simon Pédro, aw si Tomas na pagtawagen uman na Pingin, aw si Natanyél na taga Cana sakup na Galilya, aw ya duwa ya ise' ni Zibidiyo na eseg, aw ya duwa pa uman na umagakan ni Jisus. 3 Aw miglong si Simon Pédro adti manga eped nan, “Un pa aku mamiyala.” Aw law nilan, “Magad kami kanmu!” Aw syumakay silan sa balangay aw syuminan adti ltenga-tenga' na danaw. Aw sanggabi nilan ya nyamiyala manang wala' ya nyakamang nilan. 4 Na, sa to-o pa maselem, kyinita' nilan si Jisus nyinindeg

adti baklayan dun ni ligad na danaw, manang wala' nilan kilalāa kun singalan sakanan. **5** Aw migtatawag si Jisus kanilan, “We...Lew! Awun nyakamang mayu?” Aw tyumubag silan kanan, “Wala' kay Lew, pangkay sambuk.” **6** Aw migtatawag pa uman si Jisus kanilan, “Agbelan ya biyala mayu apit adti kalintu aw awun makamang mayu.” Yanagaw pig-agbel nilan ya kanilan biyala apit adti kalintu, aw to-o madég ya isda' na nyakamang nilan menda' na wala' da galu nilan kabatug engata. **7** Aw miglong kan Pédro ya sambuk kanilan na pigginawaan ni Jisus, “Wettay, ya migtatawag kadi' kanaten, yan ya Pangulu tadun!” Aw sa pagdenggeg ni Simon Pédro na si Jisus ya adti baklayan, maksay nan pigsut ya sa-ul nan, aw tyumellek sakanan aw kyumapay pasinan adti kan Jisus. **8** Manang ya manga eped na umagakan, kenne' pa nilan adti balangay aw pigguyud nilan ya biyala na nyatmu' na isda'. Kay ya kawat lekat adti ligad na danaw, manga kalimaan ka depa. **9** Sa pagpakataklang da nilan adti baklayan, awun kyinita' nilan na manga бага na uling aw isda' na pigpasagan, aw awun uman pan. **10** Aw miglong si Jisus kanilan, “Dala kamu kanate' adi sa isda' na nyakamang mayu!” **11** Yanagaw nyanik si Simon Pédro sa balangay aw pigbeklas nan ya biyala na kenne' pa nyatmu' na manga mangkabakla' na isda'. Sanggatus aw kalimaan tag tulu ya kadég na isda' adti seled manang wala' kakésé' ya biyala. **12** Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kanilan, “Kan da kamu adi!” Aw wala' ya pangkay sambuk na manga umagakan nan na nyangusip kun singalan sakanan kay kya-edē-an da nilan na yan ya

Pangulu. **13** Aw pigkamang ni Jisus ya pan aw isda' na abus da nan pasagi aw pigtenga-tenga' nan adti kanilan. **14** Na, yeiy ya katlu na pagpakita' ni Jisus adti kanan manga umagakan pagkatigkas na pagkataw nan lekat adti pagkamatay. **15** Pagkatigkas nilan kuman, miglong si Jisus kan Simon Pédro, “Kay Simon na ise' ni Juan, unu, dakula' ya pagginawa mu kanak kay sa pagginawa na manga eped mu ini kanak?” Aw tyumubag si Pédro, “E-e, kay Pangulu. Kya-edē-an mu na to-o ta kaw pigginawaan.” Aw miglong si Jisus kanan, “Pakana ya kanak manga karniro.” **16** Miglong pa uman si Jisus, “Kay Simon na ise' ni Juan, unu, tengteng aku mu pigginawaan?” Aw law ni Pédro, “E-e, kay Pangulu, kya-edē-an da mu saba na to-o ta kaw pigginawaan.” Aw miglong pa uman si Jisus, “Diyagayi ya kanak manga karniro.” **17** Dun ni katlu na usip ni Jisus, miglong sakanan, “Kay Simon na ise' ni Juan, unu, tengteng aku mu pigginawaan?” Migkalat ya ginawa ni Pédro asuntu na pig-usip sakanan ni Jisus na makatlu, “Unu, pigginawaan aku mu?” Yanagaw miglong si Pédro, “Kay Pangulu, nya-edē' kaw sa kadég. Kya-edē-an da mu saba na to-o ta kaw pigginawaan!” Aw miglong si Jisus, “Diyagayi ya kanak manga karniro.” **18** Pagkatigkas yan, miglong pa uman si Jisus adti kan Pédro, “Matinaw ya un ku paglongun kanmu: Idtu na bagu pa ya ginawa mu, ikaw ya magbaya' sa kanmu pagka-utawun, kun unu ya un mu sutun aw kun ayin kaw pasinan. Manang pagkabakleg da mu, eped da na utaw ya mag-ulad sa kanmu manga bekten, aw eped na utaw ya magpasut kanmu, aw silan ya magbaya' kanmu. Aw pa-agad kaw nilan adti banwa na

dili' mu kaliman kadtuan.” **19** Na, maynan ya piglong ni Jisus pada pa-ede' kanan kun unu ya ka-agiyan na pagkamatay ni Pédro, aw magi dun, un nan basaân ya Tyumanem. Pagkatigkas yan, miglong si Jisus kan Pédro, “Dalug kaw kanak!” **20** Aw sa paglingi' ni Pédro, kyinita' nan na gyumuyud kanilan ya sambuk na umagakan na pigginawaân ni Jisus. Yeiy ya umagakan na nyangunsalig dun ni aba ni Jisus adti pagpangiyambung idtu muna aw nyusip kan Jisus kun singalan ya un maglubid kanan. **21** Sa pagkita' ni Pédro kanan, nyusip sakanan kan Jisus, “Kay Pangulu, unu ya datengan na utaw yeiy?” **22** Aw tyumubag si Jisus kanan, “Kun kaliman ku na meya' pa sakanan asini tas na lupa' menda' sa pagliku' ku, unu ya kanmu labet? Gayed kaw sa kanmu dalug kanak!” **23** Asuntu sa piglong nan yeiy, nyabekkal baling adti manga mangintu-uway ya kasampetanen na dili' kunu matay ya sambuk na umagakan na pigginawaân ni Jisus. Manang wala' si Jisus paglong na dili' sakanan matay. Yan olo' ya piglong nan, “Kun kaliman ku na meya' pa sakanan asini tas na lupa' menda' sa pagliku' ku, unu ya kanmu labet?” **24** Aw yeiy ya umagakan ni Jisus na migmatinaw sa kadég na pigsulat nan asini, kay alag nan kyinita'. Aw kya-edean tadun na alag matinaw ya piglong nan asini. **25** Madég pa ya manga pig-imo' ni Jisus, aw kun mabus sulaten adti libru, ya kadég na manga libru dili' masa asini kadakula' na banwa.

Pigpan-imo'

1 Kay Tyupilo: Dun ni tagna' na libru na pigsulat ku idtu muna, pigpa-edē' ku ya kadég na pigpan-imo' ni Jisus aw ya kadég na pigpalna-u nan, lekat adti pagpalekat na imo-unun nan **2** taman na allaw na nya-engat sakanan adti tas na langit. Na, pagkatigkas na pagkamatay nan, nyataw sakanan aw migpakita' adti manga apostolés na dadan da nan pigpamalli'. Seled na kapatan ya allaw, pigmatinaw nan na nyataw sakanan lekat adti pagkamatay, aw gayed nan pigpa-edē' kanilan ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, aw piglongan nan silan magi sa katulus na Ispiritu Santo kun unu ya un nilan imo-un. **4** Sa kenne' pa ni Jisus adti tampid nilan, piglongan nan silan, “Dili' pa kamu magpanaw asini Jérusalim manang tagadi mayu una asini ya pigpakang na Ama na dyengeg mayu adi kanak. **5** Idtu muna sa utaw pa si Juan, pigbāutismuwan kamu nan magi sa tubig, manang dili' madugay un kamu bāutismuwan magi sa Ispiritu Santo.” **6** Pagkatipun da uman nilan, nyusip silan kan Jisus, law nilan, “Kay Magpalna-uway, unu ka', paluwa-en da mu adun ya nasud na Isra-él lekat adti pagsakup na Roma aw ikaw da ya maghari'?” **7** Aw tyumubag si Jisus, “Wala' tumbayan kamayu ya pagka-edē' kun kinunu yan ka-imo', kay ya Ama, yan ya magbaya' sa kadég. **8** Manang dun ni allaw na pagdateng na Ispiritu Santo adti kamayu, madawat mayu ya katulus na Tyumanem. Yanagaw kamu ya magmatinaw kanak asini Jérusalim, aw adti kadakula' na probinsya na Judiya aw banwa na Samarya, aw pangkay adti kadakula' na banwa.” **9** Pagkatigkas ni Jisus maglong kanilan, nya-

engat sakanan adti langit aw gayed nilan pigtandawan menda' na kyasalibenan na labun aw wala' da nilan sakanan kita-a. **10** Sa kenne' pa nilan lyumangad adti langit, bigla' nyaka-indeg dun ni sayid nilan ya duwa ya eseg na syumut sa kadégkadég na alag maputi'. **11** Aw law nilan, “Kay manga taga Galilya, ananga' kenne' pa mayu mig-indeg-indeg asini aw lyumangad adti langit? Ya Jisus na nya-engat lekat adti kamayu pasinan adti tas na langit, dumateng ya allaw na lumiku' sakanan, aw maynini uman ya ma-imo' dun ni pagliku' nan.” **12** Na, ya kadég yeiy nya-imo' adti buntud na pigngalanan na Olibo adti dipag na syudad na Jérusalim. Aw tigkas yan, lyumiku' ya manga apostolés adti Jérusalim, aw ya kawat na pigpanawan nilan sangka kilometro. **13** Aw syumeled silan adti bantukanan aw nyanik adti gibalayan na awun ni kadwa na kansad. Aw migkatipun silan si Pédro, aw si Juan, aw si Santiago, aw si Andrés, aw si Pilipé, aw si Tomas, aw si Baltolomi, aw si Matiyo, aw si Santiago na ise' ni Alpiyo, aw si Simon na nyakasakup idtu muna adti partido na manga Zéloti, aw si Judas na ise' ni Santiago. **14** Aw gayed migsambuk ya ginawa nilan aw nyatibulluk adti pagpanawagtawag sa Tyumanem. Aw dun uman ya manga kaubayan na nya-imo' umagakan ni Jisus, aw si Maria na ina nan, aw ya manga mangud ni Jisus na eseg. **15** Sambuk na allaw yan, migkatipun ya manga sanggatus aw kaluwāan ya manga mangintu-uway kan Jisus. Aw nyindeg si Pédro aw piglongan nan ya kadég nilan, **16** “Kay manga inulug ku, nyatuman da ya pigpa-edé' dadan ni Dabid magi sa katulus na Ispiritu Santo, aw yeiy saba ya

pag-allad ni Judas sa manga utaw na migdakep kan Jisus. **17** Si Judas, yan ya sambuk na eped nami na pigpamalli' ni Jisus na tyumabang sa manga imo-unun nan.” **18** Na, yeiy ya nya-imo' kan Judas: Ya pigtandan kanan sa pig-imo' nan na malatay, pigbayad nan sa lupa'. Aw adti lupa' na pigbayadan nan, dun sakanan kolug lekat adti kawuy na nyaka-una ya ulu nan aw nyakadakdak adti lupa' aw nyutu' ya buntit nan aw lyumuwa' ya tinay nan. **19** Pagdenggeg da na manga utaw na nyeya' dun ni Jérusalim sa kyagamakan ni Judas, pigngalanan nilan ya lupa' yan na Akéldama. Ya kakawasan: lupa' na pigbayadan na dugu'. **20** Migpadeleg pa si Pédro miglong, “Yeiy ya pigsulat asini muna dun ni Salmo: ‘Pabaya-an da galu na kadég na manga utaw ya kanan eya-anan aw wala' da ya un pa-eya-en dun ni lupa' yan.’ Aw pigsulat uman, ‘Madyaw awun sumayu sa katundanan nan.’” **21** Miglong pa uman si Pédro, “Ka-ilangan awun sambuk uman na eseg na un ma-imo' apostol eped nami aw magmatinaw sa pagkataw ni Jisus na kanaten Pangulu lekat adti pagkamatay. Aw ya umba' pamalli-en, yan ya sambuk na utaw na nyaka-iyeped kanami lekat adti allaw na pagbautismu ni Juan kan Jisus taman na allaw na nya-engat si Jisus adti tas na langit.” **23** Yanagaw awun duwa ya eseg na un nilan pamalli-an. Ya sambuk, yan si José na pigngalanan uman na si Barsabas na pagtawagen nilan na Justo. Aw ya sambuk, yan si Matiyas. **24** Pagkatigkas yan, nyanawagtawag silan, law nilan, “Kay Tyumanem na awun ni tas na langit: Kya-edean mu ya anenganeng na kadég na utaw. Pa-edean beg kanami kun singalan

kanilan ya pigpamalli' da mu 25 na ma-imo' apostol na un sumayu kan Judas. Kay pig-ayawan ni Judas ya katundanan nan aw adtu la sakanan ni banwa na umba' kanan.” 26 Pagkatigkas yan, migbunutbunut silan, aw kan Matiyas ngalan ya kyabunutan, aw nya-imo' sakanan apostol eped na sampulu' taggesya'.

2 Na, dyumateng da ya Pista na Péntékostés, aw ya kadég na manga mangintu-uway kan Kristu dun ni Jérusalim, migsambuk silan adti dakula' na balay. 2 Aw tigkan awun dalagunut na lekat adti tas na langit kasiling na mabandes na samet aw nyatmu' na dalagunut ya balay na pigkatipunan nilan. 3 Awun uman migpakita' kanilan na manga laga na iman mu aw manga dila' na mig-atped-atped adti tagsambuksambuk kanilan. 4 Aw nyatmu' ya kadég nilan na Ispiritu Santo, aw migpalekat silan miglong sa madég na punganan na tingeg na wala' pa nilan lemena paglongan. Nyakapaglong silan sa manga tingeg yeiy magi sa katulus na Ispiritu na pig-atag kanilan na Tyumanem. 5 Na, asuntu sa manga pista, awun madég na utaw na Judiyyu na dadan da dyumateng adti Jérusalim lekat adti madég na nasud kay to-o nyatibulluk ya kanilan ginawa sa pagdalug sa Uldin na Tyumanem. 6 Pagdengeg nilan sa kawayit lekat adti seled na balay yan, nyaksay silan migkatipun. Aw to-o silan nyabelengbeleng kay dyengeg na tagsambuksambuk ya kanilan tengteng tingeg, 7 aw to-o silan nya-enneng-enneng. Aw mig-usip-usipay silan, “Wettay, wan yangadi? Ya manga utaw yeiy alag saba silan taga Galiliya! 8 Ananga' silan makapaglong sa kanaten manga tingeg na lekat adti manga banwa na

pigkaütawan tadun? **9** Ya eped kanaten taga Partiya, aw taga Médiya aw taga Élam. Awun eped na lekat adti Mésopotamiya, aw Judiya, aw Capadocia aw Ponto aw Asia, **10** aw Pridya, aw Pampiliya. Awun uman lekat adti Ihiptu, aw lekat adti manga sakup na Libya na malapit adti syudad na Ciréné, aw pangkay manga taga Roma dala ya Judiya aw manga Héntil na dyumalug da sa Uldin aw katanem na manga Judiya. **11** Aw ya eped taga Krita aw taga Arabiya. Alag tadun pigdengeg ya piglong nilan adti tagsambuksambuk na kanaten tingeg. Aw yan ya pigkasampetan nilan ya to-o mangkadyaw na pigpan-imo' na Tyumanem magi sa katulus nan!” **12** Aw to-o silan nya-enneng-enneng aw nyabelengbeleng sa nya-imo' dun. Aw mig-usip-usipay silan, “Unu ya kakawasan na kadég yeiy?” **13** Manang awun eped kanilan na mig-odoy-odoy sa manga mangintu-uway, law nilan, “Ya manga utaw yan, nyalangulangu silan na inemenen!” **14** Manang nyindeg si Pédro aw ya eped nan na sampulu' taggesya' adti asdangan na kadég na manga utaw, aw miglong si Pédro adti kanilan magi sa mabagseg na tingeg. Law nan, “Kay manga kadégan ku na manga Judiya aw kadég mayu na nyeya' asini Jérusalim, pakanyegi mayu ya un ku paglongun. **15** Ya manga utaw na dyengeg mayu kakayna, iman mayu aw nyalangulangu silan na inemenen, manang beke' na maynan, kay bagu pa saba alas nibi na maselem! **16** Ya nya-imo' adun na allaw ini, katumanan yeiy sa pigsulat na propita na si Joél asini muna: **17** ‘Ini ya piglong na Tyumanem. Dun ni manga kamoliyan na allaw, un ku atag ya kanak Ispiritu adti kadég na manga

utaw. Ya manga buwadbuwad mayu na eseg aw bubay, un nilan ubat-ubat ya pa-edē' ku kanilan. Aw ya manga eseg na bagu pa ya ginawa, awun pakita' ku kanilan. Aw ya manga bakleg mayu, un ku silan patagaynepen.

18 Aw pangkay ya kanak manga sugu-anen na eseg aw bubay, atag ku kanilan ya kanak Ispiritu, aw un nilan ubat-ubat ya pa-edē' ku kanilan. **19** Magpakita' aku sa madég na pangilala adti langit aw manga milagru asini tas na lupa': Kita-en ya dugu' aw atulun aw madakmel na ebel. **20** Ya sega magkangitngit, aw ya bulan iman mu aw dugu'. Maynan alag ya un mangka-imo' sa dili' pa dumateng ya allaw na pagdateng na Tyumanem, aw yeiy ya allaw na to-o madyaw aw wala' ya maka-unawa.

21 Aw pangkay singalan ya magtawag adti Tyumanem, paluwa-en saba sakanan.” **22** Migpadeleg si Pédro mig-ubat-ubat kanilan, law nan, “Kay manga kadégan ku na utaw na Isra-él, pakanyegi mayu ya tingeg ku! Ya Tyumanem ya migpa-edē' na si Jisus na taga Nasarit ya Pigpadala nan asini kanaten, aw kya-edē-an mayu kay pigmatinaw nan adti kamayu magi sa madég na manga pangilala aw milagru na pig-imo' ni Jisus. **23** Aw si Jisus yeiy, dadan da na Tyumanem pigpalpa na un nan atag adti kamayu, aw kya-edē-an da nan dadan na un mayu tumanen ya pigpalpa nan, kay pigtumbay mayu si Jisus adti manga utaw na mag-imo' sa malatay, yanagaw kamu ya migpakalabu kanan adti krus. **24** Manang pigmataw sakanan na Tyumanem aw pigpaluwa' lekat adti katulus na kamatayen, kay dili' saba sakanan mabatug tagenan na kamatayen. **25** Kay awun piglong ni Dabid asini muna

na nyatuman dun ni kan Jisus: 'Gayed ku pigkita' ya Tyumanem, kay dun da sakanan adti kalintu ku pada dili' aku ma-inang-inang. **26** Yanagaw to-o aku migleya, aw dili' ku katagenan ya kanak pagdeyen kanan. Kya-edean ku na pangkay matay pa ya lawas ku manang awun pa imanen. **27** Kay dili' mu pabaya-an ya kalaluwa ku adti banwa na Kaludukan. Aw aku na gayed migtuman sa pagkaliman mu, dili' mu tumbay na malandak ya kanak lawas adti lebeng. (Hadēs g86) **28** Pigpa-edē' da mu kanak ya un ku agiyan pasinan adti ginawa na wala' ya katigkasan, aw to-o aku magleya kay awun kaw gayed ni sayid ku.”

29 Miglong pa si Pédro kanilan, “Kay manga kadégan ku, matinaw saba ya piglong ku kamayu sa tyugbulan tadun asini muna na si Dabid. Nyatay da sakanan aw piglebeng, aw kenne' pa na piglebengan kanan asini kanaten. **30** Yanagaw asuntu na si Dabid sambuk na propita, kya-edean da nan na pigsapa-an sakanan na Tyumanem na ya sambuk na buwadbuwad nan un na Tyumanem pa-ingkudun adti trunu nan. **31** Aw asuntu na kya-edean ni Dabid ya un dumateng, pigsulat nan ya pagkataw na Kristu lekat adti pagkamatay. Aw matinaw saba ya pigsulat nan na wala' na Tyumanem pabaya-i ya kalaluwa ni Jisus adti banwa na Kaludukan, aw wala' kalandak ya lawas nan adti lebeng. (Hadēs g86) **32** Si Jisus yeiy, pigmataw da saba na Tyumanem. Aw pagkatigkas na pagkataw nan, kyinita' na kadég nami. **33** Aw pigpatas da sakanan dun ni ingkudanan na to-o dengganen apit adti kalintu na Tyumanem adti tas na langit. Aw kasiling na pigpakang na Ama, pig-atag nan kan Jisus ya kanan Ispiritu, aw pig-

atag da uman ni Jisus adti manga utaw. Aw ya kadég na kyinita' aw dyengeg mayu kakayna, alag yeiy nya-imo' magi sa katulus na Ispiritu nan. **34** Kay beke' ni Dabid ya nya-engat adti tas na langit, manang yeiy ya pigsulat nan asini muna, law nan, 'Miglong ya Tyumanem adti kanaken Pangulu, "Ingkud kaw apit adi kalintu ku **35** menda' na mabus ku degen ya kanmu manga po-on aw alag ku silan betang adti salad na siki mu.'" **36** Yanagaw kamu na buwadbuwad ni Isra-él, ka-ilangan mayu kalabetan na si Jisus na pigpakalabu mayu adti krus, yan saba ya pig-imo' na Tyumanem Kristu na Magpaluwa-ay kanaten aw Pangulu tadun." **37** Pagdengeg da na manga utaw sa ubat-ubat ni Pédro, kyelegan ya ginawa nilan, yanagaw nyusip silan kan Pédro aw sa eped pa na manga apostolés, law nilan, "Kay manga inulug, unu ya madyaw nami imo-un?" **38** Aw tyumubag si Pédro kanilan, "Ya tagsambuksambuk kamayu, selseli ya manga sala' mayu aw pagpabautismu kamu dun ni ngalan ni Jisu-Kristu, aw lanasen na Tyumanem ya manga sala' mayu, aw madawat mayu ya kanan Ispiritu. **39** Kay yan ya pigpakang na Tyumanem kanaten aw sa manga buwadbuwad tadun aw pangkay adti manga utaw na Héntil, taman na kadég na tawagen na Tyumanem." **40** Madég pa ya pigpalna-u ni Pédro kanilan dun ni allaw na Péntékostés, aw nyanginayu' sakanan sa manga utaw na magselsel silan, law nan, "Ka-ilangan na makaluwa' kamu pada dili' kamu pa-emel-emelen na Tyumanem eped na manga utaw na malatay adun na manga allaw yeiy." **41** Aw dun ni allaw yan, awun manga tulummalalan ya nyangintu-u la sa

pig-ubat-ubat ni Pédro, aw pigbáutismuwan silan aw nyakadugang da adti manga eped na manga mangintu-uway dun. **42** Aw ya manga bagu mangintu-uway, gayed nyatibulluk migpakanyeg sa palna-u na manga apostolés, aw migsambuk silan migkatipun, aw migsambuk uman silan kyuman, aw migsambuk sa pagpanawagtawag adti Tyumanem. **43** Aw pigpan-imo' na manga apostolés ya madég na pangilala aw milagru magi sa katulus na Tyumanem. Aw pigbasaan na manga utaw ya Tyumanem na awun pagkallek. **44** Aw gayed migpangkatipun ya kadég na manga mangintu-uway, aw pigsambuk nilan ya manga pametang nilan. **45** Aw migpalekat ya eped miggalin sa lupa' aw manga ka-unan nilan pada awun kuwalta na un atag adti manga eped nilan na migkapelek. **46** Aw kada allaw migkatipun ya mangintu-uway adti pamanag na Témplo na Tyumanem, aw gayed silan migsambuk kyuman adti manga balay nilan aw to-o silan migleya, **47** aw gayed nilan pigdeyen ya Tyumanem. Aw pigsaya' silan na kadég na utaw. Aw kada allaw pigdugangan na Tyumanem ya manga utaw na pigpaluwa' da nan.

3 Sambuk na allaw, migpasinan si Pédro aw si Juan adti Témplo na manga alas trés na ambung kay yan ya udas na pagpanawagtawag na manga utaw na Judiyyu sa Tyumanem. **2** Sa malapit da silan adti Témplo, awun eseg dun na kapig na lekat pa na pagkaütaw nan. Aw dun pagbetang na manga utaw na magtingga kanan kada allaw na un magsekat sa limos adti manga utaw na sumeled adti suwangan na pigngalanan na “Manenggeya.” **3** Aw sa pagkita' nan kan Pédro aw kan Juan, migsekat sakanan

sa kuwalta. **4** Manang pigtengtengan nilan ya utaw yan, aw law ni Pédro, “Inunuwa kamil!” **5** Aw pigtengtengan nan uman ya duwa kay yan ya pig-iman nan na atagan nilan sakanan na kuwalta. **6** Manang miglong si Pédro, “Wala' ya kuwalta ku, manang ya ini kanak na nyatagtun ku, yan ya un ku atag kanmu. Na! Dun ni ngalan ni Jisu-Kristu na taga Nasarit, indeg kaw aw panaw kaw!” **7** Aw pig-awidan ni Pédro ya kalintu na bekten nan aw dayaw nan pa-indega. Aw tigkan migkabagseg ya siki nan **8** aw nyaka-indeg da aw nyanaw, aw nyagad kanilan adti seled na Témplo na gayed mig-ugpasen na migdeyen sa Tyumanem. **9** Aw kyinita' na kadég na manga utaw na nyakapanaw da sakanan aw migdeyen sa Tyumanem. **10** Kyilala nilan sakanan na yan ya eseg na nyingkud dun ni Suwangan na Manenggeya na gayed nyangilalat. Aw to-o silan nyabelengbeleng sa nya-imo' kanan. **11** Ya eseg na bagu makapanaw, wala' pakaluwat kan Pédro aw kan Juan dun ni agiyanan na pigngalanan na Portiko ni Solomon na awun ni pamanag na Témplo. Aw migkagallat ya madég na manga utaw migpalapit kanilan kay to-o silan nya-enneng-enneng sa kyinita' nilan. **12** Aw sa pagkita' ni Pédro sa manga utaw, miglong sakanan kanilan, “Kay manga kadégan ku na manga utaw na Isra-él, ananga' kamu ma-enneng-enneng sa kyinita' mayu? Ananga' gayed kamu nyinunu kanami? Pagaw iman mayu aw awun katulus nami magpapanaw sa utaw yeiy. Aw iman mayu uman aw nyakapanaw da sakanan kay dyalug nami ya Uldin na Tyumanem? **13** Manang beke' saba na maynan! Ya kyinita' mayu kakayna lyumekat saba

adti kana Tyumanem na manga tyugbulan tadun na si Abraham aw si Isa-ak aw si Jakub. Aw pigpakita' da nan ya pagka Tyumanem na sugu-anen nan na si Jisus. Manang si Jisus yeiy, pigtumbay mayu baling na patayen, aw pigkelēan mayu adti asdangan na gubirnadon na si Pilato, pangkay kaliman ni Pilato na paluwa-en sakanan. **14** Pigkelēan mayu ya Pigpadala na Tyumanem na wala' ya sala'! Aw pigsekat mayu baling na paluwa-en ya sambuk na utaw na migpatay sa eped na utaw. **15** Aw pigpapatay mayu ya piglekatan sa ginawa, manang pigmataw na Tyumanem lekat adti pagkamatay nan, aw migmatinaw kami na nyataw da sakanan. **16** Aw ya utaw ini na pigkilala mayu, ya pagpangintu-u nan sa ngalan ni Jisus, yan ya migpakabagseg sa siki nan. Si Jisus saba ya pyangintu-
 uwan nan aw yan ya nyatag sa pagkadyaw na lawas nan asini asdangan na kadég mayu. **17** “Na, kamu na manga kadégan ku, kya-ede-an da ku adun na idtu na pagpapatay mayu kan Jisus, wala' mayu kilalāa na yan ya Pigpadala na Tyumanem. Aw wala' uman sakanan kilalāa na manga migdumala kamayu. **18** Manang dun ni pig-imo' mayu kan Jisus, pigtuman na Tyumanem ya pigpa-ede' nan dadan magi sa manga propita nan asini muna na un magti-
 is ya Kristu aw matay. **19** Yanagaw pagselsel kamu sa manga sala' mayu aw kaagadi mayu ya Tyumanem pada lanasen nan ya manga sala' mayu. Kun imo-un mayu yeiy, dumateng ya manga allaw na pakaganen na Tyumanem ya ginawa mayu, **20** aw padala pa nan salut asini tas na lupa' ya Misiyas na un magdumala kamayu, na yan saba si Jisus. **21** Manang ka-ilangan pa sakanan matingen

adti tas na langit taman na allaw na baguwun ya kadég, kay pigpa-ede' na Tyumanem dadan adti kanan manga propita na yan ya un nan imo-un. (aiōn g165) **22** Miglong si Moysis asini muna adti manga utaw na Isra-él, law nan, 'Un magpadala ya Tyumanem kamayu adti moli na allaw sa propita kasiling kanaken. Aw ya propita yan, un lumekat adti buwadbuwad ni Isra-él. Pakanyegi mayu ya kadég na un nan paglongun. **23** Aw pangkay singalan ya dili' dumlug sa piglong na propita yeiy, taniyen sakanan aw patayen.' **24** Aw si Samwél uman aw ya eped na manga propita na syumayu kanan, mig-ubat-ubat ya kadég nilan asini muna kun unu ya ma-imo' adun na manga allaw yeiy. **25** Aw kitadun saba na Judiyu ya dyumawat adun sa pigpakang na Tyumanem adti tyugbulan tadun magi sa manga muna propita. Kay miglong ya Tyumanem kan Abraham asini muna, 'Magi dun ni manga buwadbuwad mu, pakadyawun ku ya kadég na utaw na asini tas na lupa'.' **26** Yanagaw pigpadala na Tyumanem asini tas na lupa' ya kanan sugu-anen, aw kitadun na manga utaw na Isra-él ya muna nan pigpadalaan, pada pakadyawun kitadun magi dun ni pagtabang nan sa tagsambuksambuk kanaten na un tadun talikudan ya pag-imo' sa malatay."

4 Sa wala' pa katigkas ni Pédro aw ni Juan ya pag-ubat-ubat adti manga utaw dun ni pamanag na Témplu, dyumulud adti kanilan ya manga magdadugsu-ay, aw ya kapitan na manga magtatunggu-ay sa Témplu, aw ya manga Sadusiyo. **2** Aw nyadaman silan to-o kay pigpalnauwan ni Pédro aw ni Juan ya manga utaw aw pig-ubat-ubat nilan ya pagkataw ni Jisus aw ya pagkataw uman na manga

utaw lekat adti pagkamatay. **3** Yanagaw pigdakep nilan si Pédro aw si Juan. Aw asuntu na gabi la, pigpakalabusu nilan taman na maselem. **4** Manang ya manga utaw na migpakanyeg sa pig-ubat-ubat ni Pédro, madég kanilan ya nyangintu-u. Aw limammalalan ya kadég na manga eseg na nyangintu-u la kan Jisus. **5** Na, pagkamaselem da, migkatipun dun ni Jérusalim ya magdadumalaáy sa manga Judiyu, aw manga magpalna-uway sa Uldin nilan, aw ya kanilan manga mangkalangkaw. **6** Aw dun uman si Anas na pangulu sa manga magdadugsu-ay, aw manga eped pa na kadégan nan dala si Kaypas aw si Juan aw si Aléjandro. **7** Pigpa-angay nilan si Pédro aw si Juan aw pigpa-indeg nilan adti asdangan na manga mag-usayay. Aw pig-usip nilan, “Kanyan ngalan ya dyala mayu na migpaguli' sa utaw na kapig? Ayin lekat ya katulus mayu yan?” **8** Aw si Pédro na nyatmu' na Ispiritu Santo tyumubag kanilan, “Kamu na manga magdadumalaáy kanami na manga Judiyu, aw manga mangkalangkaw, **9** kun usipen mayu kami sa du-an na pigkallatan nami ya utaw na kapig aw kun pig-unu ya pagpaguli' kanan, **10** na, yeiy ya tubag nami kamayu aw adti kadég na utaw na Isra-él: Ya eseg ini na nyindeg asini asdangan mayu adun na migkadyaw da ya lawas, pigkaguli-an sakanan magi sa katulus na ngalan ni Jisu-Kristu na taga Nasarit, na yan ya pigkalabu mayu adti krus manang pigmataw sakanan na Tyumanem lekat adti pagkamatay. **11** Si Jisus saba ya pigkasampetan dun ni pigpasulat na Tyumanem na yan ya batu na sumalem na pigkeleán na manga panday. Aw kamu saba ya manga panday na kyumele kanan. Manang

yan baling ya batu na nya-imo' masalig na tullukanan sa balay. **12** Aw yan olo' ya makapaluwa' kanaten lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem, kay wala' ya eped na ngalan na pig-atag adti utaw na makapaluwa' kanaten. Kan Jisus olo' ngalan.” **13** Na, kyinita' na manga magdadumalaay na wala' ya kakallekan ni Pédro aw ni Juan miglong kanilan, aw to-o silan nya-enneng-enneng, kay kya-edean nilan na tagbi' ya pig-iskwilaan ni Pédro aw ni Juan. Aw dun da nilan ka-edei na silan duwa ya gayed migiyeped kan Jisus idtu muna. **14** Aw sa pagkita' nilan uman sa eseg na bagu pa pigkaguli-an na dun uman ni tampid nilan, wala' silan pakapaglong sa malat adti pagpaguli' kanan. **15** Yanagaw pigpaluwa' nilan si Pédro aw si Juan, aw migbalawbalaw ya manga mag-usayay dun ni seled, **16** law nilan, “Unu ya imo-un naten kanilan? Kya-edean da saba asini Jérusalim ya pig-imo' nilan na milagru, yanagaw dili' kitadun makabalyaw. **17** Manang pagaw mabekkal adti kadég na utaw ya pig-imo' nilan, naten silan paglongan na dili' da silan mag-ubat-ubat dun ni ngalan yan adti pangkay singalan utawa.” **18** Yanagaw pigpatawag nilan si Pédro aw si Juan aw pigpigilan nilan na dili' da magpalna-u sa pangkay sambuk na palna-u ni Jisus adti manga utaw. **19** Manang tyumubag si Pédro aw si Juan kanilan, law nilan, “Ayin ya madyaw adti anenganeng na Tyumanem, imo-un nami ya kamayu piglong aw kun tumanen nami ya kanan sugu'? **20** Dili' nami mabatug tagenan ya pag-ubat-ubat adti manga utaw sa pigpan-imo' ni Jisus na pigkita' nami idtu muna aw ya kadég na dyengeg nami adti kanan.” **21** Manang kenne' nilan

pigpigilan ya duwa na dili' da silan mag-ubat-ubat. Aw tigkas yan, pigpaluwa' da silan lekat adti kalabusuwanan. Pangkay kaliman nilan pa-emel-emelen ya duwa yeiy manang dili' nilan mabatug asuntu na nyallek silan pagaw mangkadaman ya manga utaw. Kay ya manga utaw, alag silan migdeyen sa Tyumanem asuntu sa nya-imo' dun. **22** Ya eseg na kyaguli-an da, sobla kapatan ya umay nan. **23** Pagkatigkas ni Pédro aw ni Juan paluwa-en, nyadtu silan ni manga eped nilan na mangintu-uway aw pig-ubat nilan ya kadég na piglong na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magdadumala^{ay} sa manga Judiyu. **24** Aw sa pagdengeg da na manga mangintu-uway sa pig-ubat nilan, migsambuk silan nyanawagtawag, law nilan, “We Tyumanem na migdumala sa kadég; Ikaw ya mig-imo' sa langit aw lupa' aw dagat aw ya kadég na awun ni kanilan. **25** Ikaw ya miglong asini muna adti matikadeng nami na si Dabid na kanmu sugu-anen. Aw magi sa Ispiritu mu, yeiy ya pigsulat nan: ‘Unu ya du-an na to-o nyadaman ya manga utaw na Héntil? Aw ananga' ya manga buwadbuwad ni Isra-él mag-anenganeng sa manga palpa na wala' ya guna? **26** Ya manga hari' asini tas na lupa', migtagilan silan sa tanam, aw ya manga eped na utaw na migdumala, migkatipun silan na un atuwan ya Tyumanem aw ya paghari' na Misiyas na pigpadala nan.’ **27** Aw yan saba ya nya-imo' idtu muna asini syudad. Si Hérodés aw si Ponsyo Pilato aw ya manga Héntil aw ya manga utaw na Isra-él, migsambuk ya kanilan anenganeng na un nilan bantakan ya kanmu Pigpadala na migtuman sa sugu' mu. **28** Asuntu sa katulus mu, ya

pigpalpa mu asini muna yan ya pigpan-imo' nilan. **29** Aw adun da, kay Tyumanem, dyengeg mu ya kanilan pagpigil kanami aw ya palpa nilan na malat adti kadég nami na maglong sa ngalan ni Jisus. Atagi beg na kabagseg na ginawa ya kanmu manga sugu-anen na maglong sa tingeg mu na wala' ya kakallekan. **30** Aw padelega beg ya pagpaguli' sa manga utaw na awun magkedel, aw pag-imo' pa kaw sa manga pangilala aw manga milagru magi sa ngalan ni Jisus na kanmu sugu-anen.” **31** Pagkatigkas nilan manawagtawag, nya-eyeng ya pigkatipunan nilan, aw nyatmu' ya kadég nilan na Ispiritu Santo aw mig-ubat-ubat silan sa kanan tingeg na wala' ya kakallekan. **32** Na, ya kadég na mangintu-uway dun, migkasambuk ya ginawa nilan aw ya kanilan anenganeng. Aw gayed silan migatabangay, aw wala' ya utaw na dyumemet sa kanan manga pametang aw ka-unan pangkay sambuk. **33** Aw ya manga apostolés uman, magi sa katulus na Tyumanem, pigmatinaw nilan na nyataw da lekat adti pagkamatay ya kanaten Pangulu na si Jisus. Aw to-o pig-atagan na Tyumanem na grasya ya kadég nilan. **34** Ya syampetan nan, wala' ya sambuk na utaw adti kanilan na migkapelek, kay pigtagisun na manga eped nilan ya paggalin sa kanilan lupa' aw balay, aw dyala nilan ya kuwalta **35** aw pigbetang nilan adti asdangan na manga apostolés, aw pig-atped-atped adti manga mangintu-uway na migkapelek. **36** Aw maynan ya pig-imo' ni José na taga pulu' na Cipré. Si José yan ya sambuk na lekat adti buwadbuwad ni Libi, aw pigngalanan sakanan na manga apostolés na Bérnabi, kay yan ya kakawasan na Bérnabi:

utaw na magpakagān sa ginawa na eped na utaw. 37 Aw awun piggalin nan na lupa', aw pigdala nan ya kuwalta aw pigbetang adti asdangan na manga apostolés.

5 Manang awun sambuk uman na eseg na si Ananiyas, aw ya kaubayan nan na si Sapira. Awun piggalin nilan na lupa', 2 aw migkasambuk ya ginawa nilan na balyaw ya tengteng na alaga' sa piggalin nilan na lupa' aw dili' ubusun atag adti manga apostolés, yanagaw pigtagu' nilan ya eped, aw ya sobla pigbetang ni Ananiyas adti asdangan na manga apostolés. 3 Manang miglong si Pédro kanan, “Kay Ananiyas, ananga' pig-atmu' ni Satanas ya kanmu anenganeng na piggalu-an mu ya Ispiritu Santo? Kay yan ya piglong mu na yeiy da ya kadakula' na kuwalta adti paggalin mu sa lupa', manang awun baling pigtagu' mu. 4 Idtu muna ikaw ya tyumagtun sa lupa' mu, aw kun galinen da mu, ikaw ya magbaya' kun unun mu ya kuwalta. Manang mig-ubat kaw sa galu'. Paglongun ta kaw: Beke' saba na utaw ya piggalu-an mu, manang yan ya tengteng piggalu-an mu ya Tyumanem!” 5 Pagdengeg ni Ananiyas sa piglong ni Pédro, dayaw sakanan nyatuwad dun ni lupa' aw nyabugtu' ya ginawa nan. Aw dyumateng ya manga eseg, aw pigputus nilan ya lawas nan aw dyala adti un lebengan kanan. Aw ya kadég na dyumengeg sa kyagamakan nan, to-o silan nyallek. 7 Na, manga tulungka-udas pa ya lyumabay, nyaka-ibwang uman ya kaubayan nan. Aw wala' nan ka-edde-i kun unu ya kyagamakan na eseg nan. 8 Aw miglong si Pédro kanan, “Kay Sapira, ubatan kanami. Unu, yeiy da ya kuwalta sa paggalin mayu sa kamayu lupa'?” Aw tyumubag si

Sapira, “E-e, yan da.” **9** Pagkatigkas yan, miglong si Pédro, “Ananga' migsambuk ya anenganeng mayu na un tanda-en ya Ispiritu na Tyumanem? Inunuwa! Iyan da ya manga eseg na bagu pa miglebeng sa eseg mu. Aw maynan uman ya kagamakan mu.” **10** Aw tigkan nyatuwad si Sapira dun ni asdangan ni Pédro aw nyabugtu' ya ginawa nan. Aw pagdateng na manga eseg, kyinita' nilan na nyatay da. Aw uman da nilan pigdala adti un lebengan kanan, aw pigbetang nilan dun ni tangkil na eseg nan. **11** Aw to-o pa kyadugangan ya kakallekan na kadég na manga mangintu-uway aw kadég na dyumengeg sa kyagamakan nilan. **12** Na, madég ya pangilala aw milagru na pigpan-imo' na manga apostolés magi sa katulus na Tyumanem. Aw gayed migsambuk ya kadég na manga mangintu-uway adti agiyanan na pigngalanan na Portico ni Solomon dun ni pamanag na Témplu. **13** Ya manga utaw na wala' pangintu-u wala' silan paka-eles tambung manang pigbasaan nilan ya manga mangintu-uway. **14** Aw madég pa uman ya manga eseg aw kaubayan na bagu nyangintu-u kan Jisus. **15** Yanagaw pigpandala nilan ya manga pyangkedelan adti ligad na dalan aw pigpakulang dun ni kanilan kamen. Kay yan ya pig-iman nilan na kun lumabay dun si Pédro kalandungan silan na alung nan aw dayaw silan kaguli-an. **16** Aw dyumulud uman adti manga apostolés ya madég to-o na manga utaw lekat adti manga lunsud na nyakapalibed sa syudad na Jérusalim. Aw dyala nilan uman ya manga pyangkedelan aw ya manga utaw na pyamulayaman na manga busaw. Aw nyabus silan pyangkaguli-an. **17** Na, ya pangulu na

manga magdadugsu-ay adti Témplo na Tyumanem aw manga eped nan na nyaka-akup adti sékta na manga Sadusiyo, pagkita' da nilan sa pigpan-imo' na manga apostolés, to-o silan nyinga'. **18** Yanagaw pigpadakep nilan ya manga apostolés aw pigseled adti kalabusuwanan na syudad. **19** Manang dun ni gabi yan, dyumateng ya sambuk na anghil na Tyumanem aw pig-uwangan nan ya manga tatakep na kalabusuwanan, aw pigpa-agad nan ya manga apostolés adti luwa', aw law nan, **20** “Na, kadtú kamu ni pamanag na Témplo aw dayaw mayu palna-uwi ya manga utaw sa pig-atag na Tyumanem na yan ya bagu na ginawa.” **21** Pagdengeg nilan sa piglong na anghil, lyumiku' silan adti pamanag na Témplo na maselem da, aw migpalekat silan migpalna-u sa manga utaw dun. Na, sa pagkatipun da na pangulu na manga magdadugsu-ay aw manga eped nan, pigpatawag nilan ya kadég na manga mag-usayay na manga Judiyo. Aw pigsugu' nilan ya manga magtatunggu-ay na angayen ya manga apostolés adti kalabusuwanan. **22** Manang sa pagdateng nilan adti kalabusuwanan, wala' da dun ya manga apostolés. Yanagaw lyumiku' silan aw pig-ubatan nilan ya kadég, law nilan, **23** “Kyinita' nami na dayaw pigbalagsangan ya manga tatakep na kalabusuwanan aw kenne' pa na manga magtatunggu-ay dun ni luwa', manang pag-uwang nami, wala' ya utaw dun ni seled!” **24** Na, sa pagdengeg na kapitan na manga magtatunggu-ay sa Témplo aw manga mangkatas na magdadugsu-ay sa pig-ubat nilan, nyabelengbeleng silan kay wala' nilan kalabeti kun unu ya un sampetan na kadég yeiy. **25**

Pagkatigkas yan, awun utaw na dyumateng aw miglong kanilan, “Tanawa! Ya manga eseg na pigpakalabusu mayu, awun saba silan ni pamanag na Témplo! Migpalna-u la uman silan!” **26** Yanagaw nyagad ya kapitan sa manga magtatunggu-ay aw pig-angay nilan ya manga apostolés, manang wala' nilan gelgela pa-agadan kay nyallek silan pagaw pamintuwun silan na manga utaw. **27** Pagdateng da nilan adti asdangan na manga mag-usayay, piglongan na pangulu na manga magdadugsu-ay ya manga apostolés, **28** law nan, “Pigpigil da nami kamayu na dili' kamu magpalna-u dun ni ngalan yan, manang inunuwa ya pig-imo' mayu! To-o la baling dyengeg adti kadakula' na Jérusalim ya pigpalna-u mayu! Aw kami pa ya pigdapel mayu na migpatay sa utaw yan!” **29** Manang tyumubag kanilan si Pédro aw ya eped na manga apostolés, law nilan, “Ya Tyumanem, yan ya ka-ilangan nami kaagadan, aw beke' na utaw. **30** Kay ya Tyumanem na pyangintu-uan na tyugbulan tadun, yan ya migmataw kan Jisus na pigpapatay mayu magi sa pagkalabu adti krus. **31** Aw pigpatas nan si Jisus aw pigpa-ingkud apit adti kanan kalintu na un magdumala sa kadég. Aw magi sa maynan na pa-agi, pig-imo' nan sakanan Magpaluwa-ay sa kadég na utaw na Isra-él pada magselsel galu silan aw ayawan nilan ya kanilan manga imo-unun na malatay aw lanasen ya manga sala' nilan. **32** Aw pigmatinaw nami ya kadég yeiy na nyangka-imo', aw pigmatinaw uman na Ispiritu na pig-atag da na Tyumanem adti kadég na utaw na dyumalug sa manga sugu' nan.” **33** Pagdengeg nilan sa tubag na manga apostolés, to-o silan nyadaman aw

pigbetang nilan adti kanilan ginawa na patayen ya manga apostolés. **34** Manang nyindeg dun ya sambuk kanilan na si Gamalyél. Na, Parisiyo sakanan aw magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyu, aw pigsaya' na kadég na manga utaw. Aw pigpaluwa' nan ya manga apostolés dagawdagaw lekat adti usayanan. **35** Aw miglong si Gamalyél adti manga eped nan na mag-usayay, “Kay manga inulug na buwadbuwad ni Isra-él, dili' tadun gallaten ya un tadun imo-un sa manga utaw yeiy. **36** Kya-anenganengan mayu na idtu muna awun sambuk na eseg na si Tyudas na migpatastas aw mig-imo' sa kasakupan nan na manga upatenggatus ya manga eseg. Manang pigpatay sakanan, aw ya kadég na eped nan nyabus migbeklag aw wala' da ya nyabatug nilan. **37** Pagkatigkas yan, dun ni manga allaw na pagsinsus, si Judas na taga Galiliya, mig-imo' uman sa kasakupan nan. Manang pigpatay sakanan uman, aw migbeklag ya manga eped nan. **38** Yanagaw, paglongun ta kamu: Pabaya-i la mayu ya manga utaw yeiy! Paluwa-a la mayu silan. Kay kun ya pagpalna-u nilan lyumekat adti utaw olo', aw kun ya palpa nilan lyumekat adti kanilan anenganeng, dili' saba yan magpadeleg. **39** Manang kun lyumekat adti Tyumanem, na, dili' mayu silan katagenan, pagaw ka-atuwan mayu baling ya pagkaliman na Tyumanem!” Yanagaw tyumande' ya kadég na mag-usayay kan Gamalyél. **40** Aw pigpatawag nilan ya manga apostolés adti seled na usayanan, aw byadasan nilan pigpalabet. Tigkas yan, pigpigilan nilan na dili' da salutun ya pagpalna-u dun ni ngalan ni Jisus, aw pigpaluwa' da nilan. **41** Pag-indeg da na manga apostolés, to-o silan

migleya kay adti anenganeng na Tyumanem, umba' silan pati-isen sa pagmulamula kanilan asuntu kan Jisus. **42** Aw kada allaw migpalna-u silan adti pamanag na Témplo aw adti manga balay na mangintu-uway. Aw wala' silan teneng sa pagpa-ede' sa Madyaw na Ubat-ubat na si Jisus yan ya Misiyas.

6 Dun ni manga allaw yan, gayed kyadugangan ya manga utaw na nyangintu-u kan Jisus. Na, ya manga mangintu-uway na Judiyu na miglong sa tingeg na Grigo, migdiklamu silan adti eped nilan na Judiyu na miglong sa tingeg na Hibriyu. Migdiklamu silan kay kyalabayan baling ya kanilan manga balu dun ni pagpan-atag sa tabang kada allaw adti manga kaubayan na nyabalu. **2** Yanagaw pagdengeg na sampulu' tag duwa ya apostolés sa diklamu nilan, pigtipun nilan ya kadég na mangintu-uway. Aw miglong ya manga apostolés, law nilan, “Dili' madyaw kun kami ya man-atag sa tabang pagaw masalang ya pag-ubat-ubat nami sa tingeg na Tyumanem. **3** Yanagaw, kay manga inulug, pamalli' kamu adti eped mayu sa pitu ya eseg na un tadun taliguwan sa manga imo-unun yeiy. Yan ya pamalli-en mayu ya madyaw ya dengeg adti eped na utaw aw nyatmu' na Ispiritu Santo aw nyatmu' uman na katadeng sa unu ya madyaw imo-un. **4** Manang ya kanami, un nami tibullukun ya kanami anenganeng adti pagpanawagtawag sa Tyumanem aw pag-ubat-ubat sa kanan tingeg.” **5** Pagdengeg na manga mangintu-uway sa palpa na manga apostolés, kyatutukan ya kadég nilan. Yanagaw pigpamalli' nilan si Éstéban na to-o masalig ya pagpangintu-u aw nyatmu' na Ispiritu Santo, aw si Pilipi,

aw si Prokoro, aw si Nicanor, aw si Timon, aw si Parménas, aw si Nikolas. Na, si Nikolas taga syudad na Antiyokya aw beke' sakanan na Judiyyu manang nyagagad asini muna adti katanem na manga Judiyyu aw Uldin nilan. **6** Ya pitu na pigpamalli' da, pigpa-indeg silan adti asdangan na manga apostolés. Aw pigpandungan na manga apostolés na kanilan palad ya pitu yeiy aw pyanawagtawagan nilan adti Tyumanem na tabangan nan silan sa kanilan manga imo-unun. **7** Aw gayed nyabekkal ya tingeg na Tyumanem. Aw to-o kyadugangan ya manga nyangintu-u kan Jisus dun ni Jérusalim. Aw madég uman ya manga magdadugsu-ay adti Témplo na nyagagad aw nyangintu-u la. **8** Aw si Éstéban, pigpakadyaw na Tyumanem aw pig-atagan nan na katulus aw yanagaw mig-imo' sakanan sa madég na pangilala aw milagru dun ni manga utaw. **9** Manang awun manga utaw na gayed nyanubbuk kanan sa ayil. Judiyyu silan aw sakup na “Sinagoga na manga Libértino,” aw ya eped nilan manga utaw na taga Ciréné aw Aléksandriya, aw manga taga probinsya na Ciliciya aw Asia. Aw migpalekat silan mig-ayil kan Éstéban. **10** Manang tyumabang kanan ya Ispiritu Santo kun unu ya madyaw nan tubag kanilan, aw wala' silan paka-atu kanan. **11** Yanagaw tyumandan silan sa manga eseg na tagu-tagu' na un magmatinaw sa galu' adti kan Éstéban. Aw pyamene-an nilan sa un nilan paglongun dun ni matas na usayanan: “Dyengeg nami ya paglong nan sa malatay adti kan Moysis aw adti Tyumanem.” **12** Yanagaw pigsutsutan nilan ya manga utaw aw ya magdadumalāay sa manga Judiyyu aw ya manga magpalna-uway sa Uldin,

aw alag silan nyadtu ni kan Éstéban aw pigdakep nilan aw pigdala adti asdangan na manga mag-usayay. **13** Aw ya manga utaw na dyumawat sa kuwalta na tagu-tagu', silan ya migmatinaw sa galu', law nilan, “Ya utaw ini, gayed nan pigkasampetan na malatay ya Témplo na Tyumanem aw ya Uldin tadun. **14** Kay dyengeg nami ya piglong nan na si Jisus na taga Nasarit, un nan kunu kalaten ya kadakula' na Témplo ini aw un nan sayuwan ya manga katanem na pig-atag ni Moysis adti manga tyugbulan tadun asini muna.” **15** Aw ya kadég na manga mag-usayay, sa pag-inunu nilan, nya-uman ya gya ni Éstéban, iman mu aw gya na anghil.

7 Pagkatigkas yan, nyusip kan Éstéban ya pangulu na manga magdadugsu-ay, “Unu, matinaw ya piglong nilan kanmu?” **2** Aw tyumubag si Éstéban, “Kay manga kadégan ku na Judiyo aw manga kapatas nami, pakanyegi mayu ya un ku paglongun: Ya Tyumanem na umba' deyen, migpakita' adti kanaten tyugbulan na si Abraham talana pa sakanan nyeya' adti banwa na Mésopotamiya sa wala' pa pag-alin adti lunsud na Haran. **3** Miglong ya Tyumanem kanan, ‘Indeg da kaw lekat asini banwa na kyautawan mu, aw ayawi ya kanmu manga kadégan, aw pag-alin kaw adti sambuk na banwa na un ku pakita' kanmu.’ **4** Yanagaw pig-indegan nan ya banwa na manga utaw na Kaldiyanen aw mig-alin sakanan adti Haran. Aw pagkatigkas na pagkamatay na ama nan, pigpakadi na Tyumanem si Abraham asini banwa na pig-eya-an tadun. **5** Idtu na pagdateng nan, wala' pa na Tyumanem atagi na lupa' pangkay min na palad. Manang pigpakangan

nan si Abraham na atag nan ya lupa' ini adti kanan aw manga buwadbuwad nan, pangkay wala' pa ya ise' nan. **6** Aw migpa-ede' ya Tyumanem na ya kanan manga buwadbuwad un ma-imo' dumadayu adti sambuk na banwa, aw un silan allangen aw pamulayaman seled na upatenggatus ya umay. **7** Manang miglong pa uman ya Tyumanem kan Abraham, 'Un ku ukuman ya nasud na mag-allang kanilan. Aw pagkatigkas yan, paluwa-en ku ya buwadbuwad mu lekat adti nasud yan pada liku-an nilan ya lupa' ini aw asini la aku nilan simbāa.'

8 Aw pigsugu' na Tyumanem si Abraham na pantuli-en ya manga eseg kay yan ya pangilala sa pakang nan kanilan na dayaw mig-iganget. Aw nyāutaw ya ise' nan na eseg na si Isa-ak, aw paglabay da na walungallaw, pigtuli' ni Abraham ya ise' nan. Aw si Isa-ak, nya-imo' ama ni Jakub, aw si Jakub nya-imo' ama na sampulu' tag duwa ya ise' nan na eseg na silan ya nya-imo' tyugbulan tadun. **9** "Aw ya manga tyugbulan tadun, nyinga' silan sa mangud nilan na si José. Yanagaw piggalin nilan aw pigdala na manga utaw adti nasud na Ihiptu aw nya-imo' sakanan allang. Manang gayed sakanan pig-agad-agadan na Tyumanem **10** aw pigpaluwa' nan lekat adti kadakula' na pamulayam. Aw pig-atagan nan na katadeng kun unu ya madyaw imo-un dun ni allaw na pigpatawag sakanan adti asdangan na para-un na yan ya hari' sa Ihiptu. Aw to-o migleya ya para-un kanan, yanagaw pig-imo' nan si José magdumala sa kadakula' na nasud na Ihiptu dala ya ka-epedanan na para-un. **11** Na, dyumateng ya dakula' na getem adti banwa na Ihiptu aw adti banwa

na Canaan. Aw migkapelek ya manga utaw dala uman ya tyugbulan tadun dun ni Canaan. To-o silan migti-is kay wala' ya kyinita' nilan na kakamangan sa pagkan nilan.

12 Manang pagdengeg ni Jakub na awun trigu adti Ihiptu, pigpakadtu nan dun ya manga ise' nan na eseg na nya-imo' tyugbulan tadun. Yan ya tagna' na pagkadtu nilan.

13 Adti kadwa na pagkadtu nilan, migpakilala si José adti manga mangkagulang nan, aw pigpa-edē' nan adti para-un ya pamilya nan. **14** Aw pagkatigkas yan, pigpatawag ni José ya ama nan na si Jakub aw ya kanan kadégan na palinen adti Ihiptu. Aw ya kadég nilan kapituwan tag lima.

15 Yanagaw nyanaw san Jakub adti Ihiptu aw dun da silan pag-eya'. Aw yan ya banwa na kiyamatayan ni Jakub aw ya kadég na manga ise' nan na nya-imo' tyugbulan tadun.

16 Paglabay da na madég na umay, ya manga pesa' nilan pigdala adti banwa na Canaan aw piglebeng adti Shékim, dun ni ilib na pigbayadan ni Abraham na bulawan na maputi' asini muna lekat adti buwadbuwad ni Hamor dun ni Shékim. **17** “Na, sa malapit da ya allaw na tumanen na Tyumanem ya pigpakang nan kan Abraham asini muna, migkadég pa to-o ya manga buwadbuwad nan adti banwa na Ihiptu **18** menda' na nyingkud da ya sambuk na hari' na wala' nan ka-edē-i ya tabang ni José dun ni Ihiptu asini muna. **19** Yanagaw gayed sakanan mig-imo' sa manga malat na kapandayan na un magpakalug sa manga tyugbulan tadun. Aw pigleges nan silan na ayawan ya mangayse' nilan na bagu nyāutaw adti luwa' pada dili' da mataw. **20** Dun ni manga umay yan, nyāutaw si Moysis aw to-o sakanan matinaw na pagka-ise'. Seled na tulumbulan

pigkalmukan sakanan na ina nan na tagu-tagu' dun ni kanilan balay. **21** Pagdateng na allaw na dili' da nilan mabatug tagu-un ya ise', pig-ayawan sakanan adti luwa', aw wala' kadugay pigkamang sakanan na biya' na yan ya ise' na para-un, aw pig-ipat nan kasiling na kanan tengteng ise'. **22** Yanagaw si Moysis pigpalna-uwan na manga Ihiptuwanen sa kadakula' na kanilan katanem aw katadeng. Aw madyaw ya dengeg nan asuntu sa katadeng nan maglong aw sa pigpan-imo' nan. **23** “Pagdateng ni Moysis adti kapatan ya umay nan, nyakabetang adti anenganeng nan na lumaba' adti manga kadégan nan na buwadbuwad ni Isra-él dun ni Ihiptu. **24** Aw kyinita' nan dun ya sambuk na kadégan nan na pyamulayaman na utaw na Ihiptuwanen. Aw pigtabangan ni Moysis ya kadégan nan aw pigpatay nan ya Ihiptuwanen. **25** Na, iman ni Moysis aw kalabetan na manga kadégan nan na Isra-él ya tud nan adti kanilan, na pigpamalli' sakanan na Tyumanem na un magpaluwa' kanilan lekat adti pagpamulayam na manga Ihiptuwanen. Manang wala' nilan kalabeti. **26** Pagkasalut da na allaw, lyumiku' si Moysis adti kadégan nan na Isra-él aw kyinita' nan ya duwa na migtanam. Aw kaliman nan galu usayen ya pagtanam nilan, law nan, ‘Kay Lew, ananga' kamu magtanam? Alag kamu saba mangkaylug!’ **27** Manang ya eseg na nyanubbuk sa tanam, pigtulud nan si Moysis aw piglongan nan, ‘Singalan ya mig-imo' kanmu kapatasi nami na un magbaya-baya' kanami? **28** Unu ka', silingen aku mu na Ihiptuwanen na pigpatay mu kagabi?’ **29** Pagdengeg ni Moysis sa piglong nan, nyaksay sakanan

nyanaw lekat adti Ihiptu aw nyalaguy pasinan adti banwa na Midyan. Aw dun da sakanan pangugnan, aw dun da uman k^{aw}utaw ya duwa ya ise' nan na eseg.

30 “Paglabay da na kapatán ya umay, awun anghil na migpakita' kanan adti kaligbinan dun ni buntud na Sinay. Migpakita' kanan dun ni tagbi' na kawuy na lyumaga. **31** Aw pagkita' ni Moysis, to-o sakanan nyabelengbeleng. Aw sa pagpalapit nan adti kawuy, awun dyengeg nan na tingeg na lekat adti Tyumanem, **32** ‘Aku saba ya Tyumanem na manga tyugbulan mayu na si Abraham aw si Isa-ak aw si Jakub.’ Pagdengeg ni Moysis sa tingeg nan, to-o sakanan migteneb aw tyakigan aw wala' nan ka-inunu. **33** Aw miglong ya Tyumanem kanan, ‘Luwasa ya sandal mu, kay āsini aku ni banwa ini na pig-indegan mu. **34** Kyinita' ku saba ya pagpakalat sa manga utaw ku adti nasud na Ihiptu, aw dyengeg ku uman ya pag-agele nilan. Aw nyanog aku lekat adti tas na langit kay un ku silan bawi-en lekat adti pagpamulayam na manga Ihiptuwanen. Yanagaw un ta kaw padala adti Ihiptu.’ **35** “Si Moysis yeiy, pigkel^{aw}ēan na manga tyugbulan tadun asini muna aw miglong silan, ‘Singalan ya mig-imo' kanmu kapatás nami na un magbaya-baya' kanami?’ Manang yeiy baling ya utaw na pigsugu' na Tyumanem aw pig-imo' nan kanilan kapatás, aw yeiy ya migpaluwa' kanilan lekat adti manga Ihiptuwanen magi sa anghil na Tyumanem na migpakita' kanan dun ni tagbi' na kawuy na lyumaga. **36** Aw si Moysis ya miggagad sa manga tyugbulan tadun lekat adti banwa na Ihiptu, manang sa wala' pa silan indeg, madég ya pangilala aw milagru

na pigpakita' nan dun ni banwa yan aw adti Dagat na Mapula, aw adtu uman ni kaligbinan na alag laganasen seled na kapatan ya umay. **37** Aw si Moysis saba ya miglong adti manga buwadbuwad ni Isra-él, law nan, 'Un pa magpadala ya Tyumanem adti kamayu sa sambuk na propita kasiling kanak na lumekat adti buwadbuwad ni Isra-él.' **38** Aw si Moysis uman ya dyumala sa tingeg na anghil na miglong kanan dun ni tas na buntud na Sinay na awun ni kaligbinan, aw pigpa-edé' nan uman adti manga tyugbulan tadun. Aw pigdawat nan ya pigsulat na Tyumanem na yan ya Uldin na pig-ayawan sa kadég tadun aw yan ya nyatag kanaten sa ginawa. **39** Manang ya tyugbulan tadun, wala' silan kalim dalug kan Moysis, aw yan ya gayed nilan pig-anenganeng ya pag-eya' nilan adti Ihiptu. **40** Yanagaw miglong silan kan Aaron, 'Imo-i kami sa manga inutaw na yan da ya tyumanem na un maggagad kanami, kay wala' da nami ka-edé-i kun ayin da adun ya utaw yan na si Moysis na miggagad kanami lekat adti Ihiptu.' **41** Aw mig-imo' silan sa inutaw kasiling na nati na baka, aw pigdugsu-an nilan ya inutaw yan aw pig-imo-an nilan sa pista kay kyatutukan silan sa pig-imo' na kanilan manga tullu'. **42** Yanagaw pigpabaya-an da silan na Tyumanem na magsimba sa sega aw bulan aw manga bitun. Aw ya kanilan bet pigsulat adti libru na manga propita: 'Kamu na buwadbuwad ni Isra-él, seled na kapatan ya umay miglegeblegeb kamu adti kaligbinan, aw migpatay kamu sa madég na manga ayep aw pigdugsu' mayu ya manga lawas nilan, manang beke' ku baling ya pigdugsu-an mayu. **43** Aw yan saba ya gayed mayu

pigsidala ya layaglayag na inabelan na yan ya pag-eya-an na sambuk na inutaw mayu na si Molok. Aw pigdala mayu uman ya inutaw na bitun na pigngalanan mayu na Répan. Aw yeiy ya pig-imo' mayu manga tyumanem na un mayu simbaen. Yanagaw un ta kamu alilinan apit adti tadtu na banwa na Babiloniya.' 44 "Na, ya tyugbulan tadun asini muna, mig-imo' silan uman sa palangad pag-eya-an na tengteng Tyumanem dun ni kaligbinan. Aw dun ni pag-imo' nilan, dayaw nilan dyalug ya pigpakita' na Tyumanem kan Moysis kun unu ya gya na pag-eya-an nan. 45 Aw pig-ayawan nilan adti kanilan manga buwadbuwad aw pigsidala uman nilan menda' sa paggagad ni Joswé kanilan asini banwa ini. Aw dun ni manga allaw yan, pig-alilinan na Tyumanem ya manga muna utaw aw nyatagtun na manga tyugbulan tadun ya lupa' yeiy, aw asini la ni banwa tadun ya palangad pag-eya-an na Tyumanem taman na manga allaw na paghari' ni Dabid. 46 Aw kyatutukan ya Tyumanem kan Dabid, aw migsekat si Dabid na tumbay kanan ya pagtulluk sa dakula' na eya-anan na Tyumanem asini tas na lupa' na un pagsimbaen na manga buwadbuwad ni Jakub sa Tyumanem. 47 Manang si Solomon baling ya pigtumbay na Tyumanem na un magtulluk sa balay nan. 48 "Manang ya Tyumanem na To-o Matas, dili' mabatug na meya' sakanan adti balay na pig-imo' na utaw, kasiling na pigsulat na propita asini muna, law na Tyumanem, 49 'Ya adti tas na langit, yan ya trunu sa paghari' ku, aw ya lupa', yan ya gina-anan ku. Unu pa balaya ya un mayu imo-un kanak? Aw ayin aku na banwa paglagdeng? 50 Unu ka',

beke' ku ya mig-imo' sa kadég yeiy?" 51 Aw miglong
 pa si Éstéban dun ni matas na usayanan, "Mangkategel
 kamu! Kasiling kamu na manga Héntil na wala' ya kalim
 magpakanyeg sa tingeg na Tyumanem! Gayed kamu nyatu
 sa Ispiritu nan kasiling uman na tyugbulan mayu asini
 muna. 52 Nyabus pyamulayaman na kamayu tyugbulan
 ya manga propita! Aw pigpatay nilan ya manga mig-
 ubat-ubat dadan sa pagkadi na sambuk na wala' ya
 sala' na yan si Jisus! Aw sa pagdateng nan, pigtumbay
 mayu baling adti kanan manga po-on aw kamu saba ya
 migpapatay kanan! 53 Aw pangkay kamu ya nyakatagtun
 sa Uldin na pig-atag na Tyumanem magi sa manga anghil
 asini muna, manang wala' mayu pagbetangan sa ginawa
 ya pagdalug sa Uldin." 54 Pagdengeg na manga mag-
 usayay sa kadakula' na piglong ni Éstéban, to-o silan
 nyadaman aw nyampanguliteb ya kanilan untu sa kabulut
 nilan. 55 Manang si Éstéban nyatmu' na Ispiritu Santo,
 aw lyumangad sakanan adti langit aw kyinita' nan ya
 kalalamdag na Tyumanem na to-o syumiga aw si Jisus na
 nyindeg apit adti kalintu nan. 56 Aw miglong sakanan,
 "Inunuwa! Nyabeka' da ya langit. Kyinita' da ku ya Ise' na
 Utaw na nyindeg apit adti kalintu na Tyumanem!" 57
 Manang pigsengseng na manga mag-usayay ya manga
 talinga nilan aw migpangkawayit silan, kay dili' silan
 malim magpakanyeg sa piglong nan. Tigkas yan, pigdulus
 nilan si Éstéban, 58 aw pigdala nilan adti luwa' na syudad
 aw pigbadasan nilan na babintu. Aw ya manga utaw
 na migmatinaw sa galu' adti kan Éstéban, talana nilan
 pyamintu sakanan, pigtaligu nilan ya kanilan manga sa-ul

adti sambuk na eseg na bagu pa ya ginawa na pigngalanan na si Saulo. **59** Talana pa nilan si Éstéban pyamintu, nyanawagtawag sakanan adti Tyumanem, law nan, “We.... Jisus na kanak Pangulu, dawata beg ya ispiritu ku!” **60** Pagkatigkas yan, lyumuhud si Éstéban adti lupa' aw migulangag, law nan, “Kay Pangulu, dili' mu silan pagpa-emel-emelen asuntu sa pig-imo' nilan.” Aw pagkatigkas nan maglong, nyabugtu' ya ginawa nan.

8 Aw kyabantayan ni Saulo ya kadég na nya-imo' aw tyumande' sa manga utaw na migpatay kan Éstéban. Manang awun manga eseg dun na masalig to-o ya pagpangintu-u aw dayaw nilan piglebeng ya lawas ni Éstéban. Aw to-o silan migmatay aw migsugaw. Aw lekat dun ni allaw yan, migpalekat ya dakula' na pagpamulayam sa manga mangintu-uway kan Jisus dun ni Jérusalim. Aw ya syampetan nan, madég ya mangintu-uway na migbeklag nyamalaguy adti kadakula' na probinsya na Judiya aw adti banwa na Samariya. Yan dakman olo' ya nyasama' dun ni Jérusalim ya manga apostolés. **3** Aw si Saulo migpadeleg nyamulayam sa manga mangintu-uway aw kaliman nan apnasen ya kadég nilan. Pigpanseled nan ya manga balay nilan aw pyandakep nan ya manga eseg aw kaubayan aw pigpakalabusu nan silan. **4** Na, ya manga mangintu-uway na nyamalaguy lekat adti Jérusalim, piglegeb nilan ya manga banwa na dyatengan nilan, aw gayed nilan pigpa-edé' adti manga utaw ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus. **5** Ya sambuk kanilan na si Pilipi, nyadtu sakanan adti sambuk na lunsud na sakup na Samariya, aw pig-ubat-ubatan nan silan na

si Jisus yan ya Kristu na pigpadala na Tyumanem. **6**
 Pagdenggeg da na madég na utaw sa pig-ubat-ubat nan,
 aw pagkita' nilan sa manga milagru na pig-imo' nan magi
 sa katulus na Tyumanem, dayaw nilan pigpakanyegan ya
 piglong nan. **7** Kay madég ya manga busaw na lyumuwa'
 da adti manga utaw na to-o mig-ulangag. Aw madég ya
 manga pulid aw kapig kyaguli-an da silan. **8** Yanagaw to-
 o migleya ya manga utaw adti lunsud yan. **9** Na, dun ni
 lunsud yan, awun anituwan na pigngalanan na Simon. Aw
 madugay da nya-enneng-enneng ya manga utaw dun ni
 kadakula' na Samariya sa nyangka-imo' na katulus nan,
 yanagaw migpalibantug sakanan. **10** Aw idtu muna, alag
 migpakanyeg kanan ya manga utaw, dala ya tagitu' aw ya
 manga dakula' na utaw. Aw gayed silan miglong, “Ya utaw
 yeiy, awun ni kanan ya katulus na Tyumanem na pigtawag
 na ‘To-o Matulus.’” **11** Aw asuntu na madugay da silan
 nya-enneng-enneng sa manga nya-imo' nan, gayed nilan
 sakanan pigpakanyegan. **12** Manang pagdateng ni Pilipi
 adti Samariya, pigpa-edé' nan ya Madyaw na Ubat-ubat
 sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem aw ya ngalan
 ni Jisu-Kristu. Aw madég kanilan ya nyangintu-u sa pig-
 ubat-ubat nan. Aw pigbāutismuwan ya madég na manga
 eseg aw manga kaūbayan. **13** Pangkay si Simon nyangintu-
 u uman. Aw pagkatigkas sakanan bāutismuwan, nyagad
 da sakanan kan Pilipi aw kyinita' nan ya manga pangilala
 aw milagru, aw to-o si Simon nya-enneng-enneng. **14** Na,
 ya manga apostolés na awun ni Jérusalim, dyengeg nilan
 na dyawat na madég na utaw adti banwa na Samariya ya
 tingeg na Tyumanem. Yanagaw pigpakadtu nilan si Pédro

aw si Juan. **15** Pagdateng da nilan dun, pyanawagtawagan nilan adti Tyumanem ya manga utaw na bagu nyangintu-u na madawat nilan ya Ispiritu nan, **16** kay wala' pa dateng adti kanilan ya Ispiritu pangkay pigbautismuwan silan dun ni ngalan ni Jisus na Pangulu. **17** Pagkatigkas yan, pigpandangan ni Pédro aw ni Juan na kanilan manga palad ya manga bagu pa nyangintu-u, aw nyadawat nilan ya Ispiritu Santo. **18** Aw kyinita' ni Simon na dun ni pagpandong na manga apostolés sa palad nilan adti manga utaw, nyadawat nilan ya Ispiritu Santo. Yanagaw pig-atagan nan galu na kuwalta ya manga apostolés, **19** aw law nan, “Atagi aku na katulus yeiy pada ya pangkay singalan na pandangan ku na kanak palad makadawat uman sa Ispiritu Santo.” **20** Manang miglong si Pédro kanan, “Maka-eped kanmu ya kuwalta mu masangab adti atulun na dili' pagkapatayan! Asuntu na mig-aneng-aneng kaw na mabatug mu bayadan ya katulus na Ispiritu Santo. **21** Wala' ya labet mu sa imo-unun na pigtaligu na Tyumanem kanami, kay kya-edean nan na kenne' pa na kalatay na anenganeng mu. **22** Yanagaw pagselsel kaw sa malat na pigpalpa mu. Aw panawagtawag kaw adti Tyumanem pagaw kallatan kaw nan aw dili' da kaw pamemel-emelen asuntu sa anenganeng mu na malatay. **23** Kay kyinita' ku na to-o kaw nyinga' kanami aw kyaliputan kaw dun ni imo-unun na malatay.” **24** Aw tyumubag si Simon kanilan, “Panginayu' kamu beg kanake' adti Tyumanem na dili' dumateng adi kanak ya pangkay sambuk na piglong mayu.” **25** Aw migpadeleg si Pédro aw si Juan migpa-edean sa Madyaw na Ubat-ubat kan

Kristu. Pagkatigkas yan, syuminan silan adti Jérusalim. Aw dun ni panaw nilan, nyapit silan adti madég na baranggay aw pigpa-edé' nilan adti manga taga Samariya ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu na lekat adti tingeg na Tyumanem. **26** Manang si Pilipi, pigsugu' sakanan na anghil na Tyumanem na miglong, “Kadtu kaw adti dalan na lekat adti Jérusalim pasinan adti Gasa.” Na, dun ni kaligbinan paka-agi ya dalan yeiy. **27** Yanagaw nyindeg si Pilipi aw nyanaw dun ni dalan yan, aw kyinita' nan adti mawatawat ya sambuk na eseg na taga Étiyopya. Na, ya utaw yeiy, pigsaligan ni Candasi na rayna sa nasud na Étiyopya, aw pigtaliguwan sakanan sa kadakula' na ka-unan aw kuwalta na rayna. Lyumekat sakanan adti Jérusalim kay migsimba sa Tyumanem **28** aw nyuli' da. Nyingkud dun ni kalisa nan aw migbasa sa libru na pigsulat na propita na si Isayas. **29** Aw miglong ya Ispiritu Santo adti kan Pilipi, “Daluga aw dengan kaw sa kalisa nan!” **30** Yanagaw dyumalagan si Pilipi pasinan adti kalisa, aw dyengeg nan ya pagbasa na utaw yan na lekat adti pigsulat ni Isayas. Aw nyusip si Pilipi kanan, “Unu, kay Lew, kyalabetan mu ya kakawasan na pigbasa mu?” **31** Aw tyumubag sakanan, “Wala' ku kalabeti. Unun ku ya pagpakalabet kun wala' ya utaw na magpalabet kanak?” Aw piglongan nan si Pilipi na tumangkil kanan sumakay adti kalisa. **32** Na, ini ya pigbasa nan: “Kasiling sakanan na karniro na pigdala adti iyawanan, aw kasiling uman na ise' na karniro na un da gupitan, wala' ya tingeg na piglong nan. **33** Pigmulamula sakanan na manga utaw, aw dili' matinaw ya pag-ukum nilan kanan. Singalan

ka' ya un magtultul sa manga buwadbuwad nan adti moli na allaw? Kay ya ginawa nan pigkamang da asini tas na lupa'." 34 Aw miglong ya pigsaligan kan Pilipi, "Ubatan kanak. Singalan utawa ya pigsulat na propita na si Isayas? Ya kanan pagka-utawun aw kun eped na utaw?" 35 Aw pigpalekat ni Pilipi ya pag-ubat-ubat kanan, lekat adti pigsulat ni Isayas menda' adti Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus. 36 Aw sa talana silan syumakay adti kalisa, dyumateng silan adti tubig, aw miglong ya pigsaligan, "Tengtengi! Awun tubig iyan! Ananga' dili' aku mu bautismuwan adun?" 37 [Aw tyumubag si Pilipi kanan, "E-e. Mabatug kaw saba bautismuwan kun mangintu-u kaw kan Jisus sa kadakula' na ginawa mu." Aw law na pigsaligan, "Nyangintu-u la aku na si Jisu-Kristu, yan ya Ise' na Tyumanem."] 38 Aw pigsugu' nan ya dyumala sa kalisa na tumeneng. Aw nyanog silan adti kalisa aw tyumala' sa tubig. Aw dun da ni Pilipi bautismuwi ya pigsaligan na taga Étiyopiya. 39 Pagtaklang nilan lekat adti tubig, bigla' pigkamang na Ispiritu Santo si Pilipi aw dyala nan adti eped na banwa, aw wala' da na pigsaligan kita-a. Aw migpadeleg ya pigsaligan adti panaw nan na to-o mogleya. 40 Aw si Pilipi dun da pakabetang adti lunsud na Asoto. Aw pigpa-edel' nan ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus adti manga utaw na nyeya' adti kadég na manga lunsud na pig-agiyen nan pasinan adti syudad na Césariya.

9 Manang dun ni manga allaw yan, kenne' pa ni Saulo pigpamulayaman ya manga mangintu-uway kan Jisus aw gayed nan silan byantakan na apnasen. Yanagaw

nyadtu sakanan adti pangulu na manga magdadugsu-ay dun ni Témplo na awun ni Jérusalim **2** aw migsekat sa manga sulat na un pakita' adti magdadumalaáy sa manga sinagoga na manga Judiyyu adti syudad na Damasko. Ya manga sulat yan, palangad katundanan nan magdakep sa manga utaw na nyangintu-u kan Jisus. Kadég na kita-en nan na dun na nyangintu-u la, pangkay eseg aw kaubayan, alag nan dakepen aw pa-agad adti Jérusalim.

3 Na, sa malapit da si Saulo adti Damasko, bigla' awun kalalamdag na to-o masilang na lekat adti tas na langit na nyakapalibed kanan, **4** aw dayaw sakanan nyatuwad dun ni lupa', aw awun tingeg na dyengeg nan, “We Saulo! We Saulo! Ananga' aku mu gayed pamulayaman?”

5 Aw tyumubag si Saulo, “Singalan kaw kay Sir?” Aw tyumubag ya tingeg, “Aku saba si Jisus na gayed mu pigpamulayaman. **6** Manang pagbangun kaw aw kadtuwí ya syudad. Pagdateng da mu dun, awun maglong kanmu sa unu ya un mu imo-un.” **7** Na, ya manga eped ni Saulo, wala' silan pakapaglong kay to-o silan kyabigla-an. Kay dyengeg nilan ya tingeg manang wala' ya kyinita' nilan na miglong. **8** Yanagaw migbangun si Saulo lekat adti lupa', manang pagbeka' nan sa kanan manga mata, dili' da sakanan magkita'. Yanagaw pig-agak sakanan na manga eped nan aw pig-ated nilan adti Damasko. **9** Aw seled na tulungallaw wala' sakanan kita', aw wala' uman sakanan kan aw wala' inem. **10** Na, dun ni syudad na Damasko pag-eya' ya sambuk na mangintu-uway kan Jisus na pigngalanan na Ananiyas. Aw migpakita' si Jisus kanan kasiling na migtagaynep, aw piglongan

nan, “We Ananiyas.” Aw miglong si Ananiyas, “Ini aku, kay Pangulu.” **11** Aw miglong si Jisus kanan, “Kadtu kaw ni dalan na pigngalanan na ‘Matulid,’ aw paninawa adti balay ni Judas ya sambuk na eseg na pigngalanan na si Saulo na taga syudad na Tarso. Kay tolobo sakanan nyanawagtawag adti Tyumanem **12** aw pigpakita' da ta kaw kanan magi sa tagaynep na nyadtu kaw kunu adti pig-eya-an nan aw pigpandangan mu sakanan na kanmu palad pada kumita' sakanan salut.” **13** Manang tyumubag si Ananiyas, “Kay Pangulu, pigdengeg ku adti madég na manga utaw na malatay ya bet na utaw yeiy. To-o nan pigpamulayaman ya madég na mangintu-uway kanmu dun ni Jérusalim, **14** aw adun, awun da katundanan nan lekat adti mangkatas na manga magdadugsu-ay dun ni Jérusalim na magdakep sa kadég na nyangintu-u kanmu.” **15** Manang miglong si Jisus kanan, “Kadtu kaw ni sayid nan, kay pigpamalli' ku dadan si Saulo na un aku nan pa-edé' adti manga utaw na Héntil, aw adti asdangan na manga hari', aw adti manga utaw na buwadbuwad ni Isra-él. **16** Aw pa-edé' ku kanan ya kadég na ka-ilangan nan ti-isang asuntu sa pagpangintu-u nan kanak.” **17** Yanagaw nyadtu si Ananiyas aw syumeled adti balay ni Judas. Aw pigpandangan nan na kanan palad si Saulo, aw law nan, “Kay inulug Saulo, pigsugu' aku ni Jisus na kanaten Pangulu, yan saba ya migpakita' kanmu dun ni dalan talana mu migpasinan adi. Aw pigpakadi aku nan pada salut kaw kumita' aw matmu' na Ispiritu Santo.” **18** Aw tigkan awun nyangkataktak lekat adti mata ni Saulo na kasiling na manga imbis na isda', aw dayaw sakanan

kyumita' salut. Pagkatigkas yan, nyindeg sakanan aw migpabautismu la. **19** Kyuman sakanan aw lyumiku' ya kabagseg na lawas nan. Na, seled na pilangallaw nyeya' si Saulo adti sayid na manga mangintu-uway dun ni Damasko. **20** Aw nyadtu sakanan ni manga sinagoga aw pig-ubat-ubatan nan ya manga Judiyyu, law nan, “Si Jisus, yan saba ya Ise' na Tyumanem.” **21** Aw ya kadég na utaw na dyumengeg kanan, to-o silan nyabelengbeleng. Aw mig-usip-usipay silan, “Ananga' ya utaw iyan? Idtu muna, pigpamulayaman nan ya manga mangintu-uway kan Jisus adti Jérusalim. Aw ya tud na pagkadi nan asini banwa yeiy, yan ya pagdakep sa manga mangintu-uway pada pa-agad adti asdangan na mangkatas na manga magdadugsu-ay dun ni Jérusalim.” **22** Manang dun ni manga allaw yan, si Saulo to-o pa kyadugangan ya katulus na pagpalna-u nan, aw dun ni palna-u nan pigmatinaw nan na si Jisus, yan ya Kristu. Aw ya manga utaw na Judiyyu dun ni Damasko, dili' nilan mabatug tubagen ya pagmatinaw nan. **23** Paglabay da na madég na allaw, awun eped na manga Judiyyu dun ni Damasko na migkasambuk migpalpa na patayen si Saulo. **24** Kada allaw aw gabi, pigbanganan nilan si Saulo dun ni manga suwangan na inalad na syudad. Manang awun migpa-edé' kanan sa pigpalpa nilan. **25** Aw pigtamengan sakanan na manga utaw na dyumalug sa palna-u nan. Pigpa-ingkud nilan si Saulo adti seled na dakula' to-o na be-en aw yan na gabi pigtonton nilan adti luwa' na inalad na syudad. **26** Aw lyumiku' si Saulo adti Jérusalim aw kaliman nan galu sumambuk adti manga mangintu-uway kan Jisus, manang nyallek silan kanan kay iman nilan

aw wala' pa sakanan pangintu-u kan Jisus. **27** Manang pig-alladan sakanan ni Bérnabi adti asdangan na manga apostolés. Aw pig-ubat ni Bérnabi kanilan ya pagpakita' ni Jisus kan Saulo adti dalan pasinan dun ni Damasko aw ya piglong ni Jisus kanan, aw ya pag-ubat-ubat ni Saulo dun ni ngalan ni Jisus adti manga utaw na awun ni Damasko na wala' ya kakallekan. **28** Yanagaw migkaiyeped da si Saulo aw ya manga mangintu-uway dun. Aw pangkay ayin silan kadtú dun ni Jérusalim, wala' si Saulo kallek mag-ubat-ubat dun ni ngalan ni Jisus. **29** Na, awun manga Judiya na yan ya kanilan tingeg ya Grigo. Aw ya palna-u nilan gayed pigbilingbiling ni Saulo. Yanagaw byantakan nilan na patayen sakanan. **30** Aw sa pagka-ede' na manga mangintu-uway na byantakan si Saulo, pig-ated nilan sakanan adti syudad na Césariya aw pigpasakay nilan pasinan adti banwa nan na Tarso. **31** Aw dun ni manga allaw yan, tyumeneng da ya pagpamulayam sa manga mangintu-uway dun ni manga banwa na Judiya aw Galiliya aw Samariya. Magi sa tabang na Ispiritu Santo, migkadég silan aw gayed uman migkasalig ya kanilan pagpangintu-u aw gayed silan nyallek sa Tyumanem. **32** Na, si Pédro gayed nan pigkadtuan ya manga banwa na pig-eya-an na manga mangintu-uway. Sambuk na allaw nyadtu sakanan ni manga mangintu-uway na awun ni lunsud na Lida. **33** Dun ni lunsud yan, kyinita' nan ya sambuk na eseg na pigngalanan na si Éniyas. Seled na walungkaūmay, dili' sakanan magpakabangun kay pulid sakanan. **34** Aw miglong si Pédro kanan, “Kay Éniyas, pagbangun kaw aw luluna ya kamen mu, kay pigguli'

da ni Jisu-Kristu ya kanmu magkedel.” Aw nyaksay si Éniyas migbangun. **35** Pagkita' na kadég na utaw dun ni Lida aw adti kalatagan na Syaron na kyaguli-an da si Éniyas, nyangintu-u silan uman kan Jisus. **36** Na, adti lunsud na Jopa awun sambuk na kaubayan na nyangintu-u na pigngalanan na Tabita. Ya ngalan nan adti tingeg na Grigo, Dorkas. Madég ya pigpan-imo' nan na madyaw aw gayed sakanan tyumabang sa manga utaw na wala' ya pagkamangan. **37** Sa kenne' pa ni Pédro adti Lida, kyedelan si Tabita aw to-o kyatigda-an, aw nyatay sakanan. Pig-ugasan na manga ubaybay nan ya kanan lawas aw pigpakulang nilan dun ni tambi' adti kadwa na kansad na balay nan. **38** Na, mig-ilapit ya lunsud na Jopa aw ya lunsud na Lida. Aw sa pagdengeg na manga mangintu-uway dun ni Jopa na adtu pa si Pédro ni Lida, pigsugu' nilan ya duwa ya eseg pada angayen sakanan. Aw nyanginayu' silan kanan, law nilan, “Kaksay kaw beg agad kanami!” **39** Aw nyaksay si Pédro nyindeg aw nyagad kanilan. Pagdateng nilan dun ni balay, pig-alladan nilan si Pédro adti tambi' na kyakulangan na lawas ni Tabita. Pagseled nan adti tambi', piglibedan sakanan na manga balu na alag migsugaw, aw pigpakita' nilan kanan ya manga kadéγκadég na pigté' ni Dorkas sa utaw pa sakanan. **40** Aw pigpaluwa' ni Pédro ya kadég nilan adti tambi'. Aw lyumuhud sakanan aw nyanawagtawag adti Tyumanem. Aw tigkas yan, pig-asdangan nan ya lawas ni Tabita aw law nan, “Kay Tabita, pagbangun kaw!” Aw pigbeka' nan ya kanan manga mata. Pagkita' nan kan Pédro, dayaw sakanan nyingkud. **41** Pig-awidan ni

Pédro ya taklayan nan aw pigpa-indeg nan. Tigkas yan, pigpaseled ni Pédro ya manga balu aw eped na mangintu-uway, aw pigpakita' nan kanilan na nyataw da si Tabita. **42** Aw nyabekkal ya ubat-ubat kan Tabita adti kadakula' na lunsud na Jopa, aw ya syampetan yan madég ya utaw na nyangintu-u kan Jisus. **43** Aw si Pédro, nyeya' pa dun ni Jopa seled na madég na allaw, adti balay na sambuk na eseg na mag-imo-ay sa pametang lekat adti kindal na ayep. Aw ya utaw yan pigngalanan uman na si Simon.

10 Na, adti syudad na Césariya dun ni probinsya na Judiya, awun utaw dun na pigngalanan na Cornélyo. Sambuk sakanan na kapitan na migdumala sa sangka batalyun ya sundalu na taga Italiya. **2** Aw pangkay Héntil sakanan, manang nyatibulluk ya ginawa nan dyumalug sa Tyumanem aw awun pagkallek nan kanan, dala uman ya manga ka-epedanan nan dun ni balay. Aw dakula' to-o ya tabang nan adti manga Judiyu na wala' ya pagkamangan. Aw malikit sakanan magpanawagtawag adti Tyumanem. **3** Sambuk na allaw, manga alas trés na ambung, awun anghil na Tyumanem na migpakita' kan Cornélyo kasiling na tagaynep. Syumeled ya anghil adti balay nan aw miglong, “We Cornélyo!” **4** Aw to-o si Cornélyo migteneb aw nyakatengteng sa anghil. Aw law nan, “Unu yan, kay Sir?” Aw tyumubag ya anghil, “Dyengeg da na Tyumanem ya kanmu pagpanawagtawag aw wala' nan kalingawi ya pagtabang mu sa manga utaw na makalalat. **5** Na, pagsugu' kaw sa manga eseg adti Jopa aw pa-angayan si Simon na pigngalanan uman na Pédro. **6** Nyeya' sakanan dun ni balay na sambuk na

Simon na mag-imo-ay sa manga pametang lekat adti kindal na ayep. Apit adti ligad na dagat ya balay nan.”

7 Sa wala' da dun ya anghil, migtawag si Cornélyo sa duwa ya sugu-anen nan aw sambuk uman na sundalu na kanan pagsaligan na nyatibulluk uman ya ginawa nan dyumalug sa Tyumanem. 8 Aw pig-ubat nan kanilan ya kadég na nya-imo'. Aw tigkas yan, pigsugu' nan silan na madtu ni Jopa. 9 Pagkasalut na allaw na manga alas dosi la, migkalapit da adti Jopa ya manga pigsugu' ni Cornélyo. Aw yan uman na udas, nyanik si Pédro adti atep na balay na un manawagtawag adti Tyumanem. 10 Aw wala' kadugay nyagetem si Pédro aw kaliman da nan kuman, manang talana nan tyumagad sa mag-imo-ay sa kakan, awun pigpakita' kanan na Tyumanem. 11 Nyabeka' ya langit aw awun kyinita' nan na nyatonton dun ni asdangan nan na iman mu aw dakula' na abul na nya-ulad na pig-eketan ya upat ya tuktuk. 12 Adti seled na abul yan, awun madég na punganan na mannanap aw ayep, dala ya manga magpanaw aw ya manga magpananap aw ya manga langgam. 13 Aw awun tingeg na dyengeg nan na miglong, “Kay Pédro, indeg kaw aw pag-iyaw kaw, aw kana!” 14 Manang tyumubag si Pédro, “Dili' aku san magkan kay Pangulu! Taman adun wala' pa ya pigkan ku na malipa' na pigpigil adti Uldin na manga Judiyu.” 15 Pagkatigkas yan, pigdengeg da nan uman ya tingeg na miglong, “Kun unu ya piglong na Tyumanem na malinis da, ka-ilangan na dili' da mu pagngalanan na malipa'.” 16 Makatlu yeiy ka-imo', aw tigkas yan, nya-engat ya dakula' na abul adti langit. 17 Talana nyabelengbeleng pa

si Pédro kun unu ya kakawasan na kyinita' nan, nyaka-
 ibwang adti suwangan na inalad na balay ya manga eseg
 na pigsugu' ni Cornélyo kay nyangusip silan kun ayin ya
 balay ni Simon. **18** Aw migtawag silan aw nyusip, “Ayin
 asini bantuk si Simon na pigngalanan na Pédro?” **19**
 Aw sa kenne' pa ni Pédro mig-anenganeng sa kyinita'
 nan, piglongan sakanan na Ispiritu Santo, “Inunuwa!
 Awun tulu ya eseg na nyaninaw kanmu awun ni luwa'.
20 Indeg kaw aw panog kaw adti dalem. Aw dili' kaw
 magduwaduwa mag-agad kanilan kay aku ya migsugu'
 kanilan.” **21** Aw nyanog si Pédro adti dalem aw piglagbet
 nan silan, aw piglongan nan silan, “Aku saba ya pyaninaw
 mayu. Na, unu ya tud mayu kanak?” **22** Aw miglong silan
 kan Pédro, “Pigpakadi kami na kapitan na si Cornélyo.
 Nyatibulluk ya ginawa nan dyumalug sa Tyumanem,
 aw pigsaya' sakanan na kadég na manga Judiyu asuntu
 sa kadyaw na bet nan. Aw yan ya migsugu' kanami adi
 tampid mu, kay ya sambuk na anghil na Tyumanem
 miglong kanan na angayen kaw nami pada magpakanyeg
 sakanan sa un mu paglongun.” **23** Yanagaw pigpaseled
 silan ni Pédro aw pigpakulang pa nan silan na gabi
 yan. Pagkamaselem da, migbangun si Pédro aw nyagad
 kanilan, aw awun uman nyagad kanan na manga inulug
 na nyangintu-u na taga Jopa. **24** Dyumateng silan adti
 Césariya salut da na allaw. Tyumagad kanilan si Cornélyo
 dala ya manga ka-epedanan nan aw ya kanan manga
 ubaybay na dadan da nan pigtipun dun ni kanan balay.
25 Pagseled da ni Pédro adti balay, pigsungun sakanan ni
 Cornélyo aw lyumuhud adti asdangan nan. **26** Manang

miglong si Pédro, “Indeg kaw! Utaw aku saba olo' kasiling mu.” Aw pigpa-indeg nan si Cornélyo. **27** Aw migpadeleg ya pagbalawbalaw nilan talana nilan migpasinan adti katipunanan dun ni balay, aw dun da ni Pédro kita-a ya madég na utaw na migkatipun. **28** Aw miglong si Pédro kanilan, “Kya-edean da mayu ya Uldin nami na manga Judiyo, na pigpigil kanami ya sumambuk sa manga utaw na Héntil aw dili' kami uman makalaba' adti sayid nilan. Manang pigpa-edean da kanak na Tyumanem na dili' da ku panggalanan na malipa' ya pangkay singalan utawa. **29** Yanagaw sa pagpa-angay mayu kanak, wala' aku pagduwaduwa na madi. Aw usipen ta kamu: Unu ya tud mayu kanak?” **30** Aw tyumubag si Cornélyo kanan, “Idtu na upatengallaw pa ya lyumabay na minangadi na udas, manga alas trés na ambung, nyanawagtawag aku adti Tyumanem asini balay ku. Aw tigkan awun dyumateng adti asdangan ku na sambuk na eseg na masilang ya kadékkadég nan, **31** aw piglongan aku nan, ‘Kay Cornélyo, dyengeg na Tyumanem ya pagpanawagtawag mu, aw wala' nan kalingawi ya pagtabang mu sa manga utaw na makalalat. **32** Yanagaw pagsugu' kaw sa manga eseg adti Jopa, aw pa-angayan si Simon na pigngalanan uman na Pédro. Nyeya' sakanan dun ni balay na sambuk na Simon na mag-imo-ay sa manga pametang lekat adti kindal na ayep. Apit adti dulug na dagat ya balay nan.’ **33** Yan ya piglong nan kanak. Aw yanagaw maksay ta kaw pigpa-angay. Aw madyaw kay nyadi kaw. Migkatipun da kami ini aw nya-edean kami na asini sayid tadun ya Tyumanem, aw un nami pakanyegan ya kadég na pigpamene' nan

kanmu.” **34** Pagkatigkas ni Cornélyo maglong, tyumubag si Pédro, “Tengteng da ku adun nyabangal na wala' kadi' ya utaw na pigkibang na Tyumanem, **35** manang dawaten nan ya pangkay singalan utawa na mallek sa Tyumanem aw mag-imo' sa pagkaliman nan. **36** Dyengeg da mayu ya Madyaw na Ubat-ubat na pigpa-edē' na Tyumanem adti kanami na buwadbuwad ni Isra-él, na mabatug da na manga utaw ya pag-iyuli' adti Tyumanem magi sa pig-imo' ni Jisu-Kristu na yan ya Pangulu na kadég na utaw. **37** Aw kya-edē-an da mayu ya manga nya-imo' dun ni kadakula' na Judiya. Migpalekat yeiy adti probinsya na Galilya pagkatigkas na pagpalna-u ni Juan aw pagbāutismu nan sa manga utaw na migselsel sa kanilan manga sala'. **38** Aw kya-edē-an da mayu uman na si Jisus na taga Nasarit pig-atagan na Tyumanem na katulus aw Ispiritu nan, aw pangkay ayin sakanan panaw, pigpan-imo' nan ya madég na madyaw na imo-unun aw pigpangguli' nan ya manga utaw na syeledan na busaw, kay awun ni kanan ya Tyumanem. **39** Pigmatinaw nami ya kadég na pigpan-imo' nan asini banwa na manga Judiyu aw adti Jérusalim. Manang baling nilan pigpatay magi sa pagkalabu nilan adti krus. **40** Manang pigmataw na Tyumanem dun ni katlu na allaw aw pigtumbay sakanan na magpakita' kanami. **41** Wala' sakanan pakita-an adti kadég na utaw, manang kami olo' ya pigpakita-an nan, kay dadan kami nan saba pigpamalli' na un magmatinaw sa kadég na kyinita' nami kanan. Kay kyuman kami eped nan pagkatigkas na pagkataw nan lekat adti pagkamatay. **42** Aw pigsugu' kami nan na magpa-edē' sa Madyaw na

Ubat-ubat adti manga utaw aw magmatinaw uman na si Jisus ya pig-atagan na Tyumanem na katundanan na un mag-ukum sa kadég na utaw, pangkay utaw pa silan aw pangkay nyatay da. **43** Aw si Jisus saba ya pigpa-ede' na kadég na manga propita asini muna. Miglong silan na ya kadég na utaw na mangintu-u kanan, magi sa ngalan ni Jisus lanasen ya manga sala' nilan.” **44** Sa kenne' pa ni Pédro miglong seiy, dyumateng ya Ispiritu Santo adti kadég na utaw na migpakanyeg kanan. **45** Aw ya manga Judiya na mangintu-uway na nyagad kan Pédro lekat adti Jopa, nya-enneng-enneng to-o silan kay pangkay Héntil ya manga utaw dun ni balay ni Cornélyo, nyadawat nilan ya Ispiritu Santo, **46** aw dyengeg nilan si Cornélyo aw manga ka-epedanan nan na miglong sa madég na punganan na tingeg na wala' pa nilan lemena paglongan, aw alag silan migsideyen sa Tyumanem. Tigkas yan, miglong si Pédro adti manga eped nan, **47** “Ya manga utaw ini, nyadawat da nilan ya Ispiritu Santo kasiling naten. Yanagaw singalan ka' ya makapigil kanilan kun kaliman nilan magpabautismu?” **48** Aw piglongan ni Pédro si Cornélyo aw ka-epedanan nan na magpabautismu silan dun ni ngalan ni Jisu-Kristu. Pagkatigkas da nilan bautismuwan, nyanginayu' silan kan Pédro na meya' pa adti sayid nilan seled na pilangallaw.

11 Na, ya manga apostolés aw manga mangintu-uway adti probinsya na Judiya, dyengeg nilan na awun uman manga Héntil na nyangintu-u la sa tingeg na Tyumanem. **2** Yanagaw pagliku' ni Pédro adti Jérusalim, pigsala' sakanan na manga Judiya na nyangintu-u kan Jisus, **3** law

nilan, “Ananga' kaw madtu ni manga utaw na Héntil?
 Aw ananga' kaw sumambuk kanilan kuman?” **4** Manang
 pigpalekat ni Pédro ya pagdandan adti kanilan sa kadég
 na nya-imo', law nan, **5** “Sa dun pa aku ni syudad na
 Jopa, talana ku nyanawagtawag adti Tyumanem, awun
 pigpakita' kanak na liwan na dakula' na abul na nya-ulad
 na pig-eketan ya upat ya tuktuk nan aw nyatonton lekat
 adti langit taman adti asdangan ku. **6** Pag-inunu ku sa
 awun ni seled na abul, kyinita' ku ya madég na punganan
 na mannanap aw ayep, dala ya manga magpanaw aw ya
 manga magpananap aw ya manga langgam. **7** Aw awun
 tingeg na dyengeg ku na miglong, ‘Kay Pédro, indeg kaw
 aw pag-iyaw kaw aw kana!’ **8** Aw tyumubag aku, ‘Dili'
 aku san magkan kay Pangulu! Taman adun wala' pa ya
 syumeled adti baka' ku na malipa' na pigpigil adti Uldin
 nami na manga Judiyu.’ **9** Manang uman da tyumubag ya
 tingeg na lekat adti tas na langit, ‘Kun unu ya piglong
 da na Tyumanem na malinis, ka-ilangan na dili' da mu
 pagngalanan na malipa’.’ **10** Aw makatlu yeiy ka-imo',
 aw tigkas yan, nya-engat ya dakula' na abul adti langit.
11 Aw dun ni udas yan, awun nyaka-ibwang na tulu ya
 eseg na lekat adti Césariya adti balay na pigbantukan
 ku. Pigsugu' silan na un mangay kanak. **12** Aw miglong
 kanak ya Ispiritu Santo, ‘Dili' kaw magduwaduwa mag-
 agad kanilan aw dili' mu silan pagkeléan asuntu na
 utaw silan na Héntil.’ Yanagaw nyagad aku kanilan, aw
 nyagad uman kanak ya enem ya eseg yeiy na inulug
 tadun na mangintu-uway na taga Jopa. Aw nyadtu kami
 adti balay ni Cornélyo na yan ya migsugu' kanilan. Aw

pigpaseled nan kami, **13** aw pigdandan nan ya kadég na nya-imo' kanan, na awun kyinita' nan na anghil adti seled na balay nan, aw law na anghil kanan, 'Pa-angayan ya sambuk na utaw na adti Jopa na si Simon na pigngalanan uman na Pédro. **14** Kay un nan ubat kanmu kun unun na Tyumanem ya pagpaluwa' kamayu, dala ya ka-epedanan mu.' Yan ya piglong na anghil kan Cornélyo. **15** Yanagaw, pigpalekat ku ya pag-ubat-ubat kanilan. Aw talana ku mig-ubat-ubat, dyumateng ya Ispiritu Santo adti kanilan, kasiling na kanaten idtu muna. **16** Aw dun da ku ka-anenganengi ya piglong ni Jisus idtu muna, law nan, 'Si Juan migbāutismu kamayu magi sa tubig, manang dili' madugay bāutismuwan kamu sa Ispiritu Santo.' **17** Yanagaw, ya manga utaw na Héntil, kasiling da silan kanaten, kay dun ni pagpangintu-u nilan kan Jisu-Kristu na Pangulu tadun, pig-atag uman na Tyumanem kanilan ya Ispiritu nan. Aw kun maynan ya pig-imo' na Tyumanem, singalan aku na makatagen sa palpa nan?" **18** Pagdenggeg da na manga mangintu-uway dun ni Jérusalim sa pigdandan ni Pédro, wala' da silan pagdiklamu kanan. To-o nilan baling pigdeyen ya Tyumanem, aw law nilan, "Yan kadi! Pangkay ya manga utaw na Héntil, pig-atagan uman na Tyumanem na selat na magselsel pada matagtun nilan ya ginawa na wala' ya katigkasan." **19** Na, lekat adti allaw na pagpatay kan Éstéban, migbeklag nyamalaguy ya manga mangintu-uway lekat adti Judiya asuntu sa pagpamulayam kanilan, aw awun eped kanilan na dyumateng adti banwa na Ponisya, aw ya eped adti pulu' na Cipré, aw ya eped adti syudad na Antiyokya

sakup na Syria. Aw olo' manga utaw na Judiyo ya pigpa-ede' nilan sa Madyaw na Ubat-ubat. **20** Manang awun manga mangintu-uway na lekat adti Cipré aw Ciriné na dyumateng dun ni Antiyokya, aw pigpa-ede' nilan uman adti manga Héntil ya Madyaw na Ubat-ubat sa Pangulu tadun na si Jisus. **21** Aw awun ni kanilan ya katulus na Tyumanem, yanagaw madég to-o ya manga Héntil na nyagagad adti pagpangintu-u kan Jisus. **22** Na, ya manga mangintu-uway adti Jérusalim, pagdengeg nilan sa manga Héntil na bagu nyangintu-u adti Antiyokya, pigpakadtu nilan si Bérnabi adti kanilan. **23** Pagdateng nan dun ni sayid nilan, kyinita' nan na pigkallatan na Tyumanem ya manga Héntil aw to-o sakanan migleya. Aw pigpakabagseg nan ya ginawa na kadég nilan na magpadeleg aw matibulluk adti pagpangintu-u kan Jisus pangkay unu pa ya dumateng kanilan. **24** Kay madyaw ya bet ni Bérnabi aw nyatmu' sakanan na Ispiritu Santo aw masalig ya kanan pagpangintu-u kan Jisus. Aw asuntu sa pagpalna-u nan, to-o pa kyadugangan ya kadég na manga utaw na nyangintu-u kan Jisus. **25** Yanagaw nyadtu si Bérnabi ni syudad na Tarso aw pyaninaw nan si Saulo. **26** Pagkita' da nan kan Saulo, pigpa-agad nan adti Antiyokya. Aw seled na sangkaūmay migsambuk silan sa manga mangintu-uway dun, aw pigpalna-uwang nilan ya to-o madég na utaw na bagu nyangintu-u kan Jisus. Aw ya manga utaw na nyangintu-u kan Kristu dun ni Antiyokya, silan ya tagna' na pigngalanan na Kristuwanen. **27** Na, dun ni manga allaw yan, awun manga propita na lekat adti Jérusalim na nyadtu ni Antiyokya. **28** Ya sambuk

kanilan pigngalanan na Agabo. Aw sa pagkatipun da na manga mangintu-uway, nyindeg si Agabo adti asdangan nilan aw migpa-ede' kanilan magi sa katulus na Ispiritu Santo na un dumateng ya dakula' na getem adti kadakula' na banwa. Na, nyatuman ya piglong nan adti manga umay na migdumala si Claudiyo na inspirador sa kasakupan na Roma. **29** Yanagaw, ya manga mangintu-uway adti Antiyokya, migkasambuk ya ginawa nilan tumabang sa manga mangintu-uway na nyeya' adti Judiya, taman na mabatug na tagsambuksambuk kanilan. **30** Aw pigpadala nilan si Bérnabi aw si Saulo adti Jérusalim na un mag-ated sa tabang adti manga migdumala sa manga mangintu-uway.

12 Na, dun ni manga allaw yan, ya hari' na si Hérodes Agripa migpalekat nyamulayam sa manga mangintu-uway kan Jisus. **2** Aw pigpa-utud nan ya ulu ni Santiago na inulug ni Juan. **3** Aw pagka-ede' da ni Hérodes na kyatutukan ya manga Judiya asuntu sa pagpapatay nan kan Santiago, pigpadakep nan uman si Pédro dengan na Pista na Pan na Wala' Patulina. **4** Aw sa pagpadakep da nan kan Pédro, pigpakalabusu nan aw pigpasayusayu nan pigpatunggu-an sa sampulu' tag enem ya sundalu na tag upat-upat. Kay yan ya palpa ni Hérodes na pagkatigkas da na pista, pa-atubang nan si Pédro adti asdangan na madég na manga Judiya pada usayan aw ukuman. **5** Manang talana ni Pédro adti seled na kalabusuwanan, madég ya manga mangintu-uway na nyatibulluk nyanawagtawag adti Tyumanem pada kanan. **6** Dun ni gabi yan na tyumagad silan sa allaw na pag-

ukum kan Pédro, nyakatulug sakanan dun ni elet na
 duwa ya sundalu, aw dayaw sakanan pigsangkali-an
 na duwa ya sangkali'. Aw gayed uman pigtunggu-an
 na manga sundalu ya tatakep na kalabusuwanan. **7**
 Aw wala' imanmana awun migpakita' kan Pédro na
 anghil na Tyumanem aw migkalalamdag to-o ya seled
 na tamba' na kalabusuwanan. Aw pigkablita na anghil
 ya kilid ni Pédro aw pukawa nan, aw piglongan nan,
 “Na! Pagbangun da kaw!” Aw nyangkataktak ya manga
 sangkali' adti manga bekten nan. **8** Aw miglong ya
 anghil kanan, “Pangelen kaw aw dayaw pagsandal.” Aw
 dyalug ni Pédro ya piglong kanan. Aw miglong pa uman
 ya anghil, “Pagkulimutan ya kayab mu aw dalug kaw
 kanak!” **9** Aw dyumalug si Pédro sa anghil pasinan adti
 luwa' na kalabusuwanan, manang wala' nan ka-edei na
 matinaw ya nya-imo' kanan. Iman nan aw olo' tagaynep.
10 Lyabayan nilan ya tagna' na sundalu na migtunggu'
 adti tatakep na kalabusuwanan aw tigkas yan uman nilan
 lyabayan ya kadwa, aw dyumateng silan adti dakula'
 na tatakep na alag putaw. Aw dayaw kya-uangan ya
 tatakep na wala' ya mig-uwang, aw nyakaluwa' silan
 na migpasinan adti syudad. Pagpakalabay da nilan sa
 kadwa na suwayan na dalan, bigla' nyalanas ya anghil.
11 Pagkalanas da na anghil, dun da ni Pédro ka-edei
 na beke' na tagaynep ya nya-imo' kanan. Miglong adti
 anenganeng nan, “Matinaw kadi' ya nya-imo' kanak.
 Pigsugu' na Tyumanem ya kanan anghil pada paluwa-en
 aku lekat adti pagamak ni Hérodés aw manga utaw na
 Judiye.” **12** Pagka-edei nan seiy, syuminan sakanan adti

balay ni Maria na ina ni Juan Markos. Madég ya manga mangintu-uwag na migkatipun dun pada manawagtawag adti Tyumanem. **13** Pigtuktuk ni Pédro ya tatakep aw migtatawag sakanan lekat adti luwa' na inalad na balay. Aw nyadtu ya sambuk na sugu-anen na pigngalanan na Roda, kay un nan galu uwangan. **14** Pagdengeg nan sa tingeg ni Pédro, to-o sakanan migleya. Manang wala' da nan baling ka-uwangi kay maksay sakanan lyumiku' adti manga eped nan na un mag-ubat-ubat na awun si Pédro ni luwa'. **15** Piglongan nilan si Roda, “Nyakasuway gya ya madyaw na anenganeng mu, kay Dé'!” Manang gyumelgel sakanan miglong kanilan, “Matinaw ya pig-ubat ku!” Aw tyumubag silan, “Yan gya ya anghil na migtameng kanan.” **16** Manang migpadeleg si Pédro migtuktuk sa tatakep. Yanagaw sa pag-uwang nilan, si Pédro agaw ya awun ni luwa'. Aw to-o silan nya-enneng-enneng. **17** Manang pigpulingenan silan ni Pédro pada matinep silan. Tigkas yan, pigdandan nan kanilan ya pagpaluwa' kanan na Tyumanem lekat adti kalabusuwanan aw law nan kanilan, “Ubatan mayu yeiy adti kan Santiago aw eped na manga inulug tadun.” Pagkatigkas yan, nyindeg si Pédro syuminan adti sambuk na banwa. **18** Pagkamaselem da, ya manga sundalu na migtunggu' adti kalabusuwanan, wala' katingen ya kanilan anenganeng aw to-o silan nyallek kay wala' nilan ka-edei kun ayin da si Pédro pasinan. **19** Aw migsugu' si Hérodés na paninawun si Pédro, manang wala' nilan kita-a. Yanagaw pigsadsadan nan ya manga sundalu na migtunggu', aw migsugu' sakanan na alag silan pamatayen. Pagkatigkas yan, nyindeg si Hérodés adti

Judiya, aw nyanaw pasinan adti syudad na Césariya aw dun pag-eya'. **20** Na, to-o nyadaman si Hérodes sa manga utaw adti manga lunsud na Tiro aw Sidon. Yanagaw migsambuk ya anenganeng nilan kun unu ya pa-agi na maka-uli' ya ginawa ni Hérodes kanilan. Kay ya banwa na pigtakmagan nan, yan uman ya pagkamangan nilan sa kanilan pagkanen. Yanagaw, nyadtu silan aw pig-ubaybay nilan una si Blasto na yan ya tengteng pagsaligan ni Herodés aw yan ya magpa-edé' kan Hérodes sa tud nilan. **21** Na, pagdateng da na allaw na un magpakita' si Hérodes adti manga utaw, syumut sakanan sa kadégkadég na pagsutun na hari', aw nyingkud adti trunu aw miglong adti kadég na manga utaw na migkatipun dun ni asdangan nan. **22** Aw miglong ya manga utaw sa mabagseg na tingeg, law nilan, “Beke' na utaw ya miglong, manang sambuk saba sakanan na tyumanem!” **23** Aw asuntu na wala' silan ni Hérodes pagsagdaan aw wala' nan padeyenan ya tengteng Tyumanem, bigla' sakanan na anghil na Tyumanem pigpakelegan na magkedel aw pig-ulud ya lawas nan aw wala' kadugay nyatay sakanan. **24** Aw migpadeleg nyabekkal ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus aw migkadég ya manga utaw na nyangintu-u. **25** Na, si Bérnabi aw si Saulo, lyumiku' silan adti Antiyokya kay nyabatug da ya kanilan tud adti Jérusalim. Aw pigpa-agad nilan si Juan na pigngalanan uman na Markos.

13 Na, dun ni Antiyokya awun manga propita na Tyumanem aw manga utaw na matadeng magpalna-u sa tingeg nan. Silan si Bérnabi, aw si Simyon na pagsagnayen na Négro, aw si Lucio na taga Ciréné, aw si

Mana-in, aw si Saulo. Si Mana-in, migpan-itulin silan si Hérodés Antipas. **2** Talana na kadég nilan nyanimba sa Tyumanem aw migpuwasa, piglongan silan na Ispiritu Santo, “Taniya mayu kanak si Bérnabi aw si Saulo kay pigtawag da ku silan aw awun imo-unun na un ku atag kanilan.” **3** Pagkatigkas nilan magpuwasa aw manawagtawag, pigpandungan nilan na kanilan manga palad si Bérnabi aw si Saulo aw nyanawagtawag silan salut adti Tyumanem na pakadyawun nan ya duwa yeiy. Aw tigkas yan, pigpapanaw da nilan. **4** Na, asuntu na pigsugu' na Ispiritu Santo si Bérnabi aw si Saulo, nyanaw silan pasinan adti pantalan na Séléyuciya. Lekat dun, syumakay silan sa barko pasinan adti pulu' na Cipré. **5** Aw nyagad kanilan si Juan na pigngalanan uman na Markos na un tumabang kanilan. Pagdateng da nilan adti pantalan na Salamina dun ni pulu' na Cipré, nyadtu silan ni manga sinagoga na un pa-edé' adti manga Judiyyu ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus. **6** Pagkatigkas yan, piglegeb nilan ya kadakula' na pulu' aw nyakadateng silan adti lunsud na Papos. Dun ni banwa yan, awun pigkita' nilan na anituwan na sallong kunu propita na pigngalanan na Bar-Jisus. Judiyyu sakanan, **7** aw ubaybay uman na gubirnadador na si Sérgiyo Páulo. Ya gubirnadador yeiy, to-o sakanan matadeng, yanagaw pigpatawag nan si Bérnabi aw si Saulo kay kaliman nan magpakanyeg sa tingeg na Tyumanem. **8** Manang dun uman si Bar-Jisus na pigngalanan adti tingeg na Grigo: Élimas. Aw sa talana ni Bérnabi aw ni Saulo mig-ubat-ubat adti asdangan ni Sérgiyo, gayed ni Élimas pig-ampangan ya palna-u nilan

pada dili' mangintu-u si Sérgiyo. **9** Manang si Saulo na pigngalanan uman na Pablo nyatmu' na katulus na Ispiritu Santo, aw pigtengtengan nan si Élimas, **10** aw law nan, “Ise' kaw na busaw! Po-on kaw na kadég na pagkaliman na Tyumanem! Gayed mu piggawayan ya manga eped mu aw pig-akalan mu silan. Wala' ya katantanan na pag-imo' mu sa malatay kay gayed mu pagsayuan na galu' ya tingeg na Tyumanem! **11** Na! Un da kaw pa-emel-emelen na Tyumanem. Lekat adun, dili' kaw kumita' seled na pilangallaw, aw pangkay kalalamdag na sega dili' mu kita-en.” Aw dun da pagkangitngit ya pag-inunu nan aw wala' da sakanan kita'. Aw nyandamdandam da sakanan aw gayed nyaninaw sa utaw na un mag-agak kanan. **12** Pagkita' na gubirnador sa nya-imo' dun, to-o sakanan nya-enneng-enneng sa katulus na Tyumanem aw nyangintu-u kan Jisus na pigpalna-u nilan. **13** Na, syumakay si Pablo aw ya manga eped nan sa barko lekat adti Papos pasinan adti probinsya na Pampilya. Pagdateng nilan adti syudad na Pérge, pig-ayawan silan ni Juan Markos aw nyuli' sakanan adti Jérusalim. **14** Manang migpadeleg pa si Pablo aw si Bérnabi nyanaw aw dyumateng silan adti lunsud na Antiyokya na awun ni banwa na Pisidya. Pagdateng da na Allaw na Paglagdeng, syumeled silan adti sinagoga aw nyingkud dun ni sayid na manga utaw. **15** Aw pigbasa adti asdangan nilan ya Uldin aw ya pigsulat na manga propita. Tigkas yan, migsugu' ya manga magdadumalaáy sa sinagoga na paglongun si Pablo aw si Bernabi, law nilan, “Kay manga inulug, kun awun palna-u mayu na magpakabagseg sa ginawa na manga utaw, ubatan da

mayu.” **16** Yanagaw nyindeg si Pablo dun ni asdangan nilan aw pigpulingenan nan silan pada matinep ya manga utaw. Aw migpalekat mig-ubat-ubat kanilan, law nan, “Kamu na manga buwadbuwad ni Isra-él aw kamu uman na manga Héntil na gayed nyanimba sa Tyumanem, pakanyegi mayu ya un ku paglongun: **17** Ya Tyumanem na pigsimba na buwadbuwad ni Isra-él, dadan da nan pigpamalli' ya manga tyugbulan tadun asini pa muna pada ma-imo' kanan manga utaw. Seled na pag-eya' nilan adti banwa na Ihiptu, migkadég silan aw pigtabangan nan silan. Tigkas yan, pigpakita' nan kanilan ya kanan katulus dun ni pag-allad nan kanilan lekat adti banwa yan. **18** Aw seled na kapatan ya umay talana nilan miglegeblegeb adti kaligbinan, pigtagenan na Tyumanem ya kadaman nan sa manga sala' nilan. **19** Aw pagdateng da nilan adti banwa na Canaan, pigkalat nan ya pitu ya nasud dun ni seled na Canaan dala ya manga utaw na nyan-eya' dun, pada tagtunun na kanan manga utaw ya banwa yan na dadan da nan pigpakang na atag adti manga tyugbulan tadun. **20** Na, lekat adti pagdateng nilan adti Ihiptu taman na nyatagtun nilan ya banwa na Canaan, upatenggatus aw kalimaán ya umay. “Aw pagkatigkas yan, nyamalli' ya Tyumanem sa manga mag-usayay kanilan na gayed migsayusayu migdumala, taman na manga allaw ni Samwél na propita. **21** Pagkatigkas yan, migsekat silan adti Tyumanem na atagan silan na hari'. Yanagaw pig-atag nan kanilan si Sa-ul na ise' ni Kis na lekat adti buwadbuwad ni Bénjamin, aw yan ya migdumala sa manga utaw na Isra-él seled na kapatan ya umay. **22** Aw sa

pagkatigkas da na pag-alilin na Tyumanem kan Sa-ul, yan ya pigsayu nan si Dabid na un magdumala kanilan. Aw pigsaya' sakanan na Tyumanem, law nan, 'Si Dabid na ise' ni Jési na eseg, yan ya utaw na to-o nyakatutuk kanak, aw un nan tumanen ya kadég na pagkaliman ku.' **23** Aw lekat adti kanan buwadbuwad ya Magpaluwa-ay sa manga utaw na Isra-él, kasiling na dadan da nan pigpakang. Si Jisus saba ya Magpaluwa-ay yan. **24** Na, sa wala' pa dateng si Jisus, si Juan ya nyuna mig-ubat-ubat adti kadég na utaw ni Isra-él na ayawan nilan ya kanilan manga sala' aw magselsel aw magpabautismu silan. **25** Aw sa agpet da ni Juan matigkas ya imo-unun nan, miglong sakanan adti madég na utaw, 'Iman mayu aw aku ya magpaluwa-ay na pigpadala na Tyumanem, manang beke' ku saba! Un pa dumateng ya sambuk na matas pa kanak aw dili' aku kanan makatumbuk, pangkay sa pag-ubad sa eket na sandal nan dili' aku umba'.' **26** "Na, kay manga kadégan ku na buwadbuwad ni Abraham aw kamu uman na manga Héntil na nyanimba sa Tyumanem, pigpa-edé' da kanaten na Tyumanem na awun da pa-agi na un kitadun paluwa-en lekat adti pa-emel-emel nan. **27** Manang ya manga Judiyyu na nyeya' adti Jérusalim aw ya manga migdumala kanilan, wala' nilan kilalaa na si Jisus yan ya Pigpadala na Tyumanem. Aw wala' nilan kalabeti na si Jisus ya pigsulat na manga propita, pangkay gayed nilan pigbasa kada simana dun ni Allaw na Paglagdeng. Aw pangkay wala' nilan ka-edé-i manang dun ni kanilan katuman ya pigsulat asini muna, kay ya manga magdadumalaay ya mig-ukum aw migpapatay kan Jisus. **28** Aw pangkay kya-

ede-an nilan na wala' ya sala' na nya-imo' nan na umba' sakanan patayen, manang pigsekat nilan baling adti kan Pilato na patayen sakanan. **29** Aw sa nyatuman da nilan ya kadég na pigsulat dadan na manga propita, awun da uman manga utaw na migkamang sa lawas nan lekat adti krus aw pigbetang nilan adti ilib na lebenganan. **30** Manang pigmataw sakanan na Tyumanem lekat adti pagkamatay, **31** aw seled na madég na allaw, migpakita' sakanan adti manga umagakan na nyagad kanan idtu muna lekat adti Galiliya taman adti Jérusalim. Aw silan da ya migmatinaw adti kanaten na manga utaw na Isra-él sa kadég na nya-imo' idtu muna. **32** Aw yan ya tud nami adun na pa-edé' nami kamayu ya Madyaw na Ubat-ubat sa pakang na Tyumanem adti manga tyugbulan tadun, **33** kay pigtuman da nan kanaten na manga buwadbuwad nilan magi sa pagmataw nan kan Jisus. Aw yanagaw nyatuman uman ya pigsulat dun ni kadwa na Salmo, law na Tyumanem, 'Ikaw ya Ise' ku na eseg. Adun na allaw yeiy un ku pa-edé' na aku ya Ama mu.' **34** "Aw yan uman ya pigpasulat asini muna na Tyumanem, na un nan matawun si Jisus lekat adti pagkamatay aw dili' da salut matay, law nan, 'Un ku atag adti kamayu ya dadan da ku pigpakang kan Dabid.' **35** "Yanagaw si Jisus, yan ya migtuman sa pigpakang na Tyumanem kay awun uman pigsulat ni Dabid dun ni Salmo, law nan, 'Ya Sugu-anen mu na un mu padala, dili' mu tumbay na malandak ya lawas nan adti lebeng.' **36** "Na, si Dabid, pagkatigkas nan imo-un ya pigpa-imo' kanan na Tyumanem, nyatay sakanan aw piglebeng adti tampid na mangkatikadeng nan, aw nyalandak saba ya

lawas nan. **37** Manang si Jisus, wala' kalandak ya kanan lawas, kay pigmataw sakanan na Tyumanem lekat adti pagkamatay. **38** Yanagaw, kay manga kadégan ku, pada ka-ede-an mayu adun na allaw yeiy kun unu ya tengteng matinaw, paglongun ta kamu na magi sa pigpan-imo' ni Jisus mabatug da lanasen ya manga sala' tadun, **39** aw magi kan Jisus, pangkay singalan ya mangintu-u kanan dawaten saba na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. Aw dili' yeiy mabatug magi dun ni pagtuman sa Uldin na pig-atag kan Moysis. **40** Yanagaw, magpakatadeng kamu, pagaw dumateng kamayu ya pigpasulat na Tyumanem adti manga propita: **41** 'Pakanyegi mayu, kamu na gayed mig-odoy-odoy. Kumega' kamu, aw malatay ya un mayu datengan. Kay dun ni manga allaw mayu, awun imo-un ku, aw kita-en mayu manang dili' kamu mangintu-u, pangkay kun awun pa mag-ubad sa kakawasan adti kamayu.'" **42** Pagluwa' da ni Pablo aw ni Bérnabi lekat adti sinagoga, nyanginayu' ya manga utaw kanilan na sugpatan aw padelegen pa galu nilan ya palna-u pagkasalut na Allaw na Paglagdeng. **43** Aw pagkatigkas da na pagkatipun nilan, madég ya utaw na nyagad kanilan, dala ya manga Judiyu aw manga Héntil na dyumalug da sa manga katanem na manga Judiyu. Aw pigpakabagseg ni Pablo aw ni Bérnabi ya ginawa nilan na magpadeleg dun ni kallat na Tyumanem. **44** Pagkasalut na Allaw na Paglagdeng, nyabus da galu migkatipun adti sinagoga ya manga utaw na nyeya' dun ni lunsud pada magpakanyeg sa tingeg na Tyumanem. **45** Manang dun ni manga utaw na Judiyu, awun eped kanilan na wala' pangintu-u. Aw sa pagkita'

nilan na to-o la madég ya manga utaw na migkatipun dun, to-o silan nyinga'. Yanagaw pigsala' nilan ya palna-u ni Pablo aw pig-odoy-odoy nilan sakanan. **46** Manang to-o baling migkabageg ya ginawa ni Pablo aw ni Bérnabi miglong kanilan, “Ka-ilangan na kamu na manga Judiyu ya muna paglongan sa tingeg na Tyumanem. Manang asuntu na pigkeleān mayu yeiy, na, pigpakita' da mayu na dili' kamu umba' atagan sa ginawa na wala' ya katigkasan. Yanagaw lekat adun, adtu la kami ni manga Héntil pagpalna-u. (aiōnios g166) **47** Kay yan ya sugu' kanami na Tyumanem, law nan, 'Pigpamalli' da ta kaw na un mag-ilaw sa anenganeng na manga Héntil, pada ya kadég na utaw asini tas na lupa' makaluwa' lekat adti pagpa-emel-emel.” **48** Aw sa pagdengeg na manga Héntil sa piglong ni Pablo, to-o silan migleya aw pigdeyen nilan ya tingeg na Tyumanem. Aw nyangintu-u la ya manga pigpamalli' da dadan na Tyumanem na un makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **49** Aw nyabekkal ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu Jisus dun ni kadakula' na palibed na Antiyokya. **50** Manang ya manga Judiyu na kyumele sa palna-u yan, pigsutsutan nilan ya manga mangkalangkaw dun ni lunsud, dala ya manga kaūbayan na madengeg na nyatibulluk uman adti Tyumanem. Ya syampetan nan, pyamulayaman si Pablo aw si Bérnabi aw pig-alilinan silan lekat adti lunsud. **51** Yanagaw, pigtaptap nilan ya alikabuk dun ni kanilan siki kay yan ya pangilala na ukuman na Tyumanem ya manga utaw na kyumele sa palna-u nilan. Aw nyanaw silan aw dyumateng adti lunsud na ikonyo. **52** Manang ya manga bagu nyangintu-

u na pig-ayawan nilan adti Antiyokya, migpadeleg silan migleya aw nyatmu' silan na Ispiritu Santo.

14 Na, talana nilan adti Ikonyo, syumeled silan adti sinagoga na manga Judiyu aw migpalna-u silan. Aw madég ya manga Judiyu aw Héntil na nyangintu-u kan Jisus. **2** Manang awun eped na manga Judiyu na kyumele sa palna-u nilan, aw pigsutsutan nilan ya manga Héntil na wala' pangintu-u, pada kamanan nilan ya manga bagu nyangintu-u kan Jisus. **3** Madugay si Pablo aw si Bérnabi nyeya' dun ni lunsud yan aw pig-ubat-ubat nilan si Jisus na wala' ya kakallekan. Aw ya Tyumanem yan ya migmatinaw sa piglong nilan sa kanan kallat, magi sa manga pangilala aw manga milagru na pigpa-imo' nan kanilan. **4** Na, nyatenga' ya manga utaw na nyeya' dun ni Ikonyo. Awun manga utaw na tyumande' sa palna-u ni Pablo aw ni Bérnabi, aw awun uman manga utaw na tyumande' sa manga Judiyu. **5** Wala' kadugay, migkasambuk ya manga Judiyu aw manga Héntil na wala' pangintu-u dala ya manga migdumala kanilan, aw migpalpa silan na pamulayaman nilan ya manga apostolés aw badasan nilan na babintu. **6** Manang pagka-ede' na manga apostolés sa palpa nilan, nyalaguy silan pasinan adti manga syudad na Listra aw Dérbi dun ni banwa na Licaōniya aw palibed nan. **7** Aw pigpa-ede' nilan dun ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus. **8** Na, dun ni Listra awun sambuk na eseg na gayed nyingkud kay kapig ya manga siki nan. Lekat pa na pagkaütaw nan, wala' sakanan pakapanaw. **9** Aw migpakanyeg sakanan sa palna-u ni Pablo. Aw sa pag-inunu ni Pablo kanan, kya-

ede-an nan na dakula' ya pagpangintu-u na utaw yeiy na kaguli-an sakanan. **10** Yanagaw miglong si Pablo kanan sa mabagseg na tingeg, “Indeg kaw!” Aw tigkan mig-ugpasen ya eseg aw migpanawpanaw da sakanan. **11** Pagkita' na manga utaw sa nya-imo' ni Pablo, mig-iyak-iyak silan dun ni kanilan tingeg na Licaōniyanen na maglong, “Ini ya manga tyumanem na migtimbaluyan utaw na dyumateng asini kanaten!” **12** Aw pigtawag nilan si Bérnabi na Séus aw si Pablo pigtawag nilan uman na Hérμές kay si Pablo yan ya matadeng maglong. **13** Na, ya témplo ni Séus awun ni luwa' na inalad na syudad, aw dun panimba ya manga utaw na Licaōniyanen na gayed magdugsu' kanan. Awun sambuk na magdadugsu-ay dun ni témplo yan, aw migpa-angay sakanan sa duwa ya baka na pigkapun aw dayaw nilan pigpamalyegan na bulak, aw pigdupput nilan adti suwangan na inalad na syudad na un nan aw manga utaw pagdugsu' kan Pablo aw kan Bérnabi. **14** Manang pagka-ede' ni Pablo aw ni Bérnabi na un da silan dugsu-an na manga utaw, pigkésé' nilan ya kanilan kadégkadég kay wala' silan katutuki sa pigpan-imo' na manga utaw. Aw maksay silan adti tenga' na katipun na manga utaw aw pigsagda nilan, law nilan, **15** “Ya-i mayu pag-imo-a yan! Utaw saba kami olo' kasiling mayu! Nyadi kami na un magpa-ede' kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat pada dili' da mayu dalugun ya manga tyumanem mayu na galu' na wala' ya guna, manang yan baling ya dalugun mayu ya Tyumanem na gayed awun na mig-imo' sa langit aw lupa' aw dagat aw sa kadég na awun ni kanilan. **16** Asini muna, pigpabaya-an na Tyumanem ya manga tyugbulan

na kadég na manga utaw na mag-imo' sa pangkay unu ya kaliman nilan imo-un. **17** Manang madég ya manga puliba lekat adti kanan pada kilalaen sakanan na manga utaw magi sa madég na pigpan-imo' nan na madyaw: Pig-atagan kamu nan na ulan, aw pigpatulin nan ya manga tanem mayu pada awun kanen mayu aw to-o kamu magleya.” **18** Pangkay maynan ya manga piglong ni Pablo aw ni Bérnabi, wala' da galu nilan katageni ya manga utaw na magdugsu' kanilan. **19** Manang awun manga Judiyyu na dyumateng dun na lekat adti Antiyokya sakup na Pisidya, aw lekat uman adti Ikonyo. Aw piggagad nilan ya madég na manga utaw, aw yan ya syampetan nan, byadasan nilan si Pablo na babintu. Aw pigguyud nilan adti luwa' na lunsud, kay iman nilan aw nyatay da sakanan. **20** Manang pigtabangan si Pablo na manga bagu mangintu-uway kan Kristu, aw migbangun sakanan aw lyumiku' adti seled na lunsud. Pagkasalut na allaw, nyagad da kan Bérnabi pasinan adti Dérbi. **21** Pagdateng da ni Pablo aw ni Bérnabi adti syudad na Dérbi, pigpade' nilan ya Madyaw na Ubat-ubat, aw madég ya utaw na nya-imo' mangintu-uway kan Jisus. Pagkatigkas yan, pigliku-an nilan ya kanilan pig-agiyon idtu muna adti Listra aw Ikonyo aw Antiyokya sakup na Pisidya. **22** Pigpakabagseg nilan ya ginawa na manga mangintu-uway, law nilan, “Pagpadeleg kamu sa pagpangintu-u mayu pangkay dumateng ya madég na kalugan. Kay ka-ilangan saba ka-agiyon ya kadég yeiy na manga un sumeled adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem na adti tas na langit.” **23** Aw adti manga banwa yeiy na awun manga

mangintu-uway na migsimba sa Tyumanem, nyamalli' si Pablo aw si Bérnabi sa manga utaw na un maggagad kanilan. Aw nyanawagtawag silan adti Tyumanem aw migpuwasa, aw pigtaligu nilan adti kan Jisus ya manga bagu pigpamalli', kay si Jisus ya kanilan pyangintu-uan.

24 Pagkatigkas yan, nyagi silan adti Pisidya aw dyumateng adti probinsya na Pampilya. **25** Aw pagkatigkas nilan mag-ubat-ubat sa tingeg na Tyumanem dun ni syudad na Pérge, tyumubang silan adti pantalan na Atalya. **26** Aw syumakay silan sa barko pasinan adti Antiyokya sakup na Sirya. Kay ya Antiyokya dun silan panawagtawagi na manga mangintu-uway idtu muna, pada tabangan silan na Tyumanem dun ni manga imo-unun na pigtaligu kanilan. Aw adun da, nyatigkas da ya manga imo-unun yeiy. **27** Pagdateng da nilan dun, pigpantipun nilan ya kadég na manga mangintu-uway, aw pigdandan nilan ya kadég na pigpan-imo' na Tyumanem magi kanilan aw ya pag-atag nan sa selat adti manga Héntil pada mangintu-u silan kan Jisus. **28** Aw nyeya' pa silan dun na madugaydugay adti sayid na manga mangintu-uway kan Jisus.

15 Na, awun manga eseg lekat adti Judiya na dyumateng adti Antiyokya sakup na Sirya. Judiyu silan na nyangintu-u la kan Jisus. Aw migpalekat silan migpalna-u sa manga mangintu-uway dun. Miglong silan, “Dili' kamu paluwa-en na Tyumanem kun dili' kamu una magpatuli', kay yan ya pagtuman mayu sa sugu' na awun ni Uldin na pig-atag nan kan Moysis.” **2** Manang gayed ni Pablo aw ni Bérnabi pigbilingbilingan ya kanilan piglong menda' na

nya-imo' ya dakula' na ayil. Yanagaw migkasambuk ya anenganeng na manga mangintu-uway dun ni Antiyokya na pakadtuwun nilan adti Jérusalim si Pablo aw si Bérnabi aw manga eped na inulug na taga Antiyokya. Kaliman nilan na magkita' silan ya eped na manga apostolés aw ya manga migdumala sa mangintu-uway, aw balawbalawan kun ayin ya umba' na palna-u na un nilan dalugun. **3** Aw pigpapanaw da silan na manga mangintu-uway. Aw sa pag-agi nilan adti manga banwa na Ponisya aw Samarya, gayed nilan pig-ubat-ubat ya pagpangintu-u na madég na manga Héntil adti eped na manga banwa. Aw ya kadég na dyumengeg alag silan migleya. **4** Pagdateng da nilan adti Jérusalim, pigdawat silan na manga mangintu-uway dun, dala ya manga migdumala kanilan aw ya manga apostolés. Aw pigdandan nilan ya kadég na pigpan-imo' na Tyumanem magi kanilan. **5** Manang awun manga Judiyyu na kenne' pa na pagka Parisiyo nilan pangkay nyangintu-u la silan kan Jisus, aw nyindeg silan adti asdangan na manga utaw aw miglong, “Kay manga inulug, pangkay beke' na Judiyyu ya eped na nyangintu-u la, manang kailangan magpatuli' silan aw palna-uan silan na tumanen ya Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis.” **6** Yanagaw migkatipun ya kadég na manga apostolés aw manga migdumala sa manga mangintu-uway na un nilan balawbalawan kun unu ya madyaw nilan imo-un. **7** Aw pagkatigkas nilan magbilingbiling, nyindeg si Pédro adti asdangan nilan aw miglong sakanan, “Kay manga inulug ku, kya-ede-an da mayu na idtu muna pigpamalli' aku na Tyumanem lekat adti kanaten pada magi kanak pa-

ede-en ya manga Héntil sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus aw mangintu-u silan. **8** Aw ya Tyumanem yan ya nya-ede' kun unu ya awun ni anenganeng na manga utaw. Aw pigpakita' da nan na pigdawat nan ya manga utaw na Héntil na nyangintu-u kan Jisus, kay pig-atag da na Tyumanem kanilan ya kanan Ispiritu kasiling na pag-atag nan kanaten. **9** Kay mig-unawa la ya kadég tadun adti Tyumanem. Aw kasiling na pig-imo' nan kanaten, piglinisan da nan uman ya kanilan anenganeng asuntu sa pagpangintu-u nilan kan Jisus. **10** Yanagaw, ananga' mayu tanda-en ya Tyumanem sa paglong mayu na dili' nan dawaten ya manga Héntil kun dili' nilan dalugun ya kanaten katanem? Kun wala' kabatug na tyugbulan tadun ya pagtuman sa kadakula' na Uldin aw dili' tadun uman mabatug, na, ananga' tadun gelgelen ya manga Héntil na dumalug sa kanaten katanem? **11** Kay manga inulug ku, dili' mayu pagkalingawan ya kallat ni Jisus na Pangulu tadun, na yeiy olo' ya du-an na nyangintu-u la kitadun aw pigpaluwa' na Tyumanem. Aw maynan uman ya kallat nan adti manga Héntil na nyangintu-u kanan.” **12** Pagdengeg nilan sa piglong ni Pédro, nyatinep ya kadég nilan. Aw pigpakanyegan nilan uman si Bérnabi aw si Pablo sa pagdandan nilan sa kadég na mangkadyaw na pangilala aw milagru na Tyumanem magi kanilan dun ni pagpanaw nilan adti manga utaw na Héntil. **13** Pagkatigkas nilan magdandan, miglong si Santiago, “Kay manga inulug ku, pakanyegi mayu ya un ku paglongun. **14** Dyengeg da tadun adun ya pigpa-ede' kanaten ni Simon Pédro sa imo-unun na

pigpalekat na Tyumanem adti manga Hentil pada maka-akup uman silan adti kanan manga utaw. **15** Aw ya piglong ni Pédro mig-unawa saba sa piglong na Tyumanem dun ni pigsulat na manga propita asini muna: **16** 'Pagkatigkas yan, dumateng ya allaw na lumiku' aku, aw pa-indegen ku salut ya kasakupan ni Dabid na migkalat da. Dayaw ku pantipunun ya nyangkabélét aw pa-indegen ku ya bagu. **17** Yeiy ya un ku imo-un pada paninawun aku na eped na utaw dala ya manga Héntil na pigtawag da ku na un ma-imo' kanak manga utaw. **18** Yeiy ya piglong na Tyumanem na dadan da nan pigpa-edé' lekat pa na asini muna.' (aiōn g165) **19** "Yanagaw ini ya anenganeng ku. Dili' tadun pabegatan ya manga Héntil na malim mangintu-u sa Tyumanem. **20** Manang naten baling silan sulatan, aw yan olo' ya paglongun tadun kanilan na dili' nilan pagkanen ya unud na pigdugsu' da adti manga tyumanem na galu'. Aw dili' silan uman magkasala-enen. Aw dili' silan magkan sa dugu' aw unud na wala' pakaluwa' ya dugu'. **21** Kya-edé-an da na kadég na manga utaw na Judiyyu ya manga sugu' yeiy na lekat adti Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis. Kay lekat pa asini muna, kada simana dun ni Allaw na Paglagdeng, ya Uldin pigpa-edé' adti kadég na manga lunsud, aw kenne' pa adun pagbasaen adti manga sinagoga tadun." **22** Pagkatigkas yan, migkatipun ya manga apostolés aw ya kadég na manga mangintu-uway dala ya manga migdumala kanilan, aw pigbalawbalawan nilan ya kadakula' na kanilan pigdengeg, aw pigkasambukan na ginawa nilan na mamalli' sa manga eseg lekat adti kanilan na un

magad kan Pablo aw kan Bérnabi adti Antiyokya. Aw yan ya manga eseg na pigsugu' nilan si Judas na pigngalanan uman na Barsabas, aw si Silas, na alag pigbasaan na manga mangintu-uway. **23** Aw yeiy ya pigsulat na manga utaw dun ni katipun: “Kay manga inulug, “Kami na manga apostolés aw manga magdadumalaay sa mangintu-uway asini Jérusalim, nyangumusta sa kadég mayu na manga Héntil na nyangintu-u la dun ni Antiyokya aw adti kadakula' na probinsya na Sirya aw Ciliciya. **24** Dyengeg nami na awun manga utaw na nyadtu ni kamayu lekat asini na migsagunut sa anenganeng mayu magi sa sangkamulu' na palna-u nilan. Manang pada ka-edean mayu, wala' nami silan sugu-a adti kamayu, aw wala' nami silan atagi na katundanan magpalna-u sa maynan. **25** Yanagaw pigkasambukan na ginawa nami na mamalli' kami sa manga utaw na un padala adti kamayu, eped ni Pablo aw si Bérnabi na kanaten pigginawaan **26** na gayed migpān sa kanilan pagka-utawun pangkay adti kalatayan pada mabatug ya imo-unun na kanaten Pangulu na si Jesu-Kristu. **27** Aw pigpadala nami si Judas aw si Silas na un magmatinaw adti kamayu asini surat ini kun unu ya pagbaya' nami. **28** Aw yan saba ya pigpalna-u kanami na Ispiritu Santo aw pigtande' nami na dili' kamu nami pabegatan sa kadég na katanem na manga Judiyyu. Manang ini ya ka-ilangan mayu dalugun: **29** Dili' mayu pagkanen ya unud na pigdugsu' da adti manga tyumanem na galu'. Aw dili' kamu magkan sa dugu' aw unud na wala' pakaluwa' ya dugu'. Aw dili' kamu magkasala-enen. Kun tumanen mayu yeiy, yan saba

ya madyaw. Aw asini la taman ya surat nami ini.” **30**

Yanagaw pigpapanaw da silan pasinan adti Antiyokya. Pagdateng nilan dun, pigpantipun nilan ya madég na mangintu-uway aw pig-atag kanilan ya surat. **31** Aw sa pagbasa na manga mangintu-uway, migkabagseg ya ginawa nilan sa palna-u na pigsurat kanilan aw to-o silan migleya. **32** Na, si Judas aw si Silas manga propita silan na Tyumanem, aw madég uman ya piglong nilan adti manga mangintu-uway na un magpakabagseg kanilan aw magpakasalig sa pagpangintu-u nilan. **33** Pagkatigkas na pilangallaw na pag-eya' nilan dun, nyuli' silan adti migsugu' kanilan na awun ni Jérusalim. Sa wala' pa silan indeg, pigpanawagtawagan silan na manga mangintu-uway na pakadyawun na Tyumanem ya panaw nilan. **34** [Manang si Silas migpatagak adti Antiyokya.] **35**

Aw kenne' pa ni Pablo aw ni Bérnabi nyatingen dun ni Antiyokya, aw madég uman ya tyumabang kanilan migpalna-u aw migpa-edé' sa tingeg na Tyumanem. **36**

Na, paglabay da na pilangallaw, miglong si Pablo kan Bérnabi, “Nate' liku-an ya manga syudad na pigpa-edé-an ta idtu muna sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus, pada ka-edé-an nate' kun manu la ya kanilan pagpakabetang.” **37**

Aw tyumande' si Bérnabi, manang kaliman nan na pagad nilan si Juan na pigngalanan uman na Markos, **38**

manang si Pablo dili' malim, kay idtu muna talana ni Pablo aw ni Bérnabi adti probinsya na Pampilya, pig-ayawan silan ni Markos aw wala' sakanan pagpadeleg agad kanilan dun ni imo-unun nilan adti Pampilya. **39**

Yanagaw to-o mig-ayil si Pablo aw si Bérnabi, aw ya

syampetan yan, migsuway silan. Pigpa-agad ni Bérnabi si Markos aw syumakay silan sa barko pasinan adti pulu' na Cipré. **40** Aw si Pablo, pigpamalli' nan si Silas na un magad kanan. Aw sa wala' pa silan panaw, nyanawagtawag ya manga mangintu-uway dun ni Antiyokya aw migsekat adti Tyumanem na pakadyawun nan silan. Aw nyanaw da silan. **41** Aw pyangkadtuan nilan ya manga mangintu-uway na migkatipun nyanimba adti manga probinsya na Sirya aw Ciliciya pada pakasaligen ya pagpangintu-u nilan kan Jisus.

16 Pagkatigkas na tud ni Pablo aw ni Silas adti Ciliciya, nyanaw silan adti manga syudad na Dérbi aw Listra. Aw dun ni Listra, awun sambuk na mangintu-uway kan Jisus na pigngalanan na si Timotiyo. Na, ya ina nan utaw na Judiyu na nyangintu-u la, manang ya ama nan utaw na Grigo. **2** Aw si Timotiyo pigsaya' na manga mangintu-uway na awun ni Listra aw Ikonyo. **3** Aw yan ya kaliman ni Pablo na pa-agad nilan si Timotiyo. Yanagaw pigpatuli' nan si Timotiyo pada dili' sakanan keleán na manga Judiyu dun ni manga banwa yan, kay kya-edē-an nilan na ya ama nan utaw sakanan na Grigo. **4** Aw sa paglegeb ni Pablo aw si Silas aw si Timotiyo sa manga lunsud, pigpa-edē' nilan adti manga mangintu-uway na dalugun nilan ya pigkasambukan da na anenganeng na manga apostolés aw manga migdumala sa manga mangintu-uway na migkatipun adti Jérusalim. **5** Yanagaw gayed pigpakasalig ya pagpangintu-u na manga utaw aw kada allaw kyadugangan ya manga mangintu-uway. **6** Aw migpadeleg silan adti probinsya na Galaciya, aw adti

banwa na Pridya. Yan da olo' ya piglegeb nilan asuntu na wala' tumbayan kanilan na Ispiritu Santo na magpa-ede' sa Madyaw na Ubat-ubat adti probinsya na Asia. **7** Pagdateng nilan adti eletanan na Misya, kaliman nilan galu madtu ni probinsya na Bitinya, manang wala' silan tumbayan na Ispiritu ni Jisus. **8** Yanagaw piglabayan nilan ya probinsya na Misya aw tyumubang silan adti syudad na Troas. **9** Sambuk na gabi talana nilan adti Troas, awun pigpakita' na Tyumanem kan Pablo kasiling na tagaynep: Nyindeg adti tampid nan ya sambuk na utaw na taga Macédonya aw nyanginayu', law nan, “Talipag kamu adi kanami banwa na Macédonya aw tabangi kami beg.” **10** Yanagaw, maksay kami migtagilan sa panaw nami pasinan adti Macédonya, kay kya-edean da nami na pigtawag kami na Tyumanem pada magpa-edean sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus adti manga utaw dun. **11** Yanagaw, syumakay da kami sa barko lekat adti pantalan na Troas. Aw nyapit kami adti pulu' na Samotracya aw salut na allaw dyumunggu' kami adti pantalan na Néapolis. **12** Lekat dun, migpadeleg ya panaw nami taman adti Pilipos na yan ya dakula' na syudad dun ni Macédonya, aw ya manga nyeya' dun manga Romanen. Aw nyatingen pa kami dun ni Pilipos seled na pilangallaw. **13** Pagdateng da na Allaw na Paglagdeng, lyumuwa' kami adti suwangan na syudad aw nyadtu kami ni tubig na malapit dun. Kay dyengeg nami na yan ya pagkatipunan na manga utaw na Judiyyu, aw dun silan magpanawagtawag adti Tyumanem. Aw nyingkud kami aw pigpalekat nami ya pagbalawbalaw sa manga kaubayan na migkatipun dun. **14** Na, ya sambuk

kanilan na migpakanyeg kanami pigngalanan na Lidya na taga lunsud na Tyatira. Ya talabahu nan, magpanggalin sa manga manggad na tapel ya batek aw to-o dakula' ya alaga'. Aw pangkay beke' sakanan na Judiyu, manang mananimbaay sakanan sa Tyumanem. Pigbukasan na Tyumanem ya anenganeng ni Lidya aw pigdawat nan ya piglong ni Pablo, **15** aw pigbautismuwan sakanan dala ya kadég na ka-epedanan nan dun ni balay. Aw nyanginayu' si Lidya kanami, law nan, “Kun kya-edean da mayu na matinaw ya pagpangintu-u ku kan Jisus, na, adtu kamu bantuk ni balay ku.” Aw dili' sakanan malim na dili' kami maka-agad, yanagaw nyagad da kami kanan. **16** Na, sambuk na allaw sa pagpasinan da nami adti pagpanawagtawagan na manga Judiyu, syumungun kanami ya sambuk na dalaga na allang na pigseledan na busaw. Aw awun katadeng nan mag-ubat-ubat sa unu ya un dumateng, aw magi sa katadeng nan yeiy, dakula' ya nyakuwalta na manga tagtun kanan. **17** Aw gayed sakanan dyumalug kanami si Pablo aw migtawag, law nan, “Ya manga utaw iyan sugu-anen saba na Tyumanem na To-o Matas! Aw silan ya mig-ubat-ubat kamayu sa pa-agi na makaluwa' kamul!” **18** Aw seled na madég na allaw, wala' ya katantanan nan gyumelgel sa maynan. Yanagaw pig-ilaban da si Pablo, aw pig-atubang nan ya kaubayan yan aw piglongan nan ya busaw na syumeled, “Magi dun ni ngalan ni Jisu-Kristu, sugu-un ta kaw na luwa' kaw lekat dun ni lawas nan!” Aw maksay lyumuwa' ya busaw. **19** Manang pagka-edea' da na manga tagtun na wala' da ya un nilan imanen na makakuwalta, pigdakep

nilan si Pablo aw si Silas aw piggakgak nilan adti palingki, kay dun ingkud ya manga migdumala sa syudad. **20** Aw pagdateng nilan adti asdangan na manga mag-usayay na taga Roma, miglimanda ya manga tagtun sa dalaga, law nilan, “Ya manga eseg ini, utaw silan na Judiyu aw silan ya du-an na nyagubut ya syudad tadun, **21** aw ya manga palna-u nilan wala' pag-unawa sa bala-ud tadun. Aw asuntu na Romanen kitadun, dili' tadun madawat ya palna-u nilan aw dili' tadun mabatug ya pagdalug sa kanilan katanem.” **22** Madég ya manga utaw na migkatipun dun. Aw sa pagdengeg nilan sa limanda, alag silan nyadaman aw migdengan silan dyumulus kan Pablo aw manga eped nan. Aw sa pagkita' na manga mag-usayay sa kadaman na manga utaw, pigpakésé' nilan ya kadéggadég ni Pablo aw ni Silas, aw migsugu' na badasan silan na lalabet na ulisi. **23** Aw pagkatigkas nilan labeten, pigpakalabusu nilan. Aw pigsugu' nilan ya magtatunggu-ay sa kalabusuwanan na dayaw nan tunggu-an na dili' silan makapalaguy. **24** Pagdengeg nan sa sugu' na manga mag-usayay, pig-ated nan si Pablo aw si Silas adti tenga-tenga' na kalabusuwanan, aw piglungug nan ya manga siki nilan adti tabla na piggawangan. **25** Na, pagkatenga-tenga' da na gabi, gayed si Pablo aw si Silas nyanawagtawag aw migdalangan sa pagdeyen sa Tyumanem, aw migpakanyeg kanilan ya manga eped na nyakalabusu. **26** Aw tigkan awun mabagseg na linug aw nya-eyeng ya kalabusuwanan, aw kya-uwangan ya kadég na manga tatakep, aw nyangkakamang ya tabla na piglungugan sa manga siki nilan aw nyangka-ubad ya

manga sangkali' na piggapus sa manga bekten na kadég na nyakalabusu dun. **27** Aw nyakapagmata ya magtatunggu-ay. Aw sa pagkita' nan na kya-uwangan ya kadég na tatakep na kalabusuwanan, iman nan aw nyakapalaguy da ya kadég na nyakalabusu. Yanagaw pigtagmus nan ya kanan kampilan kay un galu tumuyu'. **28** Manang pig-ulangagan sakanan ni Pablo, “Dili' kaw magtuyu'! Kenne' pa na kadég nami ini!” **29** Aw migpakamang ya magtatunggu-ay sa saleng aw nyaksay syumeled adti tambi' na pigkalabusuwan kan Pablo aw kan Silas, aw nyangillupung adti asdangan nilan aw tyakigan kay to-o migteneb. **30** Pagkatigkas yan, pigpa-agad nan silan adti luwa' aw law nan, “Kay Sir, unu ya ka-ilangan ku imo-un pada paluwa-en aku na Tyumanem?” **31** Aw tyumubag silan, “Pangintu-u kaw kan Jisus na yan ya Pangulu, aw makaluwa' kaw, dala ya manga ka-epedanan mu adti balay.” **32** Aw pig-ubat-ubatan nilan sakanan sa tingeg na Tyumanem dala ya kadég na nyeya' adti balay nan. **33** Aw yan na udas na gabi yan, piglinisan nan ya manga abed nilan. Aw pigbautismuwan ya magtatunggu-ay dala ya kadég na ka-epedanan nan. **34** Aw pigpapanik nan silan adti balay, aw pigsanggila' nan silan. Aw to-o mogleya ya magtatunggu-ay aw ya kadég na ka-epedanan nan asuntu na alag da silan nyangintu-u sa Tyumanem. **35** Pagkamaselem da, migsugu' ya manga mag-usayay na taga Roma sa manga pulis adti magtatunggu-ay sa kalabusuwanan, aw law nilan, “Paluwa-a ya manga eseg awun!” **36** Yanagaw pig-ubat na magtatunggu-ay kan Pablo aw si Silas ya sugu' nilan, law nan, “Awun sugu'

lekat adti manga mag-usayay na paluwa-en da kamu! Yanagaw luwa' da kamu, aw madyaw galu ya pagpanaw mayu.” **37** Manang miglong si Pablo adti manga pulis, “Pigpalabet pa kami nilan na ulisi adti asdangan na manga utaw pada mulamulaen kami aw wala' kami nilan una sadsadi, aw tigkas yan, pigkalabusu kami nilan pangkay Romanen kami. Aw adun da, kaliman nilan papanawun kami na tagu-tagu'. Beke' na maynan ya pa-agi! Pakadiya mayu baling silan. Kay silan da ya magpaluwa' kanami!” **38** Yanagaw lyumiku' ya manga pulis adti manga mag-usayay aw pig-ubat nilan ya piglong ni Pablo. Aw nyallek ya manga mag-usayay sa pigdengeg nilan na Romanen kadi' silan, **39** aw nyadtu silan ni kalabusuwanan aw migsekat sa pasinsiya. Pagkatigkas yan, pigpa-agad nilan si Pablo aw si Silas adti luwa', aw nyanginayu' na indegan nilan ya syudad. **40** Sa pagpakaluwa' da nilan lekat adti kalabusuwanan, nyadtu silan adti balay ni Lidya. Aw migbalawbalaw silan ya manga mangintu-uway na migkatipun dun aw pigpakasalig ya kanilan pagpangintu-u, aw tigkas yan, pig-indegan ni Pablo aw ni Silas ya syudad yan.

17 Na, pig-agiyan nilan ya manga syudad na Ampipolis aw Apolonya pasinan adti syudad na Tésalonika na awun sinagoga na manga Judiyyu dun. **2** Pagdateng nilan, nyadtu si Pablo ni sinagoga aw syumeled dun ni katipun kay yan ya kanan kyanalaman. Aw seled na tulungkasimana, kada Allaw na Paglagdeng, pig-ubat-ubat nan sa manga Judiyyu ya pigpasulat na Tyumanem, **3** aw pigpalabet nan kanilan na ya Kristu ka-ilangan magti-is aw mataw

lekat adti pagkamatay. Aw miglong sakanan, “Si Jisus na pig-ubat-ubat ku kamayu, yan saba ya Kristu na Misiyas na kamayu pigtagadan.” **4** Aw awun manga Judiyu na migpakanyeg kanan aw eped kanilan nyagagad ni Pablo aw ni Silas. Aw madég ya Héntil na dadan da nyanimba sa Tyumanem manang bagu silan mangintu-u kan Jisus, dala ya eped na mangkadengeg na kaubayan dun ni syudad.

5 Manang awun manga utaw na Judiyu na nyinga' kan Pablo aw kan Silas. Yanagaw migtipun silan sa manga utaw dun ni palingki na malatay ya bet na wala' ya manga talabahu, aw madég ya eped na utaw na nyaka-akup kanilan, aw alag silan migpanggubut adti seled na syudad. Aw pigsulung nilan ya balay ni Jason kay un nilan paninawun si Pablo aw si Silas aw kaliman nilan pagagad adti asdangan na manga utaw.

6 Manang wala' nilan kita-a si Pablo aw si Silas. Yan ya pigleges nilan pya-agad si Jason aw manga eped na mangintu-uway, aw piggakgak nilan adti asdangan na manga magdadumalaay sa syudad aw piglimanda nilan, “Ya manga utaw yeiy, migpanggubut silan pangkay ayin na banwa, aw dyumateng da silan asini kanaten, **7** aw dyawat ni Jason adti balay nan. Gayed silan kunu miglong na awun sambuk na hari' na yan kunu si Jisus, yanagaw gayed ya kadég nilan nyatu sa manga sugu' ni Impirador César.”

8 Pagdengeg na manga utaw aw manga magdadumalaay sa limanda nilan, nyagubut silan.

9 Yanagaw dyumawat silan sa piyansa kan Jason aw manga eped nan, aw pigpaluwa' da nilan.

10 Pagkagabi la, pigpapanaw na manga mangintu-uway dun ni Tésalonika si Pablo aw si Silas pasinan adti lunsud

na Bérya. Pagdateng nilan dun, nyadtu silan ni sinagoga na manga Judiyu. **11** Na, ya manga utaw na Judiyu adti Bérya maksay silan magdawat sa palna-u ni Pablo aw ni Silas kay sa manga Judiyu adtu ni Tésalonika, aw kada allaw pigsadsadan nilan kun matinaw aw kun galu' ya pigpalna-u nilan. **12** Aw ya syampetan nan, madég kanilan ya nyangintu-u kan Jisus, eped nilan ya madég na manga kaubayan na Grigo na to-o pigkilala aw eped na manga eseg. **13** Manang ya manga Judiyu na taga Tésalonika, pagka-ede' nilan na si Pablo ya mig-ubat-ubat sa tingeg na Tyumanem adti Bérya, dyumalug silan uman adtu pada magtanemtanem sa malat adti kanan aw pada magubut ya manga utaw dun. **14** Aw maksay si Pablo pig-ated na manga mangintu-uway adti ligad na dagat, manang si Silas aw si Timotiyo migpatagak pa silan dun ni Bérya. **15** Ya manga utaw na mig-ated kan Pablo, nyagad silan uman taman adti syudad na Aténas. Aw sa pagliku' nilan adti Bérya, pyamene-an silan ni Pablo na paglongun si Silas aw si Timotiyo na maksay silan dumalug adti sayid nan dun ni Aténas. **16** Talana ni Pablo tyumagad kan Silas aw kan Timotiyo adti syudad na Aténas, migkalat ya ginawa nan kay pigkita' nan dun na to-o madég ya manga inutaw na pig-imo' nilan tyumanem. **17** Yanagaw syumeled sakanan dun ni sinagoga pada magbalawbalaw sa manga Judiyu aw sa manga Héntil na dadan nyanimba sa Tyumanem, aw migbilingbiling eped nilan sa palna-u na Tyumanem. Aw kada allaw maynan uman ya pig-imo nan adti palingki. **18** Wala' kadugay, migkita' si Pablo aw manga magpalna-uway na lekat adti iskwilahan na

manga Épikuryo aw adti iskwilahan na manga Éstoyko, aw pigpalekat nilan ya pagbilingbiling sa palna-u ni Pablo. Ya eped kanilan miglong, “Pada-pada' da ya piglong na utaw iyan!” Aw ya eped miglong, “Dun ni pag-ubat-ubat nan iman mu awun pa eped na manga tyumanem adti mawat na banwa na wala' tadun ka-e-de-i.” Maynan ya piglong nilan kay pig-ubat-ubat ni Pablo si Jisus, aw pigpalna-u nan uman ya pagkataw na manga utaw lekat adti pagkamatay. **19** Yanagaw pigpa-agad nilan si Pablo adti Ariyopago na yan ya pigkatipunan dun ni tenga-tenga' na syudad. Aw miglong silan kanan, “Kaliman nami galu ka-e-de-an ya bagu na palna-u na pig-ubat-ubat mu. **20** Kay wala' pa nami dengega ya palna-u na maynan asini banwa ini. Yanagaw pa-e-de-an kanami aw unu ya kakawasan nan.” **21** Na, ya manga utaw na taga Aténas aw ya manga dumadayu, gayed nilan pigbalawbalawan ya pangkay unu na palna-u na dyumateng adti kanilan. **22** Yanagaw nyindeg si Pablo adti asdangan na manga utaw na migkatipun dun ni Ariyopago, aw law nan, “Kay manga utaw na taga Aténas, kyinita' ku na to-o kamu nyatibulluk migsimba sa manga tyumanem mayu. **23** Kay sa paglegeb ku asini syudad mayu, kyinita' ku ya madég to-o na manga inutaw na manga tyumanem mayu. Awun pa kyinita' ku na sambuk na dugsu-anan na dadan da pigsulatan sa tingeg ini: ‘Yey ya dugsu-anan adti sambuk na tyumanem na wala' kilalaa.’ Yanagaw, kay manga utaw na taga Aténas, un ta kamu ubatan kun singalan ya Tyumanem yey na wala' pa mayu kilalaa. **24** Ya Tyumanem yey, yan ya mig-imo' sa kadakula' na

banwa aw sa kadég na asini tas na lupa'. Aw asuntu na tagtun sakanan sa kadég na awun ni langit aw lupa', wala' sakanan pag-eya' adti seled na manga témplo na pig-imo' olo' na manga utaw. **25** Wala' sakanan pagsekat sa tabang na manga utaw kay yan saba ya lyekatan sa ginawa na kadég, aw yan uman ya nyatag sa kadakula' na kapelekan tadun. **26** Asini muna, pig-imo' nan ya tagna' na utaw na yan ya tyugbulan na kadég na pigpa-eya' nan asini tas na lupa', aw migbuwadbuwad silan taman na nya-imo' ya kadég na nasud. Aw pigpalpa dadan na Tyumanem ya manga eletanan na manga nasud, aw kun sangunu ya kadugay na pag-eya' na manga utaw dun. **27** Ya kadég yeiy pig-imo' na Tyumanem pada paninawun sakanan na manga utaw aw kita-en nilan, manang dili' to-o mawat ya Tyumanem adti tagsambuksambuk kanaten. **28** Kasiling na paglongun na manga utaw asini muna: 'Ya mig-atag kanaten sa ginawa, yan uman ya migdiyaga kanaten dun ni pag-eya' aw dun ni manga imo-unun tadun.' Aw miglong uman asini muna ya sambuk na tyugbulan mayu na matadeng mag-ubaten, law nan: 'Kitadun saba ya kanan manga buwadbuwad.' **29** "Yanagaw kun kitadun ya buwadbuwad na Tyumanem, dili' da kitadun mag-anenganeng na mig-unawa ya pagka Tyumanem nan aw ya manga inutaw na pig-imo' lekat adti bulawan, aw adti bulawan na maputi', aw adti batu, aw pangkay unu na pig-imo' na utaw na lyumekat adti katadeng nilan. **30** Asini muna, wala' na manga utaw ka-edde-i ya Tyumanem, yanagaw pigpabaya-an pa nan silan. Manang adun, pigsugu' da nan ya kadég na manga utaw adti kadég

na banwa na magselsel silan sa manga imo-unun nilan na malatay. **31** Kay un dumateng ya allaw na dadan da nan pigpamalli' na un nan ukuman ya kadég na utaw magi sa sambuk na utaw na pigsugu' da nan, aw matinaw ya kanan pagbaya'. Aw pigmatinaw da na Tyumanem adti kadég na utaw kun singalan ya pigsugu' nan, kay pigmataw nan lekat adti pagkamatay.” **32** Pagdengeg da na manga utaw sa ubat-ubat ni Pablo na awun pagkataw, awun eped dun ni kanilan na mig-odoy-odoy kanan. Manang awun manga eped kanilan uman na miglong kanan, ‘Liku' kaw salut adi kay kaliman pa nami magpakanyeg sa palna-u mu.’ **33** Aw lyumuwa' si Pablo lekat adti katipun nilan, **34** manang awun uman manga utaw na dyumalug kanan aw nyangintu-u la, dala si Dyonisyo na yan ya sambuk na mag-usayay adti Ariyopago, aw ya sambuk uman na kaubayan na si Damaris. Aw awun pa manga eped na nyangintu-u.

18 Wala' kadugay, nyindeg si Pablo lekat adti Aténas aw nyanaw pasinan adti Corinto. **2** Aw dun ni Corinto, bagu nan pigkilala ya sambuk na utaw na Judiyyu na pigngalanan na Akila. Na, si Akila taga probinsya na Ponto idtu muna, aw madugay silan ya kaubayan nan na si Priscilla nyeya' adti probinsya na Italiya. Manang awun sugu' na Impirador na si Claudiyo na alilinan ya kadég na manga Judiyyu lekat adti syudad na Roma, sakup na Italiya. Yanagaw dyumateng si Akila aw si Priscilla adti syudad na Corinto. Aw nyadtu si Pablo adti sayid nilan. **3** Aw nyeya' pa dun aw syumambuk kanilan sa talabahu, kay alag silan magtaté-ay sa madakmel na

maggad na pag-imo-un layaglayag. **4** Aw kada simana na Allaw na Paglagdeng, nyadtu si Pablo ni sinagoga aw migbalawbalaw sa manga Judiyu aw manga Grigo aw migbilingbiling eped nilan, kay kaliman nan mangintu-u silan kan Kristu. **5** Pagdateng ni Silas aw ni Timotiyo dun ni Corinto lekat adti Macédonya, nyatibulluk ya ginawa ni Pablo adti pag-ubat-ubat sa manga Judiyu aw gayed nan pigmatinaw adti kanilan na si Jisus, yan ya Kristu. **6** Manang pig-ampangan aw pigsupla baling nilan sakanan. Yanagaw pigtaptap nan ya alikabuk adti kadégkadég nan aw law nan kanilan, “Wala' da ya labet ku kamayu! Kamayu la yan sala' kun pa-emel-emelen kamu na Tyumanem! Lekat adun adtu la aku pagpalna-u adti manga utaw na Héntil.” **7** Yanagaw pig-ayawan nan ya manga Judiyu dun aw nyadtu ni balay ni Tito Justo aw dun pag-eya' adti sayid nan. Na, si Tito Justo, utaw sakanan na Héntil aw nyanimba sa Tyumanem, aw dun ni tangkil na balay nan ya sinagoga. **8** Aw ya sambuk na magdadumalaáy adti sinagoga na si Crispo, nyangintu-u la sakanan kan Jisus dala ya kadég na ka-epedanan nan dun ni balay. Aw madég pa uman ya manga utaw dun ni Corinto na migpakanyeg sa palna-u ni Pablo aw nyangintu-u uman aw migpabautismu silan. **9** Na, sambuk na gabi, migpakita' kan Pablo si Jisus na kasiling na tagaynep, law nan, “Dili' kaw magkallek! Dili' mu pagpatenengen ya paglong sa kanak tingeg adti kanilan. **10** Kay gayed ta kaw agad-agadan. Wala' ya utaw na un magpakalat kanmu. Kay madég pa ya utaw asini syudad ini na un pa mangintu-u kanak.” **11** Yanagaw

nyatingen pa si Pablo adti syudad na Corinto seled na sangka^umay aw tenga', aw gayed nan pigpalna-u adti manga utaw ya tingeg na Tyumanem. **12** Pag-ingkud da ni Galyon na gubirnadador sa probinsya na Akaya, migsambuk ya ginawa na manga Judiyyu na wala' pangintu-u dun ni Corinto na limanda nilan si Pablo aw pigpa-agad nilan adti asdangan na ingkudanan na pag-ukum na gubirnadador, **13** aw law nilan, “Ya utaw ini, gayed miggagad sa manga utaw adti sangkamulu' na pa-agi sa pagsimba sa Tyumanem, aw ya imo-unun nan lyumakad baling sa bala-ud tadun.” **14** Manang sa un da galu maglong si Pablo, tyumubag si Galyon adti manga Judiyyu, “Ya limanda mayu yeiy, kun tengteng kyalakadan nan ya bala-ud tadun, aw kun malat ya pig-imo' nan, awun indeganan ku pakanyegan ya diklamu mayu. **15** Manang kun yan ya pig-ayilan mayu ya kakawasan na manga tingeg mayu aw ya manga ngalan na utaw aw ya kamayu Uldin na dyalug na manga Judiyyu, wala' ya labet ku kamayu mag-usay. Kamu la ya pagbaya'.” **16** Aw pigpa-alilinan nan silan lekat adti asdangan na kanan ingkudanan na pag-ukum. **17** Aw asuntu na wala' pagbetangan sa ginawa na gubirnadador ya limanda nilan, pig-agaw nilan si Sosténés na yan ya sambuk na magdadumala^uay sa sinagoga, aw byadasan nilan pyanumbag adti pamanag na usayanan na gubirnadador. Manang pigpalipaslipasan ni Galyon ya pig-imo' nilan. **18** Na, nyeya' pa na madugaydugay si Pablo dun ni Corinto, aw tigkas yan, nyanabi sakanan sa manga mangintu-uway dun aw nyanaw pasinan adti pantalan na Cénkriya. Pagdateng nilan dun, migpabulu

si Pablo asuntu sa sapa' nan adti Tyumanem. Tigkas
 yan, syumakay sakanan sa barko pasinan adti Sirya. Aw
 nyagad si Akila aw ya kaubayan nan na si Priscilla. **19** Aw
 sa pag-apit nilan adti pantalan na Épésó, migpatagak si
 Akila aw si Priscilla dun. Aw nyadtu si Pablo ni sinagoga
 aw migbalawbalaw sa manga Judiyu na nyanimba dun.
20 Aw pagkatigkas nan magpalna-u kanilan, kaliman
 nilan na madugay pa galu si Pablo meya' adti sayid
 nilan. Manang wala' sakanan kalim pagpatagen kanilan
 adti panaw nan, **21** aw law nan, “Liku-an ta kamu kun
 tumbay na Tyumanem.” Aw nyanik si Pablo sa barko
 aw syumakay pasinan adti Sirya. **22** Pagdateng ni Pablo
 adti pantalan na Césariya, tyumukud sakanan pasinan
 adti Jérusalim aw nyapit adti manga mangintu-uway na
 nyanimba dun. Pagkatigkas na tud nan adti Jérusalim,
 nyanaw da uman pasinan adti Antiyokya. **23** Pagkatigkas
 na pag-eya' nan dun na pilangallaw, nyindeg sakanan
 pasinan adti probinsya na Galaciya aw banwa na Pridya,
 aw pigpakasalig nan ya pagpangintu-u na kadég na
 manga mangintu-uway dun ni manga banwa yan. **24** Na,
 dyumateng adti Épésó ya sambuk na eseg na Judiyu na
 pigngalanan na Apolos na taga syudad na Aléksandriya.
 Si Apolos to-o sakanan matadeng maglong aw dakula'
 ya kya-edé-an nan sa pigpasulat na Tyumanem asini
 muna. **25** Dadan da sakanan kyapalna-uan kan Jisus,
 yanagaw nyatibulluk ya ginawa nan mag-ubat-ubat, aw
 matulid ya palna-u nan kun singalan si Jisus. Manang
 ya bautismu na kya-edé-an nan, yan olo' ya kan Juan.
26 Aw migpalekat si Apolos mig-ubat-ubat adti seled na

sinagoga na wala' ya kakallekan. Pagpakadengeg ni Akila aw ni Priscilla sa ubat-ubat nan, pigpa-agad nilan sakanan adti kanilan balay. Aw dayaw nilan si Apolos pigpalna-
uwan, aw kyadugangan ya kya-edean nan sa manga pa-
agi na Tyumanem. **27** Pagkatigkas yan, migpalpa si Apolos tumalipag sa dagat taman adti probinsya na Akaya. Aw pigpakabagseg na manga mangintu-uway dun ni Épésó sa palpa nan, aw pigsulatan nilan ya manga mangintu-
uway adti Akaya pada dawaten nilan si Apolos. Pagdateng nan dun, dakula' ya nyatabang nan sa manga utaw na nyangintu-u la magi sa kallat na Tyumanem, **28** kay dun ni asdangan na manga utaw, pigdeg nan ya manga Judiyu na migbilingbiling sa palna-u nan. Kay pigmatinaw nan lekat adti pigpasulat na Tyumanem na si Jisus, yan ya Kristu.

19 Na, talana ni Apolos adti Corinto, nyanaw si Pablo aw pig-agiyen nan ya manga kabuntudan na awun ni manga banwa na Pisidya aw Pridya, aw lyumos adti syudad na Épésó. Pagdateng nan dun, awun pigkita' nan na manga mangintu-uway kan Jisus, **2** aw pig-usip nan silan, law nan, “Sa pagpangintu-u mayu, nyadawat da mayu ya Ispiritu Santo?” Aw tyumubag silan, “Wala' pa nami dengega na awun kadi' Ispiritu Santo.” **3** Yanagaw nyusip si Pablo kanilan, “Na, kun maynan, unu ya kyalabetan mayu sa pagbautismu kamayu? Kanyan palna-u ya pigdalug mayu?” Aw tyumubag silan, “Kan Juan na Magbautismuway.” **4** Aw miglong si Pablo kanilan, “Madyaw saba ya palna-u ni Juan, kay gayed nan pig-ubat-ubatan ya manga utaw na magselsel silan aw

magpabautismu silan. Aw pigpa-ede' nan uman na awun pa makamoli kanan aw yan ya umba' pangintu-uan. Aw yan si Jisus.” **5** Pagdengeg nilan sa piglong ni Pablo, yanagaw migpabautismu silan dun ni ngalan na kanaten Pangulu na si Jisus. **6** Pagkatigkas yan, pigpandungan silan ni Pablo na kanan palad, aw dyumateng kanilan ya Ispiritu Santo. Aw nyakapaglong silan sa madég na punganan na manga tingeg na wala' pa nilan lemena paglongan, aw mig-ubat-ubat silan sa pigpa-ede' kanilan na Tyumanem. **7** Aw ya kadég nilan, manga sampulu' tag duwa na tumalag eseg. **8** Na, seled na tulumbulan, kada simana na Allaw na Paglagdeng, syumeled si Pablo adti sinagoga dun ni Épésó. Aw wala' ya kakallekan nan migpadeleg migpalna-u sa manga utaw kun unu ya kakawasan na Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Aw dun ni pagbilingbiling nilan sa palna-u nan, pigtibagsekan nan na makalabet silan pada magagad silan mangintu-u kan Jisus. **9** Manang awun eped kanilan na mangkategel ya anenganeng, aw wala' silan kalim pangintu-u sa palna-u nan. Aw dun ni asdangan na kadég na awun ni sinagoga, miglong silan sa malatay adti palna-u ni Pablo. Yanagaw pig-ayawan silan ni Pablo aw pigpa-agad nan ya manga nyangintu-u la kan Kristu, aw migkatipun silan adti iskwilahan ni Tirano. Aw dun da silan ni Pablo palna-uwi kada allaw. **10** Aw yeiy ya pig-imo' nan seled na duwangkaúmay. Yanagaw nyabekkal ya palna-u kan Kristu lekat adti tingeg na Tyumanem, aw dyengeg na kadég na utaw na nyeya' dun ni probinsya na Asia, pangkay Judiyo aw pangkay Héntil. **11** Madég ya pig-imo' na Tyumanem na manga

milagru magi kan Pablo. **12** Pangkay ya manga panyo' aw manga tuwalya ni Pablo, pigdala adti pyangkedelan, aw dayaw pyangkaguli-an ya magkedel nilan, aw ya eped na manga utaw lyumuwa' lekat adti kanilan ya manga busaw. **13** Manang awun uman eped na manga Judiyyu na gayed miglegeb sa banwa yan aw mig-alilin sa manga busaw. Aw adun pigdala la nilan ya ngalan na Pangulu na si Jisus dun ni pag-alilin nilan sa manga busaw, law nilan, “Pigsugu' ta kaw dun ni ngalan ni Jisus na pig-ubat-ubat ni Pablo, luwa' kaw!” **14** Aw maynan ya pig-imo' na pitu ya mangayse' ni Iskiba na eseg. Na, si Iskiba, sambuk kunu sakanan na mangkatas na magdadugsu-ay na manga Judiyyu. **15** Manang tyumubag kanilan ya busaw, law nan, “Pigkilala ku si Jisus, aw kyilala ku uman si Pablo, manang wala' ta kamu kilalaa kun singalan kamu!” **16** Aw pigkugpan silan na utaw na syeledan na busaw, aw byadasan nan silan pigbenget menda' na wala' da ya kadégkadég nilan. Aw nyalaguy silan lekat adti balay yan na tumalag pali'. **17** Ya kadég na nya-imo' yeiy, dyengeg na manga utaw na Judiyyu aw Héntil na nyeya' dun ni Épésó, aw alag nyallek ya kadég nilan, aw pigbasaan nilan ya ngalan na Pangulu na si Jisus. **18** Aw ya syampetan nan, madég ya mangintu-uway kan Jisus na migpa-edé' adti eped nilan sa manga imo-unun nilan na tagu-tagu' aw pigselselan nilan. **19** Aw dun ni kanilan, madég ya anituwan na nyandala sa librétó na yan ya lyekatan sa kanilan katadeng aw pigluduk nilan dun ni asdangan na manga utaw aw sangaba. Aw pig-iyap nilan ya alaga' na manga librétó na nyasangab, aw dyumateng adti

kalimaan ka malalan ya drakma. **20** Yanagaw nyabekkal ya palna-u kan Kristu lekat adti tingeg na Tyumanem, aw to-o migkadég ya manga mangintu-uway. **21** Pagkatigkas yan, piggagad si Pablo na Ispiritu Santo na betang adti kanan ginawa ya pagkadtú ni Jérusalim, manang un pa mapit adti manga probinsya na Macédonya aw Akaya. Aw law nan, “Kun matigkas da ya panaw ku adti Jérusalim, ka-ilangan madtu pa aku uman ni syudad na Roma.” **22** Aw pigpa-una nan ya duwa na tyumabang kanan na si Timotiyo aw si Érasto adti Macédonya, manang migpatagak pa sakanan adti probinsya na Asia. **23** Na, dun ni manga allaw na nyeya' pa si Pablo adti Épésó, awun dakula' na gubut dun ni syudad asuntu sa palna-u kan Jisus. **24** Kay ya du-an nan awun eseg na si Dimitriyo na magtu-angay sa bulawan na maputi', aw pigtu-ang nan ya manga mayantek na balaybālay kasiling na témplo na tyumanem nilan na si Artémis. Pigtandanan nan ya manga eped nan na magtatu-angay aw pigbaligya' nilan ya kanilan manga pig-imo'. **25** Aw pigtipun ni Dimitriyo ya manga utaw na pigpantandanan nan aw manga eped na mag-imo-ay, aw law nan, “Kay manga inulug, kya-edean da mayu na dakula' ya nyakuwalta tadun asini kanaten talabahu. **26** Manang kyinita' aw dyengeg da mayu ya utaw yan na si Pablo aw ya palna-u nan. Madég ya utaw na nyagagad nan, beke' olo' na asini Épésó, manang adti kadakula' na probinsya na Asia. Aw yan ya pigpalna-u nan na beke' kunu na tengteng Tyumanem ya manga inutaw na pig-imo' na utaw. **27** Unu ya un datengan na talabahu tadun kun gayed nan paglongan na malat ya manga

pametang na pig-imo' tadun? Beke' na yeiy olo', manang malagak saba ya kadengeg na kanaten tyumanem na si Artémis aw ya témplo nan! Dili' da madi ya madég na utaw asini Asia aw kadakula' na banwa na un magsimba kan Artémis, aw dili' da kita-en ya kanan kanenggeya adti seled na témplo nan.” **28** Pagkadengeg na manga utaw sa piglong ni Dimitriyo, to-o silan nyadaman, aw mig-iyak-iyak silan, law nilan, “To-o madyaw si Artémis! Deyen tadun na manga Épésuwanen si Artémis!” **29** Aw wala' kadugay, nyagubut ya kadég na utaw dun ni Épésó. Aw pigdulus nilan ya eped ni Pablo na si Gayo aw si Aristarko na taga Macédonya, aw piggakgak nilan pasinan adti katipunanan dun ni syudad. **30** Pagdengeg ni Pablo sa nya-imo' adti syudad, kaliman nan galu maglong adti manga utaw dun ni katipunanan, manang pigtagenan sakanan na manga mangintu-uway. **31** Aw ya manga ubaybay uman ni Pablo na mangkalangkaw dun ni probinsya na Asia, awun pigsugu' nilan adti kanan na dili' sakanan pakadtuwun. **32** Na, adtu ni katipunanan to-o migkawayit ya manga utaw. Ya manga eped, wala' kabangal ya pigkawayit nilan. Aw madég kanilan ya wala' paka-edé' kun unu ya tud na pagkatipun nilan dun. **33** Manang awun manga utaw na Judiyu dun ni katipun, aw kaliman nilan pa-atubang si Aléjandro adti kadég na manga utaw kay yan kunu ya magpa-edé' na wala' ya labet na manga Judiyu sa pig-imo' nan Pablo. Yanagaw migpulingen si Aléjandro na dili' da silan magkawayit. **34** Manang sa pagka-edé' na manga utaw na si Aléjandro utaw na Judiyu, mig-iyak-iyak silan, “To-o madyaw si

Artémis! Deyen tadun na manga Épésuwanen si Artémis!”

Aw wala' silan teneng seled na duwangka udas. **35** Manang ya magsulatay na syudad nyabatug nan ya pagpatinep sa kawayit na manga utaw, law nan, “Kay manga ubaybay ku na taga Épésó, singalan utawa asini ya wala' paka-edé' na kitadun ya pigtaliguwan sa pagtunggu' sa témplo na kanaten tyumanem na si Artémis? Kay ya kanaten banwa ya kyolugan na inutaw nan lekat adti langit. **36** Singalan utawa ya un magbalyaw sa piglong ku yeiy? Yanagaw dili' kamu magkawayit aw dili' da kamu mag-imo' sa gubut, **37** kay ya manga utaw na dyala mayu asini, wala' saba ya tyakaw nilan lekat adti témplo tadun, aw wala' ya piglong nilan na malatay adti kanaten tyumanem. **38** Yanagaw kun awun diklamu ni Dimitriyo aw manga eped nan na mag-imo-ay adti pangkay singalan utawa, kadtuan nilan galu ya manga mag-usayay aw manga magdadumalaáy sa syudad. Aw dun da nilan limandaan. **39** Aw kun awun eped na diklamu na pangkay singalan kamayu, madyaw pa usayen dun ni allaw na pagkatipun tadun, dili' da asini, **40** pagaw dengegen na manga migdumala adti Roma na awun gubut asini kanaten aw pagaw kitadun baling ya pasala-en nilan. Wala' ya indeganan tadun saba maggubut.” **41** Aw pagkatigkas nan maglong, pigpa-uli' nan ya manga utaw.

20 Pakatigkas da na gubut, pigpatawag ni Pablo ya manga mangintu-uway dun ni Épésó na un magkatipun, aw pigpakabagseg nan silan. Aw tigkas yan, nyanabi sakanan kanilan aw nyindeg da pasinan adti probinsya na Macédonya. **2** Aw lekat dun, madég ya manga banwa na

pigkadtuan nan aw gayed nan pigpakabagseg ya manga mangintu-uway. Aw lyumos sakanan adti probinsya na Gréciya. **3** Aw nyeya' pa sakanan dun seled na tulumbulan. Tigkas yan, migpalpa si Pablo sumakay sa barko pasinan adti Sirya. Manang pagka-ede' nan na pigbantakan sakanan na manga utaw na Judiyyu, yanagaw lyumiku' sakanan adti Macédonya. **4** Aw nyagad kanan si Sopater na ise' ni Pirro na taga Bérya, aw si Aristarko aw si Ségundo na alag taga Tésalonika, aw si Gayo na taga Dérbi, aw si Timotiyo, aw ya duwa uman na taga Asia na si Tikiko aw si Tropimo. **5** Aw pagdateng nami adti Pilipos, nyuna ya manga eped ni Pablo adti Troas aw adtu silan pagtagad kanami. **6** Pagkatigkas da na Pista na Pan na Wala' Patulina, pig-indegan nami ya Pilipos, aw syumakay sa barko. Pagkatigkas na limangallow, dyumateng kami adti Troas, aw migkita' kami ya manga eped nami na nyaka-una, aw dun da kami pag-eya' seled na sangkasimana. **7** Pagdateng na allow na Linggo, migkatipun kami ya manga mangintu-uway na un magsambuk kuman. Aw migpalekat si Pablo migpalna-u menda' na migtenga' ya gabi, kay pagkaallow un sakanan manaw. **8** Na, adtu ni katlu na kansad awun madég na saleng, aw kya-ilawan ya gibalayan na kyatipunan nami. **9** Aw talana ni Pablo mig-ubat-ubat, nyantaw adti bintana' ya sambuk na eseg na bagu pa ya ginawa na si Yutiko, aw pigtudtud sakanan. Aw asuntu sa kadugay na pagpalna-u ni Pablo, nyakatulug si Yutiko, aw tigkan yan kolug, aw tulungkansad ya katas na kyolugan nan taman adti lupa'. Aw pig-engat nilan na wala' da ya ginawa. **10**

Manang nyanog si Pablo aw piglebleban nan aw kepkepa. Aw miglong si Pablo, “Dili' kamu magkallek kay nyataw da sakanan.” **11** Pagliku' ni Pablo adti tas, kyuman ya kadég nami. Tigkas yan, migpadeleg pa sakanan mig-ubat-ubat menda' na migpakallawunun, aw pagkatigkas nan magpalna-u, nyindeg sakanan. **12** Aw si Yutiko, pya-agad na manga utaw nyuli', aw to-o silan migleya kay nyataw da sakanan. **13** Yanagaw syumuway kanami si Pablo, aw nyuna kami kanan syumakay sa barko pasinan adti pantalan na Asos, kay ya palpa ni Pablo na manaw da sakanan pasinan adtu aw apiten da nami adti Asos. **14** Aw sa pagdateng da nami dun, nyanik sakanan sa barko aw syumakay eped nami pasinan adti pantalan na Mitiléné. **15** Pagkatigkas nami mapit dun ni Mitiléné, syumakay da kami uman aw pagkasambuk na allaw pigdipagan da nami ya pulu' na Kiyos. Aw pagkasalut da na allaw nyapit da kami uman adti pulu' na Samos, aw pagkasalut pa uman na allaw dyumateng kami adti pantalan na Miléto. **16** Kay yan ya kaliman ni Pablo na dili' da mapit adti Épésó pagaw masalang sakanan dun ni probinsya na Asia, kay migkagallat sakanan adti Jérusalim pada tumambung sa Pista na Allaw na Péntékostés. **17** Sa bagu pa kami dyumateng adti Miléto, pigpatawag ni Pablo adti sayid nan ya manga maggagaday sa manga mangintu-uway na awun ni Épésó. **18** Pagdateng nilan adti Miléto, miglong si Pablo kanilan, “Kay manga inulug, kya-edean da mayu ya kanak manga imo-unun idtu muna sa pag-eya' ku adti sayid mayu, lekat pa adti tagna' na pagdateng ku asini probinsya na Asia. **19** Dun

ni kanak imo-unun na pig-atag na kanaten Pangulu, wala' aku pagpatastas pangkay ya manga luwa' ku gayed nyangkataktak. Pangkay pigpakalugan aku na manga kadégan ku na Judiyu aw byantakan aku nilan, manang gayed ku dyalug ya sugu' ni Jisus. **20** Aw kya-edē-an mayu uman na dun ni pag-ubat-ubat ku wala' ya pigtagu' ku pangkay sambuk, manang pigbukasan ku adti kamayu pada magkasalig ya pagpangintu-u mayu. Pigpalna-uan ta kamu dun ni katipun mayu aw pangkay adti kamayu manga balay. **21** Alag ku pig-ubat-ubatan ya manga Judiyu aw ya manga Héntil, na magselsel silan aw lumiku' adti Tyumanem aw pangintu-uan nilan ya kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **22** Aw manaw da aku adun adti Jérusalim kay yan ya sugu' kanak na Ispiritu Santo. Aw wala' ku ka-edē-i kun unu ya un ku datengan dun. **23** Yan olo' ya kya-edē-an ku na pangkay ayin na syudad aw lunsud ya kadtuan ku, pigpa-edē' aku dadan na Ispiritu Santo na madég ya kalugan na dumateng pa kanak aw dala ya pagkalabusu kanak. **24** Manang dili' ku demet ya kanak pagka-utawun. Yan olo' ya kaliman ku na tigkasen ya manga imo-unun na pigtaligu kanak na Pangulu tadun na si Jisus, na yan ya pagpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat sa kallat na Tyumanem. **25** “Na, ya kadég mayu na pigpalna-uan da ku sa paghari' na Tyumanem, kya-edē-an ku adun na dili' da kitadun salut magkakitaáy. **26** Yanagaw paglongun ta kamu adun, kun awun dun ni kamayu na dili' makaluwa' lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem, na, beke' da yan na kanak sala'. **27** Kay wala' ya pigtagu' ku kamayu pangkay sambuk. Pigbangal da ku

kamayu ya kadakula' na pagkaliman na Tyumanem aw ya kanan palpa. **28** Yanagaw pakatanawi mayu ya kamayu pagka-utawun aw ya kadég na manga mangintu-uway na pigtaligu kamayu na Ispiritu Santo, aw sanggila-a mayu ya kadég na nyangintu-u na pigbayadan da na Tyumanem magi sa dugu' na Ise' nan. **29** Kay kya-edē-an ku na kun wala' da aku asini sayid mayu, awun sumeled adti kamayu katipun na magpalna-u sa galu' pada pasuwayen kamu dala ya manga mangintu-uway na pigtaligu kamayu. Ya manga magpalna-uway yeiy, un kamu saba nilan kalaten na wala' ya pagkallat. **30** Aw beke' na yan olo', manang awun uman utaw na lekat dun ni kamayu na magpalna-u sa galu' na magpasuway sa manga mangintu-uway pada ya kanilan palna-u yan da ya dalugun. **31** Yanagaw gayed kamu magpakatadeng. Anenganenga mayu ya pag-eya' ku adti sayid mayu seled na tulungkaūmay. Allaw aw gabi, wala' ku patenenga ya pagpalna-u adti kadég mayu pangkay to-o aku migti-is. **32** “Aw adun, taligu la ta kamu adti Tyumanem, aw tabangan kamu na kanan tingeg. Kay ya tingeg nan yan ya magpa-edē' sa kallat nan aw magpakabagseg sa pagpangintu-u mayu, aw dun da mayu ka-edē-i na atag nan saba ya kanan pigpakang adti manga utaw na pigtani la nan. **33** Na, wala' aku kaybeg sa kuwalta aw kadégkadég mayu, **34** aw kya-edē-an mayu na migtalabahu aku pada awun pagkamangan nami ya kanak manga eped sa kanami manga kapelekan. **35** Aw sa kadég na pig-imo' ku, pigpakita' ku kamayu ya kaseb na umba' mayu silingan kay ka-ilangan makatabang kamu sa manga utaw na wala' ya pagkamangan. Aw dili' mayu

pagkalingawan ya piglong ni Jisus na Pangulu tadun, na 'Madyaw to-o ya kana utaw na nyatag kay sa pig-atagan.'"

36 Pagkatigkas ni Pablo maglong, lyumuhud sakanan eped nilan aw nyanawagtawag adti Tyumanem. **37** Aw to-o silan migsasugaway aw pigkepkep nilan si Pablo **38** kay to-o migkalat ya ginawa nilan asuntu sa piglong nan na dili' da nilan sakanan kita-en salut. Pagkatigkas yan, pig-ated nilan adti pantalan na un manik sa barko.

21 Aw pig-indegan da nami silan aw lyumakted ya kanami pigsakayan adti pulu' na Kos. Aw pagkasalut na allaw nyadtu kami ni pulu' na Rodas, aw lekat dun syumakay kami pasinan adti pantalan na lunsud na Patara. **2** Dun ni Patara, awun pigkita' nami na barko na un magpasinan adti Ponisya, yanagaw syumakay kami. **3** Pigkita' nami ya pulu' na Cipré apit adti kawala, aw migpadeleg kami pasinan adti probinsya na Sirya. Nyanog kami adti pantalan na Tiro kay dun awasa ya dakula' na kalga nilan. **4** Aw pyaninaw nami ya manga mangintu-uway adti Tiro, aw adtu kami bantuk ni tampid nilan seled na pitungallaw. Aw pig-ubatan nilan si Pablo na dili' sakanan lumos adti Jérusalim kay yan ya pigpa-edé' kanilan na Ispiritu Santo. **5** Manang pagkatigkas da na pitungallaw, nyindeg kami si Pablo aw pig-ated kami na kadég na manga mangintu-uway taman adti luwa' na syudad. Nyagad ya kanilan manga kaubayan aw ya manga mangayse' nilan. Aw migpansiluhud kami dun ni baklayan aw nyanawagtawag adti Tyumanem. **6** Aw nyanabi kami kanilan aw tigkas yan nyanik da uman kami sa barko. Aw nyan-uli' da ya manga mangintu-uway. **7** Migpadeleg ya

pagsakay nami lekat adti Tiro aw dyumateng kami adti pantalan na Tolémayis. Pagpanog nami, nyadtu kami ni manga mangintu-uway aw mig-eya' pa kami dun seled na sangallaw. **8** Pagkamaselem da, migpadeleg ya panaw nami. Pagdateng nami adti Césarya, dun kami bantuk ni balay ni Pilipi na yan ya sambuk na mag-ubat-ubatay kan Kristu. Aw sambuk uman sakanan na nyakasakup sa pitu ya eseg na pigpamalli' na manga apostolés idtu muna. **9** Aw ya upat ya ise' nan na dalaga awun katadeng nilan na lekat adti Tyumanem na mag-ubat-ubat sa un nan pa-ede' kanilan. **10** Talana nami adti balay nilan seled na pilangallaw, awun dyumateng na propita lekat adti Judiya na si Agabo. **11** Aw nyawun sakanan adti sayid nami. Aw pigkamang nan ya elen ni Pablo aw banggeti nan ya kanan siki aw bekten, aw law nan, “Ini ya piglong na Ispiritu Santo: ‘Kasiling na maynini, un banggetan uman na manga Judiyu adti Jérusalim ya tagtun sa elen ini aw atag nilan adti manga Héntil.”” **12** Ya piglong ni Agabo, dyengeg na kadég nami dala ya manga ka-epedanan dun, aw to-o kami nyanginayu' kan Pablo na dili' da nan padelegen ya kanan palpa na madtu ni Jérusalim. **13** Manang miglong si Pablo, “Ananga' kamu magsugaw kanaken? Ananga' mayu pakalumayen ya kanak anenganeng? Nyatagilan da ya kanak ginawa sa unu ya un dumateng kanaken, pangkay kalabusuwun aku na manga utaw, aw pangkay patayen aku nilan adti Jérusalim asuntu sa ngalan na Pangulu tadun na si Jisus.” **14** Aw pagka-ede' nami na dili' mabatug tagenan si Pablo, wala' da nami sakanan tageni. Yan olo' ya piglong

nami, “Ma-imo' galu ya pagkaliman na Tyumanem.” **15**
 Pagkatigkas na manga allaw yan, migtagilan kami na un
 magpasinan adti Jérusalim. **16** Aw awun nyagad kanami
 na manga mangintu-uway na lekat adti Césarya, aw pig-
 ated kami nilan taman adti balay ni Manason kay yan ya
 un nami bantukan. Na, idtu muna taga Cipré si Manason
 aw yan ya sambuk na utaw na nyaka-una nyangintu-u
 kan Jisus. **17** Pagdateng nami adti Jérusalim, ya manga
 inulug dun na mangintu-uway migleya silan dyumawat
 kanami. **18** Aw sa pagkamaselem da, nyadtu kami si
 Pablo adti kan Santiago, aw dun da kami pagkakitaay ya
 kadég na manga migdumala sa manga mangintu-uway.
19 Pagkatigkas ni Pablo mangumusta kanilan, pigdandan
 nan ya kadég na pigpan-imo' na Tyumanem adti manga
 Héntil magi sa pag-ubat-ubat nan. **20** Pagdengeg nilan sa
 piglong nan, alag silan migsideyen sa Tyumanem. Aw
 tigkas yan, piglongan nilan si Pablo, law nilan, “Kya-ede-
 an mu, kay inulug, na matag pilammalalan ya Judiyu
 na nyangintu-u la kan Kristu. Aw ya kadég nilan alag
 nyatibulluk ya kanilan anenganeng dyumalug sa Uldin
 tadun. **21** Na, dyengeg nilan na pigpalna-uan mu ya
 kadég na manga Judiyu na nyeya' adti manga banwa
 na manga Héntil. Aw yan kunu ya palna-u mu kanilan,
 na dili' da dalugun ya Uldin na pig-atag kanaten na
 Tyumanem magi kan Moysis, labi la ya sugu' na pantuli-
 en ya mangayse', aw dili' da nilan dalugun ya manga
 katanem tadun na manga Judiyu. **22** Na, unu ya un tadun
 imo-un pada ka-ede-an nilan na beke' na maynan ya
 palna-u mu? Kay dengegen saba nilan na dyumateng da

kaw asini. **23** Yanagaw ini ya madyaw mu imo-un: Awun upat ya eseg asini na mig-imo' sa sapa' adti Tyumanem. **24** Agad kaw kanilan adti Témplo aw kaagadan mu ya manga katanem na manga Judiyu dun ni un nilan imo-un sa paglinis sa kanilan pagka-utawun. Aw ikaw ya magbayad pada umba' silan buluwun, kay nyalingeb da ya sapa' nilan adti Tyumanem. Kun matuman mu ya kadég yeiy, ka-edean na kadég na utaw na beke' na matinaw ya pigdengeg nilan kanmu. Ka-edean nilan na kenne' pa mu dyalug ya Uldin na manga Judiyu. **25** Na, pigsulatan da nami ya manga Héntil na nyangintu-ula, aw yan olo' ya pigpa-edean nami kanilan: Dili' nilan pagkanen ya unud na pigdugsu' da adti tyumanem na galu'. Aw dili' silan magkan sa dugu', aw dili' silan uman magkan sa unud na ayep na wala' pakaluwa' ya dugu' nan. Aw dili' silan magkasala-enen.” **26** Yanagaw pagkasalut na allaw pigpa-agad ni Pablo ya upat ya eseg aw migdengan silan sa pigpan-imo' nilan na un linisan ya kanilan pagka-utawun. Pagkatigkas nilan imo-un, nyadtu silan ni Témplo, aw migpa-edean si Pablo adti manga magdadugsu-ay kun kinunu ya pagkalingeb na sapa' na tagsambuksambuk kanilan adti Tyumanem. Aw dun nilan ka-edean kun kinunu silan pag-atag sa kanilan dugsu' adti Tyumanem. **27** Sa agpet da malingeb ya pitungallaw na paglinis kanilan, si Pablo kyinita' na manga Judiyu na taga Asia adti Témplo. Yanagaw pigsutsutan nilan ya manga eped nilan na Judiyu pada kadamanan si Pablo. Aw pigdulus nilan sakanan, **28** aw mig-ulangag silan na maglong, “Tabangi kami! Kadég mayu na utaw na Isra-él!

Ya utaw ini, pangkay ayin sakanan kadtu gayed maglong
 sa malatay adti kanaten na manga Judiyu, dala ya kanaten
 Uldin aw ya kanaten Témplo! Aw beke' na yan olo',
 manang pig-alladan nan uman ya manga utaw na Grigo
 asini pamanag na Témplo na dili' nilan umba' seledan!
 Piglipa-an nan ya Témplo!” 29 Yan ya du-an nan na
 maynan ya piglong nilan, kay kyinita' nilan idtu muna si
 Tropimo na taga Épésó na eped ni Pablo dun ni Jérusalim,
 aw iman nilan aw aw pigpa-agad sakanan ni Pablo adti
 pamanag na Témplo. 30 Wala' kadugay nyagubut ya kadég
 na utaw dun ni Jérusalim, aw migkagallat silan nyalaguy
 pasinan adti pamanag na Témplo. Aw pig-awidan nilan
 si Pablo aw pigpaluwa' nilan. Aw pigtakepan nilan ya
 manga suwangan na Témplo. 31 Sa un da nilan galu
 patayen si Pablo, pig-ubatan ya komandér na manga
 sundalu na taga Roma na nyagubut ya kadég na utaw dun
 ni Jérusalim. 32 Yanagaw, migpa-agad sakanan sa manga
 kapitan aw manga sundalu nilan aw maksay nyalaguy
 pasinan adti kadég na manga utaw na migkalingkaga'.
 Pagkita' na manga utaw sa komandér aw manga sundalu,
 pigbotonan nilan ya pagpanumbag kan Pablo. 33 Aw
 dyumulud ya komandér kan Pablo aw pigdakep nan. Aw
 migsugu' na pusasan si Pablo na duwa ya sangkali'. Tigkas
 yan, pig-usip na komandér ya manga utaw, “Singalan
 utawa yeiy? Unu ka' ya sala' nan?” 34 Manang wala' nan
 kabangal ya tubag asuntu sa kasélék na kadég na utaw.
 Aw wala' na komandér ka-edé-i kun unu ya diklamu
 nilan, yanagaw pigsugu' nan ya manga sundalu na ated
 si Pablo adti seled na kampo. 35 Aw pagdateng nilan

adti dalem na agdan na kampo, pigpa-ingkud sakanan
 adti abaga na duwa ya sundalu asuntu sa kabulut na
 manga utaw, **36** kay pigdalug nilan si Pablo aw mig-iyak-
 iyak silan na maglong, “Pataya sakanan!” **37** Sa un da si
 Pablo dalaen adti seled na kampo, nyakaselat sakanan
 miglong sa komandér, law nan, “Kay Sir, awun paglongun
 ku galu kanmu.” Aw tyumubag ya komandér, “Matadeng
 kaw kadi' sa tingeg na Grigo! **38** Iman ku aw ikaw ya
 Ihptuwanen na nyatu sa gubirnu adun na bagu aw
 miggagad sa upatemmatalan ya ribildi adti kaligbinan.”
39 Aw tyumubag si Pablo kanan, law nan, “Beke' aku
 na utaw yan. Judiyu aku na taga Tarso, probinsya na
 Ciliciya, aw matas ya dengeg na syudad yan. Manginayu'
 aku beg kanmu na tumbay mu kanak ya paglong adti
 manga utaw.” **40** Aw pigtumbay na komandér kanan ya
 paglong, yanagaw nyindeg si Pablo dun ni tas na agdan,
 aw migpulingen adti manga utaw na matinep silan. Aw sa
 pagkatinep da nilan, migpalekat si Pablo miglong kanilan
 sa tingeg na Hibriyu na kyalabetan na kadég nilan, law
 nan,

22 “Kay manga inulug ku aw manga mangkatikadeng,
 pakanyegi mayu ya tingeg ku na yan ya un magtameng
 kanak.” **2** Pagdengeg nilan sa tingeg na Hibriyu na
 piglong nan, to-o pa silan nyatinep. Yanagaw migpadeleg
 si Pablo miglong, **3** “Judiyu aku uman na nyautaw adti
 Tarso, sakup na Ciliciya, manang asini aku ni Jérusalim
 tulin. Si Gamalyél ya migpalna-u kanak, aw dayaw aku
 nan pigpalna-uan sa kadég na awun ni Uldin na kanaten
 tyugbulan. Nyatibulluk ya anenganeng ku dyumalug sa

Tyumanem kasiling mayu adun. **4** Aw ya manga dyumalug sa palna-u ni Jisus, pigpamulayaman ku silan menda' adti pagkamatay nilan. Pigdakep ku silan aw pigpagapus pangkay eseg aw kaubayan, aw pigpakalabusu ku silan. **5** Usipa mayu ya pangulu na manga magdadugsu-ay aw manga mag-usayay. Silan ya magmatinaw na ya kanak piglong adun alag saba matinaw. Kay lekat adti kanilan dyawat ku ya manga surat na un ku pakita' adti manga kadégan ku na Judiyyu adti manga sinagoga na awun ni Damasko. Ya manga surat yeiy, palangad pagtumbay kanak sa pagdakep sa manga utaw na dyumalug sa palna-u ni Jisus, pada gapusun silan aw pa-agad asini Jérusalim na un pa-emel-emelen. Yanagaw nyanaw aku adti Damasko na un magdakep kanilan. **6** “Sa malapit da aku adti Damasko na manga alas dosi la, bigla' awun kalalamdag na to-o masilang na lekat adti tas na langit na nyakapalibed kanak, **7** aw dayaw aku nyatuwad dun ni lupa', aw awun tingeg na dyengeg ku, ‘We Saulo! We Saulo! Ananga' aku mu gayed pamulayaman?’ **8** Aw nyusip aku kanan, ‘Singalan kaw kay Sir?’ Aw tyumubag sakanan, ‘Aku saba si Jisus na taga Nasarit na gayed mu pigpamulayaman.’ **9** Na, ya manga eped ku, kyinita' nilan ya kalalamdag manang wala' nilan kalabeti ya tingeg na miglong kanak. **10** Aw nyusip aku salut kanan, ‘Kay Sir, unu ya madyaw ku imo-un?’ Aw miglong si Jisus kanak, ‘Pagbangun kaw aw kadtu kaw ni Damasko, aw dun da pade-an kanmu ya kadég na pigpalpa ku dadan kun unu ya un mu imo-un.’ **11** Manang wala' da aku kita' asuntu sa kasilang na kalalamdag, yanagaw pig-agak aku na kanak

manga eped aw pig-ated aku nilan adti Damasko. **12** “Na, awun eseg dun ni Damasko na pigngalanan na Ananiyas. Nyatibulluk ya anenganeng nan dyumalug sa Uldin tadun aw pigsaya' sakanan na kadég na manga Judiyu na nyeya' dun. **13** Aw dyumulud si Ananiyas kanak aw nyindeg adti tampid ku, law nan, ‘Kay inulug Saulo, kumita' da kaw!’ Aw dayaw aku kyumita' salut aw kyinita' da ku sakanan. **14** Aw piglongan aku nan, ‘Ya Tyumanem na pigsimba na kanaten tyugbulan asini muna, yan ya nyamalli' kanmu pada ka-edean mu ya kanan pagkaliman aw kita-en mu si Jisus na yan ya wala' ya sala' aw dengegen mu ya kanan tingeg. **15** Kay ikaw ya magmatinaw kanan adti kadég na manga utaw aw pa-edean mu kanilan ya kyinita' mu aw ya kanmu pigdengeg. **16** Na, unu pa ya tyagadan mu adun? Pagbangun da kaw aw pagpabautismu la kaw, aw tawaga ya ngalan nan pada kalinisan kaw sa kanmu manga sala.’ **17** “Pagkatigkas yan, lyumiku' aku asini Jérusalim, aw talana ku nyanawagtawag dun ni Témplo, awun pigkita' ku na kasiling na tagaynep. **18** Kyinita' ku si Jisus na miglong kanak, ‘Maksay indegi ya Jérusalim adun! Panamal da kaw! Kay ya manga utaw asini, dili' silan dumawat sa pag-ubat-ubat mu na magmatinaw kanak.’ **19** Aw tyumubag aku kanan, ‘Kay Pangulu, kya-edean da nilan ya pigpan-imo' ku idtu muna. Kyatpedan ku ya manga sinagoga pigdakepan sa manga utaw na nyangintu-u kanmu, aw pigpakalabusu ku silan aw byadasan ku pyamunalan. **20** Kya-edean da nilan uman na tyumande' aku sa pagpatay kan Éstéban kay yan ya sambuk na migmatinaw kanmu. Aku saba ya

pigtaliguwan sa manga sa-ul na manga utaw na migpatay kanan.' 21 Manang miglong pa si Jisus kanak, 'Panaw da kaw. Kay un ta kaw padala adti manga Héntil na nyeya' adti mawat!'" 22 Dun da taman ya pagpakanyeg na manga utaw sa tingeg ni Pablo, kay to-o silan nyadaman asuntu sa moli na piglong nan. Aw migpan-iyak-iyak silan na maglong, "Pataya mayu sakanan! Ya-i la mayu pagmatawa ya utaw iyan!" 23 Aw migpadeleg silan mig-iyak-iyak kay to-o nyadaman. Aw pigluwas nilan ya kanilan manga sa-ul aw kyumamang sa kutu na lupa' aw pigsabug nilan adti tas. 24 Yanagaw migsugu' ya komandér na pa-agad si Pablo adti seled na kampo. Pagkatigkas yan, pigpalabet nan kanilan si Pablo menda' na ubat-ubat nan kun unu ya du-an na nyadaman kanan ya manga Judiyyu. 25 Manang sa talana nilan piglagket si Pablo adti aligi na un labeten, piglongan nan ya kapitan na nyindeg dun ni tampid nan, law nan, "Unu, pigtumbay na bala-ud mayu ya paglabet sa utaw na Romanen pangkay wala' pa sakanan usayi?" 26 Pagdengge na kapitan sa usip ni Pablo, kyadtuwan nan ya komandér aw piglongan nan, "Magpakatanaw kita sa un ta imo-un sa utaw yeiy kay Romanen kadi' sakanan!" 27 Yanagaw kyadtuwan uman na komandér si Pablo aw pig-usip nan, law nan, "Ubatan kanak, Romanen kaw?" Aw tyumubag si Pablo, "E-e." 28 Aw miglong ya komandér, "Dakula' ya pigbayad ku sa kanaken pagka Romanen." Aw tyumubag uman si Pablo, law nan, "Romanen aku lekat pa adti kanak pagkautaw." 29 Yanagaw, maksay si Pablo pig-ubadan na manga sundalu aw wala' da nilan labeta. Aw nyallek uman ya komandér kay kya-edean

nan na Romanen kadi' ya utaw na pigpagapus nan. **30** Manang kaliman pa na komandér ka-edé-an kun unu ya tengteng na du-an na piglimanda na manga Judiyu si Pablo. Yanagaw pagkasalut na allaw, pigpatawag nan ya manga mangkatas na magdadugsu-ay aw ya kadég na manga mag-usayay. Aw pigsugu' nan na pa-agad si Pablo adti asdangan nilan na un usayan.

23 Aw pigtengtengan to-o ni Pablo ya manga mag-usayay aw law nan, “Kay manga inulug ku, sa kadég na pigpan-imo' ku taman adun, kyinita' na Tyumanem na malinis ya kanaken anenganeng aw wala' ya un pagsala' kanak.” **2** Na, si Ananias ya pangulu na manga magdadugsu-ay. Aw sa pagdengeg nan sa piglong ni Pablo, pigsugu' nan ya utaw na malapit kan Pablo na sampalen ya baka' nan. **3** Aw miglong si Pablo kan Ananias, “Sampalen kaw uman na Tyumanem! Kay migtallalingu' kaw! Nyingkud kaw adti ingkudanan na pag-ukum aw iman mu aw madalug mu ya Uldin na manga Judiyu adti pag-usay kanak, manang dun ni pagpasampal mu kanak, kyalakadan mu ya Uldin.” **4** Aw miglong ya manga utaw na migbantay, “Pigsupla mu ya pangulu na manga magdadugsu-ay na Tyumanem!” **5** Aw miglong si Pablo, “Kay manga inulug ku, wala' ku ka-edé-i na yan kadi' ya pangulu na manga magdadugsu-ay, kay kun kya-edé-an pa ku, wala' aku san paglong. Kay yan ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, ‘Dili' kamu maglong sa malatay adti manga migdumala kamayu.” **6** Na, sa pagkita' ni Pablo na awun manga Sadusiyo aw manga Parisiyo dun ni katipun, yanagaw miglong sakanan sa mabagseg na

tingeg dun ni matas na usayanan, “Kay manga inulug ku, sambuk aku na Parisiyo, aw ya tyugbulan ku Parisiyo uman. Manang yan ya du-an nan na pig-usayan aku kay awun pig-iman ku na matawun uman salut na Tyumanem ya nyangkamatay.” 7 Paglong ni Pablo seiy, ya manga Parisiyo aw ya manga Sadusiyo nya-imo' ya dakula' na ayil, aw yan ya syampetan nan, nyatenga' ya katipun dun ni usayanan. 8 Na, yan ya lyekatan na ayil kay ya manga Sadusiyo wala' silan pangintu-u na awun pagkataw na utaw na lekat adti pagkamatay, aw wala' uman silan pangintu-u sa manga dili' pagkita-en pangkay manga anghil aw ispiritu. Manang ya manga Parisiyo nyangintu-u sa kadég yeiy. 9 Yanagaw, mig-ipasu' pa ya kanilan ayil, aw nyan-indeg ya manga magpalna-uway sa Uldin na nyaka-akup dadan sa manga Parisiyo, aw to-o silan syumelseg miglong, “Wala' ya malatay na kyinita' nami na pig-imo' na utaw yeiy! Basi awun dili' pagkita-en na miglong kanan, aw kun beke' na ispiritu, basi anghil ya miglong kanan.” 10 Aw tantanan nilan mag-ayil nyagubut ya katipun nilan. Aw nyallek ya komandér pagaw kabentadan nilan si Pablo, yanagaw pigsugu' nan ya manga sundalu na kamangen si Pablo lekat adti usayanan aw pa-agad adti kampo. 11 Pagkagabi yan, migpakita' si Jisus kan Pablo aw miglong kanan, “Dili' kaw magkallek! Pigmatinaw da aku mu asini Jérusalim. Aw kailangan matinawun aku mu uman adti syudad na Roma.” 12 Pagkamaselem yan, awun manga Judiyyu na migkatipun aw byantakan nilan si Pablo. Migsasapa-ay silan na dili' silan kuman aw dili' uman minem menda' na mapatay

nilan si Pablo. **13** Sobla silan kapatan ya migbantak. **14** Pagkatigkas yan, nyadtu silan ni asdangan na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga magdadumalaay sa manga Judiyu, aw law nilan, “Migsasapa-ay kami na dili' kami kuman aw dili' uman minem kun dili' nami una mapatay si Pablo. **15** Yanagaw madyaw kun kamu aw ya manga eped mayu na mag-usayay ya magsekat adti komandér na paliku-un si Pablo asini kamayu pada sadsadan pa ya limanda kanan. Aw sa dili' pa silan dumateng adi, banganan nami aw patayen sakanan.” **16** Manang ya bantak nilan dyengeg na anak ni Pablo na eseg na ise' na bubay nan. Yanagaw nyadtu sakanan ni kampo aw syumeled aw pig-ubatan nan si Pablo sa dyengeg nan. **17** Pagkatigkas yan, pigtawag ni Pablo ya sambuk na kapitan aw piglongan nan, “Pa-agadan beg kanak adti komandér ya ise' ini kay awun ubat-ubat nan.” **18** Yanagaw pya-agad na kapitan ya ise' adti sayid na komandér, aw miglong ya kapitan kanan, “Si Pablo, ya utaw na nyakalabusu, migtawag kanak aw migsekat na pa-agad ku kanmu ya ise' ini kay awun kunu ubat nan kanmu.” **19** Aw pig-awidan na komandér ya bekten na ise', aw pigpa-agad nan adti mawatawat aw pig-usip nan, “Unu kay To' ya un mu ubat-ubat kanak?” **20** Aw tyumubag ya ise', law nan, “Ya manga utaw na Judiyu migkasambuk ya ginawa nilan na sekaten kanmu na paliku-un mu si Pablo kunallaw adti asdangan na manga mag-usayay na sallong kunu ya tud nilan na sadsadan ya limanda kanan. **21** Manang dili' kaw magtande' kanilan! Kay sobla kapatan ya un mangan kanan. Aw yeiy ya sasapa-ay nilan na dili'

silan kuman aw minem kun dili' nilan mapatay si Pablo. Aw yan olo' ya pigtagadan nilan na tumbay mu sakanan paliku-un adti usayanan.” **22** Pagdengeg na komandér sa pig-ubat na ise', piglongan nan, law nan, “Dili' kaw maglong adti pangkay singalan na nyadi kaw aw migpa-ede' kanak sa dyengeg mu.” Tigkas yan, pigpapanaw da nan. **23** Pagkatigkas yan, pigpatawag na komandér ya duwa ya kapitan aw piglongan nan, “Tagilana mayu ya duwang gatus ya sundalu na un mindeg na alas nibi na gabi pasinan adti Césarya, aw dugangan na kapituwan ya sundalu na manguda' aw duwang gatus pa uman ya sundalu na alag magtagadilek. **24** Aw pagtagilan kamu uman sa manga kuda' na un sakayan ni Pablo. Aw to-o mayu sakanan pakatanawi na makadateng sakanan adti kan Gubirnador Félix na wala' ya malat na ma-imo' kanan.” **25** Awun uman pigsulat na komandér na un nan padala adti gubirnador, law nan, **26** “Kay Gubirnador Félix na pagbasaan, aku si Claudiyo Lisiyas. Manu la ya kanmu pag-eya'? **27** “Pigpadalaan ta kaw na sulat asuntu sa utaw na pigpa-ated ku adti kanmu. Ya utaw yeiy pigdakep na manga Judiyo aw un da galu nilan patayen. Manang pagka-ede' ku na Romanen kadi' sakanan, pigtabangan nami, eped ku ya manga sundalu. **28** Aw asuntu na kaliman ku katagaan kun unu ya limanda nilan kanan, pigpa-agad ku sakanan adti matas na usayanan nilan. **29** Aw wala' kadugay kya-ede-an ku na wala' ya nya-imo' nan na malatay na umba' sakanan kalabusuwun aw patayen. Yan olo' ya limanda nilan kanan na wala' nan kunu daluga ya manga katanem na Uldin nilan.

30 Yanagaw sa pagka-ede' ku na pigbantakan sakanan na manga Judiyu na patayen, maksay ku pigpa-ated dun ni kanmu. Aw piglongan ku silan na adtu la nilan padatenga ni kanmu ya kadég na limanda nilan. Aw asini la olo' taman ya surat ini.” **31** Yanagaw pigtuman na manga sundalu ya pigsugu' kanilan. Aw sa pagkagabi yan, pigkamang nilan si Pablo adti seled na kota' aw pig-ated nilan taman adti Antipatris. **32** Pagkamaselem da, ya manga sundalu na nyanguda' lyumos mig-ated kan Pablo adti Césarya, manang ya nyasama' na manga sundalu lyumiku' da adti kota'. **33** Aw pagdateng da na manga nyanguda' adti Césarya, pig-atag nilan sa gubirnadador ya surat aw pigtumbay nilan kanan si Pablo. **34** Pagkatigkas na gubirnadador basaen ya surat, pig-usip nan si Pablo, “Ayin kaw lekat na probinsya?” Aw pagka-ede' nan na taga Ciliciya si Pablo, **35** miglong sakanan, “Aku ya mag-usay kamayu, manang tagadan pa tadun olo' ya pagdateng na manga utaw na miglimanda kanmu.” Aw migsugu' sakanan na patunggu-an si Pablo sa manga sundalu adti seled na palasyu na pigpa-imo' ni Hérodes asini muna.

24 Na, paglabay da na limangallaw, dyumateng dun ni Césarya lekat adti Jérusalim si Ananias na yan ya pangulu na manga magdadugsu-ay, aw si Tértulo na sambuk na talaglawung, aw manga magdadumalaay sa manga Judiyu. Nyadtu silan adti asdangan ni Gubirnadador Félix aw pigpadateng nilan ya kanilan limanda kan Pablo. **2** Pigpatawag ni Félix si Pablo, aw sa dun da silan alag ni asdangan nan, migpalekat si Tértulo migdandanen

sa limanda nilan kan Pablo, law nan, “Kay Gubirnadador Félix na pagbasaan: Asuntu sa kadyaw na pagdumala mu, migkadugay ya kalinaw asini nasud ini, aw madég ya pig-imo' mu na madyaw 3 na dili' nami kalingawan. Yanagaw dakula' ya kanami pagpasalamat kanmu. 4 Manang dili' aku malim magsalang kanmu. Yanagaw nyanginayu' aku kanmu na pakanyegan mu dagawdagaw ya kanami paglongun. 5 Ya utaw ini asdangan mu, yan ya gayed paglekatan sa gubut. Pangkay ayin ya kadtuan nan na banwa, dyumala sakanan sa kasamuk adti kadég na manga Judiyu. Aw sambuk sakanan uman na maggagaday sa manga utaw dun ni sékta na Nasaréno. 6 Pangkay ya kanami Témplo piglipa-an nan galu magi sa pagpa-agad nan sa utaw na Héntil. Yanagaw pigdakep nami sakanan, 7 [manang dyumateng ya komandér na si Lisiyas aw pigleges nilan pigkamang si Pablo lekat adti kanami. 8 Aw pigsugu' kami nan na madi asdangan mu.] Magi sa kanmu pagsadsad sa utaw ini, dun mu ka-ede-i na matinaw ya kanami limanda kanan.” 9 Aw ya kadég na piglong ni Tértulo kan Félix alag pigmatinaw na manga Judiyu na migkatipun dun. 10 Pagkatigkas yan, pigpulingenan na gubirnadador si Pablo na yan da uman ya maglong, aw tyumubag si Pablo, law nan: “Kay Gubirnadador, nya-ede' aku na madugay da ya pag-ukum mu asini nasud ini. Aw yanagaw, migleya aku na mabatug ku tamengan ya kanak pagka-utawun asini asdangan mu. 11 Kun sadsadan mu, ka-ede-an mu na bagu sampulu' tag duwa ya allaw na lyumabay lekat adti pagdateng ku dun ni Jérusalim na un manimba adti Témplo. 12 Aw wala' aku nilan saba

kita-a na migpa-ayil sa pangkay singalan dun ni seled na Témplo aw wala' aku uman nilan kita-a na miggubut adti manga sinagoga aw pangkay adti kadakula' na Jérusalim. **13** Dili' nilan mabatug matinawun ya manga limanda nilan kanaken. **14** Iman nilan aw sékta kami, manang beke' na maynan. Pa-edé' ku kanmu na pigsimba ku ya Tyumanem na kanami tyugbulan aw pigdalug ku ya palna-u ni Jisus. Aw pyangintu-uan ku ya kadakula' na Uldin na pig-atag kan Moysis aw ya pigsulat na manga propita. **15** Aw kasiling na madég na Judiyu, yan uman ya pig-iman ku na matawun na Tyumanem ya kadég na utaw na nyangkamatay, dala ya dyumalug sa pagkaliman nan aw dala uman ya wala' dalug. **16** Yanagaw pigtibagsekan ku na malinis ya kanak anenganeng na dili' aku pagsala-en na Tyumanem aw manga utaw. **17** “Na, pagkatigkas na pilangkaūmay, lyumiku' aku adti Jérusalim na un mag-ated sa tabang na pig-amut na manga utaw adti sambuk na banwa, aw yan uman ya sambuk na tud ku na madtu ni Témplo na un matag sa dugsu' adti Tyumanem. **18** Aw talana ku adti Témplo, kyumita' kanak ya manga utaw ini na nyatigkas da ku ya manga imo-unun na un tumanen dun ni kanami Uldin pada kalinisan aku. Tabay ya manga utaw dun ni Témplo, aw wala' saba ya paggubut. **19** Manang awun eped na manga Judiyu dun ni Témplo na lekat adti probinsya na Asia, aw kun awun diklamu nilan kanak, silan galu ya madi asdangan mu. **20** Manang asuntu na wala' silan asini, usipa ya manga utaw ini kun unu ya nya-imo' ku na sala' na kyinita' nilan idtu na pag-usay kanak adti matas na usayanan. **21** Yan olo' ya

piglong ku sa mabageg na tingeg dun ni asdangan nilan, na yan ya du-an nan na pig-usayan aku kay pig-iman ku na un pa matawun ya nyangkamatay.” **22** Aw asuntu na dakula' ya kya-edē-an ni Félix dadan sa manga utaw na dyumalug sa palna-u ni Jisus, pigpateneng pa nan ya pag-usay. Aw miglong sakanan kan Pablo, “Tagadan pa ku ya pagdateng ni Komandér Lisiyas. Tigkas yan, ka-edē-an da mu ya kanak pagbaya' sa piglimanda nilan kanmu.” **23** Pagkatigkas yan, pigsugu' ni Félix ya kapitan na tunggutan pa si Pablo manang tumbay kanan na makaluwa-luwa' na dagawdagaw. Aw pigtumbay nan uman na tanawun si Pablo na manga ubaybay nan aw dalaan nilan sakanan sa manga kapelekan nan. **24** Pagkatigkas na pilangallaw, lyumiku' si Félix aw nyagad kanan ya kaubayan nan na si Drusila. Na, si Drusila, Judiyu sakanan. Pigpatawag ni Félix si Pablo aw pigpakanyegan nan ya pag-ubat-ubat ni Pablo sa pagpangintu-u kan Kristu Jisus. **25** Piglongan nan si Félix kun unu ya madyaw imo-un na utaw adti anenganeng na Tyumanem, aw kun unun na utaw ya pagtagen sa pagkaliman na pagka-utawun nan, aw kun unu ya pag-ukum na un dumateng. Aw nyallek si Félix sa piglong nan. Yanagaw piglongan nan si Pablo, “Umba' pa dun! Kun awun selat ku, pakadiyen da ta kaw uman salut.” **26** Aw pig-iman uman ni Félix na atagan sakanan ni Pablo na kuwalta na tagu-tagu'. Yanagaw malikit nan pagpatawag si Pablo aw migbalawbalaw silan. **27** Manang pagkatigkas da na duwangkaūmay, kyasayuan da si Félix ni Porsyo Fésto sa pagka gubirnadōr. Aw asuntu na kaliman ni Félix na katutukan kanan ya manga Judiyu,

yanagaw pigpabaya-an nan si Pablo aw wala' da nan paluwa-a adti kalabusuwanan.

25 Yanagaw dyumateng si Fésto adti syudad na Césarya na un magdumala sa probinsya na Judiya. Aw paglabay da na tulungallaw, nyanaw sakanan adti Jérusalim. **2** Pagdateng da nan dun, kyadtuwan sakanan na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw manga mangkalangkaw na manga Judiya, aw pigpadateng nilan adti kanan ya kanilan limanda kan Pablo, **3** aw pigsekat nilan adti kan Fésto na pa-ated nan galu si Pablo adti Jérusalim, kay ya palpa nilan na banganan si Pablo dun ni dalan aw patayen. **4** Manang tyumubag si Fésto kanilan, law nan, “Dili' madugay lumiku' aku adti Césarya. Aw asuntu na dun si Pablo tunggu-i, **5** yanagaw pagpa-agad kamu kanak sa manga mangkalangkaw mayu, aw kun awun sala' na utaw yan, adtu la mayu sakanan limandaan.” **6** Paglabay da na sobla sangka simana ni Fésto adti Jérusalim, lyumiku' sakanan adti Césarya. Aw pagkasalut na allaw nyingkud sakanan dun ni usayanan aw migsugu' na pa-agad si Pablo dun ni asdangan nan. **7** Pagseled da ni Pablo, nyakapalibed kanan ya manga Judiya na dyumateng lekat adti Jérusalim. Aw madég ya piglong nilan na to-o mangkabegat na limanda kan Pablo manang dili' nilan mabatug matinawun. **8** Manang pigtamengan ni Pablo ya kanan pagka-utawun sa manga limanda nilan, law nan, “Wala' ya kyalakadan ku na sugu' adti Uldin tadun, aw adti Témplu, aw adti kan Impirador César.” **9** Na, kaliman ni Fésto na katutukan ya manga Judiya kanan, yanagaw law nan kan Pablo, “Usipen ta kaw, unu,

kaliman mu madtu ni Jérusalim aw dun da ta kaw usayi sa limanda nilan kanmu?” **10** Manang tyumubag si Pablo kan Fésto, law nan, “Ini la aku ni usayanan mu kay ikaw ya pigtaliguwan ni Impirador César, aw asini aku umba' usayi. Aw kya-edē-an mu saba na wala' ya nya-imo' ku na sala' adti manga utaw na Judiyu. **11** Kun awun sala' ku na umba' aku patayen, dili' aku mangilalat kanmu. Manang kun wala' ya indeganan na umba' aku ukuman, dili' mabatug na utaw ya pagtumbay kanak adti kanilan. Yanagaw kaliman ku usayan ni César!” **12** Pagkatigkas ni Fésto magbalawbalaw adti manga pigsaligan nan, piglongan nan si Pablo, “Asuntu na pigsekat mu na usayan ni César, pa-ated ta kaw adti kanan dun ni Roma!” **13** Na, paglabay da na pilangallaw, dyumateng adti Césarya ya hari' na si Agripa aw ya bubay nan na si Bérnicé kay kaliman nilan mamasa kan Fésto na bagu na gubirnadōr. **14** Aw nyatingen pa silan dun seled na madég na allaw. Aw talana nilan dun, pigdandan ni Fésto sa hari' ya diklamu na manga Judiyu kan Pablo, law nan, “Awun utaw āsini na nyakalabusu na pig-ayawan kanak ni Gubirnadōr Félix. Ya ngalan nan si Pablo. **15** Aw sa pagkadtu ku ni Jérusalim adun na bagu, piglagbet aku na manga mangkatas na magdadugsu-ay aw magdadumalāay sa manga Judiyu, aw pigdala nilan kanak ya limanda nilan sa utaw yeiy. Pigsekat nilan na ukuman ku sakanan. **16** Aw pigtubag ku silan na adti bala-ud na Romanen, kun awun utaw na piglimanda, dili' tumbay na pa-emel-emelen sakanan kun dili' silan una mag-asdangen ya miglimanda kanan na un nan tubagen ya kadég na diklamu nilan. **17** Yanagaw

nyagad silan kanak sa pagliku' ku asini Césarya, aw wala' ku pakadugaya ya paglimanda nilan, manang pagkasalut na allaw, nyingkud aku adti usayanan aw pigpa-angay ku si Pablo. **18** Aw sa pag-asdangen da nan aw ya manga miglimanda kanan, iman ku aw mabegat ya limanda. Manang sa paglong da nilan, wala' kadi' ya mabegat na pig-imo' nan na malatay na umba' ukuman. **19** Yan olo' ya pig-ayilan nilan ya pagpangintu-u na manga Judiyyu aw ya sambuk na utaw na pigngalanan na Jisus na pig-apitan ni Pablo na nyataw kunu lekat adti pagkamatay. **20** Yanagaw, wala' ku ka-edde-i kun unu ya madyaw ku imo-un sa limanda yeiy, aw pig-usip ku si Pablo kun malim sakanan madtu ni Jérusalim aw dun da usayi sa limanda na manga Judiyyu kanan. **21** Manang dili' sakanan malim. Yan baling ya pigsekat nan na usayan na Impirador. Yanagaw migsugu' aku na tunggu-an sakanan menda' na pa-ated da ku adti kan César.” **22** Aw piglongan ni Agripa si Fésto, “Kaliman ku pakanyegan ya tingeg na utaw yan.” Aw miglong si Fésto, “Madyaw uman. Kunallaw pa-angay ku sakanan pada pakanyegan mu.” **23** Yanagaw pagkasalut na allaw, dyumateng da si Agripa aw si Bérnicé adti usayanan. Dayaw silan pig-agadan na manga komandér na manga sundalu na taga Roma aw mangkalangkaw dun ni syudad na Césarya. Tigkas yan, pigpa-angay ni Fésto si Pablo. **24** Aw miglong si Fésto, “Kay Hari' Agripa aw kadég mayu na ini adun: Ini la ya utaw na piglimanda kanak na manga Judiyyu adti Jérusalim aw asini uman ni Césarya, aw mig-iyak-iyak silan na maglong, ‘Umba' sakanan patayen!’ **25** Manang

sa kanak pagsadsad kanan, wala' ya kyinita' ku na sala' na umba' sakanan ukuman na patayen. Manang asuntu sa pagsekat nan na usayan na Impirador, yan ya pagbaya' ku na pa-ated ku sakanan adti Roma. **26** Manang wala' ku saba ka-edē-i kun unu ya un ku sulaten adti Impirador sa limanda kanan, yanagaw pya-agad ku ya utaw yeiy asini asdangan mayu adun, aw labi la kanmu, kay Hari' Agripa. Kun abus da tadun sadsadi, awun sulaten ku galu adti Impirador. **27** Kay adti anenganeng ku, dili' madyaw ya pagtumbay sa nyakalabusu na un usayan na Impirador na dili' pa mabangal ya limanda kanan.”

26 Pagkatigkas yan, miglong si Agripa kan Pablo, “Pigtumbay da ku kanmu ya paglong na tamengan mu ya kanmu pagka-utawun.” Yanagaw pigpatas ni Pablo ya kanan bekten aw miglong: **2** “Kay Hari' Agripa, migleya aku na ikaw ya un magpakanyeg sa tubag ku sa kadég na limanda kanak na manga Judiyyu, **3** kay ikaw ya to-o nya-edē' sa kadég na katanem na manga Judiyyu aw ya manga pigpan-ayilan nilan. Yanagaw nyanginayu' aku na pakanyegan aku mu. **4** “Na, kya-edē-an da na kadég na Judiyyu ya manga pigpan-imo' ku lekat pa na kanak pagka-ise' adti banwa ku aw adti Jérusalim. **5** Yanagaw madugay da nilan kya-edē-an na to-o ku pigdalug ya manga katanem nami na manga Judiyyu asuntu na sakup aku na manga Parisiyo. Silan galu ya magmatinaw sa piglong ku yeiy. **6** Aw adun, ini aku ni asdangan mu pig-usayan asuntu olo' na pigtagadan ku ya pigpakang na Tyumanem adti kanami manga tyugbulan. **7** Aw maynan uman, ya kadég na buwadbuwad ni Isra-él, alag nilan

pig-iman ya pigpakang yeiy. Yanagaw nyatibulluk ya kanilan anenganeng nyanimba sa Tyumanem kada allaw aw kada gabi. Maynan uman ya kanak pig-iman. Aw asuntu seiya, kay Hari', piglimanda aku baling na manga eped ku na Judiyo. **8** Aw kamu, ananga' malug dun ni anenganeng mayu ya pagpangintu-u na mabatug na Tyumanem ya pagmataw sa manga nyangkamatay? **9** “Idtu muna, mig-anenganeng aku na ka-ilangan ku imo-un ya madég na maka-ampang sa ubat-ubat sa ngalan ni Jisus na taga Nasarit. **10** Yeiy saba ya pig-imo' ku adti Jérusalim: Kyadtuwan ku ya manga mangkatas na magdadugsu-ay na manga Judiyo aw pig-atag nilan kanak ya katundanan sa pagkalabusu sa manga mangintu-uway kan Jisus. Aw madég silan ya pigpakalabusu ku. Aw sa pag-ukum da na manga Judiyo na patayen silan, sambuk aku na tyumande' na patayen silan. **11** Malikit ku pyangkadtuan ya manga sinagoga aw pigpaninaw ku ya manga mangintu-uway kan Jisus. Pigpamulayaman ku silan aw pigpapaglong sa malatay adti kanan. Asuntu sa kabulut ku kanilan, pigdalug ku silan, pangkay adti mawat na manga lunsud aw dun ku silan pamulayami. **12** “Aw maynan ya tud ku idtu muna sa pagpanaw ku adti syudad na Damasko. Dyumala aku sa manga sulat na lekat adti mangkatas na magdadugsu-ay na palangad katundanan ku mamulayam sa manga mangintu-uway kan Jisus. **13** Kay Hari', talana ku nyanaw pasinan adti Damasko na manga alas dosi la, bigla' awun pigkita' ku na dakula' na kalalamdag na lekat adti tas na langit. To-o pa malalamdag dun ni sega, aw nyakapalibed kanak

dala ya manga eped ku. **14** Aw nyangkatuwad ya kadég nami dun ni lupa', aw awun dyengeg ku na tingeg na Hibriyu, law nan kanak, 'We Saulo! We Saulo, ananga' aku mu gayed pamulayaman? Liwan na pigpa-emel-emel mu ya kanmu pagka-utawun.' **15** Aw nyusip aku, 'Singalan kaw kay Sir?' Aw tyumubag sakanan, 'Aku saba si Jisus na gayed mu pigpamulayaman. **16** Manang pagbangun kaw aw dayaw kaw indeg! Migpakita' aku kanmu kay pigpamalli' ta kaw na ma-imo' kanak sugu-anen pada magmatinaw sa kyinita' da mu aw ya un pa ku pakita' kanmu. **17** Tamengan ta kaw lekat adti manga utaw na un mamulayam kanmu, pangkay Judiyyu aw pangkay Héntil. Manang padala ta kaw saba adti manga utaw na Héntil **18** pada mabeka' ya kanilan mata, aw indegan nilan ya kangitngit aw katulus ni Satanas, aw mabatug da nilan ya dumulud sa kalalamdag na Tyumanem. Kay kun mangintu-u silan kanak, lanasen ku ya manga sala' nilan, aw maka-akup silan sa manga utaw na dadan da pigtani.' **19** "Yanagaw, kay Hari' Agripa, kyaagadan ku ya migpakita' kanak lekat adti tas na langit. **20** Pigpalekat ku adti Damasko ya pag-ubat-ubat sa manga utaw aw adtu uman ni Jérusalim aw ya kadakula' na probinsya na Judiyya. Aw tigkas yan, pigkadtuan ku uman ya manga Héntil, aw piglongan ku silan na magselsel sa kanilan manga sala' aw mangintu-u sa Tyumanem aw mag-imo' sa mangkadyaw na imo-unun na yan ya magmatinaw na tengteng silan migselsel. **21** Aw yeiy ya du-an na pigdakep aku na manga Judiyyu adti pamanag na Témplu kay un aku nilan patayen. **22** Manang pigtabangan aku na

Tyumanem taman adun na allaw yeiy, yanagaw ini aku ni asdangan mayu. Aw piglong ku kamayu ya matinaw, pangkay dengganen kamu aw pangkay tagitu' na utaw. Aw wala' ku dugangi ya pigsulat na manga propita aw ni Moysis sa un ma-imo': **23** na ya Kristu un saba magti-is aw matay, aw yan ya muna mataw lekat adti nyangkamatay pada ka-ilawan nan ya anenganeng na manga utaw pangkay Judiye aw pangkay manga Héntil.” **24** Aw sa kenne' pa ni Pablo miglong, pyamuligsa-an ni Fésto, law nan, “We Pablo, migkameneng da kaw! Kyasoblaan ya katadeng mu, aw yan ya nyakapameneng kanmu!” **25** Manang tyumubag si Pablo kanan, law nan, “Wala' aku pagkameneng, kay Gubirnadore Fésto. Ya kadég na piglong ku alag saba matinaw. **26** Kyalabetan da na hari' ya kadég na piglong ku kakayna, aw yan ya du-an nan na piglongan ku sakanan. Kya-ede-an ku na kyatagaan da nan ya kadég yeiy na nya-imo' idtu muna, kay wala' saba katagu'. **27** Yanagaw kay Hari' Agripa, usipen ta kaw: Pyangintu-uan mu ya pigsulat na manga propita? Nya-ede' aku na nyangintu-u kaw sa piglong nilan.” **28** Aw tyumubag si Agripa kan Pablo, law nan, “Yan gya ya kaliman mu na maksay aku mu magagad mangintu-u kan Kristu!” **29** Aw miglong si Pablo kanan, “Pangkay maksay aw madugay, ya kanak pigsekat adti Tyumanem na ikaw aw ya kadég na migpakanyeg kanak adun na allaw yeiy, mangintu-uman kasiling ku, manang dili' aku malim na masiling kamu kanak na pigsangkali-an.” **30** Pagkatigkas ni Pablo maglong, nyindeg ya hari' aw ya gubirnadore aw si Bérnice aw ya kadég na eped nilan, **31** aw lyumuwa' silan lekat

adti usayanan. Aw migpambalawbalaw silan, law nilan, “Wala' ya sala' na utaw iyan na umba' kalabusuwun aw patayen.” **32** Aw piglongan ni Agripa si Fésto, “Kun wala' pa nan sekata na usayan ni César, makaluwa' da galu sakanan.”

27 Pagdateng da na allaw na un da kami sumakay sa barko pasinan adti Italia, pigtumbay adti kan Julio si Pablo aw ya manga eped na nyakalabusu. Na, si Julio sambuk sakanan na kapitan na manga sundalu na pigngalanan na “Batalyun ni Agosto.” **2** Aw nyagad kanami uman si Aristarko na taga Tésalonika, probinsya na Macédonya. Aw nyanik kami sa barko na lyumekat pa adti Adramitiyo kay un da suminan adti manga pantalan na probinsya na Asia. **3** Pagkasalut na allaw, dyumunggu' kami adti Sidon. Aw nyallat si Julio kan Pablo aw pigpapanog nan lekat adti barko na un madtu ni manga ubaybay nan dun ni syudad pada makatabang silan kanan sa manga kapelekan nan. **4** Pagkatigkas yan, syumakay da kami uman, manang gayed pigsalumpak na pigsakayan nami ya mabandes na samet. Yanagaw pig-aking ya barko adti pulu' na Cipré kay yan ya salibenanan sa samet. **5** Aw migpaligad ya syakayan nami dun ni manga probinsya na Ciliciya aw Pampilya aw dyumunggu' adti lunsud na Mira probinsya na Liciya. **6** Aw dun ni Mira, awun kyinita' ni Kapitan Julio na dakula' na barko na lekat adti syudad na Aléksandriya na un da manaw pasinan adti banwa na Italya. Yanagaw adtu kami nan alina. **7** Na, seled na madég na allaw malumbanat ya palaguy na barko kay gayed syumungsung kanami ya mabandes na samet. Aw

wala' kami paka-apit adti lunsud na Cinido asuntu sa samet, yanagaw piglabayan nami. Aw pig-aking ya barko adti kawala pada kasalibenan kami na pulu' na Krita. Aw piglabayan nami ya séngé' na lupa' na banwa na Salmon. **8** Aw migpaligad kami sa Krita, aw pangkay to-o malug ya pagpanaw nami, manang dyumateng kami adti tagu-anan na malapit adti lunsud na Lasiya. Aw yan ya ngalan na tagu-anan yan: Madyaw na Ebenganan. **9** Na, nyasapad ya madég na allaw, aw dyumateng da ya manga bulan na dili' madyaw agiyan ya tas na dagat. Yanagaw piglongan ni Pablo ya kapitan sa barko aw ya manga eped nan, **10** law nan, “Kay Sir, kun padelegen tadun ya pagpanaw, pagaw awun ma-imo' kanaten na malatay, aw beke' olo' na barko aw kanaten manga dala ya masapad manang mabus pa kitadun mapnas.” **11** Manang wala' nilan pakanyegi ya piglong ni Pablo, kay adti anenganeng na kapitan aw ka-epedanan nan, ya pigka-eya-an nilan dili' umba' ebengan seled na manga bulan na to-o mabagseg ya samet. Yanagaw migkasambuk ya eped kanilan na padelegen ya pagpanaw na un pa galu datengen ya ebenganan na Fénisé dun ni pulu' na Krita, kay yan ya madyaw na pasalibenanan sa samet. Aw yan ya pagbaya' ni Kapitan Julio na dalugun ya pagkaliman na kapitan sa barko aw ya tagtun. **13** Na, pagtambel da na tagbi' na samet lekat adti balabagan apit adti kawala, adti anenganeng na kapitan aw manga eped nan, mabatug da nilan ya pagpadeleg. Yanagaw pigbeklas nilan ya angkla aw migpaligad silan dun ni pulu' na Krita. **14** Manang wala' kadugay, to-o tyumambel ya mabandes na samet

lekat adti lupa' na apit adti kalintu. **15** Aw kyasaban ya pigsakayan nami aw dili' mabatug salumpaken ya samet, yanagaw pigdaladala gayed na samet ya barko. **16** Aw nyakapanaliben kami adti tagbi' na pulu' na Cauda. Aw pangkay migkalug kami, manang nyabatug nami pigbeklas ya tagbi' na balangay **17** aw pigtibagsega nilan pig-engat adti tas. Tigkas yan, pigbanggetan nilan ya lawas na barko pada dili' magkallat. Aw to-o silan nyallek pagaw danggay silan adti manga kapantadan na Sirté na malapit adti ligad na Libya, yanagaw piglulun nilan ya dakula' na kayab, aw nyabatug da pigtulud na samet. **18** Pagkasalut na allaw, asuntu na to-o pa migkabandes ya samet, pigpalekat nilan pyan-agbel adti dagat ya eped na manga dala pada magkagaan ya barko. **19** Aw pagkatlu na allaw, pigpan-agbel nilan ya manga pagkana' na barko. **20** Aw seled na madég na allaw, wala' nami kita-a ya sega aw manga bitun, aw wala' tangke' ya bagyu'. Aw wala' da kami iman na mataw pa kami. **21** Na, seled na pilangallaw wala' ya manga utaw kan. Yanagaw dyumulud si Pablo adti kapitan sa barko aw manga eped nan aw miglong sakanan kanilan, “Kay manga ubaybay, kun migpakanyeg pa kamu galu kanak idtu na wala' pa kitadun indeg adti Krita, dili' tadun galu kagamakan ya maynini na kalugan aw dili' galu malagak ya manga dala tadun. **22** Manang sekaten ku adun na pakabagsega ya ginawa mayu, kay wala' ya sambuk na un matay kamayu. Yan olo' ya magkalat ya barko. **23** Kya-edean da ku yeiy kay kumanggabi awun nyadi tampid ku na anghil na pigsugu' na Tyumanem na tagtun kanak na pigsimba ku.

24 Aw piglongan aku nan, 'Kay Pablo, dili' kaw magkallek. Asuntu sa kallat na Tyumanem kamayu, wala' ya matay sa kadég mayu asini seled na barko. Ka-ilangan pa kaw usayan adti asdangan ni César.' 25 Maynan ya pigpa-ede' kanak na Tyumanem. Yanagaw, pakabagsega ya ginawa mayu, kay dakula' ya pagsalig ku sa Tyumanem na tumanen nan ya kanan piglong kanak! 26 Manang ka-ilangan danggay kitadun adti sambuk na pulu'." 27 Na, pagdateng da na sampulu' tag-upat ya gabi, gayed pa pigtulud na samet ya barko na pigsakayan nami aw nyakatalipag sa Dagat na Adra. Pagkatenga-tenga' da na gabi, adti anenganeng na manga magtalabahuway dun ni barko, malapit da silan makadanggay adti ligad. 28 Yanagaw pigtanda' nilan ya kalalem na dagat, aw manga kaluwaan ka depa ya kalalem. Wala' kadugay, uman da nilan pigtanda' aw dakman sampulu' tag lima ka depa. 29 Aw nyallek silan pagaw makaladgad ya aba na barko adti batu. Yanagaw pig-ulug nilan ya upat ya angkla apit adti moli na barko, aw pigtagadan nilan na maksay galu mallaw. 30 Manang ya manga magtalabahuway, kaliman nilan ayawan da ya barko aw pabaya-an ya eped na manga utaw, yanagaw pigtonton nilan ya balangay adti dagat sallong kunu mig-ulug silan sa manga angkla apit adti ma-una na barko. 31 Pagkita' ni Pablo sa pig-imo' nilan, piglongan nan si Kapitan Julio aw ya kanan manga sundalu, law nan, "Ya manga utaw yan, kun dili' silan matingen asini barko, dili' kamu mangkataw!" 32 Yanagaw pig-utud na manga sundalu ya manga lubid na pig-eket sa balangay aw pigpabaya-an da nilan na

manud. **33** Pagkapakallawunun da, nyanginayu' si Pablo sa kadég na manga utaw na kuman da galu silan, law nan, “Wala' kamu kan seled na sampulu' pa tag upat ya gabi kay gayed kamu migtagad kun kinunu teneng ya bagyu' ini. **34** Na, kan da kamu adun, pada magkabagseg ya lawas mayu. Kay mataw pa kamu saba, aw piglongan ta kamu na pangkay sambulus ya lugay mayu dili' makamang.” **35** Pagkatigkas ni Pablo maglong seiy, kyumamang sakanan sa pan, aw migpasalamat adti Tyumanem dun ni asdangan na kadég. Tigkas yan, pigtenga-tenga' nan ya pan aw kyuman sakanan. **36** Pagkita' nilan kan Pablo na kyuman, migkabagseg ya ginawa na kadég nilan aw kyuman silan uman. **37** Na, ya kadég nami dun ni seled na barko, duwanggatus aw kapituwan tag-enem. **38** Aw sa nyangkabiyag da silan, pyan-ulug nilan ya trigu adti dagat pada magkagaân ya barko. **39** Na, pagkalalamdag da, wala' nilan ka-edē-i kun unu ya banwa na dyatengan nami, manang awun kyinita' nilan na ligad na dagat na awun baklayan. Aw kaliman nilan na makadanggay ya barko dun ni baklayan yan. **40** Yanagaw pyan-utud nilan ya manga lubid na pig-eket sa manga angkla. Aw pig-ubad nilan uman ya manga pig-eket sa duwa ya begsay na palangad pag-aking-aking sa barko, aw pig-ulad nilan ya tagbi' na kayab apit adti ma-una na barko. Aw migpasinan ya barko adti baklayan. **41** Manang nyakaladgad ya aba na barko dun ni kababawan yanagaw wala' da paka-esen. Aw asuntu na gayed pigdaplakan na baled ya lawas na barko, maya-maya' migkalat ya apit adti moli. **42** Na, un da galu pamatayen na manga sundalu ya manga utaw

na nyakalabusu pagaw awun mangkapay kanilan aw makapalaguy. **43** Manang pigtagenanan silan ni Kapitan Julio kay kaliman nan tamengan si Pablo. Aw pigsugu' nan ya kadég na matadeng magkapay, law nan, “Kawas da kamu adti dagat aw kapay kamu taman adti ligad.” **44** Aw piglongan nan ya nyasama', “Dalug kamu kanilan aw pan-awid kamu sa manga tabla na lekat adti barko.” Aw yanagaw ya kadég nami alag nyakadateng adti ligad.

28 Pagdateng da nami adti ligad, dun da nami ka-ede-i na ya pulu' na dyatengan nami pigngalanan na Malta. **2** Aw pigdawat kami na manga utaw na nyeya' dun. Migduluk silan sa atulun kay kyaniki-an kami asuntu na migpalekat da uman ya ulan. **3** Aw tyumabang uman si Pablo kanilan aw pig-panimun nan ya sampisan ya kawuy na sasugung. Manang pagbetang nan sa kawuy dun ni atulun, awun lyumuwa' na ulud asuntu sa kapasu' aw tigkan nan pigbanga' ya kamaw ni Pablo. **4** Aw ya manga utaw na nyeya' dun, pagkita' nilan sa ulud na nyatati' adti kamaw ni Pablo, miggumudgumud silan, law nilan, “Ya utaw iyan nyakabunu' sa eped nan. Aw pangkay nyakaluwa' sakanan adti dagat, manang dili' sakanan makaluwa' sa pa-emel-emel na manga dili' pagkita-en na asini kanaten.” **5** Manang pyamilipili ni Pablo ya ulud aw nyaka-agbel adti atulun, aw wala' sakanan ka-unu. **6** Aw pyakatanawan nilan si Pablo kay iman nilan aw mabaga' ya kamaw nan, aw kun dili' yan, malukad aw matay sakanan. Manang madugay ya pagtagad nilan aw wala' ya nya-imo' kanan na malat, yanagaw nya-uman ya kanilan anenganeng aw law nilan,

“Sambuk sakanan na tyumanem!” 7 Na, ya baklayan
 yan tangkil na lupa' ni Publiyo na yan ya malangkaw
 dun ni pulu'. Aw seled na tulungallaw, pigsanggila' kami
 nan adti kanan balay. 8 Na, kyedelan ya ama ni Publiyo.
 Aw ya magkedel nan yan ya gayed magkapasu' aw to-
 o magkedel ya buntit nan. Yanagaw pigkadtuan ni
 Pablo adti tambi' nan aw pigpandangan nan na kanan
 palad aw nyanawagtawag adti Tyumanem. Aw dayaw
 sakanan kyaguli-an. 9 Aw yanagaw ya kadég na awun
 magkedel dun ni pulu' nyadtu silan. Aw ya kadég nilan
 alag kyaguli-an. 10 Aw pyan-atagan kami nilan na madég
 na dalaenen. Aw pagdateng na allaw na un da kami
 sumakay sa barko, dayaw kami nilan pyadalaan sa kanami
 kapelekan. 11 Seled na tulumbulan ya pag-eya' nami
 adti Malta, aw tigkas yan, syumakay da kami uman sa
 sambuk na barko na migpasaliben dun ni ligad na pulu'
 seled na manga bulan na maniki'. Na, ya barko yeiy, lekat
 adti Aléksandriya aw pyangilalaan apit adti ma-una na
 inutaw na pingin na tyumanem na manga Grigo. 12 Aw sa
 pagsakay da nami lekat adti Malta, dyumunggu' kami adti
 syudad na Siracusa, aw nyapit kami seled na tulungallaw.
 13 Lekat dun, syumakay da kami uman aw dyumateng adti
 pantalan na Régiyo, banwa na Italya. Aw pagkasalut na
 allaw tyumambel ya samet lekat adti Aprika, aw nyabatug
 ya pagpadeleg nami, aw sa kadwa na allaw nyakadateng
 kami adti pantalan na syudad na Putéyoli aw dun da kami
 panog. 14 Adti Putéyoli awun pigkita' nami na manga
 mangintu-uway aw nyanginayu' silan kanami na meya'
 pa kami adti tampid nilan seled na pitungallaw, aw tigkas

yan, migpasinan da kami adti dakula' na syudad na Roma.

15 Pagdengeg na manga mangintu-uway dun ni Roma na migpasinan da kami adti kanilan, awun syumungun kanami adti palingki dun ni dalan na pigngalanan na Apiyo, aw eped kanilan syumungun kanami adti banwa na pigngalanan uman na Tulu ya Bantukanan. Pagkita' ni Pablo kanilan, pigpasalamatan nan ya Tyumanem aw migkabagseg ya ginawa nan. **16** Na, pagdateng da nami adti syudad na Roma, pigtumbay kan Pablo ya pag-eya' adti balay na olo' nan sayda manang awun sundalu na gayed migtunggu' kanan. **17** Paglabay da na tulungallaw, pigpatawag ni Pablo ya manga mangkatas na manga Judiyu na awun ni Roma. Pagkatipun da nilan adti kanan, pigpalekat ni Pablo ya pagdandan kanilan, law nan, “Kay manga inulug ku na Judiyu, yeiy ya kanak kya-agiyen adti Jérusalim: Pangkay wala' ya nya-imo' ku na sala' adti kanaten eped na manga Judiyu aw adti manga katanem na kanaten tyugbulan, manang pigpadakep aku adti Jérusalim aw pigtumbay aku adti gubirnu na taga Roma.

18 Aw pagkatigkas aku sadsadan na manga taga Roma, kaliman nilan paluwa-en aku kay wala' ya puliba na umba' aku ukuman na patayen. **19** Manang wala' dawata na manga Judiyu ya pagbaya' nilan. Yanagaw nyaleges aku migsekat na usayan ni César ya limanda nilan kanak, pangkay wala' ya limanda ku sa kanak adti manga Judiyu.

20 Pigpatawag ta kamu adun pada magkakitaay kitadun aw paglongun ta kamu na ya du-an na pigsangkali-an aku, asuntu olo' na pyangintu-uan ku ya pig-iman na manga utaw na Isra-él.” **21** Manang miglong silan kan

Pablo, “Wala' ya nyadawat nami na sulat lekat adti banwa na Judiya na migpa-edé' sa malatay na pig-imo' mu, aw wala' uman ya malatay na piglong kanmu na manga inulug tadun na Judiya na dyumateng asini Roma. **22** Manang kaliman nami dengegen ya kanmu tingeg pada ka-edé-an nami ya kanmu anenganeng. Kay kya-edé-an nami na pangkay ayin kunu na banwa, madég ya miglong sa malat adti sékta na kya-akupan mu.” **23** Yanagaw migpakang si Pablo aw ya mangkatas na manga Judiya dun ni Roma kun unu allawa ya pagkatipun nilan. Aw pagdateng na allaw yan, migkatipun da ya madég to-o na utaw dun ni pig-eya-an ni Pablo, aw migpalna-u sakanan kanilan lekat na maselem taman sa gabi. Pig-ubat-ubat nan kanilan ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, aw kun singalan si Jisus, dun ni sulat ni Moysis aw manga propita, pada mangintu-u silan kan Jisus. **24** Aw awun eped kanilan na nyangintu-u sa piglong nan, manang ya eped wala' pangintu-u. **25** Aw asuntu na wala' pag-unawa ya anenganeng nilan sa palna-u ni Pablo, yanagaw awun pa piglong ni Pablo kanilan sa wala' pa silan uli', law nan, “Matinaw agaw ya piglong na Ispiritu Santo adti kanaten tyugbulan asini muna, kay pigpasulat nan kan Isayas na propita: **26** ‘Kadtuwi ya manga utaw yeiy aw paglonga silan: “Pangkay gayed mayu pyakanyegan, manang wala' mayu kalabeti, aw pangkay gayed mayu pyaninaw, manang dili' mayu kita-en. **27** Mangkategel ya anenganeng na manga utaw yeiy. Pigsengseng da nilan ya kanilan manga talinga pada dili' silan makadengeg, aw pigpileng da nilan ya kanilan manga mata pagaw ka-

ede-an nilan ya matinaw aw magselsel silan aw lanasen ya manga sala' nilan.” 28 “Yanagaw pada ka-ede-an mayu, pigsugu' na Tyumanem na ubat-ubatan da ya manga Héntil pada mabatug silan paluwa-en lekat adti pa-emel-emel nan. Kay silan saba ya magpakanyeg.” 29 [Pagkatigkas da ni Pablo maglong, nyan-uli' ya manga Judiyyu aw to-o silan mig-ayil sa piglong nan.] 30 Seled na duwangkaūmay, nyeya' si Pablo adti balay na kanan pagbayadan. Aw pangkay singalan ya mawun ni kanan, pagpapaniken nan 31 aw pig-ubat-ubat nan kanilan ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem aw pigpalna-u nan si Jisu-Kristu na yan ya Pangulu. Wala' ya kakallekan ni Pablo mig-ubat-ubat kanilan, aw wala' ya nyaka-ampang sa pag-ubat-ubat nan.

Roma

1 Aku si Pablo ya migsulat adti kamayu. Sugu-anen aku ni Kristu Jisus aw pigpamalli' aku na Tyumanem na ma-imo' apostol, aw pigtani aku nan na un magpa-edé' adti manga utaw sa Madyaw na Ubat-ubat na lekat adti kanan **2** na dadan nan pigpakang magi sa kanan manga propita dun ni pigpasulat kanilan asini muna. **3** Ya Madyaw na Ubat-ubat yeiy, yan si Jisu-Kristu na Ise' na Tyumanem. Dun ni pagka-utaw nan, buwadbuwad sakanan ni Hari' Dabid. **4** Aw dun ni pagkataw ni Jisus lekat adti pagkamatay magi sa kadakula' na katulus na Ispiritu, pigmatinaw na Ise' sakanan na Tyumanem aw yan ya kanaten Pangulu. **5** Yanagaw magi kanan, pigkallatan kami na Tyumanem aw pigtawag kami nan na ma-imo' manga apostolés na un magpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu adti kadég na manga Héntil pada mangintu-u silan aw dumalug kanan. **6** Aw kamu uman pigtawag da na Tyumanem na un maka-akup adti kasakupan ni Jisu-Kristu. **7** Yanagaw pigsulatan ku ya kadég mayu na nyangintu-u kanan dun ni syudad na Roma. Alag kamu pigginawaan na Tyumanem, aw pigtawag da kamu nan na un ma-imo' kanan manga utaw. Padatengen galu kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama tadun aw adti kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **8** Na, ini ya muna ku paglongun adti kamayu: Pigpasalamatan ku ya Tyumanem magi kan Jisu-Kristu sa kadég mayu, kay pigdenggeg da ya pagpangintu-u mayu adti kadakula' na banwa. **9** Aw ya Tyumanem, yan ya migmatinaw na gayed ta kamu pigpanawagtawagan adti kanan. Nyatibulluk ya

kanak anenganeng dun ni manga imo-unun na pigtaligu nan kanak na yan ya pagpa-edē' adti manga utaw sa Madyaw na Ubat-ubat sa Ise' nan. Aw dun ni kanak pagpanawagtawag, **10** gayed aku migsekat adti kanan na tumbay nan galu na makakawun aku adti kamayu, **11** kay kaliman ku na kumita' kamayu pada ka-atagan kamu sa manga grasya na lekat adti Tyumanem na yan ya makapasalig sa kamayu pagpangintu-u. **12** Ya pyalabet ku na ya tagsambuksambuk kanaten magpakabagsegay kitadun sa kanaten ginawa dun ni pagpangintu-u tadun kan Kristu Jisus. **13** Na, kay manga inulug ku na nyangintu-u kan Kristu, kaliman ku na ka-edē-an mayu na malikit aku migpalpa na mawun adti kamayu manang gayed aku nyasalang taman adun. Kay kaliman ku magpalna-u dun ni kamayu pada kadugangan pa ya manga mangintu-uway kan Kristu adti kamayu, kasiling na pig-imo' ku adti manga eped na banwa na pig-eya-an na manga Héntil. **14** Pigtaliguwan aku na Tyumanem na un magpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat adti kadég na manga utaw, pangkay ayin silan lekat na banwa, aw pangkay adti manga nyaka-iskwila aw adti manga wala' paka-iskwila. **15** Yanagaw to-o ku kaliman na makakawun dun ni kamayu, aw adti kadég na nyeya' dun ni syudad na Roma, pada mapa-edē' ku kanilan ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu Jisus. **16** Dili' aku mamulamula magpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Kay ya ubat-ubat yeiy, yan ya katulus na Tyumanem magpaluwa' sa pangkay singalan ya mangintu-u. Pigdengeg yeiy una na manga Judiyyu, aw tigkas yan adtu la uman ni manga Héntil.

17 Kay dun ni Madyaw na Ubat-ubat, pigbukasan na Tyumanem adti manga utaw kun unun nan ya pagdawat kanilan kasiling na wala' da ya sala', magi saba olo' sa kanilan pagpangintu-u kan Kristu. Pigmatinaw yeiy dun ni pigpasulat nan asini muna sa sambuk na propita, law nan, “Ya utaw na mangintu-u kanak, yan ya dawaten ku kasiling na wala' da ya sala', aw matagtun nan ya tengteng ginawa na wala' ya katigkasan.” **18** Na, ya Tyumanem na awun ni tas na langit, pigbukasan nan ya kanan kadaman adti manga utaw na kyumele sa palna-u nan aw mig-imo' sa malatay. Aw magi sa imo-unun nilan, gayed nilan pig-ampangan ya katinawan na lekat adti Tyumanem. **19** Mabatug saba nilan ya pagka-edē' sa bet na Tyumanem kay pigbangal da nan adti kanilan aw wala' ya pigtagu' nan kanilan. **20** Ya Tyumanem dili' sakanan pagkita-en, manang lekat na pag-imo' nan sa kadakula' na banwa, dun kita-a ya katulus nan na wala' ya tyamanan aw ya pagka Tyumanem nan. Yanagaw, wala' ya indeganan nilan maglong, “Wala' nami ka-edē-i kun singalan ya Tyumanem.” (aidios g126) **21** Pangkay kya-edē-an da nilan na awun Tyumanem, manang wala' nilan baling sakanan basabasayi, aw wala' nilan uman sakanan pasalamat sa kadég na pig-atag nan kanilan. Kyangitngitan ya kanilan anenganeng aw nya-imo' baling na wala' ya guna. **22** Aw migpalibantug silan, law nilan, “Dakula' ya kanami katadeng,” manang ya tengteng matinaw wala' ya kya-edē-an nilan. **23** Aw pangkay kya-edē-an da nilan ya kadyawan na Tyumanem na dili' magkamatay, manang mig-imo' silan baling sa manga

inutaw kasiling na utaw na magkamatay aw kasiling na
 langgam, aw manga ayep, aw manga ayep na iyalas, aw
 manga magpananap, aw alag yeiy nilan pigsimba! **24**
 Yanagaw pigtumbay da silan na Tyumanem adti pagdalug
 sa pagkaliman na pagka-utawun nilan dun ni manga imo-
 unun na malatay. Mig-imo-imo-ay silan sa manga imo-
 unun na alag makamulamula kanilan. **25** Pigsayuwan nilan
 na galu' ya kadakula' na matinaw sa kana Tyumanem.
 Pigsimba nilan baling ya manga pig-imo' nan, manang
 wala' nilan simbāa ya tengteng Tyumanem na mig-imo'
 sa kadakula' na banwa na yan saba olo' ya umba' deyen
 na wala' ya tyamanan. Amén. (aiōn g165) **26** Asuntu sa
 pigpan-imo' nilan na malatay, pigpabaya-an da silan na
 Tyumanem na dalugun nilan ya pagkaliman na pagka-
 utawun nilan na makamulamulaay. Aw ya syampetan na
 pig-imo' nilan, pigtalikudan da baling na manga kaubayan
 ya katanem sa pagkalim sa eseg, aw migkakalimay da
 ya alag kaubayan. **27** Aw maynan uman ya manga eseg.
 Wala' da baling nilan daluga ya katanem sa pagkalim sa
 kaubayan, manang migkakalimay da ya alag eseg, aw mig-
 imo-imo-ay silan sa makamulamulaay adti kanilan lawas.
 Yanagaw pa-emel-emelen silan na Tyumanem umba' sa
 pig-imo' nilan na malatay. **28** Aw asuntu na wala' nilan
 kalimi ya pagka-ede' sa Tyumanem, pigpabaya-an nan
 silan adti baluk na anenganeng nilan aw ya pagdalug
 sa kanilan pagkaliman dun ni imo-unun na malatay. **29**
 Nyatmu' ya anenganeng nilan sa madég na punganan
 na malatay, kasiling na maynini: Gayed nilan pig-imo'
 ya to-o malatay. Kaliman nilan tagtunun ya ka-unan

aw pametang na manga eped nilan. Gayed nilan pig-anenganeng kun unu ya ma-imo' na malatay adti manga eped na utaw. Mati-inga-ay silan, aw magpatay, aw mati-ayil aw matigawayay silan. Pigbetang nilan adti kanilan anenganeng ya pagkalat sa eped na utaw. Gayed silan magsugpaten sa manga tingeg. **30** Aw pagkaliman nilan ya pagkalat sa dengeg na eped. Pigkalatan nilan na ginawa ya Tyumanem. Wala' ya pagpamasa nilan sa kanilan manga eped. Magpatastas silan. Magpalibantug silan sa kanilan pagpakabetang. Gayed silan mig-imo-imo' sa bagu na imo-unun na malatay. Mati-atu silan sa kanilan mangkatikadeng. **31** Pyangkebbelan da ya anenganeng nilan, aw dili' silan kasaligan. Wala' ya pagginawa nilan sa kanilan eped, aw wala' ya pagkallat nilan sa eped na utaw. **32** Kya-edean da nilan ya piglong na Tyumanem na kun singalan ya mig-imo' sa maynan, umba' saba sakanan pa-emel-emelen na wala' ya tyamanan. Manang kenne' baling nilan mig-imo' sa manga sala'. Aw beke' olo' na maynan, pagleyaan nilan uman ya manga eped na mag-imo' sa kasiling na kanilan pig-imo' na malatay.

2 Wala' ya du-an na mag-ukum kaw sa kanmu eped asuntu sa pig-imo' nilan na malatay. Dun ni pag-ukum mu kanilan, pig-ukuman mu uman ya kanmu pagka-utawun. Kay mig-imo' kaw uman sa manga malatay kasiling na maynan! **2** Kya-edean da tadun na matinaw ya pagbaya' na Tyumanem sa pag-ukum nan sa manga utaw na mig-imo' sa malatay. **3** Kun mag-ukum kaw sa kanmu eped asuntu sa pig-imo' nilan, manang mig-imo' kaw uman sa kasiling na pig-imo' nilan, dili' kaw saba makapalaguy

sa pag-ukum na Tyumanem. **4** Pagaw mig-anenganeng kaw na to-o matas ya pasinsiya na Tyumanem aw dili' maksay magkadaman, yanagaw migpadeleg pa kaw dun ni pagpakasala'. Ya tengteng matinaw dakula' saba ya kanan kallat, aw pigtagadan kaw nan na magselsel sa manga sala' mu. **5** Manang asuntu na mategel ya kanmu anenganeng, wala' ya kalim mu magselsel. Yanagaw pigdugangan mu baling ya kadaman na Tyumanem adti kanmu. Aw dun ni allaw na pag-ukum, bukasan nan ya kanan pagbaya', aw ka-edean na manga utaw na matinaw ya kana Tyumanem pagbaya' adti manga utaw na nyakasala'. **6** Kay tandanan nan ya tagsambuksambuk na utaw sa umba' na pigpan-imo' nilan pangkay madyaw aw pangkay malat. **7** Awūn manga utaw na un nan tandanan sa ginawa na wala' ya katigkasan. Kay dun ni pag-eya' nilan asini tas na lupa', migpadeleg silan migtibageg mig-imo' sa pangkay unu ya makatutuk sa Tyumanem pada saya' nan silan, kay kaliman nilan ya tengteng ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **8** Manang ya manga eped, pag-unaēn nilan ya kanilan pagka-utawun, aw kyumele sa matinaw na pigdengeg nilan sa Tyumanem, aw dyumalug sa mangkalatay, yeiy ya manga utaw na un nilan lemenen ya kadaman aw pa-emel-emel na Tyumanem. **9** Aw dakula' to-o ya pagti-is aw kalugan na un nilan ka-agiyas asuntu sa manga pigpan-imo' nilan na malatay. Ya tagna' na pa-emel-emelen yan ya manga Judiyu, aw dala uman ya manga Héntil. **10** Manang adti manga utaw na mig-imo' sa madyaw, awūn tandan kanilan na kadyawan aw dengeg aw kalinaw. Ya

tagna' na dumawat yan ya manga Judiyu, aw dala uman ya manga Héntil. **11** Kay wala' ya pigkibang na Tyumanem. **12** Na, ya kadég na manga Héntil na nyakasala', pa-emel-emelen saba silan na wala' ya tyamanan, pangkay wala' nilan ka-edē-i ya Uldin na pig-atag na Tyumanem. Aw ya manga Judiyu, pangkay silan olo' ya pig-atagan na Tyumanem sa Uldin na un nilan dalugun, manang wala' nilan kabatug tumana ya kadég na manga sugu' dun, yanagaw ukuman silan magi sa Uldin. **13** Kay ya manga utaw na dyumengeg sa Uldin manang wala' nilan daluga, dili' silan dawaten na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. Manang ya manga migtuman sa Uldin, silan ya dawaten na Tyumanem. **14** Ya manga Héntil, pangkay wala' silan atagi na Uldin na lekat adti Tyumanem, manang kun pig-imo' nilan ya awun ni Uldin, dun kita-a na kya-edē-an nilan ya madyaw aw malat. **15** Yanagaw, dun ka-edē-i na nyasulat adti anenganeng nilan ya manga sugu' na awun ni Uldin. Aw pigmatinaw na kanilan anenganeng kun madyaw ya pig-imo' nilan aw kun malatay. **16** Aw dumateng saba ya allaw na bukasana na Tyumanem ya kadég na manga pig-anenganeng nilan na tagu-tagu'. Aw magi kan Jisu-Kristu, ukuman nan ya kadég na utaw kasiling na pigpa-edē' da ku dun ni Madyaw na Ubat-ubat. **17** Na, kamu na manga kadégan ku na Judiyu, awun kaliman ku paglongun kamayu. Maglong kamu, “Judiyu kami,” aw pigsaligan mayu ya Uldin pada paluwa-en kamu, aw pigpalibantug mayu na utaw kamu na Tyumanem. **18** Aw kya-edē-an da mayu ya pagkaliman nan. Aw tyumandē' kamu kun unu ya to-o madyaw

kay pigpalna-uan da kamu sa pigsulat adti Uldin. **19** Iman mayu aw umba' da kamu mag-agak sa manga buta aw ma-imo' saleng na maka-ilaw sa anenganeng na manga utaw na kenne' pa dun ni kangitngitan. **20** Aw iman mayu uman aw mabatug mayu tuliden ya manga utaw na wala' ya bet aw mabatug palna-uan ya manga utaw na tagbi' ya kya-edo-an sa Tyumanem. Aw iman mayu aw matadeng kamu maggagad kanilan adti katinawan asuntu na pig-atagan kamu na Uldin. **21** Na, kun mabatug mayu alag yan, ananga' dili' mayu dalugun ya Uldin na pigpalna-u mayu kanilan? Pigpalna-uan mayu silan na “Dili' kamu magpanakaw,” manang kamu tyumakaw baling! **22** Aw piglongan mayu silan na “Dili' kamu maglakadenen,” manang miglakadenen kamu. Aw pigpalna-uan mayu silan na dumutan nilan ya manga inutaw na pigsimba na manga Héntil, manang pyanakaw mayu baling ya pigdugsu' nilan dun ni kanilan manga témplo! **23** Migpalibantug kamu na awun ni kamayu ya Uldin manang wala' mayu baling basabasayi ya dengeg na Tyumanem kay gayed mayu piglakadan ya manga sugu' nan. **24** Pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan, “Asuntu kamayu, piglongan baling na manga Héntil ya Tyumanem sa malatay.” **25** Na, kamu na manga Judiyo, awun ma-untung dun ni pagpatuli' mayu kun dalugun mayu ya manga sugu' dun ni Uldin. Manang kun lakadan mayu ya manga sugu' dun, wala' ya ma-untung na kamayu pagpatuli' aw kasiling kamu baling na manga Héntil na wala' tuli-a. **26** Maynan uman ya manga Héntil, pangkay wala' silan tuli-a manang kun dalugun

nilan ya manga sugu' dun ni Uldin, dawaten saba silan na Tyumanem. **27** Yanagaw ya manga utaw na wala' tuli-a manang dyumalug sa manga sugu' dun ni Uldin, kita-en dun ni kanilan bet na kamu na manga Judiyu umba' saba pa-emel-emelen asuntu na wala' mayu daluga ya manga sugu' dun ni Uldin pangkay pigtuli' da kamu. **28** Adti anenganeng na Tyumanem, ya tengteng pagka Judiyu wala' dun ni pagdalug sa katanem aw ya pagtuli' kanilan. **29** Manang yan baling ya tengteng Judiyu, ya utaw na pigbagu la na Ispiritu Santo aw beke' na asuntu na pigtuli' sakanan. Aw pangkay wala' sakanan saya-an na manga utaw, manang saya' sakanan na Tyumanem.

3 Pagaw awūn utaw na musip, law nan, “Kun maynan, unu ya ma-untung sa pagka Judiyu ku? Aw unu uman ya ma-untung sa kanak pagpatuli'?” **2** Ya tubag ku kanan, “Madég ya ma-untung sa kanaten pagka Judiyu. Ya tagna', pigtaligu na Tyumanem adti manga tyugbulan tadun ya kanan manga tingeg aw ya kadég na pigpakang nan.” **3** Pagaw awun pa musip, “Kun awun manga Judiyu na wala' pagtuman seiy, unu, dili' uman na Tyumanem tumanen ya manga pakang nan?” **4** Ya tubag ku, “Dili' saba na maynan! Ya Tyumanem pagtumanen nan ya manga pigpakang nan, pangkay ya kadég na utaw alag maggalu'. Kasiling na pigsulat ni Dabid asini muna: ‘Dun ni kanmu paglong, kay Tyumanem, ka-edean na matinaw ya pagbaya' mu sa manga utaw. Aw degen mu ya manga miglong na beke' na matinaw ya pag-ukum mu.’” **5** Manang pagaw awun maglong: “Kun magi sa kanami imo-unun na malatay mabangal na matinaw ya

pag-ukum na Tyumanem, yanagaw dili' umba' na pa-emel-emelen kami na Tyumanem!” Ya piglong yeiy, olo' lyumekat adti anenganeng na utaw. **6** Dili' kitadun mag-anenganeng sa maynan! Kay kun dili' matinaw ya pag-ukum na Tyumanem kanaten, na, unun nan ya pag-ukum sa kadég na manga utaw asini tas na lupa'? **7** Pagaw awun pa utaw na maglong, “Ananga' pa aku pa-emel-emelen sa pig-imo' ku na malatay? Kay dun saba ni kanak paggalu', kita-en na pagtumanen na Tyumanen ya kanan pigpakang aw yan baling ya du-an na madeyen sakanan. **8** Yanagaw kun maynan, naten baling imo-un ya malat pada kita-en na manga utaw ya kadyaw na Tyumanem, aw deyen sakanan.” Yeiy ya piglong na manga eped na utaw na yan kunu ya kanami pigpalna-u. Ya manga utaw yeiy, umba' silan pa-emel-emelen na Tyumanem. **9** Na, kun awūn manga Judiyu na musip, “Unu, to-o madyaw ya kanaten asuntu na pigpakadyaw kitadun na Tyumanem?” Aw tubagen ku silan, “Beke' saba!” Kay pigpa-edē' da ku kamayu na un pa-emel-emelen na Tyumanem ya kadég na manga utaw pangkay Judiyu silan aw pangkay Héntil, kay alag kitadun pig-allang na sala'. **10** Pigpasulat na Tyumanem, law nan: “Wala' ya pangkay sambuk na utaw na adti anenganeng na Tyumanem wala' ya sala'. **11** Aw wala' ya sambuk na nyakalabet sa Tyumanem. Aw wala' ya malim maka-edē' kanan. **12** Ya kadég na manga utaw, alag tyumalikud kanan. Yanagaw wala' alag ya ma-untung kanilan. Wala' ya pangkay sambuk na mig-imo' sa madyaw.” **13** “Ya tingeg nilan to-o malipa' kasiling na lebeng na pig-uwangan na to-o malu'.” “Aw ya

paglong nilan, alag galu' kasiling na bisa na kamugung.”

14 “Yan ya gayed magluwa' adti manga baka' nilan ya pagpanullun sa manga eped. Aw gayed silan maglong sa malatay adti eped na utaw. **15** Pangkay tagbi' da ya du-an, maksay silan magpatay. **16** Aw pangkay ayin silan kadtu, pigkalat nilan ya madyaw na pagpakabetang na manga eped. Aw kaliman nilan na gayed magti-is ya kanilan manga eped. **17** Wala' ya kya-edean nilan sa pag-isambuk sa ginawa adti manga eped.” **18** “Aw wala' ya pagkallek nilan sa Tyumanem.” **19** Na, kya-edean da tadun na ya kadakula' na pigpasulat dun ni Uldin, pig-atag adti manga Judiyyu na yan ya un nilan dalugun. Yanagaw wala' ya utaw asini tas na lupa' na makapaglong na dili' sakanan ukuman na Tyumanem. **20** Kay beke' na pagtuman sa Uldin ya du-an na dawaten kitadun na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. Kay magi saba sa Uldin, dun ka-edei na ya kadég tadun alag nyakasala'. **21** Manang adun, pigpakita' da na Tyumanem ya bagu na pa-agi na dawaten nan ya manga utaw kasiling na wala' da ya sala'. Aw beke' yeiy na pagdalug sa Uldin. Manang pigmatinaw yeiy na Uldin aw ya pigsulat na manga propita. **22** Dun ni bagu na pa-agi, mabatug da dawaten na Tyumanem ya pangkay singalan na utaw kasiling na wala' da ya sala' magi sa pagpangintu-u nan kan Jisu-Kristu, pangkay Judiyyu silan aw pangkay Héntil. Kay adti Tyumanem, ya kadég alag da mig-unawa. **23** Asuntu na nyakasala' ya kadég, dili' na manga utaw kaapetan ya kadyawan na Tyumanem. **24** Manang asuntu sa kallat nan kanaten na wala' ya bayad, pigdawat nan

kitadun kasiling na wala' da ya sala' magi sa pagkamatay ni Kristu Jisus. Aw dun da nan lekata ya kadég tadun lekat adti pag-allang na sala'. **25** Kay pigpadala sakanan na Tyumanem na Ama na un ma-imo' kalyu kanaten. Aw magi sa dugu' ni Jisus malanas ya kanaten manga sala' kun mangintu-u kitadun kanan, aw dun pakitaan na Tyumanem na matinaw ya kanan pagbaya' sa manga utaw na nyakasala'. Asini muna, asuntu na magpakatagen ya Tyumanem sa kadaman nan, pigpalabay pa nan ya sala' na manga utaw. **26** Manang adun pigpakita' da nan kanaten na matinaw ya kanan pagbaya', kay wala' nan pabaya-i ya manga sala' tadun. Magi dun ni pagkamatay ni Jisus, piglekat nan kitadun. Aw pangkay singalan ya mangintu-u kan Jisus, dawaten na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. **27** Yanagaw, unu, mabatug nami na manga Judiyyu ya magpalibantug asuntu na dyumalug kami sa Uldin? Dili' saba! Aw unu, awun indeganan na magpalibantug kami? Wala' saba! Kay ya pagdawat na Tyumanem kanaten, magi olo' sa pagpangintu-u tadun kan Kristu aw beke' na imo-unun tadun na madyaw. **28** Kay kya-edean da naten na pigdawat nan kitadun kasiling na wala' da ya sala' magi sa pagpangintu-u tadun kan Kristu Jisus, aw beke' na asuntu na pagtuman tadun sa kadég na sugu' na awun ni Uldin. **29** Na, pagaw iman mayu aw yan olo' ya dawaten na Tyumanem ya manga Judiyyu. Beke' saba na maynan, kay dawaten nan uman ya manga Héntil kay yan uman ya kanilan Tyumanem. **30** Kay sambuk da olo' ya Tyumanem. Aw pangkay Judiyyu silan aw pangkay Héntil, kun mangintu-u silan kan Jisus,

dawaten silan na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. **31** Aw kun awun musip kanak, “Unu, wala' da ya katukanan sa manga sugu' dun ni Uldin asuntu na awun da pagpangintu-u tadun kan Jisus?” Ya tubag ku kanan, “Beke' na maynan! Dun ni kanaten baling pagpangintu-u, tengteng tadun pigtuman ya Uldin.”

4 Na, unu ya mapaglong tadun kan Abraham na tyugbulan tadun na manga Judiyyu? Unu ya du-an na dyawat sakanan na Tyumanem kasiling na wala' ya sala'? **2** Kun ya madyaw na manga imo-unun ni Abraham yan ya du-an na pigdawat sakanan na Tyumanem, umba' sakanan galu magpalibantug. Manang ya tengteng matinaw, wala' ya un nan mapalibantug adti Tyumanem. **3** Kya-edean tadun ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan, “Nyangintu-u si Abraham sa Tyumanem. Aw magi sa pangpangintu-u nan, pigdawat sakanan na Tyumanem kasiling na wala' ya sala'.” **4** Na, kun magtalabahu ya utaw, pagtandanan sakanan aw ya tandan yeiy dili' anenganengen na kallat kanan. Pigtandanan sakanan asuntu na pigtalabahuwan nan. **5** Manang beke' na maynan ya du-an na dawaten kitadun na Tyumanem na kasiling na wala' da ya sala'. Magi saba sa pagpangintu-u tadun kanan, dawaten kitadun nan aw beke' na asuntu sa manga imo-unun tadun na madyaw. **6** Yeiy uman ya pigsulat ni Dabid asini muna. Miglong sakanan na madyaw ya kana utaw na pigdawat na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala', aw beke' na asuntu na pig-imo' nan ya manga madyaw. Migsulat si Dabid: **7** “Madyaw ya kana manga utaw na piglanas da na Tyumanem ya manga

sala' nilan aw pigkalingawan da nan ya paglakad nilan sa kanan manga sugu'. **8** Madyaw ya kana utaw na wala' da anenganenga na Tyumanem ya manga sala' nan." **9** Na, ya pigkasampetan ni Dabid asini na pigpakadyaw, beke' olo' na Judiyu na awun pigdalug na katanem sa pagpatuli' manang dala uman ya manga Héntil na wala' ya pigdalug na katanem sa pagpatuli'. Kay kasiling na piglong da nami: "Magi sa pagpangintu-u ni Abraham, pigdawat sakanan na Tyumanem kasiling na wala' ya sala'." **10** Kanu si Abraham dawata na Tyumanem na wala' ya sala'? Sa abus da sakanan tuli-a aw sa wala' pa? Pigdawat saba si Abraham na Tyumanem sa wala' pa sakanan tuli-a. **11** Aw pigtuli' si Abraham na yan ya pangilala na pigdawat da sakanan na Tyumanem magi sa pagpangintu-u nan. Yanagaw nya-imo' sakanan tyugbulan na palangad ama na kadég na manga utaw na nyangintu-u sa Tyumanem pangkay wala' silan tuli-a. Kay silan uman pigdawat na Tyumanem kasiling na wala' ya sala', magi sa pagpangintu-u nilan. **12** Aw si Abraham uman ya palangad ama na kadég na manga Judiyu, beke' na asuntu na migpatuli' silan, manang asuntu baling sa kanilan pagpangintu-u na kasiling na kan Abraham sa wala' pa sakanan tuli-a. **13** Na, migpakang ya Tyumanem kan Abraham na tagtunun na manga buwadbuwad nan ya kadakula' na banwa, beke' na asuntu na pigtuman ni Abraham ya Uldin. Yan baling ya du-an, kay pigtuman na Tyumanem ya kanan pakang asuntu na nyangintu-u si Abraham, aw pigdawat sakanan na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. **14** Manang kun

yan olo' ya atagan sa manga pigpakang na Tyumanem ya manga dyumalug sa Uldin, wala' ya ma-untung na manga eped na nyangintu-u, aw wala' ya guna na manga pakang nan. **15** Kay ya Uldin, yan ya du-an na awun pagpa-emel-emel na lekat adti Tyumanem. Manang kun wala' ya Uldin, dili' ka-edē-an na nyakasala' ya utaw. **16** Yanagaw, magi sa pagpangintu-u, madawat tadun ya manga pigpakang na Tyumanem, pada ma-imo' yeiy kallat na lekat adti kanan. Ya manga pigpakang yeiy, tengteng saba dumateng adti manga utaw na awun pagpangintu kasiling na pagpangintu-u ni Abraham aw beke' olo' na manga dyumalug sa Uldin. Kay si Abraham nya-imo' palangad ama na kadég na utaw na nyangintu-u. **17** Kay pigpasulat na Tyumanem asini muna ya pakang nan kan Abraham, law nan, “Pig-imo' ta kaw ama sa madég na manga nasud.” Aw kya-edē-an nan na dili' sakanan bullugan na Tyumanem sa manga pigpakang kanan. Kay to-o nan kya-edē-an na mabatug na Tyumanem matawun ya utaw lekat adti pagkamatay aw mabatug nan imo-un ya wala' pa ka-imo'. **18** Yanagaw, pangkay wala' da ya pag-iman ni Abraham na ma-imo' ama na madég na utaw asuntu na bakleg da sakanan, manang pyangintu-uwan nan ya pigpakang kanan na Tyumanem: “Kasiling na manga bitun na dili' ma-iyap, maynan uman ya kadég na manga buwadbuwad na un ku atag kanmu.” **19** Yanagaw wala' pagkalumay ya ginawa ni Abraham na maka-ise' pa pangkay sanggatus da ya umay nan aw pangkay ya kaubayan nan na si Sara dili' magpaka-ise'. Manang kenne' na kasalig na pagpangintu-u ni Abraham. **20**

Wala' sakanan pagduwaduwa sa pigpakang na Tyumanem kanan. Migkasalig baling ya kanan pagpangintu-u aw pigdeyen nan ya Tyumanem. **21** Kay tengteng kya-edean ni Abraham na pangkay unu ya pigpakang na Tyumanem, mabatug nan saba imo-un. **22** Yanagaw magi sa pagpangintu-u ni Abraham, pigdawat na Tyumanem sakanan kasiling na wala' ya sala'. **23** Na, beke' olo' na sayda ni Abraham ya pigka-untungan sa piglong na Tyumanem, **24** manang dun ni piglong nan, kya-edean da tadun uman na dawaten kitadun nan kasiling na wala' da ya sala' kun mangintu-u kitadun sa Tyumanem na migmataw sa kanaten Pangulu na si Jisus lekat adti pagkamatay. **25** Pigtumbay si Jisus na patayen adti krus asuntu sa manga sala' tadun. Manang pigmataw sakanan lekat adti pagkamatay. Aw magi sa pig-imo' nan yeiy, mabatug da kitadun dawaten na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'.

5 Yanagaw, asuntu na pigdawat da kitadun na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala' magi sa pagpangintu-u tadun, nyakaliku' da kitadun adti kanan asuntu sa pig-imo' ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **2** Aw magi sa pig-imo' ni Kristu aw sa pagpangintu-u tadun kanan, nyadawat tadun ya grasya na Tyumanem. Yanagaw, migleya kitadun dun ni kanaten pag-iman na makasambuk kitadun kagaya adti kadyawan na Tyumanem. **3** Aw beke' olo' yeiy, migleya kitadun uman pangkay madég ya pagti-is aw manga kaalugan. Kay kya-edean tadun na magi sa pagti-is tadun pigpakabagseg kitadun na Tyumanem pada mabatug tadun ya pagtanda' kanaten. **4** Aw kun mabatug

tadun ya pagpadeleg pangkay awun pagtanda', magleya kanaten ya Tyumanem. Aw kun magleya kanaten ya Tyumanem, awun imanen tadun. **5** Aw dun ni kanaten pag-iman, dili' saba kitadun kabullugan. Kay pigpa-ede' da nan kanaten na to-o kitadun nan pigginawaan. Pig-atag nan kanaten ya kanan Ispiritu pada matmu' kitadun na kanan pagginawa. **6** To-o dakula' ya pagginawa kanaten na Tyumanem. Sa kenne' na wala' pa ya mabatug tadun sa pagpaluwa' sa pagka-utawun tadun, dun ni allaw na dadan da na Tyumanem pigpamalli', nyatay si Kristu aw nya-imo' sakanan kalyu kanaten na manga makasasala'. **7** Wala' ya malim patayen pada sa utaw na nyatibulluk dyumalug sa Uldin, manang pagaw awun utaw na magtumbay sa pagka-utawun nan na patayen sa madyaw na utaw na awun pagkallat sa kanan eped. **8** Manang ya Tyumanem, pangkay makasasala' kitadun, pigpakita' nan ya kadakula' na pagginawa nan magi dun ni pagkamatay ni Kristu adti krus kalyu kanaten. **9** Magi sa dugu' ni Kristu, pigdawat da kitadun na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. Yanagaw, to-o naten kya-ede-an na pigpaluwa' da kitadun nan. **10** Idtu muna, po-on kitadun na Tyumanem, manang adun, nyakaliku' da kitadun adti kanan magi sa pagkamatay na kanan Ise'. Aw nyabangal da na paluwa-en kitadun asuntu sa pagkataw ni Jisus lekat adti pagkamatay. **11** Aw beke' olo' na maynan, manang magleya uman kitadun asuntu sa pig-imo' na Tyumanem kanaten magi kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu, kay nyakaliku' da kitadun adti kanan. **12** Yanagaw, asuntu sa sala' na dyumateng asini tas na lupa'

magi sa sambuk na utaw na si Adan, dyumateng uman ya kamatayen. Yanagaw dyatengan na kamatayen ya kadég na manga utaw kay nyakasala' ya kadég. **13** Asini muna, sa wala' pa atagan na Tyumanem ya kanan Uldin adti manga utaw, dadan da silan nyakasala'. Manang asuntu na wala' pa ya manga sugu' na un kalakadan, wala' nan uman iyapa ya manga sala' nilan. **14** Manang lekat adti manga allaw ni Adan taman adti manga allaw ni Moysis, migdumala la ya kamatayen sa manga utaw pangkay wala' pag-unawa ya sala' na manga utaw sa sala' ni Adan. Aw si Adan nya-imo' palangad alung sa sambuk na un dumateng na yan si Kristu. **15** Manang ya sala' na manga utaw dili' maka-unawa sa kallat na Tyumanem. Asuntu na lyumakad ya sambuk na utaw sa sugu' na Tyumanem, dyumateng adti kadég na utaw ya kamatayen. Manang to-o pa dakula' ya kallat na Tyumanem na pig-atag nan adti kadég na utaw magi kan Jisu-Kristu. **16** Aw wala' pag-unawa ya kallat na Tyumanem aw ya syampetan na sala' ni Adan. Ya sala' nan, yan ya du-an na awun pagpa-emel-emel na Tyumanem. Manang ya kallat na Tyumanem adti kanaten na nyaka-imo' sa madég na sala', yan ya du-an na pigdawat nan kitadun kasiling na wala' da ya sala'. **17** Asuntu sa sala' ni Adan, migdumala la ya kamatayen sa kadég na manga utaw. Manang to-o pa dun dakula' ya nya-imo' ni Jisus. Aw pangkay singalan ya dumawat sa kallat nan, magi kan Kristu dawaten sakanan na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala' aw matagtun nan ya ginawa na wala' ya katigkasan aw magdumala eped ni Kristu. **18** Yanagaw, asuntu sa sala' ni Adan, pig-

ukuman da ya kadég na utaw na awun da kamatayen. Manang asuntu sa pig-imo' ni Jisus na wala' ya sala', mabatug da lanasen ya manga sala' na kadég na utaw, aw dun da silan dawata na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. Aw matagtun nilan ya ginawa na wala' ya katigkasan. **19** Kay asuntu sa sambuk na utaw na si Adan na wala' dalug sa sugu' na Tyumanem, nya-imo' makasasala' ya kadég na utaw. Manang magi uman sa sambuk na utaw na si Jisus na dyumalug sa sugu' na Tyumanem, yanagaw dawaten na Tyumanem ya kadég na nyangintu-u kan Jisus kasiling na wala' da ya sala'. **20** Na, pig-atag na Tyumanem kan Moysis ya Uldin pada ka-edean na manga utaw na piglakadan nilan ya manga sugu' nan. Aw pangkay migkadég ya pigpan-imo' nilan na manga sala', manang to-o pa dun baling migkadakula' ya kallat na Tyumanem kanilan. **21** Yanagaw, kasiling na pagdumala na sala' sa kadég na manga utaw aw dyatengan silan na kamatayen, maynan uman, magi sa pig-imo' ni Jisus migdumala la ya kanan kallat adti manga utaw, aw dawaten da silan na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala' aw matagtun nilan ya ginawa na wala' ya katigkasan magi kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu.

(aiōnios g166)

6 Na, pagaw awūn utaw na baluk ya anenganeng na maglong, “Unu, magpadeleg kitadun magpakasala' pada magkadakula' pa ya kallat na Tyumanem kanaten?” **2** Ya tubag ku kanan, “Dili' saba! Kay kasiling kitadun na nyatay da dun ni pag-imo' sa sala', aw wala' da ya katulus na sala' adti kanaten. Yanagaw, unun pa tadun

ya pag-imo' sa sala'?" **3** Wala' mayu ka' ka-edē-i na ya pagbautismu kanaten, ya kakawasan yeiy, nyakasambuk da kitadun kan Kristu Jisus dun ni pagkamatay nan?

4 Yanagaw dun ni pagbautismu kanaten, nyaka-agad da kitadun dun ni paglebeng kan Kristu pada maka-agad uman kitadun adti pagkataw nan magi sa katulus na Ama, aw mabagu uman ya kanaten anenganeng. **5** Aw kun nyakasambuk da kitadun kan Kristu dun ni pagkamatay nan, makasambuk saba uman kitadun dun ni pagkataw nan. **6** Kya-edē-an tadun na ya dadan na pagka-utawun tadun nyaka-agad da dun ni pagkamatay ni Jisus adti krus pada matay ya dadan na pagka-utawun tadun aw ya sala' dili' da mag-allang kanaten. **7** Kay kun singalan ya nyatay da dun ni dadan na pagka-utawun nan, pigpaluwa' da sakanan lekat adti sala'. **8** Na, kun nyaka-agad da kitadun dun ni pagkamatay ni Kristu, pyangintu-uan tadun uman na matawun kitadun aw maka-iyeped kitadun kanan. **9** Asuntu na nyataw si Kristu lekat adti pagkamatay, kya-edē-an da tadun na dili' da sakanan matay salut kay wala' da ya katulus na kamatayen magdumala kanan. **10** Kay minsan da ya pagkamatay nan pada sa sala' na kadég na manga utaw. Aw nyataw sakanan pada basa'an ya Tyumanem. **11** Aw maynan uman, silinga la mayu na nyatay da ya pagkalim mayu mag-imo' sa sala'. Aw dun ni kamayu pag-eya', daluga mayu ya pagkaliman na Tyumanem, kay nyakasambuk da kamu kan Kristu Jisus. **12** Yanagaw, dili' da mayu pagtumbay na magdumala pa ya sala' dun ni lawas mayu, pada dili' da mayu kaagadan ya pagkaliman

na pagka-utawun mayu adti imo-unun na malatay. **13** Aw dili' mayu uman pagtumbay ya manga punganan na lawas mayu na mag-imo' sa malatay, manang atagan mayu baling ya pagka-utawun mayu adti Tyumanem na un mag-imo' sa madyaw. Kay nyatay da ya dadan na pagka-utawun mayu aw adun pigbagu la kamu. Yanagaw atagan ya manga punganan na lawas mayu adti pag-imo' sa pagkaliman na Tyumanem. **14** Kay wala' da kamu dumalayi na sala', asuntu na beke' da na Uldin ya miggagad kamayu, manang ya migdumala kamayu adun yan da ya kallat na Tyumanem. **15** Na, pagaw awūn utaw na maglong, “Unu, magpadeleg kitadun magpakasala' asuntu na wala' da ya pagdumala na Uldin kanaten aw pigsayuwan da na kallat na Tyumanem?” Ya tubag ku kanan, “Dili' saba!” **16** Unu, wala' mayu ka-e-de-i na pig-allang kitadun na pangkay unu na pigkaagadan tadun, aw yeiy ya nya-imo' tadun amu? Kun mag-imo' kitadun sa sala', yan ya mig-allang kanaten, aw ya sampetan yan pa-emel-emelen kitadun na Tyumanem na wala' ya tyamanan. Manang kun dalugun tadun sakanan, ya sampetan yan, katutukan ya Tyumanem kanaten. **17** Idtu muna pig-allang kamu na pagkaliman mayu mag-imo' sa sala', manang adun, migpasalamat aku sa Tyumanem, kay pigbetang da mayu adti kamayu anenganeng ya matinaw na palna-u na Tyumanem na pigpa-e-de' da kamayu. **18** Aw adun, pigpaluwa' da kamu lekat adti manga sala', aw nya-imo' da kamu allang dun ni pagdalug sa pagkaliman na Tyumanem. **19** Na, pigpundinganan ku ya pagpakabetang na allang pada maksay mayu kalabetan. Idtu muna,

migpa-allang kamu sa kamayu lawas dun ni pag-imo' sa makamulamulaay aw sa pangkay unu na malatay. Aw wala' ya katantanan na manga sala' mayu. Manang adun, atagan da adti Tyumanem ya manga punganan na lawas mayu pada dumatug sa pagkaliman nan, yanagaw kalinisan ya kamayu anenganeng. **20** Idtu muna sa allang pa kamu na sala', wala' mayu pagbetangan sa ginawa ya pagdalug sa pagkaliman na Tyumanem. **21** Na, unu ka' ya nya-untung mayu sa pag-imo' mayu sa malatay idtu muna na pigkamulamulaan da mayu adun? Ya un datengan na mig-imo' sa maynan, pa-emel-emelen na wala' ya tyamanan. **22** Manang adun, pigpaluwa' da kamu lekat adti kamayu manga sala', aw nya-imo' da kamu adun allang dun ni pagdalug sa Tyumanem. Aw dakula' saba ya ma-untung mayu kay kalinisan ya kamayu anenganeng. Aw ya sampetan yeiy, matagtun mayu ya ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **23** Kay ya tandan sa sala', yan ya pa-emel-emelen na Tyumanem na wala' ya tyamanan. Manang ya pig-atag na Tyumanem na wala' ya bayad, yan ya ginawa na wala' ya katigkasan asuntu na nyakasambuk da kitadun kan Kristu Jisus na kanaten Pangulu. (aiōnios g166)

7 Kay manga inulug, kya-edo-an da mayu na awun bala-ud na magdumala sa utaw, aw kyalabetan mayu uman na kun matay da ya utaw, dili' da magdumala ya bala-ud kanan. **2** Alimbawa', ya kaubayan na awun da eseg, dili' sakanan makaluwa' dun ni kapangugnanay nilan kun utaw pa ya kanan eseg. Manang kun matay da ya eseg nan, makaluwa' da sakanan dun ni bala-ud na migpa-

iganget sa kapangugnanay nilan. **3** Yanagaw kun utaw pa ya kanan eseg aw magpa-agaw sakanan sa eped na eseg, na, tawagen sakanan na kaubayan na miglakadenen. Manang kun matay da ya eseg nan, nyakaluwa' da sakanan lekat adti bala-ud na mangugnanay, aw kun mangugnan sakanan sa eped na eseg, wala' sakanan paglakadenen. **4** Kay manga inulug ku, maynan uman ya pagpakabetang mayu. Nyakaluwa' da kamu lekat adti pagdumala na Uldin na manga Judiyu, kay nyaka-agad da kamu kan Kristu dun ni pagkamatay nan, aw nyakasambuk da kamu kanan dun ni pagkataw nan lekat adti pagkamatay. Yanagaw mabatug da tadun imo-un ya manga madyaw pada madeyen ya Tyumanem. **5** Idtu muna, sa wala' pa kitadun pangintu-u kan Kristu, gayed tadun pigdalug ya pagkaliman na pagka-utawun tadun adti manga imo-unun na malatay. Aw to-o pa baling migkadakula' ya pagkalim tadun mag-imo' sa malatay asuntu na pigka-edean tadun ya Uldin. Aw asuntu na pig-imo' tadun yeiy, yan ya un tadun datengan na pamel-emelen na Tyumanem na wala' ya tyamanan. **6** Manang adun, nyakaluwa' da kitadun adti pagdumala na Uldin kay nyaka-agad da kitadun kan Kristu adti pagkamatay nan. Yanagaw dili' da ka-ilangan na gelgelen pa kitadun dumalug sa Uldin na pigsulat asini muna. Kay pigbagu la kitadun na Ispiritu Santo pada mabatug tadun tumanen ya pagkaliman nan. **7** Na, pagaw awun utaw na maglong, “Malatay ya Uldin.” Manang ya tubag ku kanan, “Dili' saba!” Kun wala' ya Uldin, dili' ku ka-edean ya sala'. Alimbawa', kun wala' pa sulata dun ni Uldin

na “Dili' kamu magkaybeg,” dili' ku ka-ede-an na sala' kadi' ya pagkaybeg. **8** Manang sa pagka-ede' ku na sala' kadi' adti Uldin ya pagkaybeg, nyakaselat baling dun ya sala' aw to-o pa migkadakula' ya pagkaybeg ku. Ya kakawasan na piglong ku na kun wala' ya manga sugu' dun ni Uldin, dili' kapukawan ya pagkalim ku mag-imo' sa sala'. **9** Idtu muna, wala' ya kyatagan ku sa Uldin. Manang sa pagka-ede' da ku sa manga sugu', dun da ku ka-ede-i na nyakasala' kadi' aku aw nyapukaw baling ya pagkalim ku mag-imo' sa sala'. **10** Aw ya Uldin na mag-atag galu sa agiyanan pasinan adti ginawa na wala' ya katigkasan, yeiy baling kadi' ya du-an na pa-emel-emelen aku na Tyumanem na wala' ya tyamanan. **11** Kay nyakaselat ya pagkalim ku mag-imo' sa sala'. Aw magi sa sugu' na piglakadan ku, kyagawayan baling aku aw yeiy ya migpatay kanak. **12** Yanagaw, kyalabetan tadun na ya Uldin lekat saba adti Tyumanem aw ya manga sugu' dun alag matulid aw matinaw aw to-o madyaw. **13** Na, pagaw awūn utaw na musip, law nan, “Kun madyaw ya Uldin, unu, yan baling ya du-an na kya-eletan aku adti Tyumanem?” Aw ya kanak tubag kanan, “Dili saba!” Pigbukasan baling na Uldin ya manga sala' ku. Madyaw ya Uldin aw umba' aku pa-emel-emelen na Tyumanem. Yanagaw magi sa Uldin kya-ede-an da tadun na to-o malatay ya sala'. **14** Na, kya-ede-an da tadun na ya Uldin lyumekat adti Tyumanem. Manang aku utaw saba olo' na nya-allang na sala'. **15** Wala' ku kalabeti kun unu ya pig-imo' ku. Aw pangkay kya-ede-an ku kun unu ya madyaw imo-un manang dili' ku baling ma-imo'. Yan

baling ya kanak pig-imo', ya manga imo-unun na wala' ku kalimi. **16** Manang kun pig-imo' ku ya malatay na dili' ku kaliman imo-un, na, tyumande' aku na madyaw ya Uldin. **17** Yanagaw beke' da ku ya mig-imo' sa malatay manang yan saba ya mig-imo' ya sala' na nyeya' aasini kanaken. **18** Kay kya-edē-an ku na wala' ya madyaw adi kanaken. Pangkay kaliman ku imo-un ya madyaw manang dili' ku mabatug ya pag-imo'. **19** Ya madyaw na kaliman ku imo-un, wala' ku baling ka-imo'. Yan baling ya pig-imo' ku ya malatay na wala' ku kalimi. **20** Na, kun imo-un ku ya dili' ku kaliman imo-un, beke' da ku ya mig-imo', manang yan baling ya mig-imo' ya sala' na nyeya' aasini kanak. **21** Yanagaw dun ku ka-edē-i na kun kaliman ku imo-un ya madyaw, magpalapit baling kanak ya malatay. **22** Adi kanak anenganeng to-o ku pigleyaan ya Uldin na Tyumanem, **23** manang awūn sangkamulu' na gayed tyumanam adi kanak anenganeng. Aw pigdeg baling ya madyaw, aw nya-imo' aku allang na sala'. **24** Aw to-o migkabegat ya ginawa ku asuntu sa kanak pagpakabetang. Kun yan ya kanak datengan ya pa-emel-emelen na Tyumanem na wala' ya tyamanan, singalan ka' ya magpaluwa' kanak lekat adti pagdumala na sala' na aasini kanak? **25** Manang pigpasalamatan ku ya Tyumanem kay magi sa pig-imo' ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu, pigpaluwa' da aku nan lekat adti kanak dadan na pagpakabetang. Yanagaw ya kaliman na kanak anenganeng, yan ya pagdalug sa Uldin na Tyumanem, manang asuntu na pig-allang aku na sala', kyaagadan ku

baling ya pagkaliman na pagka-utawun ku na mag-imo' sa sala'.

8 Na, ya kadég tadun na nyakasambuk da kan Kristu Jisus, dili' da pa-emel-emelen na Tyumanem. **2** Kay dun ni pagpakasambuk tadun kan Kristu Jisus, pigbagu la kitadun magi sa katulus na Ispiritu Santo, aw pigpaluwa' da kitadun nan lekat adti pag-allang na sala' aw adti pagdumala na kamatayen. **3** Ya Uldin dili' nan mabatug ya pagpaluwa' kanaten lekat adti pagdumala na sala', kay dili' tadun mabatug tumanen ya kadakula' na Uldin asuntu na olo' kitadun utaw. Manang mabatug saba na Tyumanem ya pagpaluwa' kanaten. Pigpadala nan asini tas na lupa' ya kanan Ise' pada yan ya magti-is sa kadaman na Tyumanem sa sala' tadun, magi sa lawas nan na pigkalabu adti krus. **4** Yanagaw magi sa pig-imo' nan, nyatuman ya kadakula' na Uldin na Tyumanem adti kanaten na wala' da dalug sa pagkaliman na pagka-utawun tadun adti imo-unun na malatay, kay dyumalug da kitadun sa Ispiritu Santo. **5** Na, ya manga utaw na piggagad na pagkaliman na kanilan pagka-utawun mag-imo' sa malatay, yan da olo' ya gayed nilan pig-anenganeng ya maynan. Manang ya manga utaw na nyagagad na Ispiritu Santo, nyatibulluk baling ya kanilan anenganeng adti pagdalug sa Ispiritu. **6** Kun ya anenganeng na utaw pigdumalaan na pagkaliman na pagka-utawun nan adti pag-imo' sa malatay, yan ya datengan nan ya pa-emel-emelen sakanan na Tyumanem na wala' ya tyamanan. Manang kun ya Ispiritu Santo ya magdumala sa anenganeng na utaw, matagtun nan

ya ginawa na wala' ya katigkasan aw ya kalinaw. 7 Kay ya utaw na gayed piggagad na kanan anenganeng adti pagkaliman na pagka-utawun nan, po-on sakanan na Tyumanem kay wala' nan daluga ya manga sugu' dun ni Uldin na Tyumanem, aw ya tengteng matinaw dili' nan mabatug dalugun. 8 Yanagaw ya kadég na utaw na kenne' pa nyagagad na pagkaliman na pagka-utawun nilan, dili' silan makatutuk sa Tyumanem. 9 Manang kamu, wala' da dumalayi na pagkaliman na pagka-utawun mayu kay ya Ispiritu Santo yan da ya miggagad kamayu, kun tengteng nyeya' ya Ispiritu dun ni pagka-utawun mayu. Pangkay singalan utawa ya wala' dun ni kanan ya Ispiritu ni Kristu, wala' sakanan paka-akup kan Kristu. 10 Manang kun awun si Kristu ni kamayu, pangkay matay ya lawas mayu asuntu na sala', manang magi sa Ispiritu na nyeya' dun ni tagsambuksambuk kamayu, matagtun mayu ya ginawa na wala' ya katigkasan asuntu na pigdawat da kamu na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. 11 Aw ya Tyumanem na migmataw kan Kristu lekat adti pagkamatay magi sa katulus na Ispiritu nan na nyeya' dun ni kamayu, yan uman ya migmataw sa kamayu lawas magi sa Ispiritu nan na awun ni kamayu. 12 Yanagaw, kay manga inulug na nyangintu-u, ka-ilangan tadun dalugun ya pagkaliman na Tyumanem aw dili' da tadun pagdalugun ya pagkaliman na pagka-utawun tadun adti pag-imo' sa manga sala'. 13 Kay kun kenne' pa tadun dalugun ya pagkaliman na kanaten pagka-utawun, yan saba ya datengan tadun ya pa-emel-emel na Tyumanem na wala' ya tyamanan. Manang kun tengteng tadun

ayawan ya kanaten manga sala' aw manga imo-unun
 na malatay magi sa tabang na Ispiritu Santo, matagtun
 tadun ya ginawa na wala' ya katigkasan. **14** Kay ya kadég
 na piggagad na Ispiritu Santo, silan ya manga mangayse'
 na Tyumanem. **15** Idu muna, kasiling kamu na allang na
 gayed nyallek sa pagpa-emel-emel na tagtun kamayu.
 Manang adun, pigbagu la kamu na Ispiritu aw nya-imo'
 da kamu mangayse' na Tyumanem. Yanagaw wala' da
 kakallekan tadun magpalapit kanan, aw magi sa Ispiritu
 nan mabatug da tadun ya pagpanawagtawag adti kanan
 na maglong “Kay Ama.” **16** Aw ya Ispiritu nan, yan ya
 migmatinaw adti kanaten na kitadun ya tengteng manga
 mangayse' na Tyumanem. **17** Aw asuntu na mangayse'
 da kitadun nan, yanagaw madawat tadun ya manga
 pigpakang nan kanaten. Aw kun nyaka-agad da kitadun sa
 pagti-is ni Kristu, maka-agad kitadun uman makatagtun
 sa kadyawan na awun ni tas na langit eped nan. **18** Na,
 mig-anenganeng aku na ya pagti-is tadun adun tagbi'
 yeiy, kay to-o pa dakula' kagaya ya kadyawan na un
 bukas kanaten na Tyumanem. **19** Kay beke' olo' na
 utaw manang dala uman ya kadég na inimo-an nan, alag
 silan nyiman na maksay da bukas na Tyumanem kun
 singalan ya tengteng mangayse' nan. **20** Kay ya kadég
 na inimo-an nan, wala' nilan kaāpeti ya tud nan. Aw
 yan saba ya pagbaya' na Tyumanem aw beke' na kanilan
 pagbaya'. Manang ya kadég nilan **21** nyiman na dumateng
 ya allaw na mabagu silan aw makaluwa' lekat adti kanilan
 pagpakabetang na magkalat. Aw makasambuk silan dun ni
 kadyawan na pagpakaluwa' na mangayse' na Tyumanem.

22 Kya-ede-an tadun na taman adun ya kadakula' na inimo-an na Tyumanem migpan-agele silan kasiling na kaubayan na migti-is na un da kautawan. **23** Aw beke' olo' na inimo-an nan ya migti-is manang kadég tadun uman na nyakadawat sa Ispiritu na yan ya muna pig-atag na Tyumanem. Mig-agele kitadun talana tyumagad sa allaw na bukas na kitadun ya tengteng mangayse' nan aw atagan na bagu na lawas na dili' da magkamatay. **24** Kay dun ni pag-iman yeiy, nyakaluwa' da kitadun. Na, ya pag-iman na kyinita' da, beke' yan na pag-iman. Kay singalan utawa ya mig-iman sa kyinita' da nan? Wala' saba! **25** Manang kun pig-iman tadun ya wala' pa tadun kita-a, padelegen tadun ya pagtagad sa un dumateng. **26** Maynan uman, ya Ispiritu Santo gayed kanaten tyumabang dun ni kalumay na ginawa tadun. Kay wala' tadun ka-ede-i kun unu ya umba' sekaten adti Tyumanem, manang ya Ispiritu, yan ya magpatenga' kanaten adti kanan dun ni pagpanawagtawag tadun, aw nyanginayu' pada kanaten dun ni tingeg na beke' na kana utaw. **27** Ya Tyumanem, kya-ede-an da nan ya kadég na awūn ni anenganeng na manga utaw. Aw kya-ede-an nan uman ya anenganeng na Ispiritu, kay yan ya magpanginayu' adti kanan pada kanaten na manga mangintu-uway umba' sa pagbaya' nan. **28** Kya-ede-an da tadun na ya kadég na kanaten kya-agiyan un sumampet adti madyaw na tud na Tyumanem kay awun da dadan pigpalpa nan sa tagsambuksambuk kanaten, asuntu na pigtawag da kitadun nan aw pigginawaan tadun sakanan. **29** Kay lekat pa asini muna pigpamalli' da dadan na

Tyumanem ya manga mangintu-u kanan. Aw yanagaw pigtani la nan silan na ma-imo' kanan mangayse' aw masiling ya bet nilan sa bet ni Jisus, pada ma-imo' sakanan kamagulangan sa kadég tadun na nyangintu-u. **30** Aw kun singalan ya pigtani la nan na ma-imo' kanan mangayse', silan ya pigtawag da nan. Aw kun singalan ya pigtawag da nan, silan uman ya pigdawat nan kasiling na wala' da ya sala'. Aw kun singalan ya pigdawat da nan na wala' ya sala', patasen nan silan. **31** Yanagaw, anenganengen tadun ya kadég yeiy. Kun pig-apitan kitadun na Tyumanem, wala' saba ya pangkay sambuk na dumeg kanaten! **32** Wala' nan demetan ya kanan Ise' manang pigtumbay nan baling na patayen adti krus pada sa kadég tadun. Kun pig-atag nan ya kanan Ise', wala' saba ya dili' nan atag kanaten. **33** Singalan ka' ya makapaglong na makasasala' ya manga utaw na pigtani la na Tyumanem? Wala' saba! Kay pigdawat da kitadun na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. **34** Aw singalan uman ya makapaglong kanaten na pa-emel-emelen kitadun na Tyumanem? Wala' saba! Kay si Kristu pigpatay da adti krus kalyu kanaten, aw pigmataw uman sakanan lekat adti pagkamatay. Aw adun, nyingkud da apit adti kalintu na Tyumanem aw nyanginayu' sakanan pada kanaten. **35** Wala' ya maka-elet kanaten lekat adti pagginawa ni Kristu, pangkay pa apeten tadun ya pagti-is aw manga kalugan aw manga pagpamulayam aw getem, aw wala' ya un tadun pagkadéggkadég, aw ya manga kallekanan na un ma-imo', aw pangkay kun patayen pa kitadun. **36** Awun pigsulat asini muna na maglong:

“Kay Tyumanem, asuntu sa pagpangintu-u nami kanmu, gayed nyakabetang ya pagka-utawun nami adti kalatayan. Kasiling kami na manga karniro na un da tumbaen.”

37 Pangkay maynan ya pagpakabetang tadun, manang mabatug tadun saba degen ya kadég yeiy magi sa tabang ni Kristu na to-o gyuminawa kanaten. **38** Kay kya-edean da ku na wala' ya maka-elet kanaten lekat adti pagginawa na Tyumanem. Pangkay pa ya pagkamatay aw ya pag-eya' tadun, aw manga anghil aw manga busaw. Aw beke' na kakaypengan tadun adun aw kakaypengan sa unu ya un pa dumateng. Aw beke' na katulus na dili' tadun pagkita-en, **39** dala ya awun ni balintenga-an, aw ya awun ni dalem na lupa', aw pangkay unu na pig-imo' na Tyumanem. Dili' yeiy maka-elet kanaten lekat adti dakula' na pagginawa na pigpakita' nan kanaten magi kan Kristu Jisus na kanaten Pangulu.

9 Na, awun paglongun ku kamayu aw tengteng yeiy matinaw kay nyakasambuk da aku kan Kristu aw beke' yeiy na galu'. Aw ya Ispiritu Santo, yan ya migmatinaw sa kanak anenganeng. **2** Migkalat to-o ya kanak ginawa kay gayed ku pig-anenganeng ya manga kadégan ku na manga Judiyu na wala' pangintu-u. **3** Kun mabatug pa galu na aku ya pa-emel-emelen na Tyumanem kalyu kanilan aw ka-eletan adti kan Kristu, yan saba ya imo-un ku pada makaluwa' silan. **4** Silan saba ya manga buwadbuwad ni Isra-él na pigpamalli' na Tyumanem na ma-imo' kanan mangayse'. Aw adti kanilan pigpakita' nan ya kanan kadyawan. Aw pig-imo' nan kanilan ya manga pakang na dayaw mig-iganget. Aw silan ya pig-

atagan nan sa Uldin. Aw silan ya pigpalna-uan nan kun
 unun nilan ya pagsimba kanan. Aw silan ya pigpakangan
 na Tyumanem sa madég na grasya. **5** Silan ya manga
 buwadbuwad ni Abraham, aw ni Isaak, aw ni Jakub na
 pigpamalli' na Tyumanem asini muna. Aw dun ni kanilan
 buwadbuwad káutaw si Kristu na yan ya Tyumanem na
 migdumala sa kadég. Aw yan saba ya umba' deyen na
 wala' ya tyamanan. Amén. (aiōn g165) **6** Na, pangkay wala'
 pangintu-uwi na eped na manga Judiyu si Kristu, manang
 pigtuman saba na Tyumanem ya manga pigpakang nan
 adti manga buwadbuwad ni Isra-él. Kay dili' ya kadég
 na manga buwadbuwad ni Isra-él tengteng utaw na
 Tyumanem. **7** Aw maynan uman, pangkay awūn manga
 utaw na buwadbuwad ni Abraham, manang beke' na
 kadég nilan tengteng buwadbuwad nan. Kay pigpasulat
 na Tyumanem asini muna, law nan, “Magi kan Isa-ak ma-
 imo' kaw tyugbulan sa manga buwadbuwad na pigpakang
 da ku kanmu.” **8** Aw ini ya kakawasan: Dili' ya kadég na
 ise' ni Abraham tengteng ise' na Tyumanem, manang
 idtu olo' na pigpakang na Tyumanem kanan. **9** Kay yan
 ya pigpakang na Tyumanem kanan, “Lumiku' aku adi
 tampid mayu salut na umay kasiling na maynini na bulan.
 Aw sa dili' pa aku lumiku' adi, káutawan da si Sara sa ise'
 nan na eseg.” **10** Aw beke' na yan da olo', manang nya-
 imo' yeiy uman adti duwa ya ise' ni Ribéka aw ni Isa-ak na
 kanaten tyugbulan. **11** Sa wala' pa káutawi si Ribéka sa
 ise' nan na pingin, miglong ya Tyumanem kanan, “Ya ise'
 mu na magulang, dumalaan na mangud nan.” Aw dun da
 na Tyumanem pa-edean ya palpa nan pangkay wala'

pa silan k^{au}ta^w. Yanagaw, pigpamalli' nan ya sambuk,
 beke' na asuntu sa pag-imo' nilan sa madyaw aw malatay,
 manang asuntu na yan ya pagbaya' na Tyumanem. **13** Aw
 pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan, “Si Jakub,
 yan ya pigginawa^{an} ku, manang si Isaw, pigkele^{an} ku.” **14**
 Na, kun maynan, makapaglong ka' kita na dili' matinaw
 ya pagbaya' na Tyumanem? Dili' saba! **15** Kay miglong ya
 Tyumanem kan Moysis, “Kallatan ku ya pangkay singalan
 ya kaliman ku kallatan. Aw pakadyawun ku ya pangkay
 singalan ya kaliman ku pakadyawun.” **16** Yanagaw ya
 pagkallat na Tyumanem, beke' na asuntu sa pag-imo'
 nilan sa madyaw aw beke' uman na asuntu sa kanilan
 pagkaliman. Manang yan olo' ya du-an, kay kyallatan
 nan silan. **17** Kay awun pigpasulat na Tyumanem asini
 muna na piglong nan sa para-un na hari' sa nasud na
 Ihiptu, “Ini ya du-an na pig-atag ku kanmu ya katundanan
 asini banwa na Ihiptu, pada magi dun ni kanmu kita-
 en ya kanak katulus aw ma-imo' dengganen ya ngalan
 ku adti kadég na banwa asini tas na lupa'.” **18** Yanagaw,
 ya kallat na Tyumanem pigpakita' nan adti pangkay
 singalan ya kaliman nan kallatan, aw pigpakategel nan ya
 pangkay singalan ya kaliman nan pakategelen. **19** Na,
 pagaw musip kamu kanak, “Ananga' pa nan pasala-en ya
 manga utaw? Singalan ka' ya makatagen sa pagbaya' na
 Tyumanem?” **20** Manang singalan kaw na magpa-ayil sa
 maynan adti Tyumanem? Utaw kaw saba olo' na pig-imo'
 nan! Kasiling kitadun na kulun. Aw dili' makapaglong ya
 kulun adti mag-imo-ay kanan, “Ananga' aku mu imo-
 un na maynini?” **21** Ya mag-imo-ay sa kulun, yan ya

magbaya' kun unu ya imo-un nan adti libukuk na lupa'. Kun kaliman nan imo-un duwa, ya sambuk imo-un nan madyaw na seledanan aw ya sambuk dili' to-o madyaw na seledanan, mabatug nan saba kay yan ya magbaya'. **22** Aw yeiy saba ya pig-imo' na Tyumanem. Kun kaliman nan pa-emel-emelen ya kadég na nyakasala' aw pa-edé' ya kanan katulus, yeiy ya kanan pagbaya'. Manang pigtagenan pa nan ya kanan kadaman adti manga utaw na umba' pa-emel-emelen **23** pada kita-en ya kadakula' na kadyawan na pig-atag nan adti manga utaw na pigkallatan nan aw silan ya pigtagilanan sa matas na dengeg dun ni allaw na dumadateng pa. **24** Aw maynan ya kadég tadun na pigtawag nan na ma-imo' kanan manga utaw, beke' olo' na lekat adti manga Judiyu, manang lekat uman adti manga Héntil. **25** Kay pigpasulat na Tyumanem magi sa kanan propita na si Osiyas asini muna, law nan: “Ya beke' na kanak manga utaw, tawagen da ku silan adun na ‘Kanak manga utaw’. Aw ya wala' ku ginawayi asini muna, ginawaan da ku silan adun. **26** “Aw adti manga banwa na piglongan ku ya manga utaw na ‘Kamu beke' na kanak manga utaw’, tawagen da silan adun na ‘Mangayse' na Tyumanem na lyekatan sa ginawa.” **27** Aw pigpasulat nan uman magi sa propita na si Isayas asini muna, law nan, “Pangkay ya kadég na buwadbuwad ni Isra-él kasiling na pantad dun ni baklayan na dagat, manang tabay olo' kanilan ya paluwa-en na Tyumanem. **28** Kay awun allaw na pigtagilan nan na pa-emel-emelen ya manga utaw, aw maksay nan saba yeiy imo-un.” **29** Aw awun pa uman pigsulat ni Isayas, law nan: “Ya Tyumanem na

migdumala sa kadég, kun wala' pa kitadun nan atagi na buwadbuwad, wala' da galu ya nyasama' kanaten. Masiling kitadun galu na manga utaw dun ni manga syudad na Sodoma aw Gomora na pig-apnas nan.” **30** Yanagaw, naten anenganengen ya manga utaw na Héntil. Wala' silan pagtibagseg na lanasen ya kanilan manga sala'. Manang silan baling ya pigdawat na Tyumanem kasiling na wala' ya sala' asuntu sa kanilan pagpangintu-u kan Kristu. **31** Manang ya manga utaw na Isra-él na migtibagseg dyumalug sa Uldin pada dawaten galu silan na Tyumanem, wala' nilan kabatug tumana ya kadég na sugu' na awun ni Uldin. **32** Aw ananga' wala' nilan kabatug tumana? Kay ya kanilan pigsaligan, yan ya imo-unun nilan na madyaw aw beke' na pagpangintu-u kan Jisus. Pigsungkul silan dun ni batu na pagkasungkulan. **33** Aw kasiling na pigpasulat na Tyumanem, law nan: “Pakanyegi mayu! Awūn batu na pigbetang ku dun ni Ziyon. Aw ya batu yeiy, magpakasungkul sa manga utaw aw magpakatuwad kanilan. Manang ya kadég na nyangintu-u kanan, dili' silan kabullugan.”

10 Kay manga inulug ku na nyangintu-u la, ya tengteng na kaliman ku aw ya gayed ku pyanawagtawagan adti Tyumanem na paluwa-en galu ya manga kadégan ku na Isra-él adti manga sala' nilan. **2** Makamatinaw aku na nyatibulluk silan dyumalug sa Tyumanem, manang wala' nilan kalabeti ya imo-unun na tengteng makatutuk sa Tyumanem. **3** Asuntu na migtibagseg silan mig-imo' sa pa-agi na dawaten silan galu na Tyumanem, yanagaw wala' nilan daluga ya pa-agi na Tyumanem kun unun

nan ya pagdawat kanilan kasiling na wala' da ya sala'. **4** Manang si Kristu yan ya miglingeb sa kadakula' na tud dun ni Uldin kay magi kanan dawaten na Tyumanem ya pangkay singalan na mangintu-u kanan. **5** Na, kya-ede-an da tadun ya piglong ni Moysis asini muna kun unu ya pa-agi na dawaten na Tyumanem ya utaw. Aw yeiy ya pagtuman sa kadakula' na Uldin. Pigsulat ni Moysis: “Ya utaw na makatuman sa kadég na manga sugu' dun ni Uldin, yan ya utaw na makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan.” **6** Manang ya manga utaw na pigdawat na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala' magi sa pagpangintu-u nilan, dili' silan maka-usip sa maynini: “Singalan ya un manik adti tas na langit?” (Ya kakawasan: un mangay kan Kristu aw papanugun asini tas na lupa'.)

7 Aw “Singalan uman ya un manog adti banwa na Kaludukan?” (Ya kakawasan: un angayen si Kristu lekat adti manga nyangkamatay.) **(Abyssos g12)** **8** Manang awun pigpasulat asini muna: “Ya tingeg na Tyumanem malapit dun ni kanmu, aw awun da ni anenganeng mu aw molas da mu paglongun.” Aw ya tingeg na Tyumanem yeiy, gayed nami pigpa-ede' adti madég na utaw pada mangintu-u silan kan Kristu. **9** Kay kun ubat-ubat mu adti eped na utaw na si Jisus ya Pangulu aw kun mangintu-u kaw na pigmataw sakanan na Tyumanem lekat adti pagkamatay, na, makaluwa' kaw saba. **10** Kay dawaten saba na Tyumanem ya utaw kasiling na wala' da ya sala' kun mangintu-u sakanan dun ni kadakula' na anenganeng nan. Aw kun ubat-ubat nan ya kanan pagpangintu-u, paluwa-en sakanan na Tyumanem. **11** Kay pigpasulat na

Tyumanem asini muna: “Ya kadég na nyangintu-u kanan, dili' silan kabullugan.” **12** Yanagaw, adti anenganeng na Tyumanem mig-unawa la ya manga Judiyu aw ya manga Héntil. Kay ya Tyumanem yan ya Pangulu sa kadég, aw yan ya matag sa grasya adti kadég na mangintu-u kanan. **13** Kay pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Pangkay singalan ya magtawag adti Tyumanem, paluwa-en nan saba.” **14** Manang unun nilan ya pagtawag kanan kun wala' pa silan pangintu-u? Aw unun nilan uman ya pagpangintu-u kanan kun wala' pa nilan dengega ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu? Aw unun nilan ya pagpakadengeg sa Madyaw na Ubat-ubat kun wala' ya mag-ubat-ubatay dun ni kanilan? **15** Aw unun nilan ya pagpanaw na un mag-ubat-ubat kun wala' ya migpadala kanilan? Kasiling na pigpasulat na Tyumanem: “To-o madyaw kun awun utaw na dumateng na un magpa-edé' sa madyaw na ubat-ubat.” **16** Manang tabay olo' ya dyumalug sa Madyaw na Ubat-ubat. Kasiling na piglong ni Isayas asini muna, law nan, “Kay Tyumanem, singalan ya nyangintu-u sa pig-ubat-ubat nami?” **17** Pangkay maynan ya nya-imo', manang adun, makapaglong kita na mabatug da saba na manga utaw ya pagpangintu-u kun dengegen nilan ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Aw dengegen nilan yeiy kun awun utaw na magpa-edé' kanilan. **18** Pagaw awūn utaw na musip, law nan, “Unu ka', wala' pa dengega na manga utaw na Isra-él ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu?” Ya tubag ku kanan, “Dyengeg da saba nilan! Kasiling na pigpasulat na Tyumanem kan Dabid: “Ya piglong nilan, nyabekkal da saba adti kadakula' na

banwa aw dyengeg da na kadég na utaw asini tas na lupa'. **19** Pagaw awūn pa uman utaw na maglong, “Basi wala' na manga utaw na Isra-él kalabeti ya kakawasan na Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu.” Ya tubag ku kanan, “Kyalabetan da saba nilan. Pangkay dun ni manga allaw ni Moysis, miglong ya Tyumanem kanilan: ‘Pakadawayen ku kamu sa eped na manga utaw na wala' pa pakasambuk kanak. Aw pakadamanen ku kamu asuntu na pakadyawun ku ya manga utaw na wala' pa paka-edē' kanak.’” **20** Aw wala' ni Isayas tagu-tagu-a ya piglong na Tyumanem adti manga utaw: “Kyinita' aku na manga utaw na Héntil, pangkay wala' silan paninaw kanaken. Aw migpakilala aku kanilan, pangkay wala' silan usip kun singalan aku.” **21** Manang maynini ya pagkasampet na Tyumanem sa manga utaw na Isra-él: “Gayed aku tyumagad kanilan na lumiku' adi kanaken, manang wala' ya kalim nilan dumalug sa manga sugu' ku, aw kenne' na pangkategelan na anenganeng nilan.”

11 Unu, kyelean na Tyumanem ya kanan manga utaw na yan ya Isra-él? Wala' saba! Dili' mayu pagkalingawan na aku utaw uman na Isra-él. Si Abraham uman ya kanak tyugbulan aw sambuk aku na lyumekat adti buwadbuwad ni Bénjamin. **2** Wala' saba kele ya Tyumanem sa kanan manga utaw na dadan da nan pyamalli' lekat pa asini muna. Anenganenga mayu ya pigpasulat na Tyumanem sa pagpakabetang ni Éliyas. Migdiklamu sakanan adti Tyumanem sa manga utaw na Isra-él, law nan, **3** “Kay Tyumanem, pigpamatay da nilan ya manga propita mu. Aw pigkalat da nilan ya manga dugsu-anan adti

kanmu. Aw dakman aku olo' ya nyasama' na nyangintu-u kanmu. Aw un aku nilan galu uman patayen!” **4** Manang ini saba ya tubag na Tyumanem kan Éliyas: “Awūn pa pitummalalan ya nyasama' na nyangintu-u kanak na wala' pagsimba sa inutaw ni Ba-al.” **5** Aw maynan uman adun, awūn pa nyasama' na manga utaw na Isra-él na pigpamalli' na Tyumanem magi sa kanan kallat. **6** Ya pagdawat nan kanilan, beke' na asuntu sa manga imo-unun nilan, manang magi saba sa kallat na Tyumanem. Kay kun pigpaluwa' nan ya manga utaw asuntu olo' sa pigpan-imo' nilan, ya kallat nan beke' yan na tengteng kallat. **7** Na, unu ya mapaglong tadun adun? Ya manga buwadbuwad ni Isra-él pangkay nyaninaw silan sa agiyanan na un silan dawat na Tyumanem manang wala' nilan kita-a. Kay awūn eped kanilan na pigpangkebbelan da ya anenganeng. Manang awūn uman manga eped kanilan na pigpamalli' na Tyumanem kay nyangintu-u la silan kan Kristu. **8** Pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Pig-imo-an silan na Tyumanem na anenganeng na kasiling na utaw na to-o nyakatulug. Awun mata nilan manang dili' silan kumita' aw awun talinga nilan manang dili' silan dumengeg taman adun na manga allaw yeiy.” **9** Aw miglong si Dabid adti Tyumanem: “Dun ni pagtambung nilan sa kanilan pista, kalitagan galu silan dun, aw yan ya du-an na pagsungkul silan aw pa-emel-emelen asuntu sa pig-imo' nilan. **10** Tumbayan na magkangitngit ya pag-inunu nilan pada dili' silan kumita'. Aw gayed silan pakabegati na manga kalugan.” **11** Aw musip aku: Sa pagpakasungkul na manga

Judiyu, unu, dili' da silan makaliku' adti Tyumanem? Mabatug pa saba! Manang asuntu na piglakadan nilan ya manga sugu' na Tyumanem, nyakaselat baling ya manga Héntil migpakanyeg, yanagaw ya eped kanilan nyakaluwa' da lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem. Aw ya un sampetan yeiy, magkadaway ya manga Judiyu.

12 Manang kun magi dun ni paglakad nilan ka-untungan ya kadég na utaw asini tas na lupa', aw kun magi dun ni pagkele nilan sa pagpaluwa' na Tyumanem ka-untungan ya manga Héntil, na, to-o pa dun madyaw kun malingeb da ya kadég na Judiyu na mangintu-u. **13** Na, ini ya un ku paglongun kamayu na manga Héntil: Pigsugu' aku na Tyumanem na ma-imo' apostol adti kamayu pada pa-edé' ya kanan tingeg, aw to-o ku pigbetang sa ginawa ya imo-unun na pigtaligu nan kanak. **14** Pig-imo' ku yeiy pada magkadaway ya manga kadégan ku na manga Judiyu, aw magi dun ni pagkadaway nilan makaluwa' baling ya eped kanilan. **15** Asuntu na pigpabaya-an silan na Tyumanem, ya eped na manga utaw nyakaselat baling migpalapit adti kanan. Yanagaw to-o pa madyaw kun dawaten salut na Tyumanem ya manga Judiyu, kay ya sampetan nan masiling silan na utaw na nyataw lekat adti pagkamatay.

16 Ya manga Judiyu pigpa-unawa sa harina na pigmasa. Kun taniyen adti Tyumanem ya sallapid na muna piglutu', ya kadakula' na nyasama' alag da kana Tyumanem. Aw kasiling silan uman na kawuy, kun ya manga dalid pigtani la adti Tyumanem, ya manga sanga pigtani la uman adti Tyumanem. **17** Na, ya manga Judiyu pigpa-unawa uman sa kawuy na olibo na pig-utudan sa manga sanga. Aw

kamu na manga Héntil kasiling kamu na manga sanga
 na olibo adti magalet na pigsugpat adti kawuy na pig-
 utudan. Yanagaw makasambuk da kamu adti manga
 Judiyu sa manga grasya na pig-atag na Tyumanem adti
 kanilan. **18** Manang kamu na manga Héntil, dili' mayu
 pag-anenganengen na to-o pa kamu madyaw sa manga
 Judiyu. Anenganenga ya manga sanga, dili' mataw kun
 wala' ya dalid. Ya manga dalid yan baling ya du-an na
 nyataw ya manga sanga. Yanagaw ya manga utaw ni Isra-
 él, silan ya palangad manga dalid na yan ya agiyanan
 adti Tyumanem, aw beke' mayu na manga Héntil. **19**
 Pagaw awūn dun ni kamayu na maglong, “Awun eped na
 manga sanga na pig-utud pada sugpat kami na manga
 Héntil.” **20** Aw ya tubag ku kanan, “Matinaw saba ya
 piglong mu. Manang yan ya du-an na pig-utud silan kay
 wala' nilan pangintu-uwi si Jisus. Aw dun ni pagpangintu-
 u mayu kanan, kasiling kamu na manga sanga na kawuy
 na pigsugpat. Yanagaw dili' kamu magpalibantug manang
 kalleki mayu baling ya Tyumanem. **21** Kay kun wala'
 kallati na Tyumanem ya manga utaw na Isra-él na
 palangad manga sanga, dili' kamu nan uman kallatan
 na palangad manga sanga na pigsugpat dun ni punu-
 an. **22** Anenganenga mayu ya kallat na Tyumanem aw ya
 pa-emel-emel nan. Adti manga utaw na wala' pangintu-
 u kan Kristu, pa-emel-emelen nan silan, manang adti
 manga nyangintu-u kanan, pigpakita' nan ya kanan kallat
 kun magpadeleg silan dun ni kanilan pagpangintu-u.
 Manang kun kamu na manga Héntil dili' magpadeleg dun
 ni pagpangintu-u mayu kanan, utudun kamu nan uman.

23 Aw ya manga utaw na Isra-él kun mangintu-u la silan kan Kristu, un silan uman liku' sugpat na Tyumanem adti kawuy na pig-utudan da sa manga sanga nan idtu muna. Kay mabatug saba na Tyumanem ya pag-uli' kanilan. **24** Yanagaw idtu muna, kamu na manga Héntil, kasiling kamu na manga sanga na pig-utud lekat adti kawuy na olibo na adti magalet. Manang asuntu na nyangintu-u la kamu kan Kristu, kasiling na pigsugpat da kamu dun ni punu-an na kawuy na olibo na pigtanem. Aw to-o pa dun mabatug ya pagpaliku' sa manga utaw na Isra-él kasiling na manga sanga na un liku' sugpat adti kawuy na pig-utudan. **25** Kay manga inulug ku na nyangintu-u la, kaliman ku na to-o mayu kalabetan ya tengteng palpa na Tyumanem na pigtagu' idtu muna pada dili' kamu magpalibantug sa kamayu pagka-utawun. Ya kategelan na manga utaw na Isra-él taman olo' na malingeb da ya kadég na manga Héntil na mangintu-u kan Kristu. **26** Aw tigkas yan, paliku-un nan adti kanan ya kadég na manga utaw na Isra-él. Kay pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Awun Magpaluwa-ay na dumateng lekat adti Ziyon. Aw un nan patenengen adti buwadbuwad ni Jakub ya kadakula' na malatay. **27** Kay yan ya kanak pakang adti kanilan na lanasen ku ya manga sala' nilan.” **28** Asuntu na pigkeléan na manga utaw na Isra-él ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, nya-imo' silan baling po-on na Tyumanem, aw kamu na manga Héntil ya kya-untungan. Manang asuntu na pigpamalli' na Tyumanem ya manga utaw na Isra-él, kenne' nan pigginawaan silan kay pigpakangan nan ya manga tyugbulan nilan. **29**

Kay dili' saba ma-uman ya anenganeng na Tyumanem sa manga utaw na pigtawag nan aw pig-atagan nan sa grasya. **30** Idtu muna, kamu na manga Héntil, wala' kamu dalug sa Tyumanem. Manang kyallatan da kamu nan asuntu na wala' dalug ya manga utaw na Isra-él. **31** Maynan uman, pigtumbay na Tyumanem na dili' silan adun dumalug sa manga sugu' nan pada dumateng ya allaw na pakita' nan ya kanan kallat kanilan kasiling na pagkallat nan kamayu. **32** Awun saba tud na Tyumanem dun ni pagtumbay nan sa kadég na utaw na ma-allang silan na sala', pada pakita' nan kanilan ya kanan kallat. (eleēsē g1653) **33** To-o dakula' ya kadyaw na Tyumanem! Dili' kaāpetan ya kanan katadeng aw ya kya-edē-an nan. Dili' tadun kalabetan ya kanan manga pagbaya', aw dili' tadun uman kalabetan ya kanan pa-agi, aw ya kanan manga pigpan-imo'. **34** Kay pigpasulat nan asini muna: “Singalan ya nyaka-edē' sa anenganeng na Tyumanem? Aw singalan uman ya makapalna-u kanan kun unu ya un nan imo-un?” **35** “Singalan ya nyuna nyatag kanan na un nan uli' adti mig-atag?” **36** Kay ya Tyumanem, yan ya lyekatan sa kadakula'. Yan ya migdumala sa kadég, aw pig-imo' nan silan na un magdeyen kanan. Aw yan olo' ya deyen na wala' ya tyamanan. Amén. (aiōn g165)

12 Yanagaw, kay manga inulug, asuntu sa kadakula' na kallat na Tyumanem, manginayu' aku na imo-un mayu ya kamayu pagka-utawun kasiling na dugsu' na yan ya tengteng pagsimba sa Tyumanem. Wala' aku paglong na patayen mayu ya kamayu pagka-utawun, manang tumbayan mayu baling adti kanan ya kadakula' na kamayu

pagka-utawun pada taniyen na un makatutuk kanan. **2** Dili' mayu pagsilingan ya bet na manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem. Manang pabaguwan baling sa Tyumanem ya kamayu anenganeng pada ka-edean mayu ya tengteng pagkaliman nan, aw kalabetan mayu kun unu ya madyaw aw ya makatutuk kanan, aw kun unu ya umba' imo-un. (aiōn g165) **3** Na, asuntu sa katundanan na pig-atag kanak na Tyumanem, paglongun ku ya kadég mayu: Dili' kamu mag-anenganeng na to-o pa kaw madyaw kay sa eped mayu. Manang anenganengen mayu baling na ya tagsambuksambuk kamayu awun katadeng na pig-atag na Tyumanem na umba' sa kanan pagpangintu-u. **4** Kay kasiling na lawas na utaw, awūn madég na punganan aw wala' pag-unawa ya manga imo-unun nilan. **5** Maynan uman kitadun na manga mangintu-uway, pangkay madég kitadun, manang sambuk da kitadun na lawas dun ni pagpakasambuk tadun kan Kristu. **6** Aw asuntu sa kallat na Tyumanem, pig-atagan da nan ya tagsambuksambuk kanaten sa punganan na katadeng na wala' pag-unawa. Yanagaw gamiten tadun ya pig-atag nan. Kun pig-atagan kaw nan sa paglong sa un nan pa-edean kanmu, imo-a yan magi sa kanmu pagpangintu-u. **7** Aw kun pig-atagan kaw nan sa pagtabang sa manga eped na utaw, pakadyawa ya pagtabang kanilan. Aw kun pig-atagan kaw nan sa katadeng magpalna-u sa tingeg nan, pakadyawa ya pagpalna-u sa manga utaw. **8** Kun pig-atagan kaw nan sa katadeng magpakabagseg sa ginawa na manga eped, pakadyawa ya pagpakabagseg kanilan. Aw kun pig-atagan kaw nan sa bet na mag-atag adti manga utaw na

tagitu', pagkanimbet kaw kanilan na wala' ya eped na tud. Aw kun pig-atagan kaw nan sa paggagad sa eped na manga mangintu-uway, kasebi ya pigtaligu kanmu na Tyumanem. Kun pig-atagan kaw nan sa pagkallat sa manga utaw na makalalat, imo-a yeiy na awun pagleya. **9** Dili' kamu magtallalingu dun ni kamayu paggaginawaāy. Kelēan mayu ya malatay. Aw gayed tibulluka ya pag-imo' sa madyaw. **10** Maggaginawaāy ya kadég mayu kay mangkaylug kamu saba dun ni kan Kristu. Dili' mayu pag-olo-un ya kamayu pagka-utawun, manang pagbabasaāy kamu baling. **11** Dili' kamu magkataka. Pagkaseb kamu aw tibulluka ya kamayu anenganeng dun ni imo-unun na Tyumanem. **12** Pagleya kamu talana mayu tyumagad sa kadég na pigpalpa na Tyumanem kamayu. Ti-isa mayu ya manga kalugan na dumateng kamayu. Aw panawagtawag kamu gayed adti Tyumanem. **13** Kun awūn kapelek na manga mangintu-uway, kamu ya magtabang kanilan. Aw kun awūn maka-ibwang adti kamayu, sanggila-a mayu silan. **14** Panawagtawag kamu sa Tyumanem na pakadyawun nan ya manga utaw na nyamulayam kamayu, aw dili' mayu pagpanawagtawagan na tullunun nan silan. **15** Kun awūn eped mayu na migleya, agad kamu sa pagleya nilan. Kun awūn eped mayu na migkalat ya ginawa, agad kamu uman dun ni pagkalat na ginawa nilan. **16** Pagsambuka ya anenganeng mayu. Dili' kamu magpatastas sa kamayu pagka-utawun manang pagpa-iyeped kamu baling sa manga utaw na madalem ya pagpakabetang. Dili' kamu mag-anenganeng na matas pa ya kamayu katadeng kay sa kamayu eped. **17**

Kun awūn utaw na mag-imo' sa malatay adti kamayu, dili' kamu magbalus kanilan. Aw pangkay unu ya madyaw na imo-unun na dili' pagsala-en, yan ya imo-a mayu. **18** Taman na mabatug mayu, tibagsegi na awun kalinaw mayu adti kadég na manga utaw. **19** Kay manga inulug ku na kanak pigginawaan, dili' kamu magmalit sa utaw na migpakalat kamayu. Manang tumbayan mayu baling silan adti kadaman na Tyumanem. Kay awun pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan: “Aku ya magmalit. Aku ya magpa-emel-emel sa manga utaw na migpakalat kamayu.” **20** Manang ini baling ya madyaw mayu imo-un: “Kun magetem ya po-on mu, pakana sakanan. Kun talaynemen, pa-inema sakanan. Aw magi sa pig-imo' mu, kamulamulaan nan ya pig-imo' nan na malatay kanmu.” **21** Dili' mayu paggagaden ya ginawa mayu adti pagmalit na yan ya dumeg kamayu, manang pakadyawa mayu baling ya utaw na migpakalat kamayu pada degen mayu ya malatay.

13 Ya kadég mayu na nyangintu-u kan Kristu, pagkaagadan mayu ya manga utaw na migdumala kamayu. Kay ya katundanan sa pagdumala, lekat saba olo' adti Tyumanem. Aw pigtaligu nan yeiy adti manga utaw na migdumala kamayu. **2** Yanagaw, pangkay singalan ya nyatu sa manga migdumala kanan, pig-atuwan nan uman ya Tyumanem. Aw ya manga utaw na nyatu', un saba dumawat sa pa-emel-emel. **3** Wala' ya indeganan na utaw mallek sa manga migdumala kun madyaw ya kanan pig-imo'. Ya utaw na mig-imo' sa malatay, yan ya umba' mallek. Kun kaliman mu na dili' kaw mallek kanilan,

pag-imo' kaw sa madyaw aw saya' kaw saba nilan. 4
 Ya manga migdumala kamayu, pigtaliguwan silan na
 Tyumanem pada madyaw ya kamayu pag-eya'. Manang
 kun awūn utaw adti kamayu na mig-imo' sa malatay,
 awūn indeganan nan mallek kanilan kay awūn saba
 katundanan nilan magpa-emel-emel sa utaw yan. Kay pig-
 atagan silan na Tyumanem sa katundanan. 5 Yanagaw,
 ka-ilangan mayu kaagadan ya manga migdumala kamayu,
 beke' olo' na asuntu na nyallek kamu sa pa-emel-emel
 na Tyumanem manang asuntu na kya-edē-an mayu ya
 madyaw na umba' imo-un. 6 Yeiy uman ya du-an na
 magbayad kamu sa manga buwis. Kay ya manga awun
 katundanan, silan ya pigtaliguwan na Tyumanem sa
 manga imo-unun yeiy. 7 Pangkay unu na buwis na umba'
 bayadan, bayadi mayu silan. Pagbasaan mayu ya umba'
 basaān. 8 Kun awun utang aw beles tadun, maksay naten
 bayadan. Manang ya sambuk na utang na dili' kabayadan,
 yan ya paggaginawaay na tagsambuksambuk kanaten.
 Kay ya gyuminawa sa eped nan nyakatuman sa kadég
 na sugu' na awun ni Uldin. 9 Kay ini ya manga sugu' na
 Tyumanem dun ni Uldin: “Dili' kamu maglakadenen. Dili'
 kamu magpatay sa eped na utaw. Dili' kamu magtakaw.
 Dili' kamu magkaybeg sa pametang na eped.” Ya kadég
 na sugu' yeiy aw ya eped pa, nyaluduk da dun ni sambuk
 na sugu': “Ginawayi ya eped mu kasiling na pagginawa
 mu sa kanmu pagka-utawun.” 10 Kay kun pigginawaan
 tadun ya kanaten eped, dili' tadun imo-an sa malatay.
 Yanagaw, kun singalan ya gyuminawa sa eped nan, yan
 ya utaw na nyakatuman da sa kadég na sugu' dun ni

Uldin. **11** Imo-a mayu ya kadég na piglong ku kamayu, kay kya-edean mayu na yeiy ya allaw na umba' da kamu magmata lekat adti kamayu pagpakatulug. Kay malapit da ya pagkalingeb na kanaten pagpakaluwa' kay sa dun na bagu pa kitadun nyangintu-u. **12** Malapit da matigkas ya pag-eya' tadun asini tas na lupa' kay malapit da ya pagdateng ni Kristu. Kasiling na gabi na un da dumateng ya pakaallawunun. Yanagaw, botonan tadun ya manga imo-unun na malatay kasiling na pag-imo-un na manga utaw na awun ni kangitngitan. Aw naten sutun ya pagkana' na kalalamdag kasiling na pagkana' na sundalu pada mabatug tadun degen ya paggaway ni Satanas. **13** Yanagaw talana pa tadun nyeya' asini tas na lupa', naten imo-un ya manga madyaw na imo-unun na umba' sa manga utaw na awun da ni kalalamdag. Dili' tadun silingan ya pag-imo-un na utaw na pala-inem aw utaw na mig-imo' sa pangkay unu na to-o malatay. Dili' kitadun magkasala-enen aw mag-imo' sa makamulamulaay. Dili' kitadun magpanubbuk sa ayil, aw dili' kitadun mag-inga' sa eped. **14** Manang pagagadan mayu baling ya kamayu pagka-utawun kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu, aw dili' da mayu pagbetang adti kamayu anenganeng ya pagdalug sa pagkaliman na pagka-utawun mayu adti pag-imo' sa malatay.

14 Dawata mayu ya manga utaw na wala' pa to-o pakadalid ya kanilan pagpangintu-u, manang dili' mayu silan pag-ayilen asuntu sa anenganeng nilan na wala' pag-unawa sa kamayu. **2** Awun eped na utaw na nyakadalid da ya pagpangintu-u na pigtumbay kunu kanilan ya

pagkan sa pangkay unu. Aw awun uman eped na wala' pa to-o pakadalid ya kanilan pagpangintu-u na awun kunu pigpigil kanilan na Tyumanem na dili' pagkanen, yanagaw olo' gulayenen ya kanilan pigkan. **3** Ya utaw na kyuman sa pangkay unu, dili' magsala' sa utaw na kyuman olo' sa gulayenen. Aw maynan uman ya utaw na adti anenganeng nan na olo' kuman sa gulayenen, dili' nan pag-ukuman ya utaw na kyuman sa pangkay unu, kay alag da ya kadég tadun pigdawat na Tyumanem. **4** Singalan kaw na un mag-ukum sa sugu-anen na eped? Kay ya Tyumanem na tyumagtun kanan, yan saba olo' ya awun katundanan mag-ukum kun umba' ya pig-imo' nan aw kun malatay. Aw dawaten saba sakanan kay tabangan na Tyumanem. **5** Na, awun manga utaw dun ni kamayu na mig-anenganeng na awun manga allaw na to-o madyaw na umba' magpista pada anenganengen ya Tyumanem. Manang awun eped kamayu na wala' pamalli' sa allaw na magpista kay adti anenganeng nilan alag madyaw ya manga allaw. Yanagaw ya tagsambuksambuk kamayu ya magbaya' sa unu ya umba' nan imo-un. **6** Ya utaw na nyamalli' sa allaw, pig-imo' nan yan pada basa^{an} ya kanaten Pangulu. Aw ya utaw na kyuman sa pangkay unu na punganan na makan, pigpakita' nan na pigbasa^{an} nan uman ya Pangulu. Kay pigpasalamatan da nan ya Tyumanem sa kadég na kanan pigkan. Aw maynan uman ya utaw na dili' malim kuman sa eped na pagkanen, pigbasa^{an} nan uman ya Pangulu tadun aw pigpasalamatan da nan uman ya Tyumanem. **7** Ya kadég tadun na mangintu-uway, ya pag-eya' tadun asini

tas na lupa' aw ya kanaten pagkamatay, beke' na tud nilan ya katutukan ya kanaten pagka-utawun. **8** Kay sa talana pa tadun nyeya' asini tas na lupa', ya kanaten Pangulu, yan olo' ya tagtun kanaten. Yanagaw, pangkay utaw pa kitadun aw pangkay matay, si Kristu na kanaten Pangulu yan olo' ya tagtun kanaten. **9** Kay yeiy ya du-an na nyatay si Kristu aw nyataw lekat adti pagkamatay pada ma-imo' sakanan Pangulu sa kadég, pangkay utaw pa silan aw pangkay nyatay da silan. **10** Yanagaw, dili' da kamu mag-ukum aw magna-na' sa manga inulug mayu na nyangintu-u. Kay ya kadég tadun un saba mindeg adti asdangan na Tyumanem dun ni allaw na pag-ukum. **11** Kay awun pigpasulat asini muna: “Miglong ya Tyumanem, ‘Asuntu na aku ya Tyumanem na gayed awun, matinaw saba ya piglong ku ini. Lumuhud ya kadég na manga utaw adti asdangan ku, aw ya kadég nilan magdeyen kanak.” **12** Yeiy ya du-an na ya tagsambuksambuk kanaten, un tadun tubagen adti asdangan na Tyumanem ya kadég na kanaten pigpan-imo'. **13** Yanagaw, dili' da kitadun mag-ukum sa kanaten eped. Manang yan baling ya betang mayu adti kamayu anenganeng na dili kamu mag-imo' sa makapasungkul sa pagpangintu-u na kamayu manga inulug. **14** Na, asuntu na nyakasambuk da aku sa kanaten Pangulu na si Jisus, kya-edean ku saba na wala' ya pagkanen na makapalipa' sa utaw. Manang kun awūn utaw dun ni kamayu na malipa' adti kanan anenganeng ya eped na pagkanen, na, kalipa-an sakanan kun kanen nan yan. **15** Aw kun ya pagkan mu yan ya du-an na melled ya ginawa na kanmu inulug, na, dun kita-a na wala'

mu sakanan ginawayi. Ya-i pagtumbayan na magkalat ya pagpangintu-u na inulug mu asuntu olo' sa kanmu pagkan, kay sambuk sakanan uman na pigpakamatayan ni Kristu. **16** Aw kun awun adti kanmu anenganeng na madyaw mu imo-un, manang adti anenganeng na inulug mu malatay yan, na, madyaw pa na dili' da mu yan pag-imo-un pada wala' ya paglongun nilan na malatay adti kanmu. **17** Kay ya pag-eya' tadun dun ni pagdumala na Tyumanem, dili' da tadun pagbetang sa ginawa kun unu ya pigkan aw ya pig-inem tadun. Manang yan baling ya tibagsega tadun ya pagdalug sa pagkaliman nan, aw ya pagkasambuk na ginawa adti manga eped, aw ya pagleya na lekat adti Ispiritu Santo. **18** Aw pangkay singalan ya dumalug sa pagkaliman ni Kristu, katutukan ya Tyumanem kanan, aw saya' sakanan na manga utaw. **19** Yanagaw naten tibagsega ya manga imo-unun na makapa-isambuk sa anenganeng tadun, aw ya manga imo-unun na makapasalig sa pagpangintu-u na tagsambuksambuk kanaten. **20** Aw dili' mayu pagkalaten ya imo-unun na Tyumanem asuntu olo' sa pagkan. Pangkay ya kadég na kakan alag pigtumbay na Tyumanem, manang dili' madyaw ya pagkan na makapasuway sa pagpangintu-u na kanmu eped. **21** Madyaw pa baling na dili' kamu magkan sa unud na ayep aw mag-inem sa bino aw mag-imo' sa imo-unun na makapasungkul sa pagpangintu-u na kamayu inulug. **22** Ya pyangintu-uan mu na umba' adti kanmu anenganeng, kamu la olo' ya Tyumanem ya maka-ede' san. Madyaw ya kana utaw na wala' pagduwaduwa sa pig-imo' nan.

23 Manang ya utaw na awun pagduwaduwa sa pigkan nan, kya-edē-an nan saba na dili' madyaw ya pig-imo' nan. Kay pangkay unu ya pig-imo' na wala' lekat adti pagpangintu-u, sala' yan adti Tyumanem.

15 Kitadun na masalig da ya pagpangintu-u, tabangan tadun ya manga utaw na wala' pa pakadalid ya pagpangintu-u, aw dili' tadun olo' pag-anenganengen ya makapaleya sa kanaten pagka-utawun. **2** Manang anenganengen tadun uman ya makakadyaw kanilan, pada magkabagseg ya kanilan pagpangintu-u. **3** Kay si Kristu wala' nan anenganenga ya makatutuk sa pagka-utawun nan, manang kasiling na pigpasulat asini muna, “Kay Tyumanem, ya manga pagsupla kanmu, alag kanak nyakapisan.” **4** Kay ya kadég na pigpasulat na Tyumanem asini muna, yeiy ya mig-atag kanaten sa kabagseg na ginawa na magpadeleg pada awun imanen tadun. **5** Na, ya Tyumanem yan ya tyumabang kanaten na mati-is tadun ya manga kalugan aw pigpakabagseg nan ya kanaten ginawa. Aw atagan kamu nan galu sa pag-isambuk na anenganeng magi dun ni pagdalug mayu kan Kristu Jisus, **6** pada magkasambuk kamu magdeyen sa Tyumanem na Ama na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **7** Asuntu na pigdawat da kamu ni Kristu, yanagaw dawata uman ya manga eped mayu pada madeyen ya Tyumanem. **8** Kay paglongun ta kamu kun unu ya du-an na nya-imo' si Kristu sugu-anen adti manga utaw na Isra-él: Magi kanan, pigpakita' na Tyumanem na kasaligan sakanan dun ni pagtuman nan sa kanan pigpakang asini muna adti manga tyugbulan nilan. **9** Aw magi uman

kan Kristu, pigkallatan na Tyumanem ya manga Héntil pada deyen nilan sakanan. Kay awun pigpasulat asini muna: “Magdeyen aku kanmu eped na manga Héntil, aw magdalangan aku sa pagdeyen sa kanmu ngalan.” **10** Aw awun pa uman pigpasulat: “Pagleya kamu na manga Héntil, eped na kanan manga utaw na yan ya manga Judiye.” **11** Aw awun uman pigpasulat: “Kadég mayu na manga Héntil, deyen na mayu ya Tyumanem. Aw kadég mayu uman na manga utaw, deyen na mayu sakanan.” **12** Na, ini uman ya pigsulat ni Isayas: “Mawun adti kamayu ya sambuk na lumekat adti buwadbuwad ni Jési. Aw magdumala sakanan sa manga Héntil, aw dun ni kanan, awun imanen nilan.” **13** Na, ya Tyumanem na lyekatan sa pag-iman, atmu-un kamu nan galu na pagleya aw kalinaw asuntu sa kamayu pagpangintu-u. Aw magi sa katulus na Ispiritu, to-o pa magkadakula' ya kamayu pag-iman. **14** Kay manga inulug ku na nyangintu-u kan Kristu, nya-edé' aku na madyaw ya bet mayu. Aw nya-edé' aku uman na madég da ya kya-edé-an mayu sa manga palna-u na lekat adti Tyumanem aw mabatug da mayu palna-uwan ya eped. **15** Manang asini surat ku ini, wala' ku tageni ya pagpalna-u ku na yan ya pagpa-anenganeng kamayu. Magi sa kallat na Tyumanem kanak **16** nya-imo' aku sugu-anen ni Kristu Jisus adti manga utaw na Héntil. Kasiling aku na magdadugsu-ay dun ni pagpa-edé' ku kanilan sa Madyaw na Ubat-ubat na lekat adti Tyumanem, pada dawaten nan silan kasiling na dugsu' na pigtani la na un makatutuk kanan magi sa Ispiritu Santo. **17** Yanagaw, asuntu na nyakasambuk da aku kan Kristu

Jisus, dili' aku mamulamula magpalibantug kamayu sa kadég na imo-unun na pigtaligu kanak na Tyumanem.

18 Kay wala' ya eped na un ku palibantug, yan olo' ya umba' ku palibantug ya manga imo-unun na pig-imo' ni Kristu magi kanak. Aw dun ni kanak pag-ubat-ubat, madég ya manga Héntil na dyumalug da kanan magi dun ni kanak paglong aw manga imo-unun ku, **19** aw magi uman sa manga pangilala aw milagru na nya-imo' na katulus na Ispiritu Santo. Aw nyabatug ku ya pagpa-edé' adti manga utaw sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, lekat dun ni Jérusalim taman adti probinsiya na Ilirikum.

20 Aw ya tengteng kaliman ku, yan ya pag-ubat-ubat adti manga banwa na wala' pa pakadengeg sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Kay dili' aku malim magpadeleg sa imo-unun na pigpalekat da na eped na utaw. **21** Kasiling na pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Ya manga wala' pa ka-ubat-ubati, ka-edé-an nilan sakanan. Aw ya manga wala' pa pakadengeg kanan, un nilan kalabetan ya ubat-ubat kanan.” **22** Na, ya du-an na wala' pa aku pakakawun adti kamayu kay nyasalang aku migpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat adti eped na banwa. **23** Manang adun, asuntu na kya-ubat-ubatan da ku ya manga banwa yeiy, yanagaw wala' da ya un makatagen kanak sa pagkawun ku dun ni kamayu. Matag pilangka^umay pa na kaliman ku na madtu ni sayid mayu. **24** Aw migpalpa aku na mapit adti syudad na Roma kun magpasinan da aku adti probinsiya na Éspanya. Pagkatigkas tadun magkakita^uay dagawdagaw, magpatabang aku galu kamayu sa kanak panaw pasinan adti Éspanya. **25** Manang adun sa dili' pa aku madtu ni

kamayu, una aku madtu ni Jérusalim pada mag-ated sa tabang sa manga mangintu-uway dun. **26** Kay ya manga mangintu-uway na taga Macédonya aw Akaya migsagipun silan sa kuwalta na un tabang sa manga mangintu-uway na awun ni Jérusalim na migkapelek. **27** Aw to-o silan migleya na tumabang, kay umba' saba nilan tabangan. Kay kun beke' pa na manga mangintu-uway na Judiyo dun ni Jérusalim, dili' mangintu-u ya manga Héntil na taga Macédonya aw Akaya. **28** Yanagaw, kun matigkas da ku ya pag-ated sa kuwalta, mapit aku adti Roma sa pagpasinan ku adti probinsiya na Éspanya. **29** Aw kya-ede-an ku na sa pagkawun ku dun ni kamayu, awun grasya na atag ni Kristu adti tagsambuksambuk kanaten. **30** Kay manga inulug ku na nyangintu-u la, asuntu kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu, aw asuntu uman sa Ispiritu Santo na lyekatan sa pagginawa, sekaten ku adti kamayu na matibulluk kamu manawagtawag eped ku adti Tyumanem **31** na tamengan aku nan lekat adti manga utaw na wala' pangintu-u na awun ni Judiyo. Aw panawagtawagi mayu uman na magleya ya manga mangintu-uway na awun ni Jérusalim sa un ku imo-un. **32** Aw pagkatigkas na imo-unun ku, kun tumbay na Tyumanem, mawun aku adti kamayu na awun pagleya aw magkabagseg ya ginawa ku asuntu na magkakitaay kitadun. **33** Na, ya Tyumanem na lyekatan sa kalinaw, gayed awun galu ni kadég mayu. Amén.

16 Na, kaliman ku pakilala kamayu si Pibi na bubay tadun dun ni kan Kristu. Sambuk sakanan na dyakunu na manga mangintu-uway na awun ni syudad na Cénkriya.

2 Manginayu' aku kamayu na dawaten mayu sakanan asuntu na nyangintu-u uman sakanan sa kanaten Pangulu. Kay yan saba ya umba' imo-un na mangintu-uway. Aw kun awūn kapelekan nan, tabangi mayu sakanan kay madég ya pigtabangan nan dala aku. **3** Aw pangumustāan aku mayu kan Priscila aw sa eseg nan na si Akila. Eped ku silan dun ni manga imo-unun na pigpa-imo' kanak ni Kristu Jisus, **4** aw pigpan nilan ya kanilan pagka-utawun asuntu kanak. Aw beke' ku olo' ya migpasalamat kanilan manang migpasalamat uman ya kadég na manga mangintu-uway na Héntil na migkatipun nyanimba adti madég na banwa. **5** Pangumustāan aku mayu uman sa kadég na mangintu-uway na migkatipun dun ni kanilan balay. Aw pangumustāan aku mayu uman kan Épénéto na kanak ubaybay na pigginawaan na yan ya tagna' na nyangintu-u kan Kristu dun ni probinsiya na Asia. **6** Pangumustāan aku mayu uman kan Maria na to-o nyapagud kamayu. **7** Pangumustāan aku mayu uman sa kadégan ku na Judiyo na si Androniko aw si Juniya. Eped ku silan na nyakalabusu idtu muna. Pigkilala silan to-o na manga apostolés, aw nyaka-una silan kanak nyangintu-u kan Kristu. **8** Pangumustāan aku mayu uman sa kanak ubaybay na pigginawaan na yan si Ampliyato na nyangintu-u uman sa Pangulu tadun. **9** Pangumustāan aku mayu uman kan Urbano na yan ya eped ku dun ni manga imo-unun na pigpa-imo' kanak ni Kristu, aw kan Éstakis na kanak ubaybay na pigginawaan. **10** Pangumustāan aku mayu kan Apélés. Sambuk sakanan na kyapulbaan na to-o la masalig ya kanan pagpangintu-u kan Kristu. Pangumustāan aku

mayu uman sa kadég na ka-epedanan ni Aristobulo dun ni balay. **11** Pangumustaân aku mayu uman kan Hérodyon na kadégan ku na Judiyu, aw sa kadég na ka-epedanan ni Narsiso dun ni balay na nyangintu-u sa Pangulu tadun. **12** Pangumustaân aku mayu uman sa duwa ya kaubayan na si Tripéna aw si Triposa na alag maseb dun ni imo-unun na Pangulu tadun. Pangumustaân aku mayu uman sa sambuk na kaubayan na pigginawaân tadun na si Pérsida. Dakula' to-o ya pagud nan dun ni imo-unun na Pangulu tadun. **13** Pangumustaân aku mayu uman kan Rupo na sambuk na pigkilala na nyatibulluk dyumalug sa kanaten Pangulu. Aw pangumustaân aku mayu uman sa ina nan, kay pigsiling aku nan na tengteng kanan ise'. **14** Pangumustaân aku mayu uman kan Asinkritos, aw kan Plégonté, aw kan Hérμές, aw kan Patrobas, aw kan Hérmas, aw sa kadég na mangintu-uway na eped nilan. **15** Pangumustaân aku mayu uman kan Pilologos, aw kan Julia, aw kan Néréyo aw sa bubay nan, aw kan Olimpás, aw sa kadég na mangintu-uway na eped nilan. **16** Sa pagkatipun mayu manimba, pagpangumustaây kamu na manga mangkaylug dun ni kan Kristu. Aw ya kadég na manga mangintu-uway na migkatipun nyanimba dun ni kanilan manga banwa, nyangumusta uman silan kamayu. **17** Na, kay manga inulug ku dun ni kan Kristu, manginayu' aku kamayu na magpakatanaw kamu sa manga utaw na paglekatan sa ayil aw magtenga-tenga' sa manga mangintu-uway magi sa palna-u nilan na wala' pag-unawa sa pigpalna-u la kamayu. Pagpakawat kamu kanilan! **18** Kay ya manga utaw na mig-imo' sa

maynan, wala' silan dalug sa pagkaliman ni Kristu na kanaten Pangulu, manang yan olo' ya kanilan pigdalug ya pagkaliman na pagka-utawun nilan. Aw magi sa kanilan katadeng magbulakbulak sa manga tingeg, pigpasuway nilan ya manga utaw na maksay magka-agad-agad. **19** Migleya aku na lyumuttu' adti manga utaw ya pagdalug mayu sa pigpalna-u la kamayu. Manang ya kaliman ku na magkadakula' ya kya-edean mayu sa unu ya madyaw aw magpakawat kamu dun ni pag-imo' sa malatay. **20** Aw ya Tyumanem na lyekatan sa kalinaw, dili' madugay tabangan kamu nan na degen si Satanas. Ayin pa aku galu na ya grasya ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu awun gayed ni kamayu. **21** Na, si Timotiyo na eped ku dun ni kanak imo-unun, nyangumusta kamayu dala uman ya manga kadégan ku na Judiyu na si Lusiyo, aw si Jason, aw si Sosipatro. **22** Aw aku si Térésio na magsulatay sa manga tingeg ni Pablo asini sulat ini, nyangumusta uman kamayu kay nyakasambuk aku kan Kristu na kanaten Pangulu. **23** Si Gayo nyangumusta uman kamayu. Sakanan ya tagtun sa balay na pigbantukan ku, aw dun ni kanan balay pagkatipun ya kadég na manga mangintu-uway. Aw ya trisuriro na syudad na si Érastós nyangumusta uman kamayu, aw ya inulug tadun na nyangintu-u la na si Kuwartos. **24** [Ayin pa aku galu na ya grasya ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu awun gayed ni kamayu. Amén.] **25** Na, mabatug na Tyumanem pakabagsegen ya kamayu pagpangintu-u magi sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisu-Kristu na pigpa-edean ku. Ya ubat-ubat yeiy, madugay na wala' bukasi, (aïōnios g166) **26** manang adun ya Tyumanem

na wala' ya katigkasan, pigbukasan da nan adti kadég na
manga utaw magi sa pigpasulat nan adti manga propita,
pada ya kadég alag mangintu-u kan Kristu aw dumalug
silan sa palna-u nan. (aiōnios g166) 27 Magi kan Jisu-Kristu,
deyen galu na wala' ya tyamanan ya Tyumanem kay yan
olo' ya awun katadeng sa kadég. Amén. (aiōn g165)

1 Corinto

1 Aku si Pablo ya migsulat adti kamayu, eped ku ya kanaten inulug na si Sosténés. Nya-imo' aku apostol ni Kristu Jisus asuntu na pigpamalli' aku na Tyumanem, kay yan saba ya kanan pagbaya'. **2** Kay manga inulug ku na awun ni syudad na Corinto na nyangintu-u la aw pigtani la na Tyumanem, pigtawag da kamu nan pada makasambuk adti kanan, kasiling na manga eped na mangintu-uway adti madég na banwa na nyanawagtawag adti Tyumanem dun ni ngalan ni Jisu-Kristu na Pangulu na kadég tadun. **3** Ayin pa aku galu na dumateng adti kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na yan ya Ama tadun aw adti kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **4** Gayed ku pigpasalamatan ya Tyumanem asuntu sa manga kadyawan na pig-atag nan kamayu magi kan Kristu Jisus. **5** Aw asuntu na nyakasambuk da kamu adti kanan, pig-atagan kamu na Tyumanem na manga kadyawan, dala ya katadeng na un mayu kalabetan ya palna-u yeiy aw ya katadeng na un maglong sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu adti manga utaw. **6** Aw asuntu na to-o mayu pigpangintu-uan si Kristu na yan ya pigpalna-u nami kamayu, **7** yanagaw awun da alag ni kamayu ya kadég na mangkadyaw na lyumekat adti Tyumanem talana mayu migtagad sa pagliku' na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **8** Pakabagsegen nan uman ya pagpangintu-u mayu pada wala' ya un nan pagsala' kamayu dun ni allaw na pagliku' nan. **9** Kasaligan saba ya Tyumanem na yan ya migtawag kamayu pada makasambuk kamu sa Ise' nan na si Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **10** Kay manga inulug

ku, to-o aku nyanginayu' adti kamayu dun ni ngalan ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu na magkasambuk ya kadég mayu, aw dili' da kamu matenga-tenga'. Aw pagsambuka uman ya tud na anenganeng mayu. **11** Kya-edé-an ku yeiy kay pig-ubatan aku na manga ka-epedanan ni Cloe na awun pag-ayil dun ni kamayu na kanak manga inulug. **12** Kay ya eped kamayu miglong kunu, “Ya kanak dyalug ya kan Pablo.” Aw ya eped uman miglong, “Ya kanak dyalug yan ya kan Apolos.” Aw ya sambuk uman miglong, “Ya kanak pigdalug yan si Pédro.” Aw ya sambuk uman miglong, “Ya kanak pigdalug yan olo' ya kan Kristu.” **13** Na, walan ya piglong mayu yeiy? Unu, nyatenga-tenga' ka' si Kristu? Wala' saba! Beke' ku ya pigkalabuan adti krus asuntu sa manga sala' mayu! Aw beke' na kanak ngalan ya pigbāutismu kamayu! **14** Migpasalamat aku sa Tyumanem na olo' si Krispo aw si Gayo ya pigbāutismuwan ku dun ni kamayu. **15** Yanagaw wala' ya makapaglong na pigbāutismuwan ta kamu dun ni kanak ngalan. **16** Pigbāutismuwan ku uman si Éstipanas aw ya ka-epedanan nan adti balay, manang makalabay kanilan, wala' da ya eped na kya-anenganengan ku na pigbāutismuwan ku dun ni kamayu. **17** Kay beke' na tud na pagpadala kanak ni Kristu ya pagbāutismu, manang yan baling ya pagpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat adti manga utaw. Aw dun ni kanak paglong, wala' ku silingi ya manga utaw na awun kapandayan mag-imo' sa manga tingeg magi sa katadeng nilan. Pagaw saya' na manga utaw ya katadeng ku maglong aw malagak baling adti kanilan ya untung na pagkamatay ni Kristu adti krus. **18**

Sa manga utaw na kya-eletan pa adti Tyumanem, wala ya ma-untung sa ubat-ubat sa pagkamatay ni Kristu adti krus. Manang adti kadég tadun na pigpaluwa' da nan, yan saba ya migmatinaw sa katulus na Tyumanem. **19** Kay yan ya pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Kalaten ku ya katadeng na manga utaw na migpalibantug sa kya-edē-an nilan. Aw un ku saba pakita' na wala' ya guna na katadeng na kyatagaān nilan.” **20** Yanagaw ayin da saba ya dengeg na manga utaw na awun katadeng? Aw ayin da saba ya manga magpalna-uway sa Uldin na manga Judiyyu na iman nilan aw kya-edē-an nilan ya anenganeng na Tyumanem? Aw ayin da uman ya matadeng maglong magi sa kapandayan nan mag-imo' sa manga tingeg? Pigpakita' da na Tyumanem na wala' ya ma-untung sa katadeng na lekat asini tas na lupa'. (aiōn g165) **21** Kay wala' saba ya maka-unawa sa katadeng na Tyumanem. Aw kanan dadan pagbaya' na ya katadeng na manga utaw asini tas na lupa' dili' makapet sa pagka-edē' kanan. Manang yan baling ya kaliman na Tyumanem na magi sa pagpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat, paluwa-en ya kadég na utaw na awun pagpangintu-u kanan, pangkay pigkelēan na manga eped kay iman nilan aw wala' ya ma-untung dun. **22** Ya manga Judiyyu, dili' silan mangintu-u kun dili' silan kumita' sa milagru na un magmatinaw sa palna-u na dyengeg nilan. Aw ya manga utaw na Grigo, kaliman nilan magpakanyeg sa palna-u na manga utaw na matadeng magtalagtag sa manga tingeg. **23** Manang ya kanami pig-ubat-ubat, yan si Kristu na pigkalabuan adti krus. Adti manga Judiyyu na wala' pangintu-u, yeiy

baling ya magpakasungkul sa anenganeng nilan. Aw
 adti manga Héntil na wala' pangintu-u, wala' ya ma-
 untung. **24** Manang adti kadég tadun na pigtawag da na
 Tyumanem pangkay Judiyu aw pangkay Héntil, magi
 dun ni pigpan-imo' ni Kristu, pigpakita' na Tyumanem
 ya kanan katulus aw ya kanan katadeng. **25** Kay ya
 pagkalabu kan Kristu adti krus na pig-ubat-ubat nami,
 adti anenganeng manga utaw na wala' pangintu-u, wala'
 ya ma-untung seiy. Manang magi dun, pigpakita' na
 Tyumanem na ya katadeng na utaw dili' maka-unawa sa
 katadeng nan. Aw mig-anenganeng uman ya manga utaw
 na wala' pangintu-u na wala' ya katulus na Tyumanem,
 manang ya kanan katulus to-o pa dakula' kay sa katulus
 na lyumekat asini tas na lupa'. **26** Kay manga inulug
 ku, anenganenga mayu ya idtu muna sa wala' pa kamu
 pangintu-u sa Tyumanem. Dun ni kamayu tabay olo' ya
 awun kya-edē-an magi sa pag-iskuwila, aw tabay kamayu
 ya mangkalangkaw, aw tabay uman kamayu ya nyāutaw
 lekat adti manga pamilya na dengganen. **27** Manang yan
 baling ya pigpamalli' na Tyumanem ya manga utaw na
 tagbi' ya kya-edē-an, pada mulamulaēn ya manga utaw
 na migpalibantug sa katadeng nilan. Aw pigpamalli' nan
 uman ya manga wala' ya katundanan pada mulamulaēn
 ya manga utaw na migpalibantug sa katundanan nilan.
28 Aw pigpamalli' nan ya manga utaw na madalem aw
 ya manga pigna-na', pada pakita' na Tyumanem na ya
 manga wala' ya ma-untung adti anenganeng na manga
 utaw na wala' pangintu-u, dakula' saba ya ma-untung adti
 Tyumanem. **29** Pig-imo' nan yeiy pada wala' ya indeganan

na utaw magpalibantug adti asdangan na Tyumanem. **30** Asuntu sa pagbaya' na Tyumanem, nyakasambuk kamu adti kan Kristu Jisus. Aw magi dun ni kan Kristu, awun da katadeng tadun. Aw ya syampetan na manga pigpan-imo' ni Kristu adti krus, piglanas da ya manga sala' tadun, aw pigtani la kitadun, aw piglekat da nan. **31** Yanagaw kasiling na pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Kun awun magpalibantug, yan olo' ya umba' nan palibantug ya pig-imo' na kanaten Pangulu.”

2 Kay manga inulug ku, sa tagna' na pagkawun ku dun ni kamayu, pig-ubat-ubat ku ya palpa na Tyumanem na pigtagu' asini muna, manang wala' aku kamayu paglong magi sa malalem na manga tingeg. Aw wala' ku paglongan ya manga tingeg na utaw na matas ya kyade-an. **2** Kay talana ku dun ni kamayu, gayed ku pigbetang adti kanak ginawa na yan olo' ya pa-edé' ku kamayu si Jisu-Kristu aw ya kakawasan na pagkalabu kanan adti krus. **3** Sa pagdateng ku dun ni kamayu, wala' aku makapaglong sa adi anenganeng ku kay nyallek aku pagaw dili' ku mabatug imo-un ya pagkaliman ni Kristu adti kamayu. **4** Aw adti pagpalna-u ku kamayu, wala' aku pag-imo-imo' sa manga tingeg pada madala ta kamu. Manang ya kadég na piglong ku kamayu, alag saba pigmatinaw na katulus na Ispiritu Santo, **5** pada mangintu-u kamu asuntu sa katulus na Tyumanem aw beke' na katadeng na manga utaw. **6** Na, ya manga utaw na nyakadalid da ya pagpangintu-u nilan, piglong nami kanilan ya malalem na palna-u. Manang ya palna-u yeiy wala' saba lekat adti manga utaw aw wala' uman lekat adti manga migdumala asini tas na lupa', kay

dili' madugay malagak da ya katundanan na kadég nilan. (aiōn g165) 7 Manang yan ya pigpalna-u nami ya katadeng na Tyumanem na madugay da pigtagu'. Sa wala' pa nan imo-a ya kadakula' na banwa dadan da nan yeiy pigpalpa pada maka-akup kitadun adti dengeg nan. (aiōn g165) 8 Manang ya manga migdumala asini tas na lupa', wala' nilan kalabeti ya palpa na Tyumanem. Kay kun kyalabetan pa nilan, dili' nilan galu pakalabu adti krus ya Pangulu tadun na umba' deyen. (aiōn g165) 9 Kasiling na pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Ya dili' kaāpetan na mata aw dili' dengegen na talinga aw ya wala' pakabetang adti anenganeng na utaw, yan ya pigtagilan na Tyumanem sa kadég na gyuminawa kanan.” 10 Aw alag yeiy pigpa-edē' na Tyumanem adti kanaten magi sa Ispiritu nan. Kay ya Ispiritu, yan ya nya-edē' sa kadég, dala ya pigtagu' na Tyumanem asini muna. 11 Kasiling na utaw, wala' ya nyaka-edē' sa anenganeng na sambuk na utaw, yan olo' ya nyaka-edē' sa kanan anenganeng. Maynan uman ya Tyumanem, wala' ya utaw na nyaka-edē' sa anenganeng nan. Kanan olo' Ispiritu ya nyaka-edē'. 12 Aw wala' tadun dawata ya palna-u na manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem, manang yan baling ya pigdawat tadun ya Ispiritu Santo, pada ka-edē-an tadun ya kadég na pig-atag da na Tyumanem kanaten na wala' ya bayad. 13 Yanagaw, ya kadég na pigpalna-u nami kamayu, alag saba lyumekat adti Ispiritu Santo aw wala' lekat adti katadeng na manga utaw. Aw pigpalabet nami ya matinaw na palna-u na lyumekat adti Tyumanem adti manga utaw na piggagad na Ispiritu ya anenganeng nilan. 14 Manang pangkay

singalan ya wala' ya Ispiritu Santo dun ni kanan, dili' sakanan makadawat sa pigpa-ede' na Ispiritu, kay adti anenganeng nan wala' ya un ma-untung dun. Aw dili' nan kalabetan ya kakawasan kay magi saba olo' sa Ispiritu Santo kalabetan nan. **15** Ya utaw na gayed piggagad na Ispiritu Santo, mabatug da nan ya magbaya' sa pangkay unu, kun awun ma-untung aw ya wala'. Manang dili' sakanan kalabetan na manga utaw na wala' ya Ispiritu Santo. **16** Pigpasulat saba na Tyumanem asini muna: “Wala' ya nyaka-ede' sa anenganeng na Tyumanem, aw wala' uman ya makapalna-u kanan.” Manang kitadun na nyangintu-u la kan Kristu, asini kanaten ya anenganeng nan.

3 Kay manga inulug, idtu na muna sa adtu pa aku ni tampid mayu, wala' ku paglongan kamayu ya malalem na kakawasan kasiling na piglong ku adti manga utaw na gayed piggagad na Ispiritu Santo. Manang pigpalna-uwan ta kamu baling kasiling na manga utaw na kenne' pa dyumalug sa manga asini tas na lupa'. Kay dun ni kamayu pagpangintu-u kan Kristu kasiling kamu na manga tagbi' na ise' **2** na magsusu pa na pigpatulin olo' na gatas kay dili' pa nilan mabatug kanen ya mabageg. Yan ya du-an na migpalna-u aku kamayu sa molas mayu kalabetan, kay idtu na manga allaw yan wala' pa katagilan ya kamayu anenganeng. Aw pangkay adun kenne' pa na wala' mayu kalabeti. **3** Ya kamayu anenganeng gayed pa nyagagad na pagkaliman na pagka-utawun mayu, kay awun pa ni kamayu ya pag-inga-inga-ay aw ya pag-ayil-ayil. Ananga' kenne' pa mayu pigdalug ya imo-unun na manga utaw na

wala' pangintu-u? **4** Awun dyengeg ku dun ni kamayu na maglong, “Ya kanak dyalug ya kan Pablo.” Aw ya eped uman miglong, “Ya kanak pyakanyegan ya kan Apolos.” Kun maynan ya anenganeng mayu, nyasiling da kamu na manga utaw na wala' pangintu-u. **5** Na, awun manga usip ku kamayu: Unu ka' adti kamayu si Apolos? Aw unu ka' uman si Pablo? Ananga' mayu kami ayilan? Olo' saba kami sugu-anen na Tyumanem pada dumala adti kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat, aw magi sa palna-u nami nyangintu-u kamu. Ya tagsambuksambuk kanami pig-imo' nami olo' ya pigtaligu nan kanami. **6** Kasiling na bini', aku ya migtanem aw si Apolos ya migtubig, manang ya Tyumanem yan ya migpatulin. **7** Yanagaw dili' galu saya' ya utaw na migtanem aw ya utaw na migtubig, manang ya madyaw deyen yan ya Tyumanem kay sakanan ya migpatulin. **8** Na, ya utaw na miglong sa Madyaw na Ubat-ubat aw ya utaw na migpalna-u sa kakawasan, sambuk da ya tud nilan. Aw ya tagsambuksambuk kanilan un atagan na Tyumanem sa tandan umba' sa pigpan-imo' nilan. **9** Kay kami na manga magpalna-uway, alag kami magtalabahuway dun ni imo-unun na Tyumanem. Aw kasiling kamu na pawa' na pigpatalabahu nan kanami. Kasiling kamu uman na balay na pigpa-indeg na Tyumanem. **10** Aw asuntu sa kadyawan na pig-atag nan kanak, nya-imo' aku kasiling na panday na matadeng magtulluk. Awun da nyatulluk ku dun ni madyaw na tullukanan na to-o masalig. Aw pigpadeleg da na manga eped ya pagpatal. Yanagaw, ya tagsambuksambuk kanilan, pakadyawun nilan ya

pagpadeleg sa pag-imo' seiy. **11** Kay sambuk da olo' ya tullukanan na pigtagilan da, aw yeiy saba si Jisu-Kristu, aw wala' da ya eped. **12** Na, kun magpa-imo' ya manga utaw sa balay dun ni tullukanan, dili' mag-unawa ya pagkana' na balay. Awun eped na dili' magkasangab, kasiling na bulawan, aw bulawan na maputi', aw manga batu na dakula' ya alaga'. Ya eped uman maksay magkasangab, kasiling na kawuy aw akus aw kugun. **13** Manang pagdateng na allaw na pag-ukum, tanda-en magi sa atulun ya pig-imo' na tagsambuksambuk na utaw. **14** Kun dili' masangab ya pigtulluk nan, ka-edean da na matas ya alaga' na pigdapat nan dun ni balay, aw un sakanan tandanan. **15** Manang kun masangab ya balay na pigtulluk nan, dakula' ya malagak sa utaw yan, aw makaluwa' olo' ya kanan pagka-utawun dun ni laga na atulun. **16** Unu, wala' mayu ka-edei na témplo kamu na Tyumanem aw ya kanan Ispiritu nyeya' dun ni seled mayu? **17** Yanagaw ya kadég tadun na mangintu-uway témplo saba na Tyumanem, aw pangkay singalan utawa ya magkalat sa pag-isambuk na manga mangintu-uway, kalaten sakanan uman na Tyumanem. Kay pigtani la kamu nan na ma-imo' kanan manga utaw. Aw kamu ya eya-anan nan. **18** Dili' mayu paggawayan ya kamayu pagka-utawun magi sa pagsalig mayu sa kamayu katadeng. Kun awun utaw dun ni kamayu na miglong na dakula' ya katadeng nan asini tas na lupa', ayawan da nan ya katadeng na maynan pada magkatadeng sakanan sa kana Tyumanem. **(aiōn g165)** **19** Kay adti anenganeng na Tyumanem wala' ya ma-untung na katadeng na maynan. Pigpasulat nan asini muna: “Ya

manga utaw na awun kunu katadeng, pigkalitagan silan na Tyumanem magi sa kanilan katadeng.” **20** Aw awun pa uman pigpasulat nan asini muna: “Nya-edē' da ya Tyumanem sa manga utaw na awun kunu katadeng, aw kya-edē-an nan uman na wala' ya untung na katadeng nilan.” **21** Yanagaw dili' mayu pagpalibantug ya katadeng na sambuk kanami, kay alag kamu kya-untungan sa palna-u nami, **22** pangkay aku si Pablo aw pangkay si Apolos aw si Pédro. Pig-atag kamayu na Tyumanem ya kadég, pangkay ya kadakula' na banwa, aw ya kamayu ginawa, aw ya pagkamatay mayu, aw ya nya-imo' adun aw ya un ma-imo' adti manga allaw na dumadateng pa, alag yeiy pig-atag kamayu na Tyumanem. **23** Yanagaw si Kristu olo' ya umba' mayu palibantug, kay kasakupan da kamu ni Kristu, aw si Kristu awun ni Tyumanem.

4 Yanagaw, anenganenga mayu na olo' kami si Apolos aw si Pédro sugu-anen ni Kristu, aw pigtaliguwan kami na Tyumanem na magpa-edē' adti kamayu sa manga pigtagu' nan asini muna. **2** Aw ya utaw na pigtaliguwan, pakita' nan adti amu nan na kasaligan sakanan. **3** Manang dili' aku mallek kun unu ya anenganeng mayu kanak, pangkay kun dalaen aku mayu adti asdangan na mag-ukumay. Aw dili' aku uman maka-ukum sa kanak pagka-utawun. **4** Kay wala' ya kya-edē-an ku na un pagsala' kanak, manang dili' aku makapaglong na wala' ya kanak sala'. Ya kanaten Pangulu, yan olo' ya mag-ukum kanak. **5** Yanagaw, sa wala' pa dateng ya allaw na pigpamalli' da na Tyumanem, dili' kamu mag-ukum sa eped mayu. Tagadi mayu baling ya pagliku' na Pangulu tadun. Aw dun da nan

bukasi ya kadég na pigtagu' dun ni anenganeng na manga utaw. Aw dun ni allaw yan, ya tagsambuksambuk na utaw un saya' na Tyumanem sa umba' kanan. **6** Sa pagpalna-u ku yeiy, kay manga inulug, pigpundinganan ku ya kanak pagka-utawun aw si Apolos, pada kapalna-uwan kamu na dili' mayu pagdugangan na sangkamulu' na palna-u ya pigpasulat na Tyumanem. Daluga mayu ya pigpasulat nan, pada dili' mayu palibantug ya sambuk na utaw aw dili' mayu paglongun na malatay ya eped. **7** Singalan ya miglong kamayu na madyaw pa kamu sa kamayu eped? Unu ka' ya awun ni kamayu na wala' lekat adti Tyumanem? Aw kun alag yan lekat adti kanan, ananga' kamu magpalibantug kasiling na kamu ya tagtun? **8** Iman mayu aw nyatagtun da mayu ya kadég kay mayaman da kamu aw iman mu aw hari' da kamu! Manang kami na manga apostolés, pig-ayawan da mayu baling na wala' da ya dengeg. Na! Pagkahari' da kamu pada maka-iyeped da kami kamayu magdumala! **9** Kay adi kanak anenganeng, kami na manga apostolés pigbetang na Tyumanem adti moli na kadég. Kasiling kami na manga utaw na patayenen da na pigpaketleg adti asdangan na kadég na utaw. Aw pigbantayan na manga anghil ya kadég yeiy. **10** Asuntu na si Kristu ya kanami pigpalna-u, maglong ya madég na utaw na wala' kunu ya katadeng nami. Manang kamu mig-anenganeng na to-o kamu matadeng kay nyakasambuk da kamu kan Kristu. Aw maglong uman ya manga utaw na tagbi' kunu ya kanami katundanan. Manang kamu mig-anenganeng na dakula' ya kamayu katundanan! Aw pigbasaan kamu na manga utaw,

manang ya kanami, wala' kami baling nilan basabasayi.

11 Pangkay adun, nyagetem kami aw pigtalaynem, aw to-o la dadan ya kadégkadég nami. Byadasan kami na lalabet aw pyanumbag, aw wala' ya balay na un nami kabantukan. **12** Migtibagseg kami migtalabahu pada awun pagkamangan nami. Aw sa pagsupla kanami na manga utaw, pigpakadyaw nami ya kanami pagtubag kanilan. Aw pigti-is nami uman ya pagpamulayam nilan kanami. **13** Pangkay pigtanemtaneman kami na malat, tyubag nami silan na madyaw. Aw menda' adun, adti anenganeng na manga utaw na wala' pangintu-u, wala' ya ma-untung kanami, aw kasiling kami na daget na to-o malipa' na pigsalabel da. **14** Na, wala' aku pagsulat kamayu na un ta kamu mulamulaen. Beke' yan na tud ku. Manang kaliman ku na kapalna-uwan kamu, kay pigsiling ku kamu na kanak mangayse' na pigginawaan. **15** Kay pangkay pa pilammalalan ya magpalna-uway kamayu, manang aku ya nya-imo' kasiling na ama mayu kay magi kanak nyakadengeg kamu sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Aw ya pagpalna-u ku kamayu kasiling na pagpalna-u na ama adti ise' nan. **16** Yanagaw pigpakabagseg ku ya ginawa mayu na silingan aku mayu. **17** Yeiya du-an na pigpakawun ku si Timotiyo dun ni kamayu. Si Timotiyo ya palangad ise' ku na pigginawaan asuntu sa pagpangintu-u nami sa Pangulu tadun, aw kasaligan sakanan. Aw yan ya magpa-anenganeng kamayu kanaken kay pig-imo' aku nan pundinganan aw nyatibulluk uman sakanan dyumalug kan Kristu, kay si Kristu ya pigpalna-u ku adti manga mangintu-uway pangkay ayin na banwa.

18 Na, awun eped dun ni kamayu na migpalibantug kay iman nilan aw dili' da aku makakawun dun ni kamayu na un magsagda kanilan. **19** Manang kun tumbay na kanaten Pangulu, maksay aku mawun. Aw tanawun ku kun tengteng na matinaw na awun ni kanilan ya katulus na Tyumanem aw kun olo' silan baling migpalibantug. **20** Kay kun tengteng na matinaw na asini kanaten ya Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem, ka-edean yeiy dili' olo' dun ni tingeg tadun manang pagkita-en adti kanaten ya katulus na Tyumanem. **21** Na, ayin ya kaliman mayu? Unu, kawunan ta kamu aw badasan na lalabet asuntu na wala' ka-uman ya anenganeng mayu? Aw kun beke' yan, pakadyawun ku ya kanak tingeg na dakula' ya pagginawa ku kamayu asuntu na pigdalug mayu ya palna-u ku?

5 Na, pig-ubatan aku na awun kunu sambuk na eseg adti kamayu na pig-ipidan nan ya kadwa na kaubayan na ama nan. Ya pig-imo' nan yeiy to-o malatay, pangkay ya manga Héntil na wala' pangintu-u, wala' nilan imo-a ya maynan! **2** Aw pangkay awun utaw na mig-imo' sa maynan dun ni kamayu manang kenne' mayu baling migpalibantug. Ananga' dili' magkalat ya ginawa mayu? Alilini mayu saba ya utaw yan lekat dun ni katipun mayu! **3** Kay yan ya kanak pagbaya' magi sa ngalan na kanaten Pangulu na si Jisus. Pangkay wala' da aku dun ni kamayu adun, manang gayed ta kamu kya-anenganengan. **4** Yanagaw salut mayu magkatipun, silinga mayu na awun aku ni sayid mayu, eped na katulus na Pangulu tadun na si Jisus, **5** aw tumbayan da mayu adti kan Satanas ya

utaw yan na un nan pa-emel-emelen aw kalaten ya lawas nan, pada paluwa-en pa uman na Tyumanem ya kanan ispiritu dun ni allaw na pagliku' na Pangulu tadun. **6** Dili' saba madyaw na magpalibantug kamu. Unu, wala' mayu ka-edde-i na kun pigdali' ya tagbi' na patulinay adti harina, na, dili' madugay tumulin ya kadakula' na harina na pigmasa? **7** Yanagaw, ayawi mayu ya bet na malatay na kasiling na patulinay, pada magkalinis kamu. Kun imo-un mayu yeiy, masiling kamu na bagu na pan na pig-imo' na wala' dali-i na patulinay. Kay pigdugsu' saba si Kristu pada paluwa-en kitadun lekat adti pag-allang na sala', kasiling na manga nati na karniro na pigdugsu' na manga Judiyyu asini muna dun ni allaw na lyumabay ya anghil na Tyumanem. **8** Dun ni Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem, pagka-anenganengan na manga Judiyyu ya pagpaluwa' kanilan na Tyumanem dun ni pag-allang kanilan adti banwa na Ihiptu. Maynan uman, naten anenganengen ya pagpaluwa' na Tyumanem kanaten lekat adti pag-allang na sala', aw pagbetangan mayu sa ginawa na dili' kamu katapunan na malatay. Imo-a mayu ya madyaw aw paglongan mayu ya matinaw. **9** Dun ni surat na pigpadala ku kamayu idtu muna, miglong aku na dili' kamu magpa-iyeped sa manga utaw na migkasala-enen. **10** Ya pigpalabet ku beke' na manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem na dyumalug pa sa asini tas na lupa' aw mig-imo' sa malatay kasiling na magkasala-enen, aw magkaybeg sa pangkay unu na beke' na kanilan, aw magpan-kal sa manga eped, aw magdugsu' adti manga tyumanem nilan na galu. Kay

dili' tadun saba mabatug aliwesen ya manga utaw yeiy kantaw indegan tadun ya kadakula' na banwa. **11** Manang ini baling ya kakawasan na pigsulat ku idtu: Yan ya dili' mayu pag-iyepeden ya utaw na sallong kunu nyangintu-u la manang kenne' nan mig-imo' sa malatay kasiling na magkasala-enen, aw magkaybeg sa pangkay unu na beke' na kanan, aw magsimba sa tyumanem na galu', aw maglong sa malatay adti eped na utaw, aw pala-inem sa magpakalangulangu, aw magpan-akal sa manga eped nan. Yanagaw ya palna-u ku kamayu: Dili kamu magpa-iyeped sa manga utaw yeiy pangkay sa pagsalu kanilan kuman! **12** Wala' ya katundanan ku mag-ukum sa manga utaw na wala' pangintu-u. Ya Tyumanem, yan olo' ya mag-ukum kanilan. Manang kamu saba ya umba' magsagda sa manga mangintu-uway. Yanagaw alilini mayu lekat adti kamayu katipun ya utaw na gayed mag-imo' sa malatay.

6 Kun awun sambuk dun ni kamayu na maglimanda sa eped nan na manigntu-uway, unu, madtu ka' sakanan ni asdangan na mag-usayay na wala' dalug sa pagkaliman na Tyumanem? Ananga' dili' nan baling dalaen adti asdangan na manga mangintu-uway? **2** Pagaw wala' mayu ka-edei na kagaya na kamoliyan na allaw, kitadun na manga mangintu-uway ya mag-ukum sa kadég na manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem. Yanagaw kun kamu ya un mag-ukum kanilan, ananga' dili' mayu mabatug usayan ya manga tagbi' na usayenen? **3** Unu, wala' mayu ka-edei na kitadun saba ya mag-ukum sa manga anghil? Yanagaw kun kamu ya mag-ukum kanilan, mabatug saba mayu usayan ya mangkayantek na limanda dun ni pag-eya'

mayu adun asini tas na lupa'. **4** Yanagaw kun awun manga lalimandaay dun ni kamayu, madyaw pa na mamalli' kamu sa manga utaw lekat adti manga mangintu-uway na matadeng mag-usay, pangkay kun madalem silan na utaw adti kamayu. **5** Miglong aku sa maynini pada mamulamula kamu. Unu ka', wala' ya manga utaw dun ni kamayu na matadeng mag-usay pangkay sambuk? **6** Manang kamu la baling na alag mangintu-uway ya miglalimandaay, aw adtu pa mayu pa-usayan ni beke' na manga mangintu-uway, aw pigkatipunan na madég! **7** Yeiy saba ya migmatinaw na pigdeg da kamu pangkay kun wala' pa kamu usayi, kay yeiy ya makapagkalat sa dengeg ni Kristu dun ni kamayu banwa. Madyaw pa na ti-isen da mayu ya pagpakalat kamayu aw madyaw pa na kamu ya limbungan. **8** Manang kamu la baling ya mig-imo' sa malatay aw miglimbung sa kamayu manga inulug na nyangintu-u! **9** Unu, wala' mayu ka-edé-i? Ya manga utaw na mig-imo' sa malatay, dili' silan maka-akup adti manga kadyawan na awun ni Kasakupan na Pigharian na Tyumanem. Yanagaw dili' mayu paggawayan ya kamayu pagka-utawun. Ya manga magkasala-enen, aw ya manga utaw na magsimba sa tyumanem na galu', aw ya manga maglakadenen, aw ya manga eseg na syumut sa kadégkadég na pagsutun na kaubayan, aw ya manga magkakalimay na alag eseg aw maynan uman ya alag bubay, **10** aw ya manga mag-imo' sa kapandayan pada makamang ya pagkaybegan nilan, aw ya manga palainem sa magpakalangulangu, aw ya manga migpalpa sa malatay, aw ya manga matilimbungay sa manga eped na

utaw. Ya manga utaw na mig-imo' sa maynan, dili' silan maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem.

11 Aw ya eped kamayu idtu muna kasiling na maynan ya imo-unun. Manang piglinisan da kamu sa manga sala' mayu aw pigtani la kamu na Tyumanem. Aw pigdawat da kamu nan kasiling na wala' da ya sala' magi sa ngalan na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu aw magi sa pigpan-imo' na Ispiritu Santo dun ni kamayu anenganeng.

12 Pagaw awun utaw dun ni kamayu na maglong, “Pigtumbay kanak ya pag-imo' sa pangkay unu.” Manang tumubag aku kanan, “Matinaw yan, manang dili' ya kadég na pig-imo' mu alag makakadyaw kanmu.” Pangkay pigtumbay kanak ya pag-imo' sa pangkay unu, manang dili' aku magpa-allang sa pangkay unu na asini tas na lupa'.

13 Miglong ya utaw, “Ya kakan pig-imo' pada seled adti buntit, aw ya buntit pada seledan na kakan.” Matinaw yan, manang beke' kitadun na allang na pagkaliman na pagka-utawun tadun. Kay dumateng ya allaw na lanasen na Tyumanem ya pagkaliman na lawas aw buntit. Aw ya tud na lawas na utaw, beke' na pagkasala-enen, manang pig-imo' ya lawas mayu pada imo-un mayu ya makatutuk sa Pangulu tadun, aw yan ya Pangulu na lawas.

14 Aw ya Pangulu tadun na si Kristu nyataw magi sa katulus na Tyumanem, aw maynan uman matawun kitadun nan adti kamoliyan na allaw.

15 Unu, wala' mayu ka' ka-edē-i na ya kamayu lawas sugpat saba na lawas ni Kristu? Aw kun nyatagtun da ni Kristu ya kanaten lawas, dili' saba tumbay adti eseg na atag nan ya kanan lawas adti bubay na miggalin sa pagka kaubayan nan.

16 Aw wala' ka'

mayu uman ka-edē-i na ya utaw na mipid sa kaūbayan na maynan, ma-imo' da sambuk ya lawas nilan? Kay yan ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, “ya duwa silan ma-imo' sambuk da.” **17** Manang ya utaw na nyakasambuk da adti Pangulu tadun na si Kristu, ya ispiritu na utaw yan nyakasambuk da uman adti Ispiritu ni Kristu. **18** Yanagaw pagpakawat kamu adti pagkasala-enen! Ya eped na manga sala' na pig-imo' na utaw, wala' ya labet na kadakula' na lawas nan, manang kun magkasala-enen ya utaw, beke' olo' na nyakasala' adti kanan lawas manang dala uman adti kanan pagka-utawun. **19** Unu, wala' mayu ka-edē-i na ya kamayu lawas, témplo saba na Ispiritu Santo na nyeya' dun ni seled mayu? Aw ya Ispiritu pig-atag kamayu na Tyumanem. Aw beke' mayu ya tagtun sa kamayu pagka-utawun **20** kay pigbayadan da kamu nan. Yanagaw pagbasaan mayu ya Tyumanem dun ni kamayu lawas.

7 Na, kaliman ku tubagen ya kamayu manga usip na pigpadala mayu kanake' adti kamayu sulat. Ya sambuk na usip mayu: “Unu, matinaw ya palna-u na dyengeg nami na dili' mag-ipid ya eseg aw ya kaūbayan nan?” **2** Ini ya tubag ku: Asuntu na awun madég na utaw na migkasala-enen, madyaw kun ya tagsambuksambuk na eseg awun kaūbayan nan aw yan da olo' ya ipidan nan. Aw maynan uman ya tagsambuksambuk na kaūbayan mipid olo' sa kanan eseg. **3** Ya eseg na nyangugnan da, atag nan adti kaūbayan nan ya kanan pagka-utawun, aw maynan uman ya kaūbayan na nyangugnan da, atag nan adti eseg nan ya kanan pagka kaūbayan. **4** Aw ya kaūbayan beke' nan

ya tagtun sa kanan lawas manang yan saba ya tagtun
 ya eseg nan. Aw maynan uman ya eseg, beke' nan ya
 tagtun sa kanan lawas manang yan ya tagtun ya kaubayan
 nan. **5** Yanagaw paglongun ta kamu: Dun ni kamayu
 kapangugnanay, ya-i mayu pagdemetan ya pagka-utawun
 mayu kantaw kun awun pakang mayu na dili' pa kamu
 mag-ipid pada matibulluk ya pagpanawagtawag mayu
 adti Tyumanem, manang dili' to-o madugay. Pagkatigkas
 yan, bagu la kamu uman mag-ipid pagaw magagad kamu
 ni Satanas adti imo-unun na malatay asuntu na dili' mayu
 katagenan ya pagkaliman na kamayu pagka-utawun. **6**
 Ini ya kanak mapaglong kamayu kun unu ya madyaw
 imo-un, aw beke' yeiy na sugu' na Tyumanem. **7** Kaliman
 ku galu na masiling kamu kanak na wala' da pangugnan.
 Manang wala' pag-unawa ya pig-atag na Tyumanem adti
 tagsambuksambuk kanaten. **8** Na, awun paglongun ku
 kamayu na wala' pa pangugnan aw sa manga nyabalu la.
 Madyaw pa na dili' da kamu salut mangugnan, kasiling
 na kanaken. **9** Manang kun dili' mayu katagenan ya
 pagkaliman na kamayu pagka-utawun, pangugnan da
 baling kamu. Madyaw pa na mangugnan ya utaw kay
 sa makasuway adti pagpakasala'. **10** Na, yeiy ya kanak
 paglongun adti manga mangugnanay na nyangintu-u la,
 aw beke' yeiy na kanak palna-u manang lyumekat saba
 adti kanaten Pangulu: Ya kaubayan dili' nan pag-ayawan
 ya kanan eseg. **11** Manang kun ayawan nan ya kanan eseg,
 dili' sakanan makapangugnan sa eped na eseg. Madyaw
 pa na mag-uli-ay silan ya eseg nan. Aw maynan uman, ya
 eseg dili' nan pag-ayawan ya kaubayan nan. Yanagaw, dili'

madyaw na mag-ayaw ya manga mangugnanay. **12** Na, ini pa uman ya kanak paglongun adti eped. Wala' ku ka-ede-i kun awun palna-u na kanaten Pangulu, manang ini ya kanak anenganeng magi sa Ispiritu Santo: Kun awun eseg na nyangintu-u la manang ya kaubayan nan wala' pangintu-u, aw kun kaliman na kaubayan na magsambuk pa silan, na, dili' pag-ayawan na eseg ya kaubayan nan.

13 Aw maynan uman, kun awun kaubayan na nyangintu-u la manang ya eseg nan wala' pangintu-u, aw kun kaliman na eseg na magsambuk pa silan, na, dili' pag-ayawan na kaubayan ya eseg nan. **14** Kay asuntu sa kaubayan nan na nyangintu-u la, ya eseg nan uman magkalapit da sakanan adti Tyumanem na un pa galu mangintu-u. Aw maynan uman, ya kaubayan na wala' pangintu-u magkalapit da sakanan adti Tyumanem asuntu sa eseg nan na nyangintu-u la. Yanagaw magkalapit da uman ya mangayse' nilan adti Tyumanem kay pigtani la nan silan. **15** Na, dun ni mangugnanay, kun ya sambuk kanilan wala' pangintu-u aw kun kaliman nan mag-ayaw, pabaya-i la silan mag-ayaw. Kun yeiy ya nya-imo', makaluwa' da ya eped nan adti kapangugnanay nilan. Ya tengteng pagkaliman na Tyumanem ya awun kalinaw na pag-eya' tadun. **16** Kay wala' mu ka-ede-i, ikaw na kaubayan, pagaw mangintu-u pa ya eseg mu aw makaluwa' adti pa-emel-emel na Tyumanem. Aw maynan uman, ikaw na eseg, wala' mu ka-ede-i na mangintu-u pa ya kaubayan mu aw makaluwa' uman sakanan. **17** Na, ya tagsambuksambuk kamayu na nyangintu-u la kan Kristu, padelega mayu kun unu ya pigtaligu kamayu na Tyumanem kay pigtawag

kamu nan. Yeiy ya piglong ku adti kadég na manga mangintu-uway pangkay ayin na banwa. **18** Alimbawa', kun awun eseg dun ni kamayu na pigtuli' da dadan sa wala' pa sakanan tawaga na Tyumanem, dili' da nan umanen ya pangilala sa pagpatuli' nan. Aw idtu uman na wala' pa katuli' sa pagtawag kanan na Tyumanem, dili' da ka-ilangan na magpatuli pa sakanan. **19** Kay adti anenganeng na Tyumanem, pangkay pigtuli' dakaw aw wala' kaw tuli-a mig-unawa la kitadun alag adti kanan. Manang ya dakula' na ma-untung tadun, yan saba ya pagdalug sa manga sugu' nan. **20** Yanagaw ya tagsambuksambuk kamayu, padelega mayu kun unu ya pigtaligu kamayu na Tyumanem kay pigtawag kamu nan. **21** Aw kamu na manga allang na nyangintu-u la, dili' da magkalat ya ginawa mayu. Manang madyaw pa galu kun paluwa-en kamu lekat adti pagka-allang mayu. Aw kun paluwa-en da kamu, magpadeleg kamu dun ni manga imo-unun na Tyumanem. **22** Kay dun ni anenganeng na Tyumanem, ya allang na pigtawag da na Pangulu tadun, wala' da sakanan ka-allang. Aw maynan uman, pangkay ya utaw na beke' na allang, manang kun pigtawag da na Pangulu tadun, nyatagtun da sakanan ni Kristu. **23** Kay pigbayadan da kamu ni Kristu, yanagaw dili' da kamu magpa-allang adti sangkamulu' na palna-u asini tas na lupa'. **24** Yanagaw, kay manga inulug, ya tagsambuksambuk kamayu na nyangintu-u la kan Kristu, katingen kamu dun ni kyabetangan mayu aw padelega ya pagdalug sa pagkaliman na Tyumanem kay pigtawag da kamu nan saba. **25** Na, nyusip kamu

uman kanak sa manga dalaga na wala' pa pangugnan. Wala' ya sugu' na Pangulu tadun seiya, manang palnauwan ta kamu magi dun ni kanan kallat kay adti kanan kasaligan aku. Aw ini ya kanak anenganeng: **26** Asuntu na madég ya kalugan adun na manga allaw yeiy, kun unu ya kyabetangan mu, madyaw pa na padelegen mu. **27** Ikaw na eseg, kun awun da tawas mu, ya-i pagbugtu-a ya pakang mu kanan. Kun wala' pa ya tawas mu, madyaw pa na dili' da kaw magpangugnan. **28** Manang beke' saba na sala' ya pagpangugnan. Aw beke' uman na sala' kun mangeseg ya dalaga. Manang madyaw pa na dili' da kamu magpangugnan kay kaliman ku na dili' mayu ka-agihan ya malug na pagpakabetang asini tas na lupa'. **29** Na, piglong ku yeiy, kay manga inulug, asuntu na tagbi' dakman ya manga allaw na nyasama' sa dili' pa dumateng ya Pangulu tadun. Yanagaw lekat adun, pangkay singalan ya awun kaubayan, dili' olo' pagtibullukun ya anenganeng mayu adti kamayu kapangugnanay. **30** Aw kamu na migkalat ya ginawa, silinga mayu na wala' ya kakalatan na kamayu ginawa. Aw kamu na migleya, silinga mayu na wala' kamu pagleya. Aw kamu na nyampamayad, silinga mayu na wala' ya kamayu nyatagtun. **31** Aw kamu na nyatibulluk sa asini tas na lupa', silinga mayu na wala' ya ma-untung mayu dun. Kay ya kadég na pagpakabetang tadun asini tas na lupa', alag ma-uman adti kamolihan na allaw. **32** Kaliman ku galu na wala' ya kakaypengan mayu asini tas na lupa'. Na, ya utaw na wala' ya kaubayan, mabatug nan tibullukun ya anenganeng nan adti imo-unun na Pangulu tadun aw kun unu ya makatutuk kanan.

33 Manang ya eseg na awun kaubayan nan, dakula' ya kanan kakaypengan sa pagpakabetang nan asini tas na lupa', aw kun unu ya makatutuk sa kaubayan nan, **34** aw gayed matenga' ya kanan anenganeng adti manga eped na imo-unun. Na, ya kaubayan na wala' da ya eseg, aw ya dalaga na wala' pa ya eseg nan, mabatug nilan tibullukun ya kanilan anenganeng adti imo-unun na Pangulu tadun. Pigtani la silan adti imo-unun na Pangulu tadun. Manang ya kaubayan na awun da eseg, dakula' ya kanan kakaypengan sa pagpakabetang nilan asini tas na lupa', aw kun unu ya makatutuk sa eseg nan. **35** Piglong ku yeiy pada makatabang kamayu, aw beke' na tud ku ya pagtagen kamayu. Kay kaliman ku na awun kalinaw na kamayu pag-eya' aw wala' ya makabalabag sa kamayu pagpangintu-u sa kanaten Pangulu. **36** Na, kun awun eseg na nyaypeng na pagaw dili' maksay matuman ya pakang nan adti kanan tawas, aw dili' da nan katagenan ya kanan ginawa na mangugnan, na, madyaw pa na mangugnan da silan. Kun mangugnan silan, beke' saba na sala'. **37** Manang ya eseg na masalig ya anenganeng nan, kun wala' pa ya pakang adti mangkatikadeng na dalaga na pigginawaan nan, yanagaw yan ya magbaya' kun mangugnan aw dili', aw madyaw pa na dili' da mangugnan. **38** Yanagaw ya eseg na mangugnan sa tawas nan, madyaw ya pig-imo' nan. Aw ya eseg na dili' mangugnan, to-o pa madyaw ya kanan pig-imo'. **39** Na, ya kaubayan na utaw pa ya kanan eseg, kenne' nan saba kya-eketan na kapangugnanay nilan ya eseg nan. Manang kun matay da ya eseg nan, makapangugnan da

sakanan adti eped na eseg na pigkaliman nan, aw kailangan na mangintu-uway sa Pangulu tadun ya eseg na kaliman nan. **40** Manang kun aku ya pabaya-en, madyaw pa ya kana kaubayan na nyabalu kun dili' da sakanan salut mangugnan. Aw ya kadég na pigpalna-u ku yeiy, kya-edean ku na piggagad na Ispiritu Santo ya kanak anenganeng.

8 Na, tubagen ku uman ya sambuk na usip na pigpadala mayu kanake'. Nyusip kamu: “Unu, tumbay kanami ya pagkan sa unud na ayep na pigdugsu' na eped na utaw adti kanilan tyumanem na galu'?” Na, matinaw saba na awun kya-edean tadun seiy asuntu na nyangintu-u la kitadun kan Kristu. Manang awun dun ni kamayu na iman nilan aw dakula' pa ya kya-edean nilan kay sa kanilan manga eped, yanagaw gayed silan migpatastas. Manang ya paggaginawaay, yan saba ya tengteng migpaiganget sa kadég tadun. **2** Aw kun awun utaw na iman nan aw dakula' ya kya-edean nan, yan ya utaw na dili' pa umba' ya kanan kyatagaan. **3** Manang ya utaw na dakula' ya pagginawa nan sa Tyumanem, yan ya migmatinaw na utaw sakanan na Tyumanem. **4** Yanagaw ya usip mayu kun tumbay kamayu ya pagkan sa pigdugsu' na eped na utaw adti kanilan tyumanem na galu', ini ya palna-u ku kamayu: Kya-edean da tadun na ya manga inutaw dili' saba tengteng tyumanem kay pig-imo' olo' na utaw. Aw kya-edean da tadun uman na sambuk da olo' ya Tyumanem aw wala' da ya eped. **5** Pangkay pigsaligan na eped na manga utaw ya madég kunu na manga tyumanem aw manga dili' pagkita-en na awun ni

balintenga-an aw asini kadakula' na banwa, aw pigsimba nilan. **6** Manang kanaten na nyangintu-u la, sambuk da olo' ya Tyumanem. Aw yeiy ya Ama na mig-imo' sa kadég, aw yeiy ya umba' tadun basa^{an} aw deyen. Aw sambuk da olo' ya kanaten Pangulu, na yan si Jisu-Kristu. Aw magi kanan nya-imo' ya kadég, aw magi uman kanan awun ginawa na kadég tadun. **7** Manang awun manga mangintu-uway na wala' pa paka-edé' kun tumbay kanilan ya kuman sa unud na pigdugsu' adti tyumanem na galu'. Aw asuntu na madég ya nyanalam sa pagsimba sa tyumanem na galu' idtu muna, yanagaw kun kuman pa silan sa pigdugsu', adti anenganeng nilan liwan na kenne' pa nilan migsimba sa tyumanem na galu'. Yanagaw adti anenganeng nilan nyakasala' silan aw kyalipa-an uman ya kanilan anenganeng. **8** Manang paglongun ta kamu na ya pagkan wala' ya labet sa pagpalapit tadun adti Tyumanem. Kun kuman kitadun sa pigdugsu' aw kun dili', dili' saba ma-uman ya pagginawa na Tyumanem kanaten. **9** Manang miglong aku kamayu na magpakatanaw kamu sa pagkan mayu sa pigdugsu'. Pagaw yan ya du-an na pagsungkul baling ya manga eped na utaw na wala' pa pakadalid ya kanilan pagpangintu-u. **10** Alimbawa', kun awun utaw na wala' pa pakadalid ya pagpangintu-u nan, aw ikaw na nyakadalid da ya pagpangintu-u, kyinita' kaw nan adti kakananan dun ni seled na témplo na pagsimba^{an} na manga utaw sa tyumanem na galu', na, unu ka' ya anenganeng nan? Pagaw magagad baling sakanan kuman, pangkay adti kanan anenganeng sala' yan adti tengteng Tyumanem.

11 Dili' mayu pagkalingawan na nyatay uman si Kristu asuntu sa utaw yan. Aw pagaw magkalumay baling ya pagpangintu-u nan asuntu na kyuman kaw sa pigdugsu' kay adti anenganeng mu beke' na sala' adti Tyumanem. **12** Aw yanagaw, nyakasala' kaw adti inulug mu kay nya-uman mu ya anenganeng nan aw migduwaduwa la baling sakanan. Kun imo-un mayu yeiy, nyakasala' kamu uman adti kan Kristu! **13** Yanagaw, kun ya kanak pagkan, yan ya asuntu na makasala' aw makasuway ya kanaken inulug, madyaw pa na dili' aku kuman sa unud na pigdugsu' da adti tyumanem na galu pada dili' makasala' ya kanak inulug. (aiōn g165)

9 Aku sambuk na apostol na kyumita' kan Jisus na kanaten Pangulu. Aw ya pagpangintu-u mayu kanan, bunga saba na imo-unun na pigtaligu nan kanak idtu na muna. Aw asuntu na apostol aku nan, wala' ya makabaya' kanak sa umba' ku imo-un. **2** Aw pangkay kun awun manga eped na mig-anenganeng na beke' aku na apostol, manang aku saba ya apostol na pigpadala adti kamayu. Aw kamu ya puliba na aku apostol, kay magi kanak nyangintu-u la kamu sa kanaten Pangulu. **3** Yanagaw, ini ya kanak tubag adti pangkay singalan ya mag-usip kanak: **4** Ya kadég nami na manga apostol, awun saba katagtunan nami dumawat sa makan aw ma-inem lekat adti manga utaw na dyumawat sa palna-u nami. **5** Aw sa pagpanaw nami, pigtumbay sa eped nami na magpa-agad sa kanilan kaubayan, kasiling na pig-imo' ni Pédro aw manga eped na apostolés aw manga inulug na Pangulu tadun. **6** Yanagaw, ananga' kami olo' si Bérnabi ya magtalabahu

pada awun pagkamangan nami sa pagkan? **7** Awun pa manga usip ku: Singalan ka' sundaluwa ya magtandan sa kanan pagka-utawun? Wala' saba. Aw singalan utawa ya migtanem adti parasan na dili' kuman sa bunga na pigtanem nan? Wala' saba! Aw singalan ya mig-ipat sa karniro aw kambing na dili' uman bagi-an na gatas? Wala' uman. Aw wala' ya dili' tenga-an sa kanan pigkalugan.

8 Ya piglong ku yeiy, wala' olo' lekat adti anenganeng na manga utaw manang lekat saba adti Uldin. **9** Kay pigpasulat na Tyumanem adti Uldin na pig-atag nan magi kan Moysis, law nan, “Kun pataguna' mayu sa baka ya pig-ani, ya-i mayu pagpungusa ya baka' nan.” Na, unu ka', baka olo' ya pigkaypengan na Tyumanem? Beke' nan saba. **10** Kay dala kitadun uman piglongan na Tyumanem sei. Ya utaw na nyapagud migdaru aw mig-ani, pig-iman nan na ka-atagan sa kyapagudan nan. **11** Sa paglong nami sa Madyaw na Ubat-ubat adti kamayu, kasiling kami na nyananem sa bini' dun ni kamayu anenganeng. Yanagaw, unu, mabegat kamayu ya pag-atag sa kapelekan nami? **12** Kun ya eped na manga magpalna-uway awun katagtunan nilan na atagan mayu sa kapelekan nilan, na, dakula' pa dun galu ya kanami katagtunan na atagan mayu. Manang wala' kami salig sa manga katagtunan nami na dumawat sa atag mayu. Pigti-isang nami ya kadég pada dili' kabalabagan ya pagpa-edé' nami sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **13** Unu, wala' mayu ka-edé-i na ya manga utaw na migtalabahu adti manga témplo, pigtumbay kanilan ya pagkamang sa pagkan nilan dun ni seled na témplo? Aw ya manga magdadugsu-ay awun

uman kanilan katagtunan, yanagaw kyumamang uman silan dun ni pigdugsu'. **14** Aw maynan uman, migsugu' ya kanaten Pangulu na ya manga migpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat, umbā' silan atagan sa kanilan manga kapelekan. **15** Manang wala' aku pagsalig kamayu aw wala' aku paglong na awun katagtunan ku sa atag mayu. Aw asini pigsulat ku, wala' aku uman pagsekat kamayu sa kanaken kapelekan. Palabiyen pa ku ya matay kay sa kaliputan aku na manga utaw na matag kanak sa kuwalta. **16** Aw kun pa-edē' ku adti manga utaw ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, wala' ya indeganan ku magpalibantug. Manang kun dili' ku pa-edē' ya Madyaw na Ubat-ubat, malatay ya un ku datengan. **17** Kay kun aku pa ya migbaya' sa imo-unun ku yeiy, magtagad aku galu sa tandan. Manang ya tengteng matinaw, pig-imo' ku olo' ya imo-unun na Tyumanem kay yeiy saba ya pigtaligu nan kanak. **18** Yanagaw unu ka' ya tandan kanak? Yan ya kanak pagleyāan na palangad tandan, ya pagpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat pangkay wala' ya imanen ku na tandan. **19** Na, beke' aku na allang na pangkay singalan utawa, manang nya-imo' aku kasiling na allang adti kadég pada madég pa ya madala ku adti kan Kristu. **20** Adti kadégan ku na manga Judiyu, pigdalug ku ya manga katanem na manga Judiyu pada madala ku silan adti kan Kristu. Wala' aku pagpa-allang sa kadég na manga sugu' na pig-imo' na manga eped ku na Judiyu manang kenne' ku pigdalug ya Uldin na pig-atag na Tyumanem magi kan Moysis asini muna. Pig-imo' ku yeiy pada mangintu-u pa ya manga kadégan ku na Judiyu.

21 Maynan uman, kun adtu aku ni manga Héntil na wala' atagi na Tyumanem na Uldin, wala' ku gelgelan adti kanilan ya manga sugu' na manga Judiyu manang pigdalug ku ya palna-u ni Kristu pada madala ku silan adti kanan. **22** Aw kun adtu aku ni tampid na manga madalem na utaw, migpadalem aku uman pada madala ku silan adti kan Kristu. Yanagaw, pangkay ayin aku pag-eya', pigsilingan ku ya pagpakabetang nilan pada madala ku silan adti kan Kristu. **23** Pig-imo' ku ya kadég yeiy asuntu sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu pada makasambuk kitadun sa manga kadyawan na lekat adti Tyumanem. **24** Na, kya-edé-an da mayu na madég ya manga utaw na mig-abay nyalaguy, manang sambuk da olo' ya makadawat sa tandan. Yanagaw dun ni kanaten pag-abay, tibagsegi mayu ya pagpalaguy pada makamang mayu ya tandan. **25** Ya tagsambuksambuk na utaw na mag-abay, matadeng sakanan magtagen sa pagka-utawun nan aw pagpakabagsegen nan ya kanan lawas pada makamang nan ya tandan, pangkay maksay magkalat ya palangad korona na pig-imo' olo' na utaw. Aw kitadun na manga mangintu-uway, pigtibagsegen tadun uman ya pagdalug sa Tyumanem, pada madawat tadun ya tandan na dili' magkalat. **26** Sa pagdalug ku uman kan Kristu, kasiling aku na mig-abay nyalaguy na wala' ya lingi-lingi' pasinan adti sangku-anan. Aw kasiling aku uman na utaw na migbaksing, dili' aku sumumbag na dili' aku kumeleg. **27** Yanagaw pigtagilan da ku ya kanak lawas adti pangkay unu, kay pagaw matigkas da ku ya kanak pag-ubat-ubat

adti madég na utaw, aku baling ya dili' makadawat sa tandan na lekat adti Tyumanem.

10 Kay manga inulug, kaliman ku na ka-edē-an mayu ya nyangka-imo' sa manga tyugbulan tadun na yan ya manga Judiyu. Alag silan pig-alladan na Tyumanem aw pigtamengan dun ni kanilan pagpanaw magi sa labun na nyalibunbun na migma-una kanilan, aw pigtabangan nan ya kadég nilan dun ni pagtalipag nilan sa Dagat na Mapula. **2** Aw magi sa labun na mig-allad kanilan, aw magi uman sa dagat na pigtalipag nilan, liwan na kyabautismuwan da ya kadég nilan aw dun da silan ka-imo' kasakupan na Tyumanem na dyumalug kan Moysis. **3** Ya kadég nilan alag kyuman sa kakan na lekat adti Tyumanem, **4** aw alag silan uman nyinem sa tubig na to-o nyiswak adti batu na gayed mig-agad-agad kanilan magi sa katulus na Tyumanem, aw ya Batu yeiy, yan saba si Kristu. **5** Pangkay pigtabangan silan na Tyumanem, manang madég kanilan ya gayed mig-imo' sa malatay na dili' makatutuk kanan. Aw asuntu seiya, nyangkamatay silan aw nyangkabélét ya lawas nilan dun ni kaligbinan. **6** Na, ya kadég na nya-imo' kanilan asini muna, alag yeiy pigpa-edē' na Tyumanem kanaten pada dili' kitadun magsiling kanilan na magkalim mag-imo' sa malatay. **7** Dili' mayu pagdalugun ya pig-imo' nilan na magsimba sa tyumanem na galu'. Kay awun pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Nyingkud ya manga utaw aw kyuman silan, aw migpan-ineman, aw nyan-indeg na un silan sumayaw.” **8** Dili' kamu magkasala-enen kasiling na pig-imo' na manga eped kanilan. Kay asuntu sa manga pigpan-imo'

nilan, pigpa-emel-emel silan na Tyumanem, aw manga kaluwan tag tulu kamalalan ya nyangkamatay seled olo' na sangallaw. **9** Dili' mayu pagtanda-en si Kristu. Yeiy ya pig-imo' na eped na manga tyugbulan tadun, yanagaw pigpamanga' silan na ulud aw nyangkamatay silan. **10** Aw dili' kamu uman magdiklamu kasiling na manga eped kanilan. Yeiy ya du-an nan na pigsugu' ya Anghil na pamatayen ya eped kanilan. **11** Ya kadég na kyagamakan nilan, nya-imo' yeiy pundinganan kanaten, aw pigpasulat asini muna pada magpa-edé' kanaten na dili' kitadun mag-imo' sa maynan. Kay malapit da dumateng ya katigkasan. (aiōn g165) **12** Yanagaw kun awun utaw na maglong, “To-o la masalig ya kanak pagpangintu-u,” magpakatadeng sakanan pagaw magagad baling dun ni pag-imo' sa sala'. **13** Ya kadég na pagtanda' na kya-agiyen mayu, kya-agiyen uman na kadég na utaw. Manang tumanen saba na Tyumanem ya kadég na pigpakang nan kay kasaligan sakanan. Yanagaw dili' nan tumbay na magti-is kamu na dili' mayu mabatug. Manang kun dumateng kamayu ya pagtanda', atagan kamu nan na pa-agi na makaluwa' kamu lekat dun ni pagtanda' pada dili' kamu makasuway. **14** Yanagaw, kamu na kanak pigginawaan, pagpakawat kamu lekat adti pagsimba sa manga tyumanem na galu'. **15** Piglong ku yeiy adti kamayu kay mabatug saba mayu kalabetan. Yanagaw kamu la ya pag-anenganeng sa piglong ku kamayu. **16** Adti pagkatipun tadun na un mag-anenganeng sa pagkamatay ni Kristu, sa pag-inem tadun dun ni tabu' na pigpasalamatan da adti Tyumanem, kya-untungan

kitadun sa manga kadyawan na dugu' ni Kristu. Aw sa pagkan tadun sa pan na pigtenga-tenga', yan ya pangilala na nyaka-akup da kitadun sa kasakupan ni Kristu na yan ya kanan lawas. **17** Aw pangkay madég kitadun dun ni kasakupan ni Kristu, manang sambuk da kitadun kay kyuman kitadun sa sambuk na pan. **18** Anenganenga mayu ya katanem na manga utaw na Isra-él: Dun ni pagkan nilan sa abus da dugsu-an adti Tyumanem, nyaka-akup da silan sa pagsimba kanan. **19** Kaliman ku na kalabetan mayu na wala' ya ginawa na manga tyumanem na galu'. Yanagaw, unu ka', awun ma-untung na utaw dun ni pagdugsu' seiy? **20** Wala' saba! Kaliman ku palabet kamayu na kun dugsu-an na utaw na Héntil ya tyumanem nilan na galu', yan ya pigdugsu-an nilan ya manga busaw aw beke' na tengteng Tyumanem! Aw dili' aku malim na sumambuk kamu sa manga busaw. **21** Dili' mayu mabatug pagdengenen ineman ya tabu' na Pangulu tadun aw ya tabu' na manga busaw. Aw dili' mayu uman mabatug pagdengenen ya pagkan adti kakananan na Pangulu tadun aw ya kakananan na manga busaw. **22** Na, unu ka', kaliman mayu pakadawayen ya Pangulu tadun na un kitadun nan pa-emel-emelen? Unu ka', dakula' pa ya kya-edean tadun aw ya mabatug tadun kay sa kana Tyumanem? **23** Na, miglong kamu, “Pigpabaya' kanak ya pag-imo' sa pangkay unu!” Aw tyumubag aku kamayu na matinaw yan, manang dili' ya kadég makakadyaw kanaten aw makapasalig sa kanaten pagpangintu-u. **24** Dili' mayu pag-olo-un ya kamayu pagka-utawun manang anenganenga mayu uman ya makakadyaw sa eped na

manga utaw. **25** Yanagaw pigpabaya' kamayu na mayad sa pangkay unu ya unud na pigbaligya' dun ni palingki, aw dili' da kamu mag-usipenen kun ayin yan lekat pada dili' kamu magduwaduwa kun kanen mayu aw ya dili'. **26** Kay pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan, “Tyumanem saba ya tagtun sa kadakula' na banwa aw sa kadég na asini tas na lupa'.” **27** Aw kun awun utaw na wala' pangintu-u kan Kristu na migpilit kamayu na kuman adti tampid nan, aw kun kaliman mayu madtu, kana la mayu ya pangkay unu ya pakan nan kamayu, aw dili' da kamu mag-usipenen kun pigdugsu' yeiy adti manga tyumanem na galu' aw ya wala', pada dili' malinggal ya kamayu anenganeng. **28** Manang pagaw awun utaw na maglong kamayu, “Nyadugsu' da yeiy.” Na, kun maynan ya piglong nan, dili' kamu san magkan, asuntu na pigpaede' kaw nan, **29** pada dili' malinggal ya anenganeng nan. Manang pagaw maglong kamu kanak, “Ananga' na utaw tagenan ya pagkaliman nan asuntu olo' sa anenganeng na eped? **30** Aw ananga' pa aku pasala-en sa pigkan ku kun abus da ku pasalamati adti Tyumanem?” **31** Yanagaw paglongun ta kamu: Pangkay kuman kamu aw minem, aw pangkay unu ya imo-un mayu, imo-a na madeyen ya Tyumanem. **32** Dili' mayu pag-imo-un ya pangkay unu na makapasungkul sa manga Judiyu aw manga Héntil na dili' da silan malim mangintu-u, aw maynan uman sa manga eped mayu na mangintu-uway kan Kristu. **33** Daluga mayu ya kanaken pig-imo': Wala' ku olo-a ya kanaken pagka-utawun manang pigtibagsekan ku na ka-untungan

ya kadég na utaw pada mabatug silan paluwa-en lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem.

11 Yanagaw daluga mayu ya kanak palna-u aw pig-imo' ku kasiling uman na pigdalug ku si Kristu. **2** Na, to-o aku migleya asuntu na gayed aku mayu kya-anenganengan aw kenne' mayu pigdalug ya manga pigpalna-u ku kamayu. **3** Manang kaliman ku na ka-edē-an mayu na ya kadég na eseg lyumekat saba adti kan Kristu, aw ya kaubayan lyumekat adti eseg, aw si Kristu lyumekat adti Tyumanem. **4** Aw dun ni pagkatipun mayu na un magsimba, kamu na manga eseg, sa pagpanawagtawag mayu aw sa pag-ubat-ubat mayu sa un pa-edē' na Tyumanem, dili' mayu pagtampengen ya kamayu ulu. Kay kun imo-un mayu ya maynan, pigmulamula mayu baling ya kamayu pagka-utawun aw ya dengeg ni Kristu na yan ya migdumala kamayu. **5** Manang kamu na manga kaubayan, kun manawagtawag kamu adti katipun aw mag-ubat-ubat sa manga tingeg na lekat adti Tyumanem, pagtulung kamu. Kay kun dili' kamu magtulung, pigmulamula mayu ya kamayu pagka-utawun aw ya dengeg ni Kristu aw kasiling na pigkigidan ya ulu mayu. **6** Kun awun kaubayan na dili' malim magtulung sa ulu nan, madyaw pa na pakigid da nan ya lugay nan. Manang asuntu na makamulamula sa kaubayan na wala' da ya lugay, na, madyaw pa na magtulung sakanan. **7** Kamu na manga eseg, kun manawagtawag kamu aw mag-ubat-ubat sa manga tingeg na lekat adti Tyumanem, dili' mayu pagtampengen ya kamayu ulu. Kay pig-imo' na Tyumanem ya eseg kasiling nan pada dun kita-a ya kanan

kadyaw aw ya kanan dengeg. Manang ya kaubayan, pig-imo' nan pada sa dengeg na eseg. **8** Kay sa pag-imo' na Tyumanem sa utaw, ya eseg wala' lekat adti kaubayan manang lyumekat baling ya kaubayan adti eseg. **9** Aw wala' imo-a ya eseg asuntu sa kaubayan manang pig-imo' ya kaubayan asuntu sa eseg. **10** Yeiy ya du-an na dun ni kamayu pagkatipun, ka-ilangan na awun tatulong adti ulu na kaubayan na yan ya pangilala na pig-atagan sakanan na katundanan manawagtawag. Kay ya manga anghil gayed migbantay. **11** Kaliman ku na ka-edde-an mayu na dun ni kasakupan ni Kristu, dakula' ya katukanan na manga kaubayan sa eseg, aw dakula' uman ya katukanan na manga eseg sa kaubayan. **12** Kay ya tagna' na kaubayan lyumekat adti lawas na eseg, aw pagkatigkas yan, nyaütaw ya kadég na manga eseg adti manga kaubayan. Aw ya Tyumanem, yan ya lyekatan sa kadég. **13** Yanagaw kamu ya magbaya': Adti kamayu pagkatipun sa pagsimba, umba' ka' sa kaubayan ya manawagtawag adti Tyumanem na dili' magtulung? **14** Enda', makamulamulaay saba sa eseg ya magpatas sa lugay nan. **15** Manang kun malawig ya lugay na kaubayan, yan ya sambuk na kanenggeyaan nan. Kay pig-atagan sakanan na Tyumanem na malawig na lugay na un pagtampeng sa ulu nan. **16** Aw kun awun utaw na mag-ayil sa piglong ku yeiy, pa-edde-en mayu sakanan na yan ya katanem nami. Aw maynan uman ya pigdalug na manga mangintu-uway sa Tyumanem pangkay ayin na banwa. **17** Na, awun kaliman ku paglongun kamayu, aw asini kanak paglongun dili' ta kamu saya' kay dyengeg ku na dili' madyaw ya syampetan na pagkatipun mayu.

18 Ya muna dyengeg ku na awun kunu pagkatenga-tenga' na manga mangintu-uway dun ni kamayu pagkatipun. Aw pangkay dili' aku malim mangintu-u sa dyengeg ku, manang pagaw awun katinawan dun. **19** Manang kailangan na ma-imo' ya maynan pada kilalaen kun singalan ya tengteng nyangintu-u sa Tyumanem. **20** Kay dun ni pagkatipun mayu kyuman pada tumanen ya sugu' na kanaten Pangulu, kyalakadan mayu baling ya sugu' nan, kay wala' mayu basabasayi ya tud na pangiyambung yeiy na un anenganengen ya pagkamatay nan. **21** Kay dun ni kamayu pagkan, wala' mayu tagadi ya kamayu eped pada magdengan kamu kuman aw yanagaw awun manga eped kamayu na wala' baling pakakan, aw ya manga eped to-o nyaka-inem menda' na nyalangulangu silan. **22** Yanagaw ananga' wala' kamu una kan aw inem adti manga balay mayu? Pagaw kaliman mayu kalaten ya dengeg na kadég na manga mangintu-uway, aw mulamulaen ya manga utaw na wala' ya pagkamangan. Unu ka', saya' ta kamu sa pigpan-imo' mayu yeiy? Dili' saba! **23** Na, ini ya pigpalna-u na Pangulu tadun, aw yeiy uman ya pigpalna-u ku kamayu: Ya kanaten Pangulu na si Jisus, idtu na gabi na piglubidan sakanan, migkamang sakanan sa pan **24** aw sa abus da nan pasalamatati adti Tyumanem, pigtenga-tenga' nan ya pan, aw law nan, “Yeiy ya kanak lawas na pig-atag kamayu. Imo-a mayu ya maynini kay yeiy ya magpa-anenganeng kamayu kanak.” **25** Pagkatigkas nilan mangiyambung, pig-awidan nan uman ya tabu' na pigseledan sa bino aw law nan, “Yeiy ya kanak dugu', aw magi sa dugu' ku matuman ya bagu na pakang na

Tyumanem na dayaw mag-iganget. Sa kada inem mayu seiya, dun da aku mayu ka-anenganengi.” **26** Yanagaw sa kada pagkan mayu sa pan aw pag-inem mayu dun ni tabu' na awun seled na bino, dun da mayu kabekkal adti eped na manga utaw ya pagkamatay na kanaten Pangulu taman na pagliku' nan. **27** Yanagaw pangkay singalan ya sumambuk kuman na wala' pakatagilan ya kanan anenganeng, aw minem lekat adti tabu' na kanaten Pangulu, makasala' sakanan adti kadég tadun na mangintu-uway na palangad lawas nan. Aw makasala' sakanan uman adti dugu' na kanaten Pangulu na yan ya migpa-iganget sa pakang na Tyumanem adti manga utaw nan. **28** Yan ya du-an na ka-ilangan na tagsambuksambuk kamayu na tagilanan nan una ya kanan anenganeng sa dili' pa sakanan kuman sa pan aw minem sa bino dun ni tabu'. **29** Kay kun kuman sakanan sa pan aw minem sa bino yeiy na wala' nan anenganenga ya tengteng kakawasan, aw wala' nan basabasayi ya lawas na Pangulu tadun, liwan na pigsekat nan baling ya pa-emel-emel na Tyumanem. **30** Yeiy ya du-an na madég kamayu ya mangkalumay aw pyangkedelan, aw ya eped kamayu nyangkamatay. **31** Manang kun tagilanan tadun ya kanaten anenganeng sa dili' pa kuman, dili' kitadun pa-emel-emelen na Tyumanem. **32** Manang kun pitulun kitadun na kanaten Pangulu, yan ya palangad pagsagda nan kanaten pada dili' kitadun pa-emel-emelen adti kamolihan na allaw eped na manga utaw na wala' ya pagpangintu-u kanan. **33** Yanagaw, kay manga inulug ku, pangkay kinunu kamu pagkatipun na un kuman, tagadi mayu ya pagdateng na manga eped aw tigkas yan

pagdengan kamu kuman. **34** Kun awun utaw na nyagetem, madyaw pa na dadan sakanan kuman adti balay nan pada dili' sumampet ya kamayu katipun adti pa-emel-emel na Tyumanem. Aw sa manga eped pa na puluglima mayu, balawbalawan tadun sa pagdateng ku dun ni kamayu.

12 Na, migsulat kamu kanak idtu na muna aw nyusip kamu kun unu ya imo-unun na utaw na gayed piggagad na Ispiritu Santo. Aw kaliman ku kay manga inulug na to-o mayu kalabetan. **2** Idtu muna kamu na manga Héntil, piggawayan kamu aw nyagagad adti pagsimba sa manga inutaw na dili' magpakapaglong. Manang adun, asuntu na nyangintu-u la kamu kan Kristu, **3** yanagaw paglongun ta kamu: Ya utaw na piggagad da na Ispiritu Santo, dili' sakanan makatullun kan Jisus. Aw ya utaw na wala' ya Ispiritu Santo dun ni kanan, dili' sakanan makapaglong na si Jisus ya Pangulu. **4** Na, ya Ispiritu Santo, yan ya lyekatan sa madég na punganan na katadeng na pig-atped-atped adti kadég na manga mangintu-uway. Manang wala' pag-unawa ya pig-atag nan adti tagsambuksambuk kanaten. **5** Aw awun madég na punganan na imo-unun na pigtaligu na Tyumanem adti manga mangintu-uway. Aw wala' pag-unawa ya pigtaligu nan adti tagsambuksambuk kanaten. Manang si Kristu, yan ya migtawag sa kadég tadun adti manga imo-unun nan. **6** Aw awun madég na punganan na pigpa-imo' kanaten na Tyumanem. Wala' pag-unawa ya pigpan-imo' nan magi adti tagsambuksambuk kanaten. Manang sambuk da ya Tyumanem aw yan olo' ya mig-imo' sa kadég yeiy. **7** Na, pagkita-en ya pigpan-imo' na Ispiritu Santo dun ni pig-atag nan na katadeng adti

tagsambuksambuk kanaten. Aw pig-atag nan yeiy kamayu pada ka-untungan ya kadég. **8** Ya sambuk, pig-atagan na Ispiritu na mabatug nan ubat-ubat ya kakawasan na katadeng na lekat adti Tyumanem. Aw ya sambuk uman, pig-atagan na mabatug nan maglong adti manga eped sa pigpa-edé' kanan na Ispiritu. **9** Aw ya sambuk, pig-atagan na Ispiritu na madég ya ma-imo' nan asuntu na dakula' ya pagpangintu-u nan. Aw adti sambuk, pig-atagan na katulus na un magpaguli' sa manga utaw na kyedelan. **10** Aw ya sambuk, pig-atagan na Ispiritu sa katulus sa pag-imo' sa manga milagru. Aw adti sambuk uman, pig-atag ya katadeng sa pag-ubat-ubat sa un pa-edé' na Tyumanem. Aw adti sambuk, pig-atag ya katadeng kun ayin lekat ya piglong na eped na utaw, kun lekat adti Ispiritu Santo aw kun lekat adti manga busaw aw kun lekat olo' adti anenganeng na utaw. Aw adti sambuk na utaw, pig-atag ya paglong sa sangkapungan na tingeg na wala' pa nan lemena paglongan. Aw pig-atag uman na Ispiritu Santo adti eped ya katadeng mag-ubad sa kakawasan na tingeg na piglong na utaw yan. **11** Manang sambuk da ya Ispiritu na nyatag sa kadég yeiy. Aw yan ya mig-atped-atped adti tagsambuksambuk kanaten magi sakanan pagbaya'. **12** Dun ni lawas na utaw awun madég na punganan. Aw ya tagsambuksambuk yeiy awun imo-unun manang wala' pag-unawa. Maynan uman kitadun na manga mangintu-uway na palangad lawas ni Kristu. Ya tagsambuksambuk kanaten awun imo-unun dun ni lawas ni Kristu. **13** Kay adti pagbautismu kanaten dun ni Ispiritu Santo, migkasambuk da kitadun aw nya-imo'

lawas ni Kristu, pangkay Judiyou kitadun aw pangkay Héntil, pangkay allang aw beke' na allang. Aw ya kadég tadun, nyakadawat da sa Ispiritu Santo na gayed nyatag sa kabagseg na pagpangintu-u tadun, aw migpakagan sa kanaten anenganeng. **14** Ya lawas na utaw sambuk da manang madég saba ya punganan. **15** Alimbawa', kun maglong ya siki, “Beke' aku na tullu' aw yanagaw wala' ya labet ku sa lawas,” unu ka', wala' ya labet nan dun ni lawas? Awun saba labet nan! **16** Aw maynan uman, pangkay kun maglong ya talinga, “Beke' aku na mata aw yanagaw wala' ya labet ku sa lawas,” unu ka', wala' ya labet nan dun ni lawas? **17** Beke' na maynan! Kun ya kadakula' na lawas mu alag mata, na, unun nan ya pagpakadengeg? Aw kun ya kadakula' uman na lawas mu alag da talinga aw wala' ya ilung, na, unun nan ya pagpakabo'? **18** Manang beke' na maynan ya pag-imo' na Tyumanem sa lawas tadun. Kay kanan pagbaya' ya pagtapidtapid sa tagsambuksambuk na punganan dun ni kanaten lawas. **19** Kun sambuk da olo' ya punganan dun ni lawas, beke' saba na lawas! **20** Yanagaw pangkay madég ya punganan na lawas manang nya-imo' silan sambuk da na lawas. **21** Dili' makapaglong ya mata adti tullu', “Wala' ya katukanan ku sa tullu',” aw dili' uman makapaglong ya ulu adti siki, “Wala' ya katukanan ku sa siki.” **22** Beke' saba na maynan. Pagaw iman tadun aw tagbi' ya ma-untung adti eped na manga punganan na lawas tadun, manang dakula' uman ya katukanan kanilan dun ni lawas. **23** Awun manga punganan na lawas tadun na adti kanaten anenganeng wala' abay ya katukanan

aw yeiy ya to-o tadun pigpakadyaw aw pigtampeng, aw ya eped na punganan na lawas na dili' pagpakita, **24** manang awun uman punganan na lawas na pagkita-en aw yeiy ya dili' da ka-ilangan na pakadyawun. Maynan ya pagtapid na Tyumanem sa kanaten lawas pada ka- atagan na dengeg ya eped na punganan na lawas na wala' abay ya katukanan. **25** Pig-imo' na Tyumanem ya manga punganan na lawas tadun pada awun alag ma- untung aw dili' matenga-tenga'. **26** Yanagaw kun awun sambuk na punganan na lawas na magti-is, ya kadakula' na punganan na lawas alag uman magti-is. Aw kun ya sambuk na punganan na lawas atagan na dengeg, ya kadakula' na punganan na lawas alag magleya. **27** Maynan uman ya kadég tadun na mangintu-uway. Kitadun saba ya palangad lawas ni Kristu, aw tagsambuksambuk kanaten, nyakasambuk da dun ni lawas nan. **28** Aw dun ni palangad lawas ni Kristu, awun manga utaw na pigpamalli' na Tyumanem: Ya tagna' na manga pigpadala adti eped na banwa yan ya manga apostolés, aw ya kadwa manga propita, aw ya katlu manga magpalna-uway. Pagkatigkas yan, pigpamalli' nan uman ya manga eped pada maka- imo' sa milagru magi sa katulus na Tyumanem, aw ya manga eped uman magpaguli' sa manga kyedelan, aw ya manga eped magtabang sa manga utaw, aw ya manga eped maggagad sa manga utaw aw ya manga eped makapaglong sa sangkapungan na tingeg na wala' pa nilan lemena paglongan. **29** Na, beke' na kadég tadun alag apostolés, aw beke' uman na kadég tadun propita aw magpalna-uway, aw utaw na maka-imo' sa milagru

magi sa katulus na Tyumanem. **30** Aw beke' uman na kadég tadun ya nyakatagtun sa katulus na magpaguli' sa kyedelan. Aw beke' uman na kadég tadun ya pig-atagan sa paglong sa sangkapungan na tingeg. Aw beke' uman na kadég tadun ya pig-atagan na katadeng sa pag-ubad sa piglong na utaw na nyakapaglong sa sangkapungan na tingeg. **31** Yanagaw tibagsegi mayu na ka-atagan kamu na to-o madyaw na manga pig-atag na Ispiritu Santo. Manang awun to-o pa madyaw na pa-agi na paglongun ku kamayu.

13 Kun makapaglong aku sa madég na punganan na tingeg na manga utaw aw pangkay tingeg na manga anghil manang kun wala' ya pagginawa ku sa eped na utaw, kasiling aku na agung na pyaleman da olo' sa uni aw babat na to-o magkalaging. **2** Aw kun atag pa kanak ya katadeng na mag-ubat-ubat sa un pa-edé' na Tyumanem, aw pangkay unu ya katadeng na pig-atag kanak na un maka-edé' sa kadég na pigtagu' asini muna, aw kun mabatug ku ya pag-alin sa manga buntud asuntu sa kadakula' na pagpangintu-u ku, manang kun wala' ya pagginawa ku sa eped na utaw, na, wala' ya ma-untung kanak. **3** Aw pangkay kun mabus ku atag ya kadég na kanak ka-unan adti manga wala' ya pagkamangan, aw pangkay sangaben pa ya lawas ku, manang kun wala' ku ginawayi ya eped na utaw, wala' uman ya ma-untung kanak. **4** Maynini ya bet na utaw na awun pagginawa nan sakanan eped: Matadeng magtagen sa kadaman nan aw magpakatagad sakanan. Magkallat sa eped magi sa kanimbet nan. Dili' mati-inga' sa eped nan. Aw ya utaw

na awun pagginawa sa eped, dili' sakanan magpalibantug,
 aw dili' uman sakanan magpatastas. **5** Dili' malatay ya bet
 nan adti manga eped, aw dili' nan pag-olo-un ya kanan
 kadyawan, aw dili' nan pagleges ya kanan pagkaliman,
 aw dili' nan gayed anenganengen ya manga sala' na eped
 adti kanan. **6** Aw dili' sakanan pagkatutukan sa malatay
 manang pagleyaan nan ya matinaw. **7** Kun pigginawaan
 na utaw ya eped nan, dili' nan paglukasan pangkay unu
 ya kalugan na dumateng, aw imanen nan na matulid ya
 imo-unun na eped, aw gayed nan ti-isen pangkay unu ya
 dumateng aw awun gayed pagsalig nan. **8** Ya tengteng
 na paggaginawaay wala' ya tyamanan. Manang ya pag-
 ubat-ubat sa un pa-edē' na Tyumanem, dumateng ya
 allaw na wala' da ya katukanan. Aw tumeneng uman
 ya paglong sa sangkapungan na tingeg na wala' pa
 na utaw lemēna paglongan. Aw pangkay ya pigpa-edē'
 kanaten na Ispiritu Santo, dumateng ya allaw na ya
 kadég yeiy wala' da ya katukanan. **9** Kay adun na manga
 allaw, wala' pa kalingeb ya kya-edē-an tadun, aw wala'
 pa uman kalingeb ya pag-ubat-ubat sa un pa-edē' na
 Tyumanem. **10** Manang pagdateng da na kamoliyan na
 allaw, malingeb da ya kadég, aw malanas ya wala' pa
 kalingeb. **11** Alimbawa', idtu na muna sa ise' pa aku, ya
 paglong ku kasiling na ise', aw ya anenganeng ku kasiling
 uman na ise', aw ya pagpakalabet ku kasiling saba uman
 na ise'. Manang sa pagkadakula' da ku, pig-ayawan da ku
 ya bet na pagka-ise'. **12** Kay kasiling kitadun na nyinunu
 sa palunganan na dili' da to-o magkabangal ya alung.
 Manang adti kamoliyan na allaw to-o la tadun mabangal

ya kadég yeiy. Ya kadég na kya-edē-an ku adun wala' pa kalingeb, manang adti kamoliyan na allaw, ka-edē-an ku ya kadakula' kasiling na kya-edē-an aku na Tyumanem. **13** Na, migpadeleg ya tulu ini: ya pagpangintu-u tadun, aw ya pag-iman tadun sa pakang na Tyumanem, aw ya kanaten paggaginawaāy, manang sa tulu yeiy, yan ya to-o matas ya paggaginawaāy.

14 Yanagaw tibagsegi mayu ya paggaginawaāy, aw tibagsegi mayu uman ya paggamit sa manga punganan na katadeng na pig-atag na Ispiritu Santo, labi la ya pag-ubat-ubat sa un pa-edē' na Tyumanem. **2** Na, kun awun utaw na nyakapaglong sa sangkapungan na tingeg na dili' kalabetan na manga utaw, Tyumanem da olo' ya nyakalabet sa piglong nan kay wala' ya makalabet kanan. Magi saba sa Ispiritu na nyeya' dun ni kanan, nyakapaglong ya utaw yan sa tingeg na kyalabetan olo' na Tyumanem. **3** Manang ya utaw na mig-ubat-ubat sa un pa-edē' na Tyumanem, yan ya piglongan nan ya manga mangintu-uway pada pakasaligen ya pagpangintu-u nilan, aw pakagbagsegen ya kanilan ginawa, aw magleya silan. **4** Ya utaw uman na miglong sa sangkapungan na tingeg na lekat adti Tyumanem na dili' kalabetan na manga utaw, yan olo' ya pigpakabagseg nan ya kanan pagpangintu-u. Manang ya utaw na mig-ubat-ubat sa un pa-edē' na Tyumanem, pigpakabagseg nan ya pagpangintu-u na eped nan na manga mangintu-uway. **5** Yanagaw kaliman ku galu na alag kamu makapaglong sa sangkapungan na tingeg na wala' pa mayu lemena paglongan, manang to-o pa madyaw kun mag-ubat-ubat

kamu sa un pa-ede' na Tyumanem. Kay dakula' pa dun ya ma-untung na manga mangintu-uway kay sa tingeg na wala' kalabeti kantaw mabatug nan ubaden ya kakawasan adti asdangan na katipun na manga mangintu-uway pada pakasaligen uman ya pagpangintu-u na kadég nilan.

6 Pagaw makakawun aku dun ni kamayu, kay manga inulug, aw maglong aku sa sangkapungan na tingeg na lekat adti Tyumanem na dili' mayu kalabetan, unu ya un mayu ma-untung adti paglong ku? Wala' saba! Yan baling ya awun ma-untung mayu kun maglong aku kamayu sa pigbukasan na Tyumanem, aw ya un mayu ka-ede-an, aw manga tingeg na pigpa-ede' nan kanak, aw ya palna-u sa unu ya madyaw imo-un.

7 Pangkay ya manga pagtugtuggun kasiling na plawta kun dili' madyaw ya pagka-eyep, dili' madyaw ya uni. Aw ya kitada kun dili' madyaw ya pagka-angay, dili' madyaw pakanyegan ya uni.

8 Aw pangkay ya trumpita, kun dili' mabangal ya kakawasan na uni nan, unun na manga sundalu ya pagka-ede' na awun da tanam?

9 Maynan uman kamu. Kun maglong kamu sa tingeg na wala' kalabeti, unun na manga utaw ya pagpaka-ede' sa piglong mu? Kasiling kaw olo' na miglong adti samet na lyumabay.

10 Awun saba madég na punganan na tingeg asini tas na lupa' na piglong na manga tribu na manga utaw. Aw dun ni tagsambuksambuk na tribu, kyalabetan nilan ya kanilan tingeg.

11 Manang kun wala' ku ka-ede-i ya piglong na sambuk na utaw, kasiling aku adti kanan na dumadayu lekat adti mawat na banwa, aw ya utaw yan kasiling uman na dumadayu adi kanak.

12 Maynan uman dun

ni kamayu. Asuntu na gayed mayu pigtibagsege ya paggamit sa katadeng na pig-atag na Ispiritu Santo, yan ya to-o pa mayu tibagsegi ya pagpakabagseg sa eped mayu na manga mangintu-uway. **13** Yanagaw ya utaw na nyakapaglong sa sangkapungan na tingeg na lekat adti Tyumanem, manawagtawag sakanan aw magsekat sa katadeng mag-ubad sa kadég na pigpapaglong kanan. **14** Kay kun manawagtawag aku magi sa sangkapungan na tingeg na lekat adti Tyumanem, nyanawagtawag saba aku dun ni kanak paglong aw adti kanak uman ginawa. Manang adi kanak anenganeng wala' ku ka-edde-i kun unu ya piglong ku. **15** Yanagaw unu ya umba' ku imo-un? Yan saba ya imo-un ku na manawagtawag aku dun ni kanak ginawa magi sa tingeg na wala' ku lemena paglongan aw magi uman sa tingeg na kyalabetan ku. Aw adti pagdalangan ku uman, magdalanga aku na kalabetan na kanak anenganeng. **16** Kun pigdeyen mu ya Tyumanem dun olo' ni kanmu anenganeng, aw wala' kalabeti na manga eped dun ni katipun, unun nilan ya paglong sa “Amén” sa pagpasalamat mayu? **17** Pangkay madyaw ya pagpasalamat mu adti Tyumanem, manang kun dili' kalabetan na manga eped, na, wala' ya ma-untung dun ni pagpasalamat mu. **18** Pigpasalamatan ku ya Tyumanem kay pig-atag nan kanak ya paglong sa sangkapungan na manga tingeg na wala' ku lemena paglongan, aw madég pa ya kanak piglong kay sa kamayu. **19** Manang dun ni pagkatipun na manga mangintu-uway, madyaw pa na maglong aku pangkay lima la olo' ya tingeg na kalabetan na kadég pada kapalna-uan ku silan, kay sa maglong

aku sa pilammalalan ya tingeg na dili' nilan kalabetan. **20** Kay manga inulug, dili' kamu mag-anenganeng kasiling na pag-anenganeng na tagbi' na ise'. Yan olo' ya silingan mayu adti kanilan na wala' silan pag-anenganeng sa malatay. Manang dun ni pagpakalabet mayu, pakitaan na unud da ya kamayu anenganeng. **21** Awun pigpasulat na Tyumanem asini muna dun ni Uldin, law nan, “Magi sa eped na punganan na manga tingeg, aw magi sa manga dila' na manga dumadayu, un ku paglongun ya manga utaw yeiy, manang dili' silan magpakanyeg kanake'.' Yeiy ya piglong na Tyumanem kanilan.” **22** Yanagaw kun makapaglong ya mangintu-uway sa sangkapungan na manga tingeg na lekat adti Tyumanem na wala pa lemena paglongan, yan ya umba' sa manga wala pagbetang sa ginawa nilan sa piglong kanilan na Tyumanem aw yan ya pangilala na wala silan pangintu-u. Manang ya pag-ubat-ubat sa manga tingeg na pigpa-ede' na Tyumanem, yan ya piggamit na Tyumanem kun awun kaliman nan pa-ede' sa manga utaw na dyumalug kanan aw yeiy ya pangilala na kyatutukan ya Tyumanem sa pagpangintu-u nilan. **23** Alimbawa', kun magkatipun kamu na manga mangintu-uway na un manimba sa Tyumanem, aw kun makapaglong ya kadég mayu sa sangkapungan na manga tingeg na wala' pa mayu lemena paglongan, aw kun awun makaseled dun na utaw na wala' pangintu-u aw wala' paka-ede' sa unu ya pigpa-imo' mayu, pagaw makapaglong baling sakanan, “Ya manga utaw yeiy migpangkameneng da silan!” **24** Manang kun makaseled dun sakanan aw yan ya dengegen nan ya tingeg na pig-

ubat-ubat mayu na lekat adti Tyumanem na kyalabetan
 nan, na, kelegan da ya ginawa nan **25** kay kabukasan ya
 manga sala' na pigtagu' dun ni anenganeng nan. Aw to-o
 sakanan magselsel aw mangillupung aw simbaen nan ya
 Tyumanem aw makapaglong sakanan, "Matinaw saba na
 awun ya Tyumanem ni kanilan!" **26** Yanagaw, kay manga
 inulug, maynini ya umba' mayu imo-un dun ni kamayu
 pagkatipun: Ya eped magdalangan, aw ya eped magpalna-
 u. Aw ya eped mag-ubat-ubat sa bagu na pigpa-edē'
 kanan na Tyumanem. Aw ya eped kamayu maglong sa
 sangkapungan na manga tingeg na lekat adti Tyumanem,
 aw ya eped mag-ubad sa kakawasan. Imo-a mayu ya
 kadég yeiy pada magkasalig ya kamayu pagpangintu-u. **27**
 Kun awun adti kamayu na makapaglong sa sangkapungan
 na tingeg na wala' pa nan lemena paglongan, na, tumbay
 olo' na duwa kun tulu ya maglong, manang dili' silan
 magdengan. Aw ka-ilangan na awun utaw dun ni katipun
 mayu na awun katadeng lekat adti Ispiritu mag-ubad
 sa kakawasan na piglong nilan. **28** Manang kun wala'
 ya maka-ubad sa piglong nilan, madyaw pa na dili' da
 silan papaglongun, aw maglong da baling silan adti
 kanilan anenganeng aw adti Tyumanem. **29** Aw kun
 awun adti kamayu na maka-ubat-ubat sa un pa-edē' na
 Tyumanem, tumbayan mayu olo' na duwa aw kun tulu ya
 maglong. Aw ya manga eped magpakanyeg aw to-o nilan
 anenganengen kun matinaw ya pig-ubat-ubat aw dili'. **30**
 Manang kun awun sambuk na utaw na nyingkud dun na
 awun bagu pigpa-edē' kanan na Tyumanem, madyaw pa
 na patenengen da ya nyaka-una miglong. **31** Kun maynan

ya imo-un mayu, madég kamayu ya magsayusayu mag-
 ubat-ubat sa un pa-edē' na Tyumanem pada kapalna-
 uwan ya kadég aw magkabagseg ya kanilan ginawa. **32**
 Aw ya manga utaw na maka-ubat-ubat sa un pa-edē' na
 Tyumanem, magpakatagad silan aw tumbay nilan ya eped
 maglong. **33** Kay ya Tyumanem dili' paglekatan sa kasélék,
 manang yan baling ya paglekatan sa kalinaw. Awun galu
 kalinaw na kamayu pagkatipun kasiling na manga katipun
 na mangintu-uway adti kadakula' na banwa. **34** Aw ya
 kadég na manga kaubayan adti kamayu, dili' magkasélék
 dun ni katipun mayu manang magpakanyeg baling silan
 sa pag-ubat-ubat. Kay awun pigpasulat dun ni Uldin kun
 unu ya umba' imo-un na kaubayan dun ni katipun. **35**
 Kun awun kaliman na kaubayan ka-edē-an, usipen da
 nan ya kanan eseg adti balay nilan. Kay dili' madyaw sa
 manga kaubayan na magkasélék dun ni katipun na manga
 mangintu-uway. **36** Anenganenga mayu na beke' mayu
 olo' saba ya pigdatengan sa Madyaw na Ubat-ubat aw
 beke' mayu uman ya piglekatan. **37** Na, kun awun utaw na
 mig-anenganeng na awun katadeng nan mag-ubat-ubat
 sa un pa-edē' na Tyumanem aw pangkay kun sambuk
 uman na punganan na katadeng na pig-atag na Ispiritu
 Santo, ka-ilangan nan kalabetan na ya katundanan ku
 migsulat seiy lekat saba adti kanaten Pangulu. **38** Kun
 dili' dalugun na utaw ya piglong ku yeiy, dili' da mayu
 sakanan pagpakanyegan. **39** Yanagaw, kay manga inulug,
 to-o betangan adti kamayu ginawa na maka-ubat-ubat sa
 un pa-edē' na Tyumanem. Manang ya-i mayu pagtageni
 ya utaw na makapaglong sa sangkapungan na tingeg na

wala' pa nan lemena paglongan. **40** Manang imo-a mayu ya kadég yeiy na dayaw matapid ya kamayu pagsimba sa Tyumanem.

15 Na, kay manga inulug, kaliman ku na pa-anenganeng kamayu ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu na pigpa-edé' ku kamayu idtu na muna, aw pigdawat mayu yeiy, aw yan ya masalig na tullukanan sa pagpangintu-u mayu taman adun. **2** Kun padelegen mayu ya pagdalug sa Madyaw na Ubat-ubat yeiy, paluwa-en kamu na Tyumanem. Manang kun dili' yeiy mayu padelegen ya pagdalug, masapad baling ya pagpangintu-u mayu. **3** Kay pigpalna-u ku kamayu ya nyadawat ku idtu muna aw ini ya kaliman ku na to-o mayu ka-edé-an: Nyatay si Kristu asuntu sa manga sala' tadun kasiling na pigpasulat dadan na Tyumanem asini muna. **4** Piblebeng sakanan manang pagkatlu na allaw nyataw da kasiling na pigpasulat na Tyumanem sa un ma-imo' kanan. **5** Aw migpakita' sakanan kan Pédro, aw tigkas yan, adti eped na manga apostolés. **6** Pagkatigkas yan, migpakita' da uman adti sobla limanggatus ya mangintu-uway na migkatipun. Ya eped kanilan nyangkamatay da, manang madég pa uman kanilan ya utaw pa taman adun. **7** Migpakita' sakanan uman adti kan Santiago, aw tigkas yan adti kadég na manga apostolés. **8** Aw aku ya moli na pigpakita-an nan, aw kasiling aku na ise' na nyaleges nyautaw **9** Aku ya madalem sa kadég na manga apostolés. Aw asuntu na to-o ku pigpamulayaman ya manga mangintu-uway kan Kristu idtu muna, dili' aku galu umba' ngalanan na apostol. **10** Manang asuntu na kyallatan aku na Tyumanem, nya-

imo' aku na maynini, aw wala' kasapad ya kallat nan kanak. Pangkay aku ya to-o nyapagud kay sa manga eped na apostolés, manang beke' na kanak kabagseg. Nya-imo' ya kadég yeiy asuntu saba sa kallat na Tyumanem kanak. **11** Yanagaw, pangkay aku aw manga eped na apsotolés ya migpalna-u sa Madyaw na Ubat-ubat, asal nan mig-unawa ya pig-ubat-ubat nami aw nyangintu-u kamu. **12** Na, kun migpalna-u kami na nyataw da si Kristu lekat adti nyangkamatay, ananga' awun eped dun ni kamayu na maglong na wala' ya pagkataw? **13** Kun wala' ya pagkataw na manga nyangkamatay, wala' galu uman matawa si Kristu. **14** Aw kun wala' matawa si Kristu, syapadan ya kanami pagud migpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat, aw syapadan uman ya kamayu pagpangintu-u. **15** Aw katinawan kami baling na galu' ya pigmatinaw nami na pigmataw na Tyumanem si Kristu lekat adti nyangkamatay. **16** Kay kun wala' ya pagkataw na manga utaw na nyangkamatay, na, wala' galu uman matawa si Kristu. **17** Aw kun wala' si Kristu matawa, syapadan ya kamayu pagpangintu-u aw wala' galu lanasa ya manga sala' mayu. **18** Aw ya manga nyangkamatay na nyangintu-u kan Kristu, wala' galu ya imanen nilan kay kenne' pa nilan kya-eletan adti Tyumanem na wala' ya tyamanan. **19** Kun ya pag-iman tadun kan Kristu taman olo' na kanaten pag-eya' asini tas na lupa', kitadun ya to-o makalalat. **20** Manang ya tengteng na matinaw: Pigmataw si Kristu lekat adti pagkamatay, aw yeiy ya migmatinaw na matawun saba ya manga nyangkamatay, aw si Kristu, yan ya nyuna nyataw sa kadég. **21** Kay ya sala' ni Adan

asini muna, yan ya du-an na dyatengan ya kadég na utaw na pagkamatay. Manang magi uman kan Kristu, un matawun ya manga nyangkamatay. **22** Ya du-an na matay kitadun kay asuntu na alag kitadun buwadbuwad ni Adan. Manang ya kadég na manga nyakasambuk da kan Kristu alag silan matawun. **23** Aw maynini ya pagmataw: Si Kristu, yan ya nyuna nyataw. Aw sa pagliku' nan kagaya asini tas na lupa', panmatawun ya kadég na utaw na nyangintu-u kanan. **24** Pagkatigkas yan, dumateng ya tengteng na kamolijan, aw patenengen ni Kristu ya katundanan na kadég na manga migdumala adti balintenga-an aw asini tas na lupa' na nyagagad na manga busaw. Aw tigkas yan, atag nan ya kasakupan nan adti Tyumanem na Ama. **25** Kay maynan ya pigpalpa dadan na Tyumanem na ka-ilangan si Kristu ya maghari' menda' na mabus nan degen ya kadég na kanan manga po-on aw alag nan silan betang adti salad na siki nan. **26** Aw ya to-o kamolijan na po-on na un nan degen, yan ya pagkamatay. **27** Kay ini ya pigpasulat asini muna, “Pigbetang na Tyumanem ya kadég yeiy adti salad na siki nan.” Manang ya Tyumanem olo' ya wala' paka-akup adti kadég na pigdumalaan ni Kristu. Kay ya Tyumanem, yan saba ya migtumbay kan Kristu na un maghari' sa kadég. **28** Aw pagkatigkas na Tyumanem atag adti Ise' nan ya katundanan sa kadég, magpasakup ya Ise' nan adti Ama nan. Kay yan saba ya mig-atag kan Kristu sa paghari', yanagaw ya Tyumanem ya magdumala sa kadég. **29** Na, anenganenga mayu ya ini: Ya manga utaw na nyangintu-u la kan Jisus, pigbautismuwan silan kay yan ya pangilala

na nyaka-eped da silan kanan nyatay aw un pa matawun kasiling uman ni Kristu. Manang kun wala' ya pagkataw na manga nyangkamatay, na, wala' kadi' ya ma-untung na pagpabautismu tadun. **30** Aw kun wala' ya pagkataw na manga utaw lekat adti pagkamatay, ananga' ka' gayed nami pigsolok ya kalatayan kada allaw aw kada udas kun wala' ya ma-untung nami dun? **31** Piglongan ta kamu, kay manga inulug, na kada allaw pigsolok ku ya kalatayan. Manang kamu saba ya dengeg ku, aw migleya aku asuntu sa manga pigpan-imo' ni Kristu Jisus na kanaten Pangulu dun ni kadég mayu. **32** Aw unu ya un ku ma-untung sa malug na pagpakabetang ku asini Épésó kun dili' matawun ya manga nyangkamatay? Unu ka' ya du-an ku magti-is sa manga utaw na mig-ampang sa paglong ku sa Madyaw na Ubat-ubat? Kasiling silan na manga mannap na to-o mangkabulut. Aw kun dili' matawun ya manga nyangkamatay, na, madyaw pa na dalugun tadun ya paglongun, “Naten pangintamanen ya kuman aw badasan tadun ya minem, pagaw matay da kitadun kunallaw!” **33** Manang dili' mayu pagpangintu-uwan ya piglong nilan, kay olo' yan pagpasuway kamayu! Ini baling ya tengteng matinaw: “Kun sumambuk kaw adti manga utaw na malatay ya bet, dili' madugay katapunan kaw na bet nilan.” **34** Yanagaw una mayu anenganenga ya madyaw aw ya matinaw, aw botoni mayu ya pag-imo' sa manga sala'. Piglong ku yeiy kay kya-edé-an ku na awun manga utaw dun ni kamayu na syumambuk adti katipun mayu na sallong kunu nyangintu-u la manang wala' nilan ka-edé-i ya Tyumanem. Piglong ku yeiy pada

mamulamula kamu. **35** Pagaw awun utaw na musip, “Unu ya pagkataw na manga utaw na nyatay da? Aw unu lawasa ya un pagsayu dun ni kanilan pagbangun?” **36** Ayin ka' pakabetang ya anenganeng na utaw na miglong sa maynan? Unu, wala' nan ka-edē-i na kun magtanem ya utaw sa bini' dun ni lupa', una malandak ya bini' aw pagkatigkas gumiti' da? **37** Aw ya pigtanem mayu dun ni lupa' beke' saba na lawwās manang olo' bini' kasiling na bini' na trigu aw manga eped pa na punganan na tanem. **38** Manang pagbaya' dadan na Tyumanem kun unu tanema ya gumiti' lekat adti bini' yan. **39** Maynan uman ya lawas na manga awun ginawa, kay wala' pag-unawa ya lawas na kadég. Alimbawa', sangkapungan ya lawas na utaw aw sangkapungan uman ya lawas na manga ayep aw ya lawas na manga langgam aw ya lawas na manga isda'. **40** Wala' pag-unawa ya manga punganan na manga pig-imo' na Tyumanem na awun ni tas na langit aw ya manga asini tas na lupa'. Pig-imo' nan ya kadég na alag manenggeya, manang wala' pag-unawa ya kanenggeya nilan. Sangkapungan ya kanenggeya na manga pig-imo' nan adti tas na langit aw sa manga pig-imo' nan asini tas na lupa'. **41** Aw sangkapungan ya kanenggeya na sega aw ya kana bulan aw ya kana manga bitun. Aw wala' pag-unawa ya kanenggeya na manga bitun. **42** Na, ya lawas tadun uman adun, dili' kasiling sa lawas na utaw na matawun kagaya na Tyumanem. Kay ya lawas tadun adun matay saba aw malandak, manang ya lawas na utaw na matawun kagaya, dili' da matay. **43** Ya lawas na utaw na nyatay da, to-o matenggeya tandawan

aw wala' da ya guna. Manang sa pagkataw da, to-o la manenggeya. Kay baguwun saba magi sa katulus na Tyumanem. **44** Ya lawas tadun kun matay, asini la olo' taman ni tas na lupa, manang kun matawun da, ya lawas yan meya' da adti tas na langit. Kay awun lawas na asini olo' taman ni tas na lupa' aw awun uman lawas na adtu kagaya ni tas na langit. **45** Aw pigpasulat asini muna na ya tagna' na utaw, yan si Adan, pig-imo' sakanan na Tyumanem na awun ginawa. Manang ya Adan na nyakamoli, yan si Kristu na nyataw lekat adti pagkamatay aw mig-atag sa bagu na ginawa. **46** Pakanyegi mayu: Ya utaw na si Adan, yan ya muna pig-imo' na Tyumanem na utaw olo'. Manang ya nyakamoli na si Kristu, yan ya nyuna nyataw sa kadég tadun na pig-eya-an na Ispiritu Santo. **47** Ya tagna' na utaw na si Adan, pig-imo' lekat adti kutu na lupa'. Manang ya kadwa na utaw, yan si Kristu na lyumekat adti tas na langit. **48** Aw lyumekat saba ya kadég tadun adti tagna' na utaw na pig-imo' lekat adti kutu na lupa' aw nyasiling uman kitadun kanan. Manang ya kadég tadun na dyumalug kan Kristu, atagan saba kitadun na bagu na lawas na umba' meya' adti tas na langit. **49** Aw asuntu na ya lawas tadun kasiling na lawas ni Adan na pig-imo' lekat dun ni kutu na lupa', dumateng uman ya allaw na ya lawas tadun masiling (uman) na lawas ni Kristu. **50** Yanagaw, kay manga inulug, ya lawas tadun na magkamatay, dili' makaseled adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem kun dili' una sayuwan na lawas na dili' da magkamatay. **51** To-o mayu pakanyegi ya un ku paglongun: Pigbukasan kanak ya palpa na Tyumanem

na pigtagu' nan asini muna. Dili' ya kadég tadun mabus mangkamatay kay ya eped kanaten kasaban na pagliku' ni Kristu, aw ya kadég tadun na nyangintu-u kanan, un baguwun na Tyumanem ya kanaten lawas. **52** Aw bigla' na ma-imo' yeiy na dili' mu pag-imanmanen, kasiling na pagpilek na mata, kay dun ni moli na uni na trumpita, ya kadég na manga nyangkamatay un matawun. Aw kitadun na nyangintu-u kan Kristu, mabagu la ya lawas tadun. **53** Kay ya kanaten lawas na magkamatay, ka-ilangan saba sayuwan na bagu na lawas na dili' da magkamatay. **54** Yanagaw kun ya lawas tadun na magkamatay kasayuwan da na bagu na lawas na dili' da magkamatay, dun da katuman ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan, “Pigdeg da ya kamatayen, aw wala' da ya katulus nan!” **55** Aw pigpasulat pa na Tyumanem asini muna, law nan, “Ayin da ya katulus na kamatayen? Aw ayin da ya bisa nan?” (Hadēs g86) **56** Ya sala' kasiling na bisa na sumampet adti pagkamatay. Aw magi sa Uldin na Tyumanem, kya-edē-an tadun na nyakasala' kitadun. Yanagaw ya Uldin awun katundanan mag-ukum sa manga utaw na nyakasala'. **57** Manang pigpasalamatan tadun ya Tyumanem kay pigdeg da nan ya sala' aw ya kamatayen, aw pig-atag nan kanaten na mabatug da tadun uman degen ya kadég yeiy magi sa kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **58** Yanagaw, kay manga inulug na kanak pigginawaan, pakasaliga to-o ya kamayu pagpangintu-u aw tibagsegi na dili' kamu makasuway adti pangkay unu. Aw gayed mayu kaasebi ya manga imo-unun na pigtaligu kamayu na Pangulu tadun, kay kya-edē-an mayu na dili'

saba masapad ya kamayu kyapagudan dun ni kanaten Pangulu.

16 Na, tubagen ku ya usip mayu sa atag mayu na kuwalta adti manga mangintu-uway na awun ni Jérusalim. Daluga mayu ya piglong ku adti manga mangintu-uway na awun ni Galacia: **2** Kada Linggo, ya tagsambuksambuk kamayu dadan magtani sa kuwalta na lekat adti manga pagkamangan mayu. Tipuna mayu yan pada sa pagdateng kun dun ni kamayu dadan da matagilan. **3** Pagkatigkas yan, sa pagdateng ku adti kamayu, pangkay singalan ya pigpamalli' mayu na un mag-ated sa atag mayu na kuwalta adti Jérusalim, padalaan ku silan na manga surat na magpakilala kanilan adti manga maggagaday sa manga mangintu-uway dun ni Jérusalim. **4** Manang kun tengteng ka-ilangan na madtu aku ni Jérusalem, na, dumengan da silan kanak. **5** Manang sa dili' pa aku madtu ni tampid mayu, agiyan ku una ya probinsiya na Macédonya. **6** Aw ya kanak palpa, basi madugaydugay pa aku meya' dun ni tampid mayu. Kay un pa ku palabayan ya manga bulan na to-o maniki', aw magpatabang uman aku kamayu sa kanak kapelekan pangkay ayin ya banwa na un ku kadtuan. **7** Kay dili' aku malim na dagawdagaw aku olo' dun ni sayid mayu. Kaliman ku na meya' pa dun ni kamayu na madugaydugay kun tumbay na kanaten Pangulu. **8** Manang adun, asini pa aku pag-eya' ni Épésó taman na Pista na Péntékostés, **9** kay pig-uwangan da na Tyumanem ya dakula' na selat na un aku magpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat asini syudad pangkay madég ya manga utaw na kenne' mig-ampang kanak. **10** Aw

kun dumateng da si Timotiyo dun ni kamayu, basayi mayu sakanan pada dili' sakanan magde' kamayu. Kay sambuk uman sakanan na mig-imo' sa imo-unun na kanaten Pangulu kasiling ku. **11** Yanagaw dili' mayu pagtumbay na awun magna-na' kanan dun ni kamayu. Pakadyawa mayu aw tabangi mayu sakanan pada awun kalinaw na kanan pagliku' adi kanak. Kay pigtagadan ku sakanan eped na manga inulug tadun. **12** Na, si Apolos uman na kanaten inulug, to-o aku nyanginayu' kanan na magad sakanan sa manga inulug tadun na mawun dun ni kamayu. Manang wala' kunu ya palpa nan na madtu adun. Yanagaw mawun da kunu sakanan kun aw awun da selat nan. **13** Magpakatanaw kamu! Gayed mayu pakasaliga ya kamayu pagpangintu-u kan Jisus! Dili' kamu magkallek aw pagtibagseg kamu. **14** Aw pangkay unu ya imo-un mayu, paggaginawa^{ay} kamu. **15** Na, kay manga inulug ku, nya-ede' kamu na ya tagna' na mangintu-uway dun ni probinsiya na Akaya yan si Éstépanas aw ya kanan manga ka-epedanan dun ni balay. Aw kya-ede-an tadun na pigtibulluk nilan ya kanilan anenganeng sa pagtabang adti manga mangintu-uway. **16** Nyanginayu' aku na magpasakup kamu sa manga utaw na kasiling na bet nilan aw sa kadég uman na nyatibulluk adti imo-unun na Tyumanem. **17** Aw dakula' ya pagleya ku na dyumateng adi si Éstépanas aw si Fortunato aw si Akayko kay silan ya syumayu kamayu migtabang kanak asuntu na wala' kamu pakakadi. **18** To-o nilan pigpakaga^{an} ya ginawa ku kasiling na pig-imo' nilan adti kamayu idtu muna. Ya manga utaw yeiy umba' silan basa^{an}. **19** Na, ya

manga mangintu-uway na nyeya' asini probinsya na Asia, nyangumusta silan kamayu. Maynan uman si Akila aw si Priscilla aw ya kadég na manga mangintu-uway na migkatipun adti kanilan balay na nyanimba sa Pangulu tadun. **20** Aw ya kadég na inulug tadun asini Épésó na nyangintu-u kan Kristu, nyangumusta silan adti kamayu. Aw dili' mayu pagkalingawan ya pagpangumustahay kay mangkaylug ya kadég mayu adti kan Kristu. **21** Aku si Pablo ya migsulat sa pangumusta yeiy. **22** Pangkay singalan na wala' ya pagginawa sa kanaten Pangulu, katullunan saba sakanan. Ayin pa aku galu na lumiku' da ya kanaten Pangulu! **23** Ayin pa aku galu na awun gayed ni kamayu ya grasya ni Jisus na Pangulu tadun. **24** Aw pigginawaan ku ya kadég mayu kay nyakasambuk da kitadun dun ni kan Kristu Jisus. Amén.

2 Corinto

1 Aku si Pablo na nya-imo' apostol ni Kristu Jisus magi sa pagbaya' na Tyumanem. Aw si Timotiyo na kanaten inulug, idi sakanan ni sayid ku. Pigsulatan ta kamu na manga mangintu-uway kan Kristu Jisus dun ni syudad na Corinto, dala ya kadég na mangintu-uway dun ni probinsiya na Akaya: **2** Padatengen galu adti kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama tadun aw adti kan Jisu-Kristu na Pangulu tadun. **3** Naten deyen ya Tyumanem na Ama na Pangulu tadun na si Jisu-Kristu. Kay ya Ama, yan ya lyekatan sa kadakula' na kallat, aw migpakabagseg sa ginawa tadun. **4** Gayed nan saba pigpakabagseg ya kanaten ginawa dun ni kadég na kalugan tadun, pada mabatug naten uman pakabagsegen ya ginawa na manga eped na migti-is sa pangkay unu na kalugan. Mabatug tadun yeiy magi sa kabagseg na lekat adti Tyumanem. **5** Kay pangkay madég ya manga pagti-is na kya-agiyan tadun asuntu sa pagpakasambuk tadun kan Kristu, manang to-o pa uman madég ya pagpakabagseg ni Kristu sa kanaten ginawa. **6** Na, ya kanami pagti-is dakula' ya ma-untung mayu dun, pada pakabagsegen kamu aw matagtun mayu ya ginawa na wala' ya katigkasan. Kun pigpakabagseg ya kanami ginawa, mabatug kamu nami uman pakabagsegen pada mati-is mayu ya manga kalugan kasiling na kanami kya-agiyan. **7** Yanagaw dakula' ya pag-iman nami kamayu. Kay kya-edean nami na mabatug saba mayu ti-isen ya manga kalugan kasiling na kanami, aw pakabagsegen uman na Tyumanem ya kamayu ginawa. **8** Kay manga inulug, kaliman nami na ka-edean mayu

na malug to-o ya kanami kya-agiyen dun ni kanami pagpanaw adti probinsiya na Asia. Dili' da galu nami mati-is, aw wala' da ya pag-iman nami na mataw pa dun ni manga allaw yan. **9** Aw nyakapaglong kami na yan da galu ya kanami tyamanan. Manang pigtumbay yan kadi' na Tyumanem pada dili' nami saligan ya kanami pagka-utawun. Kay yan olo' ya umba' saligan ya Tyumanem na magpakamataw sa manga nyangkamatay. **10** Agpet da galu kami mangkamatay, manang pigtabangan kami nan. Yanagaw asuntu sa pig-imo' na Tyumanem kanami idtu muna, pig-iman nami na tabangan kami nan uman salut **11** magi sa kamayu pagpanawagtawag kanami adti Tyumanem. Kay yan saba ya dakula' na tabang mayu kanami. Aw asuntu sa tubag na Tyumanem sa panawagtawag mayu, yanagaw madég ya magpasalamat kanan. **12** Dili' kami mabekenbeken maglong seiy: Wala' ya pagsala' sa bet nami, labi la adti kamayu banwa. Matinaw saba ya kanami anenganeng aw wala' kami paglong sa galu'. Wala' ya eped na tud nami dun ni kamayu, aw wala' nami uman daluga ya katadeng na lyumekat olo' asini tas na lupa'. Manang pigdalug nami ya bet na Tyumanem. Asuntu sa kallat nan, piggagad nan ya anenganeng nami dun ni kadég na kanami imo-unun. **13** Aw asini kanami pigsulat, wala' ya pigbetang nami na dili' mayu mabasa aw dili' mayu kalabetan. Aw dumateng pa ya allaw na kalabetan da mayu ya kadakula' yeiy **14** pangkay dili' pa mayu adun kalabetan. Yanagaw dun ni allaw na pagliku' na kanaten Pangulu na si Jisus, saya' kami mayu adti asdangan nan kasiling

na pagsaya' nami kamayu. **15** Aw asuntu na kya-edean da ku ya kadég yeiy, migpalpa aku idtu muna na una ta kamu agiyan pada to-o pa kamu ka-untungan. **16** Ya tagna' na palpa ku, na madtu aku ni Macédoniya aw mapit pa aku galu dun ni sayid mayu, aw lekat uman adti Macédoniya lumiku' aku salut dun ni kamayu pada makatabang kamu kanak aw manawagtawag sa pagpanaw ku pasinan adti Judiya. **17** Aw asuntu na wala' pakalos ya palpa ku, pagaw awun mag-anenganeng adti kamayu na ananga' aku magduwaduwa sa pagkadtu ku dun ni kamayu, aw ananga' wala' ku tuluya ya muna palpa ku? Manang dili' aku kasiling na manga utaw na galu-un na maksay magpakang aw dili' nilan pagtumanen ya kanilan piglong. **18** Manang asuntu na to-o kasaligan ya Tyumanem, yanagaw kasaligan uman ya kadég na piglong nami kamayu. **19** Ya Ise' na Tyumanem na si Jisu-Kristu, yan olo' ya pig-ubat-ubat nami si Silas aw si Timotiyo dun ni kamayu. Aw kya-edean mayu na kasaligan saba si Jisus sa kadég na piglong nan aw tengteng nan yeiy imo-un ya pigpakang nan. **20** Kay dun ni kan Jisus, nyatuman saba ya kadég na pigpakang na Tyumanem. Yanagaw maglong kitadun “Amén,” kay dun da kitadun tandé' na alag matinaw ya piglong nan. Aw dun ni kanaten paglong, nyadeyen tadun ya Tyumanem. **21** Aw ya Tyumanem, yan ya migpakasalig sa kanaten pagpakasambuk kan Kristu. Aw yan uman ya mig-atag kanami sa katundanan sa pagka-apostol aw katulus na un mag-ubat-ubat sa tingeg nan adti manga utaw. **22** Aw pigpa-eya' nan ya kanan Ispiritu adti kanaten anenganeng na yan ya palangad

pangilala na madawat tadun ya kadég na pigpakang nan kanaten. **23** Na, migsapa' aku adti asdangan na Tyumanem na matinaw ya kanaken piglong. Yan ya du-an na wala' da aku liku' dun ni Corinto, kay kaliman ku na awun selat mayu magselsel sa manga sala' mayu. Dili' aku malim na kumedel ya ginawa mayu magi sa pagsagda ku kamayu salut. **24** Aw dili' kami uman malim magbaya-baya' kamayu kay kya-edean nami na masalig da ya pagpangintu-u mayu. Kaliman nami na magsambuk kitadun adti imo-unun na Tyumanem pada magleya kamu.

2 Yanagaw pig-anenganeng ku na dili' pa aku mawun dun ni kamayu pagaw kadugangan baling ya kakalatan na ginawa mayu. **2** Kay kun ka-atagan ta kamu na kakalatan na ginawa, na, singalan pa ya magpaleya kanaken? Kamu saba olo'. **3** Aw yan ya du-an na migsulat aku kamayu idtu muna, pada kun makakawun aku dun, dili' kamu maka-atag kanak sa kakalatan na ginawa. Kay kamu galu ya magpaleya kanak. Aw kya-edean ku na kun magleya aku, magleya kamu uman. **4** Sa pagsulat ku kamayu idtu muna, wala' katingen ya anenganeng ku aw nyangkataktak ya luwa' ku asuntu na to-o migkalat ya kanak ginawa. Aw beke' na tud ku na atagan ta kamu na kakalatan na ginawa, manang ya kanak kaliman na ka-edean mayu na to-o ku kamu pigginawaan. **5** Na, kun awun utaw dun ni kamayu na nyakasala', beke' ku olo' ya kya-atagan nan na kakalatan na ginawa manang dala uman ya kadég mayu. Manang dili' aku malim na kadugangan ya puluglima mayu. **6** Idtu muna, pigkasambukan na

anenganeng mayu na pitulun ya utaw yan. Manang umba' da ya pagpitul mayu kanan. **7** Aw adun madyaw kun pasinsiyaan mayu sakanan aw pakabagegen ya kanan ginawa, pagaw to-o magkadakula' ya kakalatan na kanan ginawa aw dili' da baling magpadeleg sa pagpangintu-unan. **8** Yanagaw nyanginayu' aku adti kamayu na pakita' mayu kanan na kenne' pa mayu sakanan pigginawaan. **9** Aw ini uman ya sambuk na du-an na pigsulatan ta kamu idtu muna, kay kaliman ku kapulbaan kun pigdalug mayu ya kadég na pigpalna-u ku kamayu. **10** Yanagaw kun singalan ya pigpasinsiyaan mayu, pigpasinsiyaan da ku uman sakanan. Gayed aku magpasinsiya, kay yeiy saba ya pagkaliman ni Kristu aw awun uman ma-untung mayu dun. **11** Kay kun magpasinsiyaay kitadun, dili' kitadun kagawayan ni Satanas aw dili' nan uman degen. Kay kya-edean da saba tadun ya kanan kapandayan. **12** Na, sa pagdateng ku adti syudad na Troas na un magpa-edey sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, kya-edean ku na pigtagilan da dadan na Tyumanem ya anenganeng na manga utaw dun ni banwa yan. **13** Manang wala' katingen ya kanak anenganeng kay wala' ku kita-a ya kanaten inulug na si Tito. Yanagaw nyanabi aku sa manga mangintu-uway dun aw migpadeleg aku sa kanak pagpanaw pasinan adti Macédoniya. **14** Na, pigpasalamatan ku ya Tyumanem na yan ya migma-una kanaten asuntu na nyakasambuk kitadun kan Kristu sa pagdeg nan kan Satanas. Aw magi kanami, migpadeleg ya pagpa-edey sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu adti kadég na manga utaw pangkay ayin na banwa, kasiling

na manimbo' na lyumegeb ya bo' nan. **15** Asuntu sa pagpalna-u nami sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, kasiling kami na insinso na pigsunug na to-o manimbo' na magpakatutuk sa Tyumanem. Kabo-an yeiy na manga utaw na pigpaluwa' da nan, aw ya manga utaw uman na un pa ka-eletan adti Tyumanem. **16** Adti manga utaw na wala' pangintu-u, kasiling kami na matumbo' na makamatay, manang adti manga utaw na nyangintu-u la, kasiling kami na manimbo' na maka-atag sa ginawa. Singalan ka' ya umba' na makabatug sa imo-unun yeiy? **17** Aw dili' kami kasiling na eped na pig-imo' nilan panguwalta olo' ya pag-ubat-ubat sa tingeg na Tyumanem. Manang yan saba ya kanami tengteng tud ya pigsugu' kami na Tyumanem na yan ya pag-ubat-ubat sa kanan tingeg. Aw ya paglong nami adti manga utaw magi sa katundanan ni Kristu, kyinita' saba yeiy alag na Tyumanem.

3 Pagaw mag-anenganeng kamu na uman da nami pigsaya' ya kanami pagka-utawun pada dawaten kami mayu. Manang wala' kami pagdala sa manga sulat na un magmatinaw sa tud nami pada dawaten kami mayu. Aw wala' uman ya sulat na dyala nami lekat adti kamayu pada dawaten kami na manga eped na manga mangintu-uway. Maynan saba ya pig-imo' na manga eped, manang kami wala' ya katukanan nami sa manga sulat. **2** Kamu saba ya palangad sulat na mabasa na kadég na manga utaw. Magi sa pigpan-imo' mayu na madyaw, yan ya magmatinaw adti kanilan sa bet nami aw sa kanami manga pigpalna-u. **3** Kasiling kamu na sulat ni Kristu. Kay dun ni kamayu kita-a ya bunga na pagpalna-u nami. Aw

ya surat yeiy, beke' na pagkasurat magi sa tinta adti papél
aw beke' uman na pigsurat adti lapid na batu, manang
magi sa Ispiritu na tengteng Tyumanem na awun ni
seled na tagsambuksambuk kamayu. 4 Na, nyakapaglong
kami sa maynan asuntu na dakula' ya pagsalig nami sa
Tyumanem magi sa pig-imo' ni Kristu. 5 Kun kanami
olo' pagka-utawun ya kanami pigsaligan, dili' nami
mabatug ya manga imo-unun yeiy. Manang nyabatug
nami ya kadakula' asuntu sa tabang na Tyumanem. 6
Aw yan ya mig-imo' kanami magpalna-uwat sa bagu na
pakang nan. Na, ya muna pakang, yan ya Uldin na pig-
atag na Tyumanem kan Moysis asini muna na pigsurat
adti lapid na batu. Aw ya manga lyumakad sa Uldin na
muna pakang, ka-eletan silan adti Tyumanem na wala'
ya tyamanan. Manang adti bagu na pakang, pig-atag
na Tyumanem ya kanan Ispiritu na un maggagad sa
kanaten anenganeng pada matagtun tadun ya ginawa
na wala' ya katigkasan. 7 Na, ya Uldin na muna pakang
na Tyumanem, pigsurat nan adti manga lapid na batu.
Manang wala' kabatug na manga utaw tumana ya kadég
na sugu' dun, aw ya syampetan, kya-eletan silan adti
Tyumanem. Pangkay maynan ya Uldin, manang kenne'
na awun ma-untung dun. Aw sa pagtubang ni Moysis
lekat adti buntud na Sinay, nyinag ya gya nan asuntu
na kya-ilawan sakanan na kalalamdag na Tyumanem
aw dili' ma-inunu na manga utaw na Isra-él, pangkay
maya-maya' nyalagak ya kalalamdag dun ni gya nan. 8
Aw ya bagu na pakang, to-o pa dun dakula' ya kadyaw na
Tyumanem, magi sa kanan Ispiritu na gayed miggagad sa

kanaten anenganeng. **9** Na, kun pigpakita' ya kadyaw na Tyumanem dun ni muna pakang pangkay kya-eletan ya manga utaw adti kanan asuntu sa manga sala' nilan, to-o pa dun dakula' ya kadyaw na bagu na pakang, kay dawaten saba na Tyumanem ya manga utaw kasiling na wala' da ya sala'. **10** Ya tengteng matinaw, madyaw ya muna pakang, manang nyalagak ya kadyaw nan asuntu na dyumateng ya bagu na pakang na to-o pa madyaw. **11** Aw ya kadyaw na muna pakang na awun tyamanan, dili' maka-unawa sa kadyaw na bagu na pakang na wala' ya tyamanan. **12** Asuntu na awun pag-iman nami sei, wala' ya kakallekan nami magpa-ede' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **13** Dili' kami kasiling ni Moysis na pigtampeng nan ya kanan gya pada dili' kita-en na manga utaw na Isra-él ya pagkalagak na kalalamdag dun ni gya nan. **14** Kay dun ni manga allaw yan, wala' kabukasi ya kanilan anenganeng sa pigpakang na Tyumanem kanilan. Aw taman adun kenne' na kategelan na manga utaw na Isra-él. Pigbasa nilan ya muna pakang, manang kasiling na kyatampengan pa ya kanilan anenganeng kay wala' nilan kalabeti ya palpa na Tyumanem. Si Kristu olo' ya makakamang sa nyakatampeng sa anenganeng nilan. **15** Yanagaw, taman adun, pangkay kinunu silan pagbasa sa Uldin na pig-atag na Tyumanem magi kan Moysis, kenne' na wala' nilan kalabeti kay kyatampengan pa ya kanilan anenganeng. **16** Manang kun mangintu-u ya utaw sa kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu, makamang da ya nyakatampeng sa anenganeng nilan. **17** Na, ya Pangulu uman na pigkasampetan asini, yan ya Ispiritu Santo. Aw

magi sa pig-imo' na Ispiritu adti manga utaw, makaluwa' da silan lekat adti pag-allang kanilan na sala' aw lekat adti pagdalug sa Uldin. **18** Yanagaw, ya kadég tadun na nyangintu-u kan Kristu, wala' da ya nyakatampeng sa kanaten anenganeng. Kyinita' da tadun ya kadyaw na pagka Tyumanem nan. Aw magi sa Ispiritu nan, maya-maya' mabagu ya anenganeng tadun menda' na dayaw uman kita-en adti kanaten ya kadyaw ni Jisu-Kristu.

4 Asuntu sa kallat na Tyumanem, pig-atag nan kanami ya pagpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat adti manga utaw. Yanagaw wala' pagkalumay ya kanami ginawa sa imo-unun yeiy. **2** Aw pigkelēan nami ya manga makamulamulaay na pig-imo' na manga utaw na tagu-tagu'. Aw wala' ya piggawayan nami na manga utaw magi sa manga kapandayan. Aw wala' nami uman baluka ya tingeg na Tyumanem, yanagaw kya-edē-an na manga utaw na kasaligan ya pig-ubat-ubat nami. Aw Tyumanem saba ya magmatinaw na ya kanami pig-ubat-ubat alag matinaw. **3** Manang kun awun manga utaw na wala' pakalabet sa pigpa-edē' nami na Madyaw na Ubat-ubat, yan saba olo' ya dili' makalabet ya manga utaw na un pa-emel-emelen na wala' ya tyamanan. **4** Ya kanilan anenganeng pigbuta ni Satanas na palangad tyumanem nilan asini tas na lupa', pada dili' silan ka-ilawan na kalalamdag na Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Dun olo' ni kan Kristu pagkita-en ya kadyaw na Tyumanem na Ama. (aiōn g165) **5** Aw beke' na kanami pagka-utawun ya pig-ubat-ubat nami, manang ya kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. Asuntu kan Jisus, nya-imo'

kami kasiling na sugu-anen mayu. **6** Kay dun ni pag-imo' na Tyumanem sa kadég, miglong sakanan “Ka-ilawan na kalalamdag ya mangitngit.” Maynan uman kya-ilawan nan ya anenganeng tadun. Aw dun da tadun ka-ed-e-i ya kadyaw na Tyumanem na pigkita' dun ni kan Kristu. **7** Na, ya pag-ubat-ubat na pig-atag kanami, to-o dakula' ya alaga'. Manang kami na dyumawat seiya kasiling kami olo' na kulun na pigseledan sa pametang na dakula' ya alaga, pada ka-ed-e-an na manga utaw na ya katulus na wala' ya maka-unawa na asini kanami, lekat saba adti Tyumanem aw wala' lekat adi kanami. **8** Pangkay madég ya kalugan nami, manang wala' nami patenenga ya manga imo-unun na pigtaligu kanami na kanaten Pangulu. Makasela' awun madég na pagkasagunutan na kanami anenganeng, manang dakula' ya kanami pag-iman na tabangan kami na Tyumanem. **9** Aw pangkay pigpamulayaman kami, manang wala' kami na Tyumanem pabaya-i. Pangkay migkalumay ya kanami ginawa, manang kenne' nami migpadeleg. **10** Dun ni kanami kya-agiyan, gayed nami pigsolok ya kamatayen kasiling ni Jisus, asuntu sa pagpa-ed-e' nami sa Madyaw na Ubat-ubat. Manang kenne' na migka-utaw pa kami magi sa tabang nan, pada dun ni kanami kita-a na manga utaw ya katulus na pagkataw ni Jisus lekat adti pagkamatay. **12** Yanagaw pangkay gayed nami byabang ya kutkut, manang ya syampetan na kadég yeiy, nyatagtun mayu ya ginawa na wala' ya katigkasan. **13** Na, awun pigsulat asini muna dun ni Salmo: “Nyangintu-u aku sa Tyumanem, yanagaw wala' ku katageni ya pag-ubat-ubat ku.” Maynan uman ya kanami pagpangintu-u.

Yanagaw wala' nami uman katageni ya pag-ubat-ubat sa kanami pigpangintu-uan. **14** Kay ini saba ya kya-ede-an nami: Ya migmataw sa kanaten Pangulu na si Jisus lekat adti pagkamatay, yan uman ya magmataw kanami. Aw maynan uman kamu, aw pa-agad kitadun nan adti sayid na Tyumanem **15** Ya kadég na kalugan na pigti-is nami, alag yeiy sa kadyawan mayu, pada pakita' na Tyumanem ya kanan kallat adti madég pa uman na manga utaw aw magkadég ya mangintu-uway. Aw to-o pa magkadég ya magpasalamat aw magdeyen kanan. **16** Yanagaw wala' pagkalumay ya kanami ginawa sa imo-unun yeiy. Pangkay ya kabagseg na kanami lawas maya-maya' nyalagak, manang kada allaw pigbagu na Tyumanem ya kanami anenganeng. **17** Aw pangkay awun tagbi' na kalugan na kya-agiyen tadun, manang olo' yeiy magpaka-agi, aw dili' to-o mabegat kun pa-unawa sa kadyawan na pigtagilan na Tyumanem. Kay ya sampetan na kalugan yeiy pa-eya-en kitadun kagaya adti tas na langit na wala' ya tyamanan. (aiōnios g166) **18** Yanagaw dili' tadun pagbetang adti kanaten anenganeng ya asini tas na lupa' pangkay madyaw aw pangkay malat. Tibullukun tadun baling ya kanaten anenganeng adti manga dili' pagkita-en na awun ni tas na langit. Kay ya kadég na pagkita-en asini tas na lupa', alag saba malagak. Manang ya dili' pagkita-en, wala' ya tyamanan. (aiōnios g166)

5 Kay kya-ede-an da tadun na kun matay ya kanaten lawas, sayuwan saba na Tyumanem na bagu na lawas kagaya adti tas na langit na dili' da magkamatay aw wala' imo-a na utaw. (aiōnios g166) **2** Manang talana pa tadun

nyeya' asini tas na lupa', gayed pa kitadun kyabegatan aw kaliman da galu tadun na maksay sutun ya bagu na lawas na pigtagilan na Tyumanem. **3** Kay kun pasut da nan kanaten ya bagu na lawas, dili' da kitadun kalaluwa na wala' ya lawas. **4** Yanagaw sa asini pa kitadun ni tas na lupa', kenne' pa tadun mig-agele sa kasakit. Wala' aku paglong na kaliman da tadun matay ya lawas tadun, manang yan ya tengteng kaliman tadun na sutun da ya bagu na lawas na dili' da magkamatay. **5** Aw ya Tyumanem, yan ya migtagilan kanaten sa kadég yeiy, aw pig-atagan kitadun nan na kanan Ispiritu na palangad eket sa kadég na pigpakang nan. **6** Yanagaw gayed kitadun sumalig sa Tyumanem pangkay unu ya manga kalugan na dumateng, pangkay nyeya' pa kitadun asini tas na lupa' aw mawat pa kitadun adti eya-anan na Pangulu tadun na si Kristu Jisus. **7** Kay pangkay wala' pa tadun kita-a ya manga pigpakang kanaten na Tyumanem, manang gayed kitadun migpadeleg nyangintu-u kanan na atag nan ya kadég yeiy. **8** Matinaw saba ya piglong nami na gayed kami syumalig sa pigpakang nan kanaten, aw kaliman nami indegan ya lawas yeiy aw meya' adti sayid na kanaten Pangulu na si Kristu Jisus. **9** Yanagaw pangkay asini pa kami ni tas na lupa' aw kun adtu la ni tampid nan, gayed pa nami tibullukun ya kanami anenganeng adti makatutuk sa Tyumanem. **10** Kay ya kadég tadun kailangan mindeg adti asdangan ni Kristu pada ukuman nan. Aw ya tagsambuksambuk kanaten un dumawat umba' sa pig-imo' tadun na madyaw aw malat. **11** Yanagaw asuntu na awun pagkallek nami sa Tyumanem, pigtibagsegan

nami na gagaden ya manga utaw pada mangintu-u kanan.
 Kya-e-de-an nan saba na matinaw ya kanami anenganeng,
 aw nyiman kami na kya-e-de-an mayu uman. **12** Beke' na
 tud nami na saya' mayu kami salut. Manang yan baling ya
 kaliman nami na ka-e-de-an mayu na matinaw ya kanami
 tud, pada awun mapaglong mayu uman adti manga utaw
 na migpalibantug na madyaw kunu ya imo-unun nilan
 manang sangkamulu' ya adti kanilan anenganeng. **13**
 Pagaw awun utaw na maglong na migkamenengmeneng
 kami. Manang ya kanami pig-imo' asuntu saba na pigpatas
 nami ya dengeg na Tyumanem. Madyaw ya kanami
 anenganeng, aw dakula' ya ma-untung mayu dun. **14**
 Aw asuntu sa kadakula' na pagginawa ni Kristu kanaten,
 yeiy ya du-an na dili' nami katagenan ya pagtuman
 sa manga sugu' nan. Kay wala' kami pagduwaduwa na
 nyatay si Kristu asuntu sa kadég na utaw. Aw ya kadég
 tadun na nyangintu-u kanan, kasiling na nyaka-agad
 da kitadun dun ni pagkamatay nan. **15** Aw yan ya du-
 an na nyatay sakanan asuntu sa kadég na utaw, pada sa
 pag-eya' pa tadun asini tas na lupa' dili' da kitadun ma-
 allang na pagkaliman na kanaten pagka-utawun. Manang
 dalugun tadun baling ya pagkaliman ni Kristu kay yan
 ya nyatay aw nyataw lekat adti pagkamatay asuntu sa
 kadég tadun. **16** Idtu na muna, ya pag-anenganeng nami
 sa eped na manga utaw taman olo' dun ni pigkita' nami
 adti kanilan. Pangkay si Kristu maynan uman ya pag-
 anenganeng nami kanan. Manang adun, wala' da nami
 anenganenga ya pigkita' nami olo'. **17** Kay pangkay
 singalan ya nyakasambuk da dun ni kan Kristu, nyabagu

la sakanan, aw wala' da ya dadan na bet nan. **18** Aw ya kadég yeiy, Tyumanem olo' ya nyaka-imo'. Kay pigpaliku' kitadun nan magi kan Kristu. Aw pig-atag kanami uman na Tyumanem ya pagpaliku' sa manga utaw adti kanan. **19** Ini ya kanami pig-ubat-ubat: Magi sa pig-imo' ni Kristu adti krus, mabatug da nan paliku-un ya manga utaw na mangintu-u kanan, aw adti anenganeng na Tyumanem wala' da ya kanilan sala'. Aw pig-atag nan kanami ya pag-ubat-ubat pada makaliku' ya manga utaw adti kanan. **20** Aw pigpadala kami ni Kristu na un maggagad sa manga utaw adti Tyumanem. Yanagaw magi sa katundanan na pig-atag kanami ni Kristu, kasiling na Tyumanem ya nyanginayu' na lumiku' kamu adti kanan. **21** Si Kristu, wala' ya sala' dun ni kanan. Manang asuntu sa pagbaya' na Tyumanem, nyakapisan baling adti kan Kristu ya kadég na sala' na manga utaw pada dawaten kitadun na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'.

6 Yanagaw asuntu na tyumabang kami sa manga imo-unun na Tyumanem, nyanginayu' kami kamayu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya kanan grasya na nyadawat mayu magi kan Kristu, pada dili' masapad ya kanan grasya adti kamayu. **2** Kay pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan: “Dun ni umba' na allaw na pigpamalli' ku, pyakanyegan ta kaw, aw pigpaluwa' ta kaw asuntu sa kallat ku kanmu.” Yanagaw pagpakanyeg kamu! Adun ya umba' na allaw na pigpamalli' nan. Aw yeiy da ya allaw na paluwa-en kamu na Tyumanem. **3** Na, wala' ya pig-imo' nami na makapabalabag sa pagpangintu na manga utaw, pada wala' ya pagsala' dun ni kanami imo-unun. **4** Manang

dun ni kadég na kanami pigpan-imo', pigpakita' nami ya bet na umba' sa sugu-anen na Tyumanem. Pangkay unu ya manga kalugan aw pamulayam na kanami kya-agiyen, pigti-is nami ya kadég. **5** Piglemen nami ya piglabet aw pigpakalabusu. Aw dun ni kanami pag-ubat-ubat, gayed migpanggubut ya manga utaw. To-o kami uman migkalug dun ni kanami talabahu, aw nyapulaw kami na gabi, aw to-o kami nyagetem. **6** Manang pigpakita' nami adti manga utaw na wala' ya pagsala' sa kanami bet, aw dun kabangal na kya-edean nami ya kakawasan na tingeg na Tyumanem. Pagkita-en dun ni kanami na pigti-is nami ya bet na manga utaw aw pigkallatan nami silan. Pigdalug nami ya pagkaliman na Ispiritu Santo, aw ya kanami pagginawa sa manga utaw tengteng saba na matinaw. **7** Aw ya kanami pigpalna-u, yan saba ya katinawan na lekat adti Tyumanem, aw nyabatug uman magi sa katulus nan. Aw ya kanami pagdalug sa pagkaliman na Tyumanem, yan ya un magdeg sa malatay, kasiling na sundalu na nyawid sa kumpulan dun ni kalintu nan aw kalasag dun ni kawala nan. **8** Pangkay madyaw ya dengeg nami aw pigsaya' kami na manga eped, manang awun uman migmulamula kanami aw wala' kami nilan basabasayi. Ya eped miglong kanami sa malat, manang awun uman manga eped na miglong kanami sa madyaw. Awun manga utaw na migtanemtanem kanami na piggawayan nami kunu ya manga eped magi sa palna-u, manang alag saba matinaw ya kanami piglong. **9** Awun manga eped kanilan na migpalipaslipas kanami manang nya-edean ya Tyumanem sa kanami anenganeng. Aw pangkay gayed nami syolok

ya kalatayan aw byabang da nami ya kutkut, manang kenne' na utaw pa kami! Aw pangkay pigtumbay na Tyumanem ya kadég na pamulayam yeiy, manang wala' kami kamatay. **10** Aw pangkay to-o migkalat ya ginawa nami, manang kenne' nami migleya. Aw pangkay wala' ya pagkamangan nami, manang magi sa pag-ubat-ubat nami sa tingeg na Tyumanem, liwan na nyaka-atag kami adti kadég sa ka-unan. Aw pangkay wala' ya pametang nami asini tas na lupa', manang nyatagtun nami ya kadég na pigpakang na Tyumanem. **11** Kay manga ubaybay ku na awun ni Corinto, pakanyegi mayu ya kanami piglong adti kamayu. Asuntu na to-o kamu nami pigginawaan, wala' kami kabekenbeken paglong kamayu. **12** Ya pagginawa nami kamayu, wala' ya tyamanan, manang kamu, tagbi' da ya pagginawa mayu kanami. **13** Piglongan ta kamu seiy kay pigsiling ta kamu na kanak manga mangayse'. Ginawayi kami mayu kasiling na pagginawa nami kamayu. **14** Dili' kamu gayed magpasambuk aw magpadaladala sa manga utaw na wala' pangintu-u, aw dili' kamu uman magpangugnan sa wala' pangintu-u. Kay dili' saba mabatug mag-isambuk ya kalalamdag aw ya mangitngit. Dili' madyaw na magsambuk ya utaw na nyangintu-u kan Kristu aw ya wala' dalug sa manga sugu' na Tyumanem. **15** Tengteng saba na dili' mabatug magkasambuk ya anenganeng ni Kristu aw ya anenganeng ni Satanas. Yanagaw, dili' mag-unawa ya anenganeng na mangintu-uway kan Kristu aw ya wala' pangintu-u kanan. **16** Kasiling kitadun saba na Témplo na pig-eya-an na tengteng Tyumanem na nyatag sa ginawa. Aw adti Témplo yeiy, dili'

mabatug na dun uman ya manga palangad tyumanem. Kay dili' mabatug pagsambukun silan. Aw miglong ya Tyumanem asini muna: “Meya' aku dun eped nilan aw gayed ku silan agad-agadan. Aku ya un nilan imo-un kanilan Tyumanem, aw imo-un ku uman silan kanak manga utaw.” Aw miglong pa ya Tyumanem kanilan, **17** “Yanagaw dili' kamu magpasambuk sa manga utaw na wala' ya pagpangintu-u kanake', aw dili' kamu uman magpadaladala kanilan. Dili' mayu pag-awidan ya malatay na makapalipa' kamayu. Kun dalugun mayu ya kanak manga sugu', dawaten ta kamu. **18** Aw aku ma-imo' ama mayu, aw kamu uman ma-imo' kanaken manga mangayse' na eseg aw manga mangayse' na bubay.” Yei ya piglong na Tyumanem na migdumala sa kadég.

7 Kay manga inulug na kanak pigginawaan, asuntu sa manga pigpakang na Tyumanem kanaten, yanagaw linisan tadun ya kanaten anenganeng aw lawas adti kadég na makapalipa' kanaten. Aw tibullukun tadun ya pagdalug sa pagkaliman na Tyumanem, asuntu na pigginawaan aw pigkallekan tadun sakanan. **2** Kay manga inulug, pakitaan ya kamayu pagginawa kanami. Wala' saba ya pig-imo' nami na malatay adti pangkay singalan. Aw wala' nami pasuwaya ya eped na utaw. Aw wala' uman ya piglimbungan nami. **3** Na, nyakapaglong aku sa maynini, beke' yan na pigpasala' ta kamu. Kay kasiling na piglong da ku kamayu idtu muna, to-o kamu nami pigginawaan. Yanagaw pangkay unu pa ya ma-imo' aw unu ya kanaten datengan, dili' ma-uman ya pagginawa nami kamayu aw dili' kitadun mag-ayaw-ayaway. **4**

Dakula' ya pagsalig ku kamayu, yanagaw wala' aku kabekenbeken paglong adti manga eped sa pagpangintu-u mayu na to-o la masalig. Aw pangkay madég ya kalugan na kya-agiyang nami, manang asuntu kamayu to-o dakula' ya kanak pagleya. **5** Idtu na pagdateng nami adti Macédoniya, wala' pakalagdeng ya kanami lawas. Pangkay ayin kami kadtu, awun manga pagti-is aw manga kalugan. Madég ya migbalabag sa kanami pagub-ub-ub. Aw madég ya kakallekan aw kakaypengan nami. **6** Manang ya Tyumanem, yan ya migpakabagseg sa manga migkalumay ya ginawa. Aw pigpakabagseg nan kami magi sa pagdateng ni Tito. **7** Aw beke' olo' na pagdateng nan ya nyakapaleya kanami, manang dala uman ya piglong nan na pigpakabagseg mayu sakanan. Aw piglong nan na to-o mayu kaliman na magkakitaay kitadun. Miglong uman sakanan na migkalat ya ginawa mayu sa nyangka-imo' dun ni kamayu. Aw piglong pa nan uman na nyaypeng kamu kanak. Aw asuntu seiy to-o pa aku migleya. **8** Aw pangkay kun migkalat ya ginawa mayu asuntu sa surat ku kamayu idtu muna, manang wala' ku selseli na pigsulat ku yan. Yan olo' ya pigselselan ku na ya kanak surat nyakapagkalat sa ginawa mayu dagawdagaw. **9** Manang adun, dakula' ya kanak pagleya, beke' na asuntu sa pagkalat na ginawa mayu, manang asuntu na yan baling ya indeganan na migselsel kamu. Ya pagkalat na ginawa mayu lekat saba adti Tyumanem pada madyaw ya sampetan. Aw wala' kamu uman pakalata kay kaliman nan na ka-untungan kamu magi sa surat na pyadala ku kamayu. **10** Kay ya pagpakalat na Tyumanem sa ginawa na

utaw awun saba ma-untung, kay dun silan lekat pagselsel
 aw paluwa-en silan na Tyumanem adti kanilan manga
 sala'. Manang ya pagkalat na ginawa na manga utaw
 na wala' pangintu-u, dili' sumampet adti pagselsel sa
 manga sala' nilan, aw ya datengan nilan ya pa-emel-
 melen silan na Tyumanem na wala' ya tyamanan. **11**
 Tanawa ya syampetan na manga pig-imo' na Tyumanem
 adti kamayu asuntu sa pagkalat na ginawa mayu: To-
 o mayu pigbetang sa ginawa ya pagpitul sa manga
 mangintu-uway na mig-imo' sa malatay dun ni kamayu.
 Aw to-o kamu nyadaman kanilan. Pigtibagsekan mayu
 ya kadég yeiy pada dili' kamu selselen. Aw kyapulbaan
 da na awun tengteng pagkallek mayu sa pa-emel-emel
 na Tyumanem. Kaliman mayu to-o na magkakitaay pa
 uman kitadun. Aw nyatibulluk ya ginawa mayu dun ni
 manga imo-unun na awun ni kamayu dala ya pag-uli-
 uli-ay na kadég. Aw sa kadég yeiy, dun da ka-edē-i na
 wala' ya tengteng na pagsala' kamayu. **12** Ya pagsulat
 ku kamayu idtu na muna, beke' na asuntu sa utaw na
 mig-imo' sa malatay, aw beke' uman sa utaw na pig-imo-
 an sa malatay, manang pada mabangal adti kamayu na
 adti Tyumanem tengteng mayu kami pigginawaan. **13**
 Yanagaw migkabagseg ya kanami ginawa. Aw beke' na yan
 da olo', to-o pa uman kami migleya asuntu na pigpaleya
 mayu si Tito aw pigpakagan mayu ya kanan ginawa. **14**
 Idtu muna, pigsaya' ta kamu adti kan Tito. Aw wala' aku
 kabullugi kay kya-edē-an da nan na alag matinaw ya
 piglong ku adti kanan, kasiling na piglong ku kamayu ya
 matinaw. **15** Aw to-o pa migkadakula' ya pagginawa ni

Tito kamayu sa dun na pagka-anenganengan nan na to-o mayu sakanan pigbasaan aw pigdalug mayu ya palna-u nan. **16** Migleya aku to-o kay tengteng kamu kasaligan.

8 Kay manga inulug na nyangintu-u kan Kristu, kaliman nami na ka-edean mayu ya pig-imo' na manga mangintu-uway adti probinsiya na Macédoniya. Magi kanilan, pigpakita' na Tyumanem ya kanan grasya. **2** Pangkay madég ya kalugan na kya-agiyen nilan manang to-o silan migleya tyumabang sa manga eped na mangintu-uway. Aw pangkay wala' ya pagkamangan nilan, manang to-o silan manimbet. **3** Kay makamatinaw aku na ya pig-atag nilan beke' na taman olo' na mabatug nilan manang dakula' pa dun. Aw yan saba ya kanilan pagbaya' na matag silan. **4** Ya tengteng matinaw, nyanginayu' silan kanami na tumbay kanilan na tumabang uman sa manga inulug tadun adti probinsiya na Judiya, kay dyengeg nilan na to-o malug ya pagpakabetang na manga mangintu-uway dun. **5** Aw to-o pa dakula' ya pig-atag nilan kay sa pig-iman nami. Kay beke' olo' na kuwalta ya pig-atag nilan, manang pigtumbay nilan una ya kanilan pagka-utawun adti kan Kristu na Pangulu tadun aw adti kanami uman. Kay kya-edean nilan na yan ya pagkaliman na Tyumanem. **6** Yanagaw nyanginayu' kami kan Tito na lumiku' sakanan adti kamayu. Kay kaliman nami na tigkasen nan ya kanan imo-unun idtu muna na yan ya pagsagipun sa kuwalta na un mayu pagtabang sa manga mangintu-uway adti Judiya. **7** Na, kamu na manga mangintu-uway dun ni Corinto, to-o kamu pigpakadyaw na Tyumanem. Masalig da ya pagpangintu-u mayu kan Kristu. Aw awun manga

utaw dun ni kamayu na matadeng da mag-ubat-ubat aw nyaka-edē' sa kakawasan na tingeg na Tyumanem. To-o kamu maseb dun ni imo-unun na Tyumanem. Aw pigpakita' mayu kanami na to-o kami mayu pigginawaan. Yanagaw kaliman nami na to-o mayu uman pagbetang sa ginawa ya pagtabang sa eped. **8** Aw beke' na sugu' ku na matag kamu, manang kaliman ku tanda-en kun tengteng matinaw ya pagginawa mayu sa manga eped. Aw kun to-o kamu manimbet kasiling na manga mangintu-uway na mig-atag, dun da kapulbayi na matinaw ya pagginawa mayu. **9** Kay nya-edē' da kamu sa grasya ni Jisu-Kristu na Pangulu tadun. Pangkay mayaman sakanan adti tas na langit, manang asuntu kanaten migpakatagitu' sakanan magi dun ni pagpaka-utaw nan. Pig-imo' nan yeiy pada ma-imo' kitadun mayaman dun ni pagpangintu-u tadun kanan. **10** Aw ini ya palna-u ku kamayu: Madyaw na padelegen mayu ya pagsagipun sa kuwalta na un mayu tabang. Idu na nyagi na umay, yan ya pigkaliman mayu ya pagtabang, aw kamu saba ya nyaka-una nyakanenganeng na imo-un yeiy. **11** Yanagaw padelega mayu yeiy. Tibagsegi mayu na matigkas ya pigpalpa mayu dadan na matag kamu, aw pag-atag kamu kutub na kamayu mabatug. **12** Kay kun yan ya pagkaliman mayu ya matag, dawaten saba na Tyumanem ya mabatug mayu atag, aw dili' sakanan mag-iman sa dili' mayu mabatug. **13** Kay dili' aku malim na to-o kamu magkapelek asuntu sa pagtabang mayu sa eped na manga utaw. **14** Manang asuntu na madyaw ya pagpakabetang mayu adun, yanagaw kamu ya tumabang sa manga utaw na umba' tabangan. Pagaw kun

dumateng ya allaw na magkapelek kamu, silan da uman ya tumabang kamayu. Sa maynan na pa-agi, masambat ya kapelekan na tagsambuksambuk kamayu. **15** Pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan, “Ya utaw na migtipun sa dakula', wala' saba ya nyasama' na pigtipun nan, aw ya migtipun sa tagbi', umba' saba kanan.” **16** Na, migpasalamat kami sa Tyumanem na pigbetang nan adti anenganeng ni Tito na to-o tumabang kamayu kasiling na kanami kalim pagtabang kamayu. **17** Yanagaw maksay sakanan tyumande' sa palpa na padala nami sakanan adti kamayu. Kay yan ya dadan nan pigkaliman na madtu pangkay sa wala' pa nami sakanan paglonga. **18** Aw pa-agad nami kanan ya sambuk na inulug tadun na to-o pigsaya' na manga mangintu-uway adti kadég na banwa asuntu sa pagpa-ede' nan sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **19** Pigpamalli' nilan sakanan na yan ya un magad uman kanami sa pag-ated sa tabang adti manga mangintu-uway na awun ni Judiya. Aw magi sa imo-unun yeiy, madeyen ya kanaten Pangulu, aw pa-ede' adti kanilan na to-o nami kaliman na tumabang kanilan. **20** To-o kami migpakatanaw dun ni kanami pagtipun aw pagpadala sa dakula' na kuwalta pada wala' ya un pagsala' kanami. **21** Kay ya tengteng pagkaliman nami, yan ya pag-imo' sa madyaw, beke' olo' na adti asdangan na Tyumanem manang dala uman adti manga utaw. **22** Aw awun pa uman sambuk na inulug tadun na un nami pa-agad kanilan. Maseb sakanan aw kyapulbaan da dun ni madég na imo-unun. Aw adun, to-o nan kaliman magad kay dakula' saba ya pagsalig nan kamayu. **23** Na,

kun awun musip kamayu kun singalan si Tito, paglonga silan na si Tito, yan ya eped ku dun ni imo-unun na Tyumanem adti kamayu. Aw ya duwa na un magad kanan adti kamayu, silan ya pigpamalli' na manga mangintu-uway dun ni kanilan manga banwa. Kay magi kanilan patasen ya dengeg ni Kristu. **24** Yanagaw pakitaan mayu kanilan na to-o mayu silan pigginawaan, aw dun da ka-ede-i na kadég na mangintu-uway na matinaw ya pagsaya' nami kamayu.

9 Na, dili' da ka-ilangan na sulatan pa ta kamu kun unu ya umba' mayu imo-un sa pagtabang sa manga mangintu-uway na awun ni Judiya. **2** Kay kya-ede-an ku na kaliman mayu saba tumabang, aw yeiy ya du-an na to-o ta kamu pigsaya' adti manga mangintu-uway adti Macédoniya. Aw piglongan ku silan na kamu na taga probinsiya na Akaya nyakatagilan da dadan sa un mayu tabang, lekat pa idtu na nyagi na umay. Aw sa pagpaka-ede' na manga mangintu-uway na awun ni Macédoniya, to-o uman migkabagseg ya ginawa nilan na tumabang. **3** Manang pigpa-una ku si Tito aw ya duwa ya eped nan adti kamayu pada matinawun kun tengteng na nyakatagilan da kamu. Dili' kami malim na kabullugan ya pagsaya' nami kamayu. **4** Aw kun awun magad kanaken na manga mangintu-uway lekat adti Macédoniya aw kun kita-en nilan na wala' pa kamu pakatagilan sa pigpakang mayu, na, mamulamula kami baling kay piglongan nami silan na mabatug mayu. Aw kamu uman to-o pa mamulamula asuntu na wala' mayu yeiy imo-a. **5** Yanagaw mig-anenganeng aku na ka-ilangan pa-unaen ku si Tito aw manga eped nan pada

maggagad kamayu magtipun sa un mayu tabang kay yeiy saba ya dadan mayu pigpakang. Yanagaw, sa dili' pa aku dumateng dun ni kamayu, ya kadég yeiy nyatagilan da mayu alag, aw yan ya magmatinaw na tengteng kaliman mayu tumabang aw beke' na kyalegesan kamu.

6 Anenganenga mayu ya pundinganan ini: Kun tagbi' ya kanmu tanemen, tagbi' uman ya kanmu aniyen. Kun dakula' ya kanmu tanemen, dakula' uman ya kanmu aniyen. **7** Yanagaw ya tagsambuksambuk kamayu matag magi sa kaganaan na kanan ginawa. Dili' na kyalegesan aw mabegat adti anenganeng nan ya pag-atag. Kay pagkatutukan ya Tyumanem sa utaw na mag-atag na lekat adti kanan ginawa. **8** Aw ya Tyumanem, mabatug nan sambaten ya kadég na kamayu kapelekan, aw to-o pa dakula' ya manga kadyawan na un nan atag kamayu, pada makatabang pa kamu uman sa eped aw mabatug mayu ya kadég na imo-unun na madyaw. **9** Kasiling na pigpasulat asini muna: “Ya utaw na matag adti manga eped na wala' ya pagkamangan, kasiling sakanan na utaw na migsabug sa bini' adti mataba' na lupa', aw dili' kalingawan ya kadyaw na pig-imo' nan pangkay adun aw pangkay adti manga allaw na dumadateng pa.” (aiōn g165) **10** Ya Tyumanem, yan ya nyatag sa manga bini' na un tanemen pada awun makan na manga utaw. Maynan uman, mabatug nan dugangan ya aniyenen mayu pada katabangan mayu ya manga eped, aw magkadakula' uman ya kamayu imo-unun na madyaw. **11** Pakadakula-en pa to-o na Tyumanem ya kanan manga kadyawan adti kamayu pada gayed kamu makatabang sa eped.

Aw magi sa kadég yeiy, madég ya magpasalamat sa Tyumanem. **12** Kay ya sampetan na manga imo-unun mayu yeiy dili' olo' na masambat ya kapelekan na manga mangintu-uway, manang madég uman ya magpasalamat sa Tyumanem asuntu sa pagtabang mayu. **13** Kay magi sa kamayu pagtabang, yan ya magmatinaw na pigdalug mayu ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Aw dun ni pig-imo' mayu aw sa kanimbet mayu kanilan, ya sampetan nan madég ya magdeyen sa Tyumanem. **14** Aw panawagtawagan kamu nilan adti Tyumanem asuntu na pigginawaan kamu nilan, kay kita-en nilan ya grasya na Tyumanem dun ni kamayu. **15** Yanagaw naten pasalamatan ya Tyumanem asuntu sa manga kadyawan na pig-atag nan na wala' ya maka-unawa.

10 Na, awun kunu dun ni kamayu na manga mangintu-uway na miglong na magpadalem aku talana ku dun ni kamayu manang adti mawat mabulut kunu aku adti kanak sulat. Manang adun, aku si Pablo nyanginayu' kamayu kasiling ni Kristu na migpadalem, na pakanyegan aku mayu. **2** Aw yeiy ya pigsekat ku, na kun makakawun aku dun ni kamayu, ya-i mayu paglegesa na magkabulut aku. Manang dili' aku mallek magsagda sa manga utaw na migtanemtanem kanami na maglong: “Pigdalug nilan ya kanilan pagkaliman na lyumekat olo' asini tas na lupa'.” **3** Pangkay utaw kami manang ya kanami pagtanam beke' na kasiling na pagtanam na utaw asini tas na lupa'. **4** Kay ya kinis na kanami piggamit beke' na kinis na pig-imo' na utaw manang yan baling ya katulus na lyumekat adti Tyumanem, pada degen ya

manga utaw na migtanemtanem kanami. **5** Magi sa katulus na Tyumanem, mabatug nami degen ya kadég na anenganeng na manga utaw na migpatastas, aw ya pangkay unu na un magbalabag sa pagpaka-edē' sa Tyumanem, pada ma-uman ya kanilan anenganeng na baluk aw madalug nilan ya palna-u ni Kristu. **6** Aw kun ka-edē-an nami na pigdalug da mayu ya kanami palna-u, manang kun awun pa dun ni kamayu na kenne' pa nyatu aw gayed mig-imo' sa malatay, pitulun pa nami silan. **7** Ya puluglima dun ni kamayu, yan olo' ya pigtandawan mayu ya katadeng na utaw aw kabatug nan aw beke' na awun ni anenganeng nan! Manang pangkay singalan ya miglong na nyakasambuk da sakanan kan Kristu, madyaw pa na anenganengen nan na kami uman nyakasambuk kan Kristu. **8** Pagaw kyasoblaān baling ya pagpatastas ku sa kanak katundanan, manang dili' ku yan kamulamulaān. Kay ya katundanan yeiy lekat saba adti Pangulu tadun na si Jisus, aw pig-atag nan kanami pada ya pagpangintu-u mayu kanan to-o pa magkasalig aw beke' na pagkalat kamayu. **9** Yanagaw dili' kamu mag-anenganeng na pig-allek ta kamu magi sa sulat ku. **10** Kay awun eped dun ni kamayu na miglong kanak, “Dun ni kan Pablo sulat, mabegat to-o ya kanan tingeg. Manang kun adi sakanan, dili' magkeleg ya kanan tingeg aw wala' ya ma-untung dun ni kanan paglong.” **11** Manang ya manga utaw na miglong seiya, kalabetan nilan galu ya ini: Kun unu ya kanami piglong adti sulat, yan uman ya pig-imo' nami kun dun kami ni sayid mayu. **12** Dili' kami kasiling na manga magpalna-uway na migsaya' sa pagka-utawun

nilan. Gayed silan migpa-unawaay kun singalan kanilan ya to-o dakula' ya kya-edē-an. Manang dun da baling nilan pakita-an na wala' ya kanilan tengteng kya-edē-an. **13** Manang dili' kami magpalibantug sa beke' na kanami imo-unun. Yan olo' ya piglong nami ya imo-unun na pig-atag kanami na Tyumanem, dala uman ya imo-unun nami adti kamayu. **14** Kun wala' kami pakakawun dun ni kamayu, awun makapaglong na kyasoblaan ya kanami pagpatastas. Manang ya tengteng matinaw, kami saba ya tagna' na nyawun dun ni Corinto aw migpa-edē' adti kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **15** Aw wala' nami palibantugan ya imo-unun na kyapagudan na eped na utaw, manang pig-iman nami na kun tumulin ya kamayu pagpangintu-u magkadakula' uman ya kanami imo-unun magi kamayu, **16** aw yanagaw mapa-edē' uman nami ya manga utaw adti mawat na banwa na wala' pa paka-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat. Kay dili' kami malim magpalibantug sa kyapagudan na eped na utaw adti eped na banwa. **17** Kay pigpasulat na Tyumanem asini muna, law nan, “Kun awun magpalibantug, yan ya umba' nan palibantug ya pig-imo' kanan na kanaten Pangulu.” **18** Kay ya Tyumanem dili' magleya sa utaw na gayed magsaya' sa kanan pagka-utawun, manang magleya ya Tyumanem sa utaw na pigsaya' nan.

11 Na, ya kaliman ku galu na ti-isen pa mayu tagbi' ya pigsulat ku, pangkay kun dun ni kanak paglong kasiling na utaw na migkamenengmeneng. **2** Kay to-o ta kamu pigdemet pagaw makasuway kamu. Kasiling kamu saba na dalaga na wala' pa ka-ilabeti na pigpakang da ku

adti eseg na un nan pangugnanen na yan si Kristu. **3** Nyatibulluk da ya anenganeng mayu adti kan Kristu, manang nyallek aku pagaw kagawayan kamu baling kasiling na paggaway na ulud kan Iba asini muna. **4** Kay pigdawat mayu ya manga eped na magpalna-uway na sallong kunu apostolés, aw pigdawat mayu baling ya baluk na palna-u nilan kun singalan si Jisus. Ya kanilan palna-u wala' pag-unawa sa pigpalna-u nami kamayu na matinaw, manang miglong baling silan na yan ya Madyaw na Ubat-ubat. Aw pigpalna-uan kamu nilan sa sangkamulu' na ispiritu na beke' na Ispiritu Santo na pigdawat da mayu idtu muna. Na, ananga' mayu silan pakanyegan? **5** Ya manga sallong kunu apostolés yeiy, iman nilan aw to-o dakula' ya kanilan kya-edean aw matas ya kanilan katundanan. Unu ka', matas pa silan kanak? **6** Pangkay dili' aku abay matadeng mag-ubat-ubat kasiling kanilan, manang madég ya kya-edean ku sa kana Tyumanem. Aw gayed ku yan pigmatinaw aw dili' saba matagu' adti pagpalna-u ku kamayu. **7** Wala' aku pagsekat adti kamayu sa tandan dun ni kanak pagpa-edean kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat na lekat adti Tyumanem. Migpadalem aku baling aw migtalabahu pada mabatug padelegen ya imo-unun na Tyumanem aw kamu saba ya to-o ka-untungan. Na unu, malatay ya pig-imo' ku yan? **8** Awun pigdawat ku na tabang na lekat adti manga mangintu-uway adti eped na manga banwa, kasiling na tyumakaw aku adti kanilan pada makapadeleg ya imo-unun ku dun ni kamayu. **9** Aw talana pa ku adti sayid mayu idtu muna, sa dun na migkapelek aku, wala'

saba aku pagsekat sa tabang adti pangkay singalan, kay awun tabang na manga mangintu-uway na dyumateng lekat adti Macédoniya. Yanagaw taman na mabatug ku, dili' aku malim maglinggal kamayu aw gayed ku yeiy imo-un. **10** Aw asuntu na asini kanak ya katinawan ni Kristu, yanagaw wala' ya taga probinsiya na Akaya na nyakapaglong na wala' ku tumana ya pigpalibantug ku. **11** Aw pagaw mag-anenganeng kamu na wala' ta kamu ginawayi asuntu na wala' ta kamu sekati sa tabang, beke' na maynan, kay nya-ede' ya Tyumanem na ya kadég mayu alag ku pigginawaan. **12** Aw padelegen ku ya imo-unun na Tyumanem na dili' magsekatenen sa tabang kay yan ya kanak kyanalaman, pada wala' ya indeganan na manga sallong kunu apostolés magpalibantug maglong na ya kanilan imo-unun kasiling na kanami. **13** Kay ya manga utaw yeiy, migtallalingu silan na apostolés kunu ni Kristu, aw piggawayan nilan ya manga utaw na pigpalna-uan nilan. **14** Aw dili' yeiy kabelngbelengan kay pangkay si Satanas migtallalingu uman. Iman mu aw anghil sakanan na to-o madyaw na pigsugu' lekat adti tas na langit. **15** Yanagaw dili' da uman kabelngbelengan na ya manga sakup nan migtallalingu na sallong dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem. Manang dumateng ya allaw na pa-emel-emel silan umba' sa kanilan manga pigpan-imo'. **16** Salutan ku ya kanaken piglong: Dili' kamu mag-anenganeng na migkamenengmeneng aku. Manang pangkay kun yan ya adti anenganeng mayu, sekaten ku na pakanyegan pa mayu ya tin tagbi' na palibantug ku, kasiling na pagpakanyeg mayu sa pagpalibantug na manga

sallong kunu apostolés. **17** Ya palangad pagpalibantug ku, wala' yeiy lekat adti Pangulu tadun na si Jisus manang kasiling baling na utaw na migkamenengmeneng.

18 Manang asuntu na madég ya awun ni kamayu na migpalibantug sa kanilan nya-imo' asini tas na lupa', un aku uman sa kanak magpalibantug. **19** Adti kamayu anenganeng, dakula' ya katadeng mayu, manang migleya kamu baling migpakanyeg sa manga utaw na baluk ya anenganeng. **20** Aw yan ya syampetan nan, pig-allang kamu baling na eped na manga utaw. Pigti-is mayu uman ya kanilan paggaway aw ya pagpanguwalta nilan kamayu. Migpatastas silan dun ni asdangan mayu, aw pigmulamula nilan ya pangkay singalan na matu kanilan. Pangkay maynan ya pig-imo' nilan, manang pigpabaya-an mayu baling silan. **21** Wala' ya kanami kayseg mag-imo' sa maynan. Mamulamula saba kami maglong na dili' nami mabatug imo-un ya maynan? Na, kun awun utaw dun ni kamayu na magpalibantug sa manga pigpan-imo' nilan, aku uman mabatug ku ya magpalibantug. Manang ya piglong ku kasiling na utaw na migkamenengmeneng.

22 Migpalibantug silan na Hibruwanen silan. Aku uman Hibruwanen. Migpalibantug silan na buwadbuwad silan ni Isra-él. Aku uman buwadbuwad saba ni Isra-él. Aw miglong silan na si Abraham ya kanilan tyugbulan. Yan uman ya kanak tyugbulan. **23** Miglong silan na sugu-anen silan ni Kristu. Manang to-o pa aku madyaw na sugu-anen ni Kristu kay kanilan. Nya-edé' aku na dun ni kanak paglong kasiling aku na utaw na migkamenengmeneng. To-o pa aku nyapagud kay kanilan. Makapila ku apeta

ya pigpakalabusu asuntu sa pagdalug ku kan Kristu, aw to-o aku byadasan na lalabet. Aw madég ya kya-agiyan ku na kalatayan aw agpet da aku galu matay. **24** Makalima aku labeta na manga eped ku na Judiyu. Aw kada labet nilan, katluwan tag siyam ka labet. **25** Makatlu aku uman labeta na ulisi na manga eped na utaw. Aw piglemen ku na pigbintu na batu. Aw sa kadég na barko na pigsakayan ku, tulu ya nyalened, aw piglemen ku ya miglutawlutaw adti tas na dagat seled na sanggabi aw sangallaw. **26** Aw madég ya kallekanan adti manga banwa na kanak pigkadtuan, aw mangkasleg ya tubig na manga ganga' na pigpantalipag ku. Nyallek aku na banganan na manga mangkatakaw. Aw miglama aku uman sa manga kadégan ku na Judiyu, aw sa manga utaw na Héntil. Nyallek aku dun ni syudad aw adti kaligbinan aw adti tas uman na dagat. Aw miglama aku uman sa manga sallong kunu mangintu-uway. **27** To-o aku migkalug asuntu sa manga talabahu ku. Awun manga gabi na nyapulaw aku aw to-o aku nyagetem aw pigtalaynem aw to-o uman kyaniki-an. **28** Aw madég pa uman ya kakaypengan ku. Kada allaw to-o aku nyaypeng sa manga mangintu-uway pangkay ayin na manga banwa. **29** Kun awun sambuk na wala' pa pakadalid ya pagpangintu-unan, magkalat ya ginawa ku. Aw kun awun sambuk na magpasuway sa eped nan adti pagpakasala', to-o saba aku madaman sa utaw na migpasuway. **30** Yanagaw kun maleges aku magpalibantug, yan olo' ya palibantug ku na wala' ku kabatug ya manga imo-unun kun beke' na tabang na Tyumanem kanak. **31** Ya Tyumanem na Ama

na Pangulu tadun na si Jisus, yan ya umba' deyen na wala' ya tyamanan. Aw yan ya nya-edē' na alag matinaw ya kanaken piglong. (aiōn g165) **32** Idtu muna sa talana pa ku dun ni syudad na Damasko. Pigpabantayan na gubirnadōr ya manga suwangan na syudad pada padakep aku kay yan ya sugu' na kanilan hari' na si Arétas. **33** Manang pigpaseled aku na manga ubaybay ku adti seled na dakula' to-o na be-en, aw pigtonton aku nilan adti luwa' na inalad na syudad. Yanagaw nyakaluwa' aku lekat adti kanilan.

12 Pangkay wala' ya guna na magpalibantug, manang padelegen ku ya pag-ubat-ubat sa manga pigpakita' kanak kasiling na tagaynep aw ya pigpa-edē' kanak na kanaten Pangulu na si Jisus: **2** Idtu na sampulu' tag upat ya umay na lyumabay, awun nya-imo' kanaken na nya-engat aku adti Para-iso na adti tas na langit. Wala' ku ka-edē-i kun dyala olo' ya kanak kalaluwa aw kun dyala ya lawas ku. Tyumanem da olo' ya nya-edē'. **4** Manang nya-edē' aku na pigdala aku adti Para-iso. Aw awun manga dyengeg ku na dili' mabatug ubaden adti kana utaw tingeg, aw wala' tumbayan na paglongun na utaw. **5** Ya maynan na kya-agiyān, yan ya umba' palibantug. Manang dili' ku palibantug ya kanak pagka-utawun. Kaliman ku olo' pa-edē' na wala' ya kanaken tengteng mabatug. **6** Aw pangkay kun kaliman ku magpalibantug, manang beke' aku na menengmeneng kay piglong ku ya matinaw. Manang tagenan ku ya kanak pagpalibantug, kay kaliman ku na ya manga utaw ya mag-anenganeng sa unu ya kanilan kyinita' aw pigdengeg nilan adi kanak, aw dili'

na aku ya mag-ubat-ubat sa kanak manga kya-agiyon. 7 Madég ya pigpa-ede' kanak na Tyumanem na wala' ya maka-unawa, yanagaw pigtumbay nan uman kanak ya malug pada dili' aku magpatastas asuntu sa pigpakita' nan kanak. Aw pigtumbay nan kan Satanas na pati-isen aku, aw ya pagti-is yeiy kasiling na suksuk adti lawas ku na un galu magbalabag kanak. 8 Aw makatlu aku panginayu' adti Tyumanem na kamangen nan yeiy lekat adi kanake', 9 manang wala' nan kamanga. Miglong baling sakanan kanak, "Umba' saba ya kanak grasya kanmu. Kay pig-apet da mu ya kanak katulus pangkay wala' ya mabatug mu." Yanagaw magleya aku maglong na wala' ya kanak mabatug, pada meya' asini kanaken ya katulus ni Kristu. 10 Yanagaw pagleyaan ku baling ya manga dili' ku mabatug, dala ya pagsupla na manga po-on, aw ya manga pagpamulayam, aw eped pa na manga kalugan asuntu sa pagdalug ku kan Kristu. Kay kun awun dili' ku mabatug, pigpakabagseg saba aku na Tyumanem. 11 Na, kasiling aku na utaw na menengmeneng kay pigleges aku mayu magpalibantug. Kamu galu ya umba' magsaya' kanak. Matinaw saba na dili' aku dengganen na utaw manang dili' aku kabintaha-an na manga sallong kunu apostolés na migpatastas sa kanilan pagka-utawun. 12 Sa dun pa aku ni sayid mayu, madég saba ya manga pangilala aw milagru na nya-imo' magi sa katulus na Tyumanem. Pangkay awun manga kalugan na kya-agiyon ku manang migpadeleg aku. Aw ya kadég yeiy, yan ya migmatinaw na apostol aku ni Kristu. 13 Ya manga pig-imo' ku na madyaw dun kamayu, yan saba uman ya pig-

imo' ku adti eped na manga banwa. Yan olo' ya wala' ku imo-a dun ni kamayu, ya paglinggal magi sa pagsekat sa kanaken manga kapelekan. Kun yan ya sayep ku adti kamayu, pasinsiyayi aku mayu! **14** Na, nyakatagilan da aku sa katlu na pagkawun ku dun ni kamayu. Aw dili' aku magsekat kamayu sa tabang sa kanaken manga kapelekan. Beke' na kuwalta mayu ya kaliman ku, manang kamu saba ya kaliman ku. Kay kasiling kamu na kanak manga mangayse' dun ni pagpangintu-u mayu kan Kristu. Aw beke' saba na manga mangayse' ya mag-atag sa kapelekan na mangkatikadeng nilan, manang mangkatikadeng baling ya mag-atag sa kapelekan na mangayse' nilan. **15** Yanagaw magleya aku magtabang sa pagpakasalig sa kamayu pagpangintu-u, pangkay mabus pa ya awun ni kanak dala ya pagka-utawun ku. Na, kun to-o ta kamu pigginawaan, ananga' na migkatagbi' da baling ya pagginawa mayu kanaken? **16** Na, nya-edé' kamu saba na wala' aku pagsekat adti kamayu sa kanaken kapelekan. Manang pagaw awun dun ni kamayu na maglong na piggawayan ta kamu magi sa kanak kapandayan. **17** Manang pig-unu ku ka' ya paggaway kamayu? Nya-edé' kamu na wala' ta kamu panguwaltayi magi sa manga utaw na pigsugu' ku dun ni kamayu. **18** Idtu muna, sa pagpakadtu ku kan Tito adti kamayu, awun pigpa-agad ku kanan na inulug tadun dun ni kan Kristu. Na, unu ka', nyanguwalta si Tito kamayu? Wala' saba! Kya-edé-an da mayu na mig-unawa ya kanami anenganeng aw sambuk da ya tud nami. **19** Pagaw mig-anenganeng kamu na pig-apitan nami ya kanami pagka-

utawun. Beke' saba na maynan! Piglong nami yeiy magi sa katundanan ni Kristu. Aw ya Tyumanem, yan ya migmatinaw sa kanami piglong. Kay manga inulug na kanak pigginawaan, yan olo' ya tud na kanami pigpan-imo', na pakabagsegen ya kamayu pagpangintu-u. **20** Manang nyallek aku na dili' aku katutukan sa pagdateng ku dun ni kamayu pagaw wala' mayu daluga ya manga palna-u ku kamayu idtu muna. Aw kun maynan, dili' kamu uman katutukan sa pagsagda ku kamayu. Pagaw awun pa ni kamayu ya pag-ayil-ayil, aw ya pag-inga-inga-ay, aw ya pagkadamanay. Aw ya tagsambuksambuk pag-olo-un nan ya kanan pagka-utawun. Aw pagaw awun manga utaw na kenne' pa miglong sa makapagkalat sa dengeg na eped, aw matitanemtanemay sa tingeg na galu', aw magpatastas sa kanilan pagka-utawun, aw matipanubbukay sa tanam. **21** Nyallek aku pagaw sa pagkawun ku dun ni kamayu, mamulamula aku adti asdangan na Tyumanem asuntu sa manga sala' mayu. Aw to-o magkalat baling ya ginawa ku kun wala' pa na eped mayu selseli ya manga sala' nilan kasiling na pagkasala-enen, aw ya pag-atag sa kanilan lawas adti kadég na malatay na imo-unun na makamulamulaay.

13 Na, yeiy ya katlu na pagkawun ku dun ni kamayu. Aw talana ku dun, kun awun utaw na maglimanda sa eped, dili' mayu pagkalingawan ya pigpasulat na Tyumanem asini muna, “Kun maglimanda ya sambuk na utaw adti eped, ka-ilangan awun duwa kun tulu ya magmatinaw.” **2** Idtu na kadwa na pagkawun ku dun ni kamayu, pigsagda ku ya manga utaw na mig-imo' sa sala'. Aw adun, salutun

ku ya piglong ku kanilan idtu muna aw dala ya kadég mayu na kun dili' nilan patenengen ya pagpakasala', pitulun ku silan aw dili' ku silan kallatan. **3** Kay kaliman mayu na matinawun ku na si Kristu yan ya miglong magi kanak. Aw pakita' ku kamayu ya tengteng matinaw kun dumateng aku dun, kay pitulun ku ya manga mangintu-uway na kenne' pa mig-imo' sa malatay. Lekat saba adti kan Kristu ya kanak katundanan aw wala' ya dili' nan mabatug. **4** Idtu muna sa pagkalabu kan Kristu adti krus, iman mu aw wala' da ya mabatug nan. Manang magi sa katulus na Tyumanem, nyataw sakanan lekat adti pagkamatay. Maynan uman, iman mayu aw wala' ya mabatug nami na manga sugu-anen ni Kristu, kay matas ya pasinsiya nami kamayu. Manang kita-en mayu na mabagseg kami magpitul kamayu magi sa katulus na Tyumanem na asini kanami. **5** Yanagaw matinawa ya kamayu anenganeng kun tengteng kamu nyangintu-u kan Kristu. Kun nyangintu-u la kamu, nya-edé' da kamu na nyeya' si Jisu-Kristu dun ni kamayu. Manang kun wala' mayu yeiy ka-edé-i, pagduwāan aw tengteng kamu nyangintu-u kanan. **6** Aw pig-iman ku na ka-edé-an mayu uman na tengteng kami apostolés ni Kristu. **7** Na, nyanawagtawag kami sa Tyumanem na dili' mayu imo-un ya malatay, pada wala' ya indeganan na pakita' nami ya kanami katundanan magi sa pagpitul kamayu. Pangkay dili' mayu kami pagbetang sa ginawa asal nan pig-imo' mayu ya makatutuk sa Tyumanem. **8** Dili' nami mabatug atuan ya katinawan. Yan olo' ya mabatug nami, ya pagdalug sa matinaw. **9** Pangkay wala' ya mabatug

nami, manang migleya kami na nyakadalid da ya kamayu pagpangintu-u aw pigpanawagtawagan nami na to-o pa mayu imo-un ya makatutuk sa Tyumanem. **10** Aw yeiy ya du-an na migsulat aku kamayu talana idi pa aku ni mawat. Kay kun dumateng aku dun, dili' aku malim na pitulun ta kamu magi sa masakit na manga tingeg. Wala' aku atagi na Tyumanem na katundanan pada pakalumayen ya kamayu pagpangintu-u, manang pakabagsegen pa baling. **11** Na, kay manga inulug ku, sa dili' pa ku tigkasen ya kanaken sulat ini, awun pa paglongun ku kamayu: Pakadyawa ya pagdalug mayu sa Tyumanem. Daluga uman ya kanaken pigpalna-u. Pagsambuka ya kamayu anenganeng. Aw kun imo-un mayu yeiy, agadan kamu na Tyumanem na yan ya lyekatan sa paggaginawaay aw kalinaw. **12** Pagpangumustaay kamu kay mangkaylug kamu dun ni kan Kristu. **13** Aw ya kadég na mangintu-uway na idi sayid ku, nyangumusta uman silan kamayu. **14** Gayed awun ni kamayu ya grasya ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu, aw ya pagginawa na Tyumanem, aw ya pagpakasambuk mayu adti Ispiritu Santo.

Galasya

1 Aku si Pablo ya sambuk na apostol na migsulat adti kamayu. Ya kanak pagka-apostol wala' lekat adti utaw aw beke' uman na utaw ya nyamalli' kanak, manang yan baling ya nyamalli' kanak si Jisu-Kristu aw ya Tyumanem na Ama na migmataw kan Kristu lekat adti pagkamatay. **2** Ya kadég na mangintu-uway na ini sayid ku, migpadala kami sa surat na un basaen adti kadég mayu na migkatipun nyanimba adti kamayu manga banwa na awun ni probinsya na Galasya. **3** Padatengen galu adti kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama tadun aw adti kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **4** Pig-atag nan ya kanan pagka-utawun pada sa kanaten manga sala' na un kitadun paluwa-en lekat adti pagdumala na malatay asini tas na lupa' adun na manga allaw yeiy. Kay yan ya pagbaya' dadan na Tyumanem na Ama tadun (aiōn g165) **5** aw yanagaw umba' sakanan deyen na wala' ya tyamanan. Amén. (aiōn g165) **6** Kyumega' aku kun ananga' mayu maksay talikudan ya Tyumanem na yan ya migtawag kamayu asuntu sa kallat ni Kristu, aw dyumalug kamu baling sa sangkamulu' na palna-u. **7** Wala' ya eped na matinaw na palna-u, olo' saba kan Kristu. Manang awun manga utaw na nyawun dun ni kamayu na migpabelengbeleng sa pagpangintu-u mayu, aw kaliman nilan balukun ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **8** Manang pangkay singalan ya mag-ubat-ubat sa galu', pangkay kami aw kun anghil na lekat adti tas na langit, kun wala' pag-unawa sa kanami pigpalna-u adti kamayu idtu muna,

na, ya utaw yan umba' pa-emel-emelen na Tyumanen na wala' ya tyamanan! **9** Salutun pa ku ya piglong nami kamayu idtu muna: Pangkay singalan ya mag-ubat-ubat sa palna-u na wala' pag-unawa sa pigdawat da mayu idtu muna, umba' saba pa-emel-emelen na Tyumanen ya utaw yan na wala' ya tyamanan! **10** Asuntu sa piglong ku yeiy, dili kamu mag-anenganeng na pigkaliman ku na saya' aku na manga utaw. Beke' saba na maynan! Yan saba olo' ya kaliman ku na katutukan ya Tyumanem kanak. Kay kun yan ya tud ku na saya' na manga utaw, na, beke' aku na tengteng sugu-anen ni Kristu. **11** Kay manga inulug ku na nyangintu-u, kaliman ku ka-edean mayu na ya Madyaw na Ubat-ubat na pigpa-edes ku kamayu, wala' lekat adti anenganeng na manga utaw. **12** Wala' ku yeiy kadawat lekat adti utaw, aw beke' na utaw ya migpalna-u kanak, manang si Jisu-Kristu olo' ya migpa-edes dun ni pagpakita' nan kanak. **13** Kay dyengeg da mayu ya dadan na manga pigpan-imo' ku idtu muna sa pagdalug pa ku sa katanem nami na manga Judiyu. To-o ku pigpamulayaman ya manga utaw na Tyumanem na nyangintu-u la kan Kristu, aw pigtibagsekan ku na apnasen silan. **14** Sa kadég na manga pa-unawa ku na Judiyu, aku ya dakula' ya kya-edean sa pagdalug sa katanem nami na manga Judiyu kay pigbetang ku adti kanak ginawa ya pagdalug sa manga katanem na tyugbulan nami. **15** Manang asuntu sa dakula' na kallat na Tyumanem kanak, sa wala' pa aku kautaw, dadan da aku nan pigtani aw pigtawag aku nan na un ma-imo' kanan sugu-anen. **16** Aw dun ni pagpakita' nan kanak sa

Ise' nan na si Jisus na un ku pa-edē' adti manga Héntil, wala' aku paninaw sa utaw na un magtulada' kanak. **17** Wala' aku uman kadtu ni Jérusalim pada magsekat sa palna-u na manga apostolés ni Jisus na nyaka-una kanak. Manang nyadtu aku baling ni probinsya na Arabiya aw dun da aku pag-eya' taman sa allaw na lyumiku' aku adti lunsud na Damasko. **18** Pagkatigkas da na tulungkaūmay lekat na allaw na pagpangintu-u ku, nyanaw aku adti Jérusalim kay kaliman ku na magkakilalaāy kami si Pédro. Aw nyeya' aku adti sayid nan seled na sampulu' tag lima ka allaw. **19** Manang talana ku dun, wala' ya eped na manga apostolés na pigkita' ku, olo' si Santiago na mangud ni Jisus. **20** Nya-edē' ya Tyumanem na beke' na galu' ya pigsulat ku kamayu. **21** Pagkatigkas yan, nyadtu aku ni manga probinsiya na Sirya aw Cilicia. **22** Na, idtu na manga allaw yan, wala' pa kami pagkakilalaāy ya manga mangintu-uway kan Kristu na migkatipun nyanimba adti probinsya na Judiya. **23** Dyengeg olo' nilan na nya-uman da aku, aw law nilan, “Yan saba ya utaw na nyandakep aw nyamulayam sa manga eped tadun idtu muna. Manang adun, mig-ubat-ubat da sakanan sa palna-u na pyangintu-uan tadun na pigtibagsekan nan galu idtu muna kalaten!” **24** Aw to-o nilan pigdeyen ya Tyumanem asuntu na nyangintu-u la aku kan Kristu.

2 Paglabay da na sampulu' tag upat ya umay, lyumiku' aku adti Jérusalim eped ku si Bérnabi aw pigpa-agad ku uman si Tito. **2** Ya du-an na lyumiku' aku kay awun pigpa-edē' kanak na Tyumanem na ka-ilangan na madtu aku. Talana ku dun, migbalawbalaw kami ya manga

magdadumalaay sa manga mangintu-uway na olo' kami.
 Aw pigpa-edē' ku kanilan kun unu ya Madyaw na Ubat-
 ubat na pigpalna-u ku adti manga Héntil. Pig-imo' ku
 yeiy pada dili' masapad ya pigpalna-u ku lekat pa idtu
 muna taman adun. **3** Aw ya eped ku na si Tito, pangkay
 Héntil sakanan na nyangintu-u kan Kristu, wala' nilan
 legesa na dumalug sa katanem na manga Judiyyu na
 pagtuli-en. **4** Manang awun manga Judiyyu na sallong
 kunu nyangintu-u la kan Kristu. Aw ya tud nilan, yan olo'
 ya manilib dun ni katipun na manga mangintu-uway.
 Kay kaliman nilan kita-en kun matinaw na pigpaluwa' da
 kitadun ni Kristu Jisus lekat adti pagdumala na Uldin na
 manga Judiyyu. Aw kaliman nilan na ma-allang kitadun na
 kanilan Uldin. **5** Manang wala' nami kaagadi ya kanilan
 pigpalna-u pangkay sambuk, pada wala' ya makadali' adti
 matinaw na pigpalna-u nami kamayu na yan ya Madyaw
 na Ubat-ubat kan Kristu. **6** Aw ya manga magdadumalaay
 sa manga mangintu-uway, pangkay to-o silan pigkilala,
 manang wala' aku kabekenbeken paglong kanilan. Kay
 adti Tyumanem mig-unawa la ya kadég nami. Aw wala'
 ya pigdugang nilan adti pigpalna-u ku. **7** Manang dun
 da baling nilan ka-edē-i na aku ya pigtaliguwan na
 Tyumanem na un magpalna-u sa Madyaw na Ubat-
 ubat kan Kristu adti manga Héntil, kasiling ni Pédro na
 pigtaliguwan nan uman sa pagpalna-u adti manga Judiyyu.
8 Kay ya Tyumanem na mig-imo' kan Pédro apostol adti
 manga Judiyyu, yan uman ya mig-imo' kanak apostol adti
 manga Héntil. **9** Yanagaw, sa pagdengeg ni Santiago aw
 ni Pédro aw ni Juan sa piglong ku, dun da nilan ka-edē-i

na pigpakadyaw na Tyumanem ya kanak pigpan-imo'. Silan ya salig dun ni manga mangintu-uway, aw pig-alimanu kami nilan si Bérnabi. Aw pigka-unawaân da nami na kami si Bérnabi ya magpadeleg magpalna-u adti manga Héntil, aw silan ya magpalna-u adti manga Judiyu. **10** Yan olo' ya pigsekat nilan kanami, na tabangan ya manga utaw na to-o migkapelek. Aw maynan uman ya kanak pagkaliman imo-un. **11** Na, sa pagkawun ni Pédro adti syudad na Antiyokya, pigsagda ku sakanan, kay dili' madyaw ya pig-imo' nan. **12** Kay idtu muna, madyaw ya bet nan adti manga mangintu-uway na Héntil pangkay wala' silan tuli-a, aw gayed sakanan syumambuk kanilan kyuman. Manang sa pagka-edé' da ni Pédro na dyumateng da ya manga utaw na pigsugu' ni Santiago lekat adti Jérusalim, wala' da sakanan sambuk sa manga Héntil kyuman. Kay nyallek sakanan sa manga Judiyu na lyumeges sa manga eped nilan na mangintu-uway na dalugun ya manga sugu' dun ni Uldin. **13** Aw wala' kadugay migsiling uman kan Pédro ya madég na Judiyu na nyangintu-u, pangkay kya-edé-an nilan na dili' malat ya sumambuk kuman sa manga Héntil. Pangkay si Bérnabi nyagagad uman sa pig-imo' nilan. **14** Sa pagka-edé' ku na wala' da nilan daluga ya matinaw na palna-u dun ni Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, piglongan ku si Pédro adti asdangan na kadég nilan, “Kay Lew, ananga' wala' da kaw sambuk sa manga Héntil? Kasiling na pigleges mu baling silan na dumalug sa manga katanem tadun na manga Judiyu! Pangkay ikaw, wala' da mu daluga ya manga katanem na manga Judiyu, aw kasiling da kaw

adun na Héntil.” **15** Judiyu ya tengteng na tyugbulan nami, beke' kami na manga Héntil na wala' paka-edé' sa Uldin na Tyumanem. **16** Nya-edé' kitadun na beke' na pagdalug sa Uldin ya du-an na dawaten kitadun na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala', manang magi saba olo' sa pagpangintu-u kan Kristu. Yanagaw kami na manga Judiyu, nyangintu-u uman kan Kristu Jisus pada dawaten kami na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala'. Kay wala' ya utaw na dawaten na Tyumanem magi sa pagdalug nan sa Uldin. **17** Manang kun tibullukun nami na ma-imo' na wala' ya sala' asuntu na nyakasambuk da kami kan Kristu, dun da baling kami ka-imo' makasasala' adti anenganeng na manga eped nami na Judiyu. Kun maynan, liwan na si Kristu baling ya mig-imo' kanami makasasala'. Manang beke' saba na maynan! **18** Manang kun liku-an ku ya manga katanem na manga Judiyu na pig-ayawan da ku, na, dun da ka-edé-i na piglakadan ku ya Uldin. **19** Kyalabetan da ku na dili' ku mabatug tumanen ya kadakula' na Uldin pada dawaten na Tyumanem, aw yan ya du-an na nya-imo' aku kasiling na nyatay da dun ni pagdalug ku sa Uldin kay wala' da aku dumalayi na Uldin. Pig-ayawan da ku yeiy aw kasiling na nyataw da aku adun pada tumanen ya pagkaliman na Tyumanem. **20** Aw asuntu na nyaka-agad da aku sa pagkamatay ni Kristu adti krus, yanagaw dili' da ku tumanen ya pagkaliman na pagka-utawun ku, manang yan da baling ya tumanen ku ya pagkaliman ni Kristu na nyeya' asini kanak. Aw yan da ya pigsaligan ku adun si Jisus na Ise' na Tyumanem, kay pigginawaan aku nan aw pig-atag nan ya kanan pagka-

utawun kalyu kanaken. **21** Yanagaw wala' ku talikudi ya kallat na Tyumanem, kay kun dawaten nan ya manga utaw asuntu sa pagdalug nilan sa Uldin, na, wala' ya untung na pagkamatay ni Kristu!

3 Kay manga inulug ku dun ni probinsiya na Galasya, ayin pakabetang ya anenganeng mayu? Singalan ya migpabelengbeleng kamayu? Kay mabangal saba ya pigpa-edē' kamayu idtu muna sa kakawasan na pagkalabu kan Jisu-Kristu adti krus na yan ya kalyu kamayu. **2** Na, awun olo' usip ku kamayu. Ayin mayu kadawat ya Ispiritu Santo: dun ni pagdalug mayu sa Uldin, aw kun beke' nan, dun ni pagdengeg mayu sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu na pigpangintu-uwan mayu? **3** Ayin ka' pakabetang ya anenganeng mayu? Idtu muna, sa bagu pa kamu nyangintu-u, gayed kamu syumalig sa tabang na Ispiritu Santo, manang adun, yan da baling ya pigsaligan mayu ya kamayu pagka-utawun. **4** Kun maynan, unu, wala' kadi' ya guna na kadég na kamayu kya-agiyen sa pagpangintu-u mayu kan Kristu? **5** Usipen pa ta kamu uman: Unu ya du-an na pig-atagan kamu na Tyumanem na kanan Ispiritu aw ya pag-imo' nan sa manga milagru dun ni kamayu? Asuntu ka' na dyumalug kamu sa manga sugu' dun ni Uldin, aw kun beke' yan asuntu sa pagpakanyeg mayu aw pagpangintu-u mayu kan Kristu? **6** Kasiling saba ni Abraham. “Nyangintu-u sakanan sa Tyumanem. Aw magi sa pagpangintu-u nan, pigdawat sakanan na Tyumanem kasiling na wala' ya sala'.” **7** Yanagaw dun mayu ka-edē-i na ya manga utaw na awun pagpangintu-u sa Tyumanem, silan ya

pagtawagen na manga buwadbuwad ni Abraham. **8** Aw miglong ya Tyumanem dun ni pigpasulat nan asini muna pangkay ya manga Héntil un nan saba silan dawaten kun mangintu-u silan kanan. Kay dadan da nan piglong kan Abraham ya Madyaw na Ubat-ubat, law nan, “Magi dun ni kanmu, atagan ku ya kadég na manga utaw asini tas na lupa' na manga kadyawan.” **9** Yanagaw, ya kadég na nyangintu-u kan Kristu, pakadyawun uman silan kasiling ni Abraham asini muna. **10** Manang ya kadég na syumalig sa manga sugu' dun ni Uldin na manga Judiyyu, pa-emel-emelen silan baling. Kay pigpasulat asini muna, “Pa-emel-emelen na Tyumanem ya utaw na dili' magtuman sa kadég na sugu' nan dun ni Uldin.” **11** Na, pigbangal da uman na Tyumanem na wala' ya utaw na un nan dawaten asuntu sa pagdalug nilan sa Uldin, kay pigpasulat da nan, “Ya utaw na mangintu-u kanak, yan ya dawaten ku kasiling na wala' da ya sala', aw matagtun nan ya tengteng ginawa na wala' ya katigkasan.” **12** Manang kun awun utaw na makatuman sa kadég na sugu' dun ni Uldin, dili' da nan ka-ilangan ya mangintu-u. Kay pigpasulat da na Tyumanem asini muna: “Ya utaw na makatuman sa kadég na sugu' dun ni Uldin, yan ya utaw na atagan sa ginawa na wala' ya katigkasan.” **13** Manang asuntu na wala' tadun katuman ya kadég na awun ni Uldin, umba' galu kitadun pa-emel-emelen na Tyumanem. Yanagaw nyatay si Jisus adti krus kalyu kanaten. Kay pigpasulat na Tyumanem asini muna, “Kun awun utaw na pigpatay magi sa paglagket adti kawuy, yan ya pangilala na pigpa-emel-emel da

sakanan na Tyumanem.” **14** Aw dun ni pig-imo' ni Kristu Jisus adti krus, dyumateng adti manga Héntil ya manga kadyawan na pigpakang na Tyumanem kan Abraham asini muna. Aw magi sa pagpangintu-u tadun kan Kristu madawat tadun uman ya Ispiritu na pigpakang nan. **15** Kay manga inulug ku na nyangintu-u, anenganenga mayu ya katanem na utaw. Alimbawa', kun awun duwa ya utaw na mig-imo' sa pakang aw dayaw da nilan pigpirma^{an}, wala' da ya un maka-uman aw makadugang san. **16** Aw maynan uman ya pakang na Tyumanem asini muna kan Abraham aw sa buwadbuwad nan. Kya-ed^e-an tadun dun ni pigpasulat na Tyumanem na beke' na madég na buwadbuwad nan ya pigpakangan, manang sambuk da olo', aw yan si Kristu. **17** Yei^y ya kaliman ku na kalabetan mayu: Mig-imo' ya Tyumanem sa pakang kan Abraham na dayaw mig-iganget. Pagkatigkas yan, lyumabay ya upateng gatus aw katluwan ka umay taman adti allaw na pig-atag na Tyumanem ya Uldin. Yanagaw wala' kabatug na Uldin ya pag-uman sa pakang na Tyumanem kan Abraham. **18** Kay kun ya pagdawat tadun sa pigpakang na Tyumanem magi olo' sa pagdalug sa Uldin, wala' saba ya ma-untung sa pakang nan, manang pig-atagan nan si Abraham asuntu na pigpakangan nan. **19** Pagaw awun utaw na musip, “Kun wala' ya labet na Uldin dun ni pagpakadyaw na Tyumanem kan Abraham, na, unu saba ya tud na Uldin?” Tumubag aku kanan, “Pig-atag na Tyumanem ya Uldin pada ka-ed^e-an ya sala' na manga utaw.” Manang migdumala ya Uldin sa manga utaw taman olo' na allaw na dyumateng si Kristu na yan ya

buwadbuwad ni Abraham na pigpakangan na Tyumanem
 asini muna. Aw ya Uldin, pig-atag nan magi sa manga
 anghil aw si Moysis na yan ya migpatenga' sa manga utaw
 adti Tyumanem. **20** Manang ya pakang beke' na maynan.
 Dun ni pagpakang na Tyumanem kan Abraham, wala' ya
 migpatenga' kanilan, sayda la nan olo' ya mig-atag sa
 pakang. **21** Pagaw iman mayu aw wala' pag-unawa ya
 tud na Uldin aw ya tud na manga pakang na Tyumanem.
 Beke' saba na maynan! Kay kun mabatug pa na Uldin
 atag adti manga utaw ya tengteng ginawa na wala' ya
 katigkasan, yan galu ya pa-agi na dawaten na Tyumanem
 ya manga utaw kasiling na wala' ya sala'. **22** Manang
 pigpasulat da dadan na Tyumanem na pigdumalaan da na
 sala' ya kadég na utaw. Yanagaw ya kadég na pigpakang
 na Tyumanem asini muna, yan olo' ya un nan atagan ya
 manga utaw na mangintu-u kan Jisu-Kristu. **23** Sa wala'
 pa dateng si Kristu aw wala' pa tadun pangintu-uwi,
 pigdumalaan kitadun na Uldin menda' na pigbukasan ya
 pa-agi na yan ya pagpangintu-u tadun kanan. **24** Yanagaw
 ya Uldin, yan ya kasiling na maggagatay kanaten menda'
 na dyumateng si Kristu. Aw adun, magi sa pagpangintu-u
 kan Kristu, mabatug da kitadun dawaten na Tyumanem.
25 Manang adun na nyangintu-u la kitadun kan Kristu,
 wala' da ya katundanan na Uldin kanaten. **26** Kay magi
 dun ni pagpangintu-u mayu kan Kristu Jisus, nya-imo' da
 ya kadég mayu ise' na Tyumanem. **27** Ya kadég mayu
 na pigbautismuwan dun ni kan Kristu, ya kakawasan
 yeiy, nyakasambuk da kamu kanan, aw piggagad da nan
 ya kamayu anenganeng. **28** Aw adun, mig-unawa la ya

manga Judiyyu aw ya manga Héntil, aw pangkay allang aw beke' na allang, aw pangkay eseg aw kaubayan asuntu na ya kadég mayu nyakasambuk da dun ni kan Kristu. **29** Aw kun kasakupan da kamu ni Kristu, nya-imo' da kamu buwadbuwad ni Abraham aw un kamu uman atagan sa pigpakang na Tyumanem kan Abraham.

4 Yeiy ya kaliman ku palabet: Alimbawa', kun awun ayawanan na ama sa ise' nan na tagbi' pa, dili' pa na ise' matagtun. Yanagaw kasiling pa sakanan na allang, **2** kay pagkaagadan nan ya sugu' na manga utaw na pigtaliguwan kanan menda' sa allaw na pigpamalli' dadan na ama nan na atag da kanan ya ayawanan. **3** Maynan uman ya pagpakabetang tadun asini muna sa wala' pa kitadun pangintu-u kan Kristu. Pig-allang kitadun na paagi na pigdalug tadun idtu muna. **4** Manang pagdateng na allaw na dadan da na Tyumanem pigpamalli', pigpadala nan ya kanan Ise' na un maütaw adti sambuk na kaubayan. Aw pigdalug na Ise' nan ya Uldin na manga Judiyyu **5** na un lekaten ya kadég na nya-allang na Uldin, pada ma-imo' silan mangayse' na Tyumanem. **6** Aw asuntu na nya-imo' da kamu ise' na Tyumanem, pigpadala nan ya Ispiritu na kanan Ise' na un meya' adti kamayu anenganeng. Yanagaw mabatug da tadun tawagen ya Tyumanem na “Ama!” **7** Yanagaw beke' da kitadun na allang manang mangayse' da na Tyumanem, aw un kitadun nan uman atagan sa manga pigpakang nan kanaten. **8** Na, idtu muna sa wala' pa kamu paka-edé' sa tengteng Tyumanem, pig-allang kamu na kamayu manga pyangintu-uwan na tyumanem na galu'. **9** Manang adun, kya-edé-an da

mayu ya tengteng Tyumanem. Aw ya Tyumanem nyaka-
 ede' uman kamayu. Yanagaw, ananga' kaliman pa mayu
 lumiku' adti manga katanem na wala' ya guna? Ananga'
 na kaliman pa mayu magpa-allang salut? **10** Aw kenne' pa
 mayu pigdalug ya manga katanem na manga Judiyyu dun
 ni pagtani mayu sa manga matas na allaw aw sa manga
 bulan, aw manga pista nilan dun ni seled na sangkaūmay,
 aw sa manga matas na umay. **11** Nyaypeng aku pagaw
 masapad baling ya kadég na pigpalna-u ku kamayu. **12**
 Kay manga inulug, to-o aku nyanginayu' kamayu na
 silingan aku mayu dun ni pag-ayaw ku sa Uldin na manga
 Judiyyu. Pangkay Judiyyu aku manang liwan aku na Héntil.
 Idtu muna sa pagkawun ku dun ni kamayu wala' aku
 mayu pakalata. **13** Kya-anenganengan pa gya mayu ya
 tagna' na pagkawun ku adti sayid mayu na to-o aku
 kyatigda-an. Talana mayu kanak mig-ipat, nyakaselat aku
 kamayu migpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu.
14 Aw pangkay to-o nyakapabegat kamayu ya kanak
 pagpakabetang manang wala' kamu kele kanak. Pigdawat
 aku mayu baling kasiling na anghil na Tyumanem, aw
 ya pagpamasa mayu kanak kasiling uman na si Kristu
 Jisus ya pigbasaān mayu. **15** Idtu na manga allaw yan, to-
 o kamu migleya. Manang adun, migkanu la kamu seiyy?
 Dun ni manga allaw yan, makamatinaw aku na pangkay
 ya kamayu mata lugiten mayu galu aw atag kanak. **16**
 Manang nya-uman da ya ginawa mayu kanak. Unu ka',
 pig-imo' da aku mayu po-on asuntu olo' na piglong ku
 kamayu ya matinaw? **17** Na, kya-edé-an da ku na awun
 manga magpalna-uway dun ni kamayu na sallong kunu

nyaypeng kamayu. Manang ya matinaw, dili' madyaw ya tud nilan. Kay kaliman nilan talikudan aku mayu aw silan da ya dalugun mayu. **18** Dili' saba malat kun maypeng ya sambuk na utaw, asal nan madyaw ya kanan tud, pangkay wala' aku dun ni sayid mayu. **19** Kay manga inulug, pigsiling ta kamu na kanak tengteng mangayse'. Migti-is aku asuntu kamayu kasiling na kaubayan na pyetesan, aw magpadeleg aku magti-is menda' na kita-en si Kristu dun ni pagka-utawun mayu. **20** Madyaw galu kun awun aku ni tampid mayu pada dili' to-o masakit ya kanak tingeg, kay to-o aku nyaypeng kamayu. **21** Na, awun usip ku sa manga utaw na malim dumalug sa manga sugu' dun ni Uldin na manga Judiyu. Unu, kya-edean mayu ya kakawasan na piglong dun ni Uldin? **22** Pigsulat dun na awun duwa ya ise' ni Abraham na eseg. Ya sambuk nyautaw adti allang na si Hagar, aw ya sambuk nyautaw adti kaubayan nan na si Sara. **23** Ya pagkautaw na ise' nan adti allang kasiling olo' na katanem na utaw mag-ise'. Manang ya pagkautaw na ise' adti tengteng kaubayan nan, yan ya pagtuman na Tyumanem sa pigpakang nan. **24** Na, ya duwa ya kaubayan yeiy nya-imo' pudinganan sa duwa ya pakang na Tyumanem na dayaw mig-iganget. Ya allang na si Hagar, kasiling sakanan na Uldin na pig-atag na Tyumanem adti manga utaw na Isra-él dun ni Buntud na Sinay, kay ya manga utaw na gayed syumalig sa Uldin kasiling saba na allang. **25** Aw si Hagar nya-imo' alung sa Uldin na pig-atag dun ni Buntud na Sinay adti banwa na Arabiya. Kay silan ya manga buwadbuwad nan, alag silan nya-allang kasiling na manga Judiyu na

nyeya' adti Jérusalim na nyatibulluk adti pagdalug sa Uldin. **26** Manang si Sara na beke' na allang, nya-imo' sakanan pundinganan sa bagu na Jérusalim na awun ni tas na langit. Aw yan ya palangad ina na kadég tadun kay wala' kitadun ka-allang na Uldin. **27** Kay pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Pagleya kaw, ikaw na kaubayan na dili' magpaka-ise'. Pag-iyak-iyak kaw na to-o magleya, ikaw na wala' lemen petesi. Kay pangkay pig-ayawan kaw na eseg mu, manang magkadég pa ya buwadbuwad mu kay sa kaubayan na awun eseg.” **28** Na, kay manga inulug ku na nyangintu-u, nya-imo' da kamu ise' na Tyumanem asuntu na nyatuman da ya pigpakang nan, kasiling ni Isa-ak na ise' ni Sara na pigpakang na Tyumanem. **29** Manang dun ni manga allaw yan, si Isma-él na nyautaw kasiling na katanem na manga utaw na mag-ise', pigpamulayaman nan si Isa-ak na nyautaw magi sa katulus na Ispiritu Santo. Aw maynan uman ya nya-imo' adti kadég tadun na pigbagu la na Ispiritu Santo, pigpamulayaman kitadun na manga utaw na syumalig sa Uldin. **30** Manang yeiy ya pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Ya kaubayan ini na allang, papanawa la sakanan aw ya ise' nan na eseg! Kay ya ise' na allang dili' saba bagi-an sa ayawanan na un tagtunun na ise' na kaubayan na beke' na allang.” **31** Yanagaw, kay manga inulug, beke' kitadun na ise' na kaubayan na allang, manang manga buwadbuwad kitadun baling na kaubayan na beke' na allang.

5 Asuntu na pigpaluwa' da kitadun ni Kristu lekat adti pag-allang na Uldin, yanagaw pakasaligen tadun ya kanaten pagpangintu-u kanan, aw dili' da kitadun magpa-

allang salut sa Uldin. **2** Aku si Pablo ya miglong adti kamayu: Kun magpatuli' kamu pada dawaten kamu na Tyumanem, kasiling na wala' ya un mayu ma-untung sa pagkamatay ni Kristu adti krus! **3** Salutun ku uman ya paglong kamayu: Ya manga utaw na magpatuli' pada dawaten silan na Tyumanem, ka-ilangan ubusun nilan uman tumanen ya kadakula' na Uldin. **4** Aw kun pigbetang mayu adti ginawa ya pagdalug sa Uldin pada dawaten kamu na Tyumanem, kya-eletan da kamu adti kan Kristu aw pigtalikudan mayu baling ya kanan kallat. **5** Manang adi kanaten, to-o dakula' ya pag-iman tadun magi sa Ispiritu Santos na dawaten nan kitadun asuntu sa pagpangintu-u tadun kan Kristu. **6** Kay kun nyakasambuk da kitadun kan Kristu Jisus, wala' da ya labet kun magpatuli' kitadun aw dili'. Yan saba olo' ya ka-ilangan ya kanaten pagpangintu-u na mabatug kita-en dun ni pagginawa tadun sa manga utaw. **7** Idtu na muna, madyaw to-o ya pagdalug mayu sa palna-u ni Kristu. Singalan ka' ya migbalabag kamayu sa pagdalug mayu sa matinaw na palna-u? **8** Ya pagbalabag yeiy, wala' saba lekat adti Tyumanem na migtawag kamayu. **9** Ya palna-u na galu' kasiling na tagbi' na patulinay na pigdali' adti harina. Dili' madugay, tumulin da ya kadakula' na harina. **10** Manang asuntu na nyakasambuk da kamu kan Kristu, kya-edean ku na yan saba ya dalugun mayu ya pigpalna-u ku kamayu idtu muna. Aw ya utaw na migpabelengbeleng kamayu, un sakanan pa-emel-emelen na Tyumanem. **11** Kay manga inulug ku, kun kenne' pa aku migpalna-u na ka-ilangan magpatuli' ya utaw

pada dawaten na Tyumanem, na, ananga' pa aku gayed pamulayaman na manga eped ku na Judiyu? Yan ya du-an, kay pigpalna-u ku na dawaten na Tyumanem ya manga utaw asuntu sa pagkamatay ni Kristu adti krus, aw yan baling ya magpakasungkul kanilan. **12** Aw ya manga utaw na migpabelengbeleng kamayu magi sa palna-u nilan na galu', madyaw pa baling na dili' silan olo' magpatuli' manang kapunun nilan ya kanilan pagka-utawun! **13** Na, kay manga inulug ku, pigtawag da kamu na Tyumanem aw nyakaluwa' da lekat adti pagdumala na Uldin. Manang dili' kamu mag-anenganeng na pigtumbay pa nan kamayu ya pagdalug sa pagkaliman na pagka-utawun mayu adti pag-imo' sa malatay. Madyaw pa baling na gayed kamu maggaginawa^{ay} aw magtatabangay. **14** Kay ya kadég na sugu' na Tyumanem dun ni Uldin, alag da nyaluduk dun ni sambuk na sugu': Ginawayi ya eped mu na utaw kasiling na pagginawa mu sa kanmu pagka-utawun. **15** Manang kun gayed kamu magtanam kasiling na manga ayep na mangkabulut, na, magpakatadeng kamu na dili' mayu kalaten ya pagpangintu-u na eped. **16** Manang ini ya paglongun ku kamayu: Dun ni kadég na imo-un mayu, pagpagagad kamu sa Ispiritu Santo pada dili' mayu ma-imo' ya malatay na pagkaliman na pagka-utawun mayu. **17** Kay gayed nyatu ya pagkaliman na pagka-utawun tadun adti pagkaliman na Ispiritu Santo. Aw ya Ispiritu nyatu uman sa pagkaliman na kanaten pagka-utawun. Aw ya duwa yeiy gayed silan migtanam adti anenganeng tadun. Yanagaw malug kanaten ya pag-imo' sa madyaw. **18** Manang kun piggagad da kamu na

Ispiritu Santo, nyakaluwa' da kamu adti pagdumala na Uldin. **19** Na, kun dalugun na manga utaw ya pagkaliman na kanilan pagka-utawun, maynini ya imo-unun nilan: Magkasala-enen silan aw gayed malatay ya nyakabetang adti anenganeng nilan. Aw pigpan-imo' nilan ya manga imo-unun na makamulamulaay. **20** Magsimba silan sa manga tyumanem na galu'. Mag-imo' silan sa malatay adti eped na utaw magi sa katulus na busaw. Gayed nilan pagdumutan ya eped na utaw, mati-ayil silan, aw matikadaway silan. Maksay silan magkadaman, aw pag-olo-un nilan ya kanilan pagka-utawun, aw gayed mag-atu sa eped na utaw, aw yan olo' ya ubaybayen nilan ya utaw na magkaagad kanilan. **21** Aw mati-inga-ay silan. Pala-inem silan sa magpakalangulangu, aw magpa-iyeped silan sa manga utaw na mig-imo' sa malatay. Aw madég pa ya kanilan pag-imo-un na dili' madyaw. Salutun ku ya piglong ku kamayu idtu muna: Ya manga utaw na mig-imo' sa maynan, dili' saba maka-akup adti Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. **22** Manang maynini ya bunga na Ispiritu Santo na kita-en dun ni pagka-utawun tadun: Awun pagginawa tadun sa Tyumanem aw sa eped na utaw. Magleya kitadun pangkay unu ya dumateng. Awun kalinaw na kanaten anenganeng. Matas ya pasinsiya tadun sa kanaten eped aw pagkallatan tadun silan. Madyaw ya bet tadun adti eped aw magtabang kitadun kanilan. Aw kasaligan kitadun. **23** Pagpakadyawun tadun ya kadég na utaw. Aw magpakatagen kitadun sa pagkaliman na kanaten pagka-utawun. Kun imo-un tadun ya kadég yeiy, wala' ya manga sugu' dun ni Uldin na kalakadan

tadun. **24** Aw ya manga utaw na nyakasambuk da kan Kristu Jisus, nyaka-agad da pigkalabuan adti krus ya pagkaliman na pagka-utawun nilan. **25** Asuntu na pigbagu la kitadun na Ispiritu Santo, yanagaw dalugun tadun ya kanan pagkaliman. **26** Dili' kitadun magpatastas, aw dili' gayed magkadaman sa eped tadun, aw dili' kitadun mag-inga-inga-ay.

6 Kay manga inulug ku na nyangintu-u la, kun awun sambuk na inulug mayu na kyinita' na mig-imo' sa sala', kamu na piggagad na Ispiritu Santo ya umba' tumabang kanan pada makaliku' sakanan adti Tyumanem. Manang pakadyawa ya tingeg mayu kanan. Aw magpakatadeng kamu pagaw kamu uman mabuyu adti pagpakasala'. **2** Gayed kamu pagtatabangay pangkay unu ya manga puluglima na nyakapisan kamayu. Kun imo-un mayu yeiy, dun da mayu katuman ya sugu' ni Kristu. **3** Kay kun awun sambuk adti kamayu na mig-anenganeng na matas pa sakanan kay sa eped pangkay ya tengteng matinaw wala' ya mabatug nan, na, piggawayan nan baling ya kanan pagka-utawun. **4** Madyaw pa ya tagsambuksambuk kamayu anenganengen nan ya kanan imo-unun. Aw tigkas yan, kun ka-edean nan na madyaw ya kanan imo-unun, magleya sakanan, aw dili' nan pagpa-unawa ya kanan pagka-utawun adti manga eped nan. **5** Kay awun tubagenen na tagsambuksambuk na utaw sa manga pig-imo' nan. **6** Ya utaw na pigpalna-uwan sa tingeg na Tyumanem, ka-ilangan tumabang sakanan sa manga kapelekan na migpalna-u kanan. **7** Dili' mayu pag-akalan ya pagka-utawun mayu. Ya Tyumanem dili' mabatug

gawayan. Kay pangkay unu ya tanemen na utaw, yan uman ya un nan aniyen. **8** Maynan uman, kun dalugun na utaw ya pagkaliman na pagka-utawun nan adti pag-imo' sa sala', yan ya ma-ani nan ya pa-emel-emelen na wala' ya tyamanan. Manang ya utaw na dumalug sa pagkaliman na Ispiritu Santo, yan ya ma-ani nan ya ginawa na wala' ya katigkasan. **(aiōnios g166)** **9** Dili' tadun pag-ilaban ya pag-imo' sa manga imo-unun na madyaw. Kay kun magpadeleg kitadun mag-imo' sa madyaw, dumateng ya allaw na awun aniyen tadun na lekat adti Tyumanem, kun dili' magkalumay ya ginawa tadun. **10** Yanagaw pangkay kinunu na awun selat tadun, naten imo-an na madyaw ya kadég na manga utaw, labi la ya manga eped tadun na manga mangintu-uway. **11** Na, tengtengi mayu ya mangkabakla' na litra asini katigkasan na sulat ku ini. Kanak da tengteng tullu' ya migsulat sei. **12** Ya manga utaw na gayed gyumelgel kamayu magpatuli', kaliman nilan na saya' na manga eped na Judiyyu asuntu sa pagtuman nilan sa katanem yan. Pig-imo' nilan yeiy kay nyallek silan pagaw pamulayaman na manga eped na Judiyyu kun mag-ubat-ubat silan na dawaten na Tyumanem ya manga utaw magi olo' sa pagkamatay ni Kristu adti krus. **13** Pangkay ya manga utaw yeiy na migpatuli', wala' nilan kadalug ya kadég na sugu' dun ni Uldin. Yan ya du-an na piggelgel kamu nilan magpatuli' kay kaliman nilan magpalibantug adti kanilan eped na manga Judiyyu. **14** Manang adi kanak, yan olo' ya pigpalibantug ku ya pagkamatay na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu adti krus. Asuntu sa pagkamatay

nan, wala' da aku ka-allang na pagkaliman na manga utaw asini tas na lupa' aw wala' da ya ma-untung nilan adi kanak. **15** Kay dun ni kan Kristu, pangkay migpatuli' kitadun aw wala', yan ya dakula' na ma-untung tadun, ya pagbagu kanaten na Ispiritu Santo. **16** Ya kadég na dumalug sa palna-u ku yeiy, silan ya tengteng manga utaw na Tyumanem. Aw awun ni kanilan ya kalinaw na Tyumanem aw ya kanan kallat. **17** Yanagaw lekat adun, dili' aku malim na linggalen na pangkay singalan. Kay kyapulbaan da magi sa manga ulat na kanak kindal, na si Kristu, yan da ya kanak pigdalug. **18** Kay manga inulug ku na nyangintu-u, ayin pa aku galu na awun gayed ni kamayu ya grasya ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. Amén.

Épésó

1 Kay manga inulug ku na awun ni syudad na Épésó na nyatibulluk uman sa pagpangintu-u kan Kristu Jisus aw nya-imo' kana Tyumanem manga utaw. Aku si Pablo ya migsulat adti kamayu. Nya-imo' aku apostol ni Kristu Jisus magi sa pagbaya' na Tyumanem. **2** Padatengen galu adti kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama tadun aw adti kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **3** Naten deyen ya Tyumanem na yan ya Ama na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. Kay magi sa pagpakasambuk tadun kan Kristu, pig-atagan kitadun na Tyumanem na madég na kadyawan dun ni Ispiritu nan, aw alag saba yeiy lekat adti tas na langit. **4** Sa wala' pa na Tyumanem imo-a ya kadakula' na banwa, dadan da kitadun nan pigpamalli' na un taniyen na ma-imo' kanan manga utaw. Aw wala' ya pagsala' kanaten dun ni asdangan nan. Asuntu na pagginawa nan kanaten, **5** dadan da kitadun nan pigpamalli' na un ma-imo' kanan manga mangayse' magi kan Jisu-Kristu, kay yan saba ya makatutuk sa Tyumanem aw yeiy ya kanan pagbaya'. **6** Deyen tadun sakanan kay dakula' ya kanan grasya na pig-atag nan kanaten magi dun ni kanan Ise' na to-o nan pigginawaan. **7** Pangkay piglakadan tadun ya manga sugu' na Tyumanem, manang magi sa pagkamatay na Ise' nan dun ni krus, piglekat da kitadun na dugu' nan aw piglanas da ya kadég na manga sala' tadun. Wala' ya maka-unawa sa kadakula' na kallat na Tyumanem **8** kanaten na pig-atagan nan kitadun na katadeng na makalabet aw maka-edé' sa kadég na palpa nan. **9** Kay

pigbukasan da nan adti kadég tadun ya kanan palpa na pigtagu' asini muna. Aw imo-un nan yeiy magi dun ni kan Kristu. **10** Aw kun dumateng da ya allaw na pigpamalli' nan dadan, magi dun ni pigpalpa nan, un nan pagsambukun ya kadég na awun ni langit aw ya asini tas na lupa', aw ya kadég yeiy si Kristu alag ya magdumala. **11** Pigpamalli' kami dadan na Tyumanem na un ma-imo' kanan manga utaw magi dun ni pagpakasambuk nami kan Kristu. Kay lekat pa asini muna alag nan pig-imo' ya kadég pada malingeb ya kanan palpa aw pagbaya'. **12** Pig-imo' nan yeiy pada kami na nyuna nyangintu-u kan Kristu magdeyen sa kadyaw na Tyumanem. **13** Aw maynan uman kamu, sa pagpakadengeg mayu sa tengteng matinaw na yan ya Madyaw na Ubat-ubat na makapaluwa' kamayu, nyangintu-u kamu kan Kristu. Aw pigbetang na Tyumanem dun ni seled mayu ya kanan Ispiritu na pigpakang nan, aw yeiy ya pangilala na nya-imo' da kamu kanan manga utaw. **14** Ya Ispiritu Santo, yan ya pangilala na magmatinaw na tengteng tadun madawat ya kadég na pigpakang kanaten na Tyumanem. Yanagaw deyen tadun sakanan kay un tadun saba tagtunun ya kanan manga pigpakang dun ni allaw na malingeb da ya paglekat nan sa kadég tadun na kanan manga utaw. **15** Yanagaw lekat dun ni allaw na dyengeg ku ya kamayu pagpangintu-u sa kanaten Pangulu na si Jisus aw ya pagginawa mayu sa kadég na mangintu-uway, **16** yeiy ya du-an na wala' aku teneng sa pagpasalamat adti Tyumanem asuntu kamayu. Aw gayed ta kamu pigngalanan dun ni kanak pagpanawagtawag **17** adti Tyumanem na Ama na kanaten

Pangulu na si Jisu-Kristu. Migsekat aku adti kanan na magi sa Ispiritu nan atagan kamu na katadeng, aw bukasan adti kamayu ya matinaw sa kana Tyumanem, pada to-o pa mayu ka-edean sakanan. **18** Aw pigsekat ku uman adti kanan na ka-ilawan ya anenganeng mayu pada ka-edean mayu kun unu ya un mayu imanen asuntu na pigtawag da kamu na Tyumanem. Aw ka-edean mayu uman ya alaga' na atag nan na to-o madyaw, aw kamu saba na manga mangintu-uway ya un makatagtun. **19** Kaliman ku uman na ka-edean mayu ya kadakula' na katulus nan na wala' ya maka-unawa na āsini kanaten na manga mangintu-uway. Aw pigpakita' nan ya pagtalabahu na kanan katulus magi **20** dun ni pagmataw nan kan Kristu lekat adti pagkamatay aw dun ni pagpa-ingkud nan kan Kristu adti kalintu nan adti ingkudanan na pagdumala adti tas na langit. **21** Aw ya pagdumala ni Kristu matas pa kay sa kadég na awun kutulus magdumala aw sa manga pangulu adti balintenga-an aw asini tas na lupa'. Ya katundanan na pig-atag na Tyumanem kanan matas pa saba kay sa kadég na manga migdumala pangkay adun na allaw aw pangkay sa dumadateng pa. (aiōn g165) **22** Ya kadég yeiy alag pigpadumala na Tyumanem kan Kristu. Aw si Kristu pig-imo' nan ulu sa kadég na manga mangintu-uway, **23** aw silan ya kalingeban sa lawas ni Kristu aw pig-atmu' ni Kristu na kanan katulus ya kadég na manga mangintu-uway.

2 Idtu na muna, adti anenganeng na Tyumanem, kasiling kamu na utaw na nyatay da asuntu sa kamayu manga sala' aw sa paglakad mayu sa manga sugu' nan. **2** Kay

yan baling ya pigdalug mayu ya bet na manga utaw
 na wala' pangintu-u sa Tyumanem. Aw pigdalug mayu
 uman ya pangulu na manga ispiritu na nyeya' dun ni
 balintenga-an na yan ya miggagad sa anenganeng na
 manga utaw na wala' dalug sa Tyumanem. (aiōn g165) **3** Aw
 maynan uman ya pigpan-imo' na kadég tadun idtu muna.
 Pigdalug tadun ya pagkaliman na kanaten pagka-utawun
 dun ni pag-imo' sa malatay aw gayed tadun pigdalug
 ya pagkaliman na kanaten lawas aw anenganeng. Aw
 yan galu ya un tadun datengan ya pa-emel-emel na
 Tyumanem eped na manga utaw na umba' pa-emel-
 emelen. **4** Manang ya Tyumanem, dakula' ya kanan kallat
 aw to-o kitadun nan pigginawaan. **5** Pangkay kasiling
 kitadun idtu muna na utaw na nyatay da, asuntu sa
 paglakad tadun sa manga sugu' na Tyumanem, manang
 adun, pigmataw kitadun nan eped ni Kristu. Yanagaw
 magi sa kallat na Tyumanem nyakaluwa' kitadun. **6** Aw sa
 pagmataw na Tyumanem kan Kristu, nyaka-agad kitadun
 uman, aw asuntu na nyakasambuk da kitadun kan Kristu
 pa-ingkudun kitadun eped nan dun ni ingkudanan na
 kanan paghari' adti tas na langit. **7** Pig-imo' nan yeiy
 pada sa manga allaw na dumadateng pa, pakita' nan
 adti kadég ya kanan kallat na to-o madyaw na wala' ya
 maka-unawa, na yan ya kallat nan adti kadég tadun na
 nyakasambuk da kan Kristu Jisus. (aiōn g165) **8** Asuntu saba
 sa kallat na Tyumanem, pigpaluwa' kamu nan magi sa
 pagpangintu-u mayu kan Kristu Jisus. Beke' na asuntu
 sa manga pigpan-imo' mayu, manang asuntu baling na
 yan ya pig-atag na Tyumanem na wala' ya bayad. **9** Ya

pig-atag nan beke' saba na tandan kamayu asuntu sa pagtibagseg mayu mig-imo' sa madyaw, yanagaw wala' ya utaw na magpalibantug sa pigpan-imo' nan. **10** Kay ya Tyumanem, yan saba ya migbagu kanaten. Pig-imo' nan yeiy magi dun ni pagpakasambuk tadun kan Kristu Jisus, pada imo-un tadun ya manga madyaw na imo-unun na pigtagilan dadan kanaten na Tyumanem. **11** Yanagaw anenganenga mayu ya kamayu pagpakabetang idtu muna. Kamu na manga Héntil, pigsupla kamu na manga utaw na Judiyyu kay wala' kamu pagpatuli'. Manang ya pagpatuli' yan olo' ya pangilala dun ni lawas na utaw. **12** Anenganenga mayu uman na idtu muna wala' kamu pakasambuk adti kan Kristu kay wala' mayu ka-ed-e-i kun singalan sakanan. Aw wala' uman ya labet mayu dun ni manga utaw na Isra-él. Kasiling kamu na dumadayu kay wala' pa mayu ka-ed-e-i ya manga pakang na Tyumanem kanilan. Yanagaw sa pag-eya' mayu asini tas na lupa', wala' ya pag-iman mayu na paluwa-en kamu adti pa-emel-emel na Tyumanem kay wala' pa kamu pangintu-u kanan. **13** Manang adun, nyakasambuk da kamu kan Kristu. Pangkay idtu muna mawat kamu adti Tyumanem, manang adun migkalapit da kamu magi sa dugu' ni Kristu dun ni krus. **14** Kay si Kristu ya kanaten kalinaw. Pigsambuk da nan ya ginawa na kadég tadun na nyangintu-u kanan, pangkay manga Judiyyu aw manga Héntil. Aw magi sa pagkamatay nan dun ni krus, pig-agba' da nan ya nyaka-elet kanaten idtu muna. **15** Aw pig-imo' ni Kristu na wala' da ya katukanan na kadég na manga sugu' dun ni Uldin kay yan baling ya nyaka-elet kanaten.

Pig-imo' nan yeiy pada ya kadég tadun na nyangintu-u kanan ma-imo' da sambuk na bagu na kasakupan. Aw awun da kalinaw adti kadég tadun na nyangintu-u kan Kristu. **16** Yanagaw, asuntu na migkasambuk da ya manga Héntil aw manga Judiyu dun ni palangad lawas ni Kristu magi sa pagkamatay nan adti Krus, pigkamang da nan ya pagkamatalapo-on tadun aw pigpa-iyuli' da nan kitadun adti Tyumanem. **17** Yan saba ya pigkadi ni Kristu ya pagpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat na yan ya mig-atag sa kalinaw adti manga Héntil na mawat sa Tyumanem idtu muna, aw sa manga Judiyu na malapit adti kanan. **18** Kay magi sa pig-imo' ni Kristu kanaten, ya kadég tadun na nyangintu-u kanan pangkay Judiyu aw pangkay Héntil alag da kitadun makapalapit sa Ama magi sa Ispiritu Santo. **19** Yanagaw kamu na manga Héntil, beke' da kamu na dumadayu aw lumalaba', manang nyaka-akup da kamu dun ni kasakupan na manga utaw na Tyumanem. Ya kasakupan yeiy na manga mangintu-uway, kasiling na pamilya dun ni seled na balay. **20** Kitadun na manga mangintu-uway kasiling kitadun na balay. Si Kristu Jisus, yan ya tullukanan na to-o masalig, aw ya manga apostolés aw manga propita na Tyumanem, kasiling silan na manga aligi. **21** Aw ya kadég tadun na nyangintu-u kan Kristu, kasiling kitadun na manga pagkana' na balay na dayaw mig-idapat aw nya-imo' kitadun témplo na pigtani la adti kan Kristu. **22** Aw kamu na manga Héntil, dun ni pagpakasambuk mayu kan Kristu, nyakasugpat da kamu uman dun ni balay yeiy na pig-imo' témplo na pig-eya-an da na Tyumanem magi sa kanan Ispiritu.

3 Aw asuntu na kadég yeiy, aku si Pablo nyanawagtawag kamayu adti Tyumanem, pangkay nyakalabusu pa aku asuntu na pigpalna-u ku si Kristu Jisus adti kamayu na manga Héntil. **2** Pagaw pigdengeg da mayu idtu muna na pigtaliguwan aku na Tyumanem sa pagpalna-u adti kamayu sa kallat nan. **3** Kay pigpa-edé' nan kanak ya kanan palpa na pigtagu' asini muna na yan ya piglong da ku asini sulat ini. **4** Aw sa pagbasa mayu sa pigsulat ku ini, ka-edé-an mayu na to-o ku kyalabetan kun unu ya palpa na Tyumanem kamayu magi kan Kristu. **5** Asini muna, wala' pa yeiy na Tyumanem bukasi adti manga utaw, manang adun, pigpa-edé' da nan magi sa Ispiritu nan adti kanan manga apostolés aw manga propita. **6** Aw ini ya kanan palpa na pigbukasan da: Kamu na manga Héntil, magi sa Madyaw na Ubat-ubat, pigdawat mayu uman ya manga pakang na pig-atag na Tyumanem kasiling na nyadawat na manga Judiyu. Aw nyaka-akup da kamu uman dun ni palangad lawas ni Kristu, kay nyakasambuk da kamu adti kanan. **7** Asuntu sa kallat na Tyumanem aw kanan katulus na pig-atag nan kanak, pig-imo' aku nan sugu-anen pada magpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **8** Pangkay aku ya madalem sa kadég na mangintu-uway, manang asuntu sa kallat na pig-atag kanak na Tyumanem, aku ya pagtaliguwan nan mag-ubat-ubat adti manga Héntil sa manga kadyawan ni Kristu na wala' ya maka-unawa. **9** Ya Tyumanem na mig-imo' sa kadég, yan ya migtaligu kanak na ilawan ya anenganeng na kadég na utaw pada ka-edé-an nilan kun unun ya pagtuman sa palpa na pigtagu' nan asini muna. (aiōn g165) **10** Aw magi sa

kadég na manga mangintu-uway, un pa-edé' ya kalalem
 na katadeng na Tyumanem adti kadég na manga awun
 katulus aw manga migdumala awun ni balintenga-an. **11**
 Kay yeiy ya pigpalpa nan dadan asini muna, aw pigtuman
 nan yeiy magi kan Kristu Jisus na kanaten Pangulu. (aiōn
 g165) **12** Aw asuntu na nyakasambuk da kitadun kanan,
 dili' kitadun mallek aw mabekenbeken magpalapit adti
 Tyumanem. Mabatug da yeiy asuntu na nyangintu-u la
 kitadun kan Kristu. **13** Yanagaw, asuntu sa kadég yeiy,
 sekaten ku adti kamayu na dili' mayu pagpakalumayen ya
 ginawa mayu asuntu sa pagti-is ku sa pagpalna-u kamayu,
 kay yan saba ya makakadyaw kamayu. **14** Aw sa pag-
 anenganeng ku sa palpa na Tyumanem, lyumuhud aku aw
 nyanawagtawag adti asdangan na Ama tadun **15** na yan
 ya lyekatan sa kadég na kasakupan asini tas na lupa' aw
 adti tas na langit na pigsiling nan na kanan pamilya. **16**
 Asuntu sa kadakula' na kadyaw na pagka Tyumanem nan,
 nyanginayu' aku kanan na un magpakabagseg kamayu
 magi sa tabang na Ispiritu nan na nyeya' dun ni seled
 mayu. **17** Aw meya' si Kristu dun ni ginawa mayu asuntu
 sa pagpangintu-u mayu kanan. Pigsekat ku uman adti
 Tyumanem na ya kamayu pagginawa kanan aw sa kamayu
 manga eped, to-o pa magkasalig. **18** Pigsekat ku uman na
 mabatug mayu kalabetan ya pagginawa ni Kristu kanaten,
 kun sangunu ya kadakula' aw ya kalalem na pagginawa
 nan na wala' ya maka-unawa, aw kalabetan uman na
 kadég na manga utaw ya Tyumanem. Kalabetan mayu
 galu ya kanan pagginawa pangkay malug yeiy kalabetan,
 pada matmu' kamu na kanan bet aw katulus aw kadyaw

nan. 20 Deyen tadun ya Tyumanem! Kay magi sa katulus na kanan Ispiritu na migtalabahu dun ni seled tadun, mabatug nan imo-un ya to-o pa dakula' kay sa kadég na pigsekat tadun aw sa kanaten pig-anenganeng. 21 Kadég tadun na manga mangintu-uway, naten deyen ya Tyumanem na wala' ya tyamanan asuntu sa kadég na pig-imo' ni Kristu Jisus kanaten. Amén. (aiōn g165)

4 Yanagaw, aku na nyakalabusu pa asuntu na pigpalna-u ku si Kristu, pakabagsegen ku ya ginawa na kadég mayu na silingan mayu gayed ya bet na umba' sa manga utaw na pigtawag da na Tyumanem. 2 Maynini ya bet na silingan mayu: Dili' kamu magpatastas sa kamayu pagka-utawun, aw dayaw mayu uman pakadyawa ya eped mayu. Tageni ya kamayu kadaman, aw magtati-isay ya tagsambuksambuk kamayu asuntu na miggaginawaay kamu. 3 Tibagsegi mayu to-o na awun kalinaw dun ni kadég mayu pada ma-ilagket ya pag-kasambuk na kamayu ginawa na pig-atag na Ispiritu Santo. 4 Sambuk da olo' ya lawas na yan ya kadég na manga mangintu-uway. Sambuk da ya Ispiritu Santo na nyeya' dun ni tagsambuksambuk kanaten. Sambuk da ya pig-iman tadun asuntu na pigtawag da kitadun na Tyumanem. 5 Sambuk da olo' ya matas na Pangulu, sambuk da ya pyangintu-uan, aw sambuk da olo' ya kakawasan na pagbautismu kanaten. 6 Sambuk da olo' ya Tyumanem na yan saba ya Ama na kadég tadun. Aw yan ya migdumala aw migtalabahu dun ni kadég na manga mangintu-uway, aw nyeya' sakanan adti seled na tagsambuksambuk kanaten. 7 Manang magi sa kallat ni Kristu, pig-atagan nan ya

tagsambuksambuk kanaten na katadeng na mabatug imo-un ya manga imo-unun na pigtaligu nan kanaten magi sa kanan pagbaya'. **8** Kasiling na pigpasulat asini muna: "Pagka-engat da nan adti tas, madég to-o ya nyabawi' nan, aw awun pig-atag nan na katadeng adti manga utaw." **9** Na, unu ya kakawasan na pagka-engat nan? Ya kakawasan yeiy, nyanog una si Kristu adti dalem na lupa'. **10** Aw sakanan ya nyanog, aw yan uman ya nya-engat adti tas na langit pada matmu' ya kadakula' na banwa na pagdumala nan. **11** Aw ini ya katadeng na pig-atag nan kanaten na manga mangintu-uway: Ya eped nya-imo' manga apostolés, ya manga eped nya-imo' propita na Tyumanem, ya manga eped nya-imo' mag-ubat-ubatay sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, ya manga eped nya-imo' magdadiyagaāy sa manga nyangintu-u aw ya eped magpalna-uway. **12** Pig-atag nan yeiy na un matagilan ya manga mangintu-uway sa pag-imo' sa manga imo-unun na Tyumanem aw pada pakasaligen ya kasakupan na palangad lawas ni Kristu, **13** menda' na ya kadég tadun magkasambuk dun ni pagpangintu-u kan Kristu, aw to-o tadun ka-edean ya Ise' na Tyumanem aw ma-unud ya pagpangintu-u tadun, taman na maka-unawa ya bet tadun kan Kristu, **14** pada dili' kitadun magkasiling na tagbi' na mangayse' na maksay magka-agad-agad sa pangkay unu na palna-u na manga utaw na matadeng mag-imo' sa galu' aw manga utaw na nyabaluk ya anenganeng. **15** Paglongun tadun baling ya matinaw na palna-u adti kanaten manga eped asuntu na pigginawaān tadun silan, pada tumulin pa kitadun taman na kasilingan

da tadun ya bet ni Kristu na yan ya ulu sa kadég tadun na palangad lawas nan. **16** Aw dun ni kadég tadun na mangintu-uway dayaw nan pig-isugpatsugpat ya kadég tadun, aw mig-atag sakanan sa imo-unun na umba' sa tagsambuksambuk kanaten. Aw kun pigtalabahu na tagsambuksambuk kanaten ya pigtaligu ni Kristu, tumulin pa ya kadég na manga mangintu-uway na yan ya palangad lawas nan aw magkabagseg asuntu sa paggaginawaáy tadun. **17** Yanagaw dun ni ngalan na kanaten Pangulu, paglongun ta kamu na dili' da mayu pagsilingan ya bet na manga eped na Héntil na wala pangintu-u sa Tyumanem. Kay alag malatay ya adti anenganeng nilan. **18** Gayed kyangitngitan ya kanilan anenganeng kay wala' nilan ka-ede-i ya matinaw aw alag yeiy nilan pig-imo' asuntu na mangkategel ya anenganeng nilan. Yanagaw kya-eletan silan adti Tyumanem aw dili' silan makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. **19** Pyangkebbelan da saba ya kanilan anenganeng sa manga pigpan-imo' nilan na malatay. Yanagaw pig-atag nilan ya kanilan lawas adti kadég na imo-unun na makamulamula'. **20** Manang beke' na maynan ya kyasilingan mayu sa pagpangintu-u mayu kan Kristu. **21** Pigdengeg da mayu saba sakanan, aw asuntu na nyakasambuk da kamu kanan, pigpalna-uan kamu sa katinawan na awun ni kan Jisus. **22** Yanagaw, luwasa mayu ya dadan na pagka-utawun mayu, kay yeiy ya gayed miggaway kamayu aw yeiy uman ya lyekatan sa madég na malatay na makapagkalat kamayu. **23** Pabaguwan mayu baling sa Tyumanem ya kamayu anenganeng. **24** Aw suta mayu ya bagu na pagka-utawun na pig-imo' na

Tyumanem kasiling na kanan na wala' ya sala', pada magkalinis ya bet mayu aw kelēan mayu ya malatay. **25** Yanagaw dili' da kamu maglong sa galu', manang yan baling ya paglongun mayu adti manga eped ya tengteng na matinaw. Kay ya tagsambuksambuk kanaten alag da nyaka-akup adti kasakupan na palangad lawas ni Kristu. **26** Kun awun kadaman mayu, magpakatadeng kamu na dili' kamu makasala'. Maksay kamu pag-iyuli' sa dili' pa sumallep ya sega, **27** aw dili' mayu pagtumbay na makaselat si Satanas. **28** Ya matakaw, dili' da magtakawunun, manang magtibagseg baling sakanan magtalabahu pada makatabang pa uman sa manga eped na wala' ya pagkamangan. **29** Dili' kamu maglong sa malatay adti eped na utaw. Manang yan baling ya kailangan mayu paglongun ya tingeg na awun ma-untung na makakadyaw sa manga utaw na migpakanyeg. **30** Aw dili' mayu pagpakalaten ya Ispiritu Santo, kay ya Ispiritu nan, yan ya pangilala na nyatagtun da kamu na Tyumanem aw yan ya magmatinaw na paluwa-en kamu dun ni allaw na pag-ukum. **31** Dili' mayu pagelledan na ginawa ya pangkay singalan. Aw dili' kamu maksay magsulu adti kanilan, aw dili' kamu magkagagad na kamayu kadaman, aw dili' kamu magpamuligsa-ay. Aw dili' kamu magtanemtanemay sa malat na tingeg adti eped na utaw aw dili' mayu pagkalatan na ginawa ya eped. Alag mayu yeiy kamanga adti kamayu. **32** Aw pakadyawa ya manga eped mayu, aw pagkakallatay kamu, aw magpasinsiyaay ya tagsambuksambuk kamayu,

kasiling na paglanas na Tyumanem sa manga sala' mayu magi kan Kristu.

5 Yanagaw, asuntu na manga mangayse' da kamu na Tyumanem na kanan pigginawaan, silingi mayu ya bet nan. **2** Aw gayed mayu ginawayi ya manga eped mayu, kasiling na pagginawa ni Kristu kanaten. Kay pig-atag nan ya kanan pagka-utawun pada kanaten na yan ya palangad dugsu' na to-o manimbo' adti Tyumanem. **3** Aw asuntu na mangayse' da kamu na Tyumanem, dili' madyaw na kasampetan kamu na migkasala-enen aw mig-imo' kamu sa kadég na malatay aw ya pagkaybeg sa pangkay unu na kamayu pagkaliman. Kay dili' yeiy umba' adti manga mangintu-uway. **4** Dili' da kamu maglong sa tingeg na makamulamulay, aw manga kasampetanen na wala' ya guna aw malat na gagelalay. Yan baling ya madyaw mayu imo-un ya magpasalamat sa Tyumanem. **5** Kay kya-edean da mayu saba na pangkay singalan utawa ya magkasala-enen aw mag-imo' sa malatay, dili' maka-akup dun ni Kasakupan na Pighari-an ni Kristu aw Tyumanem na Ama. Aw maynan uman ya utaw na magkaybeg sa pangkay unu ya pagkaliman nan, kay yeiy baling ya nya-imo' palangad manga tyumanem nan. **6** Dili' kamu magka-agad-agad sa manga utaw na maglong sa wala' ya ma-untung, kay asuntu sa kadég yeiy un saba dumateng ya kadaman na Tyumanem adti manga utaw na gayed lyumakad sa manga sugu' nan. **7** Yanagaw dili' kamu magpa-iyeped kanilan. **8** Pangkay idtu muna awun kamu ni kangitngitan, manang adun kya-ilawan da ya anenganeng mayu kay nyakasambuk da kamu kan Kristu.

Yanagaw, daluga mayu ya bet na umba' sa mangayse' na Tyumanem na awun da ni kalalamdag. **9** Kay kun awun da kamu ni kalalamdag, kita-en ya imo-unun mayu na madyaw aw matulid aw matinaw. **10** Aw tibagsegi na dayaw mayu ka-edde-an kun unu ya pagkaliman na Tyumanem. **11** Dili' kamu magsambuk dun ni imo-unun na wala' ya guna na pigpan-imo' na manga utaw na awun ni kangitngitan. Manang pa-edde-an mayu baling kanilan na malatay ya pig-imo' nilan. **12** Kay ya manga imo-unun nilan na tagu-tagu', makamulamula yeiy, pangkay olo' balawbalawan. **13** Manang kun pa-edde' mayu adti kanilan ya pig-mo' nilan, dun na nilan ka-edde-i na malatay kadi' ya kanilan pig-imo'. **14** Aw ya utaw na nyakasala', makaliku' da adti kalalamdag. Maynan saba ya paglongun idtu muna: “Ikaw na nyakatulug, pagmata la aw pagbangun da kaw lekat adti nyangkamatay, aw si Kristu na kalalamdag, yan ya mag-ilaw kanmu.” **15** Yanagaw magpakatadeng kamu sa kamayu bet. Dili' mayu pagsilingan ya manga utaw na wala' paka-edde' sa Tyumanem, manang yan baling ya silingan mayu ya manga utaw na nyaka-edde' sa pagkaliman nan. **16** Dili' mayu pagsapadan ya selat mayu kada allaw, manang ya selat mayu, imo-a mayu baling adti pag-imo' sa madyaw, kay adun na manga allaw yeiy, madég ya mig-imo' sa malatay. **17** Yanagaw dili' mayu pagsilingan ya manga utaw na wala' ya kya-edde-an. Manang tibagsegi na dayaw mayu ka-edde-an kun unu ya pagkaliman ni Kristu. **18** Aw dili' kamu mag-inem sa bino menda' na to-o kamu malangulangu kay yan ya makapagkalat sa kamayu pag-eya'. Manang

tumbayan baling na ya Ispiritu Santo yan ya magdumala kamayu. **19** Gayed mag-ubat-ubatay ya tagsambuksambuk kamayu sa manga Salmo aw manga eped na tingeg na Tyumanem na pig-imo' da dalangan. Aw magdeyen kamu kan Kristu magi sa manga pag-ubaten aw pagdalangan na nyatibulluk ya kamayu anenganeng sa pagdeyen kanan. **20** Gayed kamu magpasalamat adti Tyumanem na Ama magi sa ngalan ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu asuntu sa kadég na nyadawat mayu, **21** aw magbabasaáy ya tagsambuksambuk kamayu asuntu na pigbasaán mayu si Kristu. **22** Kamu na manga kaubayan, magpasakup kamu sa kamayu eseg kasiling na pagpasakup mayu kan Kristu. **23** Kay ya eseg, yan ya palangad ulu na kaubayan kasiling ni Kristu na palangad ulu na kadég na manga mangintu-uway na yan ya kanan lawas. Aw si Kristu uman ya magpaluwa-ay kanilan. **24** Ya pagpasakup na kadég na manga mangintu-uway kan Kristu, maynan uman ya pagpasakup na manga kaubayan adti manga eseg nilan. **25** Kamu na manga eseg, ginawayi ya kamayu manga kaubayan kasiling na pagginawa ni Kristu sa manga mangintu-uway. Aw asuntu sa pagginawa nan kanaten, pigtumbay nan ya kanan pagka-utawun na ma-imo' dugsu' dun ni pagkamatay, **26** pada ma-imo' kitadun kanan utaw na piglinisan magi sa pagbautismu kanaten aw sakanan tingeg. **27** Pig-imo nan yeiy pada mabatug kitadun nan pa-indegen dun ni kanan asdangan na wala ya pagsala' aw taniyen na un ma-imo kanan manga utaw, kasiling na dalaga na pig-atag da adti kanan tawas. To-o sakanan manenggeya, wala' ya taping aw wala ya se-ey.

28 Yanagaw, kamu na manga eseg, to-o mayu ginawayi ya kamayu manga kaubayan kasiling na pagginawa mayu sa kamayu pagka-utawun. Kay ya mangugnanay, sambuk da silan, kun pigginawaan mu ya kanmu kaubayan, pigginawaan mu uman ya kanmu pagka-utawun. 29 Kay wala' saba ya utaw na magpakalat sa lawas nan. Yan baling ya imo-un nan ya pakanen aw ipaten. Aw maynan uman si Kristu adti kadég tadun na manga mangintu-uway kanan, 30 kay ya tagsambuksambuk kanaten nyakasambuk da dun ni kanan lawas. 31 Pigpasulat saba na Tyumanem asini muna, “Yeiy ya du-an na indegan na eseg ya kanan ama aw ina, aw pa-egketen da silan ya kaubayan nan, aw ya duwa silan ma-imo' da sambuk.” 32 Ya pigpa-ede' yeiy na pigbukasan da, to-o malalem ya kakawasan, aw yan ya pyalabet ku si Kristu aw ya manga nyagintu-u kanan. 33 Yanagaw, ya tagsambuksambuk na eseg, ginawaan nan ya kanan kaubayan kasiling na pagginawa nan sakanan pagka-utawun. Aw kamu na manga kaubayan, basayi ya kamayu manga eseg.

6 Kamu na manga mangayse', pagkaagadan mayu ya kamayu mangkatikadeng, kay yeiy ya umba' imo-un na makatutuk kan Kristu. 2 “Basaan mu ya kanmu ama aw ina.” Yeiy saba ya muna sugu' na Tyumanem na awun pakang. Aw yeiy ya pakang nan: 3 “Kun basaan mu silan, magkadyaw ya kanmu pag-eya' aw magkadugay ya pag-eya' mu asini tas na lupa'.” 4 Aw kamu uman na manga ama, dili' mayu pagpasoblaan ya pagpitul sa kamayu mangayse' taman na kalatan kamu nilan na ginawa, manang dun ni pagpatulin mayu kanilan, palna-uwi mayu

baling silan na dalugun nilan ya palna-u na lekat adti kan Kristu. **5** Aw kamu na manga allang, pagkaagadan mayu ya kamayu manga amu asini tas na lupa'. Pagbasaan mayu silan aw pagkallekan. Tibulluka mayu ya pagdalug sa pigsugu' nilan kay kun pig-imo' mayu yeiy, kasiling na pigbasaan mayu si Kristu. **6** Dili' kamu olo' magkaseb sa udas na bantayan kamu na amu mayu pada saya' kamu nan. Manang asuntu na sugu-ananen da kamu ni Kristu, pagbetangan baling adti ginawa mayu ya pag-imo' sa pagkaliman na Tyumanem. **7** Yanagaw, imo-a mayu ya kamayu imo-unun na awun kagan na ginawa, liwan na si Kristu ya amu mayu aw beke' na utaw. **8** Kay kya-edean da mayu na kun pig-imo' na pangkay singalan ya madyaw na imo-unun, un sakanan makadawat sa tandan adti kan Kristu pangkay allang aw beke' na allang. **9** Aw kamu na manga amu, pakadyawa mayu uman ya pagdala sa kamayu manga allang, aw dili' mayu silan pag-alleken. Kay kya-edean da mayu na si Kristu na awun ni tas na langit, yan saba ya tengteng tagtun sa kamayu manga allang aw kamayu. Aw wala' ya pigkibang nan. **10** Sa dili' pa ku tigkasen ya surat ini, yeiy ya paglongun ku kamayu: Asuntu na nyakasambuk da kamu kan Kristu, gayed kamu pagpakabagseg dun ni Tyumanem magi sa kabagseg na katulus nan. **11** Suta mayu uman ya kade'g na pagkana' na pig-atag kanaten na Tyumanem pada mabatug mayu degen ya kapandayan ni Satanas. **12** Kay beke' na utaw ya pigsukub tadun, manang yan baling ya pigsukub tadun ya manga busaw na dili' pagkita-en aw manga mangkalangkaw dun ni kanilan, aw pangkay ya kade'g na

migdumala dun ni banwa na kangitngitan aw ya kadég na malatay dun ni balintenga-an. (aïōn g165) **13** Yeiy ya du-an nan na dalaēn mayu ya kadég na pagkana' na pig-atag kamayu na Tyumanem pada dili' kamu nilan degen kun dumateng ya allaw na malatay. Aw kun matigkas da ya dakula' na tanam, kenne' mayu mindeg na masalig. **14** Yanagaw indeg kamu aw suta mayu ya palangad elen na yan ya katinawan na Tyumanem. Aw daluga mayu ya bet na Tyumanem na wala' ya sala', na yan ya palangad pagtampeng sa aba mayu. **15** Aw suta mayu ya palangad sapatus na yan ya pagpaka-edē' mayu sa Madyaw na Ubat-ubat sa kalinaw na Tyumanem. **16** Aw tagilana ya kalasag na yan ya pagpangintu-u mayu kan Kristu pada mabatug kapatayan ya atulun na awun ni tuktuk na papana' na busaw. **17** Aw maksay mayu kamanga ya pagsangkub sa ulu, na yan ya pagpaka-edē' na pigpaluwa' da kamu ni Kristu. Aw tagnusa ya kampilan na pig-atag kamayu na Ispiritu, na yan ya tingeg na Tyumanem. **18** Aw gayed kamu panawagtawag adti Tyumanem na tabangan kamu nan magi sa katulus na kanan Ispiritu. Aw pag-inap kamu aw padelega mayu ya panawagtawag aw pagsekat kamu kanan na tabangan nan ya kadég na manga mangintu-uway. **19** Aw panawagtawagi aku mayu uman adti Tyumanem na atag nan kanak ya manga tingeg na umba' ku paglongun adti manga Héntil. Pagsekat kamu na wala' ya kakallekan ku maglong sa Madyaw na Ubat-ubat na pigtagu' asini muna. **20** Kay pigpadala aku na Tyumanem na un magpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat aw yeiy du-an na nyakalabusu aku. Yanagaw

panawagtawagi aku mayu adti Tyumanem na dili' aku mallek mag-ubat-ubat. **21** Na, kaliman ku na ka-edē-an mayu ya pagpakabetang ku asini Roma aw kun unu ya manga pigpan-imo' ku idi, aw si Tikiko da ya magpa-edē' adti kadég mayu. Inulug tadun sakanan na pigginawaan, aw kasaligan na migtabang sa imo-unun dun ni kan Kristu. **22** Aw yeiy ya du-an na pigpadala ku sakanan dun ni kamayu, aw yan ya magpa-edē' kamayu kun unu ya pagpakabetang nami adi pada magkabagseg ya ginawa mayu. **23** Kay manga inulug, gayed awun ni kamayu ya kalinaw aw ya paggaginawaay aw ya pagpangintu-u na lyumekat adti Tyumanem na Ama aw kan si Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **24** Ayin pa aku galu na ya grasya na Tyumanem awun gayed ni kadég na manga utaw na gyuminawa sa kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu.

Pilipos

1 Aku si Pablo aw si Timotiyo na alag sugu-anen ni Kristu Jisus ya migsulat adti kadég mayu na awun ni Pilipos na mangintu-uwag kan Kristu Jisus, dala ya manga maggagaday aw manga dyakunu. **2** Padatengen galu kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti kana Tyumanem na Ama tadun aw adti kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **3** Kada pag-anenganeng ku kamayu, pigpasalamatan ku ya Tyumanem. **4** Aw to-o aku migleya dun ni kanak pagpanawagtawag sa kadég mayu. **5** Pigpasalamatan ku ya Tyumanem kay lekat adti allaw na bagu kamu nyangintu-u taman adun, sambuk kamu na nyakatabang sa pagpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **6** Aw wala' aku pagduwaduwa na padelegen pa na Tyumanem ya madyaw na pigpalekat da nan dun ni kadég mayu aw un nan saba lingebe dun ni allaw na dumateng da si Kristu Jisus. **7** Maynan ya kanak pag-anenganeng sa kadég mayu kay to-o ta kamu pigginawaan. Kay dun ni pagtabang mayu sa imo-unun na pigtaligu kanak na Tyumanem, alag kitadun kya-untungan sa grasya na pig-atag nan. Pangkay adun na pigkalabusu aku, maynan uman ya pagtabang mayu kanak pada apitan ku ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu aw padelegen ku ya pagpa-edé' adti manga utaw asini banwa ini. **8** Aw ya Tyumanem yan ya magmatinaw na to-o aku malim kumita' kamayu, kay pigginawaan ta kamu kasiling na pagginawa ni Kristu Jisus kamayu. **9** Aw yan ya pigsekat ku adti Tyumanem na to-o pa kadugangan ya pagginawa mayu kanan aw ya pagginawa mayu sa eped na manga

utaw. Nyanawagtawag aku uman na kadugangan ya kya-edē-an mayu sa Tyumanem aw atagan kamu nan na katadeng **10** pada mabatug mayu pamalli-en ya to-o madyaw imo-un aw dili' pagsala-en ya kamayu bet taman na allaw na pagliku' ni Kristu. **11** Aw dun ni allaw yan, magi kan Jisu-Kristu, kita-en na madég ya bunga na pagdalug mayu sa pagkaliman na Tyumanem. Aw ya un sampetan na kadég yeiy, deyen na manga utaw ya Tyumanem. **12** Kay manga inulug ku dun ni kan Kristu, kaliman ku na ka-edē-an mayu na alag madyaw ya syampetan na kadég na nya-imo' kanak, kay madég ya selat ku magpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat. **13** Aw yanagaw kya-edē-an da na kadég na manga magtatunggu-ay na Impirador aw eped pa na manga utaw asini syudad na Roma na nyakalabusu aku asuntu olo' na pig-ubat-ubat ku si Kristu. **14** Aw asuntu sa pagkalabusu nilan kanak, to-o pa baling migkasalig ya pagpangintu-u na manga inulug tadun sa kanaten Pangulu. Aw to-o pa silan mig-ubat-ubat sa tingeg na Tyumanem na wala' ya kakallekan. **15** Matinaw awun manga utaw na pig-ubat-ubat nilan si Kristu asuntu sa pag-inga' nilan, aw kaliman nilan olo' ya magpa-ayil. Manang awun eped na madyaw ya kanilan tud sa kanilan pag-ubat-ubat **16** kay pigginawaan aku nilan, aw kya-edē-an nilan na nyakalabusu aku pada makaselat aku mag-apit sa Madyaw na Ubat-ubat adti pag-usay kanak. **17** Na, silan na gayed nyinga', pangkay pig-ubat-ubat nilan si Kristu, manang kaliman nilan olo' magpatastas sa kanilan pagka-utawun. Aw kaliman nilan na kadugangan ya pagti-is ku adi kalabusuwanan magi sa

pig-imo' nilan, **18** manang wala' ku yeiy pagbetangan sa ginawa. Pangkay kun madyaw ya tud nilan aw pangkay dili' madyaw, migleya aku na nyabekkal ya ubat-ubat kan Kristu. Aw magpadeleg ya kanak pagleya, **19** kay nya-edē' aku na ya kadég na nya-imo' kanak un pa sumampet adti pagpakaluwa' ku asini, magi sa kamayu pagpanawagtawag aw magi uman sa tabang na Ispiritu ni Jisu-Kristu. **20** Yan ya to-o ku pig-iman na dili' ku bullugan ya Tyumanem aw wala' ya indeganan na mulamulaen aku adti asdangan nan kagaya, manang kasiling na idtu muna, magpadeleg aku mag-ubat-ubat na wala' ya kakallekan. Aw magi dun ni kadég na pigpan-imo' ku, patasen ya ngalan ni Kristu, pangkay utaw pa aku aw pangkay pa kamatayan ku. **21** Kay adi kanak, ya du-an na kaliman pa ku meya' asini tas na lupa' pada makapadeleg pa aku mag-imo' sa manga imo-unun na makatutuk kan Kristu, manang kun matay aku, yan saba ya madyaw kay un aku madtu ni sayid nan. **22** Manang kun kenne' pa aku mag-eya' asini tas na lupa', madég pa ya mabatug ku na imo-unun ni Kristu. Kun aku ya pabaya-en, magduwaduwa pa aku. **23** Wala' ku ka-edē-i kun āyin ya un ku galu pamalli-en. Kaliman ku galu na madtu la ni sayid ni Kristu, kay yan ya to-o pa madyaw. **24** Manang kya-edē-an ku na madyaw pa kun kenne' pa aku asini tas na lupa' na un magtabang kamayu. **25** Asuntu seiya nya-edē' aku na dili' pa aku matay, aw magpadeleg aku magtabang sa kadég mayu pada tumulin ya kamayu pagpangintu-u aw to-o pa kadugangan ya kamayu pagleya. **26** Aw kun makaliku' da aku adti kamayu, dakula' pa to-o

ya indeganan na pagdeyen mayu kan Kristu Jisus. **27** Pangkay unu ya datengan ku, to-o mayu pakadyawa ya bet mayu na dayaw mayu madalug ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Yanagaw, kun makakadtu aku ni kamayu aw kun dili', asal nan ka-edean ku na ya kamayu pagkasambuk na ginawa to-o la migkabagseg aw maynan uman ya pagbekkal mayu sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **28** Dili' kamu magkallek sa manga utaw na migampang kamayu. Kay kun kita-en nilan na wala' kamu kallek, yeiy ya puliba kanilan na un silan pa-emel-emelen na Tyumanem manang kamu paluwa-en nan saba. Aw ya kadég yeiy pigtumbay na Tyumanem, **29** kay pigatag da kamayu na un kamu mangintu-u kan Kristu aw pigtumbay uman kamayu ya magti-is asuntu kanan. **30** Yanagaw migsambuk da kitadun dun ni pagti-is, kay kyaagiyan da mayu ya kasiling na kanak kyaagiyan na pagti-is idtu muna, aw dyengeg da mayu na kenne' pa nan adun.

2 Na, kya-edean ku na pigpakabagseg da ya kamayu ginawa asuntu sa pagpakasambuk da mayu kan Kristu, aw piglala kamu na dakula' na pagginawa nan, aw pigsambuk da na Ispiritu Santo ya anenganeng na kadég mayu, aw migkakallatay ya tagsambuksambuk kamayu. **2** Yanagaw, lingeba mayu ya kanak pagleya magi sa kamayu paggaginawaay aw ya pag-isambuk na kamayu ginawa. Aw pa-unawaa ya tud na kadég mayu. **3** Dili' mayu pag-imo-un ya pangkay unu na makapagkalat sa kamayu paggaginawaay asuntu olo' sa pagpatastas mayu sa kamayu pagka-utawun. Manang pagpadalem

kamu baling aw yan ya unaen mayu ya eped na utaw.

4 Aw ya tagsambuksambuk kamayu, dili' mayu pag-
 olo-un ya kamayu pagkaliman, manang pagbetangan
 uman adti anenganeng mayu ya pagpakabetang na
 kamayu manga eped. 5 Tibagsegi mayu na kasilingan
 ya anenganeng ni Kristu Jisus. 6 Pangkay tengteng
 Tyumanem sakanan, manang wala' nan anenganenga
 ya kanan pagka Tyumanem. 7 Pigpadalem nan baling
 ya kanan pagka-utawun aw pigsilingan nan ya bet na
 sugu-anen. Migka-utaw sakanan kasiling naten. 8 Aw
 sa pagka-imo' nan utaw, migpadalem sakanan na un
 matuman ya kadég na tud na Tyumanem kanan dala
 ya pagkalabu kanan adti krus na yan ya pagkamatay
 na to-o makamulamulaay. 9 Yanagaw pigpatas sakanan
 na Tyumanem aw pig-atag kanan ya ngalan na to-o
 matas kay sa kadég na manga ngalan, 10 pada deyen
 sakanan na kadég na utaw. Kay ya kadég na awun ni tas
 na langit aw ya kadég na asini tas na lupa', aw pangkay
 ya manga nyangkamatay, alag silan lumuhud dun ni
 asdangan nan na un magsimba kanan. 11 Aw ya kadég
 nilan alag maglong na si Jisu-Kristu ya Pangulu, aw dun
 da nilan deyen na Tyumanem na Ama. 12 Na, kay
 manga inulug na kanak pigginawaan, kya-anenganengan
 ku ya idtu muna na dun pa aku ni tampid mayu, na
 gayed mayu pigdalug ya pigpalna-u ku kamayu. Yanagaw,
 to-o mayu tibagsegi ya pagdalug seiy, labi la na wala'
 da aku dun ni sayid mayu. Padelega mayu ya manga
 imo-unun na madyaw na awun pagkallek sa Tyumanem,
 kay yan ya umba' sa utaw na pigpaluwa' da nan. 13

Kay ya Tyumanem, yan ya nyeya' adti ginawa mayu, aw gayed nan pig-uman ya kamayu anenganeng pada madalug mayu ya kanan pagkaliman. **14** Aw dun ni kadég na imo-un mayu, dili' kamu maggumudgumud, aw dili' kamu mag-ayil, **15** pada wala' ya pagsala' kamayu na manga utaw aw ya bet mayu alag madyaw. Kay kamu ya mangayse' na Tyumanem aw malinis da ya anenganeng mayu pangkay nyeya' kamu dun ni manga utaw na baluk ya anenganeng aw malatay ya kanilan pigpan-imo'. Masiling kamu na kalalamdag na saleng na mag-ilaw sa kadég na asini tas na lupa', **16** kay dayaw da mayu pigdalug ya tingeg na Tyumanem na yan ya nyatag sa ginawa na wala' ya katigkasan. Aw kun maynan ya pig-imo' mayu, awun kapalibantug ku kagaya dun ni allaw na pagliku' ni Kristu kay wala' kasapad ya kanak pagud dun ni kamayu. **17** Ya kamayu pagpangintu-u kasiling na palangad dugsu' adti Tyumanem. Aw kun pa-iligen ya kanak dugu' pada magkasalig ya kamayu pagpangintu-u, magleya aku aw magad sa kamayu pagleya. **18** Maynan uman, pagleya kamu na magad sa kanak pagleya. **19** Na, kun tumbay na kanaten Pangulu na si Jisus, dili' madugay padala ku galu adti kamayu si Timotiyo, pada pagliku' nan asini, magleya aku magpakanyeg sa pag-ubat nan sa kamayu pag-eya'. **20** Kay dun ni kadég na manga eped ku, wala' ya maka-unawa kanan, kay si Timotiyo olo' ya nyaypeng kamayu kasiling ku. **21** Ya manga eped, yan olo' ya pig-anenganeng nilan ya kanilan pagka-utawun aw ya kanilan pagpakabetang, aw wala' nilan betangan adti ginawa nilan ya pagkaliman ni Jisu-Kristu. **22** Manang si

Timotiyo, kya-edē-an da mayu na madyaw ya bet nan. Kasiling sakanan na kanak tengteng ise' kay dakula' ya nyatabang nan kanak adi sayid ku sa pagpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. **23** Yanagaw kun ka-edē-an da ku ya kanilan pagbaya' kanak, na, maksay ku sakanan galu padala adti kamayu. **24** Aw pig-iman ku na dili' madugay tumbay aku uman na Tyumanem na makakawun adti sayid mayu. **25** Na, yan ya pagbaya' ku na ka-ilangan na pa-uli-en ku adti kamayu si Épaprodito na inulug tadun. Madyaw ya pagsugu' mayu kanan adi kanak idtu muna, aw madyaw ya pagsanggila' nan kanaken. Migka-ubaybay kami aw nyaka-eped sakanan dun ni imo-unun ni Kristu. Kasiling kami si Épaprodito na duwa ya sundalu dun ni dakula' na tanam, kay migsambuk kami adti pagti-is. **26** Manang adun, to-o la sakanan nyaypeng sa kadég mayu aw kaliman da nan kumita' kamayu. Kay wala' katingen ya anenganeng nan idi asuntu na dyengeg mayu na pigkedelan sakanan. **27** Aw matinaw saba ya dyengeg mayu na kyedelan sakanan idtu muna aw agpet da galu matay, manang pigkallatan sakanan na Tyumanem, aw aku uman, pagaw kadugangan pa ya kakalatan na ginawa ku. **28** Yanagaw kaliman ku pa-uli-en sakanan dun ni kamayu pada magleya kamu uman sa pagkita' mayu kanan aw dili' da aku maypeng. **29** Yanagaw sa pagdateng nan dun, dawata mayu sakanan na awun dakula' na pagleya asuntu na inulug mayu sakanan dun ni kan Jisus. Aw basayi mayu ya utaw na kasiling nan. **30** Kay agpet da galu sakanan matay asuntu sa imo-unun nan dun ni kan Kristu. Pigpan nan saba ya kanan

pagka-utawun dun ni pagtabang nan kanak kay wala' mayu kabatug asuntu na mawat kamu.

3 Na, kay manga inulug ku, pagleya kamu asuntu na nyakasambuk da kamu sa kanaten Pangulu na si Kristu. Wala' aku ilab na salutun ya palna-u yeiy adti pagsulat ku kamayu. Yeiy saba ya un magtameng sa kamayu pagpangintu-u, pada dili' kamu makasuway lekat adti manga matulid na palna-u. **2** Magpakatadeng kamu kay awun eped na manga Judiyyu na nyangintu-u la kan Kristu manang gyumelgel pa sa palna-u nilan na dili' kunu dawaten na Tyumanem ya utaw kun wala' una tuli-a. Ya manga utaw yeiy, kasiling silan na manga idu' na mabulut. Malatay ya pigpan-imo' nilan. **3** Kay kitadun ya pigdawat na Tyumanem, asuntu na nyangintu-u la kitadun kan Kristu Jisus. Pigsimba tadun ya Tyumanem magi sa Ispiritu nan aw pigdeyen tadun si Kristu Jisus aw yan ya pigpalibantug tadun, aw wala' kitadun salig sa madyaw na imo-unun dalā ya pagpatuli' dun ni kanaten lawas pada makaluwa' kitadun. **4** Matinaw saba na awun indeganan ku maglong na aku tengteng Judiyyu. Kun awun utaw na migsālig na nyakaluwa' da sakanan asuntu sa pagka Judiyyu nan, to-o pa aku dun sa kanak. **5** Kay dun ni kawalu na allaw lekat na pagkautaw ku, pigtuli' da aku. Aw aku ya sambuk na utaw na Isra-él na buwadbuwad ni Bénjamin, tengteng aku na utaw na Judiyyu. Parisiyo aku aw dayaw ku pigdalug ya Uldin. **6** Aw asuntu na pigtuman ku ya kadég yeiy, yan ya du-an na pyamulayaman ku idtu muna ya manga mangintu-uway kan Kristu. Adti kanak anenganeng, wala' ya un pagsala' kanake' kay

nyatibulluk aku sa pagdalug sa manga sugu' dun ni Uldin. 7 Ya kadég yeiy pig-anenganeng ku idtu muna na dakula' ya ma-untung, manang adun kya-edē-an da ku na wala' kadi' ya guna, kay si Kristu la olo' ya pigsaligan ku. 8 Aw yeiy saba ya matinaw. Ya matas na dengeg ku idtu muna, wala' da ku yan anenganenga. Yan baling ya dakula' na ma-untung ku adun ya pagka-edē' ku kan Kristu Jisus na kanak Pangulu. Asuntu kanan, pig-ayawan da ku ya kadég na idtu muna na wala' ya ma-untung pada madalug ku si Kristu 9 aw makasambuk aku kanan. Wala' da ku saligi ya manga imo-unun ku na matulid aw ya pagdalug ku sa Uldin. Manang syumalig da aku adun kan Kristu. Aw ya pagpangintu-u ku kanan, yan ya du-an na pigdawat da aku na Tyumanem. 10 Yan ya kaliman ku na to-o ku ka-edē-an si Kristu aw ya katulus na pagkataw nan lekat adti pagkamatay. Aw kaliman ku agiyan ya pagti-is na kya-agiyan ni Kristu, aw masiling kanan dun ni pagkamatay nan. 11 Kay yan ya pig-iman ku na matawun aku na Tyumanem adti kamoliyan na allaw. 12 Wala' aku paglong na nyatagtun da ku ya kadég yeiy. Manang pigtibagsegean ku na alag ku yeiy matagtun, kay pigtagtun da aku ni Kristu. 13 Kay manga inulug ku, wala' aku pag-anenganeng na pigdatengan da ku ya kadég yeiy. Manang pigkalingawan da ku ya manga kya-agiyan ku idtu muna aw pigtibulluk da ku ya kanak anenganeng adti datenganan. 14 Yanagaw to-o ku pigbetang adti kanak ginawa na tagtunun ya manga pigpakang da kanak na Tyumanem idtu na pagtawag nan kanak aw pagpakasambuk da ku kan Kristu Jisus. Beke'

olo' na adun manang adtu pa uman kagaya ni tas na langit. **15** Maynan galu ya anenganeng na kadég tadun na nyakadalid da ya pagpangintu-u. Aw kun awun utaw na dili' maynan ya anenganeng nilan, bukasana saba kanilan na Tyumanem ya pagpakalabet kun unu ya matinaw. **16** Manang padelegen tadun ya pagdalug sa katinawan na kya-edean da tadun sa Tyumanem. **17** Kay manga inulug ku, pagsiling kamu kanak aw silingi mayu uman ya manga eped na utaw na dyumalug sa pigpan-imo' nami. **18** Malikit aku miglong kamayu na awun madég na sallong kunu dyumalug kan Kristu, manang magi sa kanilan pigpan-imo', kya-edean da tadun na pigkeléan nilan ya pagkamatay ni Kristu adti krus. Migsugaw pa aku beg kun pagka-anenganengan ku silan. **19** Ya datengan na manga utaw yeiy, yan ya pa-emel-emelen na wala' ya tyamanan, kay pigpaka tyumanem nilan ya pagkaliman na pagka-utawun nilan. Pigpalibantug nilan ya manga makamulamula kanilan, aw yan olo' ya pigbetang nilan sa ginawa ya asini tas na lupa'. **20** Manang kitadun ya sakup na Tyumanem, aw yan ya tengteng eya-anan tadun ya adti tas na langit. Aw lekat adti tas na langit un saba dumateng ya kanaten magpaluwa-ay na yan ya Pangulu tadun na si Jisu-Kristu. Aw yan ya to-o tadun pigtagadan. **21** Aw magi sa katulus nan, un nan baguwun ya lawas tadun kasiling na kanan lawas na dili' da magkamatay. Kay to-o saba dakula' ya kanan katulus na un kaagadan na kadég.

4 Kay manga inulug na kanak pigginawaan, kaliman ku galu na magkakitaay kitadun. To-o aku migleya kamayu,

aw kamu saba ya pigpalibantug ku. Yanagaw, nyanginayu' aku kamayu na gayed mayu pakasaligen ya kamayu pagpangintu-u kan Jisus. **2** Aw nyanginayu' aku uman kan Yodiya aw si Sintiki na magka-iyuli' ya ginawa nilan kay sambuk da silan dun ni kan Kristu. **3** Aw awun sambuk dun ni kamayu na un ku sekaten adti kanan na magpatenga' sa duwa ya kaubayan yeiy. Kay maseb du-an silan migtabang kanak dun ni pagpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, dala uman si Kléménti aw kadég na eped ku. Kay ya kanilan ngalan alag nyakasulat adti listahan na Tyumanem sa manga utaw na pig-atagan da na ginawa na wala' ya katigkasan. **4** Pagleya kamu gayed asuntu na nyakasambuk da kamu kan Jisus. Salutun pa ku uman ya paglong kamayu na pagleya kamu! **5** Pakadyawa mayu ya kadég na utaw. Kay malapit da ya pagliku' na kanaten Pangulu na si Jisus. **6** Dili' magkakamang ya ginawa mayu sa pangkay unu. Manang panawagtawagi mayu baling adti Tyumanem ya kadég yeiy, aw pagsekat kamu sa tabang nan. Aw pasalamati mayu sakanan. **7** Kun imo-un mayu yeiy, un atag na Tyumanem kamayu ya kalinaw. Aw ya kalinaw na lekat adti kanan dili' tadun mabatug kalabetan, manang yan ya magtameng sa ginawa aw anenganeng mayu kay nyakasambuk da kamu kan Kristu Jisus. **8** Na, kay manga inulug ku, yan ya gayed mayu anenganenga ya matinaw aw ya dili' pagsala-en aw ya matulid. Anenganenga mayu ya malinis na wala' ya dali', aw pangkay unu na to-o madyaw, aw ya umba' saya'. **9** Imo-a mayu ya kadég na pigpalna-u ku kamayu. Aw silingi mayu ya kadég na kyinita' mayu adi kanak. Aw ya

Tyumanem na lyekatan sa kalinaw, gayed awun ni sayid mayu. **10** Dakula' to-o ya pagleya ku aw ya pagpasalamat ku adti Tyumanem kay kya-anenganengan aku mayu salut magi sa pigpadala mayu kanak na tabang. Kya-edean ku na gayed kamu mig-anenganeng kanak manang wala' ya selat mayu magpadala. **11** Ya piglong ku yeiy beke' na asuntu na migkapelek aku, kay kyanalaman da ku ya pangkay unu na pagpakabetang. **12** Pangkay malat aw madyaw, matadeng da aku magdala sa kanak pag-eya', pangkay dun ni manga allaw na migkapelek aku aw pangkay uman dun ni manga allaw na migsinobla ya kanak kapelekan. Kay kya-agiyang da ku ya pagkabiya aw ya pagkagetem. **13** Mabatug ku ya kadakula' magi sa tabang ni Kristu kay yan ya magpakabagseg kanake'. **14** Manang madyaw beg ya tabang mayu kanaken dun ni kya-agiyang ku na manga kakalugan. **15** Aw kya-edean da mayu, kay manga inulug ku dun ni Pilipos, idtu muna na bagu pa aku migpa-edea' sa Madyaw na Ubat-ubat adti kamayu banwa, olo' kamu ya tyumabang kanak sa kuwalta. Pangkay madég ya manga mangintu-uway na migkatipun adti eped na manga banwa, manang wala' ya eped na tyumabang kanak dun ni pag-indeg ku dun ni probinsiya na Macédonya. **16** Aw pangkay adtu aku ni Tésalonika, migpadeleg kamu tyumabang kanak. Dili' olo' minsan ya pagpadala mayu kanak sa kuwalta. **17** Manang beke' na tud ku na magsekat pa uman sa tabang lekat adti kamayu. Yan baling ya kaliman ku na makadawat kamu uman sa un atag na Tyumanem asuntu sa kanimbet mayu. **18** Pada ka-edean mayu, nyadawat da

ku ya kadakula' na pigpadala mayu kanak. Nyasambat da ya kanak kapelekan aw migsobla pa baling, asuntu na dakula' ya pigpadala mayu kan Épaprodito. Ya pigtabang mayu kanak, kasiling na dugsu' na manimbo' na pigdawat da na Tyumanem aw to-o sakanan kyatutukan. **19** Aw un pa nan uman sambaten alag ya kapelekan mayu lekat adti kadég na awun ni kanan asuntu na nyakasambuk da kamu kan Kristu Jisus. **20** Yanagaw naten patasen na wala' ya tyamanan ya dengeg na Tyumanem na yan ya kanaten Ama. Amén. (aiōn g165) **21** Pangumustāan kami sa kadég na manga inulug na nyangintu-u kan Kristu Jisus. Aw nyangumusta uman ya manga eped ku asini sa kadég mayu. **22** Aw ya kadég na manga mangintu-uway asini Roma nyangumusta kamayu, labi la ya manga utaw na nyangintu-u la na migtalabahu adti balay na Impirador. **23** Ayin pa aku galu na gayed awun ni kamayu ginawa ya grasya na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu.

Kolosas

1 Aku si Pablo ya migsulat adti kamayu. Nya-imo' aku apostol ni Kristu Jisus kay yan saba ya pagbaya' na Tyumanem. Aku aw ya inulug tadun na si Timotiyo, **2** nyangumusta adti manga mangintu-uway aw manga inulug tadun na nyatibulluk dun ni pagpangintu-u kan Kristu na awun ni Kolossas. Padatengen galu adti kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama tadun. **3** Kada pagpanawagtawag nami kamayu adti kanan, gayed nami pigpasalamatan ya Tyumanem na Ama na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu, **4** kay dyengeg nami ya pagpangintu-u mayu kan Kristu Jisus aw ya pagginawa mayu sa kadég na mangintu-uway. **5** Nya-imo' mayu ya maynan asuntu na pig-iman mayu na awun pigtagilan kamayu na Tyumanem adti tas na langit. Aw pigdengeg da mayu yeiy idtu muna dun ni pagpa-edé' kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu **6** na dyumateng adti kamayu. Aw ya ubat-ubat yeiy pigpa-edé' uman adti kadakula' na banwa aw madég ya manga utaw na nyabagu la ya anenganeng nilan. Maynan uman ya nya-imo' adti kamayu lekat dun ni na allaw na bagu pa kamu nyakadengeg sa ubat-ubat kan Kristu aw kyalabetan mayu ya kallat na Tyumanem. **7** Aw yeiy ya pigpalna-u kamayu ni Épapras na kanaten pigginawaân na sugu-anen ni Kristu na eped nami dun ni imo-unun na Tyumanem. Yan ya pyakawun nami dun ni kamayu na yan syumayu kanami asuntu na kasaligan sakanan. **8** Aw yan ya mig-ubat-ubat kanami sa paggaginawaây mayu. Aw ya paggaginawaây yeiy pig-

atag saba kamayu na Ispiritu Santo. **9** Yanagaw lekat na allaw na dyengeg nami ya kamayu pagpangintu-u, wala' kami teneng sa pagpanawagtawag kamayu adti Tyumanem. Gayed nami pigsekat na atagan kamu na katadeng na lyumekat adti kanan Ispiritu pada kalabetan mayu kun unu ya pagkaliman na Tyumanem, **10** pada kasilingan mayu ya bet na Tyumanem aw makatutuk kamu kanan, aw magkadakula' ya bunga na imo-unun mayu na madyaw, aw kadugangan pa ya kya-edean mayu sa kana Tyumanem. **11** Pigsekat nami uman na to-o kamu nan pakabagsegen magi sa kabagseg na kanan katulus, pada pangkay unu ya dumateng, mabatug mayu ya pagpadeleg sa kamayu pagpangintu-u na awun pagleya. **12** Aw pasalamat mayu ya Tyumanem na Ama tadun, kay yan ya mig-imo' kamayu umba' na makatagtun sa pigtagilan da nan sa mangintu-uway na awun ni kasakupan na kalalamdag. **13** Kay pigpaluwa' da kitadun nan lekat adti pagdumala ni Satanas, aw dayaw nan pigpaligena' adti kasakupan na kanan Ise' na si Jisus na to-o nan pigginawaan. **14** Magi sa Ise' nan, piglekat da kitadun lekat adti pagpa-emel-emel na Tyumanem, aw piglanas da nan ya manga sala' tadun. **15** Na, dili' pagkita-en ya Tyumanem, manang dun ni kanan Ise' na si Kristu ka-ade-i ya bet na Tyumanem na dili' pagkita-en. Sa wala' pa imo-a ya kadakula' na banwa, dun da dadan si Kristu. Yanagaw yan ya to-o matulus sa kadég. **16** Kay magi saba kanan pig-imo' na Tyumanem ya kadég na awun ni langit aw ya asini tas na lupa, dalā ya manga pagkita-en aw ya dili' pagkita-en, pangkay ya manga anghil aw ya manga

kasakupan nilan aw manga migdumala dun ni kanilan,
 alag nan pig-imo' pada deyen na kadég si Kristu. **17** Sa
 wala' pa ka-imo' ya kadég, dun da dadan si Kristu. Aw
 magi kanan, dayaw nyatapid aw nyapaligena' ya kadég.
18 Si Kristu ya palangad ulu na manga mangintu-uway,
 aw silan ya palangad lawas nan. Si Kristu ya lyekatan sa
 bagu na ginawa tadun kay yan ya muna nyataw lekat adti
 nyangkamatay, pada ka-edean na yan ya matas sa kadég.
19 Kay kaliman na Tyumanem na dun ni kan Kristu kita-a
 ya kadakula' na pagka Tyumanem nan, **20** aw magi kan
 Kristu pigpa-iyuli' na Tyumanem ya kadég pangkay adti
 langit aw pangkay asini tas na lupa'. Pig-imo' nan yeiy
 magi sa dugu' ni Kristu dun ni pagkamatay nan adti krus.
21 Idtu muna mawat kamu adti Tyumanem asuntu na
 malatay ya kamayu anenganeng aw ya pigpan-imo' mayu.
22 Manang adun, pigpaliku' da kamu na Tyumanem adti
 kanan magi sa pagkamatay na Ise' nan. Pig-imo' nan
 yeiy pada mabatug da mayu ya pagpalapit adti kanan na
 wala' ya sala', malinis aw wala' ya pagsala' dun ni pag-
 indeg mayu adti asdangan nan. **23** Kun magpadeleg kamu
 dun ni kasalig na kamayu pagpangintu-u aw dili' ma-
 inang-inang, aw dili' mag-ayaw sa pag-iman na dyengeg
 mayu idtu muna dun ni Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu
 na pigpa-edean adti kadég na manga utaw. Aku si Pablo
 ya sambuk na pigtaliguwan na Tyumanem na magpa-
 edean adti kanilan. **24** Na, migleya aku pangkay madég ya
 manga kalugan na kya-agiyang ku dun ni pagpa-edean ku
 kan Kristu adti kadég mayu, kay kya-untungan kamu.
 Aw magi dun ni pagti-is ku, yan ya maglingeb sa manga

pagpamulayam kan Kristu, pada ka-untungan ya kadég na manga mangintu-uway na yan ya palangad lawas nan. **25** Nya-imo' aku sugu-anen adti kadég mayu na manga mangintu-uway kay yan ya pigtaligu kanak na Tyumanem pada malingeb ku ya pagpa-edē' adti kamayu sakanan tingeg. **26** Kay pigtagu' nan ya kanan tingeg asini muna, manang adun, pigbukasan da nan adti manga mangintu-uway. (aiōn g165) **27** Kay kaliman nan na ka-edē-an nilan ya kanan palpa na pigtagilan nan adti manga Héntil. Ya palpa nan yeiy na pigtagu', na si Kristu awun da ni kamayu. Aw asuntu na awun da kamu ni kan Kristu, pig-iman da mayu na makasambuk kamu adti kadakula' na kadyawan na Tyumanem. **28** Yanagaw si Kristu ya pigpa-edē' nami adti kadég na utaw. Dayaw nami pigpalnauwan ya kadég pada malingeb ya pagpangintu-u nilan kan Kristu aw mabatug da nami silan pa-indegen dun ni asdangan na Tyumanem. **29** Yeiy ya du-an na nyapagud aku kay pig-imo' ku ya kadakula' na pagtibagseg pada matuman ya imo-unun yeiy magi sa katulus ni Kristu na nyeya' asini kanak aw yan ya migpakabagseg sa ginawa ku.

2 Na, kaliman ku na ka-edē-an mayu na to-o dakula' ya pagud ku kamayu aw sa kadég na manga mangintu-uway dala ya manga taga Laodiciya, aw sa eped pa na wala' pakakita' kanak. **2** Pig-imo' ku yeiy na un pakabagsegen ya ginawa na kadég mayu pada gayed kamu magggaginawaáy. Aw to-o mayu uman kalabetan ya kadakula' na palpa na Tyumanem na pigtagu' asini muna na yan si Kristu, **3** kay si Kristu yan ya lyekatan sa

kadakula' na pagka-ede' aw katadeng. **4** Piglong ku ya kadég yeiy pada dili' kamu makasuway magi sa tingeg na manga utaw na madyaw pakanyegan aw mabuyu kamu baling. **5** Aw pangkay wala' aku dun ni kamayu, manang gayed ta kamu kya-anenganengan, aw dakula' ya kanak pagleya asuntu na migsambuk ya kamayu anenganeng dun ni pagdalug sa palna-u ni Kristu aw to-o la masalig ya pagpangintu-u mayu kanan. **6** Yanagaw asuntu na pigdawat da mayu si Kristu Jisus na kanaten Pangulu, padelega mayu ya pagdalug kanan. **7** Aw ya kamayu pagpangintu-u kanan, kasiling galu na kawuy na to-o tyumelled ya dalid, aw kasiling uman na aligi na balay na nyatulluk dun ni to-o masalig na tullukanan. Aw padelega mayu ya pagdalug sa kadég na pigpalna-u kamayu pada magkasalig ya pagpangintu-u mayu kanan, aw gayed kamu pagpasalamat adti Tyumanem. **8** Magpakatadeng kamu pagaw madala kamu na manga utaw na awun katadeng magpalna-u sa galu'. Kay ya palna-u nilan, alag yeiy olo' lyumekat adti katanem na manga utaw, aw adti manga busaw na nyeya' adti balintenga-an aw asini tas na lupa', aw wala' yeiy lekat adti kan Kristu. **9** Kay dun ni kan Kristu kita-a ya kadakula' na pagka Tyumanem. **10** Aw asuntu na nyakasambuk da kamu kanan, nyatagtun da mayu ya kadég na awun ni kanan. Kay si Kristu ya matas pa sa kadég na migdumala pangkay ya pagkita-en aw ya dili' pagkita-en, aw yan ya Pangulu sa kadég. **11** Asuntu na nyakasambuk da kamu kan Kristu, kasiling na nyatuli' da ya kamayu pagka-utawun, manang dili' kasiling na pagtuli' na manga Judiyu na awun pagkamangen nilan

dun ni kanilan lawas. Pangkay wala' kamu tengteng tuli-a, manang ya pigkamang ni Kristu, yan ya pagkaliman na pagka-utawun mayu mag-imo' sa sala'. **12** Aw dun ni pagbautismu kamayu, kasiling na nyaka-agad da kamu adti paglebeng kanan. Asuntu na pigmataw si Kristu lekat adti nyangkamatay, kasiling na nyaka-agad da uman kamu dun ni pagkataw nan, magi sa pagpangintu-u mayu sa katulus na Tyumanem na yan ya migmataw kan Kristu. **13** Idu muna kamu na manga Héntil, kasiling na nyatay da kamu kay piglakadan mayu ya manga sugu' na Tyumanem. Manang adun, nyaka-agad da kamu kan Kristu dun ni pagkataw nan asuntu na piglanas da na Tyumanem ya kadég na manga sala' mayu. **14** Aw dun ni pagkalabu kan Kristu adti krus, pigkamang da nan ya manga pigsulatan sa manga sala' tadun, yanagaw wala' da ya tubagenen naten dun ni allaw na kanan pag-ukum. **15** Magi uman sa pagkamatay ni Kristu adti Krus, pigkamang da na Tyumanem ya katundanan na manga migdumala na awun katulus na dili' pagkita-en aw pigbukasan nan adti kadég na dyeg da nan silan. **16** Yanagaw, ya-i mayu pagtumbayan na awun magsala' kamayu asuntu olo' sa pagkan aw pag-inem mayu sa pigpigil nilan, kay wala' kamu tambung sa manga pista nilan dalā ya pagpista dun ni bagu pagsilat na bulan aw dun ni kanilan allaw na paglagdeng. **17** Ya manga katanem yeiy kasiling olo' na alung na un dumateng. Manang si Kristu saba ya tengteng na matinaw. **18** Awun manga utaw na sallong migpadalem sa kanilan pagka-utawun, aw gyumelgel adti eped na simbaen ya manga anghil, kay awun kunu manga

pigpakita' kanilan na kasiling na tagaynep. Yanagaw dili' mayu pagtumbay na baya-baya-an kamu nilan. Migpatastas yan olo' silan sa kanilan pagka-utawun kay ya anenganeng nilan nyatmu' na malatay. **19** Ya manga utaw yeiy wala' silan pakasugpat adti kan Kristu na palangad ulu na kadég tadun na manga mangintu-uway na kanan palangad lawas. Kay dun ni lawas nan, dayaw ni Kristu pigpaligena' ya manga mangintu-uway aw dayaw nan uman pig-isugpatsugpat ya kadég tadun, aw mig-atag sa imo-unun na umba' sa tagsambuksambuk pada tumulin pa ya pagpangintu-u na manga mangintu-uway magi sa pagbaya' na Tyumanem. **20** Na, dun ni pagpakasambuk da mayu kan Kristu, kasiling na nyaka-agad da kamu adti pagkamatay nan, aw pigpaluwa' da kamu lekat adti manga migdumala asini tas na lupa'. Yanagaw ananga' pa mayu silingan ya bet na manga utaw asini tas na lupa' na wala' dalug sa pagkaliman na Tyumanem? Ananga' pa mayu dalugun ya katanem na manga utaw na gyumelgel na miglong: **21** “Dili' mayu pag-awidan! Dili' mayu pagtémtéman! Dili mayu pagdamdamen!” **22** Kay ya manga katanem yeiy na pigpalna-u nilan, pig-imo-imo' olo' na utaw. Aw ya pagkanen aw ya kadég na pigpigil nilan, alag saba magkalat. **23** Kun anenganengen, iman mu aw matinaw ya pigpalna-u nilan kay nyatibulluk silan dyumalug aw migpadalem silan aw byadasan nilan pya-emel-emel ya kanilan lawas. Manang ya tengteng matinaw, ya pig-imo' nilan yeiy dili' makatabang sa pagtagen sa pagkaliman na pagka-utawun.

3 Na, kun nyaka-agad da kamu sa pagkataw ni Kristu, yan ya to-o mayu tibagsegi pagbetangan sa ginawa ya manga adti tas na langit kay adtu la si Kristu nyingkud adti kalintu na Tyumanem. **2** Gayed mayu tibulluka ya kamayu anenganeng sa kadég na adti ni tas na langit, aw beke' na asini tas na lupa'. **3** Kay nyaka-agad da kamu sa pagkamatay ni Kristu, aw ya bagu na ginawa mayu pigtagu' da eped ni Kristu adti Tyumanem. **4** Aw dun ni allaw na pakita' da si Kristu na yan ya ginawa mayu na wala' ya katigkasan, kamu uman maka-agad pakita' eped nan dun ni kalalamdag na kanan pagka Tyumanem. **5** Yanagaw pataya mayu ya pagkaliman na kamayu pagka-utawun kasiling na pagkasala-enen, ya malatay na anenganeng, ya pag-imo' sa makamulamula sa lawas, ya pag-imo' sa malatay, ya pagkaybeg sa manga pametang aw ka-unan na eped na utaw. Kay kun dalugun mayu yeiy, yan baling ya ma-imo' manga tyumanem mayu. **6** Aw asuntu sa manga imo-unun na maynan, un saba dumateng ya kadaman na Tyumanem adti manga utaw na gayed mig-imo' sa malatay. **7** Maynan uman ya kamayu pig-imo' idtu muna sa wala' pa kamu pangintu-u kan Kristu. **8** Manang adun, ayawi la mayu ya kadég na imo-unun na malatay kasiling na maynini: Dili' mayu pag-elledan na ginawa ya eped, aw dili' kamu maksay magsulu. Dili' mayu pagkalatan na ginawa ya eped na utaw, aw dili' mayu uman silan pagtanemtaneman sa malat. Aw dili' kamu maglong sa malatay na tingeg. **9** Dili' da kamu maggagalu-ay ya tagsambuksambuk kamayu, kay pigluwas da mayu ya kamayu dadan na pagka-utawun

dala ya kadég na imo-unun na malatay, **10** aw pigsut da mayu ya bagu na pagka-utawun na gayed pigbagu na Tyumanem pada gayed mayu kasilingan ya kanan bet menda' na to-o mayu sakanan kilalāen. **11** Yanagaw dun ni bagu na pagka-utawun yeiy, mig-unawa la ya Héntil aw Judiyu, pangkay kun pigtuli' aw wala', pangkay kun nyaka-iskwila aw wala', aw pangkay allang aw beke' na allang. Mig-unawa la ya kadég tadun kay nyakasambuk da kitadun adti kan Kristu. Aw sakanan saba ya nyeya' adti seled na kadég tadun. **12** Pigpamalli' da kamu na Tyumanem, aw pigtani la kamu nan aw pigginawaan. Yanagaw, suta mayu ya bet na maynini: Pagkallatan mayu ya kamayu manga eped, aw pagtabangan mayu silan. Pagpadalem kamu sa kamayu pagka-utawun aw pakadyawa ya eped mayu. Tageni ya kamayu kadaman adti eped na utaw, **13** aw magtati-isay ya tagsambuksambuk kamayu. Kun awun diklamu mayu sa kamayu eped, magpasinsiyaay kamu baling. Kay piglanas da ni Kristu ya manga sala' mayu, yanagaw pasinsiyayi uman ya kamayu eped. **14** Aw dun ni kadég yeiy, dugangan mayu ya paggaginawaay kay yan ya magpa-iganget sa kadég mayu pada gayed magkasambuk ya kamayu anenganeng. **15** Ya kalinaw na pig-atag ni Kristu kamayu yan ya gayed maggagad sa kamayu anenganeng. Kay pigtawag da kamu nan aw nya-imo' kanan manga utaw na yan ya palangad kanan lawas. Aw gayed kamu pagpasalamat adti kanan. **16** Tumbayan na meya' adti kamayu anenganeng ya tingeg ni Kristu. Ya tagsambuksabuk kamayu palna-uwan nan ya kanan eped aw pakabagsegen ya ginawa

magi sa katadeng na pig-atag kamayu na Tyumanem. Deyenan mayu ya Tyumanem aw pasalamatan mayu sakanan lekat adti kamayu anenganeng magi sa manga salmo, aw sa manga dalangan aw ubaten, aw sa eped pa na manga tingeg na Tyumanem na pig-imo' da dalangan. **17** Aw pangkay unu ya imo-un mayu aw paglong mayu, imo-a yan dun ni ngalan na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. Magi kan kanan, pasalamati mayu ya Tyumanem na Ama. **18** Kamu na manga kaubayan, magpasakup kamu sa kamayu manga eseg kay yeiy ya umba' imo-un na manga mangintu-uway kan Kristu. **19** Kamu na manga eseg, ginawayi ya kamayu manga kaubayan, aw dili' mayu silan pagpakalaten. **20** Kamu na manga mangayse', pagkaagadan mayu ya kamayu mangkatikadeng kay yan ya makatutuk sa Tyumanem. **21** Kamu uman na manga ama, dili' mayu pagpasoblaan ya pagpitul sa kamayu mangayse' pagaw magkalumay ya ginawa nilan. **22** Na, kamu na manga allang, dun ni kadég na kamayu imo-unun, pagkaagadan mayu ya kamayu amu asini tas na lupa'. Dili' na magkaseb kamu olo' sa udas na bantayan kamu na amu mayu pada saya' kamu nilan. Manang tibulluka baling mayu ya pagtuman sa pigsugu' nilan kay kun imo-un mayu yeiy, pigbasaan mayu si Kristu. **23** Yanagaw pangkay unu ya kamayu imo-un, betangan adti kamayu ginawa, na si Kristu ya tengteng na amu mayu aw beke' na utaw. **24** Kya-edean da mayu na awun saba atag ni Kristu na palangad tandan kamayu, kay si Kristu ya tengteng na pigtalabahuwan mayu. **25** Kay pangkay singalan ya mig-imo' sa malat, pa-emel-emelen sakanan

umba' sa pig-imo' nan na malatay, kay wala' ya pigkibang na Tyumanem.

4 Na, kamu na manga amu, pakadayawa ya pagdala sa kamayu manga allang. Kay kya-edē-an da mayu na awun uman amu mayu adti tas na langit. **2** Na, tibulluka mayu gayed ya kamayu ginawa dun ni pagpanawagtawag, aw pagpakatanaw kamu pagaw makasuway ya kamayu anenganeng. Aw pagpasalamat kamu uman adti Tyumanem. **3** Aw panawagtawagi kami uman adti Tyumanem na atagan pa kami nan na dakula' na selat magpa-edē' adti kadég na manga Héntil kan Kristu na yan ya pigtagu' asini muna. Yeiy saba ya du-an nan na nyakalabusu aku. **4** Panawagtawagi mayu uman na to-o mabangal ya pagpa-edē' ku adti manga utaw sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu na pigtaligu kanak na Tyumanem. **5** Pakadyawa ya bet mayu na dili' kamu pagsala-en na manga utaw na wala' pangintu-u. Aw maksay mayu uman selatan ya pag-ubat-ubat sa kamayu pagpangintu-u. **6** Pakadyawa ya kamayu paglong kanilan pada magān ya ginawa nilan dumawat sa kamayu paglongun aw umba' uman ya tubag mayu sa pangkay singalan ya musip sa pagpangintu-u mayu. **7** Na, si Tikiko ya magpa-edē' kamayu sa pagpakabetang ku asini Roma. Inulug tadun sakanan na pigginawaan aw kasaligan dun ni imo-unun na Tyumanem eped nami, aw sugu-anen ni Kristu na migtabang kanak. **8** Yan ya du-an nan na pigpakadtu ku sakanan dun ni kamayu na un magpa-edē' kamayu kun unu ya pagpakabetang nami adi, pada dili' kamu maypeng aw magkabagseg ya ginawa mayu. **9** Aw

nyagad kanan si Onésimo na yan ya sambuk na inulug tadun na kasaligan aw pigginawaan. Duwa silan ya magpaede' kamayu kun unu alag ya nya-imo' adi. **10** Si Aristarko ya eped ku idi kalabusuwanan na tyumabang kanak. Nyangumusta sakanan kamayu. Nyangumusta uman kamayu si Markos na kaylug ni Bérnabi. Na, piglongan da ta kamu dadan na kun dumateng si Markos adti kamayu, dawata mayu sakanan. **11** Nyangumusta kamayu uman si Joswé na pigngalanan uman na Justo. Ya tulu yeiy, silan olo' ya Judiyo adti manga eped ku na migtabang kanak adi migpa-e' sa Kasakupan na Pighari-an na Tyumanem. Aw to-o nilan pigpakabageg ya ginawa ku. **12** Si Épapas na taga dun ni kamayu, sambuk uman na sugu-anen ni Kristu Jisus, nyangumusta uman kamayu. Gayed sakanan nyatibulluk nyanawagtawag adti Tyumanem na kenne' galu na kasalig na pagpangintu-u mayu pada ka-edean mayu ya kadakula' na pagkaliman na Tyumanem. **13** Makamatinaw aku na to-o dakula' ya pagud ni Épapas kamayu aw sa manga mangintu-uway na nyeya' dun ni manga lunsud na Laodiciya aw Hérapolis. **14** Si Lukas na doktor na pigginawaan tadun, aw si Démas uman, alag silan nyangumusta kamayu. **15** Padatengan mayu ya kanami pagpangumusta adti manga inulug tadun na nyeya' adti Laodiciya, dala si Nimpa aw manga mangintu-uway na migkatipun dun ni balay nan. **16** Pagkatigkas basaen ya surat ini adti kamayu, pabasaan mayu uman adti manga mangintu-uway na migkatipun adti Laodiciya. Aw maynan uman, basaen mayu ya surat na pigpadala ku adti Laodiciya. **17** Aw paglonga mayu kanak si Arkipo na

tigkasen nan ya imo-unun na pigtaligu kanan ni Kristu.

18 Aku si Pablo ya migsulat sa pangumusta ini. Dun ni kamayu pagpanawagtawag adti Tyumanem, dili' aku mayu pagkalingawan na nyakalabusu pa aku. Ayin pa aku galu na gayed awun ni kamayu ya grasya na Tyumanem.

1 Tésalonika

1 Aku si Pablo aw ya kanak manga eped na si Silas aw si Timotiyo un magpadala sa sulat ini adti kamayu na awun ni syudad na Tésalonika na gayed migkatipun nyanimba sa Tyumanem na kanaten Ama aw kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. Padatengen galu na Tyumanem adti kamayu ya kanan grasya aw kalinaw. **2** Pigpasalamatan nami ya Tyumanem asuntu sa kadég mayu. Aw gayed kamu nami pigpa-eped dun ni kanami pagpanawagtawag **3** adti Tyumanem na kanaten Ama. Kay kya-anenganengan nami ya pagpangintu-u mayu aw ya kamayu pagginawa kanan na alag kyinita' dun ni manga imo-unun mayu. Aw wala' nami uman kalingawi ya pagpadeleg mayu pangkay madég ya pagti-is kay pig-iman mayu ya pagliku' ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **4** Kay manga inulug na pigginawaan na Tyumanem, kya-edean nami na pigpamalli' da kamu nan. **5** Kay dun ni pagpa-edean nami kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu, beke' olo' na tingeg manang pigmatinaw uman na Ispiritu Santo magi sa katulus nan, aw wala' kami pagduwaduwa na yan ya tengteng matinaw. Kyinita' mayu uman ya bunga na kanami pagpangintu-u talana nami nyeya' adti sayid mayu, aw nya-edean kamu na ya kadég na pigpan-imo' nami alag yeiy pada kamayu. **6** Aw migsiling kamu kanami aw sa kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu, aw pangkay to-o kamu pigpamulayaman na manga eped na utaw asuntu sa pagpangintu-u mayu, manang dakula' ya pagleya mayu dyumawat sa tingeg na Tyumanem, aw lekat saba adti Ispiritu nan ya kamayu pagleya. **7** Yanagaw nya-imo'

da kamu pundinganan adti kadég na mangintu-uway dun ni probinsiya na Macédonya aw asini probinsiya na Akaya. **8** Asuntu kamayu, nyabekkal ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus, aw beke' olo' adti Macédonya aw Akaya, manang kya-edean uman adti kadég na manga banwa ya kamayu pagpangintu-u. Yanagaw wala' da ya mapaglong nami adti kanilan sa kamayu pagpangintu-u. **9** Kay gayed nilan pigkasampetan ya pagdawat mayu kanami aw ya pag-ayaw mayu sa manga tyumanem na galu' aw yan da ya pigdalug mayu ya tengteng Tyumanem na awun ginawa. **10** Pig-ubat nilan uman ya pagtagad mayu sa pagliku' na Ise' na Tyumanem lekat adti tas na langit na yan si Jisus na pigmataw nan lekat adti pagkamatay, aw yan ya migpaluwa' kanaten lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem adti kamoliyan na allaw.

2 Na, kay manga inulug, kya-edean mayu na wala' kasapad ya kanami pagkadtu dun ni kamayu. **2** Pangkay sa wala' pa kami adti kamayu, dadan da kami pigmulamula aw pigpamulayaman adti syudad na Pilipos. Aw pangkay awun dakula' na pag-ampang kanami dun ni kamayu banwa, manang pigpakabagseg na Tyumanem ya kanami ginawa sa pagpa-edean kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat na lekat adti Tyumanem. **3** Aw dun ni kanami pag-ubat-ubat, beke' na tud nami ya pagpalna-u sa baluk, aw wala' kami pag-imo' sa malatay, aw wala' saba nami akali ya manga utaw. **4** Kyapulbaan da saba kami na Tyumanem, yanagaw pigtaligu nan kanami ya pagpa-edean sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Aw beke' na tud nami na katutukan ya manga utaw, manang yan baling ya pagkaliman nami na

katutukan ya Tyumanem, aw yan olo' ya nyaka-edē' sa kanami anenganeng. **5** Aw kya-edē-an mayu na wala' nami bulakbulaki ya kanami palna-u pada magagad kamu, aw wala' ya pigtagu' nami na malat na tud pada manguwalta kamayu. Ya Tyumanem yan ya magmatinaw. **6** Aw wala' kami pagtagad na deyen mayu kami aw deyen na eped na utaw, **7** pangkay apostolés kami ni Kristu na umba' galu basaan. Manang pigpakatas nami ya kanami pasinsiya adti kamayu kasiling na ina na migkalmukan sa ise' nan. **8** Aw asuntu sa pagginawa nami kamayu, migleya kami migpa-edē' adti kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat na lekat adti Tyumanem, aw beke' nan olo', manang wala' nami uman demetan adti kamayu ya kanami pagka-utawun, kay to-o kamu nami pigginawaan. **9** Kya-anenganengan gya mayu, kay manga inulug, ya kadakula' na pagud nami dun ni sayid mayu. Wala' kami salig kamayu sa kapelekan nami, manang migtalabahu kami gabi aw allaw pada dili' kabegatan ya pangkay singalan kamayu talana nami migpa-edē' adti kamayu sa Madyaw na Ubat-ubat. **10** Makamatinaw kamu aw ya Tyumanem na migpakawat kami adti kadég na punganan na malatay, aw dyalug nami ya pagkaliman nan, aw ya bet nami wala' ya pagsala' adti kadég mayu na mangintu-uway. **11** Kya-edē-an mayu ya kanami pagdala sa tagsambuksambuk kamayu na kasiling na ama adti manga mangayse' nan, **12** kay gayed nami pigpakabagseg ya ginawa mayu pada makapadeleg kamu sa kamayu pagpangintu-u, aw gayed kamu nami pigtulada-an kun unu ya umba' imo-un na utaw pada katutukan ya Tyumanem kanan. Kay ya Tyumanem yan

ya migtawag kamayu na un makasambuk adti kanan
 kadyawan aw adti Kasakupan na Pighari-an nan. **13**
 Yan uman ya du-an na gayed nami pigpasalamatan ya
 Tyumanem, kay sa pagdengeg mayu sa kanan tingeg na
 pigpalna-u nami, pigdawat mayu, kay kya-edean mayu
 na wala' lekat adti utaw manang tengteng saba lyumekat
 adti Tyumanem. Aw ya kanan tingeg yan ya mag-uman
 sa anenganeng mayu na nyangintu-u la. **14** Aw dyengeg
 nami, kay manga inulug, na asuntu sa pagpangintu-u
 mayu pigpamulayaman kamu baling na manga eped
 mayu dun ni kamayu banwa. Aw yanagaw, nyasiling
 kamu na manga mangintu-uway sa Tyumanem adti
 probinsiya na Judiya na nyakasambuk da kan Jisu-Kristu,
 kay pyamulayaman silan uman na manga eped nilan na
 Judiya. **15** Ya manga utaw na Judiya, silan ya migpatay sa
 manga propita, aw pangkay si Jisus na kanaten Pangulu,
 pigpapatay nilan uman. Aw ya eped kanilan mig-alilin
 kanami adti syudad mayu. Wala' silan pakatutuk sa
 Tyumanem, aw kasiling silan na po-on na kadég na utaw,
16 kay gayed nilan pig-ampangan ya pagpa-edean nami adti
 manga Héntil sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu na yan
 ya makapaluwa' kanilan. Aw magi sa kanilan pigpan-imo',
 gayed baling nilan pigdugangan ya manga sala' nilan
 adti Tyumanem. Aw pig-ukuman da nan silan na pa-
 emel-emelen kagaya adti kamoliyan na allaw. **17** Na, kay
 manga inulug, pangkay bagu pa kami lekat adti kamayu,
 manang kaliman nami na magkakitaáy kitadun uman
 salut. Mig-iyawat kitadun manang kenne' mayu awun ni
 anenganeng nami. Aw pigtibagsekan nami ya makaliku'

adti kamayu. **18** Yan galu ya kaliman nami, manang gayed ni Satanas pig-ampangan ya palpa nami. Labi la aku si Pablo, kay malikit da aku migtagilan sa pagliku' ku adti sayid mayu. **19** Aw yan ya du-an na lumiku' kami dun, kay kamu ya magpakabagseg sa pag-iman nami, aw to-o dakula' ya kanami pagleya. Aw adti moli na allaw sa pagliku' ni Jisus na kanaten Pangulu, kamu ya palibantug nami adti asdangan nan. **20** Kay kamu saba ya kanami pagleyaan aw ya du-an na makapalibantug kami.

3 Wala' da kami pakatagad sa utaw na un mag-ubat-ubat kanami kun manu la ya pagpakabetang mayu. Yanagaw yan ya pagbaya' nami na magpatagak da kami si Silas asini syudad na Aténas **2** aw si Timotiyo ya pigpakadtu nami adti kamayu. Kay si Timotiyo inulug tadun aw sugu-anen na Tyumanem na gayed uman migpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Pigsugu' nami sakanan adti kamayu na un nan pakabagsegen ya kamayu ginawa aw pakasaligen ya kamayu pagpangintu-u, **3** pada dili' magkalumay ya ginawa mayu asuntu sa madég na manga kalugan. Kay kya-edé-an da mayu na dumateng saba ya manga kalugan adti manga mangintu-uway. **4** Yan ya piglong nami kamayu talana pa nami adti sayid mayu na un dumateng kanaten ya manga kalugan, aw nyaka-edé' kamu na nya-imo' da saba yeiy. **5** Yanagaw, wala' da aku pakatagad pada ka-edé-an kun masalig pa ya pagpangintu-u mayu. Aw yan ya du-an na pigpakadtu ku si Timotiyo, kay nyaypeng aku kamayu pagaw makasuway kamu asuntu sa pagtanda' ni Satanas aw syapadan baling ya pagud nami dun ni sayid mayu. **6** Manang adun,

pagdateng da ni Timotiyo lekat adti kamayu, to-o madyaw ya pig-ubat nan kanami. Pigpa-ede' nan na kenne' na kasalig na pagpangintu-u mayu aw ya kamayu pagginawa sa Tyumanem aw manga ka-epedanan mayu. Aw piglong nan uman na madyaw ya ginawa mayu kanami aw yan ya kaliman mayu na magkakitaay kitadun, kasiling na kanami na malim uman kumita' kamayu. **7** Yanagaw, kay manga inulug, pangkay dakula' to-o ya kalugan aw pagti-is nami, manang migkagaan ya kanami ginawa kay pig-ubatan da kami sa kamayu pagpangintu-u. **8** Matingen da ya ginawa nami adun kay migpadeleg kamu dun ni kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **9** Dakula' to-o ya pagpasalamat nami adti Tyumanem sa pagleya na pig-atag nan kanami asuntu kamayu. **10** Gabi aw allaw nyatibulluk kami nyanawagtawag adti Tyumanem na dumateng pa ya allaw na magkakitaay kitadun salut pada kadugangan nami ya wala' pa kalingeb adti pangintu-u mayu. **11** Na, migsekat kami adti Tyumanem na kanaten Ama aw kan Jisus na kanaten Pangulu, na wala' da galu ya makabalabag sa kanami pagliku' dun ni kamayu. **12** Aw to-o pa nan galu dugangan ya pagginawa mayu sa kamayu manga inulug na nyangintu-u aw sa kadég na utaw, kasiling na pagginawa nami kamayu. **13** Kay kun yeiy ya imo-un nan, magkasalig ya pagpangintu-u mayu, aw matani la kamu adti kanaten Tyumanem na Ama. Yanagaw, wala' da ya pagsala' kamayu dun ni allaw na dumateng ya kanaten Pangulu na si Jisus, eped nan ya kadég na mangintu-uwat kanan.

4 Na, kay manga inulug, pigpalna-uan da kamu nami sa bet na makatutuk sa Tyumanem, aw pangkay adun, yeiy ya pig-imo' mayu. Manang manginayu' kami magi sa katundanan na pig-atag kanami na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu, na to-o pa kadugangan ya kadyaw na bet mayu. **2** Kya-edē-an da mayu saba ya pigpalna-u nami kamayu na lekat adti kanaten Pangulu na si Jisus. **3** Kay yan ya kaliman na Tyumanem na malinis ya kamayu pagka-utawun. Yanagaw, pagpakawat kamu adti kadég na punganan na malatay, labi la ya pagkasala-enen, **4** aw ya tagsambuksambuk kamayu pakadyawun nan galu ya pagpangugnan na dili' makasala' adti Tyumanem aw dili' pagsala-en na manga utaw. **5** Aw dili' mayu pagdalugun ya pagkaliman na kamayu pagka-utawun kasiling na pig-imo' na manga utaw na wala' paka-edē' sa Tyumanem, **6** pada dili' mayu kalakadan ya sugu' na Tyumanem aw dili' mayu uman pakalaten ya eped mayu na nyangintu-u. Kay kun singalan ya mag-imo' sa maynan na malatay, piglong da nami kamayu na pa-emel-emelen saba silan na Tyumanem. **7** Kay pigtawag kitadun na Tyumanem na un mag-imo' sa pagkaliman nan aw dili' sa pag-imo' sa malatay. **8** Yanagaw pangkay singalan ya kumele sa palna-u yeiy, beke' nami ya tengteng pigkelēan nan, manang kyelēan nan baling ya Tyumanem na nyatag sa Ispiritu nan adti kamayu. **9** Na, dili' nami salutun ya pagpalna-u na maggaginawaāy ya kadég mayu na mangintu-uway, kay pigpalna-uan da kamu na Tyumanem kun unun mayu ya pagginawa sa kamayu manga eped na mangintu-uway, **10** aw pigginawaān da

mayu saba ya kadég na mangintu-uway adti kadakula' na probinsiya na Macédonya. Manang pigpakabagseg nami ya ginawa mayu na to-o pa mayu pakadakula-en ya kamayu paggaginawaáy, **11** aw pagbetangan mayu sa anenganeng na awun gayed kalinaw adti kamayu, aw dili' kamu magpangilabet sa manga imo-unun na eped na utaw, manang madyaw pa baling na magkaseb kamu dun ni kamayu talabahu. Alag nami yeiy pigpalna-u kamayu sa adtu pa kami ni sayid mayu, **12** pada madyaw ya kamayu dengeg adti manga utaw na wala' pangintu-u aw dili' kamu sumalig adti eped na utaw sa kapelekan mayu. **13** Na, kay manga inulug, kaliman nami magpaede' kamayu kun unu ya datengan na manga mangintu-uway na nyatay da, pada dili' to-o magkalat ya ginawa mayu kasiling na manga utaw na wala' ya imanen nilan. **14** Kay pyangintu-uan tadun na pangkay nyatay si Jisus manang nyataw sakanan, aw yeiy saba ya indeganan sa pagpangintu-u tadun na matawun na Tyumanem ya manga mangintu-uway lekat adti pagkamatay aw pagad nan silan. **15** Kay yan saba ya piglong ni Jisus idtu muna, na kitadun na utaw pa dun ni pagliku' nan, dili' kitadun muna sa manga mangintu-uway na nyatay da. **16** Kay manog ya kanaten Pangulu na si Jisus lekat adti tas na langit ka-epedan na dakula' na tingeg na migsugu', aw ya tatawag na kapitan na manga anghil, aw ya oni na trumpita na Tyumanem. Aw ya manga mangintu-uway na nyatay da, muna silan matawun. **17** Pagkatigkas yan, magdengan ya kadég tadun na mangintu-uway magengat, dala ya bagu nyataw aw kitadun uman na utaw

pa. Aw dun ni balintenga-an kitadun pagkita' si Jisus aw magad kitadun kanan aw meya' adti sayid nan na wala' ya tyamanan. **18** Yanagaw, magi sa piglong nami, pakabagsega ya ginawa na tagsambuksambuk kamayu.

5 Na, kay manga inulug, wala' da ya du-an na sulatan pa kamu nami kun kinunu ya pagkatuman na kadég yeiy aw unu alag ya un ma-imo' kun malapit da ya allaw yan, **2** kay kya-edé-an da mayu na dili' imanmanen ya allaw na pagliku' ni Jisus, kasiling na matakaw na dili' mu imanmanen na dumateng sakanan na gabi. **3** Maglong ya manga utaw, “Malinaw da! Wala' da ya un tadun kallekan!” Manang bigla' dumateng kanilan ya pa-emel-emel, kasiling na kaubayan na bigla' pyetesan, aw pangkay sambuk wala' ya makapalaguy. **4** Manang kamu, kay manga inulug, beke' kamu na utaw dun ni kangitngitan, kay kya-edé-an da mayu ya un dumateng, yanagaw dili' kamu kabigla-an pangkay ya pagdateng na allaw yan kasiling na matakaw. **5** Kay ya kadég tadun na nyangintu-u kan Kristu awun da ni kalalamdag aw wala' da dun ni kangitngit. **6** Yanagaw dili' da tadun pagsilingan ya manga utaw na wala' ya pagpangintu-u, kay kasiling silan na utaw na nyakatulug na wala' nilan pag-imanmana ya un dumateng. Manang mag-inap aw magpakatanaw baling kitadun. **7** Kay ya gabi, yan ya udas na pagpakatulug na manga utaw aw yan uman ya udas na pagkalangulangu na manga mag-inemay. **8** Manang asuntu na kya-ilawan da kitadun na tingeg na Tyumanem, magpakatanaw kitadun kasiling na sundalu na syumut sa manga pagkana' na pigtampeng sa aba aw ulu nan.

Maynan uman naten tamengan ya kanaten pagka-utawun magi sa pagpadeleg sa kanaten pagpangintu-u, aw ya pagginawa tadun sa manga eped na utaw, aw ya pagawid sa kanaten pag-iman na paluwa-en kitadun. **9** Kay pigtawag kitadun na Tyumanem. Aw ya pagtawag nan kanaten, beke' na pa-emel-emelen kitadun adti kamolijan na allaw, manang yan baling ya tud nan na paluwa-en kitadun magi sa kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **10** Dun ni pagkamatay nan, yan da ya dyumawat sa pagpa-emel-emel asuntu sa manga sala' tadun. Yanagaw, pangkay kun utaw pa kitadun sa pagdateng nan aw pangkay kun nyatay da, mabatug kitadun pa-eya-en adti tampid nan. **11** Yanagaw padelega mayu ya pagpakabaseg sa ginawa na tagsambuksambuk kamayu aw ya pagpakasalig sa pagpangintu-u na kadég mayu, kasiling na pig-imo' da mayu adun. **12** Kay manga inulug, manginayu' kami kamayu na basaân mayu ya manga nyapagud dun ni imo-unun na Tyumanem na awun ni kamayu. Silan ya miggagad aw migtulada' kamayu dun ni pagdalug mayu sa kanaten Pangulu na si Jisus. **13** Aw ginawaayi mayu silan asuntu sa kadyaw na manga pigpan-imo' nilan. Aw pagsambuka ya ginawa na kadég mayu. **14** Aw pigpakabageg nami ya ginawa mayu, kay manga inulug, na palna-uan mayu ya manga mangkataka na magkaseb galu silan. Aw pakabagega ya kamayu manga eped na malumay da ya ginawa. Aw tabangi mayu ya manga nyampakasungkul dun ni pagpangintu-u nilan. Aw pakatasa ya kamayu pasinsiya adti kadég na utaw. **15** Dili' mayu pagpakalaten ya manga migpakalat

kamayu, manang gayed baling pakadyawa ya manga eped mayu aw kadég na utaw. **16** Na, gayed kamu pagleya. **17** Aw ya-i mayu pagbotoni ya pagpanawagtawag adti Tyumanem, **18** aw pasalamati mayu sakanan pangkay unu ya un dumateng. Kay yeiy alag ya pagkaliman na Tyumanem na imo-un mayu, asuntu na nyakasambuk da kamu kan Kristu Jisus. **19** Dili' mayu pagbalabagan ya imo-unun na Ispiritu Santo adti kamayu. **20** Aw dili' mayu pagpalipaslipasan ya pag-ubat-ubat na utaw na pigsugu' na Tyumanem. **21** Manang pagtanda-en mayu ya kadég na piglong nilan, kun lyumekat adti Tyumanem aw wala'. Kun unu ya madyaw, yan ya daluga mayu, **22** aw pagpakawat kamu sa kadég na punganan na malatay. **23** Na, ya Tyumanem na lyekatan sa kalinaw, yan ya gayed maglinis kamayu. Aw tunggu-an nan ya kadakula' na pagka-utawun mayu, dalā ya anenganeng mayu aw ya kamayu kalaluwa aw lawas, pada wala' ya pagsala' kamayu dun ni allaw na pagliku' na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **24** Ya Tyumanem na migtawag kanaten, kasaligan sakanan aw un nan saba yeiy tumanen. **25** Kay manga inulug, panawagtawagi kami gayed adti Tyumanem. **26** Aw pangumustaān kami adti kadég na inulug tadun na mangintu-uway. **27** Aw magi sa katundanan na pig-atag kanak na kanaten Pangulu, paglongun ta kamu na dili' mayu pagkalingawan ya pagbasa sa surat ini adti asdangan na kadég na mangintu-uway. **28** Ayin pa aku galu na awun gayed ni kamayu ya grasya na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu.

2 Tésalonika

1 Aku si Pablo aw ya kanak manga eped na si Silas aw si Timotiyo un magpadala sa sulat ini adti kamayu na awun ni syudad na Tésalonika na gayed migkatipun nyanimba sa Tyumanem na kanaten Ama aw kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **2** Padatengen galu kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama tadun aw adti kan Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. **3** Kay manga inulug na nyangintu-u kan Kristu, dili' mabatug na dili' kami gayed magpasalamat sa Tyumanem asuntu kamayu. Yan ya umba' nami imo-un kay tyumulin ya kamayu pagpangintu-u aw migkadakula' ya paggaginawaay na kadég mayu. **4** Yanagaw pigsaya' kamu nami adti manga mangintu-uway na migkatipun nyanimba sa Tyumanem adti eped na manga banwa, asuntu na nyati-is mayu ya kadég na manga kalugan aw manga pagpamulayam aw nyakapadeleg kamu dun ni kamayu pagpangintu-u. **5** Aw yeiy ya puliba na matinaw ya pagbaya' na Tyumanem sa pag-ukum nan sa manga utaw. Madég ya nyati-is mayu dun ni pagdalug mayu sa Tyumanem, yanagaw adti anenganeng nan umba' kamu maka-akup dun ni Kasakupan na Pighari-an nan. **6** Kya-edo-an tadun na matinaw saba ya kanan pag-ukum dun ni pagpamulayam nan sa manga utaw na nyamulayam kamayu. **7** Aw kamu na gayed pigpamulayaman, un kamu nan palagdengen eped nami. Ma-imo' yeiy kagaya dun ni allaw na lumiku' da ya kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu eped nan ya kanan matulus na manga anghil. **8** Dumateng sakanan na ka-epedan na laga aw un nan pa-emel-emelen ya

manga utaw na migpalipaslipas sa Tyumanem aw ya manga utaw na wala' dalug sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus na kanaten Pangulu. **9** Magti-is silan sa pa-emel-emel na wala' ya tyamanan, aw ka-eletan silan adti Tyumanem, aw dili' da nilan uman kita-en ya dakula' na kadyawan na katulus nan. (aiōnios g166) **10** Aw dun ni allaw na pagliku' ni Jisus, to-o sakanan deyen na manga mangintu-uway aw to-o silan ma-enneng-enneng asuntu sa kadakula' na kadyawan na pagka Tyumanem nan. Aw maka-eped kamu saba kanilan kay nyangintu-u la kamu sa tingeg na Tyumanem na pigpalna-u nami kamayu. **11** Aw yeiy ya du-an na gayed kamu nami pyanawagtawagan adti Tyumanem na imo-un kamu nan manga utaw na umba' sa pagtawag nan kamayu lekat pa asini muna. Aw migsekat kami kanan na gagaden kamu nan magi sa kanan katulus na un mayu tumanen ya kadég na kamayu pagkaliman na madyaw aw mabus mayu matigkas ya kadég na imo-unun na lekat adti kamayu pagpangintu-u, **12** pada magi kamayu deyen na manga utaw ya ngalan na kanaten Pangulu na si Jisus, aw kamu uman madeyen asuntu kanan. Aw ma-imo' ya kadég yeiy asuntu sa kallat na kanaten Tyumanem aw sa kallat ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu.

2 Na, kay manga inulug, kaliman nami na to-o pa mayu mabangal ya pagliku' na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu aw ya pagtipun nan kanaten dun ni balintenga-an. Migsekat kami na **2** dili' magkasagunut ya anenganeng mayu kun awun utaw na maglong na dyumateng da kunu ya allaw na pagliku' ni Jisus. Dili' mayu pagbetang adti

kamayu ginawa ya piglong nilan, pangkay pigpa-edé' kunu silan na Ispiritu Santo, aw pangkay miglong silan na yan kunu ya kanami pigpalna-u aw pigsulat. **3** Dili' kamu magka-agad-agad sa paglongun nilan. Pa-edé' ku kamayu ya tengteng matinaw: Sa dili' pa lumiku' si Jisus, madég ya mayaw sa kanilan pagpangintu-u sa Tyumanem. Aw dun da kabukasi ya sambuk na utaw na to-o malatay na gayed mag-atu sa kadég na manga sugu' na Tyumanem, aw ya un nan datengan ya pa-emel-emelen na wala' ya tyamanan. **4** Ampangan nan ya kadég na pigsimba na utaw aw patasen nan ya kanan pagka-utawun. Mingkud sakanan adti seled na Témplo na Tyumanem pada kita-en na kadég na utaw, aw maglong sakanan, “Aku ya Tyumanem.” **5** Kay manga inulug ku, wala' pa gya mayu kalingawi ya kadég yeiy na piglong ku kamayu sa adtu pa aku ni sayid mayu dun ni Tésalonika. **6** Kya-edé-an da mayu kun unu ya nyakatagen sa utaw yan taman adun na wala' pa dateng ya allaw na bukasán sakanan. **7** Pangkay adun migpalekat da na tagu-tagu' ya malatay na imo-unun na utaw yeiy. Aw magpadeleg na dili' ka-edé-an menda' sa allaw na makamang da ya nyakatagen kanan. **8** Aw pagkatigkas yan, bukasán da ya utaw yan na gayed lyumakad sa manga sugu' na Tyumanem. Manang sa pagliku' na Pangulu tadun na si Jisus, degen nan ya utaw yan aw patayen nan magi dun ni kanan pag-eyep. **9** Na, pada ka-edé-an mayu, sa dili' pa sakanan degen ya utaw yan, una sakanan mag-imo' sa madég na sallong kunu na milagru aw manga pangilala magi sa katulus ni Satanas. **10** Aw imo-un nan ya kadég na punganan

na malatay pada kagawayan ya manga utaw na agpet da pa-emel-emelen asuntu na wala' nilan ginawayi ya katinawan na makapaluwa' galu kanilan. **11** Yanagaw pabaya-an da silan na Tyumanem na kagawayan silan pada pangintu-uan baling nilan ya galu'. **12** Aw ya sampetan yeiy, pa-emel-emelen silan na Tyumanem kay pigkeleān nilan ya matinaw aw pagkatutukan silan sa manga imo-unun na malatay. **13** Kay manga inulug na pigginawaān na Tyumanem, gayed kami migpasalamat kanan asuntu kamayu. Kay lekat pa asini muna, dadan da kamu nan pigpamalli' na un kamu paluwa-en magi dun ni paglinis na Ispiritu sa kamayu anenganeng aw magi sa pagpangintu-u mayu sa katinawan na lekat adti Tyumanem. **14** Aw pigtawag kamu nan magi sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu na pigpa-edē' nami kamayu, pada makasambuk kamu dun ni kadyawan na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **15** Yanagaw, kay manga inulug, pakasaliga mayu ya kamayu pagpangintu-u aw pagbetangan mayu sa ginawa ya kadég na pigdengeg nami na pigpalna-u nami kamayu, pangkay piglong da nami dun ni sayid mayu aw pangkay adti manga surat na pigpadala nami. **16** Na, nyanawgtawag kami adti kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu aw Tyumanem na kanaten Ama, kay yan ya gyuminawa kanaten aw migpakabagseg sa kanaten ginawa na wala' ya tyamanan aw nyatag sa dakula' to-o na pag-iman. (aiōnios g166) **17** Pakaganen galu na Tyumanem ya kamayu ginawa aw pakabagsegen kamu nan dun ni kadég na pigpan-imo' mayu na madyaw aw kadég uman na piglong mayu.

3 Na, sa dili' pa nami tigkasen ya sulat ini, awun sekaten nami kamayu. Kay manga inulug, panawagtawagi beg kami adti Tyumanem na maksay mapa-edé' ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus adti madég pa na manga utaw aw dawaten nilan, kasiling na pagdawat mayu idtu muna.

2 Aw panawagtawagi kami uman adti Tyumanem na tamengan kami nan adti manga utaw na mangkalatay, kay dili' ya kadég na utaw alag nyangintu-u kan Kristu. **3** Manang kasaligan saba ya kanaten Pangulu. Pakabagsegen nan ya pagpangintu-u mayu, aw tamengan kamu nan lekat adti manga kapandayan ni Satanas. **4** Aw syumalig kami sa kanaten Pangulu na pigdalug mayu ya kadég na pigsugu' nami kamayu aw padelegen pa mayu ya pag-imo' sei. **5** Gagaden galu na Tyumanem ya kamayu anenganeng pada kalabetan mayu ya kadakula' na pagginawa nan aw tabangan kamu nan na mati-is mayu ya manga kalugan kasiling na kan Kristu. **6** Na, kay manga inulug, magi sa katundanan na pig-atag kanami na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu, awun sugu' nami na dalugun mayu: Kun awun manga mangintu-uwat na dili' malim magtalabahu aw dili' dumalug sa palna-u nami kamayu, pagpa-awat kamu kanilan. **7** Kya-edean da mayu saba kun unu ya madyaw imo-un kay nya-imo' kami pundinganan adti kamayu talana pa nami adti sayid mayu idtu na muna. Migtalabahu kami **8** aw wala' kami pagsekat sa makan na wala' nami bayadi adti kamayu. Gabi aw allaw migtalabahu kami aw to-o kami nyapagud kay dili' kami malim na kabegatan kamu asuntu kanami. **9** Pig-imo' nami yeiy pada silingan mayu kami,

pangkay awun katundanan nami lekat adti kan Kristu na umba' kami galu atagan sa manga pigkapelek nami. **10** Kay talana nami adti sayid mayu, maynini ya pigsugu' nami kamayu: Pangkay singalan ya dili' magtalabahu, dili' sakanan pakanen. **11** Pigpa-anenganeng nami yeiy kamayu kay pigdengeg nami na awun kunu manga utaw dun ni kamayu na dili' magtalabahu. Kaliman nilan olo' ya mangilabet adti manga imo-unun na eped na manga utaw. **12** Yanagaw, asuntu na awun katundanan nami lekat adti kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu, sumugu' kami sa manga utaw yan na magtibulluk silan magtalabahu pada awun kakamangan nilan sa kanilan kapelekan. **13** Manang kamu, kay manga inulug, dili' kamu magkalumay dun ni imo-unun mayu na madyaw. **14** Kun awun utaw adti kamayu na dili' dumalug sa palna-u nami asini surat ini, bantayi mayu sakanan aw dili' kamu magpa-iyeped kanan, pada mamulamula sakanan. **15** Dili' mayu sakanan pag-imo-un po-on, manang palna-uwi mayu baling, kay inulug mayu sakanan dun ni pagpangintu. **16** Na, atagan kamu galu na Pangulu tadun sa kalinaw, pangkay unu ya dumateng adti kamayu, kay yan saba ya lyekatan sa kalinaw. Gayed kamu nan agad-agadan. **17** Aku si Pablo ya migpirma asini katigkasan na surat ini, kay yan ya kanak katanem adti kadég na surat ku pada ka-edean mayu na ya surat yeiy tengteng lekat adi kanak. **18** Ayin pa aku galu na awun gayed ni kadég mayu ya grasya na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu.

1 Timotiyo

1Kay Timotiyo, aku si Pablo ya migsulat adti kanmu. Nya-imo' aku apostol ni Kristu Jisus asuntu sa sugu' na Tyumanem na kanaten Magpaluwa-ay aw ni Kristu Jisus na kanaten pig-iman. **2** Pigsulatan ta kaw na pigsiling ku na kanak tengteng ise' kay migsambuk da kita dun ni pagpangintu-u kan Jisus. Padatengen galu kanmu ya grasya aw kallat aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama aw adti kan Kristu Jisus na kanaten Pangulu. **3** Idtu muna sa pagpanaw ku pasinan adti probinsiya na Macédonya, migsekat aku kanmu na magpatagak pa kaw dun ni syudad na Épésó. Aw adun, salutun ku ya paglong kanmu na padelegen mu ya kanmu imo-unun dun. Kay awun manga utaw na migpalna-u sa sangkamulu', yanagaw ikaw ya maglong kanilan na patenengen nilan ya maynan na palna-u. **4** Aw paglonga uman silan na dili' nilan pagsapadan ya kanilan udas adti manga kasampetanen na pig-imo-imo' idtu pa muna na manga mangkatikadeng aw sa tultulanen na wala' ya katigkasan, kay yeiy baling ya du-an na awun pag-ayil. Aw dili' yeiy makatabang sa manga utaw sa pagdalug sa palpa na Tyumanem, kay ya pagka-ede' aw ya pagdalug sa palpa nan magi saba olo' dun ni kanaten pagpangintu-u. **5** Yan ya du-an na pigpalna-u ku yeiy kay kaliman ku na ya kadég mayu na mangintu-uway tengteng maggaginawaáy. Aw mabatug ya paggaginawaáy yeiy kun malinis ya kamayu anenganeng, aw kun kya-ede-an mayu na wala' ya nya-imo' mayu na malatay adti Tyumanem, aw kun ya pagpangintu-u mayu kanan wala'

ya pagtallalingu. **6** Manang awun eped na manga utaw dun ni kamayu na wala' da nilan daluga ya maynan na anenganeng. Pigsapadan nilan baling ya kanilan manga allaw dun ni pagbalawbalaw sa wala' ya un ma-untung.

7 Yan ya kaliman nilan ya ma-imo' magpalna-uway sa Uldin na Tyumanem. Manang wala' nilan kalabeti kun unu ya pigpalna-u nilan pangkay gayed silan gyumelgel adti asdangan na manga mangintu-uway na matinaw kunu ya kanilan palna-u. **8** Na, kya-edean da tadun na madyaw ya Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis kun umba' ya paggamit na manga utaw. **9** Kay kya-edean tadun na ya Uldin wala' imo-a sa manga utaw na wala' ya sala'. Yan baling ya pig-imo-an sa Uldin ya manga mig-imo' sa malatay aw manga utaw na wala' dalug sa bala-ud na migdumala kanilan. Pig-imo' saba ya Uldin sa manga utaw na wala' pagsimba sa Tyumanem aw sa manga makasasala', aw sa manga utaw na wala' pamasa sa Tyumanem aw miglong sa malat adti kanan, aw sa manga utaw na migpatay sa eped na utaw pangkay kanilan ama aw ina. **10** Aw ya Uldin pig-imo' uman sa manga magkasala-enen, aw sa manga migkakalimay na tumalag eseg, aw sa manga magpandampas sa utaw, aw sa manga galu-un, aw sa manga migmatinaw sa galu' adti asdangan na mag-ukumay, aw adti pangkay singalan na nyatu sa matinaw na palna-u na Tyumanem. **11** Pigpalna-u ku yeiy magi sa Madyaw na Ubat-ubat sa kadyawan na Tyumanem na umba' deyen. Aw yeiy ya palna-u na pigtaligu nan kanak na un ku ubat-ubat adti manga utaw. **12** Migpasalamat aku kan Kristu Jisus na kanaten Pangulu

na nyatag kanaken sa kabagseg pada mabatug ku ya manga imo-unun nan. Kay adti kanan kasaligan aku, yanagaw asuntu sa kallat nan kanak, pigtaliguwan aku nan sa manga imo-unun, **13** pangkay idtu muna piglongan ku na malatay ya ngalan ni Jisus. Pigpamulayaman ku uman ya manga mangintu-uway aw pigmulamura ku silan. Manang pigkallatan aku nan baling, asuntu na wala' pa aku pangintu-u kanan aw wala' ku uman ka-ede-i na malat kadi' ya pig-imo' ku. **14** Dakula' to-o ya kallat nan kanak, yanagaw nyabatug ku ya pagpangintu-u aw ya pagginawa kanan aw sa eped na manga utaw. Ma-imo' tadun ya maynan kay nyakasambuk da kitadun kan Kristu. **15** Na, ya un ku paglungon tengteng yeiy matinaw aw umba' pangintu-uan na kadég na utaw: Nyadi si Kristu Jisus asini tas na lupa' pada magpaluwa' sa manga utaw na makasasala'. Aw aku ya to-o makasasala' sa kadég. **16** Manang yeiy saba ya du-an na kyallatan aku nan, pada kita-en ya pagtagen ni Kristu Jisus sa kadaman nan adi kanak, pangkay aku ya to-o makasasala'. Aw yanagaw nya-imo' aku pundinganan adti kadég na manga utaw na un mangintu-u kanan aw makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **17** Naten basaān ya Tyumanem aw deyen sakanan na wala' ya tyamanan! Yeiy ya Hari' na wala' ya lyekatan aw wala' uman ya tyamanan. Dili' sakanan magkamatay aw dili' sakanan pagkita-en. Sambuk da olo' ya Tyumanem. Amén. (aiōn g165) **18** Na, kay Timotiyo na pigsiling ku na kanak ise', ini ya palna-u ku kanmu: Betangan adti anenganeng mu ya pigpa-ede' na propita idtu muna sa un pa-imo' kanmu na Tyumanem

na yeiy ya magpakabagseg sa kanmu ginawa dun ni pag-atu sa malatay. **19** Pakatanawi ya pagpangintu-u mu kan Kristu, aw pagbetangan gayed adti kanmu ginawa na wala' ya ma-imo' mu na malatay adti Tyumanem. Kay awun manga eped dun ni kamayu na pangkay kya-edean nilan ya madyaw imo-un manang pig-imo' nilan baling ya malatay, yanagaw migkalat ya kanilan pagpangintu-u. **20** Kasiling ni Himéniyo aw si Aléjandro na pigtumbay da ku adti kan Satanas magi sa kanak paglong na dili' da silan paseleden adti katipun na manga mangintu-uway, yanagaw patenengen da nilan ya paglong sa malatay adti Tyumanem.

2 Na, ya tagna' na paglongun ku kamayu, dili' mayu pagkalingawan pagpanawagtawagan adti Tyumanem ya kadég na manga utaw. Padatengan mayu adti asdangan nan ya pigsekat mayu pada kanilan aw gayed tadun sakanan pasalamatan sa kadyaw na pig-imo' nan adti kanilan. **2** Aw dun ni kanaten pagpanawagtawag adti Tyumanem, dili' tadun kalingawan ya manga hari' aw ya kadég na migdumala kanaten, pada awun kalinaw na pag-eya' tadun aw madalug tadun ya bet na Tyumanem aw wala' ya pagsala' sa kanaten bet. **3** Yeiy ya madyaw na pagpanawagtawag, aw makatutuk sa Tyumanem na kanaten Magpaluwa-ay, **4** kay ya kaliman nan paluwa-en ya kadég na utaw aw maka-edé' silan sa matinaw na palna-u. **5** Kay sambuk da olo' ya Tyumanem, aw sambuk da ya migpatenga' sa manga utaw adti Tyumanem, aw yeiy si Kristu Jisus na migpaka-utaw **6** aw migtumbay sa pagka-utawun nan na un paglekat sa kadég na manga

utaw. Aw yanagaw, dun ni allaw na pigpamalli' na Tyumanem na un matay si Jisus, pigmatinaw na kaliman na Tyumanem makaluwa' ya kadég. **7** Aw yeiy ya du-an na pigpadala aku nan na un mag-ubat-ubat aw ma-imo' apostol. Matinaw ya piglong ku aw beke' na galu'. Aw pigsugu' aku nan adti manga Héntil na un magpa-ede' sa matinaw na palna-u kan Kristu pada mangintu-u silan. **8** Yanagaw ya kanak kaliman, pangkay kinunu ya pagkatipun mayu, ya manga eseg na manawagtawag adti Tyumanem ka-ilangan na malinis ya kanilan anenganeng, aw dili' silan magkadaman, aw dili' mati-ayil. **9** Aw maynan uman, ya manga kaubayan, sa pagsambuk nilan dun ni pagpanawagtawag adti Tyumanem, madyaw galu pagsutun nilan ya kadégkadég na umba' sa pagsimba, beke' na kadégkadég na makamulamula kanilan. Aw dili' nilan pagpasoblān ya pagpakanenggeya sa kanilan lugay aw ya pagsut sa manga bulawan aw périlas aw kadégkadég na to-o dakula' ya alaga'. **10** Manang yan baling ya pakanenggeyaan nilan ya manga madyaw na imo-unun na umba' sa bet na kaubayan na nyangintu-u la sa Tyumanem. **11** Aw kun awun magpalna-u, ka-ilangan matinep ya manga kaubayan magpakanyeg aw kaagadan nilan ya matinaw na palna-u. **12** Dili' ku tumbay ya manga kaubayan na palna-uan nilan ya manga eseg, manang magpakanyeg baling silan. Aw dili' silan uman atagan na katundanan magdumala sa manga eseg. **13** Kay ya muna pig-imo' na Tyumanem si Adan, aw tigkas yan si Iba. **14** Aw beke' ni Adan ya piggawayan ni Satanas, manang ya kaubayan baling, aw kyalakadan nan ya pigpigil na

Tyumanem. **15** Aw yeiy ya du-an na magti-is ya manga kaubayan kun kautawan silan. Manang makaluwa' silan kun magpadeleg dun ni pagpangintu-u aw pagginawa sa eped, aw kun malinis ya anenganeng aw matadeng magdala sa pagkakaubayan nilan.

3 Martinaw saba ya paglongun ini: Kun awun utaw na kaliman nan maggagad sa manga mangintu-uway, madyaw to-o ya pigkaliman nan. **2** Aw ya utaw na umba' pamalli-en na ma-imo' maggagaday kanilan, ya eseg na wala' ya un pagsala' sa bet nan. Sambuk da ya kaubayan nan. Matadeng sakanan magtagen sa pagkaliman na pagka-utawun nan aw pagbasaan sakanan. Aw una nan pag-anenganengen ya umba' nan imo-un. Madyaw ya dengeg nan aw magpamasa sa manga utaw na makalaba' adti balay nan. Aw matadeng sakanan magpalna-u. **3** Dili' pala-inem sa magpakalangulangu. Dili' matipanumbagay manang pagpakadyawun nan baling ya kadég na utaw. Dili' mati-ayil aw dili' nan pagginawaan ya kuwalta. **4** Madyaw sakanan magdala sa ka-epedanan nan adti balay, yanagaw pagkaagadan sakanan na mangayse' nan aw pagbasaan nilan. **5** Kay kun ya utaw dili' matadeng magdala sa ka-epedanan nan dun ni kanan balay, unun nan ya pagdumala sa manga mangintu-uway sa Tyumanem? **6** Aw ya eseg na pamalli-en dili' galu bagu nyangintu-u pagaw magpatastas sakanan asuntu na maksay pigpamalli' aw masiling baling sakanan ni Satanas na pig-ukuman da na pa-emel-emelen asuntu sa pagpatastas nan. **7** Aw yan ya pamalli-en mayu, ya eseg na pigsaya' uman na manga utaw na wala' pangintu-u, pada dili' sakanan

mulamulaen aw dili' kalitagan ni Satanas. **8** Maynan uman ya manga dyakunu. Yan ya pamalli-en mayu ya madyaw ya dengeg. Kasaligan silan dun ni kanilan tingeg. Aw dili' silan pala-inem sa magpakalangulangu. Aw dili' nilan pagginawaan ya kuwalta. **9** Yan baling ya betang nilan adti kanilan anenganeng ya pigpa-edē' da na Tyumanem sa pagpangintu-u kan Kristu, aw malinis ya anenganeng nilan. **10** Aw ka-ilangan una talamanen kun wala' ya pagsala' sa bet nilan, aw pagkatigkas yan bagu silan pamalli-en na ma-imo' dyakunu. **11** Aw maynan uman ya kanilan manga kaubayan, madyaw ya dengeg nilan aw dili' nilan pagkalaten ya dengeg na eped na utaw. Matadeng silan magtagen sa pagkaliman na pagka-utawun nilan, aw kasaligan silan dun ni kadég na imo-unun nilan. **12** Ya utaw na ma-imo' dyakunu, sambuk da ya kanan kaubayan. Aw matadeng sakanan magdala sa mangayse' nan aw ka-epedanan nan dun ni balay. **13** Kay ya manga dyakunu na migpakadyaw sa pigtaligu kanilan, madyaw uman ya dengeg nilan adti eped na utaw, aw dili' silan mamulamula maglong sa pagpangintu-u nilan kan Kristu Jisus. **14** Na, kay Timotiyo, awun palpa ku na maksay aku galu madtu ni tampid mu, manang pigsulat ku kanmu ya manga palna-u yeiy **15** pagaw masalang pa aku, pada ka-edē-an da mu dadan kun unu ya imo-un na kadég na manga mangintu-uway na nyaka-akup dun ni kasakupan na Tyumanem na gayed awun. Kay kitadun ya kasakupan nan na kasiling na manga aligi aw palangad tullukanan sa katinawan. **16** Aw kya-edē-an na kadég tadun na to-o madyaw ya pigbukasan da

na Tyumanem sa pyangintu-uwan tadun: Migka-utaw si Kristu aw pigmatinaw na Ispiritu Santo na wala' ya sala' dun ni kanan. Kyinita' sakanan na manga anghil. Pig-ubat-ubat sakanan adti manga nasud. Pyangintu-uwan da na madég na utaw, aw nya-engat sakanan adti tas na langit.

4 Na, to-o nyabangal ya piglong na Ispiritu Santo na adti kamoliyan na manga allaw awun manga utaw na ayawan nilan ya kanilan pagpangintu-u aw dimalug silan sa manga ispiritu na maggaway aw sa palna-u na manga busaw. **2** Ya palna-u yeiy iman mu aw matinaw, manang migtallalingu ya manga utaw na magpalna-u seiya, aw kyebbelan da ya anenganeng nilan. **3** Pigpigil nilan sa manga utaw ya pagpangugnan. Aw pigpalna-uwan nilan uman na dili' kuman sa eped na manga punganan na pagkanen, pangkay pig-imo' na Tyumanem ya kadég yeiy na un galu dawaten na manga mangintu-uway aw pasalamatan kay kya-edean nilan ya matinaw na palna-u. **4** Kay ya kadég na pig-imo' na Tyumanem alag saba madyaw, aw kun pigpasalamatan da adti kanan, dili' da galu keléan na manga utaw, **5** kay piglinisan da na Tyumanem magi sa tingeg nan aw sa pagpanawagtawag na manga mangintu-uway. **6** Kun yeiy ya palna-u mu adti kanaten manga inulug na nyangintu-u, ma-imo' kaw madyaw na sugu-anen ni Kristu Jisus. Kay kita-en nilan na tengteng mu kyalabetan ya tingeg na Tyumanem aw ya matinaw na palna-u na pigdalug da mu. **7** Dili' mu pagsapadan ya manga allaw dun ni manga kasampetanen na wala' ya guna kay wala' yan lekat adti Tyumanem. Kay

ya kasampetanen yeiy pig-imo-imo' olo' na manga utaw.
 Tibagsegi baling ya pagdalug sa bet na Tyumanem. **8**
 Awun saba ma-untung tadun dun ni pagpakabagseg sa
 kanaten lawas, manang to-o pa dun dakula' ya ma-untung
 kun tibagegan tadun ya pagdalug sa bet na Tyumanem.
 Aw yan ya ma-untung tadun, ya ginawa na lyumekat
 adti Tyumanem, beke' olo' na asini tas na lupa' manang
 adtu uman kagaya ni tas na langit. **9** Ya paglongun
 yeiy matinaw saba aw umba' pangintu-uan na kadég
 na utaw. **10** Yeiy ya duan na migtibagseg kitadun na
 mapalna-u yeiy adti manga utaw, kay syumalig kitadun
 sa Tyumanem na gayed awun na yan ya Magpaluwa-ay
 sa kadég na manga utaw labi la ya manga nyangintu-u
 kanan. **11** Yanagaw to-o palna-uan ya kadég yeiy pada
 dalugun nilan. **12** Na, pagaw palipaslipasan na eped na
 utaw ya palna-u mu asuntu na bagu pa ya kanmu ginawa.
 Dili' mu pagtumbay na ma-imo' ya maynan, manang
 imo-a baling pundinganan ya kanmu pagka-utawun adti
 manga mangintu-uway magi dun ni paglong mu, aw adti
 madyaw na bet mu, aw sa pagginawa mu sa kadég na
 manga utaw, aw sa pagpangintu-u mu na to-o masalig,
 aw dun ni kanmu anenganeng aw sa kadég na manga
 imo-unun mu na wala' ya pagsala'. **13** Sa dili' pa aku
 dumateng dun ni kamayu, kasebi ya pagbasa sa pigpasulat
 na Tyumanem adti katipun mayu. Tibulluka ya kanmu
 ginawa adti pag-ubat-ubat sa tingeg na Tyumanen adti
 manga utaw, aw palna-uwi silan. **14** Gamita ya katadeng
 na pig-atag da kanmu na Ispiritu Santo, na yan ya pigpa-
 ede' da na propita idtu muna na pagpandung na manga

maggagaday sa kanilan manga palad adti kanmu. **15** Tibulluka ya kanmu ginawa adti kadég na imo-unun na pigtaligu kanmu, pada kita-en na kadég na utaw na to-o la kaw matadeng maggagad kanilan. **16** Gayed pakatanawi ya kadég na imo-unun mu aw padelega ya kanmu pagpalna-u sa tengteng matinaw. Kay kun yeiy ya imo-un mu, makaluwa' ya kanmu pagka-utawun aw ya manga utaw na magpakanyeg kanmu.

5 Kun awun makasala' na manga eseg na unud da ya ginawa, dili' mu silan pagkadamanan, manang palna-uwi baling silan magi sa madyaw na tingeg, kasiling na paglong mu sa kanmu ama. Aw dun ni paglong mu uman sa manga eseg na bagu pa ya ginawa, silinga na kanmu kaylug. **2** Aw ya manga kaubayan na unud da ya ginawa, ya paglong mu kanilan silinga na kanmu ina. Aw ya manga kaubayan na bagu pa ya ginawa, ya paglong mu uman kanilan silinga na kanmu bubay na wala' ya malat na anenganeng. **3** Pakadyawa mayu ya manga kaubayan na nyabalu na wala' da ya kanilan pagsaligan. **4** Manang kun ya balu awun manga mangayse' nan aw manga umpu nan, silan ya umba' tumabang kanan, kay pig-atag kanilan na Tyumanem na silan ya magdiyaga sa kanilan mangkatikadeng. Aw dun da nilan kasuli-i ya kadyaw na pagpatulin na matikadeng nilan. Aw yeiy ya makatutuk sa Tyumanem. **5** Manang ya balu na wala' da ya pagsaligan nan, yan da olo' ya pigsaligan nan ya Tyumanem. Allaw aw gabi gayed sakanan nyanawagtawag adti Tyumanem aw migsekat sa tabang nan. **6** Manang ya balu na gayed olo' dyumalug sa pagkaliman na pagka-

utawun nan, pangkay utaw pa sakanan manang adti Tyumanem kasiling sakanan na nyatay da. **7** Palnauwan yeiy adti manga mangintu-uway pada wala' ya pagsala' kanilan. **8** Pangkay singalan ya dili' magtabang sa kadégan nan, labi la ya kanan pamilya, pigbalyaw da nan ya kanan pagpangintu-u, aw to-o pa sakanan malatay kay sa utaw na wala' pangintu-u. **9** Ya umba' mayu lista na untabangan, yan ya balu na kaneman da ya umay nan, aw wala' da sakanan pangugnan, **10** aw pigsaya' sakanan na manga utaw asuntu sa madyaw na pigpan-imo' nan, aw madyaw ya pagpatulin nan sa kanan manga mangayse', aw pigbasaan nan ya manga utaw na nyakalaba' adti kanan, aw pigsanggila' nan ya manga mangintu-uway, aw tyumabang sa manga makalalat, aw gayed nyatibulluk ya anenganeng nan adti imo-unun na madyaw. **11** Manang ya manga balu na bagu pa ya ginawa, dili' mayu pagsulaten ya kanilan ngalan adti listahan sa manga balu na umba' tabangan. Kay pagaw magagad silan na pagkaliman na kanilan pagka-utawun aw makapagugnan silan salut, aw kapabaya-an baling nilan ya imo-unun dun ni kan Kristu. **12** Aw dun da baling silan pakasala' kay dili' da nilan pagbetang sa ginawa ya kanilan muna pakang na magtibulluk adti imo-unun na Tyumanem. **13** Aw ya sambuk uman na du-an na dili' silan paglista, pagaw magkataka silan aw manumbalayan, aw gayed silan baling mangilabet sa manga eped na utaw aw magsugpaten silan sa malat na tingeg. **14** Yanagaw ya kanak palnau sa manga balu na bagu pa ya ginawa, madyaw pa na mangugnan silan salut, aw mag-ise' pa, aw pakadyawun

nilan ya pagdala sa kanilan pamilya. Kun maynan ya imo-
 un nilan, wala' ya mapaglong na po-on tadun na malat
 adti kadég tadun na nyangintu-u. **15** Yeiya ya pigpalna-u ku
 kay awun manga balu na nyakasuway da na un dumalug
 sa pagkaliman ni Satanas. **16** Kun awun kaubayan na
 nyangintu-u aw awun kadégan nan na balu, ka-ilangan
 na yan ya tumabang. Kun maynan, dili' kabegatan ya
 eped na manga mangintu-uway sa pagtabang kanilan, aw
 mabatug pa nilan ya pagtabang sa eped na manga balu
 na wala' ya kanilan pagsaligan. **17** Ya manga maggagaday
 na madyaw magdala sa manga mangintu-uway, basaán
 mayu silan aw atagan sa tandan na umba' sa pagud
 nilan, labi la ya maseb mig-ubat-ubat aw migpalna-u sa
 tingeg na Tyumanem. **18** Kay awun pigpasulat nan asini
 muna: “Dili' mayu pagpungusan ya baka na migtaguna'
 sa bagu pig-ani, pada makakan ya baka.” Aw awun pa
 uman pigpasulat nan: “Ya migtalabahu umba' sakanan
 tandanan sa pagud nan.” **19** Dili' kaw magka-agad-agad sa
 diklamu adti maggagaday kun dili' matinawun na duwa
 aw tulu ya utaw. **20** Manang kun awun maggagaday na
 gayed nyakasala', pagsagdaán sakanan adti asdangan
 na kadég na mangintu-uway, pada mallek ya manga
 eped aw dili' silan dumalug adti pagpakasala' nan. **21**
 Na, magi dun ni ngalan na Tyumanem aw ni Kristu
 Jisus aw manga anghil na pigpamalli' nan, paglongun ta
 kaw na dalugun mu ya kadég na pigpalna-u ku kanmu.
 Dili' kaw magkibang sa utaw aw dili' mu pag-apitan ya
 sambuk. **22** Dili' kaw maksay magpandung sa kanmu
 palad adti utaw na malim ma-imo' maggagaday sa manga

mangintu-uway, pagaw awun sala' nan na wala' mu kade-i aw iman na manga utaw aw tyande' mu ya sala' nan. Pakatanawi ya kanmu pagka-utawun na wala' ya pagsala' kanmu. **23** Na, asuntu na malikit kaw pagkedelan, kay Timotiyo, beke' olo' na tubig ya pag-inemen mu, manang dili' kaw magduwaduwa mag-inem sa tagbi' na bino kay yan ya makatabang sa magkedel na buntit mu. **24** Aw dun ni pagpamalli' mu sa un taliguwan sa imo-unun na Tyumanem, dili' mu pagkalingawan ya ini: Awun utaw na kya-edean da na eped ya manga sala' nan pangkay wala' pa ukumi, manang awun uman utaw na ya manga sala' nan kagaya pa kabukasi. **25** Kasiling uman na madyaw na imo-unun. Awun manga imo-unun na utaw na madyaw na maksay pagka-edean, aw pangkay dili' maksay kade-an, manang bukasana saba kagaya.

6 Awun uman palna-u ku sa manga allang na nyangintu-u. To-o nilan basaan ya tagtun kanilan, pada wala' ya mapaglong na eped na utaw na malatay adti ngalan na Tyumanem aw adti palna-u tadun. **2** Aw kun ya allang aw ya tagtun kanan alag silan mangintu-uway, beke' yeiy na indeganan na dili' na allang basaan ya tagtun kanan. Kailangan baling na to-o pa nan pagkaagadan ya tagtun kanan aw kaseban ya imo-unun nan. Kay mangintu-uway saba ya ka-untungan sa talabahu nan aw alag silan pigginawaan na Tyumanem. Palna-u mu yeiy adti manga utaw aw pakabagsega ya ginawa nilan na dalugun ya palna-u yeiy. **3** Pagaw awun manga utaw na magpalna-u sa sangkamulu' na wala' pag-unawa sa matinaw na palna-u na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu aw ya palna-u sa

pagdalug sa bet na Tyumanem. **4** Ya manga utaw yeiy
 migpalibantug olo' sa pagka-utawun nilan, manang wala'
 ya kyalabetan nilan. Kaliman nilan olo' ya pagbalawbalaw
 sa wala' ya guna aw ya pag-ayil sa kakawasan na manga
 tingeg. Aw yan ya lyekatan sa pag-inga-inga-ay aw dili'
 pagkasambuk na anenganeng, aw ya pagkalat sa dengeg
 na manga eped, aw malat na pagbabintangay. **5** Aw wala'
 ya katantanan na ayil na manga utaw kay nyabaluk da
 ya anenganeng nilan aw nyalagak da adti kanilan ya
 matinaw na palna-u. Mig-anenganeng silan na dakula' ya
 makuwalta nilan sa pagpangintu-u nilan sa Tyumanem. **6**
 Manang beke' na maynan! Dakula' saba ya ma-untung
 dun ni pagpangintu-u sa Tyumanem kun awun pagleya
 pangkay unu ya nyatagtun tadun. **7** Kay wala' ya dyala
 tadun asini tas na lupa', aw wala' uman ya madala tadun
 adti kanaten pagkamatay. **8** Yanagaw kun awun pagkanen
 tadun aw awun pagkadéγκadég, magleya kitadun sa
 kanaten nyatagtun. **9** Ya manga utaw na kaliman nilan
 ma-imo' mayaman, mabuyu silan baling adti pag-imo'
 sa malatay, aw kalitagan dun ni imo-unun na wala' ya
 guna. Aw dalugun nilan ya pagkaliman na pagka-utawun
 nilan na yan ya makapagkalat kanilan aw yeiy ya dumala
 kanilan adti kalatayan. **10** Kay ya pagginawa sa kuwalta,
 yan ya lyekatan sa kadég na punganan na malatay. Awun
 eped saba na manga utaw na gayed nyanguwalta aw
 yan ya nyakapasuway kanilan adti pagpangintu-u, aw
 yan ya du-an na awun kakalatan na ginawa nilan. **11**
 Manang ikaw, kay Timotiyo, asuntu na pigtaliguwan
 da kaw na Tyumanem sa imo-unun nan, pagpakawat

kaw sa maynan na manga imo-unun na malatay. Aw yan baling ya tibagsegi ya pagdalug sa pagkaliman na Tyumanem aw sa kanan bet. Aw pakasaliga ya kanmu pagpangintu-u kanan. Ginawa^{an} mu ya Tyumanem aw ya eped na utaw, aw pagpadeleg kaw pangkay unu ya dumateng na manga kalugan, aw pakadyawa ya kadég na utaw. **12** Kasiling kaw na utaw na mig-abay nyalaguy. Tibulluka ya anenganeng mu adti kanmu pagpangintu-u, aw to-o awidi ya nyadawat mu adti Tyumanem na yan ya ginawa na wala' ya katigkasan. Kay pigtawag kaw nan, aw madég ya utaw na migmatinaw sa kanmu pag-ubat-ubat sa pagpangintu-u mu kan Kristu. (aiōnios g166)

13 Awun paglongun ku kanmu magi dun ni ngalan na Tyumanem na nyatag sa ginawa adti kadég, aw dun uman ni ngalan ni Kristu Jisus na migmatinaw adti asdangan ni Ponsyo Pilato kun singalan sakanan. **14** Tumana ya kadég na pigsugu' ku kanmu aw tibagsegi na madalug yeiy na wala' ya magsala' kanmu, menda' na dumateng ya kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **15** Kay un sakanan bukas na Tyumanem dun ni allaw na pigpamalli' da nan dadan. Aw ya Tyumanem yan ya to-o deyen aw yan olo' ya magdumala sa kadég. Yan ya Hari' sa kadég na manga hari' aw yan ya Pangulu sa kadég na manga pangulu. **16** Yan olo' ya wala' ya lyekatan aw wala' ya pagkamatay. Aw nyeya' sakanan dun ni kalalamdag aw dili' mabatug na utaw palapitan. Wala' ya kyumita' kanan kay dili' sakanan pagkita-en, aw yan ya umba' basa^{an}, aw yan olo' ya magdumala na wala' ya tyamanan. Amén. (aiōnios g166) **17** Na, palna-uwi ya manga mayaman na

dili' silan magpatastas aw dili' silan magsalig sa kanilan kuwalta aw manga ka-unan, kay dili' nilan imanmanen na malagak ya kadég yeiy. Manang yan baling ya saligan nilan ya Tyumanem kay yan ya magsambat sa kadég pada magleya kitadun. (aiōn g165) **18** Aw palna-uwi silan na gayed mag-imo' sa madyaw pada magkadég ya imo-unun nilan na madyaw, aw palna-uwi uman na tumabang silan sa eped na utaw, aw magkanimbet silan aw dili' magdemet sa kuwalta nilan. **19** Kun maynan ya imo-un nilan, kasiling na migluduk silan sa ka-unan adti tas na langit, aw matagtun nilan ya tengteng ginawa na wala' ya katigkasan. **20** Kay Timotiyo, pakatanawi ya kadég na pigtaligu kanmu na Tyumanem. Dili' kaw magsambuk sa balawbalaw na wala' ya un ma-untung kay ya piglong nilan wala' saba lekat adti Tyumanem. Aw dili' kaw magpa-iyeped sa manga utaw na mig-anenganeng na awun katadeng nilan manang mig-ampang baling sa matinaw na palna-u. **21** Awun saba eped na manga utaw na nyakasuway lekat adti pagpangintu-u kan Kristu asuntu sa pagdalug sa maynan na katadeng. Ayin pa aku galu na awun ni kadég mayu ya grasya na kanaten Pangulu.

2 Timotiyo

1 Kay Timotiyo, aku si Pablo ya migsulat adti kanmu. Nya-imo' aku apostol ni Kristu Jesus magi sa pagbaya' na Tyumanem aw pigpadala aku nan na un magpa-ede' adti manga utaw sa ginawa na wala' ya katigkasan. Yeiy ya ginawa na pigpakang nan dadan adti kadég na utaw na nyangintu-u kan Kristu Jesus. **2** Pigsulatan ta kaw na kanak pigginawaan aw pigsiling ku na kanak ise'. Padatengen galu adti kanmu ya grasya aw kallat aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama aw adti kan Kristu Jesus na kanaten Pangulu. **3** Dakula' to-o ya pagpasalamat ku adti Tyumanem na pigsimba na kanaten manga tyugbulan aw yan uman ya pigsimba ku lekat adti malinis na anenganeng. Gabi aw allaw gayed ta kaw kya-anenganengan dun ni kanak pagpanawagtawag adti Tyumanem. **4** Kun pagka-anenganengan ku ya pagsugaw mu idtu na pagsuway nate', kaliman ku to-o na magkakitaay pa kita salut. Kun mabatug yan, magleya aku to-o. **5** Wala' ku kalingawi ya kanmu tengteng na pagpangintu-u na pigsilingan mu adti kanmu buyag na si Loyda aw adti ina mu na si Yunis. Nya-ede' aku uman na maynan ya kanmu pagpangintu-u. **6** Aw yeiy ya du-an na pigpa-anenganeng ku kanmu ya katadeng na pig-atag da kanmu na Tyumanem magi sa pagpandung ku sa kanak palad adti kanmu aw pagpanawagtawag adti Tyumanem. Yanagaw, gamita ya katadeng yeiy. **7** Kay ya Ispiritu Santo na pigpa-eya' adti seled tadun, wala' pag-imo' kanaten matalaw. Manang pig-atag nan baling kanaten ya kabagseg na anenganeng aw ya pagginawa sa manga

utaw aw ya katadeng magtagen sa pagkaliman na pagka-
utawun tadun. **8** Yanagaw dili' kaw magkamulamula
maglong adti manga eped na utaw na dyumalug kaw
kan Kristu Jisus na kanaten Pangulu. Aw dili' kaw
magkamulamula na nyakalabusu aku asuntu sa pagdalug
ku kanan. Manang agad kaw baling dun ni pagti-is
pada pa-ede' ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Aw
pakabagsegen kita na Tyumanem magi sa kanan katulus.

9 Kay ya Tyumanem, yan ya migpaluwa' da kanaten.
Pigtawag kitadun nan aw nya-imo' kanan manga utaw. Aw
ya pagpaluwa' aw ya pagtawag nan kanate' beke' saba na
tandan sa pig-imo' tadun na madyaw, manang yan baling
ya kanan kallat na wala' ya bayad. Kay yan ya pigpalpa
nan dadan asini pa na muna na un nan padala kanaten
si Kristu Jisus. (aiōnios g166) **10** Aw adun, pigbukasan da
nan magi dun ni kan Kristu Jisus na kanaten Magpaluwa-
ay, kay pigdeg da ni Jisus ya katulus na kamatayen, aw
kun mangintu-u ya manga utaw sa Madyaw na Ubat-
ubat kan Kristu, matagtun nilan ya ginawa na wala' ya
katigkasan. **11** Aw pigpamalli' aku na Tyumanem na
ma-imo' apostol aw magpalna-uway na magpa-ede' sa
Madyaw na Ubat-ubat yeiy. **12** Yanagaw migti-is aku
adun, manang wala' ku kamulamulayi ya nya-imo' kanak
kay kya-ede-an ku saba na si Kristu Jisus ya pigsaligan
ku, aw wala' aku pagduwaduwa na ya kadég na pigtaligu
nan kanak mabatug nan pakatanawan menda' sa allaw
na pagliku' nan. **13** Daluga ya tengteng matinaw na
palna-u na pigdengegeg mu adi kanak. Aw padelega ya
pagpangintu-u sa Tyumanem aw ya pagginawa mu sa

kadég na utaw, kay yeiy saba ya umba' tadun imo-un asuntu na nyakasambuk da kitadun kan Kristu Jisus. **14** Aw magi sa Ispiritu Santo na nyeya' dun ni seled tadun, pakatanawi ya Madyaw na Ubat-ubat na pigtaligu nan kanmu. **15** Na, kya-edé-an da mu na pig-ayawan da aku na kadég na manga mangintu-uway na awun ni probinsiya na Asia, dala si Pigélo aw si Hermogénés. **16** Manang kallatan galu na Tyumanem ya ka-epedanan ni Onésiporo dun ni balay nan, kay malikit aku nan pagtanawun aw pigpakabagseg nan ya kanak ginawa. Aw wala' sakanan kamulamula pangkay pangsangkali-an ya taklayan ku, **17** manang sa pagdateng nan asini Roma, maksay aku nan pigpaninaw menda' na kyinita' aku nan. **18** Aw kya-edé-an mu uman na dakula' ya tabang nan kanak talana pa ku dun ni Épéso. Yanagaw kagaya dun ni allaw na pag-ukum madawat nan galu ya kallat na kanaten Pangulu.

2 Yanagaw, kay Timotiyo na pigsiling ku na kanak ise', pakabagsega ya kanmu ginawa magi sa kallat na Tyumanem na pig-atag nan kanmu asuntu na nyakasambuk kaw kan Kristu Jisus. **2** Aw ya pigpalna-u ku adti madég na utaw na dyengeg mu, taligu mu yeiy adti manga utaw na kasaligan na un nilan uman palna-u adti manga eped. **3** Agad kaw dun ni pagti-is, kasiling na madyaw na sundalu ni Kristu Jisus. **4** Kay ya sundalu dili' nan pagsagunutun ya anenganeng nan dun ni manga imo-unun na sibilyan, manang tibullukun nan baling ya kanan anenganeng adti pagka sundalu nan pada katutukan ya migdumala kanan. **5** Maynan uman ya utaw na mig-abay nyalaguy. Kun dili' nan dalugun ya bala-ud sa

pag-abay, wala' ya imanen nan na tandan. **6** Aw maynan uman ya utaw na migpawa', yan galu ya muna kuman sa bunga na kyapagudan nan. **7** Pagbetangan sa ginawa ya piglong ku yeiy kanmu, aw tabangan kaw na Tyumanem na kalabetan mu ya kadakula'. **8** Dili' mu pagkalingawan ya Madyaw na Ubat-ubat kan Jisu-Kristu na pigpalna-u ku. Buwadbuwad sakanan ni Hari' Dabid aw nyataw sakanan lekat adti pagkamatay. **9** Aw asuntu sa pag-ubat-ubat ku yeiy, yan ya du-an na pigpati-is aku aw pig-eketan na sangkali'. Pigsiling aku nilan na utaw na gayed lyumakad sa bala-ud. Manang ya tingeg na Tyumanem dili' saba ka-eketan. **10** Yanagaw pigti-is ku ya kadég yeiy pada makasambuk kan Kristu Jisus ya manga utaw na pigpamalli' da dadan na Tyumanem, aw makaluwa' silan, aw apeten nilan ya kanan kadyawan na wala' ya tyamanan. (aiōnios g166) **11** Matinaw saba ya paglongun ini: “Kun nyaka-agad da kitadun dun ni pagkamatay ni Kristu, makasambuk kitadun uman kanan adti tas na langit. **12** Kun magpadeleg kitadun dun ni pagpangintu-u pangkay awun manga kalugan, maghari' kitadun uman eped nan. Kun balyaw tadun sakanan, balyaw kitadun nan uman. **13** Kun dili' kitadun kasaligan, kenne' saba sakanan kasaligan, kay dili' nan mabatug balyaw ya kanan pagka-utawun.” **14** Ya palna-u yeiy, gayed pa-anenganengan adti manga utaw na miggagad sa manga mangintu-uway. Aw magi dun ni ngalan na Tyumanem, to-o silan palna-uwi na dili' nilan pag-ayilan ya kakawasan na manga tingeg. Kay wala' ya un ma-untung dun, aw yan baling ya makapagkalat sa pagpangintu-u na magpakanyeg. **15**

Tibagsegi na katutukan kanmu ya Tyumanem, kasiling na magtalabahuway na wala' ya pagkamulamula sa kanan imo-unun adti amu nan. Pakadyawa ya pagsadsad aw pagpalna-u sa tingeg na Tyumanem kay yan ya palna-u na tengteng matinaw. **16** Pagpakawat kaw sa manga balawbalaw na wala' ya guna kay wala' yan lekat adti Tyumanem manang yan baling ya magpasuway sa manga utaw lekat adti Tyumanem. **17** Ya balawbalaw na maynan kasiling na ibung na magkalintapun adti kadakula' na lawas. Maynan uman ya pigpalna-u ni Himéniyo aw ni Piléto, **18** kay nyakasuway silan lekat adti matinaw na palna-u. Pigpalna-u nilan na abus da kunu ya pagkataw na manga utaw lekat adti pagkamatay. Aw asuntu sa tingeg nilan, migduwaduwa ya anenganeng na manga mangintu-uwaw aw dun da nilan kalata ya pagpangintu-u na eped. **19** Manang ya matinaw na palna-u na lekat adti Tyumanem, yan ya to-o masalig na tullukanan. Aw awun dun pangilala na pigsulat na maglong: “Kya-edean na Tyumanem kun singalan ya kanan manga utaw.” Aw “Pangkay singalan ya miglong, ‘Nyangintu-u aku sa Tyumanem,’ ka-ilangan nan talikudan ya kadég na malatay.” **20** Na, adti seled na dakula' na balay, awun madég na betanganan. Ya betanganan na pig-imo' lekat adti bulawan aw lekat adti bulawan na maputi', paggamiten yan adti dengganen na katipun. Aw ya pig-imo' lekat adti kawuy aw lekat adti lupa', paggamiten dun ni balay kada allaw. **21** Maynan uman ya utaw. Kun linisan nan ya kanan pagka-utawun lekat adti malatay, masiling sakanan na betanganan na paggamiten dun

ni dengganen na katipun, aw dun da sakanan taniya na Tyumanem na un mag-imo' sa manga imo-unun na madyaw. **22** Yanagaw, kay Timotiyo, pagpakawat kaw adti malatay na pagkaliman pag-imo-un na manga utaw na bagu pa ya ginawa. Aw daluga baling ya pagkaliman na Tyumanem. Pakasaliga ya kanmu pagpangintu-u, aw pagginawaan mu ya manga eped, aw tibagsegi na awun kalinaw adti kadég na manga mangintu-uway na nyanawagtawag sa Tyumanem lekat adti malinis na anenganeng. **23** Pagpakawat kaw uman sa balawbalaw na wala' ya ma-untung. Kay nya-ede' da kaw saba na yan ya paglekatan sa ayil. **24** Aw ya utaw na nya-imo' sugu-anen ni Kristu, dili' sakanan matitanam manang madyaw ya bet nan adti kadég na manga utaw. Matadeng sakanan magpalna-u aw matas ya pasinsiya nan sa manga utaw na pigpalna-uan nan. **25** Aw kun awun manga utaw na baluk ya anenganeng na mag-ampang sa palna-u nan, pakadyawun nan ya pagtulid kanilan magi sa madyaw na tingeg. Pagaw tumbay pa kanilan na Tyumanem ya pagselsel aw ka-ede-an da nilan ya tengteng na matinaw **26** aw makaluwa' silan lekat adti litag ni Satanas na mig-eket kanilan na dalugun ya kanan pagkaliman.

3 Na, madyaw kun kalabetan mu ya ini, na adun na manga kamoliyan na allaw, un saba dumateng ya madég na manga kalugan, **2** kay ya manga utaw yan ya ginawaan nilan ya kanilan pagka-utawun aw ya kuwalta. Magpalibantug silan aw magpatastas. Paglongan nilan na malatay ya eped na utaw. Dili' nilan pagkaagan ya mangkatikadeng nilan aw dili' silan magpasalamat. Dili' silan malim

dumalug sa Tyumanem. **3** Dili' nilan pagginawaan ya eped na utaw, aw dili' silan magkalim mag-iyuli' sa po-on nilan. Kalaten nilan ya dengeg na eped na utaw, aw wala' ya katadeng nilan magtagen sa pagkaliman na pagka-utawun nilan. Mabulut silan, aw dili' nilan pagkaliman ya pangkay unu ya madyaw. **4** Pangkay ya kanilan manga ubaybay paglubidan nilan. Aw pangkay unu ya imo-un nilan, dili' nilan pag-anenganengen ya un sampetan. Kaliman nilan olo' patasen ya kanilan dengeg. Ya manga utaw yeiy, dili' nilan pagginawaan ya Tyumanem manang yan baling ya pagginawaan nilan ya pagleyaan na asini tas na lupa'. **5** Magpakita-kita' silan na dyumalug sa Tyumanem, manang balyaw nilan ya katulus na Tyumanem. Yanagaw, pagpakawat kaw sa maynan na manga utaw! **6** Kay awun manga eped kanilan na pag-ubaybayen nilan una ya mig-eya' dun ni balay pada paseleden silan, aw mabatug da nilan ya pagbalawbalaw sa manga kaubayan pada kagawayan nilan magi sa palna-u nilan na galu'. Ya manga kaubayan yeiy maksay silan magka-agad-agad kay wala' pakadalid ya kanilan pagpangintu-u asuntu na kyabegatan silan sa manga sala' aw magkagagad silan sa pangkay unu na pagkaliman nilan. **7** Gayed silan migpakanyeg sa palna-u, manang dili' nilan ka-edean kun ayin ya palna-u na tengteng matinaw. **8** Ya manga utaw na miggaway sa manga kaubayan yeiy, alag nyangkabaluk ya anenganeng nilan aw wala' ya guna na kanilan pagpangintu-u. Gayed nilan pigbalabagan ya matinaw na palna-u, kasiling na pagbalabag ni Janés aw ni Jambrés kan Moysis asini

muna. **9** Manang dili' magpadeleg ya palna-u nilan kay dili' madugay mabangal adti kadég na manga utaw na wala' ya kya-edē-an nilan, kasiling saba na dyatengan ni Janés aw ni Jambrés. **10** Manang ikaw, kay Timotiyo, nya-edē' da kaw sa kanak pigpalna-u, aw sa bet ku, aw sa tud na kanak pag-eya' asini tas na lupa'. Kya-edē-an mu uman ya kanak pagpangintu-u, aw ya pagtagen ku sa kanak kadaman, aw ya pagginawa ku sa manga utaw, aw ya kanak magpadeleg pangkay **11** pigpamulayaman aw pigpati-is aku na manga utaw. Kya-edē-an mu ya kadég na nya-imo' kanak dun ni Antiyokya na sakup na Pisidiya, aw adti Ikoniyo, aw adti Listra, na to-o aku pigpamulayaman, manang migpadeleg aku kay pigtabangan aku na kanaten Pangulu. **12** Ya kadég na utaw na malim dumalug sa bet na Tyumanem asuntu na nyakasambuk silan kan Kristu Jisus, un saba nilan apeten ya pagpamulayam. **13** Manang ya manga utaw na malatay ya bet aw migtallalingu, to-o pa kadugangan ya malatay na imo-unun nilan. Maggaway silan sa eped na utaw aw gawayan uman silan. **14** Manang ikaw, magpadeleg kaw dun ni matinaw na palna-u na pigdengeg mu aw kanmu pyangintu-uan, kay kya-edē-an da mu ya manga utaw na migpalna-u kanmu. **15** Lekat pa saba na pagkatagbi' mu, nyaka-edē' da kaw sa pigpasulat na Tyumanem asini muna aw yeiy ya miggagad sa kanmu anenganeng na mangintu-u kan Kristu Jisus pada matagtun mu ya ginawa na wala' ya katigkasan. **16** Ya kadég na pigpasulat na Tyumanem lyumekat saba adti kanan, aw to-o dakula' ya ma-untung dun ni pagpalna-u sa matinaw, aw dun uman ka-edē-i ya

manga sala' tadun. Aw magi uman sa pigpasulat nan, mabatug tuliden ya utaw na nyakasuway aw palna-uwan sa pagdalug sa pagkaliman na Tyumanem, **17** pada ya utaw na nyangintu-u sa Tyumanem dayaw matagilan sa manga imo-unun na madyaw.

4 Yanagaw awun paglongun ku kanmu magi dun ni ngalan na Tyumanem aw ni Kristu Jisus na un lumiku' aw maghari', aw mag-ukum sa kadég na manga utaw dala ya utaw pa aw ya nyatay da. Aw ini ya sugu' ku kanmu: **2** Ubat-ubatan ya tingeg na Tyumanem. Tagilana gayed ya kanmu pagka-utawun na un mag-ubat-ubat adti manga utaw pangkay unu ya pagpakabetang, aw pangkay awun magpakanyeg aw wala'. Paglonga silan na dalugun nilan ya palna-u ni Kristu. Kun awun utaw na nyakasala', dili' mu pagpabaya-an manang pagsagdāan sakanan pada dili' nan padelegen ya pig-imo' nan. Aw dun ni kanmu pagpalna-u, dili' kaw magkalumay manang pakatasa ya kanmu pasinsiya adti manga utaw na un mu palna-uwan. **3** Kay dumateng ya manga allaw na dili' da malim ya manga utaw magpakanyeg sa matinaw na palna-u. Aw yan da olo' ya dalugun nilan ya kanilan pagkaliman. Maninaw silan sa manga magpalna-uway na magkasampet sa pagkaliman nilan pagdengegen. **4** Keleān nilan ya tengteng matinaw, aw pakanyegan nilan baling ya dadan na kasampetanen na olo' pig-imo-imo' na utaw. **5** Manang ikaw, gayed pakatanawi ya kanmu pagka-utawun. Ti-isa ya pangkay unu na manga kalugan na dumateng. Palna-uwan ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu adti madég na manga utaw. Aw padelega ya manga

imo-unun na pigtaligu kanmu na Tyumanem. **6** Kay tagbi' dakman ya pag-eya' ku asini tas na lupa', kasiling na bino na pag-asag kun awun ayep na pigdugsu' adti Tyumanem. **7** Pigtibagsekan ku ya pagpalaguy, aw nyatigkas da ku ya pag-abay aw dyumateng da aku adti datenganan. Pigpakatanawan ku to-o ya kanak pagpangintu-u. **8** Yanagaw awun da pigtagilan kanak na Tyumanem na tandan dun ni allaw na pag-ukum asuntu na dyumalug aku sa pagkaliman nan, aw beke' ku olo' ya pigtagilanan, manang ya kadég uman na mangintu-uway na tyumagad sa pagliku' nan, aw matinaw saba ya kanan pagbaya'. **9** Na, kay Timotiyo, tibagsegi na maksay kaw makakadi ni tampid ku. **10** Kay pig-ayawan da aku ni Démas, kay yan baling ya pigginawaan nan ya asini tas na lupa', aw adtu la sakanan ni Tésalonika. Aw si Crésénté adtu la sakanan ni Galaciya, aw si Tito uman adtu la ni Dalmatiya. (aiōn g165) **11** Dakman si Lukas ya eped ku idi. Yanagaw, angaya kanak si Markos aw pa-agadan adi sayid ku, kay dakula' ya matabang nan dun ni imo-unun ku. **12** Na, si Tikiko, pigpakadtu ku sakanan adti Épésó. **13** Aw sa pagkadi mu, dalaa kanak ya madakmel na sa-ul na pig-ayawan ku adti kan Karpo dun ni Troas. Dalaa uman kanak ya manga libru, labi la ya manga sulat adtu na piglulun. **14** To-o malatay ya pig-imo' kanak ni Aléjandro na magtu-angay. Manang Tyumanem da ya magbaya' sa pig-imo' nan. **15** Magpakatanaw kaw uman sa utaw yan, kay to-o nan pagbalabagan ya palna-u tadun. **16** Adti tagna' na pag-usay kanak, wala' ya utaw na migtameng kanaken. Pig-ayawan aku na kadég nilan. Manang pigsekat ku

adti Tyumanem na wala' galu ya tubagenen nilan adti kanan. **17** Pangkay pigpabaya-an aku nilan, manang wala' aku pabaya-i na kanaten Pangulu. Pigpakabagseg nan ya ginawa ku migpa-edē' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu pada dengegen na kadég na Héntil. Aw pigpaluwa' aku nan lekat adti kamatayen. **18** Kya-edē-an ku na paluwa-en aku na kanaten Pangulu lekat adti kadég na malatay menda' sa allaw na angayen aku nan aw pagad adti Kasakupan na Pighari-an nan adti tas na langit. Aw umba' sakanan deyen na wala' ya tyamanan! Amén.

(aiōn g165) **19** Pangumustāan beg aku kan Priscila aw kan Akila aw sa ka-epedanan ni Onésiporo dun ni balay nan. **20** Migpatagak pa si Érastō adti Corinto, aw si Tropimo pig-ayawan pa ku adti lunsud na Miléto kay kyedelan sakanan. **21** Tibagsegi na maksay kaw makadateng adi sa dili' pa dumateng ya manga bulan na to-o maniki'. Nyangumusta kanmu si Yubulo, aw maynan uman si Pudénté, aw si Lino, aw si Cláudiya, aw ya kadég uman na manga inulug tadun na mangintu-uway. **22** Ayin pa aku galu na gayed kaw agadan na kanaten Pangulu, aw ya kanan grasya awun gayed ni kadég mayu.

Tito

1 Kay Tito, aku si Pablo ya migsulat adti kanmu. Sugu-anen aku na Tyumanem aw sambuk uman na apostol ni Jisu-Kristu. Pigsugu' aku nan pada pakabagegen ya pagpangintu-u na manga utaw na pigpamalli' da dadan na Tyumanem aw ka-edē-an nilan ya matinaw na palna-u pada dalugun nilan ya kanan bet. **2** Aw awun imanen nilan na ginawa na wala' ya katigkasan na yeiy ya pigpakang asini muna na Tyumanem, aw dili' saba sakanan maggalu'. (aiōnios g166) **3** Aw pagdateng da na allaw na pigpamalli' nan, pigpa-edē' da nan ya Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu. Aw sambuk aku na pigtaliguwan na mag-ubat-ubat adti madég na utaw magi sa sugu' na Tyumanem na kanaten Magpaluwa-ay. **4** Pigsulatan ta kaw na pigsiling ku na kanak tengteng ise' kay migsambuk da kita dun ni pagpangintu-u kan Jisus. Padatengen galu adti kanmu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama aw adti kan Kristu Jisus na kanaten Magpaluwa-ay. **5** Na, kay Tito, yan ya du-an na pig-ayawan pa ta kaw dun ni pulu' na Krita na un padelegen ya wala' pa nate' kalingeb aw mamalli' kaw sa manga utaw na un maggagad sa manga mangintu-uway adti tagsambuksambuk na lunsud, kasiling na pigpalna-u ku kanmu. **6** Aw yan ya pamalli-en mu ya eseg na wala' ya pagsala' sa bet nan. Sambuk da ya kaubayan nan. Aw mangintu-uway sa Tyumanem ya mangayse' nan, aw wala' ya makapaglong kanilan na mig-imo' silan sa malatay, aw dili' uman sagdaēnen. **7** Kay ya utaw na pag-imo-un maggagaday sa manga mangintu-uway, un sakanan taliguwan sa imo-unun na

Tyumanem, aw ka-ilangan na dili' pagsala-en ya bet nan. Dili' sakanan magpatastas aw dili' uman maksay magkadaman. Dili' pala-inem sa magpakalangulangu aw dili' matipanumbagay. Aw dili' sakanan magginawa sa kuwalta. **8** Manang magpamasa sakanan sa utaw na makalaba' adti balay nan. Pagleyaan nan ya pangkay unu na madyaw. Aw una nan pag-anenganengen ya umba' nan imo-un, aw matinaw ya kanan pagbaya'. Nyatibulluk ya ginawa nan adti Tyumanem, aw matadeng magtagen sa pagkaliman na pagka-utawun nan. **9** Aw ka-ilangan na to-o nan awidan ya matinaw na palna-u, pada palna-u nan uman sa manga utaw aw ka-edean nan kun unun ya pagtulid sa manga nyatu seiy. **10** Kay madég ya manga utaw na dili' malim dumalug sa matinaw na palna-u, dala ya manga utaw na magkasampetanen sa wala' ya guna aw maggaway sa manga eped nilan. Labi la ya manga Judiyu na nyangintu-u la kan Kristu manang kenne' nilan pigpalna-u na dalugun galu na kadég na mangintu-uway ya katanem na manga Judiyu. **11** Madyaw pa na pigilan silan. Kay dun ni pagpalna-u nilan, pigkalat nilan baling ya pagpangintu-u na madég na utaw, matag pilang ka balay ya pigpasuway nilan. Aw makamulamulaay ya pig-imo' nilan kay yan olo' ya tud na pagpalna-u nilan ya manguwalta. **12** Yan saba ya piglong asini muna na sambuk na utaw na to-o matadeng na taga Krita, law nan, “Ya manga utaw na taga Krita, gayed silan maggalu'. Mabulut aw malat ya bet nilan. Mangkataka silan aw ya kaliman nilan olo' ya kuman.” **13** Aw matinaw saba ya piglong nan. Yanagaw to-o mu silan pagsagda pada

magkasalig ya pagpangintu-u nilan, **14** aw dili' da silan magka-agad-agad sa manga kasampetanen na pig-imo-imo' olo' na manga Judiyu, aw dili' da uman dumalug sa manga sugu' na manga utaw na tyumalikud da sa matinaw na palna-u. **15** Adti manga utaw na kyalinisan da na Tyumanem ya anenganeng nilan, ya kadég uman alag da malinis adti kanilan. Manang ya manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem, wala' ya kalinis nilan kay alag malipa' ya adti anenganeng nilan. Aw wala' nilan ka-ede-i kun unu ya madyaw aw unu ya malat kay nyabaluk ya kanilan anenganeng. **16** Miglong silan na kya-ede-an da nilan ya Tyumanem, manang dun ni kanilan imo-unun liwan na pigbalyaw nilan sakanan. Mangkalipa' saba silan adti anenganeng na Tyumanem. Wala' nilan daluga ya matinaw na palna-u. Aw wala' ya un ma-untung adti kanilan kay dili' nilan mabatug ya pag-imo' sa madyaw.

2 Manang ikaw, kay Tito, yan ya gayed mu palna-u ya bet na umba' na nyaka-unawa sa matinaw na palna-u. **2** Ya manga eseg na unud da ya ginawa, palna-uwi silan pada katagenan nilan ya kanilan pagka-utawun aw madyaw ya kanilan dengeg, aw una nilan pag-anenganengen ya umba' nilan imo-un. Aw paglonga na pakasaligen nilan ya kanilan pagpangintu-u aw to-o nilan ginawaan ya kanilan manga eped aw magpadeleg silan pangkay unu ya un dumateng. **3** Maynan uman ya manga kaubayan na unud da ya ginawa, palna-uwi silan sa umba' na bet na alag maka-unawa sa pagpangintu-u nilan sa Tyumanem. Dili' silan maglong sa makapagkalat sa dengeg na eped na utaw aw dili' silan pala-inem sa magpakalangulangu.

Manang yan baling ya imo-un nilan ya pagpalna-u adti
 eped sa madyaw na makatutuk sa Tyumanem. **4** Imo-
 un nilan yeiy pada magagad nilan ya manga kaubayan
 na bagu pa ya ginawa na un nilan ginawaan ya kanilan
 manga eseg aw manga mangayse', **5** aw una nilan pag-
 anenganengen ya umba' nilan imo-un, aw madyaw ya
 pagdala nilan sa kanilan pagkaubayan, aw maseb silan
 sa manga imo-unun dun ni balay, aw madyaw ya kanilan
 bet adti kadég na utaw, aw pagkaagadan nilan ya kanilan
 manga eseg. Aw kun maynan ya bet nilan, wala' ya
 makapaglong sa malat adti tingeg na Tyumanem. **6**
 Maynan uman ya manga eseg na bagu pa ya ginawa, to-
 o pakabagsega ya ginawa nilan na pagtagenán nilan ya
 kanilan pagka-utawun. **7** Aw ikaw kay Tito, ka-ilangan na
 ma-imo' kaw pundinganan dun ni manga imo-unun mu
 na madyaw. Aw dun ni pagpalna-u mu kita-en na mig-
 unawa ya pig-imo' mu aw ya pigpalna-u mu, aw kita-
 en uman na pigbasaan mu ya tingeg na Tyumanem. **8**
 Aw pakatanawan mu ya kanmu paglongun na wala' ya
 magsala', pada mamulamula ya utaw na magtanemtanem
 kanate' sa tingeg kay wala' ya indeganan nilan maglong
 kanate' sa malat. **9** Aw palna-uwi ya manga allang na
 kaagadan nilan ya tagtun kanilan aw tibagsega nilan na
 katutukan ya tagtun dun ni kadég na imo-unun nilan.
 Dili' silan magtubagtubag **10** aw dili' silan magpangamang
 sa manga pametang na tagtun kanilan, manang pakita'
 baling nilan na to-o silan kasaligan. Kun maynan alag
 ya imo-un nilan, basaan saba na manga utaw ya palna-
 u tadun sa Tyumanem na kanaten Magpaluwa-ay. **11**

Kay pigbukasan da na Tyumanem ya kanan kallat adti kadég na utaw pada makaluwa' silan. **12** Aw magi sa kallat nan, pigpalna-uan nan kitadun na talikudan tadun ya imo-unun na dili' magpakatutuk sa Tyumanem aw ya pagkaliman na kanaten pagka-utawun. Pigpalna-u nan kanaten ya katadeng sa pagdala sa kanaten pag-eya', aw ya pag-imo' sa matulid adti anenganeng nan, aw ya pagdalug sa bet na Tyumanem talana pa tadun nyeya' asini tas na lupa'. (aiōn g165) **13** Yeiy ya pig-imo' tadun talana kitadun tyumagad sa allaw na to-o madyaw na pig-iman tadun na bukas na kanaten Magpaluwa-ay na si Jisu-Kristu dala ya kadakula' na kadyawan na pagka Tyumanem nan. **14** Pig-atag nan ya kanan pagka-utawun na un patayen kalyu kanaten, pada lekaten kitadun lekat adti pag-allang na manga sala' aw linisan kitadun na un ma-imo' kanan manga utaw na to-o matibulluk sa pag-imo' sa madyaw. **15** Na, palna-uan ya kadég yeiy adti manga utaw. Pakabagsega ya pagpangintu-u nilan, aw pagsagdaan ya manga utaw na dili' malim dumalug sa palna-u ini kay awun saba katundanan mu kanilan. Dili' mu pagtumbay na palipaslipasan na pangkay singalan ya palna-u mu.

3 Gayed pa-anenganengan sa manga mangintu-uway na kaagadan nilan ya manga migdumala kanilan aw kadég na awun katundanan dun ni gubirnu aw tumanen ya manga sugu' nilan. Pa-anenganengan uman kanilan na gayed silan makatagilan sa pag-imo' sa pangkay unu na madyaw na imo-unun, **2** aw dili' silan maglong sa malatay adti pangkay singalan, aw dili' magpa-ayil,

manang gayed nilan pagpakadyawun ya kadég na utaw aw magpadalem silan. **3** Kay kitadun uman, idtu na muna wala' tadun kalabeti ya Tyumanem aw wala' tadun daluga ya manga sugu' nan. Nyakasuway kitadun aw nya-allang na pangkay unu na pagkaliman na pagka-utawun tadun. Yan olo' ya gayed tadun pig-anenganeng ya makapagkalat sa dengeg na manga eped na utaw, aw mig-inga-inga-ay ya kadég tadun aw migkakalatay kitadun sa ginawa. **4** Manang dyumateng ya allaw na pigbukasan na Tyumanem na kanaten Magpaluwa-ay ya kanan kadyaw aw ya kadakula' na pagginawa nan. **5** Pigpaluwa' kitadun nan, beke' na asuntu sa mangkadyaw na pigpan-imo' tadun manang asuntu baling sa kanan kallat. Aw ya pagpaluwa' nan kanaten, magi saba sa paglinis na Ispiritu Santo aw pagbagu nan sa ginawa tadun. **6** Ya Ispiritu yeiy pig-atag na Tyumanem kanaten magi kan Jisu-Kristu na Magpaluwa-ay tadun **7** pada dawaten kitadun na Tyumanem kasiling na wala' da ya sala', magi sa kanan kallat. Aw asuntu sa pagdawat nan kanaten, awun pig-iman tadun na matagtun tadun ya ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **8** Ya piglong ku kanmu asini surat ini, alag yeiy matinaw, aw umba' tadun saligan. Yanagaw kaliman ku na palna-u mu yeiy adti manga utaw na nyangintu-u la sa Tyumanem, pada to-o silan magkaseb sa pag-imo' sa mangkadyaw na imo-unun. Ya palna-u yeiy alag madyaw, aw dakula' ya ma-untung na kadég na utaw. **9** Manang dili' kaw magpasambuk sa manga utaw na magpanubbuk sa ayil na wala' ya ma-untung, aw sa manga Judiyyu na gayed

migtultulanen sa kasampetanen na muna utaw, dala ya
 pag-ayil sa kanilan Uldin, kay wala' ya guna na maynan
 aw wala' ya un na utaw makamang dun. **10** Aw kun
 awun utaw dun ni kamayu na yan ya du-an na awun
 pagkatenga-tenga' na manga mangintu-uway, pagsagdaan
 ya utaw yan. Kun dili' sakanan tumeneng sa pig-imo' nan,
 pagsagdaan pa uman. Aw kun kenne' pa nan imo-un, dili'
 da kamu magpasambuk kanan, **11** kay kya-edē-an da mu
 na ya utaw yan nyakasala' sakanan adti Tyumanem aw
 nyakasuway lekat adti matinaw. Aw ya utaw yan, nya-edē'
 saba na malatay ya pig-imo' nan. **12** Na, dili' madugay
 padala ku adti kanmu ya sambuk na inulug tadun, kun
 beke' ni Artēmas, si Tikiko. Pagdateng nan, tibagsegi na
 maksay kaw madtu ni syudad na Nikapolis aw dun da kita
 pagkita', kay yan ya pagbaya' ku na adtu pa aku pag-eya'
 dun ni manga bulan na maniki'. **13** Na, si Apolos aw ya
 abugadu na si Zēnas, tibagsegi na tabangan mu silan dun
 ni kanilan pagpanaw pada malingeb ya manga kapelekan
 nilan. **14** Aw palna-uwi ya kadég na mangintu-uway na
 magkaseb silan aw matibulluk dun ni mangkadyaw na
 imo-unun, pada mabatug nilan ya pagtabang sa manga
 utaw na migkapelek. Kay kun imo-un nilan ya maynan,
 awun saba ma-untung dun ni manga pigpan-imo' nilan.
15 Ya kadég na eped ku idi nyangumusta kanmu. Aw
 pangumusta kami uman sa manga mangintu-uway dun
 na gyuminawa kanami. Ayin pa aku galu na gayed awun
 ni kadég mayu ya grasya na kanaten Pangulu.

Pilémon

1 Kay inulug ku na si Pilémon na pigginawa^{an} aw eped nami dun ni imo-unun ni Kristu Jisus. Aku si Pablo ya migsulat kanmu eped ku ya kanaten inulug na si Timotiyo. Nyakalabusu pa aku asuntu na pigpa-edé' ku si Kristu Jisus. **2** Nyangumusta uman kami sa kadég na manga mangintu-uway kan Kristu na migkatipun dun ni balay mu, labi la si Apiya na bubay tadun dun ni pagpangintu-u aw si Arkipo na kanaten eped na nyatibulluk adti pagdalug kan Kristu na wala' ya kakallekan. **3** Padatengen galu kamayu ya grasya aw kalinaw na lyumekat adti Tyumanem na Ama tadun aw adti kanaten Pangulu na si Jisus Kristu. **4** Dun ni pagpanawagtawag ku adti Tyumanem, gayed ta kaw pigpasalamatan adti kanan. **5** kay gayed ku dyengeg ya pagpangintu-u mu kan Jisus na Pangulu tadun, aw ya pagginawa mu sa kadég na manga mangintu-uway. **6** Aw nyanawagtawag aku na ka-edé-an mu ya kadég na manga kadyawan na pig-atag kanaten na Tyumanem magi dun ni pagkasambuk tadun kan Kristu. **7** Kay inulug, to-o aku migleya aw pigpakabagseg mu ya kanak ginawa, asuntu sa kanmu pagginawa sa manga mangintu-uway kay pyakaga^{an} mu ya ginawa nilan. **8** Pangkay pig-atagan aku na katundanan lekat adti kan Kristu aw yanagaw sugu-un ta kaw galu na imo-un yeiy, **9** manang asuntu sa kanak pagginawa, aku si Pablo nyangingayu' olo' kanmu. Kay unud da ya ginawa ku aw pigdakep aku asuntu na pigpa-edé' ku si Kristu Jisus. **10** Nyanginayu' aku kanmu, na kallatan mu si Onésimo kay kasiling sakanan na ise' ku asuntu na nyangintu-u la

sakanan magi kanak talana ku idi kalabusuwanan. **11** Idtu muna, adti kanmu wala' ya katukanan mu kanan. Manang adun, to-o la dakula' ya katukanan nate' kanan. **12** Aw adun paliku-un da ku sakanan adti kanmu pangkay to-o ku sakanan pigginawaan. **13** Kaliman ku galu na tagenan pa sakanan adi tampid ku pada tumabang pa kanak kalyu kanmu, talana pa aku nyakalabusu asuntu na pigpalna-u ku ya Madyaw na Ubat-ubat. **14** Manang dili' ku yeiy imo-un ya pagdemet kanan, kun wala' ya pagtumbay lekat adti kanmu, pagaw kalegesan kaw tumabang kanak. Kaliman ku na kun tengteng kaw tumabang kanak, lekat galu adti kanmu ginawa. **15** Pagaw yan ya pagbaya' na Tyumanem na migsuway kamu si Onésimo na dagawdagaw olo' pada pa-uli-en sakanan adti kanmu na wala' ya tyamanan. **(aiōnios g166)** **16** Kay beke' da saba olo' na allang mu sakanan manang inulug da mu uman dun ni pagpangintu-u sa Pangulu tadun. Pigginawaan ku si Onésimo kasiling na inulug ku, manang to-o pa mu sakanan ginawaan asuntu na beke' da olo' na allang mu manang inulug da dun ni pagpangintu-u sa kanaten Pangulu na si Kristu. **17** Yanagaw kun dun ni anenganeng mu migkasambuk ya ginawa ta, dawaten mu si Onésimo na inulug ta kasiling na pagdawat mu kanak. **18** Aw kun pigpakalat kaw nan aw awun sala' nan kanmu, aku la ya magbayad adti kanmu. **19** Aku si Pablo ya tengteng na migsulat da kanmu. Aku ya magbayad kun awun sala' ni Onésimo adti kanmu. Manang dili' mu pagkalingawan na aku ya migpa-edē' kanmu sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu na pigdawat mu na yan uman ya du-an na nyakaluwa'

kaw. **20** Yanagaw, kay inulug, awun galu ma-untung ku dun ni pagkasambuk ta sa pagpangintu sa Pangulu tadun. Pakagana ya ginawa ku magi dun ni pagdawat mu kan Onésimo, kay inulug da saba kita dun ni kan Kristu. **21** Yeiy ya du-an na pigsulatan ta kaw kay nya-edé' aku na tumanen mu saba ya pigsekat ku kanmu aw to-o pa dun dakula' ya imo-un mu. **22** Awun pa sambuk na sekaten ku adti kanmu. Kun mabatug, tagilani aku dadan na tambi' na un ku kabantukan. Pig-iman ku na magi sa kamayu pagpanawagtawag, makaluwa' aku lekat asini aw makalaba' aku adti sayid mayu. **23** Na, ya eped ku idi na si Epapras nyakalabusu uman asuntu sa pagdalug nan kan Kristu Jisus, aw nyangumusta uman sakanan kanmu. **24** Awun uman manga tyumabang kanak dun ni imo-unun na Tyumanem na yan si Markos, aw si Aristarko, aw si Démas, aw si Lukas. Nyangumusta silan alag kamayu. **25** Ayin pa aku galu na awun gayed ni kamayu ginawa ya grasya ni Jisu-Kristu na Pangulu tadun.

Hibriyu

1 Asini muna, madég ya manga allaw na miglong ya Tyumanem adti kanaten mangkabaklegay magi sa manga propita nan, aw madég ya pa-agi na paglong nan kanilan.

2 Manang adun na manga kamoliyan na allaw, miglong ya Tyumanem kanaten magi sa kanan Ise'. Kay magi sa kanan Ise' pig-imo' nan ya kadakula' na banwa, aw yan

ya pigpatagtun nan sa kadég. (aiōn g165) **3** Dun ni kanan,

pagkita-en ya kalalamdag na katulus na Tyumanem. Aw kun unu ya Ama, maynan uman ya Ise'. Aw magi sa katulus na kanan tingeg, ya kadég na pig-imo' nan asini muna, kenne' nan migpadeleg taman adun. Aw awun pa pig-imo' nan pada kalinisan ya manga utaw sa manga sala' nilan, aw tigkas yan nyingkud sakanan adti kalintu na trunu na Tyumanem na awun ni tas na langit. **4** Aw

to-o matas ya Ise' na Tyumanem kay sa manga anghil.

Aw ya pig-atag kanan na ngalan to-o pa dengganen kay

sa manga anghil. **5** Kay wala' ya sambuk na anghil na

piglongan na Tyumanem: “Ikaw ya kanak Ise', aw adun, pigpakita' ku na aku ya kanmu Ama.” Aw dun ni kanan

paglong, beke' na anghil ya pigkasampetanan nan sa

maynini: “Aku ya Ama nan, aw sakanan ya kanak Ise'.” **6**

Aw sa pagpadala na Tyumanem sa kanan tamisa na Ise'

asini tas na lupa', miglong sakanan: “Kamu na manga anghil, pagsimbaen mayu sakanan.” **7** Aw ini pa uman

ya piglong nan: “Ya kanak manga sugu-anen na anghil,

mabatug ku silan imo-un kasiling na samet, aw kasiling

na atulun.” **8** Manang miglong ya Tyumanem adti kanan

Ise', “Ya trunu na kanmu pagka Tyumanem, wala' ya

katigkasan. Aw ya bangka' na gayed mu pig-awidan, yan ya pangilala sa paghari' mu sa kanmu kasakupan. Aw matinaw ya kanmu pagdumala. (aiōn g165) 9 To-o kaw pagkatutukan sa mangkadyaw na imo-unun, manang dili' mu pagkaliman ya mangkalatay na imo-unun. Yanagaw, aku na Tyumanem mu ya migpatas kanmu aw pig-atagan ta kaw na pagleya na wala' ya maka-unawa, aw to-o pa dakula' ya kanmu pagleya kay sa kanmu manga eped.” 10 Aw awun uman pigpasulat na Tyumanem na maglong adti Ise' nan: “Kay Pangulu, asini muna pagkalekat, ikaw ya mig-imo' sa kadakula' na banwa, aw ya langit pig-imo' na kanmu tullu'. 11 Dumateng ya allaw na malagak ya kadég nilan, manang ikaw, kenne' mu awun. Ya kadég nilan alag magkadadan kasiling na kadéγκadég na magkalugnas. 12 Aw kasiling uman na kadéγκadég na malawig, lulunun mu silan aw dayaw mu silan sayuwan. Manang ikaw, kenne' mu na dili' ma-uman aw wala' ya katigkasan.” 13 Aw wala' ya anghil na piglongan na Tyumanem sa kasiling na piglong nan sa Ise' nan: “Ingkud kaw apit asini kalintu na trunu ku, menda' na mabus ku degen ya manga po-on mu aw betang ku silan adti salad na siki mu.” 14 Yanagaw unu kadi' ya manga anghil? Olo' saba silan manga suguanen na Tyumanem. Pangkay kun dili' silan pagkita-en manang pigpadala nan silan na un tumabang sa manga utaw na dumawat sa ginawa na wala' ya katigkasan.

2 Asuntu sa kadég yeiy, ka-ilangan betang tadun adti kanaten anenganeng ya matinaw na palna-u na pigdengeg da tadun, pada dili' kitadun makasuway. 2 Kya-edean mayu saba ya asini muna, na magi sa manga anghil,

awun pig-atag na Tyumanem na manga sugu' na dili' kapalipaslipasan. Aw kun dili' dalugun na utaw, pa-emel-emelen sakanan umba' sa sala' na pig-imo' nan. **3** Yanagaw to-o pa dun ya pa-emel-emel kanaten kun palipaslipasan tadun ya to-o madyaw na pagpaluwa' na muna pigpa-edē' na kanaten Pangulu. Aw ya manga utaw na dyumengeg sa piglong nan, silan ya migmatinaw adti kanaten. **4** Aw ya pagpaluwa' yeiy, pigmatinaw uman na Tyumanem magi sa manga pangilala aw milagru aw manga katadeng na pig-atag na Ispiritu nan adti tagsambuksambuk kanaten magi sa kanan pagbaya'. **5** Na, beke' na manga anghil ya pigpadumala na Tyumanem sa banwa na dumadateng pa na pigkasampetan ku, manang manga utaw saba. **6** Awun pigpasulat asini muna: “Kay Tyumanem, ananga' ka' na gayed mu pig-anenganeng ya manga utaw? Ananga' mu silan to-o diyagaān? **7** Pangkay dili' to-o madugay na pigpadalem mu ya manga utaw sa manga anghil, manang pigpatas mu ya kanilan dengeg kasiling na hari'. **8** Aw pigpadumala mu kanilan ya kadég.” Wala' ya pangkay sambuk na dili' dumalaān na utaw. Manang adun, wala' pa tadun kita-a na pigdumalaān nilan ya kadég. **9** Manang kyinita' da tadun saba na si Jisus dili' to-o madugay ya pagpadalem kanan na Tyumanem sa manga anghil. Aw asuntu sa kadakula' na kallat na Tyumanem sa manga utaw, nyatay si Jisus kalyu sa kadég tadun. Asuntu uman sa pagti-is nan adti kanan pagkamatay, pig-imo' sakanan hari' na to-o matas ya dengeg aw to-o pigbasaān. **10** Ya Tyumanem, yan ya mig-imo' sa kadég, aw pig-imo' nan ya kadég yeiy pada basaān sakanan. Umba' saba ya

kanan pagbaya' na apeten ni Jisus ya manga pagti-is
 pada pakita' na sakanan ya umba' magpaluwa' kanaten.
 Pig-imo' yeiy na Tyumanem pada madég ya mangayse'
 nan na madala adti tas na langit aw makasambuk dun
 ni kadyawan nan. **11** Kay si Jisus ya miglinis sa kanaten
 manga sala'. Aw ya kanan Ama, nya-imo' da uman Ama
 tadun. Aw yeiy ya du-an na wala' sakanan kamulamula
 na magtawag kanaten na kanan manga inulug. **12** Kay
 miglong si Jisus adti Ama, “Un ku ubat-ubat ya kanmu
 ngalan adti manga inulug ku, aw dun ni katipun na manga
 mangintu-uway na nyanimba kanmu, deyen ta kaw magi
 sa dalangan.” **13** Aw miglong pa uman sakanan, “Sumalig
 aku sa Tyumanem.” Aw miglong pa uman, “Ini aku aw ya
 manga mangayse' na pig-atag na Tyumanem kanak.” **14**
 Asuntu na mangayse' da kitadun na Tyumanem na awun
 lawas aw dugu', yan ya du-an na migpaka-utaw uman si
 Jisus, pada magi sa pagkamatay nan, degen nan ya katulus
 ni Satanas na yan ya lyekatan sa pagkamatay. **15** Aw magi
 uman sa pagkamatay ni Jisus, pigpaluwa' nan ya manga
 utaw na nya-allang na kanilan kakallekan matay dun ni
 kadugay na pag-eya' nilan asini tas na lupa'. **16** Kay to-o
 la nyabangal na beke' na manga anghil ya pigtabangan ni
 Jisus, manang ya manga buwadbuwad baling ni Abraham.
17 Yanagaw si Jisus nya-imo' utaw kasiling tadun aw
 nyeya' asini kanaten. Pigka-agiyang nan ya kanaten kya-
 agiyang pada kallatan kitadun nan aw umba' sakanan
 ma-imo' To-o Matas na Magdadugsu-ay adti asdangan
 na Tyumanem. Aw pigtumbay nan na dugsu' ya kanan
 pagka-utawun pada lanasen ya manga sala' na manga

utaw. **18** Aw asuntu sa manga kya-agiyen nan na pagti-is aw manga pagtanda', makatabang sakanan sa manga utaw na pigtanda' uman.

3 Kay manga inulug ku na pigtani la na Tyumanem, pigtawag da kamu nan na un makasambuk sa kadég na awun ni tas na langit. Yanagaw anenganengen tadun si Jisus na yan ya Pigpadala na Tyumanem aw nya-imo' To-o Matas na Magdadugsu-ay dun ni kanaten pagpangintu-u. **2** Asuntu na kasaligan sakanan, pigtuman nan ya kadég na pigsugu' kanan na Tyumanem, kasiling ni Moysis na pigtuman nan ya pigsugu' kanan na Tyumanen na yan ya paggagad sa manga utaw nan. **3** Manang si Jisus ya umba' deyen kay matas pa sakanan kan Moysis. Kasiling na utaw na migtulluk sa balay, matas pa ya dengeg nan kay sa balay na pigtulluk nan. **4** Kay kya-edean tadun na ya kadég na balay awun saba migtulluk. Manang ya mig-imo' sa kadég, yan ya Tyumanem. **5** Na, si Moysis kasaligan na sugu-anen dun ni paggagad nan sa manga utaw na Tyumanem. Aw ya pig-imo' nan, yan ya alung sa dumadateng na un pa-edean na Tyumanem. **6** Manang si Kristu to-o pa matas asuntu na Ise' sakanan na Tyumanem aw kasaligan sakanan dun ni pagdumala sa manga utaw na Tyumanem. Aw kitadun ya kasakupan nan kun magpadeleg kitadun dun ni pagpangintu-u aw pag-iman menda' adti katigkasan. **7** Yanagaw, kasiling na piglong na Ispiritu Santo asini muna: “Adun na allaw, kun dengegen mayu ya piglong na Tyumanem, **8** dili' mayu pagpakategelen ya kamayu anenganeng kasiling na pig-imo' na manga mangkatikadeng mayu asini muna.

Kay adtu ni kaligbinan, nyatu silan sa Tyumanem. **9**
 Aw miglong ya Tyumanem: 'Pigtanda' baling nilan kun
 ayin taman ya kanak pasinsya, pangkay pigkita' nilan ya
 madég na pigpan-imo' ku seled na kapatan ka umay. **10**
 Yanagaw to-o aku nyadaman kanilan, aw miglong aku:
 Gayed nyakasuway ya kanilan anenganeng, aw wala' nilan
 daluga ya pigpalna-u ku kanilan. **11** Aw dun ni kanak
 pagkadaman, migsapa' aku na dili' silan makadateng
 adti banwa na un ku kanilan galu palagdengan.” **12**
 Kay manga inulug, magpakatadeng kamu na wala' galu
 ya adti kamayu na mag-anenganeng sa malatay na yan
 ya makapalumay sa kamayu pagpangintu-u, aw yeiy ya
 makapasuway kamayu lekat adti Tyumanem na Gayed
 Awun. **13** Manang ya kadég mayu magpakabagsegay sa
 ginawa kada allaw talana awun pa selat, pada dili' kamu
 makasuway asuntu sa manga sala' na yan ya makapategel
 kamayu. **14** Kun padelegen tadun ya pagpangintu-u kan
 Kristu kasiling na idtu muna taman adti katigkasan,
 magpadeleg uman ya pagpakasambuk tadun kanan. **15**
 Kasiling na pigpasulat da saba: “Adun na allaw, kun
 dengegen mayu ya piglong na Tyumanem, dili' mayu
 pagpakategelen ya kamayu anenganeng kasiling na
 pig-imo' na manga mangkatikadeng mayu dun ni pag-
 atu nilan kanan.” **16** Singalan ka' manga utawa ya
 nyakadengeg sa piglong na Tyumanem manang nyatu
 baling silan kanan? Yeiy saba ya manga utaw na piggagad
 ni Moysis lekat adti nasud na Ihiptu. **17** Aw singalan
 ka' uman ya to-o pigkadamanan na Tyumanem seled
 na kapatan ka umay? Yeiy saba ya manga utaw na

nyampakasala', aw ya syampetan nilan, nyangkamatay silan dun ni kaligbinan. **18** Aw singalan uman manga utawa ya pigsapa-an na Tyumanem na dili' silan makasambuk adti lagdenganan na lekat adti kanan? Yeiy ya manga utaw na wala' dalug sa manga sugu' nan. **19** Yanagaw to-o nyabangal adti kanaten na wala' silan pakaseled adti lagdenganan na pigtagilan na Tyumanem kanilan asuntu na wala' silan pangintu-u kanan.

4 Yanagaw, pangkay kenne' pa na pigpakang na Tyumanem na paglagdeng, manang magpakatadeng kitadun pagaw awun eped kanaten na dili' makaseled adti un nan kanaten palagdengan. **2** Nyakadengeg kitadun saba sa Madyaw na Ubat-ubat na lekat adti Tyumanem kasiling na tyugbulan tadun asini muna. Manang sa pagpakadengeg nilan, wala' ya nya-untung adti kanilan kay wala' nilan pangintu-uwi ya kanilan pigdengeg. **3** Kay kitadun na nyangintu-u kanan ya makasambuk kagaya dun ni banwa na paglagdengan. Kasiling na piglong na Tyumanem asini muna: “Dun ni kanaken kahaman, migsapa' aku na dili' silan makadateng adti banwa na un ku galu kanilan palagdengan.” Piglong yeiy na Tyumanem pangkay pigtagilan da nan dadan ya lagdenganan lekat pa asini muna sa pag-imo' nan sa kadakula' na banwa. **4** Kay pigpasulat nan uman asini muna: “Pagdateng na kapitu na allaw, miglagdeng ya Tyumanem adti kadég na manga imo-unun nan.” **5** Manang pigkasampetan uman na Tyumanem ya manga utaw na wala' pangintu-u: “Dili' silan makadateng adti banwa na un ku galu kanilan palagdengan.” **6** Yanagaw

to-o nyabangal adti kanaten na awun pa manga utaw na kaliman na Tyumanem na makaseled adti banwa na paglagdengan, manang ya manga utaw asini muna na kya-ubat-ubatan sa paglagdengan, wala' silan pakaseled asuntu na wala' nilan daluga ya manga sugu' nan. **7** Yanagaw mig-atag pa ya Tyumanem sa selat, aw adun da saba ya selat yeiy. Kay idtu muna, sa paglabay da na madég na umay, miglong ya Tyumanem magi kan Dabid kasiling na piglong da: “Adun na allaw, kun dengegen mayu ya kanaken piglong, dili' mayu pagpakategelen ya kamayu anenganeng.” **8** Ya banwa na paglagdengan yeiy, beke' na banwa na Canaan na pigkadtuan ni Joswé asini muna dun ni paggagad nan sa manga buwadbuwad ni Isra-él. Kay kun si Joswé nyatag pa sa manga utaw na Isra-él sa tengteng paglagdengan, na, dili' da galu ya Tyumanem maglong sa sambuk na allaw na un paglagdengan sa manga utaw. **9** Yanagaw awun pa paglagdeng na pigtagilan na Tyumanem sa manga utaw nan, kasiling na paglagdeng nan adti kapitu na allaw pagkatigkas na pag-imo' nan sa kadég. **10** Aw dun ni allaw yan, pangkay singalan ya nyakasambuk da adti paglagdengan yan, makalagdeng sakanan adti kanan manga imo-unun, kasiling na pig-imo' na Tyumanem. **11** Yanagaw tibagsega tadun na makaseled adti paglagdengan yan, pada dili' kitadun makasuway kasiling na manga mangkatikadeng tadun asini muna na wala' dalug sa manga sugu' na Tyumanem. **12** Kay to-o matulus ya tingeg na Tyumanem, aw to-o pa matalam kay sa lipang. Mabatug nan kelegan ya anenganeng na manga utaw kasiling na lipang na pigtibas

na matenga' nan ya pigkitaan na pesa', aw dayaw uman datengen ya utuk na pesa'. Aw mabatug na kanan tingeg bukasen ya awun ni anenganeng na utaw pangkay ya pigtagu' nan dala ya manga palpa aw pagkaliman nan. **13** Aw wala' ya pangkay unu na pigtagu' na dili' ka-edean na Tyumanem. Kyinita' nan alag, aw nyabangal adti kanan ya kadég. Aw tubagenen tadun adti kanan ya kadég na kanaten pigpan-imo'. **14** Yanagaw, pakasaligen tadun ya kanaten pagpangintu-u. Kay awun da kanaten To-o Matas na Magdadugsu-ay na yan si Jisus na Ise' na Tyumanem na adtu la ni tas na langit. **15** Aw kya-edean nan ya kadég na pagtanda' kanaten kay kya-agiyen nan saba uman. Manang wala' sakanan pakasala'. **16** Yanagaw dili' kitadun mabekenbeken magpalapit adti trunu na Tyumanem na to-o magkallat, pada madawat tadun ya kanan kallat aw grasya aw tabangan kitadun nan dun ni allaw na manganday kitadun kanan.

5 Na, ya pangulu na manga magdadugsu-ay dun ni manga utaw na Isra-él, pigpamalli' sakanan lekat adti manga eped nan pada magpatenga' sa manga utaw adti Tyumanem magi sa pagdugsu' sa manga dyala nilan asuntu sa kanilan manga sala'. **2** Aw ya pangulu na manga magdadugsu-ay to-o nan pagkallatan ya manga utaw na nyakasuway na wala' paka-edé' sa pig-imo' nilan na sala', kay magpaka-imo' uman sakanan sa sala'. **3** Asuntu seiy ka-ilangan uman sakanan magdugsu' pada sa manga sala' nan aw beke' olo' na manga sala' na eped na utaw. **4** Wala' ya utaw na ma-imo' pangulu na manga magdadugsu-ay asuntu sa kanan pagbaya' pada pagbasaan sakanan.

Tyumanem olo' ya nyamalli' kanan kasiling ni Aaron na pigpamalli' nan na un ma-imo' magdadugsu-ay asini muna. **5** Maynan uman si Kristu, beke' nan ya migbaya' na un ma-imo' To-o Matas na Magdadugsu-ay adti Tyumanem, manang pigpatas sakanan baling na Ama na miglong kanan: “Ikaw ya kanak Ise'. Adun na allaw, pakita' ku na aku ya kanmu Ama.” **6** Aw awun pa uman piglong na Tyumanem adti eped na pigpasulat nan: “Ikaw ya magdadugsu-ay na magpatenga' sa manga utaw adi kanak na wala' ya tyamanan, kasiling na pagkamagdadugsu-ay ni Mélkizédék.” (aiōn g165) **7** Na, sa asini pa si Jisus ni tas na lupa', nyanawagtawag sakanan adti kanan Ama, aw migsugaw na nyangilalat sa mabagseg na tingeg kay yan olo' ya makapaluwa' kanan adti pagkamatay. Aw asuntu na migpadalem sakanan aw pig-imo' nan ya pagkaliman na Ama nan, yanagaw dyengeg ya kanan pagpanawagtawag. **8** Aw pangkay tengteng sakanan Ise' na Tyumanem, kyapalna-uan sakanan adti pagdalug sa pagkaliman na kanan Ama magi dun ni manga pagti-is nan. **9** Aw asuntu na dayaw nan pigtuman ya pagkaliman na Ama, nya-imo' sakanan agiyanan sa pagpakaluwa' na manga utaw na mangintu-u kanan pada matagtun nilan ya ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **10** Aw magi sa pagbaya' na Tyumanem, si Jisus nya-imo' To-o Matas na Magdadugsu-ay sa manga utaw adti kanan Ama, kasiling na pagkamagdadugsu-ay ni Mélkizédék asini muna. **11** Na, madég pa galu ya un nami paglongun asini surat ini, manang dili' nami adun bangalen kamayu asuntu na malug ya pagpalabet. **12** Madugay da kamu

nyangintu-u kan Kristu, yanagaw makapalna-u la galu kamu sa manga eped, manang menda' adun ka-ilangan pa kamu palna-uan sa manga tagna' na palna-u na lekat adti Tyumanem. Kasiling kamu na tagbi' na ise' na magsusu pa na dili' pa magpakakan sa mabagseg. **13** Kay ya utaw na maynan, wala' pa ya kya-edean nan kun unu ya madyaw aw kun unu uman ya malatay. **14** Manang ya utaw na unud da ya pagpangintu-u, kasiling sakanan na utaw na magpakakan da sa mabagseg. Pignalam nan ya kanan anenganeng sa pagka-edean kun unu ya madyaw aw kun unu ya malatay.

6 Yanagaw, asuntu na madugay da kitadun nyangintu-u kan Kristu, dili' da tadun gayed salutsalutun ya manga tagna' na pigpalna-u kanaten. Madyaw pa na padelegen tadun ya pagtulin magi sa palna-u na kyalabetan tadun. Kay kya-edean da mayu saba ya manga palna-u ini: ya pagselsel sa imo-unun na wala' ya ma-untung, aw ya pagpangintu-u sa Tyumanem, **2** aw ya paglinis, aw ya pagpandung sa palad adti ulu na eped, aw ya pagmataw na Tyumanem sa manga nyangkamatay, aw ya pagukum nan kagaya na wala' ya tyamanan. (aiōnios g166) **3** Yanagaw to-o pa tadun baling padelegen ya pagtulin dun ni palna-u na kanaten kyalabetan, kun tumbay na Tyumanem. **4** Na, ya manga utaw na tengteng tyumalikud sa pagpangintu-u nilan, unun pa ka' na sambuk na utaw ya pagpaliku' kanilan adti pagselsel? Idtu muna, kya-ilawan da ya kanilan anenganeng magi sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus aw pig-apet da nilan ya kallat na Tyumanem. Nyadawat nilan ya kanan Ispiritu, **5** aw

pig-apet da nilan ya manga kadyawan na pigdengeg nilan adti tingeg na Tyumanem. Aw kyinita' nilan ya manga milagru aw katulus nan na un pa padelegen adti manga kamoliyan na allaw. (aiōn g165) 6 Manang kun pig-apet da nilan ya kadég yeiy aw tigkas yan pigtalikudan nilan, dili' da mabatug na lumiku' silan magselsel adti Tyumanem, kay kun yan da ya pagbaya' nilan, kasiling na pigpakalabu nilan salut ya Ise' na Tyumanem adti krus aw pigmulamula adti asdangan na manga utaw. 7 Ya utaw na nyakadalid da ya pagpangintu-u, kasiling sakanan na lupa' na gayed pig-ulan, tumulin ya manga tanem aw dakula' ya ma-untung na tagtun kay pigpakadyaw sakanan na Tyumanem. 8 Manang ya utaw na tyumalikud sa pagpangintu-u nan, kasiling uman sakanan na lupa' na piggit-an olo' na manga sagbet na suksukun, wala ya ma-untung na tagtun, aw dili' madugay katullunan na Tyumanem aw sunugun kagaya. 9 Kay manga inulug na to-o ku pigginawaan, pangkay maynan ya piglong nami manang nya-ede' da kami na kya-untungan da kamu sa pagpaluwa' kamayu na Tyumanem. 10 Matinaw saba ya pagbaya' na Tyumanem, yanagaw dili' nan kalingawan ya kadyaw na manga imo-unun mayu aw ya pagginawa mayu kanan magi sa pagpadeleg mayu tyumabang sa manga mangintu-uway. 11 Aw kaliman nami na magtibagseg ya tagsambuksambuk kamayu magpadeleg dun ni pagpangintu-u taman adti katigkasan pada tengteng malingeb ya pag-iman mayu. 12 Kay kun imo-un mayu ya maynan, dili' kamu ma-imo' mataka. Manang madalug mayu baling ya manga utaw na nyakadawat da

sa pigpakang kanilan na Tyumanem, asuntu na nyakati-is silan aw nyakapadaleg dun ni pagpangintu-u nilan. **13** Dun ni pagpakang na Tyumanem kan Abraham asini muna, wala' ya eped na ngalan na matas pa na pigpamatinaw nan. Yanagaw migsapa' sakanan magi dun ni kanan ngalan, **14** law nan, “Pakadyawun ta kaw saba aw to-o ku pakadégen ya manga buwadbuwad mu.” **15** Aw asuntu na nyakatagad si Abraham sa piglong na Tyumanem, nyadawat nan ya pigpakang kanan. **16** Na, ya manga utaw na magsapa', pagngalanan nilan ya sambuk na matas pa kanilan pada yan ya magmatinaw sa pagsapa' nilan. Aw ya pagsasapa-ay nilan, yan ya magbugtu' sa kanilan pag-ayil. **17** Aw maynan uman ya pig-imo' na Tyumanem asini muna. Kay kaliman nan pakita' adti kanan manga utaw na atag nan kanilan ya kanan pigpakang aw dili' ma-uman ya pagbaya' nan. Aw pigmatinaw nan yeiy magi dun ni kanan pagsapa'. **18** Ya pakang aw ya sapa' alag dili' ma-uman, kay ya Tyumanem dili' maggalu'. Aw ya Tyumanem, yan ya gayed tadun pagpalaguyan. Aw asuntu seiy, magkabagseg da ya kanaten ginawa pada pakasaligen ya kanaten pag-iman na tumanen saba na Tyumanem ya kadég na pigpakang nan, **19** aw dili' kitadun kabullugan. Aw ya pag-iman tadun kanan, kasiling na angkla na magpakatagen sa barko. Aw asuntu seiy, mabatug da tadun ya pagseled adti asdangan nan kay wala' da ya nyakasaliben. **20** Si Jisus nyuna la saba kanaten adti tengteng pag-eya-an na Tyumanem, aw nya-imo' sakanan To-o Matas na Magdadugsu-ay na wala' ya tyamanan, kasiling na pagkamagdadugsu-ay ni Mélkizédék. (aiōn g165)

7 Si Mélkizédék, yan ya hari' sa banwa na Salim asini muna, aw yan uman ya magdadugsu-ay na migpatenga' sa manga utaw adti Tyumanem na To-o Matas. Aw syumungun sakanan kan Abraham na nyuli' da lekat adti pagtanam sa manga hari' na pigdeg nan, aw miglong kan Abraham, “Pakadyawun kaw galu na Tyumanem.” **2** Aw tigkas yan, nyatag si Abraham kan Mélkizédék sa kapulu' lekat adti kadég na nyataban nan. Na, yan ya kakawasan na ngalan ni Mélkizédék: hari' na gayed dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem. Aw yan ya kakawasan na Salim: kalinaw. Yanagaw, si Mélkizédék, yan uman ya hari' na kalinaw. **3** Wala' ka-edē-i kun singalan ya ama nan aw ina nan aw ya kanan manga tyugbulan. Wala' uman ka-edē-i ya allaw na pagkaütaw nan aw ya kanan pagkamatay. Manang ya pagkamagdadugsu-ay nan wala' ya tyamanan, kasiling saba na pagkamagdadugsu-ay na Ise' na Tyumanem. **4** Anenganengen tadun ya katas na dengeg ni Mélkizédék. Pangkay ya kanaten tyugbulan na si Abraham nyatag kanan sa kapulu' na nyataban nan lekat adti tanam. **5** Na, ya sambuk na buwadbuwad ni Abraham, yan si Libi. Aw dun ni Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis, olo' buwadbuwad ni Libi ya ma-imo' manga magdadugsu-ay. Aw silan ya umba' dumawat sa kapulu' lekat adti manga eped nilan na utaw na Isra-él na alag uman buwadbuwad ni Abraham. **6** Manang si Mélkizédék dyumawat sa kapulu' ni Abraham pangkay beke' sakanan na buwadbuwad ni Libi. Aw magi sa paglong ni Mélkizédék, pig-atagan pa nan si Abraham sa manga kadyawan pangkay pigpakangan da na Tyumanem si

Abraham sa manga kadyawan. **7** Aw kya-edē-an tadun na matas pa ya nyatag sa manga kadyawan kay sa dyumawat.

8 Aw anenganengen tadun uman ya manga magdadugsu-ay adti Tyumanem na dyumawat sa kapulu'. Buwadbuwad silan ni Libi na awun kamatayen. Manang wala' ya pigpasulat na Tyumanem sa pagkamatay ni Mélkizédék.

9 Aw yanagaw makapaglong galu kitadun na pangkay si Libi ya dumawat sa kapulu', manang magi sa pig-imo' ni Abraham kasiling na nyaka-atag da si Libi sa kapulu' nan adti kan Mélkizédék. **10** Kay dun ni allaw na pagkita' ni Abraham aw si Mélkizédék, wala' pa si Libi k^uaw, kay un pa sakanan ma-imo' buwadbuwad ni Abraham, manang kasiling na nyaka-atag da uman sakanan sa kapulu' magi kan Abraham. **11** Na, kun nyabatug pa nyalingeb ya palpa na Tyumanem magi sa pagdugsu' na manga buwadbuwad ni Libi kasiling na pigpasugu' dun ni Uldin, dili' da ka-ilangan na madi pa ya sambuk na magdadugsu-ay na kasiling ni Mélkizédék pada sayuwan ya pagkamagdadugsu-ay ni Aaron na buwadbuwad ni Libi.

12 Aw kun sayuwan ya pagkamagdadugsu-ay, sayuwan uman ya manga sugu' dun ni Uldin. **13** Kay ya sambuk na migpatenga' na pigpa-edē' dadan na Tyumanem asini muna, yan si Jisus. Wala' sakanan lekat adti buwadbuwad ni Libi, manang lekat baling adti eped na buwadbuwad na wala' pamalli-a na ma-imo' magdadugsu-ay. **14** Nyabangal da adti kadég tadun na ya kanaten Pangulu na si Jisus lyumekat baling adti manga buwadbuwad ni Juda. Aw sa paglong ni Moysis kun kanyan buwadbuwad ya ma-imo' magdadugsu-ay adti Tyumanem, wala' nan kasampeti

ya buwadbuwad ni Juda. **15** Aw to-o pa nyabangal na pigsayuwan da ya manga magdadugsu-ay lekat adti buwadbuwad ni Libi asuntu na nyadi la ya sambuk na magdadugsu-ay na kasiling ni Mélkizédék, **16** aw ya pagka-imo' nan magdadugsu-ay beke' na asuntu sa kanan tyugbulan na kasiling na pigsugu' na Tyumanem dun ni Uldin, manang asuntu sa katulus nan kay pigdeg da nan ya kamatayen. **17** Aw pigmatinaw yeiy dun ni pigpasulat asini muna: “Ikaw ya magdadugsu-ay na mgpatenga' sa manga utaw adi kanak na wala' ya tyamanan, kasiling na pagkamagdadugsu-ay ni Mélkizédék.” (aiōn g165) **18** Dili' da saba ka-ilangan ya muna pa-agi na pagdugsu' na pigsugu' na Tyumanem, asuntu na dili' mabatug na muna pa-agi ya paglanas sa manga sala'. **19** Kay dili' masambat na Uldin ya pagtulid sa manga utaw. Manang dun ni bagu na pakang, awun imanen tadun na to-o pa madyaw kay yeiy ya du-an na makapalapit da kitadun adti Tyumanem. **20** Aw ya bagu na pakang to-o pigpakabagseg na Tyumanem magi sa pagsapa' nan pada dayaw mag-iganget. Idtu muna sa pag-imo' na Tyumanem sa manga buwadbuwad ni Libi magdadugsu-ay, wala' sakanan pagsapa'. **21** Manang si Jisus nya-imo' sakanan magdadugsu-ay magi sa pagsapa'. Aw si Jisus ya pigpalabet na Tyumanem dun ni pigpasulat nan asini muna: “Migsapa' ya Tyumanem, aw ya kanan anenganeng dili' ma-uman. Aw law nan, ‘Ikaw ya magdadugsu-ay na wala' ya tyamanan.’” (aiōn g165) **22** Aw asuntu sa sapa' yeiy, dun da kabangal na magi kan Jisus, tengteng tumanen na Tyumanem ya pakang nan na to-o madyaw adti manga

utaw. **23** Madég ya magdadugsu-ay adti Tyumanem na magsayusayu, manang dili' silan magpakapadeleg sa imo-unun nilan kay alag silan magkamatay aw pagsayuwan.

24 Manang si Jisus kenne' na pagkamagdadugsu-ay nan na wala' ya tyamanan aw dili' sakanan pagkasayuwan.

(aiōn g165) **25** Yanagaw, mabatug nan ya pagpaluwa' sa manga utaw na magpalapit adti Tyumanem magi kanan.

Aw asuntu na gayed awun sakanan na wala' ya tyamanan, yan da ya manawagtawag kanaten adti Tyumanem. **26** Si

Jisus saba ya To-o Matas na Magdadugsu-ay na ka-ilangan tadun. Wala' ya sala' dun ni kanan, aw dili' sakanan kasiling na kadég na utaw na makasasala'. Aw adtu la sakanan ni tas na langit aw pigbasaan na kadég. **27** Aw

dili' nan ka-ilangan magdugsu' kada allaw. Dili' sakanan kasiling na manga magdadugsu-ay na silan ya muna magdugsu' asuntu sa kanilan manga sala' aw pagkatigkas yan kana manga eped da uman sala'. Kay minsan da olo' ya pagdugsu' sa kanan pagka-utawun asuntu sa manga sala' na manga utaw. **28** Na, ya manga utaw na nya-imo'

pangulu na manga magdadugsu-ay, pigpamalli' silan magi sa Uldin pangkay awun pagsala' kanilan. Manang magi sa sapa' na Tyumanem na nyakamoli sa Uldin, pigtani nan ya kanan Ise' na yan ya umba' ma-imo' kanaten To-o Matas na Magdadugsu-ay na wala' ya tyamanan. (aiōn g165)

8 Na, ini ya tengteng puntu na piglong nami kamayu: Awun saba To-o Matas na Magdadugsu-ay na migpatenga' kanaten na adtu la ni tas na langit. Nyingkud sakanan apit adti kalintu na trunu na Ama na yan ya Tyumanem na to-o pagdeyen. **2** Aw pig-imo' nan ya kanan manga

imo-unun dun ni tengteng pagsimbaan sa Tyumanem. Aw ya pagsimbaan yeiy, wala' na manga utaw imo-a manang Tyumanem ya mig-imo'. 3 Asini tas na lupa', ya pigpamalli' na ma-imo' pangulu na manga magdadugsu-ay, yan ya mag-atag sa manga dugsu' adti Tyumanem. Yanagaw ya kanaten uman To-o Matas na Magdadugsu-ay, ka-ilangan na awun uman kanan atag na dugsu'. 4 Na, kun kenne' ni Jisus asini tas na lupa', dili' sakanan ma-imo' magdadugsu-ay kay awun da manga magdadugsu-ay na dyumalug sa Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis. 5 Aw ya pagsimbaan nilan sa Tyumanem, olo' yeiy alung sa adti tas na langit. Kya-edean tadun kay piglongan na Tyumanem si Moysis, "Sa pag-imo' mayu sa un pagsimbaan kanak, magpakatadeng kaw na dayaw mu madalug ya kadég na pigpakita' ku kanmu adti buntud." 6 Manang to-o pa madyaw ya imo-unun ni Jisus na migpatenga' adun kay sa manga magdadugsu-ay na migpatenga' adti Témplu. Kay to-o pa madyaw ya bagu na pakang na Tyumanem, asuntu na pigpaligena' nan dun ni kanan manga pigpakang na to-o pa madyaw. 7 Kun nyalingeb pa na muna pakang ya palpa na Tyumanem, dili' da ka-ilangan ya bagu. 8 Manang kyinita' na Tyumanem na awun pa pagsala' sa pagdalug na manga utaw na Israel sa muna pakang. Yanagaw miglong ya Tyumanem: "Dumateng ya allaw na mag-imo' aku sa bagu na pakang adti manga utaw na Isra-él aw sa manga utaw na Juda. 9 Aw dili' da kasiling na tagna' na pakang ku idtu muna na pig-imo' ku adti manga tyugbulan nilan dun ni pag-agak ku kanilan lekat adti nasud na Ihiptu. Wala' nilan padelega

ya pagdalug sa manga sugu' ku, yanagaw pigpabaya-an da ku silan. **10** Manang ini ya bagu na pakang na un ku imo-un sa manga buwadbuwad ni Isra-él sa manga allaw na dumadateng pa: Betang ku ya kanak manga sugu' dun ni anenganeng nilan aw dayaw ku tanemen adti seled nilan. Ma-imo' aku Tyumanem nilan, aw silan uman ma-imo' kanak manga utaw. **11** Aw dili' da nilan ka-ilangan palnauwan ya kanilan manga eped kun singalan aku, kay alag da silan maka-edé' kanak, pangkay ya manga tagitu' aw manga utaw na dengganen. **12** Kay kallatan ku silan, aw kalingawan da ku ya manga malatay na imo-unun nilan, aw dili' da ku anenganengen ya manga sala' nilan.” **13** Yanagaw, sa paglong na Tyumanem na awun bagu na pakang, dun da nan pa-edé-an na wala' da ya katukanan sa muna pakang, aw dili' madugay malagak da.

9 Na, ya muna pakang na Tyumanem adti kanan manga utaw na Isra-él, awun manga sugu' sa pag-imo' sa un pagsimbaan kanan aw manga pa-agi sa pagsimba. **2** Adti seled, awun duwa ya tambí' na alag pigtani adti Tyumanem. Aw dun ni tagna' na tambí', awun pigpa-indeg na saleng na pitu ya sulu-anan, aw awun uman lamisa na pagbetangan sa sampulu' tag duwa kalapid ya pan na pagdugsu' adti Tyumanem. **3** Aw adti tadtú na tagna' na tambí', awun uman Tambí' na Pigtani adti Tyumanem na pigsalibenan na to-o madakmel na téla. **4** Dun ni Tambí' na Pigtani adti Tyumanem, awun sunuganan sa insénso. Aw dun uman ya kaban na pigbetangan sa duwa ya lapidan na batu na pigsulatan sa sampulu' ya sugu'. Adti seled uman na kaban ya kulun na pigdayawan sa

mana. Aw dun uman ni seled ya bangka' ni Aaron na nyanalingsing. Ya sunuganan aw ya kaban aw ya kulun alag yeiy pigtapli-an na bulawan. **5** Aw adti tas na sab na kaban awun duwa ya inutaw na kasiling na gya na anghil na pigtawag na kérubim, aw yeiy ya pangilala na awun ya Tyumanem. Pigsalindungan na manga panid nilan ya "Ingkudanan na Kallat na Tyumanem." Manang ya kad  g yeiy, dili' mabus mapalabet adun. **6** Yanagaw sa abus da katagilan ya kad  g yeiy, kada allaw sumeled da ya manga magdadugsu-ay adti tagna' na tambi' pada imo-un nilan ya kanilan imo-unun. **7** Manang ya Tambi' na Pigtani adti Tyumanem, minsan olo' kada umay makaseled ya pangulu na manga magdadugsu-ay pada magpatenga' sa manga utaw adti Tyumanem. Dili' makaseled sakanan kun wala' ya dala  n nan na dugu' na ayep na abus da nan dugsu-an asuntu sa kanan manga sala' aw dala uman ya sala' na manga utaw na wala' nilan ka-ed  i na sala' ya nya-imo' nilan. **8** Aw pigbangal na Ispiritu Santo na dili' makaseled ya manga utaw adti Tambi' na Pigtani adti Tyumanem, yanagaw dili' pa silan makapalapit adti asdangan nan talana na dun pa ya muna pa-agi na pagdugsu'. **9** Alag yeiy pundinganan kanaten. Dun ni muna pa-agi, ya manga dugsu' adti Tyumanem dili' makalinis sa anenganeng na manga utaw. Gayed pa silan piglinggal na kanilan anenganeng. **10** Pangkay pigdalug nilan ya manga sugu' dun ni Uldin sa pagkan aw pag-inem, aw manga katanem sa paglinis sa lawas, manang wala' kalinisi ya kanilan anenganeng menda' sa allaw na dyumateng ya bagu na pa-agi. **11** Manang adun,

nyadi la si Jisu-Kristu na yan ya nya-imo' To-o Matas na Magdadugsu-ay na migpatenga' sa manga utaw adti Tyumanem, aw madég ya manga kadyawan adti kanaten asuntu sa bagu na pakang. Aw pigpadeleg nan ya kanan imo-unun adti pagsimbaan na to-o pa madyaw na wala' imo-a na manga utaw aw wala' yeiy asini tas na lupa' manang adti tas na langit. **12** Si Jisus minsan da seled dun ni pagsimbaan na awun ni tas na langit. Aw magi sa kanan dugu', piglekat nan ya manga utaw lekat adti pagallang na manga sala' nilan, pada makatagtun kitadun sa ginawa na wala' ya katigkasan. Kay kanan dugu' saba ya pigdugsu' aw beke' na dugu' na manga kambing aw tudu na baka kasiling na muna pa-agi. **(aiōnios g166) 13**

Adti Uldin, kun ya utaw kalipa-an, kalinisan sakanan magi sa dugu' na manga kambing aw tudu na baka. Aw kun awun utaw na kalipa-an asuntu sa pag-awid nan sa lawas na utaw na nyatay, magsunug silan sa bubay na nati na baka, aw ya abu pagsabug nilan adti utaw na kyalipa-an. **14** Manang to-o pa dun dakula' ya mabatug na dugu' ni Kristu. Kay magi sa Ispiritu Santo na wala' ya tyamanan, pigtumbay ni Kristu ya kanan pagka-utawun na wala' ya se-ey adti Tyumanem pada ma-imo' dugsu' kalyu sa sala' na manga utaw. Aw asuntu sa pig-imo' nan yeiy, kalinisan da ya kanaten anenganeng lekat adti manga imo-unun na malatay, aw mabatug da tadun ya pag-imo' sa imo-unun na Tyumanem na Gayed Awun. **(aiōnios g166) 15** Yanagaw yeiy ya du-an na si Kristu ya migpatenga' kanaten adti Tyumanem dun ni bagu na pakang. Magi sa pagkamatay nan adti krus, piglekat nan

ya manga utaw na lyumakad sa manga sugu' dun ni Uldin adti muna pakang. Aw ya kadég na pigtawag na Tyumanem, makadawat da sa pigpakang nan na wala' ya tyamanan. (aiōnios g166) **16** Kasiling na utaw na mig-imo' sa pakang sa kanan ayawanan. Dili' matagtun na un ayawan kun utaw pa ya mig-imo' sa pakang. Manang kun kapulbaan na nyatay da ya mig-imo' sa pakang, na, matagtun da na utaw na pig-atagan sa ayawanan. **18** Maynan uman ya muna pakang na Tyumanem, pagpa-iligen ya dugu' na pigdugsu' aw dun da pag-iganget ya pakang. **19** Kay pagkatigkas ni Moysis magpalna-u sa kadég na manga sugu' dun ni Uldin adti manga utaw na Isra-él, pigkamang nan ya dugu' na manga tudu na baka aw manga kambing, aw pigdali-an nan na tubig. Tigkas yan, migkamang sakanan sa manga sanga na isopo aw pigbangget dun ya bulbul na karniro, aw pig-elem nan adti dugu', aw pigpisikan nan ya libru na piglulun na pigsulatan sa manga sugu' dun ni Uldin, aw pigpisikan nan uman ya kadég na utaw dun. **20** Aw miglong si Moysis kanilan, “Ya dugu' yeiy, yan ya migpakasalig sa pakang na Tyumanem na pigsugu' nan na un mayu dalugun.” **21** Aw pigpisikan uman ni Moysis na dugu' ya kadakula' na pagsimbaan sa Tyumanem dala ya manga pagkana' na paggamiten na manga magdadugsu-ay sa pagsimba. **22** Dun ni Uldin, magi sa dugu' mabus galu kalinisan ya kadég. Aw kun wala' ya pagpa-ilig sa dugu' lekat adti pigdugsu', dili' malanas ya manga sala' na manga utaw. **23** Ya pagsimbaan na manga utaw na Isra-él sa Tyumanem, olo' yeiy alung na pagsimbaan na awun ni

tas na langit. Yanagaw, ya pagsimbaan na manga utaw na Isra-él sa Tyumanem, dala ya manga pagkana' dun ni seled, ka-ilangan alag linisan magi sa dugu' lekat adti ayep na pigdugsu'. Manang ya pagsimbaan na awun ni tas na langit, ka-ilangan na to-o pa madyaw ya dugsu' dun. **24** Kay si Kristu wala' seled adti Tambi' na Pigtani adti Tyumanem na pig-imo' na manga utaw, kay olo' yeiy alung sa tengteng pagsimbaan. Manang syumeled sakanan baling adti tengteng pagsimbaan na awun ni tas na langit aw adtu la sakanan migpatenga' kanaten adti asdangan na Tyumanem. **25** Aw wala' sakanan kasiling na pangulu na manga magdadugsu-ay na kada umay minsan magseled adti Tambi' na Pigtani adti Tyumanem na magdala sa dugu' na ayep na pigdugsu' da. **26** Kay kun salutsalutun pa ni Kristu ya pagdugsu' sa pagka-utawun nan, na, masalutsalut galu ya kanan pagti-is asuntu sa sala' na manga utaw lekat pa na pag-imo' sa kadakula' na banwa. Manang minsan da olo' ya pagkadi nan adun na manga kamoliyan na allaw na yan ya paglanas sa manga sala' na manga utaw magi sa pagdugsu' nan sa kanan pagka-utawun. **(aiōn g165)** **27** Na, minsan da olo' ya pagkamatay na utaw, aw pagkatigkas yan, ukuman da sakanan na Tyumanem. **28** Aw si Kristu uman, minsan da ya kanan pagdugsu' na yan ya kanan pagkamatay adti krus pada malanas ya manga sala' na kadég na manga utaw. Aw sa pagliku' nan salut asini tas na lupa', dili' da magdugsu' na un maglanas sa manga sala', manang dayaw nan lingebe ya pagpaluwa' sa kadég na tyumagad kanan.

10 Kay ya Uldin na pig-atag na Tyumanem adti manga utaw na Isra-él, olo' yeiy alung sa manga kadyawan na dumadateng pa. Yanagaw pangkay gayed silan migdugsu' kada umay adti Tyumanem, manang dili' pa yeiy umba' kanilan maka-imo' na wala' ya pagsala' kanilan adti asdangan na Tyumanem. **2** Kun nyabatug pa na manga migsimba adti Tyumanem ya paglinis sa kanilan manga sala' magi sa pagdugsu' nilan, dili' da galu malinggal ya anenganeng nilan, aw dili' da silan salut magdugsu'. **3** Manang dun ni kanilan pagdugsu' kada umay, olo' yeiy baling magpa-anenganeng sa manga sala' nilan. **4** Kay ya dugu' na manga tudu na baka aw manga kambing dili' makalanas sa manga sala' na utaw. **5** Yanagaw idtu na pagkadi ni Kristu asini tas na lupa', miglong sakanan adti Ama, “Wala' kaw katutuki sa pagdugsu' nilan sa ayep aw sa eped pa na pigdugsu' nilan. Yanagaw pigtagilanan aku mu sa lawas na yeiy ya umba' pagdugsu'. **6** Wala' kaw pagleya sa kadég na dugsu' na pagsunugun adti dugsu-anan, aw manga eped pa na pigpandugsu' pada kalinisan galu silan sa kanilan manga sala'. **7** Yanagaw miglong aku kanmu, ‘Ini aku na un magtuman sa kanmu pagkaliman, kasiling na pigpasulat mu asini muna.’” **8** Dun ni tagna' na piglong ni Kristu, pangkay madég ya punganan na pagdugsu' dun ni Uldin dala ya pagsunug sa lawas na ayep pada makamang ya manga sala' na utaw, manang wala' katutuki ya Tyumanem sa maynan na pagdugsu'. **9** Aw tigkas yan, miglong pa si Jisus adti Ama, “Ini aku na un magtuman sa kanmu pagkaliman, kasiling na pigpasulat mu asini muna.” Yanagaw pigsayuan na Tyumanem ya

muna pa-agi na pagdugsu'. **10** Aw asuntu na pigtuman ni Jisu-Kristu ya pagkaliman na Tyumanem, kyalinisan kitadun sa kanaten manga sala'. Minsan da nan olo' imo-a magi dun ni pagdugsu' nan sa kanan lawas. **11** Dun ni muna pa-agi, ya manga magdadugsu-ay kada allaw awun silan gayed ni kanilan imo-unun pada magdugsu' adti Tyumanem. Aw pangkay gayed pigsalutsalut ya manga imo-unun yeiy, manang wala' kalanas ya sala' na manga utaw. **12** Manang minsan da si Jisus pagdugsu' sa kanan pagka-utawun asuntu sa manga sala' tadun, aw yan da olo' ya umba' aw dili' da salutsalutun. Aw tigkas yan, nyingkud sakanan apit adti kalintu na Tyumanem. **13** Aw adun, adtu la sakanan tyumagad menda' na mabus degen ya kadég na manga po-on nan aw alag nan silan betang adti salad na kanan siki. **14** Magi sa sambuk na dugsu', dayaw nan piglanas ya manga sala' tadun aw kyalinisan da kitadun na wala' ya tyamanan. **15** Aw ya Ispiritu Santo, yan ya migmatinaw adi kanaten sa piglong na Tyumanem asini muna: **16** “Ini ya bagu na pakang na un ku imo-un kanilan sa manga allaw na dumadateng pa: ‘Betang ku ya kanak manga sugu' dun ni anenganeng nilan aw dayaw ku tanemen adti seled nilan.’” **17** Aw miglong pa sakanan, “Dili' da ku anenganengen ya manga sala' nilan, aw kalingawan da ku ya manga malatay na imo-unun nilan.” **18** Kun piglanas da ya sala' na manga utaw, dili' da ka-ilangan na magdugsu' pa kitadun sa manga ayep. **19** Yanagaw, kay manga inulug ku na nyangintu-u, asuntu sa dugu' ni Jisus mabatug da tadun ya pagseled adti asdangan sa Tyumanem. **20** Kay dun ni pagdugsu'

nan sa kanan lawas, kasiling saba na pagkakisay na
 madakmel na téla na pigsaliben sa Tambi' na Pigtani
 adti Tyumanem. Aw ya syampetan yeiy, pig-uwangan
 nan kanaten ya bagu na agiyanan pada makaseled da
 kitadun aw maka-indeg adti asdangan na Tyumanem.
 Aw ya agiyanan yeiy, yan ya maggagad kanaten adti
 ginawa na wala' ya katigkasan. **21** Aw asuntu na awun
 kanaten To-o Matas na Magdadugsu-ay na migdumala
 sa kasakupan na Tyumanem, **22** yanagaw dili' kitadun
 mabekenbeken magpalapit adti Tyumanem, asuntu sa
 tengteng na pagpangintu-u tadun kanan. Kay kya-ede-
 an da tadun na magi sa dugu' ni Kristu, kyalinisan da
 ya kanaten anenganeng aw kya-ugasan da kitadun sa
 tubig na to-o matinaw. **23** Dili' naten botonan ya pag-
 iman sa kanaten pigpangintu-uan aw dili' kitadun
 magduwaduwa, kay ya migpakang kanaten kasaligan
 saba sakanan. **24** Aw gayed kitadun magpakabagsegay sa
 ginawa pada magpadeleg ya paggaginawa^{ay} tadun aw ya
 pag-imo' sa manga imo-unun na madyaw. **25** Aw dili' tadun
 pagpatenengen ya pagkatipun na kanaten kyanalaman,
 kasiling na pig-imo' na eped na manga mangintu-uway.
 Manang magpakabagsegay kitadun baling sa ginawa,
 labi la na kya-ede-an tadun na malapit da ya allaw na
 pagliku' na kanaten Pangulu na si Jisus. **26** Kay kun
 pigdawat da tadun ya tengteng matinaw na palna-u
 manang kenne' tadun magpadeleg magpakasala', na,
 wala' da ya eped na pagdugsu' na kasiling na pig-imo'
 ni Jisus pada lanasen ya manga sala'. **27** Yan dakman
 ya tyagadan na utaw na gayed migpakasala' ya to-o

kallekanan na pag-agbel na Tyumanem sa manga po-on nan adti atulun na miglagablab dun ni allaw na pag-ukum. **28** Asini muna, kun lyumakad ya utaw sa Uldin na pig-atag na Tyumanem kan Moysis, aw kun matinawun na duwa aw kun tulu ya utaw, patayen saba sakanan na wala' ya kallat. **29** Aw to-o pa dun malatay ya pa-emel-emel sa utaw na maggina-gina' sa Ise' na Tyumanem aw ya wala' pamasa sa dugu' nan na dayaw migpa-iganget sa pakang na Tyumanem. Kay magi sa dugu' nan, kyalinisan ya utaw sa manga sala' nilan. Aw to-o pa uman dun malatay ya pa-emel-emel sa migsupla sa Ispiritu Santo na yan ya agiyanan adti kallat na Tyumanem. **30** Kya-edean tadun saba na Tyumanem ya miglong seiy: “Aku ya magmalit, aw aku ya magpa-emel-emel.” Miglong pa uman sakanan: “Aku ya mag-ukum sa kanak manga utaw.” **31** Aw to-o kallekanan ya Tyumanem na Gayed Awun kun yan ya magpa-emel-emel. **32** Na, dili' mayu pagkalingawan ya manga allaw na bagu pa kya-ilawan na matinaw na palna-u ya anenganeng mayu. Aw pangkay madég ya kalugan na kya-agian mayu manang nyati-is mayu, aw wala' kamu pag-ayaw sa kamayu pagpangintu-u. **33** Pigpamulayaman kamu dun ni asdangan na madég na utaw aw pigpati-is aw pigmulamula kamu nilan. Aw pangkay kun eped mayu ya pig-imo-an sa maynan, manang kasiling na kamu ya pigpati-is, asuntu na pigkallatan aw pigtabangan mayu silan. **34** Aw to-o kamu nyallat sa manga eped mayu na mangintu-uway na nyakalabusu. Aw pangkay pigpangamang ya kamayu ka-unan aw kuwalta, manang pigdawat mayu na awun pagleya. Kay kya-edean da mayu

na to-o pa madyaw ya nyatagtun mayu adti tas na langit na dili' magkalagak. **35** Yanagaw dili' mayu pagbotonan ya kamayu pagpangintu-u sa Tyumanem, kay dakula' saba ya un mayu madawat. **36** Ka-ilangan padelegen mayu ya pag-imo' sa pagkaliman na Tyumanem pangkay unu ya pagti-is na un dumateng. Aw madawat mayu ya kadég na pigpakang nan. **37** Kay pigpasulat nan asini muna: “Agpet da dumateng ya utaw na pigpakang ku aw dili' da madugay ya pagdateng nan. **38** Aw ya utaw na piglanas da ya kanan sala', matagtun nan ya tengteng ginawa na wala' ya katigkasan asuntu na pyangintu-uwan aku nan. Manang kun ayawan nan ya pagpangintu-u nan kanak, dili' aku katutukan kanan.” **39** Dili' kitadun kasiling na manga utaw na tyumalikud sa pagpangintu-u nilan. To-o malatay ya kanilan datengan. Manang kitadun na migpadeleg nyangintu-u, makaluwa' saba.

11 Na, unu ya kakawasan na pagpangintu-u sa Tyumanem? Ya pagpangintu-u, yan ya pagsalig tadun sa kanaten pig-iman. Pangkay wala' pa tadun kita-a ya kadég na pigpakang na Tyumanem manang kenne' tadun sakanan pigpangintu-uwan. **2** Magi sa pagpangintu-u na kanaten manga mangkatikadeng asini muna, kyatutukan ya Tyumanem kanilan. **3** Asuntu sa pagpangintu-u sa Tyumanem, kya-edde-an tadun na pig-imo' nan ya kadakula' na banwa magi sa paglong nan. Yanagaw ya kadég na pig-imo' nan na pagkita-en, alag yeiy pig-imo' lekat adti dili' pagkita-en. (aiōn g165) **4** Asuntu sa pagpangintu-u ni Abél, migdugsu' sakanan adti Tyumanem, aw to-o pa madyaw ya kanan dugsu' kay sa

kan Cain. Aw asuntu sa pagpangintu-u nan, matulid da sakanan adti Tyumanem, aw pigmatinaw yeiy magi dun ni pagdawat na Tyumanem sa dugsu' ni Abél. Yanagaw pangkay nyatay da si Abél, manang ya pig-imo' nan kenne' na nyakapalna-u kanaten. 5 Aw asuntu uman sa pagpangintu-u ni Inuk, pigkamang sakanan na Tyumanem pada dili' nan apeten ya pagkamatay asini tas na lupa', aw wala' da sakanan kita-a. Kay idtu muna sa wala' pa sakanan kamanga, pigmatinaw da dadan na kyatutukan ya Tyumanem kanan. 6 Kun wala' ya pagpangintu-u na utaw sa Tyumanem, dili' nan mabatug ya pagpakatutuk kanan. Kay kun ya utaw malim magpalapit adti kanan, ka-ilangan nan pangintu-uan na awun Tyumanem, aw pangintu-uan nan uman na awun atag nan adti manga utaw na malim maka-edé' kanan. 7 Aw asuntu uman sa pagpangintu-u ni Nuwi, pigpakanyegan nan ya piglong na Tyumanem sa un dumateng asini tas na lupa' pangkay wala' pa nan kita-a. Yanagaw mig-imo' sakanan sa arka pada makaluwa' sakanan lekat adti lenep dala ya kanan pamilya. Aw asuntu sa pagpangintu-u ni Nuwi, dun da ka-edé-i na makasasala' ya kadég na utaw manang pigdawat sakanan na Tyumanem kasiling na wala' ya sala'. 8 Aw asuntu sa pagpangintu-u ni Abraham, pigtuman nan ya piglong kanan na Tyumanem na madtu ni banwa na pigpakang kanan na Tyumanem na un patagtun kanan. Yanagaw pig-indegan nan ya kanan banwa aw nyanaw pangkay wala' nan ka-edé-i kun ayin ya banwa na un nan kadtuhan. 9 Asuntu sa pagpangintu-u nan, nyeya' sakanan dun ni banwa na pigpakang kanan kasiling na

dumadayu. Ya kanilan pig-eya-an yan ya layaglayag na inabelan, aw maynan uman ya ise' nan na si Isa-ak aw ya umpu nan na si Jakub. Manang nya-edē' silan na matagtun nilan ya pigpakang kanilan na Tyumanem.

10 Kay ya tengteng na pigtagadan ni Abraham, yan ya syudad na wala' ya tyamanan na dadan pigtagilan aw pig-imo' na Tyumanem. **11** Aw asuntu uman sa pagpangintu-u, nyaka-ise' ya kaubayan ni Abraham na si Sara pangkay dili' sakanan magpaka-ise' aw to-o la buyag, kay syumalig sakanan na tumanen na Tyumanem ya pigpakang nan kanilan. **12** Yanagaw lekat adti kan Abraham ya to-o madég na buwadbuwad, pangkay wala' da ya pag-iman nan na maka-ise' pa. Aw ya kadég na buwadbuwad nan kasiling na kadég na bitun adti langit aw pantad na dagat na dili' ma-iyap. **13** Ya kadég na manga utaw yeiy na awun pagpangintu-u, wala' pa nilan kadawat ya manga pigpakang na Tyumanem idtu na utaw pa silan. Manang kya-edē-an nilan na tumanen na Tyumanem ya manga pigpakang nan kanilan. Aw migleya silan, kay kasiling na kyinita' da nilan adti ma-una ya un dumateng. Aw piglong nilan ya tengteng matinaw na olo' silan dumadayu asini tas na lupa'. **14** Aw ya manga utaw na miglong seiy, dun da kabangal na awun pa pyaninaw nilan na banwa na tengteng kanilan eya-anan. **15** Kay kun gayed pa nilan pig-anenganeng ya banwa na pig-indegan nilan, mabatug pa nilan ya pagliku' dun. **16** Manang yan baling ya to-o nilan pigkaliman na eya-an ya syudad na pigtagilan kanilan na adti tas na langit. Yanagaw wala' kamulamula ya Tyumanem na tawagen sakanan

na Tyumanem nilan. **17** Na, kaliman na Tyumanem tanda-en ya pagpangintu-u ni Abraham. Aw asuntu sa pagpangintu-u nan, pigtuman nan ya sugu' na Tyumanem aw pigdugsu' nan galu ya kanan ise' na tamisa na si Isa-ak, pangkay dun ni kan Isa-ak katuman ya manga pigpakang na Tyumanem kanan, **18** law nan, “Magi kan Isa-ak, ma-imo' kaw tyugbulan sa kadég na manga buwadbuwad na pigpakang ku kanmu.” **19** Kay syumalig si Abraham na mabatug saba na Tyumanem matawun si Isa-ak lekat adti pagkamatay. Yanagaw kasiling na nyataw si Isa-ak lekat adti pagkamatay aw nyakaliku' adti ama nan. **20** Aw asuntu sa pagpangintu-u ni Isa-ak, pig-atagan nan na manga kadyawan ya mangayse' nan na si Jakub aw si Isaw magi sa paglong nan. Piglongan nan silan na awun manga kadyawan na un dumateng kanilan adti moli pa na allaw. **21** Aw asuntu uman sa pagpangintu-u ni Jakub, sa un da sakanan matay, pig-atagan nan sa manga kadyawan ya duwa ya umpu nan na mangayse' ni José. Aw dyumukduk dun ni kanan bangka' na migsimba sa Tyumanem. **22** Aw asuntu sa pagpangintu-u ni José, nyamalintugun sakanan sa manga inulug nan na miglong: “Pagdateng da na allaw na mindeg ya manga utaw na Isra-él lekat asini banwa na Ihiptu, dalaen nilan ya pesa' ku aw lebeng adti banwa na Canaan.” **23** Aw asuntu uman sa pagpangintu-u na mangkatikadeng ni Moysis, wala' silan kallek sa sugu' na para-un na yan ya hari' sa Ihiptu. Sa pagkita' nilan na to-o madyaw ya kanilan ise' na bagu nyautaw, yanagaw pigtagu' nilan sakanan aw wala' nilan pakitaan seled na tulumbulan. **24** Aw asuntu sa pagpangintu-u ni Moysis,

sa pagkadakula' da nan, dili' malim sakanan tawagen na ise' na biya' na para-un. **25** Yan baling ya pigkaliman nan ya sumambuk dun ni pagti-is na manga utaw na Tyumanem kay sa sumambuk dun ni pagleya sa pag-imo' sa sala' na olo' magpaka-agi. **26** Kay pangkay dakula' to-o ya ka-unan na matagtun nan galu dun ni Ihiptu, manang pigkelēan nan yeiy. Pigkaliman nan baling ti-isen ya pagpamulayam asuntu sa Misiyas na un pa padala na Tyumanem. Aw pigtibulluk nan ya kanan anenganeng adti dakula' na un pa nan madawat adti Tyumanem. **27** Aw asuntu uman sa pagpangintu-u ni Moysis, pigindegan nan ya banwa na Ihiptu aw wala' kallek sa kadaman na hari'. Aw migpadeleg adti pigpa-imo' kanan na Tyumanem pangkay awun manga kalugan, kay liwan na pigkita' da nan ya Tyumanem na dili' pagkita-en. **28** Aw asuntu sa pagpangintu-u nan, piglongan nan ya kadég na manga utaw na Isra-él na galisan nilan na dugu' na karniro ya lindeg aw balabag na suwangan na balay nilan, pada dili' pamatayen na anghil ya kamagulungan na ise' nilan. Aw dun ni piglong nan, dun da nan imo-a kada umay ya Pista na Paglabay na Anghil na Tyumanem. **29** Asuntu uman sa pagpangintu-u na manga utaw na Isra-él, tyumalipag silan sa Dagat na Mapula kasiling na nyanaw silan dun ni lupa' na magdang. Manang ya manga Ihiptuwanen na dyumalug kanilan, nyabus nyangkalemes. **30** Asuntu uman sa pagpangintu-u na manga utaw na Isra-él, nyagettan ya matas na inalad na batu na syudad na Jériko pagkatigkas nilan libedlibedan seled na pitungallaw. **31** Aw asuntu sa pagpangintu-

u, si Rahab na miggalin sa pagkaka^ubayan nan, pigpa-
ebeng nan ya duwa ya utaw na pigsugu' ni Joswé na
manilib sa syudad na Jériko. Yanagaw wala' sakanan
paka-eped dun ni pagkamatay na manga utaw na wala'
pangintu-u sa Tyumanem. **32** Madég pa galu ya un ku
dandanen sa manga eped na nyangintu-u sa Tyumanem.
Manang dili' mabus kasampetan ya kan Gidyon, aw kan
Barak, aw kan Samson, aw kan Jépta, aw kan Dabid, aw
kan Samwél aw manga eped na propita asini muna. **33**
Asuntu sa kanilan pagpangintu-u, ya eped kanilan pigdeg
nilan ya madég na hari'. Aw ya manga eped matinaw
ya kanilan pagdumala. Aw ya eped pa uman kanilan
nyakadawat sa manga pigpakang na Tyumanem. Aw ya
eped kanilan wala' kana na manga liyon kay pigtikem
na Tyumanem ya manga baka' nilan. **34** Awun uman
eped kanilan na pig-agbel adti atulun na miglagablab,
manang wala' silan kasunug. Aw ya eped kanilan pigpatay
galu na manga po-on nilan manang nyakapalaguy silan.
Aw ya eped uman, pangkay to-o la migpangkalumay
manang pigpakabagseg silan na Tyumanem. Aw awun
eped kanilan na pyakabulut na Tyumanem adti tanam
pada mampamalaguy ya manga sundalu na syumulung
sa kanilan banwa. **35** Aw awun uman manga ka^ubayan
na kymatayan sa ise' nilan na nyataw uman. Awun
uman manga eped na nyangintu-u sa Tyumanem na to-o
pigpati-is menda' na nyatay silan. Pigkaliman nilan baling
ya magti-is kay sa ayawan nilan ya kanilan pagpangintu-
u. Kay kya-edean nilan na dumateng pa ya allaw na
matawun silan na Tyumanem aw atagan na ginawa na

wala' ya katigkasan. **36** Aw awun pa uman manga eped kanilan na pig-odoy-odoy aw byadasan na lalabet manang nyati-is nilan ya kadég. Aw ya manga eped pyan-eketan na sangkali' aw pigpangkalabusu. **37** Ya manga eped pigpatay magi sa babintu. Aw ya eped uman pyanggabas ya lawas nilan. Aw ya manga eped pigpatay na kampilan. Aw awun manga eped na pyangkalugnasan aw syumut dakman silan sa kindal na karniro aw kambing. To-o silan migpangkapelek aw pigpati-is aw to-o pigpamulayaman. **38** Nyangkaleges silan migpatagu' adti kaligbinan aw kabuntudan, aw olo' ilib aw gawang na lupa' ya pig-eyan nilan. Ya tengteng matinaw, ya manga utaw asinitas na lupa' dili' umba' pa-iyeped kanilan. **39** Ya kadég nilan na pigkasampetan, kyatutukan ya Tyumanem sa kanilan pagpangintu-u. Manang wala' pa nilan kadawat ya pigpakang nan kanilan. **40** Kay awun pa to-o madyaw na pigtagilan kanaten na Tyumanem, pada maka-iyeped da ya kadég tadun kanilan dun ni kamoliyan na allaw na lingebe da na Tyumanem ya pigpalpa nan kanaten.

12 Yanagaw, asuntu na pigpalibedan kitadun na madég to-o na utaw na nyuna kanaten nyangintu-u sa Tyumanem, botonan tadun ya manga sala' aw ya kadég na nyakatagen kanaten. Aw padelegen tadun ya pagpangintu-u kasiling na utaw na mig-abay nyalaguy na migpadeleg menda' na dyumateng adti datenganan. **2** Tibullukun tadun ya kanaten anenganeng adti kan Jisus. Kay yan ya lyekatan sa kanaten pagpangintu-u sa Tyumanem, aw yan uman ya maglingeb sa pagpangintu-u tadun. Aw asuntu sa pagleya na madawat nan kagaya, pigti-

isan nan ya kanan pagkamatay adti krus aw wala' nan pagbetangan sa ginawa ya pagmulamula kanan. Aw adun, adtu la sakanan nyingkud apit adti kalintu na trunu na Tyumanem. **3** Yanagaw anenganenga mayu si Jisus na nyati-is nan ya pagdumut kanan na manga makasasala' menda na pigpatay nilan sakanan, pada dili' mayu kayawan ya kamayu pagpangintu-u sa Tyumanem aw dili' uman magkalumay ya ginawa mayu. **4** Manang kamu, dun ni pagtibagseg mayu na degen ya sala', wala' mayu apeta ya pigpatay. **5** Aw kamu na manga mangayse' na Tyumanem, pagaw kyalingawan da mayu ya pigpasulat nan na yan ya migpakabagseg sa kamayu ginawa: "Kay To' na kanaken ise', dili' mu pagpalipaslipasan ya pagpitul kanmu na Tyumanem, aw dili' magkalat ya ginawa mu kun pagsagda kaw nan. **6** Kay pagpitulun nan saba ya manga utaw na pigginawaan nan, aw paglabeten nan ya kadég na pigtawag nan na kanan mangayse'." **7** Yanagaw pangkay unu ya kalugan na un dumateng kamayu, ti-isa mayu kay yeiy ya pagpitul kamayu na Tyumanem. Kay mangayse' kamu nan saba. Singalan ka' ya ise' na dili' palna-uan aw pitulun na ama nan? **8** Kun dili' mayu apeten ya kanan pagpitul, na, beke' kamu na tengteng mangayse' nan. Kasiling kamu baling na ise' adti luwa'. Kay ya kadég tadun na kanan tengteng ise', ka-agiyang tadun saba ya pagpitul nan. **9** Na, ya tagsambuksambuk kanaten awun ama tadun asini tas na lupa' na migpitul kanaten, aw pigbasaan tadun silan. Yanagaw ananga' dili' tadun dawaten ya pagpitul na kanaten Ama na awun ni tas na langit? Kay ya pagpitul yeiy makakadyaw saba

kanaten. **10** Ya kanaten manga ama, dili' to-o madugay ya pagpitul nilan kanaten. Yan olo' ya pagpitul nilan kun unu ya adti anenganeng nilan na madyaw kanaten. Manang ya kana Tyumanem pagpitul kanaten to-o dakula' ya ma-untung, pada magkalinis kitadun kasiling nan. **11** Ya pagpitul kanaten adun, masakit aw dili' makapaleya kanaten. Manang ya sampetan yeiy, kun nyakapalna-u kanaten ya pagpitul yan, magkadyaw ya bet tadun aw yan ya mag-atag sa kalinaw na kanaten pag-eya'. **12** Yanagaw tibagsegi mayu ya pagpadeleg pangkay migkalumay da ya manga bekten aw tyakigan da ya bukubuku mayu. **13** Daluga mayu ya matulid na dalan pada ya eped mayu na malumay ya pagpangintu-u dili' da magduwaduwa, manang magkabagseg baling. **14** Tibagsegi na awun kalinaw mayu adti kadég na manga utaw, aw tibagsegi mayu uman na magkalinis kamu pada katutukan ya Tyumanem kamayu, kay kun wala' yeiy, wala' ya kumita' sa Tyumanem. **15** Magpakatadeng kamu pagaw awun sambuk kamayu na tumalikud sa kallat na Tyumanem, kay ya utaw na maynan kasiling sakanan na tanem na nyunga sa to-o mapayit aw magpakabaleng. Aw ma-imo' baling sakanan paglekatan sa ayil na manga mangintu-uway, aw madég ya magagad nan adti pag-imo' sa sala'. **16** Magpakatadeng kamu uman na dili' kamu magkasala-enen aw dili' mayu pagpalipaslipasan ya Tyumanem. Dili' kamu magsiling kan Isaw na wala' pagbetang sa ginawa sa manga kadyawan na un atag kanan na Tyumanem sa pagkamagulang nan, manang pigliwan nan baling olo' sa kakan adti mangud nan. **17** Kay kya-edean da mayu na

pagkatigkas yan kaliman nan ka-atagan uman sakanan sa manga kadyawan sa pagkamagulang nan. Manang dili' da nan mabawi' pangkay to-o pa nan pigsugawan. **18** Ya kamayu pagpalapit sa Tyumanem, dili' kasiling na pagpalapit na manga utaw na Isra-él adti buntud na Sinay. Migpalapit silan adti buntud yan na pigkita-an nilan sa laga na miglagablab aw sa to-o mangitngit na lyumegeb sa kadakula' na buntud, aw dyengeg nilan ya mabandes na samet. **19** Aw dyumengeg silan uman sa uni na trumpita na to-o mabagseg aw sa piglong na tingeg. Aw to-o silan nyangilalat na dili' da galu nilan dengegen ya tingeg yan **20** kay to-o silan nyallek sa piglong nan: “Dili' kamu magpalapit adti buntud. Pangkay ayep na gumina' asini buntud, patayen na babintu.” **21** Aw to-o silan migteneb sa pigkita' nilan. Pangkay si Moysis nyakapaglong na to-o sakanan nyallek aw tyakigan. **22** Manang yan ya kanaten pigpalapitan adun ya buntud na Ziyon na yan ya bagu na Jérusalim na awun ni tas na langit. Yeiy ya pig-eya-an na Tyumanem na Gayed Awun, aw ya trunu nan kyapalibedan na matag pilammalalan ya manga anghil. Aw dun imo-a ya katipun aw to-o dakula' ya pagleya. **23** Aw maka-iyeped da kitadun sa katipun na manga panggadan magulang na mangayse' na Tyumanem na pigsulat da ya ngalan nilan adti libru na awun ni tas na langit. Ya manga utaw yeiy, wala' da ya pagsala' kanilan kay pig-uman da na Tyumanem ya anenganeng nilan. Makapalapit da kitadun uman adti Tyumanem na mag-ukumay sa kadég na manga utaw. **24** Maynan uman, makapalapit da kitadun kan Jisus na yan

ya migpatenga' kanaten adti Ama. Kay nya-imo' ya bagu na pakang magi sa dugu' nan na miglinis kanaten, aw matas pa yeiy sa dugu' ni Abél na migtatawag na malitan.

25 Magpakatadeng kamu na dili' kamu magtimbangel sa piglong na Tyumanem adti kamayu. Dili' kamu magsiling sa manga utaw asini muna na wala' pangintu-u sa piglong nan kanilan, aw wala' silan pakapalaguy sa pa-emel-emel na Tyumanem. Yanagaw unun tadun ya pagpakalaguy sa pa-emel-emel kun dili' tadun pakanyegan ya miglong na lekat adti tas na langit? **26** Asini muna sa paglong na Tyumanem dun ni buntud na Sinay, nyangka-eyeng ya lupa'. Manang adun, migpakang sakanan, law nan, “Dumateng ya allaw na beke' olo' na lupa' ya un ku eyengen manang dala uman ya kadég na awun ni langit.”

27 Na, ini ya kakawasan na piglong nan: Ya kadég na pig-imo' na Tyumanem alag eyengen aw kamangen. Aw ya dili' ma-eyeng, yan saba olo' ya masama'. **28** Yanagaw pasalamatan tadun ya Tyumanem kay nyaka-akup da kitadun sa kasakupan na pighari-an nan na dili' magka-eyeng. Simbaen tadun na katutukan sakanan aw basaen na awun pagkallek. **29** Kay ya Tyumanem na pigsimba tadun kasiling na laga na atulun na magpakasangab.

13 Kay manga inulug na nyangintu-u kan Kristu, padelega ya paggaginawaay mayu. **2** Dili' mayu pagkalingawan ya pagpamasa sa manga utaw na maka-ibwang dun ni kamayu. Kay awun utaw na nyamasa sa manga nyaka-ibwang kanilan aw wala' nilan ka-edei na ya nyibwang kanilan manga anghil kadi' na Tyumanem.

3 Aw dili' mayu pagkalingawan ya manga eped mayu na

mangintu-uway na kenne' nyakalabusu. Tabangi mayu
 silan kasiling na kamu uman ya nyakalabusu. Aw tabangi
 uman ya manga eped mayu na pigpamulayaman kasiling
 na kamu uman ya pigpamulayaman. Bati-en mayu galu ya
 kasiling na pigbati' nilan. **4** Ya kadég mayu magbabasaáy
 sa kapangugnanay mayu. Aw dili' kamu maglakadenen.
 Kay ya manga maglakadenen aw manga magkasala-enen,
 pa-emel-emelen saba na Tyumanem. **5** Aw dili' mayu
 pagginawaán ya kuwalta. Umba' da saba kun unu ya
 nyatagtun mayu. Kay pigpasulat na Tyumanem asini
 muna, “Dili' ta kamu pabaya-an, aw dili' ta kamu uman
 ayawan.” **6** Yanagaw dili' kitadun magduwaduwa maglong:
 “Ya Tyumanem yan ya magtabang kanaken, yanagaw
 wala' ya un ku kallekan. Unu ka' ya mabatug na utaw
 imo-un kanaken?” **7** Dili' mayu pagkalingawan ya manga
 utaw idtu muna na migpalna-u kamayu sa tingeg na
 Tyumanem. Anenganenga mayu ya syampetan na kadyaw
 na manga imo-unun nilan taman na pagkamatay nilan.
 Aw imo-a mayu pundinganan ya kanilan pagpangintu-
 u. **8** Si Jisu-Kristu wala' ya pagka-uman, lekat pa asini
 muna taman adun, aw pangkay adti manga allaw na
 dumadateng pa na wala' ya tyamanan. (aiōn g165) **9** Dili'
 kamu magka-agad-agad sa pangkay unu na sangkamulu'
 na palna-u. Madyaw pa na pakabagsegen tadun ya kanaten
 pagpangintu-u magi sa kallat na Tyumanem aw beke'
 na manga katanem sa pagkan. Wala' ya un ma-untung
 na manga utaw na dumalug sa manga katanem yeiy. **10**
 Yanagaw, ya manga migtibagseg dyumalug sa katanem
 na manga Judiyyu sa pagdugsu' adti kanilan dugsu-anan,

dili' nilan baling matagtun ya kadakula' na nya-untung tadun adti pagdugsu' ni Jisus dun ni krus. **11** Dun ni muna pakang, ya pangulu na magdadugsu-ay dumala sa dugu' na ayep adti seled na Tambi' na Pigtani adti Tyumanem, kay yan ya pagtabun sa sala' na manga utaw. Aw ya lawas na manga ayep na pigkamangan sa dugu', pigdala adti luwa' na kampo aw adtu nilan sangaba. **12** Maynan uman ya nya-imo' kan Jisus dun ni pagpati-is kanan adti luwa' na syudad na Jérusalim, pada magi sa dugu' nan mabatug da linisan ya manga utaw sa sala' nilan. **13** Yanagaw ayawan tadun ya pagdalug sa manga katanem na manga Judiyu dun ni muna pakang. Aw sumambuk kitadun kan Jisus adti pagkamulamula na pagti-is nan dun ni pagdugsu' sa kanan lawas adti luwa' na syudad. **14** Kay asini tas na lupa' wala' ya tengteng syudad tadun, manang migtagad pa kitadun sa bagu na syudad na dumateng na yan ya un tadun eya-an na wala' ya tyamanan. **15** Yanagaw magi kan Jisus, naten padelegen ya pagdeyen sa Tyumanem, kay yan ya kanaten pagdugsu'. Aw dun ni paglong tadun, gayed naten pa-ede' ya kanan ngalan adti kadég na utaw. **16** Dili' mayu uman pagkalingawan ya pag-imo' sa madyaw, aw pagtatabangay kamu. Kay yeiy alag ya palangad dugsu' na makatutuk sa Tyumamem. **17** Pagkaagadan aw pagbasaan mayu ya manga miggagad kamayu. Kay gayed kamu nilan pigpakatanawan pada dili' kamu makasuway lekat adti kamayu pagpangintu-u. Nya-ede' silan na dumateng ya allaw na awun tubagenen nilan adti Tyumanem sa paggagad nilan kamayu. Kun kaagadan aw basaan mayu silan, magkagaan ya ginawa

nilan maggagad kamayu. Manang kun dili' mayu silan kaagadan, magkabegat ya ginawa nilan aw wala' ya ma-untung mayu dun. **18** Panawagtawagi kami adti Tyumanem, kay nya-ede' kami na malinis ya kanami anenganeng aw gayed nami pigtibagsekan na dili' kami pagsala-en dun ni kanami manga imo-unun. **19** Aw to-o aku nyanginayu' na panawagtawagan mayu na maksay aku makaliku' dun ni kamayu. **20** Pigpanawagtawagan ta kamu adti Tyumanem na lyekatan sa kalinaw na yan ya migmataw sa kanaten Pangulu na si Jisus. Si Jisus ya magdadiyagaay kanaten na palangad karniro nan. Aw asuntu sa dugu' ni Jisus, pigpa-iganget nan ya bagu na pakang na wala' ya tyamanan. (aiōnios g166) **21** Tagilangen galu na Tyumanem ya kamayu anenganeng pada ma-imo' mayu ya pagkaliman nan. Aw tabangan kamu ni Jisus sa pag-imo' sa makatutuk sa Tyumanem. Yanagaw umba' atag adti kan Jisu-Kristu ya dengeg aw pagdeyen na wala' ya tyamanan. Amén. (aiōn g165) **22** Kay manga inulug ku na nyangintu-u, nyanginayu' aku na to-o mayu pakanyegan ya pigpalna-u ku asini sulat ini, kay dili' to-o matas ya sulat ku adti kamayu. **23** Aw kaliman ku uman na ka-ede-an mayu na ya inulug tadun na si Timotiyo, pigpaluwa' da lekat adti kalabusuwanan. Yanagaw kun maksay sakanan dumateng adi tampid ku, pa-agad ku sakanan dun ni kamayu. **24** Pangumustaān aku mayu adti kadég na manga maggagaday aw sa kadég na mangintu-uway dun ni kamayu. Aw ya manga inulug tadun idi na taga probinsiya na Italiya, nyangumusta silan uman

kamayu. **25** Ayin pa aku galu na ya grasya na Tyumanem
gayed magad sa kadég mayu. Amén.

Santiago

1 Aku si Santiago ya migsulat adti kamayu. Sambuk aku na sugu-anen na Tyumanem aw ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu. Nyangumusta aku sa kadég mayu na Judiyu na nyangintu-u la kan Jisus, dala kamu na migpanbeklag adti eped na manga banwa. **2** Kay manga inulug ku na nyangintu-u, pagleya kamu kun dumateng kamayu ya madég na punganan na pagtanda'. **3** Kay kya-edean da mayu na kun tanda-en ya pagpangintu-u mayu sa Tyumanem, aw kun dili' kamu degen, yan ya sampetan nan na mabatug mayu ya magpadeleg pangkay unu ya dumateng. **4** Yanagaw ti-isa ya manga pagtanda' pada malingeb ya pagpangintu-u mayu aw dayaw maka-umba' aw wala' ya un pagsala' kamayu. **5** Manang kun awun sambuk kamayu na wala' nan ka-edei kun unu ya madyaw nan imo-un, na, magsekat sakanan adti Tyumanem sa katadeng sa unu ya madyaw nan imo-un, kay manimbet saba ya Tyumanem aw atag nan ya pigsekat na utaw adti kanan. Aw dili' sakanan madaman sa pigsekat tadun adti kanan. **6** Manang kun magsekat sakanan, ka-ilangan pangintu-uwan nan ya Tyumanem aw dili' magduwaduwa. Kay ya utaw na magduwaduwa, kasiling sakanan na baled na dagat na pangkay ayin na samet dalaa. **7** Ya utaw na maynan, wala' ya un nan imanen na atagan sakanan na Tyumanem, **8** kay migduwaduwa ya anenganeng nan aw wala' kabangal ya imo-unun nan. **9** Na, adti manga mangintu-uway, awun manga inulug tadun na tagitu', aw umba' silan magleya dun ni pagpatas na Tyumanem kanilan. **10** Awun

uman manga inulug tadun na mayaman, aw umba' silan magleya sa pagka-edē' nilan na wala' ya guna na manga ka-unan nilan adti anenganeng na Tyumanem. Kay ya pagkayaman kasiling yeiy olo' na bulak adti magalet na maksay magkalanes. **11** Pagsilat da na sega na to-o mapasu', malanes ya magalet aw mangkataktak ya manga bulak aw malagak ya kanenggeya nan. Aw maynan uman ya manga utaw na mayaman. Pangkay sa kenne' pa nilan migpakadyaw sa kanilan pag-eya', dumateng da ya pagkamatay nilan aw mabus nilan ayawan ya kadég na ka-unan nilan asini tas na lupa'. **12** Madyaw ya kana utaw na wala' dega na pagtanda'. Kun kapulbāan na to-o masalig ya pagpangintu-u nan, madawat nan ya tandan na yan ya ginawa na wala' ya katigkasan na pigpakang na Tyumanem adti manga utaw na to-o gyuminawa kanan. **13** Kun awun utaw na buyuwun na malatay, dili' galu sakanan maglong, “Ya Tyumanem yan ya migbuyu kanak adti malatay.” Kay ya Tyumanem dili' saba magkabuyu na malatay aw wala' uman ya utaw na buyuwun nan adti malatay. **14** Yan baling ya makapabuyu sa utaw kun madala sakanan na malatay na pagkaliman na pagka-utawun nan. **15** Aw kun yeiy da ya miggagad sa anenganeng nan aw imo-un nan ya malatay, makasala' baling sakanan. Aw kun gayed nan yeiy imo-un, ya sampetan nan, ka-eletan sakanan adti Tyumanem na wala' ya katigkasan. **16** Kay manga inulug ku na kanak pigginawaan, dili' mayu paggawayan ya kamayu pagka-utawun na mag-anenganeng kamu na ya Tyumanem yan ya migbuyu kamayu adti pagpakasala'. **17** Alag madyaw

ya kadég na pig-atag nan aw alag saba uman umba' ya pigdawat tadun adti Tyumanem. Yan ya mig-imo' sa sega aw bulan aw manga bitun, aw pangkay gayed magka-uman ya silat nilan manang ya Tyumanem dili' saba ma-uman. **18** Aw asuntu sa pagbaya' nan dadan, pig-imo' kitadun mangayse' nan magi sa pagpangintu-u tadun sa kanan tingeg na alag matinaw, pada kitadun ya matas sa kadég na pigpan-imo' nan. **19** Kay manga inulug na kanak pigginawaan, pagbetangan mayu sa ginawa ya un ku paglongun: Ya tagsambuksambuk kanaten dayaw magpakanyeg, aw pagkatanawan tadun ya un naten paglongun. Aw dili' galu kitadun maksay magkadaman, **20** kay ya utaw na nyadaman dili' nan saba mabatug ya pag-imo' sa manga imo-unun na madyaw na yan ya pagkaliman na Tyumanem. **21** Yanagaw, ayawi mayu ya kadég na punganan na malatay, aw pagpadana' kamu sa pagka-utawun mayu, aw dawata mayu ya tingeg na Tyumanem na pigtanem da nan adti anenganeng mayu na yan ya makapaluwa' kamayu lekat adti pa-emel-emel nan. **22** Aw pagbetangan mayu sa ginawa ya pagdalug sa tingeg na Tyumanem, kay kun olo' dengegen mayu ya tingeg nan, liwan na piggawayan mayu ya kamayu pagka-utawun. **23** Kay pangkay singalan ya dumengeg sa tingeg na Tyumanem aw kun dili' nan dalugun, kasiling sakanan na utaw na nyinunu sa gya nan adti palunganan, **24** aw pagkatigkas yan, manaw sakanan aw kalingawlingawan da nan kun unu ya gya nan. **25** Manang dili' galu maynan ya utaw na magbasa sa manga sugu' na Tyumanem na alag madyaw. Dili' galu nan kalingawan ya pigbasa nan

manang dalugun nan baling, kay yan saba ya makapaluwa' kanan lekat adti pa-emel-emel na Tyumanem. Aw ya utaw yan, pakadyawun na Tyumanem asuntu sa pig-imo' nan. **26** Kun awun utaw na mig-anenganeng na tengteng nyatibulluk ya pagpangintu-u nan, manang kun dili' nan katagenan ya kanan dila', na, piggawayan nan ya kanan pagka-utawun, aw wala' ya guna na pagpangintu-u nan. **27** Manang ya matinaw na pagpangintu-u adti asdangan na Tyumanem na Ama, pagkita-en dun ni utaw na tyumabang sa manga pagti-is na manga manélu aw manga balu, aw dili' na utaw yan pagkaagadan ya malatay asini tas na lupa'.

2 Kay manga inulug, asuntu na nyangintu-u la kamu sa kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu na umba' deyen, dili' da kamu magkibang sa utaw. **2** Alimbawa' awun utaw na mayaman na bagu sumeled dun ni katipun mayu aw syumut sa madyaw na kadéγκadég aw manga paningsing na alag bulawan, aw awun uman bagu sumeled na utaw na tagitu' na syumut sa kalapeng na kadéγκadég na awun leneb. **3** Aw kun yan ya pigbetang mayu sa ginawa ya pagpamasa sa utaw na syumut sa madyaw na kadéγκadég aw maglong kamu kanan, “Ingkud kaw adi madyaw na ingkudanan,” manang maglong kamu adti utaw na tagitu', “Indeg kaw sa kanmu dun” aw beke' yan, “Ingkud kaw dun ni bantal.” **4** Na, kun maynan ya imo-un mayu, migkibang kamu sa utaw aw pigpamalli' mayu ya un mayu basaán. Yanagaw nya-imo' da kamu kasiling na manga mag-ukumay na malatay ya anenganeng. **5** Kay manga inulug na kanak pigginawaán, pakanyegi mayu. Ya

manga tagitu' na utaw asini tas na lupa' pigpamalli' saba silan na Tyumanem pada magkasalig ya pagpangintu-u nilan kanan, aw maka-akup da silan adti Kasakupan na Pighari-an nan na yan ya kanan pigpakang adti manga utaw na to-o gyuminawa kanan. **6** Manang wala' mayu baling basabasayi ya manga tagitu' na utaw. Na, usipen ta kamu: Singalan ka' ya nyamulayam kamayu? Aw singalan ka' uman ya gayed miglimanda aw dyumala kamayu adti usayanan? Manga utaw saba na mayaman. **7** Aw silan uman ya miglong sa malatay na nyakapagkalat sa dengeg na ngalan ni Jisu-Kristu na tyumagtun kanaten. **8** Kun pigdalug mayu ya matas na sugu' dun ni Uldin na pigpasulat na Tyumanem asini muna na maglong: “Ginawayi ya eped mu kasiling na pagginawa mu sa kanmu pagka-utawun,” madyaw ya pig-imo' mayu. **9** Manang kun migkibang kamu sa utaw, nyakasala' kamu saba aw umba' kamu pa-emel-emelen kay lyakadan mayu ya sugu' dun ni Uldin. **10** Kay pangkay singalan ya dyumalug sa kadég na sugu' dun ni Uldin, manang kun kyalakadan nan ya sambuk, kyalakadan da nan uman ya kadakula' na Uldin. **11** Kay miglong ya Tyumanem, “Dili' kaw maglakadenen,” aw miglong pa uman sakanan, “Dili' kaw magpatay sa utaw.” Pangkay kun dili' kaw maglakadenen manang kun migpatay kaw sa utaw, dun da mu kalakadi ya Uldin na Tyumanem. **12** Yanagaw magpakatadeng kamu sa kadég na un mayu paglongun aw sa un mayu imo-un. Kay dumateng saba ya allaw na ukuman na Tyumanem ya manga utaw, magi sa sugu' na migpaluwa' kamayu. **13** Kay dun ni allaw na pag-ukum na

Tyumanem, ya utaw na wala' ya pagkallat sa eped nan, dili' uman kallatan na Tyumanem. Manang ya utaw na awun pagkallat sa eped nan, wala' ya un nan kallekan dun ni allaw yan. **14** Kay manga inulug, unu ya ma-untung kun maglong ya sambuk na utaw, “Nyangintu-u aku kan Jisu-Kristu,” manang wala' ya pig-imo' nan na un magmatinaw sa pagpangintu-u nan? Unu, mabatug sakanan paluwa-en na Tyumanem asuntu sa pagpangintu-u nan na maynan? Dili' saba! **15** Alimbawa' kun awun inulug tadun, pangkay eseg aw bubay, aw migkapelek sa un nan pagkadéγκadég aw sa un nan kanen, **16** aw sambuk kamayu ya maglong kanan, “Pakadyawun na Tyumanem ya panaw mu dun ni dalan. Pagpakabiyag kaw aw atagan kaw galu sa un mu pagkadéγκadég.” Manang kun wala' mu atagi sa pigkapelek nan, na, unu ya ma-untung nan dun? **17** Maynan uman, kun ya pagpangintu-u dili' ka-agadan na madyaw na imo-unun, wala' saba ya guna. **18** Manang pagaw awun maglong, “Dili' mag-unawa ya kadég na utaw. Ya eped nyangintu-u sa Tyumanem. Ya eped mig-imo' sa madyaw.” Aw yeiy ya kanak tubag adti kanan: “Pakitaan kanak na awun pagpangintu-u mu sa Tyumanem pangkay wala' ya imo-unun mu na madyaw. Aw aku uman pakita' ku kanmu na awun tengteng pagpangintu-u ku, magi saba sa manga imo-unun ku na madyaw.” **19** Nyangintu-u kaw na sambuk da ya Tyumanem. Matinaw saba yan. Pangkay ya manga busaw nyangintu-u uman na sambuk da ya Tyumanem, aw tyakigan silan asuntu sa kakallekan. **20** Unu, wala' pa mayu kalabeti? Kinunu pa kamu pakalabet na wala' ya guna na pagpangintu-u kun dili' ka-agadan

na madyaw na manga imo-unun? **21** Anenganenga mayu si Abraham na tyugbulan tadun. Pigdawat sakanan na Tyumanem kasiling na wala' ya sala' kay pigtuman nan ya sugu' na Tyumanem kanan dun ni pagdugsu' nan sa kanan ise' na si Isa-ak. **22** Yanagaw nyabangal da mayu na ya pagpangintu-u nan kya-epedan na kanan imo-unun, aw dun ni pig-imo' nan dayaw nyalingeb ya kanan pagpangintu-u. **23** Aw dun da katuman ya pigpasulat na Tyumanem, law nan, “Nyangintu-u si Abraham sa piglong na Tyumanem. Yanagaw pigdawat da na Tyumanem si Abraham kasiling na wala' ya sala'.” Aw beke' pa yan olo', miglong pa uman ya Tyumanem na ubaybay nan si Abraham. **24** Yanagaw, kya-edean da tadun na dawaten na Tyumanem ya utaw beke' olo' na asuntu sa pagpangintu-u nan manang asuntu uman na kya-epedan ya kanan pagpangintu-u na manga imo-unun na madyaw. **25** Aw maynan uman si Rahab na maggalinay sa pagka kaubayan nan. Pagka-edean na awun duwa ya utaw na Isra-él na nyanilib dun ni syudad na Jériko, pigtagu' nan aw pigpapanaw nan silan adti sambuk na dalan pada dili' silan kasaban na manga po-on nilan. Aw magi dun ni pig-imo' nan kanilan, pigmatinaw ya kanan pagpangintu-u sa Tyumanem aw pigdawat nan kasiling na wala' ya sala'. **26** Kasiling na lawas na utaw na pig-ayawan da na kalaluwa nan, makapaglong kita na nyatay da ya utaw yan aw wala' da ya guna. Yanagaw, maynan uman, kun ya pagpangintu-u na utaw dili' ka-agadan na madyaw na manga imo-unun, tengteng na wala' ya guna na pagpangintu-u nan.

3 Kay manga inulug, madyaw galu kun tabay kanaten ya ma-imo' magpalna-uway sa manga utaw na nyangintu-u, kay kami na manga magpalna-uway, dakula' pa ya kanami tubagenen adti asdangan na Tyumanem kun dili' nami dalugun ya kanami pigpalna-u. **2** Ya kadég tadun malikit magpakasala', labi la adti kanaten paglong. Kun awun utaw na matadeng magtagen sa dila' nan, yan ya utaw na tengteng makatagen uman sa kadakula' na lawas nan. **3** Alimbawa' kun kakangan tadun ya kuda', mabatug saba tadun aking-akingen pangkay ayin tadun pasinana. **4** Kasiling uman na dakula' na barko. Pangkay pigpalidpalid na mabandes na samet, manang mabatug na utaw aking-akingen magi sa tagbi' na timon. **5** Maynan uman ya dila'. Tagbi' sakanan dun ni lawas na utaw, manang magpalibantug sa dakula' na manga imo-unun nan. Anenganenga mayu ya atulun. Pangkay tagbi', manang mabatug nan masangab ya dakula' na kagulangan. **6** Ya manga malatay na tingeg na lekat adti dila' tadun, tengteng saba lyumekat adti kan Satanas, aw yeiy ya makapagkalat sa pagka-utawun tadun, kasiling na atulun na magtapuntapun aw magkalat sa kanaten pag-eya'. (Geenna g1067) **7** Mabatug na utaw nalamen ya madég na punganan na ayep, aw manga langgam, aw manga magpananap, aw manga tagbanwa na tubig. **8** Manang wala' ya pangkay sambuk na utaw na un makanalam sa dila' nan, kay dili' katagenan aw gayed maglong sa malatay. Kasiling na makababaleng na makamatay sa utaw. **9** Ya dila' tadun, yan ya pagdeyen naten sa kanaten Pangulu aw Ama na awun ni tas na langit, manang

yan uman ya pagpanullun tadun sa utaw na pig-imo'
 nan kasiling na kanan pagka-utawun. **10** Lekat dun ni
 sambuk na baka' ya pagdeyen aw ya pagpanullun! Kay
 manga inulug, dili' galu maynan ya imo-un tadun. **11**
 Alimbawa' ya tubig na matabang aw tubig na māasin, unu,
 migsambuk ya tyugbulan nilan? Wala' saba! **12** Ya kawuy
 na igira dili' mamunga sa bunga na olibo, aw ya balagen
 na paras dili' uman mamunga sa bunga na igira. Aw
 beke' saba na dagat ya tyugbulan na tubig na matabang.
 Maynan uman galu ya paglong na dila' tadun, dili' tadun
 pagdali-an na malatay na tingeg. **13** Singalan adti kamayu
 ya awun katadeng aw magpakalabet? Pakita' nan galu
 ya imo-unun na madyaw aw dili' sakanan magpatastas
 manang magpadalem baling kay yan ya magmatinaw
 na awun katadeng nan. **14** Manang kun awun pag-inga'
 nan aw yan olo' ya kanan pigdalug ya pagpakadyaw sa
 pagpakabetang nan, dili' galu sakanan magpalibantug
 na awun katadeng nan, pada dili' sakanan makagalu'.
15 Kay ya maynan na katadeng, wala' saba lekat adti
 Tyumanem. Manang lekat baling adti utaw na asini tas
 na lupa' na wala' dumalayi na Ispiritu Santo, aw lekat
 uman adti busaw. **16** Kay kun mag-inga-inga-ay ya manga
 utaw aw yan olo' ya tud nilan ya pagpakadyaw sa kanilan
 pagpakabetang, yan ya gayed paglekatan sa tanam aw
 kadég na punganan na malatay. **17** Manang ya utaw
 na awun katadeng na lekat adti Tyumanem: Malinis ya
 anenganeng nan, aw awun kalinaw nan adti kadég na
 manga utaw, aw madyaw ya bet nan kanilan. Dili' mategel
 ya anenganeng nan, manang magpakanyeg uman sa

eped. Gayed magkallat sa eped na utaw aw madyaw ya manga imo-unun nan, aw dili' magkibang, aw dili' uman magtallalingu. 18 Ya utaw na magtanem sa kalinaw, yan ya syampetan nan na awun dumalug sa pagkaliman na Tyumanem.

4 Unu ya du-an na awun gayed pagtanam aw ya pag-ayil-ayil dun ni kamayu? Yan saba ya du-an nan, kay awun pagkaliman na pagka-utawun mayu na gayed miglinggal sa kamayu anenganeng. 2 Awun manga pigkaliman mayu tagtunun manang dili' mayu mabatug, yanagaw kaliman da mayu magpatay sa utaw. Awun pagkaybegan mayu, manang dili' mayu makamang, yanagaw nyanubbuk kamu sa ayil aw tyanam mayu ya eped na utaw. Manang yan ya du-an na dili' mayu yeiy makamang ya pigkaliman mayu, kay wala' mayu sekata adti Tyumanem. 3 Aw pangkay sekaten mayu adti kanan, dili' kamu nan atagan asuntu na dili' madyaw ya tud na pigsekat mayu. Kay un mayu olo' dagwasen adti pagkaliman na pagka-utawun mayu. 4 Kasiling kamu na utaw na miglakadenen, kay nya-uman da ya ginawa mayu sa Tyumanem. Wala' ka' mayu ka-edē-i na kun ginawaan na utaw ya asini tas na lupa', ma-imo' sakanan po-on na Tyumanem? Yanagaw, kun singalan ya magagad na malatay na asini tas na lupa', dun da sakanan ka-imo' po-on na Tyumanem. 5 Dili' kamu mag-anenganeng na wala' ya ma-untung adti pigpasulat na Tyumanem na maglong, “Ya Ispiritu na pig-atag na Tyumanem aw pigpa-eya' nan adti kanaten, magkadaway sakanan.” 6 Manang dakula' ya kallat na Tyumanem, yanagaw awun pigpasulat nan uman: “Mulamulaen na

Tyumanem ya utaw na magpatastas, manang kallatan nan ya utaw na magpadalem.” 7 Yanagaw, kaagadi mayu ya pagkaliman na Tyumanem. Atuwi mayu si Satanas, aw malaguy sakanan lekat adti kamayu. 8 Pagpalapit kamu adti Tyumanem, aw ya Tyumanem magpalapit uman kamayu. Aw kamu na makasasala', ayawi la mayu ya kadég na imo-unun na malatay. Aw kamu na migduwaduwa sa pagpangintu-u sa Tyumanem, tibulluka ya kamayu anenganeng adti kanan. 9 Kalata ya kamayu ginawa, aw to-o sugawi aw kamulamulayi ya manga sala' na nya-imo' mayu. Ya kamayu pagpaka-ikel, sayuwi na kakalatan na ginawa. Aw ya kamayu pagleya, sayuwi na kabegat na ginawa. 10 Pagpadalem kamu adti asdangan na kanaten Pangulu, aw patasen kamu nan. 11 Kay manga inulug, dili' kamu maglong sa malatay adti eped mayu na mangintu-uway. Pangkay singalan ya maglong sa malatay adti eped nan, kasiling na piglongan nan na malatay ya sugu' na Tyumanem na ginawaan tadun ya kanaten eped. Aw kun paglongan mu na malatay ya sugu' nan, na, wala' mu yan daluga aw nya-imo' da kaw baling mag-ukumay. 12 Tyumanem saba olo' ya mag-ukumay, kay yan ya mig-atag sa manga sugu' dun ni Uldin. Aw mabatug nan ya magpaluwa' aw magpa-emel-emel sa utaw. Manang ikaw, singalan kaw ka' na un mag-ukum sa eped mu? 13 Na, pakanyegi aku mayu, kamu na maglong, “Un kami adun madtu ni sambuk na lunsud, aw kun beke' yan, kunallaw, aw dun kami pag-eya' seled na sangkaumay. Aw magbalikwat kami dun aw magtipun kami sa madég na kuwalta!” 14 Manang dili' kamu

maglong sa maynan, kay wala' mayu ka-edde-i kun unu ya un dumateng kunallaw aw kun sangunu ya kadugay mayu asini tas na lupa'. Kasiling kamu saba olo' na labun na pagkita-en na maselem aw dili' madugay malanas da uman. **15** Yan baling ya umba' mayu paglongun, “Kun tumbay na Tyumanem, aw utaw pa kami, yan ya imo-un nami.” **16** Manang kenne' mayu baling migpatastas aw migpalibantug sa un mayu imo-un, aw alag yeiy malatay adti Tyumanem. **17** Aw kun kya-edde-an na utaw ya madyaw na un nan galu imo-un manang wala' nan baling imo-a, nyakasala' sakanan adti Tyumanem.

5 Na, kamu na manga mayaman, pagsugaw aw pagulangag kamu, kay madég ya manga kagamakan na dumateng kamayu. **2** Ya manga ka-unan mayu adun migpalekat da ya pagkalagak na alaga' nilan, aw pyangkan da na mangkayantek na mannanap ya kadéγκadég mayu. **3** Aw dili' madugay wala' da ya ma-untung sa bulawan aw kuwalta na pigluduk mayu, kasiling na putaw na pagkalalingen, aw yan ya magmatinaw na pigdemet mayu ya kamayu ka-unan. Aw kasiling na putaw na pagkanen na kalaling, maynan uman ya pagkan kamayu na atulun. Pangkay malapit da ya pag-ukum na Tyumanem, manang wala' ya katantanan mayu magluduk sa ka-unan. **4** Anenganenga mayu ya kamayu pigpan-imo'. Ya tandan na pigpakang mayu sa kamayu mag-aniyay, wala' mayu atagan kanilan. Ya manga diklamu nilan, dyengeg saba na Tyumanem na to-o matulus. **5** To-o kamu migpayang sa kamayu pag-eya' asini tas na lupa'. Aw pangkay unu ya pagkaliman na pagka-utawun mayu, mabatug

mayu kamangen. Manang kasiling kamu saba na ayep
 na olo' pigpakataba' aw dili' nan imanmanen na un
 sakanan tumbaen. Maynan uman ya ma-imo' kamayu,
 kay pa-emel-emelen kamu uman na Tyumanem. **6** Tay sa
 kalatay na pigpan-imo' mayu! Pigtanemtaneman mayu
 na sala' ya manga utaw na dyumalug sa pagkaliman na
 Tyumanem, aw pigpapatay mayu silan, pangkay wala'
 silan atu kamayu. **7** Kay manga inulug na nyangintu-u,
 ti-isa mayu ya manga kalugan menda' na dumateng ya
 kanaten Pangulu. Anenganenga mayu ya magpapawa-ay,
 gayed sakanan tyumagad sa ulan. Pagdateng na ulan,
 tyumulin ya manga tanem nan taman na nya-inug ya
 bunga, aw tigkas yan, mig-ani sakanan. **8** Aw kamu uman,
 pagtagad kamu aw pakabagsega ya anenganeng mayu,
 kay dili' madugay lumiku' saba ya kanaten Pangulu.
9 Kay manga inulug, dili' kamu gayed magsaselselay,
 pada dili' kamu ukuman. Kay ya kanaten mag-ukumay
 agpet da dumateng. **10** Kay manga inulug, imo-a mayu
 pundingan na ya manga propita na mig-ubat-ubat sa
 pigpa-edē' na Tyumanem. Nyati-is nilan ya manga
 kalugan aw ya pagpamulayam na manga utaw kanilan. **11**
 Kya-edē-an da tadun na madyaw ya kana manga utaw
 na nyakati-is sa manga kalugan. Dyengeg da mayu na si
 Job to-o pyamulayaman, manang gayed magpakatagad
 sakanan aw migpadeleg syumalig sa Tyumanem. Aw
 kya-edē-an tadun ya tud na Tyumanem kan Job, aw
 ya syampetan yan pigtabangan nan sakanan kay ya
 Tyumanem magkallat sa manga utaw. **12** Kay manga
 inulug, betangan yeiy uman adti ginawa mayu: Dili'

da kamu magsapa'. Aw dili' mayu pagpamatinawun ya awun ni tas na langit aw ya kadakula' na banwa aw ya pangkay unu. Yanagaw adti paglong mayu, ya e-e imo-a na "E-e." Manang ya dili', imo-a na "Dili'." Mag-unawa galu ya kamayu paglongun aw ya kamayu imo-un, pada dili' kamu ukuman aw pa-emel-emelen na Tyumanem. **13** Kun awun dun ni kamayu na migti-is, papanawagtawaga sakanan adti Tyumanem. Kun awun migleya, madyaw na magdeyen sakanan sa Tyumanem magi sa pagdalangan. **14** Kun awun dun ni kamayu na kyedelan, pa-angay nan ya manga maggagaday sa manga mangintu-uway pada panawagtawagan nilan sakanan adti Tyumanem. Aw talana nilan manawagtawag, asagan nilan na lana na olibo ya ulu nan dun ni ngalan na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **15** Aw kun mangintu-u silan na tubagen na Tyumanem ya pagpanawagtawag nilan, kaguli-an ya utaw na awun magkedel. Aw kun nyakasala' sakanan adti Tyumanem, lanasen na Tyumanem ya manga sala' nan. **16** Yanagaw, kun nyakasala' kamu adti Tyumanem, pag-ubat-ubatay kamu sa manga sala' na nya-imo' mayu, aw pagpanawagtawagay kamu adti Tyumanem, pada kaguli-an kamu. Kay dakula' saba ya mabatug na pagpanawagtawag na utaw na dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem. **17** Anenganenga mayu ya propita na si Éliyas. Pangkay utaw olo' sakanan kasiling tadun, nyanawagtawag sakanan adti Tyumanem na dili' pa mulan, aw wala' saba ulan seled na tulung kaūmay aw tenga'. **18** Aw dun ni pagpanawagtawag da nan uman adti Tyumanem na mulan, yanagaw nyulan saba, aw

bagu tyumulin ya manga tanem aw migkadég ya bunga na tanem nilan. **19** Kay manga inulug, kun awun utaw dun ni kamayu na nyakasuway lekat adti matinaw na palna-u na Tyumanem, aw kun paliku-un na sambuk kamayu aw magselsel sa manga sala' nan, **20** ka-edean mayu na asuntu sa pagpaliku' kanan adti Tyumanem, makaluwa' ya kalaluwa nan aw dili' da sakanan ka-eletan adti Tyumanem na wala' ya tyamanan, aw madég ya manga sala' na lanasen.

1 Pédro

1 Aku si Pédro, ya sambuk na apostol ni Jisu-Kristu. Migsulat aku adti kadég mayu na pigpamalli' na Tyumanem na migpanbeklag aw nya-imo' dumadayu dun ni probinsiya na Ponto aw Bitiniya, aw manga probinsiya na Galacia, aw Cappadociya, aw Asia. **2** Nya-edé' da dadan ya Tyumanem na Ama na dumalug kamu kanan. Aw pigtani la kamu na Ispiritu Santo pada madalug mayu si Jisu-Kristu aw linisan kamu magi sa dugu' nan. Na, to-o pa galu kadugangan adti kamayu ya grasya aw kalinaw na lekat adti kanan. **3** Na, deyen ya Tyumanem na yan ya Ama na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. Asuntu sa dakula' na kallat na Tyumanem, pig-atagan nan kitadun na bagu na pagka-utawun na awun pag-iman magi dun ni pagkataw ni Jisu-Kristu lekat adti pagkamatay, aw dili' saba kitadun kabullugan. **4** Aw awun pigtagilan da nan kamayu adti tas na langit. Aw dili' yeiy magkalat, aw dili' pagkatapingan, aw dili' magkalagak ya kanenggeya nan. Pigdayaw yeiy kamayu na Tyumanem. **5** Aw magi sa kamayu pagpangintu-u kanan, gayed kamu nan pigtamengan sa kabagseg na katulus nan, menda' na bukasana ya kamayu pagpakaluwa' dun ni kamoliyan na allaw. **6** Aw yeiy ya du-an na dakula' ya pagleya mayu pangkay pigti-isana mayu ya madég na pagtanda', manang olo' yeiy magpaka-agi. **7** Ya manga pagtanda' kamayu, yan ya pagtalaman kun matinaw ya kamayu pagpangintu-u kan Kristu. Ya pagpangintu-u mayu kasiling na bulawan na pagtunawun pada ka-edean kun tengteng bulawan. Manang to-o pa dun dakula' ya

alaga' na kamayu pagpangintu-u kay sa bulawan na olo'
 magkalagak. Yanagaw kun masalig da ya pagpangintu-
 u mayu, saya' kamu ni Jisu-Kristu aw patasen nan ya
 kamayu dengeg dun ni allaw na bukasen da sakanan. **8**
 Pangkay wala' mayu sakanan kita-a manang pigginawaan
 mayu sakanan. Aw pangkay dili' pa mayu adun sakanan
 kita-en, manang nyangintu-u kamu kanan. Aw to-o
 dakula' ya kamayu pagleya aw wala' ya maka-unawa,
9 kay ya syampetan na kamayu pagpangintu-u yan ya
 pagpakaluwa' mayu. **10** Na, ya pagpakaluwa' yeiy to-o
 pigsadsadan na manga propita asini muna. Aw pigpa-
 ede' nilan dadan na dumateng ya kallat nan adti kamayu.
11 Kaliman nilan na to-o kalabetan magi sa Ispiritu ni
 Kristu na awun da ni kanilan na magti-is si Kristu aw
 kun unu ya pagti-is nan, aw kun kinunu yeiy ka-imo.
 Aw tigkas yan lumiku' da sakanan adti kadakula' na
 kadyawan na pagka Tyumanem nan. **12** Aw pigbukasan
 uman kanilan na ya kanilan piglong beke' na silan ya ka-
 untungan manang ya kadég mayu. Kay pigpa-edé' da
 adti kamayu ya Madyaw na Ubat-ubat magi sa manga
 utaw na piggagad na Ispiritu Santo. Aw ya kadég yeiy,
 kaliman uman na manga anghil kalabetan. **13** Yanagaw
 pakasaliga ya kamayu anenganeng aw tagilana dun ni
 pag-imo' sa pagkaliman na Tyumanem. Aw pagtibulluk
 kamu adti pig-iman mayu na grasya na un nan atag
 kamayu dun ni allaw na bukasen si Jisu-Kristu. **14** Asuntu
 na mangayse' da kamu adun na Tyumanem, padelega
 mayu ya pagdalug sa palna-u nan, aw dili' mayu pagliku-
 an ya bet na malatay idtu na wala' pa kamu paka-edé' sa

Tyumanem. **15** Dun ni kadég na imo-un mayu, imo-a na wala' ya pagsala' kamayu, kay ya Tyumanem na migtawag kamayu wala' saba ya sala' dun ni kanan. **16** Pigpasulat nan: “Pagpakawat kamu adti kadég na punganan na malatay, kay wala' saba ya sala' adi kanak.” **17** Aw dili' mayu pagkalingawan na ya Ama na pigpanawagtawagan mayu, yan uman ya Tyumanem na gayed mig-ukum sa tagsambuksambuk na manga utaw asuntu sa pigpan-imo' nilan. Aw wala' ya pigkibang nan. Yanagaw talana pa mayu dyumayu asini tas na lupa', basaán mayu sakanan na awun kakallekan. **18** Kya-edean mayu na piglekat da kamu adti pag-allang na manga katanem na wala' ya guna na pig-ayawan na manga tyugbulan na mangkatikadeng mayu. Aw ya piglekat na Tyumanem kamayu, beke' na ka-unan na magkalagak kasiling na kuwalta aw bulawan, **19** manang yan baling ya piglekat nan kamayu ya dugu' ni Kristu na dakula' ya alaga'. Kasiling sakanan na nati na karniro na wala' ya magkedel aw wala' ya se-ey aw umba' pagdugsu' adti Tyumanem. **20** Sa wala' pa ka-imo' ya kadakula' na banwa, pigpalpa dadan na Tyumanem na si Kristu yan ya magpaluwa' sa manga utaw. Manang adun na manga allaw yeiy, bagu pa pigbukasan kamayu ya Kristu pada ka-untungan kamu. **21** Aw magi kan Kristu, pagsaligan da mayu ya Tyumanem na migmataw kanan lekat adti pagkamatay aw mig-atag kanan sa dengeg. Yanagaw ya kamayu pagpangintu-u aw pag-iman, awun da alag ni Tyumanem. **22** Aw magi sa pagdalug mayu sa matinaw na palna-u, kyalinisan ya pagka-utawun mayu. Yanagaw ginawayi ya manga inulug mayu na nyangintu-

u kan Kristu. Aw ya kamayu paggaginawa^{ay} wala' ya pagtallalingu. **23** Kay nyabagu la saba kamu aw awun da ginawa mayu na wala' ya katigkasan. Aw ya ginawa yeiy wala' lekat adti kamayu mangkatikadeng na awun kamatayen, manang magi sa tingeg na Tyumanem na wala' ya pagka-uman aw wala' ya tyamanan. (aiōn g165) **24** Pigpasulat nan asini muna: “Ya kadég na manga utaw na nya^{utaw} asini tas na lupa', kasiling silan na sagbet, aw ya kadengeg nilan kasiling olo' na bulak na sagbet. Magkalanes ya sagbet, aw mangkataktak ya bulak, **25** manang ya tingeg na Tyumanem dili' ma-uman aw magpadeleg na wala' ya tyamanan.” Aw ya tingeg yeiy, yan ya Madyaw na Ubat-ubat na pigpa-edē' adti kamayu. (aiōn g165)

2 Yanagaw ayawi mayu ya kadég na malatay: Dili' da kamu maglong sa galu', aw dili' da kamu magtallalingu. Dili' kamu mag-inga-inga-ay. Aw dili' da kamu maglong sa tingeg na makapagkalat sa dengeg na kamayu manga eped. **2** Kasiling na ise' na bagu nya^{utaw} na to-o magkalim sa gatas na ina nan, kalimi mayu uman ya palangad gatas na yan ya tengteng matinaw na palna-u na makapatulin sa kamayu pagpangintu-u, pada malingeb ya pagpakaluwa' mayu. **3** Kay pig-apet da mayu ya kadyaw na Tyumanem. **4** Yanagaw pagpalapit kamu adti kan Kristu na yan ya lyekatan sa ginawa na wala' ya katigkasan, kay yan ya batu na sumalem na to-o masalig. Pigkele^{an} sakanan na manga utaw, manang pigtani sakanan na Tyumanem aw to-o nan pigginawa^{an}. **5** Aw kamu uman nya-imo' da kasiling na manga batu na sumalem asuntu na pig-

atagan da kamu sa bagu na ginawa na lekat adti kan
 Kristu. Yanagaw tumbayan mayu ya kamayu pagka-
 utawun na ma-imo' palangad témplo na pig-eya-an na
 Ispiritu Santo. Aw pigtani la kamu na Tyumanem na ma-
 imo' magdadugsu-ay kanan. Aw yan ya pagdugsu' mayu
 ya pangkay unu na makatutuk sa Tyumanem. Aw magi
 kan Jisu-Kristu, dawaten na Ama ya dugsu' mayu. **6** Kay
 awun pigpasulat na Tyumanem: “Tanawa! Awun batu na
 pigpaligena' ku dun ni Ziyon, aw yeiy ya batu na sumalem
 na nya-imo' masalig to-o na tullukanan. Ya palangad batu
 yeiy, yan ya pigtani ku aw to-o pigginawaan. Aw pangkay
 singalan ya mangintu-u kanan, dili' kabullugan.” **7**
 Yanagaw ya kadég mayu na nyangintu-u kanan, to-o mayu
 uman sakanan pigginawaan. Manang ya manga utaw
 na wala' ya pagpangintu-u kanan, anenganengen nilan
 galu ya pigpasulat na Tyumanem asini muna: “Ya batu
 na pigkeleān na manga panday, yan baling ya nya-imo'
 madyaw na tullukanan.” **8** Aw awun pigpasulat nan uman:
 “Yeiy ya batu na magpakasungkul sa manga utaw aw
 magpakatuwad kanilan.” Pigsungkul silan asuntu na wala'
 nilan daluga ya tingeg nan. Aw yan ya pagbaya' kanilan
 na Tyumanem. **9** Manang kamu, beke' na maynan. Kay
 kamu ya kasakupan na pigtani la na Tyumanem. Kamu ya
 manga magdadugsu-ay na un magsanggila' sa tengteng
 na Hari'. Pigtani kamu nan na un ma-imo' kanan nasud.
 Aw pigtawag kamu nan pada pa-edē' mayu adti manga
 eped ya kanan kadyaw, kay pigkamang kamu nan lekat
 adti kangitngitan aw pigbetang adti kanan kalalamdag
 na to-o makameyameya. **10** Idtu muna beke' kamu na

kasakupan na Tyumanem, manang adun, kasakupan da kamu nan. Idu muna wala' kamu nan kallati, manang adun, pigkallatan da kamu nan. **11** Kay manga inulug ku na kanak pigginawaan, dumadaya kamu olo' asinitas na lupa'. Yanagaw manginayu' aku adti kamayu na dili' kamu magpabuyu sa pagkaliman mayu adti pagimo' sa malatay, kay yeiy ya gayed tyumanam sa kamayu pagka-utawun. **12** Manang padelega mayu ya imo-unun na madyaw adti manga eped mayu na wala' pa pangintu-u pada kita-en nilan ya bet mayu. Yanagaw, pangkay kun maglong silan sa malat adti kamayu, manang kita-en nilan ya kadyaw na imo-unun mayu, aw un nilan basaan ya Tyumanem dun ni allaw na pagliku' ni Kristu. **13** Asuntu na nyangintu-u la kamu sa kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu, pagkaagadan mayu ya kade'g na manga utaw na awun katundanan na migdumala sa pig-eyan mayu. Aw basaan mayu silan dalā ya ispirador **14** aw ya manga gubirador na pig-atagan na ispirador sa katundanan magpa-emel-emel sa manga mig-imo' sa malat aw sa pagsaya' sa manga mig-imo' sa madyaw. **15** Kay yan ya pagkaliman na Tyumanem ya pag-imo' mayu sa madyaw. Aw ya sampetan nan, matinep da ya manga utaw na maglong sa malat adti kamayu asuntu na wala' ya kya-edean nilan sa tengteng matinaw. **16** Matinaw na pigpaluwa' da kamu, manang dili' mayu pag-imo-un ya kamayu pagpakaluwa' na panalibenanan sa imo-unun mayu na malat. Kay sugu-anen da kamu na Tyumanem, yanagaw imo-un mayu ya makatutuk kanan. **17** Pagbasaan mayu ya kade'g na manga utaw.

Ginawayi mayu ya kamayu manga inulug na nyangintu-
u kan Kristu. Kalleki mayu ya Tyumanem. Aw basayi
mayu uman ya impirador. **18** Kamu na manga sugu-anen,
pagkaagadan mayu ya manga amu mayu, aw pagbasaan
mayu silan. Aw beke' olo' na amu na madyaw ya bet
manang pagkaagadan mayu uman ya amu mayu na malat
ya bet. **19** Kay kun pigpati-is kamu nilan pangkay wala'
ya nya-imo' mayu na malat adti kanilan, aw kun mati-
is mayu asuntu na gayed mayu pig-aneng-aneng ya
Tyumanem, katutukan sakanan kamayu. **20** Manang kun
pig-imo' mayu ya malat aw piglabet kamu nilan, unu,
umba' kamu saya'? Dili' saba! Manang kun pamulayaman
kamu nilan pangkay madyaw ya pig-imo' mayu aw
mati-is mayu, na, katutukan kamayu ya Tyumanem.
21 Kay pigtawag kamu nan pada mag-imo' sa madyaw
pangkay kun magti-is kamu. Si Kristu, migti-is sakanan
asuntu kanaten, aw yan ya umba' tadun dalugun. **22**
Wala' sakanan pakasala' pangkay sambuk, aw dili' uman
maggalu'. **23** Sa pag-odoy-odoy na manga po-on ni Kristu,
wala' sakanan pagbalus kanilan. Aw sa pagpati-is kanan,
wala' sakanan pamantak. Manang pigsalig nan baling ya
kanan pagka-utawun adti Tyumanem na Ama na alag
matinaw ya pag-ukum. **24** Aw sa pagkamatay nan adti
krus, pigdala nan ya kanaten manga sala' dun ni kanan
lawas, pada matay kitadun adti kanaten manga imo-
unun na malatay aw ma-imo' tadun ya kanan pagkaliman
dun ni kanaten pag-eya' asini tas na lupa'. Aw asuntu
sa manga pali' nan, pyangkaguli-an kitadun. **25** Idtu
muna kasiling kamu na manga karniro na nyakasuway,

manang adun, nyakaliku' da kamu adti Magdadiyaga^{ay}
aw Magtatunggu-ay kamayu.

3 Na, kamu na manga ka^{ub}bayan, magpasakup kamu sa kamayu manga eseg. Kun awun eseg mayu na wala' dalug sa tingeg na Tyumanem, madala mayu silan magi sa bet mayu na madyaw, pangkay kun dili' pa mayu silan paglongan. **2** Kay kita-en nilan dun ni bet mayu na wala' ya pagsala' kamayu asuntu na to-o mayu pigbasa^{an} ya Tyumanem dun ni pigpan-imo' mayu. **3** Yanagaw kun kaliman mayu ma-imo' matinaw na ka^{ub}bayan, beke' yeiy olo' na pagpakanenggeya sa kamayu pagka-utawun aw pagpakadyaw sa lugay aw pagbetang sa manga pagkana' na bulawan dun ni lawas mayu aw pagsut sa kadégkadég na dakula' ya alaga'. **4** Manang tibagsegi mayu baling ya pagpakanenggeya magi sa malinis na anenganeng na munga sa madyaw na bet aw pagpadalem. Dun ni anenganeng na Tyumanem, yeiy ya tengteng na katinaw na ka^{ub}bayan na dili' malagak. **5** Maynan ya bet na manga ka^{ub}bayan asini muna na nyatibulluk adti Tyumanem aw migpakawat adti kadég na punganan na malatay. Mangkadyaw ya kanilan kanenggeya asuntu na migpasakup silan sa kanilan manga eseg, **6** kasiling ni Sara asini muna. Pigka^{ag}adan nan ya kanan eseg na si Abraham, kay adti kanan anenganeng, yan ya tagtun kanan. Aw kamu ya palangad manga ise' ni Sara kun imo-un mayu ya madyaw aw wala' ya pagkallek sa pangkay unu ya un dumateng. **7** Aw kamu uman na manga eseg, dili' mayu pagpakalaten ya ginawa na kamayu ka^{ub}bayan, kay ya kanilan kabagseg wala' pag-

unawa sa kamayu. Pakadyawa mayu baling silan, kay alag kamu saba pig-atagan na Tyumanem sa ginawa. Kun dili' mayu silan pakadyawun, dili' pakanyegan na Tyumanem ya panawagtawag mayu. **8** Na, awun pa uman palna-u ku adti kadég mayu: Pagsambuka ya kamayu ginawa. Aw agad kamu uman sa pagti-is na kamayu manga eped. Maggaginawaay ya kadég mayu na nyangintu-u kan Kristu. Pagkakallatay aw pagpadalem kamu. **9** Kun awun utaw na mag-imo' sa malat adti kamayu, dili' kamu magbalus kanilan. Aw kun awun maglong sa malat kamayu, dili' kamu uman maglong sa malatay adti kanan. Yan baling ya umba' mayu imo-un na pakadyawun ya utaw yan. Kay pigtawag da kamu na Tyumanem na mag-imo' sa maynan pada pakadyawun kamu nan. **10** Kay maynini ya pigpasulat nan asini muna: “Kun malim kaw na madyaw ya kanmu pag-eya', tageni ya paglong mu sa malatay, aw dili' kaw maggalu'.” **11** Talikudi ya imo-unun na malatay, aw pag-imo' kaw baling sa madyaw. Tibagsegi na awun gayed kalinaw. **12** Kay tamengan na Tyumanem ya manga utaw na dyumalug sa kanan pagkaliman, aw pakanyegan nan ya pagpanawagtawag nilan. Manang talikudan nan ya manga utaw na gayed mig-imo' sa malatay.” **13** Na, singalan ka' ya magkalat kamayu kun gayed mayu pig-imo' ya madyaw? **14** Manang kun pigpamulayaman kamu asuntu na madyaw ya pig-imo' mayu, madyaw saba ya kamayu. Yanagaw dili' kamu magkallek kanilan, aw dili' kamu magkaypeng sa pangkay unu ya un nilan imo-un kamayu. **15** Yan baling ya kallekan mayu si Kristu aw simbaen dun ni kamayu anenganeng,

kay yan saba ya kamayu Pangulu. Aw kun awun usip na manga utaw kun unu ya pig-iman mayu, nyatagilan da dadan ya madyaw na un mayu tubag kanilan. **16** Aw dun ni pagtubag mayu, dili' mayu silan pagpamuligsa-an manang basa^{an} mayu baling silan. Aw tibagsegi na gayed malinis ya kamayu anenganeng, pada mamulamula ya manga utaw na miglong kamayu sa malat asuntu sa pagdalug mayu sa palna-u ni Kristu. **17** Kay kun tumbay na Tyumanem na magti-is kamu asuntu sa pag-imo' mayu sa madyaw, yan ya to-o pa madyaw kay sa magti-is kamu asuntu na mig-imo' kamu sa malatay. **18** Kay migti-is uman si Kristu pangkay wala' ya sala' adti kanan. Minsan da sakanan kamatay pada kanaten na manga utaw na makasasala', pada malanas ya kanaten manga sala' aw madala kitadun nan adti Tyumanem. Pigpatay ya kanan lawas manang ya kanan kalaluwa kenne' awun. **19** Aw ya kalaluwa nan nyadtu ni manga kalaluwa na manga utaw na nyangkamatay asini muna na nyakalabusu adti gawang na wala' ya katantanan, aw pig-ubat-ubatan nan ya manga **20** wala' dalug sa pagkaliman na Tyumanem asini muna dun ni manga allaw ni Nuwi. Tyumagad ya Tyumanem sa manga utaw na magselsel galu talana ni Nuwi mig-imo' sa arka. Manang pagkatigkas na lenep, dakman olo' walu ya utaw na nyasama' na nyakaluwa' lekat adti lenep. **21** Aw adun na allaw yeiy, ya tubig yeiy pundingan sa pagba^utismu kanaten na ya kakawasan nan na nyakaluwa' da kitadun magi sa pagkataw ni Jisu-Kristu. Aw ya ba^utismu yeiy, beke' na pagkamang sa taping na lawas tadun manang yan baling ya paglinis sa

kanaten anenganeng adti asdangan na Tyumanem. **22** Aw si Kristu, adtu la sakanan ni tas na langit, aw nyingkud apit adti kalintu na Tyumanem, aw kyaagadan sakanan na manga anghil aw kadég na awun katundanan aw kadég na awun katulus.

4 Asuntu na migti-is si Kristu dun ni kanan lawas, yanagaw tagilana uman ya kamayu pagka-utawun sa pangkay unu na pagti-is na dumateng kamayu. Kay ya utaw na migti-is asuntu na pigdalug nan ya Tyumanem, tyumeneng da sakanan sa pagpakasala'. **2** Yanagaw talana pa nan asini tas na lupa', dili' da nan pagdalugun ya pagkaliman na pagka-utawun nan, manang yan baling ya dalugun nan ya pagkaliman na Tyumanem. **3** Umba' da ya manga allaw idtu na mig-imo' kamu sa kasiling na pigpan-imo' na manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem. Idtu muna, pigdalug mayu ya to-o malatay na imo-unun, aw gayed mayu pigkaagadan ya pagkaliman na pagka-utawun mayu, aw pala-inem kamu sa magpakalangulangu. Pigtipun mayu ya manga ubaybay aw pigpasungku' mayu ya nyinem aw kyuman. Migkasala-enen kamu adti pangkay singalan aw pig-imo' mayu ya makamulamulaay kay pigsimba mayu ya manga tyumanem mayu na galu'. **4** Manang adun nyabelengbeleng ya manga pig-iyeped mayu idtu muna kay wala' da kamu agad kanilan dun ni malat na pigpan-imo' nilan. Aw yanagaw miglong silan sa malatay adti kamayu. **5** Manang dakula' ya tubagenen nilan adti Tyumanem, kay yan ya mag-ukum sa kadég na utaw pangkay utaw pa aw ya nyangkamatay da. **6** Sa wala'

pa kamatay ya manga utaw, pigpa-ede' da dadan silan
 sa Madyaw na Ubat-ubat, pada pagkatigkas na pag-
 ukum sa manga utaw sa pig-imo' nilan asini tas na lupa',
 ya kalaluwa nilan meya' adti sayid na Tyumanem. 7
 Na, malapit da ya katigkasan na kadakula'. Yanagaw
 pakadyawa ya pagdala mayu sa kamayu anenganeng, pada
 matibulluk ya kamayu pagpanawagtawag adti kanan.
 8 Aw yan ya to-o mayu tibagsegi ya paggaginawaay.
 Kay kun to-o tadun pigginawaan ya kanaten manga
 eped, pasinsiyaan tadun sa pig-imo' nilan kanaten na
 malatay. 9 Aw pagbabasaay kamu na wala' ya pagkele.
 10 Anenganenga na ya tagsambuksambuk kanaten pig-
 atagan da na Tyumanem sa katadeng magi sa kallat nan.
 Gamiten tadun ya pig-atag nan pada ka-untungan ya
 kanaten eped aw dun kita-a na kasaligan kitadun. 11 Kun
 pig-atag na Tyumanem kanmu ya pag-ubat-ubat dun ni
 katipun mayu, yan ya ubat-ubatan ya kanan tengteng
 tingeg. Kun ya pig-atag nan kanmu ya pagtabang sa
 manga eped, tabangi silan magi sa kadakula' na kabagseg
 na pig-atag na Tyumanem kanmu. Ya kadég yeiy imo-
 a mayu pada madeyen ya Tyumanem magi kan Jisu-
 Kristu. Dun ni kanan ya katulus aw pagdumala na wala'
 ya tyamanan. Amén. (aiōn g165) 12 Kay manga inulug ku
 na kanak pigginawaan, dili' kamu magkega' kun awun
 manga pagpamulayam na dumateng kamayu, kay tanda-
 en saba ya kamayu pagpangintu-u. Dili' kamu maglong,
 “Ananga' yeiy ma-imo' kanake'?” 13 Manang pagleya
 kamu baling kay nyakasambuk da kamu sa manga pagti-
 is ni Kristu pada dakula' pa ya pagleya mayu adti allaw

na bukasen da ya kadyawan na pagka Tyumanem nan. **14** Kun mulamulaen kamu aw kalaten ya kamayu dengeg asuntu sa pagpangintu-u mayu kan Kristu, madyaw ya kamayu kay nyeya' dun ni seled mayu ya Ispiritu Santo na to-o matulus. **15** Aw kun pamulayaman kamu, beke' galu na asuntu na nyakapatay kamu sa utaw, aw beke' uman na tyumakaw, aw beke' uman na lyumakad sa bala-ud, aw beke' uman na nyangilabet kamu sa pag-eya' na eped na utaw. **16** Manang kun pyamulayaman kamu asuntu sa pagpangintu-u mayu kan Kristu, dili' mayu yan pagkamulamulaan manang deyenang aw pasalamat mayu baling ya Tyumanem asuntu na ya ngalan ni Kristu awun da ni kamayu. **17** Kay dyumateng da ya allaw na migpalekat da ya pag-ukum na Tyumanem, aw migpalekat adi kanaten na manga kasakupan nan. Aw kun migpalekat adi kanaten na kanan manga utaw, na, unu ka' ya un datengan na manga utaw na wala' dalug sa Madyaw na Ubat-ubat na lekat adti Tyumanem? **18** Kasiling na pigpasulat nan: “Kun malug paluwa-en ya manga utaw na dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem, unu pa ka' ya un datengan na manga makasasala' aw ya wala' dalug kanan?” **19** Yanagaw kun migti-is kamu adun asuntu na mig-imo' kamu sa makatutuk sa Tyumanem, padelega mayu ya pag-imo' sa pagkaliman nan. Aw tumbayan mayu adti kanan ya kamayu pagka-utawun, kay yan ya mig-imo' kamayu, aw dili' kamu nan pabaya-an.

5 Kamu na manga maggagaday, awun palna-u ku kamayu asuntu na maggagaday aku uman sa manga mangintu-uway aw sambuk na kyumita' sa pagti-is ni Kristu aw

makasambuk uman sa kadyawan na Tyumanem na un pa
 bukas adti kamoliyan na allaw. **2** Yanagaw nyanginayu'
 aku adti kamayu na manga maggagaday na pakadyawun
 mayu ya pagdala sa manga mangintu-uway na pigtaligu
 kamayu na Tyumanem, kasiling na pagdiyaga na
 magdadiyagaay sa manga karniro. Aw dili' na kyalegesan
 kamu, manang pagleya kamu tumabang kanilan asuntu
 na yan ya pagkaliman na Tyumanem aw beke' olo' na
 tyumagad kamu sa tandan kamayu. **3** Aw dili' kamu
 magpatastas adti manga mangintu-uway na pigtaligu
 kamayu. Ma-imo' kamu baling madyaw na pundinganan
 adti kanilan. **4** Yanagaw, sa pagdateng na Pangulu na
 manga magdadiyagaay, madawat mayu ya korona na
 to-o madyaw dili' magkalanes aw dili' maglubad. **5** Aw
 kamu uman na bagu pa ya ginawa, pagkaagadan mayu
 ya kamayu manga maggagaday. Aw ya kadég mayu na
 nyangintu-u, magpadalem ya tagsambuksambuk adti eped
 mayu. Kay awun pigpasulat na Tyumanem: “Balabagan
 na Tyumanem ya utaw na magpatastas, manang kallatan
 nan ya utaw na magpadalem.” **6** Yanagaw pagpadalem
 kamu adti asdangan na Tyumanem na to-o matulus. Kay
 kun imo-un mayu yeiy, dumateng ya allaw na patasen
 kamu nan. **7** Tumbayan mayu adti kanan ya kadég na
 kamayu kakaypenggan kay yan saba ya gayed migdiyaga
 kamayu. **8** Magpakatadeng kamu. Aw magpakatanaw
 kamu kay gayed dyumaliket ya po-on mayu na si Satanas,
 kasiling na liyon na mig-agumu na nyaninaw sa un
 nan sakgawun. **9** Manang dili' mayu pagtumbay na
 degen kamu nan. Pakasaliga mayu baling ya kamayu

pagpangintu-u kan Kristu. Aw dili' mayu pagkalingawan na ya manga eped mayu na mangintu-uway adti kadakula' na banwa, nyaka-agi uman silan sa pagti-is kasiling na kya-agiyan mayu. **10** Aw pagkatigkas na pagti-is mayu sa manga kalugan na nyaka-agi olo', pakadyawun kamu na Tyumanem. Lingebe nan ya kamayu pagpangintu-u, aw pakabagsegen kamu nan aw betang adti tullukanan na to-o masalig. Kay ya Tyumanem, yan ya lyekatan sa kadég na grasya, aw yan uman ya migtawag kamayu pada makasambuk kamu adti kan Kristu dun ni kadakula' na kadyawan na pagka Tyumanem nan na wala' ya tyamanan. (aiōnios g166) **11** Kanan saba ya pagdumala sa kadég na wala' ya tyamanan. Amén. (aiōn g165) **12** Ya surat ini dili' to-o matas, aw sa pagsulat ku seiya pigtabangan aku ni Silas na yan ya sambuk na inulug tadun na to-o kasaligan. Aw asini surat ini, pigpakabagseg ta kamu pada magkasalig ya kamayu pagpangintu-u. Aw pigmatinaw ku ya kallat na Tyumanem adi kanaten. Yanagaw, tibagsegi mayu na dili' mayu luwatan ya kanan kallat. **13** Nyangumusta kamayu ya manga mangintu-uway na migpangkatipun asini syudad na pigtawag ku na Babilonya. Pigpamalli' saba silan uman na Tyumanem kasiling mayu. Aw nyangumusta uman kamayu si Markos na eped ku idi na pigsiling ku na tengteng kanak ise'. **14** Aw kamu uman na mangintu-uway, alag kamu pagpangumustaāy asuntu sa kamayu paggaginawaāy. Aw magad ya kalinaw dun ni kadég mayu na nyakasambuk da kan Kristu.

2 Pédro

1 Aku si Simon Pédro na sugu-anen ni Jisu-Kristu aw kanan apostol. Migsulat aku adti kadég mayu kasiling nami na awun da pagpangintu-u magi sa matinaw na pagbaya' na kanaten Tyumanem aw Magpaluwa-ay na si Jisu-Kristu, kay wala' saba ya pigkibang nan. **2** To-o pa galu kadugangan adti kamayu ya kanan kallat aw kalinaw, asuntu sa pagka-edé' mayu sa Tyumanem aw ya pagka-edé' mayu uman kan Jisus na kanaten Pangulu. **3** Umba' ya pig-atag kanaten na katulus na Tyumanem pada madalug tadun ya bet nan na wala' ya pagsala', magi dun ni pagka-edé' tadun kanan. Pigtawag kitadun nan pada makasambuk dun ni kadyawan nan na wala' ya maka-unawa. **4** Aw magi sa kadég yeiy, awun manga pigpakang nan kanaten na dakula' ya alaga' aw to-o madyaw. Aw asuntu sa manga pakang nan, nyakaluwa' kitadun lekat adti pag-allang na manga sala' aw pagkaliman na pagka-utawun tadun asini tas na lupa', aw makasambuk kitadun dun ni kadyaw na Tyumanem. **5** Aw asuntu seiy, to-o mayu tibagsegi na kadugangan ya pagpangintu-u mayu sa madyaw na bet. Aw adti kamayu madyaw na bet, dugangan pa uman ya katadeng na lekat adti Tyumanem kun unu ya madyaw imo-un dun ni kanaten pag-eya'. **6** Aw dugangan pa mayu uman ya pagtagen sa pagkaliman na pagka-utawun mayu. Aw dugangan pa mayu uman na mabatug mayu ti-isen ya manga kalugan. Aw dun ni kamayu pagti-is, dugangan mayu ya pagdalug sa bet na Tyumanem. **7** Aw adti pagdalug mayu sa bet na Tyumanem, dugangan uman ya pagkallat sa manga eped,

aw adti pagkallat kanilan dugangan pa mayu uman ya pagginawa sa kadég. **8** Kay kun ya kadég yeiy awun alag ni kamayu aw to-o pa magkadakula' adti anenganeng mayu, yeiy alag ya magpakawat kamayu lekat adti pagkataka, aw mamunga la kamu asuntu na kya-edē-an da mayu ya kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. **9** Manang pangkay singalan utawa na wala' dun ni kanan ya kadég yeiy, kasiling sakanan na utaw na migdellaman ya pag-inunu nan. Kay kyalingawan nan na kyalinisan da sakanan na Tyumanem lekat adti manga sala' nan idtu muna. **10** Yanagaw, kay manga inulug ku na nyangintu-u kan Kristu, to-o mayu tibagsegi ya kadég yeiy pada ka-edē-an na pigtawag da kamu na Tyumanem aw pigtani la nan. Kun dalugun mayu ya palna-u yeiy, dili' kamu makasuway. **11** Aw dumateng ya allaw na dayaw kamayu uwangan ya tatakep adti tas na langit, aw dawaten kamu dun ni kasakupan na pighari-an na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu na yan ya Magpaluwa-ay tadun. Aw wala' ya tyamanan na kanan pagdumala. (aiōnios g166) **12** Yanagaw gayed ku pa-anenganeng kamayu ya kadég yeiy pangkay pigka-edē-an da mayu aw to-o la kamu dyumalid dun ni pagdalug sa matinaw. **13** Adi kanak, madyaw pa kun pa-anenganeng ku kamayu talana na utaw pa aku. **14** Kay kya-edē-an ku na dili' da madugay ya pag-eya' ku asini tas na lupa'. Pigpa-edē' da kanaken dadan na Pangulu tadun na si Jisu-Kristu. **15** Yanagaw to-o ku pigtibagsegi ya pagpa-edē' kamayu, kay ya kaliman ku na kun dumateng ya allaw na wala' da aku asini sayid mayu, gayed mayu ka-anenganengan ya kadég na pigpalna-u ku kamayu. **16**

Kami na manga apostolés migpa-ede' kamayu sa katulus na Pangulu tadun na si Jisu-Kristu aw ya pagliku' nan asini tas na lupa'. Aw beke' yeiy na pig-imo-imo' nami, kay kyinita' nami ya kadyawan na pagka Tyumanem nan. **17** Nyaka-iyeped kami saba kanan adti tas na buntud na dun patasa na Tyumanem na Ama ya dengeg na Ise' nan, aw pigpakita' kanami ya kalalamdag na katulus na pagka Tyumanem ni Jisus na to-o syumiga. Aw awūn pigdengeg nami na tingeg lekat adti Tyumanem na Ama na to-o matulus, na miglong, “Ini ya kanak Ise' na to-o ku pigginawaan aw kyatutukan aku kanan.” **19** Aw asuntu seiy to-o pa kyadugangan ya kanami pagsalig na tengteng matinaw ya pigpalna-u na manga propita. Yanagaw dayaw mayu pakanyegi ya palna-u nilan. Ya manga pigsulat nilan kasiling na saleng na nyaka-ilaw sa mangitngit menda' sa pakallawunun na kita-en ya bitun na to-o nyinag. Aw dun ni allaw yan, ka-ilawan ya kamayu anenganeng kay un mayu kita-en ya kalalamdag na yan si Jisu-Kristu. **20** Madyaw kun to-o mayu kalabetan ya ini: Ya kadég na pigsulat na manga propita wala' lekat adti kanilan anenganeng. **21** Kay beke' na kana utaw pagbaya' ya piglong aw pigsulat nilan. Tyumanem saba ya miglong magi kanilan kay ya kanan Ispiritu yan ya miggagad sa piglong nilan.

2 Manang asini muna awūn uman manga sallong kunu propita na migpalna-u sa galu' adti manga utaw na Isra-él. Aw maynan uman, awun dun ni kamayu na un magpalna-u sa galu'. Ya tud na palna-u nilan ya makapagkalat sa kamayu pagpangintu-u. Balyaw nilan

si Kristu na Pangulu tadun na yan ya moglekat kanilan adti manga sala' nilan. Aw asuntu sa palna-u nilan na galu', maksay dumateng kanilan ya pa-emel-emel na Tyumanem. **2** Aw madég ya dumalug sa imo-unun nilan na to-o malatay. Aw yanagaw madég ya maglong sa malatay adti matinaw na palna-u ni Kristu. **3** To-o silan magkalim sa kuwalta, yanagaw mag-imo-imo' silan sa manga tingeg pada kapanguwaltaan kamu nilan. Manang ya Tyumanem, dadan da nan pig-ukuman na un pa-emel-emelen ya manga magpalna-uway sa galu'. **4** Pangkay pa ya manga anghil na nyakasala' asini muna, wala' silan kallati na Tyumanem. Yanagaw pigkalabusu nan silan dun ni gawang na wala' ya katantanan na yan ya banwa na to-o mangitngit. Aw dun pa silan menda' sa allaw na pag-ukum. **(Tartaroō g5020)** **5** Aw maynan uman, wala' na Tyumanem kallati ya manga utaw dun ni manga allaw ni Nuwi, kay gayed silan baling mig-imo' sa malatay. Aw pig-apnas nan ya kadég nilan magi sa dakula' na lenep, pangkay piglongan silan dadan ni Nuwi na dalugun ya pagkaliman na Tyumanem. Olo' si Nuwi aw ya pitu ya ka-epedanan nan ya pigpaluwa' na Tyumanem. **6** Aw wala' uman na Tyumanem kallati ya manga utaw adti syudad na Sodoma aw Gomora. Pigpa-ulan nan na atulun ya duwa ya syudad yeiy aw nyapnas ya manga utaw na nyeya' dun. Aw nya-imo' silan pundinganan adti manga utaw na dumadateng kun unu ya kagamakan na manga utaw na gayed mag-imo' sa malatay. **7** Manang si Lot pigpaluwa' na Tyumanem. Nyeya' sakanan dun ni tampid na manga makasasala', manang wala' sakanan sambuk sa

kanilan manga imo-unun na malatay. Kada allaw pagkita-en nan aw pagdengegen nan ya to-o malatay na pigpan-imo' na manga utaw, aw migkalat to-o ya ginawa ni Lot. Aw pigtabangan sakanan na Tyumanem aw pigpaluwa' lekat dun ni syudad yan. Yanagaw, **9** kyalabetan da tadun na mabatug saba na Tyumanem tabangan ya kadég tadun na dyumalug sa pagkaliman nan lekat adti manga kalugan na un dumateng. Manang dun ni allaw na pag-ukum, mabatug nan ya pagpa-emel-emel sa manga utaw na wala' dalug sa manga sugu' nan, **10** labi la ya manga utaw na dyumalug sa pagkaliman na kanilan pagka-utawun adti imo-unun na to-o malatay. Dili' silan malim magpasakup sa migdumala kanilan. Gayed silan magpalibantug aw to-o silan mangkategel. Dili' magkamulamula aw wala' ya kakallekan nilan maglong sa malatay adti manga anghil na Tyumanem. **11** Manang ya manga anghil, pangkay to-o pa silan mabagseg aw matulus, manang adti asdangan na Tyumanem wala' silan paglong sa malat na tingeg adti manga utaw yeiy. **12** Ya manga utaw yeiy na migpalna-u sa galu', kasiling silan na ayep na malyaw na dili' matadeng mag-anenganeng na yan ya pagdatengan nilan ya pagdaliketen aw pagpatayen. Aw ya manga utaw yeiy, pig-odoy-odoy nilan ya pangkay unu ya wala' nilan kalabeti. Yanagaw pa-emel-emelen saba silan na wala' ya tyamanan. **13** Yeiy ya pagamak kanilan asuntu sa malat na pig-imo' nilan adti kanilan manga eped. Aw pagleyaan nilan ya pag-imo' sa makamulamula pangkay allaw imo-un nilan. Aw pangkay adti kamayu pagkatipun, kasiling silan na taping, kay migpa-eyang silan kyuman

aw nyinem. **14** Ya manga utaw yeiy, yan ya pagkaliman nilan ya mag-inunu sa manga kaubayan aw alag malatay ya nyakaseled adti anenganeng nilan. Aw dili' silan malim tumeneng sa pag-imo' sa sala'. Pigbuyu nilan ya manga utaw na dili' pa to-o masalig ya pagpangintu-u. Ya pagkalim nilan sa kuwalta to-o la dyumalid adti kanilan anenganeng, aw pag-imo-un nilan ya pangkay unu pada makakuwalta silan. Aw asuntu sa bet nilan yan, kyatullunan baling silan! **15** Pig-ayawan nilan ya matinaw na palna-u aw nyakasuway silan. Pigdalug nilan baling ya pig-imo' ni Bala-am na ise' ni Bi-or. Pigginawaan to-o ni Bala-am ya kuwalta aw kaliman nan na tandanan sakanan sa pag-imo' nan sa malat adti eped na manga utaw. **16** Manang pigsagda sakanan baling asuntu sa palpa nan na malatay, magi dun ni paglong na ayep nan na asnu na kasiling na tingeg na utaw. Ya syampetan yan, wala' pakalos ya kamenengan na palpa nan. **17** Ya manga utaw na migpalna-u sa galu', kasiling silan na selep na wala' da ya tubig. Kasiling silan uman na labun na pigtambel na mabandes na samet aw yanagaw wala' paka-ulan. Aw pigtagilanan silan na Tyumanem sa banwa na to-o mangitngit. **18** Migpalibantug silan sa kanilan pigpan-imo' manang wala' ya guna na piglong nilan. Miglong silan na dili' kunu malatay ya padalug na utaw sa pagkaliman na pagka-utawun nan. Aw pigbuyu nilan ya manga utaw na bagu pa tyumalikud sa malatay na pig-imo' na manga eped nilan. **19** Pigpakangan nilan, law nilan, “Makaluwa' kamu!” Manang sa kanilan, kenne' nilan nya-allang na malatay. Kay kun unu ya dyumeg

sa utaw, yan saba ya mag-allang kanan. **20** Yanagaw kun singalan ya nyangintu-u la sa kanaten Pangulu aw Magpaluwa-ay na si Jisu-Kristu, nyakaluwa' da silan lekat adti pag-allang na malatay asini tas na lupa'. Manang kun magpaliput aw magpa-allang silan salut sa malatay, to-o pa baling malat ya un nilan datengan kay sa idtu muna sa wala' pa silan paka-edē' kan Kristu. **21** Madyaw pa baling kun wala' pa silan paka-edē' sa pagdalug sa pagkaliman na Tyumanem kay sa nyaka-edē' silan aw tigkas yan pigtalikudan nilan ya manga sugu' na pig-atag kanilan. **22** Kasiling saba silan na paglongun na manga utaw: “Ya idu', pagliku-an nan pagkanen ya pigsuka nan.” Aw “ya taku' na abus da sugbuwi, uman da lumiku' lumubug dun ni pasak.”

3 Kay manga inulug na kanak pigginawaan, yeiy ya kadwa na surat na pigpadala ku adti kamayu. Ya du-an na pigsulatan ta kamu kay kaliman ku na pa-anenganeng kamayu ya dadan da mayu kya-edē-an, pada ya malinis na anenganeng mayu to-o pa magkasalig. **2** Dili' mayu pagkalingawan ya pigpa-edē' na manga propita na Tyumanem, aw ya sugu' na kanaten Pangulu aw Magpaluwa-ay na pig-atag kamayu magi kanami na manga apostolés. **3** Ini ya muna kaliman ku na kalabetan mayu: Adti kamoliyan na manga allaw awūn dumateng na manga utaw na mag-odoy-odoy sa manga mangintu-uway. Pagdalugun nilan ya pangkay unu ya kaliman nilan imo-un na malatay. **4** Aw maglong silan, “Enda', migpakang si Kristu na lumiku' kunu? Na! Ayin da ya pigpakang nan? Kilana nyangkamatay da ya manga

mangkatikadeng tadun, aw wala' sakanan liku'. Wala' saba ya nya-uman lekat na pagka-imo' na kadakula'!"

5 Manang pigpalipaslipasan nilan ya matinaw, na magi sa paglong na Tyumanem asini pa na muna nya-imo' ya manga langit. Aw magi uman sa paglong nan nya-imo' ya kadakula' na banwa, aw pigpatungngaw nan ya lupa' lekat adti tubig. Aw magi sa tubig, nyataw saba ya kadég na pig-imo' nan asini tas na lupa'. 6 Aw magi uman sa tubig, pigpalenepan nan ya kadakula' na banwa aw migpangkalat ya kadég. 7 Manang magi uman sa paglong na Tyumanem, ya manga langit aw lupa' na pigkita' tadun adun, pigtagilanan na atulun pada sa allaw na pag-ukum aw pa-emel-emelen na wala' ya tyamanan ya kadég na migpan-imo' sa malatay. 8 Kay manga inulug ku na kanak pigginawaan, dili' mayu pagkalingawan na ya sammalalan ka umay sangallaw olo' adti kana Tyumanem. Aw ya sangallaw kasiling na sammalalan ka umay. 9 Iman na manga eped na utaw aw pigpakadugay na Pangulu tadun ya pagtuman sa pakang na lumiku' sakanan. Manang ya tengteng matinaw, pigtagadan nan na magselsel ya kadég mayu, kay dili' sakanan malim na ka-eletan ya pangkay singalan adti kanan na wala' ya tyamanan. 10 Manang lumiku' saba ya Pangulu tadun, aw ya allaw na pagliku' nan kasiling na pagdateng na matakaw na dili' imanmanen na dumateng sakanan. Aw dun ni allaw yan, awun mangkabakla' na dalagunut na dengegen, aw mabus mangkasangab ya kadég na awun ni balintenga-an aw ya asini kadakula' na banwa. 11 Na, asuntu na kya-edean da mayu na un kalaten ya

kadakula', yanagaw tibulluka ya kamayu anenganeng
 adti pag-imo' sa makatutuk sa Tyumanem pada wala' ya
 un pagsala' sa bet mayu. **12** Aw talana mayu tyumagad
 sa pagliku' nan, pagkaseb kamu dun ni imo-unun na
 Tyumanem pada maksay ya pagliku' nan. Kay un pa
 dumateng ya allaw na un kalaten ya awun ni balintenga-
 an aw asini tas na lupa' magi sa kapasu' na atulun.
13 Manang yan ya pigtagadan tadun ya dadan da nan
 pigpakang na bagu na langit aw bagu na lupa', aw dun
 pag-eya' ya manga utaw na dyumalug sa pagkaliman na
 Tyumanem. **14** Yanagaw, kay manga inulug ku na kanak
 pigginawaan, asuntu na migtagad kamu sa kadég yeiy,
 tibagsegi mayu na katutukan ya Tyumanem kamayu pada
 wala' ya un pagsala' kamayu aw awun kalinaw na kamayu
 anenganeng dun ni pagpalapit mayu adti asdangan nan.
15 Anenganenga mayu na pigtagadan na kanaten Pangulu
 na magselsel ya kadég na manga utaw pada makaluwa'
 silan. Yeiy uman ya pigsulat kamayu na inulug tadun
 na pigginawaan na si Pablo, kay pig-atagan sakanan na
 Tyumanen na katadeng. **16** Gayed nan pigkasampetan
 adti kadég na pigsulat nan. Aw dun ni manga pigsulat
 nan, awun to-o malug kalabetan aw yanagaw pigbaluk na
 manga utaw na wala' paka-edé' sa tengteng matinaw
 aw manga utaw na wala' ya kasalig na pagpangintu-u
 nilan. Aw pigbaluk nilan uman ya kakawasan na eped
 na pigpasulat na Tyumanem. Yanagaw pigtulud nilan
 ya kanilan pagka-utawun na pa-emel-emelen silan na
 wala' ya tyamanan. **17** Kay manga inulug ku na kanak
 pigginawaan, asuntu na kya-edé-an da mayu dadan yeiy,

yanagaw magpakatadeng kamu pagaw pasuwayen kamu
na manga utaw na mag-imo' sa malatay. Dili' aku malim
na malagak ya kasalig na pagpangintu-u mayu kan Kristu.

18 Manang padelega mayu ya pagtulin dun ni kallat nan
aw dun ni pagka-ede' sa kanaten Pangulu aw Magpaluwa-
ay na si Jisu-Kristu. Awun ni kanan ya to-o matas na
dengeg aw ya kadyawan na pagka Tyumanem, pangkay
adun aw sa wala' ya tyamanan! Amén. (aĩōn g165)

1 Juan

1 Asini surat ini, pa-ede' ku kamayu si Jisu-Kristu na pigtawag 'Tingeg' aw yan ya lyekatan sa ginawa na wala' ya katigkasan. Kya-ede-an nami na nyataw sakanan lekat adti pagkamatay, kay migpakita' saba sakanan kanami, aw pig-inunu nami ya manga pali' nan dun ni kanan palad aw kilid aw dayaw nami pigdamdam.

2 Lyumekat sakanan adti tampid na Ama, aw nyeya' asini tas na lupa'. Aw lekat na allaw na bagu kami mig-iyeped kanan, dyengeg nami ya palna-u nan, aw kyinita' nami ya kanan manga pigpan-imo. Aw yeiy ya pigpa-ede' nami kamayu ya mig-atag sa ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166)

3 Ya kanami pigkita' aw pigdengeg yan ya pig-ubat-ubat nami kamayu, pada makasambuk kamu kanami aw alag kitadun makasambuk adti Tyumanem na Ama aw adti kanan Ise' na si Jisu-Kristu. **4** Aw pigsurat nami ya kadég yeiy adti kamayu pada malingeb ya kanaten pagleya. **5** Ini ya pigdengeg nami lekat adti kan Jisu-Kristu aw pig-ubat-ubat nami kamayu: Ya Tyumanem, yan ya kalalamdag aw dun ni kanan wala' ya kangitngit. **6** Yanagaw, kun maglong kitadun na nyakasambuk da adti Tyumanem manang kenne' pa tadun dun ni kangitngitan, na, nyakagalu' baling kitadun, aw wala' tadun daluga ya katinawan. **7** Manang kun awun da kitadun ni kalalamdag na Tyumanem, migkasambuk ya kadég tadun na nyangintu-u. Aw magi uman sa dugu' na Ise' nan na si Jisus, kyalinisan kitadun sa kadég na manga sala' tadun. **8** Kun maglong kitadun na wala' ya sala' tadun, piggalu-an tadun ya kanaten pagka-utawun

aw wala' dun ni kanaten ya katinawan. **9** Manang kun ubat tadun adti Tyumanem ya kanaten manga sala', na, lanasen nan saba aw linisan nan uman ya kanaten anenganeng sa kadég na malatay, kay kasaligan sakanan aw alag matinaw ya kanan pagbaya'. **10** Manang kun maglong kitadun na wala' ya kanaten sala', pig-imo' tadun baling galu-un ya Tyumanem, aw wala' tadun betangan adti kanaten anenganeng ya tingeg nan.

2 Kamu na pigsiling ku na kanak mangayse', pigsulatan ta kamu pada dili' kamu magpakasala'. Manang kun awun makasala', awun mag-apitay kanaten adti Ama, aw yeiy si Jisu-Kristu na wala' ya sala'. **2** Aw nya-imo' uman sakanan dugsu' kalyu kanaten pada malanas ya kanaten manga sala'. Aw beke' olo' na kanaten manga sala' manang dala uman ya sala' na kadég na manga utaw. **3** Kun gayed tadun dalugun ya manga sugu' na Tyumanem, dun da tadun ka-ede-i na kyatagaân tadun ya Tyumanem. **4** Kun awun utaw na maglong “Kyatagaân ku ya Tyumanem” manang wala' nan daluga ya manga sugu' nan, na, galu-un ya utaw yan aw wala' saba ya katinawan dun ni kanan. **5** Manang kun singalan ya dumalug sa tingeg na Tyumanem, nyalingeb da ya pagginawa nan sa Tyumanem. Aw maynini ya pagka-ede' tadun na nyakasambuk kitadun kanan: **6** Kun singalan ya maglong, “Nyakasambuk da aku sa Tyumanem,” ka-ilangan nan silingan ya bet ni Jisu-Kristu. **7** Kay manga inulug ku na kanak pigginawaân, pigsulat ku kamayu ya sambuk na sugu': Maggaginawaây kitadun. Madugay da mayu dyengeg aw kya-ede-an da mayu lekat pa idtu na bagu

pa kamu nyangintu-u. **8** Manang salutun ku kamayu ya sugu' yeiy magi sa surat ini, aw anenganenga mayu na bagu pa yeiy. Nyatuman da ya sugu' ini dun ni pigpan-imo' ni Jisus, aw ya paggaginawaay pagkita-en uman dun ni tagsambuksambuk kamayu. Kay ya mangitngit maya-maya' kyasayuwan na tengteng kalalamdag na to-o syumiga. **9** Yanagaw pangkay singalan ya miglong na kya-ilawan da ya anenganeng nan na kalalamdag manang kun pigkalatan nan na ginawa ya kanan eped, kasiling na kenne' pa nan dun ni kangitngitan. **10** Pangkay singalan na gyuminawa sa eped nan, dun da ka-ed-i na awun sakanan ni kalalamdag, aw wala' ya makasungkul adti pagpakasala' asuntu kanan. **11** Manang ya utaw na pigkalatan nan na ginawa ya kanan eped, kasiling na kenne' pa nan nyeya' adti kangitngitan. Aw kasiling sakanan na nyanaw na wala' nan ka-ed-i kun ayin sakanan pasinan, asuntu sa kangitngit na nyakatampeng sa mata nan. **12** Kadég mayu na pigsiling ku na kanak mangayse', pigsulatan ta kamu asuntu na piglanas da na Tyumanem ya manga sala' mayu magi kan Kristu. **13** Kamu na manga unud da ya pagpangintu-u, migsulat aku kamayu kay madugay da mayu kya-ed-i-an kun singalan si Jisus lekat na allaw na bagu pa kamu nyangintu-u kanan. Aw kamu uman na bagu nyangintu-u, migsulat aku kamayu kay dyeg da mayu si Satanas. **14** Pigsulatan ta kamu na kasiling na mangayse' ku kay kya-ed-i-an da mayu ya Tyumanem na Ama. Aw ini ya du-an na migsulat aku kamayu na manga unud da ya pagpangintu-u, kay kya-ed-i-an da mayu kun singalan si Jisus lekat pa na allaw

na bagu kamu dyumengeg kanan. Aw migsulat aku uman kamayu na manga bagu nyangintu-u asuntu na masalig da ya pagpangintu-u mayu, aw asuntu na awun da ni anenganeng mayu ya palna-u na Tyumanem, yanagaw pigdeg da mayu si Satanas. **15** Dili' mayu pagginawaan ya manga asini tas na lupa' na wala' kalimi na Tyumanem. Pangkay singalan utawa ya gyuminawa sa asini tas na lupa', wala' nan ginawayi ya Ama. **16** Kay ya kadég na asini tas na lupa', dala ya malatay na pagkaliman na pagka-utawun, aw ya manga magpakabuyu sa mata, aw ya pagpalibantug sa kadég na pigtagtun na utaw, alag yeiy wala' lekat adti Ama manang lekat baling adti manga utaw na asini tas na lupa'. **17** Aw wala' ya ma-untung adti kadég na pigkaybegan na manga utaw kay alag saba malanas ya asini tas na lupa'. Manang ya utaw na dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem, matagtun nan ya ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōn g165) **18** Kamu na kasiling na kanak mangayse', yeiy da ya pagpalekat na kamoliyan na allaw. Dyengeg mayu na madi ya sambuk na po-on ni Kristu na un mag-ampang sa Madyaw na Ubat-ubat. Aw pangkay adun, madég da ya manga utaw na maynan na asini la. Yanagaw kya-edean da tadun na malapit da saba ya kamoliyan na allaw. **19** Na, ya manga utaw yeiy, pangkay syumambuk silan kanaten idtu muna manang pig-indegan kitadun nilan aw dala ya kanilan pagpangintu-u. Kun matinaw pa na eped tadun silan, dili' galu kitadun nilan indegan. Manang pig-ayawan baling kitadun nilan, yanagaw kya-edean tadun na beke' silan na kanaten manga eped dun ni pagpangintu-u. **20**

Manang kamu beke' na maynan, kay ya Ispiritu Santo pig-atag da kamayu. Yanagaw nyaka-edé' da ya kadég mayu kun unu ya matinaw. **21** Aw ya pagsulat ku kamayu beke' na asuntu na wala' mayu ka-edé-i ya katinawan manang asuntu na kya-edé-an da mayu, aw nyaka-edé' kamu uman na wala' ya galu' na nyakadali' dun ni katinawan. **22** Yanagaw singalan ya tengteng galu-un? Ya galu-un, yan ya utaw na miglong na si Jisus beke' na Kristu. Yeiya saba ya po-on ni Kristu, kay gayed nan pagbalyaw ya Ama aw ya Ise'. **23** Aw pangkay singalan ya migbalyaw sa Ise' wala' pakasambuk adti Ama. Manang ya utaw na tyumandé' na si Jisus ya Ise' na Tyumanem, nyakasambuk da uman sakanan adti Ama. **24** Yanagaw padelega mayu ya pagdalug sa palna-u na dyengeg mayu na lekat pa idtu na bagu kamu nyangintu-u. Kun padelegen mayu yeiy, magpadeleg ya pagkasambuk mayu adti Ama aw Ise'. **25** Aw ya pigpakang kanaten ni Jisu-Kristu yan ya ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **26** Pagsulat ku yeiy kamayu pagaw pasuwayen kamu na eped na utaw adti palna-u na galu'. **27** Manang kya-edé-an ku na awun ni kamayu ya Ispiritu Santo na nyadawat mayu lekat adti kan Jisu-Kristu. Yanagaw, dili' da mayu ka-ilangan ya eped na magpalna-uway. Kay ya Ispiritu Santo, yan ya gayed migpalna-u kamayu sa kadég na un mayu ka-edé-an, aw alag matinaw ya pigpalna-u nan aw wala' ya nyakadali' na galu'. Yanagaw katingen kamu adti kan Kristu, kay yan ya pigpalna-u nan kamayu. **28** Yanagaw, kamu na kasiling na kanak mangayse', asuntu sa kadég yeiy, katingen kamu dun ni kan Kristu pada dun ni allaw

na magpakita' sakanan dili' kamu mamulamula, aw dili' mabekenbeken magpalapit adti kanan dun ni allaw na pagliku' nan. **29** Asuntu na kya-edē-an da mayu na wala' ya sala' dun ni kanan, yanagaw ka-edē-an mayu uman na pangkay singalan ya magsiling kanan nya-imo' da ise' na Tyumanem.

3 Anenganenga mayu to-o ya kadakula' na pagginawa kanaten na Ama na wala' ya maka-unawa. Pigtawag kitadun na Tyumanem na mangayse' nan. Aw matinaw saba yeiy! Manang ya manga utaw na wala' paka-edē' sa Tyumanem, wala' nilan kalabeti na mangayse' kitadun nan. **2** Kamu na kanak pigginawaan, nya-imo' da kitadun ise' na Tyumanem. Wala' pa kabangal kun unu ya ma-imo' kanaten kagaya moli na allaw, manang ini ya kya-edē-an da tadun: Sa pagliku' ni Jisus, masiling da kitadun kanan kay kita-en tadun saba sakanan. **3** Ya kadég tadun na awun pag-iman seiy, naten tibullukun ya kanaten anenganeng adti pagsiling kan Jisus na wala' ya sala'. **4** Pangkay singalan ya gayed migpakasala', piglakadan nan ya manga sugu' na Tyumanem. Kay ya pag-imo' gayed sa sala', yan ya paglakad sa manga sugu' nan. **5** Aw kya-edē-an da mayu na nyadi si Jisus asini tas na lupa' pada lanasen ya manga sala' tadun, kay wala' ya sala' dun ni kanan. **6** Yanagaw kun singalan ya awun da ni kan Kristu, dili' da sakanan magpakasala'. Manang pangkay singalan ya magpadeleg mag-imo' sa sala', tengteng na wala' nan ka-edē-i kun singalan si Jisus. **7** Kamu na kasiling na kanak mangayse', magpakatadeng kamu pagaw pasuwayen kamu magi sa palna-u na galu'. Ya

utaw na gayed dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem, dili' sakanan magpakasala' kay kaliman nan silingan si Jisus na wala' ya sala'. **8** Manang ya utaw na migpadeleg mig-imo' sa sala', si Satanas ya tagtun kanan, kay yan ya gayed migpakasala' lekat pa asini muna sa pag-atu nan sa Tyumanem. Aw yan ya du-an na nyadi ya Ise' na Tyumanem pada kalaten ya imo-unun ni Satanas. **9** Ya kadég tadun na nya-imo' da ise' na Tyumanem, dili' da magpadeleg sa pag-imo' sa sala'. Kay ya bet na Tyumanem awun da ni kanaten. Aw asuntu na pigbagu la kitadun na Tyumanem, yanagaw dili' da kitadun magpadeleg mag-imo' sa sala'. **10** Yanagaw asuntu seiya, dun da ka-edei kun singalan ya mangayse' na Tyumanem aw singalan uman ya mangayse' ni Satanas kay ka-edean alag magi sa kanilan manga imo-unun. Pangkay singalan ya wala' pag-imo' sa makatutuk sa Tyumanem, aw wala' ya pagginawa nan sa kanan inulug na nyangintu-u, beke' sakanan na ise' na Tyumanem. **11** Kay ini ya palna-u na dyengeg mayu idtu na bagu pa kamu nyangintu-u kan Kristu: Ka-ilangan na maggaginawaay ya tagsambuksambuk kanaten. **12** Dili' kamu magsiling kan Cain kay migpasakup sakanan kan Satanas aw pigpatay nan ya kanan mangud. Aw ananga' nan yan patayen? Kay malatay ya manga pigpan-imo' nan, manang pig-imo' na mangud nan ya pagkaliman na Tyumanem. **13** Kay manga inulug ku, dili' kamu magkabelengbeleng kun dumutan kamu na manga utaw na wala' pangintu-u sa Tyumanem. **14** Ya pagginawa tadun sa kanaten manga eped na nyangintu-u la, yeiy ya puliba na wala' da kitadun ka-eleti adti Tyumanem

manang nyatagtun da tadun ya ginawa na wala' ya katigkasan. Manang ya utaw na wala' ya pagginawa sa eped nan, yeiy uman ya puliba na kenne' pa nan kya-eletan adti Tyumanem. **15** Ya utaw na wala' ya pagginawa sa eped nan kasiling sakanan na nyakapatay. Aw nya-ede' kitadun na ya utaw na migpatay sa eped nan dili' makatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **16** Maynini ya pagka-ede' tadun sa tengteng na pagginawa: Si Jisus nya-imo' kalyu kanaten dun ni pagtumbay nan sa kanan pagka-utawun adti pagkamatay. Aw yeiy ya du-an na tumabang kitadun sa kanaten manga inulug pangkay kun sumampet pa adti kamatayen. **17** Pangkay singalan kanaten ya madyaw na pagpakabetang manang wala' nan kallati ya inulug tadun na umba' tabangan, na, kun maynan, wala' nan saba ginawayi ya Tyumanem. **18** Kamu na pigsiling ku na kanak mangayse', pakita' tadun na tengteng kitadun miggaginawaāy magi sa imo-unun tadun na madyaw, aw beke' olo' na taman dun ni egeng tadun. **19** Aw kun maynan ya kanaten paggaginawaāy, dun da naten ka-ede-i na pigdalug tadun ya matinaw na palna-u aw umba' da kitadun magpalapit adti Tyumanem na wala' ya kakallekan. **20** Kay kun piglinggal kitadun na kanaten anenganeng asuntu na wala' kitadun tabang sa kanaten manga eped, manang ya Tyumanem to-o pa matas kay sa kanaten anenganeng aw nya-ede' sakanan sa kadég. **21** Yanagaw kamu na kanak pigginawaān, kun wala' da ya sala' na nyakalinggal sa kanaten anenganeng, dili' da kitadun mabekenbeken magpalapit adti Tyumanem. **22** Aw pangkay unu ya

sekaten tadun, un nan saba atag kay pigdalug tadun ya manga sugu' nan aw pig-imo' tadun ya pagkaliman nan.

23 Aw ini ya kanan sugu': Pangintu-uan tadun ya ngalan na kanan Ise' na si Jisu-Kristu, aw maggaginawaay ya kadég tadun, kay yeiy uman ya pigsugu' ni Jisus kanaten.

24 Aw ya utaw na dyumalug sa manga sugu' nan, yeiy ya utaw na awun ni Tyumanem, aw ya Tyumanem awun uman ni kanan. Aw magi sa Ispiritu Santo na pig-atag nan kanaten, dun da ka-edē-i na ya Tyumanem awun ni kanaten.

4 Kamu na kanak pigginawaan, dili' kamu maksay magpangintu-u sa manga utaw na maglong, “Ya palna-u nami lekat adti Ispiritu Santo.” Unaa mayu sadsadi ya pigpalna-u nilan, kun lekat yeiy adti Tyumanem aw kun dili'. Kay madég da ya sallong kunu propita na miglegeb adti kadég na banwa asini tas na lupa'. **2** Maynini ya pagka-edē' mayu kun singalan ya migpalna-u sa lekat adti Ispiritu Santo: Kun maglong silan na si Jisu-Kristu ya Pigpadala na Tyumanem aw nya-imo' utaw, dun da mayu ka-edē-i na tengteng lekat adti Ispiritu Santo ya piglong nilan. **3** Manang kun maglong silan na si Jisus wala' padalaan na Tyumanem, na, beke' silan na kana Tyumanem, aw ya piglong nilan, yan baling ya lekat adti po-on ni Kristu. Dyengeg da mayu na awun dumateng na maynan, aw asini la saba silan. **4** Kamu na pigsiling ku na kanak manga mangayse', kana Tyumanem da kamu, aw dyeg da mayu ya manga utaw na nyatu kanan. Kay ya Ispiritu Santo na awun ni kamayu, to-o pa matulus kan Satanas na migdumala sa manga

utaw asini tas na lupa'. **5** Kay silan nyasakup olo' na asini tas na lupa', yanagaw ya kanilan anenganeng lekat olo' asini tas na lupa', aw ya manga utaw na nyeya' asini tas na lupa migpakanyeg uman kanilan. **6** Manang kanaten, kitadun saba ya mangayse' na Tyumanem. Aw pangkay singalan ya malim maka-edē' sa Tyumanem, magpakanyeg silan sa palna-u tadun. Aw ya utaw na wala' pagpakanyeg sa palna-u yeiy, beke' sakanan na kana Tyumanem. Yanagaw magi sa kadég yeiy, ka-edē-an tadun kun singalan ya migpalna-u sa matinaw na lekat adti Ispiritu Santo aw kun singalan uman ya migpalna-u sa galu' na lekat adti kan Satanas. **7** Kay manga inulug ku, maggaginawaāy kitadun, kay ya paggaginawaāy lekat saba adti Tyumanem. Pangkay singalan ya gyuminawa sa eped nan, yeiy ya magmatinaw na ise' da sakanan na Tyumanem aw tengteng nan kya-edē-an ya Tyumanem. **8** Manang ya utaw na wala' ya pagginawa sa eped nan, yan ya magmatinaw na wala' nan ka-edē-i ya Tyumanem. Kay ya Tyumanem, yan ya lyekatan sa paggaginawaāy. **9** Aw maynini ya pagpakita' na Tyumanem sa kadakula' na pagginawa nan kanaten: Pigpadala nan asini tas na lupa' ya kanan Ise' na tamisa pada magi kanan makatagtun kitadun sa ginawa na wala' ya katigkasan. **10** Aw yeiy ya pagginawa na wala' ya maka-unawa. Wala' tadun una ginawayi ya Tyumanem manang yan ya nyuna gyuminawa kanaten. Aw pigpakita' nan ya kanan pagginawa magi dun ni pagpadala nan sa kanan Ise' pada ma-imo' dugsu' kalyu kanaten, aw maynan piglanas da na Tyumanem ya manga sala' tadun. **11** Yanagaw, kay manga inulug

na kanak pigginawaân, kun maynan ya pagginawa na Tyumanem kanaten, ka-ilangan uman na maggaginawaây kitadun. **12** Na, wala' ya utaw na kyumita' sa Tyumanem. Manang magi sa paggaginawaây tadun, dun kita-a na awun sakanan ni seled tadun, aw malingeb asini kanaten ya kadakula' na pagginawa na Tyumanem. **13** Pig-atag nan adti tagsambuksambuk kanaten ya kanan Ispiritu, aw yeiy ya puliba na nyakasambuk da kitadun sa Tyumanem aw awun uman sakanan ni kanaten. **14** Kyinita' nami ya manga pigpan-imo' ni Jisus aw pigmatinaw nami na pigpadala na Ama ya kanan Ise' na yan ya nya-imo' Magpaluwa-ay sa kadég na manga utaw. **15** Pangkay singalan ya maglong adti asdangan na manga utaw na si Jisus ya Ise' na Tyumanem, na, kya-edde-an tadun na awun ni kanan ya Tyumanem, aw awun uman sakanan ni Tyumanem. **16** Aw kya-edde-an da tadun aw syumalig kita na to-o kitadun pigginawaân na Tyumanem. Ya Tyumanem yan saba ya lyekatasan sa paggaginawaây. Yanagaw pangkay singalan utawa ya gayed gyuminawa sa manga eped nan, dun da ka-edde-i na nyakasambuk da sakanan adti Tyumanem aw awun uman ya Tyumanem ni kanan. **17** Aw ya pagginawa na Tyumanem piglingeb adi kanaten pada wala' da ya kakallekan tadun dun ni allaw na pag-ukum, kay pigsilingan tadun ya pagginawa ni Jisus sa manga utaw asini tas na lupa'. **18** Manang yan baling ya umba' mallek sa pa-emel-emel na Tyumanem ya utaw na wala' ya pagginawa sa eped nan. Ya du-an na mallek ya utaw asuntu na awun pigtagadan nan na pa-emel-emel kay wala' nan ka-edde-i ya pagginawa kanan na

Tyumanem. **19** Pigginawaan tadun ya Tyumanem kay sakanan ya nyuna gyuminawa kanaten. **20** Kun awun utaw na maglong, “Pigginawaan ku ya Tyumanem”, manang kun kenne' pa nan pigkalatan na ginawa ya kanan eped, galu-un saba ya utaw yan. Kay kun wala' nan ginawayi ya eped nan na pigkita' nan, na, unun nan ya pagginawa sa Tyumanem na wala' nan kita-a? **21** Aw ini ya sugu' ni Kristu kanaten na manga mangintu-uway: Pangkay singalan ya maglong na pigginawaan nan ya Tyumanem, ka-ilangan na ginawaan nan uman ya eped nan.

5 Pangkay singalan ya nyangintu-u na si Jisus yan ya Kristu, nya-imo' da silan mangayse' na Tyumanem. Aw ya kadég na gyuminawa sa Tyumanem, gyuminawa uman sa utaw na ise' da na Tyumanem. **2** Yanagaw kun pigginawaan tadun ya Tyumanem aw kun pigdalug tadun ya manga sugu' nan, dun da ka-edde-i na pigginawaan tadun ya mangayse' na Tyumanem. **3** Kay kun pigginawaan tadun ya Tyumanem, dalugun tadun ya manga sugu' nan. Aw dili' to-o malug dalugun ya kanan manga sugu', **4** aw asuntu na ise' da kitadun na Tyumanem mabatug da tadun degen ya malatay asini tas na lupa'. Aw pigdeg tadun yeiy magi sa pagpangintu-u tadun kan Jisus. **5** Yanagaw singalan ka' ya makadeg sa malatay na asini tas na lupa'? Ya kadég yeiy degen olo' na utaw na nyangintu-u na si Jisus ya Ise' na Tyumanem. **6** Si Jisu-Kristu saba ya nyadi magi sa tubig aw dugu'. Aw beke' olo' na tubig, manang magi uman sa dugu'. Aw ya Ispiritu Santo, yan ya migmatinaw sa kadég yeiy kay alag matinaw ya pigpa-edde' na Ispiritu. **7** Awun saba tulu ya migmatinaw

na si Jisus ya Ise' na Tyumanem: **8** Ya Ispiritu Santo, aw ya tubig, aw ya dugu'. Ya tulu yeiy migkasambuk migmatinaw kun singalan sakanan. **9** Kun pyangintu-
 uwan tadun ya pagmatinaw na manga utaw, to-o pa dun kasaligan ya pagmatinaw na Tyumanem aw umba' pangintu-uwan. Aw pigmatinaw da saba na Tyumanem na si Jisus ya Ise' nan. **10** Ya utaw na nyangintu-u sa Ise' na Tyumanem, awun ni kanan ya Ispiritu na migmatinaw sa kadég yeiy. Manang ya utaw na wala' pangintu-u seiy, pig-imo' nan baling galu-un ya Tyumanem, kay wala' nan pangintu-uwi ya pagmatinaw na Tyumanem kun singalan ya Ise' nan. **11** Aw ini ya pigmatinaw nan: Pig-atagan da kitadun na Tyumanem na ginawa na wala' ya katigkasan, aw ya lyekatan sa ginawa yeiy, yan saba ya kanan Ise'. (aiōnios g166) **12** Aw ya utaw na dyumawat sa Ise' na Tyumanem, nyatagtun da nan ya ginawa na wala' ya katigkasan. Manang ya utaw na wala' dawat sa Ise' na Tyumanem, wala' nan katagtun ya ginawa na wala' ya katigkasan. **13** Pigsulat ku ya kadég yeiy adti kamayu na nyangintu-u sa ngalan na Ise' na Tyumanem pada maka-edē' kamu na nyatagtun da mayu ya ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **14** Aw kya-edē-an tadun uman na kun awun sekaten tadun adti Tyumanem magi sa pagbaya' nan, pakanyegan nan ya kanaten pagpanawagtawag. **15** Aw asuntu na kya-edē-an tadun na pyakanyegan nan ya pangkay unu na pigsekat tadun kanan, kya-edē-an tadun uman na pigtubag da nan ya kanaten pigsekat. **16** Yanagaw kun awun sambuk kamayu na kumita' sa eped tadun na mangintu-uway na

nyaka-imo' sa sala' manang ya sala' na pig-imo' nan dili' makapa-elet kanan adti Tyumanem, panawagtawagi ya utaw yan adti Tyumanem pada magselsel sakanan, aw atag na Tyumanem ya pigsekat tadun. Manang awun sala' na magpaka-elet sa utaw lekat adti Tyumanem, aw wala' aku paglong na panawagtawagan tadun ya utaw na mig-imo' sa maynan. **17** Ya kadég na pag-imo' sa malatay, sala' saba, manang dili' ya kadég na sala' makapa-elet sa utaw adti Tyumanem na wala' ya tyamanan. **18** Yanagaw nya-edé' da kitadun na ya utaw na ise' da na Tyumanem, dili' da sakanan magpadeleg magpakasala'. Kay pigtamengan da saba sakanan na Ise' na Tyumanem, aw wala' da ya katulus ni Satanas magkalat kanan. **19** Aw kya-edé-an tadun uman na kana Tyumanem da kitadun pangkay pigdumalaan ni Satanas ya kadakula' na banwa. **20** Aw nyaka-edé' kitadun na nyadi la ya Ise' na Tyumanem aw pig-atag nan kanaten ya pagpakalabet na un tadun ka-edé-an ya tengteng Tyumanem. Aw nyakasambuk kitadun kanan magi sa Ise' nan na si Jisu-Kristu, kay Tyumanem saba sakanan aw yan ya lyekatan sa ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōnios g166) **21** Kamu na pigsiling ku na kanak mangayse' na pigginawaan, pagpakawat kamu lekat adti manga tyumanem na galu'.

2 Juan

1 Ya surat ini, lumekat adi kanak na maggagaday sa manga mangintu-uway. Pigsulatan ta kamu na manga pigginawaan ku. Dun ni kamayu pagkatipun, pigpa-unawa ku ya kade'g mayu sa sambuk na ina na pigtani la na Tyumanem, aw ya tagsambuksambuk kamayu na nyangintu-u kasiling kamu na mangayse' nan kay pigtani la kamu na Tyumanem. Aw pigginawaan ku ya kade'g mayu, aw beke' ku olo', dala uman ya kade'g na manga mangintu-uway na nya-ede' sa matinaw na palna-u na lekat adti Tyumanem. **2** Pigginawaan kamu nami asuntu na ya matinaw na palna-u awun ni kanaten anenganeng aw awun gayed saba yeiy na wala' ya tyamanan. (aiōn g165) **3** Ayin pa aku galu na awun gayed ni kanaten ya grasya aw kallat aw kalinaw na lekat adti Tyumanem na Ama, aw lekat uman adti kan Jisu-Kristu na kanan Ise'. Alag yeiy tadun matagtun asuntu na nyangintu-u kitadun sa tengteng matinaw aw asuntu uman na miggaginawaay kitadun. **4** To-o aku migleya asuntu na dyengeg ku na ya eped kamayu gayed dyumalug sa matinaw na palna-u, kasiling na pigsugu' na Ama kanaten. **5** Yanagaw nyanginayu' aku kamayu na maggaginawaay ya kade'g tadun. Beke' yeiy na bagu na sugu' kay kya-ede-an da tadun lekat pa na bagu kitadun nyangintu-u. **6** Aw kun tengteng tadun pigginawaan ya Tyumanem, dalugun tadun ya manga sugu' nan. Aw ini ya sugu' nan kanaten lekat pa idtu na bagu kitadun nyangintu-u kanan: Ka-ilangan maggaginawaay ya tagsambuksambuk kanaten. **7** Na, migsulat aku kamayu kay mada'g da ya

magpalna-uway sa galu' na asini tas na lupa'. Pigbalyaw nilan na si Jisu-Kristu nya-imo' utaw, yanagaw po-on nan silan kay gayed nilan pigpasuway ya manga utaw. **8** Yanagaw, magpakatadeng kamu na dili' malagak ya kamayu kyapagudan, manang tibagsegi mayu baling na madawat ya kadakula' na pigtagilan da na Tyumanem kamayu. **9** Ya wala' dalug sa palna-u ni Kristu manang pigdugangan pa nan baling ya palna-u yeiy, wala' dun ni kanan ya Tyumanem. Manang ya dyumalug sa palna-u ni Kristu, awun ni kanan ya Ama aw ya Ise'. **10** Aw kun awun utaw na mawun dun ni kamayu na magpalna-u sa sangkamulu', dili' mayu sakanan pagpaseleden adti kamayu balay aw dili' kamu maglong na magad kanan ya kalinaw. **11** Kay kun magkabalawbalaw kamu kanan, kasiling na tyumabang kamu kanan adti imo-unun na malatay. **12** Na, madég pa galu ya un ku sulaten kamayu, manang dili' ku betang asini surat ini, kay kaliman ku na magkakitaay pa kitadun aw magkabalawbalaw pada malingeb ya kanaten pagleya. **13** Nyangumust kamayu ya manga mangintu-uway asini banwa yeiy, kasiling kamu na mangkaylug kay pigtani la silan uman na Tyumanem.

3 Juan

1 Kay Gayo na kanak pigginawaan, ya surat ini lyumekat adi kanak na maggagaday sa manga mangintu-uway. Pigginawaan ta kaw kay alag kita dyumalug sa matinaw na palna-u. **2** Kanak ubaybay na pigginawaan, nyanawagtawag aku adti Tyumanem na pakadyawun kaw nan sa kadakula' na kanmu pagpakabetang, aw atagan kaw nan sa kabaseg na lawas kasiling na kabagseg na kanmu pagpangintu-u. **3** To-o aku migleya kay dyengeg ku ya ubat-ubat na manga mangintu-uway na dyumateng adi, kay miglong silan kanak na nyatibulluk ya anenganeng mu adti pagdalug sa matinaw na palna-u. **4** Dakula' to-o ya kanak pagleya kun dengegen ku na ya kanak mangayse' na nyangintu-u gayed nyatibulluk dyumalug sa matinaw na palna-u. **5** Kanak ubaybay na pigginawaan, to-o kaw kasaligan dun ni manga imo-unun mu, kay dayaw mu pigbasaan aw pigpabantuk ya manga inulug tadun na mangintu-uway aw maynan ya manga inulug tadun na bagu lumaba' adti kanmu pangkay wala' mu silan kilala. **6** Pig-ubat-ubat nilan adti asdangan na manga mangintu-uway ya kadakula' na pagginawa mu kanilan. Aw pigpakabagseg ta kaw na padelegen mu ya pagpamasa kanilan aw ya pagtabang sa kapelekan nilan dun ni kanilan panaw pada makapadeleg silan. Kay kyatutukan saba ya Tyumanem sa kade'g na pigpan-imo' mu. **7** Kay ya tud na kanilan pagpanaw yan ya pagpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu adti eped na manga banwa, aw wala' silan dawat sa tabang lekat adti manga utaw na wala' pangintu-u kan

Kristu. **8** Yanagaw kitadun na manga mangintu-uway ya umba' tumabang kanilan. Aw dun ni pig-imo' tadun, kasiling na nyaka-eped kitadun kanilan sa pagpa-edé' sa matinaw na palna-u. **9** Na, awun pyadala ku na sulat adti manga mangintu-uway, manang si Dyotrépés na malim ma-imo' maggagaday sa kadég, wala' nan kami pakanyegi. **10** Yanagaw sa pagkawun ku adti kamayu, balawbalawan tadun ya manga pigpan-imo' nan, labi la ya pagtanemtanem nan kanami sa tingeg adti eped na manga mangintu-uway. Aw beke' na maynan olo' ya pig-imo' nan, wala' nan uman basabasayi ya manga inulug tadun na migpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Kristu adti eped na manga banwa. Aw gayed nan pigpigilan ya manga mangintu-uway na malim galu mamasa kanilan aw pig-alilinan nan uman silan lekat adti katipun nilan. **11** Kay Gayo na kanak ubaybay na pigginawaan, dili' mu pagsilingan ya bet na malatay, manang yan baling ya silingi ya bet na manga utaw na mig-imo' sa madyaw. Ya utaw na mig-imo' sa madyaw, nyakasambuk da saba adti Tyumanem. Manang ya utaw na mig-imo' sa malatay, wala' nan ka-edé-i ya Tyumanem. **12** Na, si Démétrio, pigkasampetan sakanan na kadég na manga mangintu-uway na madyaw ya manga pigpan-imo' nan. Aw dun ni pag-eya' nan, pagkita-en na pigdalug nan ya matinaw na palna-u ni Kristu. Aw pigmatinaw nami uman na madyaw ya pig-imo' nan, aw kya-edé-an mayu na matinaw saba ya piglong nami. **13** Na, madég pa galu ya un ku paglongun kamayu manang dili' da ku sulaten asini sulat ini. **14** Kay kaliman ku magkakitaay pa kita aw magkabalawbalaw.

Ayin pa aku galu na ya kalinaw na Tyumanem gayed
magad kanmu. Nyangumusta kanmu ya manga ubaybay
mu idi. Aw pangumustaan aku uman adti manga ubaybay
tadun awun.

Judas

1 Aku si Judas na sugu-anen ni Jisu-Kristu, aw mangud uman ni Santiago. Migsulat aku adti kadég mayu na pigtawag na Tyumanem na Ama aw pigginawaan nan aw dayaw pigtamengan menda' sa pagliku' ni Jisu-Kristu. **2** To-o pa galu kadugangan adti kamayu ya kanan kallat aw kalinaw aw ya pagginawa na Tyumanem. **3** Kay manga inulug na kanak pigginawaan, ya palpa ku asini surat ku na pa-anenganeng kamayu ya pagpaluwa' na Tyumanem sa kadég tadun na nyangintu-u la. Manang nya-uman ya anenganeng ku na ini baling ya ka-ilangan ku sulaten kamayu: Tibagsegi mayu na tamengan ya kamayu pagpangintu-u aw ya matinaw na palna-u na pigtaligu na Tyumanem adti kadég na mangintu-uway. **4** Kay dyengeg ku na awun manga utaw na migimo' sa malatay na nyakaseled adti katipun mayu na wala' kasalinapi. Pigbaluk nilan ya palna-u sa kallat na Tyumanem aw miglong baling silan na pigtumbay kunu adti utaw ya pag-imo' sa to-o malatay. Manang ya manga utaw yeiy, pigsulat da dadan na manga propita na pa-emel-emelen silan na Tyumanem. Kay pigbalyaw nilan uman si Jisu-Kristu na kanaten Pangulu na migdumala sa kadég. **5** Na, pigpa-edé' da kamayu alag na pigpaluwa' na Tyumanem ya kadég na buwadbuwad ni Isra-él asini muna adti pagdumala na Ihiptu. Manang kaliman ku pa-anenganeng kamayu na madég kanilan ya nyatay magi sa pagamak na Tyumanem kanilan asuntu na wala' silan pangintu-u. **6** Aw anenganenga mayu uman ya manga anghil asini muna. Ya eped kanilan wala' tingén

dun ni pigbetangan kanilan na Tyumanem aw nyatu silan baling kanan. Yanagaw pig-eketan nan silan na sangkali' na dili' magkabugtu' aw pigkalabusu la silan dun ni banwa na to-o mangitngit menda' sa allaw na pag-ukum. (aīdios g126) 7 Aw dili' mayu pagkalingawan ya kyagamakan na manga utaw dun ni Sodoma aw Gomora aw manga lunsud na nyakapalibed dun. Nyakasala' silan kay kaliman nilan magkasala-enen adti beke' na kanilan kaubayan aw pangkay adti eped nilan na eseg. Ya atulun na pigpa-emel-emel na Tyumanem kanilan, yan ya pagpa-anenganeng sa utaw na mag-imo' sa malatay, kay ya datengan nilan ya atulun na dili' pagkapatayan. (aīōnios g166) 8 Maynan uman ya manga utaw na mig-imo' sa malatay na syumambuk dun ni manga katipun mayu. Awūn kunu pigkita' nilan na kasiling na tagaynep, aw yan ya migdegdeg kanilan adti pagpakasala' dun ni kanilan pagka-utawun. Pigkeleān nilan ya awun katundanan. Aw miglong silan sa malatay adti manga anghil. 9 Manang pangkay ya kapitan sa manga anghil na si Migél, wala' sakanan pag-imo' sa maynan. Asini muna sa pagkamatay ni Moysis, mig-ayil si Migél aw si Satanas kun singalan ya makatagtun sa lawas nan. Manang wala' si Migél pag-ukum kanan aw piglongan nan olo', “Ya Tyumanem, yan ya magsagda kanmu!” 10 Manang ya manga utaw yeiy, pig-odoy-odoy nilan ya pangkay unu na wala' nilan kalabeti. Kasiling silan na ayep na malyaw na dili' mag-anenganeng sa un nilan imo-un, kay pigdalug nilan baling ya pagkaliman na kanilan lawas. Aw magi sa pigpan-imo' nilan, dumateng adti kanilan ya pa-emel-

emel na Tyumanem adti kamoliyan na allaw. **11** Malatay ya datengan na manga utaw yan! Kay pigdalug nilan ya malat na bet ni Cain. Pigdalug nilan uman ya bet ni Bala-am na to-o magkalim sa kuwalta. Aw kasiling silan uman ni Kora na miggagad sa manga eped nan na matu sa Tyumanem, aw nyapnas baling silan, aw maynan uman ya ma-imo' sa manga utaw yeiy. **12** Ya manga utaw yeiy na syumambuk adti kamayu katipun aw pangiyambung, kasiling silan na taping. Kay migpa-eyang silan baling kyuman aw nyinem. Aw wala' ya kamulamula nilan! Kanilan pagka-utawun ya pag-olo-un nilan. Kasiling silan uman na labun na pigtambel na mabandes na samet aw wala' paka-ulan. Aw kasiling silan uman na kawuy na wala' pakabunga pangkay timpu na pagpamunga, nyalukat baling aw nyatay. **13** Kasiling silan uman na manga baled adti dagat na to-o masleg na dyumala sa madég na subuk, kay gayed pagkita-en ya imo-unun nilan na makamulamulaay. Kasiling silan uman na manga bitun na awun ni langit na gayed magliku-liku' na dili' silan makagagad sa anenganeng na utaw. Pigtagilanan silan na Tyumanem sa banwa na to-o mangitngit aw adtu nan silan betangan na wala' ya tyamanan. (aiōn g165) **14** Aw si Inuk ya migpa-edē' dadan sa ma-imo' adti manga utaw yeiy. Na, si Inuk yan ya kapitu na alintuwad na buwadbuwad ni Adan. Aw miglong si Inuk, “Tanawa! Kyinita' ku ya pagdateng na kanaten Pangulu eped nan ya kanan manga anghil na matag pilammalalan **15** na un mag-ukum sa kadég na manga utaw. Aw pa-emel-emelen nan ya kadég na wala'

pangintu-u kanan, asuntu sa imo-unun nilan na malatay, aw asuntu uman sa tingeg nilan na malat adti kanan.”

16 Aw ya manga utaw yeiy na syumambuk adti manga katipun mayu, ini ya bet nilan: Gayed silan magdiklamu aw magpaninaw sa ayil. Aw yan ya pagdalugun nilan ya pagkaliman na kanilan pagka-utawun. Magpatastas silan, aw matadeng silan magbulakbulak sa tingeg pada matuman ya kanilan pagkaliman. **17** Kay manga inulug na kanak pigginawaan, to-o mayu anenganenga ya piglong na manga apostolés ni Jisu-Kristu na kanaten Pangulu, **18** law nilan, “Sa kamoliyan na manga allaw, awun dumateng na manga utaw na mag-odoy-odoy kanaten asuntu sa pagpangintu-u tadun. Aw yan ya dalugun nilan ya malatay na pagkaliman na kanilan lawas.” **19** Aw adun, awun da silan ni manga katipun mayu, aw asuntu kanilan matengatenga' kamu. Yan olo' ya kanilan pag-anenganengen ya asini tas na lupa', kay wala' nilan tumbayan na meya' ya Ispiritu Santo dun ni seled nilan. **20** Manang kamu na pigginawaan ku, gayed mayu pakasaliga ya pagpangintu-u mayu dun ni kan Kristu. Aw adti pagpanawagtawag mayu adti Tyumanem, pagagadan mayu sa Ispiritu nan ya kamayu anenganeng. **21** Katingen kamu dun ni pagginawa na Tyumanem, talana mayu pigtagadan ya pigpakang nan na yan ya ginawa na wala' ya katigkasan asuntu sa kallat na kanaten Pangulu na si Jisu-Kristu. (aiōnios g166) **22** Tabangi mayu ya manga migduwaduwa kun unu ya umba' nilan pangintu-uan. **23** Aw tabangi mayu uman ya manga eped pada makaluwa' silan lekat adti pamel-emel na Tyumanem dun ni laga na atulun. Kallati

mayu ya manga mig-imo' sa malatay eped na pagkallek mayu sa Tyumanem. Pagkeleān mayu ya malatay, aw magpakatanaw kamu pagaw katapunan kamu na manga sala' nilan. **24** Aw adun, deyen tadun ya Tyumanem na mabatug kamu nan tamengan na dili' kamu makasungkul adti pagpakasala'. Kay ya Tyumanem saba olo' ya makapa-indeg kamayu dun ni asdangan nan na wala' ya sala', aw apeten mayu ya kadyawan na Tyumanem. Aw dakula' to-o ya pagleya mayu dun ni allaw yan. **25** Naten deyen ya kanan ngalan, kay ya Tyumanem da olo' ya kanaten Magpaluwa-ay magi sa Pangulu tadun na si Jisu-Kristu. Awun ni kanan ya matas na dengeg, aw ya kadyawan na pagka Tyumanem, aw ya kabagseg aw katulus na to-o matas. Aw alag yeiy wala' ya maka-unawa pangkay lekat pa adti pagkalekat, aw adun, aw sa manga allaw na dumadateng pa na wala' ya tyamanan! Amén. (aiōn g165)

Pigbukasan

1 Ya sulat yeiy, yan ya pagpa-ede' sa manga pigbukasan na Tyumanem na Ama adti kan Jisu-Kristu kun unu ya un ma-imo' adti kamoliyan na manga allaw. Aw alag yeiy maksay mangka-imo'. Aw awun anghil na pigsugu' adti sugu-anen na Tyumanem na si Juan pada pa-ede' uman ni Juan adti kadég na manga mangintu-uway na sugu-anen uman na Tyumanem. **2** Si Jisu-Kristu yan ya migmatinaw sa palpa na Tyumanem, yanagaw pigpa-ede' ni Juan ya kadég na pigpakita' kanan. **3** Madyaw ya kana utaw na magbasa sa manga pigpa-ede' na Tyumanem asini sulat ini. Aw madyaw uman ya kana manga utaw na magpakanyeg aw magbetang adti anenganeng nilan sa pigpa-ede' asini, kay agpet da saba mangka-imo'. **4** Aku si Juan na migsulat seiya adti manga mangintu-uway na migkatipun dun ni pitu ya syudad na probinsiya na Asia. Padatengen galu adti kamayu ya grasya aw ya kalinaw na lyumekat adti Tyumanem magi sa pitu ya Ispiritu na awun ni asdangan na trunu nan. Ya Tyumanem, gayed awun sakanan pangkay adun, aw pangkay asini muna, aw pangkay sa dumadateng pa. **5** Ya grasya aw kalinaw lyumekat saba adti kan Jisu-Kristu, na yan ya gayed migmatinaw sa Tyumanem. Si Jisus ya tagna' na nyataw lekat adti pagkamatay aw dili' da sakanan salut matay. Aw yan ya magdumala sa kadég na manga hari' asini tas na lupa'. Naten deyen si Jisus kay pigpakita' nan ya kanan pagginawa kanaten dun ni pagtumbay nan sa kanan pagka-utawun na patayen, aw magi sa dugu' nan, pigpaluwa' da kitadun lekat adti pag-allang na manga

sala' tadun. **6** Aw pig-imo' kitadun nan kasakupan na kanan pighari-an. Magi kan Jisus, makapalapit da kitadun adti Tyumanem na kanan Ama. Yanagaw naten deyen si Jisus aw pa-edé' ya kanan dengeg asini tas na lupa' kay wala' ya katigkasan na paghari' nan! Amén. (aiōn g165) **7** Pagtagilan da kamu! Madi si Jisus na ka-agadan na labun, aw kita-en sakanan na kadég na manga utaw, pangkay ya manga migpatay kanan alag silan kumita'. Aw asuntu kanan, to-o magkalat ya ginawa na kadég na wala' pangintu-u kanan, aw magpansisugaw silan. Amén.

8 Si Yahwéh na Tyumanem miglong, “Aku ya Alpa aw ya Oméga. Aku ya lyekatan aw aku uman ya katigkasan.” Kay ya Tyumanem, gayed awun sakanan pangkay adun aw pangkay asini muna, aw pangkay sa dumadateng pa. Aw yan ya migdumala sa kadég. **9** Aku si Juan na kamayu inulug dun ni pagpangintu-u kan Jisu-Kristu. Pigdakep aku aw pig-ated asini pulu' na Patmos asuntu sa pagpalna-u ku sa tingeg na Tyumanem aw sa pagmatinaw ku kan Jisu-Kristu. Yanagaw nyaka-eped aku kamayu dun ni pagti-is sa pagpamulayam talana tadun migtagad na matuman ya kadég na pigpakang ni Jisus sa paghari' nan.

10 Na, dun ni “Allaw na Pagsimba sa Pangulu,” piggagad na Ispiritu Santo ya kanak anenganeng, aw tigkan awun dyengeg ku na dakula' na tingeg apit adti bagakwang ku kasiling na uni na trumpita. **11** Aw miglong ya tingeg, “Sulata adti libru ya kadég na kita-en mu aw padalaan adti manga mangintu-uway na migkatipun nyanimba dun ni pitu ya syudad. Yeiy ya syudad na Épésó, aw Ismirna, aw Pérgamo, aw Tyatira, aw Sardis, aw Piladélpiya, aw

Laodiciya.” **12** Aw maksay aku lyumingi' pada ka-edean ku kun singalan ya miglong kanak. Aw sa paglingi' ku, awun kyinita' ku na pitu ya saleng na nyaka-indeg na alag bulawan. **13** Aw dun ni tenga-tenga' na manga saleng, awun kyinita' ku na iman aw kasiling na Ise' na Utaw. Syumut sakanan sa matas na kadégkadég taman adti panagingting nan. Aw awun nyakasalay kanan na alag bulawan. **14** To-o maputi' ya lugay nan. Aw ya mata nan kasiling na atulun na lyumaga. **15** Aw ya manga siki nan magsalinang kasiling na bronsi na bagu pigtuang. Aw ya tingeg nan kasiling na sagana na tubig. **16** Aw pig-awidan na kalintu nan ya pitu ya bitun. Aw ya paglong nan kasiling na lipang na to-o matalem. Aw ya kalalamdag na gya nan kasiling na sega na to-o syumilat. **17** Sa pag-inunu ku kanan, dayaw aku nyatuwad dun ni asdangan nan kasiling na utaw na nyatay da. Manang pigbetang nan adi kanak ya kalintu na palad nan aw miglong sakanan, “Dili' kaw magkallek! Aku saba ya nyaka-una aw aku ya kamoliyan. **18** Aku ya awun ginawa na wala' ya katigkasan. Tanawa! Pangkay nyatay aku idtu muna manang nyataw aku uman, aw dili' da aku salut matay. Pigdeg da ku ya kamatayen aw pig-awidan da ku ya manga kungsi-ay sa banwa na Kaludukan. (aiōn g165, Hadēs g86) **19** Yanagaw sulata adun ya manga kyinita' mu, dala ya nya-imo' adun aw ya un ma-imo' uman adti kamoliyan. **20** “Aw pa-edē' ku kanmu ya kakawasan na manga kyinita' mu: Ya pitu ya saleng na alag bulawan, yan ya mangintu-uway adti pitu ya syudad. Aw ya pitu ya bitun na pig-awidan na kalintu ku, yan ya manga anghil

na migtunggu' sa manga mangintu-uway dun ni manga syudad yan.”

2 Miglong si Jisus, “Sulata ya ini adti anghil na migtunggu' sa manga mangintu-uway na awun ni syudad na Épésó: ‘Aku ya nyawid sa pitu ya bitun adi kalintu ku aw nyanaw dun ni tenga-tenga' na pitu ya saleng na nyaka-indeg na alag bulawan. Aw ini ya un ku paglongun kamayu: **2** Nya-edé' aku sa manga imo-unun mayu. Kya-edé-an ku ya pagud mayu aw ya kadugay na kamayu pagti-is. Aw kya-edé-an ku uman na dili' mayu mati-is ya manga mig-imo' sa malatay. Pigtanda' mayu ya bet aw ya palna-u na manga utaw na sallong kunu apostolés. Aw kya-edé-an mayu na galu-un kadi' silan. **3** Nyati-is mayu ya madég na kamayu kya-agiyán asuntu sa pagpangintu-u mayu kanak, aw wala' pagkalumay ya kamayu ginawa. **4** “Manang awun pagsala' ku kamayu: Migkatagbi' da ya pagginawa mayu kanak, aw beke' da na kasiling na idtu na muna. Aw migkatagbi' da uman ya pagginawa mayu sa kamayu manga eped. **5** Yanagaw anenganenga mayu kun ananga' magkatagbi' ya pagginawa mayu. Pagselsel kamu aw imo-a mayu ya madyaw kasiling na pig-imo' mayu idtu na bagu pa kamu nyangintu-u! Kun dili' kamu magselsel, kaawunan ta kamu aw kamangen ku ya saleng lekat adti kamayu. **6** Manang awun uman madyaw na pig-imo' mayu: Pigkeleán mayu to-o ya imo-unun na malatay na manga Nikolaytan, na pigkeleán ku uman. **7** “Yanagaw, magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya piglong na Ispiritu Santo adti kadég mayu na mangintu-uway. “Ya utaw na magpadeleg dun

ni pagpangintu-u nan kanak pangkay dakula' ya kalugan, pakangan ku na makakan sa bunga na Kawuy na Maka-atag sa Ginawa na awun ni Para-iso na pigtagilan na Tyumanem.” 8 “Sulata ya ini adti anghil na migtunggu' sa manga mangintu-uway na awun ni syudad na Ismirna: ‘Aku saba ya nyaka-una aw aku ya kamoliyan. Aw pangkay nyatay aku idtu muna manang nyataw aku. Aw ini ya un ku paglongun kamayu: 9 Nya-edē' aku sa kamayu pagti-is aw kya-edē-an ku uman na wala' da ya pagkamangan mayu asuntu sa pagpangintu-u mayu. Aw pangkay maynan ya pagpakabetang mayu manang ya tengteng na matinaw, mayaman kamu dun ni pagpangintu-u mayu kanak! Aw kyatagaān ku ya pig-imo' na manga Judiyyu na wala' pangintu-u kanak, kay pigtanemtaneman kamu nilan na malat na tingeg. Tengteng Judiyyu ya tyugbulan nilan, aw gayed silan migkatipun adti sinagoga, manang nyaka-akup da silan adti pagdumala ni Satanas. 10 Manang dili' kamu magkallek sa pagti-is na un dumateng. Pakanyegi ya un ku paglongun! Seled na sampulungallow, un kamu pakalabusu ni Satanas pada tanda-en ya kamayu pagpangintu-u. Manang dili' mayu pag-ayawan ya pagpangintu-u mayu kanak pangkay kamatayen pa ya kamayu datengan aw un ta kamu tandanan na korona na yan ya ginawa na wala' ya katigkasan. 11 “‘Yanagaw, magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya piglong na Ispiritu Santo adti kadég mayu na mangintu-uway. “‘Ya utaw na magpadeleg dun ni pagpangintu-u nan kanak pangkay dakula' ya pagpamulayam, dili' nan saba lemenen ya kadwa na pagkamatay.” 12 “Sulata

ya ini adti anghil na migtunggu' sa manga mangintu-
 uway na awun ni syudad na Pérgamo: 'Ya kanak tingeg
 kasiling saba na lipang na to-o matalem. Aw ini ya un
 ku paglongun kamayu: **13** Nya-ede' aku sa syudad mayu
 na awun ya trunu ni Satanas. Manang kenne' mayu
 migpadeleg dyumalug kanake'. Wala' mayu balyawan ya
 pagpangintu-u mayu kanak pangkay pigpatay ya inulug
 mayu na si Antipas. Kasaligan sakanan sa pag-ubat-
 ubat sa kanak tingeg dun ni kamayu, yanagaw pigpatay
 sakanan baling dun ni syudad na pigdumalaan ni Satanas.
14 "Manang awun manga pagsala' ku kamayu: Awun eped
 kamayu na dyumalug pa sa palna-u ni Bala-am. Pigpalna-
 uwan nan si Balak ya hari' na banwa na Mo-ab asini
 muna kun unun nan ya pagbuyu sa manga utaw na Isra-él
 adti pagpakasala'. Aw yanagaw pigbuyu silan ni Balak na
 kuman sa pigdugsu' da adti manga inutaw aw piggagad
 uman silan adti pagkasala-enen. **15** Aw pigsilingan mayu
 silan, kay awun manga eped dun ni kamayu na dyumalug
 sa palna-u na manga Nikolaytan. **16** Yanagaw pagselsel
 kamu! Kay kun dili', maksay aku mawun. Aw tanamen
 ku ya manga migpalna-u sa galu' magi sa tingeg ku na
 kasiling na lipang. **17** "Yanagaw, magpakatadeng kamu
 na dili' mayu pagpalipaslipasan ya piglong na Ispiritu
 Santo adti kadég mayu na mangintu-uway. "Ya utaw na
 magpadeleg dun ni pagpangintu-u nan kanak pangkay
 dakula' ya pagpamulayam, atagan ku sakanan na mana
 na pigdayaw na wala' pa kita-a. Aw atagan ku uman
 na tagbi' na batu na maputi' na pigsulatan sa bagu na
 ngalan. Aw ya ngalan yeiy, wala' ya eped na maka-ede'.

Yan olo' ya maka-ede' ya utaw na pig-atagan.” 18 “Sulata ya ini adti anghil na migtunggu' sa manga mangintu-uway na awun ni syudad na Tyatira: ‘Aku ya Ise' na Tyumanem, aw ya manga mata ku kasiling na atulun na lyumaga, aw ya manga siki ku magsalinang kasiling na bronsi na bagu pigtu-ang. Aw ini ya un ku paglongun kamayu: 19 Nya-ede' aku sa manga imo-unun mayu: Kya-ede-an ku ya pagginawa mayu kanak aw adti manga eped mayu uman, aw ya pagtabang mayu sa kamayu manga eped. Aw kya-ede-an ku na nyakapadeleg kamu dun ni pagpangintu-u pangkay madugay ya pagti-is mayu. Nya-ede' aku uman na to-o pa madég ya madyaw na pigpan-imo' mayu adun kay sa idtu na bagu pa kamu nyangintu-u. 20 “‘Manang awun pagsala' ku kamayu: Wala' mayu baling pagsagdaan ya kaubayan na si Jézibél na sallong kunu propita. Magi sa palna-u nan na galu', nyabuyu nan baling adti pagkasala-enen ya kanak manga sugu-anen na nyangintu-u kanak, aw pigdegdeg nan silan na kuman sa abus da dugsu-an adti manga inutaw. 21 Pig-atagan da ku sakanan na manga selat na magselsel sa pagkasala-enen nan manang wala' sakanan baling pagselsel. 22 Pakanyegi aku! Pakelegan ku sakanan na magkedel pada dili' da sakanan makapagbangun lekat dun ni kulanganan nan. Aw pangkay singalan ya migpa-iyeped kanan dun ni pagkasala-enen, to-o dakula' ya pagamak ku kanilan kun dili' silan magselsel. 23 Aw ya kadég na dyumalug kanan aw migpalna-u sa palna-u nan na galu', awun uman pagamak ku kanilan menda' na matay silan. Tigkas yan, ka-ede-an na kadég na manga

mangintu-uway na aku ya nyaka-edé' sa anenganeng na manga utaw. Aw atagan ku ya tagsambuksambuk kamayu na umba' sa imo-unun mayu pangkay madyaw aw malat. **24** “Manang awun eped kamayu dun ni Tyatira na wala' dalug sa palna-u ni Jézibél, kay ya palna-u nan to-o malalem na lekat adti kan Satanas. Aw ini ya paglongun ku kamayu: Dili' ta kamu pabegatan sa eped na manga sugu'. **25** Manang pigpakabagseg ku ya ginawa mayu na dili' mayu pagbotonan ya pagpangintu-u mayu kanak menda' sa allaw na lumiku' aku. **26** Aw ya utaw na wala' pag-ayaw sa pagpangintu-u nan kanak manang migpadeleg sakanan mig-imo' sa makatutuk kanak talana nan tyumagad sa pagliku' ku, yan ya utaw na atagan ku sa katundanan na magdumala sa manga nasud. **27** Diyagāan ku silan kasiling na kanak manga karniro, aw mawid aku sa babunal na putaw na un ku pagtameng kanilan. Aw degen ku ya kanak manga po-on, aw masiling silan na kulun na migpuka'. **28** Aw ya katundanan sa pagdumala na pig-atag kanak na Ama, atag ku uman adti utaw yan pada magdumala sa manga nasud eped ku. Aw atag ku kanan ya bitun na awun ni silatan na to-o magsiga na maselem. **29** “Yanagaw, magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya piglong na Ispiritu Santo adti kadég mayu na mangintu-uway, pagaw dili' baling kamu makasambuk adti pigpakang ku.”

3 Miglong si Jisus, “Sulata ya ini adti anghil na migtunggu' sa manga mangintu-uway na awun ni syudad na Sardis: ‘Aku ya migsugu' sa pitu ya ispiritu aw aku ya nyawid sa pitu ya bitun. Aw ini ya un ku paglongun kamayu:

Nya-ede' aku sa kamayu manga imo-unun. Matas saba ya dengeg mayu adti manga eped na manga mangintu-uway, aw miglong silan na masalig da ya kamayu pagpangintu-u. Manang ya tengteng matinaw kasiling kamu na nyatay da. **2** Kyinita' ku na wala' pa katigkas ya manga imo-unun na pig-atag kamayu na Tyumanem na yan ya kanak Ama. Agpet da matay ya pagpangintu-u mayu. Pagmata kamu lekat adti pagpakatulug! **3** Anenganenga ya palna-u na dyengeg mayu idtu muna na pigdawat mayu. Pagselesel kamu aw daluga mayu! Kun dili' kamu magmata, kawunan ta kamu kasiling na matakaw na dili' mayu pag-imanmanen. **4** “Manang awun pa manga eped kamayu dun ni Sardis na wala' pag-imo' sa malatay. Kasiling silan na utaw na wala' katapingi ya kanilan kadéḡkadéḡ. Aw silan ya umba' maka-iyeped kanak aw sumut sa kadéḡkadéḡ na maputi'. **5** Yanagaw ya utaw na magpadeleg dumalug kanak, yeiy ya un ku pasutun sa kadéḡkadéḡ na maputi'. Aw dili' ku papasen ya ngalan nan dun ni libru na pigsulatan sa ngalan na manga nyakatagtun da sa ginawa na wala' ya katigkasan. Aw aku ya magmatinaw kanan adti asdangan na kanak Ama aw adti manga anghil. **6** “Yanagaw, magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya piglong na Ispiritu Santo adti kadéḡ mayu na mangintu-uway.” **7** “Sulata ya ini adti anghil na migtunggu' sa manga mangintu-uway na awun ni syudad na Piladélpiya: ‘Aku ya tengteng matinaw aw asini kanak wala' ya sala'. Aku ya nyawid sa kungsi-ay ni Dabid, aw kun unu ya pig-uwangan ku, wala' ya un makatakep, aw kun unu ya pigtakep ku, wala' ya

un maka-uwang. Aw ini ya un ku paglongun kamayu: **8** Nya-edē' aku sa manga imo-unun mayu. Nya-edē' aku uman na tabay kamu na manga mangintu-uway dun. Aw pangkay tagbi' ya dengeg mayu, manang kenne' mayu pigdalug ya palna-u ku, aw wala' mayu balyawan ya kanak ngalan. Tanawa! Awun suwangan na pig-uwangan ku kamayu, aw wala' ya pangkay singalan na makatakep.

9 Aw pakanyegi mayu ya un ku paglongun: Padalemen ku ya manga Judiyu na nyaka-akup da adti pagdumala ni Satanas. Pangkay Judiyu ya tyugbulan nilan, manang beke' na matinaw ya kanilan piglong. Paduludun ku silan kamayu, aw papangillupungun ku silan adti asdangan mayu. Aw ka-edē-an nilan na pigginawaan ta kamu. **10** Dumateng saba ya allaw na manga kalugan pada tanda-en ya kadég na utaw kun tengteng silan nyangintu-u kanak. Manang asuntu na pigdalug mayu ya sugu' ku aw nyati-is mayu ya manga pamulayam aw kalugan, yanagaw un ta kamu tamengan. **11** “Maksay saba ya kanak pagliku'. Yanagaw to-o mayu pakatanawi na dili' mayu pagbotonan ya kamayu pagpangintu-u, pada wala' ya maka-agaw sa korona mayu. **12** Ya utaw na magpadeleg sa pagpangintu-u nan kanak, pa-eya-en ku sakanan na wala' ya tyamanan adti eya-anan na kanak Ama na yan ya Tyumanem. Aw pangilalaan ku sakanan sa ngalan na Tyumanem na kanak Ama aw ya ngalan na kanan syudad na bagu na Jérusalim na un nan papanogun lekat adti tas na langit. Aw pangilalaan ku uman sakanan sa bagu na ngalan ku. **13** “Yanagaw, magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya piglong na Ispiritu Santo adti

kadég mayu na mangintu-uway.” 14 “Sulata ya ini adti
 anghil na migtunggu' sa manga mangintu-uway na awun
 ni syudad na Laodiciya: ‘Aku ya pigtawag na “Amén”
 kay aku ya kasaligan, aw gayed ku pigmatinaw ya kana
 Tyumanem. Aku ya lyekatan sa kadég na pig-imo' nan.
 Aw ini ya un ku paglongun kamayu: 15 Nya-edē' aku sa
 manga imo-unun mayu. Kasiling kamu na tubig na dili'
 maniki' aw dili' uman mapasu'. Madyaw pa baling kun
 to-o matibulluk ya anenganeng mayu dun ni imo-unun
 na Tyumanem. 16 Manang asuntu na dili' kamu maniki'
 aw dili' kamu uman mapasu', agpet da ta kamu keleān,
 kasiling na utaw na migduppu sa tubig na malat ya
 nanam. 17 Aw miglong kamu kunu, “Makabatug kami aw
 mayaman da. Wala' da ya pigkapelek nami.” Manang ya
 tengteng matinaw, to-o kamu makalalat asuntu na wala'
 tulin ya kamayu pagpangintu-u, aw wala' mayu kita-a ya
 matinaw. Aw dun ni asdangan na Tyumanem kasiling
 kamu na utaw na kyalugnasan. 18 Yanagaw palna-uwan
 ta kamu na adi kamu olo' ni kanak bayad sa tengteng na
 bulawan pada ma-imo' kamu mayaman. Aw mayad kamu
 uman adi kanak sa babulung sa manga mata mayu pada
 mabangal da mayu kun unu ya tengteng matinaw. Aw adi
 kamu olo' ni kanak bayad sa kadégkadég na maputi' na
 un mayu sutun pada dili' kamu mamulamula. 19 ““Taman
 na manga mangintu-uway na to-o ku pigginawaān, gayed
 ku silan pigsagda aw pigtulada-an. Yanagaw pagselsel
 kamu aw pakabagsega ya kamayu pagpangintu-u. 20
 ““Pakanyegi! Nyindeg aku asini gisakan aw migtatawag
 aku, “Ini aku!” Pangkay singalan ya dumengeg sa tatawag

ku aw uwangan nan ya tatakep na suwangan, sumeled
aku saba aw sumalu aku kanan kuman. **21** “Dyeg da
ku si Satanas, aw pigpa-ingkud aku na Ama ku dun ni
tampid na trunu nan. Yanagaw ya utaw na dumeg sa
pagtanda' ni Satanas aw magpadeleg sa pagpangintu-
u nan kanak, pa-ingkudun ku sakanan adti tampid na
trunu ku. **22** “Yanagaw, magpakatadeng kamu na dili'
mayu pagpalipaslipasan ya piglong na Ispiritu Santo adti
kadég mayu na mangintu-uway.”

4 Aw pagkatigkas yan, awun pa uman pigpakita' kanaken:
Adti tas na langit awun suwangan na kya-uwangan da.
Aw dyengeg ku uman salut ya tingeg na kasiling na uni
na trumpita, aw law nan kanak, “Panik kaw adi! Pakita'
ku kanmu kun unu ya un ma-imo' adti dumadateng pa.”

2 Aw tigkan ya anenganeng ku piggagad na Ispiritu Santo,
aw awun pigkita' ku na trunu adti tas na langit na awun
nyingkud. **3** Aw ya nyingkud dun, ya lawas nan to-o
migkilangkilang kasiling na dayamon. Aw ya kalalamdag
na lyumekat adti lawas nan, mapula kasiling na batu
na haspi aw cornalina. Aw ya trunu, kyapalibedan na
kasiling na balangawan aw ya batek nan kasiling na batek
na ésméralda. **4** Awun pa uman nyakapalibed sa trunu na
kaluwaan tag upat ya ingkudanan na to-o madyaw. Aw ya
manga nyan-ingkud dun, silan ya manga maggagaday.
Migkadékgadég silan sa maputi', aw awun korona nilan
na alag bulawan. **5** Aw awun kilat na lyumekat adti trunu,
aw kya-agadan na dadaneg aw dalakalak. Aw dun ni
asdangan na trunu awun pitu ya ispiritu na kasiling na
saleng na lyumaga. **6** Aw dun uman ni asdangan na trunu,

awun kyinita' ku na kasiling na linaw na to-o matinaw
aw migkilangkilang. Aw awun uman nyakapalibed dun ni
trunu na upat ya kérubim. Sangkamulu' silan sa utaw
aw sa anghil, manang awun ginawa nilan. Aw ya aba aw
bagakwang nilan alag kyatpedan na mata. **7** Ya tagna'
na kérubim, kasiling na liyon. Aw ya kadwa, kasiling na
tudu na baka. Aw ya katlu, ya gya nan kasiling na utaw.
Aw ya kapat, kasiling na malambegek na lyumupad. **8**
Aw ya tagsambuksambuk kanilan awun enem ya panid,
aw alag nyatmu' na mata ya kadakula' na lawas nilan,
dala ya adti dalem na manga panid nilan. Allaw aw
gabi wala' silan teneng paglong, law nilan: “Si Yahwéh
na Tyumanem ya migdumala sa kadég. Wala' ya sala'
dun ni kanan aw wala' ya maka-unawa kanan. Gayed
awun sakanan pangkay adun, aw pangkay asini muna,
aw pangkay sa dumadateng pa!” **9** Yanagaw pigdeyen
na manga kérubim ya nyingkud adti trunu asuntu sa
kadyawan na pagka Tyumanem nan, aw pigbasaán nilan
sakanan aw pigpasalamatan kay yan ya gayed awun na
wala' ya tyamanan. Aw sa pagdeyen nilan kanan, (aiōn
g165) **10** ya kaluwaán tag upat lyumuhud adti asdangan na
nyingkud dun ni trunu na yan ya awun ginawa na wala'
ya katigkasan. Aw pigsimba nilan sakanan, aw pigbetang
nilan adti asdangan na trunu ya manga korona nilan.
Aw alag silan migsidengan migdeyen na miglong: (aiōn
g165) **11** “Ikaw ya kanami Tyumanem aw Pangulu. Ikaw
olo' ya umba' na dumawat sa pagdeyen. Ikaw ya to-
o pigbasaán. Aw migpasalamat kami kanmu asuntu sa
dakula' na katulus mu. Kay ikaw ya mig-imo' sa kadég

magi sa kanmu pagbaya' aw pagkaliman. Aw magi sa katulus mu, nya-imo' ya kadég.”

5 Pagkatigkas yan, awun kyinita' ku na libru na piglulun na pig-awidan na kalintu na nyingkud dun ni trunu. Ya libru yeiy pigsulatan alag adti seled aw adti luwa', aw awun pitu ya silyu pada dili' ma-ulad na pangkay singalan. **2** Aw kyinita' ku uman ya anghil na kesegan, aw nyusip sakanan magi sa dakula' na tingeg, law nan, “Singalan ya umba' maglanit sa manga silyu aw mag-ulad sa libru yeiy?” **3** Manang wala' ya pangkay sambuk na umba' mag-ulad sa libru yeiy, pangkay adti tas na langit aw asini tas na lupa' aw adti dalem na lupa'. Aw wala' uman ya pangkay sambuk na umba' magtanaw sa adti seled. **4** Yanagaw to-o aku migsugaw asuntu na wala' ya pangkay sambuk na umba' mag-ulad aw magtanaw sa adti seled na libru yeiy. **5** Manang miglong kanak ya sambuk na lekat adti kaluwaan tag upat, “Dili' kaw magsugaw! Inunuwa! Awun saba sambuk na umba' mag-ulad sa libru iyan. Pigtagaw sakanan na Liyon, lekat adti buwadbuwad ni Juda. Lekat sakanan adti manga buwadbuwad ni Dabid. Aw pigdeg da nan ya kanan manga po-on. Yanagaw yan olo' ya umba' maglanit sa pitu ya silyu aw mag-ulad sa libru iyan.” **6** Aw kyinita' ku ya Nati na Karniro. Nyindeg sakanan dun ni tenga-tenga' na upat ya kérubim aw kaluwaan tag upat ya maggagaday na nyakapalibed sa trunu. Aw ya Nati na Karniro, kyinita' ku na awun manga ulat nan asuntu sa pagpatay kanan. Awun pitu ya mata nan aw pitu uman ya suwag nan. Aw ya pitu ya mata, yan ya pitu ya ispiritu na pigsugu' na Tyumanem adti

kadakula' na banwa. **7** Aw pigkamang na Nati na Karniro
 ya libru lekat adti kalintu na nyingkud dun ni trunu. **8**
 Aw sa pagkamang nan sa libru, lyumuhud adti asdangan
 nan ya upat ya kérubim aw ya kaluwaan tag upat ya
 maggagaday, aw pigsimba nilan sakanan. Aw ya kaluwaan
 tag upat kyatpedan na arpa, aw ya tagsambuksambuk
 kanilan nyawid sa lipung na bulawan na nyangkatmu'
 na insénso. Aw ya ebel na insénso, yan ya palangad
 pagpanawagtawag na manga utaw na nyangintu-u kan
 Jisus. **9** Aw migdalangan silan sa bagu na dalangan:
 “Ikaw olo' ya umba' magkamang sa libru na piglulun aw
 maglanit sa manga silyu. Kay dun ni pagpatay kanmu
 piglekat mu ya kadég na manga utaw magi sa kanmu
 dugu', pada ma-imo' silan kana Tyumanem utaw. Lekat
 silan adti kadég na tribu, aw miglong silan sa madég na
 punganan na tingeg. Sakup silan na kadég na manga
 nasud, aw wala' pag-unawa ya batek na kindal nilan. **10**
 Aw pig-imo' mu silan kasakupan na kanmu pighari-an,
 aw kasiling silan na manga magdadugsu-ay asini muna
 na migtabang sa imo-unun na Tyumanem. Aw maghari'
 silan eped mu asini tas na lupa'.” **11** Aw tigkas yan, awun
 kyinita' ku na to-o madég na manga anghil na dili' ma-
 iyap. Nyakapalibed silan sa trunu aw sa manga kérubim
 aw sa kaluwaan tag upat ya maggagaday. Aw dyengeg
 ku ya tingeg na manga anghil **12** na migsidengan silan
 miglong sa to-o dakula' na tingeg: “Ikaw saba ya Nati
 na Karniro na pigpatay, yanagaw ikaw ya umba' deyen.
 Dakula' ya kanmu katulus, aw ikaw ya tagtun sa kadég.
 Ikaw ya to-o matadeng, aw to-o kaw kesegan. Yanagaw

ikaw ya umba' simbaen aw ya to-o dengganen. Aw ikaw saba ya umba' dumawat sa pagdeyen na kadég.” **13** Tigkas yan, dyengeg ku uman ya kadég na awun ginawa na adti tas na langit, aw ya kadég na asini tas na lupa', aw ya kadég na awun ni dalem na lupa', aw ya kadég na awun ni tubig, aw alag silan migsidalangan, law nilan: “Naten deyen ya nyingkud adti trunu. Aw deyen tadun ya Nati na Karniro. To-o silan basaen asuntu sa kanilan dengeg aw kanilan pagdumala. Yanagaw naten silan deyen na wala' ya tyamanan!” (aiōn g165) **14** Aw miglong ya upat ya kérubim, “Amén!” Aw lyumuhud ya kaluwaan tag upat ya maggagaday aw pigsimba nilan ya nyingkud adti trunu aw ya Nati na Karniro.

6 Aw kyinita' ku ya Nati na Karniro na miglanit sa tagna' na silyu na libru na piglulun. Aw dyengeg ku ya piglong na sambuk na kérubim, aw ya tingeg nan kasiling na dalakalak. Aw law nan, “Na! Kaksay kaw kadtul!” **2** Aw tigkan awun kyinita' ku na kuda' na maputi'. Aw ya syumakay nyawid sa busug, aw pigkoronahan sakanan kay yan ya pangilala na awun katundanan nan. Aw maksay nan pigpapalaguy ya kuda' nan kay un da nan degen ya kanan manga po-on. **3** Aw sa paglanit na Nati na Karniro sa kadwa na silyu na libru, dyengeg ku ya tingeg na kadwa na kérubim na miglong, “Kaksay kaw uman kadtul!” **4** Aw tigkan awun kyinita' ku na kuda' na mapula na kasiling na atulun. Aw ya syumakay pig-atagan na dakula' na kampilan, aw pigtumbay adti kanan na kamangen ya kalinaw lekat adti kadakula' na banwa pada magtatubbukay ya manga utaw sa tanam aw

magpapatayay silan. **5** Aw sa paglanit na Nati na Karniro sa katlu na silyu na libru, dyengeg ku ya tingeg na katlu na kérubim na miglong, “Kaksay kaw uman kadtul!” Aw tigkan awun kyinita' ku na kuda' na maytem. Aw ya syumakay nyawid sa timbangan. **6** Aw awun dyengeg ku na tingeg na lekat adti trunu na kyapalibedan na upat ya kérubim, aw law na tingeg, “Un dumateng ya dakula' na getem. Aw ya duwangka supa' ya harina na trigu, sangka dinariyo ya alaga'. Aw ya sangka gantang ya harina na sibada, sangka dinariyo ya alaga'. Manang yan olo' ya dili' mu pag-ilabetan ya manga kawuy na olibo aw ya manga paras!” **7** Aw sa paglanit na Nati na Karniro sa kapat na silyu na libru, dyengeg ku ya tingeg na kapat na kérubim na miglong, “Kaksay kaw kadtul!” **8** Aw tigkan awun kyinita' ku na kuda' na malalaglalog. Aw ya ngalan na syumakay, yan si Kamatayen. Aw ya dyumalug kanan si Kaludukan. Aw pigtumbay kanilan na dumala sa manga kagamakan adti kaluwan tag lima ka porsinto na kadég na awun ginawa asini tas na lupa' pada matay silan asuntu sa dakula' na tanam, aw getem, aw manga magkedel, aw asuntu uman sa manga mangkabulut na mannanap na miglegeblegeb na nyaninaw sa un nilan dawiyen. (**Hadēs g86**) **9** Aw sa paglanit na Nati na Karniro sa kalima na silyu na libru, awun kyinita' ku adti dalem na sunuganan sa insénso na awun ni asdangan na Tyumanem. Kyinita' ku dun ya manga kalaluwa na manga mangintu-uway na pigpatay asuntu sa pagdalug nilan sa tingeg na Tyumanem aw sa pagpa-ede' nilan sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus. **10** Aw migtatawag silan sa Tyumanem

sa dakula' na tingeg, law nilan, “We...kay Pangulu na tyumakmag sa kadég, ikaw saba ya Tyumanem. Wala' ya sala' dun ni kanmu aw matinaw ya kanmu pagbaya'. Kinunu mu ukumi aw pa-emel-emela ya manga utaw na dili' malim mangintu-u kanmu? Aw kinunu mu maliti ya kanami dugu' asuntu sa pagpatay nilan kanami?” **11** Aw tigkas yan, pig-atagan ya tagsambuksambuk kanilan na mangkatas na kadékkadég na maputi'. Aw piglongan silan na maglagdeng aw magtagad pa silan dagawdagaw, menda' sa allaw na malingeb da ya kadég na un pa pamatayen asuntu sa imo-unun na Tyumanem kasiling nilan. **12** Sa paglanit na Nati na Karniro sa kanem na silyu na libru, tigkan awun dyumateng na to-o mabagseg na linug. Aw migkaytem ya sega kasiling na tandaki', aw migkapula ya bulan kasiling na dugu'. **13** Aw ya manga bitun adti langit nyangkolog kasiling na bunga na igira na nyangkataktak na pig-eyeng na mabandes na samet. **14** Aw ya langit nyatenga' aw dayaw migsuway. Aw ya kadég na manga buntud, nyangka-alin lekat adti kyabetangan nilan. Aw maynan uman ya manga pulu'. **15** Aw to-o nyangkallek ya kadég na manga utaw, pangkay ya manga hari', aw manga magdadumalaay, aw manga hénéral, aw manga mayaman, aw manga mangkatas na migdumala. Aw ya kadég na utaw pangkay allang aw beke' na allang, alag silan nyan-ebeng adti manga ilib aw dun ni mangkabakla' na batu adti buntud. **16** Aw pigtawag nilan ya manga buntud aw mangkabakla' na batu, law nilan, “Gettani kami! Tabuni kami pada dili' da kumita' kanami ya nyingkud adti trunu. Aw dili' kami

uman malim na lemenen ya kadaman na Nati na Karniro.

17 Kay dyumateng da ya allaw na to-o kallekanan na yan ya pagpa-emel-emel nilan. Singalan ka' ya makaluwa' seiy?"

7 Aw pagkatigkas yan, kyumita' aku sa upat ya anghil: Ya sambuk nyindeg apit adti silatan, aw ya sambuk apit adti sallean, aw ya duwa migdadipagay silan apit adti balabagan. Aw pigtagen an nilan ya samet pada dili' tumambel asini tas na lupa' aw adti dagat, aw adti pangkay unu na kawuy. **2** Aw tigkas yan, awun kyinita' ku na sambuk uman na anghil na apit adti silatan na nya-engat pasinan adti langit. Aw awun pigdala nan na lekat adti Tyumanem na gayed awun na un pagmarka sa kanan manga utaw. Aw pigtatawag nan ya upat ya anghil na pig-atagan na Tyumanem sa katundanan na un magkalat sa lupa' aw sa dagat, **3** aw law nan kanilan, "Ya-i pa mayu pag-ilabeti ya lupa' aw ya dagat aw ya manga kawuy. Tagadi pa na kamarkaan naten una ya bayu' na manga utaw na sugu-anen na Tyumanem." **4** Aw wala' kadugay, pigdengeg ku na ya kade'g na manga utaw na kyamarkaan da, sanggatus aw kapatan tag upat ka malalan na alag lekat adti buwadbuwad na manga mangayse' ni Isra-el na eseg. **5** Sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti manga buwadbuwad ni Juda, sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Rubin, sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Gad, **6** aw sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Asyir, aw sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Naptali, aw sampulu' tag duwa

kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Manasis, **7** aw sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Simyon, aw sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Libi, aw sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Issakar, **8** aw sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Zébulun, aw sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni José, aw sampulu' tag duwa kamalalan ya lekat adti buwadbuwad ni Bénjamin. **9** Pagkatigkas yan, tanawa! Awun kyinita' ku na madég to-o na manga utaw na dili' mabatug iyapen. Aw pangkay unu ya batek na kindal nilan, aw kun unu ya kanilan tribu, aw ayin nasuda ya lyekatan nilan, aw kun unu ya punganan na tingeg na piglong nilan, alag silan nyan-indeg adti asdangan na trunu na Tyumanem aw asdangan na Nati na Karniro. Aw alag silan migkadégkadég sa maputi' aw nyan-awid sa manga palwa na palma. **10** Aw miglong silan sa dakula' na tingeg: “Ya pagpaluwa' kanaten lyumekat saba adti Tyumanem na yan ya nyingkud adti trunu aw lekat adti Nati na Karniro!” **11** Aw ya kadég na manga anghil, pigpalibedan nilan ya trunu aw ya kaluwaan tag upat ya maggagaday, aw ya upat ya kérubim. Aw lyumuhud ya kadég na manga anghil adti asdangan na trunu aw pigsimba nilan ya Tyumanem. **12** Aw miglong silan, “Yeiya saba ya matinaw, ya kanaten Tyumanem yan olo' ya umba' deyen kay matas ya kanan dengeg, aw umba' sakanan pasalamatan. Umba' uman sakanan basaân, asuntu na to-o dakula' ya kanan katadeng, aw to-o sakanan matulus aw mabageg. Yanagaw naten deyen na wala' ya tyamanan!

Amén.” (aiōn g165) **13** Aw tigkas yan, nyusip kanak ya sambuk lekat adti kaluwāan tag upat ya maggagaday, law nan, “Unu, nya-edē' kaw kun singalan ya manga utaw yeiy na syumut sa mangkatas na kadégkadég na maputi'? Aw ayin silan lekat na banwa?” **14** Aw tyumubag aku kanan, “Wala' ku beg ka-edē-i, kay Sir.” Aw miglong sakanan kanak, “Yeiy saba ya manga mangintu-uway na nyakati-is sa to-o dakula' na pamulayam. Pigbugsakan da nilan ya kanilan manga kadégkadég aw magi sa dugu' na Nati na Karniro, migkaputi' da ya manga kadégkadég nilan. **15** Yanagaw nyan-indeg silan adti asdangan na trunu na Tyumanem. Allaw aw gabi gayed nilan pig-imo' ya pagkaliman nan, aw tamengan nan silan. **16** Aw dili' da silan magetem aw talaynemen, aw dili' da mabelad na sega. **17** Kay diyagaān silan na Nati na Karniro na awun ni asdangan na trunu. Aw yan ya mag-allad kanilan adti selep na gayed nyiswak sa tubig na nyatag sa ginawa na wala' ya katigkasan. Aw dayaw na Tyumanem galisan ya manga luwa' na mata nilan.”

8 Na, sa paglanit na Nati na Karniro sa kapitu na silyu na libru, awun katinep dun ni tas na langit seled na tenga' ya udas. **2** Aw kyinita' ku ya pitu ya kapitan na manga anghil na nyan-indeg dun ni asdangan na Tyumanem. Aw pig-atagan ya tagsambuksambuk kanilan sa trumpita. **3** Aw dyumulud uman ya sambuk na anghil aw nyindeg adti sunuganan sa insénso na awun ni asdangan na trunu. Aw dyumala sakanan sa pa-ebelanan na alag bulawan. Aw pig-atag kanan ya madég na insénso aw pigsunug nan dun ni sunuganan na alag uman bulawan, pada pa-

eped sa manga pagpanawagtawag na kadég na manga utaw na nyangintu-u kan Jisu-Kristu. **4** Aw nyullut ya ebel lekat adti pig-awidan na anghil na pa-ebelanan, eped na pagpanawagtawag nilan dun ni asdangan na Tyumanem. **5** Aw tigkas yan, pigkamang na anghil ya pa-ebelanan sa insénso aw pigbetangan nan na manga бага na atulun lekat adti sunuganan. Aw pig-agbel nan adti tas na lupa'. Aw nyangkalablab ya kilat aw kya-agadan na dadaneg aw dalakalak, aw linug. **6** Na, migtagilan ya pitu ya kapitan na manga anghil sa trumpita na un da nilan eyepen. **7** Aw sa pag-eyep na tagna' na anghil sa trumpita nan, nyulan na ayis aw atulun na kya-agadan na dugu'. Aw nyangkasunug ya katluwan tag tulu ka porsintu ya lupa' na magdang dala ya manga kawuy dun. Manang ya kadakula-an, wala' kasunug. Aw nyabus nyangkasunug ya malunaw na sagbet. **8** Sa pag-eyep na kadwa na anghil sa trumpita nan, awun nyolug adti dagat na liwan na to-o dakula' na buntud na lyumaga. Aw katluwan tag tulu ka porsinto ya dagat na migkapula kasiling na batek na dugu', **9** aw nyangkamatay ya katluwan tag tulu ka porsinto ya tagbanwa na dagat. Aw migkalat uman ya manga barko aw balangay. **10** Pagkatigkas yan, pig-eyep na katlu na anghil ya trumpita nan, aw awun uman nyolug lekat adti langit na to-o dakula' na ananulsul pasinan adti magdang na lupa'. Aw kyolugan nan ya katluwan tag tulu ka porsinto ya manga mangkabakla' na ganga' aw manga tyugbulan na tubig. **11** Aw ya ngalan na ananulsul yeiy: “Mapayit.” Aw nyangkabaleng ya kadég na nyaka-inem sa tubig. Aw madég ya manga utaw

na nyangkamatay asuntu sa pag-inem nilan. **12** Tigkas yan, pig-eyep na kapat na anghil ya trumpita nan, aw migkangitngi ya katluwan tag tulu ka porsinto ya silat na sega, aw maynan uman ya bulan aw manga bitun. Yanagaw kun allaw, migkangitngit ya katluwan tag tulu ka porsinto ya silat na sega aw kun gabi maynan uman ya nya-imo' sa bulan aw manga bitun. **13** Aw pagkatigkas yan, awun kyinita' ku na malambegek na lyumupad adti dalem na langit, aw dyengeg ku ya dakula' na tingeg nan na miglong, “Dakman tulu ya manga anghil na wala' pa pag-eyep sa trumpita nilan. Aw sa pag-eyep nilan, to-o malat ya un pagamak sa manga nyeya' dun ni kadakula' na banwa!”

9 Aw pig-eyep na kalima na anghil ya trumpita nan, aw awun kyinita' ku na nyanog, aw kasiling sakanan na bitun na nyolug lekat adti tas na langit. Aw yan saba ya anghil na pig-atagan na kungsi-ay sa sab na gawang na wala' ya katantanan. **(Abyssos g12) 2** Aw pigkamang nan ya sab na gawang, aw tigkan nyullut ya to-o madakmel na ebel kasiling na bulkan na nyutu. Aw migkalabnaw ya sega aw migkangitngit ya kadakula' na banwa. **(Abyssos g12) 3** Aw lyumekat dun ni ebel ya madég na manga dulun, aw nyantugpa' silan dun ni lupa'. Aw pigtumbay kanilan ya pagpati-is sa manga utaw na kasiling na pigbanga' na sangalan. **4** Manang pigpigil kanilan ya pagkan sa manga sagbet aw manga kawuy, aw eped pa na manga tanem. Yan olo' ya pamulayaman nilan ya manga utaw na wala' ya marka na Tyumanem dun ni bayu' nilan. **5** Aw seled na limambulan ya pagpamulayam kanilan. Manang

wala' kanilan tumbayan na patayen ya manga utaw. Aw ya kasakit na pigbati' nilan kasiling na pigbanga' na sangalan. **6** Yanagaw ya manga utaw yeiy kaliman da nilan galu na maksay mangkamatay. Manang wala' pa tumbayan na Tyumanem na matay silan. **7** Na, ya lawas na manga dulun yeiy, kasiling na manga kuda' na nyakatagilan da sa dakula' na tanam. Aw awun pigtulung nilan na kasiling na korona na bulawan. Aw ya gya nilan, liwan na gya na utaw. **8** Aw ya lugay nilan, kasiling na lugay na kaubayan. Aw ya untu nilan, kasiling na untu na liyon. **9** Aw awun nyakatampeng sa aba nilan, kasiling na imbis na alag putaw. Aw ya kagabkab na manga panid nilan, kasiling na kagalkal na madég na kalisa na pyangguyud na manga kuda' na migpasinan da adti dakula' na tanam. **10** Aw ya ikug nilan, kasiling na ikug na sangalan na awun tinga, aw pigtumbay adti ikug nilan na mamulayam sa manga utaw seled na limambulan. **11** Aw awun hari' na migdumala kanilan, na yan ya sambuk na busaw na pigkalabusu na Tyumanem asini muna dun ni gawang na wala' ya katantanan. Ya ngalan nan adti tingeg na Hibriyu: Abadon. Aw adti tingeg na Grigo: Apolyon. **(Abyssos g12)** **12** Pagkatigkas da na tagna' na pyagamak na to-o kallekanan, awun pa uman duwa ya pagamak na dumadateng pa. **13** Tigkas yan, pig-eyep na kanem na anghil ya trumpita nan. Awun dyengeg ku na tingeg na lyumekat adti upat ya suwag na awun ni sunuganan sa insénso na alag bulawan na nyakabetang adti asdangan na Tyumanem. **14** Aw miglong ya tingeg adti kanem na anghil, “Buliyi la ya upat ya anghil na pig-eketan ku awun

ni dakula' na ganga' na Yupratis.” **15** Yanagaw pigbuliyan da ya upat ya anghil na pigtagilan da dadan na yan na udas pamatayen nilan ya katluwan tag tulu ka porsinto ya manga utaw. **16** Aw pig-ubat kanak na ya kadég na manga sundalu nilan na nyampanguda' duwanggatus ka milyon. **17** Aw maynini ya pigpakita' kanak sa manga kuda' aw sa manga nyansakay: Ya manga sundalu na syumakay, pigtampeng ya aba nilan na putaw na kasiling na imbis na tulu ya batek; mapula kasiling na atulun, aw malunaw kasiling na tubig na danaw, aw malalag. Aw ya ulu na manga kuda' nilan, kasiling na ulu na liyon, aw awun lyumuwa' lekat adti baka' nilan na laga aw ebel aw asupri. **18** Yanagaw magi sa laga aw ebel aw asupri, nyangkamatay ya katluwan tag tulu ka porsinto ya manga utaw. **19** Kay pigtumbay adti manga kuda' ya pagpati-is sa manga utaw magi sa kanilan baka' aw ya ikug nilan na kasiling na kamugung. **20** Manang ya nyasama' na manga utaw na wala' kamatay asuntu sa tulu ya pyagamak yeiy, kenne' na wala' silan pagselsel sa manga pigpan-imo' nilan. Migpadeleg silan baling migsimba sa manga busaw aw sa manga inutaw na pig-imo' lekat adti bulawan, aw bulawan na maputi', aw bronsi, aw batu, aw kawuy na alag dili' magkita' aw dili' magpakadengeg aw dili' magpakapanaw. **21** Aw wala' silan pagselsel sa pagpatay nilan sa utaw aw ya pagkatalagamutan nilan, aw ya pagkasala-enen, aw ya kanilan pagtakawunun.

10 Tigkas yan, awun kyinita' ku uman na liwan na anghil na to-o kesegan na nyanog lekat adti tas na langit. Nyaputus sakanan na labun aw awun balangawan adti tas

na ulu nan. Aw ya kalalamdag na gya nan kasiling na sega. Aw ya manga siki nan, kasiling na laga na atulun. **2** Aw awun pig-awidan nan na tagbi' na libru na dadan da pig-ulad. Sa pagdateng nan asini tas na lupa', piggina' nan ya kalintu na siki nan adti dagat, aw ya kawala piggina' nan uman adti lupa'. **3** Aw migtatawag sakanan sa dakula' na tingeg, aw ya tingeg nan kasiling na tulangeb na liyon. Aw pigtubag na pitu ya dalakalak. **4** Aw sa un da ku galu sulaten ya tubag nilan, awun dyengeg ku na tingeg na lekat adti tas na langit na miglong, “Ya-i pagsulata ya pigtubag na pitu ya dalakalak, aw dili' mu uman pag-ubat-ubat adti eped na utaw.” **5** Tigkas yan, ya idtu na gyumina' adti dagat aw adti magdang na lupa', pigbitil nan ya kalintu na bekten nan adti langit, **6** aw migsapa' dun ni ngalan na Tyumanem. Kay ya Tyumanem wala' ya tyamanan, aw yan ya mig-imo' sa langit aw lupa' aw dagat aw ya kadég na tagbanwa nilan. Aw ini ya sapa' nan: “Dili' da tagenan ya un dumateng! (aiōn g165) **7** Kay ya palpa na Tyumanem pigpa-edé' da nan dadan adti manga sugu-anen nan na manga propita asini muna, manang wala' pa kabangal adti kadég na utaw menda' adun. Manang pagdateng na allaw na eyepen da na kapitu na anghil ya kanan trumpita, dun da katuman ya kadég na pigpalpa dadan na Tyumanem.” **8** Aw tigkas yan, dyengeg pa ku uman salut ya tingeg na lyumekat adti tas na langit, law nan, “Kadtuwi ya gyumina' adti dagat aw adti lupa', aw kamanga adti tullu' nan ya libru na dadan da pig-ulad.” **9** Yanagaw kyadtuwan ku sakanan aw pigsekat ku ya tagbi' na libru. Aw piglongan aku nan, “Kamanga ya

libru ini aw kana. Sa pagkan mu seiy, matamis kasiling na dega' manang pagdateng da adti seled na buntit mu, magkapayit.” **10** Yanagaw, pigkamang ku ya tagbi' na libru dun ni tullu nan aw maksay ku pigkan. Aw matinaw saba ya piglong nan. Matamis ya libru kasiling na dega' manang pagdateng da adti seled na buntit ku, migkapayit da. **11** Aw awun miglong kanak, “Ka-ilangan na padelegen mu ya pagpa-edē' sa un dumateng adti kadég na manga utaw pangkay unu nasuda ya pig-eyan nilan, aw pangkay unu ya batek na kindal nilan, aw kun unu ya punganan na tingeg nilan, aw dala uman ya manga hari' na migdumala kanilan.”

11 Pagkatigkas yan, pig-atagan aku na sasukud na kasiling na bangka'. Aw miglong ya nyatag kanak, “Na! Panamali la sukuda ya Balay na Tyumanem aw ya dugsu-anan na awun ni Témplo. Aw iyapa uman ya kadég na nyampanimba dun. **2** Manang ya-i pagsukuda ya pamanag na Témplo kay pigtumbay da ku adti madég na nasud na manga Héntil. Sulungun nilan ya syudad na Jérusalim na pigtani la na Tyumanem, aw seled na kapatan tag duwa ya bulan un nilan lipa-an ya kadakula' na syudad aw dili' nilan basabasaân. **3** Aw ya duwa ya propita ku, un ku silan atagan sa katundanan sa pagpa-edē' sa unu ya un dumateng. Seled na sammalalan aw duwanggatus aw kaēneman ka allaw na pag-ubat-ubat nilan, aw gayed silan sumut sa kalapeng.” **4** Na, ya duwa yeiy, kasiling silan na duwa ya kawuy na olibo aw kasiling uman na duwa ya saleng na pigpa-indeg adti asdangan na Pangulu sa kadakula' na banwa. **5** Aw kun awun

magpakalat kanilan, awun laga na lumuwa' adti baka' nilan aw mangkasangab ya manga po-on nilan. Aw dun da kamatay ya pangkay singalan na malim magpakalat kanilan. **6** Awun katulus nilan magtagen sa ulan pada dili' maka-ulan dun ni manga allaw na mag-ubat-ubat silan sa un pa-ede' na Tyumanem, aw mabatug nilan uman ya tubig imo-un dugu'. Aw mabatug nilan pakelegan ya kadakula' na banwa sa madég na punganan na pagamak, pangkay kinunu ya kaliman nilan. **7** Aw sa pagkatigkas nilan mag-ubat-ubat adti manga utaw, awun lumuwa' na ayep na to-o kallekanan lekat adti gawang na wala' ya katantanan. Aw tanamen nan ya duwa ya propita aw degen nan aw patayen nan silan. **(Abyssos g12)** **8** Aw ya kanilan lawas mangkalugatang dun ni dalan na syudad. Ya syudad yeiy pigpa-unawa sa Sodoma aw Ihiptu asuntu na malatay ya bet na manga utaw na mig-eya' dun, manang ya tengteng ngalan nan, yan ya Jérusalim na dun pakalabuan ya kanaten Pangulu adti krus. **9** Aw seled na tulungallaw aw tenga', ya lawas nilan inunuwun na manga utaw na lekat adti madég na nasud, aw madég na tribu na maglong sa madég na punganan na tingeg aw wala' pag-unawa ya batek na kindal nilan. Aw dili' silan malim tumbay na lebeng ya lawas na duwa ya propita. **10** To-o baling magleya ya manga utaw na asini tas na lupa'. Aw mag-imo' silan sa dakula' na katipun aw magsi-atag-atagay silan asuntu sa pagkamatay na duwa ya propita na Tyumanem. Kay adti kanilan anenganeng, ya duwa yeiy, silan ya dyumala sa pagti-is asini tas na lupa'. **11** Manang sa paglabay da na tulungallaw aw tenga', mataw

ya duwa ya propita lekat adti pagkamatay, kay atagan silan na Tyumanem sa ginawa, aw magbangun silan. Aw magteneb ya manga utaw na kumita' sa pagkataw nilan. **12** Aw tigkas yan, dumengeg ya duwa yeiy sa dakula' na tingeg lekat adti tas na langit na maglong, “Panik kamu adi!” Aw ma-engat ya duwa ya propita adti tenga' na labun pasinan adti tas na langit, aw tandawan silan na kanilan manga po-on. **13** Aw yan na udas maglinug to-o na mabageg. Aw mangkagettan ya sampulu' ka porsinto ya manga balay dun ni syudad. Aw pitummalalan ya utaw na mangkamatay. Manang ya manga eped na dili' mangkamatay, to-o silan magteneb. Aw ya un sampetan, deyen nilan ya Tyumanem na awun ni tas na langit. **14** Pagkatigkas da na kadwa na pyagamak na to-o kallekanan, awun pa uman katlu na dumadateng. **15** Tigkas yan, pig-eyep na kapitu na anghil ya trumpita nan. Aw awun madég na mangkabakla' na tingeg na lyumekat adti tas na langit. Aw miglong silan, “Pigsayuan da ya pagdumala asini tas na lupa', aw yan da ya Pangulu ya kanaten Tyumanem aw ya Misiyas na pigpadala nan. Aw ya paghari' nan, wala' ya tyamanan!” (aiōn g165) **16** Aw ya kaluwaan tag upat ya maggagaday na nyingkud adti asdangan na trunu na Tyumanem, lyumuhud silan aw pigsimba nilan sakanan, **17** aw miglong silan, “Kay Tyumanem na migdumala sa kadég. Wala' ya pagka-uman mu pangkay adun aw pangkay asini muna. Dakula' to-o ya kanami pagpasalamat kanmu kay ya kanmu katundanan wala' ya maka-unawa. Ikaw ya tyumakmag sa kadég, aw migpalekat da ya kanmu paghari'. **18** Pangkay

nyadaman ya manga nasud, manang dyumateng da ya pagpa-emel-emel mu kanilan. Migpalekat da uman ya pag-ukum sa manga nyangkamatay na wala' pangintu-u kanmu. Aw yeiy da uman ya allaw na atagan na tandan ya kanmu manga sugu-anen: Yeiy ya manga propita, aw ya kadég na nyangintu-u kan Jisu-Kristu, pangkay mangkalangkaw silan aw pangkay madalem, kay alag silan kanmu manga utaw. Manang yeiy da saba uman ya allaw na apnasen mu ya manga utaw na migkalat sa kadakula' na banwa.” **19** Tigkas yan, adti tas na langit, pig-uwangan ya kyabetangan sa trunu, aw pagkita-en da ya kaban na pigdayawan sa batu na pigsulatan sa pakang na Tyumanem. Aw nyangkalablab ya kilat aw kya-agadan na dadaneg aw dalakalak. Awun mabagseg na linug, aw nyangka-eyeng ya lupa', aw dyumugsu' ya dakula' na ulan na kya-epedan na ayis kasiling na mangkabakla' na batu.

12 Aw awun pangilala adti langit na to-o madyaw. Awun kyinita' ku na kaubayan na migkadékgadég sa sega, aw apit adti siki nan ya bulan. Aw dun ni ulu nan awun korona na sampulu' tag duwa ya bitun. **2** Pigpetesan sakanan, aw mig-ulangag asuntu na to-o migti-is. **3** Aw awun pa uman sambuk na pangilala dun ni langit na yan ya to-o dakula' na ulud na mag-eya' adti dagat. Mapula ya imbis nan aw awun pitu ya ulu aw sampulu' ya suwag nan. Adti tagsambuksambuk na ulu nan awun beleng. **4** Aw piglabet na ikug nan ya katulu na porsinto na manga bitun dun ni langit aw nyangkolug silan dun ni tas na lupa'. Aw nyindeg ya ulud adti asdangan na

kaubayan na pigpetesan pada pagkaütaw na ise' kanen
 nan. 5 Aw kyautawan ya kaubayan sa ise' nan na eseg.
 Manang wala' kakan na ulud kay maksay pigsakmit ya
 ise' aw pigdala adti tampid na Tyumanem dun ni trunu
 nan. Aw ya ise' yeiy un magdiyaga sa kadég na nasud
 kasiling na kanan manga karniro, aw mawid sa babunal
 na putaw na yan ya pagtameng sa manga utaw. Kay
 pig-atagan sakanan na Tyumanem sa katundanan na
 magdumala. 6 Aw ya kaubayan na mig-ise', nyalaguy
 adti kaligbinan kay awun banwa na pigtagilan dadan na
 Tyumanem na un nan eya-an, pada sanggila-en kanan
 seled na sammalalan aw duwanggatus aw kaeneman ka
 allaw. 7 Na, awun dakula' na tanam adti tas na langit.
 Si Migél sambuk sakanan na kapitan na manga anghil,
 aw pigtanam nilan ya ulud na yan si Satanas aw ya
 kanan manga sakup. 8 Aw pigdeg silan ni Migél. Yanagaw
 wala' da ya katundanan na ulud aw ya kanan manga
 sakup dun ni pigdumalaan na Tyumanem. 9 Aw pig-
 agbel silan adti lupa'. Aw ya dadan na ulud yeiy, yan
 saba si Satanas. Aw lekat dun ni manga allaw yan, gayed
 da nan paggawayan ya kadég na manga utaw. 10 Aw
 dyumengeg aku sa dakula' na tingeg na lekat adti tas na
 langit na miglong, "Dyumateng da ya allaw na nyalingeb
 da ya pagpaluwa' na kanaten Tyumanem sa manga utaw
 magi sa katulus nan, aw pigdumalaan nan ya kadég
 nilan. Aw ya Misiyas na pigpadala nan, pig-atagan da nan
 uman na katundanan sa pagdumala. Kay pig-agbel da ya
 magbabintangay sa manga kaylug tadun na nyangintu-u,
 aw pig-alilinan lekat adti Kasakupan na pigdumalaan na

Tyumanem. Allaw aw gabi gayed nan silan pigbintangan adti asdangan na Tyumanem tadun. **11** Manang dyeg na manga inulug tadun na manga mangintu-uway ya po-on tadun na si Satanas magi sa dugu' na pigpa-ilig na Nati na Karniro adti krus, aw magi uman sa pag-ubat-ubat nilan sa tingeg na Tyumanem adti manga utaw na wala' ya pagpangintu-u. Aw asuntu sa pagpangintu-u nilan, pigpadeleg nilan ya pagginawa sa Tyumanem, pangkay kamatayen pa ya un nilan datengan. **12** Yanagaw kamu na nyeya' asini tas na langit, pagleya kamu! Manang kamu na nyeya' dun ni lupa' aw adti dagat, malatay saba ya datengan mayu. Kay adtu la si Satanas aw manga sakup nan aw to-o sakanan nyadaman, kay kya-edē-an da nan na dakman tagbi' ya nyasama' na manga allaw nan.” **13** Aw sa pagka-edē' na ulud na pig-agbel da sakanan adti tas na lupa', pigdalug nan ya kaūbayan na kyāutawan da sa ise' nan na eseg kay un nan pamulayaman. **14** Manang wala' nan kasabi, kay pig-atagan ya kaūbayan na duwa ya mabakla' na panid kasiling na panid na malambegek pada makalupad sakanan pasinan adti kaligbinan na dadan da pigtagilan kanan na Tyumanem. Aw dun da sakanan sanggila-a aw pigtamengan seled na tulungkaūmay aw tenga'. **15** Sa pagka-edē' da na ulud na dili' nan kasaban ya kaūbayan, yanagaw dyumuppu sakanan sa dakula' na tubig aw nyuntul ya ba' pasinan adti kaūbayan pada manud sakanan. **16** Manang pigtabangan na lupa' ya kaūbayan. Mignganga ya lupa' aw pigseyep nan ya tubig na pigduppu na ulud. **17** Yanagaw kyadugangan pa ya kadaman na ulud adti kaūbayan, aw mig-imo' ya ulud

sa dakula' na tanam adti manga nyasama' na manga buwadbuwad na kaubayan. Kay silan ya dyumalug sa manga sugu' na Tyumanem aw migpa-edé' sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus adti manga utaw.

13 Aw nyindeg ya ulud adti pantad dun ni dulug na dagat. Awun kyinita' ku na kasiling na ayep na to-o kallekanan na tyumungngaw lekat adti dagat. Pitu ya ulu aw sampulu' ya suwag nan. Adti tagsambuksambuk na suwag nan awun nyakatampuk na beleng. Aw adti tagsambuksambuk na ulu nan awun nyakasulat na manga tingeg na malatay adti Tyumanem. **2** Aw ya lawas na ayep yeiy kasiling na léopardo. Aw mabakla' ya manga siki nan kasiling na oso. Aw ya manga untu nan, to-o matalem kasiling na untu na liyon. Aw pig-atagan sakanan na ulud na katulus, aw trunu, aw katundanan na un magdumala asini tas na lupa'. **3** Adti sambuk na ulu na ayep yan, awun dakula' na pali' na makamatay manang nyaguli' da. Aw to-o nya-enneng-enneng ya kadég na utaw sa ayep yeiy, aw dyumalug silan kanan. **4** Aw pigsimba nilan sakanan, aw miglong silan, “Wala' ya maka-unawa kanan, aw wala' uman ya maka-atu kanan!” Aw pigsimba nilan uman ya ulud kay yan ya mig-atag kanan sa katundanan na un magdumala. **5** Na, pigtumbay na Tyumanem adti ayep ya pagpatastas sakanan pagka-utawun, aw ya paglong sa malatay adti Tyumanem, aw ya pagdumala seled na kapatan tag duwa ya bulan. **6** Yanagaw piglongan nan na malatay ya Tyumanem dala ya kanan ngalan aw ya kanan eya-anan aw ya kadég na nyeya' adti tas na langit. **7** Aw pigtumbay uman adti ayep ya pag-imo' sa dakula' na

tanam adti manga utaw na nyangintu-u sa Tyumanem, pada degen nan silan. Aw pigtumbay uman kanan ya pagdumala sa kadég na manga tribu aw manga nasud, aw kadég na manga utaw na miglong sa madég na punganan na tingeg aw adti manga utaw na wala' pag-unawa ya batek na kindal nilan. **8** Ya ayep yeiy, simbaen na kadég na manga utaw na wala' kasulat ya ngalan nilan adti libru na piglistan sa manga nyakatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. Sa wala' pa ka-imo' ya kadakula' na banwa, ya manga utaw yeiy, dadan da na wala' pakasulat ya manga ngalan nilan dun ni libru na pig-awidan na Nati na karniro na pigpatay. **9** Yanagaw, magpakatadeng kamu na dili' mayu pagpalipaslipasan ya piglong ini: **10** Pangkay singalan ya magpa-allang pada dili' patayen, allangen sakanan. Aw pangkay singalan ya dili' malim magpa-allang, patayen saba sakanan. Asuntu na nyangintu-u la kamu kan Jisu-Kristu, ti-isa mayu ya madég na pamulayam aw padelega mayu ya kamayu pagpangintu-u. **11** Pagkatigkas yan, kyumita' aku sa sambuk pa uman na ayep na to-o kallekanan na lyumuwa' lekat adti lupa'. Ya ayep yeiy, awun duwa ya suwag nan na kasiling na suwag na tagbi' pa na karniro, manang dun ni paglong nan kasiling sakanan na ulud na matigawayay. **12** Aw piggamit nan ya kadakula' na katundanan na pig-atag kanan na tagna' na ayep. Aw piggelgel nan ya manga utaw asini tas na lupa' na simbaen nilan ya tagna' na ayep na awun pali' na makamatay manang nyaguli' da. **13** Madég ya milagru na pig-imo' na kadwa na ayep, pangkay ya pagpa-ulan sa atulun lekat adti langit, pada kita-en ya katulus nan.

14 Alag nan nyabatug ya manga milagru na pigpa-imo' kanan na tagna' na ayep. Aw magi sa kanan pigpan-imo', kyagawayan nan ya kadég na utaw na nyeya' asini tas na lupa'. Aw pigsugu' nan ya manga utaw na mag-imo' silan sa inutaw na tagna' na ayep, kay pigtibas sakanan aw dakula' ya pali' manang wala' sakanan kamatay. **15** Aw pigtumbay adti kadwa na ayep na atagan nan ya inutaw na ginawa pada makapaglong aw magsugu' na pamatayen ya manga utaw na dili' malim magsimba sa inutaw. **16** Beke' na yan da olo'. Piggelgel nan uman ya kadég na manga utaw na dumawat sa marka dun ni kalintu na kamaw nilan, aw kun dili', adti kanilan bayu'. Pangkay mangkalangkaw silan aw kun tagitu' na utaw, aw mayaman, aw pangkay kun wala' ya pagkamangan nilan, aw pangkay matas ya dengeg nilan, aw pangkay allang aw dili' allang, alag nilan dawaten ya marka. **17** Kun wala' ya marka nilan, dili' silan makabaligya' aw makabayad. Aw ya marka, yan ya numiro na palangad ngalan na tagna' na ayep. **18** Yanagaw, ka-ilangan ya katadeng, kay ya utaw na matadeng mag-iyap sa kakawasan na numiro na tagna' na ayep, ka-edean nan uman kun singalan ya utaw yan. Kay ya numiro na kanan ngalan, yan ya enemenggatus aw kaeneman tag enem.

14 Pagkatigkas yan, awun pa uman kyinita' ku: Ya Nati na Karniro nyinindeg adti tas na Buntud na Ziyon. Aw awun manga eped nan na sanggatus aw kapatan tag upat kamalalan ya manga utaw. Aw nyakasulat dun ni kanilan manga bayu' ya ngalan na Ama aw ngalan na Ise' nan na yan ya Nati na Karniro. **2** Aw dyumengeg

aku sa tingeg na lyumekat adti tas na langit na kasiling na sagana na tubig, aw kasiling uman na dalakalak, aw kasiling uman na mangkadyaw na uni na madég na manga arpa. **3** Aw ya sanggatus aw kapatan tag upat kamalalan migdalangan silan adti asdangan na trunu na Tyumanem aw adti asdangan na upat ya kérubim aw adti kaluwaan tag upat ya maggagaday. Aw yan ya pigdalangan nilan ya bagu na dalangan na silan olo' ya nyaka-ede' kay piglekat silan ni Jisus. **4** Ya manga utaw yeiy, silan ya migpadeleg na wala' kalipa-i kay wala' silan paka-ilabet sa manga kaubayan. Pigdalug nilan baling ya Nati na Karniro pangkay ayin kadtu. Yeiy ya manga utaw na piglekat da na Tyumanem lekat adti manga utaw asini tas na lupa'. Kasiling silan na tagna' na pag-ani na pigdugsu' adti Tyumanem aw adti Nati na Karniro. **5** Aw wala' ya nyakapaglong na galu-un silan, aw wala' ya pagsala' sa bet nilan. **6** Pagkatigkas yan, kyumita' aku sa sambuk na anghil na lyumupad dun ni balintenga-an. Aw dyala nan ya Madyaw na Ubat-ubat na wala' ya pagka-uman. Aw pigpa-ede' nan yeiy adti kadég na manga utaw na asini tas na lupa', pangkay unu ya batek na kindal nilan, aw ya kanilan tribu, aw pangkay ayin silan na nasud paka-akup, aw kun unu ya punganan na tingeg na piglong nilan. **(aiōnios g166)** **7** Aw miglong ya anghil adti kanilan sa dakula' na tingeg, “Kalleki mayu ya Tyumanem aw deyenana mayu sakanan! Kay dyumateng da ya udas na kanan pag-ukum. Simbaen mayu sakanan, kay yan ya mig-imo' sa langit aw sa kadakula' banwa, aw sa dagat, aw sa manga tyugbulan na tubig.” **8** Pagkatigkas yan, awun

kyinita' ku na kadwa na anghil na dyumalug sa nyaka-
una. Aw miglong sakanan, “Wala' da! Wala' da ya dengeg
na Babil asini tas na lupa'. Pigpa-emel-emel da sakanan
kay piggagad nan ya kadég na nasud adti pag-imo' sa to-o
malatay.” **9** Aw kyumita' da aku uman sa katlu na anghil
na dyumalug sa kadwa. Aw miglong sakanan sa dakula'
na tingeg, “Pangkay singalan ya magsimba sa tagna' na
ayep aw sa kanan inutaw aw dumawat sa marka nan adti
kanan bayu', aw kun wala', adti kanan kamaw, **10** pa-inem
kanan saba ya kadaman na Tyumanem na awun ni seled
na tabu' na pigtagilan da nan. Magti-is ya utaw yan dun ni
atulun aw asupri. Aw ya pagti-is nan bantayan na manga
anghil na Tyumanem aw Nati na Karniro. **11** Asuntu sa
pagsimba na manga utaw sa tagna' na ayep aw kanan
inutaw, aw asuntu uman sa pagdawat nilan sa marka na
kanan ngalan, yanagaw gayed silan magti-is, allaw aw
gabi. Aw ya ebel na lekat adti laga na atulun na magpati-
is kanilan, gayed mullut adti tas na wala' ya tyamanan.”
(aiōn g165) **12** Kay manga inulug na nyangintu-u kan Jisu-
Kristu aw dyumalug sa sugu' na Tyumanem, ti-isa mayu
ya manga pamulayam. **13** Na, awun uman dyengeg ku
na tingeg lekat adti tas na langit, law nan, “Sulata ya
ini: ‘Lekat adun, madyaw ya kana manga utaw na matay
dun ni pagpangintu-u kan Jesus na Pangulu tadun.” Aw
miglong ya Ispiritu, “Matinaw saba na makalagdeng da
silan lekat adti kanilan pagud, aw madawat da nilan
ya tandan sa manga pigpan-imo' nilan na madyaw.”
14 Pagkatigkas yan, awun kyinita' ku uman na labun
na maputi', aw ya nyingkud dun iman mu aw Ise' na

Utaw. Awun korona na bulawan adti ulu nan, aw nyawid sakanan sa to-o matalem na gagalab. **15** Aw awun uman anghil na lyumuwa' lekat adti Témplo na awun ni tas na langit, aw migtatawag sakanan sa dakula' na tingeg adti nyingkud dun ni labun, law nan, “Dyumateng da ya udas na pag-anil! Galaba la ya aniyenen kay nyangka-inug da.” **16** Yanagaw piggalab nan ya aniyenen dun ni tas na lupa'. **17** Tigkas yan, kyumita' aku uman sa sambuk na anghil na lyumuwa' lekat adti Témplo na awun ni tas na langit. Aw nyawid uman sakanan sa to-o matalem na gagalab. **18** Aw awun pa uman anghil na lyumuwa' lekat adti tampid na sunuganan sa insénso. Yeiy ya pigtaliguwan sa atulun. Aw migtatawag sakanan sa dakula' na tingeg adti eped nan na nyawid sa gagalab na to-o matalem, law nan, “Dalāa ya kanmu gagalab adti tas na lupa'. Utuda ya manga bunga na paras aw panimuna, kay nyangka-inug da.” **19** Yanagaw piggalab na anghil ya manga pungpungan na paras. Aw pigpanimun nan ya manga bunga lekat adti parasan, aw pig-asag adti to-o dakula' na pigisanan. Aw ya pagpigis sa bunga na paras, yan ya pundinganan sa kadaman na Tyumanem. **20** Na, ya pigisanan sa bunga na paras, apit adti luwa' na syudad na Jérusalim. Aw ya litek na lyumuwa', yan ya pundinganan sa dugu' na manga utaw na pigpamatay na Tyumanem asuntu na wala' silan pangintu-u. Aw ya kalalem na dugu', taman na kakang na kuda'. Aw ya kalawig na pig-iligan na dugu', tulunggatus ka kilometro.

15 Pagkatigkas yan, awun pa uman sambuk na kyinita' ku na kabelengbelengan na pangilala adti langit. Awun

pitu ya anghil, aw ya tagsambuksambuk kanilan dyumala sa kayapung na awun pagamak adti seled. Yeiy da ya kalingeban na kadaman na Tyumanem. **2** Pagkatigkas yan, kyinita' ku ya linaw na kasiling na dagat na to-o matinaw aw laga na atulun na maselang. Aw nyindeg dun ni tas na linaw ya manga mangintu-uway na nyakapadeleg dun ni pagpangintu-u nilan kan Kristu pangkay dakula' ya pamulayam aw kalugan. Pigdeg nilan ya tagna' na ayep. Wala' silan pagsimba sa kanan inutaw, aw wala' silan pagpamarka sa ngalan nan. Aw kyinita' ku silan na nyan-awid sa manga arpa pada deyen ya Tyumanem. **3** Aw pigdalangan nilan ya dalangan ni Moysis na sugu-anen na Tyumanem. Aw yan uman ya dalangan na Nati na Karniro. Aw ini ya dalangan nilan: “Kay Tyumanem na migdumala sa kadég. Kabelengbelengan ya manga pig-imo' mu, yanagaw to-o migleya ya manga utaw! Ikaw ya hari' sa manga nasud, aw ya kanmu pagbaya' alag matinaw. **4** Singalan utawa ya dili' mallek kanmu? Aw singalan uman ya dili' magdeyen sa kanmu ngalan? Kay ikaw olo' ya Pangulu, aw wala' ya sala' dun ni kanmu. Yanagaw, dumulud kanmu ya madég na manga utaw lekat adti manga nasud, aw magsimba silan kanmu, kay pigbukasan da mu adti kanilan ya kanmu pagbaya' na alag matinaw.” **5** Pagkatigkas yan, kyinita' ku na kya-uwangan ya Témplo na Tyumanem na awun ni tas na langit. Aw yeiy uman ya pigbetangan sa kaban na pigdayawan sa batu na pigsulatan sa pakang na Tyumanem. **6** Aw lyumuwa' lekat dun ya pitu ya manga anghil aw dyumala silan sa pitu ya pagamak. Migkadéggkadég silan sa téla na

to-o maputi'. Aw awun pigsalay nilan na pig-imo' lekat adti bulawan. **7** Pagkatigkas yan, ya tagsambuksambuk na anghil pig-atagan na kérubim sa kayapung na bulawan. Aw ya manga kayapung alag nyangkatmu' na dakula' na kahaman na Tyumanem na awun ginawa na wala' ya katigkasan. (aiōn g165) **8** Aw ya Témplo na awun ni tas na langit, nyatmu' na ebel aw kalalamdag na lyumekat adti katulus na Tyumanem. Yanagaw wala' ya makaseled menda' na dili' matigkas ya pitu ya pagamak na manga anghil adti manga utaw.

16 Aw awun dyengeg ku na to-o dakula' na tingeg na lekat adti Témplo na awun ni tas na langit na miglong adti pitu ya anghil, “Na! Panaw da kamu aw asagan mayu adti tas na lupa' ya adti seled na pitu ya kayapung na nyatmu' na kahaman na Tyumanem.” **2** Yanagaw, ya tagna' na anghil, pig-asag nan adti tas na lupa' ya awun ni seled na kanan kayapung. Aw ya manga utaw na migpamarka sa marka na tagna' na ayep aw migsimba sa inutaw nan, alag silan dyatengan na ibung. **3** Pagkatigkas yan, ya kadwa na anghil, pig-asag nan adti dagat ya awun ni seled na kanan kayapung. Aw ya tubig migkabaluy lipanug na kasiling na dugu' na utaw na nyatay. Aw ya tagbanwa na dagat, alag nyangkamatay. **4** Pagkatigkas yan, ya katlu na anghil, pig-asag nan ya awun ni seled na kayapung nan dun ni manga kaulo na tyugbulan na tubig aw manga mangkabakla' na ganga' na tubig, aw migbaluy dugu' ya tubig. **5** Aw dyengeg ku ya tingeg na anghil na migtunggu' sa tubig, law nan: “Kay Tyumanem, matinaw saba ya kanmu pagbaya'. Wala' ya pagka-uman

mu pangkay adun aw pangkay asini muna. Wala' ya sala' dun ni kanmu, yanagaw ikaw olo' ya umba' mag-ukum sa manga utaw na malatay. **6** Pigpatay nilan ya manga utaw na nyangintu-u kan Jisu-Kristu aw ya manga propita mu asini muna. Yanagaw ikaw ya magmalit kanilan.” **7** Aw awun pa uman dyengeg ku na tingeg na lyumekat adti dalem na sunuganan sa insénso, law nan, “Kay Tyumanem na migdumala sa kadég, umba' aw matinaw saba ya kanmu pagbaya'.” **8** Pagkatigkas yan, ya kapat na anghil, pig-asag nan dun ni sega' ya awun ni seled na kanan kayapung. Aw to-o kyadugangan ya kapasu' na sega, aw nyangkalusu ya lawas na manga utaw. **9** Aw asuntu na nyangkalusu ya lawas nilan, yanagaw pigtullun nilan ya ngalan na Tyumanem, kay yan ya migpadala sa pagamak yeiy adti kanilan. Manang kenne' na wala' silan pagselsel aw wala' silan pagdeyen kanan. **10** Pagkatigkas yan, ya kalima na anghil, pig-asag nan dun ni trunu na tagna' na ayep ya awun ni seled na kanan kayapung. Aw ya kadakula' na kasakupan nan to-o migkangitngit. Aw gayed nyanpanakmel ya manga utaw kay to-o silan migti-is sa kasakit. **11** Aw gayed nilan pigtullun ya Tyumanem na awun ni tas na langit asuntu sa kasakit na manga ibung dun ni manga lawas nilan. Manang kenne' na wala' silan pagselsel sa malatay na manga imo-unun nilan. **12** Pagkatigkas yan, ya kanem na anghil, pig-asag nan dun ni dakula' na ganga' na Yupratis ya awun ni seled na kanan kayapung. Aw dayaw kyatiyan ya Yupratis pada maka-agi ya manga hari' na lekat adti silatan. **13** Aw awun kyinita' ku na tulu ya malatay na ispiritu na iman mu aw ambak.

Lyumuwa' ya sambuk lekat adti baka' na ulud, aw ya sambuk lekat adti baka' na tagna' na ayep, aw ya sambuk lekat adti baka' na kadwa na ayep na yan ya propita na galu-un. **14** Ya tulu ya malatay na ispiritu yeiy, alag silan busaw, aw nyaka-imo' silan sa manga milagru magi sa kanilan katulus. Aw nyadtu silan ni manga hari' na migdumala asini kadakula' na banwa. Kay ya tud nilan, yan ya magtipun sa madég na manga sundalu na manga hari' pada tanamen nilan ya kasakupan na Tyumanem. Manang dun ni allaw yan, pakita' na Tyumanem na yan ya migdumala sa kadég. **15** Pakanyegi mayu ya piglong ni Jisu-Kristu idtu muna, law nan, “Ya pagliku' ku kasiling na matakaw. Madyaw ya kana utaw na mag-inap sa unu ya un dumateng aw dadan da syumut sa kadékkadég nan. Kay ya utaw na wala' pakatagilan, yan ya mamulamula adti asdangan na manga utaw.” **16** Aw pigtipun na manga malatay na ispiritu ya manga hari' adti sambuk na banwa na pigngalanan na Armagédon adti tinfgeg na Hibriyu. **17** Aw pagkatigkas yan, ya kapitu na anghil, pig-asag nan dun ni balintenga-an ya awun ni seled na kayapung nan. Aw awun dyengeg ku na to-o dakula' na tingeg na lekat adti Témplo na awun ni tas na langit, law nan, “Nyatigkas da ya kadég!” **18** Aw tigkan nyangkalablab ya kilat, aw migdadane aw kya-agadan na dalakalak. Aw awun to-o mabageg na linug na wala' pa lemena na manga utaw. **19** Ya madengeg na syudad dayaw nyatenga' na katulu. Aw nyangkagettan uman ya manga syudad na manga nasud, aw wala' da ya pagkamangan nilan. Aw wala' kalingawi na Tyumanem na pe-emel-emelen ya manga utaw na nyeya'

dun ni Babil. Manang pigpa-inem nan silan baling sa palangad bino dun ni seled na manga kayapung, aw yeiy saba ya dakula' na kahaman na Tyumanem. **20** Ya kadég na pulu' na dagat, wala' da kita-a, aw maynan uman ya manga buntud. **21** Aw pigpa-ulan na manga utaw na ayis na kasiling na kabakla' na batu na tag kalimaan ka kilo. Aw pigtullun baling nilan ya Tyumanem asuntu sa manga batu na ayis. Kay to-o dakula' ya pyagamak nan kanilan.

17 Pagkatigkas na pitu ya anghil mig-asag sa awun ni seled na kayapung nilan, ya sambuk kanilan dyumulud kanak aw miglong, “Kadi kaw! Pakita' ku kanmu ya pagpa-emel-emel sa kaubayan na to-o madengeg asuntu sa manga pagkasala-enen nan. Nyingkud sakanan adti palangad trunu nan aw pigdumalaan nan ya madég na manga tubig. **2** Migkasala-enen kanan ya madég na manga hari' asini tas na lupa'. Aw nyabuyu nan ya manga utaw adti imo-unun na malatay, aw kasiling silan na nyalangulangu na inemenen.” **3** Tigkas yan, magi sa Ispiritu Santo, pigpa-agad aku na anghil adti kaligbinan. Aw awun kyinita' ku na kaubayan na nyingkud adti tas na ayep na to-o kallekanan. Mapula ya lawas na ayep na kasiling na dugu', aw pitu ya ulu nan aw sampulu' ya suwag. Aw dun ni kadakula' na lawas nan awun nyakasulat na tingeg na malatay adti Tyumanem. **4** Aw migkadékgadég ya kaubayan sa batek na tapel kasiling na pagsutun na hari', aw mapula kasiling na dugu', aw syumut uman sakanan sa pagkana' na bulawan, aw périlas, aw manga eped na batu na to-o dakula' ya alaga'. Aw awun

pig-awidan nan na kayapung na bulawan na nyatmu' na pagkasala-enen nan na to-o malatay. **5** Aw awun ngalan na nyakasulat dun ni bayu' nan na pigtagu' ya kakawasan. Aw ini ya nyakasulat dun: “Ya Babil, yeiy ya syudad na to-o dengganen. Yeiy ya ina na madég na kaubayan na magkasala-enen, aw yeiy uman ya lyekatan sa kadég na malatay asini tas na lupa'.” **6** Aw ya kaubayan yeiy kyinita' ku na nyalangulangu asuntu sa dugu' na manga utaw na nyangintu-u kan Jisus na pyamatay nan. Aw sa pagkita' ku kanan, to-o aku nyabelengbeleng. **7** Manang miglong ya anghil kanak, “Ananga' kaw mabelengbeleng sa kyinita' mu? Pa-edé' ku kanmu ya kakawasan na pigtagu' sa kaubayan yeiy, aw ya ayep na pig-ingkudan nan na awun pitu ya ulu aw sampulu' ya suwag. **8** Ya ayep na kyinita' mu, awun ginawa nan idtu muna, manang adun wala' da sakanan kita-a. Aw dumateng ya allaw na lumuwa' sakanan lekat adti gawang na wala' ya katantanan. Manang pagkatigkas yan, pa-emel-emelen sakanan na wala' ya tyamanan. Kita-en sakanan na manga utaw na wala' ya ngalan nilan dun ni libru na pigsulatan sa manga nyakatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan, ya libru yeiy pig-imo' da dadan sa wala' pa ka-imo' ya kadakula' na banwa. Sa pagkita' nilan sa ayep yeiy ma-enneng-enneng silan. Kay asini muna utaw pa sakanan aw nyatay, manang adun nyataw da uman salut. (**Abyssos g12**) **9** “Yanagaw ka-ilangan ya katadeng pada kalabetan ya ini: Ya pitu ya ulu, yeiy ya pitu ya buntud na pig-ingkudan na kaubayan yan. Aw ya sambuk uman na kakawasan nan, yan ya pitu ya hari'. **10** Nyangkamatay da ya lima ya

hari', manang ya sambuk tolobo pa sakanan migdumala. Aw ya kapitu na hari' un pa dumateng, manang dili' madugay ya pagdumala nan. **11** Ya ayep na kyinita' mu idtu, manang wala' da adun, yeiy saba ya kawalu na hari'. Masiling sakanan sa pitu ya hari', ya datengan nan pa-emel-emelen uman na wala' ya tyamanan. **12** Aw ya sampulu' ya suwag na kyinita' mu adti kanan, yan ya sampulu' ya hari' na wala' pa atagi sa magdumala sa kanilan manga kasakupan. Manang sa pag-ingkud da nilan, sangka-udas olo' ya pagdumala nilan eped na tagna' na ayep. **13** Magkasambuk ya anenganeng nilan na tumbay adti tagna' na ayep ya kanilan katundanan sa pagdumala sa manga kasakupan nilan dala ya kabatug nilan. **14** Aw mag-imo' silan sa tanam adti Nati na Karniro. Manang degen nan silan, kay ya Nati na Karniro yan ya Pangulu sa kadég na manga pangulu aw ya Hari' sa kadég na mighari'. Ya manga mangintu-uway na pigtawag nan aw pigpamalli' da nan, silan ya eped nan tumanam kanilan.” **15** Migpadeleg ya anghil miglong kanak, “Ini ya kakawasan na kyinita' mu sa manga tubig na pig-ingkudan na kaubayan na migkasala-enen: Ya manga tubig, yan ya madég na manga utaw na lekat adti madég na nasud aw miglong sa madég na punganan na tingeg. **16** Aw ya sampulu' ya hari' aw ya tagna' na ayep, dumutan nilan ya kaubayan na migkasala-enen. Yanagaw pangamangen nilan ya kadég na pametang nan aw dayaw nilan palluwasan taman na wala' da ya masama' dun ni lawas nan. Aw tigkas yan, badasan nilan kanen ya unud na kaubayan yan aw sangaben nilan ya masama'. **17** Kay

pigbetang na Tyumanem adti anenganeng na manga hari' na magkasambuk silan na un magtumbay adti tagna' na ayep sa pagdumala sa manga sakup nilan menda' na matuman ya piglong na Tyumanem. **18** Aw ya kaubayan na kyinita' mu, yeiy ya pundinganan sa dengganen na syudad na migdumala sa manga hari' asini kadakula' na banwa.

18 Pagkatigkas yan, kyumita' aku uman sa sambuk na anghil na nyanog lekat adti tas na langit. Aw dakula' ya katundanan na pig-atag kanan. Aw kya-ilawan ya kadakula' na banwa asuntu na nyinag sakanan. **2** Aw migtatawag sakanan sa dakula' na tingeg, law nan: “Wala' da! Wala' da ya dengeg na Babil asini tas na lupa'. Nya-imo' da eya-anan na manga busaw aw patagu-anan sa kadég na manga malatay na ispiritu, aw katipunanan na kadég na malipa' na langgam aw malyaw na mannanap. **3** Aw nyagagad na Babil ya kadég na nasud adti pag-imo' sa to-o malatay. Aw migkasala-enen kanan ya madég na manga hari' asini tas na lupa'. Aw ya manga magbalikwatay asini tas na lupa' nya-imo' silan makabatug asuntu na to-o sakanan magkalim sa manga ka-unan na dakula' ya alaga'.” **4** Aw awun pa uman dyengeg ku na tingeg na lyumekat adti tas na langit, law nan: “Kamu na kanak manga utaw, luwa' kamu pagaw makasambuk kamu adti manga sala' na Babil aw pagaw makasambuk kamu uman sa un pagamak kanan. **5** Kay ya manga sala' nan gayed da mig-ilantulantu menda' na syumangku' adti langit. Dili' kalingawan na Tyumanem ya madég na pigpan-imo' nan na malatay. **6** Imo-a adti kanilan ya kasiling na pig-

imo' nilan adti manga eped. Kun unu ya pagpamulayam nilan sa eped, dobliya ya pamulayam kanilan. Yanagaw to-o dakula' ya pagpa-emel-emel na Tyumanem kanilan. 7 Kun sangunu ya pagpatastas nilan sa kanilan pagka-utawun aw ya kanilan pagkamayaman aw ka-unan na dakula' na alaga', imo-a kanilan ya umba' sa manga sala' nilan. Yanagaw atagan silan na manga pagamak aw kakalatan na ginawa, kay ya Babil kasiling na kaubayan na migpalibantug miglong adti anenganeng nan, 'Aku ya rayna! Nyingkud aku adti kanak trunu na un magdumala. Dili' aku kasiling na balu na migkalat ya ginawa.' 8 Manang asuntu na pagpalibantug nilan, dumateng adti kanilan ya madég na pagamak seled na sangallaw. Lemenen nilan ya pagkamatay aw ya kageteman aw ya kakalatan na ginawa. Aw ya datengan nilan ya masangab silan. Kay to-o matulus si Tyumanem, aw yan ya mag-ukum kanilan." 9 Aw ya manga hari' asini tas na lupa', kita-en nilan adti mawat na mullut ya ebel na pagkasangab na Babil. Aw magpansisugaw aw magpansi-ulangag silan asuntu sa kakalatan na ginawa nilan, kay nyakasambuk silan kanan adti pagkasala-enen aw pagkamayaman. 10 Magpakawat silan aw tandawan nilan ya laga na atulun na maglagablab. Aw magteneb silan pagaw kasaban silan uman na pagpa-emel-emel aw pagpati-is. Aw maglong silan, "Syapadan! Syapadan ya syudad iyan! Wala' da ya ka-unan nan. Wala' da ya dengeg nan. Aw wala' da ya katundanan nan asini tas na lupa'. We...kay Babil, seled na sangka-udas dyumateng da kanmu ya pagpa-emel-emel na Tyumanem." 11 Pagpansasugaway aw mag-

ulangag ya manga magbalikwatay asuntu sa kakalatan na ginawa nilan. Kay wala' da ya manga utaw na un mandata aw mambayad sa kanilan manga paninda na pig-akut nilan. **12** Wala' da ya un mayad sa manga bulawan, aw bulawan na maputi', aw batu na dakula' ya alaga', aw manga périlas, aw téla, aw kadéγκadéγκ na tapel ya batek aw mapula, aw téla na pig-imo' na sinulib na sida. Aw wala' ya un mayad sa manga kawuy na to-o manimbo', aw manga pametang na pig-imo' lekat adti tangu na élipanti. Aw manga pametang na pig-imo' lekat adti kawuy na dakula' ya alaga', aw bronsi, aw putaw, aw batu na to-o magsalinang. **13** Aw wala' uman ya mayad sa sinamon, aw manga anagay, aw insénso, aw mira, aw uliban, aw bino, aw mantika' aw lana na olibo, aw harina, aw trigu. Aw wala' da uman ya un mayad sa manga baka, aw manga karniro, aw manga kuda' aw manga kalisa, aw manga allang. **14** Maglong ya manga magbalikwatay, “Ya kadéγκ na pametang na kaliman galu na manga utaw tagtunun, nyalanas da baling. Aw ya kadéγκ uman na manga ka-unan na kanaten pigpalibantug, alag da nyalagak. Ya kadéγκ yeiy, dili' da kita-en salut!” **15** Aw ya manga magbalikwatay na migkayaman asuntu sa balikwat dun ni syudad yan, magsasugaway aw magulangag silan adti mawat. Kay magteneb silan pagaw maka-eped silan pa-emel-emelen na Tyumanem. Aw to-o magkalat ya ginawa nilan aw maglong silan: **16** “Syapadan! Syapadan ya syudad iyan na dengganen aw manga sakup nan. Pangkay syumut ya manga utaw sa kadéγκkadéγκ na to-o manenggeya, aw kadéγκkadéγκ na

tapel ya batek aw mapula, aw pangkay syumut silan sa
 manga pagkana' na bulawan, aw manga batu na dakula'
 ya alaga' aw manga périlas, **17** manang seled na sangka-
 udas, wala' da ya kadég yan.” Aw ya manga kapitan na
 manga barko aw ya kanilan manga magtalabahuway aw
 ya kadég na syumakay, magtandaw uman adti mawat dala
 ya manga mangisda-ay. **18** Aw talana nilan magtandaw sa
 ebel na mullut lekat adti syudad, magsi-ulangag silan
 na maglong, “Wala' ya maka-unawa sa syudad yan na
 matas ya dengeg!” **19** Aw sabugan nilan na kutu na lupa'
 ya kanilan ulu asuntu sa kakalatan na ginawa nilan. Aw
 magpansisugaw silan aw maglong sa dakula' na tingeg:
 “Syapadan! Syapadan ya syudad iyan na dengganen!
 Migkamayaman ya kadég na manga tagtun sa barko.
 Manang seled na sangka-udas migkalat ya kadég!” **20**
 Manang ya kadég na awun ni tas na langit, pagleya kamu
 asuntu sa nya-imo' sa syudad. Pagleya kamu uman na
 manga apostolés aw propita aw kasakupan na manga
 utaw na nyangintu-u kan Jisus. Kay pig-ukuman da na
 Tyumanem ya syudad aw ya manga sakup nan asuntu sa
 pig-imo' nilan kamayu. **21** Pagkatigkas yan, awun anghil
 na to-o kesegan na nyulut sa dakula' na batu na kasiling
 na kabegat na gilingan sa harina. Aw buntugan nan adti
 dagat ya batu, aw law nan: “Kasiling na maynini ya ma-
 imo' sa syudad na Babil na to-o madengeg. Aw dili' da
 kita-en ya syudad yan salut. **22** Aw dili' da dengegen
 lekat adti syudad ya uni na manga arpa aw ya dalangan
 na manga utaw, aw maynan uman, dili' da dengegen
 ya uni na manga plawta aw trumpita. Aw ya manga

magtalabahuway, dili' da uman silan pagkita', aw dili' da dengegen ya uyaget na manga gilingan dun ni seled na syudad. **23** Aw dili' da uman kita-en ya siga na saleng dun ni manga bintana'. Aw dili' da uman dengegen ya pagleya na bagu mangugnanay. Alag yeiy un ma-imo' sa syudad asuntu na to-o migpalibantug ya manga magbalikwatay, kay magi sa manga talagamutan dun ni syudad kyagawayan baling ya kadég na nasud. **24** Aw beke' na yan da olo'. Pigpa-emel-emel ya syudad yan asuntu na dun pataya ya manga propita na Tyumanem aw manga utaw na nyangintu-u kan Jisu-Kristu, aw ya kadég na pigpamatay asini kadakula' na banwa.

19 Pagkatigkas yan, awun dyengeg ku na tingeg na madég to-o na manga utaw adti tas na langit. Aw miglong silan: “Deyen tadun ya Tyumanem! Deyen tadun ya Tyumanem na to-o matulus! Kay pigpaluwa' kitadun nan lekat adti pagpa-emel-emel, aw adti pag-allang kanaten na manga sala'. Umba' sakanan deyen kay matas ya dengeg nan. **2** Matinaw saba ya kanan pag-ukum aw umba' ya pagbaya' nan. Pigpa-emel-emel nan ya syudad na dengganen kay kasiling na kaubayan na to-o migkasala-enen aw miggagad uman sa madég na utaw. Aw pigmalitan da na Tyumanem ya manga suguanen nan na pigpatay.” **3** Aw miglong da uman silan: “Deyen tadun ya Tyumanem! Aw mullut ya ebel na wala' ya tyamanan lekat adti syudad yan.” (aiōn g165) **4** Aw ya kaluwaan tag upat ya maggagaday, aw ya upat ya kérubim, alag silan lyumuhud adti asdangan na Tyumanem na nyingkud dun ni trunu aw alag silan

migsimba kanan. Aw miglong silan: “Deyen tadun ya Tyumanem! Amén!” 5 Pagkatigkas yan, awun dyengeg ku na tingeg na lyumekat adti trunu na miglong, “Deyenan ya kanaten Tyumanem, ya kadég mayu na sugu-anen nan na awun pagkallek kanan! Deyen mayu ya kanaten Tyumanem pangkay mangkalangkaw kamu aw pangkay tagitu’.” 6 Pagkatigkas yan, dyengeg ku uman ya tingeg na to-o madég na manga utaw na kasiling na sagana na tubig, aw kasiling uman na dalakalak, aw miglong silan: “Deyen tadun ya Tyumanem! Kay pighari-an da saba na kanaten Tyumanem ya kadég. 7 Naten magleya aw magdeyen kay dyumateng da ya allaw na kasalen da ya Nati na Karniro, aw ya kanan pangugnanenen nyakatagilan da. 8 Pigkadégkadégan sakanan na maputi’ na to-o manenggeya.” Na, ya kadégkadég nan na to-o maputi’, yan ya pundinganan sa madyaw na manga pigpan-imo’ na manga utaw na Tyumanem. 9 Pagkatigkas yan, migsugu’ ya anghil kanaken, law nan, “Sulata ya ini: ‘Madyaw ya kana manga utaw na pigpamilit adti kasal na Nati na Karniro.’” Aw migpadeleg pa ya anghil miglong, “Ya manga tingeg yeiy, alag matinaw kay yeiy ya piglong na Tyumanem.” 10 Pagkatigkas yan, lyumuhud aku adti asdangan na anghil na un ku galu simbaën, manang piglongan aku nan, “Ya-i pag-imo-a san! Olo’ aku sugu-anen kasiling mu aw manga eped na manga mangintu-uway na migpa-edé’ sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus. Tyumanem olo’ ya umba’ mu simbaën! Kay ya kanan Ispiritu, yan ya miggagad sa manga propita sa pagpa-edé’ nilan kun singalan si Jisus.” 11 Pagkatigkas yan, kyinita’

ku na kyabukasan ya langit. Aw sa pag-inunu ku, awun kuda' na maputi', aw ya syumakay, pigtawag na Kasaligan aw Katinawan. Aw ya kanan pag-ukum aw pagbaya', aw ya pagtanam nan sa kanan manga po-on, alag saba matinaw.

12 Ya manga mata nan kasiling na atulun. Aw awun madég na beleng adti ulu nan, aw nyakasulat dun ni kanan ya sambuk na ngalan na yan olo' ya nya-edé'. **13** Aw syumut sakanan sa kadéγκadég na abus da elema adti dugu'. Ini ya ngalan na pagtawag kanan: “Tingeg na Tyumanem.” **14** Aw gyumuyud kanan ya to-o madég na sundalu na awun ni tas na langit. Aw syumakay uman silan sa kuda' na maputi'. Aw syumut silan sa kadéγκadég na to-o maputi'.

15 Aw ya tingeg na piglong nan, kasiling na lipang na to-o matalem, aw yeiy ya un pagdeg sa manga nasud na nyatu kanan. Aw nyawid sakanan sa babunal na putaw. Aw pakita' nan ya kadaman na Tyumanem na migdumala sa kadég. Aw ya kadaman nan, kasiling na migpigis sa manga bunga na paras. **16** Aw dun ni kadéγκadég na pigsut nan aw adti pud nan awun nyakasulat: “Ya Hari' sa kadég na manga hari' aw Pangulu sa kadég na manga pangulu.” **17** Aw tigkas yan, kyumita' aku sa sambuk na anghil na nyindeg sakanan dun ni pagsilatan na sega. Aw migtatawag sakanan sa dakula' na tingeg adti kadég na maglupad dun ni dalem na langit, law nan, “Panamal da kamu pada makatambung kamu sa dakula' na kakan na pigtagilan da na Tyumanem! **18** Pangkana mayu ya unud na lawas na manga hari' aw manga hénéral aw sundalu nilan! Pangkana mayu uman ya unud na lawas na manga mangkayseg na utaw aw manga kuda' nilan! Pangkana

mayu ya unud na kadég na utaw na kyumele kan Jisus, pangkay allang aw beke' na allang, aw pangkay tagitu' aw mangkalangkaw.” **19** Aw tigkas yan, kyinita' ku ya tagna' na ayep na to-o kallekanan, aw ya manga hari' na migdumala asini tas na lupa' na dyumalug kanan. Aw pigpantipun nilan ya kanilan manga sundalu pada tanamen nilan ya syumakay sa maputi' na kuda' aw manga eped nan na lekat adti tas na langit. **20** Manang nyadakep ya ayep aw ya propita na galu-un. Ya propita na galu-un gayed miggaway sa madég na manga utaw magi sa manga milagru menda' na pigdawat nilan ya marka na ayep na kallekanan aw pigsimba nilan ya kanan inutaw. Aw ya duwa yeiy pig-agbel silan adti danaw na atulun na asupri na utaw pa. (Limnē Pyr g3041 g4442) **21** Aw ya nyasama' na manga eped nilan, nyabus nyangkamatay. Kay ya syumakay sa kuda' na maputi', yan ya mig-apnas kanilan magi sa tingeg nan na kasiling na lipang. Aw pyantubug na manga langgam ya lawas na nyangkamatay aw pyasungku' nilan ya pagkan.

20 Pagkatigkas yan, awun kyinita' ku na anghil na nyanog lekat adti tas na langit. Aw pig-awidan nan ya kungsi-ay sa sab na gawang na wala' ya katantanan. Aw dyumala uman sa dakula' na sangkali'. (Abyssos g12) **2** Aw pigdakep na anghil ya dakula' na ulud na yeiy ya miggaway asini muna. Pig-eketan nan na sangkali' pada dili' kabuliyen seled na sammalalan ka umay. Na, ya ulud yeiy, yan ya Busaw na si Satanas. **3** Pagkatigkas yan, pig-ulug sakanan na anghil adti gawang na wala' ya katantanan. Aw pigbalagsangan nan ya sab na gawang aw

pangilalayi nan pada wala' ya makabukas. Pig-imo' yeiy pada dili' da ni Satanas kagawayan ya manga nasud na manga utaw menda' na matigkas ya sammalalan ka umay. Pagkatigkas yan, paluwa-en sakanan na dili' madugay.

(Abyssos g12) 4 Aw tigkas yan, kyinita' ku ya madég na manga ingkudanan. Aw ya manga nyan-ingkud dun, pigtumbay kanilan ya pag-ukum. Aw kyinita' ku uman ya kalaluwa na manga mangintu-uway na pyan-utudan sa liyeg asuntu sa pagpa-edé' nilan sa Madyaw na Ubat-ubat kan Jisus aw sa tingeg na Tyumanem, aw asuntu uman na wala' silan pagsimba sa tagna' na ayep aw sa kanan inutaw, aw wala' nilan dawata ya marka nan adti kanilan lawas. Aw pigmataw silan na un maghari' eped ni Kristu seled na sammalalan ka umay. 5 Aw yeiy ya manga mangintu-uway na tagna' pigmataw. Manang ya manga eped na nyangkamatay, dili' pa silan matawun menda' na matigkas ya sammalalan ka umay. 6 Madyaw ya kana manga mangintu-uway na maka-eped sa tagna' na pagkataw. Kay ya kadwa na pagkamatay wala' da ya katundanan adti kanilan. Pigtani la silan na un ma-imo' magdadugsu-ay na manga utaw adti Tyumanem aw kan Kristu, aw un silan maghari' eped ni Kristu seled na sammalalan ka umay. 7 Na, pagkatigkas da na sammalalan ka umay, paluwa-en si Satanas lekat adti pigkalabusuwan kanan 8 aw madtu sakanan na un pa nan gawayan ya kadég na manga nasud asini tas na lupa' na yan ya pigtawag na Gog aw Magog. Tipunun nan ya manga sundalu nilan pada mag-imo' silan sa dakula' na tanam. To-o madég silan, kasiling na pantad dun ni

dagat na dili' ma-iyap. **9** Aw manaw silan pasinan adti kalatagan na to-o malakbang, aw libedan nilan ya syudad na Jérusalim na pigginawaan na Tyumanem aw ya kampo na manga utaw na nyangintu-u kan Jisu-Kristu. Manang apnasen silan na Tyumanem magi sa atulun na lekat adti tas na langit. **10** Aw si Satanas na miggaway kanilan, agbel sakanan adti danaw na atulun na asupri na pig-agbelan dadan sa tagna' na ayep aw propita na galu-un. Aw wala' ya katigkasan na pagti-is nilan, pangkay allaw aw gabi. (aiōn g165, Limnē Pyr g3041 g4442) **11** Pagkatigkas yan, awun kyinita' ku na to-o dakula' na trunu na maputi', aw ya nyingkud dun yan ya un mag-ukum. Aw ya langit aw lupa' nyalagak da aw dili' da silan kita-en salut. **12** Aw kyinita' ku ya manga nyangkamatay na nyataw da, ya manga mangkalangkaw aw manga tagitu', aw alag silan nyindeg dun ni asdangan na trunu. Aw pig-ulad ya manga libru. Aw pig-ulad uman ya sambuk na libru na yan ya pigsulatan sa ngalan na manga utaw na nyakatagtun sa ginawa na wala' ya katigkasan. Aw pig-ukuman ya manga nyangkamatay umba' sa manga pig-imo' nilan na alag nyakasulat adti libru. **13** Ya kadég na awun ni kan Kaludukan dala ya nyatay dun ni dagat aw adti lupa', alag silan pig-ukuman umba' sa pigpan-imo' nilan. (Hadēs g86) **14** Pagkatigkas yan, ya Kamatayen aw ya banwa ni Kaludukan, alag pig-agbel adti danaw na atulun. Yeiya da ya kadwa na pagkamatay. (Hadēs g86, Limnē Pyr g3041 g4442) **15** Aw pangkay singalan ya wala' ya ngalan nan dun ni libru na pigsulatan sa manga nyakatagtun da sa ginawa na

wala' ya katigkasan, agbel sakanan adti danaw na atulun.
(Limnē Pyr g3041 g4442)

21 Na, pagkatigkas yan, kyinita' ku ya bagu na langit aw bagu na lupa' kay wala' da ya dadan na langit aw lupa' dala ya dagat. **2** Aw kyinita' ku uman ya bagu na Jérusalim na syudad na Tyumanem na nyanog lekat adti tas na langit. Aw ya manga utaw na nyeya' dun, nyatagilan da silan kasiling na kaubayan na syumut sa kadégkadég na to-o mannenggeya pada sumungun sa un nan pangugnane. **3** Aw awun dyengeg ku na dakula' na tingeg na lyumekat adti trunu na miglong, “Na, pakanyegi mayu! Ya eya-anan na Tyumanem awun da ni kana manga utaw. Meya' sakanan eped nilan, aw silan ma-imo' kanan manga utaw. Aw ma-iyeped nilan sakanan kay yan saba ya kanilan Tyumanem. **4** Aw galisan nan ya manga luwa' dun ni manga mata nilan. Aw wala' da ya pagkamatay nilan aw kakalatan na kanilan ginawa, aw wala' da uman ya pagsugaw, aw dili' da silan magti-is. Kay ya manga muna pagpakabetang nyaka-agi la.” **5** Aw miglong ya nyingkud adti trunu, “Pakanyegi mayu! Pigbagu la ku ya kadég!” Aw miglong pa sakanan kanak, “Sulata ya manga tingeg ini. Kay ya tingeg yeiy, alag kasaligan aw tengteng na matinaw.” **6** Aw miglong pa uman sakanan kanaken, “Nyangkatuman da ya kadég! Aku ya Alpa aw ya Oméga. Aku ya lyekatan aw aku uman ya katigkasan. Ya kadég na pigtalaynem, pa-inemen ku silan sa tubig na wala' ya bayad na gayed nyiswak adti selep na nyatag sa ginawa na wala' ya katigkasan. **7** Pangkay singalan ya migpadeleg dun ni pagpangintu-u nan, yan ya utaw na

makatagtun sa manga kadyawan na pigpakang ku kanan. Kay aku ya kanan Tyumanem, aw pa-ede' ku adti kadég na yan ya kanak ise'. **8** Manang ya manga utaw na nyallek dyumalug kanak asuntu sa pamulayam, aw ya utaw na wala' pagpangintu-u kanak, aw ya manga utaw na malatay ya anenganeng, aw ya manga magpatay sa eped, aw ya magkasala-enen, aw ya manga talagamutan, aw ya magsimba sa manga inutaw, aw ya kadég na galu-un, alag silan agbel adti danaw na atulun. Yeiy da ya kadwa na pagkamatay.” (Limnē Pyr g3041 g4442) **9** Pagkatigkas yan, dyumulud kanaken ya sambuk na anghil na lekat adti pitu na awun kayapung na pigseledan sa katigkasan na manga pagamak. Aw miglong ya anghil kanak, “Adi kaw! Pakita' ku kanmu ya kaubayan na un pangugnanen na Nati na Karniro.” **10** Aw magi sa Ispiritu Santo, pigpa-agad aku na anghil adti tuktuk na matas na buntud, aw pigpakita' nan kanak ya syudad na Tyumanem na yan ya Jérusalim na nyanog lekat adti tas na langit. **11** Aw ya syudad yeiy to-o nyinag asuntu na kya-ilawan na kalalamdag na pagka Tyumanem, kasiling na batu na to-o dakula' ya alaga', aw kasiling na dayamon na to-o matinaw. **12** Aw ya syudad kyapalibedan na matas na inalad na to-o masalig. Awun uman sampulu' tag duwa ya suwangan dun ni inalad, aw ya tagsambuksambuk na suwangan awun sambuk na anghil na migtunggu'. Aw ya kada suwangan, pigsulatan sa sambuk na ngalan na tribu na buwadbuwad ni Isra-él. **13** Awun tulu ya suwangan apit adti silatan, aw ya tulu uman apit adti sallean, aw ya apit adti duwa ya balabagan awun tag tulu ya suwangan. **14** Aw awun uman

sampulu' tag duwa ya mabakla' na batu na sumalem na kya-unsadan na inalad, aw ya kada sambuk pigsulatan na ngalan na sambuk na apostolés ni Jisus na yan ya Nati na Karniro. **15** Aw ya anghil na migpakita' kanak sa kadég yeiy, nyawid sakanan sa sasukud na bulawan na un nan pagsukud sa syudad dala ya manga suwangan aw inalad. **16** Aw sa pagsukud da na anghil sa syudad, mig-unawa ya kalawig aw ya kalakbang aw ya katas: Alag duwammalalan aw upatenggatus ka kilometro. **17** Aw pigsukud nan uman ya kadakula' na inalad na syudad. Aw ya kadakmel, sanggatus aw kapatan tag upat ka masiku. Aw ya sasukud na anghil, kasiling na sasukud na utaw. **18** Aw ya inalad alag dayamon. Aw ya syudad, alag bulawan na kasiling na linaw na to-o matinaw. **19** Aw ya manga batu na unsadanan sa manga inalad, pigpakanenggeyaan na madég na punganan na manga batu na dakula' ya alaga': Ya tagna', yan ya dayamon, aw ya kadwa, yan ya sapiru, ya katlu, agata, ya kapat, ésméralda, **20** aw ya kalima, oniks, ya kanem, cornalina, ya kapitu, krisolito, ya kawalu, bérilo, ya kasiyam, topaziyo, ya kasampulu', krisopraso, ya kasampulu' taggesya, jasinto, aw ya kasampulu' tag duwa, amatista. **21** Aw ya sampulu' tag duwa ya mangkabakla' na suwangan dun ni inalad alag périlas, aw ya tagsambuksambuk na tatakep alag uman périlas. Aw ya dalan na syudad, alag bulawan kasiling na linaw na to-o matinaw. **22** Dun ni syudad yan, wala' ya kyinita' ku na pigpa-indeg na témplo. Kay ya palangad Témplo dun, yan ya Tyumanem na Ama aw ya Ise' nan na yan ya Nati na Karniro. **23** Ya

syudad yeiy, dili' da ka-ilangan ya sega aw bulan, kay ya kalalamdag na Tyumanem aw ya Nati na Karniro yan da ya mag-ilaw sa syudad. **24** Aw ka-ilawan na kalalamdag nan ya manga nasud. Aw ya manga hari' asini kadakula' na banwa, sumeled silan dun ni syudad yeiy na awun dalaenen nilan na to-o madyaw. **25** Aw gayed uwangan ya manga suwangan na syudad. Kay wala' da ya gabi. **26** Aw pandalaen dun ni syudad ya mangkadyaw na pametang na to-o dakula' ya alaga' na lekat adti manga nasud. **27** Manang wala' ya paseleden adti syudad na malatay, aw ya manga mig-imo' sa makamulamulaay, aw manga galu-un. Yan olo' ya paseleden dun ni syudad, ya manga utaw na nyakasulat da ya kanilan ngalan adti libru na Nati na Karniro kay nyakatagtun da silan sa ginawa na wala' ya katigkasan.

22 Pagkatigkas yan, pigpakita' kanak na anghil ya tubig na to-o matinaw, aw ya tubig yan, nyatag sa ginawa na wala' ya katigkasan. Ya tubig yeiy, tyumugbul malapit dun ni trunu na Tyumanem aw Nati na Karniro, **2** aw nyilig dun ni tenga-tenga' na dalan na syudad. Dun ni ligad na ganga' na tubig yan, awun uman Kawuy na Maka-atag sa Ginawa. Kada bulan magpamunga sa sambuk na punganan na bunga, yanagaw sampulu' tag duwa ya punganan na bunga nan. Aw ya manga dawun, yan ya magpakaguli' sa manga utaw adti manga nasud. **3** Aw wala' da ya pagpa-emel-emel dun ni syudad yan. Dun ni syudad yan, awun ya trunu na pag-ingkudan na Tyumanem na Ama aw ya Nati na Karniro. Alag silan simbaen na kadég na kanilan manga sugu-anen. **4** Aw

dun da kita-a na manga utaw ya gya na Tyumanem na Ama, aw makasulat adti kanilan bayu' ya ngalan nan.

5 Dili' da ka-ilangan ya saleng aw kalalamdag na sega kay ka-ilawan da silan sa kalalamdag na Tyumanem. Aw tumbay kanilan ya pagdumala kasiling na hari' na wala' ya tyamanan. (aiōn g165)

6 Aw miglong ya anghil kanak, “Ya kadég na dyengeg mu aw kyinita' mu, alag kasaligan aw matinaw. Kay ya Tyumanem, yan ya migpa-edē' adti kanan manga propita kun unu ya un ma-imo' na un dumateng, aw yan uman ya migsugu' sa kanan anghil pada pakita' adti kadég mayu na kanan manga sugu-anen.”

7 Miglong si Jisus, “Pakanyegi aku! Agpet da aku lumiku'. Yanagaw madyaw ya kana utaw na magbetang adti anenganeng nilan sa manga pigpa-edē' na Tyumanem na nyakasulat asini libru ini.”

8 Aku na si Juan ya kyumita' aw dyumengeg sa kadég yeiy. Aw pagkatigkas ku dengegen aw kita-en, lyumuhud aku dun ni asdangan na anghil pada magsimba galu kanan asuntu sa kadég na pigpakita' nan kanak.

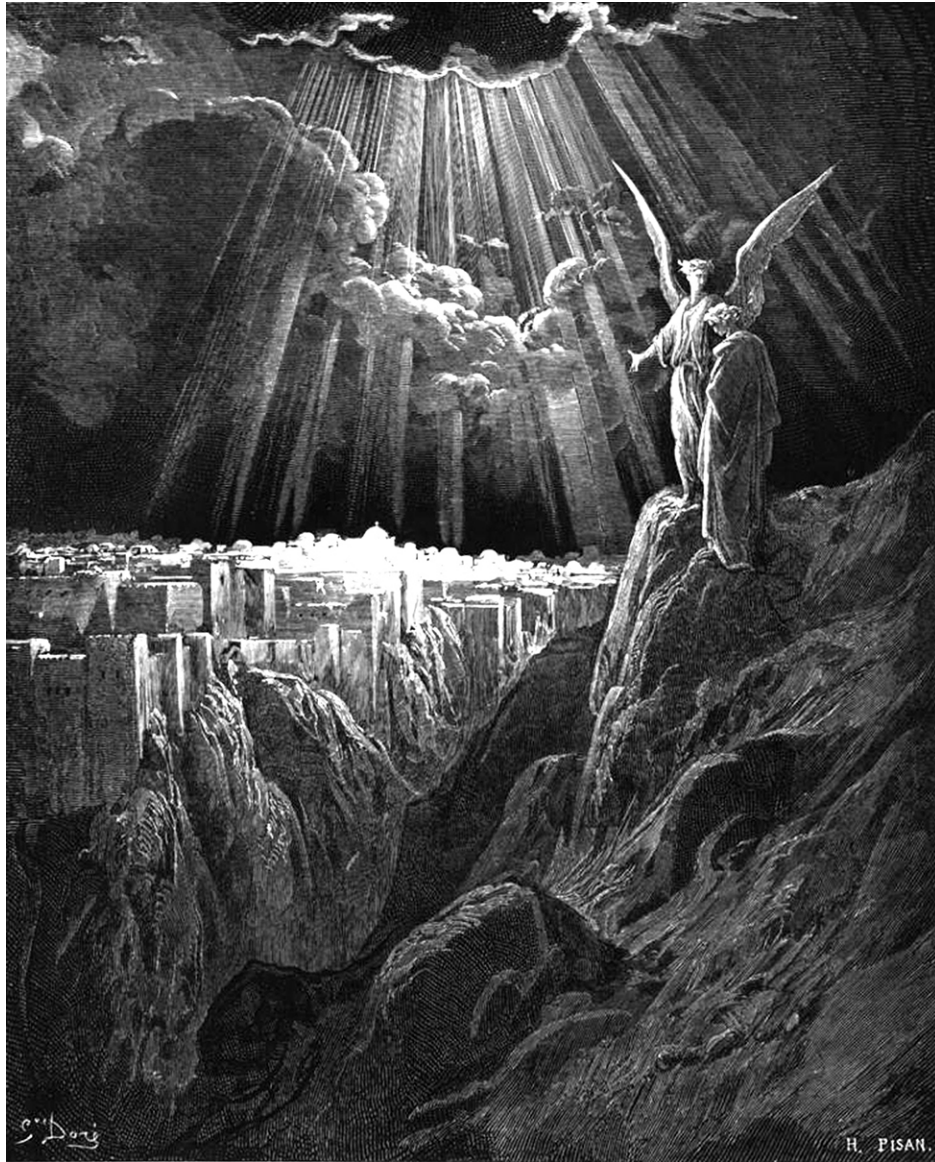
9 Manang miglong ya anghil kanaken, “Dili' kaw magsimba kanak! Olo' aku sugu-anen kasiling mu aw kasiling na manga eped na mangintu-uway na dyumalug sa manga nyakasulat asini, dala uman ya manga eped mu na propita. Tyumanem olo' ya umba' mu simbaen!”

10 Aw miglong pa ya anghil kanak, “Dili' mu pagtagu-un adti manga utaw ya manga pigpa-edē' asini libru ini kay agpet da mangka-imo' ya kadég yeiy.

11 Manang sa dili' pa dumateng ya allaw yan, ya manga utaw na mig-imo' sa malatay, magpadeleg silan mag-imo' sa malat. Aw ya manga mig-imo' sa manga

makamulamulaay, padelegen nilan uman ya kanilan pigpan-imo'. Aw ya manga dyumalug sa pagkaliman na Tyumanem, padelegen nilan uman ya pag-imo' sa madyaw.” **12** Miglong si Jisus, “Pakanyegi mayu! Agpet da aku lumiku'. Aw atagan ku ya tagsambuksambuk na utaw sa umba' sa pigpan-imo' nan pangkay madyaw aw malat. **13** Aku ya Alpa aw ya Oméga kay aku ya nyaka-una aw aku ya kamoliyan. Aku ya lyekatan aw aku uman ya katigkasan.” **14** Madyaw ya kana manga utaw na dyumalug sa manga sugu' na Tyumanem. Pig-atag da kanilan ya katagtunan na kuman sa bunga na Kawuy na Maka-atag sa Ginawa. Aw pig-atag uman kanilan ya katagtunan na makaseled adti manga suwangan na syudad. **15** Manang adti luwa' na syudad ya manga utaw na ya bet nilan kasiling na idu' na wala' ya tagtun. Adti luwa' uman ya manga talagamutan, aw ya manga magkasala-enen, aw ya manga magpatay sa eped, aw manga magsimba sa manga inutaw, aw ya kadég na magkalim maggalu'. Ya manga utaw na mig-imo' sa maynini, dili' silan makaseled adti syudad na Tyumanem. **16** Aw miglong uman si Jisus, “Aku ya migsugu' sa kanak anghil na un magpa-edé' sa kadég yeiy adti manga mangintu-uway kanak. Buwadbuwad aku ni Dabid aw aku ya bitun na to-o magsiga na maselem.” **17** Miglong ya Ispiritu Santo aw ya manga mangintu-uway kan Jisus adti manga utaw, “Kadi kamu!” Aw ya manga utaw na migpakanyeg sa pamilit nilan, miglong uman adti manga eped, “Agad kamu!” Pangkay singalan ya pigtalaynem aw malim minem, pa-inemen sakanan na tubig na maka-atag sa ginawa na wala' ya katigkasan,

kay ya tubig yeiy wala' ya bayad. **18** Na, paglongun ku ya kadég mayu na migpakanyeg sa manga pigpa-edé' asini libru: Magpakatadeng kamu! Kun singalan ya magdugang adti pigpasulat asini, dugangan uman na Tyumanem ya pagamak kanan kasiling na pagamak na pigkasampetan asini libru ini. **19** Aw kun singalan ya mag-uwa' sa pangkay tagbi' na pigpa-edé' asini surat ini, kamangen na Tyumanem ya kanan bagi' adti bunga na Kawuy na Maka-atag sa Ginawa. Aw dili' sakanan paseleden adti syudad na Tyumanem na pigkasampetan asini libru ini. **20** Si Jisus ya migmatinaw sa kadég na nyakasulat asini. Aw miglong sakanan, “Matinaw saba na agpet da aku lumiku'!” Amén. Kay Jisus na kanami Pangulu, kaksay da kaw beg liku'! **21** Ayin pa aku galu na awun gayed ni kadég tadun ya grasya na lekat adti kan Jisus na kanaten Pangulu. Amén.

Aw kyinita' ku uman ya bagu na Jérusalim na syudad na Tyumanem na nyanog lekat adti tas na langit. Aw ya manga utaw na nyeya' dun, nyatagilan da silan kasiling na kaubayan na syumut sa kadékgadég na to-o mannenggeya pada sumungun sa un nan pangugnanen. Aw awun dyengeg ku na dakula' na tingeg na lyumekat adti trunu na miglong, "Na, pakanyegi mayu! Ya eya-anan na Tyumanem awun da ni kana manga utaw. Meya' sakanan eped nilan, aw silan ma-imo' kanan manga utaw. Aw ma-iyeped nilan sakanan kay yan saba ya kanilan Tyumanem."

Pigbukasan 21:2-3

Reader's Guide

Tagakaulo at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Tagakaulo at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aīdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēse g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Tagakaulo---Tagakaulo-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Lukas 8:31
Roma 10:7
Pigbukasan 9:1
Pigbukasan 9:2
Pigbukasan 9:11
Pigbukasan 11:7
Pigbukasan 17:8
Pigbukasan 20:1
Pigbukasan 20:3

ai̇dios

Roma 1:20
Judas 1:6

aiōn

Matiyo 12:32
Matiyo 13:22
Matiyo 13:39
Matiyo 13:40
Matiyo 13:49
Matiyo 21:19
Matiyo 24:3
Matiyo 28:20
Markos 3:29
Markos 4:19
Markos 10:30
Markos 11:14
Lukas 1:33
Lukas 1:55
Lukas 1:70
Lukas 16:8
Lukas 18:30
Lukas 20:34
Lukas 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

Pigpan-imo' 3:21
Pigpan-imo' 15:18
Roma 1:25
Roma 9:5
Roma 11:36
Roma 12:2
Roma 16:27
1 Corinto 1:20
1 Corinto 2:6
1 Corinto 2:7
1 Corinto 2:8
1 Corinto 3:18
1 Corinto 8:13
1 Corinto 10:11
2 Corinto 4:4
2 Corinto 9:9
2 Corinto 11:31
Galasya 1:4
Galasya 1:5
Épéso 1:21
Épéso 2:2
Épéso 2:7
Épéso 3:9
Épéso 3:11
Épéso 3:21
Épéso 6:12
Pilipos 4:20
Kolosas 1:26
1 Timotiyo 1:17
1 Timotiyo 6:17
2 Timotiyo 4:10
2 Timotiyo 4:18
Tito 2:12
Hibriyu 1:2
Hibriyu 1:8
Hibriyu 5:6
Hibriyu 6:5
Hibriyu 6:20
Hibriyu 7:17
Hibriyu 7:21
Hibriyu 7:24
Hibriyu 7:28
Hibriyu 9:26
Hibriyu 11:3
Hibriyu 13:8
Hibriyu 13:21
1 Pédro 1:23

1 Pédro 1:25
1 Pédro 4:11
1 Pédro 5:11
2 Pédro 3:18
1 Juan 2:17
2 Juan 1:2
Judas 1:13
Judas 1:25
Pigbukasan 1:6
Pigbukasan 1:18
Pigbukasan 4:9
Pigbukasan 4:10
Pigbukasan 5:13
Pigbukasan 7:12
Pigbukasan 10:6
Pigbukasan 11:15
Pigbukasan 14:11
Pigbukasan 15:7
Pigbukasan 19:3
Pigbukasan 20:10
Pigbukasan 22:5

aiōnios

Matiyo 18:8
Matiyo 19:16
Matiyo 19:29
Matiyo 25:41
Matiyo 25:46
Markos 3:29
Markos 10:17
Markos 10:30
Lukas 10:25
Lukas 16:9
Lukas 18:18
Lukas 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Pigpan-imo' 13:46
Pigpan-imo' 13:48
Roma 2:7
Roma 5:21
Roma 6:22
Roma 6:23
Roma 16:25
Roma 16:26
2 Corinto 4:17
2 Corinto 4:18
2 Corinto 5:1
Galasya 6:8
2 Tésalonika 1:9
2 Tésalonika 2:16
1 Timotiyo 1:16
1 Timotiyo 6:12
1 Timotiyo 6:16
2 Timotiyo 1:9
2 Timotiyo 2:10
Tito 1:2
Tito 3:7
Pilémon 1:15
Hibriyu 5:9
Hibriyu 6:2
Hibriyu 9:12
Hibriyu 9:14
Hibriyu 9:15
Hibriyu 13:20
1 Pédro 5:10
2 Pédro 1:11
1 Juan 1:2
1 Juan 2:25
1 Juan 3:15
1 Juan 5:11
1 Juan 5:13
1 Juan 5:20
Judas 1:7
Judas 1:21
Pigbukasan 14:6

eleēsē

Roma 11:32

Geenna

Matiyo 5:22
Matiyo 5:29
Matiyo 5:30
Matiyo 10:28
Matiyo 18:9
Matiyo 23:15
Matiyo 23:33
Markos 9:43

Markos 9:45
Markos 9:47
Lukas 12:5
Santiago 3:6

Hadēs

Matiyo 11:23
Matiyo 16:18
Lukas 10:15
Lukas 16:23
Pigpan-imo' 2:27
Pigpan-imo' 2:31
1 Corinto 15:55
Pigbukasan 1:18
Pigbukasan 6:8
Pigbukasan 20:13
Pigbukasan 20:14

Limnē Pyr

Pigbukasan 19:20
Pigbukasan 20:10
Pigbukasan 20:14
Pigbukasan 20:15
Pigbukasan 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

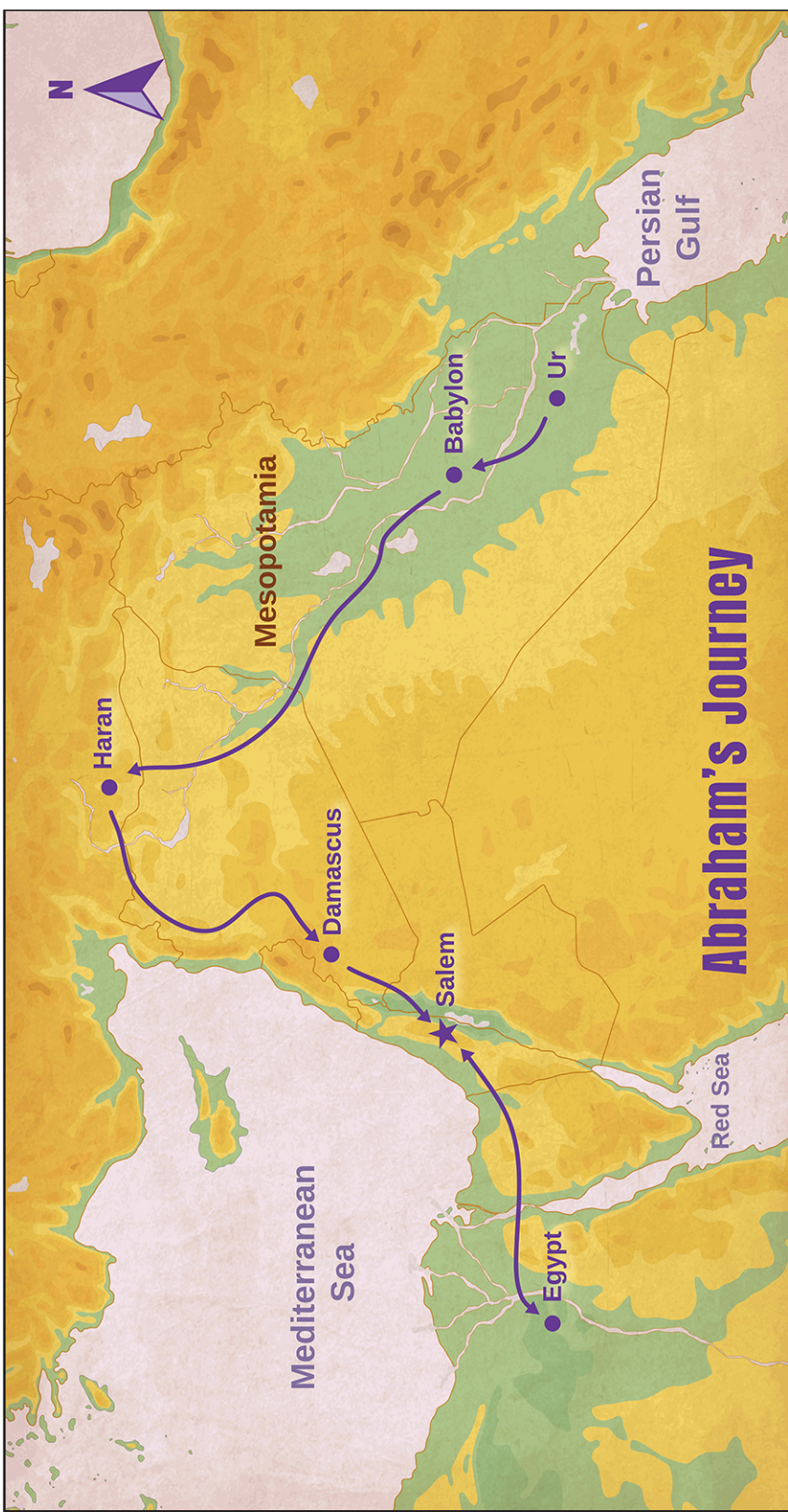
Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Pédro 2:4

Questioned

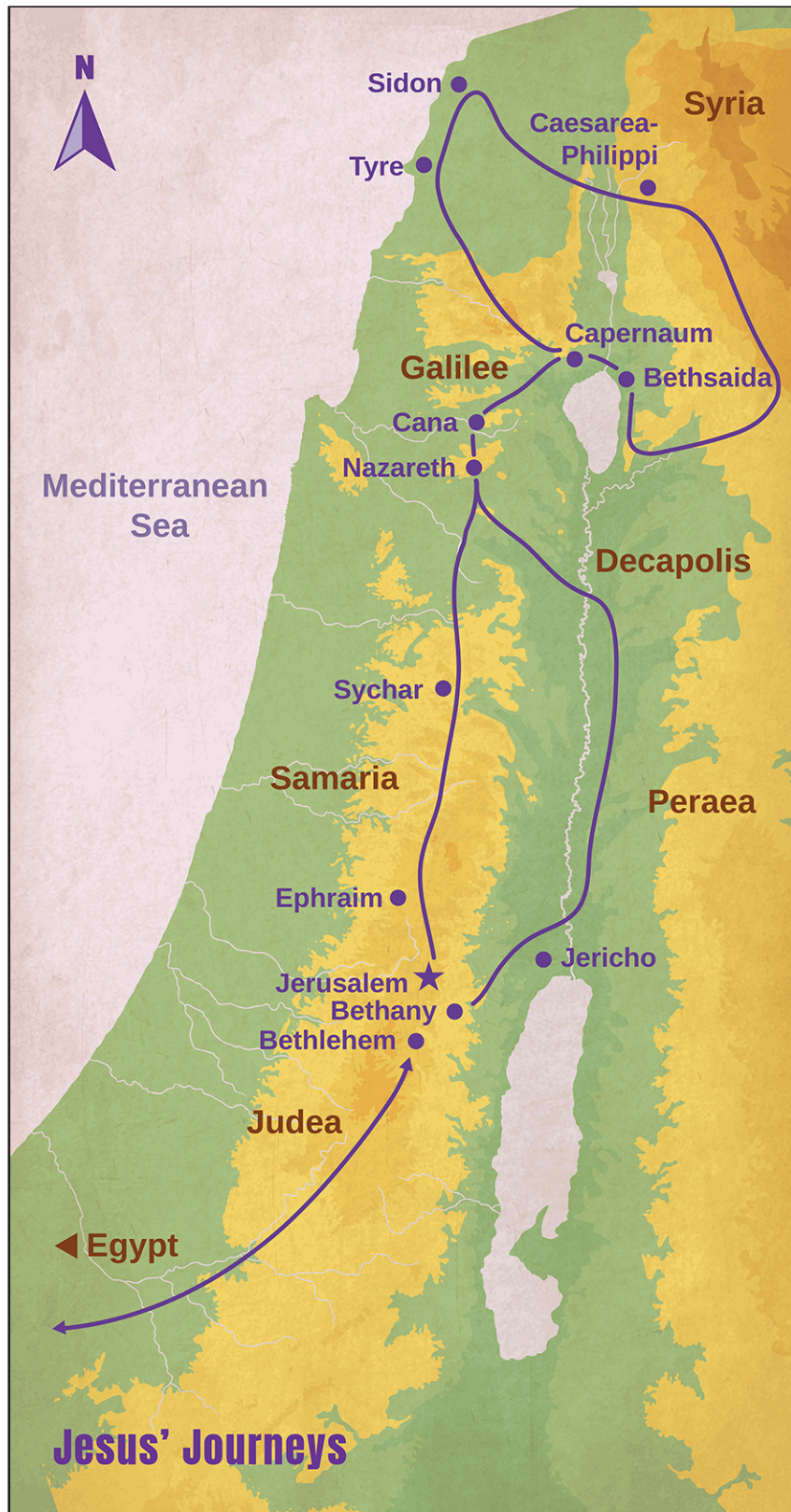
None yet noted

Aw asuntu sa pagpangintu-u ni Abraham, pigtuman nan ya piglong kanan na Tyumanem na madtu ni banwa na pigpakang kanan na Tyumanem na un patagtun kanan. Yanagaw pig-indegan nan ya kanan banwa aw nyanaw pangkay wala' nan ka-ede-i kun ayin ya banwa na un nan kadtuan. - Hibriyu 11:8

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near;
for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt'" Exodus 13:17

Pangkay aku na Ise' na Utaw, wala' aku kadi asini tas na lupa' pada sanggila-en, manang yan baling ya pigkadi ku ya ma-imo' sugu-anen adti manga utaw,
aw ma-imo' kalyu kanilan adti pagkamatay pada maglekat kanilan adti manga sala' nilan. - Markos 10:45

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Ussher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis preaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

Where?

When?									
Innocence			Fallen			Glory			
Eternity Past	4000 BC Creation	Fall to Sin No Law	1500 BC Moses' Law	Advent of Christ 0-33 AD	Church Age Kingdom Age	Great White Throne	New Heaven and Earth		
God	God's Perfect Fellowship John 10:30	God's Perfect Fellowship with Adam in the Garden of Eden	Living in Unapproachable Light, 1 Timothy 6:16				God's Perfectly Restored Fellowship with All Mankind in the Holy City	All Restored Acts 3:21	
	Son		Pre-Incarnate, John 8:58	Incarnate, John 1:14	Paradise, Luke 23:43				
	Holy Spirit		Everywhere, Psalm 139:7		Indwelling Believers, John 14:17				
	Living Mankind	No Creation	Serving the Savior or Satan on Earth, Ephesians 2:1-5						
	Deceased Believing Mankind		Blessed in Paradise, Luke 16:22						
Mankind	Deceased Unbelieving Mankind	No Creation	No Fall No Death Gen 1:31		Punished in Hades until the final judgment, Luke 16:23 and Rev 20:13		No Hades No Dead Rev 20:3		
	Holy Angels		No people Gen 1:1		Serving Mankind at God's Command, Hebrews 1:14				
	Imprisoned Angels		Imprisoned in Tartarus, 2 Peter 2:4 and Jude 6		Lake of Fire Prepared for the Devil and his Angels				
	Fugitive Angels		Rebelling Against Christ Accusing Mankind 1 Peter 5:8 and Revelation 12:10		Thalaasa, Rev 20:13				
	First Beast Demon				Lake of Fire Revelation 19:20				
Angels	False Prophet Demon	No people Gen 1:1	1 Peter 5:8 and Revelation 12:10		Abyss Revelation 20:2				
	Satan								
Fallen Angels Forgiven? Col 1:20 Yes? Heb 2:16 No?									

Who?

Destiny

Tagakaulo at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail*," Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up*," Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid*," because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. "*If the first fruit is holy, so is the lump*," Romans 11:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

Yanagaw kadtui mayu ya kadég na manga banwa aw imo-a mayu ya manga utaw na kanak manga umagakan,
aw bautismuwi mayu silan dun ni ngalan na Ama, aw Ise', aw Ispiritu Santo. - Matiyo 28:19